

Ippitchuat Makpigaat
- Agaayyutim Uqalhi
Iñupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

Ippitchuat Makpiġaat - Agaayyutim Uqalhi Inupiatun
The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6

Contents

FRT	1
Matthew	2
Mark	53
Luke	85
John	138
Acts	178
Romans	229
1 Corinthians	253
2 Corinthians	276
Galatians	290
Ephesians	298
Philippians	306
Colossians	312
1 Thessalonians	317
2 Thessalonians	321
1 Timothy	324
2 Timothy	330
Titus	335
Philemon	338
Hebrews	340
James	358
1 Peter	364
2 Peter	370
1 John	374
2 John	381
3 John	382
Jude	383
Revelation	385

**Ipqitchuat Makpig̃aat
Agaayyutim Uqalhi Iñupiatun**

**The New Testament in Iñupiatun
Northwest Alaska Eskimo**

Wycliffe Bible Translators

The New Testament in Iñupiatun
Northwest Alaska Eskimo
[esk]

First edition, © International Bible Society, 1997
Second Edition, © Wycliffe Bible Translators, 2010

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons License (Attribution, Noncommercial, No Derivatives)
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Table of Contents

page

Uqallich Aglaani Matthew-um

Sivulliani Jesus Christ-um

¹ Uvva ukua aglanich sivullianiñ Jesus Christ-um, kinuvianupluni David-miñ Abraham-miñlu.

² Abraham aapagigaa Isaac-um,
Isaac-li aapagigaa Jacob-um,
Jacob-li aapagigaa Judah-um aniqataiñlu.

³ Aasiñ Judah aapagigaak Perez-umlu Zerah-umlu, taapkuak aakanak Tamar,
Perez aapagigaa Hezron-um.
Hezron-li aapan Ram-um.

⁴ Ram-li aapagigaa Amminadab-um,
Amminadab-li aapagigaa Nahshon-um.
Nahshon-li aapagigaa Salmon-um.

⁵ Salmon-li aapagigaa Boaz-um, Rahab-mik aakaqaqtuam,
Boaz-li aapagigaa Obed-um, aakaqaqtuam Ruth-mik,
Obed-li aapagigaa Jesse-m, ⁶ Jesse-aasiñ aapagigaa umialgum David.
David-li aapagigaa Solomon-um, aakaqaqtuam Uriah-m nuliagaluanjanik.

⁷ Aasiñ Solomon aapagigaa Rehoboam-um,
Rehoboam-li aapagigaa Abijah-um,
Abijah-li aapagigaa Asa-um.

⁸ Asa-li aapagigaa Jehoshaphat-um,
Jehoshaphat-li aapagigaa Jehoram-um,
Jehoram-li aapagigaa Uzziah-um,

⁹ Uzziah-li aapagigaa Jotham-um,
Jotham-li aapagigaa Ahaz-um,
Ahaz-li aapagigaa Hezekiah-um.

¹⁰ Hezekiah-li aapagigaa Manasseh-um,
Manasseh-li aapagigaa Amon-um,
Amon-li aapagigaa Josiah-um.

¹¹ Josiah-li aapagigaa Jeconiah-um aniqataiñlu. (Ukua taimani Israel-aagmiut aullau-
traupmata Babylon-mun.)

¹² Iñuich tikiutikkaunanikmata Babylon-mun,
Jeconiah aapagigaa Shealtiel-um,
Shealtiel-aasiñ aapagigaa Zerubbabel-um,

¹³ Zerubbabel-li aapagigaa Abiud-um,
Abiud-li aapagigaa Eliakim-um,
Eliakim-li aapagigaa Azor-um,

¹⁴ Azor-li aapagigaa Zadok-um,
Zadok-li aapagigaa Achim-um,
Achim-li aapagigaa Eliud-um,

¹⁵ Eliud-li aapagigaa Eleazar-um,
Eleazar-li aapagigaa Matthan-um,
Matthan-li aapagigaa Jacob-um,

¹⁶ Aasiñ Jacob aapagigaa Joseph-um, uinan Mary-m, taamna Mary Jesus an-
navigikkaña taiguutiqaqtuam Christ-mik.

¹⁷ Iluqatiñaasiñ kinuviagiich aullagniiplutin Abraham-miñ David-munaglaan
akimiaguutailauniqsut, suli aullagniiplutin David-miñ iñuich aullautrauhhatnunaglaan

Babylon-mun kiŋuviagiich akimiaguutailaupmiñiqsut. Aasiili iñuich aullau-traulhatniñaglaan akimiaguutailaupmiut kiŋuviagiich aniñhanunaglaan Christ-ŋum.

Aniñña Jesus Christ-ŋum

¹⁸ Uvva Jesus Christ-ŋum aniñha itnailiplugu inniqsuq. Aakanja Mary nuliak-srausiutianikami Joseph-mun, aglaan katigaluaqatik ilitchuğiniqsuq siñaiyautilaagmiñik Ipqitchuakun Irrutchikun.

¹⁹ Aasiin uiksrautaa Joseph nalaunŋaruaŋuniqsuq. Iisimagaa katchuutiłiksrani Mary-mik nalaunŋaitkisilaanja, aglaan kanŋusaagunjiññigaa iñunun. Taatnamik sivunniğniqsuq avitchuklugu nalunautchipluni.

²⁰ Taavrumiña isumaaluktitlugu Atangum isağulgan sagviutinigaa siññaktukun nipliqhuni, “Joseph, kiŋuviagigaatin David-ŋum, sivuuganak Mary-mik tuvaaqat-niññiaqnilutin atakkii siñaiyaupkagaa Ipqitchuam Irrutchim.

²¹ Iğñiqagisiruq. Atchiğisigiñ Jesus-mik. Atakkii anniqsuğisigai iñunni killuqsautinjitiññ.”

²² Tamatkua iluqatin atuumarut tanjisaqlugu Atangum uqauttutigikkaña tumigiplugu taimña sivuniksriqiri,

²³ “Taamna aŋutituqsimaitchuaq siñaiyauniaqhuni iğñiqagisiruq.

Iñuich taiguutiqağisigaat Immanuel”

(itnautauruaq, Agaayyutim iqatigigaatigut).

²⁴ Joseph-ŋum itiqami taimma ilaqtiksraqtaagigaa Mary isağulgan Atangum uqauttutaa-gun.

²⁵ Iłaksianjiññigaa iğñiqalhanunaglaan; aasiin Joseph-ŋum atchiğniğaa Jesus-mik.

2

Puqiksuat Aŋutit Aggiqsut Kivaknamiñ

¹ Jesus anianikman Bethlehem-mi Judea-miittuami, Herod umialgułhani, aŋutit puqik-saat tikiññiqsut Jerusalem-mun, apiqsruqtuqhutin,

² “Sumiimma aniva umialgat Jew-ŋuruat? Tautukkikput uvluğiaña kivaknamiñ, taat-naqhuta aggiqsugut sitquğvigntyaqtuaqlugu.”

³ Umialgum Herod tusaakamiun taamna isumaalutchanjiniqsuq iluqatinlu Jerusalem-miut.

⁴ Tavra katipkaqlugich iluqaisa qaukłinjich agaayuliqsit aglaliqirit, ilinjich apiqsruğniğai sumi Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaq, aniñiaqmagaan.

⁵ Ilinisa kiuniğaat, “Bethlehem-mi Judea-miittuami, itna sivuniksriqiri aglanatigun ittuq,

⁶ Iñuich iñuuruasii Bethlehem-mi, nunananiittuami Judah-m,

kamanaiññiqsraunuruasii akunğatni iñuiñ Judah-m,

ilipsitniñ sivulliuqti aggiğisiruq

aŋalatchityaqtuağuni iñugikkamnik Israel-ŋum.’ ”

Micah 5:2

⁷ Herod atangum nalunautchipluni puqiksaat aŋutit tikisinniğai, ilitchuğiviginiallapiaqługich napmun ilipman uvluğiaq sagviqmagaan.

⁸ Iłitchuğianikamiun Bethlehem-muquniğai nipliqhuni, “Aullağusi pakallapiaqsium ililgauraq, aasiin paqitkupsiun ilitchuğipkağumagipsitja. Uvanaptuuq utlakkumagiga sitquğvigntyaqtuağlugu.”

⁹ Taavrumiña umialgum uqautianikmatinj aullağniqsut. Tautunniğaat uvluğiaq qiñikkaqtinj kivaknamiñ. Sivulliukkauniqsut uvluğiam nutqağniałhanunaglaan inimun ililgauram nayukkanun.

¹⁰ Tautukamitruñ uvluğiaq quviatchallapiagniqsut.

¹¹ Isiqhutin tupiğmun tautunniğaat ililgauraq aakanalu Mary. Sitquğviginigaa sivuğanun ililgauraq. Aŋmağniğaiç akisuruagikkatin qaitchipluguasiiñ maninjnik kaviqsaanik tiprağiksautinigu, frankincense-nik sulii myrrh-nigu.

12 Aasiiñ kilikkauniqsut siññaktukun utiqunjtılgich Herod-mun. Tavra aiñiqsut atlakun apqutikun.

Pigruǵnıñat Egypt-mun

13 Taapkua aullaanikmata isaǵulga atanǵum sagvigñiqsuq Joseph-mun siññaktukun nipliǵhuni, “Makillutin. Pigruutiunıñ ilılgauraq aakañalu Egypt-mun, aasiiñ taamani-itçhumausi uvamnun uqautiniaǵapsiknunaglaan. Atakkii Herod pakañniaǵaa ilılgauraq tuqqutçhuglugu.”

14 Joseph makitluni aullautiniǵaa ilılgauraq aakañalu unnuami Egypt-mun.

15 Immigñiqsuq Atanǵum uqauttutigikkaña tumigiplugu sivuniksriqiri, “Egypt-miñ tuǵıǵıǵa Igñıǵa.” Taatnamik tavraniinniqsut tuquniaǵhanunaglaan Herod-ñum.

Nukatpiaǵruurat Tuquǵaqtaurut

16 Herod ilıtçhugıkami saglutaqtilaagmiñnik puqiksaanun añutinun qinnallapiagñiqsuq. Tilisiñiqsuq tuqqutquplugich nukatpiaǵruurapayaat Bethlehem-miittuat sulı iluǵaisa avataaniittuat, tamatkua ukiuqaqtuat malǵunıñik nutautluktuatlu, atakkii ilıtçhugıplugu puqiksaat añutit uqautigikkañat uvlugiam sagviñhagun.

17 Uqauttutauruq tumigiplugu sivuniksriqiri Jeremiah taimña immiumaniqsuq,

18 “Nipi tusaǵnaǵniqsuq Ramah-mi qiaruq kiñuvǵupluni.

Rachel-ñum qianiǵai qıtunǵaurani arayunaiǵhuniunniñ atakkii qıtunǵañich iluqatıñ tuquplutiñ.”

Jeremiah 31:15

19 Herod tuqunanıman isaǵulga Atanǵum sagvigñiqsuq Joseph-mun siññaktukun Egypt-mi uqaqñuni,

20 “Makillutin aullautiunıñ ilılgauraq aakañalu nunañanun Israel-ñum. Taipkua tuqqutçhiñiaqtuat ilılgauramik tuqurut.”

21 Makitluni aullautiniǵaa ilılgauraq aakañalu nunañanun Israel-ñum.

22 Aglaan tusaakamiunıñ Archelaus atanǵunıplugu Judea-mi inaani aapami Herod sivuuǵatçañniqsuq aullakıksraǵmiñnik. Kilikkaukama siññaktukun aullaǵniqsut nunañanun Galilee-m.

23 Aasiiñ iñuuniagaqsiplutiñ nunaaqqimi Nazareth-mi. Immiumaniqsuq uqautau-maruaq tumigiplugich sivuniksriqirit, “Taiguutiqaǵısıruq Nazareth-miumik.”

3

Quliaqtualha John Paptaaqtitchirim

1 Taipkunani uvluni John Paptaaqtitchiri quliaqtuaǵniqsuq iñuiǵaami Judea-mi,

2 uqaqñuni, “Isummitqigitchi atakkii Agaayyutim añaayuqautaa qallıruq.”

3 Taamna John ilaañuruq sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkaña nipliǵhuni, “Iñuk tuqııraqtuq iñuiǵaamiñ,

Itqanaiyautisiunıñ apqutiksraña Atanǵum, nalǵuǵlugu tumiksraña.”

Isaiah 40:3

4 John atnuǵaaqǵniqsuq pikukturuaam amian nuyaiñnik, qisiñmik tapsıqaqñuni, niqıqaqñuni pigligianik sulı igutçhaich siǵñıaqaallıanıtñik nanıpayaaq paqıçhumiunıñ.

5 Iñuich utlañnıǵaat John Jerusalem-miñıñ, Judea-miñıñ, nunaaqqiñıñıñ avataani kuñan Jordan-ñum ittuat.

6 Iñuich quliagıniǵaich killuqsautitiñ aasiiñ John-ñum paptaaǵniǵai kuñani Jordan-ñum.

7 Aglaan tautukamıgich iñugiaktuat Pharisee-ñuruat Sadducee-ñuruatlu utlautıruat paptaaǵvianun uqautiniǵai, “Tuqunalıktun nimıǵiatun ittusi. Qimakkumiñaitçhusiasu agıgñıaqtuamiñ qinnautaaniñ?”

8 Qiñıqtıttıttıchi iñuuniǵapsıgun isummitqıllıapiaqtılaapsıtñik.

⁹ Suli isumaniqasi, ‘Uvagut Abraham-mik aapaqaqtugut.’ Nipliutiniagipsi uumiña, uyağanñiñ makunakña Agaayyun iñiqsiñhiñauruq iligaañik Abraham-mun.

¹⁰ Ipiğautaqtuq kipriñhiñaağtuq napaaqtunik kanjisisun. Napaaqtupayaaq asiritłaitchuaq kipikkaugisuruq aasiñ igitauluni ikniğmun.

¹¹ “Iumun paptaagipsi imiğmik isummitqilğmun, aglaan aqupkun agğisuruq kamanatluktuaq uvañniñ. Nakuuñitçuna saagahksramnik aluğutiknik. Paptaagisigaasi Ipqitchuamik Irrutchimik suli ikniğmik.

¹² Tigummiagigaa tiktittaun salummallapiağuklugich mukkaaksrat sanikłunñiñ. Katitkisigai mukkaaksrat sigłuağmiñun, aglaan ikipkağisigai sanikłuich ikniğmun qamiyumiñaitchuamun.”

Jesus Paptaakkauruq

¹³ Aquagun Jesus tikiññiqsuq Galilee-miñ Jordan-mun John-mun paptaaqupluni ilaanun.

¹⁴ Aglaan John-ñum paptaagunjikaluaqaqsiñigaa uqautiplugu, “Ilvich paptaaqtak-sragigaluağikma. Suvaata utlautivich uvañnun paptaaquplutin?”

¹⁵ Aglaan Jesus kiuniğaa, “Nakuuruq. Taamna taatnağuptigu tanigñiağikpuk iluqaan Agaayyutim injaña.” John taatna piyumaliğñiqsuq.

¹⁶ Jesus paptaakkaunjanikami mayuğniqsuq imiğmiñ. Aasiñ qilak anmaqñuni tau-tunigaa Irrusia Agaayyutim atqaqtuaq tñmiağruuratun mitłuni ilaanun.

¹⁷ Aasiñ nipi qilañmiñ nipliğñiqsuq, “Taamnatavra piqpagikkağa Iğniğa. Quyalisi-maagaña.”

4

Jesus-ñum Aniqusaqsiuħa

¹ Taatnaanikman Ipqitchuam Irrutchim sivulligñigaa Jesus iñuilaamun uuktuaqsi-utyaaqtitlugu tuunğamun.

² Aasiñ uisauraaqñuni malğukipiani uvluni unnuaniłu niğisuliğñiqsuq.

³ Uuktuaqtitchirim utlakamiñ uqautiniğaa, “Iğniğipiaqpatin Agaayyutim makua uyağaiç qaqqağtuqtitkich.”

⁴ Aglaan Jesus kiuniğaa, “Aglausimaruq Agaayyutim uqałhani, ‘Iñuk iñuuniañitçuaq niqilhiñakun aglaan uqałpayaatigun aniruatiğun qanğaniñ Agaayyutim.’ ”

⁵ Tavrani tuunğaum aullautiniğaa Jesus Jerusalem-mun, aasiñ inillakługu qutçinñiqsrañanun nuvukkanan agaayyuvikpaum,

⁶ uqautiplugu, “Iğniğipiaqpatin Agaayyutim nutigiagiñ. Aglausimaruq, ‘Tiligisigai isağuligikkani munagıtqulutin.

Argagikkagmiknik akigağisigaatin.

Atniñitçumaittin isigaktin uyağanñun.’ ”

Psalms 91:11, 12

⁷ Jesus-ñum uqautiniğaa, “Aglausimaruqsuli, ‘Uuktuağumiñaitchiñ Ataniq Agaayyutin.’ ”

⁸ Tuunğaum aullautitqilgiññigaa Jesus qutçillapiaqtuamun igğimun, aasiñ qiniqtitlugu atanguvipayañiñik nunam kamanautiñitniğlu.

⁹ Uqautiniğaa, “Tamatkua supayaat qaitkisigitka ilipnun sitquğvigigupña sivumnun.”

¹⁰ Jesus-ñum kiuniğaa, “Tuunğaaq, piigiñ! Atakkii aglausimaruq, ‘Ataniq Agaayyutigikkan kisan agaayyuvigiyumagiñ savautilugulu.’ ”

¹¹ Tavra tuunğaum uniñniğaa, aasiñ isağulgich tikiñniğaat savautityaqługu Jesus.

Jesus-ñum Aullağniigaa Savaani Galilee-mi

¹² Jesus-ñum tusaakamiñ John isiqtauniplugu aullağniqsuq Galilee-mun.

¹³ Unitługu Nazareth utlautiniqsuq Capernaum-mun itchaqtuaqñuni siñaani narvaq-paum nunañakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu.

¹⁴ Taamna immiumatquplugu uqauttutauruq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiah,

15 “Iñuich tamatkua nunañakni Zebulun-ñumlu Naphtali-mlu tunjaani narvaqpaum, taaganitchianjani Jordan-ñum, Galilee-mi nunañatni Jew-ñunjtchuat,

16 tamatkua iñuuniaqtuat taaqtuami tautuñniġaat kamañaqtuaq qauma, aasiiñ qaumam qaggutiniġai iñuuniaqtuat taġġañani tuqulhum.”

Isaiah 9:1-2

17 Tikiññanikami Capernaum-mun Jesus-ñum aullaġniñiġaa quliaqtuaħi, “Tsummitqig-itchi atakkii Agaayyutim añaayuqautaa qalliruaq.”

Jesus-ñum Tuqluġniġai Sisamat Aqaluñniaqtit

18 Jesus pisukhuni siñaagun narvaqpañan Galilee-m tautuñniġik aniqatigiik, Simon taiguutiqaqtuaq Peter-mik sulii Andrew aniqataa, kuvriqsuak narvaqpañmun aqaluñniaqtauplutik.

19 Uqautiniġik, “Maliksikña, uvakñaniñaglaan piññañniġisirutik iñuñnik aqaluñniaqtitun.”

20 Tavrauuaa Simon-ñum sulii Andrew-m uniññiġaik kuvratik malikħuguasiiñ.

21 Jesus igliqtuiñaqhuni apqusaqħugu narvaqpaña Galilee-m. Tautukmiñiġik aniqatigiik James-lu John-lu, iġñak Zebedee-m, ikimmiruak umiami aapariñlu Zebedee ilaaqtuiruat kuvramiknik. Jesus-ñum tuqluġniġik maliqupluni.

22 Tavrauuaa uniññiġaak umiaqtik aapariñlu malikħugu Jesus.

Jesus Iļisaurirugħlu, Quliaqtuaqsrirugħlu, Iħuaqsrirugħlu

23 Jesus kukiñuñniqsuq iluqaani Galilee-mi, iļisauriñniñiñ sulii Jew-ñuruat katraġviñitñi sulii quliaqtuaġiplugu tusaayugaallautaq Agaayyutim añaayuqautaata, mavruuqħugillu iñuich atniġñautipayaañitñik.

24 Tusaayugaallautaq Jesus-kun siaminniñniqsuq iluqaanun Syria-ñum, aasiiñ iñuich tikiutruġniġaich atniġñapayaqtuat nañirrutipayaqtuatlu, iļañich irrusiqluqaqhutiñ qiiqs-ruqtaqhutiñlu sulii avatiñich tuqunaplutiñ. Jesus-ñum mavruuġniġai iluqaitñik.

25 Iñuġiaqtuat iñuich maliñniġaat, agġiqhutiñ Galilee-miñ, avataaniittuaniñlu nunamiñ atiliñmiñ Decapolis-mik, Jerusalem-miñ, Judea-miñlu, sulii nunamiñ igħuani ittuam Jordan-ñum kuñjan.

5

Jesus-ñum Quliaqtuaħa Iġġimi

1 Jesus-ñum qiñiqamigich iñuġiallapiaqtuat mayuġniqsuq qimiġaamun, aquvitluniasii. Maliguaqtai Jesus-muñniqsut.

Quviasuutiġiġat

2 Ilaan iļisautiaqsiñiġai nipliñhuni,

3 Quvianamiurut tamatkua iļitchuqsriñniqtuat inuqsrañiġmiknik irrutchikun, atakkii Agaayyutim añaayuqautaa piġiġaat.

4 Quvianamiurut tamatkua kiñuvġuruat, atakkii Agaayyutim arakkisiġai.

5 Quvianamiurut tamatkua piisaañjtchuat, atakkii nunapayaq piġiġiġiġaat.

6 Quvianamiurut tamatkua kimmutiqaqtuat nalaunñaruñiġmik, atakkii Agaayyutim pisuiqsimaqtitkiñiġai.

7 Quvianamiurut tamatkua nagliktauruat, atakkii Agaayyutim nagliktuġisipmiġai.

8 Quvianamiurut tamatkua uummatiqaqtuat ipqitchuamik, atakkii qiñiġiġiġaat Agaayyun.

- ⁹ Quvianamiurut tamatkua tutqiuuqtaqtitchiruat akungatni iñuich, atakkii Agaayyutim taiguutiqağisigai qitungağmiñik.
- ¹⁰ Quvianamiurut tamatkua piyuaqsiuruat piqutigiplugu nalaunñarualıq, atakkii Agaayyutim añaayuqautaa pigigaat.
- ¹¹ Quvianamiurusi piinilaqsruutigikpasi suli piyuağusi suli niplialutin qanusipayaanik pigiitchuanik ilipsigun sagluturuagilusi pisigilugu maliguaqtauqisi uvamnun.
- ¹² Quviatchapiagağatıgıchi atakkii kamañtuq akılıusiaksraqsi ittuaq qılañmi. Taatnatun-tuuq piyuaqsiupmiñiqsut taipkua sivuniksriqirit sivupsitñi iñuuniaqtuat.

Iñuich Ittut Tağıutunlu Qaammaqtunlu

- ¹³ “Ilipsi tağıuğigaasi nunam. Tağıuq tağıuğniğumi qanuğuni tağıuğniłitqikkisiva? Atuğumiñaiqsuq aglaan igitaksraqulhiñaqtuq tutmigaguqhuni iñuñnun.
- ¹⁴ Nanigigaasi nunam. Nunaaqıiq nappakkauruaq qimigaamun iriqsimatlaitchuq.
- ¹⁵ Kisupayaam ikitnamiun naniq ilitłaitkaa ataanun utkusium aglaan naniqağvinmun qaummatautlasıplugu tupqum iluani ittupayaanun.
- ¹⁶ Taatnatun qaumapkaqsıgik nannisi sivuğaatni iñuich. Tautukkumagaat savaallau-taqsi, aasıñ kamaksruaqsilugu aapari ittuaq qılañmi.

Jesus İlisaurıruq Malığutaksrakun

- ¹⁷ “İsumanasi agğıñıluna piyaqquğiağlugich malığutaksrañi Moses-ñum naagaqaa ilisauttutinich sivuniksriqirit. Agginıchuna piyaqquğiağlugich aglaan tanıgiağlugich.
- ¹⁸ Uqautigipsi, Qılaglu nunalu piıgumiñaitchuk aglausimaruaapayaq malığutaksrani immiumagaluaqnagu.
- ¹⁹ Kiñapayaq navguiruaq kamanaiññiqsrallapanatnik tillisit aasıñ ilisautripluni atlanik iñuñnik taatnaquplugich, taamna iñuk kamanaiññiqsrauniaqtuq ukunakña iñuñniñ Agaayyutim añaayuqautaañi. Aglaan kiñapayaq kamaksrıruaq tillisiñik ilisautripluniasıñ atlanik taatnaquplugich, taamna iñuk taiguutiqağisıruq kamañtuamıq ukunakña iñuñniñ Agaayyutim añaayuqautaañi.
- ²⁰ Uvva uqautigipsi, Nalaunñarualıqsi nakuutlunıpan iñuuniağusiatniñ aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat suoramikunniñ isıgumiñaitchusi añaayuqautaanun Agaayyutim.

Jesus İlisaurıruq Qinnautilikun

- ²¹ “Tusaamarusi uqautauruamıq iñuñnun inilğan, ‘İñuağniaqnak’. Kiñapayaq iñuaqtuq tikiutraugisıruq atanniivıñmun.
- ²² Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaq qinnaurıruaq anıqatmiñik tikiutraugisıruq atanni-ivıñmun, suli kiñapayaq niplıraqtuq anıqatmiñun suksraunıñniplugu tikiutraugisıruq uqaqsıttağvinmun, suli kiñapayaq niplıraqtuq anıqatmiñun kinnaunıplugu tikiu-traugisıruq ikniñanun anasıññuqsagvium.
- ²³ Taatnamıq, aatchuıtağniğuvich aatchuutiksraqnik Agaayyutmun tunillaqtuğvinmi itqağluguasıñ anıqatvich sua-tasamma akıñnautaa ilıpnun,
- ²⁴ unillıgu aatchuutiksrautin sivuğanun tunillaqtuğvium aasıñ ihuaqsıtaqqağlugu taimña akinautaa anıqatiupnun, aasıli utıgutin aatchuutıgıtağlugu aatchuutiksrautin.
- ²⁵ Akıllıgıkaqpich uqaqsıttağvinmuutıniaqpatin ilauraagılıutiyumagiñ qılamıq piqatıgınñaan apqutmi. Aatchuutıgıvıtağatın atannıqsuqtımun, aasıñ atannıqsuqtım qaıllıutin qaunaksrımun isıqtautqulutin.
- ²⁶ Uqautıgıpiñ, Aniyumiñaipiaqtutin kısıanik akılııgıvich akıqsruutipnik ilaanun.

Jesus İlisaurıruq Atlatulikun

- ²⁷ “Tusaamarusi itna uqaqsımaruamıq, ‘Atlatuğniaqnak’.
- ²⁸ Aglaan uqautigipsi, Kiñapayaq qıñıqtuq ağnamıq iklıgıplugu atlatuanıktuq isumamiñi.

29 Taliqqium irivich killuqsagtítpatin piiǵlugu igirruñ. Nakuutluñniaqtuq piyaqquǵupku ilaviñǵa timivich uumakña iluqaan timivich igitauǵksrañaniñ anasiññuqsagvıñmun.

30 Suli taliqqium argakpich killuqsagtítpatin kipilugu igirruñ. Nakuutluñniaqtuq piyaqquǵupku argalhiñan uumakña iluqaan timivich aullalǵksrañaniñ anasiññuqsagvıñmun.

Jesus Ilisaurirıuǵ Avitıkun

31 “Uqaqsımaruqsuli, Kisupayaam avitkumiunı nuliani qaitchilıunı aglaamik nalupqinaıǵutinik avinnikun.

32 Aglaan uqautigipsi, Anıtim nuliani tuniqsimagaluanıñaan ilaanun avitkumiunı atlatuqtitkaa. Taamna avittuaq patchısauruq. Suli anıun nuliaqtuaq avittuamik atlatuqmıuq.

Jesus Ilisaurirıuǵ Akiqsruutigun

33 “Tusaasimagıksisuli itna uqautaumaruaq iñugıkkaptıknun inilǵaan, Akiqsruqtaǵuvich navıññiaqnagu aglaan atuumayumagıñ akiqsruutigıkkın iñuñnun Atanǵum sıvuǵaani.

34 Aglaan uqautigipsi, Sumiunniñ akiqsruǵumiñaitchusi qılakun atakkii qılak Agaayyutim aquppiutaǵıgaa,

35 naagalu nunakun atakkii iñıqtuiqsıaqvıgıgaa isıǵanmiñun, naagalu Jerusalem-kun atakkii nunaaqıǵıgaa kamanaqtuam umialǵum.

36 Naagaqaa akiqsruǵumiñaitchutin nıaqupkun, atakkii atausıq nuyaq qatıqsıpkagumiñaitkiñ unniñ taaqsıpkagıluǵu.

37 Taatnamik, anıǵniaǵuvich anıllapiaǵumuutin suli naagaǵniaǵuvich naagaallapiaǵutin, atakkii supayaam uqalhum illatauruam tamatkunıñ pıǵıitчуamıtıñaqtauruq.

Jesus Ilisaurirıuǵ Akısaqtulıkun

38 “Tusaamagıksı uqauttaturuaq, ‘Iri akısautıqaglı irimik, kıguttuq kıgutmun.’

39 Aglaan uqautigipsi, Akısaqtuǵniaqnagu iñuum pımaqıluqtaqpatin. Kisupayaam isaksappatin taliqqıagun iqsraqpıch alaǵumagıñ ıǵıuanıq iqsraqpıch.

40 Kisupayaam akılııpkagıñiaqpatin atnuǵaapnik uqaqsıttaǵvıñmi pıpkagımagıñ quppıǵaan.

41 Suli anıuyaktim nunurılısı saagaqtıtpası natmanımiknik atautchımik mıle-lamık saagautıyumagıñ malǵunıq mıle-laaknik.

42 Iñuum inıqpatin sumık-tasamma qaitchımagıñ ilaanun. Suli iñuk atugaksraqıpan itıgautıpkagıñiaqnagu.

Pıqpagıyumagısi Uumıksrıgıkkası

43 “Tusaamagıksı itna uqaqsımaruaq, ‘Pıqpagıyumagısi iñuuniaqatıusı aasıñ uumıgilugıch uumıksrıgıkkası.’

44 Aglaan uqautigipsi, Pıqpagıyumagısi uumıksrıgıkkası suli agaayutilugıch tamatkua pıyuaqtıgıkkası.

45 Taatnaǵupsı qıñıqtıtkıksı iñuñnun ilıuaqqun atrıplıgu aaparı qılınmi ittuaq, atakkii sıqıñını sıqıññaaǵıksıtkaa pıǵııtчuanunlu nakuuruanunlu suli sıaluktıtıluǵu nalaunıaranunlu nalaunıaitчuanunlu.

46 Pıqpagıgıpsıgık kısıitñık tamatkua pıqpaksrıgıkkası, suvaata akıññaktaaqagıñiaqpsı Agaayyutmiñ? Taatnatun tax-sılıqırıt pıtılapmiut.

47 Suli paǵlagıpsıgık kısıitñık anıqatıusı, savaaqagıñıqpsı pıtıluħıusı atlanıñ? Taatnatun-tuuq tax-sılıqırıt pıtılapmiut.

48 Taatnamik nalaunıaruksraurıusı atrıluǵu aapagıkkası qılınmi nalaunıallapiaqtuaq.”

6

Jesus Ilisauriruaq Nagliktuutitigun

¹ “Qaunagititchi savaaginiaqasiuᅇ nalaunᅇaruakun savaaqsi qiᅇᅇiqqusaaqsiᅇaᅇusi sivuᅇaatni iᅇuich. Taatnaᅇupsi aapapsi qilaᅇmiittuam akiliᅇumiᅇaitkaasi.

² Taatnamik aatchuᅇuvich nagliktuutininik nipitusiraᅇautiginiaqnaᅇich atriluᅇich ukpiᅇᅇuaqtit Jew-ᅇuruat katraᅇviᅇitᅇi suli tumitchiani kamasruᅇusaaqsiᅇaᅇhutiᅇ iᅇuᅇnun. Uᅇautigipsi, akiliᅇusiaqaaniktut.

³ Aglaan aatchuᅇuvich nagliktuutininik inuᅇsraᅇtuanun saumik argaiᅇ ilisimaᅇkaᅇniaqnaᅇu taliᅇppium argaᅇpich savaaᅇanik.

⁴ Nagliktuisititchi nalunaᅇtuakun. Aapavich qilaᅇmi qiᅇᅇitlaruam supayaanik akiliᅇusiaksritkisigaatin.”

Jesus Ilisauriruaq Agaayutikun

⁵ “Aasiisuli agaayugupsi piᅇᅇiaqasi atriluᅇich ukpiᅇᅇuaqtit, atakkii agaayullaturut makitaplutiᅇ katraᅇviᅇitᅇi suli saᅇquviᅇitᅇi tumitchiat qiᅇᅇillaᅇniaᅇuplutiᅇ iᅇuᅇnun. Uᅇautigipsi, akiliᅇusiaqaaniktut.

⁶ Aglaan agaayutyagaᅇniᅇuvich isiᅇutin inipnun taluluguasiiᅇ suli agaayuyumautin aapapnun qiᅇᅇiᅇaitchuamun. Aapavich qiᅇᅇitlaruam nalunaᅇtuakun akiliᅇisigaatin.

⁷ Suli agaayuguvich niᅇliraᅇniaᅇnak imaiᅇaanik uᅇautininik atriluᅇich ukpiᅇᅇuaᅇuᅇitᅇuat, atakkii isumasuurut Agaayyutmun tusaagisiᅇiᅇiᅇlutiᅇ takᅇlugu agaayugumiᅇ.

⁸ Tuvrautinasii, atakkii Agaayyutim aapapsi ilisimagaa sumik inuᅇsraᅇtilaaᅇsi apiᅇsruᅇaluaᅇtitnasi ilaanun.

⁹ Itna agaayuyumuusi,
‘Aapapta qilaᅇmiittuatiin!
Iᅇupayaaᅇ nunami kamaksriᅇi ilipnik ipᅇiqᅇsitlugu taavrumuuna atqiᅇ.

¹⁰ Aullaᅇniᅇi aᅇalatchiᅇhiᅇ iᅇupayaanik.
Iᅇupayaaᅇ nunami tupiksriᅇi piᅇuᅇiᅇikkapnik
qilaᅇmi itmatuntuuᅇ.

¹¹ Aatchuᅇtigut uvluᅇagaᅇikpan niᅇimik inuᅇiᅇkkaptiknik.

¹² Suli natᅇigutiluta killuᅇsautiptiknik
natᅇigutrisimaaᅇmatun tamatkua savamaᅇᅇuᅇtriruanik uvaptiknun.

¹³ Suli sivulliutiniaᅇasiᅇut uuktuaᅇsiuᅇiᅇmun,
aglaan annautiluta piᅇiᅇtᅇuamiᅇ.
[Atakkii umialgurutin saᅇᅇiᅇpayaaᅇaᅇhutin kamaᅇautiᅇaᅇhutinlu isuitchuamun.
Amen.]’

¹⁴ Atakkii natᅇigutigupsigik iᅇuich killuᅇsautrigikkasi, Aapapsi qilaᅇmiittuam natᅇigutigisipmigaasi.

¹⁵ Aglaan natᅇigutiᅇitᅇkupsigik iᅇuich killuᅇsautrigikkasi, Aapapsi qilaᅇmiittuam natᅇigutiyumiᅇaitmigaasi killuᅇutisitiᅇik.”

Jesus Ilisauriruaq Uisauraaᅇikun

¹⁶ “Suli uisauraaᅇupsi, qiᅇᅇiᅇaaᅇnasi ipiᅇtunaᅇsiᅇusi ukpiᅇᅇuaᅇtitun. Qiᅇᅇiᅇaᅇiᅇiraᅇaᅇniᅇaᅇich kiiᅇnatiᅇ qiᅇᅇiᅇqusaaiᅇiᅇaᅇhutiᅇ iᅇuᅇnun iliᅇitᅇiᅇik uisauraaᅇiᅇmikni. Uᅇautigipsi, akiliᅇusiaqaaniktut.

¹⁷ Aglaan uisauraaᅇupsi uᅇsruᅇtiᅇluᅇich niaᅇusi, suli iᅇᅇuᅇluᅇich kiiᅇnasi;

¹⁸ Qiᅇᅇiᅇiᅇiᅇaᅇniᅇaᅇiᅇaᅇniᅇaᅇasi iᅇuᅇnun uisauraaᅇusi aglaan Aapapsitiᅇun qiᅇᅇiᅇnaitchuamun, suli Aapapsi qiᅇᅇiᅇtuam nalunaᅇtuakun akiliᅇusiaksritkisigaasi.”

Jesus Ilisauriruaq Umialgutitigun

19 “Tugvaiñasi umialgutiniq marrumuña nunamun, qupilgullu qalhumlu piiñgiqsakkananun, suli tigliniaqtit siqumitchiplutin tigliktuḡviatnun.

20 Aglaan tugvaisitchi annigikkapsitñik qilañmun qupilgullu qalhumlu piiñgiqsagumiñaisanjanun, suli tigliniaqtit siqumitchumiñaisanjanun tigliniaḡutin.

21 Atakkii annigipayaakkavich irviatni uummatin tavraniitkisipmiuq.”

Jesus Ilisauriruaq Qaummatigunlu Taaqtuakunlu

22 “Iri nanigigaa timim. Irrakkiñ qiniitlakpaknik qaunagilguniaqtutin aullapayaaguvich.

23 Aasiñ irrakkiñ pigiiipaknik ilvich saptaaqsiñiaqtutin. Aglaan qiniilguitchupku Agaayyun [kaniqsitlaillutin pisulhanik] qanutunaglaan taaqtuaq ilipni tatamnaqtigini-aqpa!”

Jesus Ilisauriruaq Agaayutikunlu Isumaaluutitigunlu

24 “Kiñaliqaa savautriyumiñaitchuq malḡunnik anjaayuqaḡuni. Atakkii uumigigisigaa ilaqataa aasiñ piqpagilugu ilaqataa, naagaqaa iluqnauqsimaagisiruaq ilaqataanun aasiñ suksraaglugu ilaqataa. Savautriyumiñaitchutin iluqaaknik Agaayyutmiglu maninmiglu.

25 Taatnamik uqautigipsi, isumaaluniaqasi iñuulipsitñik, sumik nigigisipmagaapsi suli imigusi, naagaqaa timigikkaqsi sumik atnuḡaagisipmagaapsi. Uvva iñuuliq pitluktuanunjitpa niqimiñ suli timi atnuḡaaniñ?

26 Qiñiqsigik tinmiurat silami. Nautchirriitlaitchut naagaqaa kipritlaitchut tugvailutinlu sigluagmiknun. Naagauvva Aapapsi qilañmiittuam nigipkaqsimaagagigai. Ilipsimi akisutluktuanuninñiqpisi tinmiuraniñ?

27 Nallipsi isumaaluguni iñuuniqtusilaagisivaun iñuulki?

28 Suli suvaata isumaalugaḡivisi atnuḡaaksrapsitñik? Isummatigillaksigik qanuq nau-riat nunami nauraḡitilaanjanik. Savatlaitmiut naagaqaa ukiñharritlaitmiut.

29 Aglaan uqautigipsisuli, Solomon-unniiñ qanutun kamañqatigigaluaqhuni atnuḡaaqaninñiqsuq atriplugich piññaqnaqtuat nauriat.

30 Taatna Agaayyutim qaunagitlaniqpagich ivgich ittuat ugluvak aasiñ uvlaakun igitauplutin ikniḡmun, qaitchigisigaasi atnuḡaanik inuḡikkapsitñik. Ukpisriñikiññaqpat!

31 Isumaalukasi itnaḡusi, Sumik niginiñiaqpisa imiḡutalu atnuḡaaḡutalu?

32 Atakkii ukpinaitchuat isumaalukmiraqtut supayaanik tamatkuniña. Aasiñ aapari qilañmiittuq ilisimaruq inuqsraqtilaapsitñik iluqaitñik tamatkuniña.

33 Pakaaqqaagilugu Agaayyun anjalatchiruaq nalaunñaruñupluni umialiktun. Taatnaḡupsi qaitchigisigipsi inuḡikkapayaapsitñik.

34 Taatnamik isumaaluniaqasi uvlaakuksramik atakkii uvlaakuksraq isumaaluu-tiqatuaq inmigun. Uvlulaat ihuilliugutiqaaniktut inmigulaa.”

7

Jesus Ilisauriruaq Atanniñikun

1 “Atanniñiaqasi atlanik, Agaayyutimli atanniñitchumagaasi.

2 Atakkii atanniḡupsi atlanik, taatnatuntuuq atanniikkaugisipmiusi. Taatnatuntuuq qanuq irrutrigupsi atlanik irrutikkaugisipmiusi.

3 Suvaata tautukpiun irriutanuluuraq aniqatvich iraani aasiñ suliqutiginitlugu tamanna qirugraitchiaq iripni?

4 Qanuḡuvva uqautriñiaḡniqpich aniqatiupnun, ‘Piḡlagu irriutanuluuraq irimiitan,’ qiñisunjaqnagu qirugraitchiaq irimiitan?

5 Ukpinñuaqtii, sivulliulugu piiqsirrun qirugraitchiaq iripniñ. Qiñilguniaḡiñli nalupqi-naiglugu irriutaiqsixksran aniqatvich iraaniñ.

6 Qaiññaqasigin ipqitchuat sut qipmiñun, atakkii saatpiaḡaasi siqumitchugusi. Naagaqaa iginniaqasigin akisuruat sunaurat sivuḡaatnun kuniat, atakkii tutmaluginiaḡaich isiganmiknik.”

Agaayusitchi, Pakakkitchi, Katchaktuqquitchi

⁷ “Injigupsi qaisaugisiruq ilipsitñun, pakaaqagupsi paqitkisigiksi; katchaktuqupsi talu anmakkauniaqtuq ilipsitñun.

⁸ Atakkii kiñapayaaq injiqsruqtuaq akuqtuigisiruq, suli pakaaqagupsi paqitchigisiruq, suli talu anmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuqtuamun.

⁹ Kia igñiñi qaitchigisivaun uyağanmik injiqpan qaqquqtuquguni?

¹⁰ Naagaqaa qaitchigisivaun nimigiamik injiqpan aqaluktuquguni?

¹¹ Pigiitchaluaqhusi ilisimaraqigiksi qanuq qaitchiiksraqsi nakuuruanik sunik qitungaurapsitñun, maatnaasu aapasi qilañmiittuaq qaitchiñiapiiaqtuq nakuuruamik tamatkununa injiqsruqtuanun ilaanun.

¹² Qanusipayaatigun irrutitqusuugupsi atlanun iñunun taatnatuntuuq irrutriu-mausi atlanik. Taavruma atunim iligai iluqaisa ilisauttutinich sivuniksriqirit suli maligutaksrañi Moses-ñum.”

Amisuuraqtuaq Paa

¹³ “Isigitchi amisuurakun paakun. Atakkii paa sivuniqaqtuaq piyaqqugviksramun anjiruq, suli tumi tasamuna qağanaqtuq aasiiñ iñugiaktuat igligvigiplugu.

¹⁴ Aglaan paa sivuniqaqtuaq iñuuligmun amisuurauraqtuq suli apqun tasamuna qağanaitchuq. Aasiiñ iñugiakisuurat paqitkaat.”

Napaaqtuq Ilişagigaat Asianigun

¹⁵ “Qaunagititchi sivuniksriqinñuaqtuanik utlautreqtuat ilipnun atnugaagutin ip-naisun qaamiktigun, aglaan ilumiktigun amaqqutun ugiagnaqhutin.

¹⁶ Asianisigun ilisağiniagisi. Iñuich asiagnaiguuvat asiavinñik kakitluñnaniñ, naagaqaa aqpinñik kakitlağnaligaaniñ?

¹⁷ Napaaqtugiksuaq nauriraqtuq asiagiksuanik, aglaan napaaqtuğiilaq nauriraqtuq asiagiitchuanik.

¹⁸ Napaaqtugiksuaq nauritlaitchuq asiagiitchuanik, suli napaaqtuğiitchuaq nauritlaitchuq asiagiksuanik.

¹⁹ Napaaqtupayaaq asirritlaitchuaq asiagiksuanik kipikkauraqtuq igitaupluniasiiñ ikniğmun.

²⁰ Taatnamik asianisigun ilitchuğiniagisi, ami iñuuniallauhatigun.”

Qaḡaunniiñ Naluniğipsi

²¹ “Kiñapayaaq uqaqtuaq uvañnun, ‘Ataniiq,’ isigumiñaitchuq aḡaayuaqautaanun Agaayyu-tim, aglaan kisiitñik tamatkua tupiksriuat pisulhanik aapam qilañmiittuam.

²² Aqulligmi uvlumi iñugiaktuat iñuich uqağisirut uvañnun, ‘Ataniiq, sivuniksriqisuu-rugut atigikkapkun anitqataqlugich irrusiqulwich suli savaaqaqhuta iñugiaktuanik quviq-naqtuanik.’

²³ Aasiiñ nalupqinaiglugu uqautigisigitka, ‘Piigitchi uvañniñ. Ilişimañiñiğipsi, pigiiiqirisii!’ ”

Malğuk Tuppirik

²⁴ “Taatnamik kisupayaaq tusaaruq tamatkununa nipliuttutigikkamnik aasiiñ atuğlugich, atriqaqtuq puqiksaamik iñunmik tuppuruamik uyağaum qaananun.

²⁵ Sialugruağugman kuugich ulitlutin, suli anuqligruağugman makitalgupluni taamna tupiq ulğuniiñiqsuq, atakkii turviqaqhuni uyağanmik.

²⁶ Aglaan kisupayaaq tusaagaluahuni nipliuttutimnik atumañitñamigich atriqaq-tuq isumalguitchuamik iñunmik tuppuruamik qaviam qaananun.

²⁷ Sialugruağugman kuugich ulitlutin, suli anuqligugman makitalguitluni tupiq ulğuniqsuq suksraunğıllapiaqhuni.”

²⁸ Jesus uqañaiqman taapkununa iñugiaktuat iñuich quviğusuniqsut ilisauttutaiñik.

²⁹ Atakkii Jesus-ñum ilisautiniğai anjalatchisiqaqtuatun iñuktun, atrisunjaqnagich aglaliqirit.

8

Jesus Mamititchiruaq Auyugaqtualinmik

¹ Jesus atqaqman qimiğaaamiñ, iñugayaaqpaurat malinñigaat.

² Tavrani auyugaqtualgum utlakami sitquğviginiğaa sivuğaanun uqaqhuni, “Ataniiq, pisuksiñağuvich mamitilhiñaugikma.”

³ Jesus-ñum isaklugich argakni aksinñiğaa nipliçhuni, “Piyummatiqaqtuña, mamittin!” Tavrauvaa anutim auyugaqtuaña mamitikkauruq.

⁴ Jesus-ñum uqautiniğaa, “Uqağniaqnak kisumununniiñ iñunmun, aglaan tautuk-titchaqtuağin agaayuliqsimun isivgiuqtillutin. Aatchuiyumautin tunillautinik Agaayyutmun tuvrağlugu Moses-ñum tillisaa. Taatnağuvich iñupayaam ilitchuğiniğaa mamitilaan.”

Jesus Mamititchiruaq Anuyyiuqtaiñ Qaukñiata Savaktaanik

⁵ Jesus tikitman Capernaum-mun, anuyyiuqtit qaukñiata Rome-mağmium paagñiğaa apiqsruqlugu ikayuqupluni.

⁶ Tavra nipliğniqsuq, “Ataniiq, savaktiga amma kinunimni nalaruq aulatlaitchuaq iluillaullapiaqhuni.”

⁷ Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Utlakkisigiga aasiiñ ihuaqsilugu.”

⁸ Anuyyiuqtit qaukñiata kiuniğaa, “Ataniiq, utlaktaksrauniluçtuñaunniiñ tupimnun, aglaan tillisiqalhiñağin savaktigali ihuaqsiyumuuq.

⁹ Atakkii anjalatiqaqmionja qaukñiğnik suli anuyyiuqtiaqçluna anjalatamnik. Tilikapku una, ‘Aullağin!’ aullağaqtuq. Suli tilikapku taamna, ‘Qağğaiñ!’ agğiğaqtuq. Suli tilikapku savaktigikkağa, ‘Taamna piun!’ pirağiğaa.”

¹⁰ Jesus-ñum tusaakamiun taamna quvigusuniqsuq. Nipliutiniğai iñuich malik-tuat inmiñik, “Ilumun uqautigipsi, paqitchinitchuna Israel-unniñ kisumik ukpiqs-rillapiaqtuamik uumatun.

¹¹ Suli nipliutigipsi, Iñugiaktuat Jew-ñunitchuat agğisirut kivaknamiñ suli kanaknamiñ aquvillutiñaasiiñ niğiqpaktuani Agaayyutim anaayuuqautani piqatigilugich Abraham-lu Isaac-lu Jacob-lu.

¹² Aglaan tamatkua Agaayyutmun qitungağiniruat igitaugisirut taagñiqsrallapiamun. Tavrani qiagisirut tiriquulalutinunniñ kigutinich.”

¹³ Jesus-ñum nipliutiniğaa anuyyiuqtit anjalataat, “Anilağin. Ukpiqsrihapkun iñiqtaugisiruq.” Taavrumatavra savaktaa mamitkaniktigñiqsuq taavrumani sassağniğmi.

Jesus Mamititchiruaq Iñugiaktuanik Iñunjik

¹⁴ Jesus isiqami Peter-m tupqanun tautunniğaa Peter-m aakarunaña nalaruaq uunaqçuktitluni.

¹⁵ Jesus-ñum aksinñiğaa argaigun aasiiñ uunaqçunaiqhuni. Tavra makitiqhuni niçhuğutiqaqsiñiğai.

¹⁶ Unnuksraaqman iñugiaktuat irrusiçluqaqtuat tikiutruğniğaiç ilaanun, aasiiñ Jesus-ñum anittağniğai irrusiçluich uqağmiñik, suli ihuaqsipçugich iluqaisa atniğñaqtuat.

¹⁷ Atuumakamiun taamna tanjñiğaa sivuniksriqirim Isaiah-m uqautigikkaña, “Ilaan piğai sayairrutivut timikun

suli akigağiplugich atniğñaativut.”

Isaiah 53:4

Iluqnaunitchuat Maliguaqtit

¹⁸ Jesus-ñum tautukamigich iñugayaat avatimiñi tiliñiğai maliguaqtini ikaaquplugich igluanun narvaqpaum.

¹⁹ Aglaliqiri utlautiniqsuq ilaanun nipliçhuni, “Ilisautrii, malikkisiikpiñ sumu-payağuvich.”

²⁰ Jesus-ηum kiuniḡaa, “Kayuqtut sisiqaqtut tiηmiuratlu silam ugluqaqhutiη, aglaan Iḡñiηan Iñuum iniksraitkaa napmun tullahksraηa niaquḡikkaḡmi.”

²¹ Atlamsuli maliguaqtim nipliutiniḡaa, “Ataniiq, iluviḡiallaktiqqaaglugu aapaga malikkumaikpiñli.”

²² Aglaan Jesus-ηum uqautiniḡaa, “Maliηηa, tamatkua tuqunaruat irrutchikun iluviqsillich tuqunaruanik.”

Jesus-ηum Quunniḡuqtitkaa

²³ Aasiñ ikiniqsuq umiamun maliguaqtailu malikhutiη.

²⁴ Tavrakηatchiaq anuqligruaḡuḡniqsuq narvaqpak qaiqpach immautruḡnialiqḡlugu umiaq, aglaan Jesus siñiktuḡniqsuq.

²⁵ Maliguaqtañ utlakḡlugu iqiiqsḡniḡaat nipliqhutiη, “Ataniiq, anniqsuqtigut piyaqquaqsirugut.”

²⁶ Aglaan nipliutiniḡai, “Ukpiqsriḡikiññiaqpat! Suvaata iqsivisi?” Makitnami iñiqtiḡniḡik anuḡilu qaiqpaiḡlu, aasiñ quunniḡuḡniqsuq.

²⁷ Maliguaqtañ quviḡusukhutiη uqḡniqsut, “Qanusiuḡiḡpa una aηun anuḡimunniñ qaiḡiḡpauratlu kamagivatruη?”

Jesus Mamititchiruaq Malḡuηnik Aηutik Irrusiḡluqaqtuak

²⁸ Jesus tikitman iḡluanun narvaqpaum nunaηanun Gadarenes, malḡuk aηutik irrusiḡullak nuyuaḡnallapiaqtuak agḡiqhulik iluviḡniñ paaḡniḡaak, kia-unniñ iñuum qaanilḡuisak apqutmi.

²⁹ Iḡialaniqsuk, “Suniaqpisiguk? Agḡiqpich nagliksaaqtitchaqtuaqhunuk sivuani piviksram?”

³⁰ Kuniqaḡniqsuq iñuḡiallapiaqtuanik niḡiruanik uηasipiaηitchuami.

³¹ Irrusiḡluich iniqsruaḡniḡaat Jesus, “Aninniḡuḡtigit tuyuḡisigut tamatkununηa kunianun.”

³² Jesus-ηum nipliutiniḡai, “Aullagitchi!” Aasiñ anikamiη malḡuηniñ aηutiηniñ isiḡniqsut munaqsranun kunianun. Iluqatiη kuniat paηaliηniqsut tuηaanun narvaqpaum, naparaqhutiη qutailakun ipnakun aasiñ iplutiη.

³³ Qaunaksriruut kunianik pigruḡniqsut nunaaqqimun. Tarani uqautiginiḡaat iluqaan qanuqtilaanak aηutik irrusiḡullak.

³⁴ Iluqatiη nunaaqqim iñuiñ paaḡniḡaat Jesus. Tautukamitruη iniqtiḡniḡaat unitquplugu nunaaqqiḡtiη.

9

Jesus Mamititchiruaq Aηutmik Aulatlaitchuamik

¹ Jesus ikipluni umiamun ikaḡniqsuq aasii tikitḡluni nunaaqqimiñun.

² Iḡaηich iñuich tikiutriñiqsut aulatlaitchuamik nalaruamik ikivḡani. Jesus-ηum tautukamiun ukpiqsriḡhat nipliḡniqsuq aulatlaitchuamun, “Iḡauraamaan, quviatchaḡiḡiñ. Killuqsautitin natḡigutikkaurut.”

³ Iḡaηich aglaliqirit uqḡniqsut inmiknun, “Una iñuk uqḡniḡḡuktaḡniqsuq.”

⁴ Jesus ilisimaplugich isummatiηich nipliḡniqsuq, “Suvaata isumavisi pigiitchuanik?”

⁵ Nalliaknik qaḡanatlukpa nipliqsuni, ‘Killuqsautitin natḡigutikkaurut,’ naagaqaa nipliqsuni, ‘Makillutin pisuḡiñ?’

⁶ Iḡitchuḡitquḡipsi Iḡñiηanik Iñuum aηalatchisiqaqtilaananiḡ nunami natḡigutritḡaruamik killuqsautinik.” Tavraasiñ nipliḡniqsuq aulallaitchuamun, “Makillutin tigulugich ikivḡatin agḡiñ.”

⁷ Aηun makitluni aiñiqsuq.

⁸ Iñugayaat qiñiqtuat taavrumiηa quviḡutchaηniqsut, aasiñ kamaksruḡniḡaat Agaayyun qaitchiruaq taatnatchimik aηalatchiḡiḡmik iñuηnun.

Jesus-ñum Tuqlúgaa Matthew

⁹ Jesus aullaqami tavrakña tautuñniḡaa añun atilik Matthew-mik aquppiruaq tax-siliqivini mi nipliutipluguasi, “Maliñña.” Matthew-m makitluni maliñniḡaa.

¹⁰ Jesus niḡiñiaqtitlugu Matthew-m tupqani iñugiaktuat tax-siliqirit suli killuliqirit isiqhutiñ niḡiqasiḡniḡaich Jesus-ñum maliḡuaqtaiñlu.

¹¹ Pharisee-ñuruat tautukamitruñ taamna apiqsruḡniḡaich maliḡuaqtai, “Suvaata ilisautriksi niḡiñiaqatauva tax-siliqirini suli killuliqirini?”

¹² Jesus-ñum tusaakamiuñ Pharisee-ñuruat apiqsruutaat nipliḡniḡsuq, “Tamatkua surruit chuata inuqsratlaitchut taaktimik, aglaan tamatkua atniḡniḡaqtuata.

¹³ Ki, ilitchaqsuñjata taavruma uqañhan qanuutautilaañanik, ‘Kimmutigitlukkiga nagliqitaq uumakña tunillaqtuḡiḡmiñ.’ Agginitchuñja tuqlúḡiaḡlugich nalaunñaruat, aglaan killuliqirit.”

Apiqsruun Uisauraañkun

¹⁴ Maliḡuaqtaiñ John-ñum utlañniḡaat Jesus aasii apiqsruqlugu, “Suvaata uvagut Pharisee-ñuruatlu uisauraaḡaḡivisa aasiili maliḡuaqtitin taatnatun piñḡitmiḡkaḡlugich?”

¹⁵ Jesus-ñum kiuniḡai, “Iñlaurañi iñlaqtatniñniaqtuam alianniutlaitchut ilaan nayuqataulñhani ilinñitñi. Aglaan katchuutiniaqtuam unitchiviksraña tikiññiaqtuq. Tavrali aullaanikpan iñlaurañi alianniḡisirut uisauraaḡutiñ.

¹⁶ Iñuk iñlaqtutlaitchuq nutaamik iñiqniḡmik atnuḡaalunmun, atakkii iñlaḡutauruaq algutiniaqtuq utuqqaqtuamiñ atnuḡaamiñ aasiñ allaq aglitlakhuni.

¹⁷ Naagaqaa iñuich kuviritlaitchut nutaamik misuqqumik puḡruanun. Taatnaḡaluaqmikpata puḡruat qaḡniḡaqtut aasiñ misuḡuq kuviluni suli puñich suksraunḡiḡutiñ. Aglaan kuviraḡiḡaat nutaaq misuḡuq nutaamun puumun. Iluqatikli puḡlu misuḡuḡlu piñḡinitchumuuk.”

Jairus-ñum Pania suli Aḡnaq Aksinñiktuaq Jesus-ñum Atnuḡaañanik

¹⁸ Taatna uqaqtitlugu tamatkunuña sivulliuqtim Jew-ñuruat katraḡviata tikiññiḡsuq sitquqhuni sivuḡaanun Jesus nipliqhuni, “Paniga amma tuquqammiḡsuq. Maligluna aksiaḡuñ argaknik iñuuluniasiiñ.”

¹⁹ Jesus-ñum makitluni maliñniḡaa piqatigiplugich maliḡuaqtini.

²⁰ Maliktitlugu aḡnam aunaqsruḡitlaiqsuam qulit malḡuñni ukiuni tikiññiḡaa tunuaanun Jesus-ñum, aksikluguasiiñ atnuḡaañan akuagun

²¹ isumapluni inñiñun, “Aksillagukkaluaḡiḡa quppigaaña mamilluñasiiñ.”

²² Jesus-ñum kiniaqami qiniḡniḡaa aḡnaq nipliutipluguasiñ, “Aḡnaaq, quviatchaḡiḡiñ. Ukpisriḡiḡpich iñuaqsipkaḡaatin.” Tavrakñatchiaq aḡnaq iñuaqsikkauniḡsuq.

²³ Jesus-ñum tikitñami sivulliuqtim tupqanun tautuñniḡai supluaqtuḡnanik atuqtuuraqtit iñugayaatlu kinjuvḡuruat.

²⁴ Nipliḡniḡsuq, “Annisitchi. Niviaqsiḡruk tuquñañitchuq. Siñiktuaqsiñiaqtuq.” Aglaan iñuich mitautiginiḡaat Jesus.

²⁵ Iñugayaat anianikmata, Jesus isiḡniḡsuq niviaqsiḡruum inaanun. Tigupmaniasiiñ argañmigun niviaqsiḡruk makinniḡsuq.

²⁶ Iñuich siaminniḡaat tusaayugaallataq taavrumuuna nunaqqipayaanun.

Jesus Mamititchiruaq Malḡuñnik Iññuñnik Ayaunaruñnik

²⁷ Jesus aullaqman tavrakña malḡuk ayaunaruak añutik maliñniḡaak kappainaplutik, “Nagligillañniaqtiguk, iḡniḡikkañatiin David-ñum.”

²⁸ Jesus isiqman tupiḡmun ayaunaruak utlañniḡaak. Aasiñ Jesus-ñum apiqsruḡniḡik, “Ukpigivitku uvamnun taamna savaaḡitlatilaña?” Taapkuak kiuniḡaak, “Aa, Ataniiq.”

²⁹ Jesus-ñum aksinñiḡik irinikkun nipliutiplugik, “Ukpigipluñja taatnaqhutik qiniḡlasitqiksutik.”

³⁰ Taapkuak aṅutik qĩnitlasitqinĩiqsuk. Jesus-ḡum alġaqsruallapiagñigik uqaqunitlugik kisumununniĩ taavrumiṅa,

³¹ aglaan aullaqamik siaminniġaak tusaayugaallautaq Jesus-kun nunaaqqipayaanun.

Jesus Mamititchirug Aṅutmik Uqatlaitchuamik

³² Taapkuak aniaqsipmiuglu. Aṅun irrusiqlulik uqatlaiḡaaq Jesus-muutikkauniqsuq.

³³ Irrusiqluk anitmagu uqatlaiḡaaq aṅun uqaaqsiñiqsuq, iṅugayaat quviġusukhutiṅ ni-pliġñiqsut, “Qaṅaunniĩ tautuksimaiññiqsugut atrinjanik uuma Israel-mi.”

³⁴ Aglaan Pharisee-ḡuruat nipliġñiqsut, “Anitchiraqtut irrusiqlunjanik atuqlugu sanṅia aṅalataata irrusiqluich.”

Jesus-ḡum Iḡunṅuksriḡha

³⁵ Aasiĩ Jesus kukiḡunjanisug nunaaqqipayaanun nunaaqqipuranilu, ilisautripluni Jew-ḡuruat ktraġvinitiñi quliaqtuagiplugulu tusaayugaallautaq Agaayyutim aṅaayugautaagun sulit mamititlugich qanusipayaanik atniġñautiḡillu nanjirutitḡillu.

³⁶ Tautukamigich iṅugayaat iḡunṅutchaṅnisug, atakkii iḡuilluqhutiṅ qanuqsausi-ughutiṅlu atriplugu ipnaiq qaunaksraiḡaaq.

³⁷ Jesus-ḡum uqautiniġai maliġuaqtini, “Katittaksraq iḡumun iṅugiakkaluaqtuq, aglaan savaktit ikittut.

³⁸ Iniqsruqsiun aṅaayuganjan katitchivium tuyuqaqulugu savaktinik katitchivinun.”

10

Jesus Piksraqtuq Qulit Malġunjanik Uqqiraqtinik

¹ Jesus-ḡum inmiñuquniġai qulit malġuk maliġuaqtini, aasiĩ sanṅiksriññiġai anitchitlasiplugich irrusiqlunjanik sulit iḡuaqsiqkaiḡlasiplugich qanusipayaanik nanjirutitḡunjanik.

² Uvva ukua qulit malġuk uqqiraqtaiñ atinich: Sivulliq Simon taiguutiqaqtuq Petermik, aniqataalu Andrew, James-lu John-lu iġñak Zebedee-m,

³ Philip-lu, Bartholomew-lu, Thomas-lu, Matthew-lu tax-siliqiri, James-lu iġñiṅa Alphaeus-ḡum, sulit Thaddaeus,

⁴ Simon-lu iḡanata Zealot-kuaqtuq, sulit Judas Iscariot aatchuutitḡiniktuaq Jesus-mik aquvatigun.

Jesus-ḡum Aullaqtitkai Qulit Malġuich Maliġuaqtini

⁵ Taapkuq qulit malġuk Jesus-ḡum tuyuġiniġai alġaqsruqlugich itnaqhuni, “Aullaġniaqasi Jew-ḡunṅitḡuanun naagaqaa isiġniaqasi nunaaqqipayaanitḡun Samaria-ġmiut.

⁶ Aglaan aullaḡhiñagitchi iḡuiñun Israel-ḡum ittuanun tammaummirutitun ipnaisun.

⁷ Aasiĩ iḡlaullapsitñi quliaqtuagiyumagiksi, ‘Agaayyun aṅalatchiḡhiñaaġuqtuq iḡunjan nutaakun.’

⁸ Iḡuaqsiqkaiḡsulit atniġñaaqtuanik, anipkaqtillugich tuquruat, mamititchiḡsulit auyugaqtualgitñik, anitḡaḡlugich irrusiqluich, sulit aatchuutitḡiyumagiksi akuqtuagikkaqsi akiḡlaaḡlugu.

⁹ Maniḡaaġniaqasi kaviqsaamiglu qatiqtaamiglu unniiñ kanṅuyamiglu.

¹⁰ Puukataiḡaaḡsulit aullaḡupsi, quppiġaatqiutaiḡaaḡsulit, sulit aluġutitqiutaiḡaaḡsulit, naagaqaa ayauppianḡaaḡsulit, atakkii savakti piqaqtitaksrauruq inuġikkaṅjanik.

¹¹ Nunaaqqipupayaagupsi naagaqaa nunaaqqipuranun pakakkumausi iḡunjan tukkiyumaruamik, aasiĩ tukkuummilusi tupqani aullaġniaḡapsitñunaglaan.

¹² Tukkuummigupsi taavrumani tupiġmi nipliġumuusi, ‘Agaayyutim iḡuaqutillaṅniaḡumagaasi.’

¹³ Iḡuich taapkuq paḡlakpasi tutqiutiqaġniaqtut. Aglaan paḡlanṅitpasi tutqiutiqaḡumiñaitchut.

¹⁴ Kisupayaan akuqtunṅitpasi naagaqaa naalaġnisunṅitpatigik uqauttutisi, ipsuktuqsiun apyuq isiġapsitñiñ aniñiaḡupsi tupiġmiñ naagaqaa nunaaqqipimiñ.

15 Ilumun uqautigipsi, qağanatluḡniaqtuq iñuiñi Sodom-ḡum Gomorrah-ḡumlu Atanni-ivium uvluani taapkunakḡa iñuiñiñ tukkuliñitchuamiñ ilipsitñik nunaaqḡiatni.

Nagliksaatirrutiksrautit

16 “Tuyuginiagipsi ipnaisun akunḡatnun amaqḡut. Taatnamik puḡikkumausi nimigiaturun suli suḡlukkatatlaitchuatun tiḡmiagruuratun.

17 Qaunagilugich iñuich, atakkii uqaqsittaagviḡmuutigisigaasi ipiḡaqtuḡlusi Jew-ḡuruat katraḡviñitñi.

18 Suli pisigilunḡa tikiutrauniaqtusi sivuḡaatnun kavanaauruat umialḡillu. Piviksraqaḡisirusi ilisimaraulusi ilinjitñun suli Jew-ḡuñitḡuanun.

19 Aglaan tiguraugupsi isumaalunḡiaqasi qanuq naagaqaa sumik uqaḡniaqtilaapsitñik, atakkii tavraḡuqpan qaitchikkauniaqtusi uqaksrapsitñik.

20 Atakkii ilipsi uqaḡumiñaitchusi, aglaan Irrusiḡa Aapapsi uqaḡisuruq ilipsigun.

21 Aniqatim aatchuutigigisigaa aniqatni tuḡqutautqulugu, suli aapam pigisipmigaa taatnatun qitunḡaurani; ililḡaat akikḡaqtuipmiñiqsut aḡayuqaaḡmiknik aasiñ aḡayuqaatin tuḡqutillugich.

22 Iñupayaam uumigiliutigisigaasi piqutigilunḡa, aglaan makitaruaq payaḡaiḡuni isuanun anniqsukkaugisuruq.

23 Piyuaḡsiugupsi uumani nunaaqḡimi, qimakkumuusi atlamun nunaaqḡimun. Ilumun uqautigipsi naatchitlasigaluaqasi savaapsitñik nunaaqḡipayaañitñi Israel-ḡum Igñiḡa Iñuum agḡigisuruq.

24 Maliguaḡti kamanatlutlaitchuq ilisautrimiñiñ, naagaqaa savakti aḡayuqaaḡmiñiñ.

25 Iñuich uumigigisigaat maliguaḡti atunim ililugu uumigipmatun ilisautrigikkaḡa, suli taatnatuntuuq savakti aḡayuqaḡatun. Iñuich tuḡḡiraḡniḡpatruḡ aḡayuqaḡa tupḡum Beelzebub-mik tupiqataauruat maatnaasu tuḡḡiraḡniḡaich taavrumiḡa atigḡmik.

Sivuugaginasigik Iñuich

26 “Iqsiginiaḡnasigik iñuich. Supayaaq matuqaḡtuaq sagvikkaugisuruq, suli nalunaḡtuapayaaq ilitchuḡipkakkauḡisuruq.

27 Uqautigikkaḡa ilipsitñun taagmi uqautigiyumagiksi qaumami. Suli iñuich isivruutigikkaḡat siuttapsitñun quliaḡtuagiyumagiksi tupḡich qaañatniñ.

28 Suli iqsiginiaḡnagich iñuich tuḡḡutchiraḡaḡtuat timimik, aglaan tuḡḡutchumiñaitkaat iñuusiq; sivuugagilhiñaqsiḡ taamna piyaḡḡuitlaruaq iluqaaknik iñuutchimiglu timimiglu anasiñḡuḡsaḡviñmi.

29 Uvva malḡuk tiḡmiurak tunitlaitpak atautchimun nalliglugik maniuramik? Naaḡauvva nalliakunniñ katakkumiñaitchuq nunamun aapagikkaḡsi nalunḡaan.

30 Agaayyutim ilisimagai iluḡaisa nutchasi niaḡupsitñi suli qanutun iñuḡiaktilaañat.

31 Taatnaḡusi sivuuganasi, akisuruañutluktusi tamatkunakḡa tiḡmiuraḡayaaniñ.

Uqaḡithalu Piilaaḡithalu Christ-mik

32 “Taatnamik kisupayaaq nalupḡinaiqhuni uqaḡpan sivuḡaatni iñuich piginiluni uvamnun, ilaa nalupḡinaiglugu uqaḡigisipmigiga sivuḡaani Aapaa qilaḡmiittuam.

33 Aglaan kisupayaam piilaaḡikpaḡa iñunḡun piilaaḡigisipmigiga Aapaanun qilaḡmiittuamun.

Jesus Aggiutruruq Aviktuiḡimik

34 “Isumaniaḡasi agḡiḡñilunḡa tikiutityaḡlugu tutḡiun nunamun aglaan savikpak. Agḡitḡchuḡa iñuich piqatigiksityaḡlugich aglaan atinḡiquplugich.

35 Atakkii piqutigilunḡa igñiḡuruat akikḡaqtuitlasiplugich aapamiknik, paniuruat aakamikniglu, ukuañuruat aakaruaamikniglu.

36 Iñuum tupiqatinḡi uumigirigigisigai.

Micah 7:6

³⁷ “Iñuum piqpagitlukkumiun aapani naagaqaa aakani uvamniñ maliguaqtaulguyumiñaitchuq uvamni, suli iñuum piqpagitlukkumiun igñigikkani naagaqaa panigikkani uvamniñ maliguaqtiginjtkiga.

³⁸ Suli iñuum akiggiutinjtkumiun sannigutani maligluña maliguaqtiginjtkiga.

³⁹ Iñuum tigungmiñiaqtuam iñuukigmiñik tammaigisigaa ilumutuuruuq iñuulik; aasiñ iñuum tammaigumiun iñuulik piqutigiluna piññaktaagigisigaa.

Akiliusiaksrat

⁴⁰ “Iñuum akuqtuqpasi akuqtullapiaqmigaana, suli kisupayaaq akuqtuiruaq uvamnik akuqtullapiaqmigaa tuyugiriga.

⁴¹ Kiña iñuk akuqtuiruaq sivuniksriqirimik pisigiplugu sivuniksriqiraupluni akuqtuigisiruq sivuniksriqirit akiññaktaaksrañatitun, suli iñuk akuqtuiruaq nalaunñaruamik iñunmik pisigiplugu nalaunñaruañulha iñuum akuqtuigisiruq nalaunñaruañulha iñuum akiliusiañatun.

⁴² Suli kisupayaaq aatchuiruaq atautchimunniiñ makua kamanaiññiqsrauruaq maliguaqtima nigliñaqtuamik imigmik qallutmun pisigilugu maliguaqtaulha, ilumun uqautigipsi, tammaiyumiñailapiaqaa akiliusiaksrani.”

11

¹ Jesus naatchianikami ilisautriñigmiñik qulit malguk maliguaqtimiñik aullañiqsuq tavrakña ilisautriyaqhuni suli quliaqtuaqiaqhuni nunaqqinjitñun Galilee-m.

John Paptaaqtitchiri Tuyuqaqtuq Malgurnik Maliguaqtinik

² John tusaakami isiqtauligmiñi qanuq Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaq, savaaqaqtılaañanik, tuyuginigik malguk maliguaqtinik

³ apiqsruqiaqplugu Jesus, “Taimñauvich John-ñum uqautigikkana aggigñiaqniplugu? Naaga nigiuñniaqpisa atlamik?”

⁴ Jesus-ñum kiunigik, “Utigusik uqautigityakku John-mun tusaakkaqsik suli qinikkaqsik.

⁵ Ayañaruat qiniltasiplutin, pisutlaitchuatu pisutlasiplutin, auyugaqtualgillu mamitikkauplutin, tusaatlaitchuat tusaatlasiplutin, tuqunaruat anipkaqlugich, suli tusaayu-gaallataq quliaqtuanupluni ilaippañun.

⁶ Quvianamiuruq iñuk qapiqtanitchuaq pisigiluna.”

⁷ John-ñum maliguaqtik aullaqsiptomaknik Jesus uqaqsiñiqsuq iñugayaanun John-kun, “Sumik qinigiaqpsi iñuilaami nunami, ivigaamik añalataakkañanik anugim?”

⁸ Sumikmi qinigiaqniqpsi? Iñunmik atnugaaqqtuaq akisuruanik? Naagga, tamatkua atuqtuat akisuruanik atnugaanik iñuuniaqtuanururumialgum tupiqpanani.

⁹ Taitñinipan sumikmi qinigiaqpsi? Sivuniksriqirimik? Aa, John qinikkaqsi pitluktuaq sivuniksriqirimiñ.

¹⁰ Uvvauna aglausimaruq John-kun, ‘Atañii, tuyugigisigaa uqqiraqtiga sivupni.

Itqanaiyaqsigaa apqutiksran sivunnapni.’

Malachi 3:1

¹¹ Ilumutuuruamik uqaqtuna ilipsitñun, John Paptaaqtitchiri kamanatluktuaq iñunniñ aniruaniiñ nunami uvunñanunaglaan. Aglaan iñupayaaq kamanaiññiqsrauruaq ukunakña Agaayyutim añalatañiñ kamanatluktuaq John-miñ.

¹² John Paptaaqtitchiri sagviqman Agaayyun aullañiiñiqsuq añalataqmiñik iñunmik, aglaan iñuich saqlaktuat aippaavak akillililqisuiñiqsut uvunñanunaglaan.

¹³ Atakkii sivuniksriqiripayaat suli Moses-ñum maligutaksrañin uqaqigaat John-ñum aggigñialhanunaglaan.

¹⁴ Ukpigisukkupsin sivuniksriqirit uqaqikkanat ukpiginiaqiksi John Elijah-ñutilaañanik agqisagumaruamik.

¹⁵ Kiña iñuk siutiqaqtuaq tusaali.

16 “Sumik atriqaqpat makua iñuuruat pakma? Ittut ililgaatun aquppiplutin tu-niriñaqtuatun katimmaviññi suli tuqñirautiplutin avatmun,

17 ‘Atuqtuurautigaluağipsi aglaan ağğinilusi.’

‘Atuqhutali kinuvğūutinik aglaan qianitchusi.’

18 John aggiqami nigitlaiññiqsuq imiglunilu, naagasuli iñuich uqaqtut irrusiqluqagñiplugu.

19 Igñiña Iñuum aggiqami nigitlapluni imitlaplunilu atlatitun, aglaan uqautiginigaat itna, ‘Marra nigğiqsuruaq imiqtuqtilu, ilauraaginigaat tax-siliqirit killuliqiritlu.’ Agaayyutim puqiutaa ilitchuğipkautauruq ilumutuuplugu savaañagun.”

Ukpiñichuat Nunaaqgich Ilañatni

20 Aasiñ Jesus-ñum iñiqtiqsiñigai iñuich nunaaqqiñi savaaqagvigitlukkani quviqnaqtu-anik atakkii isummitqinjmata.

21 “Nakñuñ Chorazin-nağmūsii! Nakñuñ Bethsaida-ğmūsii! Savaaqagaluqtuña iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qinikkasi savaañuniqpata inilgaanimma Tyre-milu Sidon-milu iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuñnik atnuğaağutin suli agramun aquvillutin qinigtitlugu taavrumuuna mumiqitñin killuqsautmikniñ.

22 Aglaan uqautigipsi, Uvluani atanniivium iglutuyunaitlukkisuruq ukuñnakña Tyre-miñlu Sidon-miñlu ilipsitñi.

23 Aasiñ Capernaum-mūsii! Kamanagaşugivisi? Iktaugisirusi anasiññuqsagvinmun. Atakkii quviqnaqtuat savaañuruat ilipsitñi savaañuniqpata Sodom-mi, it-tuiñağayağaluqtuq uvuñanunaglaan.

24 Aglaan uqautigipsi, Sodom-miut atanniusiaksrañat qağanatluñniaqtuq atanniusiak-srapsitñiñ.”

Aggiqhusi Uvamnun Minguiqsiagitchi

25 Tavraasiñ Jesus nipligñiqsuq, “Aapañ, atanguruatiin qilañmi nunamilu, quyagikpiñ! Sagvigitin puqitichuanun sut iriqsimaruat puqiksuanin ilisimaruaniñlu.

26 Aa, Aapañ, taamna sivunniutigikkan quviagigiñ.

27 Aapaa saññipayaat qaitkai uvamnun. Kia-unniñ iñuum ilisimañitkaa igñiguruuq aglaan kisimi aapam. Suli kia-unniñ ilisimañitmigaa aapa aglaan kisimi igñiguruam iñupayaamlu igñiguruam ilitchuğipkakanña aapamik.

28 Minguqtuasii uqumailiqtuasii! Uvuñagitchi, minguiqsiagtitchumagipsi.

29 Akiyaqasiutititchi uvamnun ilisagvigilunaaasiñ. Taatnağupsi iñuutchisi minguiqsiagñiaqtut atakkii piisañitchuña atchikñuñalu.

30 Akiyautiga naammaktuq atuqtuni, suli savaaksrirutiga ilipsitñun qağanaqtuq.”

12

Apiqsruun Minguiqsiagvikun

1 Akuniisunaqatin Jesus-lu maliguaqtailu apqusaagñiqsut mukkaaksrat nautchiiviatigun minguiqsiagvium uvluani. Jesus-ñum maliguaqtai nigisuliqhutin nutchuigaqsiñiqsut mukkaaksranik aasiñ nigiplutin.

2 Pharisee-ñuruat tautukamisigik upyañnigaat Jesus, “Qinillakkich maliguaqtitin. Naviğillapiaqtut maligutaksraptiknik minguiqsiagvium uvluagun.”

3 Jesus-ñum kiuniğai, “Agliqisimasuknağiksi sumik David-ñumlu piqataiñlu pisilañat nigisuliqamın.

4 David isiqhuni tupqanun Agaayyutim, ilaalu piqatailu, nigirut ipqiqsakkauruamik qaqqiamik nigiraksriutauruamik kisiitñun agaayuliqsınun. Maligutaksrakuağnanğitchuq nigipmatruñ taamna qaqqiaq.

⁵ Suli agliqisimasuknağiksi maligutaksrani, qanuq agaayuliqsit agaayyuvikpañmi qaayugnaqsiliugñiałhat minguiqsiagvium uvluani, tavraami patchisaiłhat navguikamiñ maligutaksranik.

⁶ Aglaan uqautigipsi, iñuk maaniitkaluaqtuq kamanatluktuag agaayyuvikpañmiñ.

⁷ Iłisimanayağniğupsi qanuutautilaañanik uuma uqałhum, ‘Kimmutigitlukkiga nagliktaq uumakña tunillaqtuhigmiñ,’ suksraungigayaitchisi iñuich killukuanjitchuat.

⁸ Atakkii Igñiña Iñuum atanigigaa minguiqsiagvium uvluan.”

Añun Argalik Pannaqluktanik

⁹ Jesus tavrakña aullaqami isiğniqsuq Jew-ñuruat katragviatnun.

¹⁰ Anjutiqağniqsuq tavrani pannaqluktanik argalik. Atlanik iñuqağmiñiqsuq tavrani agvisiksraıiqiruanik Jesus-mik. Apiqsruğniğaat maligutaksrakuağnaqmagaan iħuaqsipkairuni minguiqsiagvium uvluani.

¹¹ Jesus nipliutiniğai, “Nalliqsi piqağniğumi atautchimik ipnaimik aasiiñ ipnaiq kataguni ilunaamun minguiqsiagvium uvluani, taavruma amunayaiññiqpauñ taavrumakña?”

¹² Nalupqinaitchuq, Iñuk piqpaknatluktuq ipnaimiñ. Taatnaqhuni maligutaksrakuağnaqtuq ikayuiruni minguiqsiagvium uvluani.”

¹³ Aasiiñ nipliutiplugu taamna añun, “Isakkich argaktin!” Taavruma isañniğai argañni aasiiñ iħuaqsiplutiñ igłunısitun argaiñ iliplutiñ.

¹⁴ Tavrakña Pharisee-ñuruat anikamiñ katiplutiñ sivunniugniqsut qanuğlugu Jesus tuqqutçukługu.

Agaayyutim Piksraqtaanuruaq Savaktaa

¹⁵ Jesus ilisimapluni sumik sivunniuqtilaañanik, aullağniqsuq tavrakña. Iñugiaktuat iñuich maliniğaat. Jesus-ñum iħuaqsirağagñiğai iluqaisa atniğñaqtuat.

¹⁶ Jesus-ñum iñiqtiğniğai iñuich uqağitqunıtluni.

¹⁷ Taamna immiqsaqlugu uqautaumaruaq tumigiplugu sivuniksriqiri Isaiah, itnaqhuni,

¹⁸ “Uvvauna savaktiga piksraqtaagıkkaga!

Ilaañuruq piqpagıkkaga suli ilaagun quyalikkaupluna.

Iłigisigiga irrusıllautağa ilaanun,

suli quliaqtuağigisigaa iñupayaanun

qanuq atanniıksrağa iñupayaanik atisilugich.

¹⁹ Uqaalatłaitçuq igıalalunılu.

Kia-unniiñ tusaayumiñaitkaa nipaa tumitchiani.

²⁰ Piyaaquğniñanjtkai sayaitçuat iñuich ittuat piğittuatun ivikpaktun

naagaqaa qamiyasiuraqtuatun nanipiam ipiğañatun

atanniıksrağmiñunaglaan iñupayaanik nalaunñalunılu atisilunılu.

²¹ Suli ilaan atqagun nunaaqqipayaat niğiugaqağisirut.”

Isaiah 42:1-4

Jesus-lu Beelzebul-lu

²² Iñuich Jesus-muutiniğaat añun irrusiqłulik ayaañaruagłlu uqatłaitçuağłlu. Jesus-ñum iħuaqsiñiğaa. Tavrani taamna añun uqatlasıruq qıñıtłasiplunılu.

²³ Iluqatiñ iñuich quviğutçañniqsut uqaqhutiñ, “Kinıviağniñitkaluağniqpaun una David-ñum?”

²⁴ Aglaan Pharisee-ñuruat tusaakamitruiñ uqağniqsut, “Jesus anitchirağaiñiqsuq irrusiqłunıñik iñunıñıñ atuqlugu sañña Beelzebul-ñum añalataata irrusiqłuiç.”

²⁵ Jesus-ñum ilisimaplugich sumik isummatilaañanik uqautiniğai, “Iñuich atañıvıñmıguuq akıññautirut avatmun; atanıgliasiiñ taavrumani suksraungigñiaqtuq iñugıkkañı avgumakpata. Nunaaqqipayaat naagaqaa tupiqatigiich avikamiñ makitlatıçut.

26 Taatnatuntuuq tuungaq irrusiqłuni avgumagumiñ akikñautilitiñ avatmun atanguvia isukhiññaqtuq.

27 Aasiñ anittağupkich irrusiqłuich Beelzebul-kun, kisukunli iñugikkapsi anittağuuvatigik irrusiqłuich? Taatnamik atanniqsuqtiginiagisi.

28 Aglaan Irrutchiagun Agaayyutim anittaiguma irrusiqłunik, nalupqinaitchuq Agaayyutim aňalatchianiktilaana iñuñnik akunnapsitni.

29 Kiñapayaaq isiguktuaq sanñiruaq iñuum tupqanun tigliguguni, qiliqsruqqaaglugu sanñiruaq iñuk tiglikkisiruq suuranifnik.

30 Iñuk piqataunitchuaq uvamni akikñautiruaq uvamnun, suli iñuk katitchiqataunitchuaq siamitchihññaqtuq.

31 Taatnaqhusi uqautigipsi, Agaayyutim natqigutitlagai iñuich killuqsautipayaañich itqagitqikkumiñaiglugich uqagñiqłuktapayaañich. Aglaan uqagñiqłuktuaq akikñaqługu Ipqitchuaq Irrusiq natqigutikkauyumiñaitchuq sumiunniñ.

32 Kiñapayaaq uqaqtuaq pigiitчуamik akikñaglugu Igñina Iñuum natqigutikkaugisiruq, aglaan kiñapayaaq uqaqtuaq pigiitчуamik akikñaglugu Ipqitchuaq Irrusiq natqigutikkauyumiñaitchuq pakmapak suli taimuñ.

Napaaqtuq Asianiñ

33 “Napaaqtuq ilitchuginaqtuq asianigun. Napaaqtugiksuaq asirriñlautağaqtuq aasiñ napaaqtugitчуuaq asirripluni asiagitчuanik.

34 Iłipsi tuqunalgich nimigiat! Uqatlaitchusi nakuuruanik atakkii pigiitчuanuplusi. Qangaum uqagirağigaa taatnasiq ittuq uummatmi.

35 Iñullautaq piqagaqtuq nakuuruamik uummatmiñi aasiñ uqallautat anirağaqhutiñ uummatmiñ, aasiñ pigiitчuaq iñuk uummatigmiutağaqtuq killugmik uqaqhuniasiiñ nakuñitчuanik.

36 Uqautigipsi, uvluañi atanniivium iñuich pasirauniaqtut uqagiñllapayaagmiktigun uqautigikkağmikkun.

37 Atakkii uqagikkapsigun nalaunñasripkakkauniaqtusi, suli uqagikkapsigun suksraunğisauğisirusi.”

Iñuich Jesus Savaquaat Quviqnaqtuamik Savaamik

38 Tavrani ilañisa Pharisee-ñuruat suli ilañich aglaliqirit uqagñiqsut Jesus-mun, “Iłisautrii, qiñiguktugut quviqnaqtuamik savaamik nalupqinaigutauplugu kisuutilaagmik.”

39 Jesus-ñum kiuniğai, “Makua iñuich pigiitчuatlu sayunaruatlu qiñiguktut quviqnaqtuanik savaanik nalupqinaigutaulugich, aglaan qiñigumiñaitłutiñ taatnatchimik. Qiñihññağisigaat quviqnaqtuaq savaaq atuupmatun Jonah-mun sivuniksriqirimun.

40 Jonah aqalukpaum narraañni inniqsuq piñasuni uvluniñ unnuaniñ. Taatnatuntuuq Igñina Iñuum iluviğmiitkisipmiuq piñasuni uvluniñ unnuaniñ.

41 Atanniivium uvluañi iñuñisa Nineveh-m patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii taimani isummitqikhutiñ killuqsautmikniñ Jonah-m quliaqtuağutipmatiñ. Atañii, iñuk maaniittuq kamanatluktuaq Jonah-miñ.

42 Atanniivium uvluañi atangum ağnam patchisiginiagaasi iñuuruasi pakmapak, atakkii agğiqhuni uñallam tuñaaniñ uñasiksuamiñ naalağnityağlugu Solomon-ñum puqiksilaña. Atañii, iñuk maaniittuq kamanatluktuaq Solomon-miñ.

Irrusiqłuk Utiqtuq

43 “Irrusiqłuk anipman iñuñmiñ kukiługaqtuq paliqsaakun nunakun pakakhuni iñiqtuqsiagviksrağmiñnik, aasiñ paqinğitługu.

44 Inmiñun uqagaqniqsuq, ‘Utiğlaña tupiğmun annivigikkamniñ.’ Aasiñ utiqami paqillağniğaa imailaaq inigisimakkani salikuqtaatchiaq suli inillaktullautaqtuq.

⁴⁵ Anipluni aggiutriraqniqsuq tallimat malgunnik atlanik irrusiqhunnik pigiiitluktuanik inmiini. Aasiin isiqhutin inuuniagaqsiraqniqsut tavrani. Aqullia taavruma inuum pigiiitlaksiraqtuq sivulligmiin inuuniahiqmiini. Taatnatuntuuq itkisiruq killuliqirini inuuniaqtuat pakmapak.”

Aakanalu Aniqatailu Jesus-num

⁴⁶ Jesus-num uqaqtitlugu inunun aakanalu aniqatinilu qikaqniqsut tatqaani uqaqatigisuklugu Jesus.

⁴⁷ Inuich ilanata uqautinigaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qaani qikaqtut uqaqatigisukhutin.”

⁴⁸ Jesus-num kiunigaa taamna inuk uqautriini, “Kisuuva aakaga? Suli kisuuvat aniqatiutka?”

⁴⁹ Tikkuaqhugich maliguaqtini nipligniqsuq, “Qiniqsigik, ukua aakagigitkalu aniqatiutkalu.

⁵⁰ Atakkii kiinapayaaq savaaqaqtuaq pisulhanik aapaa qilanjmittuam aniqatigigiga naagaqaa aakagiplugu.”

13

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

¹ Taavrumani uvlumi Jesus anikami tupigmiin, utlautiniqsuq narvam siinaanun aquvitluniasii.

² Inugiallapiqtuat inuich katirviginiqaa avatlugu. Kiisaimma ikiniqpuq umiamun aquvitluni, inugayaaqpaurat makitaplutin narvam siinaani.

³ Aasiin Jesus-num uqautiaqsiinigi inugiaktuanik atrikusautinik itnaqhuni, “Inugguuq nunaliqiri nautchiityaqniqsuq. ⁴ Nautchirripkaqlugu nautchiaksrat ilanich katagaqniqsut apqutmun, aasiin tinmiurat nigiplugich.

⁵ Ilanjitsuli katagaqniqsut uyaqauruamun nunamun nunaqapianitchuamun, aasiin nautplutin qilamik atakkii nunakitluni,

⁶ aasiin siqiniq nuipman pasiklugich pannaqlunigai atakkii kanjiviksraitlutin.

⁷ Suli ilanich nautchiaksrat katagaqniqsut akungatnun kakitlagnat, aasiin kakitlagnat naukamin nagguviksraigai nautchiagiksaat.

⁸ Aglaan ilanich katagaqniqsut nunagiksuamun, aasiin nauriniqsut asianik inugiaksiplugich, ilanich atautchimiin tallimakipianuttaaqhutin naaga pinasukipianuttaaqhutin naaga inuiniinaq qulinuttaaqhutin.”

⁹ Aasiin Jesus nipligniqsuq, “Kiina siutiqaqtuaq naalagili.”

Sivuniyat Atrikusautit

¹⁰ Maliguaqtaiin utlaklugu Jesus apiqsruqniqaa, “Suvaata uqaqpich inunun atrikusautitigun?”

¹¹ Jesus-num kiunigai, “Ilpsitnuhiinaq Agaayyutim sagvigniqaa nalunaqtuanjanik anjaayuqataan qilaum, aglaan makununa inunun sagvikkaunitchuq.

¹² Atakkii inuk piqaqtuaq akuqtullaagisiruq, aglaan taavruma piqanjitchuam anniagisigaa mikiruuraqunniin pigikkani.

¹³ Una pisigiplugu uqaqtuna inunun atrikusautitigun:
Atakkii qinigaluaqhutin ilisaqsritlaitchut

suli naalagnigaluaqhutin tusaatlaitchut aasiin kanjitsitlaitlutin.

¹⁴ Aasiin makunuuna inuktigun immiumaniqsuq Isaiah-m sivuniksriqutaa itnaqhuni, “Tusaagaluaqupsi kanjisiyumiinaitchusi,

suli qinigumaaqaluaqupsi ilitchuqsriyumiinaitchusi.

¹⁵ Atakkii makua inuich uummatinich pitchigiiiligniqsut, tusaasungitlutin supayaamik, iritinlu siquplugich.

Utitiñgitchut Agaayyutmun mamitilikramiknun

atakki qiniñtlatitlutinlu tusaatlatitlutinlu kanjicsitlatitlutinlu.

Isaiah 6:9-10

16 Aglaan quvianamiurusi, atakkii irigikkasi qiniñtlarut suli siutigikkasi tusaatlaplutin.

17 Ilumun uqautigipsi, iñugiaktuat sivuniksriqirit nalaunñaruatlu Agaayyutim iñuiñ qiniñgukkaluağa tamanna pakma qiniñkaqsi aglaan qiniñitkaat. Tusaasukkaluağaattuuq pakma tusaakkaqsi, aglaan tusaanitkaat.

Jesus-ñum Kanjicsipkağa Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

18 “Naalañniłaksiun qanuutautilañña atrikusautim nautchirriqirikun.

19 Tamatkua tusraaruat uqaligmik añaayuqautaagun Agaayyutim kanjicsisunjaqtin atriqaqtut nautchiaksranik kataktuanik apqutmun. Aquagun pigiitчуam aggiqhuni aattağigai nautchirriutauruat uummataatniñ, suli piiguipkağai tusaakkañatnik.

20 Aasiili akuqtuiruat uqaligmik quviasuutigiplugu tusaapqauraqamitruñ atriqaqtut nautchiaksranik kataktuanik uyağaulamun nunamun.

21 Aglaan kanjiliviksraitman akuniutlaitчуq. Tavra ihuilliudiq piyuaqsiudiglu tikitmata iñuich taapkua qilamik qapiqtigaqtu.

22 Suli nautchiaksrat kataktuat akunğatnun kakitlağnat atrigigaat iñuk tusaaruat uqaligmik, aglaan isumaaluutit iñuuniałikun kinnitñiññağutitlu umialgutitigun suqtig-ingigagigaaat uqaliq taimmaasiñ naurisunjaqani asianik.

23 Aglaan iñuk akuqtuiruat nautchiaksranik nautchirriutauruanik katakhutin nunagiksumun atriqaqtuq iñuktun tusaaruatun uqaligmik kanjicsiplugu. Ilaa naurisuuruq asianik, ilañich tallimakipiatun, ilañich pinasukipiatun, suli atlat iñuiññaq qulitun.”

Atrikusaun Mukkaaksrağiilatigun

24 Jesus uqagñiqsuq atlamiksuli atrikusautmik, “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq iñuktun nautchiuruatun mukkaaksrağiksaanik nautchiiviniñun.

25 Aglaan iñuich siñiktitlugich uumiksri aggiqhuni nautchiñiqsuq mukkaaksrağiilanik akunğatnun mukkaaksrağiksaat aullaqhuniasiiñ.

26 Naugaqsimata nautchiat mukkaaksraurat nuññuraqmata mukkaaksrağiilatuuq sagviğmiñiqsut.

27 Savaktit utlakamitruñ añaayuqaqtin apiqsruğniğaat, ‘Ataniiq, nautchiñigiptigiñ mukkaaksrağiksaanik. Nakiñ makua mukkaaksrağiilat nuivat?’

28 Qaukłiata kiuniğai, ‘Uumiksrim savaagigaa taamna.’ Savaktit apiqsruğniğaat, ‘Aullaquvisigut nutchugiağlugich mukkaaksrağiilat?’

29 Tavra kiuniğai, ‘Naaga, nutchuigupsi mukkaaksrağiilanik taputriviaqtusi mukkaaksrağiksaanik.

30 Iluqatik naulik kipriviksramunaglaan, aasiñ kiprivik tikitpan uqautigisigitka kipirit sivulliulugu katitqulugich mukkaaksrağiilat qiliqtaulaalugich ikipkaaqs-riuglugich, aglaan katillugich mukkaaksrağiksaat sigluamun.’ ”

Atrikusaun Mikiniqsarakun Nautchiaksrakun

31 Jesus-ñum uqautilgiññigai atlamik atrikusautmik itnaqhuni, “Agaayyutim añaayuqautaa ittuq mustard-ñum nautchiaksraurañatun iñuum nautchiikkañatun nunautmiñi.

32 Mikiniqsraugaluññağmi nautchiaksrapayaaniñ naagatarra naukami añiniqsrauraqtuq nautchiapayaaniñ napaaqtuğuhuni. Aasiñ tinmiurañi silam aggiqamin ugluliñiqsut qisiqsiutinñun.”

Atrikusaun Puvlaksautigun

³³ Jesus-ñum uqautilgiññigai atlamik atrikusautmik, “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq añaq akutchipmatun puvlaksautmik mukkaaksramun iluturuamun puvlagataqtitlugu iluqaan qaqqiaksraq.”

Jesus-ñum Uqaqtilaana Atrikusautitigun

³⁴ Jesus-ñum uqaginiñgai iluqaisa sut tamatkua iñugayaanun atrikusautitigun. Atrikusautailaaguni uqatlainñiqsuq.

³⁵ Tavra immiumaniqsuq uqautturauaq sivuniksriqirikun itnaqhuni, “Atrikusautitigun uqagisiruna ilinjitñun.

Uqautigisigitka sutigun iriqsamaruatigun nunam aullaññihaniñaglaan.” *Psalms*
78:2

Jesus-ñum Kanjipsipkağaa Atrikusaun Mukkaaksrağiilatigun

³⁶ Jesus-ñum aullaqtitqaaqlugich iñuich isigñiqsuq tupigmun. Maliguaqtai utlautiniq-sut ilaanun itnaqhutin, “Kanjipsikallaktigut atrikusaun mukkaaksrağiilatigun nautchi-ivinmi.”

³⁷ Jesus-ñum kiuniñgai, “Iñuk taamna nautchiiruaq mukkaaksrağiksaanik Iğñigigaa Iñuum.

³⁸ Nautchiivik nunauruq. Mukkaaksrağiksaat tamatkuanurut qaitchuut inmiknik Agaayyutmun aňalatquplutin, mukkaaksrağiilatli tamatkuanurut qaitlutin inmiknik pigi-itchuamun aňalatquplutin.

³⁹ Taamna uumiksri nautchiiruaq tamatkuniña mukkaaksrağiilanik tuungauruq. Kiprivik isugigaa nunam aasiñ kipirit isagulguplutin.

⁴⁰ Atrilugich mukkaaksrağiilat katitauruat ikipkaqlugich ikniğmun taatnatuntuuq itk-isipmiuq isukhitpan nuna.

⁴¹ Iğñinjan Iñuum tuyugigisigai isagulgikkani aasiñ katityaqlugich ukunakña Agaayyutim añaayuqautmiññ killuqsaqusaagutipayaat suli iñupayaat pigiilqiruat.

⁴² Isagulgich igitkisigaich ikkaularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchilugich kigutitin.

⁴³ Nalaunñaruatli qaumagisirut siqiniqtun añaayuqautaa aapagikkağmin. Kiña siu-tiqatuaq tusaali.

Atrikusaun Iriqsamaruakun Akisuruakun

⁴⁴ “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq akisuruq iriqsimapmatun nautchi-ivinmi. Iñuum paqitnamiñ iritqiklugu nautchiivimun; iñuk taamna quviatchakhuni tunirityağniqsuq sulliñaurapayaagmiñnik, aasiñ tauqsigñigaa nautchiivik.

Atrikusaun Akisuruakun Sunauraqpakun

⁴⁵ “Aasiisuli Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq tauqsigñiaqtitun pakaktu-atun akisuruamik sunauraqpagiksaamik.

⁴⁶ Paqitnami akisullapiaqtuamik sunauraqpanmik aipluni tunityaqlugich sulliñaurapayaani tauqsiglugu taamna akisullapiaqtuaq sunauraqpagiksaag.

Atrikusaun Kuvrakun

⁴⁷ “Aasiisuli Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq qaaqtuutitun niñitauruatun tağiumun aasiñ qaaqhuni qanusipayaanik aqaluñnik.

⁴⁸ Qaalallaanikamin aqaluñniaqtit nuqitlugu siñaanun aquvitlutin avguaqsiplugich aqaluich, nakuuruat iliplugich aqaluqagvinmiknun aasiñ nakuunitchuat igitlugich.

⁴⁹ Itna itkisiruq isukhitpan nuna. Isagulgich avguityağisirut pigiitchuanik iñuñnik akunğatniñ nalaunñaruat iñuich

⁵⁰ igitlugich ikkaularuamun uunaksautmun. Tavrani iñuich qiagisirut suli tiriqulatchilugich kigutitin.”

Nutauruallu Utuqqauruallu Suğalgich

⁵¹ Jesus-ᅇum apiqsruᅇniᅇai maliguaqtini, “Kaᅇiqsivisigik sut tamatkua iluᅇaisa?” Kiu-niᅇaat, “Aa, kaᅇiqsigivut.”

⁵² Aasiin Jesus-ᅇum uᅇautiniᅇai, “Aglaliᅇipayaaᅇ ilisaᅇaᅇaᅇtuᅇaᅇ Agaayyutim aᅇaayuaᅇtaanik atriᅇaᅇtuᅇ tupᅇum iᅇuanik sagviqsruiruamik suuraᅇmiᅇnik nutauruanik naaᅇaᅇaa utuᅇᅇauruᅇanik tugvaᅇsiviᅇmiᅇiᅇ.”

Nazareth-miut Uᅇpiᅇiᅇitkaat Jesus

⁵³ Jesus-ᅇum uᅇaᅇiᅇaiᅇamigich tamatkua atrikusautit aullaᅇniᅇsuᅇ tavrakᅇa.

⁵⁴ Tikitᅇuni iᅇuᅇuᅇviᅇmiᅇiᅇun ilisaᅇutiniᅇai iᅇuich katraᅇᅇiatni. Iᅇuich tusaaruᅇat quviᅇusukhutiᅇ apiqsruᅇtaᅇtiaᅇsiᅇiᅇisut avatmun, “Sumiᅇn una iᅇuᅇk piᅇiᅇakpa puᅇiᅇutmik suli saᅇᅇimik savaaᅇatlasipᅇuni quviᅇnaᅇtuanik?”

⁵⁵ Uvvauna kaapintam taivruma iᅇᅇiᅇiᅇitpaᅇ? Aakaᅇa taimᅇa atiqᅇiᅇitpa Mary-mik? Aniqatiᅇiᅇitpaᅇgich ipkua James-lu, Joseph-lu, Simon-lu, suli Judas?

⁵⁶ Iluᅇatiᅇsuli nukatchiaᅇi iᅇuuniaᅇataᅇiᅇiᅇiᅇipat uvaptikni? Sumiᅇn una iᅇuᅇk piᅇiᅇaᅇniᅇpa tamatkuniᅇa supayaᅇanik?”

⁵⁷ Tavra atniummatiqᅇniᅇisut Jesus-mik. Aglaan Jesus-ᅇum uᅇautiniᅇai, “Agaayyutim sivuniksriᅇiraa kamagikkauraᅇtuᅇ nanipayaaᅇ aglaan kamagikkaᅇiᅇitᅇuni iᅇuᅇuᅇviᅇmiᅇiᅇlu naaᅇaᅇaa ilamiᅇiᅇlu.”

⁵⁸ Tavra Jesus savaaᅇaᅇiᅇiᅇiᅇisut iᅇuᅇiᅇaktuanik quviᅇnaᅇtuanik atakkii iᅇuich tavrani ukpiᅇsriᅇiᅇitᅇutiᅇ ilaanik.

14

Tuᅇᅇtaᅇuᅇha John Paptaaᅇtitchirim

¹ Taatnaᅇhatni Herod, atanga Galilee-m, tusaaniᅇsuᅇ uᅇᅇamik Jesus-kun,

² uᅇautiniᅇai savaktini, “Jesus una John Paptaaᅇtitchirauniᅇsuᅇ aᅇiᅇtᅇikhuni tuᅇuᅇiᅇmiᅇn. Taatnaᅇhuni savaaᅇatlaniᅇsuᅇ quviᅇnaᅇtuanik.”

³ Sivuaniiᅇma Herod-ᅇum tigupkaᅇniᅇaa John qiliᅇsruᅇᅇuᅇ isiqᅇaupkaᅇᅇuᅇ. Taat-naᅇtinniᅇaa pisigipluᅇ Herodias, aniqatmi Philip-ᅇum nuliana.

⁴ Atakkii John Paptaaᅇtitchirim akulaiᅇᅇuᅇ uᅇautiniᅇaa Herod, “Maligutaksrakuᅇnangitᅇuᅇ ilaᅇatiginiᅇupku aniqatvich nuliana.”

⁵ Herod-ᅇum tuᅇᅇutᅇhukkaluᅇaᅇniᅇaa John, aglaan iqsiᅇiᅇisut iᅇuᅇᅇnik atakkii ilinisa isummatigipluᅇ John sivuniksriᅇiraupluᅇ.

⁶ Herod-ᅇum annivia tikitman, pania Herodias-ᅇum sayuᅇniᅇsuᅇ sivuᅇaatni Herod-ᅇumlu tuyuᅇmiaᅇiᅇiᅇ quyalilᅇapiaᅇᅇuᅇ.

⁷ Akiᅇsruᅇniᅇaa nalupᅇinaᅇiᅇᅇuᅇ qaitchigisiᅇiᅇiᅇuᅇ supayaᅇamik inᅇiᅇpan.

⁸ Niviaᅇsiaᅇ pitchuksaakkaupᅇuni aakamigun niᅇliᅇiᅇiᅇisut, “Qaitchiᅇᅇa niaᅇuanik John Paptaaᅇtitchirim ilᅇuᅇ alluiyamun.”

⁹ Umialik aliatchaᅇniᅇsuᅇ, aglaan pisigipluᅇ akiᅇsruᅇutni suli tamatkua niᅇiqatini tiliriᅇiᅇisut qaitᅇupluᅇ niviaᅇsiam inᅇiaᅇikkaᅇa.

¹⁰ Herod tiliriᅇiᅇisut isiqsiviᅇmun niaᅇuiᅇiaᅇupluᅇ John.

¹¹ Itᅇtiniᅇaat niaᅇa ilᅇiᅇuᅇ alluiyamun qaitᅇuᅇasiiᅇn niviaᅇsiamun, aasiᅇiᅇ taavruma aakamiᅇuᅇtiᅇuᅇ.

¹² John-ᅇum maliguaᅇtaiᅇn agᅇiᅇhutiᅇ piᅇiᅇaat timaa iluᅇviᅇᅇuᅇasiiᅇn. Taatnaᅇanikaᅇiᅇ uᅇaᅇtityaᅇniᅇaat Jesus.

Jesus Niᅇipkaᅇiᅇiᅇisut 5,000 Aᅇutiᅇnik

¹³ Jesus tusaakami ᅇanuᅇᅇtilaanikaᅇ John-ᅇum, aullaᅇniᅇsuᅇ umiakun quvᅇutiᅇuᅇ iᅇuᅇilaamun kisimi. Iᅇuᅇayaᅇat tusaakamiᅇ maliᅇtiniᅇaat nunaᅇᅇᅇipayaᅇaniᅇn pisukkataᅇhutiᅇ.

¹⁴ Jesus tulakami tautuᅇᅇuᅇgich iᅇuᅇayaᅇaᅇpaurat ilunᅇutchaᅇniᅇisut. Mamitinniᅇai at-niᅇᅇaᅇutiᅇiᅇiᅇ.

15 Unnuksraagataqman maliguaqtaiñ utlanigaaat uqautiplugu, “Unnuaguqtuq. Suviksraillaq manna. Tuyugikkich iñuich nunaaqqiuranun tauqsigiaqulugich niqik-sramiknik.”

16 Jesus-ñum uqautinigai, “Aullanitkuminj sunitchut. Ilipsi nigipkaqsigik.”

17 Kiunigaaat, “Piqaqtugut tallimalhiñanik qaqqianiglu malguniglu aqalunnik.”

18 Jesus-ñum nipliutinigai, “Uvunautisigik uvamnun.”

19 Aasiñ tiliñigai iñugayaat aquvitquplugich ivinun. Tigukamigich taapkua tallimat qaqqiat malguglu aqaluk aaglugniqsuq qilannun quyyatiplugich. Tavra Jesus-ñum avguqlugich qaqqiat qaiññigai maliguaqtimiñun aasiñ taapkua autaaqlugich iñugayaanun.

20 Iluqatinj iñugayaat niginiqsut nigisuiqhutin. Niginaiqmata maliguaqtit katitchiñiqsut ilakuninik immigataqlugich qulit malguk aguupmaich.

21 Taapkua nigiruut 5,000-tuyunnaq inniqsut anutit, kisiqatigisunjaqnagich agnat ililgaatlu.

Jesus Pisuaqtuq Imgum Qaanagun

22 Jesus-ñum maliguaqtini ikipkaqtignigai umiaqpauramun ikaagiaquplugich igluanun narvaqpaum aasiñ aipkaqlugich iñugayaat.

23 Taatnaanikami mayugniqsuq iggimun agaayutyaqtuaqhuni kisimi. Anaqaksraaqman Jesus kisinjñugniqsuq.

24 Tavra umiaqpauraq tikiññiqsuq qitqanun narvaqpaum. Umiaqpauraq piyaqni- uligniqsuq qailgutiplugu atakkii anugim paggaquutiplugulu.

25 Aasiñ Jesus-ñum utlanigai maliguaqtini uvluyasipman pisukhuni imgum qaanagun.

26 Maliguaqtaiñ tautukamitruj Jesus pisuktuaq imgum qaanagun iqsitchañiqsut nipliqhutin, “Aliuqtuaq marra!” Kappainaaqsiñiqsut tatavrauplutinj.

27 Aglaan tavrauvaa Jesus nipliutinigai, “Quviatchaugigitchi. Uvanauruna. Iqsiñasi!”

28 Peter-m kiunigaa, “Ataniiq, ilviupiaquvich tiliñna utlaqulutin imgum qaanagun.”

29 Jesus-ñum kiunigaa, “Uvunagiñ.” Peter niukami umiaqpauramiñ pisukhuni imgum qaanagun utlautiniqsuq Jesus-mun.

30 Aglaan Peter-m tautukamitruj qanutun sanjisilaana anugim iqsitchañiqsuq. Kivi-aqsikami kappainaniqsuq, “Ataniiq, annautinña.”

31 Tavrauvaa Jesus-ñum isautiplugich argañni tiginigaa Peter nipliutiplugu, “Ukpiqs-riñikiññaqpat! Suvaata arguaqtuqpich?”

32 Ikipmaknik umiaqpauramun anugaiñiqsuq.

33 Taapkua umiaqpauramiittuat sitqugviginigaaat sivugaanun Jesus uqaqhutin, “Ilumun igñiginigaaatin Agaayyutim.”

Jesus Mamititchiruaq Atnigñautiliñnik

34 Ikaaqaminj igluanun nunaliññiqsut Gennesaret-mun.

35 Aasiñ iñunji taavruma nunam ilitchugikaminj Jesus-mik tuyugniqsut uqqamik avalliu- payaamiknun nunaaqqiuranun, tikiutruaqsiplugich aasiñ atnigñautilipayaat Jesus-mun.

36 Iniqsrullapiaqlugu aksillañniaqsiñagukluguunniñ akua atnugaanjan, aasiñ aktui- payaaqtuat ilaanik mamitikkauniqsut.

15

Iisauttutinich Sivullianjuruat

1 Pharisee-ñuruat aglaliqiritlu utlanigaaat Jesus Jerusalem-miñ apiqsruqlugu,

2 “Suvaata maliguaqtivich kamagitlaitpatigik iisauttutinich sivulliaqikkapta? Iggunitkaich argatinj nigigaluaqatinj.”

3 Jesus-ñum kiunigai, “Suvaatamipsuuq kamagitlaitpisigik Agaayyutim tillisai? Kamaksritlaitchusi atakkii maligukkisi iisauttutinich sivulliaqikkapta.

⁴ Agaayyun uqaqtuq, ‘Kamagisigik aapanlu aakanlu. Kiñapayaaq uqamaq̄luutriruaq aapamiñik naagaqaa aakamiñik tuquruksraupiaqtuq.’

⁵ Ilipsiliasiiñ ilisautrirusi iñunmun uqautiñhiñaniplugu aapani naagaqaa aakani, ‘Piqağaluaqtuñ aatchuutiksramik. Aatchuutigiyumiñaitkiga ilipsiknun, atakkii akiqsruutigianikkiga Agaayyutmun.’

⁶ Taatnatun ilisautigupsiuñ iñuk kamaksritquñitlugu aapananik naagaqaa aakananik suungigisi Agaayyutim tillisaa pisigiplugich sivulliapsi ilisauttutinich.

⁷ Ukpinq̄uaqtisii! Qanutun nalauttiginicpa Isaiah sivuniksriqiri uqaqami ilipsigun,

⁸ Tamatkua iñuich kamaksrulgugaluagaatñ uqañhiñaḡmiktigun aglaan uummatinich unjasikut uvamniñ piqpagillapianğitlunja.

⁹ Agaayyuvigiraḡigaatñ imailaakun, atakkii ilisautrirut iñuich ilisauttutinñik iliplugich maligutaksraḡiruatun Agaayyutun.”

Isaiah 29:13

Sut Qaayuḡnaqsiptairuat Iñunmun

¹⁰ Jesus-ñum inmiñuquniğai iñugayaat nipliutiplugich, “Naalağniłlaksinñja kanjqsilusiasiiñ.

¹¹ Sum isiqtaqtuam iñuum qanğagun qaayuḡnaqsiptaklaitkaa, aglaan taavruma anirağaqtuam qaniḡmiñ, uqañhum qaayuḡnaqsiptakaḡagigaa iñuk.”

¹² Maliguaqtaiñ utlak̄ugu apiqsruğniğaat, “Iłsimavigich Pharisee-ñuruat atniummatilaan̄at tusaakamitruñ taamna uqautigikkan?”

¹³ Kiuniğai, “Nautchiapayaaq aapama q̄lan̄miittuam nautchirriutin̄aisañja amuruani-aqtuq kan̄ituummaan.

¹⁴ In̄miktuḡlich. Ayaun̄aruani sivulliuqtaurut ayaun̄aplutin̄. Ayaun̄aruam sivulliuqpagu ayaun̄aruuaq, iluqatik katakkisiruk itiqsramun.”

¹⁵ Tavra Peter-m kiuniğaa, “Uqautitigut qanuutailaan̄anik taavruma atrikusautim.”

¹⁶ Jesus-ñum nipliutin̄igai, “Ilipsipsuuq kanjqsisaitmivisi?

¹⁷ Kanjqsin̄itpisisuli? Suapayaaq qaniḡmuktuaq aqiağ̄uqmugaqtuq aasiiñ anipluni timimiñ.

¹⁸ Aglaan sut tamatkua anirağaqtuat qanikun anirağaqtut uummatmiñ, aasiiñ qaayuḡnaqsiraḡaqlugu iñuk.

¹⁹ Atakkii uummatmiñ aniraqtut piḡiitchuat isummatit, iñuaqtuñiq, ilaqatiqaḡaluaqhuni atlatuñiq, ilaqataiłluni sayun̄aqiq, tiglyuñiq, tan̄iḡilaakun ilisimarauñiq, uqaniq̄uktak̄iglu.

²⁰ Taapkuatavra qaayuḡnaqsiraḡagaat iñuk, aglaan niğiruni iḡguḡaluagnagich argaich qaayuḡnaqsitl̄aitchaat iñuk.”

Ağnam Ukpiḡutaa

²¹ Jesus aullağniqsuq tavrak̄ña nunañanun Tyre-m suli Sidon-ñum.

²² Canaanit-ağmiu ağnaq tamaani iñuuniaqtuuaq utlautiniqsuq ilaanun kappain̄apluni, “Ataniiq, kin̄uviañja David-ñum! Nagligillan̄ñan̄ja! Paniga piḡiil̄l̄apiaqtuq irrusiq̄luqaqhuni.”

²³ Aglaan Jesus kiun̄iññigaa. Maliguaqtaiñ utlak̄ugu in̄iqsrullapiağniğaat itnaqhutin̄, “Aq̄pigiun̄ una ağnaq. Nipraulapluni malikkaatigut.”

²⁴ Jesus-ñum kiuniğai, “Tuyuḡikkaurun̄ja kisiit̄ñun iñuiñun Israel-ñum ittuanun tam-maummiruatun ipnaisun.”

²⁵ Ağnaq utlautikami sitquğniqsuq sivuğaanun nipliqhuni, “Ataniiq, ikayullan̄ñan̄ja.”

²⁶ Jesus-ñum kiuniğaa, “Nakuun̄ğitchuq piḡupsiuñ il̄l̄gaat qaqquksrautaat qaiłluguasiiñ qipmiñun.”

²⁷ Ağnaq nipliğ̄niqsuq, “Aa Ataniiq, aglaan qipmichun̄niñ niğipmiraqtut kanḡakunik kanḡaalaruanik iñun̄min̄ niğ̄ḡivin̄it̄ñiñ.”

28 Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Aḡnaaq, kamanallapiaqtuamik ukpiqsriḡiqagḡniqsutin; inḡiqsruaḡikkan savaanḡugisiruḡ ilipnun.” Tavra aḡnam pania iḡuaqsikkauniqsuḡ taavrumani sassaḡniḡmi.

Jesus Mamititchiruḡ Iḡugiaktuanik Iḡuḡnik

29 Jesus aullaḡami tavrakḡa iḡlauniqsuḡ siḡniqsraqḡugu narvaḡpaḡa Galilee-m; aasiḡḡ mayuḡhuni qimiḡaamun aquvinniqsuḡ tamaḡa.

30 Iḡugiallapiaqtuat iḡuich utlautiniqsut ilaanun tikiutruipluḡinḡ pisutlaitchuanik, ayaunaruḡanik, uḡatlaitchuanik, sulḡuilimaruanik, sulḡi iḡugiaktuanik atlanik. Iḡuḡqaḡniḡaich Jesus-ḡum sivuḡaanun. Aasiḡli Jesus-ḡum iḡuaqsiḡiḡai.

31 Iḡuich quviḡutchaḡniqsut qiniḡamisigik uḡatlaḡlaḡat uḡaaqsipmata, sulḡuilimaruḡat iḡuaqsikkaupmata, pisutlaitchuḡat pisutlasipluḡinḡ, sulḡi ayaunaruḡat qiniḡtlasipluḡinḡ; kamak-sruḡniḡaat Agaayyutaḡat Israel-ḡum.

Jesus Niḡipkaiḡniqsuḡ 4,000 Aḡutinik

32 Jesus-ḡum maliḡuaqtini inḡmiḡuḡuniḡai nipliutiplugich, “Iḡunḡutchaliqsuḡa makuniḡa iḡuḡnik nayuutituiḡiaqtuanik uvamni piḡasuni uvluni, atakkii niḡiksraitmiut. Aullaḡtin-nianḡitkitka niḡisuḡaitḡnik atakkii taaḡtukkaḡpiaḡtut apḡutmi.”

33 Maliḡuaḡtaiḡ nipliutiniḡaat, “Sumiḡḡ paḡitkisivisa naamayumiḡiaqtuamik qaḡḡqiamik marrumani iḡuilaami niḡipkautiksramik iḡugayaanun?”

34 Jesus-ḡum apiqsruḡniḡai, “Qanutun iḡugiaktigiruanik qaḡḡqianik piḡaḡpisi?” Kiu-niḡaat, “Tallimat malḡuḡnik sulḡi iḡugiakisuuranik aḡalugauranik.”

35 Jesus-ḡum tiliriḡiḡai iḡugayaḡat aquvitquplugich nunamun.

36 Tiguniḡai tallimat malḡuk qaḡḡqiat aḡalugauratlu. Quyaanikamiḡuḡ Agaayyun avḡuḡḡugich qaiḡniḡai maliḡuaḡtimiḡun, aasiḡli taapkua autaaḡḡugich iḡugayaanun.

37 Iḡuḡatiḡ iḡuich niḡiḡniqsut niḡisuḡiḡataḡhutiḡ. Aquḡun maliḡuaḡtai katitchiḡniqsut ilakunik immiḡataḡḡugich tallimat malḡuktun aguupmaḡnik.

38 Tamatkua niḡiruḡat 4,000-tun iḡugiaktiginiqsut, aḡnatlu ilḡlaḡatlu kisirrutisuḡaḡnagich.

39 Jesus-ḡum aullaḡtinḡanikamiḡich iḡugayaḡat ikiniqsuḡ umiaḡpaauramun tikitḡuni nunanḡanun Magadan-ḡum.

16

Iḡuich Qasiḡiḡniqsut Quviḡnaḡtuamik Savaamik

1 Pharisee-ḡuruḡatlu Sadducee-ḡuruḡatlu utlautiniqsut Jesus-mun uuktuḡiaḡḡugu. Apiqsruḡniḡaat qiniḡtitqupluḡinḡ quviḡnaḡtuamik savaamik nalupqinaḡtulaḡugu Agaayyutim tuyuḡtilaanḡanik qilaḡmiḡ.

2 Kiuniḡai, “Unnuksraaqman uḡaḡuursi, ‘Siḡanḡuḡniḡiaḡtuḡ atakkii qilaḡ kaviqsiruḡ.’

3 Sulḡi uvlaami uḡaḡaḡtusi, ‘Siḡaḡḡuḡniḡiaḡtuḡ uḡluvad atakkii qilaḡ kaviqsiruḡ nuviyaḡḡuḡman.’ Sivuniqsitḡaluaḡhusi siḡamik qilaum qiniḡanḡaḡun, aḡlaan ilitchuḡitlaiḡniḡisi qanuutautilaanḡat quviḡnaḡtuḡat savaḡat atuumaruḡat akunnapsitḡi.

4 Makua iḡuich pigiitchuatlu sayunaruḡatlu qiniḡuktut quviḡnaḡtuḡanik savaanik, aḡlaan qiniḡumiḡaitḡinḡ taatnatchimik. Qiniḡhiḡaḡisigaḡat quviḡnaḡtuḡaḡ savaḡat sivu-niksriqirikun Jonah-kun.” Tavra Jesus-ḡum uniḡniḡai taapkua aullaḡhuni.

Jesus Suakataḡniqsuḡ Maliḡuaḡtimiḡik

5 Jesus maliḡuaḡtaiḡ ikaḡniqsut iḡḡuanun narvaḡpaum. Maliḡuaḡtai ilitchuḡiniqsut piḡuisilaḡmiknik qaḡḡqianik.

6 Jesus-ḡum uḡautiniḡai, “Qaunagititchi puvlaksautiḡatniḡ Pharisee-ḡuruḡatlu Sadducee-ḡuruḡatlu.”

7 Aḡlaan uḡauraḡniqsut inḡmiknun itnaḡhutiḡ, “Uḡautigigaa taamna qaḡḡqiali-gaanḡniḡapta.”

⁸ Jesus-ñum ilisimaplugich qanuq uqaqtilaanat apiqsruǵniǵai, “Suvaata ilipsiguuraq uqauraqpisi qaqquiniñipluǵu? Ukpıqsriñikiññaǵniqpat ilipsitñi.

⁹ Kañiqsitlaitpisisuli? Naagaunniñ itqatlaitpisigik avguqapkich tallimat qaqqiat 5,000-nun añutinun? Qapsiñik aguupmañnun immiqsitpisi?

¹⁰ Naagaunniñ tallimat malǵuk qaqqiat avguqapkich 4,000 iñuñnun? Qapsiñun aguupmañnun immiqsitpisi?

¹¹ Qanuǵimña kañiqsiñiñiqpisi uqautiqañisilaamnik qaqqianik? Qaunagititchi puvlak-sautiñatniñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.”

¹² Taatnaanikman malıǵuaqtai kañiqsiñiqsut ilaanun uqautiñisilaǵmiknik puvlak-sautinik aglaan qaunagitquplugich ilisauttutiñiñ Pharisee-ñuruatlu Sadducee-ñuruatlu.

Peter-m Uqautiginiǵaa Kisuutilaaña Jesus-ñum

¹³ Jesus utlautikami nunañanun Caesarea Philippi-m apiqsruǵniǵai malıǵuaqtini, “Iǵñiña Iñuum kisuunipluǵu uqaǵaǵivat?”

¹⁴ Kiuniǵaat, “Iñanisa John Paptaaqitichirauniǵaat, atlatli Elijah-ñunipluǵu, atlatsuli Jeremiah-ñunipluǵu naagaqaa ilaginasugipluǵu sivuniksriqiraiñun Agaayyutim.”

¹⁵ Apiqsruǵniǵai, “Ilipsilimi kisuunasugivisitña?”

¹⁶ Simon Peter-m nipliutiniǵaa, “Christ-ñurutin. Iǵñiǵigaatin iñuuruam Agaayyutim.”

¹⁷ Jesus-ñum kiuniǵaa, “Simon, iǵñiña Jonah-m! Quvianamiurutin! Atakkii uqautigikkan iñuum sagviaqtunıtkaa ilipnun aglaan aapaam qılañmiittuam.

¹⁸ Uqautillakkikpiñ, Peter-ñurutin [itnautauruaq Uyaǵañmik] aasiiñ taavrumuña uyaǵañmun nappaǵniǵiǵa agaayyuvıǵa, sulı saññipayaanıñ tuqulhum akiilıyumiñaitkai.

¹⁹ Ilvichuvva, qaitchigisigikpiñ itqutiksranik añaayuqataanun Agaayyutim. Sua-payaaq qılıqsruumakkaqsı maani nunami qılǵutiqaqtuiñǵisıruq qılañmi, aasiiñ suapayaaq qılǵutaiyakkaqsı maani nunami qılǵutaiyakkaugisıruq qılañmi.”

²⁰ Jesus-ñum malıǵuaqtini uqaqunıñniǵai kisumununniñ iñuñmun Christ-ñuniñuni.

Jesus-ñum Uqautiginiǵaa Tuqułıksraniñu Añıpkakkaułıksraniñu

²¹ Tavrakñaniñaglaan Jesus uqautriaqsıñiqsuq malıǵuaqtimiñik nalupqinaiqıǵu, “Jerusalem-muktuksrauruna. Tavraniasiñ naglıksaaqtuksraupluna sivullıuqtıǵruaniñ qaukñitñiñıñu agaayulıqsit aglaliqiriniñıñu, sulı tuqqutauruksraupluna. Aglaan añıpkakkaugisıruna piñayuatiǵun uvlut.”

²² Peter-m avunaqtaǵutiǵu Jesus iñıqtıǵniǵaa itnaqıǵu, “Ataniiq, Agaayyutimtuq taatniitingiñıñ taamna. Atuumaruksraunıpiaqtuq ilipnun.”

²³ Jesus-ñum qıviaqıǵu Peter nipliutiniǵaa, “Tuunǵaaq, piıǵiñ uvamniñ! Piñailutaurutin uvamni. Isummatiqañitchutin Agaayyutim isummataiñik, aglaan isummatiqaqtutin iñuich isummataatun.”

²⁴ Jesus-ñum nipliutiniǵai malıǵuaqtini, “Kisupayaam malıǵukkumiña suksraaqtak-sraǵiǵaa pisulı, iqsriutiluǵu sannıǵutani aasiiñ malıǵluna.

²⁵ Atakkii kiapayaaq annıǵiniǵumiñ iñuulı tammaıǵisıǵaa, aglaan kiapayaaq tam-maiyumiñ iñuulı piqutıǵıluna piññakkisıruq ilumun iñuulıǵmik.

²⁶ Iñuum piññaktaǵıhiñıñaugaluǵaa suurapayaaña marruma nunam, aglaan tam-mautıǵisıǵaa iñuutchi. Sakuñuraǵniñıñha sumun atugumiñaitchuq! Tarra simmiutik-sraitcha iñuum iñuutchi.

²⁷ Atakkii Iǵñiña Iñuum agǵıqsagumaruq piqatıǵılugich isaǵulıñni quvianañıǵun aapami, tavraniasiñ akıllıǵisıǵaa iñupayaaq savaañıǵun.

²⁸ Ilumun uqautıǵipsı, Iñuqaqtuq-samma makıtaruanik uvani tuqunıañıchuanıq qıñıǵaluqnaǵu Iǵñiña Iñuum agǵıqpan umialǵulugı.”

¹ Itchaksrat uvlut aquatigun Jesus-ñum aullautinigai Peter-lu James-lu John-lu, aniqataa James-ñum, kisiitnik qutchiksuamun iggimun.

² Tavrani qiniqtitlugich Jesus atlanñugniqsuq sivugaatni. Kiiñña qaummağiksiñiqsuq siqiniqtun atnugaani qatqisiplutin kirratchiatun.

³ Taatnağmiutlu Moses sulij Elijah sagvigñiqsuk uqaqatigiqsiplugu Jesus.

⁴ Peter-m nipliutinigaa Jesus, “Ataniiq, nakuuniqsuq nayuutikapta uvani. Nappaitquguptigut nappaiñayaqtuñ piñasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, suliatautchimik Moses-mun, suliatautchimik Elijah-mun.”

⁵ Uqaqtitlugusuli qaumaruam nuviyam qulanjutinigai aasiiñ nipi nipliqhuni nuviyamiñ, “Tavrataamna piqpagikkaga Iğniğa quyalimaaqtigillapiakkağa, naalağniyumagiksi.”

⁶ Maliguaqtit tusaakamitruñ nipi punniqsut nunamun iqsitichakhutin.

⁷ Aglaan Jesus-ñum utlaklugich aksinñigai aasiiñ nipliutiplugich, “Makititchi, suliqsinaiğitchi.”

⁸ Aağluqamin maliguaqtit qiniñiñniqsut iñuñnik. Jesus inniqsuq kisimi.

⁹ Atqaaqsikamin iggimiñ Jesus-ñum tilisiñigai, “Uqağniaqasi kisumununniiñ tamatkuñña qiniikkapsitnik Iğniğa Iñuum anitqilhanunaglaan tuqułigmiñ.”

¹⁰ Maliguaqtaiñ apiqsruğniğaat Jesus, “Suvaata aglaliqirit uqaqpat Elijah aggiqqaqtuksrauniplugu agginaiññaan Christ?”

¹¹ Jesus-ñum kiunigai, “Taapkua uqaqtut ilumutuuruamik. Elijah aggiqqaagñiaqtuq Christ-miñ itqanaiyagiğlu suapayaaq.

¹² Aglaan uqautigipsi, Elijah aggianiktuq, aasiiñ iñuich nalurut kisuutilaanjanik. Qanupayaaq anjalatchukamitruñ anjalatkaat. Taatnatuntuuq Iğniğa Iñuum nagliksaaqtinniaqmiğaat.”

¹³ Maliguaqtaiñ kaniqsilğatagñiğaat Jesus-ñum uqałha John Paptaaqtitchirimik.

Jesus İhuaqsipkaiñiqsuq Nukatpiağrunmik Irrusiqłulinmik

¹⁴ Jesus maliguaqtinilu tikitmata iñugayaanun iñuum utlanñigaa sitquqhuni sivugaanun

¹⁵ nipliqhuni, “Ataniiq, nagligillanñağun iğniğa. Qiqsruğuupluni nagliksaallapiaqtuq. Akulaiğlu puukağaqtuq ikniğmunlu imiğmunlu.

¹⁶ Maliguaqtipnuutigaluağiga, aglaan ihuaqsilguiñniğaat.”

¹⁷ Jesus-ñum kiunigaa, “Ukpiqputaitchuasii ilipsitni! Naagasuli killukuaqmisi! Qanutunaglaan nayuutiniaqpiq ilipsitni? Qanutunaglaan iğlutuqtaksrağivisisuli? Uvunautisaqsionjata nukatpiağruk.”

¹⁸ Jesus suamasipluni tilisiñiqsuq irrusiqłunmik anitquplugu nukatpiağrunmiñ. Irruqsıqłuk anitman nukatpiağruk ihuaqsilğniqsuq.

¹⁹ Maliguaqtaiñ utlanñiğaat Jesus kisipquqhutin apiqsruğlu, “Suvaata irrusiqłuk anitlaitpisigu?”

²⁰ Jesus-ñum uqautinigai, “Pisigiplugu ukpiqsrinıqsi. Uqautigipsi, Ukpiqsrisiqagupsi mikitilaanjanun mustard-ñum nautchiaksrauranjanun uqautiñhiñaugiksi una iggiq, Nuuttin iñuñña uvakña, aasiiñ nuunniqtuq. Piñhiñaugisirusi supayaanik.

²¹ [Aglaan kisiagun agaayulikun uisauraałkunlu anitlagai taatnatchich irrusiqłuich. Atlam sum anitchumiñaitkai.]”

Jesus-ñum Uqautigiqikkaa Tuqułiksranılu Anıpkakkautiksranılu

²² Atautchimukamin Galilee-mi Jesus-ñum uqautinigai maliguaqtini, “Iğniğa Iñuum aatchuutigikkauniaqtuq iñuñnun;

²³ ilinisa tuqqutkisigaat. Aglaan piñayuatigun uvlut anıpkakkauniaqtuq tuqqutaułhaniñ.” Tavra maliguaqtai ipiqtutchallapiağniqsut.

Akiliğiq Agaayuvikpaum Tax-siğutinñik

²⁴ Jesus maliguaqtinilu tikitñamin Capernaum-mun nalautchirut iñuñnik katitchirau-nik aatchuutunik agaayyuvikpañmun. Tamatkua Peter apiqsruññaat, “Umaa, ilisautriksi akiliqsuğagiva tax-sinik agaayyuvikpañmun?”

²⁵ “Aa, akiliisuuruq,” Peter-m kiuniğaa. Aasii isiqman tupiğmun Jesus nipliqaagñiqsuq ilaanun apiqsruqlugu, “Simon, sumik isumavich? Kisuniñ umialinı nunam katitchi-ragivat tax-sinik? Nunaqatmikniñ naagaqaa avakñaqtaniñ?”

²⁶ Peter-m kiuniğaa, “Atlaniñ.” Jesus nipliutiniğaa Peter, “Tavra, nunaqatit akiliqsuğñianıñniqsut tax-sinik.

²⁷ Aglaan atniummativiagivut iñuich. Aullağutin niksigiagiñ narvamun. Qanganiñ sivullium aqalum niksiksaqpich paqitkisirutin manıñmik. Tigulugu taamna qaitchu-magiñ ilinıtñun, aasii akiliutilunuk.”

18

Kiña Kamanagñiqsrauva?

¹ Maliguaqtaiñ utlaklugu Jesus apiqsruññaat, “Kiña kamanagñiqsrauva Agaayyutim añaayyuqautaani?”

² Jesus-ñum tuqluğniğaa ililgauraq inmiñuquplugu, aasiiñ qikaqtitlugu akungatnun maliguaqtit

³ nipliqhunasiiñ, “Uqautigipsi, isummitqinısuagupsi aasiiñ ilıusi ililgauratun isigumiñaitchusi Agaayyutim añaayyuqautaanun.

⁴ Kiñapayaaq atchiksirusaq inmiñik atriplugu taamna ililgauraq kamanagñiqsrauruq uku-nakña Agaayyutim añaayyuqautaani.

⁵ Suli kisum iñuum akuqtuğumiun ililgauraq pisigilunja akuqtuğaaña.

Killuqsacusaağutit

⁶ “Aglaan kia iñuum killuqsagtıtıpagu ilañat makua ukpiqsrisiqaqtuat uvanun ililgaatun nakuutlukkayaqtuq taamna qunısiğmiutchiğlugu uyağakpañmik ipipkaqpan itiniqsrañani tağium.

⁷ Qanutun tatamnaqtıgıvat nunam iñui killuqsacusaaqtuat iñuñnik. Taatnatchich killuqsacusaağutit atuumarut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtıgıva taamna iñuk ukpiğutaiqsitchirusaq iñuñnik killuqsacusaağımıgun.

⁸ Argapsi naagaqaa isigapsi killuqsagtıtpasi, kipilugich igitchumagisi. Nakuut-lukkayaqtuq isigupsi iñuuiğmun argaillısi naagaqaa isigaillısi uumakña igluktun ar-galinmiñ naagaqaa isigalinmiñ igitauluniasiiñ isuitchuamun ikniğmun.

⁹ Suli iripsi killuqsagtıtpasi piıglugu igitchumagiksi. Nakuutlunıniaqtuq isigupsi isuk-sraitchuamun iñuuiğmun atautchimik iriqagısi uumakña malğunınik irilinmiñ igitaulu-niasiiñ anasiñıuqsagıvium ikniñanun.

Atrikusaun Tammaqtıakun İpnaikun

¹⁰ “Qaunagititchi suunıllagılikrsrañatniñ makua ililgaurat. Atakkii isagulinıch ataramik aapamnulhiñaurut qılanımi.

¹¹ [İğniña İñuum agııqsuq annıqsuğıaqıluğı tammaqtıuaq].

¹² Qanuq isummatiginayağniqpisiun iñuk piqaqtıuaq tallimakıpiyanik ipnaiñik aasiiñ atausıq tammağuni? Pakkiagumiñaiñııpaun taamna atausıq tammaqtıuaq? Uniñniagı taapkua tallimakıpiagıuutailat ipnaıch qımıgaamun.

¹³ Uqautigipsi, paqıtkumiun taamna atausıq ipnaiq quviatchautigitlunıniğaa uku-nakña tallimakıpiagıuutailaniñ tammanıtchuanıñ.

¹⁴ Taatnatuntuuq aapapsi qılanımiıttuam pisuğıñıtkaa atausıgunniñ ilañat tamatkua ukpiqsirusaq ililgauratun ilıplıtın tammaqulugu.

Anıqan Killuqsacusaağutit

15 “Aniqatin killuqsaqpan akiknagutin uqautityagun killuqsautaanik kisinjogusik ilaalu ilvillu. Naalagnikpatin aniqatigiliutitqinjiaigni utitmun.

16 Aglaan naalagnisunjitpatin utlatqikkumagiñ piqasiğutin atautchimik naagaqaa malgunnik iññunnik. Taapkua iñuich ilisimarautilaniaqtut uqagipayaakkapkun aniqatiupnun. Atakkii pasikkutipayaaq inillakkaugisiruq malgukkun naagaqaa pinjasutigun ilisimarauratigun.

17 Naalagnisunjitpagich uqagilugu ukpiqtuanjuranun; naalagnisunjitichuiñaqpan aasiin ukpiqtuanjuranikunniin irrutigisigiksi Jew-nunjtchuatun naagasuli tax-siliqiritun.

18 Iłumun uqautigipsi, Suapayaaq qiliqsruumakkaqi maani nunami qilğutiqaqtuiñağisiruq qilañmi; suli suapayaaq qilğutaikkaqi maani nunami qilğutaiyakkagisiruq qilañmi.

19 Uqautipsaağipsi, Malguugupsik maani nunami aasii anigutilusik supayaakun apiqsruğupsik, aapaa qilañmi savaagigisigaa ilipsitñun.

20 Atakkii nani malguk naagaqaa pinjasut katikpata pisigiluna nayuutigisiruna ilinjitñi.”

Atrikusaun Natqigutrinjtchuakun Savaktigun

21 Aasiin Peter-m utlaklugu Jesus apiqsruğniğaa, “Ataniiq, qapsiñaaglaan natqigutirak-sragivigu aniqatiga akitñağluna killuqsaqpan? Tallimat malgunniaglaan?”

22 Jesus-nun kiuniğaa, “Tallimat malgulhiñaunilaannik aglaan pinjasukipiaq qulit tallimat malgunniaglaan.

23 Agaayyutim anjaayuqautaa sagviqpan atriqagisiruq umialinmik apiqsruqtuamik savaktimiñik qanutun ilinjitñun akiqsruutiqaqmagaagmi.

24 Makpigarriqisaanikman iñuk akiqsruummirigikkana manikpauramik tikiutikkau-niqsuq ilaanun.

25 Akiliyumiñaiñniqman anjaayuqanan tunirautquniğaa agnaatlu suli qitungaurani suli iluqaisa suurapayaanj aasiin akiliutigilugich niggiuqsruutaiñun.

26 Savakti sitquqami sivuğanun uqapsaağniqsuq, ‘Ataniiq, utaqqiurallaña. Utiqtitchigisigikpiñ iluqaitñik.’

27 Anjaayuqanan ilunjtchautiplugu aullaqtinnigaa natqigutiplugich niggiuqsruutai.

28 Aglaan savakti anikami tavrakna nalaunniğaa ilanjat savaqatmi niggiuqsruummirigikkani qapsiuranik maninñik. Tiguniqlukamiun qimitchiqsruaqsiñiğaa nipliutiplugu, ‘Niggiuqsruutin utiqtirrun uvamnun.’

29 Savaqataan purviginiğaa iniqsruaqługuasiñ, ‘Utaqqiurallaña. Utiqtitchigisigikpiñ iluqaitñik.’

30 Aglaan akiqsruğvigikkana utaqqisunjiñniqsuq. Aullautiñhiñağniğaa isiqsivinjmun aasiin isiqtaupkaqlugu utiqtichiñiañhanunaglaan niggiuqsruutaanik.

31 Atlas savaktit qiniqamitrun taamna atuumaruq ipiqtutchallapiagnisut. Utlaklugu anjaayuqaqtin uqautiniğaat iluqaitñik atuumaruanik.

32 Anjaayuqanan savakti isiquniğaa nipliutiplugu, ‘Pigiitchuatiin savaktii! Natqiguti-galuagikpiñ niggiuqsruutipnik uvamnun iniqsruaqapña.

33 Suvaata ilunjuksriñgiñniqipich savaqatiknik atriluna nagliksriñhaptun ilipnik?’

34 Tavra anjaayuqanan qinnautiplugu tuyuginiğaa isiqsirinun anasiñnuqsuqplugu akiliñiañhanunaglaan niggiuqsruutipayaanjñik.

35 Taatnatuntuuq aapama qilañmi irrutiniaqmigaasi natqigutrinjtchupsi aniqatiup-sitñik uummatipsitñi.”

19

Jesus Iisauriruq Avitikon

1 Jesus uqanaiqami tamatkuniña aullağniqsuq Galilee-miñ utlautipluni nunaqqiuraniñun Judea-m akiani Jordan-nun.

² Iñugiaktuat iñuich malinjigaat. Jesus-ñum mamitinnigai atnigñaqtuat tavrani.

³ Iñajisa Pharisee-ñuruat utlanjigaat. Tavra uuktuaqsaqlugu apiqsrulgiññaat, “Añutim avitpagu nuliani patchitchiguni supayaanik, maligutaksrakuagnaqa?”

⁴ Jesus-ñum kiunigai, “Agligisimasuknağiksi aullağniipman Agaayyutim iñiqsiłha añutmiglu ağnamiglu.

⁵ Taatnaqhuni añutim unisaksrağigaa aapani suli aakani aasiñ piqasiutiluni nuliagmiñun, iluqatik-aasii atautchisun timinigutik.

⁶ Malğunajiqsuk aglaan atausinjuqtuk. Iñuum avitiñiñiñ tuvaaqatini Agaayyutim piqasiutipkaqmatik.”

⁷ Pharisee-ñuruat apiqsruğniğaat, “Suvaatami Moses tillisiqagñiqpa añutmun agliutiqaaglugu aullaqtilluguasiiñ nuliani?”

⁸ Jesus-ñum kiunigai, “Moses-ñum avititkaasi nuliapsitñiñ atakkii iñisautitchigiitpaitłusi. Aglaan itniingitkaluaqtuq aullağniñhaneñaglaan.

⁹ Uqautigipsi, Ağnaq tuniqsimaqnaññaan añutmiñun naagasuli añutim avitkumiñun, iñaqatnitqiguniasii atlamik ağnamik. Taamna añun atlatuqtauruq.”

¹⁰ Maliguaqtaiñ nipliutiniğaat, “Taatna inniaqpan akungakni nuliagiik nakuutlunjağniqsuq iñaqatniñitichuni.”

¹¹ Aglaan Jesus kiunigai, “Iñugiaktuat iñuich akuqtutlaitkisigaat taamna iñisauttun. Kisimiñaglaan tamatkua Agaayyutim qaitchikkañi akuqtutlagisigaat.

¹² Atakkii añutiqaqtuq isuanunaglaan iñaqatnikkummataitichuanik; suli añutiqaqmiuq iñaqatnikkumiñaiyakkañitñik iñuich; atlatsuli, iñaqatnikkummataitłutin añutitlukkaat Agaayyun. Iñuum akuqtuğumiñagumiñun taamna iñisauttun akuqtuğliñun.”

Jesus-ñum Agaayyutiniğai Iñilgaurat

¹³ Iñuich iñilgaurat tikiutruğniğaiç Jesus-mun argañi iñilugich iñilgauranun agaayyutitquplugich. Aglaan maliguaqtit iñiqtiğniğaiç tamatkua iñuich.

¹⁴ Jesus nipliğniqsuq, “Iñilgaurat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunasi iñiñitñun atakkii Agaayyutim añayyuqautaa añmaruq iñunun atriqaqtuanun iñilgaanik.”

¹⁵ Iñikamigich argañi agaayyutiqaqaglugich aullağniqsuq.

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

¹⁶ Añun utlautiniqsuq Jesus-mun apiqsruqhuni, “Iñisautrii, sunik nakuuruanik savagluña piqatlasinayaqpi isuitchuamik iñuuhigmik?”

¹⁷ Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Suvaata taiguutiqaqpiña nakuuruamik? Kisimi Agaayyun nakuuruañuruq. Aglaan iñuuhiqagukkuvich tupigiyumagitin tillisit.”

¹⁸ Nukatpam apiqsruğniğaa, “Nallinich?” Jesus nipliğniqsuq, “Iñuagñiaqnak, atlatuğniaqnak atlam iñaqataanik, tigliniaqnak, sagluniaqnak iñisimarauguvich.

¹⁹ Kamagilugik aapan aakanlu, piqpagilugu iñuuniaqatin iliptun iñilugu.”

²⁰ Nukatpiaq nipliğniqsuq, “Tamatkua iluqaisa qaunagigitka nutauñamniñaglaan. Sumik minitichivik?”

²¹ Jesus-ñum uqautiniğaa, “Tanigisukkuvich tillisipayaanik tunityakkich surat pisin aasiñ qaiłlugich maniich iñaiippauranun. Taatnağuvich piññakkisirutin akisuruamik qilañmi. Taatnaanikkuvich malinña.”

²² Nukatpam tusaakamiñun taamna ipiqtutchakhuni aullağniqsuq atakkii sulliñaurauqaqhuni.

²³ Jesus-ñum nipliutiniğai maliguaqtini, “Iñumun uqautigipsi, Sakiqnallapiagisiruq umialguruami iñunmi isigñiañksraña Agaayyutim añayyuqautaanun.

²⁴ Uqautipsağipsi, qaganatłuktuq pikukturuaam isihksraña ‘Mitqutim Iraagun’ uumakña umialguruam isihksrañaniñ Agaayyutim añayyuqautaanun.”

²⁵ Maliguaqtaiñ tusaakamitruñ taamna quvigutçhallapiagñiqsut nipliqhutin, “Kiñami anniqsugisiñiqpa?”

²⁶ Jesus-ᵈum takusaqługich nipliutiniḡai, “Sua iñuich savaagiyumiñaisañat Agaayyutim savagitlapiagataḡaa.”

²⁷ Peter-m kiuniḡaa, “Supayaat unitkivut maligukhutin. Aasiili sumik piññañniaqpisa?”

²⁸ Jesus-ᵈum nipliutiniḡai, “Uqautigipsi, Iḡñiña Iñuum aquvinñanikpan aquppiutaqpanmiñun quvianagmiñi suli supayaaq nutaaguqpan, tavra ilipsi maliguaqtuasii uvamnik, aquppigisipmiasi qulit malḡunñun aquppiutaqpanñun atanniqsuḡlugich kinuvianḡi qulit malḡuk iḡñiñiñ Israel-ᵈum.

²⁹ Suli kiñaliqaa unitchiruaq kinuniḡmiñiḡlu aniqatmiñiḡlu aapamiñik aakamiñiḡlu, ililgaagmiñiḡlu naagaqaa nunamiñik piḡsiluḡa akuqtuigisiruq akiliusianik tallimakipiaḡuḡlugu. Piññakkisiruq isuitchuamik iñuukḡmik.

³⁰ Aglaan iñugiaktuat sivulliuruat pakma aqulligugisirut, suli iñugiaktuat aqulliuruat pakma sivulligugutin.”

20

Savaktit Nautchiivini

¹ “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq iñuktun nautchiiviqaquatun. Anipluni uvlaatchaurami savaktiksragsiugniqsuq nautchiiviniḡmiñun.

² Sivunniugatiḡiqqaaqługich savaktiksrat akiliḡisiñiplugich uvlum akiksrañanik savakpata nautchiiviniḡmiñi tiliñiḡai.

³ Quliḡugutailamun sassaḡ tikitman aullalḡitñami qiniḡniḡai atlat tunisiñiaḡviniñi qikaqtuat ittuaqsiñaqhutin.

⁴ Nipliutiniḡai, ‘Savviaḡitchili nautchiivimñun. Nalaunñaruamik akiliḡisigipsi.’ Savviaḡniqsut.

⁵ Aullalḡiñniqsuq uvluq qitiqquḡunnaqman suli pinasunun sassaḡ ilipman, taatnatunsuli savviaqtitchipluni.

⁶ Suli aullalḡiñniqsuq tallimanun sassaḡ tikitchunnaqsipman, aasiñ paqilḡitñami atlanik qikaḡaaqsiñaqtuaniḡ apiqsruḡniḡai, ‘Suvaata qikaqtuaqsiñaqpsi taatna uvluvakpauraq ittuaqhusi?’

⁷ Kiuniḡaat, ‘Atakkii kia-unniñ iñuum savaktiksrataaḡinḡitluta.’ Uqautiniḡai, ‘Aullaḡitchili savviaḡusi nautchiivimñun.’

⁸ Anaqaksraaqman nautchiiviqaquatuaq uqaḡniqsuq savaktit añaayuqañatnun, ‘Tuḡuḡlugich savaktaut akilikkich akiññaaktaanḡitñik, aullaḡniilugich aqulliuplutin savviaqtauniñ sivulligñunaglaan.’

⁹ Agḡiqmataasiiñ taapkua savaktiksrataañuruat tallimanun sassaḡ ilipman, akiliḡlugich uvlum akiksrañanik.

¹⁰ Taapkuali savaktiksrataaqqaañuruat agḡiqamin, isumaniqsut akikñatluñniaqhutin. Aglaan atausiullaaplutin akuqtuipmiñiqsut uvlum akiksrañanik.

¹¹ Taapkua akuqtuikamin akiññaaktaagmiknik uqapiluaqsiñiqsut akikñaqługu nunautilik

¹² uqaqhutin, ‘Tamatkua aqulliich savviaqtuat savaktut atautchiñhiñami sassaḡniḡmi. Akiliḡitin atunim uvaptiktun naagauvva iḡlutuqługu uunaq savakhuta uvluqtutillañatun.’

¹³ Aglaan kiuniḡaa ilañat, ‘Iñauramañ, savvaqłuutinḡitkikiñ ivayaḡniḡutin. Sivunniugatiḡinḡitpiña savagukhutin akiksrañatun uvlum?’

¹⁴ Tigulugu akiliusian añilaḡiñ. Qaitchisukkiga añun savviaqtuaq aqulliupluni ilipniktuaq akiliipmatun.

¹⁵ Nalaunñaiñniḡipik isumaptun añalatchikama pigikkamnik? Naagaqaa killuqsraqpich anniqsraitñama?’

¹⁶ Taatnatuntuuq aqulliich sivulligūutigisirut, suli sivulliich aqulligūutilutin. [Iñugiaktuat iñuich tuḡirakkaugaluat, aglaan ikituurat piksrataañurut.]”

Jesus-ñum Piñatchigñigai Uqaqalli Tuqqutauliksrağmiñiglu Anipkakkauliksrağmiñiglu

17 Jesus Jerusalem-mukhuni saniqpaktaagutiniğai qulit malğuk maliguaqtini uqautiplugich,

18 “Naalağnisitchi, Jerusalem-munñaiaqtugut Iğñiña Iñuum aatchuutigikkauviksrajanun qaukñitñun agaayuliqsit suli aglaliqirinun. Iliñisa tuqqutaksrağugñiñağaat.

19 Qaitkisigaat Jew-ñunitchuanun mitautigitqulugu ipiğaqtuğlugulu, suli kikiaktuutipkağlugu sannigutamun; aglaan anitqiksikkauniaqtuq piñayuatiğun uvlut.”

Aakauruam Iniqsruaņa

20 Aasiñ Zebedee-m iğñakkiñ aakanak utlautiniqsuq Jesus-mun piqatigiplugik iğñañni. Sitquğviginigaa sivuğanun iniqługu pisitquplutin.

21 Jesus-ñum apiqsruğniğaa ağnaq, “Sumik pisukpich?” Ağnam kiuniğaa, “Tilikkik ukuak iğñakka aquppitłasiługik ilipni, ilaqataa taliqpıqñun suli ilaqataa saumipñun atanıqsuıgıvıch aņaayıqautipni.”

22 Jesus-aasiñ nipliğniqsuq, “Nalursi sumik iniqsruqtilaapsitñik. Imiñhiñauvitku qallun imiqsağumakkağa [naagaqaa apqusaalhiñauvitku nañinnaqtuq apqusaagak-srautigikkağa]?” Taapkuak iğñakkiñ kiuniğaa, “Imiñhiñaugikpuk.”

23 Jesus-ñum nipliutiniğik, “Iłumun imiğniğaluaqtusik qallutmiñ imiğniakkamniñ. Aglaan piksraqtuksraunitchuņa aquppiruksrañnik taliqpimñi saumimñiı. Taapkuak innak iñuqağniagtuk aapaa itqanaiyautikkanıknun.”

24 Qulit tusaakamıñ taavrumiña ihuagiñiñniğaiç taapkuak malğuk aniqatigiik.

25 Jesus-ñum tuqługniğai maliguaqtini uqautiplugich, “Iłisimarusi aņalatiñich Jew-ñunitchuat aņalanniğlugaqtilaañatnik iñunıñik suli kamağniqsrañisa nañitichuuplugich.

26 Aglaan taatnaıtuksraunıçtuq ilipsitñi. Kiñapayaaq kamağıktuq akunnapsitñi ilipsitñun savaktıruksrauruq.

27 Suli kisupayaaq qaukñıusukkumi savaktağrugıqtuksrauruq iluqapsitñun.

28 Taatnatun Iğñiña Iñuum aggiñitçtuq savautıpkagiğuni, aglaan savautrıtyaqhuni suli qaitçtuqługu iñuułi tasuğukługich iñugiaktuat iñuıch.”

Jesus Mamıtıçıruq Malğunıñik Ayaunaruñnik Anıutıñnik

29 Jesus maliguaqtiniı aullaaqsiptomata Jericho-mun, iñugıallapiıqtuat malıniğaat.

30 Malğuk anıutik ayaunaruak aquppiñıqsuk saniğaatni tumıçıat. Tusaakamik Jesus apqusaagñıplugu kappanıanıqsuk, “Atanııq, kiñuviaņa David-ñum! Nagligıllanıñıaqtıguk.”

31 Iñugayaat iñıqtığniğaiç nipısaıaqıplugik, aglaan nipıtıtuıruaqhutik kappanıanıqsuk, “Atanııq, kiñuviaņa David-ñum! Nagligıllanıñıaqtıguk.”

32 Jesus nutqaqhuni tuqługniğik, aasiñ apiqsruqługik, “Sutquvisik uvamnun?”

33 Kiuniğaa, “Atanııq, qıñıtłasıktuguk.”

34 Jesus ilunıutçanııqsuq taapkuñiña. Aksıñniğik irıñik. Tavrauıaa qıñıtłasıñıqsuk, aasiñ malıklugu Jesus.

21

Jesus-ñum Tikisaalħa Jerusalem-mun Atanıqtun

1 Aasiñ qallıkamıñ Jerusalem-mun tikiñniqsut Bethphage-mun, iğgiğñun atıqaqtuamun Olives-mik. Tavrakña Jesus-ñum tiliñiğik malğuk maliguaqtıñni,

2 uqautiplugik, “Aullağutik nunaaqııuramun sıvunnaptikniıtuamun. Amanıanı paıtıksıgıksik pituqaqtuq natmaksıgıvıç nuğğanalu. Pituiğıgıç uvunıautıyımagıtık uvamnun.

3 Kia iñuum qanuqpatik uqautıyımagıtık atanğuruamun inuğiniługik. Taavruma tavrauıaa aullaqtıñniğik.”

4 Iluqaan atuumanıqsuq tanıqsaqługu sıvunıksrıqırim uqautıgıkkana itnaqhuni,

5 “Uqautısigık iñunı Zion-ñum,

Atañii, umialiksi agqiqsuq ilipsitñun.
Piisaanitchuq usiaqsiqsuq natmaksigvinmi,
nuggananiunniiñ natmaksigvium.”

Zechariah 9:9

⁶ Maliguaqtik aullağniqsuk tuvraqługu Jesus-ñum uqauttutaa inmiknun.

⁷ Taapkuak aggiutiniğaa natmaksigvik nugganalu Jesus-mun. Iliñiğaiç atnuğaatik natmaksigvinmun aasii Jesus aquvitluni taapkuñnuja.

⁸ Inğiallapiaqtuat inuich siaminnigaich atnuğaatin tumitchianun. Atlatli kipriñiqsut ak-
iqqunik napaaqtuniñ siapsiutiplugich tumitchianun.

⁹ Inğayaat pisuktuat sivuagun Jesus-ñum suli tamatkualu maliktuat niprualaniqsut,
“Hosanna. Nanğağlakput iğñina David-ñum.

Uvvatuq Agaayyutim piłutiqağliun tikitchuaq piqusiqhuni Ataniğmik. *Psalms 118:26*

Nanğakkauli Agaayyun qutchinñiqsrami qılanmi.”

¹⁰ Tavra Jesus isiqman Jerusalem-mun inupayaanı nunaaqqim agayaullanıqsut, aasiiñ
inuich apiqsruqtuğniqsut, “Kiña una?”

¹¹ Tamatkua inğayaat kiuniğaiç, “Taamna tavra Jesus-ñuruq, sivuniksriqiri Nazareth-
miñ Galilee-mi.”

Jesus-ñum Suaqluiyaiłha Agaayyuvikpauramik

¹² Jesus-ñum isiqami agaayyuvikpañmun anittağniğai iluğaisa tauqsiqsuktuat suli
tunisiullaqtuat tavrani, suli ulğutaqlugich tiivlut maninñik simmiqsuğvinich aquppiu-
tanitłtu tamatkua tunisiullaqtuat tinmiağruuranik.

¹³ Jesus-ñum uqautiniğai tamatkua, “Aglausimaruq Agaayyutim makpiğaanıñi, Tupiğa
taggisıqağniaqtuq agaayutyagvinmik, aglaan iriqtuğvigiliutipkağiksi tiglinniaqtinun.”

¹⁴ Tavrani agaayyuvikpañmi ayaunaruat suli pisutlaitchuat Jesus-munıqsut, aasiiñ
Jesus mamititlugich.

¹⁵ Qaukñinich agaayuliqsit aglaliqiritlu uumitchanıqsut qiniqamitruñ Jesus
savaaqtuq quvıqnaqtuanik suli ilıgaat niprularuat agaayyuvikpañmi nipliqtuñ,
“Nanğağlakput iğñina David-ñum.”

¹⁶ Tamatkuali nipliutiniğaat Jesus, “Tusaavigich makua sumik uqaqtılaanat?” Jesus-
ñum kiuniğai, “Ii, agliqisimasuknağiksi uqalıq uqaqsimaruq,
‘Aniqammiurat ilıgauratlu nanğaipkağniğitin quyyatillautamik?’” *Psalms 8:2*

¹⁷ Jesus-ñum uniñniğai. Aullağniqsuq nunaaqqiqañmiñ siñiktaqhuni Bethany-mi.

Jesus-ñum Pannaqtitkaa Fig Napaaqtua

¹⁸ Uvlaağquqman Jesus utillağmi nunaaqqiqañmun niğisuliğniqsuq.

¹⁹ Qiniqamıuñ fig napaaqtua apqutmi utlanığaa aglaan paqtichinıtłuni fig-nik,
tamarra milukataigaluq. Jesus-ñum nipliutiniğaa napaaqtuq, “Tavrakñaniğlaan
asianik nauritqinñiaqnak.” Taamna napaaqtuq pannaqłuktıniğaa.

²⁰ Maliguaqtaiñ qiniqamitruñ taamna quvıgıtchakhtin uqağniqsut, “Qanuqhuni manna
fig napaaqtua paniqtıqpaun?”

²¹ Jesus-ñum kiuniğai, “Uqautigipsi, Ukpiqsrisıqağupsi arguaqtusunıqasi pitlanayaqtusi
savaagıkkaptun taavrumına fig napaaqtuanik, aglaantuuq nipliğupsiunniñ uumına
ıgğımun, ‘Nuutittin igitaulutin tağımun’ taatnallapiaq atumanayaqtuq.

²² Ukpiqsriłkun apiqsruğupsi supayaamik akuqtuıgisirusi agaayulıkun.”

Kimik Jesus Tuyuğiriqağniqpa?

²³ Jesus Jerusalem-mun tikiññanikman isiğniqsuq agaayyuvikpañmun. Qaukñinisa
agaayuliqsit sivullıuqtıgruatlu utlanığaat Jesus ilisautripkaqlugu aasii nipliutiplugu,
“Kisum anıalatchıłhagun savaagıvigich tamatkua? Kia sanñiksritpatin taatnatun?”

²⁴ Jesus-ñum kiuniğai, “Uvanıptuuq apiqsruğniğipsi atautchıłhiñamik. Kiğupsitna
uqautigısipmıgıpsı nakiñ anıalatchıłıqaqlına savaagıtılaanatnik tamatkua.

²⁵ Kia sanjiksritpaun John paptaaqtitchiquplugu, Agaayyutim naagaqaa iñuich?” Uqaqtuyaañiqsut inmiknun, “Uqağupta agaayyutmiqsauniługu Jesus-ñum uqautiniağaatigut, ‘Suvaatami ukpiğinjtpsiun John?’

²⁶ Aglaan uqağupta iñukmiqnisauniługu, iñuigutchaktinniağivut iñuich atakkii iñupayaat nalupqiginitkaat John sivuniksriqirautilaaña.”

²⁷ Aasiili kiuniğaat Jesus, “Nalurugut.” Tavra nipliutiniğai, “Uqautiyumiñaitmigipsi sumiñ anjalatchisiqaqłuna savaaqaqtilaamnik tamatkuniña.

Atrikusaun Malğukkun Igñikkun

²⁸ “Qanuq isummatigiviunli anun igñiqaqtuaq malğunnik? Utlanñigaa anayukliq nipliutiplugu, ‘Igñiin savviagiñ nautchiivimñun ugluvak.’

²⁹ Taavruma kiuniğaa, ‘Savviagumiñaitchuña,’ aglaan aquagun nunuuraniqsuq aullaqhunasii.

³⁰ Aapanak utlautilgiññiqsuq ilaqataanun igñiğmi uqautiplugu sivuanisun. Taavruma kiuniğaa, ‘Savviagisiruña,’ aglaan aullanñiñiqsuq.

³¹ Nalliak taapkuak igñakkiñ tupiginiqpatku aaparik?” Kiuniğaat, “Taavruma sivulium.” Jesus-ñum nipliutiniğai, “Nipliutigipsi, tax-siliqirit suli akiisut iñugiliutiniğai Agaayyutim anayyuqautmiñi sivupsitñiñ.

³² John aggigaluaqtuq ilipsitñun ilisautityaqhusi nalaunñaruakun iñuuniağviksrakun, aglaan ukpiğinjtiksi John. Aglaan tax-siliqirit akiisutlu ukpiğigaat. Aasiili qiniqapsigik nunuuranjtchusi aquvatigun ukpiğilugu.

Atrikusaun Nautchirriqiritigun

³³ “Naalağniłlagitchi atlamik atrikusautmik, Iñuqağniqsuq nunaqaqtuamik. Nautchirriğviliuğniqsuq, sapukutchiqługu avataagun, nivakhuni misuğuliuğviksramik, nappaipłuni nasiqsruğvinmik, tavraasiiñ atukkirutigiplugu nautchirriqirinun. Taatnaanikami aullağniqsuq unasikusamun nunamun. ³⁴ Tavra qallipman pukugviksraq asianik tuyuğiniğai savaktini nautchirriqirinun aitquplugich piññaktaaksrautni ilinjtñiñ.

³⁵ Aglaan nautchirriqirit tiguniğaiç savaktai, aasiñ anaumikługu atausiq, suli tuqutlugu ilañat, atlasuli miłtuqtuqługu uyağanmik.

³⁶ Tuyuqalgiññiqsuq atlanik savaktinik, iñugiatluktuanik sivulligñiñ. Aglaan savvağlulgiññiğaiç taatnatun.

³⁷ Aqulliqpianuplugu tuyuğniqsuq igñiğmiñik ilinjtñun uqaqhuni, ‘Taluginiağaat igñiğai.’

³⁸ Aglaan nautchirriqirit qiniqamitruñ igñiq uqağniqsut inmiknun, ‘Tamarra paitchaktaaksralik, ki tuqullakput piññaktaagiluguasii paitchaktaaksrautaa.’

³⁹ Tiguplugu aninniğaat asialiviniñ tuqutluguasiiñ.

⁴⁰ Taatnamik, iñua asirrivium aggigumi qanuğniaqpagich tamatkua nautchirriqirit?”

⁴¹ Kiuniğaat, “Taapkua iñukłuich nanjtillugich tuqunniğai, aasiñ atukkirutigilugu asialivik atlanun nautchirriqirinun aatchuğumiñaqtuanun inmiñun asianik pivik tikitpan.”

⁴² Jesus-ñum nipliutiniğai, “Aqliqisimasuknağiksi Agaayyutim uqałha, ‘Uyağak tuppirt ayakkanat,

taamna uyağak piitчуiłłapiagaqtuq tuppirauni.

Taamna atanğum savaağigaa

suli quvinqaqtuanun asugigikput.’

Psalm 118:22, 23

⁴³ Taatnamik uqautigipsi, Iñuningiğisigai Agaayyutim anayyuqautaa, uvakñaniñaglaan Agaayyun anjalatchiñiaqtuq iñunmik tupiksriuanik pisuğimiñik.

⁴⁴ Aasiñ kisupayaaq puukaqtuaq taavrumuña uyağanmun siqumitauniaqtuq, aglaan-suli taavruma uyağaum kattaqitñikkumi iñunmik kanuğiniğaa.”

⁴⁵ Qaukñich agaayuliqsit suli Pharisee-ñuruat tusaakamisigik Jesus atrikusautinji ilisimaniqsut Jesus-mun uqautigitilaagmiknik.

⁴⁶ Tigusukkaluaǵniǵaat, aglaan iqsiñiqsut iñugayaanik atakkii iñuich ukpiqhutin Jesus sivuniksriqirauniplugu.

22

Atrikusaun Niǵiqpagvikun Ilaqatnigviksrautni

¹ Taimma uqaaqtuagaqsiǵiñiqsuq atrikusautitigun uqaqhuni,

² “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan atriqagisiruq umialinmik itqanaiyairuamik niǵiqpagviksramik iǵni ilaqatnigviksrautaani.

³ Tiliñǵai savaktini tuqǵuaquplugich tamatkua aiyugaaqtauruat niǵiqpagviksramun, aglaan agǵiǵuñiñiqsut.

⁴ Umialik tiliritqǵiñiqsuq atlanik savaktimiñik uqaqhuni, ‘Uqautiyumagisi tamatkua aiyugaaqtauruat, Itqanainanikkiga nullautchigviksraǵa. Tuqqutchaniktuna uqsraqsanitñik tuttuqpañma nuǵǵaǵmalu. Suapayaaq itqanaiqsuq. Agǵiǵusi niǵiqpagiǵitchi katchuutiniaqtuanun.’

⁵ Tamatkua aiyugaaqtauruat suliqutiginñiǵaich aglaan aullañhiñǵniqsut, ilañat savviaqhuni nautchiivinmiñun sulii atla tauqsigñiǵvinmiñun.

⁶ Ilañisa tiguniqñiǵaich savaktit anaumikǵugich sulii tuqqutqataǵugich.

⁷ Umialgum tusaakamiun taamna uumitchañniqsuq. Tuyuǵiniǵai añuyyiuqtini tuqqutchaqtuaplugich tamatkua iñuaqtuqtuat sulii ikipkaǵlugu nunaaqqinat.

⁸ Tavra nipliutinǵai savaktini, ‘Ilaqatnigviksraun itqanaitkaluaqtuq aglaan taipkua aiyugaaqtaugaluaqtuat nalliummatinitchut.

⁹ Aullaǵusi tumitchiat kanǵalunitñun aiyugaaqǵiǵiǵitchi kisupayaanik qinikkapsitñik agǵiqulugich katchuutiniaqtuak niǵipkaiviksrautaaknun.’

¹⁰ Savaktit aullaǵniqsut tumitchianun aasiiñ katitchiaqsiplutin iñunnik atisiplugich nakuuruatlu pigiitchuatlu. Ilaqatnigviksraunaasiiñ immiǵniqsuq paqitapayaagmiknik.

¹¹ Aglaan umialik isiqami qinǵiaǵugich tuyuǵmiaksraqtaanjuruat, qinǵniǵaa iñuk tavrani atnuǵaaqtummaanitchuaq piqutigilugu ilaqatninjaqtuuaq.

¹² Umialgum nipliutinǵaa taamna iñuk, ‘Ilauraamaan, qanuqhutin isiqpich niǵiqpagvianun atnuǵaaqtusunjaqnak nalaunjaruanik?’ Taamna iñuk nipiksraiñniqsuq.

¹³ Umialgum uqautiniǵai savaktini, ‘Qiliqsigik argaillu isigaillu igillugu aasii taǵniqsallapiamun. Tavrani itkisiruq qiaq sulii tiraalatchiǵiq kigutinik.’ ”

¹⁴ Tavrani Jesus niplipsaǵniqsuq, “Iñugiaktuat iñuich aiyugaakkaugaluaqtut, aglaan ikituurat piksraqtaanjurut.”

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

¹⁵ Pharisee-nuruat sivunniugaqsiñiqsut pitchaǵukǵu Jesus uqaǵhigun.

¹⁶ Tuyuqǵniqsut malǵuaqtimiknik ilaanun, piqasiqǵugich Herod-kuaqtuanik uqaqhutin, “Ilaautrii, ilisimarugut nalaunjaruanjutilaaqnik. Ilaautrirutin Agaayyutim iñuuniǵvigitqukkanik ilumutuuruakun sugisunjaqnagu qanuq iñuich isummatiqaqti-lañat, aasiiñ suginitmigiñ iñuum suurautilaaña.

¹⁷ Uqautitigut sumik isummatilaaqnik taavrumuuna, Malǵutaksrakuaǵnaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunjaipna?”

¹⁸ Aglaan Jesus ilisimaplugu sivunniugutaat pigiiliqihikun nipliǵniqsuq, “Ukpinñuaqtisii! Suvaata uktuapqisitna?”

¹⁹ Qiniqtillaksitna maninmik akiliqsuutauruamik tax-sinun!” Qaitchiñiqsut maninmik.

²⁰ Jesus-nun apiqsruǵniǵai, “Kia-una agliutranja maninmi? Kiasulii aglaña?”

²¹ Kiuniǵaat, “Caesar-m.” Aasiiñ Jesus-nun uqautiniǵai, “Akiliutigilugu Caesar-mun Caesar-m pigikkaña, sulii Agaayyutmun pigikkaña Agaayyutim.”

²² Tusaakamitruñ Jesus-nun uqagikkaña quviǵusunniqsut unitluguasiiñ.

Apiqsruun Anipkakkautikun Tuqutigiñ

23 Taavrumani uvlumi Sadducee-ḡuruat, tamatkua uqaḡuuruat tuquruat anjitiḡlaiññiḡlugich, utlautiniqsut Jesus-mun apiqsruḡukḡugu,

24 “Iḡisautrii, Moses-ḡum uqautigaatigut itnaḡhuni, Anḡun iḡaqatiqaqtuaq tuqukpan qitungiḡaluaqani, taavruma anḡutim aniqataan iḡaqatniktaaḡiraksraḡiniḡaa uḡlḡaḡnaaq qitungisiḡugu anḡutmik iḡisimanaḡuniasiiñ tuquruam qitungaḡitilaanḡanik.

25 Samma maani ittut tallimat malḡuktun aniqatigiich akunnaptikni: anayukḡiq nuli-aqtuaq tuqupluni qitungaitḡuni, unitḡugu nuliani aniqatmiñun.

26 Tugḡiasuli aniqataa taatnatun tuqupluni piḡayuaglu, kiisaimma iluqatiḡ aniqatigi-ich tuquvut.

27 Aqulliupluniasiiñ aḡnaq tuqupmiñiqsuq.

28 Taapkua tallimat malḡuuruat anḡutit nuliaqtuaq iluqatiḡ taavrumiḡa aḡnamik, nalliata nuliḡiḡisiiñiqpaunḡ taamna anḡitqigviḡmi?”

29 Jesus-ḡum kiuniḡai, “Qanutun killukuaqtigivisi! Nalugisi Agaayyutim uqaḡhich ilaanlu sanḡja.

30 Iñuich anḡitqigumiḡ tuqumiñ iḡaqatniktuḡumiñaitchut naagaqaa iḡaqatniktitakkauyumiñaitchut. Aglaan itkisirut isaḡuliktitun qilaḡmiittuatun.

31 Agḡiḡisimasuknaḡiksi Agaayyutim uqauttutaa ilipsitñun anḡitqiiḡkun tuquḡiḡmiñ.

32 ‘Agaayyutigigaatḡa Abraham-lu Isaac-ḡumlu Jacob-ḡumlu.’ Agaayyutiginiḡitkaat tuqunḡaruat aglaan iñuuruat.”

33 Iñugayaat tusaakamitruḡ Jesus-ḡum iḡisauttutaa quviḡusuḡniqsut.

Kamanaḡniqsrakun Tillisigun

34 Pharisee-ḡuruat katimaniqsut tusaakamiḡ Jesus-mun nipaiqsiiñiḡlugich Sadducee-ḡuruat.

35 Iḡaḡata iḡisautriḡuruam maliḡutaksranik apiqsruḡniḡaa Jesus uuktuaḡukḡugu,

36 “Iḡisautrii, nalliat tillisit kamanaḡniqsrauva maliḡutaksrani?”

37 Jesus-ḡum kiuniḡaa, “‘Piḡpagiyumagiñ ataniḡ agaayyutigikkan iluqaaniñ uum-matipniñ, iluqaaniñ iñuutchipniñ, sulii iluqaaniñ isummatipniñ.’

38 Taamna tavra sivulliq sulii kamanaḡniqsraq tilliñ.

39 Sulii tugḡia taatnatun itmiuq, ‘Piḡpagilugu iñuuniaqatin iḡiḡugu iliptun.’

40 Maliḡutaksrapayaaq sulii sivuniksriqirit iḡisauttutigikkanich tunḡaviqaqtut taapkuḡnuḡa malḡunḡun tillisiḡñun.”

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

41 Pharisee-ḡuruat katimapkaḡlugich Jesus-ḡum apiqsruḡniḡai,

42 “Qanuq isummatigivisiunḡ Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaq? Kia kiḡuniḡivaunḡ?” Kiuniḡaat, “David-ḡum.”

43 Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Qanuqḡunimi David-ḡum, uqaḡhuni Irrutchikun, taiguu-tiḡaḡniḡpaunḡ ataniḡmik? Atakkii uqaḡniḡuguuq,

44 ‘Ataniḡ uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiuviksrapnun uvaḡnun akiḡiñiñialhatnunaglaan uumigiritin.’

Psalms 110:1

45 David-ḡum iḡmiñik taiguutiqaḡpagu Ataniḡmik, qanuḡmi Anniqsuqti David-ḡum kiḡuviḡitlaniḡpaunḡ?”

46 Nalliataunniñ Pharisee-ḡuruat kiulguiññiḡaich Jesus-ḡum apiqsruutai. Tavrakḡaniñaglaan uvlumiñ kia-unniñ apiqsruqtaḡuḡaḡniḡaat Jesus.

23

Jesus-ḡum Kiliktuutigigai Ukpiniḡuaqtit

1 Taatnaanikman Jesus uqaḡniqsuq iñugayaanun maliḡuaqtimiñunlu, itnaḡhuni,

2 “Aḡlaliqirit Pharisee-ḡuruatlu maliḡutaksriqtut Moses-tun iḡiḡaaninna.

³ Taatnamik tupigiraksragigisi atuǵlugıllı supayaanik uqautikpasi tuvrasuñaqnagich qanuq pisuutilaanat. Atakkii atuummitlaitchaat sumik uqaqqaahutıñ.

⁴ Natmiqsuiragtut iñunñun uqumailanik. Aasiisuli ikayuǵummataitkaich akiyautisuglugich.

⁵ Savaapayaaqtıñ iñiqtagıraǵigaat qıñıqqusaalhiñagutıñ iñunñun. Aglılaaqtagıñıgaich puukataurat qauǵmikniñlı talıǵmikniñlı imaqaqtuat uqalıǵnik suli atnugaagminñ nivıñalukkatanıch taklılaaqługich. ⁶ Iniqallatuniqsut qaukñınich aquppiutanıñnik niǵıqpakmata, suli Jew-ñuruat ktraǵvıñıtñı aquppiilatuplutıñ qaukñıruam inaani,

⁷ suli tumitchiani paǵlatqutuplutıñ suli iñunñun tuqñıraqusuuplutıñ ilisautriñnik.

⁸ Aglaan taiguutiqaǵumiñaitchusi ilisautriñnik, atakkii atautchiñhiñamik ilisautriqaqhusi aasiñ iluqasi aniqaatıǵıksusi.

⁹ Taıǵuǵniaqasiuñsuli kiñapayaaq maani nunami aapapsitñnik, atakkii atautchiñhiñamik aapaqaqtusi qılañmiittuamik.

¹⁰ Naagaqaa taıǵuqasiuñ kiñapayaaq sivulliuqtıñnik atakkii atautchiñhiñamik sivulliuqtıqaqtusri, taamna Christ-ñuruq, anniqsuqtı akiqsruutauruaq.

¹¹ Iñuk kamanagıñıqsauruaq akunnapsitñı savaktıǵıyumagiksi.

¹² Suli kiñapayaaq kamanagıñıqsauruaq inmiñnik atchiksıpkakkaugısıruq. Kiñapayaaq atchısıruaq inmiñnik kamanagıñıqsauruaq.

Jesus-ñum Suakataǵai Ukpıññuañhatıgun

¹³ “Nakñıñ, aglılıqırısıılu Pharisee-ñuruasıılu, ukpıññuaqtısii! Kanıqsıtłaitkiksi Agaayyutim uqalha uqqıraqtaalu suli ilisautriñıtługich. Atriqaqtusi iñunñnik anmautiqaqtuanik Agaayyutim anayyuqautaanun aglaan anmanıtługu. Isıñıtchusi sulipsuuq isiqtalıǵısi tamatkua isiǵniuraqtuat.

¹⁴ [Nakñıñ, aglılıqırısıılu Pharisee-ñuruasıılu, ukpıññuaqtısii! Ivayaqtuıplısi tupıñıtñnik sulliñauranıñıǵılu uılǵaǵnaat, aasiñ taimma qıñıqtıñniagaqıspılısi takıruamik agaayuplısi, taamna pisıǵılugu anasıññuqsaqısuıksıraqsı pıǵııtłunıñıaqtuq.]

¹⁵ Nakñıñ, aglılıqırısıılu Pharisee-ñuruasıılu, ukpıññuaqtısii! Kukıltusı taǵıukunlu nunakunlu atautchimikunniñ malıǵuaqtıñıgukhusi. Aasiñ malıǵuaqtıksıraqtaagıñıñapsıuñ anasıññuqsagıñıñmutlasıraǵıgiksi pıǵıılıtłukługu ilipsıtñıñ.

¹⁶ Nakñıñ, ayaunaplısi sivulliuqtaurasii! Uqaqtusi, ‘Kiñapayaaq akiqsruqami agaayyuvıkpakun taamna suñıtchuq, aglaan kiñapayaaq akiqsruqami kaviqsaakun manıkun agaayyuvıkpakun, tavra akiqsruutıñıtuq!’

¹⁷ Ayaunaplısi isumalǵıtchuasıi! Nallıak ukuak pıtłuktuanıva –kaviqsaaq manı naaga agaayyuvıkpak ipqıqsıtchipkairuaq kaviqsaamik manıñmik?

¹⁸ Uqaqtusııli kiña iñuk akiqsruqami tunıllaqtuǵvıkun taamna suñıtñıplıgu, aglaan akiqsruqami aatchuutauruakun tunıllaqtuǵvıñmi akiqsruutıñıtuq.

¹⁹ Ayaunarasii! Nallıak ukuak pıtłuktuanıva aatchuun naaga tunıllaqtuǵvıñ ipqıqsıtchipkairuaq aatchuutmik?

²⁰ Taatnamik iñuum tunıllaqtuǵvıkun akiqsruqami taputıraǵıgai aatchuutıt tunıllaqtuǵvıñmiittuat.

²¹ Iñuk akiqsruqami agaayyuvıkpakun, taputıpmıraǵıgaa Agaayyun itıuaq tavrani.

²² Iñuk pakıvrımuuna akiqsruqtaqami taputıpmıraǵıgaa Agaayyutim aquppiutana taamnalı aquppiruaq tavrani.

²³ Nakñıñ, aglılıqırısıılu Pharisee-ñuruasıılu, ukpıññuaqtısii! Qulikuraqtusi avuǵutıpsıtñnik –mint, dill suli cummin-nik; aglaan minıtługich qulliupiaqtuat ilisautıtıt malıǵıtaksrani: nalaunñaruasıq, naglıktaq suli ukpıqsrıñıq–taapkuu atuumaraksraǵaluası minıtchıraǵasunıqasıaglaan sıvullıǵıñnik.

²⁴ Ayaunaplısi sivulliuqtısii, miluǵıatçıat pııǵñıaǵaǵıgısi qallutıpsıtñıñ salummautıtıtuqługich, aglaan ilǵataqtıǵaǵıgıksı pıkukturuaq natmaksıǵvıñ.

²⁵ Nakhiun, aglaliqirisiilu Pharisee-ηuruasiilu, ukpiηηuaqtisii! Salumapkairusi qaałhiñanitiñik qallutipsi suli puggutapsi, aglaan iluηich immaukkaqhutin ivayaqtuñigmik suli killiqiñigmik.

²⁶ Pharisee-ηuruasii, qanutun qiñitlaisigivisi! Salummaqqaqsigik iluañnik qallutimlu puggutamlu, qaanigli salumayumauk.

²⁷ Nakhiun, aglaliqirisiilu Pharisee-ηuruasiilu, ukpiηηuaqtisii! Ittusi qiñiyunaqtuatun iluvğich silataatitun, aglaan iluηich immaukkaqhutin tuquñaruat iñuich sauniñitiñik suli qaayugñapayaqtuanik.

²⁸ Taatnallapiaq qaałhiñapsigun sagviaqtugaqtusi iñuñnun nalaunñaruatun iliplusi, aglaan ilupsitñi immaukkaqtusi ukpiηηuağutinik pigiilqikiñignglu.

Jesus Sivuniksriqiruaq Anasiññuqsaağviksrañatnik

²⁹ “Nakhiun, aglaliqirisiilu Pharisee-ηuruasiilu, ukpiηηuaqtisii! Qiñiyunaqsagisi iluvinich sivuniksriqirit suli nalaunñaruat iñuich.

³⁰ Uqaqtusisuli, ‘Iñuuniaqsimagupta inilğaan taimani aapaavut iñuuniaqmata, piqasiq-suutinayaitchugut ilinitiñi iñuaqtuqmata sivuniksriqirinik.’

³¹ Taatna uqaqapsi ilipsitñik ilisimarauniqsusi kinuviagitilaapsitñik tuqqutchiruanun sivuniksriqirinik.

³² Ki naatchiun sivulliapsi aullağniikkañat.

³³ Ilipsi qitunğanich tuqunaqaqtuat nimigiñat! Qanuğlugu nañaqniaqpisiun anasiññuqsaağvinmuktitaaviksraqsı?

³⁴ Taatnamik tuyugisiruñña sivuniksriqirinik ilipsitñun puqiksaaniglu iñuñnik aglaliqiriniglu—ilanich tuqqutkisigisi, suli ilanich kikiaktuutilugich, atlatsuli ipigaqtuğlugich katragvipsitñi suli qimaaratchilugich nunaaqqimiñ atlanun nunaaqqiñun.

³⁵ Taamna pisigiplugu anasiññuqsaaqsuiksraqsı tikiññiaqtuq ilipsitñun maqitchip-kailapsigun añañatnik nalaunñaruat iñuich mañña nunamun, aullağniilugu iñuaqtuñhaniñ Abel-ñum iñuaqtuñhanunaglaan Zechariah-m igñinjan Barachiah-m, iñuaqtapsi akunğakni agaayyuvikpaumlu tunillaqtuğviumlu.

³⁶ Uqautigipsi ilumutuuruamık, iluqani tamanna anasiññuqsautiksraq tikiuumagisiruq makununña iñuñnun pakmapak iñuuruun.

Jesus-ñum Piqaksriñha Jerusalem-miunık

³⁷ “Annaatuk, Jerusalem-miusii! Tuqutchuuruasii sivuniksriqirinik miluqtuiruasii lu uyağanik tamatkuninña tuyuurauruanik ilipsitñun! Akulaiqlugu katitchum-miugaluagağigitka iñugikkasi, atrilugu aqargiqpak piyaqquqtailitñiktuatun paiyaagmiñik ataaknun isaqqunmi. ³⁸ Atañii, tupiqsi suksraakkaullapiağniaqtuq suññillağuglugu.

³⁹ Taatnaqluñña uqautigipsi, qiñitqikkumiñaitkipsitñña nipligñiañapsitñunaglaan, ‘Uvvatuq Agaayyutim piluutigiliun taamna tikitchuaq atqagan atangum.’ ”

24

Jesus Sivuniksriqiruaq Piyaaquğniañhanik Agaayyuvikpaum

¹ Jesus unitkaqsipmagu agaayyuvikpak maliguaqtaiñ upyaugñigaat ininitiñik agaayyuvikpaum.

² Jesus-ñum apiqsruğniğai, “Iluqaisa makua tupqich qiñinjitpisigich? Uqautigipsi, Kisinñuqtaqagumiñaitchuqunniñ uyağanmik qalliani atlam ulğusimaitchuamık.”

Jesus Sivuniksriqiruaq Ihuilñiugutniglu Piyuaqsiuñiksramiglu

³ Jesus aquppipkaqtitlugu igğimi taggisigaqtuamık Olives-mik maliguaqtaiñ utlanñigaat kisipkuqhutin apiqsruqlugu, “Uqautigut uumiñña. Qakugun tamanna atuum-miñiaqpa? Sukun ilitchuqutigun ilitchuğigisivisa aggyiasiguvich suli nuna isukhiyasikpan?”

⁴ Jesus-ñum kiuniğai, “Qaunatqiağigitchi iñuilli kinninitchumagaasi.

⁵ Atakkii iñugiaktuat iñuich aggigisirut uqagutin, ‘Christ-ñuruña,’ aasiiñ kinnitñigutin iñugiaktuanik iñuñnik.

⁶ Tusaagisirusi añuyaktuanik qanittuamiñ uñasiksuamiñlu. Iqsiñiaqasi atakkii iluqatin tamatkua atuumaruksraurut aglaan isukliñgitchuqsuli.

⁷ Nunaqqgich añuyiugisirut akilligiiksillutin avatmun suli atanguviich akilligiiksillutin avatmun, niğisuksiuliqmilutin, suli nuna aulapmiluni nanipayaaq nunani.

⁸ Iluqaitñik tamatkua aullağniisaagigai auliyautiñhum.

⁹ “Qaisaugisirusi nagliksaaqsiuviksrapstñun, suli tuqqutauliksrapstñun, uumigitchi-ulusi nunaqqipayaaniñ piqutigiluna.

¹⁰ Taimaniğuppan iñugiaktuat iñuich ukpigutaiğñaqtut, aatchuutigirağautilutin avatmun suli uumikkutilutin avatmun.

¹¹ Iñugiaktuat sivuniksriqirinñuatuat aggigisipmiñiqsut kinnitñigutin iñugiaktuanik iñuñnik.

¹² Suli pisigilugu iñuich pigiiliqilhat iñugiaksitmukhutin piqpakkutaat niglaqsiñiağaa.

¹³ Aglaan iñuk makitaruaq payañağuni isuanun anniqsukkaugisiruq.

¹⁴ Quliaqtuağigisigaat taamna tusaayugaallataq Agaayyutim añaayuqautaagun, uqautigilugu nunaqqipayaanun. Aquagun isuklitkisiruq.

Tatamnapiğataqtuaksraq

¹⁵ “Iñuk agliqiruaq ukuniña kanjqsili. Qiñiğniagiksi nagğunallapiagataqtuaq qikağlugu ipqitchuami inimi iniksrağinjisamiñi, Daniel-ñum Agaayyutim sivuniksriqiraa uqautigikkaña.

¹⁶ Taipkunani uvluni iñuuniaqtuat nunañani Judea-m qimakkumaut iggiñun.

¹⁷ Iñuksuli itkumi tupigmi qaañani atqagnaqani aikliguni sumik tupigmi iluaniñ.

¹⁸ Kiñasuli iñuk nautchiiviniñmi itkumi utiğniaqani aikliguni quppiğaağmiñik.

¹⁹ Taipkua uvlut tikitpata, nakliun ağnat siñaiyauniğumin suli aakat miluktitchigumin ililğauragmiknik.

²⁰ Agaayutitchi qimałksraqsi atuumatquñillugu ukiumi naagaqaa minguiqsiagvium uvluni.

²¹ Atakkii taivrumani nagliksaaqpaurakksraq atuumagisiruq atriginisaña atuumaruam aullağniilhaniñ nunam uvuñanunaglaan. Taatnasiq nagliksaaqpuraliq atuummitqinñianitchuq taavruma aquagun.

²² Aasii Atangum makua uvlut ilaññaqtaañisuaqpagich, kiña iñuk anniqsukkaayu-miñaitchuq. Aglaan pisigiplugich piksraqtaani Agaayyutim taapkua uvlut ilaññaqtaagisigai.

²³ Taimaniğuppan kia iñuum uqautikpasi, ‘Qiñiqsiun, uvva Christ,’ naagaqaa itnaqpasi, ‘Ikaniittuq,’ ukpiginiaqasigik.

²⁴ Atakkii anniqsuqtinñuat suli sivuniksriqirinñuat iligisirut savaaqagutin kamañtuani savaanik suli quviqnaqtuanik. Taapkunuuna kinniñiağniğaiç Agaayyutim piksraqtaañi pisagiyumiñagumisigik.

²⁵ Atañii, uqautigipsi taavrumiña atuummigaluaqnagu.

²⁶ “Aasiili kisupayaam uqautikpasi Christ iñuilaami innilugu tatpavunaqasi naagaqaa iriqsimaniługu uvani tupqum iluani ukpiginiaqasiun.

²⁷ Atakkii Iğniña Iñuum aggigisiruq atrilugu ikniqpalañmun qaummagiksipmatun qilak kivaknamiñ kanaknamun.

²⁸ Sumipayaaqsuli tuqunaruq itpan, tavruña tinmiaqpaich tuqunaraqtuğuurat katisu-urut.

Agğiliksraña Iğniñan Iñuum

²⁹ “Aquurañagunaasiiñ uvluiñ nagliksaaqsiuñhum, siqiñiq taagsisiruq

suli tatqiq qaumağingiguni,
uvluğiat katagaqmılutın qılañmiñ

suli qaummatipayaañı sılam nuktitaulutın inimikniñ.

Isaiah 13:10; 34:4

³⁰ Taivrumani uvluni ilitchuqqutaa Iğñınan Iñuum sagviğisiruq qılañmi. Iñupayaaña nunam qialuni qıñiğisigaat Iğñına Iñuum aggiqsuaq nuviyakun qılañmiñ sanñimigun suli kamanallapiaqtuakun kamanautmigun.

³¹ Qalğuqtautiqpaktuğlugich nipituruat tuyuğigisigai isağuligikkani katitchityaqtillugich piksraqtaagmiñik iñuñnik nakitñapayaaq nunami.

Iłisaaksraña Asirritłaitchuam Napaaqtum

³² “Iłisaacaqğitchi fig napaaqtumiñ, itnaqhuni, akığüiñ milukatanıch naugaqsipmata suli sunaaqsiplutin qıtuglipmata ilisimarağigiksi upingaaam qallıha.

³³ Taatnatuntuuq qıñiğupsigik tamatkua atuummiruat ilisimaniaqmigiksi Iğñına Iñuum qallıllapiaqtilaaña qakma.

³⁴ Iłumun uqautigipsi, Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquanıñniañitchut tamanna suapayaaq atuumaanikkaluaqnagu.

³⁵ Iluqani nuna suli qılak piyaqqukkaugisiruk, aglaan uqalħich uqautigikkatka piiñiğigumiñaitchut.

Pivia Aggiłiksrañan Iłisimaraitchuq

³⁶ “Kia-unniñ iñuum nalugaa uvluq naagaqaa sassağ sumi tikisilaaksraña. Isağulğich qılañmittuat unniikii iğñiğuruam nalugaat. Kisimi aapam ilisimagaa.

³⁷ Iğñına Iñuum aggiqpan taimanisun itkisiruq atrılugich iñuich iñuuniaqmatun uvluiñi Noah-m.

³⁸ Atakkii taipkunani uvluni sivuani uliqpalħum iñuich niğimaaqtut imiqsimaaghutinlu, ilaqtanıktuqhutin suli qıtunğatin ilaqtanıktuqtıtlugich Noah-m isiğniħhanunaglaan umiamun.

³⁹ Iñuich ilıchugıñiñiñiqsut atuumaniaqtuamik uliqpanmun pisagılğataqtıtlutin. Taatnatun itkisipmiuq Iğñına Iñuum aggiqpan.

⁴⁰ Malğuk anutık savaktuak nautchiivıñmi, ilaqataa tıguraulığisiruq aasıñ ilaqataa unıktaulığuni.

⁴¹ Malğuk ağnak mukkaaksriuqtuak mukkaaksriuğvıñmi, ilaqataa tıguraulığisiruq aasıñ ilaqataa unıktaulığuni.

⁴² “Taatnağusi ataramik itqanaitchuksraursi, atakkii nalugiksi sumi uvlumi atanapsi aggiğñiaqtilaananı.

⁴³ Aglaan ilisimayumağiksi una, tupqum iñuan ilisimayumiun napmun ilıqpan unuaq tıglıñniaqtım aggiğñiaqtilaaña qaunaginayaqtuq tıglıñniaqti sıqumğutitqunıllıgu tupığmiñun.

⁴⁴ Taatnatuntuuq itqanaitchuksraupmiusi atakkii Iğñına Iñuum aggiğñiaqtuq sasagñiğmi niğıugvıñisapsitñi.

Tunıqsimaruaq Naaga Tunıqsımaitchuaq Savakti

⁴⁵ “Kiña tunıqsimaruanıpluni isumatıplunılu savaktauva? İlaanuruq anaaıyuaqam qaukılıutıkkaña atlanun savaktimiñun tupığmiñi ittuanun niqıksritñıkaqtuamun pivıksraq nallaullapiaqlıgu.

⁴⁶ Qanutun quviasuktıgıgısıva taamna savakti anaaıyuaqam utığumi paqıtaña savaağıglıgu.

⁴⁷ İlumun uqautigipsi, atangum piksraqtaagıgısıgaa taamna savakti qaunaksritqulıgu iluqaitñik suurağmiñik.

⁴⁸ Aglaan qanuq savaktaunıqpan piğıitłuni? İsumapiagñıqsuq inmiñun, ‘Anaaıyuağa maunauraq utığnianıchıuq,’

⁴⁹ aasiiñ anaumiaqsilugich atlat savaqatini suli niġiqatigiplugillu imiqatigiplugillu im-iqtuqtit.

⁵⁰ Añaayuqana taavruma savaktim utiġniaqtuq iġaṭatigun uvlut niġiuginjisillugu ilaanik sassaġniġmilu qaunaginjisillugu.

⁵¹ Atanġata agġiġumi tatapsallapiagisigaa piqasiutipkaġlugulu ukpinjuaqtinun. Tavrani iñuich qiagisirut tiriqulatchilugillu kiggutinj.”

25

Atrikusaun Qulitigun Niviaqsatigun

¹ “Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan itkisiruq qulitun aṇutituqsimaitchuatun tigung-miaqaqtuanik nanniuramiknik paaġiaqġugu iġaṭatniġniaqtuaq.

² Tallimat taapkunani isumaturuanjuniqsut, suli tallimat isumatuitlutinj.

³ Taapkua isumatuitchuat saagaġmiñiġaich nanniuratinj, aglaan uqsrutqitiksrañitñik saaganġiñiġisut.

⁴ Isumaturuataasiiñ uqsrutqitiksraligaagñiqsut nanniuramiknun. ⁵ Iġaṭatniġniaqtuaq tuuliunapkaġugu taapkua iluqatinj siñinjialiqaminj siñiksaġniqsut.

⁶ Tavra unnuaq qitiqquqman iñuk nipliqsuq, ‘Marra, iġaṭatniġniaqtuaq agġiqsuq. Anilusi paaġiaqsij.’

⁷ Iluqatinj aṇutituqsimaitchuat makitnaminj ikummaktaagñiġaich nanniuratinj.

⁸ Isumatuitchuat uqautiniġaich isumaturuat, ‘Qaitchisigut iġaṭanik uqsrupsi atakkii nanniuravut qamiaqsiiñiqsut.’

⁹ Aglaan isumaturuat kiuniġaich, ‘Naaga, naamayumiñaitpalunmiugut uvaptiknunlu ilipsitñunlu pigupta, aglaan aullaġusi taipkununa tunisiullaqtuanun uqsrunik tauqsigiaġitchi piksrapisitñik.’

¹⁰ Tavrani isumatuitchuat aullaġniqsut, aasiiñ tauqsigiaqtitlugich iġaṭatniġniaqtuaq agġiġniqsuq. Taapkua itqanaitchuat isiqatigigaat katchuutivinjmun niġiqpagiaqhutinj, tavraasiiñ taluplugu.

¹¹ Aquvatigunli agġiqmiñiqsut alġianich niviaqsat. Uqaaqsigaluaqtut, ‘Ataniiq, aṇmautillañniaqtigut.’

¹² Aglaan kiuniġai, ‘Naluniġipsi. Kisuuvisi?’

¹³ Taatnaġusi qaunataqiaġigitchi. Atakkii nalugiksi uvlug unniñ sassaġniq Iġñinja Iñuum agġiġksraña.

Atrikusaun Pinjasutigun Savaktitigun

¹⁴ “Suliuva Agaayyutim añaayuqautaa sagviqpan atriaqtuq aṇutmik iglausuktu-amik uṇasiksuamun nunamun. Inmiñuquplugich savaktigikkani qaunaksriġutinigai suuraġmiñun.

¹⁵ Atausiq iñuk qaitchiñiġaa 5,000-tun maninjñik, atla iñuk 2,000-tun, atlasuli 1,000-tun, iñullaa akuqtuipġuni pitlakkaġmigun. Aasiiñ aullaġniqsuq iglaviksraġmiñun.

¹⁶ Taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun maninjñik aullaqhuni piñatchiasuñaqani tauqsigñiutiginiġai maniksriusriani, aasiiñ piññautigiplugich 5,000-sipsaanik.

¹⁷ Taatnatunsuli taamna iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun piññapsaaqmuiq atlanik 2,000-nik.

¹⁸ Aglaali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun aullaqhuni paksrautiplugu nunamun iriġniġaa añaayuqagmi manija.

¹⁹ Akuni piilġataġaluaqami añaayuqanaj taapkua savaktit utiġniqsuq, aasiiñ makpiġarriqutiaqsipġugich maniksriusriantigun.

²⁰ Tavra taamna iñuk akuqtuiruaq 5,000-tun tikiutruruq atlanik 5,000-naktaagmiñik uqaqhuni, ‘Ataniiq, qaitchikapña 5,000-tun maninjñik, uvva piññapsaaqtuna 5,000-nik.’

21 Anjaayuqanjan taavruma uqautigaa, 'Savaaqallautagñiqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruaniqsutin savakti! Tuniqsimatriñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatigun suuratigun; inillanñaigikpiñ anjalatigugutin iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyagiñ anjaayuqagikkapni.'

22 Taamnaptuuq iñuk akuqtuiruaq 2,000-tun maninñik aggiqhuni uqagmiuq, 'Ataniiq, qaitchikapña 2,000-tun maninñik, uvva piññapsaaqtuña 2,000-nik.'

23 Anjaayuqanantuuq uqautipmigaa, 'Savaaqallautagñiqsutin, nakuuplutin tuniqsimaruaniqsutin savakti. Tuniqsimatriñiqsutin iñugiakitchaluaqtuatigun suuratigun. Inillakkisigikpiñ iñugiaktuanun suuranun. Quviasuqatautyagiñ anjaayuqagikkapni.'

24 Tavrali iñuk akuqtuiruaq 1,000-tun maninñik aggiqhuni uqaqtuq, 'Ataniiq, ilisimagikpiñ. Anayaktuaqtaunungitchutin anun. Pukuiragtutin nautchiivigiñgisapniñ katitchisuuplutinlu kangaqsruiviginğisaqniñ nautchiaksranik.

25 Sivuuğapluña taatnaqluña irigitka maniksin nunamun. Uvva, pisin pigigitin.'

26 Anjaayuqanjan uqautigaa, 'Pigiitchuatin iqiasruuplutinlu savaktii! Ilisimagaluaqtutin kiprisuutlaamnik nautchiiviginğisamniñ katitchipluñalu kangaqsruiviginğisamniñ nautchiaksranik.

27 Iiñayağniğitin manitka manniqiriñun, aasiñ utiguma akuqtuitlanayaqtuña pimñik naggutinñik.'

28 Aasiñ uqautiniğai atlat savaktit, 'Pisiginj taapkua maniich ilaaniñ qaityağiağlugichaasii taavrumuña 10,000-tun maniqaquamun.'

29 Tavraasiiñ kiñapayaaq anjalatchillaqtauaq aatchuusriağmiñik piññapsaağisiruq sippakuuqtualiguni. Aglaan taamna piññanğitchuaq, mikiruamikunniñ pigina-sugikkağmiñik piikkaugisiruq ilaaniñ.

30 Siñitchiun piññanñiuranğitchuaq savakti taaqtuam taagniqsranjanun. Tavrani qiağisirut tiriqullaisa kiggutinj.

Aviktuiliksraq Nunam Iñupayauranji

31 'Iğniña Iñuum aggitqikpan kamañaqtuakun qaumamigun iluqaisa ipqitchuat isaguligikkani piqatigilugich, aquvinniaqtuq aquppiutaqpañmiñun kamañaqtuamun.

32 Aasiñ iñupayauranji nunam katitaugisirut sivuğaanun. Tavrani aviktuğisigai atausi-uttağlugich, atrilugu munaqsri aviktuipmatun ipnaiñik tuttuuraniñ.

33 Suli inillakkisigai ipnaich taliqpinmi tunaanun, aglaali tuttuurat saumium tunaanun.

34 Umialgum uqautigisigai taliqpinmiñi ittuat, 'Maunagitchi, aatchuusriaqaqtuasii piliusiamik Aapamniñ, paitchaktaagisiun Agaayyutim anjaayuqautaa itqanaiyaanuruuq ilipsitñun iñiqtaulhaniñaglaan nunam.

35 Atakkii niğisuktauqama niqiksritchağigikma. Imiğukamalu imiksritchağigikma. Iglaanukama aiyugaaqluña isiqtitagigikma.

36 Atnuğaanitñama atraksritchağigikma atnuğaamik. Atniğñaqama takurağigikma. Isiq-taukama tikitluña isiqattaagagigikma.'

37 Tavrali iñuich nalaunjaruat kiuniagaat, 'Ataniiq, qanaglaan qiñiqpisigiñ niğisukavich aasiñ niğipkaqhutin naagaqaa imiğukavich imiqtitagivisiğniñ?

38 Qanasuli qiñiqpisigiñ iglaanuplutin aasiñ isiqtitlutin naagaqaa atnuğaanitñavich atnuğaaqtitpisigiñ?

39 Suli qanaglaan qiñiqpisigiñ atniğñaqhutin naagaqaa isiqsivinmiitnavich takuniqpisigiñ?

40 Umialgum kiugisigai tamatkua itnağlugich, 'Tlumun uqautigipsi. Qanutunaglaan savautrikapsi nagliñnaqniqsranatnun aniqatiuma savaagiksi uvanun.'

41 Aasiñi uqautiniaqmigai tamatkua saumium tunaañi, 'Piigitchi uvanñiñ! Anasiñjuqsakkauniaqtusi isuitchuami ikniğmi itqanaiyaanuruamun tuunğagmun isagulinñunlu.

⁴² Atakkii niġisukama niqiksritlaitchipsitja. Imiġuliqama imiksritlaitchipsitja.

⁴³ Iglanukama aiyugaatlaitchipsitja. Atnuġaitñama atnuġaaqtitlaitchipsitja. At-niġñaqamalu isiqsivinjmiitnamalu isiqattaatlaitchipsitja.’

⁴⁴ Tavraptuuq kiuniagaat itnaġutin, ‘Ataniiq, qanaglaan qiniqpisigiñ niġisukavich imiġukavillu naagaqaa iglanukavich atnuġaitñavillu, naagaunniñ atniġñaqavich isiq-taukavillu aasiiñ savautingitlutin?’

⁴⁵ Aasiiñ kiuniagai, ‘Uqautigipsi, qanusipayaamik savautrisunġitñapsi atautchimu-nunniñ naglinnaqniqsraqtuamun savautriñġitchusi uvañnik.’

⁴⁶ Tamatkuali aullaqtitkisigai isuitchuamun anasiñjuqsasquviñmun, aglaali nalaunjaruat isuitchuamun iñuuhġmun.”

26

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

¹ Jesus uqaguiqami tamatkuniña, uqautigai maliguaqtini,

² “Iisimarusi, malġuk uvluk aquagun atuumagisiruq Jew-ñuruat niġiqpagvikaanġat atilik Apqusaakkauġmik, aasiiñ Iġniña Iñuum aatchuutigikkauniaqtuq kikiaktuutrak-srauluni.”

³ Qauklijich agaayuliqsit [suli aglaliqirit] suli sivulliuqtigruat katinniqsut igluq-pananun qauklijich agaayuliqsit atilgum Caiaphas-mik.

⁴ Sivunniugaqsiñiqsut tigusraġuklugu Jesus nalunautchilutin tuqulluguasiiñ.

⁵ Aglaan uqagñiqsut, “Niġiqpagvikaam uvluaani taatnaġnianġitchikput. Iñuich anjalanniqluktaiviaqtut.”

Jesus Tipraġiksakkauruq Bethany-mi

⁶ Uvvaasriiñ Jesus Bethany-miititlugu tupqani Simon-ñum auyugaqtualgum

⁷ tikiñniġaa aġnam saagaqhuni nakasruññuanjuramik tipraġiksautmik akisuruamik nanuutiksramik, aasiiñ kuviplugu Jesus-ñum niaquanun niġiñiaqtitlugu.

⁸ Maliguaqtaiñ qiniqamitruñ ihuagiñiñniġaat nipliqhutin avatmun, “Supman asiñun tipraġiksaun atuqpaun?

⁹ Una tipraġiksaun tunikpan atqunautaunayaqtuq qaisauluniasiiñ naglinnaqtuanun.”

¹⁰ Jesus-ñum ilitchuġiplugu nipliutigikkaanġat uqautiniġai, “Suvaata una isumaaluk-saaqpsiñu aġnaq? Savautigaanġa savaallautamik.

¹¹ Naglinnaqtuat nayuqtigigisi ataramik, aglaan nayuqtiginiangitchipsitja ataramik.

¹² Uvvauna aġnam kuvikamiñ tipraġiksaun timimnun itqanaiyautigaa iluvikkaukiksraġa.

¹³ Ilumun uqautigipsi, nanipayaaq tusaayugaallautaq quliaqtuanukpan nunapayaani, taavrumaptuuq aġnam savaanġa uqautaugisipmiuq itqakkutauluni ilaanun.”

Judas Anġituq Aatchuutigisuklugu Jesus

¹⁴ Taimmali ilanġata qulit malġuk maliguaqtit, atiqaqtuq Judas Iscariot-mik, utlautiniq-suq qauklijitñun agaayuliqsit

¹⁵ uqautiplugich, “Sumik qaitchiñiaqpsitja Jesus aatchuutigigupku ilipsitñun?” Akiliñniġaat iñuiñniġaq qulitun maniñnik.

¹⁶ Tavrakñaniġlaan Judas qaunaksruaqsiñuq piviksramik aatchuutigisrukluq Jesus.

Jesus Niġiqatauniqsuq Maliguaqtimiñi Niġiqpagviani Atiliñmi Apqusaakkauġmik

¹⁷ Sivullippiami uvluaani niġiqpagvikaam puvlaksiġniġilaanik qaqqunik maliguaqtit tik-iñniġaat Jesus uqautipluguasiiñ, “Nani itqanaiyaquvisigut niġiqpaliksrapnik atiliñmik Apqusaakkauġmik?”

¹⁸ Kiuniġai, “Nunaqqimugitchi anutmun ilisimakkamnun uqautilugu, ‘Iisautri uqagtuq, piviksraġa qalliuraqtuq. Niġiqpagvia atilik Apqusaakkauġmik niġivigisukkiga tupipni piqatigilugich maliguaqtitka.’ ”

19 Maliguaqtit piñiqsut Jesus-ñum piraksrirtaataun ilinjitñun, aasiñ itqanaiyaqhutin nigiqpagviksramun atilinmun Apqusaakkauñigmik.

20 Unnuksraaqman Jesus aquvinnisusq nigisukhuni piqatigiplugich qulit malguk [maliguaqtini].

21 Nigiñiallagmin Jesus-ñum uqautigai, “Uqautigipsi, ilapsisamma aatchuutiginiagaña uumiksriñun.”

22 Iluqatin isumaalutthallapiagataqtut. Atausiuttaaqhutin apiqsrullaagaqsigaat, “Ataniiq, uvañaugitchuq, amii?”

23 Uqautigai, “Ilañuruq misuqatauruq argañmiñik uvapkun puggutauramun. Taavruma aatchuutiginiagaña uumiksriñun.

24 Iñiña Iñuum aullağisiruq uqalhum aglaksimalhatun pisigiplugu ilaa, aglaan qanutun tatamnaqtigigisiva taamna añun Iñiñanik Iñuum aatchuutigitniktuaq uumiksriñun. Nakuutlukkayaqtuq taamna iñuk taimani aniñgiñiñigumi.”

25 Tavrali Judas-ñum aatchuutigitniktuañan apiqsrugniğaa, “Iñisautrii, uvañaugitchuq, amii?” Jesus-ñum uqautiniğaa, “Ii, ilviuruq.”

Atangum Nullautchigvia

26 Nigillağmin Jesus-ñum tigugaa qaqqiaq quyaplugu Agaayyun siqumitkaa qaitluguasiiñ maliguaqtimiñun uqaqhuni, “Tigulugu nigğisiun, tavrataamna timiga.”

27 Tigupluguasiiñ qallun quyaanikami qaitkaa ilinjitñun uqaqhuni, “Imigvigisiun!

28 Taamna auga maqipkakkauruq iñugiaktuanun aullağniuruq nutaamik sivunniugutmik Agaayyutmilu iñunñilu. Taavrumuuna aukun Agaayyutim nalupqinaigñiğaa sivunniugutni iñunñun natqigutiksraupluni killuqsautinjitñun.

29 Imitqinñiangitchuñ taavruma asiam misuğuaniiñ uvakñaniğlaan tikiğgataqtillugu taimña uvluq imitqikkuma piqatigilusi Aapaa añaayuqautaani.”

30 Atuanikamin atuutmik aullaqtut igğimun taggisiquaqtuamun Olives-mik.

Jesus Sivuniksriqirurq Peter-m Piilaatiksrana

31 Pisullağmin Jesus-ñum uqautiniğai maliguaqtini, “Iluqasi uniññaigipsitña uumani unnuami. Atakkii aglausimaruq uqalğni itna, ‘Tuqutkisigiga munaqsri,

aasiñ ipnaich siamillapiagutin.’

Zechariah 13:7

32 Aglaan añipkakañanikkuma tuquhğmiñ, aullağisiruñ sivupsitñi Galilee-mun.”

33 Peter-m uqautigaa Jesus, “Iluqatin atlat suksraagaluqpatin sumiunniñ taatnağumiñaitchikpiñ.”

34 Jesus-ñum uqautigaa Peter, “Uqautigikpiñ, anaqavak piilaagutiginiagikma pinasuniaglaan aqargiqpak qalğuqtagaluqnaqu.”

35 Peter-m uqautigaa, “Tuquqatigiraksrağigupkiñunniñ piilaagiyumiñaipiağikpiñ.” Taatnatuntuuq uqaqtagmiut iluqatin maliguaqtit.

Jesus Agaayuruq Gethsemane-mi

36 Jesus-ñum aullautigai maliguaqtini inimun atilinmun Gethsemane-mik uqautiplugich, “Aquppiuraallagitchi uvani, agaayutyuaqtuqtilluñ iñuñ.”

37 Aullautiplugich Peter malguglu iğñanik Zebedee-m alianniuliqsuq ihuilliulillapiaghuniñ.

38 Uqautigai, “Arrii, uvva uqumailliullapiagñisunja. Alianam pisagilhiñaagūqtagaaña. Tavraniittuallagitchi qaunaksruqasillagluñ.”

39 Taiñuñaqtaallakhuni pullapiaglugu kiiñani agaayuruq, “Aapaan, pisukigigupku piigun qallutaa nagliksaalhum uvañniñ. Uvañ pisukiginiğlaaptun aglaan ilvich pisukiptun.”

40 Jesus utiqami maliguaqtimiñun paqinnigai siñiktuat. Apiqsrugniğaa Peter, “Qaunag-iuraallakkumiñaitpisitña atautchimiunniñ sassağniğmi?”

41 Siñiniasunaqasi agaayulusilu. Ukpiqsrisingitichumausili uuktuaqsiugupsi. Ilumun irrusiq piyummatiqagaluqtuq aglaan timi sayaitchuq.”

42 Jesus aullatqilgitchuq ilaqataani agaayupluni uqaqhuni, “Aapaan, una qallugauraq piigumiñaitpan uvañniñ imiqtaksragipiagupku pilagu pisuligikkan.”

43 Utilgitñami paqilgitchai siñiktuat atakkii irinich siqupsagulillapiaqhutin.

44 Uvvaasiñ aullalgitchuq agaayutyahuni pinatchiqługich, uqaqhuni taapkuniñasuli uqautigikkağmiñik sivuani.

45 Jesus utiqami maliguaqtimiñun uqautigai, “Siñiktuapqisuli iñiqtuqsiqahusi? Uvva, sassağ tikitchuq aatchuutigikkauviksraña Iğñinan Iñuum argañitñun killuliqirit.

46 Makillusi aullaqta! Aatchuutigitniktuaga imma tikitchuq.”

Jesus Tigukkauruq

47 Jesus uqağugaaqtitlugu Judas agğiğñiqsuq, ilañat qulit malğuk maliguaqtit. Piqatiqagñiqsuq iñugiallapiaqtuanik iñuñnik savikpiraqtuanik anautchiraqtuaniglu, tuyu-umaruanik qaukñitñiñ agaayuliqsit sivulliuqtigruañitñiñlu.

48 Taavruma aatchuutigitniktuam piqatini ilitchuqutiksriññigai uqaqhuni, “Kiñataimma kunikkupku tavra taamnaugisiruq. Tiguyumagiksi.”

49 Taavrumatavra naliñiñaaqlugu utlakkaa Jesus pağlaplugu, “Pağlagikpiñ, ilisautrii!” aasiñ kunikługu.

50 Jesus-ñum kiuniğaa, “Ilauraamaan, tavra taatnağiağuguutinkii.” Tamatkua iñuich tiguniqlukługu Jesus tigugaat.

51 Tavrani ilañata taapkua piqatiniñ Jesus-ñum amuniğaa savikpani uugiraqtıqluguasii savaktiña qaukñata agaayuliqsit. Uugiraqamiñ tavra siutaiqsigñigaa.

52 Tavrani Jesus-ñum uqautigaa taamna, “Utiqtirrun savikpaiñ puñanun atakkii iluqatin añuyaktuat savikpakun piyaqquğisirut savikpakun.

53 Isumañitpich iniqsrugupku Aapaga ikayuqtañiqiluna, akkuvaurapiaq tuyuğayağaña qulit malğuktun kavluutinik isagulinik.

54 Taatnağupku qanuğuni Agaayyutim uqałha immiumagisiva uqağiruaq taatna ittuk-sraupluni?”

55 Taavrumani Jesus-ñum uqautigai iñugiallapiaqtuat iñuich, “Savvaqluktauvik, atakkii agğiqhisi tigutyahuna savikpannik anautaniglu. Uvluğagipman aquppigaluğaqtuna piqatigiplusi agaayyuvikpanmi ilisautripluna, aglaan tigusratlaitchipsitña.

56 Aglaan iluqatin tamatkua atuumarut atakkii Agaayyutim uqałhich uqağikkanich sivuniksriqirit immiumaruksraupmata.” Tavrani iluqatin maliguaqtit unitchaat pi-gruqhutin.

Jesus Apiqsruqtuğaat Uqaqsittaagvinmi

57 Taapkua tiguriruat Jesus-mik aullautiniğaat Caiaphas-mun qaukñat agaayuliqsit katimmavigikkanatnun aglaliqirit sivulliuqtigruatlu.

58 Aasiñ Peter-m maliñniğaa unasiuraahuni qaukñata agaayuliqsit igluqpanan silataanaglaa. Isiqhuni aquppiqatauniqsuq qaunaksrini qinğukługu qanuğisitilaaña.

59 Qaukñich agaayuliqsit sulil iluqatin uqaqsittaagtitchirit pakaaqagñiqsut tanjigilaanik ilisimarauruanik sagluutigilugu Jesus tuqqutçukługu.

60 Aglaan paqitchiniññiqsut sumikunniñ, iñugiakkaluaqhutin tikiaruat tanjigilaakun ilisimarauñaqtuat. Naagatai paqitchinitchut. Kiisaimmalu malğuk tanjigilaakun ilisimarauruak saavitpuk

61 uqaqhutik, “Uvvauna iñuk uqaqtuaq, ‘Piyaqqułhiñaugiga agaayyuvikpana Agaayyutim aasiñ nappatqıglugu pinasuni uvluni.’ ”

62 Uvvaasiñ qaukñata agaayuliqsit makitluni uqautigaa Jesus, “Kiggutiksraitpich sumik ukuak iññuk uqautaakun ilipkun?”

⁶³ Aglaan Jesus nipaisaaqtuq. Qaukhiata agaayuliqsit uqautinigaa Jesus, “Itqagun una, Pakma nayuutirugut sivugaani iñuuruam Agaayyutim. Taatnamik uqautitigut, Christ-nuvich, Igñija Agaayyutim?”

⁶⁴ Jesus-ñum kiunigaa, “Uvva ilvich uqaaniktutin taatna. Aglaan uqautigipsi, qakugun taimma qinìgisigiksi Igñija Iñuum aquppiruaq taliqpian tunjaani sanñipayaaqaqtuam, ag-giguni nuviyatigun.”

⁶⁵ Tavrani qaukhiata agaayuliqsit aligaagnigai atnugaani uqaqhuni, “Inmiñik uqagniqłuktağniqsuq! Suvaatami piqagupsaaqpisa ilisimarinik? Pakma tusaagisi uqagniqłutai.

⁶⁶ Qanuq isumavisi?” Kiunigaat, “Tuquruksraguqtuq.”

⁶⁷ Aasiñ tivvuaqtuaqsiñigaat kiiñanagun qakiqtaqsimmaan pattakługu arganmiknik.

⁶⁸ Uqagniqsut, “Christ-ñuruatiin! Nalautchağutin uqautitigut, kia qakiqpatin?”

Peter-m Piłlaagigaa Jesus

⁶⁹ Taatnalhatni Peter aquppiñiqsuq silataani igluqpaum. Niviaqsigaam tikitługu nipliu-tinigaa, “Ilvichtuuq piqatigipmikkan Jesus Galilee-gmiu.”

⁷⁰ Aglaan Peter piłlaaqtuq iluqanisa takkuatni uqaqhuni, “Naluruña sumik uqau-tiqaqtilaapnik.”

⁷¹ Aasiñ anipman qanitchağruamun, atlam qinìqługu uqautinigai tamatkua tavraniit-tuat, “Uvvauna iñuk piqatauruuq Jesus-mi Nazareth-miumi.”

⁷² Tavrani Peter piłlaatqiksuk suamasipługu, “Nalugiga taamna anun.”

⁷³ Suli akkunilitchiiallakługu qikaqtuat tamaani utlakkaat uqautitigilugu Peter, “Ilumun ilagigaatin taapkua, atakkii uqausipkun ilisimanaqtutin.”

⁷⁴ Tavra Peter suviagaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Agaayyutim anasiññuqsagłina uqangiññiguma ilumutuuruamik. Nalugiga kisuutilaana taavruma anutim.” Uqaqtitlugu tavrakñatchiaq aqargiqpak qalguqtağniqsuq.

⁷⁵ Peter-m itqaqtigai uqautai Jesus-ñum inmiñun itna, “Aqargiqpak qalguqtağaluaqnagu piłlaagutiginiağikma pinjasuniaglaan.” Tavra anipluni qianiqsuq iluilliullapiaqhuni.

27

Jesus Pilate-muutiniğaat

¹ Uvlaatchaurami qaukñich agaayuliqsit suli sivulliuqtigruañich Jew-ñuruat sivun-nigñiqsut tuqqutçukługu Jesus.

² Qiliqługu aullautiniğaat Pilate-mun kavanauruamun.

Judas Tuquruq

³ Tavrani Judas, Jesus-ñum aatchuutigirina, ilitchuğikami Jesus-ñum tuqqutak-sraguqtılaananik nunuurchallapiagñiqsuq utiqtitlugich taapkua iñuiññaq qulit maniurat qaukñitñun agaayuliqsitlu sivulliuqtigruañitñunlu Jew-ñuruat

⁴ nipliqhuni, “Killuqsagtuna atakkii aatchuutigitnikłuna patchisailaamik iñunmik.” Kiunigaat, “Suutauniapami taamna uvaptiknun? Tavra savaagigiñ.”

⁵ Judas-ñum miłuqsautiniğai maniich agaayyuvikpanmun. Aullaqami qimiññiqsuq inmiñik.

⁶ Qaukñich agaayuliqsit tiguplugich taapkua maniich nipliğñiqsut, “Maligutaksrakuagñangitçhuq tugvaigupta maninmik ilirakuvianun agaayyuvikpaum, atakkii taamna manik akigigaa tuqqutauruam.”

⁷ Sivunniğñiqsut tauqsiutigisukługu utkutçirim nunañanik iluviqagvigiçukługu iglaanuruanun.

⁸ Taatnaqługu taamna nuna taiguutiqagaat nunañanik augum ugluvañnunaglaan.

⁹ Taamna immiumaniqsuq uqauttutauruaq tumigiplugu Jeremiah sivuniksriqiri uqautigikkaᅇa, “Tiguniᅇaich iᅇuiᅇᅇaᅇ qulit maniich. (Taapkua maniich iᅇugiaktilaanᅇat Israel-aagᅇmiut sivunniutigikkaᅇaich akiliutigisukᅇugich ilaanun.)

¹⁰ Tauᅇsiutiginiᅇaat utkutchim nunaᅇa, maligutlugu atangum tillisaa uvamnun.”

Jesus Apiᅇsruᅇtuᅇaa Pilate-ᅇum

¹¹ Jesus ᅇikaᅇtitlugu sivuᅇaanun Pilate kavanauruam taavruma apiᅇsruᅇniᅇaa Jesus, “Umialigivatin Jew-ᅇuruat?” Jesus kiuniᅇaa, “Uᅇaaniktutin taatna.”

¹² Aasiᅇᅇ Jesus pasiikkaukama ᅇauᅇkᅇiᅇitᅇiᅇᅇ agaayuliᅇsit sivulliuᅇtiᅇruaniᅇᅇu kiuniᅇᅇiᅇai.

¹³ Kiisaimma Pilate niᅇliᅇpuᅇ ilaanun, “Tusaᅇsaᅇiᅇitᅇiᅇigich iᅇisimarriᅇsuutiᅇiᅇich akikᅇaᅇhutin?”

¹⁴ Aglaan Jesus-ᅇum kiuniᅇᅇiᅇaa atautchimikunniᅇᅇ uᅇaᅇsaᅇniᅇmik. Kavanauruᅇaᅇ quviᅇutᅇhallapiᅇniᅇsuᅇ.

Jesus Tuᅇuruᅇsraᅇuᅇaaᅇ

¹⁵ Uvvaasiᅇᅇ uᅇiᅇuᅇaᅇiᅇman niᅇiᅇpaᅇvikaami kavanauruᅇaᅇ anipkairᅇniᅇsuᅇ atautchimik isiᅇtamik iᅇuich pisukkaᅇatᅇnik.

¹⁶ Taatnaᅇhatni iᅇuk isiᅇtauniᅇsuᅇ iᅇisimallautakkaᅇat atiqᅇaᅇtuᅇaᅇ Barabbas-mik.

¹⁷ Iᅇuᅇayaat katipmata Pilate-ᅇum apiᅇsruᅇniᅇai, “Nalliakᅇnik anipkaitquᅇisitᅇa – Barabbas-mik naagaᅇaa Jesus-mik taiguutiᅇaᅇtuᅇamik Christ-mik?”

¹⁸ Ilaan iᅇitᅇuᅇiᅇniᅇaa tamatkua ᅇaisilaanᅇat Jesus iᅇmiᅇᅇun siᅇᅇiᅇataᅇaᅇiᅇmikᅇtigon.

¹⁹ Aasiᅇᅇ Pilate aᅇupᅇiᅇkaᅇᅇuᅇ atangum aᅇupᅇiᅇutaᅇani, aᅇnaata tuyuᅇniᅇaa uᅇᅇamik itnaᅇᅇuᅇ, “Iᅇaksianagu taamna nalaunᅇaruᅇaᅇ iᅇuk, atakkii iᅇuilliᅇuᅇtiᅇigillakkiga ugluvak siᅇᅇiᅇaktuᅇiᅇplugu.”

²⁰ Aglaan ᅇauᅇkᅇiᅇisa agaayuliᅇsit sivulliuᅇtiᅇruatlu maliksuniᅇaich iᅇuᅇayaat apiᅇsruᅇᅇuᅇ anipkaᅇuᅇplugu Barabbas aasiᅇᅇ tuᅇᅇutillugu Jesus.

²¹ Kavanauruam apiᅇsruᅇniᅇai, “Nalliakᅇnik ukuak iᅇᅇuk anipkaitquᅇisitᅇa?” Iᅇuich kiuliᅇniᅇaaᅇ, “Barabbas.”

²² Pilate-ᅇum apiᅇsruᅇniᅇai, “Suniaᅇpiguasiᅇᅇᅇ Jesus taiguutiᅇaᅇtuᅇaᅇ Christ-mik?” Iᅇuᅇatiᅇ kiuniᅇaaᅇ, “Kikiaktuutili sannigutamun.”

²³ Pilate-ᅇum niᅇliᅇutiᅇniᅇai, “Sumik savamaᅇᅇuᅇaᅇaᅇ?” Aglaan nipaalapsaaᅇsiᅇniᅇniᅇsuᅇt niᅇiᅇusillaᅇiaᅇhutin, “Kikiaktuutili sannigutamun!”

²⁴ Pilate iᅇitᅇuᅇiᅇniᅇsuᅇ ᅇanuᅇunniᅇᅇᅇ piyumiᅇaiᅇhanik suliasiiᅇᅇ apai niᅇruaᅇhutin iᅇuich. Imiksraᅇhuni igᅇuᅇniᅇai argaᅇni sivuᅇaatni iᅇuᅇayaat. Aasiᅇᅇ niᅇliᅇhuni, “Uvva, patchisaunᅇitᅇuᅇa uuma iᅇuum tuᅇᅇutauniaᅇhagun. Taamna savaaᅇigiksi.”

²⁵ Iᅇuᅇatiᅇ iᅇuich nipaalaniᅇsuᅇt, “Anasiᅇᅇuᅇsausiaksraᅇ tuᅇᅇutauiᅇhagun illi uvaptiknun ᅇitunᅇaptiknunlu.”

²⁶ Tavrani Pilate-ᅇum anipkaᅇniᅇaa Barabbas, aasiᅇᅇ iᅇiᅇaᅇtuᅇtitᅇaaᅇᅇuᅇaᅇ ᅇaiᅇᅇiᅇaaᅇ Jesus aᅇuyyiuᅇtinun kikiaktuutiᅇaᅇuᅇplugu sannigutamun.

Aᅇuyyiuᅇtit Mitautiginiᅇaaᅇ Jesus

²⁷ Aasiᅇᅇ Pilate-ᅇum aᅇuyyiuᅇtiᅇiᅇᅇᅇ Jesus aullautiniᅇaaᅇ kavanauruam igluᅇpaᅇanunaasii, katipkaᅇᅇuᅇgich aᅇuyyiuᅇtiᅇiᅇaᅇat avataᅇiᅇᅇuᅇaᅇ Jesus.

²⁸ Atnuᅇaiᅇaᅇᅇuᅇaᅇ atipkaᅇniᅇaaᅇ kaviᅇsaamik atnuᅇaamik.

²⁹ Niaᅇuᅇusiᅇniᅇsuᅇt kakitᅇaᅇnanik iᅇiᅇᅇuᅇaᅇ niaᅇuanun tigummialiᅇᅇuᅇgulu ayaupᅇiᅇamik taliᅇpiagun. Aasiᅇᅇ sitᅇuᅇhutinᅇ sivuᅇaanun mitautigiaᅇsiᅇniᅇaaᅇ niᅇliᅇhutin, “Paᅇᅇagiptigiᅇᅇ, umialgat Jew-ᅇuruat.”

³⁰ Taatnaanikmata tivvuaᅇtuᅇniᅇaaᅇ Jesus piᅇᅇuᅇaᅇ taamna ayaupᅇiᅇaᅇ anaumiᅇaᅇsiᅇᅇuᅇaᅇsiᅇᅇᅇ niaᅇuagun.

³¹ Mitautigisuiᅇamitruᅇᅇ Jesus aᅇuyyiuᅇtit matᅇaᅇᅇuᅇaᅇ atnuᅇaaᅇ atukkaᅇaᅇ atnuᅇaatᅇiksinnigaaᅇ atnuᅇaanᅇiᅇik. Aasiᅇᅇ aullautiniᅇaaᅇ kikiaktuutiᅇkkaᅇuᅇiksraᅇanun.

Jesus Kikiaktuutiniġaat Sanniġutamun

³² Anjuyyiuqtit anillaġminj nalaunnigaaat anjun Cyrene-naġmiu atilik Simon-mik. Nunuripġugu taamna anjun iqsruktinnigaaat Jesus-ġum sannigutanjanik.

³³ Tikitnaminj inimun atilinjmun Golgatha, itna mumiutiqaqtuaq “Saunġa niaqum,”

³⁴ anjuyyiuqtit qaitchiñigaaat misuqqumik avuughtamik sunjamik. Aglaan Jesus-ġum uukuallakkaluaqamiun imiġunjiññigaa.

³⁵ Kikiaktuutianikamitruñ Jesus anjuyyiuqtit autaaġniġaich atnuġaanji inmiknun saaptaqtuutigiplugich.

³⁶ Aquvinniqsut qaunagiaqsipġugu tavrani.

³⁷ Qulaanun niaquan ilinñigaaat pasikkun ilaagun, aglausimaruaq itna, “Uvvauna Jesus, umialġat Jew-ġuruat.”

³⁸ Malġuk tiglinjniaqtik kikiaktuutiqatigipmiñigik Jesus-ġum, ilaqataa taliqpianun aasiin ilaqataa saumianun.

³⁹ Inñuich apqusaqtuat niaqulaniqsut nipliaplutinj pisaanġatinik Jesus-mun,

⁴⁰ “Uqagguuratin piyaqqulhiñnauniplugu agaayyuvikpak nappatqigġugu pinjasuni uvluni, anniqsuġiñ ilipnik. Iġniġikpatin Agaayyutim, atqagiñ sannigutamiñ.”

⁴¹ Taatnatun qaukġinisa agaayuliqsit aglaliqiritlu sivulliuqtiġruatlu pisaanġapmiñigaaat Jesus.

⁴² Uqagñiqsut, “Ikayutlagaluaġai atlat inñuich, aglaan inmiñun ikayulguiññiqsuq! Umialgikpaun Israel-ġum, ki atqagġi kikiaktuutriviñmiñ. Aasiilj ukpiġigisigikput.

⁴³ Tunġaniqsuq Agaayyutmun. Ki, Agaayyutim pigisullapiagumiuñ anniqsuġliun Jesus pakma, atakkii uqagñiqsuq iġniġinipluni Agaayyutmun.”

⁴⁴ Taapkuak tiglinjniaqtik kikiaktuutiqatauruak ilaani pisaanġapmiñigaaat Jesus.

Jesus Tuquruq

⁴⁵ Uvluq qitiqquqman taaqsiñiqsuq nunapayaami pinjasuni sassaġniġi.

⁴⁶ Ilijunnaqsipman qulinjġuġutailam sassaġniġanun Jesus nipliġniġiqsuq nipitusillapiaqhuni, “Eli, Eli, lama sabachthani?” (Taamna itnautauruaq, Agaayyutmaan, Agaayyutmaan, suvaata suksraaqpiña?)

⁴⁷ Ilañisa inñuich tamaani qikaqtuat tusaakamitruñ taamna uqagñiqsut, “Uvva uuma anjutim tuqġiraġaa Elijah.”

⁴⁸ Tavrauua ilaġat inñuich tigusiñiqsuq misuktaqtuamik. Immiqsinnigaa misuġuqġunmik ilipġugu qiruum nuvukkananun. Aasiin qaiññigaa ilaanun imiquplugu.

⁴⁹ Aglaan ilaġich inñuich nipliġniġiqsut, “Ilaksianasiun. Naipiqtuġlakput Elijah aggigisipmagaan annautityaġlugu.”

⁵⁰ Aasiin Jesus nipliatqikami nipitusipluni aniġniġiġniġiqsuq.

⁵¹ Tavraguuq talukuyaaq nivinjaruaq agaayyuvikpañmi siiksiġniġiqsuq tatpichakña takanunjaaglaan. Nuna aulapmiñiqsuq suli uyaġaich qupluqħutinj.

⁵² Iluvgillu anmaġniqsut aasiin inñuigiaktuat Agaayyutim inñunji tuqugaluaqtuat anjitiqħutinj.

⁵³ Anjitiqianikaminj uniññigaaich iluviqtin, aglaan aquagun anjitiqħhan Jesus-ġum nunaaqqimunniqsut ipqitchuamun sagviqħutinj inñuigiaktuanun inñun.

⁵⁴ Anjuyyiuqtit anjalatinillu qaunaksriruut Jesus-mik qiñiqaminj aularuamik nunamik suli supayaanik atuumaruanik, iqsitchallapiagñiqsut nipliħutinj, “Illumun iġniġiniġaa Agaayyutim.”

⁵⁵ Inñuigiaktuat aġnat qiñiqtuagñiqsut unjavaniñ. Tamatkua aġnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ savautriyaqħutinj ilaanik.

⁵⁶ Ilaupmiñiqsut Mary Magdalene, Mary aakanjak James-ġumlu Joseph-ġumlu, suli aakanjak iġnañisa Zebedee-m.

Jesus Iluviġniġaat

⁵⁷ Unnuksraaqman umialik aggigñiqsuq atilik Joseph-mik Arimathea-ǵmiumik maliguaqtaupmiñiqsuamik Jesus-mi.

⁵⁸ Utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiǵaa timaa Jesus-ǵum. Pilate tiliriñiqsuq qaitquplugu timi Joseph-mun.

⁵⁹ Tavra Joseph-ǵum atqaqamiuǵ timi aasii nimiqsruǵniǵaa salumaruamik ukilhaamik.

⁶⁰ Aasiiñ inillaǵniǵaa Jesus-ǵum timaa nutaamun iluviliuqtamun uyaǵaǵmi, iluviksraǵmiñun inmiñik. Aksraanikamitruǵ uyaǵakpak umiǵniǵaa talua iluvǵum aullaǵhuniasiiñ.

⁶¹ Mary Magdalene-lu atlalu Mary aquppiñiqsuk akiani iluvǵum.

Munaqsrit Iluviǵmi

⁶² Uvvaasiiñ uvlutqikman, itqanaiyaǵvium uvluan aquagun, qaukñich agaayuliqsit sulii Pharisee-ǵuruat utlautiniqsut Pilate-mun

⁶³ nipliqhutin, “Anuun, itqaǵikput taavruma kinnirim uqaǵikkaǵa iñuunǵaǵmi mak-itqikkisiñipluni aquatigun piǵasut uvlut.

⁶⁴ Taamna pisigilugu tilisiiñ iluviq qaunagillapiaqulugu taapkunani piǵasuni uvluni. Maliguaqtaǵi aggipiaqtut tigliglugu timaa Jesus-ǵum aasii uqautilugich iñuich anitqinñilugu tuqumiñ. Taatnasiq sagluǵiq pigiitlukkisiruq sivulligmiñ sagluutimiñ.”

⁶⁵ Pilate-ǵum uqautiniǵai, “Piksraǵusi anuyyiuqtinik qaunaksriksrapsitñik qaunag-ityaqsiuǵ iluviq pisuqtilaapsitñi.”

⁶⁶ Tavrali utlautiniqsut iluviǵmun anmaǵumiñaiyaǵiaqulugu uyaǵak, sulii qaunaksriliqulugu anuyyiuqtinik.

28

Jesus Anitqiksuq Tuquǵmiñ

¹ Aquagun minguiqsiǵvium, qauniuraaǵataqtuami sivulligmi uvluañi akunniqsaam, Mary Magdalene-ǵumlu atlamlu Mary-m qinǵiǵaǵniǵaa iluviq.

² Tavratavrani suamaruamik nuna iliqsraqtuq, atakkii isagulǵan Atanǵum atqaqhuni qilaǵmiñ aksraktiniǵaa uyaǵagruaq paananiñ aasii aquvirvigiplugu.

³ Qiniñǵa atriqaǵniqsuq ikniqpalaǵmik, sulii atnuǵaani qatigniqsut aputitun.

⁴ Iqsigiplugu qaunaksrit uuliksiñiqsut. Iliñiqsut tuqunaruatun iñuktitun.

⁵ Isagulǵum uqautiniǵik aǵnak, “Iqsiñatik. Iliisimagiga ivaqñiqtik Jesus-mik kikiaktuutrau-ruamik.

⁶ Uvaniingitchuq. Anitqiksuq niplilǵmisun. Maunǵitchik. Qiniǵiatku Atanǵuruam nallavia.

⁷ Aullaǵitchik qilamik uqautilugich maliguaqtaǵi, ‘Anitqinñiqsuq tuquǵmiñ aullaanikhuni sivupsitñi Galilee-mun. Taamani qiniǵisigiksi.’ Tavruǵaaglaan.”

⁸ Aullaqtiqtuk qilamiksruaqhutik iluviǵmiñ iqsiǵlaǵmik quviasullapiaǵataqhutiglu. Aq-paqsruaqhutik uqautrityaqtuk maliguaqtaǵiñik.

⁹ Uqautrityaqtuaqtitlugik maliguaqtaǵiñik taimmaiñaq Jesus-ǵum nalaunniǵik nipliutigaluni, “Paǵlagiptik.” Taapkuak utlaklugu tiguniǵaa isiganǵun, aasiiñ agaayyuvigiplugu.

¹⁰ Uvvaasiiñ Jesus-ǵum uqautiniǵik, “Iqsiñatik. Aullaǵutik uqautityatik aniqatiutka Galilee-muqulugich. Taamani qiniǵisigaatǵa.”

Munaqsrit Quliaqtualhat

¹¹ Tavraguuq, igliqtitlugik ilaǵich qaunaksrit nunaaqqimuǵniqsut uqautiaqsiplugich qaukñich agaayuliqsit iluqañitñik atuumaruamik.

¹² Uvvaasiiñ taapkuu katimaanikmata sivulliuqtigruatlu sivunniuhutin anuyyiuqtitlu qaitchiñiǵaich manigayaanik

¹³ uqautiplugich, “Uqautiyumagisi iñuich, maliguaqtaiñ tikitlugu unnuami timaa tigliniñaat siñiktitluta aullautipluguasiñ.

¹⁴ Taamnaasii uqautauruaq kavanauruam tusaaniqpaun quyalinñiaqsağisigikput qan-utaisitchağusi.”

¹⁵ Anuyyiuqtit akuqtuğniğaich maniih tupigiplugu urriqsuusiaqtin. Taamna quliaq-tuaq siaminñasugaaqtuq akunğatni Jew-ñuruat uvluvanunaglaan.

Jesus Sagviqsuq Maliguaqtimiñun

¹⁶ Tavraasiñ qulit atautchimik maliguaqtit Galilee-muñniqsut iggimun Jesus aullağvigitqukkanun.

¹⁷ Uvvaasiñ qinñiqamitruñ agaayyuviginiğaat, aglaan ilañisa nalupqisuutigiplugu.

¹⁸ Jesus-ñum tikitluni uqautiniğai, “Agaayyutim sanñiksriññiğaanña anjalatagitlasiplugich qilañmiittuat nunamiittuatlu.

¹⁹ Taatnamik aullağusi iñunun nanipayaaq nunami maliguaqtiguqtititchi, paptaaglugich atqagun Aapauruamlu Iğniğuruamlu Ipqitchuam Irrutchimlu,

²⁰ Ilisautilugich kamaksritqulugich iluqañitñik tillisigikkamnik ilipsitñun. Nalupqigiyumiñaitkiksi nayuutiliğa ilipsitñi ataramik isuklitchaagatañhanunaglaan nunam.”

Uqal̄hich Aglaan̄i Mark-ŋum

John Paptaaqtitchiri Quliaqtuaqaǵniqsuq

¹ Uvvauna tusaayugaallautauruq Jesus Christ-kun, iǵñiŋagun Agaayyutim.

² Agaayyutim uqautaa aglausimaruq sivuniksriqirikun Isaiah-kun, itna, “Atañii, tuyuǵigisigiga uqqiraqtiga sivupni itqanaiyautitqulugu tumiksran sivunnapni.”

³ “Iñuk tuqliraqtuq iñuiłaamiñ: Itqanaiyautisiuŋ apqutiksraŋa Atangum, nalǵuǵlugu tumiksraŋa!”

Isaiah 40:3

⁴ Atuumasimaruq taatnatun, John Paptaaqtitchiri quliaqtuaqami iñuŋnun iñuiłaami itnaqhuni, “Paptaaqtillusi mumiqqaǵusi killuqsautipsitñiñ Agaayyutimli natqigutigisigai killuqsautisi.”

⁵ Iñugiaktuat iñuich aggiuauraaǵniqsut ilaanun nakikŋapayaaq Judea-miñ suli Jerusalem-miñ. Quliaǵimatigik killuqsautitiŋ John-ŋum paptaaǵniǵai kuuŋmi taggisqaqtuami Jordan-mik. ⁶ John atnuǵaaqaǵniqsuq pikukturuum amianik, qisiŋmik tapsiqaqhunilu, niqiqaqhunilu pigligianik suli igutchaich siǵñaqtaallianitñik nanipayaaq paqitnami.

⁷ Quliaqtuaqtuq, “Aŋunimma tikiumagisiruq kamanatluktuaq uvaŋniñ, aasiñ siŋiilguyumiñaitchuŋaunniñ aluǵutiŋnik.

⁸ Aa, ilumutun paptaaǵaluǵipsi imikun, aglaan ilaan paptaaǵisigaasi Ipqitchuakun Ir-rutchikun,” itnaqhuni.

Jesus Paptakkaupman Aniqusaaqsiupluni

⁹ Taipkunani uvluni Jesus agǵiǵniqsuq Nazareth-miñ Galilee-miittuami. John-ŋum paptaaǵniǵaa Jordan-mi.

¹⁰ Jesus-ŋum qakipqauraaqami imiǵmiñ tautuŋniǵaa qilak aŋmaqman. Agaayyutim Irrusia atqaqhuni miñniqsuq ilaanun tiŋmiaǵruuratun.

¹¹ Nipi tusaǵnaǵniqsuq pakmakŋa, “Ilvich piqpagiplutin Iǵñiǵigikpiñ, quyalimaagikma.”

¹² Tarakŋatarra Ipqitchuam Irrutchim aullaqtinnigaa iñuiłaamun.

¹³ Taavani iñuiłaami inniqsuq malǵukipiaq uvluni, aasiñ tuuŋaum uuktuallaŋniǵaa. Nayuutiniqsuq iñuiłaam niǵrutaiñi, aasiñ isaǵulgich savautiyaǵniǵaat.

Jesus Tuqluǵniqsuq Sisamanik Iqaluŋniaqtinik

¹⁴ Taipkunani uvluni Herod-ŋum, umialguruum, John tiguplugu isiǵniǵaa. Jesus utlautiniqsuq Galilee-mun quliaqtuaqhuni tusaayugaanani Agaayyutim.

¹⁵ Nipliǵniqsuq, “Pakma aŋaayugautaa Agaayyutim qallipluni atuumaaqsiruq. Isummitqigitchi ukpiǵilugulu tusaayugaaǵiksuaq.”

¹⁶ Uvvaasiñ Jesus pisuktualgitluni siñaagun narvaŋan Galilee-m, tautuŋniǵik aniqatigiik, Simon-lu Andrew-lu, kuvriǵniǵniqsuak narvami, iqaluŋniaqtauplutik.

¹⁷ Jesus-ŋum nipliutigik, “Maliksikŋa. Uvakŋaniñaglaan piññaŋniǵisirutik iñuŋnik aqaluŋniaqtitun.”

¹⁸ Tarvauvaa uniñniǵiŋik kuvraǵikkatik maliaqsipluguasiñ.

¹⁹ Tarakŋatarra Jesus pisuktualaallakhuni tautukkik aniqatigiik, James-lu John-lu, iǵñak Zebedee-m, kuvriǵniqsuak umiaǵmikni.

²⁰ Jesus-ŋum tautupqauraaqamigik tuqluǵniǵik. Unisiǵaaktarra aapagikkaqtik Zebedee akiññaqniaqtuanun savaktaiñun umiami, maliaqsipluguasiñ Jesus.

Iñuk Irrusiqlulik

21 Tikitñamin Capernaum-mun minguiqsiagvium uvluani Jesus katragviatnuktigniqsuq ilisautriaqsipluniasiiñ.

22 Katimaruat aarigaagusuniqsut ilisauttutaiñik atakkii ilisautripluni aḡalatchiḡaqtuatun, atlakaupluni ukunakḡa aglaliqiriniñ.

23 Jew-ḡuruat katragviatni piqagñiqsuq irrusiqḡulinḡmik nipliaruamik,

24 “Iḡaksianatigut. Jesus Nazareth-miu, suniaqpisigut? Uvuḡaqpich piyaqquḡukhuta? Naluḡitchiga kisuutilaan, ipqitchuanḡurutin Agaayyutim tuyuḡikkaḡa.”

25 Jesus-ḡum tarra tiliñḡaa irrusiqḡuk itnaḡḡugu, “Qiñuisaagiiñ! Aniḡutinaasii aḡutmiñ!”

26 Irrusiqḡuum iñukniaq nagliksaaqtituullanḡniḡaa qiiqsruqmatununniiñ iḡialapkaqpauraḡḡugu uniksaqamiuḡ.

27 Iluḡatiḡ tautuktuat taavrumiḡa quviḡutchakpagitḡutiḡ apiqsruqtuutiaqsiñiqsut avatmun, “Qanusiuniqpa una? Qanusiuniqpa nutaaq ilisauttun? Una aḡun aḡalatchiḡaḡhuni tilitḡaniḡai irrusiqḡuich, aasii ilinḡisa tupigitḡaniḡaat.”

28 Qilamik tavra siaminniqsuq taamna atuumaruḡaḡ nunaqqipayaanun Galilee-mi.

Jesus Mamititchiñiqsuq Iñugiaktuanik Iñuḡnik

29 Anikaminḡ Jew-ḡuruat katragviatniñ tupqatnuḡniqsut Simon-kutlu Andrew-tkutlu, piqatigiplugik James-lu John-lu.

30 Simon-ḡum aakaruaḡa nalaniqsuq uunaḡḡukhuni. Jesus tikipqauraqman uḡautiniḡaat atniḡñagñiplugu.

31 Utlakḡugu aḡnaq tiguniḡaa argaigun makititlugu, aasiiñ uunaḡḡunḡiqsiḡhuni. Tavra niḡḡuḡutiaqsiñḡai.

32 Minguiqsiagvium uvlua nuḡitman, unnuksraakun siqiñiq nipianikhuni, iñuich tiki-utriñiqsut ilaanun tamatkuniḡa atniḡñautiliḡnik atlakaagiiñik suli irrusiqḡulinḡnik.

33 Iluḡatiḡ nunaqqim iñui katiniqsut taavruma tupqum sivuḡaanun.

34 Jesus mamititchiñiqsuq iñugiaktuanik atniḡñautiqaqtuanik atlakaagiiñik suli anipkaipluni iñugiaktuanik irrusiqḡunḡnik. Ilaan irrusiqḡuich nipliqunḡiñḡai atakkii ilisimaniḡaat kisuutilaanḡa.

Jesus Quliaqtuaḡniqsuq Galilee-mi

35 Uvlaatchaurami qaugaluaqḡagu Jesus aullaḡniqsuq nunaqqimiñ iñuiḡaanun. Tavrani agaayuniqsuq.

36 Simon-ḡum piqasiḡhuni piqatmiñik pakaaqsiñḡaa.

37 Paqitnamitruḡaasiiñ nipliutiḡlugu, “Iluḡatiḡ iñuich qiñḡukkaatin.”

38 Aglaan Jesus-ḡum kiuniḡai, “Aullaqtuksraurugut atlamun nunaqqimun. Uvaḡali quliaqtuaḡumaḡa taamani atakkii piqutigiplugu agḡiqsuanḡuruḡa.”

39 Tarra ilaa quliaqtuaqtuq katragvinḡitni iluqaani Galilee-mi, anipkaipluniḡu ir-rusiḡunḡnik.

Jesus Mamititchiñiqsuq Auyugaqtualinḡmik

40 Tarrasuli una auyugaqtualik tikiumaniqsuq Jesus-mun sitquḡhuniiḡa inḡiqsruḡḡugu ikayuḡupluni, “Ivich pisuksiḡaḡuvich mamititḡhiñḡaigikma.”

41 Jesus ilunḡutchaḡniqsuq, isakḡugich argagikkani aksikḡuguasiiñ. Nipliutiniḡaa, “Pisug-aagḡluḡa, mamititḡugikpiñ.”

42 Jesus nipliḡḡuqqaqtuq taavrumiḡa, taamna tavrakḡatchiaq iḡuaqsiruq auyugaq-tuaḡmiñiñ.

43 Tarra Jesus-ḡum taamna aḡun aullaqtikaluaqḡagu iñiqtiḡniḡaa,

44 “Uḡautiniaqḡagu kiñaaniiñ aglaan agaayuliqsimumuḡutin, qiñiqtitḡumigiñ iḡuaqsitḡhiñ ilaanun. Aatchuutiymautin tunillautinik Agaayyutmun tuvraḡḡugu Moses-ḡum tillisigikkaḡa mamititkaatinkii. Taatnaḡuvich iñupayaam ilitchuḡiniḡaa mamitilaan.”

⁴⁵ Aglaan taamna anjun aullaqami uqallaqsiñiqsuq atqunallapiaq siamitlugu mamitikkauhi. Taatnaqhuni Jesus isitqilguiññiqsuq nunaaqqiñun, aglaan aullaqsiñiqsuq iñuilaamun, iñuichaasiñ utlaaqaqsiplugu nakitnapayaaq.

2

Jesus Mamititchiñiqsuq Anjutmik Aulatlaitchuamik

¹ Kinuagun ikituurat uvlut Jesus utitqinñiqsuq Capernaum-mun. Iñupayaat uqaaqsiñiqsut aiñiplugu.

² Iñugiaktuat kativagitlutin tavrura iniksraigutiniqsut tupqum iluani naagaunniñ paam silataani. Jesus-ñum quliaqtuagutiniñgai Agaayyutim uqałhanik.

³ Tarra sisamat iñuich tavrurautriñiqsut aulatlailaamik iñunmik.

⁴ Qalligaluaqhutin tikilguiññigaa Jesus iñugiakpagitlutin iñuich. Tavra anmaqługu tupqum qilaña atqaqtinnigaa taamna aulatlailaq qaatchiaqtuummaan. ⁵ Jesus-ñum ilitchuqłiqamiun ukpiqsrisiqaqtılaan, nipliutiniñgai aulatlailaq, “Nukatpiaq, killuqsautipnik natqigutigikpiñ.”

⁶ Iñajich aglaliqirit aquppiruat tamaani isummatiqagñiqsut itna,

⁷ “Suvaata una uqaqpa Agaayyutitun? Taamna uqaqniqluktauruq. Agaayyun kisimi natqigutritlaruq killuqsautinik!”

⁸ Jesus-ñum irrutchiñmigun kanjisiqsiñiqamigich uqapiluhhat, nipliutliñigai, “Suvaata uqapilukpisi isummatipsigun?”

⁹ Qanuq una nipliutitquvisiun aulatlailaq, ‘Killuqsautipnik natqigutigikpiñ’ naagaqaa nipliutitłhanik, ‘Makillutin, uqummatitin tigulugich pisugin’? Nalliak qağanatlukpa?

¹⁰ Aglaan ilitchuqitqugipsi Iğñinjan Anjutim anjalatchiqlałhanik maani nunami natqigutritłapluni killuqsautinik.” Tavrani nipliutigaa aulatlailaq,

¹¹ “Tiligikpiñ, ‘Makillutin, tigulugu qaatchian aggiñ!’ ”

¹² Tavrakñatchiaq taamna anjun makitiqtuq. Tiguplugu qaatchiani aullaqsiñiqsuq nakuqsipqauraqami. Qiñiqtuapayaat taavrumiña quvigutchaniqsut. Kamasruaqsiñigaa Agaayyun, “Tautunğanitchugut taatnatchimik,” itnaqhutin.

Jesus Piksrağniqsuq Levi-mik

¹³ Jesus taivrumunjalgiññiqsuq siñaanun narvanan Galilee-m aasii katirviginiñigaa iñugaağruich. Ilaan ilisautiaqsiñigai.

¹⁴ Tamaani apqusaaqami tautunniñigaa Levi, igñigikkaña Alphaeus-ñum aquppiruaq savaağmiñi manniqipluni. Tavra Jesus-ñum nipliutipmani itna, “Maliñña,” taavruma makitluni maliutliñigaa.

¹⁵ Aasiñ taavruma aquagun Jesus niğniñiqsuq tupqani Levi-ñum. Iñugiaktuat tax-siliqiritlu atlat killuliqiritlu aquppiqatiginiñigaa Jesus-ñumlu maliguaqtaiñlu. Tamatkua iluqatin maliaqsipmiñigaa.

¹⁶ Aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat tautunniñigaa niğiqatiqaqlugu tax-siliqirinik suli killuliqirinik. Taapkua nipliutigaich maliguaqtai, “Suvaata ilaa niğiqatauva suli imiqatauva tax-siliqirini suli killuliqirini?”

¹⁷ Jesus-ñum tusaakamigich nipliutigai, “Ihuaqtuat taapkua atniğñaitchuat inuqsranitchut taaktinik aglaan ilinich atniğñaitchuat. Uvaña agginitchun aiyugaağiağlugich nalaunñaruat aglaan killuliqirit.”

Apiqsruun Uisauraalikun

¹⁸ Maliguaqtai John-ñum Paptaagirim suli Pharisee-ñuruat uisauraaguuniqsuat piqusigiplugu. Iñajich iñuich utlakamitruñ apiqsruğniñigaa, “Suvaata maliguaqtai John-ñum suli Pharisee-ñuruat uisauraqmata, ilvilli maliguaqtitin taatnatlaiñniqpat?”

¹⁹ Jesus-ñum kiunigai atrikusautmik, “Iłagiich uumani ilaqatnigaaqtuami uisauraagñiqpat ilaqatnigaaqtuam nayuutininjanisuli? Taatnagumiñaitchut ilaqatnigaaqtuam nayuutitłhani.”

²⁰ Aglaan uvluq tikitkisiruq ilaqtatnigiatuam aullaǵviksraŋa ilinjitniñ. Tavra uisauraaǵviksraqpaaluk.”

²¹ Jesus-ŋum ilisautipsaaǵnigai atrikusrautmik, “Iñuum utuqqaq atnuǵaaq ilaaǵumiñaitchaa nutaamik ukiłhaamik atakkii ilaŋuyumi nutaam utuqqaq alikpalaagisigaa, aasiñ allaq aglitlukhuni.

²² Naagasuli, iñuum utuqqaq puuq immigumiñaitchaa nutaamik asiam misuǵuanik atakkii nutaam misuqqum alikkisigaa asiam misuǵuan puuŋa, suli asiam misuǵua maqigisiruq taavrumakŋa puumiñ. Aglaan nutaaq asiam misuǵua immiutraksrauruq nutaamun puumun.”

Qanuutautilaŋa Minguiqsiagvium

²³ Uvluani minguiqsiagvium Jesus pisuŋniqsuq nautchiivikun. Tarra maliguaqtai tamaunnaaqamiŋ pukunniqsut mukkaaksranik, nigiaqsiplugitaasiñ.

²⁴ Tavra ilaŋisa Pharisee-ŋuruat nipliutilgiñniǵaat, “Ataŋii, suvaata ilinich savakpat minguiqsiagvium uvluani maligutaksrakuaǵnaŋitkaluaqtuat tamarrumani uvlumi?”

²⁵ Ilaan kiunigai, “Aqliqimasuknaǵiksi David-ŋumlu piqataiñlu inuqsriulhat niqik-sraǵmiknik?

²⁶ David isiǵniguguuq tupqanun Agaayyutim nigipluniasii qaqqumik tunillaqtuutmik Agaayyutmun. Taatna atuumasruuniqsuaq Abiathar-ŋum qaukhiulhatni agaayuliqsit. Maligutaksraptigun kimun-unniñ niqiksrautitqunjiñniǵaa avataatigun agaayuliqsit. Aglaan David-ŋum niginiǵaa qaqqiaq, aasiñ aatchuǵniǵaa maliktigikkani.”

²⁷ Taatnaǵaluaqamigich Jesus-ŋum nipliutipsaaǵnigai, “Minguiqsiagvium uvlua iñiqtauruq iñuŋmun aglaan iñuk iñiqtaunitchuq minguiqsiagvium uvluanun.

²⁸ Taatnamik Iǵniŋa Iñuum atanguruq unniñ minguiqsiagvium uvluani.”

3

Aŋun Argalik Pannaqłuktanik

¹ Jesus isitqinñiqsuq Jew-ŋuruat katraǵvianun. Aasiili tarani itmiñiqsuq aŋun argalik pannaqłuktanik.

² Jew-ŋuplutin sivulliuqtuat qaunaksruaqsilgiñniǵaat mavruigisikmaŋaan minguiqsiagvium uvluani, tavraami agvisiksraqsiuqługu.

³ Jesus-ŋum tarra nipliutiniǵaa aŋun argalik pannaqłuktanik, “Makillutin uvuŋaǵiñ.”

⁴ Tavraniasiñ apiqsruqługich taapkua, “Nalliak maligutaksrakuaǵnaqpa Minguiqsiagvium uvluani—savaaqalıq nakuuruamik naagaqaa pigiitchuamik, anniqsuliŋ iñuuligimik naagaqaa tuqqutchiŋiq?” Aglaan ilinich nipaisaaǵniqsut.

⁵ Uumitchaksaalhum tikiumaligaluaǵniǵaa tarani aglaantuq ihurrutiginiǵaa pitchigiilhatigun suli suksraqaŋilhatigun, uummatiqaqhutin siqquqtuamik. Tarra nipliutiniǵaa aŋun taamna, “Isivitkich argaktin.” Taavruma tarra isivinnigai, aasiitai argai ihuaqsiñiqsut iglumiktitun iliplutin.

⁶ Tarra taapkua Pharisee-ŋuruat aullaqtigniqsut, tarvauvaa sivunniuatigityaqługich Herod-kuayaat qanuq tuqułiksraŋagun Jesus-ŋum.

Iñugayaat Narvam Siñaani

⁷ Jesus aullaqasriqhuni maliguaqtimiñik Galilee-m narvaŋanuŋniqsuq. Iñugaaǵruich malilgiñniǵaat Galilee-miñlu Judea-miñlu,

⁸ Jerusalem-miñlu, Idumaea-miñlu, unataaniñlu Jordan-ŋum, avataaŋniñlu Tyre-mlu Sidon-ŋumlu. Taapkua tusaaniǵaat kamaŋaqtuanik savaaqalha utlakługuasiñ.

⁹ Tarra Jesus-ŋum uqautiniǵai maliguaqtini umiaq ikkiviksrani tigulhiñaaǵuquplugu qanimiñun atakkii iñugaaǵruich ukua iñugiaksivagitlutin tatruligaa.

¹⁰ Mamititchianikman iñugiaktuanik, atlat atniǵnautilgich tatviksraiǵniǵaat aksigukługu Jesus.

11 Tamarrasuli irrusiqługich tautukamitruñ putqataǵvigiplugu niplianiqsutli itna, “Ilvich Iǵñıña Agaayyutim.”

12 Aglaan iñıqtıqtaǵnıǵai tamatkua ilinjitñun ilitchuǵıpkautıqtunıtluni.

Jesus Pıksraǵnıqsuq Qulit Malǵuıñık

13 Jesus kilvaqtaǵnıqsuq tunıaanun kinıktaam nunam. Tarani qıññıuaǵnıǵai tamatkua pigısukkani. Tarra utlanıǵaat.

14 Nalunaiqsǵai qulit malǵuk malıǵuaqtıksrat, uqqıraqtıaunık taiyuqługich pıqatıǵısukługich, tuyuǵısukługich qulıaqtıuaǵıaqıplugich.

15 Saññıksrıññıǵai mamıtıtıtılasıplugich atnıǵñıaqtıuanık sulı anıtıtıtılasıplugich irrusıqłunık.

16 Uvva ukua qulit malǵuıch Jesus-ıñun nalunaiqsǵıkkarı: Simon-lu atchıkkarı Peter-mik,

17 James-lu John-lu iǵñak Zebedee-m Jesus-ıñun atchıkkak Boanerges-mik, mumıu-tıqıqhıni “Iǵñıǵıkkak katlulam” [uumıtıtıyaǵallakhutıgıuuq].

18 Sulı Andrew-lu, Philip-lu, Bartholomew-lu, Matthew-lu, Thomas-lu, James-lu iǵñıña Alphaeus-ıñun, Thaddaeus-lu, atla sulı Simon Zealot-ıñuruıaq,

19 sulı Judas Iscariot, taamna aatchuutıgıtıktıuaq ilaanık.

Jesus-lu Beelzebul-lu

20 Akunıısunıaqanı Jesus isıǵnıqsuq tupıǵmun. Iñıuaaǵruıch malılǵıññıǵaat. Kiısaimmataı taatnaqhıtıñ Jesus-lu malıǵuaqtıñılu nıǵılǵuıǵnıqputunnıñ.

21 Tavra ilaıñ tusaakamıtıruñ taatnaqtıuaq aullaǵnıqsut agıısıyaǵukługu Jesus, atakkıı iñııch uqautıgıǵaat ihuıǵıǵıñıplugu.

22 İlanıch aglııqırıt tıkıññıǵaat Jerusalem-mıñ itnaqhıtıñ, “Jesus Beelzebul-mik añalıtıqıqtıuq, aasıñ anıtıtıraǵıqtıuq irrusıqłunık atuqługu saññıa añalataata irrusıqııch.”

23 Jesus-ıñumtarra qallııaaqunıǵai iñııch inıñun uqautııraaǵıpsıplugıchaasıñ atrıkusaıtıtıgıun itna, “Qanıǵunı tuunǵaq anıttaıǵııva tuunǵaǵmık?”

24 Uvva nunaıqqım añalataı akıllıııqsuutıkpata avatmun, taamna nunaıqqıq suk-sraunǵıǵıñıaqtıuq.

25 Uvvasulı iñııch tupıǵmı atıǵıqıpata akıtıñaqtıuıtıtıñı suksraunǵıǵıñıaqmıt.

26 Uvva taatna qaukıtıat tuunǵaıch irrusıqłunı pıyuutıgıunıñ avatmun, ilaan saññıa ısuklıññıaqtıuq.

27 Uvvasulı atla atrıkusaun: Kıñıaunıñ iñuk isıǵunıñıtıchuq saññıruam iñıuum tupqa-nun ivayaqtıuaqsııunıasıñıñ sullıñıauranıñık aglaan sıvullııulugu pıtukkayaǵaa saññıruaq iñuk, tavrakñaasıñıñ ivayaqtıuaqsııunı sullıñıauranıñık.

28 “Uvvauna uqautıgıpsı, Agaayyun natqıgıtııyumaıqtıuq pııugaaqhıni iñııch kıl-luqsautıpayaıtıñık sulı uqǵnıqłuktıpayaıtıñık Agaayyutmık.

29 Aglaan Agaayyutim natqıgıtııyunıñıtıchaa taimunıa iñuk uqǵnıqłıuıtıruıaq İpqıtıchuamık İrrıtıtımık; taamna iñuk pıtıtıısaugıııruq ısııtıtıhuaǵunı.”

30 Jesus taatnaǵnıqsuq atakkıı taapkıa upıyaktıuqługu itna, “Taamna añalıtıqıqtıuq ir-rusıqłunmık.”

Jesus-ıñun Aakanılu Anıqatıunılu

31 Uvvalı Jesus-ıñun aakanı sulı anıaqatıunı tıkıññıqsut. Qıchaqhıtıñ qakma kılı-gıaqıtınıǵaat.

32 İlanıata aqıppıruat avataanı nıplııtıgaa Jesus, “Atanıı, aakanlu anıaqatııtınlu kıgga utaqııñıǵaıtın.”

33 Jesus-ıñun kıunıǵai, “Kıñıa uvaña aakapıaǵııvıyı unıñıñ anıaqatıupıaǵııvıyı?”

34 Saatlugıch aqıppıruat avatmıñı nıplııtıpsaǵnıǵai, “Atanıı, uvaña aakapıaǵa sulı anıaqatıupıatka!

³⁵ Kisupayaaq savaaqaqtuaq pisuľhanik Agaayyutim, taamna iľnuk aniaqatiugigiga suli aakagiplugu.”

4

Atrikusaun Nautchiaksriqirikun

¹ Tarrasuli Jesus-ńum iľsautiaqsilgińńigai narvam sińaani imma. Iľnuich katilgińńiqsut iľnugiaksiplutin. Taatnaqmataasiń ikinisusq umiamun, mikiruoramik ayaktaallakľugu, aqvinnisusq. Iľnugaaľruich qichaqtuińaqtut narvam sińaani.

² Ilaan iľsautinigai iľnugiaktuatigun atrikusautitigun. Aasii iľsauttutmińi uqaaqtuutiuraaqľugich.

³ “Naalaľnillagitchi! Iľnuguuq nautchiityaľnisusq.

⁴ Nautchirapkaqľugu nautchiaksrat iľanich katagaľnisusq apqutmun, aasiitai tinmiurat tikitlutin nigińigai.

⁵ Iľanich katanisusq uyagaľruamun nunamun nunaqapianitчуamun. Naunisusq qilamik atakkii nunakitľuni.

⁶ Aasiń siqinľum mayuaqami pasikľugich atakkii kaniaqapianitľutin pannaqľunigai.

⁷ Suli iľanich katanisusq akunľatnun kakitľaľnat, aasiń kakitľaľnat naukamin nagguviksraigńigai asirritľutin aasiń.

⁸ Iľanitsuli katakhutin nunagiksaamun asirriaqľnisusq. Iľnugiaksiplutin naurińisusq mukkaaksratik atautchimiń iľnuińnaq qulinuttaaqhutin suli iľanich pinasukipianuttaaqhutin suli iľanich tallimakipianuttaaqhutin.”

⁹ Ilaan nipliutigai, “Taanma iľnuk siutiqaqtuaq naalaľniľi.”

Sivuniľat Atrikusautit

¹⁰ Kisinľuqamin, maliguaqtaiń iľnuiľlu tusaaruat ilaanik apiqsruľnigaa taavrumuuna atrikusautikun.

¹¹ Jesus-ńum nipliutigai, “Agaayyutim sagviľaa nalunaqtuananik anaaľuqautaan ilip-sitńuľhińaq, aglaali tamatkunľa ukpiqsritľuchuanun uqagaqľunľa atrikusautitigulhińaq. Taamna aglausimaruaq uqaliľni immiumaruq Agaayyutim itnauttitigikľanľa,

¹² ‘Qinľigaluaqhutin irimiknik iľsaqsritľaitchut, unniń tusaagaluaqhutin siutimiknik kaniaqsilľaitchut.

Kaniaqsinľigumin mumikpiaqtut Agaayyutmun, ilaanli natqigutigai killuqsautitńik.’ ”

Isaiah 6:9-10

Jesus Kaniaqsipkaińisusq Atrikusautmik Nautchiirikun

¹³ Jesus-ńum apiqsruľnigai, “Naluniqpisiun taamna atrikusaun? Qanuľmi kaniaqsinľiaqpisigich atlat atrikusautit?”

¹⁴ Nautchiiri nautchiiruq tusaayugaallautamik.

¹⁵ Iľaatni uqaliq nautchiaksratun katagaqľuni apqutmun; tamatkua iľnuich tusaaplugu uqaliq, aglaan tuunľaum tikitľugu qilamik aattaľnigai uqalľich nautchirriutauruat uummatinitńi.

¹⁶ Suli atlat iľnuich atriplugich nautchiaksrat kataktuat uyagaľraalinmun; tusaaplugulu uqaliq qilamik quviasukhutin akuqtuqľugulu,

¹⁷ aglaan uqaliq kanilnitman akuniutľaitchuq. Kinquagun iľnuiľliuľiľlu piyuaqsiuľiľlu ilipmaknik pigiplugu uqaliq qapiqtiľaľnisusq.

¹⁸ Suli atlat iľnuich atriplugich nautchiaksrat kataktuat akunľatnun kakitľaľnat. Taap-kua tusaaruat uqaliľmik

¹⁹ aglaan isumaaluutit iľnuuniaľikun, kinnitńinľiaľutitlu umialgutmik suli kimmutit supayaanik suqutiginľigaaľgaat Agaayyutim uqalľa. Taimmaasiń nauritľaitchut asianik.

²⁰ Suli atlat iñuich atriþlugich kataktuat nunagiksaumun: tusaakamitruñ uqaliq akuqtuqługu suli asirriaqaqhutiñ, ilañich iñuiññaq qulitun, ilañich piñasukipiatun, ilañitsuli tallimakipiatun.”

Naniq Ataani Utkusium

²¹ Jesus nipliutigikkani ilaniğai, “Atañii, iñuich ilirağingitchaa naniq ataanun utkusium unniñ ataatnun siñigviich. Aglaan iñuich naniq ilirağigaa naniqagvinmun. ²² Agaayyutim iriqsimakkanı pakma sagviğisigai ilaatnigu. Iñuich kanıqsimanıitchaluağumisigik pakma kanıqsigisigaich taimanigu.

²³ Kiña iñuk siutiqağumi tusaatlaruañnik, ki ilaa tusaali.”

²⁴ Ilaan nipliutimmiñigai, “Ki, naalağnimmaagiksi ata! Qanutun naalağnisilaaqsi taimma itpan, taatnatun kanıqsiaqtilaaqsi itkisiruq, suli kanıqsisaiñagñiaqtusi.

²⁵ Ilaa piqaqtuaq akuqtullaagısiruq aglaan taavruma piqañitchuam anniagısigaa pigikkani.”

Atrikusaun Nautchiaksrakun Nauraqtuakun

²⁶ Jesus nipliqsuq, “Atrıqaqtuq añaayyuqautaa Agaayyutim iñuñmik nautchiiruamik nautchiaksranik nunamun.

²⁷ Unnuagağipman siñikhuni suli uvlugağipman makitluni savaaqaqtuq. Qaunaksraılaat nautchiaksrat nauraqtut, suli qanupıaq nalugaa naułhat.

²⁸ Aglaan nunam naupkaqługu asirriraqtuq, sivulliuplugu nautchiaksraq nuıllagaqtuq qıñıgnaqsıuraqhuni aasıitai nauqqaaghuni puñña piññuqmata mukkaaksram, tavrakña iluğani niqıksraq nauvaalukhuni.

²⁹ Aglaan asiat nautchiirim kipputmik kipiqaqsırağigai, katitchivik tikiumaplunikii.”

Atrikusaun Mikiniqsrakun Nautchiaksrakun

³⁰ Jesus nipliqsuq, “Sumun atritłavisıgu Agaayyutim añaayyuqautaa iñuñnik? Uqautıniagaıpsi atrisılaañanik.

³¹ Atrıqaqtuq nautchiaksrauramik atıqaqtuamik mustard-mik. Mikiniqtağaluaqtuq nautchiaksrapayaaniñ nunami. Aglaan nautchirriutaukami nunami

³² nauqaqsıraqtuq aglitłukhuni naurıapayaaniñ. Akıgıgluksıpluni tiñmiłuich uvluu-tıqağvıgırağniğaat tagğañatni akutuqpalgich.”

³³ Suli iñugiaktuatıgun atrikusautıgıgun Jesus-ñum uqaaqtuutırağniğai iñuich kanıqsılğutılaañatıtun.

³⁴ Ilaan uqautıtlaitkai atrikusautılaaqhuni. Aglaan kisıññuqamiñ malığuaqtıni kanıqsıpkagñıuraapiaqługich pırağniğai.

Jesus-ñum Quunniğıuqtıtkaa

³⁵ Tamarrumani uvlumi anaqaqsraaqman ilaan nipliutiniğai malığuaqtıni, “Ak-munıaqta”

³⁶ Tavrani ilıñisa uniñniğai iñugaağruich. Malığuaqtai ikiniqsut umiamiknun Jesus-ñum ikimmıvıanun. Atlas umiat itmiñıqsut.

³⁷ Anuqłıguqman qailıguqhuni umıañat immautıaqsiñıgaa.

³⁸ Jesus aquani umiam siñıñıqsuq akıtchılłakhuni. Ilıñisa itıqsagñıgaa niplıalaplutiñ, “Atanıiq, sugıñıpiuñ piyaqquğupta?”

³⁹ Ilaa makitluni iñıqtıgñıgik anuğılu qailıglu, “Ki, anuğaiğli!” itnaqhuni. Anuğaiqhuni quunniğıgñıqsuq taatnaqman.

⁴⁰ Nıpliutiniğai, “Suvaata iqsıvisi ukpiqqutaitmatun?”

⁴¹ Taapkua iqsıliqpauragñıqsut. Apıqsruutıaqsiñıqsut avatmun, “Qanusıunıqpa una iñuk anuğımunniñ qailıqpauratlu kamagıvatruñ?”

5

Jesus-ḡum Mamititkaa Iñuk Iñugiaktuani Irrusiqłulik

¹ Iliñich ikaaḡniqsut iḡluanun narvam nunañatnun Gerasene-naḡmiut.

² Niupqauraqman umiamiñ paaḡniḡaa irrusiqłulgum iłuvḡich akunḡatniñ.

³ Uvvaguuq taamna iñuuniḡniqsuaq tamaani. Kia-unniñ iñuum qiliqsimalguitługu kalimñiḡnik;

⁴ Akulaiqługu qiliḡaluḡniḡaat niukkunlu argaigunlu. Kiktuḡaalarḡniḡai qilḡutini piyaqługich. Kia-unniñ iñuum nuyuiqsalguiññiḡaa.

⁵ Ataramik unnuamił uvlumił nayuutiraḡniqsuq nipaapluni qipiqsralakami iłuvḡich akunḡatnił qimiḡaat qaanatnił, sul iñugiaktuami kilłialapluni uyaḡanun.

⁶ Taiññaquraq qiniqamiñ Jesus aqpaliqsruḡniqsuq ilaanun, sitquḡvigipluguasiñ sivuḡaanun.

⁷ Iñuum iłuaniñ irrusiqłuum piyaa nipitugalukut, “Jesus, Iḡniña Qutchiññiqsrauruaam Agaayyutim, suniaqpiña? Agaayyutim atqagun inḡikpiñ anasiññuqsauñitłuna.”

⁸ Jesus-ḡum tiligaa irrusiqłuk anitquplugu taavrumakña iñuñmiñ.

⁹ Atakkii Jesus-ḡum apiqsruḡaa, “Sumik atiqaqpich?” Ilaan kiuniḡaa, “Uvaña atiga Iñugiaktuqaq atakkii uvagut iñugiaktugut.”

¹⁰ Tarra taavruma inḡisruaḡniḡaa, “Tuyuginiaqsigut tamarrumakña nunamiñ.”

¹¹ Qanimi munaqsraqpauraḡniqsuq malḡuñnik kavluutiñnik kunianik, niḡiñiaqhutiñ qimiḡaami.

¹² Irrusiqłuich inḡisruaqsiniḡaat, “Isiqtitigut kunianun taapkununa.”

¹³ Jesus-ḡum anḡniḡai. Irrusiqłuk aullaḡniqsut anutmiñ, isiqhutiñaasiñ kunianun. Iluqatiñ kuniat pañalikhutiñ anayasuktuasunjaqatiñ ipnakun. Naparaḡniqsut narvamun aasiñ ipiplutiñ.

¹⁴ Munaqsriruat taapkuniña kunianik qimakhutiñ uqautiyaḡniḡaich nunaaqḡiḡmiut. Tamatkua iñuich aullaqhutiñ tautugiaḡniḡaat tamanna atuumaruaq.

¹⁵ Iñuich utlautikamiñ Jesus-mun tautuñniḡaat irrusiqłuqḡuḡaluaqtuaq aquppiruaq atnuḡaaqhuni qauḡrimapluni. Taatnaqhutiñ iñuich iqsitchañniqsut.

¹⁶ Tamatkua qiniqatauruaq uqautigiaqsiniḡaat iñupayaanun qanuq atuumałha atlaḡuqman irrusiqłuqḡuḡaluaqtuaq sul qanuq piyaqqułhat kuniat.

¹⁷ Tavra iñuich inḡisruaḡniḡaat Jesus aullaquplugu nunamikniñ.

¹⁸ Jesus ikiaqsipman umiamun taavruma irrusiqłuqḡuḡaluaqtuaq inḡisruaqsiniḡaa maligukługu Jesus. Maligulillapiḡniḡaa Jesus.

¹⁹ Naagauvva Jesus-ḡum maliquñniḡaa aglaan itna nipliutiłhiñniḡaa, “Ailutiñ iłauraqnun uqautityakkich tamarrumiña kamañtuamalik Atanḡum savauttutaanik ilipnun sul iłunñuksriłhanik ilipnun.”

²⁰ Tavra iñuk aullaḡniqsuq, aasiñ quliaqtuagaqsipluni nanipayaaq Qulini Nunaaqḡiñi qanuq kamañtuamik savaaqalha Jesus-ḡum inḡmiñun. Tarra iluqatiñ iñuich quviḡusuñniqsut.

Jairus-ḡum Pania sul iḡnaq Aksikniktuqaq Jesus-ḡum Atrnuḡaanani

²¹ Jesus utiqami iḡluanun narvam, iñugiaktuat iñuich katilḡiñniqsut siñaani narvam.

²² Tavra agḡiqmiñniqsuq anjalataa Jew-ḡuruat katraḡviata, Jairus-mik atilik. Tautukamiñ Jesus punniqsuq sivuḡaanun.

²³ Inḡisrullapiḡniqsuq itnaqhuni, “Paniuraḡa amma tuqułhiñaḡuqtuq. Iłillañniaqugitka argaktin ilaanun mamitquplugu. Iñuuyumaḡli.”

²⁴ Taatnaqmantarra Jesus taamuñaqatiqagiñniqsuq. Iñuich iñugiakpagitłutiñ malilḡiñniḡaat tatrūqługuunniñ.

²⁵ Aḡnaqtuuq tamaaniitmiñniqsuq atniḡñautiqtuqaq auñmik qulit malḡuñni ukiuni,

26 İhuaqsiþkaǵniaǵaluaqtıtluni iñugiaktuanun taaktınun. Akılıqsuutıgıplugıtunniñ sul-
liñaurani İhuaqsiñiññıqsuq, aǵlaan atniǵñalıqsaiññıǵniqsuq.

27 İlaan tusaakamiñ Jesus utlautiniqsuq iñugiaktuat akunǵatıgun. Tarra tunuaniñ
aksinñıǵaa atnuǵaaǵıkkana,

28 isumapluni, “Aksikkupku Jesus-ñum atnuǵaana İhuaqsiyumiñaqtuna.”

29 Tavrakñatchıaq aunaaqsrñıǵniqsuq. İkpıginiǵaa timıgıkkagmiñi İhuaqsiñi taavru-
makña atniǵñautmiñ.

30 Jesus İlisimalıqhuni sanñi aullaqtilaanıñ inmiñiñ kinıǵniqsuq tatrıqtıanı ni-
pliǵhuni, “Kia aksıksıqpaun atnuǵaǵa?”

31 Malıǵuaqtaiñ nipliutıǵaat, “İlisimagaluaqlıǵu iñugiaktuanun tatrıqtılaan, naǵasuli
apıqsruqtutın kimun aksıksılaaqnik.”

32 Jesus qıñıǵniǵniqsuq kimun aksıksılaaǵmiñik.

33 Taavruma aǵnam Jesus utlanıǵaa iqsıliqsıqhuni ataqsralıqsıqhuni İlisimaplunikii
İhuaqsisılaaǵmiñik. Putluni sıvuǵaanun uqautiniǵaa aksinñiplıǵu.

34 Jesus-ñum nipliutıǵaa, “Ukpiqsriñıqıch İhuaqsiþkaǵaatin. Tutqıksautlasırutın,
İhuaqsirutın atniǵñautıgıkkaniñ.”

35 Jesus uqaqıtıtlıǵu İlanıch iñuıch tikiññıqsut tupıgıkkaniñ taıvruma analataan ka-
traǵvium nipliǵhutın, “Paniuran tuquanıktuq. İlaksıatqıññıaqnagu İlisautri.”

36 Jesus-ñum sulıqutıgısınıaqnagıch nipliqsuat nipliutıǵaa analataa katraǵvium, “İqsiñak,
ukpiqsriñıñıǵniñ.”

37 İlaan kiñaunniñ iñuk malıqunıññıǵaa avataatıgun Peter-mlu, James-lu, sulı John
anıqatıgıkkana James-ñum.

38 Tikitñaminı tupqanun analataan katraǵvium Jesus-ñum qıñıǵniǵai kiñuvǵurit
tamatkualu qarıt atqunallapıaq.

39 İsiqñuni nipliutıǵai, “Suvaata itnaǵniqıpsı qıaplusılu? Una İilǵaaq tuqunıtuq,
sıñıktıuaqsiñıqtuq.”

40 Tamatkua mitautıǵıaqsiñıǵaat. Uvvaasıñ anıtqunıǵai. Kisinñuqhutın anayıuqaǵlu
İilǵaam sulı taapkuale pınasut malıǵuaqtai isıǵniqsut İilǵaam nalavıgıkkananun.

41 Tigunıǵaa İilǵaaq arǵaıgun nipliutıplıǵuasii, “Talıtha Coum” (mumiutıqıqtıuq
“Nıviaqsiǵruuk, nipliutıgıkpıñ, makıtın”).

42 Tavrakñatchıaq İilǵaaq makınnıqsuq pisıuaqsipluniasiiñ. Taamna ukiuqtı-
laaǵniqsuq qulıt malǵunıñ. Taapkuayaıuıtıruat quvıǵıtıchallapıǵniqsut.

43 İlaan İniqtıǵniǵai kisumununniñ İlıtuǵıpkıaqunıtlıǵu tamanna atuumaruıaq aǵlaan
niǵıpkıaqunıǵaa.

6

Nazareth-miut Ukpiǵıñitkaat Jesus

1 Taavrumakña Jesus aullaǵniqsuq iñıuqniǵvıñmiñun. Malıǵuaqtaiñ malıñıǵaat.

2 Mıñıuıqsıǵvium uvluani İlaa İlisautrıaqsrıuq Jew-ñuruat katraǵvıatni. İñugiaktuat
tusaakamıtrıñ quvıǵusunıqsut nipliǵhutın,

“Nakıknakıaq İlisımmatıqǵnikpa, una iñuk? Kia marrumıña puqıutmik aatıtuǵniqpaun
sulı sanñimik savaaqatlasıpluni quvıqnaqtıuanıñ?”

3 Taamna qırınıñ savaaqǵıuısrıuq, amii? İǵniǵıǵaa Mary-m. Sulı anıaqatı-
ǵaat James-ñumlu, Joseph-ñumlu, Judas-ñumlu Simon-ñumlu, sulı aǵnat anıaqataı marra
İnuunıaqhutın akunnaptıknı.” Tarraasıñ ukpiǵıñiññıǵaat kamanalha.

4 Aǵlaan Jesus-ñum itnaǵniǵai, “İñuıch nanıpayaaq kamagıraǵniǵaat sıvunıksrıqiri
aǵlaan kamagıtılaiññıǵaat İñıuǵvıanı unniñ akunǵatni İlagıkkaiñ naǵaunniñ
kiñunǵanı.”

5 Jesus savaaqalǵıñıqsuq quvıqnaqtıuanıñ savaanıñ. İlǵaluaǵniǵai arǵanıñ İıtuura-
nun atniǵñıaqıuanun İhuaqsiplıǵıchaasıñ.

6 Ilaan quvigusuutiginiġaa Nazareth-miut ukpiqsrisoniġhat. Jesus nunaaqqiñuktaġniqsuq iġisautriaqsipluniasiiñ.

Jesus-ġum Aullaqtikai Qulit Malġuich Malġuaqtini

7 Jesus-ġum sivunniuaqtiginiġai qulit malġuich malġuaqtini, aasii aullaqtitkaqsiplugich malġuuttaaqġugich. Sanġiksriññiġai anitchitlasiplugich irrusiqġunġnik, ⁸ tiliplugich, “Iġlauġapsitñi saagaġniaqasi sumik aglaan ayauppiuramik kisian; qaqqumik unniñ inġiularim puukatanġanik unniñ manġmik aullautriñiaqasi.

⁹ Aluġuaqtuġusi suli atnuġaatqiutiksraillaġusi.”

¹⁰ Suli ilaan nipliutiniġai, “Tukkuniġupsi tupiġmun atlamik tukkuksraqsiuġumiñaitchusi aullaġniaġapsitñunaglaan,

¹¹ suli iñuich paġlanġitpasi naalaġnisunġitpatigġlu uqalusi, unilluġu nunaaqġiq ipsuk-tuġumagiksi apyuq isigapsitñiñ. Taamna kilgutaugisiruq ilinġitñun akuqtuġnisilaanġatnik tusaayugaaġiksuamik. [Illumun uqautigipsi, qaġanatluġniaqtuq iñuiñi Sodom-ġum Gomorrha-ġumlu atanniivium uvluani taapkunakġa iñuiñiñ nunaaqġim.]”

¹² Quliaqtuaġutiginiġaat iñunun isummitqiuplugich mumikġugich killuqsautinġitñiñ.

¹³ Suli anittaiñiqsut iñuġiaktuanik irrusiqġunġnik iñunġniñ, uqsruqtuqġugillu uqsruġutnik iñuġiaktuat atniġñaqtuat iħuaqsiplugichaasiiñ.

John Paptaaqtitchiri Tuquniqsuq

¹⁴ Herod-tuuq, Galilee-m umialġa, tusaaniqsuq Jesus-mik atakkii iñuich uqaqaġniqsut ilaanik nanipayaaq. Iħanġich iñuich nipliġñiqsut, “John Paptaaqtitchiri anġitqinġniqsuq tuquġiġmiñ. Taatnamik savaaqatlasiñiqsuq quviqnaqtuanik.”

¹⁵ Atlat nipliġñiqsut, “Elijah-ġuvaluktuq.” Suli atlattuuq uqaqaġniqsut, “Sivuniksriqirau-valuktuq ilanġatitun taipkua kamaqaqtuat sivuniksriqiritun inġilġaan.”

¹⁶ Aglaan Herod tusaakami nipliġñiqsuq, “Una John-ġuniqsuq niaquikkaġa, mak-itqikhuni tuquġiġmiñ.”

¹⁷⁻¹⁸ Sivuanġi Herod-ġum ilaqatigiliutinikkaġa aniaqatmi Philip-ġum nuliaġa atilik Herodias-mik, John-ġum suakataġaluagñiġaa Herod, “Malġutaksrakuagñanġitchuq aniaqatvich nuliaġikkaġa tuvaaqasiutigupku.” Taatnaqġugu Herod-ġum tigupkaġniġaa John isiqsiuvinmuktitluguasiiñ aġnaqtin quyalisukġugu.

¹⁹ Aasiiñ Herodias-ġum qinnautigaluagñiġaa tuqqtuchukkaluaqġugu, aglaan taatnal-guiññiġaa piqtigiplugu Herod.

²⁰ Herod-ġum attaġiniġaa John iħisimaplugu nalaunġapluni ipqitchuaq iñuk. Taatnamik tugluaqsimaagñiġaa. Naalaġnisuullapiagñiġaa John tutqiħisuugaluġanġaġmi naalaqtu-apayaaqamiunġ.

²¹ Kiisaimma Herodias-ġum piviksrani nalautitpaa. Herod-ġum annivilirvia tikitman aiyugaaqġiqhuni qauckinġitnik kavamauruat, anġuyaktillu qauckinġitnik suli sivulliuqtinġitniġglu Galilee-m.

²² Tavra pania Herodias-ġum isiqhuni sayuġniqsuq quyaliplugu Herod suli tuyuġmianġi. Umialġum nipliutiniġaa aġnauraq, “Inġisruġiñ, sumik piqaġukkapnik aatchuġisigikpiñ.”

²³ Akiqsruutiniġaa taamna aġnauraq, “Qanutchipayaamik inġiġupġa qaitchigisigikpiñ, avvanġanikunniñ atanġuvinġma.”

²⁴ Niviaqsiq aakamiñukhuni itnaġniġaa, “Sumik apiqsruġisivik?” “Apiqsruġumautin niaquanik John Paptaaġirim,” aakanġan itnaġniġaa.

²⁵ Taamna utiġniqsuq qilamiksruaqhuni umialinġmun nipliuti-plugu, “Uvanġa aatchuqu-runġa ilipnun akkupak niaquanik John Paptaaqtitchirim puggutamun ilħilugu.”

²⁶ Umialġum tusaakamiunġ aliasulħlapiagñiqsuq. Aglaan akiqsruqtuutni piġiplugu suli piġiplugich tuyuġmiani itigautipchanġitchaa.

²⁷ Tarva Herod umialik tilisiñiqsuq niaquiqsirimik niaquanik John Paptaaqtitchirim aġgiutritquplugu. Taavruma isiqsivinmukhuni niaquiġniġaa John.

28 Aasiin aggiutiplugu niaqua puggutamun iliplugu qaiññigaa agnauramun, aasiin agnauram qaitlugu aakamiñun.

29 Tavrakña John-ñum maliguaqtaiñ tusaapqauraqamitruñ taamna, aiññaat timaa tugvağiaqluguasiin.

Jesus Niğipkairuq 5,000 Anjutinik

30 Uqqiraqtit utiğniqsut Jesus-mun, uqautipluguasiin savaagikkağmiknik suli ilisautriğmikniglu.

31 İnuich utiqtaqpaitlutin maliguaqtai niğgiviksraigñaichunniin. Taatnaqhuni Jesus-ñum nipliutiniğai, “Kiata, kisinñuğutiluta inuilaamun, minguiqsiallagiğitchi.”

32 Tavra aullağniqsut inuilaamun umiakun kisimin.

33 İnuich tautukamisigin aullaqmata, ilisaqlıgñaich. Aqpatkaqsilıgñiqsut iluqaitñin nunaaqqiñin tikiumasukhutin sivuniğvigikkañatnun taapkua sivuatni.

34 Jesus niukami umiamiñ tautuñniqsuq inuigiaktuanik inuñnik. İlunñutchañniqsuq atrilıutiqlugich ipnaiyaatun munaqsrailaatun. Tavra Jesus-ñum ilisautiuraagatasrugruñniğai.

35 Uvlucpauqman maliguaqtaiñ utlañniğaat Jesus nipliutiplugu, “Manna nayukkaqput inuitchuq, suli unnuaqsiyaa.

36 Aullaqtitkich inuich nunaaqqiuranun. Tauqsıgiağlich niqiksraigmiknik.”

37 Tarra Jesus-ñum kiuniğai, “Aatchuqsıgik niqiksrañitñik.” Taapkua apiqsruğniğaat, “Qaqquqsitquvisigut malğuk tallimakipiak akiksrañaknik niğipkautiksrañatnik?”

38 Jesus-ñum nipliutiniğai, “Qanutunmi samma qaqqianuraqaqpsi? İlitchuğiniurallaktiğitchi.” İlitchuğikamitruñ Jesus uqautigaat, “Paqittugut tallimanik qaqqianuranik suli malğunıq iqaluñnik.”

39 Tiligai inuich aquvıtıtquplugich ivigaamun.

40 Tavra tallimakipianutqataaqlugich suli malğukipiaq qulıtqataaqlugich aquvıtıtkaich.

41 Tiguniğai tallimat qaqqianurat suli malğuk iqalugauraak, aagluqhuni qilañmun quyy-atıplugich. Aasiin avguqlugich qaqqiat suli iqalugauraak qaiññıgai maliguaqtimiñun autaaquplugich tamatkununa niğisuktuanun.

42 İnuich niğniğniqsut, iluqatin aasiin niğisuillaapiaqhutin.

43 Niğisuiñanikmata katinniğaiç qulıt malğuk aguupmaich ilakunik imalgich.

44 Taapkunani niğiruani 5,000-ñuniqsut anjutit.

Jesus Pisrukman Imiğmi

45 Niğianipqauraqmata maliguaqtai aullaqtitkai umiakun sivumiñi narvam iğluanun, amuna nunaaqqiuramun Bethsaida-mun. Aasii taatnaanikami aitquniğai taapkua inugayaat.

46 Suli aullaqtitkanikamigich mayuğniqsuq iğgimun agaayutyahuni.

47 Qaumaaraanñaan unnuksraaqman umiaq ilıñiqsuq qıtqanun narvam, Jesus ki-sivlipkaqlugu nunami.

48 Qiñniğniğai sakuullapiaqhutin iputtuat atakkii paaqlugu anuği. Tamaaniguuq uvlaatchauraguqman pisuktuagñiqsuq qaanagun imğum. Qaanıqsagumaruatun piñniğai.

49 Tautuñniğaat ilisağipmiñagulu pisuktuaktuq qaanani imğum. Aliuqtu-aqsiñasugiplitin nipliagaqsiñiqsut.

50 Qiñiqamitruñ iluqatin tataminniqsut. Qilamik Jesus-ñum nipliutigai, “Quvi-atchaugıgıçhi, uvañauruna, iqsiñasi.”

51 Tarra utlañniğai ikipluni umiamun, aasii anuğaiqhuni. Taapkua quviğutçhallapiağniqsut.

52 Tautukkaluaqlugu Jesus niğipkaipman qaqqunik inuigiaktuanun kanıqsimalguıñniğaaıtıli kisuutilaana, ukpiğilguitlugu tavrakii.

Jesus Mamitçhiruq Atniğñaqtuanik Gennesaret-mi

⁵³ Taapkua ikaaqługu narvaq tulaŋniqsut Gennesaret-mun.

⁵⁴ Niukamiŋ umiamiñ iñuich ilisaqligutiniŋaat Jesus.

⁵⁵ Iglauniqsut iluqaani nunami Jesus-muutriaqsiplutiŋ atniŋñaqtuanik akiyaqhutiŋ siŋigviksuummaisa ilitchuŋikamitruŋ Jesus sumiitilaŋa.

⁵⁶ Napmupayaaq Jesus nunaqqiuramukman suli nunaqpanmun iñuich aggiutruŋniŋaich atniŋñaqtuat illiuqaqlugich tumitchaanun apqusaagaksraŋiñun Jesus. Tamatkua iñuich iniqsruŋniŋaat Jesus atniŋñaqtuat aksillaŋniagukługuunniñ atnuŋaŋa. Aasiñ taatnaqamitruŋ nakuqsiraŋautiginiŋaat.

7

Sivulliaŋisa İlisauttigikkaŋat

¹ Tavra ilaŋisa Pharisee-ŋuruat suli aglaliqirit aggiqsuat Jerusalem-miñ utlaŋniŋaat Jesus.

² Tautuŋniŋaich Jesus-ŋum maliguaqtit ilaŋisa niŋiruat igguŋaluaqnagich argatiŋ Pharisee-ŋuruat piraksriutaatitun iñuŋnun.

³ Pharisee-ŋuruat suli atlat Jew-ŋuruat niŋillaiñniqsut igguŋaluaqnagich argatiŋ, kamagi-plugu ilisauttutaat sivulliaŋikkaŋmiŋ inilŋaanimakŋa.

⁴ Aikamiŋ tauqsigñiaŋviŋmiñ sunik niŋillaiñnisut igguŋaluaqatiŋ. Suli iñugiaktuat piraksriutiŋich aapamiŋ maligutmiŋaich itnatun ittuat, igguŋlugich qallutit suli utkusiich suli puggutat.

⁵ Tavra Pharisee-ŋuruat suli aglaliqirit apiqsruŋniŋaat Jesus, “Suvaata maliguaqtitin maligutiŋitpat ilisauttigikkaŋitñik sivulliapta, niŋiplutiŋ qaqqianik igguŋniŋilaanik ar-ŋaŋmiknik?”

⁶ Jesus nipliutigai, “Ukpiŋŋuaqtaurusii, Isaiah sivuniksriqiri nalauttuq uqaqami ilip-sigun, itnaqhuni,

Iñuich kamaksrulgugaluŋaŋa uqałhiŋaŋmiktigun

aglaan uummatiŋich uŋasiksut uvamniñ [piqpagillapiangitłunja].

⁷ Kamaksruutaat uvamnun taŋiŋilaŋuruq

atakkii ilisautrirut iñuich ilisauttutaitñik iliplugich maligutaksraŋiruatun Agaayyutim.

Isaiah 29:13

⁸ Kamagiŋitkaluaŋisi tillisai Agaayyutim, aglaan kamaksriplusi ilitqutchiñik iñuknitŋaqtauruanik.”

⁹ Jesus-ŋum niplutipsaŋniŋai, “Yaiy, nalunŋitkaluaŋniŋiksi qanuq ayaksimaaliksranaŋat tillisai Agaayyutim. İlisimagaluŋuq atuumaniaqtaksrauruq Agaayyutim pisulhagun kamagiŋiŋitkisi aglaan ilisauttutisi malikkisi.

¹⁰ Moses tilisiñiqsuq, ‘Kamagiŋumagiñ aapan suli aakan’ suli ‘Kiñaimña uqapiluuŋitruuq aapamiñik suli aakamiñik tuqqutaksraupiaqtuq’.

¹¹ Aglaan itna ilisautrirusi iñuum nipliutilhiñauplugik aŋayuqaŋni ‘Corban’ (mumiutiqtuq ‘Ikayuŋukkaluaŋiptik aglaan qaiñŋaniktunja Agaayyutmun’).

¹² Taatnaqamigguuq patchisaiyaŋniraqtuq ikayuñiksraŋaluŋmiñik aŋayuqaŋmiñik.

¹³ Taatnaqapsi ayakkisi uqałhi Agaayyutim taavrumuuna ilisauttipsigun. Suli iñugiaktuat atlat ilisauttipsi atuumangiŋaŋigisi.”

Sut Qaayugnaqsiruat İñuŋnun

¹⁴ Uumaguuq tuqluŋniŋai iluqaisa iñuich inmiñun nipliutiplugich, “Naalaŋniłlaksitŋa, kaŋiqsiyumausi!

¹⁵ İsaagaqtuq iñuŋmun silataaniñ qaayugnaqsiraŋgutaŋitчуq aglaan samna anniugaqtuq uummatmiñiñ.

¹⁶ [Kiña iñuk siutiqaqtuq tusaali.]”

¹⁷ Jesus-ŋum unitñamigich iñugayaat isiŋniqsuq tupiŋmun.

Maliguaqtaiñ

kaŋiqsimasrukutiŋ apiqsrułgiñniŋaŋat taavrumuuna atrikusautikun.

¹⁸ Suakataǵnigai, “Kaniqsillaiññaqpat! Tusaanitchuatun! Uvvaami qanutchim silataaniñ isaagaqtuam qaayuǵnaqsiraǵanitchaa iñuk.

¹⁹ Atakkii isaagaqtanitchuq uummataanun aglaan aqiaǵuanun anipluniasiiñ timimiñ.” (Jesus-ñum nipliutigikmaun taamna niginaqsigai niqipayaurat.)

²⁰ Niplipsaaqtuq, “Sagviqsiqataqtuam iñunmiñ taavruma qaayuǵnaqsiraǵigaa iñuk.

²¹ Samakña anniuǵaǵaqtut uummataaniñ iñuum, pigiitchuat isummatit: sayunajiq ilaqataunnani, tiglyuǵiq, iñuaqtuǵiq,

²² atlatuǵiq, kaviuǵutiqaǵiq, pigiiliqihiq, kinnitñiliq, inmiñun aǵalalǵuǵiq, sanjaktuǵiq, uqaǵniqluktaiq, kamanagasarugiliq, kinnanaaǵiq.

²³ Iluqatin taapkua pigiitchuat sagviǵaqtut iñunmiñ, qaayuǵnaqsipluǵuasiiñ taamna iñuk.”

Ukpiqsriħa Aǵnam Jew-ñunǵitchuam

²⁴ Tavrakña Jesus aullaǵniqsuq tunaanun Tyre-m suli Sidon-ñumlu. Isigniqsuq tupiǵmun nalutqugaluaqhuni iñun. Aglaan nalunilǵiññaat.

²⁵ Uvvauna aǵnaq paniuraqaǵniqsuaq irrusiqlunimik. Tusaanigaa imma Jesus tikiuma-nipluǵu. Utlakamiun purviginigaa isigaiñun.

²⁶ Aǵnaq Jew-ñunitchuq, animapluni Phoenicia-mi Syria-mi ittuami. Taavruma iniqsruǵnigaa irrusiqluk anillañniaqupluǵu paniuraǵikkaǵmiñiñ.

²⁷ Aglaan Jesus-ñum nipliutigaa atrikusautmik, “Ililgaat sivulliulugu nigisuiqsuksaurut. Nalaunjanitchuq ililgaat qaqquksrañat aatchuutigilikrañat makunña qipmiñun.”

²⁸ Aǵnam kiuniǵaa, “Aa tarraami, Ataniiq, naagaunniñ qipmich nigǵiviich ataadni nigisuupmiut kanganiñitñik ililgaat.”

²⁹ Ilaan nipliutinigaa, “Aarigaa, kiusrillautaqutintarra, ikayuǵisigikpiñ. Aggiiñ, taamma irrusiqluk aniruq paniuraǵikkaqniñ.”

³⁰ Taavruma aikami paqinnigaa paniuraǵikkani nalauraaqtuq siñigvinñi, irrusiqluqaǵnianitchalukut.

Jesus Mamititchiruq Iñunmik Uqatlaitchuamiglu Tusaatlaitchuamiglu

³¹ Tarra Jesus aullalǵiñniqsuq avataaniñ Tyre-m Sidon-kuaqhuni utlautipluni narvanun Galilee-m, apqusraaqluǵu nunakun atilikun Decapolis-mik.

³² Iñuich Jesus-muutilǵiññaat iñuk tusaallaitchuq suli uqallaitmisigalugu. Tarra iniqsruǵnigaat patigluǵu argaiñik iħuaqsitqupluǵu.

³³ Tavra unavaqtaaǵutillañniǵaa iñugaaǵruñiñ. Ilipluǵu tikiǵikkani siutañnun suli tivvuaqtuqluǵich aksinñigaa uqaǵikkaña iħuaqsisukluǵu.

³⁴ Aaǵluqhuni qilañmun aniqsaaqpaniqsuq nipliqhuni, “Ephphatha” (mumiutiqaqtuq “Añmaǵiñ”).

³⁵ Tavrakñatchiaq siuttak añmaǵniqsuk suli uqaña iħuaqsipluni, uqaqsipluniasiiñ kaniqsiñaqsipluni.

³⁶ Jesus-ñum tiliñigai uqaqunilugich, aglaan iñiqtiǵaluaqtitulitun uqapsaǵniqsut tamarumuuna uuma savaaǵikkañagun.

³⁷ Quvigutchallapiǵniqsut nipliqhutun, “Ilaa savaaqaqtuq supayaamik pillautaqluǵu: tusaallilaaat tusaatlasipluǵich suli uqallaitchuq uqatlasipluǵich.”

8

Jesus Nigipkaiñiqsuq 4,000 Añutirik

¹ Taipkunani uvluni iñugiaktuat iñuich katiniqsut. Niqiksraitmata, Jesus-ñum tuqluǵnigai maliguaqtini inmiñun, aasii nipliutipluǵich,

² “Uvaña ilunñugigitka iñugiaktuat iñuich, atakkii nayuutirut uvaptikni pinasuni uvluni niqiksraigutiplutinaasiiñ;

³ uvaṅa aullaqtitkupkich niḡipkaḡaluḡnaḡich ilinich taaqtukkaḡisirut apqutmi. Ilaṅich agḡiḡniqsut uṅasiksiuamiñ.”

⁴ Jesus-ḡum maliḡuaqtaiñ kiuniḡaat, “Nakikḡami maani iñuilaami qaqquqtuḡisivat taatnatun iñugiaktigiruat iñuich niḡisuḡiḡutiḡ?”

⁵ Tarra apiqsruḡniḡai, “Qapsiñik qaqqianḡuranik piqaqpisi?” Kiuniḡaat, “Tallimat malḡuḡnik.”

⁶ Tarra tiliñiḡai iñuich aquvitqupluḡich nunamun; aasiñ tigukamigich tallimat malḡuk qaqqianḡurat quyyavigiqqaaqḡuḡu Agaayyun, avḡuḡḡuḡich qaqqiat qaiñniḡai maliḡuaqtimiñun autaḡutigitqupluḡich iñuḡnun. Aasiñ piñiḡaat taamna.

⁷ Taapkua piqaqmiñiqsuttuuq mikiruuranik iqalugauranik. Jesus-ḡum quyyatipluḡich tiliñiḡai maliḡuaqtini tamatkuaptuuq autaḡutigitqupluḡich.

⁸ Iluqatiḡ iñuich niḡiñiqsut niḡisuḡiḡataqhutiḡ. Maliḡuaqtit ilakut pukukmatigich imiḡniḡaiḡich tallimat malḡuk aguupmaich.

⁹ Taapkua niḡiruat iñugiaktilaqaḡniqsut 4,000 iñuich. Jesus-ḡum aipkaqqaaḡḡuḡich

¹⁰ ikiniqsuq umiamun maliḡuaqtiniḡu tiksiquhutiḡ nunanḡanun Dalmanutha-m.

Iñuich Qasiñiqsut Quviqnaqtuamik Savaamik

¹¹ Pharisee-ḡuruat agḡiqhutiḡ uqavaḡutiaqsilḡiñniḡaat Jesus uuktuaqsagukḡuḡu, “Savaaqaiñ quviqnaqtuamik. Taavrumuuna ilitchuḡipkaḡumigaatigut Agaayyutim tuyuḡipiathaniḡ ilipnik.”

¹² Aniqsaaqpagataqhuni Jesus-ḡum qatmigiliutiniḡai nipliḡhuni, “Uvvali ukua tautugukamiḡaḡlaan quviqnaqtuamik! Nipliutigipsi, Makua iñuich tautukkumiñaitchut quviqnaqtuanik savaanik nalupqinaḡiḡutauluḡu kisuutilaamnik.”

¹³ Taatnaqqaaqhuni uniniḡai. Ikipluniasiiñ umiyamun aullaḡniqsuq taavruma narvam siñaan iḡḡuanun.

Kaniqsitlaitchuat Maliḡuaqtit

¹⁴ Maliḡuaqtai aullaqamiḡ piiguqtiḡniqsut qaqqumikunniiñ aḡlaan atausiḡhiñaq qaqqianḡuraq taquaḡiliḡniḡaat.

¹⁵ Jesus-ḡum tiliñiḡai, “Qaunagiyumausi puvlaksautaatiñ Pharisee-ḡuruat suli puvlaksautaaniñ taavruma Herod atangum.”

¹⁶ Taapkua uqaqtuyaagaqsiñiqsut avatmun, “Una uqaqtuq taavrumiḡa taquanitiñapta qaqqiamik.”

¹⁷ Jesus-ḡum ilisimalḡiñniḡai kaniqsitlaiḡhatigun. Uqaqtuaq ilisautriḡhatnik Pharisee-ḡuruat suli suraḡalhaniḡ Herod-ḡum, taapkuali uqaqhutiḡ taquaniliḡmiknik qaqqumik. Taatnaqhuni apiqsruḡniḡai, “Suvaata uqaqtuyaagaqsilḡitpisi akunnapsitni qaqqumik taquanitiñiplusi? Kaniqsiniḡpisisuli? Puqiisigivisi taatnatun?”

¹⁸⁻¹⁹ Iriqaḡaluahusi qiñilḡuitchusi suli siutiqaḡaluahusi tusaalḡuitchusi. Itqaḡiniñniḡpisiḡ tallimat qaqqiat niḡipkautikapkich 5,000 iñugiaktilaaliḡnun? Qapsiñik aguupmaḡnik immiuvisi ilakunik katitchikapsi?” Tamatkua kiuniḡaat, “Qulit malḡuḡnik.”

²⁰ “Suli niḡipkautikapkich tallimat malḡuḡnik qaqqiat 4,000 iñugiaktilaaliḡnun aasiñ ilakugikkanich pukukapsigich qapsiñik immiuvisi aquupmaḡnik?” Tamatkua kiugaat, “Tallimat malḡuḡnik.”

²¹ Ilaan nipliutigai, “Suvaatami kaniqsilḡuitkaqsilḡitpisi?”

Jesus Ihuasipkaiñiqsuq Qiñitlailamik Bethsaida-mi

²² Tikitmata Bethsaida-mun, tavruiḡautiniḡaat qiñitlaitchuaq iñuk iniqsruḡḡuḡuasiñ ihuasitqupluḡu.

²³ Jesus-ḡum tigupluḡu qiñitlaitchuaq iñuk argaigun, tasiuḡḡuḡu annisiniḡaa nunaaqqimiñ. Aasiñ tivvuaqtuqqaaqḡuḡik irrak patiniḡik arganmiñik nipliuti-pluḡuasi, “Sumik qiñitlasiñiqpich?”

²⁴ Iñuk tautuñniagaqsiñiqsuq nipliḡhuni, “Uvaña tautukkitka iñuich atriqaḡḡgich na-paaḡtunik pisuktuatun.”

²⁵ Jesus-ḡum iłitqinñiḡai argagikkani irraknun, taututḡiksaḡamiasiiñ taamna iłuaqsiñiqsuq. Takpiksiliḡñiqsuq.

²⁶ Qiñitlasipkaanikamiuñ Jesus-ḡum uqautiniḡaa, “Aillaḡiñ, aglaan nunaaqḡqimun utiqtiḡniḡnak.”

Peter-m Uqautiginiḡaa Kisuutilaḡa Jesus-ḡum

²⁷ Jesus aullaḡniqsuq piḡatigiplugich maliḡuaḡtini nunaaqḡiñun qaniḡanun Caesarea Philippi-m. Iḡliḡtuaḡiḡmikni apiḡsruḡniḡai, “Kisuunivatḡa makua iñuich?”

²⁸ Tamatkua kiuniḡaat, “Iłanisa iñuich John Paptaaḡtitchirauniḡlutin, iłanisa Elijah-ḡuniḡlutin, atlatlu sivuniksriḡirauniḡlutin inḡiḡaanimma, itna uḡaḡaḡtut.”

²⁹ Ilaan nipliutigai, “Iłipsimi kisuunivisitḡa?” Peter-m kiuniḡaa, “Christ-ḡurutin Agaayyutim akiḡsruutigikkaḡa.”

³⁰ Jesus-ḡum tiliñiḡai uqautitḡuñitḡugu kimun-unniiñ.

Jesus-ḡum Uqautiginiḡaa Tuḡtiḡsraniḡu Anḡipkakkautiḡsraniḡu

³¹ Tavra Jesus-ḡum iłisautiuraagaqsiñiḡai maliḡuaḡtini, “Iḡñiḡa Iñuum nagliksaaḡtuk-srauruḡ, suli sivulliuḡtiḡruat suli qaukḡiḡisa agaayuliḡsit suli aglaliḡirit ayakkisigaat. Tuḡtḡkisigaat, aglaan piñayuakun uvlut anḡipkakkauḡisuruḡ.”

³² Nalupḡinaiyutigai tamatkuniḡa. Peter-m saniḡpaktaḡutillakḡugu uqautiniḡaa Jesus taatnatchiñik uḡaḡuñitḡugu.

³³ Jesus-ḡum takullakkaluḡamigich maliḡuaḡtini iñiqtiḡniḡaa Peter, “Tuunḡaaḡ, aullaḡiñ uvamniñ atakkii isumañitchutin Agaayyutim isummasianik aglaan iñuich isumañatnik.”

³⁴ Jesus-ḡum tuḡḡuḡmiñiḡai iñuḡayaat inḡmiñun maliḡuaḡtimiñunlu nipliutiḡlugich, “Kisupayaam maligukkumiña suksraaḡtaksraḡigaa pisuḡi, iḡsriutilugu sannigutani aasiiñ maligluna.

³⁵ Atakkii kisupayaam anniḡiniḡumiñuñ iñuḡi tammaigisigaa aglaan kisupayaam tammaiyumiñuñ iñuḡi pigiluna suli pigilugu tusaayugaallautaq anniḡsuḡiakun, taamna iñuḡisipiḡaḡtuḡ.

³⁶ Iñuum piññaktaḡiḡiḡiñauḡaluḡaa suurapayaḡa marruma nunam, aglaan tam-mautigisigaa iñuḡtchii. Sakuñuraḡniaḡha atuḡumiñaitchuḡ sumun.

³⁷ Tarra simmiutiksraitchaa iñuum iñuḡtchii.

³⁸ Iłapsi kanḡuḡivalukkaatḡa iłisauttitkalu sivuḡaatni iñuich killuuruat sayuñaruatlu. Taatnatun Iḡñiḡan Anḡutim kanḡuḡigisipmigaaptuuḡ utiḡumi kamanautiḡaḡuni aapamisun piḡasiḡuni ipḡitḡchuanik isaḡuliḡnik.”

9

¹ Suli iłaniḡai uumiḡa, “Iłumutuuruamik nipliutigipsi, Iłanich marra iñuich tuḡyumiñaitchut qiñiñaiñḡaan Agaayyutim anḡayuḡautaa sanḡiḡun.”

Jesus-ḡum Atlanḡuḡtiḡha

² Kiñuḡun itchaksrat uvlut Jesus-ḡum kayuñiḡniḡai Peter-lu, James-lu John-lu aasii sivulliaḡsiḡlugich iḡḡimun kisiisa. Qiñiḡtitlugich Jesus atlanḡuḡniqsuq sivuḡaatni.

³ Atnuḡaanḡi qivliḡisirauraḡhutiñ qatiḡsiḡlutiniñ aniutun, kia-unniiñ nunami salum-ḡumiñaitkai qatiḡsitḡlugich.

⁴ Tavrakḡatchiaḡ tamatkua qiñiḡmiñiḡaich Elijah-lu Moses-lu uḡaḡatigiaḡsipmatku Jesus.

⁵ Tarra Peter-m nipliutiniḡaa Jesus, “Iłisautrii, nakuunayaḡtuḡ uvani ittuiñḡuḡpta. Nappaitḡuḡtuḡtugut nappaiñayaḡtuḡtugut piñasunik palapkaaksranik, atautchimik ilipnun, atautchimik Moses-mun suli atautchimik Elijah-mun.”

⁶ Peter qanuǵviillapiaǵniqsuq tupaŋapluni, taatnaqhuni ilisimanǵiñniqsuq sumikunniñ uqaǵikkaǵmiñik.

⁷ Taatnaqsqaqtitlugich nuviyam qulaŋiutiniǵai. Nipi nuviyamiñ tusaǵnaqsiñiqsuq itnaqhuni, “Taamna ilaanuruq piqpagikkaǵa Iǵniǵa, naalaǵniyumagiksi!”

⁸ Taapkua alaqtasikmata ilagikkak qiñiǵnainaniktigniqsuk. Qiñiñhiñǵniqsut kisanik Jesus-mik.

⁹ Iluqatiŋ atqaaqsikamiŋ taavrumakŋa iǵgimiñ Jesus-ŋum tiliñiǵai uqautigitqunjitlugich qiñikkanit Iǵniñan Anutim anitqiñhanunaglaan.

¹⁰ Tamatkua tusaakamitruŋ tillisaa qanuqsagviitkaluaqhutiŋ apiqsruqtuutiaqsiñiǵaat avatmun, “Qanuutauruaq una anitqiñiq tuqumiñ pivaun?”

¹¹ Tavra apiqsruǵniǵaat Jesus, “Suvaata aglaliqirit uqaǵuuvat Elijah aggiqsuksrauniplugu sivulliuluni?”

¹² Kiuniǵai, “Tavra Elijah aggiqqaagñiaqtuq Christ-miñ itqanaiyaǵlugich supayaat. Uvvasuli aglausimaruaq Iǵniña Iñuum nagliksaallapiaqtuksraugisiñiplugu suli sukraǵinǵiǵisiñiplugu iñunun.

¹³ Aglaan nipliutigipsi, Elijah aggianiktuq. Iñuichaasiiñ anallaqłukkaat qanupayaaq, tuvraqługu aglausimaruaq ilaagun.”

Jesus Nakuqsipkaiñiqsuq Nukatpiaǵruŋmik Irrusiqłulinŋmik

¹⁴ Tamatkua utiqamiŋ atlanun maliguaqtaiñun tautuŋniǵaich iñugayaat suli aglaliqirit uqavaaqtuat maliguaqtinun.

¹⁵ Iñuich tautukamitruŋ Jesus quviǵusullapiaqhutiŋ aqpaliqsruqhutiŋ ilaanun paaǵniǵaat.

¹⁶ Ilaan aglaliqirit apiqsruǵniǵai, “Sumik uqaqtuyaagutiqaqpsi?”

¹⁷ Ilaŋata iñugaagruich nipliutiniǵaa, “Iisautrii, tikiutriruŋa iǵniǵikkamnik irrusiqłuqaqhuni uqatlaiqsitlugu pitchanik.

¹⁸ Irrusiqłuum analataǵipmagu ulǵutkaa nunamun. Ilaa qiluraǵallapiaǵaqtuq, innuliqi-pluni qaniǵmigun, tiriqulaplugich kigutini suli tikkaksillapiaqhuni iluqaǵmi tuquruatunnniñ. Uqautigaluagitka maliguaqtitin anitquplugu aglaan taatnalguiñniǵaat.”

¹⁹ Tavrali Jesus-ŋum nipliutiniǵai, “Aatai, ukpiqqutaiñniqpat ilipsitñi! Qanutunaglaansuli nayuǵniaqpsi? Qanutunaglaan igłutuqtaksraǵivisi? Taamna nukatpiaq uvuŋautisaqsuŋata.”

²⁰ Iñuich Jesus-muutiniǵaat. Irrusiqłuum tautupqauraqamiŋ Jesus, nukatpiaǵruk qiiqsruqtitkaqsiñiǵaa. Ulǵupluni nunamun aksralikhuni innuliqiaqsiñiqsuq qaniǵmiñi.

²¹ Jesus-ŋum apiqsruǵaa aapaŋa, “Qaŋaaglaan taatnaiłiva?” Taavruma nipliutigaa, “Imma ililgauraukiǵmiñiñaglaan.

²² Akulaiqługu irrusiqłuum tuqunniaqsimagaa igitqataqługu ikniǵmun suli imiǵmun. Pitlagupku suraǵallaŋniǵuqtuq! Iłunŋugillaŋniǵuta ikayuqtigut!”

²³ Jesus-ŋum uqautiniǵaa, “Arguasuktuksraunitchutin pitłaniłuŋa. Ukpiqsriñhiñǵuvich supayaaq piñhiñauruq!”

²⁴ Tavrauŋaa aapaŋa ililgaam kappianaruq nipliuhuni, “[Ataniiq.] Ukpiqtuŋa. Ikayunŋa ukpiqsrisiqatluqulun!”

²⁵ Jesus-ŋum qiñiǵai iñuich utlaktigikkani. Iñiqtigaa irrusiqłuk itnaqhuni, “Uqalaitchuaq suli tusaallaitchuaq irrusiq, anitqugikpiñ uumakŋa nukatpiaǵruŋmiñ, aasiiñ isitqisunǵaqnak.”

²⁶ Irrusiqłuk igiallaksaqtuq qiluraǵaqtitlugu taamna nukatpiaǵruk, aasiiñ uulillaktitlugu aniruq ilaaniñ. Taamna nukatpiaǵruk tuqunaruatun ililiqtuq. Iñuich uqaaqsiñiqsut, “Ilaa tuquliqtuq.”

²⁷ Aglaan Jesus-ŋum tiguplugu argaigun ikayuqługu makitinniǵaa.

²⁸ Jesus isianikman tupiġmun maliguaqtaiñ apiqsruġniġaat kisiñjuġuutiplugu, “Suvaata anilguitpisigu taamna irrusiġluk?”

²⁹ Ilaan kiuniġai, “Agaayulhiñakun piliqillapiaqhuni [uisauraakikunlu] anitlagaa taat-nasiġ irrusiġ.”

Jesus Uqautiglitkaa Tuqqutauliksraniġu Anipkakkauliksraniġu

³⁰ Taavrumakñaqhutiñ Galilee-kuagñiqsut. Iġisimatqunjiññiġaa kimun-unniiñ naniiti-laani,

³¹ atakkii iġisautrisukhuni maliguaqtimiñnik, itna, “Iñuich tigugisigaat Iġñiña Iñuum tuqul-luguasiiñ. Tuqqutaunjanikkumi piñayuakun uvlut taamna anitqikkisiruq.”

³² Aglaan maliguaqtaiñ kaniqsiñiññiġaat uqaaqtuutigikkana, taluqsraqhutiñaasiiñ apiqsruaġalguiññiġaat Jesus.

Kiña Kamanaġniqsrauva?

³³ Tavra tikiññiqsut Capernaum-mun. Tupiġmiillaġmiñ Jesus-ñum maliguaqtini apiqs-ruġniġai, “Sumik uqaqtuyaagutiqaqpsi iglaullaptikni?”

³⁴ Kiunjiññiġaat atakkii iglaullaġmiñ uqaqaqhutiñ avatmun nalliġmiknik kamañniqsrauniaqmagaan.

³⁵ Ilaan tarra aquvitluni tuqġuġniġai qulit malġuich maliguaqtigikkani nipliutiplugich, “Kiña iñuk sivulliusukkumi aqulliuruksrauruq savaktiġuqmiġuni iluqañitñun.”

³⁶ Aasii qiññuagñiġaa iġilgaaq inillakġugu akunġatnun, saġliriutiplugu itnaqhuni,

³⁷ “Kisupayaam akuqtuġumiñ iġilgaaq pisigiluna akuqtuġaana, suli kisupayaam akuqtuġumiña akuqtuġumiñaitchaana uvañalhiñaq aglaan akuqtuġaa taamna tuyuġirigikkaġa.”

Akitñaqtuqtiñitchuaq Uvaptiknun Iġagillapiagikput

³⁸ John-ñum Jesus nipliutiniġaa, “Iġisautrii, qiñiġikput una anitchiraġiiruaq irrusiġluñnik atuqġugu atqiñ. Taavruma iñuum maliguanitmitigaatigut. Uvvaasiiñ iñiqtigikput atakkii maliguaqtigiñitlugu uvaptikni.”

³⁹ Aglaan Jesus-ñum nipliutiniġai, “Nutqaqtitnasiun atakkii iñuum savaaqaqtuam quviqnaqtuanik atuqġugu atiga uqautigiyumiñaitkaana pigiililuna.

⁴⁰ Akitñaqtuqtiñitchuaq uvaptiknun iġagillapiagikput.

⁴¹ Nipliutigipsi, kisupayaam aatchuġumisi qallugauramun imiksrapstitnik Christ pigip-masi akilġusiaġitlasipiaġisigaa.

Killuqsacusaaġutit

⁴² “Kia iñuum killuqsacusaaqpagu ilañat makua ukpiqsrisiqaqtuat uvamnik iġilgaatun, nakuutlukkayaqtuq taamna qunisiġmiutchiġlugu uyaġakpañmik ipipkaqpan taġiumi.

⁴³ Suli argakpich killuqsaqtitpatin piġumagitin. Iġuatlukkayaqtuq ilipni isiguvich iñuuliġmun argaillutin uumakña argaqaġutin igluktun aullakksraqniñ anasiñjuqsagvinmun ikniġmun qamitlailaamun.

⁴⁴ [Tavrani qupilġut tuquyumiñaitchut suli ikniq qamiyumiñaitmiuq.]

⁴⁵ Naagasuli isigakpich killuqsaqtitpatin piġumagitin. Iġuatlukkayaqtuq isiguvich iñuuliġmun isigaillutin uumakña isigaqaġutin igluktun iktauliksraqniñ anasiñjuqsagvinmun.

⁴⁶ [Tavrani qupilġut tuquyumiñaitchut suli ikniq qamiyumiñaitmiuq.]

⁴⁷ Suli ilvich irigikkaqkich killuqsaqtitpatin piiqsigumagiñ qaquliġlugu. Iġuatlukkayaqtuq ilipni isiguvich anaayuqautaanik Agaayyutim atautchimik iriqañjaqkich uumakña malġuñnik iriqaġutin iktauliksraqniñ anasiñjuqsagvinmun.

⁴⁸ Tavrani
qupilġut tuquyumiñaitchut

suli ikniq qamiyumiñaitmiuq.

Isaiah 66:24

⁴⁹ “Maanili iñuk inmiguuraq makitalgutillaakkaugisiruq iknikun.

⁵⁰ Taǵiuq nakuuruq, aglaan taǵium taǵiuǵniippan qanuq taǵiuǵniǵniiaqpisiuñ? Taatnamik qanusriuhqaǵitchi taǵiutun, tutqiuṭiqagusi akunnapsitñi.”

10

Jesus Iṭisauriruuq Avitikon

¹ Jesus aullaqami tavrakña Judea-muñniqsuq iglunanun Jordan-ñum kuunjan. Tavrani iñuich katirvigilgitmatni sivuanisun Jesus-ñum iṭisautiuraagaqsilǵiññigai.

² Iṭañich Pharisee-ñuruat tikitlugu uuktuaqsagñiaǵalualǵiññigaaṭ, “Uvva, maligutaksrakuagñaqpa iñuum avitkumiun aǵnaqtin?”

³ Taavrumali kiunigai apiqsruutmik, “Qanuǵmi Moses-ñum tillisiquaqpassi?”

⁴ Tamatkua kiugaat, “Moses aglausimaruq, Iñuum aǵnaqtin avitchukkumiun qaitchiqiliun aǵlañnik avirrutiksranik aullaqtilluguasiiñ.”

⁵ Jesus-ñum kiunigai, “Moses qaitchiruq taavrumiña tillitmik pitchigiññipsigun.

⁶ Aglaan aullaǵniññihani Agaayyun iñiqsipman supayaanik iñiqsipmiññiqsuq aṅutmik suli aǵnamik.

⁷⁻⁸ Taatnamik aṅutim unitkisigaa aapaniḷu aakanilḷu, aǵnamiknun iḷiḷuni atausiññuǵutikaasiiñ. Tavra malǵuunñaiǵutik aglaan atausiññuǵisiruk.

⁹ Taatnamik kia-unniñ iñuum avitinniaqñagik Agaayyutim atautchimuktitaǵikkak.”

¹⁰ Isiqamiñ tupiǵmun maliguaqtaiñ apiqsrutqilǵiññigaaṭ taavrumuuna.

¹¹ Jesus nipliutigai, “Kisupayaaq avitchumi aǵnaǵmiññiñ aasiiñ kasuutiluni atlamun atlatuqtuq akitñaglugu aǵnaqqaatqin.”

¹² Naagaqaa aǵnam avitchumiun aṅutni aasiiñ kasuutiluni atlamun taamna aǵnaq atlatuqtuq.”

Jesus-ñum Agaayyutigai Iḷḷaurat

¹³ Iṭañisa iñuich iḷḷaat Jesus-muutiniǵaich aksiquplugich. Maliguaqtaiññaasiiñ iñiqtiqaññiǵaich iñuich tikiutriruat iḷḷaanik.

¹⁴ Jesus-ñum iḷitchuǵikamigich iḷuaginjñiññigai. Nipliutiniǵai, “Iḷḷaurat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunagich ilinjitñun atakkii Agaayyutim añaayuqautaa aṅmaruq iñuñnun atriqaqtuanun iḷḷaanik.

¹⁵ Itqagisiun una! Taapkua akuqtuqtuat añaayuqautaanik Agaayyutim iḷḷaurat akuqtuipmatun, kisimiñ taapkua tavruraǵisirut.”

¹⁶ Tarra ilaan saǵliriutikamigich iḷḷaat, iḷiḷugich argañni ilinjitñun agaayyutiniǵai.

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

¹⁷ Jesus aullaqauraqman iñuum aqpaliqsruqhuni purviginigaa itnaqḷugu, “Nakuuruq iṭisautrii, qanuǵluña piññaktaaqatlasaññayaqpik isuitchuamik iñuukḷimik?”

¹⁸ Jesus-ñum apiqsruǵniǵaa, “Suvaata atchiqpiña nakuuruamik? Atautchiññiññaq nakuuruq, taamna Agaayyun.

¹⁹ Iṭisimagitin tillisauruat, ‘Iñuauqtuqnak, atlatuqnak, tigliktuqnak, saǵlunak, saǵlutaqnak, kamagilugu aapan suli aakan.’ ”

²⁰ Taavruma iñuum kiugaa, “Iṭisautrii, iluqaisa tamatkua tupigigitka nu-tauḷamniñaglaan.”

²¹ Tavra Jesus-ñum tautuñniǵaa piqpaksrilikun itnaqḷugu, “Atautchimik inuǵniqsutin. Aullaǵutin tunityakkich sulliñipayaagikkatin aasiiñ qaillugich maniññaktatin inuqsraqtu-anun. Ilvilli umialgutiqaǵumautin pakmani. Aasiñ taatnaanikkuvich maligluña.”

²² Iñuk tusaakami taavrumiña aliasulǵniqsuq, aasiiñ aullaǵniqsuq iḷuññiḷiḷuqhuni atakkii suuraupkaqpaitḷuni.

²³ Jesus qiniqtuaǵataǵaluaqamigich nipliutiniǵai maliguaqtini, “Qanutun sakiqnaqtigigisiva tamatkunani umialguruani isiliksrñat Agaayyutim añaayuqautaanun.”

²⁴ Maliguaqtai quvigusuniqsut taavrumina niplioman. Aglaan Jesus-um niplu-titqinñigai, “Ililgaat, qanutun sakiqnaqtigiva [umialguruan] isiksranaq Agaayyutim anjauyqautaanun.

²⁵ Qaganatlukkayaqtuq pikukturua isiksrana ‘Iraagun Mitqutim’ uumakna umialgu-ruamiñ isigniaiksraniñ Agaayyutim anjauyqautaanun.”

²⁶ Maliguaqtai quvigutchallengeqniqsut, suliqsruaqsiplutin inmiknun, “Kiñami anniq-sugisiñiqpa?”

²⁷ Jesus-um qiniqamigich irigruiñaqlugich nipligñiqsuq, “Iñuk anniqsugumiñaitchuq inmiñik, aglaan Agaayyutim kisimi anniqsutlagaa atakkii Agaayyutim supayaaq savaagitlaplugu.”

²⁸ Tavra Peter-m nipliutiniqaa, “Atanji, unitchikput sua iluqaan malikhutin.”

²⁹⁻³⁰ Jesus-um kiunigaa, “Nipliutigipsi, Iñuk unitchiyumi kinunigmiñik, aniaqatmiñik, aapamiñiglu aakamiñiglu, qitunqamiñik, unniñ umialgutmiñik pigiluna suliq pigilugu tusaayugaagiksuaq, tamatkua utigisirut iluqaitniñ ilaanun tallimakipiatunaglaan marru-mani iñuuligmi piyuaqsiugaluanaqmiunniñ, suliq pigisiplugu isuitchuq iñuuliq sivu-nigmi tikumaraksrani.

³¹ Tamatkua sivullinasugiruat pakma aqulligugisiñiqsut aasiñ aqulliuruat sivul-ligugutin.”

Jesus-um Pinatchigñigai Uqaqalli Tuqutaunialigmiñiglu Anjitiqkkauligmiñiglu

³² Ukua igligniqsut tunaanun Jerusalem. Jesus-um sivulliuqtuaqniqai maliguaqtit kapyalillaktuat. Atlas iñuich maliqsruqtuat iqsilillaktut. Aasiñ katitaallakamigich qulit malguich iñugiaktigiruat uqautiaqsilginiñigai tamatkua atuumaruaksrat inmiñun,

³³ nipliqhuni, “Atanji, Jerusalem-munnaqtugut. Iñuum aachuutiniqaa Iqñina Iñuum qauklitniñun agaayuliqsinun aglaliqirinunlu. Tamatkua tuqutaksraguñniñaqaa. Tavrati qaitkisigaat Jew-nunitchuanun.

³⁴ Taipkua mitautigigisigaat suliq tivvuaqtuglugu suliq anaumigmilugu, aasiñ tuqutk-isigaat. Aglaan piñayuakun uvlut anjitiqkksilgitchuq.”

Aakauruam Iniqsruana

³⁵ James-lu John-lu, iqñak Zebedee-m, utlautiniqsuk ilaanun nipliqhutik, “Iñisautrii, apiqsruutiksraqaqtigini pisullapiakkaptiknik.”

³⁶ Tavra nipliutiniqik, “Suqagukkaluaqpisik?”

³⁷ Taapkuak kiunigaak, “Aquppiqasrigukhutin uvvaami ilaqatikpuk taliqpikni suliq ilaqatikpuk saumipni pigaluaqtuguk taivrumanu uvlumi aquvitkuvich kamaqutuani atanguvipni.”

³⁸ Aglaan Jesus-um nipliutigik, “Iñisimaniguptiku apqusaagaksrautigikkaqa apiqsruqayaitpaluktutik taatna. Imilhiñauvitku qallun imigviksrautigikkaqa naagaqaa apqusaalhiñauvitku naninnaqtuaq apqusaagaksrautigikkaqa?”

³⁹ Taapkuak malguk nipliutigaak, “Pihhiñauruguk.” Jesus-um nipliutigik, “Iliptik ilumutun imigisirutik alianaqtuamik imigaksrautimnik suliq apqusaagisiplutik naninnaqtuakun apqusaagaksrautipkun.

⁴⁰ Aglaan piksraqtuksraunitchuna kimik aquppiruksramik taliqpimni unniñ saumimni, aglaan Agaayyun qaiñniagik taapkuak inik tamatkununa iñunun itqanaiyautikkagmiñun inigitquplugik.”

⁴¹ Atlas qulit tusaakamitruñ ihuaginiñniqai James-lu John-lu.

⁴² Jesus-umli inmiñuutiniqai aasiñ nipluutiqlugich, “Iñisimarusi anjalatinich Jew-nunitchuat anjalanniglugaqtilaanatnik iñunitnik, suliq kamaqniqsranisa naqititchu-plugich.

⁴³ Aglaan taatnatun ittusraunitchuq akunnapsitni. Kisupayaaq kamaqukkumi akunnapsitni savaktigiyumagiksi.

⁴⁴ Suli kisupayaaq qaukhusukkumi akunnapsitñi savautrisuuyumauq iluqapsitñik.

⁴⁵ Igñiña Iñuum agginitchuq iñunñun savautityağuni aglaan savautrityaqhuni suli qaitchaqługu iñuulłi tasuqsautiksrauplugu iñugiaktuanun.”

Jesus Qiñitlasitqipkaiñiqsuq Bartimaeus-mik

⁴⁶ Jesus maliguaqtinilu tikiuaniqsut Jericho-mun. Aasiñ aullalgitñamiñ Jericho-miñ qiñitlailaq injulauraağniaqti aquppiñiqsuq tumitchaam saniğaaani, atilik Bartimaeus-mik igñiña Timaeus-ñum.

⁴⁷ Qiñitlailam ilitchuqıqamiñ Jesus Nazareth-miu apqusaagaqsiñiplugu tuqługaaqsiñiqsuq, “Jesus, kinuviaña David-ñum, anniqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaña inilğaanimma. Nagligillañña.”

⁴⁸ Iñugiaktuat iñiqtigaluagñiğaat nipaiaaquplugu, aglaan nipitusipsaagñiqsuq, “Kinuviaña David-ñum, nagligillañña.”

⁴⁹ Jesus nutqaqtıqami tiliñigai tikiutitquplugu. Tamatkua utlañiğaat qiñitlailaq nipliutiplugu, “Quviatchaugiğiñ, makillutin. Tuqługaatin.”

⁵⁰ Quyaliqpagitłuni maksrikami quppigaağniutigalugu aqpaqsruğñiqsuq Jesus-mun.

⁵¹ Jesus-ñum apiqsruğniğaa, “Suvaata akku tuqłullaviña?” Qiñitlailam uqautiniğaa, “İlisautrii, qiñitlasitqigukkaluaqtuña.”

⁵² Uuma kiugaa, “Itqanainaniktıgñiqsuq ukpiqsriłipkun.” Tavrakñatchiaq qiñitlasiñiqsuq. Nakuqsiliqami maliutigaluguuğniğaa Jesus.

11

Jesus-ñum Tikisaalħa Jerusalem-mun Ataniqtun

¹ Qaniñani Jerusalem Jesus iglauqatailu qalliñiqsut nunaaqqiuraanñun Bethphage-mun suli Bethany-mun ittuanñun iñiñani atıqaaqtuam Olives-mik. Jesus tuyuqağniqsuq malğunñik maliguaqtimiñik nipliutiplugik,

² “Nunaaqqiuramukkitik. Taamuñasii isipqauraguptik paqitkisigiktik pituksimaruaq nuğğaña natmaksıgvium natmaksıgvimailaq sivuani. Pituiğlugu uvunautityatku!

³ Kia iñuum apiqsruqpatik suvaata pituiğñiaqmagaan nipliutiyumagiktik, ‘Atanguruam inuğiğaa aglaan utiqtitkisiyaa qilamik.’ ”

⁴ Taapkuak tarra aullağniqsuk. Paqinniğaa natmaksıgvium nuğğaña tumitchiani pituqaqtuag paanani tupqum. Tarra pituiğniğaa.

⁵ Taatnalı iñuılli qichaqtuat tamaani nipliutigai, “Ukuqtıik, suniaqługu una pitu-iqpitku?”

⁶ Aikłiqsuak taapkuak kiggutiniqsuk Jesus-ñum tillisaatun. Iñuılli taapkua aullaqtin-niğaiç.

⁷ Taapkuak taamna nuğğaaq Jesus-muutiplugu, aasiñ quppigaaatik mattaqługik iliniğaiç taavrumuña nuğğagmun. Jesus natmaksıaqsiñiqsuq.

⁸ Iñugiaktuat iñuıch quppigaaatin siamitkaqsiñiğaiç apqutmun, suli ilañiç akiğuiñik napaaqtum navguqługıç ilııuqaiñiqsut apqutmun.

⁹ Iñuıch sivuagun Jesus-ñum suli tamatkua aquagun nipruagaqsiñiqsut, “Hosanna. Nangağlakput Agaayyun!

Uvvatuq Agaayyutim piłiutiqağliuñ tikitchuaq piqusiqhuni Atanıgmik. *Psalm 118:25, 26*

¹⁰ Agaayyutim piłiutiqağliuñ taamna analatchiaqsıruaq pakma sivullıaptiktun David-tun.

Nangakkauli Agaayyun qutçinñiqsrami qılañmi.”

Psalm 148:1

¹¹ Taatnatun Jesus Jerusalem-munñiqsuq. Tavrunaqami isiqhuni agaayyuvikpañmun, qiñiqtuagatağaluagami aniñiqsuq. Tanuğaksıpluni aullağniqsuq Bethany-mun piqatigi-plugıç qulit malğuk maliguaqtini.

Jesus-ñum Pannaqtitkaa Fig Napaaqtua

¹² Uvlaakuqman iluqatin pisuktuaqamin Bethany-miñ Jesus niğisulıgñiqsuq.

¹³ Tautuñigaa asirrisuuruaq napaaqtuq unjavaniñ akutuqpaligagñiqman. Tarra taku-nigaa asirritmanaaqiaqlugu. Tikitñamiuñ suqagñiangitchuq. Akutuqpalihhiñanik paqittuq atakkii pukunnaqsingitlunisuli.

¹⁴ Jesus-ñum nipliutigaa napaaqtuq, “Kia-unniñ iñuum asiaqtuqvgitqikkumiñaitchaatin pakmakñaniñaglaan.” Maliguaqtañ tusaanigaat taatnaqman.

Jesus-ñum Suaqluiyaiñha Agaayyuvikpauramik

¹⁵ Tikitñamiñ Jerusalem-mun Jesus isilgitchuq agaayyuvikpañmun. Anitkaqsiligñigai tunisiullaqtuat suli tauqsigsuktuat taavrumakña agaayyuvikpañmiñ, ulgutqataqlugillu niggiiviich akiñik simmiqsugviich suli aquppiutanich tunisiullaqtuat tinmiagruuranik tunillautiksrauranik,

¹⁶ suli kiñaunniñ akiyaqtitchumiñaiññigaa tuniakstranik agaayyuvikpakuaglugu.

¹⁷ Iñisautiniñgai iñuich, “Aglausimaruq,
‘Uvaña tupiña taiyuutiqağisiruq

iñupayaat agaayutyuqtuqviatnik.’

Isaiah 56:7

Aglaan ilipsi iriqtuqviñiutiniğiksi tigliniaqtinun.”

¹⁸ Qaukñinich agaayuliqsit suli aglaliqirit tusaakamitruñ taamna, pakaqiaqsiñigaat qanuq taimma piyaqquguklugu. Nuyuağiliutiniğaat atakkii iluqatin iñuich quviğusuutigiplugich Jesus-ñum iñisauttutai.

¹⁹ Unnuksraaqman Jesus aullalgiññiqsuq nunaqqimiñ piqatiqaqhuni maliguaqtimiñik.

Iñisaaksraq Pannaqluktuamiñ Napaaqtumiñ

²⁰ Suli uvlaağuqman apqusaqaqamiñ taututqinñigaat asirrisuuruaq taimña napaaqtuq. Pannaqluñniqsuq kanituummağmi.

²¹ Peter-m itqaqtilgiññigaa imña atuumaruq aasiñ nipliutiplugu Jesus, “Iñisautrii, asirrisuuruaq napaaqtuq piunillaqsruqtikkan paniqtigñiqsuq.”

²² Jesus-ñum kiugai, “Ukpiqsrishitchi Agaayyutmik.

²³ Iñumutun uqautigipsi, Nipliutigupsuñ iggiq, ‘Ki, nuutittin igitaulutin tagiumun’ atuumagisipiaqtuq. Taamna nalupqinaitchuq. Ukpigillapiagupsuñ iluqnağusi taatna atuumagisinilugu, tavra savaañupkañhiñaugiksi.

²⁴ Taatnamik nipliqsuña, qanutchipayaat kipiğniugutigikkasi agaayyutigigupsigik ukpigitchi akuqtuğinilugich, suli piginiagisi.

²⁵ Agaayugupsi, natqigutimaagumagisi ilagikkasi qanutchimik akikñaqtuutiqağniğupsi. Taatnağupsi aapagikkapsi pakmani ittuam natqigutimaagisigaasi killuutipsitñik.

²⁶ [Natqigutrisimaitkupsi iñuñnik atlanik aapapsi pakmani ittuam natqigutiym-iñaitmigaasi killuutipsitñik.]”

Kimik Jesus Tuyuğiriqağniqpa?

²⁷ Utitqikkamiñ Jerusalem-mun, Jesus isigñiqsuq agaayyuvikpañmun. Qaukñinich agaayuliqsit suli aglaliqirit suli sivulliuqtigruat tikiññigaat

²⁸ apiqsruqlugu, “Kia aatchuqpatin añalatchiğmik savautiplutin tamatkuniña? Kia sanñiksriññiqpatin taatnatun?”

²⁹ Jesus-ñum kiuniğai, “Apiqsruğniagipsi atautchiñhiñamik apiqsruutmik. Kiulgugup-sitña uqautigisigipsi añalatchiñkun tamatkuniña savalgutillaamnik.

³⁰ Nakitña John añalatchiñnikpa ilaan paptaaqtitchisilaanani? Agaayyutmiñ naaga iñuñniñ? Uqautisitña.”

³¹ Taapkua uqqaqiaqsiñiqsut inmiknun, “Kiuguptigu pakmakñaktaunilugu nipliutigisi-gaatigut, ‘Suvaatami ukpigiññiqpisiuñ John?’

³² Naagaqaa uqagumiñaitchugut añalatchiñha iñukmiqnisaunilugu.” Iñijisa sivuugaginiğaiç iñuich, atakkii iñupayaaq ukpigipiagñigaaq John sivuniksriqirauniplugu.

³³ Taatnagaluaqamin kiulhiñağniğaat Jesus, “Uqautilguiññiğiptiğiniñ.” Jesus-ñumli kiugai, “Uvanaptuuq uqautiyumiñaitmiñiğipsi nakikña anjalatchiñinikñuña tamatkuniña savaaqatilaamnik.”

12

Atrikusaun Nautchirriqiritigun

¹ Tavrali Jesus uqautriñiqsuq Pharisee-ñuruanik atrikusautmik. “Unaguuq iñuk nautchiiviqagñiqsuq. Nautchirriğviliğniqsuq, sapukutchiğlugu avataagun, nivakhuni misuguliğviksramik, nappaipluni nasiqsruğvinmik, tarraasiiñ atukkirrutigioplugu nautchirriqirinun, Taatnaanikami aullağniqsuq unjasiksaumun nunamun.

² Katitchiñaqsiman nautchiiviqaqtuag tuyuqagñiqsuq savaktaagrukniamik atugaksraq-tuanun piññaaktaaksrautni aitquplugu ilinñiñ.

³ Tamatkua taamna tigukamitrun anauliğniğaat, aullaqtitluguasiiñ saagailaağlugu.

⁴ Una tuyuqatqinñiqsuq atlamik savaktimik. Aasiasii tamatkua atniaqğlugu niaquagun, aullaqtinniğaat uqapiluuftiplugu.

⁵ Tuyuqatqilğinñiqsuq atlamik. Maatna tamatkua tuqunnigaat. Tarra iñugiaktuat atlat tuyuğikkañi iñuum nanititqatapiaqtağniğaiç, ilañich anaurağaqğugich, atlat tuqqut-taqğugich.

⁶ Uvvaguuq taamna nautchiiviqaqtuag atautchimik iğñiqagñiqsuq piqpagikkağmiñik. Aqulliuplugu tuyuğiniğaa itnaqhuni, “Tamatkua taluğigisivalukkaat iğñiğikkaga.”

⁷ Aglaan taapkua nautchiiriqirit inmiknun uqagñiqsut, “Taamnauvva paitchaktaaksral-guruq. Ki, tuqullakput, aasii paitchaktaaksrautaa piyumagikput.”

⁸ Atugaksraqtuat tigguglunniğaat iğñiña, aasiiñ tuqqutlugu iginnigaat taavrumakña silataanun nautchiivium.

⁹ Qanuğniaqpa iñua nautchiivium? Utigisiruq tuqqutçagğugich taapkua nautchiiriqirit. Qaitkisigaa nautchiivik atlanun atugaksraqtuanun.

¹⁰ Agliqisimasruknağiksi Agaayyutim uqalça:

‘Uyağak tuppirt ayakkanat,
taamna uyağak piitçuillağiağtuq tuppirauni.

¹¹ Taamna atanğun savaagigaa
suli quviqnaqtuanunasugigikput.’ ”

Psalm 118:22, 23

¹² Jew-ñuplutin sivulliuqtit ilisimaniğaat uqaaqtuutigioplugu atrikusautmik akikñaliqtin. Taatnağlugu tigusuliqpiavsaağaluğniğaat Jesus maatna aglaan taluqsrağniqsut iñunmik. Aasiiñ qanuusiksraiğamin uniñniğaat.

Akiliaksrapiatigun Tax-sinik

¹³ Jew-ñuplutin sivulliuqtit tuyuğiniğaiç ilañich Pharisee-ñuruat suli Herod-kuaqtuat pitchağuplugu Jesus apiqsruqtuutunik.

¹⁴ Tikiumakamin nipliutiniğaat, “Iisautrii, ilisimarugut nalaunñaruantilaanik sug-isunaqnagu qanuq iñuich isummatiqaqtilaanat. Suginimigiñ iñuum suurautilaan, aglaan ilisautrirutin Agaayyutim iñuuniagvigitqukkananik. Maliğutaksrakuagñaqpa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun Rome-mi?”

¹⁵ Akiliiruksrauvisa tax-sinik naaga akiliñianitpisa?” Aglaan Jesus-ñum ilisimaniğaa ukpinñuagutaat nipliutiplugich, “Suvaata uuktuaqpisitña? Kiata aatchuqsitña qinillaaksramnik maninmik!”

¹⁶ Tamatkua aatchuqmatni maniuramik apiqsruğniğai, “Kisumik atriğagñiqpa?” Kiu-niğaat, “Caesar-mik.”

¹⁷ Jesus-ñum nipliutiniğai, “Utiqtitchumagiksi pigikkaña Caesar-m sua-samna ilaanun, suli Agaayyutmun sua-samna pigikkaña Agaayyutim.” Tamatkuatarra quviğusuutiniğaat nipliutipmatin taavrumiña.

Apiqsruun Anipkakkautikun Tuquligmiñ

18 Tavra ilañich Sadducee-ñuruat Jesus-muñniqsut, taapkua nipliguuruat tuquruat anitqitlaiññiplugich. Ilinisa apiqsruñniqaa,

19 “Ilisautrii, Moses-ñum uqautigaatigut maligutaksrakun itnaqhuni, Anjun ilaqatituaq tuqukpan qitungigaluaqani, taavruma anutim aniqataan ilaqatnikaagiraksraginiñaa uilgañnaaq qitungisilugu anutmik ilisimanañuniasiiñ tuquruam qitungagitilaanjanik.

20 Uvva uqaqtaunurut itna, Ilaatniguuq tallimat malguich aniaqatigiich. Anjayukñium nuliagiliutiniñaa una añaq, tuqupluniasiiñ qitungigaluaqani,

21 suli tuglian nuliagiliutilgiññiñaa taamna añaq aasiiñ tuqulgitluni qitungigaluaqani, taatnatunsuli piñayuak.

22 Tarra taatnatunsuli tallimat malguich nuliaginiñaat qitungigaluaqatin. Aqulliupluni añaq tuqupmiñiqsuqtuuq.

23 Taivrumanı anitqiligiñmi makitqikkumiñ nalliata nuliagisivaun? Atakkii iluqatin tallimat malguich nuliaginiñaat.”

24 Jesus-ñum kiugai, “Naluniqpsiuñ nalaunğıiqsi? Naluniğiksi Agaayyutim uqałha aglausimaruaq ilaanlu sanña.

25 Tuqunaruat anitqikkumiñ atrigigisigaich isağulgich atakkii ilaqatniktukiq itchumiñaitchuq pakmani.

26 Agliqisimasuknağiksi makpiğaañiñi Moses-ñum anitqilikun tuquligmiñ—Agaayyutim nipaa tusağnaqtuq ikualaruamiñ uqpigauramiñ itnaqhuni, ‘Uvaña Agaayyutaa Abraham-ñum Isaac-ñumlu Jacob-ñumlu’.

27 Kanıqsimaiññiqsusri. Agaayyutiginitkaat tuqunaruat aglaan agaayyutigiplugu iñuuruat. Taatnamik kinnirusi ilipsitñun.”

Kamanagñiqsrañat Tillisit

28 İlañata aglaliqirit tusaaniğaa Jesus-ñum uqautigikkaña Sadducee-ñuruatnun. İltchuğiplugu Jesus-ñum kiggutillautaqalha apiqsruñniğaa, “Nalliat tillisit tupigitluk-taksrauva iluqanitñiñ?”

29 Jesus-ñum kiugaa, “Una tilliñ piitchuillaapiaqtuq, ‘Naalağnisitña, Israel-aagmiunuruasii, Sanñiruaq Agaayyutvut kisimisauluk Atanguruq.

30 Piqpagiraksragiğiñ Ataniq Agaayyutin iluqaaniñ uummatipniñ suli iluqaaniñ iñuutchipñiñ suli iluqaaniñ isummatipniñ suli iluqaaniñ sayagikkapniñ.’ Sivulliuruk-sraq tilliñ tavrataamna.

31 Tuglia taatnatun, ‘Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.’ Atlamik piitchuq tillitmik kamanatluktuamik taapkuñnakña.”

32 Taavruma aglaliqirim kiuniğaa, “Ilisautrii, uqaqtutin ilumutuuruamik. Agaayyutaipi-aqtuqtavra atlamik.

33 İñuum piqpagiraksragiğaa Agaayyun iluqaaniñ uummatmiñiñ suli iluqaaniñ kanıqsimaliğmiñiñ, suli iluqaaniñ sayagikkağminiñ, suli piqpagilugu iñuuniaqatni inñmisun ililugu. İhatlukuq tupiksriñuni taapkuñniña tillisiññik tikiutriğmiñ niğrutinik suli atlanik tunillaatiksraniç Agaayyutmun.”

34 Taavruma kiupmani isumaturuatun, Jesus-ñum nipliutigaa, “Ukpiğilhiñaagugñiğiñ Agaayyutmun analatçiiñiksran.” Tavrakña Jesus apiqsruqausiksrağniğaat.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

35 Jesus ilisautriillağmi agaayyuvikpañmi apiqsruñniqsuq, “Suvaata aglaliqirit ni-pliğagivat Christ, anniqsuqti akiqsruutauruaq, kinuviağiniplugu David-mun?”

36 David, analatlugu İpqitçuam Irrutchim, itnağniqsuq, ‘Atangum uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun
uvañnun akiilñiañhatnunaglaan uumigiritin.’

Psalms 110:1

³⁷ David-ñum inmiñik taiguutiqaqpagu Atanğuruamik, qanuğmi Anniqsuqti David-ñum kinjuviağitlaniqpañ?” İñugaağruich naalağnisuurut Jesus-mik.

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

³⁸ İlisautriğmiñi nipliutigai, “Qaunagiyumagisi aglaliqirit pisuktuatlaturuat akuqtu-ruanik atnuğaaqhutin suli iñunun pağlatqusuuplutin tauqsigñiağvinñi.

³⁹ Katrağvinitñi suli iñuich niğiqpakmata aquppitlaturut nakuutluktuani aquppiutanitñi.

⁴⁰ İvayaqtuqmigaich uilğağnaat tupigikkañich, aasiiñ agaayuraalgupmiut sivisuplugu agaayunñuakun. Tamatkua tamarra anasiñjuusiaqagisirut pitluglugu atlanıñ iñunıñ.”

Uilğağnaam İliraña

⁴¹ Jesus aqvinniqsuq iglunanun ilirrivium aasiiñ tautuktuagaqsiplugich iñuich iliriruat ilirrivinmun. İñugiaktuat umialguruat iliriqpañiqsut.

⁴² Piqaqmiñiqsuq naalgiiktuamik uilğağnaamik iliriruamik malğunñik susauraañnik ma-niayauraañnik.

⁴³ Jesus-ñum tuqluğniğai maliguaqtini nipliutiplugich, “Nipliutigipsi, taamna naalgiik-tuaq uilğağnaaq iliritluktuaq tamatkunakña atlanıñ iliriruaniñ.

⁴⁴ İluqatin atlat piksraqaqhutin ilirirut sippakuuqtuaqhutin, aglaan ağnaq pik-sraiññağmi iliriruaq tamatkıqlugu iluqaan pigikkani iñuuniutiksraıqluqhuniunniñ.”

13

Jesus Sivuniksriqiruaq Piyaqquğniathanik Agaayyuvikpaum

¹ Jesus aullaaqsipman agaayyuvikpañmiñ, maliguaqtaan ilanata nipliutiniğaa, “İlisautrii qiñiğun. Qanutun piññaqnaqtigivat makua uyağaiç marrumani agaayyuvikpañmi!”

² Jesus-ñum kiugaa, “Quviğusuutigivigich makua kamañaqtuat tupqich qiñikkatin? Kisiñjuqtaqagumiñaitchuq uyağañmik qalliani atlam ulğutauniañitchuamik.”

Jesus Sivuniksriqiruaq İhuilliuğutnıglu Piyuaqsiutiksramıglu

³ Aquppiuqtuaqhutin Jesus-lu igğiñi atıqaqtuaq Olives-mik akiani agaayyuvikpaum, Peter-mlu, James-ñumlu, John-ñumlu, suli Andrew-m apiqsruğniğaat kisiñjuutiplugu,

⁴ “Uqautitigut, qakugun tamanna atuumaniaqpa? Suli sukun ilitchuqutıgıun ilitchuğigisivisa iluqağmiñ tamatkua atuumaaqsikpata?”

⁵ Jesus-ñum uqaaqsiñiğai, “Qaunagiyumausi; kisumun iñunmun kinnipkağniqaasi!

⁶ İñugiaktuat tikiuamagisirut atuglugu atıga nipliğutin, ‘Uvaña Christ-ñuruña’. Kin-nitñikkisirut iñugiaktuanik.

⁷ İhuilliuğniqaasi tusaqsraqağupsi anıyañmik maani naagaqaa unasıktuani. Aglaan isuklitchumiñairgaqtuqsuli.

⁸ Nunaaqqich akikñaqtulıgısigaich atlat nunaaqqich, suli atanğuviich akikñaqtulıgısigaich atanğuviich atlat, nuna iliqsraqisiruaq atlakaagıiñi nunani. İtkisipmiuq niğisunnaq suli ihuillıuıiq. Tamarra tamatkua aullağniisaagıgısigaı nagliksaalhum.

⁹ “Aglaan qaunakkiagıkkumausi ilipsitñik. Qaitqatağısigaasi uqaqsittaagtitchirinun, suli ipıgaqtuğısıyaasi katrağvinñi. Tikiutigısigaasi kavanauruanun umialguruanunlu pisigilunı. Tavra piviksraqağısıñiqsusi ilisimaraulusi.

¹⁰ Tamatkua atuumagaluaqtıtıgıch quliaqtuağısigaat tusaayugaagıksuaq iñunmun nanipayaaq.

¹¹ Qakugun tigukpasi aullautilusi uqaqsittaagvinmun isumaalusunıqaasi sivuani piviksram sumik uqaksrapsitñik. Taivrumanı İpqitchuam İrrutchim ilisautıgısigaasi nipliutiksrapıtñik. Tavra nipliutigiyumagıksi. Taamna İrrusia Agaayyutim uqağisiruaq ilipsıgıun; nipliayumiñaitchusi.

¹² Aniaqatiunuruat qaitqataligisigaich aniaqatiutin tuqqutaksraulugich, suli aapagikkatin igñiguruat. Ililgaat akiknjaqtuligisigaich anayuaatin unniin tuqqutaksraulugich tamatkua.

¹³ Iñuich nanipayaaq uumigigisigaasi pigiluna. Aglaan Agaayyutim anniqsugisigaa sivutmuulguruuq isuanunaglaan.

Tatamnapiagataqtuaksraq

¹⁴ “Iñuk agliqiruaq ukuniña kanjqsili! Tautukkisigiksi naggunallapiagataqtuaq qikağuni tavrani qikağviksraqviginisagmiñi. Taipkunani uvlut tamatkua Judea-mi ittuat qimakku-maut igñiñun.

¹⁵ Iñuk innigumi tupqum qaani isigniaqani saagaksraqsiugiağuni tupqum iluaniñ.

¹⁶ Suli taamna qakma nautchiivinmi utigniaqani saagağniağuni atnuğaamiñik.

¹⁷ Qanutun tatamnaqtigigisivat tamatkunani sinaiyauruani suli miluktitchiruani taipkunani uvluni.

¹⁸ Agaayyumuusi qimagviksraqsi ingitqulugu ukiumi.

¹⁹ Taipkunani uvluni iñuich nagliksaatlullapiagñaqtut qanapaniñaglaan Agaayyutim nuna iñigataqmagu. Aasiin taatnatun nagliksaaqtigitqikkumiñaitchut aquagun taavruma.

²⁰ Aasiin Atangum ilanñaqtaanisuaqpagich taipkua uvlut kiña iñuk anniqsukkaayumiñaitchuq, aglaan pisigilugich piksraqtaagikkañi ilanñaqtaagisigai taipkua uvlut.

²¹ Taimanigun kia iñuum uqautikpasi, ‘Atañii, uvva Christ-nuruuq Agaayyutim akiqsruutigikkaña’ naagaqaa uqautikpasi ‘Atañii, ilaa taimña’, ukpiginiaqnağich.

²² Anniqsuqtinñuat suli sivuniksriqirinñuat iligisirut savaaniglu quviqnaqtuaniglu. Taavrumuuna kinniñağniğaiçh Agaayyutim piksraqtaañi pisağiyumiñağumisigik.

²³ Taatnamik qaunatqiağikkumausi! Kilikkipsi sivuani tamatkuniña iluqanjitñik pinaiñnaisa.

Aggiłha Igñinjan Iñuum

²⁴ “Taipkunani uvluni, pianikpan taamna ihuilliugutiqpak, siqiniq taaqsigisiruq,

suli tatqiq qaumağingiguni.

²⁵ Uvluğiat katakkisirut qilanmiñ,

suli qaummatipayaanj silam nuktitulutin inimikniñ.

Isaiah 13:10; 34:4

²⁶ Taivrumani uvlumi iñuich tautukkisigaat Igñinjan Iñuum aggiqsuaq nuviyakun piqağuni kamañtuamik sanjimik kamañautituummağmi.

²⁷ Taamna tuyuqağisiruq isağulinjik katitchityaqtuanik atautchimun Agaayyutim piksraqtaagikkañiñik nakikñapayaaq.

Iłisaaksraña Asirritłaitchuam Napaaqtum

²⁸ “Iłisaagağitchi asiaviqutiniñ, itnaqhuni, nauriuraq nauñuraaqsiivaalukman qiniğnaqsuraaqsiptomata akutuqpaliksrailisimarağigiksi upingaam qalliłha.

²⁹ Taatnatuntuuq, tautukkupsigik tamatkua atuumaruat ilisimagsigiksi isuksram tiki-umaagsiłha.

³⁰ Ilumun nipliutigipsi, ukua iñuich tuquyumiñaitchut atuumagaluaqtitnagu iluqaan tamanna.

³¹ Qilaglu nunalu piiğisiruk aglaan uqakitka piiğumiñaitchut.

Pivia Aggiłiksrañan Iłisimaraitchuq

³² “Kia-unniin iñuum nalugaa taimanigun Igñinjan Anutim qakugun aggiłiksraña, uvaña unniin isağulgich ittuat pakmani nalugaat, aglaan kisimi Aapaa ilisimagaa.

³³ Qaunatqiağiksiliusi, itqummaagikkumausi, atakkii nalugiksi sumi atuumaliksraña.

³⁴ Atriqaqtuq umialinjmik aullaqtuamik unjasikuamun nunamun unitchipluni tupigmiñik. Sanjiksriññigaa pirigikkani savaaksrajanik, tilipluguasiiñ talum munaqsraa qaunatqiağıquplugu.

³⁵ Taatnamik itqummaagikkumausi atakkii nalugiksi qakugu añaayuqana tupqum ag-
gikisrajan, unnuami naaga unnuagruami naaga uvlaatchaurami unniñ uvlaami.

³⁶ Aggigumi tavrakñatchiaq paqingitchumagaasi siñigusi.

³⁷ Nipliutigikkağa iluqapsitñun sivuani uqautigigiga iñupayaanun, Itqum-
maagikkumausi!”

14

Sivunniugun Tuqutchuklugu Jesus

¹ Atuumagaluaqtitnagik malguk uvluk Jew-ñuruat nigiqpagvikaanatalu atilik Apqusaakkauligmik sulii nigilhata puvlaksiñigilaamik qaqqumik, qaukñijisa agaayuliqsit sulii aglaliqirit pakaaginiğaat qanugimña tigusuklugu Jesus iriğaqtuğutinj tuqulluguasiiñ.

² Aglaan ilinjich nipliğñiqsut, “Nigiqpagvikaam uvluani taatnağnianğitchikput. Iñuich aupatchakpiaqtut.”

Jesus Tiprağiksakkauruq Bethany-mi

³ Jesus-uvva inniqsuq Bethany-mi, tupqani Simon-ñum atniğñautiqaqtuam auyugaqtu-
amik. Aasii nigipkaqlugu ağnam tikiññigaa saagaqhuni akisullapiaqtuamik uqsruğutmik
atiqaqtuamik Nard-mik. Taavruma aņmağniğaa nakasruñña kuviklugu uqsruğun
Jesus-ñum niaquanun.

⁴ Iļanisa iñuich iluaginilgiññigaa aasiiñ avatmun nipliqhutin, “Suvaata una piilaamun
uqsruğun atuqpa?”

⁵ Tuniñayaqtuq qaanjiglugu pinasut kavluutit taalanik aasii qaiļlugu manik
naglinnaqtuanun.” Taatnaqhutin uqapiluktut akikñaqługu ağnaq.

⁶ Jesus-ñum nipliutigai, “Suginaiqsium! Suvaata iluilliuqtitpisiun taamna ağnaq? Una
savaaqaqtuq nakuuruamik uvanñun.

⁷ Naglinnaqtuat itchağataqtut. Taimma qanutun savautilhiñaugisi nakuuruamik piyu-
miñagupsi, aglaan nayuutilhañagumiñaitchuņa.

⁸ Ağnaq savaaqaqtuq piyumiñakkağmiñik. Tiprağiksagaa timigikkağa itqanaiyauti-
plugu iluvikkauiksrajanun.

⁹ Uqautigipsi, nanipayaaq nunami quliaqtuagikpatruñ tusaayugaagiksuaq iñuich
uqautigigisigaat nalupqinaiglugu ağnam taavruma taatnałha itqakkutauniasii ilaa-
nun.”

Judas Aniqtuq Aatchuutigisuklugu Jesus

¹⁰ Judas Iscariot, ilanjat qulit malguich maliguaqtit, utlautiniqsuq qaukñitñun
agaayuliqsit aatchuutigisuklugu Jesus ilinjitñun.

¹¹ Tusaakamitruñ quviasuligñiqsut, sulii akiqsruğniğaat aatchuğuklugu maninjñik.
Tavrakña Judas utaqqiaqsiñiqsuq aatchuiviksramik Jesus-mik pisuğnaqsilugu.

Jesus Nigiqatauniqsuq Maliguaqtimiñi Nigiqpagviani Atilinjmi Apqusaakkauligmik

¹² Sivulliqpiami uvluani nigiqpagvikaam puvlaksiñigilaamik qaqqumik ipnaiyaaq
tuqputauraqtuq itqakkutaupluni Apqusaakkauligmun. Jesus-ñum maliguaqtaiñ apiqs-
ruğniğaat, “Nanili itqanaiyaquvisigut nigiqpałiksraptnik atilinjmik Apqusaakkauligmik?”

¹³ Jesus-ñum tuyugigik malguk maliguaqtinñi nipliutiplugik, “Nunaaqqimukkitchik.
Tavrani paağisigiktik iñuk saagaqtuag qikumik imiqagvinmik. Malikkumagiktik.

¹⁴ Napmun isiqpan nipliutiyumagiktik tupilik, ‘Iļisautri nipliqsuq, nanili iniqagpich
nigğiviksramnik ipnaimik atilinjmik Apqusaakkauligmik piqasiğlunja maliguaqtimnik?”

15 Taavruma urriqsuutigisigaatik nalauraallagviñmik inituruamik qulligmi inimi itqanaiilaamik inuqsranaiqługu. Tavrani itqanaiyautiyumagiptigut.”

16 Jesus-ñum maliguaqtai aullaqtut nunaqqimukhutiñ. Paqinnigaaat nipliłha taatnatu-piaq, itqanaiyaqhutiñ nigiqpagviksramun atiliñmun Apqusaakkauligmik.

17 Anaqaksraaqman Jesus tikiññiqsuq piqatigiplugich qulit malguich.

18 Nigipkaqlugich Jesus-ñum nipliutigai, “Iłapsisamma nigiqatigikkağma aatchuutigigisi-gaaja.”

19 Taapkua aliasuliğñiqsut nipliutiplugich atausiuttaaqhutiñ, “Uvaña pivinaja?” atlat-suli, “Naaga uvaña?”

20 Jesus-ñum kiuniğai, “Iłapsisamma qulit malguuplusi ittuasi misuksiqatigikkağma puggutamiñ.

21 Iñuk agaayyutitñaqtauruuq nalunaiqsuq tuquruksrauruq tuvrağlugu aglausimaruuq ilaagun. Nakliuñ iñuk tamna aatchuiruq Iñuñmik agaayyutitñaqtauruamik! Iuatlukkayaqtuq taimani aninitchumi.”

Atangum Nullautchiğvia

22 Tamatkua nigilğataqtitlugich Jesus-ñum tigummipługu qaqquq quyyatipluguasiñ avguqlugu qaiññigaa maliguaqtimiñun nipliçhuni, “Tigulugu nigğisiuñ, taamna timiga.”

23 Jesus-ñum tigukamiuñ qallun quyalgitługu Agaayyun, qaiññigaa tamatkunuña im-iqsillaavigipluguasiñ.

24 Nipliutigai, “Una auga maqiruuq iñugiaktuanun. Taavrumuuna Agaayyutim taluğniqusigaa akiqsruutni.

25 Nipliutigipsi, imitqikkumiñaitçuña asiam misuğuanik taivrumuñaağlaan imigviksramnun nutaakun añaayuqautaani Agaayyutim.”

26 Tavra atuanikamiñ atuutmik aullağniqsut igğimun atiliñmun Olives-mik.

Jesus Sivuniksriquruq Peter-m Piilaagñiałhanik

27 Jesus-ñum nipliutigai, “Marrumani unnuami iluqasi nikatchakkisirusi piqutigiluna. Atakkii aglausimaruq,

‘Tuqqutçiruna munaqsrimik,
taatnamik ipnaich siamitkisirut.’

Zechariah 13:7

28 Aglaan kiñuagun anitqianikkuma aullağisiruña sivupsitñi Galilee-mun.”

29 Peter-m nipliutigaa, “Iluqatiñ unitkaluaqpatinunniñ, nikatchakkumiñaitçuña.”

30 Jesus-ñum itnağniğaa, “Uqautilakpiñ, marrumani unnuami aqargiqpak qalguqtağaluaqnagu malguñniaglaan piilaagutigigisigikma piñasuniaglaan.”

31 Aglaan Peter nipliqsuq qapinaiçhuni, “Tuquluñaunniñ nayuğniagikpiñ. Piilaagiyumiñaiçhuni sumiunniñ.” Taatnatuntuuq nipliçmiñiqsut iluqatiñ.

Jesus Agaayuruq Gethsemane-mi

32 Jesus-lu maliguaqtiniłu tikitñamiñ nunagiksaanun atiliñmun Gethsemane-mik ni-pliutigai, “Aquppiuraallagitchi uvani agaayutyatilluna.”

33 Piqatiginigai Peter-lu, James-lu, sulı John. Uqumailiullapiağniqsuq nagliñnaqsipłuniunniñ irrutçhiğmigun

34 nipliçhuniasiiñ, “Arrii, uqumailiullapiağniqsuñ. Alianam pisagilhiñaağuqtağaaña. Tavraniittuallagitchi qaunaksruqasillağluna.”

35 Taavunajaqtaallakhuni sitquğniqsuq nunamun agaayupluniasiiñ nagliksaagunıłuni piñağumiñaqpan.

36 Itnağniqsuq, “Abba, Aapaan, suapayaaq analatkiñ piıqugaluağiga nagliksaagutiçpak uvamniñ. Aglaan pisulhiñ atuumayumuq, pisuğinılaapkun.”

37 Jesus-ñum utiqami paqitlugich siñiktuat nipliutinigaa Simon Peter, “Simaan, siñikpich? Munagiuraallakkumiñaiñiqpichunniñ akkuvauraq?”

³⁸ Tavra nipliutilgiññigai, “Siññiasunaqasi agaayulusilu, ukpiqsrisingitichumausili uukuakkaugupsi. Inuk ilumutun piyummatiqagaluaqhuni irrutchiñmigun, aglaan timimigun sayaitchaqtuq.”

³⁹ Jesus aullatqinñiqsuq agaayutyaqhuni sivuanisun.

⁴⁰ Utiqami paqilgiññigai siñiktuat, irratin uisalguillaklugichunniñ. Taatnamik ki-uqausiksraiññigaa.

⁴¹ Utiqami piñayuakni nipliutiniñigai, “Kiikaa, siñigitchi qanutun minguiqsigusilu. Aglaan siñikpaaniktusi. Uvva aatchuutaukksraña iñuum Igññan tikitchuq anjalatagiyumiñaqsiplugu killuliqirinun.

⁴² Makillusi, utlaglavut, atanji tunirigikkaga imma tikitchuq.”

Jesus Tiguniñigaa

⁴³ Jesus uqaqtitlugu Judas, ilañat qulit malguich maliguaqtaiñ tikiññiqsuq. Ag-giqasiqhuni iñugiaktuanik iñunñik, saviqaqhutin suli anautchiraqhutin. Qaukñich agaayuliqsit, aglaliqiritlu suli sivulliuqtigruat tuyuginiñigaa.

⁴⁴ Taavruma tuniritñiktuaam ilaanik qaiññigaa itnaqhuni ilitchuñipchautigigisiñiplugu, “Taamna kunikkağa, tavra ilaanugisiruq. Tiguyumagiksi aullautiluguasiñ qaunag-ilugu.”

⁴⁵ Judas-ñum tikirgauraqamiñ Jesus nipliutiniñigaa, “Iñisautrii,” kuniklugu.

⁴⁶ Aasiñ tamatkua tigguaqñunñigaa.

⁴⁷ Ilañata maliguaqtaiñ qichaqtuaam amuliqamiñ savikpani anauniñigaa savaktaat qaukñiata agaayuliqsit, siutaiqsiqlugu.

⁴⁸ Jesus-ñum nipliutigai, “Suvaata tigutyaaqpsitña savikpaliraaqhusi anautaniglu? Savvaqñuktaunasugivisitña?

⁴⁹ Uvlutaugagipman agaayyuvikpanmi ilisautiplusi naagauvva tigullaitchipsitña, aglaan aglaksimaqtuaq taatna Agaayyutim uqañhani ittuksraupluni.”

⁵⁰ Tarrali maliguaqtai iluqatin suksraaqñugu qimanñiqsut.

⁵¹ Nukatpiaq, maliguaqtaiñ ilañat, atnuğaaqagñiqsuq qalipquaññam. Tiguliqsaqman-ituq

⁵² qalipquani unitlugu qimanñiqsuq atnuğannani.

Jesus Uqaqsittaagñinmi

⁵³ Taapkua tigusiruat pituigun tasiuñigaa Jesus qaukñiatnun agaayuliqsit, katimaru-anun iluqatin qaukñich agaayuliqsit sivulliuqtigruat aglaliqiritlu.

⁵⁴ Peter malikmiñiqsuq unasiuraaqhuni silataanunaglaa igluqpanan agaayuliqsit qaukñiata. Aquppiqatauniksug qaunaksrini naniaqtuaqhuni ikniñmi.

⁵⁵ Qaukñich agaayuliqsit suli iluqatin uqaqsittaagtitchirit pakaaqagñiqsut agvisik-srañanik akikñagñugu Jesus tuqqutchukñugu, aglaan paqitchitñaiññiqsut.

⁵⁶ Iñugiaktuat ilisimaraugaluqtut akikñaqñugu, aglaan ilisimaruaruat atinñiqataqtut.

⁵⁷ Tavra ilisimarit ilañich makinniqsut akikñaqñugu nipliqhutin,

⁵⁸ “Tusaagikput niplioman, ‘Piyaaqquğisigiga agaayyuvikpak iñiqtauruaq argañnik, aglaan piñayuakkun uvlut nappaiñiaqtuña atlamik iñiqtaunñitcheamik argañnik.’”

⁵⁹ Ilisimaritunniñ taapkua piqasiutilguiññiqsut taavrumuuna.

⁶⁰ Qaukñiat agaayuliqsit makinniqsuq sivuğaatni. Tarra apiqsruñigaa Jesus, “Kiggutik-sraitpiun una ilisimarit uqağikkañat akikñaqhutin?”

⁶¹ Aglaan Jesus nipaisaaqtuq uqañitluni sumik.

Apiqsrutqilgiññigaa qaukñiata agaayuliqsit nipliqhuni, “Christ-ñuvich, Igñña Nangakkauruam Agaayyutim?”

⁶² Jesus-ñum kiuniñigaa, “Tarra, Ilañuruna. Tautukkisigiksi Iñuum Igñña aquppikpan taliqpiani Saññipayaalgum qinñigisiplugu atqaqpan nuviyakun qilañmiñ.”

⁶³ Qaukliata agaayuliqsit aliktuǵnigai atnuǵaani nipliǵhuni, “Inuqsranaiqsugut ilisimarauruksramik!

⁶⁴ Tusaagiksi uqaǵniǵuutaa! Qanuq sivunnigñiqpisi?” Iluqatin katimaruat tuqqtak-sraǵuǵnigaa.

⁶⁵ Ilañisa tivvuaqtuǵu, irrak matuqqaqǵugik anaumikkaat apiqsruǵu, “Ki, nalautchaǵiñ kimun anaumiktilaaqnik.” Taatnaanikmata qaunaksrit tiguplugu pat-taǵnigaa.

Peter-m Jesus Piilaǵigaa

⁶⁶ Peter ititlugu silataani uqaqsittaǵvium tikiññigaa aǵnam savaktaan qaukliata agaayuliqsit.

⁶⁷ Uma tautukamiuñ naniaqtuaqtuaq inmiñik ilisaǵiǵnigaa nipliutiplugu, “Ilvittuuq piqatigipmikkañatin Jesus Nazareth-mium!”

⁶⁸ Peter piilaqtiqtuq, “Naluruña. Kaniqsimañitchiga qanutchimik uqaqtilaan.” Nuk-taaqtitlugu aqargiǵpak qalǵuǵniqsuq.

⁶⁹ Suli aǵnam taututqilǵitñamiuñ nipliutinigai tamatkua qichaqtuat, “Uvvauna ilaǵipmikkañat.”

⁷⁰ Peter piilaatqilǵiññiqsuq. Kinuagunsuli qichaqtuat tavrani nipliutinigaa Peter, “Ilumun ilaǵigaatin Galilee-ǵmiuñuplutin.”

⁷¹ Aglaan suviagaqsiñiqsuq itnaǵhuni, “Agaayyutim anasiññuqsagñiña uqañitkuma ilumutuuruamik. Nalugiga kisutilaaña taavruma añutum.”

⁷² Tuglililǵu aqargiǵpak qalǵuǵniqsuq. Peter-m itqagñigai uqaligikkañi Jesus-ñum, “Aqargiǵpak qalǵuqtaǵaluaqnagu malǵuñniaglaan piilaǵutigigisigikma piñasuniaglaan.” Itqagamiuñ taamna qiaqaqsiñiqsuq.

15

Pilate-muutiniǵaat Jesus

¹ Tavra uvlaatchaurami qaukñich agaayuliqsit piqatigiplugich sivulliuqtigruat suli aglaliqirit suli iluqagmiñ uqaqsittaqtitchirit katimaniqsut sivunniuhutin. Tamatkua Jesus qiliqtinnigaa. Qilǵutilik tasikuaǵlugu Pilate-muutiniǵaat kavanauruamun.

² Pilate-ñum apiqsruǵaa, “Uvva Jew-ñuruat umialigivatin?” Jesus-ñum kiugaa, “Tavra ilvich taatnaqtutin.”

³ Qaukñich agaayuliqsit pasiǵnigaa inñugiaktuatigun sutigun. Aglaan Jesus kiumak-sriññiqsuq.

⁴ Pilate-ñum apiqsruǵitkaa, “Kiggutiksraiññiqpich? Qanutunaglaan inñugiaktautigiruanik pasiuqpatin!”

⁵ Jesus nipliñgitchuq. Taatnamik Pilate quvigusuniqsuq.

Jesus Tuquruksraǵuǵaat

⁶ Ukiupayaaqman Jew-ñuruat niǵiqpagvikaatni atilini Apqusaakkauǵmik Pilate anaktitchiraǵniqsuq atautchimik isiqtamik kisupayaamik pisukamiñ.

⁷ Akunǵatni isiqtat inñuk inniqsuq atilik Barabbas-mik inñuaqatauruuq taapkua añuyakmata akikñaǵlugu Roman kavamañatnik.

⁸ Inñugayaat Pilate-mukamitruñ qasriliqaqsiñigaa pituiquplugu isiqtuq piraǵilǵimisun sivuani.

⁹ Pilate-ñum kiugai, “Pituiǵitquvisitña Umialgatnik Jew-ñuruat?”

¹⁰ Ilitchuǵinigaa qaukñisa agaayuliqsit qaitchiǵhat Jesus-mik siqñataqalǵmiktigun.

¹¹ Aglaali qaukñich agaayuliqsit akatchiñiqsut inñuñnik Pilate-ñum pituiǵitquplugu Barabbas-mik.

¹² Pilate kiugai, “Qanuǵisiñiqpigu una taiguutiqaqtuaq Umialgatnik Jew-ñuruat?”

¹³ Iluqatin inñuich nipliaqpañiqsut, “Kikiaktuutili!”

¹⁴ Pilate-ᵊum apiqsruḡniḡai, “Suvaata? Savamaqḡuqaqa?” Aglaan iḡuich nipliappau-rallapiḡniqsut, “Kikiaktuutisiun!”

¹⁵ Pilate-ᵊum quyalisukḡugich iḡuich pituiḡḡiḡaa Barabbas ilinjitḡun. Qaitkamiun Jesus anᵊuyyiuqtimiḡun tiliḡiḡai, “Ki, ipiḡaqtuqsiun! Kikiaktuutinaqsiruḡ.”

Anᵊuyyiuqtit Mitautigigaat Jesus

¹⁶ Anᵊuyyiuqtit itqutiniḡaat Pilate-ᵊum tupiqpananun, aasiiḡ katitquniḡaich atlat anᵊuyyiuqtit,

¹⁷ atnuḡaaqḡugu akisuruanik kaviqsaamik sulii niaquusiḡlugu kakitḡaḡnanik aasiiḡ ilipḡugich niaquanun.

¹⁸ Kamaginḡuaḡniḡaat sivuḡaani nipliḡhutin, “Uvvaguḡ Umialgat Jew-ḡuruat!”

¹⁹ Anaullaḡniḡaat niaquagun anautamik sulii tivvuaqtuḡlugu sitquḡvigiplugu sivuḡaani Jesus.

²⁰ Mitautigianikamitruḡ mattaqtinniḡaat kaviqsaḡ silatiguaḡ atipkaḡluguasiiḡ ilaan atnuḡaanḡiḡik. Tavra aullautiniḡaat kikiaktuutiviksraḡanun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sanniḡutamun

²¹ Uvvaguḡ iglaullaḡmiḡ anᵊuyyiuqtit paaḡniḡaat iḡuk atiqaqtuḡ Simon-mik utiqtuḡ nunaaqqimun. Nunuriḡniḡaat iqsruḡuplugu Jesus-ᵊum kikiaktuutriviḡsraḡa. Taamna Simon Cyrene-naḡmiu aapanak Alexander-mḡu Rufus-ḡumḡu.

²² Tikiutiniḡaat nunaḡanun taiyuutilinḡmik Golgotha-mik mumiutiqaqḡuni “Niaqum Saunḡa.”

²³ Imiksritkaluaḡniḡaat asiam misuḡuanik avuplugu sunaḡnitḡuamik. Aglaan Jesus imiḡiḡniḡaa.

²⁴ Tamatkua anᵊuyyiuqtit kikiaktuutigaat. Tavra aviktuḡniḡaich atnuḡaanḡi aasiiḡ saaptautigiplugich qanutchimik iḡuk piksraquplugu.

²⁵ Nine-akḡaaqman uvlaami kikiaktuutiniḡaat.

²⁶ Aglaich pasikkusiaḡi iliniḡaich niaquan qulaanun itna agḡakḡugich, “Umialgat Jew-ḡuruat.”

²⁷ Ilaani kikiaktuutriqatauniqsuk malḡuk tiglinḡiaqtik, ilaqataa taliḡpian tunḡaani sulii ilaqataa saumiani.

²⁸ [Sivuniksriḡirim tarra Agaayyutim uqaḡha immiumaruḡ, “Irrutiniḡaat sava-maqḡuktuatun.”]

²⁹ Iḡuich apqusaḡtuat niaqulaniqsut nipliaplutinḡ pisaanḡatinik Jesus-mun, “Aa! Uqaguuruatin piyaqḡuḡhiḡaunipḡlugu agaayyuvikpak aasiiḡ nappatḡiḡlugu piḡasuni uvluni,

³⁰ ki, anniqsuḡiḡ ilipnik, aasiiḡ atqagiḡ sannigutamiḡ.”

³¹ Taatnatuntuḡ qauḡḡiḡisa agaayuliqsit piqasiḡhutinḡ aglaliḡirinik mitautigigaat, “Una anniqsuiratḡuḡ atlanik, aglaan inḡmiḡiḡ anniqsulḡuitmiḡiḡsuḡ.”

³² Ki, Christ, Umialga Israel-ᵊum, atqagutin kikiaktuutriviḡpniḡ! Uvagut tautukkuptigu ukpiḡiyumaikput.” Taapkuak kikiaktuutriqatauruak suviaḡutiniḡaak.

Jesus Tuquruḡ

³³ Uvlug qitiḡquḡman taaḡsiḡiḡsuḡ nunapayaami.

³⁴ Three-akḡaaqman Jesus nipitusiḡiḡsuḡ, “Eloi, Eloi, lama sabachthani?” mumiutiqaqḡuni, “Agaayyutmaanḡ, Agaayyutmaanḡ, suvaata suqutiginḡipiḡa?”

³⁵ Iḡanḡ tamatkua qichaḡtuat tusaakamiun nipliḡsut, “Atanḡi, tuḡḡuḡaḡaa Elijah.”

³⁶ Iḡanḡ iḡuich tiguliḡamiun allaḡtigun qilamiksruaqḡuni misuktiḡḡugu misuḡqumun, isautchiqsiḡḡugu ayaappinḡmik qaqḡuḡkun aktuḡḡugu nipliḡhunasiiḡ, “Ki, qiḡiḡumagikput Elijah agḡiḡisipmagaan atqautiyaḡlugu.”

³⁷ Jesus nipaalaliḡhuni tuḡuniḡsuḡ.

³⁸ Talukuyaaḡ agaayyuvikpanḡmi siiksigiḡsuḡ tatpichakḡa takanunḡa taatna.

³⁹ Tavra anuyyiuqtit qauklat qichaqtuaq Jesus-ñum qaniñani tuqupman nipligñiqsuq, “Illumutun taamna anjun igñiginiñaa Agaayyutim.”

⁴⁰ Itmiñiqsut aġnat tautuktuat uñavaniñ, ilagiplugich Salome suli Mary Magdalene suli Mary, aakagikkañak taivruma kamanaiññiqsram James-ñum suli Joses-ñum.

⁴¹ Tamatkua piqasiqsuġniġaat Jesus Galilee-mi itman savautiplugulu. Atlat iñugiaktuat aġnat malinġiġaat Jerusalem-mun.

Jesus Iľuviġniġaat

⁴² Unnuksraaġuraaqman Joseph Arimathea-ġmiu tikiññiqsuq. Uvva uvluani sivuani Jew-ñuruat minguiqsiagviat piuq.

⁴³ Taatnamik ilaa taluqsraiġhuni utlautiniqsuq Pilate-mun. Injaġiniġaa Jesus-ñum timaa. Joseph kamagikkaupluni sivulliugtiġruañuniqsuaq niġiugaqaġniqsuq aullaġniħiksrañanik añaayuaqtaanik Agaayyutim.

⁴⁴ Pilate quviġusuñniqsuq Jesus tuquaniktiġniqman. Tuġluġniġaa anuyyiuqtit qauklat apiqsruqġugu tuquaniktiġmagaan.

⁴⁵ Tarra iľitchuġianikamiuñ taavrumaġña anuyyiuqtit qauklatniñ Jesus-ñum tuqquťi-laaña, qaitkaa timaa Joseph-mun.

⁴⁶ Joseph tauqsigñiqsuq ukiľhaaġiksaamik. Atqautiplugu Jesus-ñum timaa puuqġugu ukiľhaaġiksuamik iľiñiġaa iľuviľiuqtamun uyaġañmi. Aksrakġugu uyaġañmik taluniġaa taamna iľuviq.

⁴⁷ Mary Magdalene suli Mary aakagikkaña Joses-ñum qiñiġniġaa napmun iľiñiaqmañaan.

16

Jesus Anitqisusq Tuquľiġmiñ

¹ Jew-ñuruat minguiqsiagviat qaanjanikman, Mary Magdalene suli Mary aakaña James-ñum suli Salome tauqsigñiqsut tipraġiksaanik uqsruqtiġuġugu Jesus.

² Uvlaatchaurami sivulligmi uvluani akunniqsaa tikitchut iľuviġmun nuiyasriu-raqmieuġlu siqiñiq.

³ Uqaksraqtuniqsut inmiknun, “Kiam aksrakkisivaun uyaġak paañaniñ iľuvġum?” (Atakkii uyaġak añigaluaqtuaq).

⁴ Tavrakña tautuñniġaat uyaġak aksraksimaanikġugu.

⁵ Tavra aġnat isiġniqsut iľuviġmun. Tautukkaat nukatpiaq aquppiuraaqtuaq taliqpian tuñaani atnuġaaqaġhuni takiruamik qatiqtaamik. Quviġutchañniqsut.

⁶ Aasiñ nukatpian nipliutigai, “Quviġusuñaqasi! Pakakkiksi Jesus Nazareth-miu kikiaktuutrauruaq. Agaayyutim anitqiksitkaa. Uvani ingitchuq. Qiñiqsiun nallavia.

⁷ Aglaan uqautityaqsigik maliguaqtit Peter-lu, ‘Immaimña Galilee-muñniaqtuq sivup-sitñi, taamani tautukkisigiksi tuvraġluq uqauttutaa ilipsitñun.’ ”

⁸ Tarra uniñniġaat iľuviq qilamik. Tatamitpaitlutin uuliksiñiqsut. Nipliniññiqsut iñuñmun apqutmikni iqsitçakpaitlutin.

Jesus Sagviqsusq Mary Magdalene-mun

⁹ Jesus anitqikhuni uvlaatchaurami sivulligmi uvluani akunniqsaa, sagviġniqsuq sivulliuplugu taivrumuña Mary Magdalene-mun irrusiqġuiyakkamiñ tallimat malġuñnik.

¹⁰ Taavruma utlañniġai piqatigisuukkañi Jesus-ñum kiñuvġuruat qaiplutinlu.

¹¹ Uqautiniġai Jesus iñuuniplugu suli tautuñniplugu. Tamatkua naagatai kiñuvġuruat tusaakamiñ ukpiġiniġniġaat.

Jesus Sagviġniqsuq Malġuñnun Maliguaqtinun

¹² Kiñuagun Jesus sagviqmiñiqsuq iglaatun ilipluni malgunun ilaniknun aullaqtuanun nunaaqqimiñ.

¹³ Tavrakñatchiaq utiqniqsuk. Uqauraaqsiñiağaluagñiqsuk atlanun maliguaqtinun, aglaan tamatkua ukpiginiñmiñgaich.

Jesus Sagviğñiqsuq Qulit Atautchiñun Maliguaqtinun

¹⁴ Kiñuagun Jesus sagviqmiñiqsuq taapkununa qulit atautchiñun niğniñiaqtitlugich. Suakatağniğai ukpiqsrilguñhatigun pitchigiñhatigunlu atakkii ukpiginiñmiñgaich qiniñiaqtitlugich.

¹⁵ Nipliutigai, “Aullağusi iluqaanun nunamun, quliaqtuağiyumagiksi tusaayugaagiksuaq anniqsuğiakun iluqaitñun iñun.

¹⁶ Kisupayaaq ukpiqsriruaq suli paptaakkauruaq anniqsuğisiruq. Aglaan kisupayaaq ukpiqsriniñchuaq suksraunğıqsauğisiruq.

¹⁷ Tamatkua ukpiqtuat piqagnaqtut ilitchuqqutaiñik sanjim taavrumuuna: Atuglugu atiga anittaigisirut irrusiqñun suli uqatlagisirut atlakaagiiñik uqqanik.

¹⁸ Tigugaluagumiñ nimigianik unniñ imigaluagumiñ tuqunamik nuyuağnamiuyumiñaitchut. Iğisigaich argagikkatiñ atniğñaqtuanun aasiñ tamatkua ihuaqsilutiñ.”

Jesus Aullautrauruq Qilañmun

¹⁹ Kiñuagun Jesus-ñum Atangum uqaqatigianikamigich, Agaayyutim aullautiuragaqsiñiğaa pakmuña aquvititluguasiiñ taliqpinmi tunaanun.

²⁰ Maliguaqtai aullaqhutiñ quliaqtuağniqsut tusaayugaagiksuumik nanipayaaq. Atanguruam savaqatiginiğai nalupqinaigutiplugu uqauttutaat ilumun itilañanik quviqnaqtuatigun savañisigun.

Uqallich Aglaani Luke-ŋum

¹ Piqqagiplutin ilauramaan Theophilus! Inugiaktuat inuich pisuqtilaagmiktigun aglaniqsut atuumaruanik akunnaptikni.

² Iisimarauruat uqautiniġaatigut tautukkaġmiknik taimakŋaniñ aullaġniilhaniiñ. Inuich tamatkua pakmapak quliaqtuaġniqsut tusaayugaaġiksuamik.

³ Qutchiksuanjuruatiin, aglaniaqtuŋa ilitchuġiraksraqnik ilisaagillapiaqqaaglugich uqaġipayaakkanich aullaġniilhaniiñaglaan.

⁴ Aglaktuŋa taavrumiŋa ilisimatquplutin ilumutuupialhanik ilisauttusiaġikkaqpich.

Anniviksraŋa John Paptaaqtitchirim Uqautauruq

⁵ Herod-ŋum umialguniŋani Judea-mi agaayuliqsiqaqmiñiqsuq atilimik Zechariah-mik. Agaayyuvikpaŋmi savaqatauniqsuq agaayuliqsini taggisiquaqtuani Abijah-ŋkutnik. Aġnaata atqa Elizabeth, paniginiġaali atlam agaayuliqsim.

⁶ Iluqatik nalaunjaruanuniqsuk Agaayyutim qiñilhani, tupiksriplutik iluqaitnik Atanġum tillisaiñiglu atuqtaksraiñiglu.

⁷ Qitunġaiñiqsuk atakkii Elizabeth qitunġitlailuni, suli iluqatik utuqqanaaġuqhutik.

⁸ Abijah-ŋkut savagviksriutaata Agaayyuvikpaŋmi tikiummipman, Zechariah-m savautiniġaa Agaayyun agaayuliqsaupluni.

⁹ Tuvraqhugu atuiragilhat agaayuliqsit piksraqtaaġiniġaat ikipkairuksraupluni tipraġiksautmik. Isiqniqsuq agaayyuvikpaŋanun Atanġum.

¹⁰ Zechariah ikipkaipkaqtitlugu tipraġiksautmik inuġaagruich agaayuniqsut silataani.

¹¹ Isagulgan Atanġum sagviutiniġaa qichaqhuni taliqpiani ikipkaiviuram tipraġiksautmik.

¹² Zechariah-m tautukamiun tupaŋniqsuq iqsilisiqhuni.

¹³ Aglaan isagulgum nipliutiniġaa, “Zechariah, iqsiñak! Agaayyutim tusaaniġaa iniqsruñiñ. Nuliagikkan Elizabeth iġniġisiruq anuġauramik. Atchiġisigiñ John-mik.

¹⁴ Quviasuutiqaġniaqtutin! Atlaslu inuġiaktuat quviatchakkisirut anikpan.

¹⁵ Inullautaugisiruq kamaŋuni Agaayyutim qiñilhani. Imiġumiñaitchuq asiam misuqquanik sanjisimaruamik. Anilġataliġmiñiñaglaan analatiquaġisiruq Ipqitchuamik Irutchimik.

¹⁶ Utiqtinniġai inuġiaktuat Israel-ŋuruat Ataniġmun agaayyutaatnun.

¹⁷ Ataniq aggitlaiñnaan taamna John quliaqtuaġniaqtuq sanjiqaġuni sivuniksriqiritun Elijah-tun. Ilauraagiiŋsitkisigai aapauruat qitunġanjitñun. Utiqtitkisigai tupiksritlaitchuat isummatiqatlasilugich nalaunjaruamik. Itqanaiyautigisigai inuich akuqtuġumiñaqsilugu Ataniq.”

¹⁸ Zechariah-m nipliutiniġaa isagulik, “Qanuġluŋa ilisimaniaqpik ilumutuutilaagnik? Atanji, anayuqaqtuŋa suli nuliagikkaga utuqqagaqumiuq.”

¹⁹ Isagulgum kiuniġaa, “Gabriel-ŋuruŋa. Qichaqtuŋa sivuġaani Agaayyutim. Tuyuġigaanŋa uqautityaquplutin taavrumiŋa tusaayugaallautamik.

²⁰ Ukpigilguitchiñ uqauttutigikkaġa aglaan atuumagisiruq. Atakkii ukpigilguitñapŋa uqaġumiñaitchutin tikiġgataġlugu uvluq tamatkua atuumaviksraŋat.”

²¹ Taatnaqtitlugu inuich utaqqiñiġaat Zechariah ilisimasukhutin suvaata muluvaalhakmagaan iluani agaayyuvikpaum.

²² Anisulligataqami uqalguiñiqsuq. Inuich ilitchuġiniġaat qiñiġuuraaqalha agaayyuvikpaum iluani. Uqalguiltuni urriqaniqsuq arganmiñik.

²³ Abijah-ŋkut savagviksriutaata Agaayyuvikpaŋmi naatnamiun Zechariah aiñiqsuq.

²⁴ Aquvatigun taavruma nulianŋa Elizabeth sinjayauniqsuq. Aasiñ tallimani tatqiñi aimmiñiqsuq

²⁵ itnaq̄huni, “Kiisaimma san̄jiruam Atangum Agaayyutim ikayuq̄paana. Kan̄jusutq̄ikkumiñaiqsuna q̄itunḡitlaiññiḷuna.”

Anniviksraña Jesus-ñum Uqautauruq

²⁶ Itchaksrani tatq̄iñi Elizabeth sin̄jayaun̄janikman, Agaayyutim tuyuḡilgiññigaa isaḡulik Gabriel nunaaq̄q̄imun Galilee-miittuamun atiliñmun Nazareth-mik.

²⁷ Tuyuḡinigaa niviasiamun an̄jtituqs̄imaitchuamun atiliñmun Mary-mik nuliaksrau-siutianiktuumun an̄jtmun atiliñmun Joseph-mik. Joseph kin̄juviaḡinigaa Atangum David.

²⁸ Isaḡulgum tikiññigaa nipliutiplugu, “Paḡlagikpiñ! Atangum Agaayyutim piksraq̄-taaḡigaatin iqatigiplutin. [Quvianaḡniqs̄raurutin aḡnapayaaniñ.]”

²⁹ Mary tupallapiaḡniqsuq isaḡulgum nipliuttutaagun kan̄iqsin̄itḷugu suvaata uqaq̄ti-laana taatna.

³⁰ Isaḡulgum nipliutiniḡaa, “Iqsiñak Marii! Agaayyutim iḷuaq̄q̄utigigaatin.

³¹ Sin̄jayauḡisirutin iḡñiḷutinaasiiñ an̄jugauramik atchiqsaksraḡikkaq̄nik Jesus-mik.

³² Taamna kamaḡis̄iruq, suli iñuich taiguutiqaḡisigaat iḡñinanik Qutchin̄ñiqs̄rauruam Agaayyutim. Agaayyutim ataniḡuqtinniaḡaa David-tun sivullian̄atun.

³³ Ataniḡuḡis̄iruq kin̄juvian̄iñi Jacob-ñum qan̄apak taimuna, suli an̄aayuq̄autaa isuk-sraq̄aḡumiñaitchuq̄.”

³⁴ Mary-m tarra nipliutiniḡaa isaḡulik, “Qanuq̄ una itkisiñiq̄pa? Iḷaq̄atniksimaitchuñasuli.”

³⁵ Isaḡulgum kiuniḡaa, “Ipq̄itchuaq̄ Irrusiq̄ tikiumaḡis̄iruq̄ ilipnun. Agaayyutim Qutchin̄ñiqs̄rauruam san̄jigikkan̄an nayuḡisigaatin. Taatnaḡuni iḷiḷgaaq̄ ipq̄itkis̄iruq̄ taiguutiqaḡuni Iḡñinanik Agaayyutim.

³⁶ Aasiñ, itq̄allaun̄ ḷan Elizabeth. Uq̄autigimasugauq̄ q̄itunḡaqaḷtaiññiḷugu. Aglaan pakma sin̄jaiyauruq̄ itchaksrani tatq̄iñi utuqqanaaḡuḡaluanaḡmi.

³⁷ Atakkii Agaayyutim supayaaq̄ savaaḡitlagaa.”

³⁸ Mary nipliḡniqsuq, “Atangum savaktigigaana. Atuumali uvan̄nun uqauttutigikkap-tun.” Tavrak̄na isaḡulgum uniññigaa.

Mary-m Utlakkaa Elizabeth

³⁹ Taavruma aquagun, Mary paqnaliqtuq̄huni aullaq̄tiḡniqsuq nunaaq̄q̄iuramun qimigaan̄iñiittuamun Judea-m.

⁴⁰ Tarra isiq̄huni Zechariah-m tupq̄anun iq̄innigaa Elizabeth.

⁴¹ Elizabeth-ñum tusaapq̄auraq̄magu Mary-m paḡlataa ḷummiutaq̄ ḷiqs̄raq̄tiḡniqsuq. Elizabeth an̄jalatiqaḡniqsuq Ipq̄itchuamik Irrutchimik

⁴² nipliḡhuni nipitusiḷuni, “Quvianaḡniqs̄raurutin aḡnapayaaniñ. Quvianamiuruq̄ iḷiḷgaaq̄ sin̄jaiyaukkan.

⁴³ Qanutun quyyasiusiaqaq̄tigivik, ataniḡma aakagikkan̄an utlagluḡniḡaana q̄iñiḡiaq̄huna!

⁴⁴ Tusaapq̄auraq̄apku paḡlatigikkan ḷummiutaḡa quviatchakhuni ḷiqs̄raq̄tiqtuq̄.

⁴⁵ Qanutun quviasuktigivich ukpiḡikapku Atangum uqaḷha tuyuutigikkan̄a ilipnun atuumagisiñiḷugu.”

Mary-m Kamaksruutaa

⁴⁶ Mary nipliḡniqsuq,

“Iñuutchimniñ iluqaaniñ kamaksruḡiga Ataniq̄.

⁴⁷ Quviatchautigigiga Agaayyun An̄niqsuq̄tigikkaḡa.

⁴⁸ Suun̄iḷuqtuana itqaḡiniḡaana.

Uvak̄naniḡlaan iluq̄atin̄ iñuich taiguutiqaḡisigaatna quvianamiuruamik

⁴⁹ atakkii kamaḡaqtuaq̄ San̄jiruaq̄ Agaayyun savaaqaq̄huni kamaḡaqtuanik uvam-nun.

Atqa ipq̄itchuq̄.

⁵⁰ Kin̄juviaḡiñi aippaavak

nagliktuutiqağai taluğirigikkani.

- ⁵¹ Agaayyun isañniqsuq sanñiruamik taligmiñnik
aasiñ siammayaqağugich kamañağasuktuat sivunniugutituummitñik.
- ⁵² Atchiksinnigai kamañaqtuat atangich
suli atchiksuat kamañaqsipkağugich.
- ⁵³ Inuqsraqtuat pisuiqsinnigai nakuuruanik
suli aullaqtitlugich umialguruat saagailaağugich.
- ⁵⁴⁻⁵⁵ Ikayugniğaa savaktigikkani Israel nagliktuğugich,
akiqsruutmisun sivulliaptiknun Abraham-mun kinuviapayaañiñunlu qañapak
taimuņa.”
- ⁵⁶ Mary nayuutiuraagñiqsuq piņasuni tatqiñi Elizabeth-mi, aasiñ utigmun aipluni.

Aniħha John Paptaaqtitchirim

- ⁵⁷ Igñiviksrani tikitman, Elizabeth igñiñiqsuq añugauramik.
- ⁵⁸ İlaiñ ilauraañiñlu tusaaniğaat Atangum kamañaqtuamik nagliktuiħha Elizabeth-mun.
Aasiñ tamatkua quviasuqasiğniğaat.
- ⁵⁹ Aniqammiuraq tallimat malğunnik uvlianikman nalunaitñutchiaqsiñiğaat
atçiguklugu Zechariah-mik, aapañan atqanik.
- ⁶⁰ Aglaan aakaña nipliğniqsuq, “Naagga, atiqaquksrauruq John-mik.”
- ⁶¹ Nipliutilgiñniğaat, “Aglaan nalliatunniiñ ilavich atiqañitchut taavrumiņa atigmik.”
- ⁶² Urriqaplutiñ apiqsruğniğaat aapaña kisumik atçigukkisipmagaan aniqammiuraq.
- ⁶³ Zechariah aatchuquniqsuq aglagviksramik, aglakhuniasiiñ, “Atiqagisiruq John-
mik.” Quviğusuniqsut iluqatiñ.
- ⁶⁴ Taatnaamikami Zechariah uqatlasitqinñiqsuq quyaqaqsipluguasiiñ Agaayyun.
- ⁶⁵ Silalliuñich atlayuatchañniqsut, aasiñ iñuich nunapayaani Judea-mi uqağiniğaat.
- ⁶⁶ Tusaapayaqaqtuat taavrumiņa isummatiginiğaat apiqsruqhutin, “Qanusuğisiñiğpa
una ililğaaq?” Nalupqinaitchuq Ataniğmun iqatigitilaaña.

Zechariah-m sivuniksriqutaa

- ⁶⁷ John-ñum aapaña Zechariah añalatiqağniqsuq İpqitçuamik İrrutchimik. Uqağniqsuq
sivuniksriqiłuni,
- ⁶⁸ “Quyalakput Ataniq Agaayyutaat Israel-aagmiut!
Atakkii ikayugiğniğai tasuqsagiğugich iñuni.
- ⁶⁹ Akunğatniñ kinuviağikkañiñ David-ñum
Agaayyun piksraqtaaqagñiqsuq iñunmik sanñiqaqtuamik anniqsuğiaqhuta.
- ⁷⁰ Taimakñaaglaan akiqsruğaatigut tumigiługich ipqitçuuat sivuniksriqirini
- ⁷¹ anniqsuğisiñiłluta akilililisuqtigikkaptikñiñ
suli sanñiatniñ uumigirigikkapta.
- ⁷² Uqağniqsuq nagligigisiñiłlugich sivulliağikkavut
itqagiługu ipqitçuuaq sivunniugutni.
- ⁷³ Agaayyutim akiqsruğniğaa sivulliaqput Abraham
- ⁷⁴ annautigisiñiłluta akilililisuqtigikkaptikñiñ
uvaptiknun savautitqupluni iqsisunajaata
- ⁷⁵ ipqilikon nalaunñaruakunlu iñuuniqtutilaaptikni.
- ⁷⁶ İlvich ililğauramañ, taiguutiqağisirutin sivuniksriqiraanik Qutçinñiqsrauruam
Agaayyutim.
İgliğisirutin sivuani Atangum itqanaiyağiağlugu aggiğiksraña
- ⁷⁷ uqautilugich iñugikkañi
anniqsuğisiñiłlugich natqigutigisiñiłlugillu killuqsautinñitñik.
- ⁷⁸ Agaayyutigikkaqput ilunñuktauruq nagliktaupluniłu.
Tuyugikpagu anniqsuqti inniaqtuq uvaptiknun uvlum qausağataurağniñatun.

79 Ikayuġisigai iñuuniaqtuat taaqtuami iqsiñanani tuqulħum, aasiiñ ilaan iñuupkaġuta tutqiksilluta.”

80 John aglipluni timimigun saññisiñiqsuq irrutchikun. Iñuuniaġniqsuq iñuilaami aullaġniñiaħhanunaglaan ilaan quliaqtuaqalħan Israel-aagmiunun.

2

Aniħha Jesus-ħum

1 Augustus atanġunħaġmi Rome-mi tilisiñiqsuq iñuich nanipayaaq atqiqsitquplugich.

2 Taamna atqiqsitchivik sivulliuniqsuq. Taamna atuumapman anjun atiqaqtuag Quirinius kavanauniqsuq Syria-mi.

3 Iñupayaat utlautiniqsut sivulliaġminñ anniviniñun atqiqsitchaqtuqhutiñ.

4 Joseph-tuuq iglaupmiñiqsuq. Aullaġniipluni Nazareth-miñ Galilee-miittuamiñ Bethlehem-munniqsuq, nunaaqqimun Judea-miittuamun, annivianun atanġum David. Joseph tavrunħaġniqsuq atakkii ilaaptuuq kinuviagiplugu David-ħum.

5 Atqiqsitchaqtuqami aullautiniġaa Mary nuliaksrausiuħianikkani sinjiauruaq.

6 Bethlehem-miititlugik Mary iġnisuliġniñiqsuq.

7 Iġniñħaġniqsuq anugauramik. Nimiqsruqtuallaħniġaa ilipluguasiiñ tuttuqpaich niġġiviatnun atakkii iniksraitħutiñ nullaġviñmi.

Munaqsriħlu Isaġulgiħlu

8 Iħanich munaqsrit unnuiñiqsut taavani nunami munaqsriplutiñ ipnaimiknik.

9 Isaġulħan Atanġum sagviutiniġai aasiiñ qaumanħan Atanġum qaggutiplugich. Taapkua tatamitchallapiagñiqsut.

10 Aglaan isaġulħum nipliutiniġai, “Iqsiñasi, uvunħaħħanħa uqautityaġipsi tusaayugaallau-tamik quviatchaktirrutiksrauruamik iñupayaamun.

11 Marrumani unnuami anniqsuqti ilipsitħun aniruq David-ħum nunaaqqiani, Christ-nuruq Ataniq.

12 Una ilitħuqquatauruq ilipsitħun ilaanħutilaanħanik, paqitkisigiksi aniqammiuraq nim-iqsrullaktaq nalaruaq tuttuqpaich niġġiviatni.”

13 Tavrakħatchiaq iñuġiallapiaqtuat isaġulħich qilaħmiñ sagviġniñiqsut. Piqasiqħlu isaġulħich nanħaġniġaat Agaayyun itnaqhutiñ,

14 “Kamanaun illi Agaayyutmun qutħiniñiqsrami qilaħmi, suli tutqiutiqaġli nunami akunħatni iñuich quyalitħiħtuat ilaanik.”

15 Isaġulħich utiqmata qilaħmun munaqsrit nipliġniñiqsut inħmiknun, “Ki, aullaqta Bethlehem-mun tautuġiaġluħu Atanġum uqauttutigikħanħa uvaptiknun!”

16 Qilamiksruaqħutiñ paqinniġaich Mary-lu Joseph-lu suli aniqammiuraq nalauraq-tuaq tuttuqpaich niġġiviatni.

17 Munaqsrit tautukamitruħ uqaginiġaich isaġulħum nipliuttutigikħanħi taavrumuuna aniqammiurakun.

18 Tusaapayaqtuat quviġusunħniqsut tamatkuniħa munaqsrit nipliuttutigikħanħitħik.

19 Mary-m uummatigmiitħiutiniġai uqautigikħanħich aasiiñ isummatigiuraaqħuħich.

20 Munaqsrit utiġniqsut kamaksruqħuħu nanħaħħuħu Agaayyun iluqaisiħun tusaakħaġmiktigunlu tautukħaġmiktigunlu. Atuumaruq atriliplugu isaġulħum atuumagiħiħħanħa.

Jesus Atħiġaat Agaayyuvikħanħmi Qaitħuħu Agaayyutmun

21 Tallimat malġuk uvlut naatmata suli aniqammiuraq nalunaitħutħiħsaunħanikman, atħiġniġaat Jesus-mik, atigħmik isaġulħum qaisanħanik Mary sinjiaugaluaqħitnagu.

22 Ipqiqsaġviksraħat tikitman, Joseph-lu Mary-mlu aniqammiuraq Jerusalem-muutiniġaak qaitħaqtuaqħuħu Agaayyutmun tuvraqħuħu maliġutaksraħa Moses-ħum,

²³ maligutlugu aglausimaruaq maligutaksrañiñi Atanguruam, “Aniqqaaqtuapayaaq anjugauraq qaisaksrauruq Agaayyutmun.”

²⁴ Tunillaqtugiañiqsuk malgunnik tinmiağruurañnik, iniañuruamik maligutaksrañagun Agaayyutim.

²⁵ Jerusalem-mi anutiqağmiñiqsuq atilimik Simeon-mik. Una anun nalaunñaniqsuq taluqsriruaq Agaayyutmik, suli utaqqiñiqsuaq Israel-aagmiut annautikkaułksrañatnik. Ipqitchuam Irrutchim nayugniğaa.

²⁶ Ilaan uqautiniğaa tuquyumiñaiñiñiplugu qiñiğaluaqnagu Christ Anniqsuqti Agaayyutim akiqsruutigikkaña.

²⁷ Simeon sivullikkaupluni Ipqitchuakun Irrutchikun utlautiniqsuq agaayyuvikpañmun. Jesus-ñum anayuqaanñiñ tikiutipmatku aniqammiuraq Jesus agaayyuvikpañmun atuumatyaqługu atuiragihagun maligutaksram,

²⁸ Simeon-ñum akiggiutiniğaa ililgaaq aasiñ quyaplugu Agaayyun,

²⁹ “Ataniiq, akiqsruutigikkan atuumapkağiñ, suli tuqqutlasiruna tutqigluna.

³⁰ Irramnik tautukkiga anniqsuqti

³¹ tuyuğikkan annautitquplugich iñuich sumipayaaq.

³² Ilaa qaumauruq sagviiruaq anniqsuğiamik Jew-ñunitchuanun

suli kamanautaugisiruq iñuiñun Israel-ñum.”

³³ Ililgaam aapaña aakanalu quviğusunñiqsuk tamatkunuuna Simeon-ñum uqauttutaigun Jesus-kun.

³⁴ Simeon-ñum qiñiñuağutiniğik piliusiamik suli nipliutiplugu Mary aakagikkaña, “Agaayyutim una ililgaaq piksraqtaaginiğaa agvisautyaquplugu tammałksrañatnun naagaqaa anniqsułksrañatnun iñugiaktuanun Israel-aagmiunun. Iłitchuqqaugisiruq, aasii pisigiplugu ilaan kisuutilaana iñugiaktuat iñuich uqagisirut akitñagługu.

³⁵ Taatnağumiñ sagviğisiñiğaiç iriğaqtuqhutiñ isummatigikkañich ilaagun. Suli alianaq savikpaktun ipiktuatun kapirigisiruq uummatipnik.”

³⁶ Sivuniksriqiriqağmiñiqsuq uilgaağnaamik atilimik Anna-mik panianik Phanuel-ñum kinuviañiñ Asher-ñum. Anna utuqqauruq. Uiqagñiqsuq tallimat malgunni ukiuni, aasii uina tuqupluni.

³⁷ Taimakñaaglaan iñuuniağniqsuq uilgaağnaañupluni, aasiiñ pakma ukiuniñiqsuq sisamakipiaq sisamanik. Unilłaiñiğaa agaayyuvikpak. Uvlumi unnuaqtuummaan savautiniğaa Agaayyun uisauraaqhuniłu agaayupluniłu.

³⁸ Taavrumani sassağniğmi tikiñiñiqsuq qaitchiplugu quyyatmik Agaayyun. Uqautiginiğaa taamna ililgaaq iluqaitñun niğiugaqaqtuanun tasuqsaityalıksrañanik Jerusalem-ñum.

Utilhat Nazareth-mun

³⁹ Joseph-ñum suli Mary-m tanjanikamitkik iluqaisa atuqukat maligutaksrañigun Agaayyutim utiğniqsuk kinuniğmiknun Nazareth-mun Galilee-miittuami.

⁴⁰ Ililgaaq Jesus aglipluni sanñisiñiqsuq, puqiutiqallapiaqhuniłu. Suli Agaayyutim ihuaqutiniğaa.

Nukatpiağruk Jesus Agaayyuvikpañmiittuq

⁴¹ Ukiuğagipman anayuqaak Jesus-ñum utlautirağniqsuk Jerusalem-mun niğiqpagvikaamun atilimun Apqusaakkaułimik.

⁴² Jesus qulit malgunnik ukiunikman utlautiniqsut niğiqpagvikaamun pirağiliğmiktitudun.

⁴³ Niğiqpagvikaam aquagun aigaqsiñiqsut. Utiqsağmaknik nukatpiağruk Jesus uniniqsuq Jerusalem-mun, aasiiñ aakanan Joseph-ñumlu naluniğaa.

⁴⁴ Igligasuginiplugu iglauqatauruani iglauniqsuk naalğataqługu uvluq. Uvvaasiiñ tikiu-makamik nullagviksrağmiknun pakaaqsiñiğaa akungatni ilamin suli ilauraanñi.

⁴⁵ Paqinñitñamitku utiaqsiñiqsuk Jerusalem-mun pakkiatługu.

⁴⁶ Piñayuatigun uvlut paqinnigaak agaayyuvikpanmi aquppiqataupluni Jew-ñuplutin ilisautriñi, naalagniplugich apiqsruqtaqlugillu.

⁴⁷ Iluqatin tusaaruat ilaanik quvigusuutiginiġaat puqikhuni kiggutaigun.

⁴⁸ Anayuaakkiñ quvigusuutiginiġaak tautukamitku. Aakanan nipliutiniġaa, “Iġñiin, qanulgitpisiguk? Aapanlu piñksralillapiaqhunuk taatnaqhunuk pakkiagiptigiñ.”

⁴⁹ Jesus-ñum kiuniġik, “Suvaata pakakpisiñja? Naluniqpitku nayuutiruksrauġiga aapaa tupqani?”

⁵⁰ Aglaan kaniqsiniñniġaak kiggutaa.

⁵¹ Tavrakña Jesus utiqasiñniġik Nazareth-mun tupigiplugik. Aakagikkanan itqagiplugich iluqaisa tamatkua uummatigmiitchiutiniġai.

⁵² Jesus agliñiqsuq puqiksipluni. Agaayyutimlu iñuillu nakuaginiġaat.

3

Quliaqtuaqalħa John Paptaaqtitchirim

¹ Akimiġuutaatni ukiut atanniqsuiħhani Caesar-m atilgum Tiberius, Pontius Pilate kavanaupmiñiqsuq nunami taggisiqaquami Judea-mik, Herod atangupluni Galilee-mi, aniqataa Philip atangupluni nunami taggisiqaquami Iturea-mik Trachonitis-miglu, Lysanias atangupluni Abilene-mi, aasiñ

² Annas-lu Caiaphas-lu qaukliuplutik agaayuliqsini. Taapkua atangupkaqlugich uqalħa Agaayyutim tikiumaniqsuq John-mun iġñinanun Zechariah-m iñuilaami.

³ John kukilunniqsuq kuñan Jordan-ñum avataani quliaqtuaqhuni, “Isummitqigitchi mumigusi killuqsautipsitniñ paptaaqtillusi. Taatnaġupsi Agaayyutimli natqigutigisigai killuqsautisi.”

⁴ John agġiġniqsuq tuvraqġugu aglausimaruaq makpiġaanani sivuniksriqirim Isaiah-m itna,

“Iñuk tuqluiratuq iñuilaamiñ:

Itqanaiyautisiuñ apqutiksraña Atangum,
nalġuġlugu tumiksraña!

⁵ Natignapayaat immiġlugich,
iñgich qimiġaallu naqigliġlugich,
saqunaruaq apqutit nalġuqsamliġlugich,
qaiġiitchuat tumitchaat qaiqsaglugich.

⁶ Tarrali iñupayaaq ilitchuġiniaqtuq anniqsuqtimik Agaayyutim akiqsruutigikkananik.”
Isaiah 40:3-5

⁷ Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut John-mun paptaaquplutin. Uqautiniġai, “Nimiġiatun ittuasii, kia uqautivasi annatlasiniplusi anasiñjuqsautiksrañaniñ Agaayyutim?”

⁸ Ilitqutchipsigun qiniġnaqsisiuñ isummitqiliqsi killuqsautipsitniñ. Isumanasi, ‘Abraham sivulliagigikput.’ Uqautigipsi, Agaayyutim makua uyaġaich kinjuvialiutlagai Abraham-mun!

⁹ Agaayyutim atanniiħha qallipiagataqtuq, iñuktun itqanaiqsuatun kipilħiñaagukġugu napaaqtuq kanjagun. Napaaqtupayaaq asirriñitchuaq kipikkaugisiruq iktauluniasiiñ ikniġmun.”

¹⁰ Iñuich apiqsruġniġaat, “Qanuġmi pigisiñiqpisa?”

¹¹ Kiuniġai, “Kisupayaam malġunnik qalġuaqagumi qaitchili iñunmun atnugaaksraitchuamun, suli kisupayaaq niqiksrautiqaġumi niġipkaili niqiksraitchuamik.”

¹² Iñanich tax-siliqirit utlautipmiñiqsut paptaaquplutin aasiñ apiqsruqġugu, “Iñisautrii, Sugisiñiqpiali?”

¹³ Uqautiniġai, “Katitchiñasi qaanġlugu piraksriusiaqsi.”

¹⁴ Ilaŋisa aŋuyyiuqtit apiqsruqmiñiġaat, “Uvagutaasiiñ, qanuġisiñiqpisa?” Nipliutiniġai, “Aqsaknasigik iñuich nunuritñiġusi naagaqaa saglutigiŋasigik iñuich. Apaigilugu akiliusiaġikkaqsi.”

¹⁵ Iñupayaat niġiugaqaġniqsut Anniqsuqtimik agġiqaġumaruamik, aasiiñ isumaniqsut taamna John Christ-ŋupmagaan, anniqsuqti akiqsruutauruaq.

¹⁶ Aasiiñ John-ŋum uqautiniġai, “Paptaaqtitchiruŋa imikun, aglaan taimma iñuk agġiqaġumaruaq kamanatluktuq uvamniñ. Siñiilguyumiñaitchuŋaunniñ aluġutiŋnik. Paptaaġisigaasi Ipqitchuakun Irrutchikun suli iknikun.

¹⁷ Tigummiagigaa tiktitaun salummaġukluġich mukkaaksrat sanikluŋniñ, katilluġichaasiiñ mukkaaksrat siġluagmiñun. Aglaan ikipkaġisigai sanikluich ikniġmun qamiyumiñaitchuamun.”

¹⁸ Atlakaagiiġkun John quliaqtuaġniqsuq tusaayugaallautamik iñuŋnun pitchuk-saaqluġich atlaġuqupluġich iñuuniaħhat.

¹⁹ John-ŋum iñiqtiqumiñiġaa ataniq Herod atakkii iħaqatnikhuni Herodias-mik aniqataan nuliananik suli savaaqaqħuni iñugiaktuanik atlanik pigiitchuanik.

²⁰ Aasiiñ Herod savaaqaġniqsuq pigiitluktuamik isiqtaupkaqamiuŋ John.

Paptaakkauħa Jesus-ŋum

²¹ Iluqaisa iñuich John-mun paptaaqtinŋanikmata, Jesus-tuuq paptaaqtinniqsuq. Agaayupkaqħugu qilak aŋmaqtuq

²² suli Ipqitchuaq Irrusiq atqaġniqsuq ilaanun tinmiagruuratun. Nipi tusaanigaat pakmakŋa, “Piqpagiplutin Iġniġigikpiñ. Quyalimaagikma.”

Jesus-ŋum Kaŋniġviŋi

²³ Jesus-ŋum aullaġniikamiuŋ savaani, iñuiññaq qulinik ukiuqtutilaaqaġniqsuq. Iñuich isummatiginiġaat iġniġinipluġu Joseph-mun,

iġniŋa Heli-m, ²⁴ iġniŋa Matthat-ŋum,

iġniŋa Levi-m, iġniŋa Melchi-m,

iġniŋa Jannai-m, iġniŋa Joseph-ŋum,

²⁵ iġniŋa Mattathias-ŋum, iġniŋa Amos-ŋum,

iġniŋa Nahum-ŋum, iġniŋa Esli-m,

iġniŋa Naggai-m, ²⁶ iġniŋa Maath-ŋum,

iġniŋa Mattathias-ŋum, iġniŋa Semein-ŋum,

iġniŋa Josech-ŋum, iġniŋa Joda-m,

²⁷ iġniŋa Joanan-ŋum, iġniŋa Rhesa-m,

iġniŋa Zerubbabel-ŋum, iġniŋa Shealtiel-ŋum,

iġniŋa Neri-m, ²⁸ iġniŋa Melchi-m,

iġniŋa Addi-m, iġniŋa Cosam-ŋum,

iġniŋa Elmadam-ŋum, iġniŋa Er-ŋum,

²⁹ iġniŋa Joshua-m, iġniŋa Eliezer-ŋum,

iġniŋa Jorim-ŋum, iġniŋa Matthat-ŋum,

iġniŋa Levi-m, ³⁰ iġniŋa Simeon-ŋum,

iġniŋa Judah-m, iġniŋa Joseph-ŋum,

iġniŋa Jonam-ŋum, iġniŋa Eliakim-ŋum,

³¹ iġniŋa Melea-m, iġniŋa Menna-m,

iġniŋa Mattatha-m, iġniŋa Nathan-ŋum,

iġniŋa David-ŋum, ³² iġniŋa Jesse-m,

iġniŋa Obed-ŋum, iġniŋa Boaz-ŋum,

iġniŋa Salmon-ŋum, iġniŋa Nahshon-ŋum,

³³ iġniŋa Amminadab-ŋum, iġniŋa Admin-ŋum,

iġniŋa Arni-m, iġniŋa Hezron-ŋum,

igñiña Perez-ñum, igñiña Judah-m,
³⁴ igñiña Jacob-ñum, igñiña Isaac-ñum,
 igñiña Abraham-ñum, igñiña Terah-m,
 igñiña Nahor-ñum, ³⁵ igñiña Serug-ñum,
 igñiña Reu-m, igñiña Peleg-ñum,
 igñiña Eber-ñum, igñiña Shelah-ñum,
³⁶ igñiña Cainan-ñum, igñiña Arphaxad-ñum,
 igñiña Shem-ñum, igñiña Noah-m,
 igñiña Lamech-ñum, ³⁷ igñiña Methuselah-m,
 igñiña Enoch-ñum, igñiña Jared-ñum,
 igñiña Mahalaleel-ñum, igñiña Cainan-ñum,
³⁸ igñiña Enos-ñum, igñiña Seth-ñum,
 igñiña Adam-ñum, igñiña Agaayyutim.

4

Jesus-ñum Aniqusaqsiuħa

¹ Jesus utigñiqsuq Jordan-miñ aňalatiqaqhuni Ipqitchuamik Irrutchimik. Sivullikkau-niqsuq Irrutchikun iñuilaamun

² uuktuaqsiutyaqhuni tuungagmiñ malgukipiami uvluni. Iluqaani taapkunani uvluni nigñiññiqsuq, aasiñ nigisuliqhuni piviksrani isukħitmata.

³ Tuungaum nipliutiniġaa, “Agaayyutim igñigipiaqpatin tilliun una uyaġak qaqquġuqulugu.”

⁴ Aglaan Jesus-ñum kiuniġaa, “Agaayyutim uqaħa niqliqsimaaqtuq, ‘Iñuk iñuuyumiñaitchuq qaqquħiñakun.’ ”

⁵ Tavrakña tuungaum aullautilgiññiġaa qiniqtitluguasiiñ atanguviniñik nunam

⁶ nipliutiplugu, “Aatchuġisigikpiñ iluqaanik aňalatchiġimik sulil iluqaanik umialgutmik. Tamanna iluqani qaisauruq uvañnun. Aasiñ qaitlagiga kisumupayaaq qaitchukkupku.

⁷ Iluqaan tamanna piginayaġiñ agaayyuvigigupña.”

⁸ Aglaan Jesus-ñum kiuniġaa, “Agaayyutim uqaħa niqliqsimaaqtuq, ‘Agaayyuvigisaġiñ Atanguruaq Agaayyutin savautilugu kisan.’ ”

⁹ Tavrakña tuungaum aullautilgiññiġaa Jerusalem-mun inillakħuguasiiñ qutchiññiqsrañanun nuvukkananun agaayyuvikpaum nipliutiplugu, “Igñigipiaqpatin Agaayyutim igittin ilipnik taununa.

¹⁰ Atakkii Agaayyutim uqaħa niqliqsimaaqtuq, ‘Agaayyutim isaġuliñmiñun munaġipkaġisigaatin.’

¹¹ Nipliqhunisuli, ‘Akiyaġisigisaatin argañmiknik, aasii atniġumiñaitchitin isigaktin uyaġañnun.’ ”

Psalm 91:11, 12

¹² Aglaan Jesus-ñum kiuniġaa, “Agaayyutim uqaħa uqaqmiquqtuq, ‘Uuktuagumiñaitchiñ Atanguruaq Agaayyutin.’ ”

¹³ Tuungaum uuktuaqsaaguiqamiun Jesus qanutchipayaakun unisimaallañniġaa.

Jesus-ñum Aullaġniġaa Savaani Galilee-mi

¹⁴ Tavrakña Jesus utigñiqsuq Galilee-mun sañniqaqhuni Ipqitchuakun Irrutchikun. Iñuich uqaġiniġaat nanipayaaq.

¹⁵ Ilaa ilisautripluni ktraġviñitñi sulil kamaksruġniġaat iluqatiñ.

Nazareth-miut Ukpigñiññiġaat Jesus

¹⁶ Jesus Nazareth-muñniqsuq iñuġuġvigikkaġmiñun. Jew-ñuruat minguiqsaġvium uvluni piragħiġmigun isigñiqsuq ktraġviñmun. Makinniqsuq agliqipluniasiiñ Agaayyutim uqaħaniñ.

17 Aatchuǵniǵaat makpiǵaanjñik sivuniksriqirim Isaiah-m. Anmaqamigich makpiǵaat paqinnigaa aglausimaruaq,

18 “Irrussian Agaayyutim nayuǵaana.

Piksraqtaagigaañakii

quliaqtuaǵitquplugu tusaayugaallautaq inuqsraqtuanun.

Tuyuǵigaaña uqaǵitquplugu patchisaigun tigutaanuruanun

suli mamirrutiksraq qinñitlaitchuanun

suli patchisaiquplugich nanñitaaqsiruat

19 suli quliaqtuaǵitquplugu Atanǵum anniqsuiǵksrañan inñugikkaǵmiñik tikiññiqsuq.”

Isaiah 61:1-2

20 Jesus-ñum umikǵugich makpiǵaat utiqtinnigai katraǵvium savaktigikkañanun aquvitluniasii. Iluqatin inñuich katraǵvinñi qinñiaqsiñigaa.

21 Iñisautiaqsiñigai itnaqhuni, “Taamna Agaayyutim uqaǵha atuumaniqsuq uvlupak agliqianupman tusaakǵapsitñi.”

22 Inñupayaat aarigaagutchañniqsut quviǵusuutigiplugich sanñiqaqtuat uqaǵhich uqauttutigikkañi. Nipliǵniqsut, “Una taimña iǵniǵingitpañ Joseph-ñum?”

23 Jesus-ñum nipliutiniǵai, “Uqauntiniǵipsitña uqauttutauruamik inñilǵaanimma itna, ‘Taaktii, iħuaqsiñ ilipnik!’ Tusaagivut savaaǵikkatin Capernaum-mi. Ki, Savaaqaǵiñ uvani inñuǵuǵvipni.

24 Ilumutuuruq, Sivuniksriqiri paǵlatlaitchaat inñuǵuǵvinñi.

25 Naalaǵniǵlaksitña, Ilumun inñugiaktuanik uilǵaǵnaaqaqtuq Israel-mi taimani Elijah inñuupman. Imani sialuñitchuǵuquq piñasuni ukiuni ukium avvañaik ilaplugich niǵisuksiullapiqhutin iluqaani nunami.

26 Naagaavva Elijah tuyuunñiñiqsuq nalliatnun uilǵaǵnaat Israel-mi aglaan kisanun uilǵaǵnaamun inñuuniaqtuamun Zarephath-mi Sidon-miut nunañatni.

27 Suli inñugiaktuanik inñuqaqmiñiqsuq auyugaqtualinñik inñuuniaqtuanik Israel-mi imani sivuniksriqiri Elisha inñuupman. Aglaan nalliatunñiñ mamikkaunñiñiqsuq avataagun Naaman Syria-ǵmiu.”

28 Inñuñ katraǵvinñi tusaakamitruñ taamna qinnallapiǵniqsut.

29 Makitiqhutin tinuraǵuǵu Jesus annisiniǵaat nunaaqǵiǵmikniñ. Qaanañuutiniǵaat inñiuram nunaaqqimin irvianun igitchukǵu ipnamiñ.

30 Aglaan akunniraqǵugich inñuǵayaat aullaǵniqsuq.

Inñuk Irrusiǵulik

31 Tavrakña Jesus Capernaum-munñiqsuq, nunaaqqimun Galilee-miittuamun aasiñ ilisautripluni inñuñnik Jew-ñuruat minguiqsiǵvium uvluani.

32 Inñuich quviǵusunñiqsut tamarrumña ilisauttutaanik, atakkii uqaǵniqsuq liilaa añalatchiǵiqaqtuatun.

33 Katraǵvinñi inñuqaqmiñiqsuq irrusiǵulinñmik iǵialaruamik,

34 “[Iǵlaksianatiguk.] Jesus Nazareth-miu, suniaqpsiguk? Uvunñaqpich piyaqquǵukhunuk? Naluñitchiga kisuutilaan, ipqitchuanuplutin Agaayyutim tuyuǵikkañaja!”

35 Jesus-ñum tiliñigaa irrusiǵuluk, “Qinñuisaagñiñ! Anniñ inñuñmiñ!” Irrusiǵuum ulǵusaaqtinnigaa añun sivuǵaatnun inñuich unitǵuǵuasiñ atnisuñaqnagu.

36 Inñuich quviǵutchañniqsut nipliqhutin avatmun, “Qanusuniqpa una nipliun? Añalatitchiǵimik sanñimiglu uuma inñuum tilitlanigai aasiñ irrusiǵuich aniplutin.”

37 Tusaayugaaq taamna Jesus-kun siaminniqsuq napmupayaaq tamarrumani nunami.

Jesus Mamititchiñiqsuq Inñugiaktuanik Inñuñnik

38 Aasiili Jesus anikami katraǵvinñi utlautiniqsuq Simon Peter-m kinuñanun. Simon-ñum aakaruaña atniǵñaǵniqsuq uunaqǵukpakhuni. Uqauntiniǵaat Jesus taavrumña.

³⁹ Utlakħugu qichaqħuni siñigviiñ sanigaatnun tiliñigaa uunaqħuk aullaquplugu ilaaniñ. Tarra uunaqħungiqsiñiqsuq. Makitiqħuniasiiñ niqħuġutiaqsiñigai.

⁴⁰ Jew-ħuruat minguiqsiagviat nuñitman, siqiiñiq nipianikmanimma iluqatiñ ilauraaqatuat atniġñaqtuanik atniġñautilgich atlakaagiiñik tikiutiniġaich Jesus-mun. Iliñigai argaħni iluqanitiñun aasii ħuaqsipluġich iluqaisa.

⁴¹ Irrusiqluich aninniġai iñugiaktuaniñ iñuħniñ nipliaplutiñ, “Iġñigigaatin Agaayyutim.” Jesus-ħum tiliñigai irrusiqluich nipliqunitluġich, atakkii iħisimaniġaat Christ-ħutilaħa.

Jesus-ħum Quliaqtuaqħa Katraġviñi

⁴² Uvlaaġuqman Jesus-ħum uniñiñigaa nunaaqġiq iñuilaamukħuniasiiñ. Iñuich pakaaqsiñiġaat. Paqitnamitruñ iġligiaqsiñiġaat aullaqunitluġu.

⁴³ Aglaan nipliutiniġai, “Quliaqtuaqtuksrauruħa tusaayugaallautanjanik aħaayugaataan Agaayyutim iñuħnun atlani nunaaqġiñi. Taatnaqħuni Agaayyutim tuyuġiħaħa.”

⁴⁴ Taatnamik quliaqtuaġniqsuq Jew-ħuruat katraġviñitñi nanipayaaq.

5

Jesus-ħum Tuqluġai Sivulliich Maliguaqtit

¹ Iħaħatni uvlut Jesus qichaġniqsuq siħaani narvam taggisiqaqtuami Gennesaret-mik. Iñuich tinurautraġniqsut tusaasukħutiñ uqalħanik Agaayyutim.

² Tautuħniġik malġuk umiak siħaani. Iqaluħniaqtit niuplutiñ salummaiñiqsut kuvramiknik.

³ Jesus ikiniqsuq iħaqataaknun umiak (umiagikkaħanun Simon-ħum) uqautipluguasiiñ ayaktaallaquplugu siħaaniñ. Jesus aquppipluni umiami iħisautriaqsiñiqsuq iñuħnik.

⁴ Iħisautriħaiqami nipliutiniġaa Simon, “Ayallagun umiaq itiruamun aasiiñ kuvriġiaġusri, ilvich piqatigikkatinlu.”

⁵ Simon-ħum kiuniġaa, “Ataniiq, sakuukkaluaqtugut unnuapak. Iqaluħiħlaktugut. Aglaan nipliutigikkan maliglugu kuvriġisirugut.”

⁶ Kuvriqamiñ iqalukpauraġniqsut kuvratiñunniñ aliñniuraliqluġich.

⁷ Isaaqtaġniġaich piqatitiñ atlami umiami ittuat ikayuġiaquplutiñ. Utlautikamiñ im-miġniġaich taapkuak umiak iqaluħnik kiviñialigataqluġik.

⁸ Simon Peter-m tautukamiun tamanna sitquġniqsuq sivuġaanun Jesus-ħum nipliħuni, “Ataniiq, aullaġiñ uvamniñ! Killiqirauruħa.”

⁹ Atakkii ilaalu piqatiniħu nargiasruħniqsut iqalukpauraqtaġmiktigun.

¹⁰ Simon-ħum piqatik James-lu John-lu, iġñak Zebedee-m, quviġusukmiñiqsuttuuq. Jesus-ħum Simon nipliutiniġaa, “Iqsiñak, uvakħaniħaglaan piñħaħniagisirutin iñuħnik aqaluħniaqmatun.”

¹¹ Iqaluħniaqtit qakitigniġaich umiatini siħaanun, unisiqluġichaasiiñ supayaat mali-aqsiplugu Jesus.

Jesus Mamititchiruq Auyugaqtualiniħik

¹² Jesus nunaaqqimiitnami nalautchiñiqsuq aħutmik auyugaqtualiniħik. Aħutim tautukamiun Jesus sivuġaanunniqsuq iniqsruqluġuasiñ, “Ataniiq, pisuksiħaġuvich mami-tiħiñaugikma.”

¹³ Jesus-ħum isakħuġich argaħni aksiniñigaa, “Piyummatiqaqtuħa. ħuaqsiñ!” Tavrauħa aħutim auyugaqtuħa mamitikkauruq.

¹⁴ Jesus-ħum tiliñigaa, “Uqautiginiħaħu kisumununniñ, aglaan agaayuliqsimugutin isivġiuqtitchumuutin. Aatħuiyumuutin tuniħlautinik Agaayyutmun tuvraġluġich Moses-ħum tillisaa mamititkaatinkii. Taatnaġuvich iñupayaam iħitħuġiniħaħa mamitilaan.”

¹⁵ Aglaan tusaayugaaq Jesus-kun siaminniqsuq iñugiaksipluni. Iñugiaktuat iñuich utlautiniqsut ilaanun tusaasukħugu suli mamititaasukħutiñ atniġñautilmiñiñ.

16 Aglaan iñuilaamuaqsiñiqsuq agaayutyahuni.

Jesus Mamititchiñiqsuq Aulatlaitchuamik

17 Ilaatni Pharisee-ñuruat suli iñisautrit maligutaksranik aggigñiqsut nunaaqqipayaaniñ Galilee-miittuamiñ Judea-miittuamiñlu suli Jerusalem-miñ. Jesus iñisautripkaqlugu taap-kua aquppiñiqsut naalagñiplugu. Agaayyutim Jesus sanñiksritmiñigaa ihuaqsitquplugich atnigñiaqtuat.

18 Iñanich iñuich aggigñiqsut akiyaqlugu aulatlaitchuaq anjun ilaan qaatchianagun. Itqutiniağaluagñigaat iñuanun tupqum iñisukhugu sivuğanun Jesus.

19 Aglaan apqutiksranilguiññamitruñ, iñuitkii tatiplutiñ, akiyautiniğaat qaananun tupqum, aasriñ alikhugu qilana tupqum atqaqtinnigaa qaatchianagun akungatnun iñugayaat iñiplugu sivuğanun Jesus.

20 Jesus-ñum tautukamiuñ ukpiqsriñhat nipliutiniğaa atnigñiaqtuaq, “Anjuun! Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

21 Aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat isumaaqsiñiqsut, “Taamna iñuk kisuunasugiva uqağniqluutriruaq Agaayyutmik? Kiña natqigutriyumiñaitchuq killuqsautinik aglaan Agaayyun kisimi.”

22 Jesus-ñum iñisimaniğai sumik isummatiqaqtilaanat apiqsruqlugich, “Suvaata isumavisi taatnatchimik?”

23 Qağanatlukpa niqliqsuni, ‘Killuqsautitin natqigutikkaurut’ naagaqaa ‘Makillutin pisugiñ?’

24 Iñitchuğipkağisigipsi Iğñinan Iñuum anjalatchirrutiqalhanik natqigutritlapiuni killuqsautinik nunami.” Tavra nipliutiniğaa aulatlaitchuaq anjun, “Makillutin tigulugu qaatchian anilaagiñ.”

25 Tavrakñatchiaq anjun makinniqsuq sivuğaatnun nayuutipayaaqtuat. Tiguplugich qaatchiani nallavigikkani aiñiqsuq kamaksruqlugu Agaayyun.

26 Iñuich katimapayaaqtuat quviğusuliñlapiagñiqsut, aasriñ taluqsraliqhutiñ niqliqhutiñ, “Maatnatavra quviqnallapiaqtuamik qiniqtugut uvlupak.” Tarra kamaksruğniğaat Agaayyun.

Jesus Tuqluğniqsuq Levi-mik

27 Kiñuagun taavruma Jesus anikami tautuñniğaa anjun atilik Levi-mik aquppiruaq tax-siliqiviñmiñi. Taamna tax-siliqiri katitichiñiqsuq maninñik Rome-mağmiunun. Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Malinñal!”

28 Levi makitiqhuni unitlugu suapayaaq maliaqsiñigaa.

29 Aquvatigun Levi nigiqpautriñiqsuq Jesus-mik tupiğmiñi. Aiyugaaqtauruani iñaupmiñiqsut iñugiaktuat tax-siliqirit atlatlu iñuich.

30 Uvvaasiñ Pharisee-ñuruat suli aglaliqirit uqaalaaqsiñiqsut maliguaqtaiñun Jesus-ñum, “Suvaata nigiqatauvisi imiqatauvisilu tax-siliqirini suli killuliqirini?”

31 Aglaan Jesus kiuniğai, “Iñuich atnigñanñitchuq taaktiqagñianñitchuq aglaan tamatkua atnigñiaqtuat.

32 Agginñitchuñ tuqluğiağlugich nalaunñagiruut inmikni iñuich aglaan killuliqirit mu-miquplugich.”

Uisauraałikun

33 Iñanisa iñuich nipliutiniğaat Jesus, “Maliguaqtai John-ñum uisauraağniqsut akulaiqlugu agaayuplutiñ suli maliguaqtinich Pharisee-ñuruat taatnatunsuli; aglaan maliguaqtitin nigiraqtut imiqhutiñlu.”

34 Jesus-ñum kiuniğai, “Isummatigivisigik aiyugaaqtauruat kachuutiviñmi uisauraaquplugich uiksraun inñaan? Naagga!

35 Uiksrautaan aullağviksraña tikiññiaqtuq. Aglaan aullaanikpan iñlauraanji uisauraağniaqtut.”

³⁶ Jesus-ñum uqautitqinñigai atrikusautmik, “Kiñapayaaq ñlaaksrağumiñaitchuq nutaamiñ quppigaaamiñ ñlaağluguasiiñ utuqqaq quppigaaq. Taatnağumi aliksiññağniğaa nutaaq quppigaaq, atakkii nutaamiñ quppigaaamiñ ñlaaksrağumiñ atriginianitchaa utuqqam.

³⁷ Uvvasuli nutaaq asiam misuğua ittuksraunitchuq utuqqağmi puumi atakkii nutaam misuqqum alikkisigaa utuqqaq puuq maqiluni, aasiiñ misuğuuq puuğlu suungigisiruk.

³⁸ Aglaan nutaaq asiam misuğua ittuksrauruq nutaami puumi. [Iluqatigli puuğlu misuğuuğlu piiñinitchumuuk.]

³⁹ Kiñaunniñ imiğukkumiñaitchuq nutaamik imiqqağuni asiam misuğuanik sanñisamaruamik. Atakkii nipliğisiruq, ‘Utuqqağuuqsiaq nakuutluñniqsuq.’ ”

6

Qanuutautilaaja Minguiqsiağvium Uvluan

¹ Jesus pisuñniqsuq tamauna mukkaaksrat nautchiivatigun minguiqsiağvium uvluani. Maliguaqtinij pukunniqsut mukkaaksranik sanñiyaqługich arganmiknik niğiaqsipługitaasiiñ.

² Pharisee-ñuruat apiqsruğniğaiçh, “Suvaata savakpisi minguiqsiağvium uvluani? Maligutaksrağikkaptigun savakkumiñaitchusi ugluvak.”

³ Jesus-ñum kiuniğai tamatkua, “Aqliqisimasuknağiksi sumik David-ñumlu piqataiñlu pisilaanaj at niğisuliqamin.

⁴ David isigniğuguuq tupqanun Agaayyutim. Aasiiñ qaqquksraqhuni tunillautauruamik Agaayyutmun niğiniğaa aatchuqługich maliktigikkani. Maligutaksraptigun kimununniñ niqiksrautigitqunñiğaa taatnasiq qaqquq avataatigun agaayuliqsit.”

⁵ Jesus nipliğniqsuqsuli, “Iğniña İñuum atanguruq minguiqsiağvium uvluaniunniñ.”

Añun Argalik Pannaqłuktanik

⁶ Atlami minguiqsiağvium uvluani Jesus katraqvinmukhuni ñisautriñniqsuq. Tavrani itmiñniqsuq añun argalik pannaqłuktanik.

⁷ Aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat patchisiksrañiqiniğaat Jesus savaaqagasugalugu nalaunñaitchuamik; naipiqtuğniğaat tautugiaqhutin ñhuaqsiriğisipmagaan ñisratlaitchuamik minguiqsiağvium uvluani.

⁸ Aglaan Jesus-ñum ñisimaniğai isummatinich. Uvvaasiiñ nipliutiniğaa añun argalik pannaqłuktanik, “Makittin uvunagutin.” Añun makitluni tavrunagniqsuq.

⁹ Jesus nipliutiniğai tamatkua, “Apiqsruğniğaiçh una, Nalliak maligutaksrakuağnaqpa: savaaqaiçh nakuuruamik naagaqaa pigiitthuamik minguiqsiağvium uvluani? İkayuqtuksrauvisa iñunmik naagaqaa piyaqquqtillugich?”

¹⁰ Qiñiqługich iñuich avatmiñi nipliğniqsuq añutmun, “İsakkich argaktin!” Taatnaqman argai ñhuaqsiniqsut.

¹¹ Aglaliqirit Pharisee-ñuruatlu qinnallapiagniqsut. Aasiiñ uqautigiaqsiniğaat avatmun qanuğukługu Jesus.

Jesus Piksrağniqsuq Qulit Malğunmik Uqqiraqtinik

¹² Taipkunani uvluni Jesus qimiğaamuñniqsuq agaayutyahuni, unnuaq naatluguasiiñ agaayupluni Agaayyutmun.

¹³ Uvluqman inmiñuquniğai maliguaqtini. Piksrağniqsuq qulit malğuiñik taiguu-tiqakkağmiñik uqqiraqtinik:

¹⁴ Simon-mik atchikkağmiñik Peter-mik suli aniqataaniglu Andrew-mik, James-mik suli John-mik, Philip-mik suli Bartholomew-mik,

¹⁵ Matthew-mik suli Thomas-mik, James-mik iğniñanik Alphaeus-ñum suli Simon-mik taiguutiqaqtuaq Zealot-ñuruamik,

¹⁶ Judas-mik iğniñanik James-ñum suli Judas Iscariot-mik aatchuutigitniktuaq ilaanik aquagun.

Jesus İlisauriruuq suli Mamititchiruuq

17 Tavrakña Jesus atqaaqatiginigai maliguaqtini qimigaamiñ. Qichagataǵniqsuq qaiǵiksaamun nunamun piqatigiplugich iñugiaktuat maliguaqtigikkani. Iñugiaktuat iñuich agǵigñiqsut nakikñaliqaa Judea-miñ Jerusalem-miñ!u suli nunaqqiññiñ taǵium siñaani atiqaaqtuamiñ Tyre-miglu Sidon-miglu.

18 Utlautiniqsut tusaasukhugu Jesus suli ihuaqsisukhutiñ atniǵñautmikniñ. Uvvasuli tamatkua ihuilliuqtitauruat irrusiqñuñmiñ ihuaqsikkauniqsut.

19 Iñupayaat aksiguñniǵaat atakkii sanñiqaqhuni inmiñi ihuaqsitlaplugich. Aasiññ tamatkua utlautiruat ilaanun ihuaqsikkauniqsut.

Quviasuutitlu Isumaǵutitlu

20 Jesus-ñum tautuñniǵai maliguaqtini nipliqhuni,

“Quvianamiurusi inuqsraqtuasii;

Añaayuqautaa Agaayyutim pigigiksi!

21 Quvianamiurusi niǵisuktuasii pakma;

Agaayyutim niǵisuiqsitkisigaasi!

Quvianamiurusi alianniuqtuasii pakma;

Iglagisirusi!

22 Quvianamiurusi iñuich uumigikpasi,

ayaksimakpasi pigilugu Igñiña Iñuum aivakpasiunniñ

suli nipliutigikpasi pigiitchuanuñlusi.

23 Quviatchapiagitchi tamanna atuumakpan, nuttaglusi quvianakun, atakkii akiliusiaksraqsi pakmani kamanagñiaqtuq. Itqaumasigik, sivullianjisa taatnautipmiragigaich sivuniksriqirit.

24 Aglaan iqsiñamiurusi umialguruasii pakma;

qaǵanaqtuqaq iñuuliqsi isukñiññiaqtuq!

25 Iqsiñamiurusi niǵisuiqsimaqtuasii pakma;

niǵisuligisirusi!

Iqsiñamiurusi iglaqtuasii pakma;

kiñuvǵugisirusi qialusiñ!

26 Iqsiñamiurusi iñupayaat uqautigillautaqpasi.

Itqaumasigik, sivullianjisa uqautigillautaqmiragigaich sivuniksriqinñuaqtuq.

Piqpaksriñiq Uumiksirinik

27 “Aglaali naalaǵniruasii uqautigipsi, Piqpagiyumagisi akilliliqsuqtigikkasi, ihuaqquutilugich uumigirigikkasi.

28 Apiqsruqsuñ Agaayyun ihuaqquutitqulugich tamatkua taiyuaniquñuutriruat ilipsitñik, agaayutilugich tamatkua ihuaqquutriginjasasi.

29 Kia qakiqpatin iqsrapkun, ki, maniyumagiñ igluanik iqsrappich; kia iñuum piñiqpagu quppiǵaan, ki, pipkaǵumagiñ atnuǵaanlu.

30 Kisupayaam apiqsruqpatin suqaǵuguni qaillugu, suli kia tiguniqpagu pigikkan apiqsruǵniaqnagu utiqtitqulugu.

31 Qanuq irrutitqusuugupsi atlanun iñuñnun taatnatuntuuq irrutriyumuusi atlanik.

32 “Piqpaksrigupsi kisiitñik iñuñnik piqpaksrigikkapsitñik suvaata akuqtuiñiaǵasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ piqpagipmiragigaich tamatkua piqpagirigikkatiñ.

33 Ihuaqquutigupsigik kisiisa ihuaqquutrigikkasi suvaata akuqtuiñiaǵasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ taatnaǵaqtuttuuq!

34 Atugaksritñikkupsi tamatkunña kisiitñun utiqtitchitlaruanun atugaksraqtaagmiknik suvaata akuqtuiñiaǵasugivisi quyyatmik? Killuliqiritunniñ atugaksritñikamiñ killuliqiriqatmiknun utiqtitchivigitqupmiraqttut aktilañatun!

³⁵ Aglaan ilipsi, piqpagiyumagisi uumigirigikkasi, ihuaqqutilugich iñuich suli atuak-srillugich niğiugisunatnagu utiqtitkisiñilugich. Taatnağupsi akuqtuigisirusi kamañaqtu-amik akiliusiamik, suli iğniğigisigaasi Qutchinñiqsrauruam Agaayyutim ihuaqutriruaq quyy-ataitchuanik pigiiitchuaniglu.

³⁶ Nagliktausitchi Aapapsisun nagliktuutiqaqtuatun.

Atanniiliq Atlanik

³⁷ “Suksraunğiqnasi atlanik, suksraunğiqsaunitchumausili; pigiiññigaiñiaqasi atlanik, pigiiññigakkaunitchumausili; natqigutisimaaglugich atlas, natqigutisimaakkauyumuasili.

³⁸ Aatchuğlugich atlas, aatchuusiaqagumuasili; aa, akuqtuigisirusi immiğlugu uuk-tuun, naqiqsraglugu, anjalallugu, ulipkaulalugu: akiyağniqtutitlaapsitñun. [Agaayyutim aatchuğagigaasi iğlikkutailaakun.] Uuktuutigikkaqsi atlanun taamna Agaayyutim uuk-tuutigigisipmigaa ilipsitñun.”

³⁹ Jesus uqautiniğai atrikusautmik, “Qiñitlaitchuam iñuum sivulligumiuñ atla qiñitlaitchuag iluqatik katakkisiruk nivviamun.

⁴⁰ Maliguaqti kamanatlunitchuq ilisautrimiñiñ, aglaan ilisaqtaupayaaq naatchigumi ilisaagmiñik atrigaigutigisigaa ilisautriñi.

⁴¹ “Suvaata tautukpiuñ irriutañuluuraq aniqatvich iraani, aasiñ suliqutigisunaqnagu qirugraitchiaq iripni?

⁴² Qanuq uqautriñiağniqpich aniqatiupnun, ‘Aniqatmaan, piiglagu irriutañuluuraq iripniñ!’ qiñisunaqnagu qirugraitchiaq iripni? Ukpinquaqtii! Sivulliulugu piiqsirruñ qirugraitchiaq iripniñ. Qiñilguniagiñli nalupqinaiglugu irriutaiqsixksran aniqatvich iraaniñ.

Napaaqtuq Ilişağigaat Asianigun

⁴³ “Napaaqtuğiksaq nauritlaitchuq asiagiitchuanik, naagaqaa napaaqtuğiitchuag asir-ritlaitchuq nakuuruanik.

⁴⁴ Napaaqtupayaaq ilisimanağaqtuq asirrianigun; pukutlaitchusi aqpinñik kakitlağnaniñ, naagaqaa asiavinñik kakitlağnaqqtuanik uqpinñi.

⁴⁵ Iñullautaq nakuurualiqiruuq atakkii nakuuruamik isumaqaghuni; iñullautauñitñami pigiiitchualiqiruuq atakkii pigiiitchuanik isumaqaghuni. Taatnamik, iñuk uqaqami irrusipiani salapqigaa uqaligmigun.

Malğuk Tuppirik

⁴⁶ “Taiguqtaksrağinitchipsitña Atanipsitñik kamagiyumanjtkupsigik uqauttutigikkatka ilipsitñun!

⁴⁷ Kiña iñuk uvañnukkumi naalağniğugich uqaligikkatka aasiñ tupigilugich— ilisautigisigipsi qanuq atriqaqtilaanjanik.

⁴⁸ Taamna atriqaqtuq iñunmik nappairuamik tupiğmiñik nivakhuni itisiplugu aasii iliplugu turvia uyağañmun. Kuuk uliqłukman qasaqtaqlugu taamna tupiq auliyañitchuq atakkii payañaitłuni.

⁴⁹ Aglaan kiña iñuk tusaaruag uqaligikkamnik tupiğinilugich atriqaqtuq iñunmik nappairuamik tupiğmiñik nunamun turviłaaqlugu; uliqłuum qasaqtaqmagu taamna tupiq ulğuruq siqumitipiaqhuni.”

7

Jesus Mamititchiruuq Anuyyiuqtaiñ Qaukhiata Savaktaanik

¹ Jesus-ñum ilisautrisuiqami tamatkunuuna iñunmik, ilaa Capernaum-munniqsuq.

² Taavaniguuq Roman anuyyiuqtaiñ qaukhiat savaktiqagñiqsuq piqpagikkağmiñik; taamnaasii iñuk atniğñaqhuni tuqulhiñaağuhuni.

³ Uvvauna anuyyiuqtit qaukhiat tusaakami Jesus-mik tuyuqagñiqsuq Jew-ñuruat sivulli-uqtigruañitñik apiqsruğiaqtitlugu mamititquplugu savaktigikkani.

⁴ Tikitñamitruᅇ Jesus inᅇnigaaᅇ pipiaqhutin, “Taamna iñuk ikayuqtaksraᅇipiagiñ,

⁵ atakkii ilaan piᅇpagigai inᅇgikkavut. Nappairuᅇunniñ katraᅇviksraᅇptiknik.”

⁶ Tavra Jesus maliᅇnigai. Unasiᅇaiᅇmiuᅇglu tupqaniñ aᅇuyyiuᅇtit ᅇaukᅇiata tuyuᅇnigai ilauraani niᅇliutitᅇuplugu Jesus, “Ataniiᅇ, uvuᅇaᅇiñᅇaᅇpich. Uvva utlaktaksraᅇuᅇiᅇtuᅇaᅇunniñ tupimnun.

⁷ Naagalu suᅇuᅇiᅇuᅇpaitᅇuᅇa utlaktaksraᅇinᅇiᅇuᅇiᅇpiñunniñ. Uᅇallaksiᅇaᅇiñ uᅇaᅇiᅇmik aasiñ savaktigikkagaᅇ atniᅇᅇaᅇtuᅇaᅇ iᅇuaᅇsiᅇiaᅇtuᅇ.

⁸ Atakkii aᅇalatiᅇaᅇmiuᅇa ᅇaukᅇiᅇnik suli aᅇuyyiuᅇtiᅇaᅇuᅇa aᅇalataᅇmik. Tilikapku una, ‘Aullaᅇiñ!’ aullaᅇaᅇtuᅇ; tilikapkusuli taamna, ‘ᅇaᅇᅇaiñ!’ aᅇᅇiᅇaᅇtuᅇ; suli tilikapku savaktigikkagaᅇ, ‘Taamna piᅇuᅇ!’ piᅇaᅇiᅇaᅇ.”

⁹ Jesus-ᅇum ᅇuviᅇusuᅇutiginiᅇaa taamna tusaakamiuᅇ. Kiᅇiaᅇaᅇi inᅇuaᅇᅇruᅇnun ma-likᅇigikkagmiñun uᅇaᅇniᅇsuᅇ, “ᅇaᅇisimaᅇtuᅇasuli ukᅇiᅇsriᅇiᅇmik taatnatun Israel-aᅇᅇmiuni!”

¹⁰ Aᅇutit tuyuuruᅇaᅇ utiᅇamiᅇ aᅇuyyiuᅇtit ᅇaukᅇiata tupᅇanun ᅇaᅇinniᅇaᅇ savakti iᅇuaᅇsiᅇlugu.

Jesus Aᅇitᅇiksitchiruᅇ Uᅇiᅇaᅇnaam Iᅇñiᅇanik

¹¹ Tamanna atuumaᅇnikman Jesus utlautiniᅇsuᅇ nunaᅇaᅇqᅇimun atiliᅇmun Nain-mik. Maliᅇuaᅇtaiñ suli inᅇuᅇiᅇaᅇtuᅇaᅇ inᅇuich maliᅇnigaaᅇ.

¹² Tikiñᅇiᅇsuᅇ ᅇaᅇaᅇanun nunaᅇaᅇqᅇim aniᅇᅇataᅇmiñᅇisullu akigaᅇtuᅇaᅇ tuᅇuᅇaruᅇamik inᅇuᅇmik. Taamna tuᅇuᅇaruᅇaᅇ iᅇñitaᅇuᅇinikkaᅇa uᅇiᅇaᅇnaam. Inᅇuᅇiᅇaᅇtuᅇaᅇ inᅇuich nunaᅇaᅇqᅇimiñ maliᅇnigaaᅇ taamna aᅇnaᅇ.

¹³ Atanᅇuruᅇam Jesus tautukamiuᅇ iᅇunᅇutᅇhallapiᅇniᅇsuᅇ. Niᅇliutiniᅇaa aᅇnaᅇ, “ᅇianak!”

¹⁴ Utlakᅇuᅇ aksinᅇiᅇaᅇ tuᅇuᅇaruᅇam akigaᅇtaᅇ. Inᅇuich akigaᅇtuᅇaᅇ taavrumiᅇaᅇ nutᅇaᅇ-mata Jesus niᅇliᅇniᅇsuᅇ, “Nukatᅇiaᅇ, tiligikᅇiñ, makittin!”

¹⁵ Tuᅇuᅇaruᅇaᅇ aᅇun aᅇuvitiᅇniᅇsuᅇ uᅇaᅇaᅇsiᅇluniᅇaᅇiñ. Jesus-ᅇum utiᅇtinniᅇaa aakaᅇanun.

¹⁶ Inᅇuich iluᅇatiᅇ taluᅇsratchaᅇniᅇsuᅇ kamaksruᅇaᅇsiᅇluguᅇaᅇiñ Agaᅇyyun itnaᅇhutin, “Kamaᅇaᅇtuᅇaᅇ sivuniksriᅇiri salapᅇiᅇniᅇsuᅇ akunnᅇptiknun. Agaᅇyyun aᅇᅇiᅇsimaniᅇ-suᅇ anniᅇsuᅇiᅇaᅇᅇuᅇich inᅇuᅇgikkani!”

¹⁷ Taamna tusaᅇyugaᅇ Jesus-kun siaminniᅇsuᅇ nunaᅇaᅇqᅇipayaᅇanun Judea-mun suli avataᅇanun nunamun.

Uᅇᅇiraᅇtit John ᅇaptaᅇtitchirimiñ

¹⁸ John-ᅇum maliᅇuaᅇtaiñ uᅇautiniᅇaᅇ iluᅇaitᅇnik tamatkuniᅇaᅇ.

¹⁹ Tuᅇᅇuᅇᅇuᅇik malᅇuk maliᅇuaᅇtiᅇni tuyuᅇnigik atanᅇuruᅇamun aᅇiᅇsruᅇuᅇplugu, “Anniᅇsuᅇtaᅇvich aᅇᅇiᅇsaᅇuᅇaruᅇaᅇ, naagaᅇaa niᅇiᅇtuᅇksraᅇuᅇiᅇaᅇsuli atlamik?”

²⁰ Utlautiruk Jesus-mun niᅇliᅇtiᅇplugu, “John ᅇaptaᅇtitchirim tuyuᅇiᅇaᅇtiᅇuᅇ aᅇiᅇsruᅇuᅇplutin, ‘Anniᅇsuᅇtaᅇvich aᅇᅇiᅇsaᅇuᅇaruᅇaᅇ, naagaᅇaa niᅇiᅇtuᅇksraᅇuᅇiᅇaᅇsuli atlamik?’ ”

²¹ Taavrumani taatnaᅇhatni Jesus iᅇuaᅇsiraᅇaiñᅇiᅇsuᅇ inᅇuᅇiᅇaᅇtuᅇaᅇ inᅇuᅇnik atniᅇᅇaᅇtiᅇtiᅇnik naᅇirrutiniᅇtiᅇglu, suli anittaᅇᅇuᅇich irrusiᅇᅇuᅇich, ᅇiñitlasiᅇluguᅇiᅇ ᅇiñitlaitᅇuat inᅇuich.

²² Jesus-ᅇum kiuniᅇai John-ᅇum maliᅇuaᅇtik, “Uᅇaᅇtiᅇatku John ᅇiñikkᅇptiknik suli tusaakkᅇptiknik:

‘ᅇiñitlaitᅇuat ᅇiñitlasirut, piᅇutlaitᅇuat piᅇutlasirut,

tamatkua auyugaᅇtuᅇalᅇich mamittut, tusaatlaitᅇuat tusaatlasirut,

tuᅇuᅇaruᅇaᅇ aᅇitᅇiksikkaurut inᅇuᅇiᅇmun, suli tusaᅇyugaᅇallataᅇ ᅇuliaᅇtuᅇaᅇuᅇuᅇ inuᅇsraᅇ-tuanun.’

²³ ᅇanutun ᅇuvianaᅇtiᅇgiva inᅇuk ukᅇiᅇᅇuᅇtaiñᅇitᅇuaᅇ ᅇiᅇutiᅇiᅇluᅇaᅇ.”

²⁴ John-ñum uqqiraqtik aullaqmaknik Jesus-ñum uqautigiaqsiñigaa iñugaagrũnun John-kun, “Uvva John-mukapsi iñuilaamun sumik qĩñigasugivisi? Ivinmik anuñim aňalataňanik liilaa?

²⁵ Uvvasuli qĩñigasugivisi iñunmik atnuğallautalinmik? Iñuich atnuğaallautaqağaqtuat inuqsrasuňaqatin iñuuniağuurut inillautani.

²⁶ Uqautisitña, sumik qĩñigiaqpsi? Sivuniksriqirimik? Taamna ilumutuuruq, aglaan tautukkaqsi kamanatluktuanuruq sivuniksriqiriñhiñamiñ.

²⁷ John taamna ilaňuruq Agaayyutim uqalhan uqautigikkaña itna, Agaayyun nipliqsuq,

‘Atañii, tuyuğigisigiga uqqiraqtiga sivupni
itqanaiyautitqulugu tumiksransivunnapni.’ ”

Malachi 3:1

²⁸ Jesus niplipsaaqtuq, “John [Paptaaqtitchiri] kamanatluktuq anipayaaqtuaniñ. Aglaan kiñaunniñ kamanaiñiñiqsrauruq aňaayuuqautaani Agaayyutim kamanatluktuq John-miñ.

²⁹ (Tusaapayaaqtuata ilaanik tax-siliqirituummağmiñ tupiksriñiqsut Agaayyutim nalaunňaruanik atuqukkanĩnik paptaakkauplutin John-kun.

³⁰ Aglaan Pharisee-ñuruat suli ilisautrit maligutaksranik ayaksimanigaa Agaayyutim sivunniutaa inmiknun, suli paptaaquniltutin John-mun.)

³¹ “Sumik atriqaqpat iñuich iñuuruat pakmapak? Sutun itpat?

³² Atriqaqtut ililgaanik aquppiruanik tuniriñiaqtuata katimmavinĩti tuqlirautiplutin avatmun,

‘Atuqtuurautigaluağipsi katchuutitutinik
aglaan ağginĩtłusi.’

‘Uvagutli, atuqapta kinuvguutinin qianitchusi.’

³³ John Paptaaqtitchiri agqiqami nigĩtłaiñiñiqsuq suli imingĩtluni asiam misuğuanik, naagasuli uqaqtusi irrusiqłuqağniplugu.

³⁴ Iğñiña Iñuum nigiraqtuq imiqhunilu. Pakma nipliğaqtsi, ‘Tautullaksiun iñuk nigğiqsruuq imiqtuqtilu, ilauraanata tax-siliqiritlu killuliqiritlu.’

³⁵ Agaayyutim puqitaa ilitchuğipkautauruq ilumutuuplugu savaanagun.”

Jesus Kinunğani Simon Pharisee-ñuruam

³⁶ Ilañata Pharisee-ñuruata aiyugaağniğaa Jesus nigiyaaqtuaplugu. Jesus utlautikami tupqanun, nayummagataqhuni tamañña nigiaqsiñiqsuq.

³⁷ Taavrumani nunaaqqimi ağnaq iñuuniaqmiñiqsuq killuliqiraupluni. Tusaakamiun Jesus nigĩñağniplugu Pharisee-ñuruam tupqani agiutriñiqsuq nakasuñuamim imalinmik piññaqnaqtuamim tiprağiksautmik.

³⁸ Qichağniqsuq tunuani Jesus-ñum isigaiñi qiapluni, imağuqługich qulvimiñik, ivikługich nutchamiñik, kunikługich, suli kuviplugich tiprağiksautmik.

³⁹ Pharisee-ñuruata aiyugaaqtuataq Jesus-mik tautukami taavrumiña nipliğniqsuq inmiñun, “Uma iñuum sivuniksriqiraupiağumi nalunĩñayağaa una ağnaq aksisigikkani; nalunĩñayağaa qanutchimik iñuuniusiqatilaaña! Atakkii ilaa killuliqirauruq.”

⁴⁰ Jesus-ñum nipliutinigaa, “Simon, uqautraksrağigikpiñ.” “Aa, ilisautrii, uqautiñña!”

⁴¹ Jesus unipkaagaqsiruq, “Malğuk iññuğuuq simmiliaksraqtuğvik akiqsruumanigaa manĩnik. Ilaqataan akiqsruumanigaa naliksralinmik tallimat kavluutit uvlut savaanatinik, ilaqataanaasiñ malğukipiaq qulinik.

⁴² Iluqatik taapkuak akililguiñniqmaknik akiqsruutaigñigik. Nalliak taapkuak piqpak-sritłukpa ilaanik?”

⁴³ Simon-ñum kiunigaa, “Umaqanuñi natqigutrikkauruam anitluktuanim akiqsruut-mik.” Jesus nipliğniqsuq, “Nalauttutin.”

⁴⁴ Kiniaqluguasiiñ aḡnaq nipliutiniḡaa Simon, “Tautugun una aḡnaq! Uvaḡa isiqama tupipnun qaitchinitchikma imiḡmik iḡḡuutiksraḡatnik isiganma. Aglaan uuma aḡnam iḡḡuḡai isigatka qulvimiñik aasiiñ iviklugich nutchamiñik.

⁴⁵ Ilvich iqinitchikma kunigluḡa. Aglaan uuma aḡnam nutqautinitchai kunniuqlugich isigatka isigataqamaaglaan.

⁴⁶ Uqsruqtinitchiñ niaquḡa. Aglaan uuma aḡnam uqsruqtigai isigatka tipraḡiksautmik.

⁴⁷ Uqautigikpiñ, uuma aḡnam kamaḡtuamik piḡpaksriḡhan qiñiqtitkaa iñugiaktuat killuqsautini natqigutikkauḡhat. Aglaan iñuk killuqsautiqapiḡniñasugiruaq natqiguti-raksramik piḡpaksriḡpiḡniaḡnitchuq.”

⁴⁸ Tavrakḡa Jesus-ḡum uqautiniḡaa aḡnaq, “Killuqsautitin natqigutikkaurut.”

⁴⁹ Atlat aiyugaaqtauruaq niḡiqatigiplugu Jesus nipliḡniḡsut avatmun, “Kisuunasugiva una? Natqigutritlaniqsuqunniñ killuqsautinik.”

⁵⁰ Aglaan Jesus nipliutiniḡaa taamna aḡnaq, “Ukpiḡsriḡḡpich anniqsuḡaatin. Iñuuniḡiñ tutqiksilitin.”

8

Aḡnat Maliktuat Jesus-mik

¹ Taavruma kiñuagun Jesus iglauniqsuq apqusaaqlugich nunaaqḡich nunaaqḡiuratlu quliaqtuaḡhuni tusaayugaallautamik aḡaayuqautaanik Agaayyutim. Qulit malḡuich maliguaqtaiñ maliḡniḡaat.

² Iḡḡaḡa aḡnattuuq malikmiñiḡaat iluaqsikkauruaq irrusiqḡunḡiñ suli atniḡḡautiniñ. Taap-kua Mary-lu (taiguutiqaqtuaq Magdalene-mik), taamna Jesus-ḡum tallimat malḡunḡik irrusiqḡunḡik anitchirvigikkaḡa,

³ Joanna-lu, uiquaqtuaq Chuza-mik aḡalatauruamik atangum Herod-ḡum iniqḡani, suli Susanna suli iñugiaktuat atlat aḡnat. Tamatkua ikayuuttutiginiḡaich piḡikkatiḡ Jesus-mun suli maliguaqtaiñun.

Atrikusaun Nautchiaksriḡirikun

⁴ Iḡḡatni iñugiaktuat iñuich utlautruḡniqsut Jesus-mun nunaaqḡipayaaniñ. Iñugayaat katikmata uqautiniḡai uumiḡa atrikusautmik.

⁵ “Iḡḡatni iñuk nautchiityaḡniqsuq. Nautchirripkaḡlugu nautchiaksrat iḡḡich kataḡaḡniqsut apqutmun tutmiḡaḡatauplutiḡaasii, suli tiḡmiurat silami niḡiplugich.

⁶ Iḡḡich katiḡniqsut uyaḡauruamun nunamun. Nautchiaksrat qilamik naurut, aglaan pannaḡḡunḡiqsut atakkii nuna aiḡḡitḡuni.

⁷ Iḡḡich nautchiaksrat katiḡniqsut kakitḡaḡnalgich akunḡatnun. Aasiiñ kakitḡaḡnat nauqasiḡlugich nautchiaksrat nagguviksraiḡniḡaich.

⁸ Suli iḡḡich nautchiaksrat katiḡniqsut nunagiḡsaamun. Naukamiḡ nauriñiqsut mukkaaksranik tallimakipiḡḡutaaḡhutiḡ atautchimiñ.” Taamna uqausiḡillaan nipi-tusipluni uqallaḡniqsuq, “Kiña siutiqaqtuaq naalaḡniḡi!”

Sivuniḡat Atrikusautit

⁹ Maliguaqtaiñ apiḡsruḡniḡaat Jesus qanuutautilaḡanik taavruma atrikusautim.

¹⁰ Kiuniḡai, “Agaayyutim sagviḡaa nalunaqtuaḡa aḡaayuqautmi ilipsitñuḡhiñaq, aglaali tamatkunua ukpiḡsriḡitchuanun uqaqtuḡa atrikusautitiguḡhiñaq. Taatnamik qiñiḡaluaḡhutiḡ ilisaḡsritḡaitchut,

suli naalaḡniḡaluaḡhutiḡ kaḡiqsitḡaitchut.

Isaiah 6:9

Jesus-ḡum Kaḡiqsipaḡaa Atrikusaun Nautchiaksriḡirikun

¹¹ “Uvvauna qanuutauḡha atrikusautim: nautchiaksraḡ uqaḡigigaa Agaayyutim.

¹² Nautchiaksrat kataktuat apqutmun atriqagtut tamatkuniḡa tusaaruanik tusaayu-gaallautamik, aglaan Tuunḡaum tikitḡuni aattaḡigai uqaḡhich uummatiḡitniñ ukpiḡs-ritḡunḡitlugich anniqsukkautḡunḡitḡuḡiḡu.

13 Nautchiaksratli kataktuat uyağauruamun nunamun atriqaqtut tamatkuniņa tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtuqługu quviasukhutinį aglaan kanjilinjıtlutinį. Ukpiqsriuraallakkaluqahtinį akkuniisunjaqani aasiñ uuktuaqsiuqı tikitman qapiqtigagniqsut.

14 Nautchiaksratli kataktuat akungatnun kakitlağnat atriqaqtut tamatkuniņa tusaaruanik tusaayugaallautamik, aglaan isumatuyaalhum umialgułhumlu sulı quviananjan marruma iñuuniałhum suqtigingiqsitağigaat ukpiqsriğiq, aasiñ asianjat pigutlaitchuq.

15 Nautchiaksratli kataktuat nunagiksaamun atriqaqtut tamatkuniņa tusaaruanik tusaayugaallautamik akuqtupiağataqlugu. Tamatkua tupiginiğaat Agaayyutim uqałha aasiñ asirriaqaqhtinį anuqsrukun, sulı iñuusinjich atlanjuqtauplutinį.

Naniq Ataani Utkusium

16 “Kia iñuum ikitnamiun naniq matutlaitchaa utkusinjı mik naagaqaa ilıtlaitchaa ataatanun siñigviich. Aglaan ilirağigaa naniqağvinmun, iñuillı isıqtuat taututlarut naniqaqman.

17 Qanutchipayaaq irikkauruaq sagvikkaugisıruq, sulı qanutchipayaaq matukkauruaq paqitaugisıruq.

18 Qaunagititchi taatnamik qanuq naalağnisılaapsitñik atakkii kisupayaaq piqaqtuaq akuqtullaagisıruq, aglaan taavruma piqanjitchuam anniagisıgaa taamnaunniñ mikillapi-aqtuaq pigikkani.”

Jesus-ñum Aakanlu Aniqatiunılu

19 Jesus-ñum aakanjan sulı aniqatiunıñ utlanjigaat. Aglaan tikilguinñigaat iñugiakpaitlutinį.

20 İlanata iñuich nipliutiniğaa Jesus, “Aakanlu aniqatiutinlu qichaqtut kigga qinıgukhutin.”

21 Jesus-ñum nipliutiniğai iluqaisa, “Aakagigiga aniqatigigitkalu makua tusaaruat uqałhanik Agaayyutim tupigiplugulu.”

Jesus-ñum Quunniğuaqtıkaa Narvaq

22 İlanatni uvlut Jesus malığuaqtiniılu ikiniqsut umiamun, ilaa nipliqhuni, “Ki, ikaaqta igłuanun narvam.” Tarra ayaksaagniqsut.

23 Tinjilğaqsiagvinmikni Jesus siñiksagnisısuq. Tavrakñatchiaq anuqłıguuıtiqpaurağniğai narvami, umianjat immiaqsiplıguasiñ sulı iluqatinį navianniulıqhutinį.

24 Malığuaqtaiñ utlakługu Jesus itiqsağniğaat nipliqhutinį, “İirigii, Ataniiq! Kivi-aqsırugut.”

Jesus makitluni iñiqtiğniğaa anuğı qaiqpauratlu. Anıniğuiqman quun-nitchiağullapiagnisısuq.

25 Tavra Jesus-ñum nipliutiniğai malığuaqtini, “Naami ukpiqsriğiqsi?”

Aglaan quviğusunıqsut iqsilıqhutinį, aasiñ uqaqhtinį inmiknun, “Qanusıuniqpa una iñuk anuğimunnıñ qaiıqpauratlu kamagivatrun?”

Jesus Mamititchıruq İñugiaktuanik İrrusiğlıulinmik

26 Jesus malığuaqtaiılu tinjilğaqsiagnisıqsut nunanjanun Gerasene-nağmiut, igłuanun narvanjan Galilee-m.

27 Jesus niupman umiamiñ pağniğaa iñuum nunaaqqimiñ irrusiğlıuqaqtuam. Taamna iñuk atnuğailaagagnıqsuq aimmitlaiqhuni, aglaan nayuutıraqnisısuq iluvıgni.

28 Tautukamiun Jesus igitluni isıgaiñun nipliğniqsısuq nipitusiplıni, “Jesus, igñiņa Qutchinıiqsrauruaam Agaayyutim, suniaqpiņa? İnjigkpiñ anasiñjuqsauqıtlıñja!”

29 Nipliutiniğaa taavrumiņa atakkii Jesus-ñum tiliplıgu irrusiğlık anitquplugu ilaaniñ. Aippavak anallaqlunığaa akulaiqlıgu. Tiguraugaluağaqtuq argailı isıgailı. Qilıqsruqlıgıch kalimñiğnik kiktugaagagnıgai, aasii iñuilaamuktitaqlıgu irrusiğlıuum.

30 Jesus apiqsruğniğaa, “Kisumik atıqaqıch?”

Taavruma kiuniġaa, “Uvaġa atigā Iñugiaktuaq,” atakkii iñugiakhutiñ irrusiqluich isiqsi-manisut ilaanun.

³¹ Irrusiqluich iniqsruaġniġaat Jesus tuyuġitqunjtluñ samuġa natiqsiñaitchuamun.

³² Uvvaasiiñ iñugiaplaqtuat kuniat qanimiti niġiñiġniqsut qimiġaami. Irrusiqluich iniqsruaġniġaat Jesus aullaqtitquplutiñ kunianun. Jesus-ġum aullaqtinniġai tamatkunuġa.

³³ Irrusiqluich anikamiñ iñuñmiñ isiqniqsut kunianun. Iluqatiñasiiñ kuniat pañaliñniqsut ipnakun. Naparaġniqsut narvamun aasiiñ ipiplutiñ.

³⁴ Iñuich munaqsruat kunianik tautukamitruñ taamna atuumaruq, qimakhutiñ tusaayugaġutiniġaat nunaaqqimi avataaniġu.

³⁵ Iñuich utlautiniqsut tautuġiaqhutiñ supmagaisa. Tikitñamitruñ Jesus paqinniġaat iñuk anitchivigikkañ irrusiqluñnik aquppuruq isigaiñi Jesus-ġum, atnuġaaqahuni suli qauġrimmaġikhuni. Iñuich tamatkua iqsitħaġniqsut.

³⁶ Tamatkua munaqsruat tautuktuat taavrumiñ uqautiniġaat iñuñnun qanuq iñuum mamitikkauħa.

³⁷ Iluqatiñ Gerasene-naġmiut apiqsruġniġaat Jesus aullaqupluġu iqsilillapiahutiñ. Jesus ikipluni umiamun utiaqsiñiqsuq Galilee-mun.

³⁸ Iñuum anitchivigikkañ irrusiqluñnik iniqniġaa Jesus, “Maligukkaluġiġkpiñ.” Aglaan Jesus-ġum aullaqtitħaa nipliutipluġu,

³⁹ “Ailutiñ uqāġiġiñ Agaayyutim savauttutaanik ilipnun.” Taamna iñuk nunaaqqimukhuni uqaaqsiñiqsuq qanuq Jesus-ġum savauttutaanik inimiñun.

Jairus-ġum Pania suli Aġnaq Aksinñiktuaq Jesus-ġum Atnuġaanik

⁴⁰ Jesus utiqami iġluanun narvam iñugayaat paġlagaat atakkii utaqqiñiġaat.

⁴¹ Iñuk atilik Jairus-mik, sivulliuqtaa Jew-ġuruat katraġviata, tikiumaniqsuq. Punniqsuq isigaiñun Jesus-ġum iniqsruqluġu kiñuniġmiñuqupluġu,

⁴² atakkii panitaulua, qulit malġuñnik ukiuqaqtuaq, tuquaqsiñiqsuq. Jesus taamunqami iñugiaktuat iñuich tatviksraiġniġaat avataaniñ.

⁴³ Iñuich akunġatni itmiñiqsuq aġnaq aunaqsruġitlaiqsuaq qulit malġuñni ukiuni. Akiliqsuutigigaluġniġai suurapayaani taaktinun, aglaan kia-unniñ mamitilguiñniġaa.

⁴⁴ Akunġatigun iñugayaat aġnam utlakluġu tunuaniñ aksinñiġaa Jesus-ġum akuagun atnuġaan. Tavrakħatchiaq aunaqsruġuiqsuq.

⁴⁵ Jesus apiqsruġniqsuq, “Kia aksikpañ?” Iluqatiñ naluniñiqsut. Peter nipligñiqsuq, “Ataniiq! Iñuich tatviksraiqhutiñ tinuraġatin. [Naagauvva apiqsruqtutin kimun aksiksilaaqnik?]”

⁴⁶ Aglaan Jesus nipliqsuq, “Kia-imñā aksikkaañ. Iļisimaliġiga anipman sañġigikkaġa uvamniñ.”

⁴⁷ Aġnam tautukamiun iļitħuġikkauħi utlautiniqsuq uulillaġmi putluni Jesus-ġum isigaiñun. Sivugaatni iluqaisa iñuich uqautiniġaa suvaata aksilħanik Jesus suli qanuq iħuaqsikkauħi tavrakħatchiaq.

⁴⁸ Jesus uqautiniġaa, “Aġnaq, [quviatħauġiġiñ,] ukpiqsriħiqpich iħuaqsipkaġatin. Aullaħiñāaġuqtutin tutqiksilutiñ.”

⁴⁹ Jesus uqaqtitluġu kiliktuiruaq tikiñniqsuq Jairus-mun nipliqhuni, “Paniuran tuquruq. Iļaksiatqinñiaqnaġu iļisautri.”

⁵⁰ Aglaan Jesus-ġum tusaaplugu nipliutiniġaa Jairus, “Iqsiñak; ukpiqsriħiñiġiñ. Paniuran iħuaqsigisiruq.”

⁵¹ Tikitñamiñ tupiġmun Jesus-ġum isiqunjtħai iñuich avataagun Peter, John, James suli iļilgaam aapañalu aakañalu.

⁵² Iluqatiñ iñuich qiaplutiñ kiñuvġugaat iļilgaq. Jesus nipliutiniġai, “Qianasi. Iļilgaq tuqunjtħuq, siñiksiñiġtuq.”

⁵³ Iluqatiñ mitautiġiaqsigaat iļisimaplugu aġnauram tuquħa.

⁵⁴ Aglaan Jesus tigukamigich argai tuqluḡniḡaa, “Niviaqsiaq! Makittin.”

⁵⁵ Ililḡaaq iñuutqinñiqsuq makitluniasiiñ tavrakḡatchiaq. Jesus-tavra tilisiñiqsuq aatchuquplugu niqiksranjanik.

⁵⁶ Anayyuqaak quviḡutchanñiqsuk. Aglaan Jesus-ḡum uqaquñiññiḡik kisumun taavrumiḡa atuumaruamik.

9

Jesus Aullaqtikai Qulit Malḡuich Malḡuaqtini

¹ Jesus-ḡum katipkaqamigich qulit malḡuich malḡuaqtini sanḡiksriññiḡai anitchitlasipluḡich irrusiḡḡuḡnik suli mamititchitlasipluḡich atniḡñautinik.

² Taatnaanikami tuyuḡiniḡai quliaqtuagiaqupluḡich anayyuqautaanik Agaayyutim suli iluaqsitqupluḡich atniḡñauḡuanik,

³ nipliḡhuni, “Aullautriññiaqasi iglaugupsi: ayaupiamik unniñ injularim puukatanjanik unniñ niqiksrapstitñiḡlu unniñ maninḡmigu naagaqaa atnuḡaatqiutiksrapstitñik.

⁴ Kisupayaam akuqtuḡpasi nayuutiyumausi taavrumani inaani aullaḡniaḡapsitñunaglaan taavrumakḡa.

⁵ Iñuich nani akuqtuḡitpasi unitchumagiksi taamna nunaaqḡiq aasii ipsuktuḡlugu apyuḡ isigapsitñiñ. Taamna kilgutaugisiruḡ ilinḡitñun akuqtuḡinñisilaanḡatnik tusaayugaaḡiksuamik.”

⁶ Malḡuaqtit aullaqaminḡ iglauniqsut nunaaqḡiurapayaatigun quliaqtuaghutinḡ tusaayugaallautamik suli mamititchiplutinḡ iñuḡnik nanipayaaq.

Herod-ḡum Qanuḡviiḡha

⁷ Herod-ḡum, analatauruam Galilee-mi, tusaaniḡai iluḡaisa Jesus-ḡum savaanji. Tupananiqsuq atakkii iñuich uqaqhutinḡ John Paptaaqtitchiri iñuḡutqinñipluḡu,

⁸ ilanḡich uqaqhutinḡ Elijah sagviḡñipluḡu, ilanḡitsuli uqaqhutinḡ sivuniksriḡiri inñilḡaaqnisaq iñuḡutqinñipluḡu.

⁹ Herod nipliḡsuḡ, “Uvanḡ John niaquiḡsitaḡa, aglaan una iñuk kisuuniḡpa tusaḡsraḡikkaḡa tamatkunuuna?” Taatnamik ilitchuḡisunñiḡaa Jesus kisuutilaanḡa.

Jesus Niḡipkairuḡ 5,000 Anḡutinik

¹⁰ Uḡqiraqtit utiqaminḡ uqautigaat Jesus iluḡaanik savaaḡikkaḡmiknik. Uvvaasiiñ aullaqatiginiḡai kisiitñik nunaaqḡianun Bethsaida-m.

¹¹ Iñugaaḡruich tusaakamitruḡ malinḡiḡaat. Jesus-ḡum paḡlapluḡich uqautiniḡai anayyuqautaanik Agaayyutim, suli iluaqsipluḡich tamatkua ikayuḡnaqtuat.

¹² Unnuksraaqhuni siḡiñiq nipipman, qulit malḡuk malḡuaqtit utlanḡiḡaat Jesus nipliutipluḡu, “Tuyuḡikkich iñuich nunaaqḡiuranun suli nautchiivilinḡnun nullagñiuraḡiaqulugich suli niqiksraḡiaqulugich, atakkii iñuilaamiittuḡut.”

¹³ Jesus nipliutigai, “Naagga! Aglaan ilipsi, aatchuḡsigich niqiksranñitñik.” Tamatkua kiuniḡaat, “Uvva piḡaḡaluaqtuḡut tallimanik qaḡḡianḡuranik suli malḡuḡnik iqalugauraanḡnik. Tauḡsiḡiaquvisigut niqiksranñitñik iñugaaḡruich?”

¹⁴ Anḡutit 5,000-siyunḡaq iñuḡiaktigirut tarani. Jesus nipliutigai malḡuaqtini, “Iñuich aquvititchiḡik malḡukipiaḡ qulinḡullaalugich.”

¹⁵ Malḡuaqtit iñupayaat aquvitinnḡiḡaich.

¹⁶ Jesus tiguniḡai tallimat qaḡḡurat suli malḡuk iqalugauraaḡ aasii aagluḡhuni qilanḡmun quyyatigipluḡich. Avḡuaḡai qaḡḡut iqalugauraaḡlu qaitluḡich malḡuaqtimiñun autaaḡutigitqupluḡich iñuḡnun.

¹⁷ Iñuich niḡiñiqsut niḡisuiḡataqhutinḡ. Tavra malḡuaqtit immiḡñiḡaich qulit malḡuk aguupmaich ilakunik.

Peter-m Uqautiginiḡaa Kisuutilaanḡa Jesus-ḡum

18 Ilaatniguuq Jesus agaayupman kisiññuqhuni maliguaqtaiñ utlanñigaat. Jesus-ñum apiqsruğniğai, “Kisuunasugivatña iñuich?”

19 Maliguaqtaiñ kiugaat, “Ilanisa uqağigaat John paptaaqtitchirauniplutin, ilanisasuli Elijah-ñuniplutin, atlatlu uqaqhutin sivuniksriqiri inilgaaqnisaq iñugutqinñiplugu.”

20 Jesus apiqsruğniğai, “Ilipsiasiiñ? Kisuunasugivisitña?” Peter-m kiuniğaa, “Ilvich Christ-ñurutin, anniqsuqti akiqsruutauruaq.”

Jesus-ñum Uqautiginiğaa Tuqułıksraniļu Anıpkakkaułıksraniļu

21 Jesus-ñum iñiqtillapiagñigai uqautigitqunıtluni kisuutilaagmiñik kimununniiñ.

22 Uqautipsaağniğai, “Sivulliuqtigruatlu, qaukñisa agaayuliqsitlu suli aglaliqirit naglıksaaqtitkisigaat ayaglugulu Igñiña Iñuum tuqulluguasiiñ. Aglaan piñayuakkun uvlut anıpkakkaugisuruq.”

23 Iluqaisa nipliutiniğai, “Kia iñuum maligukkumiña suksraaqtaksragigaa pisułı, iqs-riutilugu sannıgutani uvlugağikpan aasii malıgluña.

24 Atakkii kia iñuum annıginiagumiñ iñuułı tammaıgisigaa, aglaan kiapayaaq tam-maiyumiñ iñuułı piqutigiluña piññakkisuruq ilmun iñuułıgmik.

25 Iñuum piññaktaagıñhiñaugaluğaa suurapayaaña marruma nunam aglaan tam-mautıgisigaa iñuułı. Sakuuguragñiałha sumun atugumiñaitchuq!

26 Iłapsi kanñugivalukkaatña ilisauttutikalı sivugaatni iñuich suksraqañitchuat Agaayyut-mik. Taatnatun Igñiñan Anıtim kanñugıgisipmıgaaptuuq utıgumi kamanautıqağuni aapamisun piqasıgıni ipqıtchuanik isağuliñnik.

27 Iłumun nipliutigipsi, Iñuqaqtuq ilanıtñik uvani makitaruat tuqunaiññağmiñ qıñıgniatuanik Agaayyutim anıayyuqautaanik.”

Jesus-ñum Atlanñuqtılha

28 Akunniqsaanıman Jesus-ñum kayunıutiplugich Peter-lu, John-lu suli James mayuğniqsuq qimıgaamun agaayutyahuni.

29 Agaayupkaqlugu qıññaña atlanñuğniqsuq atnuğaanıļu qivlıqısiraaurahutin.

30 Tavrakñatchiaq malğuk anıtik uqaqatiginiğaaq Jesus. Taapkuak Moses-lu Elijah-lu

31 aasiiñ qıññanak qaummağıllallanıqsuq. Uqaqatiginiğaaq Jesus tuqquataułıksranıgun Jerusalem-mi Agaayyutim sivunniutaagun.

32 Peter-lu piqataıļu siñiñnialıllapiagñıqsut, aglaan itiqamiñ tautunıgaat Jesus kamanalğagun qıchaqatıgıplugu malğuk anıtik.

33 Anıtik unitkaqsıpmatku Jesus Peter-m nipliutiniğaa, “Ataniiq, nakuullapiaqtuq uvaniıiqput. Nappaitquguptıgıt nappaiñayaqtugıt piñasunik palapkaaksranik, atautchimik ilıpnun, atautchimik Moses-mun suli atautchimik Elijah-mun.” Iłısanıtkaluagñıgaa uqağıkkani.

34 Peter uqaqtıtlugu nuviyam qulanıutıgıniğai; malıguaqtai iqsıtchanıqsut nuviya qulanıutipman.

35 Nipi nipliıqsuq nuviyamiñ, “Tavrataamna Igñıga piksraqtaagıkkaga; naalağniyumagıksi.”

36 Uqağuiqman Jesus kisiññuğniqsuq. Taipkunani uvluni malıguaqtaiñ uqautıgıniñıgaat kisumununniiñ tautukkaqtıñ.

Jesus Iłuaqsıpkaiñıqsuq Nukatpiagrunımik Irrusiqlılinımik

37 Uvlutqıkmun Jesus-lu piñasutlu malıguaqtai atqaqamiñ qimıgaamiñ iñugiaktuat iñuich paağniğaaq Jesus.

38 Iñuk nipliğniqsuq akunğatniñ iñugayaat, “Iłısautrii, tautullagun igñıga, tarra igñıtualuga.

39 Irrusiqlıuum anıalatmani kapyaaqsıñıqsuq. Ilaa qıluragallapiagaqtuq suli innuliqi-aqsıruq qanıgmıgun. Irrusiqlıuum atniatıuiñıgaa suli unitıaiqlıgu.

⁴⁰ Uqapsaagaluagitka maliguaqtitin anitquplugu taamna irrusiqłuk aglaan anipkalguiññaat.”

⁴¹ Jesus kiusriñiqsuq, “Ukpiqutaiññaqpat ilipsitñi. Naagasuli killukuaqmiusi. Qanutunaglaan nayuqtigiraksragivisi? Qanutunaglaan iglutuqtigiraksragivisi?” Tavralli nipliutiniġaa iñuk, “Uvunautisaqsionata igñiġiñ!”

⁴² Nukatpiaġruum utlautihani irrusiqłuum ulġuqsraaqtinnigaa nunamun qiiqsruqtitkaqsipługu. Jesus-ñum iñiqtiġniġaa irrusiqłuk aasiñ mamititlugu nukatpiaġruk utiqtitlugu aapananun.

⁴³ Iluqatin iñuich quviġusuutiginiġaat kamañaqtuaq sanġigikkaña Agaayyutim.

Jesus-ñum Uqautigilgitkaa Tuqqutaułiksrani

Iñuich quviġusuktitlugitsuli Jesus-ñum savaagikkañanik nipliutiniġai maliguaqtini,

⁴⁴ “Piiguġniaqnagu una uqauttutiginiakkaġa ilipsitñun! Igñiña Iñuum aatchuutigikkaugisiruq iñunun tuqqutqulugu.”

⁴⁵ Aglaan qanuutautilaaña uqautigikkañan iriqsimaniqsuq maliguaqtaiñiñ. Taatnaqlugu kaniqsilguiññaat. Taluqsraqhutinj apiqsrulguiññaat taavrumuuna.

Kiña Kamañaġniqsrauva?

⁴⁶ Maliguaqtit qapiqtailitraaqsiniqsut nalliqtinj kamañaġniqsraupmagaan.

⁴⁷ Jesus-ñum ilisimaniġai isummatilaanġat. Qiññaġniġaa ililġaaq inillakługu saniqqamiñun

⁴⁸ nipliutiplugich tamatkua, “Kisupayaam akuqtuġumiñ ulilġaaq pisigilunġa tavra akuqtuġaana; suli kisupayaam akuqtuġumiña akuqtuġisipmigaa taamna tuyuġirigikkaġa. Iñuk kamanaiñniqsrauruq akunnapsitñi ilaa kamañaġniqsrauruq.”

Akitñaqtuqtinġitchuaq Uvaptiknun Ilagillapiaġikput

⁴⁹ John nipliqsuq, “Ataniiq, tautukkikput iñuk anitchiraġaqtuaq irrusiqłunġnik atuqlugu atqiñ. Iñiqtiġikput atakkii uvagut ilaġinjilługu.”

⁵⁰ “Nutqaqtinnianaiqsunġ,” Jesus-ñum nipliutiniġaa atlatlu maliguaqtai, “Atakkii kiñapayaaq akilililqsunġitchuaq ilipsitñik ilipsitñuktuqtuq.”

Ilanġisa Samaria-ġmiut Akuqtuġunġitchaat Jesus

⁵¹ Jesus-ñum ilitchuġikamiñ utiqtuksraułi Agaayyutmun isummigñiqsuq Jerusalem-mugukhuni.

⁵² Iglaułiġmiñi tuyuqagñiqsuq uqqiraqtinjnik sivumiñi nunaqqianun Samaria-m itqanaiyautitqupluni tukkuksraġmiñik.

⁵³ Aglaan iñuich tarani akuqtunġiññaat atakkii Jerusalem-munġiaqhuni.

⁵⁴ James-ñum suli John-ñum, maliguaqtikkiñ, tautukamitku taamna nipliutiniġaak, “Ataniiq, qiññaquvisiguk ikniġmik qilañmiñ piyaqquityaqulugu tamatkuniña?”

⁵⁵ Jesus-ñum kinġiaqluġich iñiqtiġniġai.

⁵⁶ Aasiñ Jesus maliguaqtaiłu iglauniqsut atlamun nunaqqiuramun.

Iluqnaunġitchuat Maliguaqtit

⁵⁷ Iqliqtaułiġmikni iñuum nipliutiniġaa Jesus, “Malikkisigikpiñ napmupayaaguvich.”

⁵⁸ Jesus-ñum kiuniġaa, “Kayuqtut sisiqaqtut, suli tinmiurat silami ugluqaqhutinġ, aglaan Igñiña Iñuum iniksraitchuq minguiqsiaġviksraġmiñik.”

⁵⁹ Jesus-ñum atla iñuk nipliutiniġaa, “Maliñña.” Aglaan taavruma iñuum nipliutiniġaa, “Ataniiq, sivulliulugu ailaña iluviġiaġlugu aapaga.”

⁶⁰ Jesus-ñum kiuniġaa, “Ki, tuqunaruat iluviġitruñ tuquruagikkaqtinj. Aglaali ilvich quliaqtuaġiaġiñ añaayuqautaanik Agaayyutim nanipayaaq.”

⁶¹ Atla iñuk nipliqsuq, “Ataniiq, malikkisigikpiñ. Aglaan sivulliulugu qiñiġuiqsaaġiaġlagich ilagikkatka.”

⁶² Jesus-ηum nipliutiniḡaa, “Kiña iñuk nunniuqtuaq kinjanηatigalugu atuḡumiñaitchuq sumun aḡaayuqautaani Agaayyutim.”

10

Jesus Tuyuḡigai Malig̃uaqtit

¹ Kiñuagun taavruma atang̃uruaq piksraqtuq piñasukipiaq qulit malḡuḡnik iñuḡnik tuyuḡiplugich malḡuullaaplugich. Aullaqtitkai sivumiñi nunaaqqipayaanun tikitchaḡumakkaḡmiñun.

² Jesus-ηum nipliutiniḡai, “Katitaksraqtugaluqtuq aglaan savaktit katitchiruksrat ikittut. Iniqsrug̃umausi atanganun katitchivium tuyupsaaqulugu katitchiruksranik savaqulugich nautchiivinmiñi.

³ Aullaḡhiñaurusi. Tuyuḡiniḡipsi ipnaiyaatun liilaa akunḡatnun amaaqqut.

⁴ Aullautriñiaqasi manikuviuramik naagaqaa puukatauramik naagaqaa sakpakkimik; igliqtauḡapsitñi nutqaaqtuḡniaqasi kisumununniiñ.

⁵ Supayaami isig̃niḡupsi tupiḡmun nipliutiyumagisi, ‘Tutqiun iñuiñun uumani tupiḡmi illi.’

⁶ Iñuk tavrani iñuuniḡniqpan piq̃paksriḡuni tutqiutmik, taamna tutqiun ittuiñḡisiruq ilaani. Aasiñ taatniing̃iñnikpan taamna tutqiun utiḡisiruq ilipsitñun.

⁷ Nayuutiyumausi taavrumani tupiḡmi niḡilusiḡu imiḡusiḡu qanutchipayaamik aatchuq̃pasi, atakkii savakti akiliusiaksraqtuksrauruq. Nuktaḡniaqasi tupiḡmiñ atlamun.

⁸ Supayaami nunaaqqimukkupsi paḡlakpasi niḡiyumausi payugutaatnik,

⁹ mamititchiḡusi atniḡñaqtuanik taavrumani nunaaqqimi, uqautilugich iñuich, ‘Aḡaayuqautaa Agaayyutim qalliruq ilipsitñun.’

¹⁰ Aglaan nunaaqqimukkupsi nani iñuich paḡḡaḡitpasi nipliḡumausi tumitchaani,

¹¹ ‘Apyua nunaaqqipsi isig̃aptikniñ ipsuktuḡisigikput; aglaan itqḡiyumagiksi una, Aḡaayuqautaan Agaayyutim qallisigaasi!’

¹² Uqautigipsi, atanniivium uvluani Agaayyutim ilunḡugitlukkisigai Sodom-miut taavrumakḡa nunaaqqimiñ taatniittuamiñ. [Jesus uqaanikman taavrumiḡa, malig̃uaqtai aullaḡniqsut.]

Ukpiḡitchuat Nunaaqqich Iḡaḡitñi

¹³ “Nakhiḡ, Chorazin-naḡmisiisii! Nakhiḡ, Bethsaida-ḡmisiisii! Savaaqḡaluaqtuḡa iñugiaktuanik quviqnaqtuanik akunnapsitñi. Makua quviqnaqtuat qiñikkasi savaaḡuniq̃pata Tyre-miḡu Sidon-miḡu inḡḡaanimma, iñuich taimani isummitqianikkayaqtut miissuḡnik atnuḡaḡutiḡ suli aḡramun aquvillutiḡ qiñiq̃tillugu taavrumuuna mumiḡiqtiḡ killuqsautmikniñ!

¹⁴ Atanniivium uvluani ig̃lutuyunaitḡlukkisiruq ilipsitñi ukunakḡa Tyre-miñḡu Sidon-miñḡu.

¹⁵ Ilipsitñunlu Capernaum-misiisii! Kamaḡnasugivisi qilaḡmunaglaan? Iktaugisirusi anasiñḡuqsag̃vinḡmun!”

¹⁶ Jesus nipliutiniḡai malig̃uaqtini, “Kisupayaam naalaḡnikpasi naalaḡnig̃isipmigaḡa, suli kisupayaam ayakpasi ayakkisipmigaḡa, suli kisupayaam ayakpaḡa, ayakkisipmigaḡa taamna tuyuḡirig̃ikkaḡa.”

Jesus-ηum Malig̃uaqtai Utig̃niqsut

¹⁷ Piḡasukipiaq qulit malḡuich iñuich utiqamiḡ quviasullapiḡniqsut nipliḡhutiḡ, “Ataniḡ, makua irrusiḡḡuichunniñ tupigiraḡiḡaatigut tilikaptiḡiḡ anitquplugich atuḡḡuḡu atqiñ!”

¹⁸ Jesus-ηum kiuniḡai, “Tautukkiga tuunḡaq atqaqman atripluḡu ikniq̃palak pakmakḡa.

¹⁹ Naalaḡniḡag̃itchi! Saḡḡiksritkipsi tutmatlasiplusi nimiḡianik putyuutiliḡniḡlu akimatlasiplusiḡu saḡḡianiñ piyuaqtig̃ikkapsi. Suli tamatkua atniḡumiñaitchaasi.

20 Quviatchautiginagu irrusiqłunñun tupiginilusi aglaan quviatchautigitluksiun atigikkasi aglausimaagnilugich pakmani.”

Jesus Quviatchakpaktuq

21 Taavrumani Ipqitchuam Irrutchim quviatchaktinnigaa Jesus suli uqaqtitlugu, “Aapaan, atanguruatiin qilañmi nunamiļu, quyagikpiñ! Sagvigitin puqiitchuanun sut iriqsimaruat puqiksuaniñ ilisimaruanilū. Aa, Aapaan, taamna sivunnigikkan quviagigiñ.”

22 Aapaa qaitchigaaña sanñipayaamik. Kia-unniñ nalugaa Igñiguruam kisupiaqtilaaña aglaan kisimi Aapauruam, suli kia-unniñ nalugaa Aapauruam kisuučilaaña aglaan Igñiguruam, suli tamatkua Igñiguruam sagviutisukkani Aapauruamik.”

23 Jesus-ñum kiniaqamigich maliguaqtini nipliutinigai kisinñuutiplugich, “Quvianamiurusi atakkii iñuursi taututlasiplusi atuumaruanik!

24 Uqautigipsi, Iñugiaktuat sivuniksriqirit suli umialgich tautugummiugniğaat tamanna tautukkaqsi aglaan tautulguitlugu, suli tusaayummiuqlugu tusaakkaqsi aglaan tusaalguitlugu.”

Atrikusaun Nakuuruakun Samaria-ğmiukun

25 İlisautrim maligutaksranik utlaklugu Jesus uuktuağunniğaa apiqsruqtaqlugu, “İlisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuisukkuma isuitchuamik iñuukigmik?”

26 Jesus-ñum kiuniğaa, “Qanuğmi maligutaksrani aglaksimaacpa? Qanuq agliqiplugu ilisauttutigirağiviun?”

27 Anutim kiuniğaa, “Piqpagiyumagiñ ataniq Agaayyutin iluqaaniñ uummatipniñ, iluqaaniñ iñuutchipniñ, iluqaaniñ sayagikkapniñ, iluqaaniñ isummatipniñ; suli piqpagilugu iñuuniaqatin ililugu iliptun.”

28 Jesus-ñum kiuniğaa, “Tarra, nalauttutin. Taatna iñuuniağuvich iñuugisirutin.”

29 Aglaan aglaliqirim nalaunñanasugniaqhuni inmiñik apiqsrulgitcaa Jesus, “Kiña iñuuniaqatigivigu?”

30 Jesus uqaaqtuagaqsiruc, “İlaatniguuq iñuqağniqsuc Jericho-muktuamik Jerusalem-miñ. İglaunñaan tigliniaqtit anallaqlunniğaat atnuğaiqlugu karuklugu unitluguasiñ tuqulhiñağqutuaq.

31 Agaayuliqsiptuuq igligmiñiqsuq tamarrumuuna tumitchaakun. Tautukamiun taamna iñuk apqusaalhiñağniğaa igluagun tumitchaam.

32 İkayuqtiptuuq agaayyuvikpanmi taatnatun pipmiñiqsuq, aasiñ tautukamiun taamna iñuk apqusaagmiñigaa igluagun tumitchaam.

33 Aglaan Samaria-ğmiu iglaupmiñiqsuq tamarrumuuna tumitchaakun. Tikitmiuc taavrumuña anallaqluktamun, aasiñ tautukamiun ilunñugiliutiplugu.

34 Utlaklugu kuvviqiniğai uqsruğutmik wine-miglu killiağniñi aasiñ mamitaqlugich. Taatnaanikami iliniğaa taamna iñuk natmaksigviurağmiñun nullağvinmuutiplugu qaunagiasipluguasii.

35 Uvlutqikman manniñniğaa malğunmik nullağvium iñua uqautiplugu, ‘Qaunagiyumagiñ. Tikiumatqikkuma tamaunnaağluña akiligişigiga qaunaksriipkun ilaanik akiqsruutiqağniğupkiñsuli.’”

36 Jesus-ñum apiqsruğniğaa ilisautri, “Qanuq isumanipich taapkunuuna pinasutigun? Nalliat iñuuqatauva taavrumuña iñunmun anallaqlukkauruamun tigliniaqtitigun?”

37 Aglaliqirim kiuniğaa, “Taamna nagliktuiruaq ilaanik.” Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Taatnatun iñuuniağiñ.”

Jesus-ñum İsiqattaagvigigik Martha-lu Mary-lu

38 Jesus maliguaqtinilū iglautuiñaqhutin tikiñniqsut nunaacqiuramun. Ağnam tavrani atilgum Martha-mik aiyugaagniğaa kinuniğmiñun.

39 Aasiñ aniqatiqağniqsuc atiqaqtuamik Mary-mik. Aquptaaqhuni isigaiñ sanigaatnun atanguruam naalaqtuağniğaa ilisautripan.

⁴⁰ Aglaan Martha alapisrautiqaḡniqsuq suraksragayaagmiñik. Utlaklugu Jesus uqautiniḡaa, “Ataniiq, suginjitpiuḡ aniqatma kisivripkaqmaḡa? Uqauttuuḡ uvuḡaqulugu ikayuḡiaḡluḡa!”

⁴¹ Atanguruam kiugaa, “Annaa, Martha! Isumaaluktutin supayaanik.

⁴² Aglaan atausiq piitchuillaapiaqtuq. Mary-m piksraqtaagigaa nakuuniqtaq atlat piigumiñaisarjat ilaaniñ.”

11

Jesus Ilisauriruuq Agaayulikun

¹ Ilaḡatni uvlut Jesus agaayulgiñniqsuq kisiḡḡuqhuni. Agaayunḡaiqman ilaḡata maliḡuaqtaiñ nipliutigaa, “Ataniiq, ilisauttutigut qanuq agaayuliksraptiknik John ilisautripmatun maliḡuaqtimiñik.”

² Jesus nipliutiniḡai, “Agaayugupsi itnaḡusi, ‘Aapapta:

Iñupayaaq nunami kamaksriḡi ilipnik ipqiḡsitlugu taavrumuuna atqiñ.

Aullaḡniḡi aḡalatchiḡhiñ iñupayaanik.

³ Aatchuqtigut uvlugaḡikpan niqimik inuḡikkaptiknik.

⁴ Natqigutiluta killuqsautiptiknik

natqigutrisimaaqmatun savamaḡuutriruanik uvaptiknun.

Sivulliutiniaqasigut uuktuaqsiuligmun.’ ”

⁵ Jesus nipliutigai maliḡuaqtini, “Iḡapsisamma utlakkayaḡaa ilauraani tupqanun unnuami nipliutilugu, ‘Ilauraaḡ, simmiliaksraḡuktunḡa piḡasunik qaqqianik.

⁶ Ilauraaḡa iglauruaḡ tikiumaruuq tupimnun. Niqaitchunḡa niḡipkautiksraḡanik.’

⁷ Ilauraaḡan kiunayaḡaa tupqum iluaniñ, ‘Iḡaksianaḡa! Talu kiluusaaniktuq. Qitungatkalu uvaḡalu nallaaniktugut. Makitchunḡitchunḡa aatchuḡiaḡutin.’

⁸ Uqautigipsi, una makitchunḡitkaluaḡuni aatchuḡiaḡlugu qaqqumik ilauraagihagun, makitchumiñaqtuq aatchuḡiaḡlugu inuḡikkaḡanik atakkii taamna inḡisruqtuiñaqhuni.

⁹ Taatnamik nipliutigipsi, Inḡigupsi qaisaugisiruq ilipsitñun; pakaaqagupsi paqitk-isigiksi; katchaktugupsi talu aḡmakkauniaqtuq ilipsitñun.

¹⁰ Atakkii kisupayaaq apiḡsruqtuuq akuḡtuigisiruq, suli pakaaqaqtuq paqitchigisiruq, suli talu aḡmakkaugisiruq kisupayaamun katchaktuqtuamun.

¹¹ Uvva kisupayaam aapauruam aatchuḡayaqpaun iḡñi nimiḡiamik inḡisruqpani iqaluk-tuḡukhuni?

¹² Naagaqaa aatchuḡayaqpaun putyuutiliḡmik inḡisruqpani manniksuḡukhuni?

¹³ Pigiitchaluaqhusi ilisimaraḡigiksi qanuq aatchuliksragsi nakuuruanik qitungapsitñun. Maatnaasu Aapa pakmaniittuuq aatchuiñapiaqtuq Ipqitchuamik Irrutchimik tamatkununḡa inḡisruqtuanun inḡmiñun.”

Jesus-lu Beelzebul-lu

¹⁴ Jesus anitchiñniqsuq irrusiḡḡunḡmik uqalguitchuamik. Aasiñ irrusiḡḡuk anipman taamna iñuk uqaaqsiñniqsuq. Iñuich quviḡutchaḡniqsut

¹⁵ aglaan ilaḡich nipliḡhutin, “Beelzebul-ḡum, aḡalataata irrusiḡḡuich, qaitchiñiḡaa sarḡimik anitqataitlasipluḡu.”

¹⁶ Atlat uuktuaḡuklugu Jesus apiḡsruḡniḡaat savaaqaquplugu quviḡnaqtuamik ilitchuqquataulugu Agaayutmun tuyuḡitilaanik qilaḡmiñ.

¹⁷ Aglaan Jesus-ḡum ilisimaniḡai qanuq isummatiqalhat. Nipliutiniḡai, “Iñuich nunaqqikpaḡmi akikḡautikpata avatmun makitayumiñaitchuq akuni. Atanguviich aviksimagumiḡ suksraungigñiaqtut.

18 Taatnatuntuuq tuungaum irrusiqłunı avgumagumiñ akikıraqtuutilutiñ avatmun anıayuuqautaa isukhiññaıqtuq. Nipliqsusi anitchırağagıniplıña irrusiqłunı atakkii Beelzebul qaitchiplıñaguuq sanıimik savaaqatlasıplıña taatnatchimik.

19 Anitchırağaguma irrusiqłunı Beelzebul-kun kisukun malıgıuaqtıgıkkasi anitchıraqmırağıvat? Tarra ilinıch atannıqsuqtıgıniagısi ilisımanaqsıluu killukuapiagataqtılaaqsi.

20 Aglaan anitchırağaqtuña irrusiqłunı Agaayyutim irrusıllautanıgun, taavrumuuna nalupqınaitchuq Agaayyutmun aullağniınanıktilaanı anıayuuqautaa akunnapsitni.”

21 “Sanııruam iñuum paqnasımaaqağıch satkupayaani qaunaksrıplıni tupıgımiñik, suurai tiglikkautlaitchut.

22 Aglaan sanıtıluqtuam anıyukıluu akiilikamiun aullautırağıgai satkui tunınavıgıkkanı, avguqıluğıch tiglikkani piqatmiñun.

23 Iñuk piqatunıtıchuaq uvamni akikıraqtıruu uvamnun, sulı iñuk katıchıqatunıtıchuaq sıamıtıchıññaıqtuq.

Irrusiqłuk Utiqtuq

24 “Irrusiqłuk anıkami iñunımiñ iglauraqtuq palıumaruakun nunakun pakakhuni mıngııqsıallagvıksrağmiñik. Paqıñıtıñamiun niplıqsuq, ‘Utiğniaqtuña tupıgmun unısağıkkamnun.’

25 Utiqami paqınnıgaa ini salumaplugu sulı iñuaqsasımapluni.

26 Aasıiñ anıplıni agııtıgai tallımat malıgııch irrusiqłııch piğııtıluqtat inımiñiñ. Isıqhutiñ iñuunıağniqsut tavrani. Taamnaasıiñ iñuk piğıılıtıluñıqsuq sıvuanıgıniñ.”

Quvianapiagataqtuq

27 Jesus uqaqtıluu ağnam iñugayaaniñ nipliutiniğaa, “Qanutun quvıanaqtıgıva ağnağ iğniıruuq ilıpnı sulı mıluqtılutıñ!”

28 Jesus-ıñ kiunıgaa, “Aa, aglaan qanutun quvıanatıluqtıgıvat tamatkua tusaaruat uqałhanık Agaayyutim aasıiñ tupıgıplugu!”

Qasılırut Quvınaqtuamik Savaaqaqıplugu

29 Iñııch iñugiaksıaiñaaqsıpmata Jesus uqaqasıñıqsuq, “Iñııch uvlupak piğııtıchuanıruat qıñıgıktut quvınaqtuamik savaamik ilıtıchuqqutaulugu kısıutilaamnik, aglaan qıñıgımiñnıtıchut taatnatchimik. Qıñıñıñıağısiğaat quvınaqtuag savaaq atıupmatun sıvunıksrıqırimun Jonah-mun.

30 Iğniña Iñuum ilıtıchuqqutauıaqtuq iñunıñun marrumani uvlumi, atıplıgu sıvunıksrıqıri Jonah ilıtıchuqqutauruag iñıiñun Nineveh-m.

31 Atanııvıum uvlıani atanıuruam ağnam agııqsıam unıallanıñ maatnaasu patchısigısiğai iñııch iñuuruat uvlupak atakkii taimmanı iglaunıqsuq unıasıksıamıñ naalağnıyaqhıni Solomon ilısaıtripman puqıutmıgun. Atanıı, iñuk maanııttuq kamanatıluqtuag Solomon-mıñ.

32 Atanııvıum uvlıani iñunısa Nineveh-m patchısigısiğıpmıgai iñuuruat pakmapak, atakkii taimanı isumıtıqıñıqsut mııkhıtiñ killuqsautmıknıñ tusaakamıtrıñ Jonah-m qıliaqtuagala. Atanıı, iñuk maanııttuq kamanatıluqtuag Jonah-mıñ!

Qaumman Timimun

33 “Kıa-unıniñ ikıtnanıun nanıq ıritıaitchaa naagaqaa ilıtıaitchaa ataanun utkusıum aglaan ilırağıgaa nanıqagıñmun. Iñııllı qıñıgımagaat qauma isıgımiñ.

34 İrısi nannısun ittut timıpsıtıñun. İrrakıñ qıñıtılapknık qaunagılgıunıaqtutın aulla-payaagıvıch. Aglaan ırrakıñ piğııtpknık saptaaqasıñıaqtutın.

35 Qaunagıtıchı qaumarıuag ilıpsıtıñı taagtıunıtıchımuuq.

36 İluqanı timın qaummaagıkpan, ilanı taagtıamıısunıqanı, qaummaagıkkısrıuq ilıqaanı, atıplıgu nanıq qaummatırimatun ilıpnık qaumamıñik.”

Jesus-ıñ Upyaktıgı Ukpıñıuaqtı

³⁷ Jesus uqañaiqman, Pharisee-ñuruam aiyugaaǵniǵaa niǵiyaqtuaquplugu. Malikǵu nayummagataǵniqsuq tamañña niǵiaqsipluniasiiñ.

³⁸ Pharisee-ñuruuq atlasuqtuq iłitchuǵikamiuñ Jesus-ñum iǵǵuñisilañat argañiñ niǵigaluaqani.

³⁹ Atañguruam nipliutiniǵaa, “Aatai Pharisee-ñuruasii, salumapkairusi qaalhiñañitñik qallutipsi suli puggutapsi, aglaan iłupsitñi immaukkaqtusi ivayaqtuǵimik suli pigiiliqiliǵmik.

⁴⁰ Ukunani iłisaǵunǵitchalukkut. Agaayyutim iñiqtāǵigik iluqaanik qaanalu iłualu. Taatnatuntuuq iñiqtāǵigik iñuum timaalu isumaalu.

⁴¹ Aatchuutigisiuñ immañat qallutipsi iłu puggutapsi iłu nagliñnaqtuanun. Taatnaǵupsi suapayaaq salumagisiruq sivuǵaani Agaayyutim.

⁴² Nakñiuñ Pharisee-ñuruasii! Qulikuraqtusi Agaayyutmun avuǵutinik naurianik. Naagatai iñuñnik añalatchitłaitchusi nalaullugu suli piqpaksriñǵitłusi Agaayyutmik. Atumaraksraqtarra suli qulikuruksraupmisi.

⁴³ Nakñiuñ, Pharisee-ñuruasii! Qiñiqusaǵaqtusi aquppiutaǵiksaanun aquvitłusi ka-traǵviññi suli paǵlatqusuurusi kamagilusi tauqsigñiaǵviññi.

⁴⁴ Nakñiuñ, [ukpiññuaqtisii]! Atriqaqtusi nalunaitñutchiǵniǵilaanik iłuviǵnik iñuich pisugvigikkañitñik qaanatigun naluplugich.”

⁴⁵ Iłañata iłisautrit maliǵutaksranik nipliutiniǵaa, “Iłisautrii, taavrumiña nipliqaavich upyaktuǵiptiguttuuq.”

⁴⁶ Jesus-ñum kiuniǵai, “Nakñiuñ, iłisautrisii maliǵutaksranik. Iñuich natmiǵaǵigisi kivipqaqtaǵnaqtuanik aglaan ilipsi isatłaitchisi argagikkasi ikayuutigisuglugich natmañnun.

⁴⁷ Nakñiuñ! Iñiqsiraqtusi iłuviǵiksaanik sivuniksriqirinun, taipkununñaami sivuniksriqiripayaanun sivulliaǵikkapsi tuqqutaǵikkañitñun.

⁴⁸ Taatnaqapsi añiqataupmisi, aasiisuli iłuagigiksi tamanna savaaǵikkañat sivulliaǵikkapsi. Taipkua tuqqutchiñiqsut sivuniksriqirinik, naagasuli nappairusi iłuviñitñik.

⁴⁹ Piqutigiplugu Agaayyun nipliǵniqsuq puqiliǵmigun, ‘Tuyuqāǵisiruñña sivuniksriqirinik uqqiraqtinigli iñugikkamnun. Tamatkua tuqqutkisilǵitchaich iłañich suli piyuāǵlugich atlat.’

⁵⁰ Taatnaqhutin Agaayyutim anasiññuqsāǵisigai iñugikkañi pakmapak iñuaqtułhatigun iluqañitñik sivuniksriqirinik aullaǵniññaniñaglaan nunam,

⁵¹ aullaǵniplutin tuqqutaułhaniñ Abel-ñum tuqqutaułhanun Zechariah-m, tuqqutauruam akunǵakni tunillaǵvium suli ipqitchuam inim. Aa, nipliutigipsi, iñuich iñuuruat pakmapak anasiññuqsakkaugisirut iluqaagun tamarrumuuna.

⁵² Nakñiuñ, iłisautrisii maliǵutaksranik! Kañiqsitłaitkiksi Agaayyutim uqałha uqqiraqtaalu suli iłisauttutiginitlugich. Atriqaqtusi iñuñmik añmautiqaqtuuq Agaayyutim añayuqautaanun aglaan añmañitługu. Isinitchusi sulipsuuq piñaiłutchiqsuǵmiplugich tamatkua isigñiuraqtuat.”

⁵³ Jesus aullaaqsipman tavrakña aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat naipiqtuqaqsiñiǵaat apiqsruqtaqługu supayaanigun,

⁵⁴ pisāǵisukługu uqaqpan nalaunǵiłłuni.

12

Jesus-ñum Kiliktuutigigai Ukpiniñuaqtuiliq

¹ Iñugaaǵruich kativiiñaqhutin tatruutivaitłutin tutiliqatautiniqsut. Jesus-ñum nipliutiqaāǵniǵai maliǵuaqtini, “Qaunagititchi qaqqiam puvlaksrautaatniñ Pharisee-ñuruat, ami ukpiññuaǵutaatniñ.

² Qanutchipayaaq matukkauruq matuiǵisiruq, suli iluqani iriqsimaruq iłitchuǵipkkaugisiruq.

³ Taatnamik qanutchipayaamik nipliaguvich taaqtuami tusagnagisiruq qaumaruami, suli qanutchipayaamik isivrukkuvich inaurami nipitusiluni uqautaugsiruq nunaaqqiñi.

Sivuuḡaginasigik Iñuich

⁴ “Uqautigipsi, ilauramaan, iqsiginagich tamatkua tuqqutchiragaqtuat timimik aasiñ taavruma aquagun savaaqalguilutin pigiitluktuumik.

⁵ Urriqsuutiniagipsi talugiraksramik, Sivuuḡagisiun Agaayyun tuqupkainikami anjalatchiḡaqtuaq anasiñnuqsagvinmuktitchitlapluni. Ukpigisitḡa, ilaa talugiraksragigiksi.

⁶ Tallimat tinmiurat tunitlaiññiqpat malḡunnun maniuraannun? Naagasuli Agaayyutim atausiqunniñ tinmiuraq piiguumanitchaa.

⁷ Taatnatuntuuq ilipsitñi, nuyagikkasiunniñ niaqupsitñi kisisimaaqtut. Taatnamik iqsitñasi, akisutluktusi iñugiaktuaniñ tinmiuraniñ.

Uqagithalu Piilaagithalu Christ-mik

⁸ “Nipliutigipsi, Kiña nalupqinaiguni uqaqpan sivuḡaatni iñuich piginiluni uvamnun, Igñinjan Iñuum nalupqinaiglugu uqagigisipmigaa sivuḡaatni isaḡuligikkaniñ Agaayyutim.

⁹ Aglaan kia ayakpana sivuḡaatni iñuich Igñinjan Iñuum ayakkisipmigaa sivuḡaatni isaḡuligikkaniñ Agaayyutim.

¹⁰ Agaayyutim natqigutiyumaagaa iñuk uqagñiqḡaqtuaq Igñinjanik Iñuum. Aglaan Agaayyutim natqigutiyumiñaitchaa iñuk uqagñiqḡuutiḡaqtuaq Ipqitchuamik Irrutchimik.

¹¹ Iñuich uqaqsittaagvinmuutikpasi sivuḡaatnun atangich suli anjalatit, isumaalunniaqasi qanuq naagaqaa sumik uqagñiaqtilaapsitñik.

¹² Atakkii tavraḡuqpan Ipqitchuam Irrutchim ilisautrigisigaasi uqaksrapsitñik.”

Atrikusaun Umialguruakun Kinnauruakun

¹³ Iñuk iñugaagrunniñ nipliḡñiqsuq Jesus-mun, “Ilisautrii, uqauttuun aniqatiga aviqulugich paisannaktaaksravuk aapamnuk unisaḡikkani.”

¹⁴ Jesus-ḡum kiunigaa, “Anuun, atanniqsuḡtauyumiñaitchuḡa avguitlasilunḡa suuraksrapsitñik ilipnunlu aniqatipnunlu!”

¹⁵ Nipliḡñiqsuq iluqanitñun, “Munagititchi siḡñaktuahigmiñ! Atakkii suuraḡaiksagaluaḡumi iñuk piññautigiyumiñaitchaa iñuuhigmik.”

¹⁶ Tavrali Jesus-ḡum uqautinigai atrikusautmik, “Ilaatniguuq iñuqaḡñiqsuq umialguruamik. Nunanḡa nauqpaaraqhuni kpraksranik.

¹⁷ Isumaagsiñiqsuq, ‘Iniksraigutigitka iluqaisa nauriatka. Qanuḡisivik?’

¹⁸ Itnagisirunjaliquaa, uqagñiqsuq inmiñun, ‘siqumitkisigitka tugvaḡvitka aasiñ nappailunḡa anitluktuanik. Tavrunḡa tugvaḡisigitka nauriaḡikkatka suli atlat suuratka.

¹⁹ Taatnaanikkuma nipliḡisirunḡa uvamnun, Iñuuk, anaktaitchutin. Piññaktutin suura-payaanik inuḡikkaqnik iñugiaktuani ukiuni atugaksranik. Ki aasiñ iñuuniaḡiñ qaḡalutin niḡilutin imiḡutinlu. Quviasugiñ!

²⁰ Aglaan Agaayyutim nipliutinigaa, ‘Kinnauniqsutin! Marrumani unnuami tuqugisirutin. Kia pigigisivagich suurannaktapayaatin tugvakkatin ilipnun?’ ”

²¹ Jesus niplipsaaḡñiqsuq, “Taatna ittuq tugvairuani umialgutiksranik inmiknuñhiñaq aasriñ suksraitlutin Agaayyutitḡaqtauruamik.”

Isumaaluutitigun

²² Jesus-ḡum nipliutitqinḡiḡai maliguaqtini, “Uqautigipsi isumaaluqunilusi iñuuhigmik, sumik niḡiñiaqtilaaksrapsitñik naagaunniñ sumik atnuḡaaḡniaqtilaapsitñik.

²³ Iñuuhiq pitluktuanuniqsuq niqimiñ, suli timi pitluktuanuruq atnuḡaaniñ.

²⁴ Tautullaksigichata tulukkat, Nautchiitlaitchut naagaqaa katitchitlaitchut, suli siḡluaqanitchut tugvaḡviksramiknik. Naagatai Agaayyutim niḡipkaḡagigai! Akisutluktusi tamatkunakḡa tinmiñunniñ!

²⁵ Ilapsi iñuulli takhilaalguitchaa isumaaluutigilugu.

²⁶ Anjalatagilguiññigupsionj sua-samna mikiruaq, suvaata isumaaluutiqaqpsi atlanik sunik?

²⁷ Tautullaksigich nauriat atnuğarritlaitchuat inmiknik. Aglaan uqautigipsi, Atangum Solomon atnuğaallautat pigigaluaqługich atrinitchai tamatkua piññaqnaqtuat nauriat.

²⁸ Agaayyutim atnuğaqaatlakpagich nauriat—ivgich illakhutinj uvlupak aasiñ ikipkaqługich uvlaakun—atnuğaatlukkumiñaiññiqpasi? Aatai, ukpiqsriłikiññiaqpat!

²⁹ Isumaalukasi niğiliksrapstñik imiliksrapstñiglu.

³⁰ Atakkii ukpinaitchuat marrumani isumaaluutiqağaqtut tamatkuniņa. Aapagikkapsi ilisimagaa inugikkaqsi.

³¹ Taatnaqhusi pakaqqaagilugu Agaayyun anjalatchiruaq nalaunņaruanjupluni umialiktun. Taatnağupsi qaitchigisigipsi inugikkapayaapsitñik.

Umialgutit Qilañmi

³² “Iqsiñasi iñugiakitchuasii, atakkii aapagikkapsi qilañmiittuam aatchuğukkaasi ilaan pigikkanjanik qaunagilusriłu.

³³ Tunisigik sulliñaurasi qailluguasiiñ akuqtuaq nagliñnaqtuanun. Taatnağupsi inniaqtuq maniqagvıaqmatun piungigumiñaitchuamik. Tugvaqsiunj umialgutiksraqsi pakmuņa piyaqquğumiñaitchuamun, atakkii tigliñniaqtim tiglikkumiñaitchai suli qupilğut piyaqquğumiñaitługich.

³⁴ Nani umialgutitin itpata tavrani uummatin itkisipmiuq.

Itqanaisimaaqtuat Savaktit

³⁵ “Itqanaiyağumausi savautriłipsitñun suli nannisi ikumalugich,

³⁶ atrilugich savaktit utaqqiruat añaayuqağmiknik utiqsağumaruamik katchuutiruat niğiqpagviatniñ. Tikilluni katchaktuqpan anmautinayağaat utaqqipkasunjatnagu.

³⁷ Qanutun quviasuktigivat savaktit añaayuqağmiñ paqitpatin itqumalutinj suli itqanaillutinj utiqpan. Naalağnisitchi, Añaayuqaq saalisagisiruq aquvitillugich aasiñ payuglugich.

³⁸ Qanutun quvianaqtigivat Ataniğmiñ paqitpatin piłhiñaağugutinj agqiğisigiqpan unnam qitqani unniiñ aquagun.

³⁹ Nalupqiginitchiksi taamna, tupqum iñuan ilisimagumiunj tigliñniaqtim tikiumahksraņa isiqtinayaitchaa tupigikkağmiñun.

⁴⁰ Ilipsipsuuq, taatnatun piłhiñaanjuyumausi, atakkii Iğniņa Iñuum agqiğisiruq sasagniğmi niğiuğinjisapsigun.”

Tuniqsimaruaq naagaqaa Tuniqsimaitchuaq Savakti

⁴¹ Peter nipliğniqsuq, “Ataniiq, uqautrivich taavrumiņa atrikusautmik uvaptiknun naagaqaa iñupayaanun?”

⁴² Atanguruam kiuniğaa, “Uqallaglaņa tuniqsimapluni suli puqikhuni savaktimik. Taamnauruq añaayuqanjata iglaugimiñi qaukhiłutikkaņa atlat, savaktit niqiksritquplugich piñaqsikpan.

⁴³ Quvianamiuruq taamna savakti añaayuqanjan paqitpani savaguni utiqpan.

⁴⁴ Ilumun uqautigipsi, Atangum taamna savakti munaqsriłutiniğaa iluqaitñun suuragmiñun.

⁴⁵ Aglaan taamna savakti qaukhiłutikkaņa isummigñigumi, ‘Añaayuqağa muluruq,’ tavrakñaaglaan ipiğaqtuqaqsiługich atlat savaktit anjutit ağnatlu, suli niğiaqsiłuni imiligunilı,

⁴⁶ tavravaali añaayuqanjan utigisiruq niğiuğinjisillugu kilikkaluaqnagulu. Uma atangum piigisigaa savagvianiñ piqasiutipkağlugu tuniqsimaitchuanun.

⁴⁷ Taamna savakti qaukhiłutikkaņa ilisimagaluaqtuq añaayuqağmi pisulhanik. Aglaan tupiksriñitłuni anasiñjuqsausiaqallapiğniaqtuq.

⁴⁸ Aglaan savakti naluruuq ataniġmi pisukhanik nalaunġajliqiruaġlu anasiñnuqsakkaugisiruaq atqunaunġilaamik. Iñuk aatchuusiaqaqtuaq atqunaq iñuich niġiugvigigisigaat atqunaq. Aasiñ iñuk aatchuusiaqatluktuuaq iñuich niġiugvigitlukkisigaat.

Jesus Aggiutriruq Aviktuiġimik

⁴⁹ “Aggiqsuna nunamun isummitqigiaqġugich iñuich. Aggiġiġa ittuq ikniqsuġmatun nunamun, aa, uvvatuq iknaktinġaniksimali.

⁵⁰ Akuqtuigisiruġa paptaaġutiksramik; qanutun ihuilliuqtigivik atuumaniaħhanunaglaan!

⁵¹ Isumavisi aggiutriñipluġa tutqutmik nunamun? Qaġaa, aggiutriruġa aviktuiġimik.

⁵² Pakmaniħaglaan aġayuqaagiich tallimauyuminġ avikkisirut, piġasut akilliliġlugich malġuk suli malġuk akilliliġlugich piġasut.

⁵³ Aapa akilliliutiniaqtuq iġñiġmiñun suli iġñiq aapamiñun; aaka akilliliutiniaqtuq paniñmiñun suli panik aakamiñun; aakaruum akilliliġisigaa ukuani suli ukuanġuruuq aakaruaani.”

Kaġiqsimalugu Atuumaruksraq

⁵⁴ Jesus-ġum nipliutilġiñiġai iñuich, “Tautukapsiuġ nuviya kanaknamiñ nipliġaqtusi sialugugniagñiplugu, aasii sialugugtuq.

⁵⁵ Ikpigikapsiuġ anuġi unallamiñ nipliġaqtusi uunaqsiñiagñiplugu, aasii uunaġugtuq.

⁵⁶ Ukpiñġuaqtausii! Iħisimagaluaqtusi silaksramik qiññanġagun nunam qilaumlu. Suvaatami naluvisiuġ qanuutauħa atuumaruam pakmapak?

Atisiqatigiunġ Akilliliqsuqtin

⁵⁷ “Suvaata isivġiutlaitpisi ilipsitñik sum nalaunġatilaanġanik piraksrapsi?

⁵⁸ Kia iñuum pasikpatin malġutaksratigun aasii uqaqsittaagvinġmuutilutin, pisuqtilaapni inillaksaġumagiñ agvisigikkan tikitkaluaqġnagu uqaqsittaagvik. Taatnanġitchuvich tik-utigisigaatin atanniqsuqtimun, aasiñ atanniqsuqtim qaitkisigaatin aikħiqsuqtinun, aasii aikħiqsuqtit iligisigaatin isiqtauvinġmun.

⁵⁹ Uqautigikpiñ, aniyumiñaitchutin isiqtauvinġmiñ akiliġaluaġnagich akiliaksrapayaatin.”

13

Mumigusi Killuqsautipsitñiñ Naagaqaa Piyaqquġusi

¹ Jesus uqaqtitlugu ilanġich iñuich Jesus-muñniqsut uqautiplugu Galilee-ġmiunik Pilate-ġum tuqqutanġiñik tunillaqtuqtitlugich Agaayyutmun; auñillu auñich niġrutitlu avugiik-sitlugich.

² Jesus-ġum kiuniġai, “Isummatigivisigich taapkua Galilee-ġmiut killiqiraut-luñniplugich atlaniñ Galilee-ġmiuniñ tuqqutaupmata taatna?

³ Qaġaa, uqautigipsi, isummitqinġitchupsi mumigusi killuutipsitñiñ iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun.

⁴ Itqallaksigik taapkua akimiaq piġasut iñuich Siloam-mi tuqqutauruat nasirvium kattaqipmagich? Isummatigivisiġin killiqirautluñniplugich iluqaitñiñ iñuñniñ Jerusalem-miñ?

⁵ Naagga, uqautigipsi, isummitqinġitchupsi mumigusi killuutipsitñiñ iluqasi tuqugisirusi taapkunatitun.”

Atrikusaun Asirritħailaakun Napaaqtukun

⁶ Jesus-ġum uqautiniġai uumiġa atrikusautmik, “Iħaatniguuq iñuk asirrisuuruamik napaaqtuqaġniqsuq nautchiivinġmiñi. Asiaqaqmagaamiuġ paqitchinġiñiġsuq.

⁷ Aasiñ nipliutiniġaa nautchirriqirini, ‘Uvva, piġasuni ukiuni asiaqaqmagaapku taamna napaaqtuq paqitchinġichuġa. Kippuun! Atuqsiñagaa manna nuna.’

⁸ Aglaan nautchirriqirim kiuniġaa, ‘Anuun, taatniillagħi atautchimi ukiumi. Ni-vañniaqtuġa avataaġun suli illiqlugu nagguksautmik.

⁹ Aasiin asirriñiqpan ukiutqikpan nakuuniaqtuq aglaan pinjitpan kipiniağiga.’ ”

Jesus Mamititchiruaq Ağnamik Jew-ñuruat Minguiqsiagviata uvluaani

¹⁰ Ilañatni Jew-ñuruat minguiqsiagviata Jesus ilisautriñiqsuq katragviñmi.

¹¹ Tavrani itmiñiqsuq ağnaq irrusiqłuqaqtuaq nanjititchiruamik ilaanik akimiaq pinasut ukiuni. Taatnaqhuni imupluni isivilguiligiñiqsuq.

¹² Jesus-ñum tautukamiuñ tuqługniğaa inmiñuquplugu, “Ağnaaq, atniğñautaiqsutin.”

¹³ Iłigai argañni ilaanun. Ağnam isivitiqami kamaksruaqsigaa Agaayyun.

¹⁴ Añalataan katragvium iħuaginñiğaa Jesus-ñum iħuaqsiħha minguiqsiagvium uvluaani. Tarra uqautiniğai iñuich, “Itchaksrat uvlut ittut savagviksravut. Aggigagutitchi taapkunani uvluni iħuaqsirautyaqtugłusi minguiqsiagvium uvlunilaañani.”

¹⁵ Atanguruam Jesus kiuniğaa, “Ukpinñuaqtisii! Iluqapsi pituiğayağaa qunñiñi unniñ natmaktini inaaniñ imigiaqtuqtilluguasii minguiqsiagvium uvluaani.

¹⁶ Una ağnaq kiñuviağigaa Abraham-ñum naagaunniñ tuunğaum pituksimaplugu akimiaq piñasuni ukiuni. Pituitlaiññiqpigu marrumani minguiqsiagvium uvluaani?”

¹⁷ Taavruma kiggutaan kannutçhaktinniğai akilłiqsuqtinji, atlat iñuich quviatchakmipkaqlugich iluqaagun quviqnaqtautigun savaañgun.

Atrikusaun Mikiniqsrakun Nautchiaksrakun

¹⁸ Jesus apiqsrugniqsuq, “Sumik atriqaqpa añaayuqautaa Agaayyutim? Sumik atriligiñiaqpigu?”

¹⁹ Ittuq mustard-ñum nautchiaksraurañatun añutim nautchiikkañatun nunautmiñi. Nautchiaq naukami napaaqtuqpağquqtuq aasiin tinmiurat silami ugluliuqhutin akigiñun.”

Atrikusaun Puvlaksautikun

²⁰ Jesus apiqsrutqinñiqsuq, “Sumik atriligiñiaqpigu añaayuqautaa Agaayyutim?”

²¹ Itnatun ittuq puvlaksautitun ağnam akarrutiksrañatun mukkaaksramun, iluqani puvlañniaħhanunaglaan qaqqiaksram.”

Amisuuraq Talu

²² Jesus igliğniqsuq nunaaqqisigun suli nunaaqqiuratigun, ilisautripluni iñuñnik iglauigiñiñi Jerusalem-mun.

²³ Ilañata apiqsrugniğaa, “Ataniq, ikituuralħhiñat anniqsugniqaqtat?” Jesus kiuniğai,

²⁴ “Pisuqtılaapsitñi isigniagitchi amitchuakun talukun, atakkii iñugiaktuat iñuich isigniagisigaluaqtut aglaan pilguyumiñaitçhut.

²⁵ Iñuan tupqum umikkisigaa talu. Qichağupsi silataani katchaktuğisirusi talumi suli nipliğusi, ‘Añuun, añmautillaktigut!’ Kiugisigaasi, ‘Nalugiga nakitña agqiqsilaaqsi!’

²⁶ Tavrani kiugisigiksi, ‘Niğirugut imiqatigiplutinlu ilisautrikavich nunaaqqiptikni.’

²⁷ Aglaan niplitqikkisiruq, ‘Nalugiga nakitña agqiqsilaaqsi. Piğitchi uvañniñ, iluqasi pigiilqirauruasii.’

²⁸ Qanutun qiatigigisirusi tiriquulatchilugich kigutisi tautukkupsigik Abraham, Isaac, suli Jacob, suli iluqaisa sivuniksriqirit añaayuqautaani Agaayyutim igitaupkağusi!

²⁹ Iñuich agqiğisirut kivaknamiñ kanaknamiñlu suli nigigiñiñlu uñallamiñlu aasiin aquvillutin nigiqpagviñmun añaayuqautaani Agaayyutim.

³⁰ Isummatigillaksiuñ una, ilasi suvasağinjsasi pakma kamaqaqsikkaugisirut suli kamaqaqhutin isumaruat pakma suvasaunğisirut.”

Jesus-ñum Piqaksriħha Jerusalem-miunik

³¹ Ilañisa Pharisee-ñuruat utlakkaat Jesus nipliutiplugu, “Aullaqtuksraurutin maakña, atakkii Herod-ñum tuqqtuchukkaatin.”

³² Jesus kiuniġai, “Uqautityaqsiun taamamna Herod kayuqtumik atriqaqtuq, ‘An-itqataġitka irrusiqluich suli ihuaqsiraġaipluṅa atniġñaqtuanik uvlupak uvlaakunlu, suli piñayyakun uvluk naatchigisiruṅa savaamnik.’

³³ Iqliqtuksraupiaqtuṅa tumipkun uvlupak, uvlaakunlu, suli uvlutqikpan, atakkii sivuniksriqiri tuqqutautlaitchuq Jerusalem-ṅum avataani.

³⁴ Annaatuk, Jerusalem-miut! Tuqqutaġigitin sivuniksriqirit, uyagaṅnik milluqqluḡigillu uqqiraqtit Agaayyutim tuyuġikkani ilipsitṅun! Qapsiñiaglaan katitchukkaluaġaġigipsi atrilugu aqargiqpak piyaqquqtailitniktuq paiyaagmiñik ataani isaqquṅmi, aglaan pitchiġiitchusi!

³⁵ Taatnamik tupiqsi suksraakkaullapiagñaqtuq suuñillaġuḡlugu. Qiñitqikkumiñaitchipsitṅa nipliġviksrapstitṅunaglaan, Uvvatuq Agaayyutim piñiutiqagliun taamna tikitchuq atqagun atangum.”

14

Jesus-ṅum Mamititchilha Atniġñaqtuamik

¹ Miñġuiqsiagvium uvluani Jesus niġiyaqtuaġniqsuq kiñunġanun sivulliuqtaata Pharisee-nuruat. Iñuich naipiqtulġiññaat.

² Iñuk Jesus-muñniqsuq puvinniqsuaq iluqaani timimiñi.

³ Jesus-ṅum apiqsruġniġai ilisautrit maliġutaksranik Pharisee-ṅuruatlu, “Maliġutaksrakuagñaqpa mamititchiruni miñġuiqsiagvium uvluani?”

⁴ Aglaan niplinjiñniqsut. Jesus-ṅum aksiklugu iñuk ihuaqsipkaġniġaa aasiiñ aullaqtitlugu.

⁵ Tavra nipliutinigai, “Iġniqagupsi kataguniasiiñ nivviamun miñġuisialḡum uvluani nuqinnayaqpsiuṅ tavrakṅa qilamik? Taatnatun piñayaitpisi pamiqsaqaġupsi? [Taatanamik nalaunṅaruq mamititchikama miñġuiqsiagvium uvluani.]”

⁶ Aglaan kiggutiksraiññaat.

Atchiksuaġlu Tukkuġiññaġlu

⁷ Jesus-ṅum ilitchuġiniġai ilaṅich aiyugaakkauruat piksraḡhat aquppiutaġiñniqsranik. Uqautiniġaili atrikusautmik.

⁸ “Kia aiyugaaqpatin kasuutiruum niġiqpagvianun aquvinniaqnak aquppiutaġiñniqsramun. Kiña tavrani kamanatluktuq ilipniñ aiyugaakkauviaqtuq.

⁹ Aiyugaaqtivich aiyugaaqḡisquam iliptiknik utlakkayaġaatin nipliġuni, ‘Ki, una iñuk aquvilli uvuṅa.’ Kanṅusuliġayaqtutin aquvititpatin atchitluktuamun.

¹⁰ Uvvaasiiñ, aiyugaakkauyuvich aquvillutinaasiiñ atchitluktuamun, ilvilli aiyugaaqtivich utlakkayaġaatin nipliutilutin, ‘Iḡauramaaṅ, uvuṅaġiñ aquppiutaġitluktuamun.’ Taavrumuuna kamagigisigaatin sivuġaatin iluqatin aiyugaakkauruat.

¹¹ Atakkii kisupayaaq iñmiñik kamaqaqsiruaq atchiksikkaugisiruq, suli kisupayaaq atchiksiruq iñmiñik kamaqaqsikkauluni.”

¹² Tavrakṅa Jesus-ṅum nipliutiniġaa aiyugaaqḡisuaq, “Qitiqutaqtitchiñiaguvich unniñ nullautchiqsitchiñiaguvich, aiyugaagñaqgich ilauraatin aniaqatiutinlu naagaunniñ ilatin umialguruat silalliutinlu, atakkii aiyugaagisipmigaatin. Taavrumuuna akiliusiaqaġisirutin.

¹³ Niġiqpaktitchiñiaguvich aiyugaagumagisi nagliṅnaqtuat aulatlaitchuatlu suli pisut-laitchuat qiñitlaitchuatlu.

¹⁴ Aasiiñ quviatchaktitauniaqtutin atakkii ilaisa akiliutiksraitchaatin. Agaayyutim akiliġisigaatin taivrumani uvlumi aṅitqikpata tuquġiḡmiñ tamatkua savaaqaqtuat Agaayyutim pisulhanik.”

Atrikusaun Niġiqpagvikun

¹⁵ Ilaṅat iñuich aquppiqatauruq niġġiviniṅmi tusaakami taavrumiṅa nipliutiniġaa Jesus, “Quvianamiurut tamatkua niġiqatauniaqtuat aṅaayuaqtaani Agaayyutim.”

16 Jesus-ŋum nipliutiniġaa, “Ilaatiniguuq iñuk aiyugaaqniñiqsuq iñugiaktuanik iñuñnik niġiqatiksraġmiñik.

17 Niġiñaqsiqman tuyuġiniġaa savaktini uqautitquplugich aiyugaakkani, ‘Uvuñaġitchi, supayaaq piñhiñaagtuq!’

18 Aglaan iluqatin patchisiqsuaqsiñiqsut. Sivullium uqautiniġaa, ‘Tausiqsuna nunamik. Tautugiagnaġiga. Uvvatuq akuqtuġuñ pisañitchuugutiga.’

19 Atla nipliġniqsuq, ‘Tausiqammaiqluñ tallimanik unirrautiqatigiñik uuktuaġiagnaġitka. Uvvatuq akuqtuġuñ pisañitchuugutiga.’

20 Suli atla nipliġniqsuq, ‘Ilaqatnikpaalukluñ, taatnaqluñ utlautilguitchuñ.’

21 Savakti utiġniqsuq uqautipluguasiñ añaayuqani. Taavruma qinnakhuni nipliutiniġaa pirini, ‘Qilamiksruġutin tumitchaanugiñ suli akunġatnun tupqich nunaaqqimi qaġġisillugich nagliñnaqtuatlu aulalguitchuatlu suli qiñitlaitchuatu pisutlaitchuatu.’

22 Aquvatigun savakti nipliġniqsuq, ‘Ataniiq, savaaġigiga savaaġitqukkan aglaan iniksraqaqtusuli.’

23 Añaayuqam nipliutiniġaa savakti, ‘Aullaġiñ tumitchaanun. Uqautityakkich iñuich nanipayaaq niġiqasiquluñ. Tupiġa immiġli iñuñnik.

24 Uqautigipsi, taipkua iñuich utlautiñitchuatu aiyugaaqtaugaluqhuñ uuksiyumiñaitchut nullautchiukkannik!’ ”

Jesus-ŋum Maliguaqtini Inmiknun Suksraaquai

25 Iñugiaktuat iñuich maliniġaat Jesus. Kiñaiqamigich nipliutiniġai,

26 “Kiña maligukkumi maliguaqtaulguyumiñaitchuq kisanik piqpagitlugluñ aapamiñiñ aakamiñiñlu, nuliagmiñiñ qitunġamiñiñlu, suli aniqatumiñiñ naagaunniñ inmiñiñ.

27 Kisupayaaq iġlutuñitchumi sannigutaġmiñik maligluñalu maliguaqtaulguyumiñaitchuq.

28 Nalliysi nappaisukami nasirviñmik aquvitluni naarrutiksraqaqmagaagtuq savaaksraġmiñik.

29 Turvilianikkaluaqlugu maniksraiñniġumi tupqum naarrutiksrañanik tamatkua qiñiqtuat iglautiginayaġaat

30 nipliġutin, ‘Taamna iñuk nappaisaġaluaqhuni naatchiñitchuq.’

31 Aasiisuli ataniq qulit kavluutinik aņuyyiuqtiaqtauaq akililiutisukkumi atlamun umialinmun piqaquamun iñuiñanik kavluutinik aņuyyiuqtinik, ilaa aquvitqaaguni sivuniuġayaqtuq sañiġaluaqmagaagmi iġluliuġumiuñ atla umialik.

32 Iġluliutiyumiñaiñniġumi tuyuqaġayaqtuq kiliktinik paaġlugu atla ataniq apiqsruġlugu qiñuirrutitquluni uñasiñnaan.”

33 Jesus nipliġniqsuq, “Taatnatuntuuq, kiñapayaaq maliguaqtigiyumiñaitchiga suksraanġisuaqpan inmiñik suli suksraaġlugulu iluqaan pigikkani.

Atuġumiñailaq Taġiuq

34 “Taġiuq nakuuruq, aglaan taġiuġniraanaiġumi, nakitña taġiuġniraalitikkisiva?

35 Nakuuñitchuq nautchiiviksrautmun unniñ naggutiksriuganun. Iktaksraħhiñauruq. Naalaġniłlaġitchi, siutiqaqtuasi!”

15

Ipnaiq Tammaqtuaq

1 Ilañatni uvlut iñugiaktuat tax-siliqirit suli killuliqirit utlautiniqsut tusaasuklugu Jesus.

2 Pharisee-ñuruat suli aglaliqirit uqapiluaqsiñiqsut, “Uuma iñuum paġlagai killuliqirit niġiqatigipluġillu!”

3 Tavrakña Jesus-ŋum uqautiniġai atrikusautmik, itna,

4 “Ilañamma tallimakipiamik ipnaiqaġumi tammailugu ilañat, suniaqpa? Uniññaġai tallimakipiaguutailat ipnaich iñuilaami aasii pakkiaglugu atausiq tammaqtuaq paqin-niaħhanunaglaan. ⁵ Paqitnamiuñ quviatchallapiagnaqsuq natmiutiplugu

⁶ aggisiniġaa. Tuqġuqġugich ilauraani siġalliuniġu nipliutiniġai, ‘Quviatchaktunja paqitnapku tammaqtuaq ipnaġga. Quviasuqasiqsikna!’

⁷ Uqautigipsi, taatnatuntuuq quvianatlukkisiruq pakmani atausiq killuliqiri isummitqikpan taapkunakna tallimakipiaguutailaniñ nalaunjaruaniñ iñuñniñ isummitqinñianñiasugiruaniñ.

Maniuraq Tammaqtuaq

⁸ “Aġnaq qulinik qatiqtaanik maniuraqagumi tammailugu ilaġat, suniaqpa? Ikillugu naniq salikuġniġaa natiq, pakiglugu maniuraq nanipayaaq paqinniaħhanunaglaan.

⁹ Paqitnamiuq tuqġuġai ilauraani siġalliuniġu nipliutiplugich, ‘Quviatchaktunja paqitnapku maniuraġa tammaitchaġa. Quviasuqasiqsikna!’

¹⁰ Uqautigipsi, taatnatuntuuq isaġulgi Agaayyutim quviasugaqtut atausiq killuliqiri isummitqikman.”

Iġñiq Tammaqtuaq

¹¹ Jesus uqaaqtupsaaġniqsuq, “Iñugguġuvva malġuñnik iġñiqaqtuaq.

¹² Nukaqħum nipliutiniġaa, ‘Aapaan, aatchunja pakma paisannaktaaksrautimnik.’ Uvvaasiñ anjutim avinñiġai suurani taapkuñnuja iġñanmiñun.

¹³ Uvlut aquuraġatigun nukaqħum tuniñiġai supayaat pigikkani, aullaqhuni nunamun uħasiksuamun. Tavraniasiñ maniġutiniqsuq iñuuniamaqħukhuni.

¹⁴ Maniġutipman kakkaaqsuħiq ilñiñiqsuq iñupayaanun taapkunani nunaaqqiñi. Suillapiaqmiuġlu.

¹⁵ Kiisaimmalu savaaqsiñiqpuq ilaġatnun nunalgich tamarrumani nunami. Taavruma munaqsriliutiniġaa qaunagitquplugich kuniani.

¹⁶ Niġisukpaitluni niġisukkaluaġniqsuq kuniat niqiksrañitnik aglaan iñuich niġipkaġuñiñiġaat.

¹⁷ Tavrakna qauġriaqpalanñiqsuq nipliħuniasiiñ, ‘Iluqatin aapaa savaktai sippakuuqtuaqhutin niqiksraqaġaqtut. Aglaan kakkaaġataqtunja.

¹⁸ Makillunja aullaġisirunja aapaanun nipliutiluguasiiñ, Aapaan, killuqsaqtunja akitñaqħu Agaayyun ilvillu.

¹⁹ Taiguutiqaqtuksraunġiqsunja iġñipnik. Ilaliutinja akitñanñiaqtaunun savaktipnun.’

²⁰ Tavra makitluni aapamiñunñiqsuq.

“Uħasiksitlugusuli aapaan tautunñiġaa aasiiñ ilunñutchakhuni. Aqpaqsruġniqsuq iġñiġmiñun iqitluguasiiñ kunikħugulu.

²¹ Iġñinjan nipliutiniġaa, ‘Aapaan, killuqsaqtunja akitñaqħu Agaayyun ilvillu. Taiguutiqaqtuksraunġiqsunja iġñipnik.’

²² Aglaan aapaan tuqġuġniġai savaktini, ‘Qilamik, aggiutrisitchi nakuġniqsramik atnuġaatqitukrañiñik qitiqħiġutilugulu suli sakpakkiġlu.

²³ Taatnaankupsi aikħiġitchi uqsraqsaamik nuġġamik tuqulluguasiiñ, uvagulli quviasuguta niġiqpakkumaugut.

²⁴ Iġñiġa tuqugaluqtuq pakma iñuuruq, tammaġaluqtuq pakma paqitauruq.’ Tavraasiiñ niġiqpaaqsiñiqsut.

²⁵ “Taatnaqtitlugich anayukħiq nautchiivinmiñ aiñiqsuq. Qallikami tupiġmun tusaaqasiñiqsuq atuqtuuramik aġġiruaniglu.

²⁶ Tuqġuqħu ilaġat savaktit apiqsruġniġaa, ‘Suvat ipkua?’

²⁷ Savaktim kiuniġaa, ‘Nukatchian aiñiqsuq suli aapavich tuqquchisipluq uqsraqsaamik nuġġamik. Niġġisigaa utitqigħuqman nakuupluni.’

²⁸ Aapiyana qinnakpaitluni isigunñiñiqsuq tupiġmun niġiqpaktuanun. Aapaan anipluni iniqsruaġniġaa isiquplugu.

²⁹ Aglaan uqautiniġaa aapani, ‘Atanji, iluqaitñi ukiuni savautigikpiñ kamagiplugulu tilliñ. Aglaan nagruligauramikunniñ aatchunġanitchikma niġiqpautiksramnik ilauraatkalu.

³⁰ Aglaan taamna igñigiñ maniigutiniqsuq akiisutigunlu. Aasiñ aipman tuqqutchirutin uqsraqsaamik nuğgamik pisigiplugu.’

³¹ Aapanan kiunigaa, ‘Igñiin, ittutin ataramik uvañni. Suuratka iluqaisa pigigitin.

³² Aglaan nigiqpaktuksraurugut quviasullapiaguta, atakkii nukatchian tuquruuq pakma iñuuruq, tammaqtuaq pakma paqitauruq.’ ”

16

Atrikusaun Pisaasuqtuakun Añalatchiruakun Suuranik

¹ Jesus-ñum uqaaqtuutiniğai maliguaqtini, “Taimmaguuq umialik savaktiqagñiqsuaq añalatchiruamik suurağmiñik. Iñuich umialik uqautiniğaat añalatchiruamun maniigutchağniplugu.

² Umialgum tuqluqamiuñ uqautiniğaa, ‘Sua uvvauna tusaakkağa ilipkun? Uqautinña qanuq añalatchisilaaqnik suoramnik. Añalatchitqikkumiñaitchutin suoramnik atakkii maniigutchağniğikma.’

³ Savakti isummigñiqsuq, ‘Añaayuqağma piigatağaaña savaamniñ. Qanuğisivik? Paulğiralguitmiuñ nunamik suli kanñugipmigiga inñiulañiksrağa.

⁴ Uvvaliqaa itnağisiruñ! Savañaiguma ilauraagağumuña tukkiqsiksramnik.’

⁵ Añalatauruam tuqluğniğai iluqaisa iñuich akiqsruutiqaqtuat añaayuqağmiñun. Apiqsruğniğaa sivulliq, ‘Qanutun akiqsruumaviuñ añaayuqağa?’

⁶ Taavruma kiunigaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliñnik qattagruiñnik uqsrunik.’ Suuranik añalatauruam uqautiniğaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aquvillutin aglaguñ tavruña malğukipiaq qulit.’

⁷ Apiqsrułiğniğaa atla, ‘Ilvichaasiiñ, qanutun akisruutiqaqpich?’ Taavruma kiunigaa, ‘Tallimakipiatun iñugiaktiilaaliñnik miissuñnik mukkaaksranik.’ Suuranik añalatauruam uqautiniğaa, ‘Uvva akiqsruutitin. Aglaguñ sisamakipiaq.’ ”

⁸ Atanğum Jesus-ñum uqağiniğaa nalaunñaitchuaq añalatchiruaq suuranik pillautagñiplugu pisaasuñhagun. Atakkii iñui nunam pisaasutluktut piqatiqaqamiñ iñuuqatiumiknik tamatkunakña ukpiqsriruaniñ.

⁹ “Uqautigipsi, Ilauraalliugusi atuğusi manigikkapsitñik ikayuutiksrañatnik tamatkua inuqsralliuqtuat. Ilaatnigun tuquniğuvich aasiñ manik nuñutpan iniqagisirusi pakmani.

¹⁰ Kisupayaaq tuiqsimaruaq mikiruatiğun tuiqsimagisipmiuq anñruatiğun. Kisupayaaq tuiqsimaitchumi mikiruatiğun tuiqsimaitkisipmiuq anñruatiğun.

¹¹ Uvvaasiiñ tuiqsimaitchuvich añalatchiñiqni nunam suuraiñik, qanuğuni Agaayyutim tunñavigitlagisiñiqpatin añalatchiñiqni ilumutun umialgutauruanik?

¹² Tuiqsimaitchuvich atlam suurañigun, qanuğuni Agaayyutim aatchutlagisivatin piksraqnik.

¹³ Kiñaunniiñ savautrilguitchuq malğuiñnik añaayuqañnik. Atakkii uumigigisigaa atausiq aasiñ piqpagilugu ilaqataa; kamagigisigaa atausiq aasiñ nağğugilugu ilaqataa. Savautrilguyumiñaitchusi iluqaaknik Agaayyutmiglu maninmiglu.”

Ilañat Jesus-ñum Iñisauttutiñisa

¹⁴ Pharisee-ñuruat tusaakamitruñ iluqaan tamanna, mitautiginiğaat Jesus atakkii piqpaksriplutiñ maninmik.

¹⁵ Jesus-ñum nipliutiniğai, “Nalaunñanisuuruusi takkuatni iñuich, aglaan Agaayyutim ilisimapiagai uummatisi. Atakkii sut kamañaqsiqkakaauruat akunğatni iñuich Agaayyutim nağğugipiagai.

¹⁶ “Aggiñhanunaglaan John Paptaaqtitchirim maligutaksrañalu Moses-ñum aglañisalu sivuniksriqirit añalatkanich iñuuniañivut. Aasiñ tavrakñaniñaglaan tusaayugaallautaña añaayuqaataan Agaayyutim quliaqtuanñiqsuq, suli piyumalaaqtuat sakuuktut Agaayyutmun atanniqsimatquplutiñ.

17 Mikiniqsrallapiaqunniiñ titiğnauranja aglaum maligutaksrani simmiğumiñaitchuq kisanik qilaglu nunalu piipaknik.

18 “Kia anutim avitchumiun nuliani aasiiñ kasuutiluni atlamun ağnamun atlatuğaqtuq; taatnatuntuuq anun kasuutiyumi avisimaruumun ağnamun atlatuqmuiq.”

Umialiglu Lazarus-lu

19 Jesus uqaaqtulgitchuq, “İlaatniguuq umialiqagñiqsuq atnuğaaqağuuruamik akisuru-anik sulı iñuuniaqhuni ayuqsranitłuni uvluğagipman.

20 Uvvaguuguna injiularikniaq atilik Lazarus-mik killiğruaqaqtuaq. İñuich inillañniğaat paanun umialgum tupqan,

21 niğillakkasugaluni kanganauranik kataktuanik umialgum niğgıvianiñ. Qipmich ut-laklıgu aluktuğaqniğaiç killii.

22 İnjiularikniaq tuqupman isagulgich akiyautiniğaat sanigaanun Abraham-ñum. Umialik tuqupmiñiqsuq iluvikkaupluniasiiñ.

23 Aasiiñ anasiñjuqsagvinmi nagliksaallapiağataqtuq. Aağluqhuni tautunığaa Abraham unavanun Lazarus-lu saniganiittuaq.

24 Umialik tuqluğniqsuglı, ‘Abraham Aapaan. Nagligillañniañja! Tuyuğiuñ Lazarus kiñiğlaglu tikini imiğmun niglaqtıgiağliun uqaga, atakkii nagliksaallapiaqtunja ikniğmi!’

25 Aglaan Abraham nipliğniqsuq, ‘İğniñ, itqallaun una! İñuuiqni piqaqtutin iluqaanik nakuuruamik, aasiiñ Lazarus piqaqhuni iluqaanik pigiitchuamik. Aglaan pakma arauttuqtuq uvani nagliksaaqtılutin.

26 Naagaunniiñ itiruamik ikaagnağumiñaitchuamik piqaqtuq akunnaptikni. Kiñaasiiñ ikaatlaitchuq uvakña ilipnun, naagaqaa kiña ikaatlaitchuq uvaptiknun ilipniñ.’

27 Umialik nipliğniqsuq, ‘Abraham, aapaan! İnjigkipniñ, tuyuğilugu Lazarus aapaa tupqanun.

28 Tavrani tallimanik aniqatiqaqtunja. Kiliktuğiağligich tatamnaqtuamik, tarrali uvunajitchumagaat inaanun nagliksaağvium.’

29 Abraham nipliğniqsuq, ‘Aniqatiutin piqaqtut aglaanitñik Moses-ñum sulı sivu-niksriqirit uqautriqaqhutin tatamnaqtuamik. Aniqatiuvich naalağniraksrağigaiç taip-kua uqaqpata.’

30 Umialgum kiuniğaa, ‘Abraham, aapaan! Taamna apainunitchuq. Aglaan kiña utiqhuni tuquruamiñ utlautikpan, isummitqikkayaqtut killuqsautmikniñ.’

31 Aglaan Abraham nipliğniqsuq, ‘Naalağniñitchumisigich aglaanı Moses-ñumlu sivu-niksriqiritlu tusaayumiñaitmiut kia-unniñ utiğuni tuquruamiñ uqautikpatin.’ ”

17

Killuqsaunlu Natqigutriğlu

1 Jesus-ñum nipliutiniğai maliguaqtini, “Nalupqinaitchuq. Killuqsaqusaagutit atuuma-niaqtut ataramik. Aglaan qanutun tatamnaqtigiva taamna iñuk ukpiğutaiqsitchiruaq iñunıñ killuqsaqusaagihıgmıgun.

2 Nakuutlukkayaqtuq taatnasiq iñuk igitaukpan tağiumun uyağanmik qunisiğmiutchiğlu, taamna ilıgaamik killuqsaqusaagitñiktuaq.

3 Taatnamik munagıtitchi! Aniqatiksi killuqsaqpan suakatağumagiñ, aasiiñ isum-mitqikpan natqiutiyumagiñ.

4 Killuqsağniqpan akitnağutin tallimat malğunıaglaan atautchimi uvlumi nipliğuni, ‘Nunuuraqlunja isummitqiksuna,’ natqiutiraksrağigıñ.”

Ukpiqsriğiq

5 Uqqiraqtit nipliutiniğaat Ataniq Jesus, “Ukpiqsriğiqput ilalağun.”

⁶ Atanguruam kiunigai, “Ukpiqsrihiqagñigupsi aktilaalinmik mikiniqsranjatitun nautchi-aksrat, nipliutlhiñaugiñ una napaaqtuq, Amulutin ilipnik kanjituummaqich aasiñ nautchirriutilutin ilipnik tagiumun. Ukpiqsrihiqagñigupsi tupiginayağaatin.

Ilisauttun Tuniqsimatikun

⁷ “Nalliqsi savaktiqaqtuaq nunniughuni naagaqaa munaqsriłuni ipnaiñik aipman, uqautinayaqpiun, ‘Aquvillaglutin niggiñ’?”

⁸ Naagga! Uqautisuugiñ, ‘Itqanaiyağñ niqiksramnik. Saalisagutin nigipkanja imiqtil-lunjal. Nigianikkuma nigiyumautintuuq.’

⁹ Savaktin quyaraksrağinjitchiñ tupigipmatin!

¹⁰ Taatnatuntuuq ilipsi, savaaqagupsi uqauttusiapsitñik nipligñiaqtusi, ‘Uvagut nalli-ummatinitchuat savaktit savałhiñaqtugut savaaksriusiaptiknik.’ ”

Jesus Mamititchiruaq Qulinik Auyugaqtualinik

¹¹ Jesus utlautiniqsuq Jerusalem-mun akunğakkun Samaria-m Galilee-m lu.

¹² Nunaaqqiuramukami paaqsiruaq qulinik iñuñnik auyugaqtualinik. Qichaqtut unjasiksiplutin

¹³ aasiñ kappainaplutin, “Jesus! Ataniiq! Nagligillanñiaqtigut!”

¹⁴ Jesus-ñum tautukamigich nipliutiniğai, “Agaayuliqsinugitchi isivgiuqulusi.” Utlautil-lagmin ihuaqsiñiqsut.

¹⁵ Iñat ilitchuğikami mamitilaagmiñik utigñiqsuq, kamaksruqlugu Agaayyun nipi-tusipluni,

¹⁶ putluni Jesus-ñum isigaiñun aasiñ quyanigaa. Taamna iñuk Samaria-ğmiununiqsuq.

¹⁷ Jesus nipligñiqsuq, “Qulit iñuich mamitchugaut. Naamiimma qulinuğutailat?”

¹⁸ Suvaata una sumiunuruaq kisimi utiqpa quyasuklugu Agaayyun?”

¹⁹ Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Makillutin. Ukpiqsrihiqpich ihuaqsigaatin.”

Agaayyutim Anjaayuaqutaagun

²⁰ Iñatich Pharisee-ñuruat apiqsruğniqsut Jesus qakugun anjaayuaqutaa Agaayyutim agğigisipmagaan. Jesus-ñum kiunigai, “Anjaayuaqutaa Agaayyutim agğigumiñaitchuq tau-tunğuni.

²¹ Kiñaunniñ nipligumiñaitchuq, ‘Atanji, uvva uvaniittuq!’ naagaqaa ‘Iñña iñaniittuq!’ Atakkii Agaayyutim anjaayuaqutaa uvaniittuq akunnapsitñi.”

²² Tavra nipligñiqsuq maliguaqtimiñun, “Iñatnigu qinğuligisirusi iñatnik uvlugikkaiñ Iğñinan Iñuum. Aglaan tautukkumiñaitchiksi.

²³ Iñatich iñuich uqagisirut ilipsitñun, ‘Qinğisiun, iñña’ naagaqaa ‘Atanji, uvaniittuq!’ Aglaan tautugiagñiaqnağich!

²⁴ Atriqaguni ikniqpalañmik qaummagiksipmatun qilak kivaknamiñ kanaknamun, taatnatuntuuq sagvigisiruq Iğñina Iñuum uvlugikkağmiñi.

²⁵ Aglaan sivulliulugu naglikaaqtuksrauruq ayakkauluni iñuñniñ marrumani uv-lumi.

²⁶ Uvlugikkañisun Noah-m itkisiruq Iğñinan Iñuum utilha.

²⁷ Iñuich nigiplutin imiqhutinlu suli anjutit agnat katchuutiplitin uvlumunaglaan Noah-m isilhanun umiamun, aglaan uliqluum tuqqutkai iluqaisa.

²⁸ Itkisipmiuq uvlunusun Lot-ñum, iñuich nigiplutin suli imiqhutin, tauqsiquqhutin suli tunisiullaqhutin, nautchiiplutin suli nappaiplitin.

²⁹ Taivrumani uvlumi Lot-ñum unikmagu Sodom, ikniq suli ağralitlailaat kataniqsut qilajmiñ aasiñ tuqqutlugich iluqaisa.

³⁰ Taatnatun itkisiruq Iğñina Iñuum sagviqpan.

³¹ Taivrumani uvlumi iñuk itchumi qağanani tupqum atqagñiaqani isiguguni tupigmiñun aikliguni sulliñaurağmiñik. Taatnatunsuli iñuk nautchiivinmi itchumi aiñiaqani tupigmiñun.

³² Itqallaksiuŋ qanuq piŋha Lot-ŋum nuliaŋa!

³³ Kia anniginiagumiŋ iŋuulli tammaigisigaa, aglaan kisupayaam tammaiyumiŋ iŋuulli piqutigipluŋa piŋŋakkisiruq ilumun iŋuulligmik.

³⁴ Uqautigipsi, tamarrumani unnuami malguk iŋŋuk siŋiktuak siŋigviŋŋi; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii ilaqataa unisikkaugisiruq.

³⁵ Malguk agnak siqupsiruak mukkaaksramik, atausiq aullautlikkaugisiruq, aasii ilaqataa unisikkaugisiruq.

³⁶ Malguk anutik nautchiiviŋmiittuak; atausiq aullautlikkaugisiruq, aasiiŋ ilaqataa unisikkaugisiruq.”

³⁷ Maliguaqtaŋ apiqsruŋniŋaat, “Naniitkisiva, Ataniiq?” Jesus-ŋum kiuniŋai, “Sumi-payaaq tuqŋaruq atpan tiŋmiaqpaich tuqŋaruqtuŋuuruat katisuurut.”

18

Atrikusaun Uilgaŋnaakun suli Atanniqsuqtikun

¹ Jesus-ŋum maliguaqtini uqautiniŋai atrikusautmik. Iŋisautiniŋai ataramik agaayutqu-plugich nikaliŋasunŋaqnagich.

² “Nunaqqiq atanniqsuqtiqagŋiqsuq taluqsriŋitchuamik Agaayyutmik naagaqaa su-vasaŋiŋitlugich iŋuich isummataat.

³ Taavrumaniguuq nunaqqimi uilgaŋnaaqmiŋiqsuq utlautreqtuamik taavrumuŋa isivŋiqsimun ikayuqupluni akitŋaŋlugu igluliuqtini.

⁴ Akuniguuq isivŋiksaum suqtiginiŋiŋaa. Kiisaimmatai nipliŋiŋiŋuq iŋmiŋun, ‘Taluqsriŋitchaluanŋaŋma Agaayyutmik suli suvasaŋiŋiŋlugich iŋuich isummataat,

⁵ naagasuli taamna uilgaŋnaaq miŋitŋiŋhagun uvamnik ikayuŋisigiga akuqtutlasilugu pigikkaŋanik nalaullugu. Taatnaŋitchuma utlakpaitluŋa miŋisaŋataŋisigaŋa.’ ”

⁶ Jesus-ŋum ilapsaagŋiŋaa, “Isummatigisiuŋ qanuq pigiitchuam atanniqsuqtim nipliu-taa.

⁷ Agaayyutim ikayuŋumiŋaiŋiŋiŋiŋpagich piksraqtaagikkani iŋiqsruqtuat iŋmiŋun unnuaq-tuummaan? Pisaŋumagisiva ikayuliksraŋatigun?

⁸ Naalaŋnisitichi. Agaayyutim ikayuŋisigai nalaullugu iŋuŋni, suli pisaŋumautisunŋaqnagich. Aglaan Igŋiŋa Iŋuum utiŋumi paqitkisiva taatnatchimik ukpiqsriŋigmik nunami?”

Atrikusaun Pharisee-ŋuruakun suli Tax-siliqirikun

⁹ Jesus-ŋum uqautiniŋai iŋuich atrikusautmik tunŋaruatigun nalaunŋaŋigmiknun aasii naŋŋugiplugich atlat.

¹⁰ “Ilaatni malguk iŋŋuk agaayyuvikpaŋmun agaayutyagŋiqsuk, ilaqataa Pharisee-ŋuruq atlaasiiŋ tax-siliqiri.

¹¹ Pharisee-ŋuruq qichaŋhuni ilaagun agaayuniŋsuq, ‘Agaayyuun, quyagikpiŋ siŋŋatuaŋiŋluqtuŋa, qanutitaŋitluŋalu naagaqaa atlatuŋuŋa atlatitun. Quyagikpiŋ at-rigiŋiŋluŋigiga iŋŋa tax-siliqiri.

¹² Uisauraaŋuŋa malŋuŋni uvlunŋni akunniqsaami suli qaitchaŋigiga qulikuat ak-iŋŋaktaagma.’

¹³ Aglaan tax-siliqiri qichaŋniŋsuq unavanun aasii aagluqsunŋaqaniunniŋ pattakluŋu satqani nipliŋhuni, ‘Agaayyuun, nagligillaŋniaŋŋa, killuliŋiraunŋakii!’ ”

¹⁴ Jesus nipliŋiŋiŋsuq, “Uqautigipsi, tax-siliqiri aiŋiŋsuq nalaunŋasiŋuni Agaayyutmi, aglaan Pharisee-ŋuruq nalaunŋaŋitchuq. Atakkii kisupayaaq kamaŋaqsiŋkaqtuaq iŋmiŋik atchiksigisiruq, suli kisupayaaq atchiksiruaq iŋmiŋik kamaŋaqsiŋkakauniaq-tuq.”

Jesus-ŋum Agaayyutiniŋai Iŋilgaurat

¹⁵ Ilañich iñuich tikiutriñiqsut aniqammiuranik Jesus-mun aksiquplugich. Maliguaqtit tautukamisigich suakatağaich.

¹⁶ Aglaan Jesus-ñum ililgaat inmiñuquniğai nipliñhuni, “Ki, ililgaat uvamnuktitchigik. Avriaqutaunasi ilinjitñun atakkii anjauyqautaa Agaayyutim anjaruq iñuñnun atriqaqtuanun ililgaanik.

¹⁷ Itqaqsion una! Kisupayaaq akuqtuñitichuaq anjauyqautaanik Agaayyutim atrililugich ililgaat isigumiñaitchuq.”

Nukatpiaq Sulliñaurauqaqtuaq

¹⁸ Jew-ñuruat sivulliuqtaata apiqsruğniğaa Jesus, “Nakuuruq ilisautrii, sumik savaktuksrauvik akuqtuitlasilunja isuitchuamik iñuuliğmik?”

¹⁹ Jesus-ñum apiqsruğniğaa, “Suvaata taivinja nakuuruamik? Nakuuruamik piitchuq avataagun Agaayyutim.

²⁰ Iisimagitin tillisit, ‘Atlasuğniaqnak, iñuağniaqnak, tigliniaqnak, naagaqaa sagluuqtuağniaqnak atlatigun, sulikamagilugik aapan aakanlu.’”

²¹ Iñuum kiuniğaa, “Nutaullamniñaglaan tupigigitka iluqaisa tillisit.”

²² Jesus-ñum tusaakamiun taamna nipliutinigaa, “Atautchimiksuli savaktuksraurutin. Tunilugich iluqaisa pigikkatin qaillugillu maniich inuqsraqtuanun, ilvilli umialgutiğumautin pakmani. Taatnaanikkuvich uvunagutin malinja.”

²³ Aglaan taavruma iñuum tusaakamiun taamna, aliatchañniqsuq atakkii umialgupluni.

²⁴ Jesus tautukamiun aliatchaklugu nipliğniqsuq, “Qanutun sakiqnaqtigiva umialguruat iñuich isiliksrarjat anjauyqautaanun Agaayyutim!

²⁵ Sakiqnatluktug umialguruam iñuum isiliksrarja anjauyqautaanun Agaayyutim uumakña pikukturuum isiliksrarjaniñ ‘Mitqutim Iraagun’.”

²⁶ Iñuich tusaakamitruñ apiqsruğniğaat, “Kiñami anniqsukkaugisiva?”

²⁷ Jesus-ñum kiuniğai, “Sua iñuich savaagiyumiñaisarjat Agaayyutim savaagitlapiagatağaa.”

²⁸ Peter nipliğniqsuq, “Atañii! Unitchivut kiñunnavut malikhutin.”

²⁹⁻³⁰ Jesus nipliutinigai, “Aa, kiñaunniiñ unitchigumi kinuniğmiñik, nuliağmiñik, aniqatiumiñik anjauyqaagmiñiglu naagaqaa qitungağmiñik piquitigilugu anjauyqautaa Agaayyutim akuqtuitlukkisiruq pitluktuumik marrumani iñuuliğmi sulik iñuuluni Agaayyutmi qarapak taimunja.”

Jesus-ñum Pinqatchiğniğai Uqaqalli Tuqqutauniağmiñik

³¹ Jesus-ñum qulit malguich maliguaqtini kisinjuutiplugich uqautinigai, “Naalağniłlagitchi! Jerusalem-munniaqtugut. Tavraniasiñ sivuniksriqirit aglaañich Iñuum Iğniñagun atuumaniaqtut.

³² Iñuich qaitchigisirut ilaanik Jew-ñunitchuanun. Mitautigigisigaat kanñunakun sulitivvuaqtuglugu.

³³ Ipiğaqtuğlugu tuqqutkisigaat. Aglaan piñayuatni uvlut anitqikkisilgitchuq.”

³⁴ Aglaan maliguaqtit kanjasiñiñniğaat uqagikkaña. Qanuutautilaaña uqalhan iriqsimaniqsuq ilinjitniñ. Nalugaat sumik Jesus uqaqtilaaña.

Jesus Mamititchiruq Qiñitlaiłamik Injularimik

³⁵ Jesus qallipman Jericho-mun qiñitlaiłaq injulari aquppiñiqsuq sanigaatni tumitchaat.

³⁶ Tusaakamigich iñugiaktuat iñuich apqusaqtuat apiqsruğniqsuq, “Suvat ukua?”

³⁷ Uqautinigaat, “Jesus Nazareth-miu apqusaqtuq.”

³⁸ Taamna kappainjaaqsiñiqsuq, “Jesus! Kinuviaña David-ñum! Anniqsuqtaurutin Agaayyutim akiqsruutigikkaña inilgaanimma. Nagligillañniañña!”

³⁹ Iñuich sivulliuruat suakatağniğaat uqautiplugu, “Nipaisaagiñ.” Aglaan nipi-tusilağniqsuq, “Kinuviaña David-ñum, nagligillañniañña.”

⁴⁰ Jesus-ŋum nutqaqami inmiñuutitquniġaa qinñitlailaq iñuk. Qallipman Jesus-ŋum apiqs-ruġniġaa,

⁴¹ “Sumik uvaŋnun savautitquvich?” Kiuniġaa, “Ataniiq, qinñitlasitqiguktuŋa.”

⁴² Jesus nipliutiniġaa, “Qinñitlasiiñ! Ukpqiqrifqich iħuaqsigaatin.”

⁴³ Tavrakŋatchiaq qinñitlasiruq maliaqsipluġuasiñ Jesus kamaksruqluġu Agaayyun. Iñugaaġruich tautukamitruŋ, iluqatiŋ nanġaġniġaat Agaayyun.

19

Jesus-lu Zacchaeus-lu

¹ Jesus isiqtuq Jericho-mun apqusaahñiġaġluġu.

² Itmiñiqsuq qaukħiat tax-siliqirit atilik Zacchaeus-mik, aasiiñ umialgupluni.

³ Qinñiġuŋniġaa kisuuutilaanġa Jesus. Aglaan iñuŋuluuraupluni qinñilguiñniġaa atakkii iñuġiakpaitlutin iñuich.

⁴ Taatnaqhuni aqpaqsruġniqsuq sivuatnun iñugaaġruich mayuqħuniasiiñ napaaqtu-mun qinñiġuġluġu Jesus apqusaagñiaqtuaq taavrumuuna.

⁵ Jesus taruŋaqami aagluġniqsuq nipliutipluġu Zacchaeus, “Qilamik atqaġiñ, atakkii tukkuniaqtuŋa tupiqnun uvlupak.”

⁶ Zacchaeus qilamik atqaġniqsuq. Paġlanigaa Jesus quviasullapiaqhuni.

⁷ Iluqatiŋ iñuich qinñiqtuat uqapiluaqsiñiqsut, “Una aŋun Jesus tukkuruq tupqanun iñuum killuliqirauruam!”

⁸ Kinuniġmiñi Zacchaeus makitluni nipliutiniġaa Atanġuruuq, “Naalaġniħlaġiñ! Qaitk-isigiga avvaŋa suuraġikaġma inuqsraqtuannun. Aqsakniksimaniġuma kisupayaamik utiqtitħigisigitka sisamaulluġu.”

⁹ Jesus-ŋum Zacchaeus nipliutiniġaa, “Uvluvak una iñuk tupiqatniħu anniqsukkauniq-sut, atakkii ilaaptuuq kinuviagipmiġaa Abraham-ŋum.

¹⁰ Iġniŋa Iñuum agġiqsuq ivaqħiġiaqhuni sulii anniqsuityaqhuni tammaummiruanik iñuŋnik.”

Atrikusaun Kaviqsaatigun Maniuratigun

¹¹ Iñuich naalaġnipkaħuġich taavrumiŋa Jesus uqautipsaagñiġai atrikusautmik. Tikiyasipluni Jerusalem-mun iñuich isummatiginiġaat aŋaayuqautaa Agaayyutim sagviaqsiñipluġu.

¹² Uvvaasiiñ nipliġniqsuq, “ħaatniguuq umialiqagñiqsuq aullaġniaqtuamik nunamun uŋasiksuamun umialiguqtitqupluni, aasii utiġuni.

¹³ Aullaġaluaqani qulit savaktini aatchuġniġai ilaagullaa kaviqsaamik maninmik uqau-tipluġich, ‘Aġlipkaġniuraġumagiksi utiġniħamnunaglaan.’

¹⁴ Aglaan nunaqataiñ uumiginiġaat. Tuyuqagñiqsut uqqiraqtinik maliqupluġu ni-pliqħutin, ‘Taamna iñuk umialigisuŋitħikput.’

¹⁵ Taamna iñuk umialiguqami utiġniqsuq. Inmiñuquniġai savaktit tavrauuaa iħitħuġisukħuġu qanutun piññaktiħaŋat.

¹⁶ Sivulliġ tikitħami nipliġniqsuq, ‘Ataniiq, manik qaisan atuqħuġu quliniksulii piññaktuŋa.’

¹⁷ ‘Aarigaa! Savallautaġniqsutin. Tuniqsimarutin mikiruatiġun. Aŋalatiġuġisigipiñ qulinun nunaaqqiñun.’

¹⁸ Tugħianli pirim tikitħami nipliutiniġaa, ‘Ataniiq, manik qaisan atuqħuġu talli-maniksulii piññaktuŋa.’

¹⁹ Taavrumuŋa taamna nipliġniqsuq, ‘Aŋalatiġuġisirutin tallimani nunaaqqiñi.’

²⁰ Piŋayuatsulii piri tikiñniqsuq nipliqhuni, ‘Ataniiq, uvva kaviqsaaq maniiñ tugvakkaga iriqħuġu kakkiħisamun.

21 Iqsigiplotin atakkii nagliktaitchutin. Piksrağaqututin piginjisaqnik suli katitchiraqtutin nautchiinjisaqnik.'

22 Atanğum nipliutiniğaa, 'Suksraunıǵallaktutin! Nipliutipkun atanniğisigikpiñ! Nalunitchiñ nagliktaiǵa, piksratlaiǵa piginjisamnik suli katitchitlaiǵa nautchiinjisamnik.

23 Suvaatami ilinjitpiun maniga manikuvinmun? Akuqtuğayağiga illataa manium utiğuma.'

24 Nipliutiniğai qichaqtuat tamaani, 'Piługu kaviqsaaq manik ilaaniñ qaitchiun pirimun piqaqtuamun qulinik maninñik.'

25 Aglaan nipliutiniğaat, 'Ataniıq, piqaaniktuq qulinik maninñik!'

26 Ilaan nipliutipsaağniğai, 'Inupayaaq piqaqtuaq aatchuusiagmiñik piññapsaağisiruq sippakuuqtauligi, aglaan inuk piqanjitchuaq, mikiruaqunniñ piginasugikkaña piikkaugisiruq.

27 Pakma taipkua igluliuqtitka ataniqagunitchuat uvanınik, uvunautisigich tuqullugich aasii sivuqqamni!'

Jesus-ıum Tikisaalħa Jerusalem-mun Ataniqtun

28 Jesus uqautiqqaaqlugich taavrumiña igliqtuiñagniqsuq Jerusalem-ıum tunaanun.

29 Qallikami Bethphage-mun suli Bethany-mun igğiani atiqaqtuam Olives-mik, tuyuğiniğik malğuk maliguagtik sivumiñi,

30 itnaqlugik, "Aullağitchik nunaaqqiuramun taichuña. Tikitchağluqaaqtutik paqitkisigiktik nuğğaña natmaksigvium pituksimaruaq natmaksigviunganılaaq. Pituiğlugu uvunautiyumagiktik.

31 Kia apiqsruqpatik, 'Suvaata pituiqpitku,' uqautiyumagiktik, 'Atanğuruam inuğigaa.'

32 Tikitñamik tamaña paqinniğaaq iluqaan Jesus-ıum uqalhatun.

33 Uvvaasiñ pituiğñiaqtitlugu nuğğaña natmaksigvium inuan nipliutigik, "Suvaata pituiqpitku?"

34 Kiuniğaaq, "Atanğuruam inuğigaa."

35 Aasiñ Jesus-muutiniğaat. Taatnaqqaqlugu quppiğaatın ilinığaik qaanun natmaksigvium, Jesus aquvitluniasii.

36 Natmaksiaqtitlugu inuich quppiğaatın tutmağvigiliutiniğaiç tumitchaanun.

37 Tikiñniqsut inimun tavrakña Jerusalem qinığnaqsiplugu. Tavra inuğiaqtuat maliguagtik Agaayyun quviatchautigiaqsiñiğaat suli nanğaaqlugu nipitusiplutin iluğaisigun quviqnaqtuatigun qinıkkagmiktigun,

38 "Uvvatuq Agaayyutim piluıtiqaglıun umialik tikitchuaq piqusiqhuni Ataniğmik! *Psalm 118:26*

Illi tutqıun qılanmi suli kamaun qutchinıqsrami qılanmi."

39 Aasiñ ilanisa Pharisee-ıuruat akunğatniñ inuğaağruich uqautiniğaat Jesus, "İisautrii, tilikkich maliguagtitin inuksruisaaqlugich!"

40 Jesus kiuniğai, "Uqautigipsi, maliguagtitka nipaisaağniqpata uyağaitlı niplianayaqtut nipitusilutin."

Jesus-ıum Qirratigigaa Jerusalem

41 Natmaksillağmi nunaaqqiq tautukamiun qiagaqsiñiqsuq.

42 Aasiñ nipliğniqsuq, "Uvvatuq ilisimatitchi uvlupak suruksrautilaapsitñik tutqıutiğagukkupsi. Aglaan kanıqsitlaiçhusi!

43 Uvlut tikitkisirut akıllılıqsuqtipsi puuğisigaasi, saulugu avatiksi aniyumiñaiyağusi quğğutilusılı sumıllıqaa.

44 Suksraunğillapiagısigaasi inuğikkasiıu. Atausiqunniñ uyağak minitchumiñaitkaat. Atuumaniaqtuq atakkii ilipsi ilisaginıtıluğagaayyun agıqman annıqsuğiaqhusi."

Jesus-ıum Suaqlııyailħa Agaayyuvikpauramik

⁴⁵ Jesus isigñiqsuq agaayyuvikpaṅmun aasiiñ anitlugich tunisiullaqtuatlu tauqsiqsuq-tuatlu,

⁴⁶ nipliutiplugich, “Aglausimaruq uqalhani Agaayyutim itnaqhuni, ‘Tupiḡa agaayyuviksrauruq.’ Aglaan iriqtuḡvigiliutipkaḡiksi tigliniaqtinun.”

⁴⁷ Uvluḡaḡipman Jesus ilisautriñiqsuq agaayyuvikpaṅmi. Qauklinich agaayuliqsit suli aglaliqirit suli sivulliuqtigruat tuqqutchuñniḡaat,

⁴⁸ aglaan qanuqsausiñniḡaat, atakkii iluqatin iñuich naalagñituiñniḡaat.

20

Kimik Jesus Tuyuḡiriqaḡniqa?

¹ Uvlut ilaṅatni Jesus agaayyuvikpaṅmi inniqsuq ilisautripluni iñuñnik quliaqtuaḡiplugu tusaayugaallataq. Qauklinich agaayuliqsitlu aglaliqiritlu piqasiqhutin sivulliuqtigruanik utlañniḡaat

² nipliutiplugu, “Uqautitigut, kisum analatchiñhagun savaaḡivigich tamatkua? Kia sanḡiksritpatin taatnatun?”

³ Jesus-ḡum kiuniḡai, “Apiqsruḡlaglapi uumiḡa. Uqautisitḡa,

⁴ nakitña John-ḡum paptaaḡiḡha taluḡniqusiqa, Agaayyutmiñ naaga iñuñniñ?”

⁵ Inḡmiknun kiumḡatraaqsiiñiqsut, “Qanuḡmi uqautigisiñiqpisigu? Nipliḡupta, ‘Agaayyutmiñ’, nipliḡisiruq, ‘Suvaatami ukpiḡinḡitpisiuḡ John?’

⁶ Aglaan nipliḡupta, ‘Iñuñniñ’, iñugaaḡruich miḡuqtuḡisigaatigut uyaḡaḡnik atakkii nalupḡiḡinḡitchaat John sivuniksriḡirauḡha.”

⁷ Uvvaasiiñ kiuniḡaat, “Nalugikput nakitñaqtauḡha.”

⁸ Jesus-ḡum nipliutinigai, “Uvaḡaptuuq uqautiyumiñaitmigipsi nakitña sanḡiqaḡḡuḡa savaaqaḡtilaamnik tamatkuniḡa.”

Atrikusauñ Nautchiivikunlu Nautchirriqiritigunlu

⁹ Uqaanikami taavrumiḡa Jesus-ḡum uqaaqtuutiniḡai iñuich atrikusautmik, ‘Ilaatinḡuuq iñuqaḡmiñiqsuq nautchirriḡviliuḡniqsuamik, atukkirrutigiḡiplugu nautchirriḡirinun aasiiñ aullaqami mulupluni.

¹⁰ Katitchivik asianik tikitman tuyuqaḡniqsuq savaktimik nautchirriḡirinun akuḡ-tuḡuplugich piksraḡmiñnik katittanḡitniñ. Aglaan nautchirriḡirit savakti anaullaḡniḡaat utiqtitlugu saagaunnagu.

¹¹ Tuyuqaḡḡiñniqsuq atlamik savaktimik. Aglaan nautchirriḡirit anaullaqmiñniḡaat uqaniḡuutiḡiplugu kanḡunakun, suli utiqtitmiñniḡaat saagaunnagu.

¹² Tuyuqaḡḡiñniqsuq piḡayuaknik savaktimik. Nautchirriḡirit anallaḡḡukḡugu aninniḡaat.

¹³ Aquagun taamna iñua nautchiivik nipliḡniqsuq, ‘Qanuḡisiiñiqpiḡ? Tuyuḡigisiḡigiga iḡniḡa piḡpaḡikkaḡa. Iḡumutun kamagisiḡigaaḡ iḡuatun.’

¹⁴ Aglaan nautchirriḡirit tautukamitruḡ nipliḡniqsut avatmun, ‘Taamna tavra paitchaktaaksrautilik. Ki, tuqullakput suuraḡiasiiñ piñniḡaktaaḡilugich!’

¹⁵ Uvvaasiiñ anitlugu nautchiiviḡmiñ tuḡunniḡaat.”

Jesus apiqsruḡniqsuq, “Nautchiivilḡum sugisiñiqpagitmi tamatkua nautchirriḡirit?”

¹⁶ Agḡigisiḡiruq aasiiñ tuqullugich taapkuḡa iñuich, qailluḡuasiiñ nautchiivik atanun nautchirriḡirinun.” Iñuich tusaakamitruḡ taamna nipliḡniqsut, “Naagga, taatnaḡtuk-sraunḡitchuḡ!”

¹⁷ Jesus-ḡum tautukḡugich apiqsruḡniḡai, “Taamna uqaliḡ qanuutauva? ‘Uyaḡak tuppirt ayakkaḡat,

taamna uyaḡak piitchiuḡlapiḡaḡtuḡ tuppirauni.’

Psalm 118:22

¹⁸ Kisupayaḡ puukaḡtuḡ taavrumiḡa uyaḡaḡmun siḡumitauniaḡtuḡ; aglaansuli taavruma uyaḡaum kattaḡitniḡkumi iñuñmik kanuḡiñniḡaa.”

Akiliaksrapitigun Tax-sinik

19 Aglaliqirit suli qaukñich agaayuliqsit tigusunígaat Jesus tavrani. Atakkii ìlitchuginígaat uqagniplugu taavrumina atrikusautmik inmiktigun. Aglaan iqsiñiqsut iñunñik.

20 Naipiqtuagsiñígaat Jesus. Tuyuqagniqsut naipiqtuqtiksranik nalaunñanñuaqtuanik. Pisagisunígaat Jesus uqayusautinik, qaitchuklugu anjalatchiñiqaquamun kavanaauruamun.

21 Tamatkua naipiqtuqtit pisaasugmigaqlugu nipliutinígaat Jesus, “Ìlisautrii, ìlisimagikput uqaliqtin suli ìlisauttutin nalaunñahat. Ìlisimagikput suqutiksriñiñiñ iñuich ìlhatnik, aglaan ìlisautrirutin Agaayyutim iñuuniagvigitqukkanatnik ìlumutuuruakun.

22 Uqautitigut, maligutaksrakuagnaqa akiliiruni tax-sinik Caesar-mun naaga nalaunñaitpa?”

23 Aglaan Jesus-ñum kaniqsiñígaat pisaasugmigaqlughat aasiñ nipliutiplugich,

24 “Manillaksaqsuñ uvamnun maniraq. Kia agliutraña maninmi itpa? Kiasuli aglaña?” Kiunígaat, “Caesar-m.”

25 Uvvaasiñ Jesus nipliñiqsuq, “Nakuuruq, akiliutigigiksi Caesar-mun Caesar-m pigikkaña aasiñ Agaayyutmun pigikkaña Agaayyutim.”

26 Tavrani sivuñaatni iñuich pisagilguitchaat sukununniiñ. Nipaisaaqhutin quviñusuutiqañiqsut kiggutaiñik.

Apiqsruun Anjikkautikun Tuquligmiñ

27 Ìlanich Sadducee-ñuruat, uqaguuruat iñuich anitqitlaiñniplugich tuqunaruaniñ, utlautiniqsut Jesus-mun nipliqhutin,

28 “Ìlisautrii, Moses aglaniqsuq maligutaksramik uvaptiknun itnaqhuni, ‘Anun ìlaqatiqaqtuaq tuqukpan qitungigaluaqani, taavruma anutim aniaqataan ìlaqatniktaagiraksraginígaat uilgagnaqa qitungisilugu anutmik ìlisimanañuniasiiñ tuquruam qitungagitilaanñanik.’

29 Ìlaatiniguuq tallimat malguk aniqatigiich inniqsut. Anayukliq ìlaqatniñniqsuq tuqupluniasiiñ qitungigaluaqani.

30 Tuglian nuliagnígaat uilgagnaqa,

31 aasiñ piñayuaknik. Taatnatuntuuq iluqatin tallimat malguich tuquniqsut qitungigaluaqatin.

32 Aqulliupluni uilgagnaqa tuquniqsuq.

33 Uvvaasiñ, uvluni tuqunaruat anitqikpata iñuuligmun, nuliagiplugu iluqatin tallimat malguk kia nuliagigisivaun?”

34 Jesus kiunigai, “Katchuutruñiq pigigaa marruma iñuuniakhum,

35 aglaan anutit agnatlu anitqikkumin tuquligmiñ katchuutiragagumiñaitchut pakmani.

36 Atriqañisirut isaguliñnik tuqqutlatchuanik. Igñigigai Agaayyutim atakkii anitqikkauplutin tuquligmiñ nutaamun iñuuligmun.

37 Suli Moses nalunaiqlugu ukpiqnaqsiñígaat anitqiliq iñuuligmun ikualaruakun uqpi-gaurakun. Moses-ñum uqautiginígaat Ataniq itna, ‘Agaayyutaa Abraham-ñum Isaac-ñumlu, suli Jacob-ñum.’

38 Ilaa Agaayyutiginígaat iñuuruat, piginitchaat tuqunaruat, atakkii ilaanun iluqatin iñuich iñuurut.”

39 Ìlanich aglaliqirit uqagniqsut, “Aarigaa kiggutin, ìlisautrii!”

40 Tavrakña apiqsrutqinaiñígaat taavrumuuna.

Apiqsruun Anniqsuqtikun Akiqsruutauruakun

41 Jesus-ñum Pharisee-ñuruat apiqsruñigai, “Suvaata iñuich uqagniqpat Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruqaq, kinuviañiniplugu David-mun?”

42 Atakkii David ilaa nipliñiqsuq Psalms-ni, ‘Ataniq uqaqtuq Atanimnun:

Aquvittin kamagitchiiviksrapnun

⁴³ uvaᅇnun akiilñiaľhatnunaglaan uumigiritin.’

Psalm 110:1

⁴⁴ David-ᅇum inmiñik taiguutiqaqpagu Ataniᅇmiñik, qanuᅇmi Anniqsuqti David-ᅇum kiᅇuviaᅇiniqpaun?”

Jesus-ᅇum Kiliktuutigigai Aglaliqirit

⁴⁵ Iluqatin iñuich naalaᅇnipkaᅇugich Jesus-ᅇum nipliutiniᅇai maliᅇuaqtini,

⁴⁶ “Qaunagititchi tamatkunakᅇa aglaliqiriniñ. Pisuktuatlaturut akuqturuanik atnuᅇaaᅇhutin. Suli purvigitqutlaturut iñuᅇnun paᅇlatqusuuplutiᅇ tauqsigñiaqviᅇñi. Aquppiutaksraqtuuraaqmiut aquppiutaᅇiksaanik katraᅇviᅇñi iñuich niᅇiqpakmata.

⁴⁷ Ivayaqtuᅇmigaich uilᅇaᅇnaat, tigliktuipᅇugich kiᅇunauraᅇitñik, suli qiñiᅇqusaatlaturut agaayuuraaqamiᅇ! Anasiñᅇuᅇsausiaᅇaᅇisirut pitᅇlugluᅇ atlaniñ iñuᅇniñ.”

21

Uilᅇaᅇnaam Iᅇiraᅇa

¹ Jesus tautuᅇniqsuᅇ umialᅇuruanik iñuᅇnik iᅇiripmata aatchuutmiknik agaayyuvikpaum iᅇirivianun,

² tautukmiñiᅇaa inuᅇsraqtuaᅇ uilᅇaᅇnaaᅇ iᅇisiruaᅇ malᅇuᅇnik patukpaanik maniu-raanik.

³ Nipliᅇñiᅇsuᅇ, “Uᅇautigipsi, taamna inuᅇsraqtuaᅇ uilᅇaᅇnaaᅇ iᅇisitᅇuktuᅇ iluᅇaitñiñ atlaniñ,

⁴ atakkii atlat iᅇisirut aatchuutmiknik iᅇaᅇatniñ umialᅇutmiᅇ, aglaan aᅇnam inuᅇsraqtuam qaitkaa iluᅇaan iñuuniutiksraᅇaluani.”

Jesus Sivuniksriᅇiruᅇ Piyaaᅇuᅇniathanik Agaayyuvikpaum

⁵ Iᅇaᅇisa maliᅇuaqtit uᅇautiginiᅇaat qanutun qiñiyunaᅇtilaaᅇa agaayyuvikpaum, piññaᅇusiᅇsaᅇtaᅇ uyaᅇaᅇnik suli aatchuutauruaniglu qaisauruanik Agaayyutmun. Jesus nipliᅇñiᅇsuᅇ,

⁶ “Iluᅇaan tamanna tautukkaᅇsi–taimanigu kisᅇᅇuᅇtaᅇaᅇumiñaitchuᅇnniñ uyaᅇaᅇmik qalliani atlam ulᅇusimaitchuam.”

Jesus Sivuniksriᅇiruᅇ Iᅇuillᅇuᅇutniglu Piyuaᅇsiuᅇtiksrāmiglu

⁷ Iñuich apiᅇsruᅇniᅇaat, “Iᅇisautrii, ᅇakugun tamanna atuummiñiaᅇa? Sukun iᅇitchuᅇqutikun iᅇitchuᅇigisivisa piyaᅇuᅇviksraᅇ aullaᅇniᅇaᅇsikpan?”

⁸ Jesus-ᅇum kiuniᅇai, “Qaunagititchi ukpiᅇsakkauniaᅇasi. Iñuᅇiaktuat iñuich aᅇigisirut uᅇaᅇutiᅇ, ‘Christ-ᅇuruᅇa! Pivik tikiumaruᅇ!’ aglaan maliᅇniaᅇnasigik.

⁹ Iᅇsiñiaᅇasi tusaagupsi aᅇuyaktuanik aᅇayaktuaniglu. Tamatkua atuumagisirut sivulliu-lutiᅇ aglaan isukᅇitchumiñaitchuᅇ taapᅇunuuna.”

¹⁰ Niplipsaaᅇniᅇsuᅇ, “Nunaaᅇqᅇich aᅇuyyiuᅇisirut atlanik nunaaᅇqᅇiñik, atanguviich aᅇuyyiuᅇisirut atlanik atanguviᅇñik.

¹¹ Nuna iᅇiksraᅇisiruᅇ tatamnaᅇsiluni. Iñuich kakkaaᅇisirut. Iñuich atniᅇñiautiᅇaᅇisirut tigupqutnaᅇtuanik naniliᅇaa. Atlayuaᅇnaᅇtuat sagviᅇisirut qᅇlaᅇmi iᅇsipkaᅇugich iñuich.

¹² Sivuatni tamatkua tikiumagaluaᅇnaᅇgich, tiguraulusi piyuaᅇsiuᅇisirusi. Iñuich uᅇaᅇsittaᅇviᅇmuktitkisigaasi katraᅇviᅇmiknun isiqᅇaupkaᅇusi, tikiutruᅇusi sivuᅇaatnun umialᅇgich kavanauruatlu pisigiluna.

¹³ Taivrumani piviksraᅇaᅇisiñiᅇsusi iᅇisimaraulusi.

¹⁴ Isumaaluᅇaᅇitchi kiggutiksraᅇsitñik tiguraᅇaluᅇaᅇasi.

¹⁵ Atakkii uᅇaksritkisigipsi isumatuhᅇmiglu uumigiripsiunniñ iᅇᅇuluᅇumiñaisaᅇatnik.

¹⁶ Aᅇayuᅇaᅇsi aniᅇatiupsilu iᅇapsilu suli iᅇannapsilu qaitkisigaasi uumigiripsitñun, aasii iᅇasi tuᅇqᅇtaugisirut.

¹⁷ Iluᅇatin iñuich uumigigisigaasi pigiluna.

¹⁸ Aglaan atausiqunniñ nuyaña niaquqpich tammakauyumiñaitchuq.

¹⁹ Qichağitchi anuqsrukun. Nikaitkupsi piññaktaaginiağiksi iñuukiysi.

Jesus Sivuniksriqiruq Piyaqquğñiañhanik Jerusalem-ñum

²⁰ “Tautukkupsiuñ Jerusalem puuqpatruñ añuyaich ilitchuğigisigiksi qalliñha piyaqqukkauksrañan.

²¹ Taipkunani uvluni kiñapayaaq iñuuniaqtuaq Judea-mi qimakkumauq igğiñun. Kiñapayaaq nunaqqimiittuaq aullaqtuksrauruq, suli avataani nunaviñmiittuaq nunaqqimuktuksraunitchuq.

²² Atakkii taapkua uvlugigai anasiññuqsautiksram immiumatquplugich iluqaisa sivuniksriqirit uqauttutiñich.

²³ Qanutun tatamnaqtigigisiva taipkunani uvluni ağanun sinjiaauruanun suli aakanun miluktitchiruanun. Tatamnaqtuaq ihuiññaq tikiumagisiruq tamarrumuña nunamun, atakkii Agaayyutim qinnautaa akikñautaugisiruq makunuña iñuñun.

²⁴ Iñanich tuqputaugisirut savikpakun atlat suli tigutaaqsiulutin Jew-ñuñitchuanun. Iñisa tutmiğagigisigaat Jerusalem piviksraqtin isukliññiañhatnunaglaan.

Agğiñha Igñiñan Iñuum

²⁵ “Atlayuağnağisirut siqiñiglu tatqiglu suli uvlugiatlu. Iñuich nanipayaaq qanuusiksriagisirut, iqsilutin nipruağniñhanik tağium aksraligruanñiglu.

²⁶ Iñuich igivrugağisirut iqsilutin isumaalugimikni sumsuli tikitchuksrañanik iluqnaanun nunamun, atakkii qaummatipayaañi silam nuktitaulutin inimikniñ.

²⁷ Qiñigisigaat Igñiñan Iñuum agğiqsuaq nuviyakun qilañmiñ sanñimigun kamanallapi-aqtuakun kamanautmigunlu.

²⁸ Tamatkua atuumaagsikpata qichağitchi niğiugaqağusi. Atakkii tasuqsakkauksraqsi qalliruq.”

Iñisaaksraña Asirritlaitchuam Napaaqtum

²⁹ Jesus-ñum uqautiniğai atrikusautmik, “Qiñillaksaqsuñ asirrisuuruaq napaaqtuq suli iluqaisa atlat napaaqtut.

³⁰ Milukatat sagviaqsipmata ilisimarağigiksi upingam qalliñha.

³¹ Taatnatuntuuq atuumaagsikpata tamatkua uqautigikkatka ilitchuğigisigiksi añaayuqautaan Agaayyutim tikiññialañha.

³² Itqallaksiuñ una! Iñuich iñuuniaqtuat pakma tuquyumiñaitchut tamatkua iluqatin atuumagaluaqtitnagich.

³³ Qilağlu nunalu piğisirik aglaan uqalitka piğumiñaitchut.

Munağimmağiñksraq

³⁴ “Munağitichi! Isumaiqsitnasi taaññağmunlu isumaaluutaanunlu marruma iñuuniañhum. Taatnañitchupsi uvlum quviqpiagaasi tavrakñatchiaq niğiungisillusi.

³⁵ Naniğiatun pisagigisigai iluqaisa iñuich nanipayaaq nunami.

³⁶ Munağiyumausili agaayulusi ataramik makitalgulusiasiiñ payañağusi iluqaani atuumarauksrani agğigñiañhanunaglaan Igñiñan Iñuum.”

³⁷ Uvlugağipman Jesus ilisautiriraqtuq agaayyuvikpañmi. Anaqaksraaqman siñiktağiağniqsuq igğiani atiqaqtuam Olives-mik.

³⁸ Uvlaağupman iñuich utlautiraqtut agaayyuvikpañmun naalağnisuklugu uqaqpan.

22

Sivunniugun Tuqutçuklugu Jesus

¹ Niğiqpagvikaq atilik Apqusaakkauğmik qalliñiqsuq iñuich niğipmata puvlak-siğniğilaamik qaqqumik.

² Qaukñich agaayuliqsit suli aglaliqirit tuqqutchunñigaat Jesus nalunautchilutin aglaan iqsiginigaich iñuich.

Judas Aniqtuq Aatchuutigisuklugu Jesus

³ Tavrakña tuungaq isigñiqsuq Judas-mun atiqaquamun Iscariot-mik, ilañat qulit malguk maliguaqtit.

⁴ Judas-ñum uqaqatigityağñigai qaukñich agaayuliqsit anjalatinitlu agaayyuvikpaum ihuaqtitchiñiaqtinñ qanuq aatchuutigisuklugu Jesus ilinñitñun.

⁵ Quviasukhutin akiqsruğaat akiliguklugu maninmik.

⁶ Judas anigñiqsuq. Piviksraqsiugaqsiñigaa aatchuutigisuklugu Jesus ilinñitñun iñuich nalupkağlugich.

Itqanaiyalıq Jew-ñuruat Niğiqpagvikaanun Atilinmun Apqusaakkauğimik

⁷ Akunniqsaaami uvlua Puvlaksigñigilaam qaqqum tikiññiqsuq, taamna Apqusaakkauhum ipnaiyaam tuqurviksraña.

⁸ Jesus-ñum tuyuğigik Peter-lu John-lu itnaqlugik, “Itqanaiyağiatku niğiqpałiksraqput.”

⁹ Apiqsruğñigaak, “Nani itqanaiyaquvisiguk?”

¹⁰ Jesus-ñum kiuniğik, “Isiguptik nunaaqqimun paagisigiktik iñuk akiyaqtuaq qattamik imilinmik. Malikkumaiktik isiqpan tupigmun,

¹¹ suliasiiñ nipliutilugu iñua tupqum, ‘İlisautri nipliğñiqsuq, Nani iniaqapich tuyuğmiaqağvinmik niğgiviksramnik ipnaimik piqasiğ!uñja maliguaqtimnik niğiqpagvikaami atiqaquami Apqusaakkauğimik?’

¹² Uma urriqsuutigisigaatik inimik nallauraallagviuluumaqtuamik qulligmi itqanailaamik inuqsrañaiqlugu. Tavrani itqanaiyałhiñaurutik.”

¹³ Aullaqamik paqinnigaak taatnatun Jesus-ñum uqałhatun, aasiiñ itqanaiyaqhutin niğiqpagviksramun atilinmun Apqusaakkauğimik.

Atanğum Nullautchiğvia

¹⁴ Niğgiviksraqtin tikitman Jesus aquvinniqsuq piqasiqhuni uqqiraqtinik.

¹⁵ Nipliutiniğai, “Niğiqatigisullapiagipsi uumiña ipnaimik niğiqpagvikaami atiqaquami Apqusaakkauğimik nagliksaanñaiñğama!

¹⁶ Uqautigipsi, niğitqinñianjtkiga immiumaniałhanunaglaan anjaayuqautaani Agaayyutim.”

¹⁷ Taatnaamikami Jesus-ñum tiguplugu qallun, quyanigaa Agaayyun nipliqhuni, “Tigulugu taamna imillagvigisiun!

¹⁸ Uqautigipsi, uvakñaniñaglaan imitqikkumiñaitchuña asiam misuğuanik aggigñiałhanunaglaan Agaayyutim anjaayuqautaan.”

¹⁹ Jesus-ñum tiguplugu qaqquq quyanigaa Agaayyun. Avguqlugu qaqquq qaiññigaa nipliqhuni, “Taamna qaqquq timigigiga qaisauruaq ilipsitñun. Niğgisiun itqakutigilugu uvañnun.”

²⁰ Taatnatuntuuq, niğianikamin qallun qaiññigaa nipliqhuni, “Asiam misuğua uumani qallutmi Agaayyutim nutaaq sivunniugutigigaa taluğniqusiqługu aupkun maqikkauruamik ilipsitñun.”

²¹ “Atañii! İłapsamma aquppiqatima qaiññiağaña.

²² İğñiña İñuum tuquruksrauniaqtuq Agaayyutim sivunniutaagun, aglaan nakliun iñunmi qaitchiruami ilaanik!”

²³ Maliguaqtai apiqsruqtautiaqsiñiqsut avatmun nalliqsın qaitchiyummatiqaqmagaan ilaanik.

Uqavaağun Kamañağunñikun

²⁴ Maliguaqtai qapiqtailitrağniqsut nalliqsın kamañağniqsraugisipmagaan.

²⁵ Jesus-ñum nipliutiniğai, “Jew-ñunitchuat umialgich sanñiaqtut iñunmikni suli anjalatit taigukkautlatuplutin İłauraanñitnik İñuich.

26 Aglaan taatnatun itchuksraunitchusi. Kamanagniqsrauruq akunnapsitñi ilili nukaqhiqsun suli sivulliuqti savaktitun.

27 Kiña kamanagniqsrauva—taamna aquvitluni nigiruaq naagaqaa taamna payuktaq-tuaq? Tavrataamna aquppiruaq kamanatluktuq. Aglaan iqasigipsi payuktaqtitun.

28 “Ilipsi, nayugipsitña uuktuaqsiupayaaqama.

29 Atrililugu aapaa aňalatchitlasipkaiñha uvamnik, taatnatuntuuq aňalatchitlasipkağisipmigipsi.

30 Nigiqasigisigipsitña imiqasigluñalu aňalatchiaqsiguma iñuñnik, suli aqup-piqasigisigipsitña taivrumani atanniityaguma kinuviagiñnik qulit malgunnik igñinjitñik Israel-ñum.

Jesus Sivuniksriqiruaq Peter-m Piilaatiksranañnik

31 “Annaa, Simon! Naalağnillagiñ! Tuungaam uuktuagumiñaqsiñigaasi iluqasi, nautchirriqiri aviktuipmatun mukkaaksranik sanikluñniñ.

32 Aglaan agaayyutigikpiñ ukpiqsriñhiñ qapiquniluggu. Utiguvich uvañnun sayyigisigitin aniqatiutin.”

33 Simon Peter-m kiuniğaa, “Ataniiq, isiqtauqasiñhiñaugikpiñ suli tuquqasiğutin!”

34 Jesus nipliqsuq, “Peter, uqautigikpiñ, aqargiqpak qalguqtağaluaqnagu uvlaami piilaagigisigikma piñasuniaglaan.”

Maniqagviglu Puukatağlu suli Savikpak

35 Jesus-ñum uqaanikami taavrumiña apiqsruğniğai maliguaqtini, “Taimani tuyugikapsi manikuvilaaqhusi puukatailaaqhusilu sakpakkiilaaqhusilu, inuqsraqpsi?” Kiuniğaat, “In-uqsrañitchugut.”

36 Jesus nipliğniqsuq, “Aglaan pakma, kiña maniqagvigağumi naagaqaa puukataqagumi saagağligik. Suli kiñapayaaq savikpaitchumi tuniraksrağigaa quppiğaani aasiñ tauqsiguni savikpañmik.

37 Uqautigipsi, Taamna uqaliq aglausimaruaq Agaayyutim makpiğaaniñi atuumaruk-srauruq, itna ‘Irrutiniğaat savamaqluktuatun.’ Iluqaan aglausimaruaq uvapkun immiu-makkauniaqtuq.”

38 Maliguaqtit nipliğniqsut, “Ataniiq, uvva malğuk savikpaak!” Kiuniğai, “Tavra apai!”

Jesus Agaayuruq Igğimi Atiliñmi Olives-mik

39 Jesus aullalgiñniqsuq igğimun atiliñmun Olives-mik piragiğmisun, aasiñ maliguaqtaiñ malikkaat, [aglaan Judas malinitchuq.] 40 Tikitñamin taruña nipliutiniğai, “Agaayulusi ukpiqsrisainitchumausili uuktuaqsiugupsi.”

41 Tavrakña aullaqtaallakhuni sitquqhuni agaayuniqsuq.

42 Nipliğniqsuq, “Aapañ, pisuğiyupku piigun qallutaa nagliqsaalhum uvañniñ. Uvaña pisuğinilaaptun aglaan pisuñhiñ savaañuli.”

43 [Isağulgum qilañmiñ sagviutiniğaa sayyiqługu.

44 Ihuiliiuqpakikun agaayuniqsuq piliiqitlukhuni, aasii ilaan siiqsipkañha kataktuq auktun nunamun.]

45 Makitnami agaayuliğmiñiñ utiqhuniasiiñ maliguaqtimiñun tavra paqinniğai siñiktuat, miñguqhutin ihuilliuqpaitlutin.

46 Nipliutiniğai, “Suvaata siñikpsi? Makillusi, agaayutitchi ukpiqsrisainitchumausili uuktuaqsiugupsi.”

Tiguniğaat Jesus

47 Jesus uqaqtitlugu iñugiaktuat iñuich tikiñniqsut, sivulliqługich Judas-ñum, ilañata qulit malğuk maliguaqtit. Utlakługu Jesus kuniñniğaa.

48 Aglaan Jesus nipliutiniğaa, “Judas, kuniługu aatchuutigiñuñ Iğñiña Iñuum?”

⁴⁹ Maliguaqtit nayuutiruat Jesus-mi tautukamitruᅇ taamna atuumaruaq uqautinigaaᅇ, “Ataniiq, atuglavut savikpavut!”

⁵⁰ Iᅇaᅇata anauniᅇaa qaukᅇiata agaayuliqsit savaktaa siutaiqsiiᅇlugu taliqpianik.

⁵¹ Aglaan Jesus nipliᅇᅇniqsuq, “Aᅇᅇaa! Apaiqsuq!” Aksiiᅇlugu iᅇuum siutaa mamitinigaa.

⁵² Taavruma aquagun Jesus-ᅇum nipliutinigai qaukᅇiᅇich agaayuliqsit suli aᅇalatiᅇich agaayyuvikpaum iᅇuaqtitchiᅇiaᅇtiᅇiᅇiᅇ suli sivulliuᅇtiᅇruat tikitchuat aiiᅇlugu ilaa, “Aatai, tikitchuksrauvisi savikpaligaagusi anautaniglu uvaᅇa liilaa savamaᅇlukti?”

⁵³ Nayuᅇagᅇikapsi agaayyuvikpaᅇᅇmi uvluᅇagᅇipman tiguniatlaitchipsitᅇa. Aglaan pakma savagviksragigiksi saᅇᅇiagun taaᅇtuam.”

Peter-m Piilaagᅇinigaa Jesus

⁵⁴ Tamatkua tiguplugu Jesus aullautinigaaᅇ tupᅇanun qaukᅇiata agaayuliqsit, suli Peter-m maliᅇniᅇai taavakᅇatluk.

⁵⁵ Ikniᅇagᅇniqsut silataani tupᅇum, aasii Peter-m iᅇaliᅇniᅇai aᅇuppiruat tavrani.

⁵⁶ Iᅇaᅇata pirit aᅇnam tautuᅇniᅇaa Peter aᅇuppiruaq saniᅇaani ikniᅇum. Qiᅇiᅇlugu naliᅇiᅇaaᅇlugu nipliutinigaa, “Una iᅇuk piᅇataupmiruaq Jesus-mi!”

⁵⁷ Aglaan Peter piilaagᅇniqsuq, “Aᅇnaaq, nalugiga!”

⁵⁸ Kiᅇuuraᅇagun iᅇuk iᅇitchuqsripmiᅇiᅇiᅇiᅇiᅇ Peter-mik nipliᅇhuni, “Iᅇvich, iᅇagigaatintuuq taapᅇua!” Aglaan Peter-m kiuniᅇaa, “Naagga, iᅇaᅇiᅇitᅇaatᅇa.”

⁵⁹ Sassaᅇniᅇum kiᅇuagun atlam iᅇuum qapiᅇaiᅇhuni upyaᅇniᅇaa, “Iᅇumun una iᅇuk piᅇataupmiruaq Jesus-mi, atakkii Galilee-gᅇmiuᅇuruq!”

⁶⁰ Aglaan Peter-m kiuniᅇaa, “Nalullapiagᅇiga sumik uqaᅇtilaan.” Uqaᅇtitlugu tavrakᅇatᅇhiaq aqargiᅇᅇpak qalᅇuᅇtaᅇniqsuq.

⁶¹ Atanᅇuruam qiviaᅇhuni tautuᅇniᅇaa naliᅇiᅇaaᅇlugu Peter, aasii Peter-m itqaᅇniᅇaa atanᅇum nipliᅇha iᅇmiᅇun, “Aqargiᅇᅇpak qalᅇuᅇtaᅇaluaᅇnagu uvlaapak piilaagᅇutigigisigikma piᅇasuniaglaan.”

⁶² Peter tavra aniiᅇuni qianiqsuq iᅇuilliullapiaᅇhuni.

Jesus Mitautigigaat Anaullaᅇlugu

⁶³ Iᅇuich munaᅇsriruat Jesus-mik mitautiginigaaᅇ anaullaᅇlugu.

⁶⁴ Matuplugik irrak apiᅇsruᅇniᅇaaᅇ, “Kia anauvatin? Nalautᅇaᅇiᅇiᅇ?”

⁶⁵ Nipliutipmiᅇiᅇaaᅇ iᅇuᅇiaktuanik pisaanᅇatinik.

Jesus Uqaqsittaagᅇviᅇmi

⁶⁶ Uvlaagᅇuᅇman Jew-ᅇuruat sivulliuᅇtiᅇruat qaukᅇiᅇich agaayuliqsitlu aglaliᅇiritlu katiniqsut, aasiiᅇ Jesus tikiutinigaaᅇ uqaqsittaᅇtitchirinun,

⁶⁷ nipliᅇhutiᅇ, “Uqaᅇtitigut! Iᅇvich Christ-ᅇuvich, taimᅇa akiᅇsruutauruaq Anniᅇsuᅇti?” Jesus-ᅇum kiuniᅇai, “Uqaᅇtigupsi ukpiᅇiᅇiaᅇiᅇitᅇhipsitᅇa;

⁶⁸ suli apiᅇsruᅇupsi apiᅇsruutmik kiuyumiᅇiᅇitᅇhipsitᅇa.

⁶⁹ Aglaan uvakᅇa Iᅇᅇiᅇa Iᅇuum aᅇuppiᅇisiruᅇ tuᅇaani taliqpian Agaayyutim piᅇaᅇtuam saᅇᅇipayaamik.”

⁷⁰ Iᅇuᅇatiᅇ nipliᅇᅇniqsut, “Iᅇvich, Iᅇᅇiᅇivatin Agaayyutim?” Kiuniᅇai, “Iᅇipsi, uqaᅇtusi Iᅇᅇiᅇiniᅇluna.”

⁷¹ Kiisaimmalu nipliᅇᅇniᅇput, “Inuᅇsraᅇaiᅇsugut iᅇisimarimik! Tusaagikᅇut qanuᅇ nipliᅇha.”

23

Jesus Pilate-muutinigaaᅇ

¹ Iᅇuᅇatiᅇ iᅇuich makitlutiᅇ Jesus Pilate-muutinigaaᅇ kavanauruamun.

² Tavrani pasiaqsiñigaaat Jesus itnaqhutin, “Iłitchuğigikput una aņun killukuaqtitchiłha iņuptiknik atakkii uqautiniğai akilıqunıtlugich tax-sinik Caesar-mun Rome-mi. Uqautiniğaisuli ilaa Christ-ņunipluni umialik.”

³ Pilate-ņum apiqsruğniğaa, “Umialigivatin Jew-ņuruat?” Jesus aņiğniqsuq, “Aa, nalaututin.”

⁴ Taamna atuumaanikman Pilate-ņum nipliutiniğai qaukłinich agaayuliqsit iņugaağruıllu, “Iłitchuğinıitchuņa patchisiksramik uumani aņutmi.”

⁵ Aglaan qapiņaipsauraqtut, “Iłisauttutimigun ağayagağigai iņuich iluqaani Judea-mi. Aullaqniıruq Galilee-mi pakma maunjaqhuniasiiñ.”

Jesus Herod-muutiniğaat

⁶ Pilate-ņum tusaakamiun taamna apiqsruğniğaa, “Una aņun Galilee-ğmiuņuva?”

⁷ Iłitchuğikamiun Jesus-ņum agqiqsilaaņa nunamiñ aņalataņaniñ Herod-ņum, tuyuğiniğaa Herod-mun tavraniitmiñiqsuamun Jerusalem-mi.

⁸ Herod quviasupiağatağniqsuq tautukamiun Jesus, atakkii tusaaplugu sulı qıñiğummiuqlugu inıłgatluk. Tautukkummiuğniqsuq Jesus savakpan quviqnaqtuanik.

⁹ Herod-ņum apiqsruqtaaqsiñigaa Jesus iņugiaktuanik apiqsruutiniğ, aglaan Jesus-ņum kiunıñniğaa.

¹⁰ Qaukłinich agaayuliqsit sulı aglaliqirit qapiņaipsauraqhutin pasiuğniğaat Jesus.

¹¹ Herod-ņum aņuyyiuqtaiñlı mitautiginiğaat Jesus suvasağinıtlugu. Atipkaqlugu atanğum atnuğaallautanıñ utiqtinniğaat Pilate-mun.

¹² Taavrumani uvlumi Herod-lu Pilate-lu ilaurağiiksinniqsuk sivuani uumigiikkaluaqtuak.

Jesus Tuquruksrağugaaat

¹³ Pilate-ņum katipkağniğai qaukłinich agaayuliqsitlu sivulliuqtit iņuıllu,

¹⁴ sulı nipliutiplugich tamatkua, “Tikiutigiksi una aņun uvaņnun nipliğhusi sivulliullautanıñıtlugich iņuich. Isivgiuğaluaqlugu sivuqqapsitni paqitlaitchiga savamaqluutiqağlugu pasiuğutipsitnik.

¹⁵ Unniñ Herod-tuuq paqitchinıitchuq agvisiksramik, atakkii utiqtitqinıñigaa uvaptiknun. Una aņun piıtchuq sumik tuqurrutauyumiñaqtuamik ilaanun.

¹⁶ Taatnağluna ipiğaqtuqtitqağlugu aullaqtitkisigiga.”

¹⁷ [Pilate patchisaiqsitchisuuruq atautchimik isiqtamik niğiqpagvikaam uvluanı].

¹⁸ Iņugaağruıch niplianiqsut, “Tuqqutchiun taamna iņuk aasıñ tigutaaqtaunıiqsillugu Barabbas!”

¹⁹ (Barabbas isiqtauniqsuq atakkii ilaupluni tamatkunani ağayakhutin nunaaqqimi tuqqutchiruaniılu).

²⁰ Pilate-ņum Jesus patchisaiğukkaluağaa. Taatnamik uqagvigıtqikkaluağai iņugaağruıch.

²¹ Aglaan iğialaniqsut nipitusıplutin, “Kikiaktuutisiun! Kikiaktuutili sannığutamun!”

²² Pilate-ņum piņatchiqlugu nipliğniqsuq, “Sumik savamaqluutiqaqpa? Paqitchinıitchuņa sumik tuqurrutauyumiñaqtuamik ilaanun. Ipiğaqtuqtillugu patchisaiğisigiga.”

²³ Aglaan iğialapsaurağniqsut kikiaktuutiraksraupiagnaıplugu sannığutamun. Kiısaimmalu iğialahıgmiktigun akimavut.

²⁴ Uvvaasıñ Pilate-ņum atanniğniğaa Jesus kipiğniugutaatitun.

²⁵ Pilate-ņum pituiğniğaa Barabbas pisukkanat, taamna isiqtauruq atakkii ilaupluni tamatkunani ağayakhutin iņuaqtuani, aasıñ qaitlugu Jesus ilinıtñun pisulhatitun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannığutamun

²⁶ Aņuyyiuqtit sivullıniğaaat Jesus. Pisullağmiņ paaqsiñiqsut iņunmik Cyrene-nağmıumik atıqaqtuamik Simon aitmuktuamik nautchiıvinımiñ. Tamatkua nunuriñigaaat akiyağiaqplugu sannığutamik aquagun Jesus-ņum.

²⁷ Iņugiallapiaqtuat iņuich malıniğaaat. Akunğatni itmiñiqsut ağnat qairuat uığualaplutin.

28 Jesus-ñum kiniaqami nipliutiniġai, “Aġnaañisii Jerusalem-ñum! Qirratiginasitña aglaan qirratigisitchi ilipsitñun qitunġapsitñunlu.

29 Atakkii uvlut qallirut iñuich nipliġisiġhat, ‘Quvianamiurur taapkua aġnat qitunġaitchuat sinaiyautlaitchuatlu miluktifchisimaitchuatlu.’

30 Taivrumani uvlumi iñuich nipliġisirut iġġiñun, ‘Katagitchi uvaptiknun!’ suli qimiġaanun, ‘Iriqtigut.’

Hosea 10:8

31 Atakkii taatnatun irrutikpatruñ patchisaitchuaq pakmapak, qanutun irrutriñiaqmivat iñuñnik taimanigu?”

32 Malġuk atlak iññuk, iluqatik savamaqłuksimaruak, tuqqutauruksraupmiñiqsuk piqataulugik Jesus-mi.

33 Añuyyiuqtit tikiññiqsut atiqaqtuamun “Saunġa niaqum.” Tavrani kikiaktuutiniġaat Jesus suli taapkuak savamaqłuksimaruak piqasiqługu, ilaqataa taliqqian tunjaanun suli ilaqataa saumian tunjaanun.

34 Jesus nipliġiñiqsuq, “Aapañ, natqigutikkich tamatkua iñuich! Nalugaat sumik savaaqatilaaqtiñ.” Avguġniġaich atnuġaani nalautchaġautigiplugich.

35 Iñuich qichaqtuat tautuktuaġniġaat. Jew-ñuruat sivulliuqtiñisa mitautiginiġaat, “Annautiraġigai atlat. Ki anniqsuġli inmiñik Christ-ñuyumi, Anniqsuqti akiqsruutauruq Agaayyutim piksraqtaaġikkaña!”

36 Añuyyiuqtit mitautigipmiñiġaat. Utlakługu aatchuġniġaat sunjaġnitchuamik misuqqumik

37 nipliqhutiñ, “Anniqsuġiñ ilipnik umialigikpatin Jew-ñuruat!”

38 Niaquan qulaagun aglakługich uqalħich, “Taamnauvva umialgat Jew-ñuruat.”

39 Ilaqataan savamaqłuksimaruam nivinjaruam uqaġniqłuktaqmiñiġaa, “Christ-ñuguvich anniqsuġiñ ilipnik uvaguglu!”

40 Aglaan ilaqataan iñiqtiġniġaa nipliqhuni, “Taluginjitpiuñ Agaayyun? Tuqqutaksraurutintuuq ilaatun.

41 Tuquniaqtuguk nalautlugu atakkii taatnaġnaqhunuk; aglaan taamna savaaqanjitchuq pigiitchuamik.”

42 Aasiñ nipliutiniġaa, “Jesus, itqaġillañniañña tikitchuvich añaayuqautipnun!”

43 Jesus-ñum nipliutiniġaa, “Akiqsruġikpiñ, marrumani uvlumi piqasiġisigikma utaqqiviñmi.”

Jesus Tuquruq

44 Uvlug qitiqquqman siqiññaaġiñaiġniqsuq taaqsipluni nunapayaami piñasunun ilipman sassaq;

45 talukuyaaq [sapukutchiutauruq] nivinjaruq agaayyuvikpañmi siiksigniqsuq tatpichakña takununjaaglaan.

46 Jesus nipaalaliġniqsuq, “Aapañ! Argaknun iligiga irrusiġa!” Taatnaanikami tuquniqsuq.

47 Rome-maġmiut qaukħiata añuyyiuqtit tautukługu tamanna atuumaruq kamak-sruġniġaa Agaayyun nipliqhuni, “Ilumutun taamna añun nalaunjaruq!”

48 Iñuich katiruat qiñiġiaqługu kikiaktuutriħiq tautukamitruñ tamanna atuumaruq, utiġniqsut kinuniġmiknun ipiqtutchallapiaqhutiñ.

49 Iluqatiñ tamatkua ilisimaruat Jesus-mik ilaġiplugillu aġnat maliktuat Galilee-miñ qichaġniqsut taiñakħatluk qiñiġiaqhutiñ.

Jesus Iluviġniġaat

50-51 Iñuqaqmiñiqsuq atiliñmik Joseph-mik Arimathea-ġmiumik, nunaaqqimiñ Judea-mi, nalaunjaruq qanutitanjitchuaġlu iñuk, suli utaqqiñiqsuq tikiħiqsrañanik añaayuqautaan

Agaayyutim. Ilaugaluaqhuni uqaqsittaagtitchirini anjiquatauniññiqsuq sivunniuqmata tuqqutchuklugu Jesus.

⁵² Joseph-ñum utlautipluni Pilate-mun apiqsruutiginiḡaa timaa Jesus-ñum pisuklugu.

⁵³ Tavrakña atqaqlugu timaa Jesus-ñum, nimiqsruḡniḡaa ukiḡhaaḡiksaamik, ilipḡluguasiñ iluviliuqtamun uyaḡañmi atunḡañitchuamun.

⁵⁴ Iluqani tamanna atuumaniqsuq miḡuiqsiḡvium uvlua aullaḡniiyasipman.

⁵⁵ Aḡnat maliktuat Jesus-mik Galilee-miñ maliḡniḡaat Joseph tautukluguasiñ qanuq Jesus-ñum timaa ilipmagu iluviḡmun.

⁵⁶ Utiqhutin kinuniḡmiknun itqanaiyaḡniḡaich tipraḡiksautilgich uqsruḡutiksrai timaan Jesus. Jew-ñuruat miḡuiqsiḡviate ni miḡuiqsiḡniqsut kamagiḡlugu tillisaa Moses-ñum.

24

Jesus Anjikkauruq Tuquḡmiñ

¹ Uvlaatchaurañani sivullium uvlum akunniqsaa mi aḡnat iluviḡmunniqsut saagaqhutin tipraḡiksautilḡnik uqsruḡutiksraiñik itqanaiyaḡmiknik.

² Paqinniḡaat uyaḡak aqsraqtiñaniqsuaq paañaniñ iluvḡmun.

³ Tavraasiñ isiqamiñ paqiniḡniñniḡaat timaa atañḡuruam Jesus.

⁴ Qanuqsausiuqtitlugich tavrakñatchiaq malḡuk añutik qitñaḡnaqtuanik atnuḡaallak qichaḡniqsuk saniḡaatni.

⁵ Iqsitchakhutin aḡnat sikinniqsut nunamun. Añutik nipliutiniḡaich, “Suvaata tautuḡiaqpisi iñuuruamik akunḡatni tuqunaruat?”

⁶ Uvaniḡniḡichuq atakkii iñugutqisusq. Itqallaksiun qanuq uqaqtilaaña ilipsitñun Galilee-miñnaḡmiñi, itna,

⁷ ‘Iḡñiña Iñuum qaisauruksrauruq killuuruanun iñunñun kikiaktuutikkauluni, aasiñ piñayuatiḡun uvlut añitqikkumapluni iñuuliḡmun.’ ”

⁸ Aḡnat itqaḡniḡaat uqaḡikkaña.

⁹ Utiqhutin iluviḡmiñ uqautiniḡaich qulit atausiq maliḡuaqtit atlatlu iluqaitñik tamatkuniña.

¹⁰ Taapkua aḡnat Mary Magdalene, Joanna-lu, Mary-lu aakaña James-ñum, sulit atlat aḡnat. Uqautiniḡaich uqqiraqtit tamatkuniña atuumaruanik iluviḡmi.

¹¹ Aglaan maliḡuaqtit isumaniqsut aḡnat piñiliqiniḡlugu. Taatnamik ukpiḡniñniḡaich.

¹² Aglaan Peter makitiqhuni aqpalisruḡniqsuq iluviḡmun; auḡrukami tautuñniḡaa niḡḡutaa ukiḡhaaḡiksuaq kisan. Kinuniḡmikhuni quviḡusuutiginiḡai tamatkua atuummiruat.

Pisukkataaḡniqsuk Emmaus-mun

¹³ Taavrumani uvlumi malḡuk Jesus-ñum maliḡuaqtik nunaaqqiuramunniḡniqsuk atilimun Emmaus-mik, unāsiksilaqaqtuaq tallimat malḡunni mile-lanik Jerusalem-miñ.

¹⁴ Pisullaḡmik uqaḡniqsuk iluqaanik atuumaruamik.

¹⁵ Uqqaḡiksitiḡluk Jesus pisuqasiḡniḡik;

¹⁶ tautukkaluaḡniḡaak aglaan ilisaḡniñniḡaak.

¹⁷ Jesus-ñum nipliutiniḡik, “Sumik uqaqpsik pisuktuaḡaptikni?”

Qichaqpaañniqsuk alianaqsiḡlutik.

¹⁸ Ilaqataan atilgum Cleopas-mik apiqsruḡniḡaa, “Kisivich naluvalunniqsutin Jerusalem-mi atuumapman tamanna ikpaksravak.”

¹⁹ Jesus-ñum apiqsruḡniḡik, “Sunik?” Kiuniḡaak, “Tamatkuniña atuumaruanik Jesus Nazareth-miumun. Taamna añun sivuniksriqirauniqsuq sañniqaqtuaq uqaḡimigun savaaḡmiguñlu sivuḡaatni Agaayyutimlu iñuillu.

²⁰ Qaukñich agaayuliqsipta sulit sivulliuqtipta sivunniḡniḡaat kikiaktuutitquḡlugulu tuqqutautquḡlugulu.

21 Niġiugagigaluakkaqput ilaanuniplugu tasuqsairuksrauplugu Israel-aagmiunik. Marru-manì uvluni pinayugigaat atuumapmanaglaan.

22 Ilapta agnat tupakkaatigut pitlukluguunniin. Taapkua utlautiniqsut qauniuraami iluwigmun,

23 aglaan paqingiinnigaat timaa. Utiqamin nipligñiqsut tautuniplutin isagullanik uqautriruananik Jesus inuuniplugu.

24 Ilavut utlautiniqsut iluwigmun paqitlugu taatnatupiaq agnat uqalhatitun, aglaan qinjitmiñigaat Jesus.”

25 Tavrali Jesus-um nipliutinigik, “Qanutun isumailaaqtigivisik! Qanutun sukaisivisik ukpiqsriksrapsitnik supayaanik sivuniksriqirit uqautaitnik!

26 Uqagñigugaut Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq nagliksaaqtuksrauniplugu tamatkuniña isigaluaqani kamanautmiñun.”

27 Jesus-um ilitchugipkağnik uqautigikkauruanik inmigun iluqaitni Agaayyutim uqalhiñi, aullagñipluni makpiğaanjiniñ Moses-um suli aglanitniñ iluqatin sivuniksriqirit.

28 Qallikamin nunaqqiuramun igligvinmiknun, Jesus pisuktuiñagñiqsuq qaanjiiñagñaqtuatun.

29 Aglaan nutqaqtinnigaak nipliqhutik, “Ittuallagiñ uvaptikni. Taaqsisiaqsigaatigut.” Maliklugik nayugñigik.

30 Jesus aquvinniqsuq niğiqasiğuklugik. Tigusikami qaqqumik quyanigaa Agaayyun. Avguqlugu qaqquq qaiññigaa iliniknun.

31 Irratik anmaqmata ilisağiaqsilignigaak. Aglaan qinignaiqsigniqsuq ilinikniñ.

32 Uqaaqsiniqsuk inmiknun, “Uunaaqsaagaluapinuk uummatiptikni uqaqatigipmatiguk tumitchaani suli kanjipsikaqlugu Agaayyutim uqalha uvaptiknun.”

33 Maksrikhutik utiqtiğniqsuk Jerusalem-mun. Paqinnigaik qulit atautchich maliguaqtit katimaqatiqaqtuat atlanik.

34 Tamatkua katimaruat niplianiqsut, “Atanguruaq anjitiqinñiqsuq ilumun! Sagviğñiqsuq Simon-mun.”

35 Malguk utiqtiqtuak uqautinigaich atuumaruamik tumitchaani suli qanuq iliniknik ilisaqsriğmiknik Ataniğmik avguipman qaqqumik.

Jesus Sagviqsuq Maliguaqtimiñun

36 Malguk uqaqtitlugik taavrumiña, tavraknatchiaq ataniq Jesus qichaaniktigniqsuq akunğatni nipliutiplugich, “Tutqiutiqağitchi!”

37 Tatamitchanñiqsut atakkii tautukkasunjaqhutin aliuqtumik.

38 Aglaan nipliutinigai, “Suvaata tupaktiqpisi? Suvaata ukpiqsriñitpisi?”

39 Tautuksigich argatka isigatkalu. Uvanajupiaqtunja. Aksiglunja ilitchuginiaqtusi. Atakkii aliuqtuq timiqanitchuq sauniqangitluni lu uvaptun.”

40 Uqaqami taavrumiña qiniqtitkai arganmiñik suli isiganmiñik.

41 Maliguaqtit ukpigilguiññigaatsuli aglaan quviğusukhutin quviasullapiaqhutinlu. Jesus-um apiqsruğniğai, “Uvani niqiksraqaqpisi?”

42 Aatchuğniğaat igaamik iqalunmik.

43 Tiguplugu niğiniğaa sivuğaatni.

44 Tavra nipliutinigai, “Tamatkua uqautigikkatka ilipsitñunimma nayuutinğama ilipsitni, suapayaaq atuumaniğniplugu aglausimaruatun uvapkun maligutaksraña Moses-um suli aglaanitni sivuniksriqirit suli Psalms-ni.”

45 Tavra anmağniğai isummatinich kanjitsitquplugich uqalhanik Agaayyutim.

46 Nipliutinigai, “Taamna aglausimaruq, Christ, Anniqsuqti akiqsruutauruaq, nagliksaaqtuksrauruq tuqulunilu anjitiqsuksraupluni tuqunjaruaniñ piñayuatigun uvlut,

⁴⁷ suli atqagun tusaayugaagiksuaq quliaqtuakkaugisiruq isummitqilikun suli natqiu-tikkauhikun killuqsautiniñ iñuñnun nanipayaaq, aullağniilugu Jerusalem-miñ.

⁴⁸ Iisimaraugisirusi tamatkunuuna.

⁴⁹ Tuyugisigipsi Irrusilla autamik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik. Utaqqiruksraursi nunaqqimi sañim pakmakña tikiññiañhanunaglaan ilipsitñun.”

Jesus Qilañmuutikkauruq

⁵⁰ Jesus-ñum annisiniğai nunaqqimiñ Bethany-m tuñaanun. Tavrani isaklugich ar-gañni piliutiksriññiğai maliguaqtini.

⁵¹ Jesus agaayutillaisa aullautikkauniqsuq pakmuña.

⁵² Maliguaqtit agaayyuviginiğaat utiqhutiñaasiñ Jerusalem-mun quviasul-lapiğataqhutiñ.

⁵³ Ataramik agaayyuvikpañmiinniqsut [nangaqługu] quyaplugu Agaayyun.

Uqal̄hich Aglaan̄i John-ŋum

Uqalthum Timinitha

¹ Aullaŋniisaqqaagataŋigmi ittuq Uqal̄iq, Uqal̄iq iqataupluni Agaayyutmi, suli Uqal̄iq Agaayyutaupluni.

² Ilaa piqatauniqsuq Agaayyutmi aullaŋniisaqqaagataŋigmi.

³ Taavrumuuna Uqal̄ikun Agaayyutim iñiqtaŋigai supayaat. Atausriuraqunniñ iluqaaniñ iñiqtaŋikkaŋaniñ iñiqtaungitchuq ilaa piillugu.

⁴ Uqal̄iq kaŋigigaa iñuul̄hum. Taavruma iñuul̄hum iñuich qaggutigai, kaŋiqsiŋksraŋatnun Agaayyutmik.

⁵ Taamna qauma qaggutriruaq taaqtuamik, taaqtuam qamilguitchaa.

⁶ Agaayyun kilgiruaksramik tuyuqaŋniqsuq, iñuŋmik atiliŋmik John-mik,

⁷ taivrumuuna qaumakun iñuŋmik uqautrityaqtitlugu. Aggigñiqsuq iluqaisa kilgutmik tusraatquplugich ukpiqsritquplugillu.

⁸ John ilaa taivrumiŋaungitchaluaqhuni, aggigñiqsuq taivrumiŋa qaumamik uqautrityaqhuni.

⁹ Taimmataimña qauma ilumun aggil̄igmiñi nunam iñuiñun kaŋiqsipchaityaqtuaq iñupayaanik nunami.

¹⁰ Ilaa itman nunami, nuna iñiqtaupluni Ilaagun, naagasuli nunam iñuiñ ilitchuŋiŋiñiŋaat.

¹¹ Ilaa ilamiñun tikitman, ilaiñ akuqtungitchaat.

¹² Aglaan ilaŋich ukpiqsripl̄utin̄ akuqtuiruat ilaanik, ilaan qitungaŋiliutipkaŋai Agaayyutmun.

¹³ Tamatkua aniŋgitchut timim qitungiul̄hagun naagaqaa iñuum pisul̄hagun, aglaan anitqin̄iqsut tuvraŋlugu Agaayyutim pisul̄ha.

¹⁴ Taamna taggisiquaqtuaq Uqal̄igmik iñuguqhuni akunnaptikni iñuuniaqtuq. Uvagut qiñigikput kamanautaa inuqtuummataitchuaq ihuaqqutr̄ikun suli ilumutuul̄ikun. Taamna kamaun piliun Ilaan akuqtuaŋigaa aapamiñiñ Iŋñituaŋul̄igmigun.

¹⁵ John-ŋum taamna uqautiginiŋaa. Itnautigiplugu, “Taamna uqautigikkaŋa itnaqama, ‘Taimña aggiquaksraq aqupkun kamanatluktuq uvaŋniñ, takku anigaluaq-naŋa inŋaniksimaahuni.’”

¹⁶ Inuqtuusrimaiŋigmiñiñ nagliktaŋmigun Ilaan piliutiqaŋaatigut; iluqata ikayuŋaatigut ikayutqigaaqhuta ihuaqqutmigun.

¹⁷ Agaayyutim qaitchaa maliŋutaksraq uumuuna Moses-kun, aglaan ihuaqqun suli ilumutuul̄iq Jesus Christ-kun aggiquk.

¹⁸ Kia-unniñ Agaayyun qiñiŋaqsimaitchaa, kisimi Atautchim, taavruma atrin̄uruam Agaayyutmi suli Aapam saniŋaaniittuam, ilitchuŋipkautigigaa.

John Paptaaqtichirim Nipliŋha Christ-ŋunŋiñiŋipl̄uni

¹⁹ Jew-ŋuruat Jerusalem-miñ tuyuqaŋniqmata agaayuliqsini Levi-tkuayaaniglu apiqs-ruŋiaqlugu John kisuupmaŋaan,

²⁰ itna kiggutiksraisaŋaqani uqautiniŋai nalupqinaiql̄ugu, “Uvaŋa Christ-ŋunŋitchuŋa; Anniqsuqtiksrautaungitchuŋa.”

²¹ “Kisuuvitmi? Elijah-ŋuvich?” John-ŋum kiuniŋai, “Taavrumiŋaungitchuŋa.” “Naaga taimña Moses-ŋum uqautigikkaŋa sivuniksriqirauvich?” John-ŋum piñiŋai, “Taimñaungitchuŋa.”

²² Nipliutilgiñiŋaat, “Uqautitigutmi kisuutilaaŋnik. Uvagut kiggutiqaqtuksraurugut tuyugiriptiknun. Qanuqsamma nipliutigivich ilipkun?”

²³ John kiuniġai, “Uvaṇa taimñaauruṇa uqagimakkaṇa Isaiah-m sivuniksriqirim, itna, Iñuk tuqtuqtaq iñuiłaamiñ, Itqanaiyautisiuṇ apqutiksraṇa Atanġum, nalġuġlugu tumiksraṇa.” *Isaiah 40:3*

²⁴⁻²⁵ Taapkuva uqqiraqtit tuyuruat Pharisee-ṇuruaniñ, John apigilgiññiġaat, “Uvva, Christ-ṇunġiññiġuvich naagaqaa Elijah-ṇunġitchuvich, naagaqaa taimña sivuniksriqi-raunġitchuvich, suvaata paptaaġivich?”

²⁶ John kiuniġai, “Uvaṇa paptaaġutiqaqtuṇa imikun. Aglaan akunnapsitñi qichaqtuq ilitchuġimaisaqsi.

²⁷ Ilaa aqupkun sagviġisiruq. Uvaṇa sinjiilguyumiñaitchuṇaunniñ aluġutiṇnik.”

²⁸ Tamatkua atuummiñiqsut Bethany-mi Perea-mi Jordan taavanitchianani John-ṇum paptaaġtitchiviani.

Agaayyutim Ipnaiyaṇa

²⁹ Uvlutqikman John-ṇum Jesus qiñiġniġaa utlauruq inmiñun, aasrii upyaklugu, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaṇa piġityaqtuq nunam iñuiñ killuutaatnik!

³⁰ Ilaa taimñauruq uqautigikkaġa itnautigiplugu, ‘Iñuk imma agġiġñiaqtuq akiaqtiksraġa. Kamanatluktuaq uvaṇiñ, takku ilaa anigaluaqnaṇa inṇaniksimaaqhuni.’

³¹ Uvaṇa nalugaluaqlugu kisuugisiḷha, tikiumaruṇa paptaaġusriqluṇa imiġmik ilitchuġipkautigisruklugu Israel-aagmiunun.”

³² Uvva itnailiplugu John-ṇum ilisimarriġaa, “Uvaṇa qiñiġiġa Ipqitchuaq Irrusriq atqaqtuq pakmakṇa atriqaqhuni tiṇmiagruuratun aasrii ilaaniitluni.

³³ Kaniqsianingitchaluaġiġa kisuutilaṇa, aglaan Agaayyutim tuyuġirima imikun paptaaġityaqluṇa, uqautiġaṇa itna, ‘Ivich qiñiġisigiñ Ipqitchuaq Irrusriq atqaqpan aasrii inillaguni iñunmun, ilaa taimñaugisiruq paptaaġirusraq Ipqitchuakun Irrutchikun.’

³⁴ Aasrii uvaṇa qiñianikkiga taamna atuumaruq aasrii uqautiġitlaplugu Iġñiġiḷhagun Agaayyutmun.”

Jesus-ṇum Sivulliich Maliguaqtai

³⁵ Uvlutqikman John taraniilgiññiqsuq malġuṇnik maliguaqtinmiñnik piqasriqhuni.

³⁶ Qiñiqamiuṇ Jesus apqusraaqtuq John-ṇum upyaṇiġaa, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaṇa.”

³⁷ Taapkuak maliguaqtik tusraaplugu taatnaqman, maliutiniġaak Jesus.

³⁸ Jesus-ṇum kinjaqami, maliutiniqmakni qiñiqlugik apiginiġik, “Sua pakikipitchu?” Taapkuak kiuniġaak, “Rabbi, nani tukkuqaqpich?” (Taamnaguuq Rabbi mumiutiqaqtuq ilisautrimik.)

³⁹ Ilaan kiuniġik, “Uvuṇaġutik qiñiġiatku!” Taapkuak utlauri’amik qiñiġniġaak nani irviqaqtılaṇa, aasrii uvlivigiplugu. Sisamanun tuqtuqtaq iliyuṇnaqsiruami sassaṇ unuksraaqman.

⁴⁰ Taapkuak tusraaplutik John-ṇum uqautaanik maliutruruak Jesus-mik ilaqataa atiqagñiqsuq Andrew-mik, Simon Peter-m aniqatigiplugu.

⁴¹ Andrew-m sivulliuplugu paqilġaaġniġaa aniqatni Simon uqautiplugu, “Uvaguk paqitkikpuk Messiah” (mumiutiqaqtuq Christ-mik naagaqaa Annisquqtimik),

⁴² aasrii Simon Jesus-muutiaplugu. Jesus-ṇum qiñiqlugu nipliutiniġaa, “Ivichuvva Simon, iġñiṇa John. Taiyuutinikkisirutin Cephas-mik” (mumiutiqaqtuamik Peter-mik Iyagṇmiglu).

Jesus Tuqluḷha Philip-mik Suli Nathanael-mik

⁴³ Uvlutqikman Jesus sivunniġñiqsuq Galilee-mugukhuni. Ilaan Philip paqitlugu nipliutiniġaa, “Maliguaṇṇa!”

⁴⁴ Philip-guuq Bethsaida-ġmiuṇuniqsuaqtuuq Andrew-mlu Peter-mlu irviakni.

⁴⁵ Philip-ñumli nalautlugu Nathanael, uqautiniġaa “Uvagut paqitkikput taimña Moses-ñum uqautigimakkaña maliġutaksrani suli sivuniksriqirit uqautigikkañat. Ilaa Jesus-ñuniqsuq, Nazareth-miu, Joseph-ñum iġñiña.”

⁴⁶ Nathanael-ñum piñiġaa, “Qanusriq nakuuruuq aggitlava Nazareth-miñ?” Philip kiugaa, “Kiataamili qiñiġiaqsagun!”

⁴⁷ Jesus-ñum qiñiqamiun Nathanael utlautiruaq inmiñun nipliġniqsuq, “Uvvauna Israel-aagmiupiaġataq! Ilaani piitchuq pigiilaq.”

⁴⁸ Nathanael-ñum apiqsruġniġaa, “Qanuqlugu iļisimaviña?” Jesus-ñum kiugaa, “Philip-mun tuqluġaluaqtitnak qiñianiñniġikpiñ atanjusrima'avich asrirriraġaqtuami napaaqtumi.”

⁴⁹ Nathanael-ñum kiugaa, “Iļisautrii! Ilvich Agaayyutim Iġñiġiniġaatin! Israel-aagmiut umialiginiġaatin!”

⁵⁰ Jesus-ñum kiugaa, “Ilvich ukpiliqsiqpih qiñiġni'apkiñ sivuani ataani napaaqtum asrirriraġaqtuam? Qiñiġisirutin kamanatluktuanik taavrumakña.”

⁵¹ Jesus-ñum nipliutipsaagñiġai, “Iļumutuuruamik nipliutigipsi, Iļipsi qiñiġisigiksi qilak aņmaqpan suli Agaayyutim israġulgi mayutmuktuat naagaqaa atqaqtuat Iñuum Iġñiñanun.”

2

Jesus-ñum Atlanñuqtitchiļha Imiġmik Misruqqumun

¹ Uvluk piñayuakun katchuutniaqtuak inniqsuk Cana-mi nunaaqqimi Galilee-mi ittuami. Jesus-ñum aakaña itmiñiqsuq.

² Suli Jesus-lu maliġuaqtiniļu aiyugaaqtaupmiñiqsut katchuutniaqtuanun.

³ Misruġuutaat nuņupman, Jesus-ñum aakañan nipliutiniġaa, “Ukua misruġuutaiqsut.”

⁴ Jesus-ñum kiuniġaa, “Tiliuqtaksraġingitchikma sutquluña. Piviksraġasuli tikiu-maitchuq.”

⁵ Jesus-ñum aakañan uqautiniġai savaktit, “Piyumigiksi qanupayaaq tilikpasri.”

⁶ Taraniguuq itchaksrat qattaliat iyagaich imiġnun inniqsut, atausriq immaq-tutilaaqallaapluni iñuiññaqtun naagaqaa iñuiññaq qulit gallon-tun, Jew-ñuruat maliġutaksrirusriagikkagmikkun iġġuutiksraqtuġvikaanich.

⁷ Jesus-ñum uqautiniġai, “Immiqsigik qattat imiġmik.” Tarra immiġniġaich qaqlukpiuraqluġich. ⁸ Tarakñaasrii Jesus-ñum nipliutigai, “Tarakña qalusriļusri, niġiqpaktuat aņalataat payuksiun!” Taapkua payuñniġaat.

⁹ Aņalataata niġiqpaktuat uukamiun imiq misruġuġuqtitaq naluniġaa nakitñaaqtautilaaña tamarruma misruqqum, aglaan taapkua savaktit qalusriuruaq imiġmik iļisimaniġaat. Taavruma aņalataata niġiqpaktuat tuqluġniġaa uiksraun,

¹⁰ nipliutiplugu, “Atlas autaaqtitchiraqtut misruġuġiñniksramik sivulliuplugu, aasrii aiyugaaktat imianikmata, akiitluñniqsramik piqaqtitkaqsipļuġich. Aglaan ilvich itinniġiñ misruġuġiñniqsraq isruanunaglaan.”

¹¹ Sivulliqpianuplugu taamna quviqnaqtuuaq savaaq Jesus-ñum iñiqtaniġaa Cana-mi Galilee-miittuami. Ilaan kamanautni qiñiqtinniġaa. Aasrii maliġuaqtañ ukpiġiliutipsaagñiġaat.

¹² Tamarruma aquagun Jesus aakanilū nukatchianilū suli maliġuaqtinji Capernaum-muñniqsut, taraniasriiñ itlutin ikituurani uvluni.

Jesus-ñum Suaqluiyaiļha Agaayyuvikpauramik

¹³ Jew-ñuruat niġiqpagvikaanat atilik Apqusaakkauġmik tikiyasriuruq, aasriiñ Jesus Jerusalemmun aullaġniqsuq.

¹⁴ Agaayyuvikpañmi pakinniġaa iñuich tunniuqqairuat aņusalluñnik ipnaiñiġlu tinmiagruuraniglu suli simmiqsuqtit maninñik aquppuruat manniqiviniġmikni.

15 Aasriiñ aklunaamik, ipiğaqtuusriqhuni uumarupayaat aninnigai Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatniñ, manniqiviniç simmiqsuirit maninñik ulğutlugich, simmiqsuutiñiç siamitlugich.

16 Suli tiliplugich tunisiullaqtuat tinmiağruuranik itnaqhuni, “Tamatkua uvakḡa an-itçhigik! Aapaa tupqa tunisiuqqaiviguqnagu!”

17 Maliguaqtaiñ itqagnigaat uqalıq aglausimaruuaq itna, “Agaayyuun! Siqñigillapiahiğma tupigikkapnik iluqnauqsimaaqtitkaaḡa.”

18 Jew-ḡuruat nipliutitqinñigaat apiqsruutmik, “Sumik quviqnaqtuamik iñiqtaraqutin qinñiqtinnaqpiuḡ uvaptiknun nalaulhiñ taatnasriğaqavich?”

19 Jesus-ḡum kiugai, “Unauvva agaayyuvikpak piyağupsiuḡ, piñasruni uvluni nappatqikkisigiga.”

20 Jew-ḡuruat apiqsruğniğaat, “Piñasruni uvluni nappatqikkisiviunḡ? Malğukipiaq itçhak-srani ukiuni nappagñiakkauruq agaayyuvikpak una!”

21 Aglaan Jesus uqautigikkaḡa agaayyuvikpak atrinuniqsuq ilaan timaanun.

22 Taamani tuquhiğmiñ anitqikman, maliguaqtaiñ itqagnigaat taatna uqalıha, arguaqçutaitlugich aglausimaruuaq uqalıhich, suli Jesus uqautigikkaḡa.

Jesus İlisimagai İluqaisa İñuich

23 Jesus Jerusalem-mi ititlugu niğiqpagvikaami taggisigaqtuami Apqusraaqtitauliğmik iñugiaktuat ukpiğiniğaat qinñiqamisigik quviqnaqtuat savaaḡi.

24 Aglaan Jesus-ḡum ilumutuuginğinñigai, atakkii ilaan iñuich ilisimmaagiklugich.

25 İñuktigun kañiqsipkağniğnaqhuni inğinñiqsuq, ilaan kañiqsimmaagiklugich iñuich is-rummatiniç.

3

Jesus-ḡum İlisautriḡha Nicodemus-mik

1 Uvvaasriiñ inniqsuq iñuk atiqaqtuuaq Nicodemus-mik, Jew-ḡuruat sivulliuqtaiñ ilaḡat, piqataupluni taapkunani Pharisee-ḡuruani.

2 Unnuat ilaḡatni utlautiniqsuq Jesus-mun nipliqhuni, “İlisautrii! İlitçuğigikput ilvich ilisautriksrauplutin tuyuulhiñ Agaayyutmiñ. Kia-unniñ piyumiñaitçhai quviqnaqtuat savaat kisanik Agaayyutim piqasriumalugu.”

3 Jesus-ḡum kiugaa, “İlumutuuruamik uqautigikpiñ, iñuum anitqinğisuağuni, Agaayyutim aḡaayuqautaa qinñitlasriyumiñaitçhaa.”

4 Nicodemus-ḡum apiqsrulğinñigaa, “Qanuğuni iñuguaniktuaq anitqikkisiva? Nalupqinaitçuq, aakami iluanun isitqiaqsiyumiñaitçuq, anihhi tuglilğitlasriḡugu.”

5 Jesus-ḡum kiugaa, “İlumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiñ, İñuk anitqinğisuağuni imikun suli Ipqitçuakun Irrutçhikun isitlasriyumiñaitçuq Agaayyutim aḡaayuqautaanun.

6 Tamatkua aniruuaq iñuḡniñ iñugruiñaurut. Tamatkualiasrii kisiisa Ipqitçuam Irrutçhim anitqiksitaḡi iñuugisirut Ipqitçuakun Irrutçhikun.

7 Quviğusruutiginaḡu nipliutiga, ‘Anitqiksusraupiaqtusri’.

8 Anuği igliğaqtuq napmupayaagukami, ilipsiasriiñ tusraaplugu anuğim siigrunniḡa, aglaan ilisimatlaitçhiksi nakiñ agğiḡha unniñ napmuḡha. Taatnatun kiñapayaaq ittuq animaaqtuaq Ipqitçuakun Irrutçhikun.”

9 Nicodemus-ḡum apiqsruğniğaa, “Qanuğuni taatniitlagisiva?”

10 Jesus-ḡum kiugaa, “İlvich ilisautraugaluaqhutin İsrail-mi taamna nalunippiuḡ?

11 İlumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiñ, Uvaguḡ uqagaqtugut ilisimakkaptiknik suli ilisautriraqtugut qinñikkaptiknik. Aglaan nallipsi uqalıqput akuqtuğummataitçhaa.

12 İlipsi ukpiğinğitçhipsitña uqautikapsi nunakḡaqtatigun; qanuğusri ukpiğitlasriğisivisitña uqautigupsi pakmakḡaqtatigun?

13 Kiñaunniiñ pakmuña mayuqsimaitchuq, aglaan Iñuum Igñiña atqaqtuaq tatpakmakña.

14 Moses kivikmatun nimigianñuaq nappaqutamun suviksrailaami, taatnatun Iñuum Igñiña kiviktaksraugisiruq.

15 Kisupayaaq ukpiqsripluni turviñiktuaq ilaanik isruitchuamik iñuugisiruq.

16 “Agaayyutim nunam iñui piqpagivagitlugich, Igñituałuni aatchuutiginiġaa. Kisupayaaq ukpiqsriłikon turviñiktuaq ilaanik tuquyumiñaitchuq, aglaan isruitchuamik iñuugisiruq.

17 Atakkii Agaayyutim Igñiñi tuyuġingitçhaa atanniqsuqtautquplugu nunam iñuiñun aglaan anniqsuqtautquplugu iluqaitñun.

18 Kisupayaaq ukpiqsripluni tunñaviñiktuaq Igñiñanik, atanniusriaksraitçuq. Aglaan ukpiqsriñgitchuaq atanniqsimaanjaniktuq, takku ukpiqsriłikon tunñaviñiksimitłuni Agaayyutim Igñituaġikkañanik.

19 Taatnailiplugu taamna atanniusriaksraq ittuq, qauma nunam iñuiñun tikitman. Aglaan iñuich piqpagitlukkaat taaqtuaq taavrumakña qaumamiñ, takku ilinich irrusriñiksimaahutiñ pigiitçuamik.

20 Kisupayaam irrusriñiksimaahutuam pigiitçuakun qauma uumigigaa, suli utlauritlaitçuq qaumamun, takku ilaan irrusriġiliutikkani pigiitçuq sagviquñgitlugu.

21 Aglaan kisupayaaq irrusriñikkami ilumutuuruamik qaumamun utlauriraqtuq, taavrumuña qaumamun sagviumatquplugu irrusriġiliutikkani tupiksriłikon Agaayyutmik.”

John Paptaaqtichiri Iłisimaraułha Jesus-kun

22 Taavruma aquagun Jesus-lu maliguaqtinił u aullaġniqsut nunañanun Judea-m. Tarani ittuallañniqsuq ilinithi suli paptaaġipluni.

23 John-tuuq paptaaġiniqsuq Aenon-mi unasriñgitchuamiñ Salem-miñ, takku imġukkaqhuni tamanna. Iñuich utlaaġaqlugu ilaan paptaaġtaġniġai.

24 John taamna isiqsimaitçuqsuli isiqsivinmun.

25 John-ñum maliguaqtaiñ ilañich uqaksraqtuasiniqsut Jew-ñuruatlu taavrumuuna ipqiqsakkaulikun.

26 Aasriñ John-mun utlauritlutiñ uqautiplugu, “Iłisaurii! Anun itqaġiviuñ Jordan-ñum iġłuani piqatigikkan, ilvich uqautigikkan? Ilaa paptaaġiaqsiruq, aasrii iñuum iluqani utlakkaa!”

27 John-ñum kiuniġai, “Kiñaunniiñ sumik piqaġumiñaitçuq, Agaayyutmun qaitchiñġunnani.

28 Iłipsi iłisimarigigipsi nipliqsimałłapkun ‘Uvaña Christ-ñungitchuña, aglaan ilaan sivuani tuyuumaruña, itqanaiyautityaqtitlugu.

29 Nukatpiaq katchuutniaqtuaq niviaqsiam uiksrautigigaa. Nukatpam ilauraaña qichaqatauraqtuq naalaġniplugu, quviagiplugu tusraałha nukatpam katchuutniaqtuam nipaa. Taatnatun quviasrułiġa naammatigiruq.

30 Ilaa piġuqtuksrauruq kamañaqsitluguñi, uvañaasrii nuimaigłuña.

Ilaa Agġiqsuaq Qilañmiñ

31 “Ilaa agġiqsuaq pakmakña iluqaitñiñ kamanatluktuq. Nunakñaqtaġli iñułhiñaupluni nunamiittuanuruq, nunakñaqtanik nipiqaqhuni. Ilaa agġiqsuaq qilañmiñ kamanatluktuq iluqaitñiñ.

32 Aasrii uqautigigaa qiñikkani tusraakkañił, aglaan kisupayaat uqałha akuqtuñgitchaat.

33 Kia akuqtuiruam uqałhanik nalupqiginiġiġaa Agaayyutim ilumutuulha.

34 Taavruma Agaayyutim tuyuġikkañan Agaayyutim uqałhi uqaġiġai, takku Agaayyutim qaitçiplugu inunaiqlugu Ipqitçuamik Irrutçimiñik.

³⁵ Aapam Igñiñi piqpagiplugu aasrii supayaat aatchuutigigai ilaanun.

³⁶ Ilaa ukpiqsirruaq Igñigmik isruit chuamik iñuuliqaqtuq, aasrii tupiksriñgitchuaq Igñigmik iñuuliqağumiñaitchuq. Aglaan Agaayyutim qinnautaa nayuutigisiruq ilaani qanjavak taimuḡa.”

4

Jesus-lu Agnağlu Samaria-ğmiu

¹ Pharisee-ḡuruat tusraaniqsut Jesus iñunnatluaqsiñiplugu paptaağitlukhuniḡu John-miñ

² (Jesus ilaa paptaağingitchaluaqtitlugu, aglaan maliguaqtai).

³ Jesus-ḡum tusraa'amiuḡ uqağikkaḡat, Judea-miñ aullağniqsuq Galilee-mun utiqhuni.

⁴ Utiligmiñi taavrumani Samaria-kuaqtuksrauniqsuq.

⁵ Tikiñniqsuq Samaria-m nunaaqqinjanun atiqaqtuamun Sychar uḡasriñgiñniqsuamun nunaḡaniñ Jacob-ḡum qaisaḡaniñ igñigmimun Joseph-mun.

⁶ Jacob-ḡum nivvianaḡ taraniinniqsuaq. Aasrii Jesus igluağimikniñ iñiqtuqhuni, nivviam sanigaanun aquvinniqsuq, uvluq qitiqquqman.

⁷ Samaria-ğmiu ağnaq agğigñiqsuq imiqtağiaqhuni. Aasrii Jesus-ḡum nipliutiniğaa, “Imiksriḡa!”

⁸ Immali maliguaqtai nunaaqqimuniqsut niqiksramiknik tauqsiaqhutiḡ.

⁹ Ağnam Samaria-ğmim nipliutiniğaa, “Ilvich Jew-ḡurutin aasrii Samaria-ğmiuḡupluḡa. Qanuqhutin iniqpiña imigukhutin?” (Uvvatakku Jew-ḡuruat piqatigatlaitchut Samaria-ğmiunik.)

¹⁰ Jesus-ḡum kiugaa, “Iḡsimagupku Agaayyutim aatchuutiksraḡa suli kisuuḡa iniqtigikkaqpiç imiksritqupluni inigayağiñ, aasrii Ilaan qaitçilutin iñuunaqtuamik imigmik.”

¹¹ Ağnam nipliutigaa, “Ilvich qattaitmiutin, aasrii nivviaq itipmiuq. Nakiñmi imiq iñuunaqtuag piñayaqpiuḡ?”

¹² Jacob-ḡum sivulliapta uumiḡa nivviamik piqaqtitanatigut, qitunğaiñḡu suli pamiqsaḡni imigvigimakḡatnik. Ilvich Jacob-miñ kamanatluktuanunasarugivich?”

¹³ Jesus-ḡum kiugaa, “Kiñapayaaq imiqtuag imigmiñ uumakḡa imigulitqikkisiruq.

¹⁴ Aglaan kiñapayaaq imigmiñ aatchuutiksramniñ imigumi imigulitqinñiangitchuq, takku imiq aatchuutiksrağa itkisiruq ilaani suvliktuatun nivviateun imigmik iñuunaqtuamik, piqaqtillugu ittuksramik isruilaamun iñuuliğmun.”

¹⁵ Ağnam nipliutigaa, “Taavrumiḡa imigmik qaitçinḡa, imigulitqinğitchumuḡali unniñ uvuḡa imiqtatqinğitchumuḡa.”

¹⁶ Tarra Jesus-ḡum nipliutiniğaa, “Aullağutin uqautityağun ilaqatin pakma nayuqtigikkan, aasriiñ uvuḡatqigutik.”

¹⁷ Ağnam kiuniğaa, “Ilaqataitchuḡa.” Jesus-ḡum kiugaa, “Ilvich nalauttutin niqliqavich ilaqataiñniplutin.

¹⁸ Ilvich ilaqatniktuqsimaruami tallimani, aasrii nayuqtigikkan pakma nalaullogu ilaqatiginğitchiñ katchuusrimaitchiñ. Taatnaqavich nalauttutin.”

¹⁹ Ağnam nipliutigaa, “Taatnaiḡiplugu ilisimmatiqagñiqavich kaniqsigiga sivuniksriqi-rauḡiñ.

²⁰ Samaria-ğmiut sivulliaavut agaayumaaguurut uumani inğimi aasriiḡi ilipsi Jew-ḡuruani uqağaqtusri iñuich agaayumaagtuksrauniḡugich Jerusalem-mi.”

²¹ Jesus-ḡum nipliutiniğaa “Ağnaaq, ukpiğinḡa, Piviksraq tikitkisiruq iñuich agaayyuvigitlaigñiaqmatruḡ Aapa uumaniunniñ inğimi naagaunniñ Jerusalem-mi.

²² Samaria-ğmisi ilisimanğipiagiksi kisumun agaayumaagisi; uvagut aglaan Jew-ḡuruani ilisimagikput kisumun agaayumaagikput, takku iñuich anniqsuqtiksraḡat Jew-ḡuruaniñ kaniaqtuq.

23 Aglaan piviksraq tikisaaqtuq, pakmaunniñ tikiuamaaniktuq, ilumun putqataǵvıaqtuat agaayumaagvıgıniaqmatruŋ Aapa Ipqıtuakun Irrutchikunlu ilumutuukunlu. Takku Aapauruaq piqaǵuktuq iñuich agaayumaagvıgıniaqtuanik inmiñun taatnailılu.

24 Agaayyun Irrusriuruq. Tamatkua putqataǵvıaqtuat ilaanik agaayumaagtukrau-piaqtut Ipqıtuakun Irrutchikunlu ilumutuukunlu.”

25 Aǵnam nipliutiniǵaa, “Uvaŋa kaŋiqsimagıga Messiah taiyuutilik Christ-mik ag-gısaǵumaruaq. İlaan aggıgumi uqautisraǵumakkaŋatıgıt supayaamik.”

26 Jesus-ŋum nipliutigaa, “Uvaŋa uqaqatin İlaŋuruŋa.”

27 Taatnaanigmiuglu tarani Jesus-ŋum malıǵuaqtai utıǵniqsut. Atqunaq quvıgıtchaŋniqsut Jesus aǵnamik uqaqatıqaǵniqman. Aglaanguuq nalliata nipliutingiñniǵaa aǵnaq, “Sumik pisukpich?” naagaqaa apiqsrunǵiñniǵaat Jesus, “Suvaata aǵnamik uqaqatıqaqıch?”

28 Tarakŋa aǵnam imıqtautni unitıluǵu, nunaaqqımun utıǵniqsuq, uqaaqsipluniasriiñ iñunun,

29 “Malıgluŋa qıñiǵaqsiun iñuk uqautrıga suraǵalıpayaamnik. İlaa Christ-ŋunǵıtchaluaqpa?”

30 Tamatkua uniñniǵaat nunaaqqıq utlautiplutin Jesus-mun.

31 Taatnaıhatnıguuq, malıǵuaqtaiñ Jesus uqapsaǵniǵaat, “İlisautrii, niǵǵiñ!”

32 İlaan kiuniǵai, “Niqaıtıqaqtuŋa ilisimanǵısapsitñik.”

33 Taatnaqman malıǵuaqtai avatmun apiqsruqtautıaqsiñniqsut, “İñuum una payunǵıtchaluaǵniqpaun niqıksramik?”

34 Jesus-ŋum nipliutiniǵai, “Niqaıtıqaqtuŋa tupıksrıliǵmik tuyuǵırıma pitqutaanik suli itqanaılıksraŋanik savaam qaisaŋan iñıqtaǵıtqıpluǵu.”

35 “Uqaǵaqtusri, itnailıpluǵu nautchiivıksıgun, ‘Sısamani tatqıñi ittaqtuq katıchivıksraq.’ Uvaŋalı nipliutigıpsi, qıñıqtuallautaqsigik nauruat pakma piŋuqtuut katıtaulhiñaǵuqtıŋı.

36 İñuk kiprıpluni katıchırıuq akiññaǵaqtuq katıchıliǵmiñi nauruanik isruıtuhamun iñuulıǵmun, atunim aasrii nautchiıruaǵlu kiprıruaǵlu quviasruqatıǵıkkısiplutik.

37 Uqautaurıuq ilumutuuruq itna, ‘İñuk nautchiıraqtuq atlam aasrii kipıpluǵu, katıtluǵu mukkaaksraq.’

38 Uvaŋa tuyuǵıpsi kiprılusri katıchıtqıplusri nautchiıvinmi savaaqagvıgımaısapsitñi atlat savaaŋatni aasrii piññagısi taıpchua savaaŋatniñ.”

39 Samarıa-ǵmiut iñuǵıaktuat nunaaqqımikni ukpiqsrıñniqsut Jesus-mik aǵnam it-naıhagun, “İlaan uqautıgaŋa supayaamik atuqsımakkamnik.”

40 Taatnaqıluǵu Samarıa-ǵmiut tikitñamıtruŋ, ittuallaquaqsıñniǵaat inmikni. Jesus-ŋumaasriiñ malǵunı uvlunı nayuǵniǵai.

41 İñuǵıaksılaaǵniqsut ukpiqsrıruat ilaan uqaıttutaıgun.

42 Aasrii aǵnaq uqautiniǵaat, “Ukpiqsrıliqsugıt ilvıch nıpiıhiñaǵıngısapkun aglaan uvap-tıknik tusraıpluǵu, ilıchıuǵıgıput ilumutun annıqsuqtıksraulha nunam iñuiñik.”

Jesus Mamıtıchiñıqsuq Aŋalatchirim İǵñıŋanık

43 Kiñuagun malǵuk uvluk Jesus aullaǵniqsuq Galılee-mun.

44 İlaan ilisımagaluaqıluǵu, “Sıvunıksrıqırı kamakkusrıaqatııtıchuq inmi nunamiñi,” aullaǵvıgıniǵaa.

45 Galılee-mun tikitman iñuıch paǵlanıǵaat, qıñıanıklıluǵu supayaaq savaagıkkana niǵıqpagvıkaami taggısqıaqtuami Apqusaakkauıǵmik, takku ilıñıttuuq utlautıniqsut niǵıqpagvıkaamun Jerusalem-mi.

⁴⁶ Taatnaqhuni Jesus utitqinñiqsuq Cana-mun Galilee-mi ittuamun, sivuani imigmik misrugugutitchivinmiñun. Aasrii Capernaum-mi inniqsuq anjalatchiri igñiqagñiqsuq atnigñaqtuamik.

⁴⁷ Tusraa'amiun Jesus tikitlugu Galilee-mun Judea-miñ, utlaklugu apiqsruğniğaa Capernaum-muglugu ihuaqspkağayaitmañaan igñi tuqulhiñaagutuaq.

⁴⁸ Jesus-ñum nipliutiniğaa, “Nalliqsiunniiñ tarra ukpiqsriyumiñaipiaqtuq, qinñigaluaqani kamañaqtuaniglu savaanik quvinqaqtuaniglu.”

⁴⁹ Anjalatchirim kiulgiññiğaa, “Maliñña, qitunğaurağa tuqugaluaqtitnagu!”

⁵⁰ Jesus nipliutigaa, “Aullagiñ, igñigiñ iñuugisiruq!” Taavruma iñuum Jesus-ñum nipliutaa ukpigiplugu aullagñiqsuq.

⁵¹ Anjilaatmuktitlugu savaktaiñ paagñiğaat tusraapkağiaqlugu “Iğñigiñ iñuugaqsiruq.”

⁵² Apiqsruğniğai qanaaglaan igñi ihuaqsitmuaqspmañaan. Taapkua kiuniğaat, “Ikpaksraq uvluqpaguğniğmiñiñ atautchimun iliyunnaqspman uunaqhuutaiqsuq.”

⁵³ Aapauruam ilitchuğiniğaa atuummiha taivrumani sassagñigmi Jesus-ñum nipliutikmani, “Iğñigiñ iñuugisiruq,” Taatnaqhuni ukpiligñiqsuq, sulil uqagmij tupiqatipayaañilu.

⁵⁴ Taavruma tugliligiğaa quvinqaqtuq savaaña Jesus-ñum Galilee-mukman Judea-miñ.

5

Jesus-ñum Mamitichiha Atnigñaqtuamik Narvauram Siñaani

¹ Aquagun tamarruma Jew-ñuruat nigiqpagvikaanajat ilgiññiqsuq. Aasrii Jesus-tuuq utlautipluni Jerusalem-mun.

² Taamani Jerusalem-mi Ipnaich Paanajni narvauraqagñiqsuq tallimanik quligutilik. Hebrew-tguuq uqanajigun taiyuutiqağniqsuq Bethzatha-mik.

³ Iñugiallapiqhutin iñuich atnigñaqtuam nalaniqsut tamatkunani quligutit atinñi qinñitlatchuat, pisrutlatchuat, sulil auliyatlatat taqqiplutin imğum iliqsraqtikhsrajanik.

⁴ Uvvaguutakku qakugulitchiaqlugu Agaayyutim isragulgan imiq iliqsraqtitağniqmagu aasrii sivulliq atnigñaqtuaniñ kiñilgaaqtuq anjalataupkaqqaqlugu imiq mamitauragñiqsuq qanusripayaamik atnigñaqtağaluaññağmi.

⁵ Iñugguuq atnigñaqtuq iñuiññaq akimiaq piñasruni ukiuni tarani itmiñiqsuq.

⁶ Jesus-ñum qinñigniğaa nalaruaq sulil kanjiqsiplugu ilaan atnigñaħha takiruami, aasrii nipliutiniğaa, “Ihuaqsisukkaluaqpich?”

⁷ Atnigñaqtuam kiuniğaa, “Uvaña kiñisaitchaqtuña imiq iliqsraqtitaupman. Takanuññaqtaqtitluna atlam sivulliugağigaaña.”

⁸ Jesus-ñum nipliutigaa, “Makillutin, ikivğatin tigulugich pisrugiñ.”

⁹ Taimmaiñaaq taamna mamitauñiqsuq; ikivğani tiguplugich, pisruñniqsuq.

Uvluq tamanna taavruma atuummivia Jew-ñuruat minguiqsiagviniğaat.

¹⁰ Taatnaqlugu Jew-ñuruat nipliatiqsiñiğaat iñuk ihuaqsikkauruaq, “Ugluvak minguiqsiagviuruq. Atuqtaksraptiknun akitñautiniqsutin ikivğapnik akiyaqavich.”

¹¹ Ilaan kiuniğai, “Taivruma ihuaqspkaqtima uqautigaaña, ‘Iktivğatin tigulugich pisrugiñ.’”

¹² Taapkua apiqsruğniğaat, “Kia taatnaquvatin?”

¹³ Aglaan taavruma ihuaqsikkauruam ilitchuğinginiğaa kisuutilaaña, atakkii Jesus tamaakña piigñiqsuq iñugiakpagitluni tamanna.

¹⁴ Aquagun taavruma Jesus-ñum paqinniğaa Jew-ñuruat agaayyuvikpanajni aasriiñ nipliutiplugu, “Atañii. Pakma ihuaqsirutin. Killuqsatqinñiaqnak. Takku killuqsaguvich pigiitluktuaq tikitpiaqtuq ilipnun.”

¹⁵ Taavruma iñuum aullaqami Jew-ñuruat uqautiaqsiñiğai Jesus-ñuniplugu ihuaqspkaqtini.

16 Taavrumiña piqusriqhutin Jew-ḡuruat piyuagaqsiñiḡaat Jesus, ilaa iḡuaqsiñiḡipluḡu minguiqsiḡvium uvluani.

17 Jesus kiuniḡai, “Aapaga savaktuq ataramik iñiqḡuḡu, suli uvaḡaptuuq savaktuksraup-miḡuḡa.”

18 Taavruma nipliutim Jew-ḡuruat sivunniqsillapiḡniḡai tuqqutḡuḡuḡu, taavrumuu-nalḡiñaunḡitchuaq minguiqsiḡvium atuḡtaqsraigun aglaan nipliḡhagunlu Agaayyutmik aapaḡaḡniḡipluni suli atriḡiutiḡluni iḡmiñik Agaayyutmun.

Iḡñiḡuruam Aḡalatchiḡha

19 Jesus kiugai, “Uḡautigipsi ilumutuuruamik itna, Iḡñiq iñiqtaḡatlaitchuq iḡmigulḡhiñaq. Ilaa savaaḡaḡaḡtuq taavrumiña qñikkaḡmiñik Aapani savaaḡaḡman. Supayaamik Aapauruaq iñiqtaḡaḡman, Iḡñiḡantuuq savaaḡiraḡiḡaa.

20 Aapam Iḡñi urriqsuutiraḡiḡaa iluḡaanik savaaḡitlakkaḡmiñik, atakkii piḡpaḡipluḡu. Ilaan ilisautigisiḡpluḡu kamanatluktuanikunniñ tamatkunakḡa iñiqtaḡikkaḡniñiñ, ilipsi quviḡusrullapiatlasriḡusri.

21 Atriḡluḡu Aapaa aḡiḡchairaḡiḡha tuḡuruamik iñuḡutḡiḡiḡmun, taatnatullapiaḡ Iḡñiḡa qaitchitlaruḡ iñuḡiḡmik tamatkunḡa piḡsukkaḡmiñun.

22 Aapaḡa iḡmiñik atanniḡsunḡiḡhuni, aglaan Iḡñi qaitchianiḡniḡaa atanniḡiḡmik.

23 Taatnaḡhuni iluḡani kamakkun itkisiruḡ Iḡñiḡanun atriluḡu iñuich kamaḡsriḡhat Aapaḡanik. Kiñapayaaq kamakkutaitchumi Iḡñiḡanun kamakkutaitmiuḡ Aapaḡanun tuyuḡiraanun.

24 Ilumutuullapiaḡtuamik uḡautigipsi, Kiñapayaaq tusraaruḡ uḡautimnik suli ukpiḡs-riruḡ tuyuḡirimnik piññaktaḡtuḡ isruitḡuamik iñuḡiḡmik. Taamna atanniḡsiuyu-miñaitḡuḡ, aglaan piḡḡaaniktuḡ tuḡuḡaḡiḡmiñ iñuḡiḡmun.

25 “Uḡautigipsi ilumutuullapiaḡtuamik, Piviksraq tikiññaḡtuḡ, ami tikiuamaaniktuḡ tuḡuḡaruḡat tusraaḡksraḡat nipaanic Iḡñiḡan Agaayyutim, aasrii tamatkua tusraaruḡat iñuuniaḡtut.

26 Atriḡluḡu Aapauruaq Ilaa kaḡiuruḡaḡ iñuḡiḡmi, taatnatun Aapauruam inillakkaa Iḡñiḡikkani kaḡiutlasriḡluḡu iñuḡiḡmi.

27 Suli qaitḡha Iḡñi nalauluḡu aḡalatchiḡiksramik atanniḡsuiḡiḡmik, atakkii Ilaa Iñuum Iḡñiḡipluḡu.

28 Taamna quviḡusruutiginagu, piviksraq tikiññaḡtuḡ tuḡuruḡat iluḡatiḡ iḡuviḡni tus-raaḡsiḡhat nipaanic.

29 Aasrii ilinich aḡitḡiḡlutiḡ iḡuviḡniñ, tamatkua savaaḡiksuaḡ aḡiḡlutiḡ iñuḡiḡmun suli tamatkua savaaḡiḡḡuaḡ aḡiḡlutiḡ sivuuḡanaḡtuamun atanniḡsiuviksraḡmiknun.

Iḡisimarit Jesus-kun

30 “Sumik savaaḡaḡumiñaitḡuḡa uvapḡuiñaq. Uḡausriusriaḡa tuvraḡluḡu Agaayyut-miñ atanniiraḡtuḡa. Taatnaḡhutin atanniutitka nalaunḡaruḡ, takku piḡsulḡapḡun it-ingitḡluḡu, aglaan tuyuḡirima piḡsulḡhagun.

31 Uvapḡuiñaq uḡaḡsaḡniḡaḡuma, iñuich ukpiḡiyumiñaitḡhaḡ ilumutuuniḡluḡu.

32 Aglaan ittuḡ uḡautigiriga, uḡaḡtuḡaḡ ilumutun uvapḡun.

33 Ilipsi tuyuḡaḡapsi iñuḡnik kaḡiḡsiuḡtuksranik John-mun Paptaaḡtitchirimun, ilaan uḡautiḡaasri taavrumuuna ilumutuuruamik.

34 Iñuḡmik ilisimariḡaḡnaḡitḡhualuḡuḡa, aglaan taamna nipliutigigiga ilipsi anniḡsuḡu-plusri.

35 John atriaḡtuḡaḡ nannimik ikimaruamik qaummaḡiksipiḡluḡu, ilipsipsuuḡ sivikitchuami taimani quviḡaḡiḡksi qaumagikkaḡa.

36 Aglaansuli uvapḡun piḡaḡtuḡa ilisimarimik kamanatluktuumik John-ḡum ilisimaraulḡhaniñunniñ, makua savaat iñiqtaḡikkaḡma, Aapaa qaisaḡniñ savaaḡitḡpluḡiḡich itḡanaḡiḡluḡich tamatkua nalupḡinaiḡsruḡaḡat Aapamun tuyuḡiḡiḡa.

- ³⁷ Aapauruaqtuq tuyuqaqtuq uvaᅇnik uqaqtuq tamarrumuuna, ilipsi tusraangaaqsimaitchaluaᅇiksi nipaa unniñ kigiññaᅇa qiniᅇlugu.
- ³⁸ Ilipsi uqautturai pigingitlugich unniñ ukpiginᅇitlugu taamna tuyuᅇikkaᅇa.
- ³⁹ Iᅇisaagigisi uqalᅇhich aglausimaruat iñuuligᅇmik isrutchuamik paqitchiñasugiplusri. Tamarra tamatkua uqaᅇitqaqtuat uvapkun,
- ⁴⁰ aglaan piyummataitchusri uvaᅇnun utlautisrugusri aasrii piññagusri iñuuligᅇmik uvapkun.
- ⁴¹ “Nangaaqsiuhiksraq iñuñniñ qiniᅇniagagᅇitᅇhiga.
- ⁴² Aglaan ilisimagiksi, suutnagᅇitᅇhiksi piᅇpaksriᅇiq suvaluk Agaayyutim piᅇpaktᅇaᅇa.
- ⁴³ Agᅇiqsunᅇa Aapaa anjalatchisaagun aasii akuqtuᅇitᅇhipsitña. Naagasuli iñuk kiña agᅇiqpan inᅇmi sanᅇimigun, ilipsi akuqtuᅇniagᅇiksi.
- ⁴⁴ Ilipsi nangautisruuruani avatmun aasriiñ suliquᅇitᅇitᅇhiksi nangausriaksraqsi Agaayyutmiñ kisianiñ. Qanuᅇusrimi ukpiqsriñiaqᅇisi?
- ⁴⁵ Isrummatiginagu uvaᅇnun patchisiqutigisiñiᅇusri Aapaanun. Moses-ᅇum patchitri sagviummigaa, taimñaami Moses ilipsi tunᅇavigikkaᅇsi.
- ⁴⁶ Ilumun ukpiᅇiniᅇupsiuᅇ Moses, tunᅇaviginayaqmigipsitña ukpiᅇilunᅇa takku ilaan aglak-tigun uqaᅇitᅇigaaᅇa.
- ⁴⁷ Aglaan aglaagᅇikkaᅇi ukpiginᅇitñapsigik, qanuᅇusri ukpiqsrigisivisi uvaᅇna uqalimnik?”

6

Jesus-ᅇum Niᅇipchaitᅇha 5,000 Anᅇutirik

- ¹ Taavruma aquagun Jesus ikaanaruq taagatchiananun narvaᅇan Galilee-m. Taamna narvaᅇ tagᅇisiqacmiuᅇ Tiberias-mik.
- ² Iñugiallapiaqtuat malilᅇiñniᅇaat, atakkii ilinᅇisa qiniᅇlᅇgich quviqnaqtuat savaanᅇi iluaqsiraᅇaᅇlikun atniᅇniᅇaqtuanik.
- ³ Jesus qimiᅇaamun mayuᅇhuni, aquvinniqsuᅇ maliguaqtiniᅇu.
- ⁴ Jew-ᅇuruat niᅇiqᅇpagvikaanᅇat tagᅇisiqacᅇuᅇ Apqusraaqtitauligᅇmik tarani qalliᅇiqsuᅇ.
- ⁵ Jesus qiniᅇlᅇgich iñugiallapiaqtuat iñuich utlautiruat inᅇmiñun niᅇliutinigaa Philip, “Nakiñ tauqsigayaqᅇisa niᅇisuiᅇgutiksraᅇatnik ukua iñuich?”
- ⁶ Taavruminᅇaguuᅇ niᅇliutinigaa Philip uuktuaᅇlugu, Jesus-ᅇum ilisimaanikkaluaᅇlugu suᅇiksrani.
- ⁷ Philip-ᅇum kiunigaa, “Malᅇuk kavluutik akiaknik naamayumiñaitᅇhut qaqᅇiaᅇ-sisigisaᅇuᅇtᅇigik iñulla mikiruuramikunniñ niᅇiyumiñaqsilugu.”
- ⁸ Maliguaqtit ilanᅇata, Andrew, Simon Peter-m aniqataa, niᅇliqsuᅇ,
- ⁹ “Uvvauvanᅇi nukatpiagruk piᅇagᅇniqsuᅇ tallimanik qaqquuranik barley-nik sulᅇ qalu-uraanᅇik. Aglaan suᅇgisivat taapkua itna iñugiaktigiruami iñuñmi?”
- ¹⁰ Jesus niᅇliutigai, “Iñuich aquviteᅇhigik.” Ivigaanᅇupluniguᅇuᅇ tamanna. Iñuk iluᅇani aquvinniqsuᅇ. Anᅇutiñiñat 5,000-siyunᅇaᅇ.
- ¹¹ Jesus-ᅇum qaqᅇiaᅇ tigu'amiuᅇ, Agaayyun quyanigaa agaayupluni, au-taagutaupluniasrii iñuñnun aquppiruanun. Taatnatunsuli iñiqtaᅇagᅇniqsuᅇ qalukkun. Aasrii iluᅇatinᅇ niᅇiñisut pisuiᅇataᅇhutinᅇ.
- ¹² Niᅇisuiᅇlakmata, Jesus niᅇliutigai maliguaqtini, “Ilakupayaat katiteᅇhigik aasrii iksis-runᅇaqasri.”
- ¹³ Katiteᅇhi'aminᅇ, immigᅇniᅇaich qulit malᅇuᅇnik aguupmaich ilakuatnik tallimaniñ barley-niñ qaqquuranᅇiñ iñuich niᅇᅇivigikkaᅇatñiñ.
- ¹⁴ Iñuich qiniᅇqamitruᅇ quviqnaqtuᅇaᅇ savaaᅇ Jesus-ᅇum iñiqtaᅇa niᅇligᅇniᅇisut, “Ilumutun una ilaanuniqsuᅇ. Tarra sivuniksriᅇirauniqsuᅇ agᅇiqsuksrautaᅇruaᅇ nunam iñuiniñun.”
- ¹⁵ Jesus-ᅇum kanᅇiqsiñigaa iñuñnun umialiguᅇtinnialiksrani nunuriluni. Taatnaᅇhuni unitᅇgich aullaumiᅇgallaᅇniqsuᅇ qimiᅇaanun kisimi.

Jesus-ñum Pisrułha Imğum Qaanagun

16 Unnuksraaqman maliguaqtai narvamun utlautiniqsut.

17 Umiamun iki'amın utiaqsiñiqsut Capernaum-mun ikaaqlugu narvaq. Unnuaguqman Jesus-ñum utlangiññigaisuli.

18 Anugigutuqpaurağniğai qailguutiqlugich.

19 Maliguaqtit iputlutin piñasrunik naagaqaa sisamanik mile-lanik iglianigmiullu, qiñiaqsiñigaat Jesus pisruktuaq imigmi qalliruaq umiamun. Aasrii ilinich iqsitçhal-lapiagniqsut.

20 Jesus-ñum nipliutiniğai, “Iqsiñasri! Uvañauruñ.”

21 Taapkua ikiyumaliqsipiagniğaat, aasrii ikipman taimmaiñaq umiam tikiññaniktigniğaa sivuniğikkani.

Jesus-ñum Qaqqianułha Iñuukigmi

22 Uvlutqikman iñuich iñugiaktuat aullangitçhuat tamaaniananiñ narvam, ilitçhuginiğaat atausrisualuk umiaq taraniitilaananiñ. Jesus aullaqataungiłha maliguaqtimigun sulii itqaginiğaat kisimin maliguaqtaiñ aullaçhat.

23 Atlat umiat Tiberias-miñ tulaagaqsiñiqsut qaniñanun niğiqpagviata Atanguruuq agaayutrianikman.

24 Iñugiaktuat kaniqsima'amitruñ Jesus taraniingilçha unniiñ maliguaqtai, umianun ikiplutin Capernaum-mun aullağniqsut pakaklugu.

25 Narvam igluani iñuich Jesus paqitnamitruñ, nipliutiniğaat, “Iisautrii! Qaqaaglaan mañaqpich?”

26 Jesus-ñum kiugai, “Iłumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, paqitkipsitña takku niğilçapsigun qaqqiamik pisuiğataçhusri piqutigitlusruñaqnagich qiñikkasri quviçnaqtuat savaatka sanğigikkapkun.

27 Sakuugutiqaçasri niqimik piungiqsaqtuamik aglaan sakuugutiqağitçhi niqimun it-tuaksramun isruitçhuamun iñuukigmun. Taamna niqi Iñuum Igñiñan qaitkisigaa ilip-sitñun, takku Agaayyutim Aapam nalunaiqaçagigaa iħuağikkaułhagun Ilaa.”

28 Tamatkua apiqsruğaat, “Suruksrauvisa savaaqagñiağupta Agaayyutim savaaniñik?”

29 Jesus kiugai, “Uvva savaaq savaagitqukkana Agaayyutim ilipsitñun, ukpiqs-ritqugaasri ilaanik tuyuğikkağmiñik.”

30 Tamatkua kiugaat, “Sumik qiñikkigayaqpisigut quviçnaqtuamik sanğipkun, uvagut qiñiglugu ukpiqsritlasriłuta ilipnik. Sumik iñiqtaqağayaqpich?”

31 Sivulliavut niğimarut taiyuutilinmik Manna-mik qaqqumik pakmakñaqtamik suviksrailaami atriplugu uqautigimaruaq inilçaan uqaligmi, itna, ‘Ilaan qaitçhigai qaqqumik niqiksranatnik pakmakña.’ ”

32 Jesus nipliqsuq, “Iłumun nipliutigipsi, taimña Moses niqiqaqitçhiruq ilipsitñik pak-makña timilhiñamun ittuamik, taiyuutilinmik Manna-mik. Uvvaaglaan Aapaa qaitçhi-gaasri iñuunaqtuamik iłumutuuruamik niqiksramik pakmakña qilaniñ.

33 Uvvatakku niqiksraq Agaayyutim qaisana ilaanuruq atqaqtuaq pakmakña iñuukigmik qaitçhipluni nunam iñuiniñun.”

34 Tamatkua nipliutiniğaat, “Ataramik qaitçhisigut taavrumiña niqiksramik.”

35 Jesus-ñum nipliutigai, “Uvaña atrigigaana qaqqiam niqiksrauruam timikun, uvaña kanigigaana iñuutlasriłiksram iñuutçhikun. Iñuk utlautiruaq uvañnun niğisulitqikkumiñaitçhuq, sulii ukpiqsriuruaq uvapkun imiğulitqikkumiñaitçhuq.

36 Aglaan uvaña uqautianikkipsi arguaqtułçapsigun, takku ilipsi qiñiğaluaqluñ savaagikkapkun ukpiqsrisunğitçhusri.

37 Kiñapayaaq Aapaa qaisana uvañnun utlautigisiruq. Aasrii kiñapayaaq uvañnun utlautiruaq saqitçhumiñaitçhiga.

38 Takku atqaqtunja pakmaknja tuyugirima pitqutigikkaña iñiqtagityaqługu, pisullapkuungitchuaq.

39 Uvvauna pisuligigaa tuyugirim uvamnik tammaitqungihiksrağa nalliatnikunniñ qaisagianikkañiñ uvañnun aglaan iluqaisa anitqiksillugich iñuuhigmun uvlumi aqulligmi.

40 Uvvauna Aapaa pisuligigaa iluqatin qiniqtuat igñiguruamik suli ukpiqsriruat ilaanik piqahiksrañat isruitchuamik iñuuhigmik aasrii uvaña makititkisiplugich iñuuhigmun aqulligmi uvlumi.”

41 Jew-ñuruat uqapiluuatigiasniñaat ilaan nipliñhagun, itna, “Uvaña niqiksrauruña atqaqtuaq pakmaknja.”

42 Ilinich nipligñiqsut, “Jesus-ñungitpauna, Joseph-ñum igñiña? Uvagut ilisimagivut aapanalu aakanalu. Qanuqhunimi nipliava atqağniplumi pakmaknja?”

43 Jesus kiugai, “Uqapiluguiqitchi!

44 Kiñaunniñ uvañnun utlautilguitchuq kisanik Aapauruam tuyugirima uvañnun utlautipkaqmani. Aasrii uvaña anitqiksitkisigiga iñuuhigmun uvlumi aqulligmi.

45 Sivuniksriqirit aglausimaruat, ‘Agaayyutim iñupayaat ilisautigisigai.’ Kisupayaaq naalağniruaq Aapamik suli ilitchiyumaruaq ilaaniñ utlautiraqtuq uvañnun.

46 Kia-unniñ qiniqsimaitchaa Aapa, aglaan kisimi Agaayyutmiqnisauruam qiniqsimagaa Aapa.

47 Ilumutuuruamik nipliutigipsi, kiñapayaaq ukpiqsriruaq isruitchuamik iñuuhiqaqtuq.

48 Uvaña qaqqianuruña iñuunaqtuaq.

49 Ilipsi sivulliasri nigimanñagmin pakmakñaktamik qaqqumik suviksrailaami tuqurut timimikkun.

50 Aglaan qaqqiaq atqaqtuaq pakmaknja itniittuq, kiapayaaq nigikpagu tuquyumiñaitchuq.

51 Uvaña iñuunaqtuaq qaqqiaq atqaqtuaq pakmaknja. Kiñapayaaq iñuk nigigumi taavrumakña qaqqiamiñ iñuugisiruq taimuña, aasrii timiga qaqqianuruq qaisaksragikkağa nunam iñui iñuutlasritquplugich.”

52 Taatnaqman Jew-ñuruat uqaatchagutiniqsut inmiknun aasrii apiqsruruługu, “Qanuguni uuma iñuum timimiñik niqiksriñiñiaqpatigut?”

53 Jesus-ñum kiugai, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, ilipsi nigingitchupsion timaa Igñiñan piqagumiñaitchusri iñuuhigmik ilipsitñi.

54 Kiñapayaaq niqiniktuaq timimnik suli iminiktuaq augikkamnik isruitchuamik iñuuhinñaktaqtuq, aasrii anitqiksitkisigiga iñuuhigmun aqulligmi uvlumi.

55 Uvatakku timiga ilumun niqiksrauruq, suli auga ilumun imiksrauruq.

56 Kisupayaaq niqiaqtuaq timimnik suli imiaqtuaq augikkamnik iñuuruq uvapkun suli iñuugisiplumi piqasriutiluni uvañni.

57 Iñuuruam Aapam tuyugipluña, suli uvañaptuuq iñuuruña ilaagun, taatnatuntuuq kiña niqiaqtuaq uvamnik iñuugisipmiuq uvapkun.

58 Iñuum taamna qaqqiaq niqigigumiñ iñuugisiruq qanavak taimuña. Taamnauruña qaqqiaq atqaqtuaq pakmaknja atrigingisaña qaqqiam sivulliapsi nigitchañat, naagaunniñ tuquplutiñ.”

59 Taatnağniğai Jesus-ñum ilisautriñigmiñi katrağvinmi Capernaum-mi.

Uqalhich Isuitchuakun Iñulikun

60 Iñugiaktuat maliguaqtaiñ tusraaplugu nipligñiqsut, “Taamna ilisauttun akuqtuhiksraña sakiqnaqtuq. Kia naalağnigisivaun?”

61 Uqautigaluaqtitaniguuq, Jesus-ñum kanisimapmitchañi maliguaqtini uqapiluktuat tamarrumuuna uqagikkagmigun. Taatnaqlugich nipliutiniğai, “Taavruma nipim piyum-mataiqsitkaqsivasri?”

62 Isrummatigisriun qiniliksrana Igñiñan Iñuum utiaqsikpan sivuani irvigi-makkağmiñun. Taatnaqsikpan nikaligukkayağniqipsi?

⁶³ Ippqitchuaq Irrusriq iñuuliqaqtitchiruanuruq. Timi iñuuliqaqtitchiñgitchuq. Uqallich ilipsitñun uqautigianikkatka Irrusriurut, suli iñuupkağisipiagaasri.

⁶⁴ Naagauvva ilapsi ukpiğingitchaich,” Jesus-ñum taatnağniğai. Iisimaplugu aullağniisağatałhaniñ kisuulhat ukpiqsriñgitchuaq suli kisuugisiłha tuniriksrağmi.

⁶⁵ Aasrii nipliğniqsuq. “Taavrumiña piqusriqlugu uqautigipsi, kia-unniiñ utlautiyumiñaiłha uvañnun kisianik Aapam utlautipkaqpani taatnatlasriługu.”

⁶⁶ Taavruma aquagun iñugiaktuat maliguaqtai kiñumuaktut malitqikkummataiqlugu ilaa.

⁶⁷ Taatnaqhuni Jesus nipliutiniğai qulit malğuk maliguaqtini, “Ilipsipsuq kiñumuakkumanğitchaluaqmivisi?”

⁶⁸ Simon Peter-m kiuniğaa, “Ii, Ataniiq, kimunmi aullağisivisa? Ilvich pigigitin uqallich isruitchuamik iñuunaqtuat.

⁶⁹ Pakma ukpiğigikput ilitchuğiplugu ipqitchuanutilaan Agaayyutmiqnisauplutin.”

⁷⁰ Jesus kiugai, “Ilipsi qulit malğuuplusri piksraqtaagingitpisimi? Aglaan ilari Tunğaqmiqnisauruq.”

⁷¹ Ilaanguuq uqautiginiğaa Judas, iğniña Simon Iscariot-ñum. Uvvataku Judas qulit malğuuqataugaluaqhuni, tunisiyumaniqsuq Jesus-mik.

7

Jesus-lu Aniqataiłu

¹ Tamarruma kiñuagun Jesus igliğniqsuq Galilee-mi, igliğummataiłaqhuni Judea-mi, atakkii Jew-ñuruat tuqqutçukługu.

² Jew-ñuruat niğiqpagvikaanata Palapkaat tikiyasriruq.

³ Uvvaasriiñ Jesus-ñum nukatchianiñ añutit nipliutiniğaat, “Unillugu mannaaq, aullağiñ Judea-mun, ilvilli maliguaqtivich taamani qiñiğumigaat savaaq iñiqtağikkan.

⁴ Kiñaunniñ iriqsimatłaitçuq savaağmigun ilisimatqullapiaqami. Ilvich iñiqtaqaqtuami tamatkuniña, iluqaitñun iñuñnun ilitchuğipkağiñ.”

⁵ Taatnağniğaat nukatchianiiñ ukpiqsriñgitłutin Ilaanik.

⁶ Jesus nipliutigai, “Piviksrağa nalaullugu tikiurangitçuqsuli. Ilipsi aullałhiñaanurusri sumipayaaq.

⁷ Nunam iñuiñ uumigikkagingitçhaasri uvaptun, atakkii uvaña uqausrimaplugich iñuuniałhat pigiiłhagun.

⁸ Ilipsi niğiqpagvikaanukkitchi. Aullağitçuña pakma atakkii aullağviksrağa tikiurangitçuqsuli.”

⁹ Taatna uqautilğaaqlugich Galilee-mi ittuallañniqsuqsuli.

Jesus Niğiqpagvikaanani Palapkaatit

¹⁰ Aquagun nukatchiani niğiqpagvikaanuanikmata, Jesus-tuuq aullağniqsuq sagviaqtusrunaqani iñuñnun, aglaan nalunautçipluni.

¹¹ Jew-ñuruat qiñiğniagałniğaat niğiqpagvikaanani itnaqhutin, “Naamiimma taimña?”

¹² Iñuich atqunaq uqaksraqtuniqsut Ilaagun, ilañich uqaqhutin iñullautauniplugu aasriiłu ilañich uqaqhutin pigiiñniplugu kinnitñiñniplugu iñuñnik.

¹³ Aglaan kia-unniiñ uqaksraqtutigingiñniğaa sagviğlugu, atakkii iqsiplutin Jew-ñuruat sivulliuqtinik.

Jesus Iisautriłha Niğiqpagvikaanani

¹⁴ Niğiqpagvikaanata avvaña atuumaanikman, Jesus utlautiniqsuq Jew-ñuruat agaayyuvikpañatnun aasriiñ ilisautriaqsipluni.

¹⁵ Jew-ñuruat atqunaq quviğutçhañniqsut nipliqhutin, “Qanuqhuni una iñuk ilisimaniqpa apai, ilisaqsimaitçaluaqhuni?”

¹⁶ Jesus kiugai, “Iisauttutiga uvamniqnisaunğitçuq aglaan Agaayyutmiñ tuyuğirimniñ.

17 Kisupayaam piyummatiqagumi maliguglugu Agaayyutim pisulha ilisimatlagisigaa ilisauttutma Agaayyutiqniqsaukmagaan naagaqaa uvamniqnisaukmagaan.

18 Iñuk nipiqaqtuaq inmigulhiñaq piññañniağaqtuq kamagitchiulikstrağmiñik. Aglaan taamna kamañaqtitchiruaq tuyugirimiñik ilumutuuruq, ilaani piitchuq tanjigilaq.

19 Moses-ñumliumaa qaitchitchañsri maligutaksranik? Aglaan nallipsiunniiñ maligutaksrapayaaq tupigingitchaa. Suvaata tuqqutchumavisitña?”

20 Iñugiaktuat kiugaat, “Ivich tuunğaqtuqatutin! Kia tuqqutchukpatin?”

21 Jesus kiugai, “Atautchimik quviqnaqtuamik savaaqagama, iluqasri quviğusruutigigiksi.

22 Moses-ñum tiliñigaasri igñaurasri nalunaitñutchiquplugich. Nalunaitñutchiqsauviksrañat nukatpiağruich uvluq nalaurrutipman minguiqsiagviñmun nalunaitñutchiqsuursri minguiqsiagviñmi. Uvvasuli, taamna tillisiñ aullağniñğitchaluaqmiuq Moses-miñ aglaan sivulliapsitñiñ ilaan sivuani.

23 Nukatpiağruk nalunaitñutchikkautlaniqpan Jew-ñuruat minguiqsiagviatni, Moses-ñum maligutaksraña navigunğillugu, suvaatami uumisuuivisitña iñuñmik iluaqsipkaiñipluña Jew-ñuruat minguiqsiagviatni?

24 Atanniqsuiñasri sagvirautigulhiñaq qiññañhiñakun aglaan atanniqsuisitchi nalaunñaruakun.”

Jesus Christ-ñuva?

25 Jerusalem-miut ilañich nipliğniqsut, “Imñaunğitchaluaqpa iñuk ipchua tuqqutchukkañat?

26 Aasrii maaniittuq! Ilaa uqautriruq sagviqhuni. Naagauvva nalliatunniiñ ak-itñañgitchaat. Ipchua sivulliuqtit kanjicsiñğitchaluaqpatruñ Christ-ñuniługu?

27 Aglaan Christ aggiqpan, kia-unniñ ilisimayumiñaitchaa nakitñaqtaulha. Naagauvva ilisimagikput uuma iñuum kisunñik añayuqaaqalha.”

28 Jesus ilisautriñigmiñi Jew-ñuruat agaayyuvikpañatni nipliğniqsuq nipitusripluni, “Ilipsi ilitchigipiagaluaqpsitña? Kanjicsivisiuñ nakitñaqtautilaaga? Uvaña aggingitchuña uvapkuiñaq, aglaan tuyugiriga ilumutuuruq. Ilipsi nalugiksi.

29 Aglaan ilisimagiga atakkii Ilaaniñ aggiqluña, aasriñ Ilaan tuyugipluña.”

30 Tamatkuaguquq iñuich tiguyumagaluağniğaat, aglaan kia-unniñ tigunğiñniğaa takku Ilaan tigukkauviksraña tikitmangitluni.

31 Iñugiakpauraqtuat ukpiqsriñiqsut Ilaanik, aasrii nipliqhutin, “Taimña Christ aggiğumi, quviqnatluktuanik savaanik iñiqtaqagisiva uuma iñuum iñiqtanjiniñ?”

Tigurit Tiliraurut Tigutquplugu Jesus

32 Pharisee-ñuruat tusraa'amisigik, iñugiaktuat isivruağutiqaqtuat ilaanik, ilinich piqasriqhutin qaukñich agaayuliqsiniq tuyuqagniqsut qaunaksrinik tigutaaquplugu Jesus.

33 Jesus nipliğniqsuq, “Uvaña nayuqtaullapsaagaluğupsi aullağisiruña Ilaanun tuyugirimnun.

34 Ilipsi pakiaqsigisigipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña, aasriñ irviksramnun tikitchumiñaitchusri.”

35 Taatnaqman Jew-ñuruat uqaaqsilğiñniqsut inmiknun, “Napmuñniaqpa una iñuk uvap-tiknun paqitchumiñaiñniiva? Ilaa aullağniqpa Jew-ñunğitchuat nunaaqqiatnun, Jew-ñuruat iñuuniagviatnun ilisautityağlugich Jew-ñunğitchuat?

36 Uvvataku nipliqsuq, ‘Ilipsi pakikkisigaluğipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña.’ Nipliqsuqsuli, ‘Irviksramnun tikitchumiñaitchusri.’ Qanuqpami taatnaqami?”

Kuunji Iñuunaqtuam Imğum

37 Niğiqpagvikaam uvlua aqulliq nuimatluktaununiqsuq. Taavrumani uvlumi Jesus qichaqhuni nipliğniqsuq nipitusripluni, “Kisupayaaq imigukkumi utlautiluni uvañnun imigli.

³⁸ Atrilugu aglausimaruat uqallich, itna, ‘Kiñapayaaq ukpiqsriqpan uvapkun imga suvliktuaguñiaqtuq silatmun uummataaniñ.’ ”

³⁹ Taatnaiplugu Jesus-ñum uqautiginigaa Ipqitchuaq Irrusriq akuqtuñiakkanat ukpiqsriuat ilaanik. Tarani taatnalhani Ipqitchuaq Irrusriq aatchuutaumaitlunisuli, takku Jesus utiqsimaitlunisuli pakmuña qilañmun.

Atingirrun Iñuñni

⁴⁰ Iñugiaktuam iñuum tusraa'amitruñ Jesus-ñum uqalhi nipligñiqsut, “Una tarra iñuk ilumun taimña sivuniksriqiraupiaqtuq!”

⁴¹ Ilañilli niplianiqsut, “Christ-ñuruq (itnautauruamik Anniqsuqtimik).” Aglaali atlat itnagñiqsut, “Christ aggigumiñaitchuq Galilee-miñ.

⁴² Agaayyutim uqallich aglausimaruat itnaqtut Christ kiñuviağigisiñiplugu David-mun, suli anigisiñiplugu Bethlehem-mi nunaaqqiani David-ñum.”

⁴³ Taatnaqhutin iglugiiksinniqsut iñugiaktuat piqsriqhutin ilaanik.

⁴⁴ Ilañisa tiguyumagaluağniğaat aglaan kia-unniiñ tigungiññigaa.

Ukpiqsriñğihat Jew-ñuruat Qaukllich

⁴⁵ Qaunaksrit utigñiqsut qaukllich agaayuliqsininun suli Pharisee-ñuruanun. Taapkua apiqsruğniğaiç, “Suvaata uvuñautingitpisiuñ?”

⁴⁶ Qaunaksrit kiuniğaiç, “Uvagut tusraavaaluktugut iñuñmik taatna uqalgutigirumik.”

⁴⁷ Pharisee-ñuruat nipligñiqsut, “Ilipsi kinnipchangitchaluaqpisi?”

⁴⁸ Ilitchuğimaitpisiuñ nalliata sivulliuqtipsa suli Pharisee-ñuruat ukpiqsriñğihat ilaanik?

⁴⁹ Aglaan iñugaağruich kisimiñ ukpiğigaa. Tamatkua iñuich kanjqsimmataitçhut maligutaksranik Moses-kun. Taatnaqhutin suksraungiqsuyumaaqtut.”

⁵⁰ Nicodemus-guuq ilauniqsuq taapkunani qaukligñi suli Pharisee-ñuruani. Taamna qiñigaiçtauq Jesus-mik sivuani, aasrii nipligñiqsuq,

⁵¹ “Maligutaksrağikkaptigun atanniipkatlaitçaatigut iñuñmik tusraagaluaqnagu naagaqaa ilitchuğigaluaqnagu sumik pisilaaña.”

⁵² Taapkua ilaiñ kiuniğaaç, “Uvva, Galilee-ğmiuñupmivich? Ilitchuğimaiññiqpiuñ uqallich aglausimaruat? Ilsağlugich aasriiñ kanjqsigisigiñ sivuniksriqirit agğiñgaqsimaiçhat Galilee-miñ.”

Ağnam Anjukkauha Sayuñatikun

⁵³ [Tarani iluqatin añilaagñiqsut,

8

¹ aglaali Jesus utlautiniqsuq iñgiuramun atiliñmun Olives-mik.

² Uvlaakuagun uvlaatchaurami Jesus utlautilgiññiqsuq Jew-ñuruat agaayyuvikpañatnun. Iñuich iñugiakpauraqtuat kattivigilgiññigaa. Aasrii aquvitluni ilisautiaqsilgiññigai.

³ Aglaliqirit suli Pharisee-ñuruat tikiutriñiqsut ağnamik anjukkauuamik sayuñatikun aasrii iluqaisa sivuğaatnun qichaqtillugu.

⁴ Jesus-mun nipligñiqsut, “Ilisautrii! Una ağnaq anjukkauuq sayuñatikun.

⁵ Uvagut maligutaksriusriaptikni Moses-ñum tillisiqakkanatigut taatnasriq ağnaq iyagañmik miłuqtuğlugu tuqutaksrauplugu. Qanuğli una ağnaq nipliutiginayaqpiuñ?”

⁶ Taatnagñigaaç Jesus pitchaqługu ilinich piqagukkalaqhutin agvisiksramik. Aglaan Jesus sikitluni nunamun aglañniqsuq argañmiñik.

⁷ Taapkua apiqsruqtaqtuiñaqsipmata, Jesus qichaqhuni nipliutiniğai, “Nallipsi kiluqsasqsimaitçuam sivulliluni iyagañmik miłuqsaaqğliuñ.”

⁸ Taatnaqqaqhuni sikitluni nunamun aglaaqsilgiññiqsuq.

⁹ Taamna tusraa'amitruᅇ, taapkua iluqatin aullaᅇniqsut atausriutaaqhutin aullaᅇniplutin utuqqautluᅇniᅇmikniᅇ, Jesus kisinᅇuqlugu aᅇnaᅇlu qichaqtuaq tarani.

¹⁰ Qichatqikhuni nipliutiniᅇaa aᅇnaq, “Naamiimma taipchua? Nalliataunniᅇ tuqqutaksraᅇuᅇnivatin?”

¹¹ Aᅇnam kiuniᅇaa, “Ii, Anᅇun! Nalliatnik israaqtaitchuᅇa.” Jesus nipliutigaa, “Uvaᅇaptuuq tuqqutaksraᅇuᅇumiᅇnaitchikpiᅇ. Aullaᅇhiᅇnaaᅇuqtutin aᅇlaan killuqsatqisruᅇaᅇnak!”]

Jesus Qaumman Nunam Iᅇuiᅇun

¹² Jesus-ᅇum iᅇuich nipliutitqinᅇiᅇai, “Qaumaksrauruᅇa nunam iᅇuiᅇun. Kisupayaam malikkumiᅇna, qaumamik iᅇuunaqtuamik piᅇᅇnakkisuruq. Taatnaᅇuni iᅇuuniatqikkumiᅇnaitchuq taaqtuakun.”

¹³ Pharisee-ᅇuruat kiuniᅇaat, “Ivich iᅇisimarriqsimarutin ilipniᅇhiᅇnaq, taatnaᅇluᅇu ilumutuugilguitchikput. Sumun atuᅇumiᅇnaitchuq taamna.”

¹⁴ Jesus kiugai, “Taatniingitchuq. Uqautigigaluᅇnaᅇaᅇma uvamnik, nipliutipayaaᅇa ilumutuuruq, takku iᅇisimagiga nakitᅇnaqtautilaᅇa suli napmun aullaᅇniaqtilaᅇa. Ilipsi iᅇisimanᅇitchiksi nakiᅇn agᅇiqsilaᅇa unniᅇn napmuᅇniaqtilaᅇa.

¹⁵ Ilipsi atanniqsuiragtusri iᅇuᅇhiᅇnaulikun, atanniᅇviaᅇautaitchuᅇa kimun-unniᅇn.

¹⁶ Aᅇlaan atanniiruksrauniᅇuma atanniutiksraᅇa ilumutuuniaqtuq, takku tamarrumuuna kisima ingitchuᅇa, aᅇlaan Aapauruam tuyuᅇirima piqasriqsuᅇaᅇa.

¹⁷ Aᅇlausimaruq maliᅇutaksriusriapsitᅇi malᅇuulutik iᅇisimarik atikpaknik uqautaak ilumutuuginiplugu.

¹⁸ Uvaᅇa uvamnik iᅇisimarriqsimaqtuᅇa suli Aapam tuyuᅇirima iᅇisimarriqsimaqmiᅇaᅇa.”

¹⁹ Tamatkua apiqsruᅇniᅇaat, “Naami aapagikkan?” Jesus kiugai, “Nalugiptiguk Aapagal. Iᅇisimanᅇupsitᅇa, Aapagaptuuq iᅇisimanayaᅇiksi.”

²⁰ Jesus-ᅇum taatnaᅇniᅇai tarani Jew-ᅇuruat agaayyuvikpaᅇatni iᅇiraqaᅇvigiplugu pivigikkanatni. Aᅇlaan nalliataunniᅇn tigungiᅇniᅇiᅇaa, takku tuqqutauviksraᅇa tikiumanᅇitᅇuni.

Jesus-ᅇum Iᅇumutuuruᅇuᅇuᅇa

²¹ Jesus nipliutitqinᅇiᅇai, “Uvaᅇa aullaqsagaᅇumaruᅇa. Pakiaqsigisigaluᅇaᅇipsitᅇa, aᅇlaan tuqugisirusri killuunᅇapsi natqiguttusriaqaᅇnᅇitchupsi. Atlanᅇungillusri, aullalguyumiᅇnaitchusri aullaᅇviginiakkamnun.”

²² Jew-ᅇuruat nipliᅇniᅇqsut, “Qanuqpa una, naaga inᅇmiᅇnik tuᅇunniacpa? Takku niqliqsuq, ‘Aullaᅇumiᅇnaitchusri aullaᅇviginiakkamnun.’”

²³ Jesus kiugai, “Ilipsi maakᅇaᅇtaurusri, aᅇlaan pakmakᅇaᅇtauruᅇa. Ilipsi agᅇiqsaunᅇurusri marrumakᅇa nunamiᅇn, aᅇlaan nunamiᅇnisaunᅇitchuᅇa.

²⁴ Taatnaᅇhusri uqautigipsi killuliqiraunᅇapsi tuqugisiᅇniᅇlusri. Tuqugisipiaqtusri killuliqiraunᅇapsi ukpiᅇingisuaᅇupsiunᅇ ilaᅇnutilaᅇa.”

²⁵ Taapkua apiqsruᅇniᅇaat, “Kisuuvichuvva?” Jesus kiugai, “Aullaᅇniisaqqaapiaᅇhaniᅇn uqautigaluᅇaᅇipsi kisuutilaamnuk.

²⁶ Iᅇuᅇiaktuatigun nipliᅇluᅇa isilᅇiᅇumiᅇnaᅇaluᅇaᅇipsi. Uvaᅇa nipiqaqtuᅇa nunam iᅇuiᅇun tusraakkaᅇhiᅇnamnik Ilaaniᅇn tuyuᅇirimniᅇn ilumutuuruamiᅇn.”

²⁷ Tamatkua kaᅇiqsiᅇniᅇiᅇniᅇaat uqautrisilaaqtinᅇ Agaayyutikun Aapauruakun.

²⁸ Taatnaᅇluᅇgich Jesus nipliutilᅇiᅇniᅇai, “Iᅇuum Iᅇniᅇa kivanikkupsiunᅇ, iᅇitchuᅇipmilugulu piᅇisigiksi ilaᅇnutilaᅇa, suli iᅇniᅇtaqaᅇtangᅇiᅇiᅇa uvapkuiᅇnaq aᅇlaan nipiqaᅇiᅇa Aapam kisimi iᅇisauttutaagun.

²⁹ Aasrii tuyuᅇiriga uvamni piqatauruq, Ilaan kisivripchaᅇnᅇitchaᅇa, takku ataramik qyalimaᅇiᅇa.”

³⁰ Iᅇuᅇiaktuat tusraaruat Jesus taatnaᅇqman ukpiqsriᅇniᅇqsut Ilaanik.

Qitungai Abraham

³¹ Taatnaqługich Jesus nipliutiniğai Jew-ηruuat ukpiqsriruat ilaanik, “İlipsi ilisauttutitka tupigituiñağupsigik sivutmun, ilumutun maliğuaqtiginiğipsi.

³² İlumutuuruuq ilitchuğiniğiksi, ilumutuulhum patchisaisitkisigaasri.”

³³ Taapkua kiuniğaat, “Uvagut Abraham-ηum kiñuviağigaatigut. Kimununniiñ savak-taagrूमaitchugut. Uvvami qanuqpich nipliqavich ‘patchisaisitkisigaasri’ itna?”

³⁴ Jesus nipliutiniğai, “İlumutuuruamik nipliutigipsi, kiñapayaaq killuqsartaqtuaq savaktaagrulitraqtuq killuğmun.

³⁵ Savaktaagrugli nayuutitlaitchuq anayuağiiñi ataramik, aglaan iğñiguruuq nayuuti-raqtuq.

³⁶ İlipsi Agaayyutim İğñiηan patchisaisitpasri, tarra nalupqinaitchuanik patchisaitk-isirusri.

³⁷ İlisimagiga Abraham-mun kiñuviağihiqsi, naagasuli tuqurviksraqsiuğipsitña, takku akuqtuumangitlugu ilisauttutiga.

³⁸ Uqautiqaqtuηa Aapama qiniqtitananik uvamnun, aasriili iñiqtaqağaqtusri Aapap-sitñiñ uqauttusriapsitñik.”

³⁹ Tamatkua kiuniğaat, “Uvagut aapagigikput Abraham.” Jesus-ηum kiuniğai, “İlipsi ilumun Abraham-ηum qitungağikpasri, savaaqağayaqtusri ilaatun.

⁴⁰ Naagauvva tuqurviksraqsiuğipsitña, uqautigaluaqtitlusri ilumutuuruamik tusraakkannik Agaayyutmiñ. Abraham taatnaqsımaitchuq.

⁴¹ İlipsi savaaqaqtusri Aapagikkapsi savaaniñik.” Tamatkua kiuniğaat, “Uvagut aap-ılaunğitçugut. Aapa atausriq pigigikput, Agaayyun ilaa.”

Qitungai Tuunğaum

⁴² Jesus kiugai, “Agaayyutmik ilumun aapaqağupsi piqpaginayağipsitña, takku ag-giqsaunuruηa Agaayyutmiñ, aasrii pakma uvaniitluηa agğiñğitçunηa uvapkuiñaq aglaan ilaan tuyuğipluηa.

⁴³ Suvaata kanıqsitlaitpisiun uqağı? İlipsi naalağniyummatiqangitçikisi uqauttutiga.

⁴⁴ Tuunğaum aapagikkapsi qitungağiplusri aasrii maliğutchiyumaruηuplusri aapagikkapsi kimmutaiñik. Aullağniisaqqaapiałhaniñaglaan ilaa tuqqutçiruaruq. İlaa tapiqsuusrimaitchuq tuηaanun ilumutuulhum ilaa piitluni ilumutuuruamik inmiñi. Uqaqami saglumik iñiqtaqağaqtuq takku sagluturuηupluni, sagluuqtuałipayaam aapagiplugu.

⁴⁵ Uvaηa ilumutuuruamik uqautigipsi, taatnaqhusri ukpiğingitçipsitña.

⁴⁶ Kiñaaniiñ niplilguitchuq uvapkun ilumutuğuglugu killuuruanuñluηa? Uvvami uqauti'apsi ilumutuuruamik, suvaata ukpiğisrunğitpisitña?

⁴⁷ İñuum aggiqsuam Agaayyutmiñ naalağniğai Agaayyutim uqautai. İlipsi agaayu-tiqniqsauñitlusri naalağniyummataitçusri.”

Jesus-lu Abraham-lu

⁴⁸ Jew-ηruuat kiuniğaat Jesus, “Uvagut nalauttugut nipliqapta ilvich Samaria-ğmiuniplutin sulı tuunğaqtaqaqhutın.”

⁴⁹ Jesus kiuniğai, “Uvaηa tuunğaqtaqağitçunηa. Aapaga kamagikkağigiga aglaan ka-makkutaitçipsitña.

⁵⁰ Pakkiagingitçhiga kamagikkaułksraq uvapkuiñaq, aglaan atlam pakkiagigaa ka-manaqtitaułksrağa, aasrii ilaa atanguruq.

⁵¹ İlumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaam uqauttutitka tupigigumigich tuquyu-miñaiapiaqtuq.”

⁵² Jew-ηruuat kiuniğaat, “Pakma nalupqigingigikput tuunğaqtaqağıñi. Abraham sivu-niksriqirillu tuqumarut, naagasuli uqaqtutin, kisupayaam tupigikpagu uqauttutin tuquyumiñaiapiağniplugu.

⁵³ Uvagut sivulliaqput Abraham tuqaniksimaatuaq sulipsuuq sivuniksriqiri-payaatlu. Kamanatlukkumavich Abraham-miñ? Kisuunasrukniatqpiñmiuvva ilvich?”

⁵⁴ Jesus kiugai, “Uvapkuifiaq kamakkutiqağniağuma suutnauyumiñaitchuq. Aapamnik kamagiriqaqtuᅇa, taavrumiᅇa ilipsi Agaayyutiginitchapsitñik.

⁵⁵ Aasriisuli ilitchuğianiksimaitchiksi, aglaan uvaᅇa ilisimagiga Agaayyun. Uqağuma Ilaa nalunilugu sagluturuanᅇuniaqtuᅇa ilipsisun. Aglaan ilisimallapiağiga aasriiñ uqaᅇa tupigiplugu.

⁵⁶ Abraham-ᅇum sivulliapsi ukpiqsriğmigun kaniqsiplugu aggigisiğiga nunamun quvi-athautigikkaᅇa suli qiñiğummiuqlugu taimña uvluğa. Arguaqqutailapiaqlugu aggigisiğiga ilaa quviasruktuq.”

⁵⁷ Jew-ᅇuruat kiuniğaat, “Malğukipiaq qulinik ukiuniksimaitchutinsuli aasriiñ qiñiqsimaniviuᅇ Abraham?”

⁵⁸ Jesus kiugai, “Ilumutuuruamik nipliutigipsi, Sivuaniiñ Abraham-ᅇum aniliksraᅇan, inᅇaniktuᅇa.”

⁵⁹ Tamatkua tigusriñiqsut iyagaᅇnik miᅇuqtuğuklugu, aglaan Jesus iriğniqsuq aasriiñ anipluni Jew-ᅇuruat agaayyuvikpaᅇatniñ.

9

Jesus-ᅇum Iᅇuaqsigaa Anᅇun Ayaᅇuᅇaruᅇa Aniligiᅇmiñiᅇaglaan

¹ Jesus pisruksaaliğmiñi qiñiğniqsuq aᅇutmik ayaᅇuᅇaniqsuamik anilğataliğmiñiᅇaglaan.

² Maligiuaqtaiñ apiqsruğniğaat, “Iᅇisautrii! Kia killuqsautaan anilᅇhaniñ ayaᅇuᅇapkağniqpauᅇ? Ilaan naagaqaa aᅇayuqaakkiñ killuqsautaaknik?”

³ Jesus-ᅇum kiugai, “Taavruma ayaᅇuᅇaᅇa kaniqanğitchuq ilaan killuqsalaᅇhanun unniiñ aᅇayuqaakkiñ killuqsalaᅇhknun. Ayaᅇuᅇaruᅇa Agaayyutim saᅇᅇia qiñiğnaqtitquplugu ilaagun.

⁴ Savaağiraksrağigikput sivutmun piyumiñagnaptikni. Unnuᅇa tikiñᅇiaqtuq, kia-unniiñ savagvigiᅇumiñaisaᅇa.

⁵ Uvaᅇa maani nunami innamni qaumaksrauruᅇa nunam iᅇuiñun.”

⁶ Taatnaamikami Jesus-ᅇum tivvuaqᅇuni nunamun akurrutiniğaa mağğamun, aasriiñ nanuklugik mağğamik taavruma aᅇutim irrak,

⁷ nipliutiplugu, “Aullağutin iğğugiagaᅇuᅇ kigiᅇan narvauranun Siloam.” (Taam-naguᅇuq mumiutiqaqtuᅇa Tuyuuhiğmik.) Taamna aᅇun aullaqᅇuni, kigiᅇni iğğugiagamiuᅇ utiğniqsuq qiñitlasripluni.

⁸ Iᅇuuniaqataiñ suli tamatkua qiñiqtikaᅇniñ inᅇiularaupman apiqsruqtautiaqsiñiqsut, “Unauvva taimñaunğitpa aᅇun aquppipluni inᅇiulayuk?”

⁹ Iᅇaᅇisa taivrumiᅇaunigaat. Iᅇaᅇilli nipliğniñiqsut, “Qaᅇaa! Taivrumiᅇaunğitchuq, taat-natun qiñiᅇaqaqsiᅇiaqtuᅇ.” Taamna aᅇun inᅇmiñik nipliğniñiqsuq, “Taimᅇauruᅇa.”

¹⁰ Tamatkua apiqsruğniğaat, “Qanuᅇhutinmi qiñitlasripkakkauvich?”

¹¹ Ilaan kiugai, “Iᅇuum atiqaqtuᅇam Jesus-mik irrakka maqatlamik nanuqqaqlugik aasriiñ tiligaᅇa Siloam-mun iğğugiaguᅇplugu kigiᅇağa. Tarra aullaqtuᅇa, aasriiñ iğğuqsagluqqaqtuᅇa qiñitlasriᅇuᅇa.”

¹² Taapᅇua apiqsruğniğaat, “Naamiimmami ilaa?” Kiuniğai, “Naluruᅇa.”

Pharisee-ᅇuruat Apiqsruqtuğaa Iᅇuaqsikkauruᅇa

¹³ Tamatkua taamna aᅇun qiñitlaisimaruᅇa aullautiniğaat Pharisee-ᅇuruanun.

¹⁴ Tamannaguᅇuq uvluq Jesus-ᅇum maqatlamik nanuklugik aᅇutim irrak piᅇa qiñitlasritquplugu Jew-ᅇuruat miᅇguiqsiağvigiᅇniğaat.

¹⁵ Tarra Pharisee-ᅇuruat apiqsrułiᅇniğaat qanuᅇhuni qiñitlasripmaᅇaᅇan. Aasrii uqaᅇu-tiniğai, “Taivruma maqatlatiqlugik irrakka, iğğuqapᅇu kigiᅇağa pakma qiñitlasriᅇuᅇa.”

16 Pharisee-ḡuruaḡuuq ilaḡich nipliḡñiqsut, “Taimña iñuk taatnailplugu iñiqtaqaḡtuag Agaayyutmiqnisaunḡiññiqsuq, takku atuḡtaksraq minguiqsiagvikun tupikkutaiñḡaa.” Atlatli nipliḡñiqsut, “Qanuḡunimi iñuk killuliqirauruaq iñiqtaqatlagisiva taatnatchiñik quviqnaḡtuamik savaanik?” Taapkua iḡlugiiksinniḡsut taavrumuuna.

17 Pharisee-ḡuruaḡ apiqsrutqilḡiññiḡaat taamna aḡun, “Qanuḡli nipliutigitlanayaḡpiuḡ ilaa qñitlasripkaḡniplutin?” Taavruma kiuniḡai, “Sivuniksriqirauruq.”

18 Jew-ḡuruaḡ ukpiqḡutiḡaḡumangñiññiḡaat qñitlaiḡiḡmiñiñ qñitlasriḡha. Kiisaimma tuḡluḡpaich taavruma aḡutim aḡayuḡaak.

19 Iliḡisa apiḡsrugñiḡaich, “Una iḡñiḡivitchu? Nipliutigitlavitchu animañha ayaḡapluni? Qanuḡhunimi qñitlasriḡa pakma?”

20 Aḡayuḡaakkiñ kiuniḡaich, “Uvaguḡ ilisimagikḡuk ilaa iḡniḡikkaḡḡuk suli ilisimagikḡuk aniḡiḡmiñiñaglaan ayaḡañha.

21 Aglaan nalugikḡuk qanuḡhuni pakma qñitlasriḡha, naagaḡaa nalugikḡuk kimun qñitlasripchañha. Ilaa iñuguaniksimaḡtuḡ suli kiggutitlasrimaḡtuḡ inmiñun. Apiḡsrutaḡsiuḡ.”

22 Aḡayuḡaanḡuruak taatna nipliḡñiqsuk iḡsikkutiḡaḡhutik Jew-ḡuruanun, takku sivunni-aniksimaḡtut kia iñuum nalupqinaḡlugu uḡaḡikḡagu Jesus Christ-ḡuniḡugu anitkisiḡlugu katraḡviḡmikniñ.

23 Taatnaḡhutik taapkuak aḡayuḡaanḡuruak nipliḡñiqsuk, “Ilaa iñuguaniksimaḡruq, apiḡsrutaḡsiuḡ!”

24 Tugliḡiḡlugu tuḡluḡiññiḡaat inmiknun taimña aḡun animaruḡaḡ ayaḡapluni aasriiñ nipliutiḡlugu, “Agaayyutim sivuḡaani akiḡsrugiñ ilumutun uḡaḡisiḡḡapkun. Uvaguḡ ilitchuḡiḡikḡut taimña uisitin killuliqirauḡha.”

25 Taavruma kiuniḡai, “Ilaan qanusriḡha nalugiga. Atausriḡ ilisimagiga, uvaḡa ayaḡagaluaḡtuami pakma qñitlasriḡuḡa.”

26 Taapkua apiḡsrutqilḡiññiḡaat, “Qanusriḡaḡhutin qñitlasripkaḡpatin?”

27 Kiuniḡai, “Uḡautianikkaluḡḡipsi aglaan naalaḡnisunḡitchusri. Suvaatami tusraatḡiguḡaḡsilḡitḡipsiuḡ? Naaga maligḡuaḡsiutisrukḡipsi ilaanun?”

28 Tamatkua kiuniḡaat uḡaniḡluutiḡlugu, “Ivich taivruma maligḡuaḡḡigiliutiḡaatin. Uvaguḡ Moses-ḡum piḡiḡaatiḡut.

29 Iliḡimagikḡut Agaayyutmun uḡautruḡha taimña Moses, aglaan nalugikḡut tamanna iñuk nakiñ agḡiḡsilaḡa.”

30 Taavruma aḡutim kiuniḡai, “Atlayuaḡnarruḡtugalukḡut nalunikapsiuḡ nakitñaḡtauhagun, aglaan qñitlasripkaḡaḡaḡa.

31 Iliḡimagikḡut, Agaayyutim naalaḡnitlaiḡha killuuruanun, aglaan naalaḡniraḡiḡai kamagirini suli tupiksriḡuat pisuḡiḡmiñik.

32 Nunam aullaḡniisaḡataḡhaniñ tusraanḡaḡsimaḡitchut iñunḡmik qñitlasripkakkauruamik ayaḡapluni animaruamik.

33 Kisianik taimña iñuk agḡiḡsuanḡuluni Agaayyutmiñ piḡumi avataḡun sumik iñiqtaḡalḡuyumiñaitmiuḡ.”

34 Tamatkua kigguḡluḡniḡaat, “Animagaluaḡtutin killukun iñukkuksaanḡplutinlu aglaan ilisautniagaḡsivisiḡut?” Taatnaḡḡaaḡlugu iliḡisa aninniḡaat katraḡviḡmiñ.

Irrutchikun Qiñitlaiḡauḡiḡ

35 Jesus tusraaniḡaa ilaa aninniḡlugu. Paḡitnamiuḡ nipliutiniḡaa, “Ukpiḡiviḡuḡ Iḡñiḡa Iñuum?”

36 Taavruma Jesus kiuniḡaa, “Uḡautiḡḡa kisuutilaanḡanik. Uvaḡali ukpiḡiyumiḡiga ilaa.”

37 Jesus nipliutiḡaa, “Ivich qñianiksimaḡiḡiñ, suli ilaanḡuruḡ pakma uḡaḡatin.”

38 “Ataniḡiḡ! Uvaḡa ukpiḡiḡiḡpiñ,” taamna nipliḡñiqsuq, aasrii sitḡuḡhuni sivuḡaanun Jesus-ḡum.

³⁹ Jesus nipligñiqsuq, “Aggigñiqsuña nunamun pisigiplugu atanniqsuihksraq, ayaunaruat qñitlasripkağlugich, suli qñitlanasrugiruat ayaupkağiaqğugich.”

⁴⁰ İlanisaguuq Pharisee-ñuruat tarani ittuat tusraa’amitruñ taatna niqliqman apiqs-rugñigaat, “Uvaguttuuq qñitlaitchuağivisigut?”

⁴¹ Jesus-ñum kiugai, “İlipsi qñitlaitchupsi killuutaiññağaluaqtusri, aglaan qñitlaruağiplusri ilipsitñik killuutiqağugaaqtusri.”

10

Atrikusraun İpnaiqağvikun

¹ İlumutuuruamik nipliutigipsi, “İñuk isingitchuaq ipnaiqağvium taluagun, aglaan mayuaqtaqtuaq atlakun tigliñniaqtauruq ivayaqtuqtauplunı. ² Aglaan isigaqtuaq talukun ipnaich munaqsrigirağigaat.

³ Taluliqirim taluğutiragağigaa. İpnaich tusraarağigaat nipaa tuqluğaqmatin atigmitigun, aasrii ilaan annisirağigai.

⁴ Annisianikamigich sivulliugağigai aasrii ipnaich maliklugu nipaa ilisimaplugu.

⁵ Tamatkua atlamik maliutritłaitchut, aglaan qimagağigaat nipaa ilisimanğitlugu.”

⁶ Jesus atrikusrautmik uqautipmatin, ilinisa kanıqıñiğñiğaaat sumik uqautitilaqtin.

Jesus Nakuuruuq Munaqsri

⁷ Jesus nipliutitqinñigai, “İlumutuuruamik nipliutigipsi, Uvaña taluuruña ipnaiñi.

⁸ Atlakauplunı sivumni tikiaruat iluqatin tigliñniaqtaurut ivayaqtuqtauplunı aglaan ipnaich naalağnisaitchaich tamatkua.

⁹ Uvaña taluuruña. Kisupayaaq isigumi uvapkun anniqsuğisiruuq; ilaa isiqtuni naagağaa aniruni paqittağnaqtuuq niqiksraq.

¹⁰ Tigliñniaqti tikitchaqtuuq kisanik tigliğiaqhuni tuqqutchityaqhuni unniñ piyaquqtaityaqhuni. Uvañali aggiqsuña tamatkua iñuich iñuuhıgmik piñnaquplugich inuñailłapiaglugu.

¹¹ “Uvaña munaqsriłlautağigaatña ipnaich. Munaqsriq nakuuruuq tuquyummatiqaaqtuuq ipnaiñik piqusriğuni.

¹² Akiññañniaqtim munaqsriñungitchua ipnaich pigingitchai. Unitlugich qimagaqtuuq qñiqami amaqqumik aggiaqsiruamik. Amaqqumaasrii kinmaqlugich siamitkaqsıplugich tamatkua ipnaich.

¹³ Akiññañniaqti iñuk qimagaqtuuq akiññañniaqtaulhiñahıgmigun. Suksrağingitchai ipnaich.

¹⁴ “Uvaña ipnaich munaqsraat nakuuruuq. İlisimaağitka ipnaitka suli ilinisa uvaña.

¹⁵ Taatnatun Aapam ilisimałha uvamnik, uvañaptuuq Aapa ilisimaga. Uvaña piyummatiqagağiga tuquhksrağa piqutigilugich.

¹⁶ Aasrii atlattuuq ipnaich pigigitka munaqsrivinımi uvaniingitchuat. Tikiutrak-srağitmitka, aasriiñ naalağniñiağaaat nipiga. Tarra atautchiiñagugñiaqtut ipnaich suli munaqsrii atautchiiñamik.

¹⁷ Aapam piqpagağaña tuqqutriyumałapkun piqusriğlunı iñunı, aasriiñ tuqqutaunıkkuma iñugutqıkkıñhitchunı.

¹⁸ Kia-unniñ tuqqutchumiñaitchaaña nunurılunı. Uvapkuiñaq qaisagağigaga pisułapkun, qaiñhiñaağiplugu suli satułhiñaağiplugu. Taamna tillisiağikkaga Aapaaniñ atuqugiga.”

¹⁹ Tarani Jew-ñuruat atingilgiññiqsut piqusriqhutinı tamakunıña uqauttutinik.

²⁰ İñugiaktuat niplianiqsut, “İlaa tuunğagmik piqağniqsuq, kinniqiruuq. Suvaata naalakpisiun?”

²¹ Atlatli niplianiqsut, “İñuk tuunğaqtalik uqağumiñaitchuq taatna. Qanuğuni tuunğaqtalik qñitlasripkağisiva ayaunaruamik?”

Jew-ñuruat Ayaiłhat Jesus-mik

²² Ilgiññiqsuq nigiqpagvikaag Jerusalem-mi. Itqauttutiginigaa Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡat aḡmalgitqikman taimani qaayugḡnainḡanikmagich. ²³ Jesus pisruksaagḡniqsuq Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatni Solomon-ḡum Quliḡutaanik taggisiliḡmi.

²⁴ Aasriiñ Jew-ḡuruat avataanun kati'aminḡ nipliutinigaaḡ, “Qanutun taktigiruami naligutitchaaqsivisigut? Ilumutun uqauttutigut, Ilvich Christ-ḡuvich?”

²⁵ Jesus kiugai, “Uqautianikkaluagḡipsi, aglaan ukpigingitchipsitña. Savaat iñiqtaḡikkaḡma Aapaa sanḡiqutaagun uqautigigaatḡa.

²⁶ Aglaan ukpigingitchipsitña atakkii ipnaigingitlusri.

²⁷ Uvaḡa ipnaima nipiga naalagaḡigaat, uvaḡa ilisimaplugich, ilinḡisa malikluḡa.

²⁸ Iñuuhḡmik isruitchuamik qaitchigitka, ilinḡich tuquyumiñaiḡlugitunniñ. Kia-unniñ ivayaaḡiyumiñaitchai uvaḡniñ.

²⁹ Sua Aapaa qaiñḡanikkaḡa uvaḡnun kamanatluktuḡ iluqaaniñ. Kia-unniñ ivayaaḡiyumiñaitchaa Aapam qaunakkutaaniñ.

³⁰ Aapagalu atausriuruguk.”

³¹ Jew-ḡuruat iyagaḡnik tigusritḡilgiññiqsut milluugukluḡu.

³² Jesus nipliutinigai, “Sivuqqapsitñi uvaḡa savaaqaḡtuami iñugiaktuanik savaallautanik Aapam uvaḡnun iñiqtaḡitqukkaniñik, nalliatigun tamatkua miḡuqtuḡukpisitña?”

³³ Jew-ḡuruat kiunigaaḡ, “Savaallautatigun miḡuqtuḡungitchiptigiñ, aglaan sagluuqtuagutiqahḡapkun, takku iñuhiñaugaluaḡhutin uqaqtutin ilipnik Agaayyutauniplutin.”

³⁴ Jesus kiugai, “Maligutaksraḡikkapsitñi aglausimaruḡ, ‘Agaayyun nipliḡñiqsuq, Ilipsi agaayyutaursri.’

³⁵ Kanḡiqsimagivut uqahḡich aglausimaruat ilumutuugisilhat taimuḡa. Agaayyutim taiñigai agaayyutunik taipchua iñuich akuqtuiruat uqahḡimiñik.

³⁶ Uvaḡali tigusriaḡipluḡa Aapam tuyugikkaḡigaanḡa nunam iñuiñun, qanuḡḡusrimi nipliavisi saglupluḡa uqaḡniḡluutigiñipluḡu Agaayyun nipliḡama igñiḡinipluḡa Agaayyutmun.

³⁷ Ukpiginaḡa savaaqaḡgitchuma Aapaa savaanḡiñik,

³⁸ aglaan savaaḡinigupkich, ukpigingitchaluagḡupsitñaunniñ, savaaḡikkatka ukpigiraksraḡigisri. Taatnaḡupsiuḡ kanḡiqsiñiaqtusri nalupqisrunḡigilusri Aapam uvamniitilaanḡanik suli uvaḡa Aapamniitilaamnik.”

³⁹ Taapkuaguḡuḡ tiguyumatqiaqsilgiññigaaḡ aglaan annalgiññiqsuq ilinḡisa arganitñiñ.

⁴⁰ Jesus utilgiññiqsuq Jordan kuuk ikaaḡluḡu taivruma John paptaaḡivianun, aasrii tarani itkaqsipuni.

⁴¹ Iñugiaktuat iñuich tikiagaqsiniḡaaḡ avatmun itnaḡhutinḡ, “John taimña iñiqtaqaḡgitchaluaḡtuḡ quviḡnaḡtuanik aglaan uqauttutipayaanḡa uumuuna iñukun ilumutuuruḡ.”

⁴² Taatnaḡhutinḡ iñugiaktuam iñuum ukpiginiḡaaḡ Jesus.

11

Lazarus-ḡum Tuquḡa

¹ Iñuk Bethany-mi iñuuniaḡtuḡaḡ atiqḡtuḡaḡ Lazarus-mik atniḡñaligñiqsuq. Taamna Bethany nunaḡḡiuraḡ nukaḡiik Mary-mlu Martha-mlu irviak.

² Taamnaguḡuḡ Mary taimña kuviriruaḡ tipraḡiksaumik Atanḡum isigaiñun aasrii alaqḡugich nutchamiñik. Taavruma aḡutnunga Lazarus atniḡñaligñiqsuq.

³ Nukaḡiik aḡnak tuyuqaḡniqsuk Jesus-mun kilgutmik itnaḡluḡu, “Ataniiḡ, ilauraannan piḡpagikkan atniḡñaligsuq.”

⁴ Jesus tusraa'ami nipliḡsuq, “Taamna atniḡñaaḡ isruqaḡgitchuḡ tuquḡimun. Atummiḡisiruḡ kamagikkauḡiksraḡanun Agaayyutim, aasriiñ Agaayyutim Igñiḡa kamanaqsikkautqupluḡu taavrumuuna atniḡñakun.”

⁵ Jesus-ḡum piḡpagigai Martha-lu aniqataalu Mary Lazarus-lu.

⁶ Ilaan tusraa'amiuᅇ Lazarus atniᅇᅇñaᅇnipluᅇ, irviᅇmiᅇni ittuallapsaaᅇniqsuᅇ malᅇuᅇᅇni uvlunᅇ.

⁷ Tarakᅇa malᅇuaᅇtini nipliutiniᅇai, “Ki, utitqillakta Judea-mun!”

⁸ Malᅇuaᅇtaiᅇ kiuniᅇaat, “Iᅇisautrii! Uvvaᅇuᅇuraᅇnaami Jew-ᅇnuruat iyaᅇaᅇᅇnik miᅇuᅇtuᅇᅇniagaᅇatin, utiᅇniaᅇgitpiᅇmi taamuᅇa?”

⁹ Jesus nipliᅇsuᅇ, “Uvlum qaumanᅇᅇa sassaᅇaᅇᅇitpa qulit malᅇuᅇᅇnik? Iᅇuk uvlum qaumanᅇᅇani igliᅇumi putukkitᅇhumiᅇaitᅇuᅇ, atakkii qᅇniᅇluᅇu siᅇiᅇᅇum qaummataa marruma nunam.

¹⁰ Aglaan unnuam taaᅇtuami igliᅇumi, putukkitᅇsiruᅇ piilluni qaumamik.”

¹¹ Jesus taatnaᅇqaᅇaᅇluᅇgich nipliᅇᅇniqsuᅇ, “Iᅇauraᅇaᅇput Lazarus siᅇniksaᅇtuᅇ, aglaan iᅇi-ᅇsᅇitᅇaᅇtuᅇᅇniagaᅇiga.”

¹² Malᅇuaᅇtaiᅇ kiuniᅇaat, “Ataniᅇiᅇ, siᅇnikkumi iᅇuaᅇsiᅇniaᅇtuᅇ.”

¹³ Aglaan Jesus piᅇniᅇsuaᅇ Lazarus tuᅇunipluᅇ. Taapᅇua isrumaniᅇsut uᅇaᅇasrukᅇniaᅇluᅇu siᅇniksapiᅇaᅇtuamᅇ.

¹⁴ Jesus nipliutiniᅇai nalupᅇinaᅇluᅇu, “Lazarus tuᅇuruᅇ.

¹⁵ Aglaan piᅇutᅇiᅇplusri, quyaᅇuᅇa taamani iᅇᅇiᅇᅇapᅇun, ukpiᅇsrisiᅇniᅇplusri pitᅇluᅇluᅇu. Utlagᅇakᅇut!”

¹⁶ Thomas, taiyuutilik Malᅇimik, nipliᅇᅇniqsuᅇ malᅇuaᅇaᅇtuᅇatmiᅇun, “Ki! Iᅇisautrii, piᅇasriᅇᅇakᅇut! Uvaguᅇlu tuᅇuᅇatᅇiᅇyumiᅇiᅇkᅇut!”

Jesus Anᅇitᅇiᅇviuruᅇ Suli Iᅇuᅇᅇhupᅇuni

¹⁷ Jesus tikitᅇami, iᅇitᅇuᅇᅇiniᅇaa Lazarus iᅇuviᅇtaᅇᅇaniᅇsimapᅇluᅇu sisamani uvluni.

¹⁸ Bethany-guuᅇ uᅇasriᅇuni iᅇᅇiᅇᅇniᅇsuᅇ Jerusalem-miᅇ. Siviᅇutilaaᅇaᅇniqsuᅇ malᅇuktun mile-laksrayuᅇnatun.

¹⁹ Aasriᅇᅇ Jew-ᅇnuruat iᅇuᅇiᅇaktuᅇat agᅇiᅇᅇniᅇsut, Martha-lu Mary-lu qᅇniᅇiᅇaᅇluᅇgᅇk araᅇaᅇ-tuᅇiᅇaᅇluᅇgᅇk aniᅇauraᅇᅇakᅇnik tuᅇuᅇᅇhaguᅇ.

²⁰ Martha-m tusraa'amiuᅇ Jesus agᅇiᅇaᅇsiᅇluᅇu aniᅇluᅇni paᅇᅇniᅇaa. Aglaan Mary aimmiᅇniqsuᅇ.

²¹ Martha-m Jesus nipliutᅇiᅇaᅇ, “Ataniᅇiᅇ! Uvani itᅇhuvich, aniᅇauraᅇaᅇ tuᅇunayaᅇitᅇuᅇ.

²² Aglaan iᅇisimagaᅇiᅇ, paᅇmaunniᅇᅇ Agaayyutim qaitᅇitᅇᅇagaᅇatin, qanusriᅇpayaamᅇ iᅇiᅇuᅇvich iᅇmiᅇiᅇᅇ.”

²³ Jesus-ᅇum nipliutᅇiᅇaᅇ, “Aniᅇauraᅇn aniᅇchakᅇkaᅇuᅇsiruᅇ.”

²⁴ Martha-m nipliutᅇiᅇaᅇ, “Kaᅇiᅇsimagaᅇiᅇ Ilaan aniᅇchakᅇkaᅇuᅇsiᅇᅇha aᅇullᅇmi uvlumi.”

²⁵ Jesus-ᅇum nipliutᅇiᅇaᅇ, “Uvaᅇa anᅇitᅇiᅇviuruᅇa suli iᅇuᅇᅇhupᅇuᅇa. Kisupayaᅇaᅇ tunᅇaᅇluᅇni ukpiᅇsriruᅇaᅇ uvamᅇnik iᅇuᅇuᅇsiruᅇ tuᅇuᅇagaᅇuaᅇtuᅇaᅇunniᅇᅇ.

²⁶ Suli kisupayaᅇaᅇ iᅇuᅇuruᅇaᅇ ukpiᅇsriᅇluᅇni uvamᅇnik tuᅇuyumiᅇaiᅇiaᅇtuᅇ. Taamna ukpiᅇiᅇviuᅇ?”

²⁷ Martha-m kiugaa, “Aa! Ataniᅇiᅇ! Uᅇpiᅇiᅇiᅇiᅇaᅇ Christ-ᅇuᅇᅇiᅇᅇ, Agaayyutim Iᅇᅇiᅇiᅇplutin, agᅇiᅇsuᅇsrautaᅇuruᅇaᅇ nunamun.”

Jesus Qulviruᅇ

²⁸ Martha taatnaᅇqaᅇaᅇhuni utiᅇniqsuᅇ, aasriᅇ Mary aniᅇatni tuᅇluᅇluᅇu nalunaitᅇiᅇluᅇni, “Iᅇisautri agᅇiᅇᅇniᅇsuᅇ, amma utlaᅇugaᅇatin.”

²⁹ Mary-m tusraa'amiuᅇ iᅇᅇniᅇsruᅇhuni paᅇiᅇaᅇniᅇaa.

³⁰ Jesus-suli tikiᅇᅇaniᅇsimaitᅇluᅇni nunaᅇaᅇqimun aglaan itᅇluᅇni taivrumani Martha-m paᅇiᅇviani.

³¹ Jew-ᅇnuruatᅇuuᅇ tarani Mary-m tupᅇani ittuᅇat araᅇaᅇtuᅇᅇniagaᅇluᅇu qᅇniᅇaᅇmitruᅇᅇ mak-itᅇluᅇni aniᅇsᅇiᅇqman, isrumaniᅇsut iᅇuviᅇᅇmun qiatyaᅇaᅇsiᅇniᅇluᅇu aasriᅇ aniᅇasriᅇluᅇu.

³² Mary-m tikitᅇluᅇu Jesus qᅇniᅇaᅇmiᅇᅇ isigaiᅇᅇun punniqsuᅇ nipliᅇhuni, “Ataniᅇiᅇ! Uvani itᅇhuvich, aniᅇauraᅇaᅇ tuᅇunayaᅇitᅇuᅇ.”

³³ Jesus-guuq qiñiqamiun Mary kiñuvğuruaq qiapluni tamatkualu Jew-ñuruat tuvaaqataiñ qiaqasriqlugu, ilaaptuuq ihuilliullapiağniqsuq Irrutchiğmiñi ilunñutçakhuni.

³⁴ Apiqsruğniqsuq, “Napmunimma iluviqpisiun?” Taapkua kiuniğaat, “Ataniiq! Maliguta qiñiğiağun!”

³⁵ Jesus-tuuq qulviruq.

³⁶ Jew-ñuruat qiñiqamitruñ nipliğniqsut, “Qanutun atqunaq piqpagitigigaluağniqpauñ!”

³⁷ Aglaali ilañich nipliğniqsut, “Uvva uuma qiñitlasripçaitlaruam ayaunaruam irraknik tuqqutçaiñiyumiñaiññayağniqpauñ Lazarus, amağaa?”

Jesus-ñum Anipçhağaa Lazarus Tuquñathaniñ

³⁸ Ihuilliullapiaqhuni Jesus utlautiniqsuq iluviğmun inillaksimaruamun sisitun ittuumun taluplugu iyağakpañmik.

³⁹ Jesus tiliñiğai, “Iyağak piiqsun!” Martha nipliğniqsuq tuquruam ağnaunğa, “Ataniiq! Tipliğunnaqsiruq. Sisamani uvluni iluviqtuananiksamaruq.”

⁴⁰ Jesus nipliutigaa, “Uqautianikkugaakpiñ, ukpiqçutiqağuvich qiñiğayağniqsutin Agaayyutim kamanautaanik.”

⁴¹ Tarakña tamatkua iñuich iyağak piiqmatruñ, Jesus aagluqhuni nipliğniqsuq, “Aapaan! Quyagikpiñ tusraaraği'apña.

⁴² Ilisimaruña ataramik naalağnigikma. Taamna nipliutigigiga piqutigiplugich makua iñuich qichaqtuat uvani ukpiqsritquplugich tuyuqağapkun uvamnik.”

⁴³ Taatnaanikami nipitusripluni tuqluğniqsuq, “Lazarus, anniiñ!”

⁴⁴ Tuquñaruuaq aniñiqsuq iluviqsisinik nimiqsruqtat argai isigaillu kigiñañalu. Jesus nipliutiniğai, “Qilğutaiglugu aullaqtitchiun.”

Sivunniugun Tuqutçuklugu Jesus

⁴⁵ Jew-ñuruat iñugiaktuat Mary-muqattaaqsimaruat qiñiqlugu Jesus iñiqtaña, turvigiplugu ukpiğiağutriñiqsut ilaanik.

⁴⁶ Aglaan ilañich Jew-ñuruat Pharisee-ñuruanun utiğniqsut, aasrii uqautiplugich Jesus iñiqtañanik.

⁴⁷ Taatnaqhutin Pharisee-ñuruatlu qaukñiñllu agaayuliqsit kattutriñiqsut uqaqsittaaqtitchiririk uqaqatigiğukhutin itnaqhutin, “Qanuğisivisa quviqnaqsiplugu savaanğun taivruma iñuum iñiqtağun?”

⁴⁸ “Ilaatuqtitchuptigu taatna iñupayaam ukpiğiağutigisigaa. Aasrii Rome-mağmiut qaukñich piyaqquğisigaat agaayyuvikpakput suli nunaaqçiqput.”

⁴⁹ Taapkua ilañarguuq atiqaqtuuaq Caiphas-mik, qaukñiupluni agaayuliqsi tamarrumani ukiumi, nipliğniqsuq, “Kañiqsimailğataqtusri!

⁵⁰ Iisimangitpisiun ihuatluğa uvaptiknun atautchim iñuum tuqqutaulha piqusriğuni iñunmik uumakña iluqağmi nunaaqçim piyaqqukkaułhaniñ?”

⁵¹ Taatnaguuaq nipliñiğniqsuq inmiñiñhiñaq, aglaan qaukñiupluni agaayuliqsaupluni tamarrumani ukiumi, ilaan sivuniksriqiginigaa Jesus-ñum tuqqutriksraña Jew-ñuruanik,

⁵² taapkuniñalhiñaunğitçhuaq aglaan atausriğutitçitçiguni anayyuqağiisun iluqaitñik siammayaaqsimaruani ukpiqsriuanik Agaayyutmun.

⁵³ Taatnaqhutin tamarrumakña uvlumiñaglaan Jew-ñuruat qaukñich sivunniugniqsut, qanuğlugu tuqqutçuklugu Jesus.

⁵⁴ Taatnaqhuni Jesus igliğatqiñiğniqsuq sagviluni Judea-mi. Aglaan aullağniqsuq nunamun qanittuumun suviksrailaamun nunaaqçimun atiqaqtuamun Ephraim-mik, aasrii tarani itkaqsiplutin maliguaqtinilu.

⁵⁵ Jew-ñuruat niğiqpagvikaançat taggisqaqtuaq Apqusraaqtitaułimik qalliñiqsuq, aasrii iñugiaktuat iñuich nunamiñ utlautipluni Jerusalem-mun niğiqpagvikaam sivuani itqanaiyağiaqhutin, qaayugñaityaqhutin inmiknik [maliglugu maligutaksraq].

⁵⁶ Iñuich niġiunniqsut Jesus-mik, Jew-ġuruaat agaayyuvikpañatnun kati'amin apiqsruqtautiplutin, “Qanuġli isrumavich? Nalupqinaitchuq utlautigisuknaitchuq niġiqpagvikaamun taavrumani.”

⁵⁷ Qauklinich agaayuliqsit Pharisee-ġuruaatlu tiliriñiġsuat kia iñuum iļitchuġikpagu nani- itilaana Jesus kilgutigitquplugu ilinisa tigusrukġugu.

12

Jesus Tipraġiksakkauruq Bethany-mi

¹ Itchaksrat uvlut sivuatni niġiqpagvikaam taggisiqaqtuam Apqusraaqtitauġimik Jesus utlautiniqsuq Bethany-mun, Lazarus iñuuniagvianun, taimña Jesus-ġum anjipchakkaña tuquġimni.

² Nullautchiuġutiniġaat Jesus tarani. Martha-m savautigai Lazarus aquppiqataup- kaqġugu Jesus-mi niġgiviñi.

³ Aasriiñ Mary-m tigusripluni akisullapiaqtuam tipraġiksautmik kuvviqiniġai Jesus- ġum isigai, aasrii nutchamiñnik allaqġugich. Naimasruġnaqtuam tipraġiksautim immiġniġaa iluqaan tupiq.

⁴ Jesus maliguaqtaiñ iļanġat, Judas Iscariot, taimña tunisirauksraq Jesus-mik, ni- pligñiġsuq,

⁵ “Suvaata tipraġiksaun tunikkaunġitpa piñasrunun kavluutinun manijñun, qaisaulu- niasriiñ inuqsraqtuanun?”

⁶ Taatnaġniqsuq pigaqatluġikuunġiġaaq inuqsraqtuanik, aglaan ilaa tigliktuqtaupluni; maniqaġviat akiyaġikkani piksraqtuġvigiraqniġaa.

⁷ Jesus nipliġsuq, “Iļaksianagu aġnaq! İlaan pigiliun iļakuni taivrumuña uvluanun iļuviqtuaviksraġma.

⁸ İlipsi ataramik piqaġniaqtusri inuqsraqtuanik iñuñnik, aglaan nayuutiyumiñaitchuña ataramik.”

Sivunniugun Tuqutġukġugu Lazarus

⁹ İñugiaktuarġuuq Jew-ġuruaat tusraaniġaat Jesus iļha Bethany-mi aasriiñ taamuñaqhutin, pisigisruñaqnaġu Jesus kisan aglaan Lazarus qiñiġiaġukġugu, Jesus-ġum anjipkakkaña tuquġimni.

¹⁰ Taatnaqġugu qauklinich agaayuliqsit sivunniugmiñiġsuq tuqutġukġuguptuuq Lazarus;

¹¹ atakkii ilaa piqutigiġlugu Jew-ġuruaat iñugiaktuat unitkaqsiñiġaich qaukliisin ukpiġiaġutriplutin Jesus-mik.

Jesus-ġum Tikisaalħa Jerusalem-mun Ataniqtun

¹² Uvlutqikman, iñugiakpauraqtuat utlautiruat niġiqpagvikaamun taggisiqaqtuaq Apqus- raaqtitauġimik tusraaniqsut Jesus Jerusalem-mun agġiaqsiplugu.

¹³ İlinich Palm napaaqtunġitñiñ akiġuksraqhutin paagaqsiñiġaat nipliaplutin, “Hosanna. [Nanġaġlakput Agaayyun!]

Uvvatuq Agaayyutim piļiutiqaġliun tikitchuaq piqusriqhuni Ataniġmik, *Psalms 118:25, 26* Agaayyutim piļiutiqaġliun Israel-aagmiut Umialġat!”

¹⁴ Jesus paqitluni natmaksigvinmik natmaksiaġniqsuq uqalħich aglausimaruatun, itna,

¹⁵ “Israel iñugikkañasri, Iqsiñasri!

Umialigikkapsi agġiqigaasri,

natmaksigvium nuġġanani usriaqsiqhuni.”

Zechariah 9:9

¹⁶ Tarani maliguaqtaiñ kañiqsiñiġniġaat taamna; aglaan Jesus anjitiqianikman pak- muñaanikhuni, ilinisa itqaġniġaat aglausimaruam uqalħum taatnaqsimalħa, suli itqaqmi- ġaat iñuich immiutilħat taivrumuña uqaattutmun.

17 Iñugiaktuarguuq nayuutiruat Jesus-mi Lazarus-mik iluvigmiñ tuquigmiñ anitqiksitan, tusraayugaaqtirrutiginiġaat tamanna atuumaaniktuaq.

18 Taatnaqhutin iñugiaktuat Jesus paagñiġaat, atakkii tusraanjanikhutin ilaa savakti-laanjanik taavrumiña quvinaqtuamik.

19 Pharisee-ñuruatguuq avatmun uqaaqsiñiqsut, “Uvagut pigungillapiagaqsirugut! Takkua, iñupayaat iluqatin maliutigaat!”

Jew-ñungitchuat Ilañisa Uqaqatiqaġuħat Jesus-mik

20 Ilañitguuq Jew-ñungitchuat akunguruat tamatkunani Jerusalem-muktuanani kamak-srityaqhutin Agaayyutmik niġiqpagvikaami.

21 Tikiññiqsut Philip-mun Bethsaida-ġmiumun Galilee-mi, uqaqhutin, “Anjuun! Uqaqatigillagukkaluaġikput Jesus.”

22 Philip-ñum uqautityaġniġaa Andrew, malġuuplutikaasrii uqautityaġniġaa Jesus.

23 Jesus kiuniġik, “Tuqqutauviksraġa tikiumaruq, sivuniqaqtuaq Iñuum Iġñiñan atqunaq kamagikkauhiksrañanun.

24 Uvaña ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, mukkaaksram nautchiaksraña suungitchuq kisianik kataktitau'ami nunamun tuqupluni. Taatnañipluġu tuquanikami tikiutriraq-tuq iñugiatluktuanani nautchiaksranik.

25 Kisupayaam iñuulħi piqpagigumiuñ tammaigisigaa. Aglaan kisupayaam iñuulħi piqpaginġitchumiuñ nunami marrumani pigigisigaa isuitchuamun taimuña.

26 Kisupayaam savautisrukkumiña maliktaksraġigaaña, aasrii sumiitchuma tarani savaktiga inniaqmiuq. Kiapayaaq savautikpaña Aapam kamañaqtitkisigaa.

Jesus-ñum Uqautiqaħa Tuqqutauliksraġmigun

27 “Pakma uummatiga ihuñliuġniqsuq. Qanuq nipliġisivik? Nipliġayaqpik itna, ‘Aapaan! Tikiumapkaqnagu taamna nagliksaaqsiuliq uvañnun?’ Taatnaġniangitchuña, takku taamna piqutigipluġu agġiqsañuruña apqusraaġiaqħuġu taamna nagliksaaqsiuliq.

28 Aapaan! Kamañaqtirruñ atqin!” Taatnaqman nipi nipliqsuq qilañmiñ, “Uvaña kamañaqtinñanikkiga, suli kamañaqtitqikkisipluġu.”

29 Iñugiaktuam iñuum qichaqtuam tarani nipi tusraaniġaa aasrii nipliqhutin, “Katlu-laruq!” Atlatliguuq nipliqsut, “Israġulgum uqaqatigigaa ilaa.”

30 Aglaan Jesus-ñum nipliutiniġai, “Uvaña piqutigiluna taamna nipi tusagñangitchuq, aglaan ilipsi.

31 Pakma tikiumaruq nunam iñuiñ atanniusriaqaħiksrañat. Tuunġaq, nunam marruma aḡalataa akiilirauniaqtuq.

32 Aasrii kivikkauguma marrumakña nunamiñ nuqitkisigitka iluqaisa iñuich uvañnun.”

33 Taatnaqamiguuq uqautiginiġaa qanuq tuqqutauluni nagliksaaħiksranani.

34 Iñugiaktuat iñuich kiuniġaat, “Maligutaksraġikkapta uqausrimagaatigut, Christ iñuugisiñipluġu taimuña. Qanuqhutinmi uqaqpich, Iñuum Iġñiña kivikkaugisiñipluġu? Kisuuva una Iñuum Iġñiña?”

35 Jesus kiugai, “Qauma ittuatlullakkisiruq akunnapsitni. Qauma piginñaan iñuuniagitchi taaqsisikkaungitchumuusriħi. Uvvatakku iñuum taaqtuakun iñuuniqaami, ilisimatlaitchaa napmun sivuniqaqtilaani.

36 Qaummatiqanñapsi ukpiksrisitchi qaumamik, aasriħi iñugiliutiyumagaasri qaumam.”

Ukpiqsriñiġiħat Jew-ñuruat

Jesus taatnaqqaahuni aullaġniqsuq tamatkunakña iriqhuni ilinjitniñ.

37 Jesus iñiqtaqaġaluqtitluġu quvinaqtuanani savaanani sivuġaatni ukpiġinġiñniġaat.

38 Taavrumuuna sivuniksriqirim Isaiah-m uqauttutaa taniqsitauniqsuq itnaqsimaħa, “Ataniiq! Kisut ukpiqsrivat uqauttutigikkaptiknik?”

Kisumun Atanguruam sanjini urriqsuqpaun?”

Isaiah 53:1

³⁹ Taatnaqhutin tamatkua ukpiqcutaiñiqsut, takku Isaiah-suli itnaqhuni,

⁴⁰ “Agaayyutim ayaupkağai, isrummatinich muliktuğai, ilitchuqsritlaiqğugich qinikkamiknik suli isrummatinich kaniqsiyumiñaiqğugich, aasriin saatkumiñaiqğugich uvamnun mamititqulutin.”

Isaiah 6:10

⁴¹ Isaiah-m taatna nipliutiginigaa takku ilaan qiniqğugu Jesus-ñum kamanalha.

⁴² Inugiaktuat Jew-ñuruat sivulliuqtit ukpiqsrigaluaqmiñiqsut Jesus-mik, aglaan sivuugagiplugich Pharisee-ñuruat anitqungitlutin Jew-ñuruat katragviatniñ. Taatnaqhutin uqautiginiginaat sagviglugu ukpiqsrihqutin Jesus-mik.

⁴³ Ilinisa piqpagitluklugu iluağitchiuhq inuñniñ uumakña iluağitchiuhksragmikniñ Agaayyutmiñ.

Atanniusriaqatiksrat Jesus-ñum Uqalğagun

⁴⁴ Jesus nipliutinigai nipitusripluni, “Kisupayaaq uvamnik ukpiqsriyumi ukpiqsrihiñangitchuq uvamnun, aglaan ukpigigisipmigaa tuyugiriga.

⁴⁵ Kisupayaam qiniqsamaruam uvamnik qiniqsimaaqmigaa ilaa tuyugiriga.

⁴⁶ Uvaña nunamun qaumatun ilipluña aggiqsaunuruña, kisupayaaq uvamnik ukpiqsrikpan, irviqagumiñaiqğugu taaqtuamik.

⁴⁷ Kia ivruma tusraagaluağugich uqauttutitka tupigingitpagich atannigumiñaitchiga. Atakkii aggiñgitchuña atanniqsuiyağluña nunam inuñnik aglaan anniqsuğiaqğugich.

⁴⁸ Kisupayaam ayagluña, uqauttutiga akuqtungitchumiñ, atanniqsimaaqtiqatquq. Uqalğum uqautigianikkağma atannigisigaa aqulligmi uvlumi.

⁴⁹ Takku uqangitchuña uvapkuiñaq, aglaan Aapam tuyugirima tillisiqagaña sumik uqagiraksramnik.

⁵⁰ Uvaña ilisimagiga ilaan tillisigikkaña isruitчуamik inuulhuruq. Tamanna uqauttutigikkağa Aapam uqautigaña uqagitquplugu.”

13

Jesus-ñum Igğuiħha Maliguaqtimi Isiganitñik

¹ Aasriin sivuuranani nigiqpagvikaam taggisiqatquam Apqusraaqtitauhigmik, Jesus ilisimaniqsuq aullağviksrani tikisilaananik nunamiñ marrumakña Aapamun. Ilaan pigikkani piqpagiragiplugich marrumani nunami ittuat piqpaginigai isruanunaglaan.

² Jesus-lu maliguaqtiniñu nullautchigñiqsut. Tuungaum isrummianiniginigaa Judas Iscariot, Simon igñigikkaña, tunitquplugu Jesus.

³ Jesus-ñum ilisimanigaa Aapam aatchuutigitilaña iluqaan sanji inmiñun. Ilisimapmigaa aggiqsilaaani Agaayyutmiñ suli aullağniaqtilaani Agaayyutmun.

⁴ Tarraasriin Jesus makinniqsuq nigğivinñiñ, aasriin qalliich atnuğaani piiqğugich, ivgutmik tapsipluni.

⁵ Aasriin kuviripluni imigmik igğugviuramun, igğuaqsiplugich maliguaqtigikkağmi isiganich, aasriin allaqtiqğugich ivgutmik tapsigikkağmiñik.

⁶ Simon Peter-m tikitmani nipliutinigaa Jesus, “Ataniiq! Ilvich igğugniaqpigich isigatka?”

⁷ Jesus-ñum kiugaa, “Pakma nalugin savaagikkağa, aglaan aquvatigun ilitchuğigisiginiñ.”

⁸ Peter-m nipliutilginiñigaa, “Qakugununniñ isigatka igğugumiñaiptagitin.” Jesus-ñum kiunigaa, “Iğğungitchupkich isigaktin piqatauyumiñaitchutin uvañni.”

⁹ Simon Peter-m kiulginiñigaa, “Ataniiq! Isigalhiñagingsatka aglaan argatkalu ni-aquğalu.”

¹⁰ Jesus-ñum kiunigaa, “Kisupayaaq igğuaniksamaruaq salumallapiaqhuni igğutqiksusraungitchuq avataagun isigaiñ. Iluqasri salummaqsamarusri aglaan taamna atausriq.”

11 Jesus ilisimanigaa kisumun tuniñiaqtilaani; taatnaqhuni nipliutiginiigaa, “Iluqasri salummaqsimarusr, aglaan atausriq.”

12 Ilaan isiganjich igguanikamigich atitqianiklugich atnugaani lu utigni qsuq inimiñun niggi viññun. Aasriñ apiqsruñigai, “Kaniqsivisi sutilaamnik ilipsitñun?”

13 Taiyugipsitña Iisautrimik suli Atanigmik, aasrii nalaunñapluni taatnaqisi, atakkii taavrumiñauruñ.

14 Uvañasrii, ilipsi Atannapsi suli Iisautripsi, isigasri iggu gitka. Ilipsipsuuq iggu utiruksraurusri isigapsitñik avatmun.

15 Qaitchigipsi urrautiksrapstñik, ilipsipsuuq iniqtaqaqplusri iniqsiñlaptun ilipsitñun.

16 Iumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Savaktaagruk kamanatluktuanun gitchuq atanigmimiñ, unniñ uqqiraqti kamanatlungitchuq taavrumakña tuyugirimiñ.

17 Iisimagupsigik tamatkua qanutun qvianamiuniaqtusri atu gupsigik.

18 Taamna nipliutigingitchiga iluqapsigun. Iisimanigitka taapkua piksraqtaagikkatka, aglaantuuq uqaliq aglausimaruaq immiqsuksrauruq itna, ‘Iñuk nigiqatiga niqimik ak- illigutqu uvamni.’

19 Kilikkipsi taavrumiña pakma atuumaliksrannan sivuani aasriñ taamna qakugu atuummikpan ukpigiquplugu ilaanutilaamnik.

20 Iumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, inupayaam akuqtugumiñ kiñapayaaq tuyugikkağa akuqtuqmiragigaan aptuuq. Suli akuqtuipayaaqtuat uvamnik akuqtuqmiragigaat tuyugiriga.”

Jesus Sivuniksriqiruuq Tunikkauksragmiñik

21 Taatnaqqaalugich Jesus ihuilliuligñiqsuq irrutchigimiñ aasrii nipliutiplugich, “Iumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, ilapsi tuniñiağaaña.”

22 Maliguaqtit qin gutiaqsiñiqsut avatmun, kaniqsiñgillapiaqlugu.

23 Maliguaqtit ilañat, taimña Jesus piqpagikkaña, aquppiñiqsuq tugliupluni Jesus-mun.

24 Simon Peter-m urriqanigaa itnaqhuni, “Apiqsruñun kisumik uqautiqaqtilaaña.”

25 Taamna maliguaqti qallilaahuni Jesus-mun apiqsruñiqsuq, “Kisuuva, Ataniiq?”

26 Jesus kiugaa, “Ilaañuruq qaitchikkağa uumiña qaqqiaviñauramik misruqqaaglugu imiqqamun.” Tarakña tigusripluni qaqqiaviñigmik misruqqaaglugu qaiñigaa Judas-mun, igñiñanun Simon Iscariot.

27 Judas tiguluqqaagaa qaqqiaq Tuungaum isignigaa. Tarani Jesus-ñun nipliutigaa, “Savaagisrukkan piñun qilamik!”

28 Nalliataunniñ nigñiaqatauruat kaniqsiñginiñigaa qanuutautilaananik Jesus-mun nipliutiha.

29 Iñanich maliguaqtit isrumaniqsut, Judas añalatigipmagu maniqagvinat, Jesus-mun tauqsigiaquniplugu inugikka gmiknik nigiqpagvikaami, unniñ qaitchityaquplugu sumik inuqsraqtuñun.

30 Judas akuqtuanikamiñun qaqqiaviñauraq, tarvauvaa aniñiqsuq. Tarra unnuañuruq.

Nutauruaq Tilliñ

31 Judas anianikman Jesus nipli qsuq, “Pakma Iñuum Igñiña kamañaqsiqkakkauruq. Suli Agaayyun kamañaqsiqkakkauruq Ilaagun.

32 Aasrii Agaayyun kamañaqsiqkakkauñpan Ilaagun, Agaayyutimtuuq inimiñik sagvigisigaa kamañautaa Igñiñan Iñuum, Ilaan kamañausriglugu tarvauvaa.

33 Iñgauramañ! Uvaña nayuutiqqakkumiñaiqsuñ. Pakaaqsigisigaluagipsitña, aglaan Jew-ñuruat uqautipmatun nipliutigipsi pakma, ‘Aullalguitchusri aulla gviniginiakkamun.’

34 Nutaamik tillimik qaitchigipsi, Avatmun piqqakutiyumuusri! Atrilugu piqqak- sriñiga ilipsitñik, taatnatuntuuq piqqagiikkumuusri.

35 Avatmun piqqakutigupsi, inupayaat ilitchugigisigaat uvamni maliguaqtauñiqsi.”

Jesus Sivuniksriqiruuq Peter-m Piilaatiksrannanik

³⁶ Simon Peter-m apiqsruḡniḡaa, “Ataniiq! Napmuḡniaqpich?” Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Pakma malilguitchiñ aullaḡviginiakkaḡa, aglaan aquvatigun malikkisigikma.”

³⁷ Peter-m apiḡiniḡaa, “Ataniiq! Suvaata malilguitpigiñ pakma? Uvaḡa tuquḡhiñaḡuqtuḡa pisigilutin.”

³⁸ Jesus-ḡum kiugaa, “Itqanaipiaqpich tuqqutisukḡuḡa? Iḡumutuuruamik nipliutigikpiñ, aqargiqpak qalḡuḡaiñḡaan piilaḡutigigisigikma piñasruniaglaan.”

14

Jesus-ḡum Apqutaḡḡa Aapamun

¹ Jesus-ḡum nipliutigai, “Iḡuiḡḡuqtitnagich uummaisri. Ukpiqsrimaḡitchi Agaayyutmun, uvamnun ukpiqsriḡusripsuuq!

² Aapaa kiḡuḡani iniksrat iḡugiaktuat ittut. Itqanaiyautityaḡniḡipsi iniksrapsitñik. Taatna uqautinayaitchipsi, taatniḡḡitpan.

³ Aasrii aullaḡuma itqanaiyaḡiaḡḡuḡu iniksragsi aggitqikkisiruḡa, aasrii uvaḡnun inḡmagusri nayuutitlasriḡu nani itchuma.

⁴ Aasrii iḡitchuḡianikkiksi qanuq tikiññiaḡiksragsi taivrumuḡa aullaḡniḡvigikkamnun.”

⁵ Thomas-ḡum nipliutigaa, “Ataniiq! Iḡisimanḡitchikput napmuḡniaqtilaan. Qanuḡḡuḡu taivrumuḡaḡniaḡḡum apqutaa iḡisimagisivisigu?”

⁶ Jesus-ḡum kiugaa, “Uvaḡa apqutauruḡa, iḡumutuupluḡa, sulii iḡuḡḡuḡuḡu. Kiñaunniñ Aapaanukkumiñaitchuq kisianik uvapkun.

⁷ Pakma iḡitchuḡi'apsitña iḡitchuḡipmigiksipsuuq Aapaga. Aasriiñ uvakḡaniñaglaan iḡisimagiksi sulii qiiḡisimaplugu.”

⁸ Philip-ḡum nipliutiniḡaa, “Ataniiq! Aapamik urriqsuutitigut. Taamna inuḡikkatuaḡigikput.”

⁹ Jesus-ḡum kiugaa, “Takiruami nayuuti'ama ilipsitñi naagasuli iḡitchuḡiḡitpiña, Philip? Kisupayaam qiiḡisimaruam uvaḡnik qiiḡianiksimagaa Aapa. Suvaatami nipliḡpich Aapamik urriqsuutitquplusri?”

¹⁰ Philip! Ukpiḡiḡitpiuḡ uvaḡa Aapami nayuutitilaḡa sulii Aapa uvaḡni itilaḡaḡa? Tamatkua uqalḡich uqautigianikkatka ilipsitñun uvamniqnisaunḡitchut. Aapauruam nayuutiruam uvaḡni iḡiḡtaḡigai savaani.

¹¹ Ukpiḡisritña uqaqama Aapami itilaamnik sulii Aapa uvaḡni itilaḡanik! Naagaunniñ ukpiḡisritña savaapkun.

¹² Iḡumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaaq ukpiqsriruḡuq uvapkun savaḡniaqmiuq savaḡikkamnik, piñaḡtuquunniñ kamanatluktuanik savaanik tamatkunakḡa, atakkii aullaḡsiruḡa Aapaanun.

¹³ Aasrii iḡiḡsisigisigipsi qanusripayaamik inḡḡipsi attapkun piqutigilugu Aapauruam kamaḡtitauḡiksragsun uvapkun Iḡniḡuruakun.

¹⁴ Sukupayaaq inḡḡipsitña atigikkapkun, iḡiḡtaḡigisigiga.

Akiqsruun Ipqitchuam Irrutchim Qaisauḡiksragsun

¹⁵ “Piqḡagigupsitña tupigigisigisri tillisitka.

¹⁶ Aasrii inḡisigigiga Aapa qaitchitqulusri atlamik ikayuḡtiksramik nayuḡtiksrapsitñik qanavak taimuḡa.

¹⁷ Taamna Irrusriḡigaa iḡumutuḡḡum. Nunam iḡuiñ akuḡtulḡuitchaat qiiḡiḡitḡuḡu unniñ kanḡisimaitḡuḡu. Aglaan iḡisimagiksi, takku iḡuḡqatauruq piqatigiplusri sulii ilipsitñiḡḡiaḡtuq.

¹⁸ “Unitchumiñaitchipsi kisinḡuḡusri. Utigilḡitchuḡa ilipsitñun.

¹⁹ Sivikisuurami nunam iḡuiñ qiiḡitqikkumiñaiḡisaatḡa aglaan ilipsi qiiḡisigisipitña, takku iḡuḡḡapkun ilipsipsuuq iḡuḡisirusri.

²⁰ Taimña uvluq tikitpan ilitchugigisigiksi Aapamni itilaaga suli ilipsi uvamni, aasriip-suuq uvaᅇa ilipsitni.

²¹ Kisupayaaq piqaaqtuaq tillisimnik tupigiplugillu ilaanuruq piqpaksrirauruq uvam-nik. Aapaa piqpagigisigaa piqpaksriruq uvamnik. Uvaᅇaptuuq piqpagigisigiga ilisimapkaᅇluᅇa ilaanun.”

²² Judas-ᅇum (Iscariot-ᅇungitchuam) nipliutinigaa, “Ataniiq! Qanuᅇutin ilisimapkaᅇisivich uvaptiknun ilisimapkasruᅇaᅇnak nunam inuiᅇun?”

²³ Jesus-ᅇum kiugaa, “Kisupayaam piqpaksriruam uvamnik tupigigisigai uqaᅇatka. Aapaa piqpagigisigaa suli Aapagalu tikitkisigikpuk inuuniaᅇasriᅇlugu.

²⁴ Kisupayaam piqpaksriᅇᅇitchuam uvamnik tupigitlaitchai uqaᅇatka. Uqaᅇhich tus-raakkasri uqaᅇiᅇᅇitchitka, aglaan agᅇiaᅇaᅇtuq Aapamiᅇ tuyuᅇirimniᅇ.

²⁵ “Tamatkuniᅇa uqaᅇtigipsi nayuutiᅇᅇaᅇmasuli ilipsitni.

²⁶ Ikayuᅇtim Iᅇqitchuam Irrutchim Aapauruam tuyuᅇiraksraᅇan attapkun ilisautigisigaasri supayaamik itqaᅇtitaᅇlugillu iluᅇaisa uqaᅇuttutitka ilipsitᅇun.

²⁷ Qiᅇuiᅇᅇaᅇamik unirvigigipsi. Tutᅇiutimnik tutᅇiutiᅇaᅇᅇitchi. Nunam inui qiᅇuiᅇᅇaᅇaᅇumiᅇaitchut qiᅇuiᅇᅇaᅇaᅇtirturritun. Iᅇuᅇᅇliuᅇtitnagich uummatisri! Iᅇsisuᅇaᅇasri!

²⁸ Tusraagipsitni nipliᅇama aullaᅇniaᅇniᅇluᅇa, aglaan agᅇitᅇiᅇᅇaᅇniᅇniᅇluᅇa ilipsitᅇun. Piqpagipiᅇᅇniᅇupsitni quviasrugayaᅇaluaᅇtusri aullaᅇniaᅇᅇapkun Aapamun, atakkii Ilaa kamanatluktuᅇ uvamiᅇ.

²⁹ Tamarrumiᅇa pakma kilianikkipsi atuummigaluaᅇnagu ukpiᅇsritᅇuplusri atuum-miᅇluni pikpan.

³⁰ Tarakᅇaaglaan uqaᅇaᅇtuᅇatigilguᅇᅇiaᅇipsi, takku nunam marruma aᅇalataa, Tu-ungaa, agᅇiaᅇsiruᅇ. Ilaa piitchaluaᅇtuᅇ sanᅇimik akiᅇilᅇluᅇa,

³¹ aglaan nunam inuiᅇ ilitchuᅇiraksraᅇigaat piqpaksriᅇiᅇa Aapamik. Taatnaᅇlugu tupigi-raᅇigigiga Aapam tillisipayaᅇa. Makillusri, uvakᅇa aullakta!”

15

Jesus Napaaqtupiatun Ittuq

¹ “Uvaᅇa atriᅇaᅇtuᅇa napaaqtupiamik aasrii Aapaga nautchirriᅇiraupluni.

² Ilaan piiᅇaᅇigigaa akiᅇupayaaq uvamniittuaq asrirriraᅇaᅇᅇitman, suli nagguksaᅇlugu akiᅇupayaaq asrirriraᅇaᅇtuᅇaᅇ asrirripsaaᅇuplugu.

³ Ilipsi salummakkaᅇaniktusri uqaᅇikun uqaᅇutigianikkapkun ilipsitᅇun.

⁴ Piᅇatautuiᅇaᅇitchi uvamni suli uvaᅇaptuuq ilipsitni. Uvamni nayuutingiᅇsuaᅇuᅇupsi asrirriaᅇaᅇumiᅇaitchusri, atriᅇlugu akiᅇuᅇ inᅇmigun asrirritlaitchuaᅇ kisianik napaaᅇtumi itnami.

⁵ Uvaᅇa atriᅇaᅇtuᅇa napaaᅇtumik, ilipsiasriᅇᅇ akiᅇᅇutun. Kisupayaaq nayuutiruaᅇ uvaᅇni suli uvaᅇa ilaani, atqunaᅇ asrirriaᅇaᅇisiruᅇ, takku sumik inᅇiᅇsiyumiᅇaᅇiaᅇaᅇtusri piᅇᅇluᅇa uvaᅇa.

⁶ Kiᅇapayaaq nayuutingitchuaᅇ uvamni ittuᅇ akiᅇᅇutun igitaupluni tuᅇulliruatuᅇ. Taatnatchich akiᅇᅇut katitlugich ikniᅇmun igittaᅇiᅇaᅇich ikipkaᅇviksraᅇatnun.

⁷ Ilipsi uvamni nayuutigupsi suli uqaᅇiᅇkkatka ilipsitni, aasriᅇiᅇ qanutchimik pigiyu-makkapsitniᅇ inᅇiᅇsruᅇupsi qaisauniaᅇtuᅇ ilipsitᅇun.

⁸ Aapaa kamanautaa qiᅇiᅇnaᅇtitaᅇisiruᅇ tumigilugu atqunaᅇ savaaᅇqallautakiᅇsi. Taatnatun ukpiᅇnaᅇsigiksi malᅇuaᅇᅇitilaaᅇsi uvamnun.

⁹ Piqpagikkaᅇigipsi atriᅇlugu Aapaa piqpaksriᅇha uvamnik. Nayuutititchi piqpakku-timni.

¹⁰ Tillisitka tupigigupsigik piqpakcutimni itkisirusri, atriᅇluguᅇtuᅇuᅇ uvaᅇa Aapaa tilli-saiᅇnik tupiksriᅇluᅇa itmatun piqpakkutaani.

11 Tamatkuniña uqautigipsi quvianağikkağa ilipsitñiitquplugu, suli quvianaqaquplusri naamaruamik.

12 “Unauvva tillisiga, piqpakutiyumuusri avatmun atrilugu piqpaksriğiga ilipsitñik.

13 Kiñaunniñ kamanatluktuamik piqpakutaitchuq uumakña iñuum qaitchiñhaniñ iñuuhigmiñik piqutigiplugich ilauraani.

14 Ilipsi uvañni ilauraanurusri tillisitka atuğupsigik.

15 Savaktaagrunik taiyutqikkumiñaitchipsi, takku savaktaagruum ilisimatlaitchaa ataniğmi surağalha. Aglaan ilauraanik taiyuutiqağisigipsi, takku supayaamik Aapamniñ tusraakkamnik ilitchuğipkağipsi.

16 Ilipsi piksraqtaagingitchipsitña, aglaan piksraqtaagigipsi suli nalunaigusri asrirri-aqaquplusri iñugiaglugu suli asrirrituiñağusri itquplusri. Aasrii Aapam qaitchigisigaasri qanusripayaamik inigupsiuñ attapkun.

17 Taatnaqhusri taatnaiñilugu tiligipsi piqpakutitquplusri avatmun.

Nunam Iñuiñ Uumiksriñhat Maliguaqtinik

18 “Nunam iñuiñ uumigikpasri itqağiraksraqigiksi uumigikkaugigaptuuq sivupsitñi.

19 Ilipsi pigipkağupsi nunam iñuiñun, piqpaginayağasri pimiktitud ililusri. Aglaan piksraqtaagigipsi marrumakña nunakuakigmiñ pigingiqsitlusri tamarrumuña; taatnaqhuni nunam iñuiñ uumigigaasri.

20 Itqağiyumagiksi uqalñich uqautigikkatka ilipsitñun, ‘Savaktaagruk kamanatluk-tuanğitchuq ataniğmiñiñ.’ Ilinisa piyuakkağigaatña, tarrali piyuagağisigaasripsuuq. Tupigi-gaich uqauttutitka, tarrali tupigigisigaasripsuuq.

21 Aglaan ilinisa taatna irrutigisigaasri piqutigilugu pigipkaiqsi uvañnun, ilisimanğitlugu tuyugiriga.

22 Aggiñgitchuma suli uqautingitchupkich patchisaikkaunayaqtut. Aglaan pakma pisanğitchuugutiksraitcut killuqsautmiktigun.

23 Kisupayaam uumigi'amiña Aapagaptuuq uumigipmirağigaa.

24 Savaaqaqsimaitchuma akunğatni iñuum iñiqtağingaqsimaisañanik patchisaikkau-nayaqtut, aglaan qinianikkaluaqlugu iñiqtağa uumigituiñağaatña suli Aapaga.

25 Taamna taatniittuksrauruq taniquplugu taimña uqautauruaq aglaksimakkaña maligutaksriusrainitñi, ‘Uumigigaatña patchisailaakun.’

26 “Aglaan ikayuqti aggiqpan, tuyuginiakkagma Aapamiñ, Irrusria ilumutuulhum Aa-pamiqnisauruaq, ilaa uqautiniaqtuq uvapkun.

27 Uqağisigipsitñapsuuq takku iqataurusri uvamni aullağniñhaniñ.

16

1 “Uqautigipsi tamatkuniña ukpiqqutaiqungitlusri.

2 Iñuich anitqatağisigaasriunniñ ilinisa ktrağviñmikniñ. Aa, piviksraq tikitchumaaqtuq kia iñuum tuqqutchumisi savautriñasrukniagisiruq Agaayyutmik.

3 Taatnaiñilugu irrutigisigaasri ilitchuqsrimaiñgimikkun Aapamik unniñ uvañnik.

4 Aglaan uqautigipsi tamatkuniña itqağitquplugich uqauttutitka ilipsitñun taimanigu irrutiaqsikpasri taatnaiñilugu. Uqautingitchaluagipsi tamatkuniña maliguaqsiutiqaqaapsi takku nayuqtuiñaqhusri.

Ipqitchuam Irrutchim Savaaqa

5 “Aglaan pakma utigniaqama ilaanun tuyugirimnun nallipsi apiqsruqtangitmigaatña napmuaqsisilaapkun, ‘Napmuñniaqpich?’

6 Aasriñ pakma kilikapsi aliatchaktusri.

7 Aglaan ilumutuuruamik nipliutigipsi, ikuatlukkisiruq aullakisrağa. Uvvatakku aullangitchuma ikayuqtiksrapsi utlanianğitchaasri. Aglaan aullağuma tuyugisigisiga ilipsitñun.

⁸ Aasrii aggigumi ilitchugipkaaqsigisigai inui nunam nalaungitlutinj killuqsautikun suli nalaunjaruaalikunlu atanniiviksarakunlu.

⁹ Uqautigisigai nalaunginilutin killuqsautikun takku ukpiqsriñgitlutinj uvamnik,

¹⁰ suli nalaunjaruaalikun takku Aapamunjaqtunja aasrii qinittqikkumiñaitchipsitña,

¹¹ suli atanniivikun takku anjalatchiruaq marrumani nunami Tuungaq atannikkaunaniktuq.

¹² “Uqaksraqağaluaqtunja inugiaktuanik ilipsitñun aglaan pakma kanjisiyumiñaitchusri.

¹³ Aglaan Ipqitchuaq Irrusriq ilumutuuhigmik ilitchugipkairuksraq aggigumi, ilaan kanjispchaaqsigisigaasri iluqaanik ilumutuuranik. Ilaa uqagumiñaitchuq anjalatchiqaqmatun injmigun aglaan uqautigisigaasri tusraakkagmiñik, suli quliaqtuağutiniagaasri sunik tikitchuksranik.

¹⁴ Ilaan kamañatitkisigaanja, takku uqaksraqikkağa quliaqtuağiniaga ilipsitñun.

¹⁵ Iluqaan Aapam pigikkañja pigipmigigaptuq. Taatnaqlugu nipliutigigiga Ipqitchua-mun Irrutchimun quliaqtuağiniagniplugu ilipsitñun uqaksraqikkağa.

Alianaq suli Quvianaq

¹⁶ “Sivikisuurami qiningsaallakkisigipsitña, aasriin kiñuvaanagun qiniasqilgillunja.”

¹⁷ Inajitguuq maliguaqtaiñ uqaaqsiniqsut avatmun, “Sumik uqautivatigut itnaqami, ‘Akuniisrunjaqasri qiningsigisigipsitña aasriin taamuunavak qiniasqilgillunja,’ suli itnaqami, ‘Aullağniaqtunja Aapamun’?”

¹⁸ Qanuutauva ‘sivikisuuraq’? Uvagut kanjisiqlaitchikput sumik uqautiqalha.”

¹⁹ Jesus-ñum kanjisiqsimaplugu apiqsruğulhat taavrumuuna nipliutiniğai, “Apiqsruqtuutivisi ilipsitñun sumik qanuutautiqaqtilaanjanik uqaqama, ‘Akuniisrunjaqasri qiningsigisigipsitña aasriin taamuunavak qiniasqilgillunja.’ Taamna apiqsruutigisuklugu uqaksraqtutigivisiun akunnapsitni?”

²⁰ Uvanja nipliutigipsi ilumutuuruamik, qiapkağusriļu alianniuqtillusriļu nunam inui quviatchakkisirut, aglaan alianniuliqsi mumikkisiruq quviasruhigmun.

²¹ Ağnaq qitunğıuqtuaq auliyautipmani nagliksaağaqtuq tikiumalħagun atniğñam, aglaan annaaniktiqami puuyugağigaa nagliksaali auliyausrima'ami, quviatchagaqtuq ilaalugruaq anipman nunamun.

²² Taatnatun alianniugutiqagağaluaqtusri pakma aglaan qinittqikkisilgitchipsi suli uum-matisri quviatchakkisirut, aasrii kia-unniin inuum ivayaagiyumiñaitchaa quvianaq ilipsitniñ.

²³ Taivrumanı uvlumi apiqsruqtaaqsiyumiñaitchipsitña sutigun. Uqautigipsi ilumutun, Aapam qaitchigisigaasri ilipsi injigupsiun qanusripayaamik attapkun.

²⁴ Uvunanunaglaan injiqsruqtangitchusri sumik attapkun. Iniqsruğitchi ilipsili akuqtuiyu-muusri suli quvianaksraqsi inujaitchumuun.

Akiilitniħha Jesus-ñum Nunam Inuiñik

²⁵ “Uqautigipsi tamatkunija atrikusrautitigun. Pivik tikitchağumaruq uqagağiviksrağa ilipsitñun atrikusrautitigun aglaan uqautitlasrigisigipsi kanjisiñaqsilugu Apaauruakun.

²⁶ Taimña uvluq tikitpan, injiqsruqtağisigiksi attapkun. Uvanjaunniin injiqsruutingitkipsi Aapamun.

²⁷ Uvatakku Aapam piqpagigaasri takku piqpaksriplusri uvamnik suli ukpiqsriplugu agqisimaliğa Agaayyutmiñ.

²⁸ Uvanja ilumun agqisuami Aapamiñ marrumuñja nunamun. Uvva pakma aullaqsilgitchunja maakña nunamin utiqsaqlunja Aapamun.”

²⁹ Maliguaqtaiñ nipliutiniğaat, “Uvvaliqaa uqalħiñ kanjisiñaqtuq. Pakma uqangitchutinunniin atritigun.

³⁰ Uvagut kanjisiqikput pakma ilisimalħiñ supayaamik. Inuqnangitchuq kisumun apiqsruqtaqulutin. Taavrumuuna ukpigigikput agqisuanjulħiñ Agaayyutmiñ.”

³¹ Jesus kiugai, “Uvvpakma ukpiqsriḷiqpaalukpisi?

³² Pivik tikiññaiaqtuq, tikiuamaaniktuqami, iluqasri siammayaagtitaulikisraqi, ataus-riukattaagusri kiñunnapsitñun kisiññuḡluḡa. Aglaan kisimallapiaq ingitchuḡa, takku Aapaa nayuḡaḡaḡa.

³³ Tamarrumiḡa uqautigipsi qinñiññaqapulusri piqatauhapsigun uvamni. Nunam inñiñ naglikisaaqtitkisigaasri, aglaan quviatchauḡikkitchi. Uvaḡa akiḷianiksimagiga nunam aḡalataa.

17

Jesus-ḡum Iniqsrulḡa Inḡmigun

¹ Jesus taatnaanikami, ilaa aagluḡhuni nipliḡñiqsuq, “Aapaḡ, pakma piviksraq tikiu-
maruḡ. Kamaḡaqsipkaḡuḡ Iḡñiḡiñ, Iḡñiqpilli kamaḡaqsiumagaatin.

² Uvvatakku ilvich aḡalatchitḷapkaḡiñ iluqaitñik inñuḡnik suli qaitchitḷapluni isruit chuamik inñuḡḡmik iluqaitñun qaisaḡikkaqnun ilaanun.

³ Una isruit chuḡaḡ inñuḡiq itnautauruḡ, inñuich ilitchuqsriḷikisraḡat ilipnik kisivich ilumun Agaayyutaulaaḡnik suli ilitchuḡilugu Jesus Christ ilvich tuyuḡikkan.

⁴ Ilitchuḡipkautianikkiga kamaḡaḡiñ nunam inñiñun. Itqanaḡanikkiga savaaksrir-
rutigikkan uvaḡnun.

⁵ Pakma, Aapaḡ, kamaḡaqsipkaḡḡa sivuḡḡapni, kamaḡautim atrinḡanik pigikkaḡma
itnama ilipni nuna inñiqtaugaluḡnaguunniiñ.”

Jesus Iniqsrutritḡa Maliguaḡtimiñik

⁶ Uvaḡa ilitchuḡipkautigianikkikpiñ inñuḡnun ilvich qaisaḡnun uvaḡnun marrumakḡa
nunamiñ. Ilvich pigiliutigitin, aasriñ qaitkitin uvaḡnun, aasriñ tupigigaat uqalḡiñ.

⁷ Pakma ilitchuḡigaat suapayaaḡ qaisan uvaḡnun agḡiqsaḡha ilipniñ.

⁸ Qaitchigitka uqalḡḡmik qaisaḡnik uvaḡnun. Ilinḡisa akuḡtuḡḡuḡu, ilitchuḡigaat ilumun
agḡiqsuanuḡiḡa ilipniñ ukpiḡiplugu ilipnun tuyuḡiḡiḡa.

⁹ Agaayyutigitka tamatkua. Pakma agaayyutingitchitka nunam inñui, aglaan
agaayyutigitka tamatkua qaisatin uvaḡnun, takku ilinḡich pigigitin.

¹⁰ Iluḡaan uvaḡa piga pigipmigiñ suli iluḡaan ilvich piñ uvaḡaptuuḡ pigigiga, aasriñ
kamaḡaḡiḡa qinñiḡnaqtitauroḡ tamatkunuuna.

¹¹ Pakma utlautiniaḡtuḡa ilipnun nunami inḡiḡḡluḡa, aglaan tamatkua inniaḡtut
nunami. Ipḡitchuḡaḡ Aapaḡ! Qaunagiyummigitin annautruḡḡugich saḡḡigikkaḡaḡuḡ
atiḡikkaḡpich qaisaḡikkapkun uvaḡnun, ilinḡilli atautchiiñauyumuut atrilugu uvaguk ataus-
riuliqpuk.

¹² Uvaḡa nayuutinamni nunami ilinḡitñi qaunagigikkatka annautruḡḡugich saḡḡiaḡuḡ
atiḡikkaḡpich, ilvich atchiutigikkapkun. Qaunagigitka aasrii atausriḡunniñ tam-
maḡitchuḡ, aglaan taimña inñuk tammaḡtuksrauroḡ, Agaayyutim uqalḡa immiutau-
pluni.

¹³ Pakma utlautiyasriruḡa ilipnun. Taatnaiḷiplugu uqḡḡtuḡa innamni nunami, ilinḡich
piḡaḡuplugich quvianaḡikkamnik inuḡaiḡḡuḡu.

¹⁴ Qaitchiruḡa uqalḡḡnik ilinḡitñun, aasrii nunam inñiñ uumigigaich, takku piḡatig-
inḡiqḡugich nunam inñui atriplugu uvaḡa piḡataunḡiḡiḡa nunam inñiñun.

¹⁵ Uvaḡa iniqsrungitchikpiñ piiḡulugich marrumakḡa nunamiñ, aglaan inḡigikpiñ qau-
nagitḡuplugich pinḡḡnaiḡḡugich tuunḡaḡmiñ.

¹⁶ Uvaḡa piḡataunḡitmatun nunam inñiñun ilinḡittuuḡ piḡataunḡitchut nunam inñiñi.

¹⁷ Ilumutuuhapkun ipḡiqsimaakkich ilipnun. Uqalḡiñ ilumutuuroḡ.

¹⁸ Tuyuḡigitka nunamun, ilvittuuḡ tuyuḡaḡmatun uvamnik nunamun.

¹⁹ Ilinḡich piḡutigiplugich ipḡiqsimaḡtuḡa ilipnun, ilinḡittuuḡ ipḡiqsimaḡuplugich
ilipnun ilumutuuhikun.

Jesus Iniqsruutiĥa Ukpiqtuanjuruapayaanik

²⁰ “Agaayyutingitchitka kisiisa tamatkua, aglaantuug taipchua ukpiqsriruaksrat uvamnĭk ilinĭsa uqaĥhatigun.

²¹ Agaayyutigitka iluqaĥmin atautchisun itquplugich. Aapaan! Atautchisuttuq illich uvaptikni, atrilugu ilvich uvamnĭitmatun suli uvaᅇa ilipni. Taatnatuq atausriuyumuut, taavrumuunali nunam iᅇuiᅇ ukpiġiagutiyumigaat ilvich tuyuqaĥhiᅇ uvaᅇnik.

²² Uvaᅇa qaitchigitka atrinjanik kamanakiqkich qaisaqpich uvaᅇnun, piqutigiplugu ilinĭch atautchiiᅇaukksraᅇat atrilugu uvaguk atausriukiqpuq.

²³ Uvaᅇa illuᅇa ilinĭtᅇni suli ilvich uvaᅇni, taavrumuuna ilinĭch atausrinᅇuᅇumuut. Nunamli iᅇuiᅇ kanġisqiyumigaat ilipnun tuyuᅇiᅇiga suli ilvich piqpakstriᅇhiᅇ ilinĭtᅇnik piq-paksripmatun uvaᅇnik.

²⁴ Aapaan, tamatkua qaisatin uvaᅇnun iqatigisrukkitka sumiitichuma ilinĭtᅇnun qinġiquplugu kamanaun pigipkakkan uvaᅇnun takku ilvich piqpagipluᅇa nuna iᅇiᅇtauᅇaiᅇᅇaan.

²⁵ Nalaunᅇaruᅇa Aapaan! Nunam iᅇuiᅇ nalugaatin, aglaan uvaᅇa ilisimagikpiᅇni suli ukua malġuaqtit ilitchuᅇiᅇigaat tuyuᅇitilaᅇa ilipnun.

²⁶ Ilitchuᅇiᅇipkaᅇikpiᅇni ilinĭtᅇnun, suli ilitchuᅇiᅇipkapsaᅇᅇniᅇiᅇikpiᅇni. Tarrali piqpakstriᅇiq piq-pakutigikkan uvaᅇnun uvaᅇalu nayuutiyumuᅇuq ilinĭtᅇni.”

18

Jesus-ᅇum Tigurauᅇha

¹ Jesus agaayuanġkami taavrumani, aullaᅇniqsuq malġuaqtiniᅇu ikaaqᅇuᅇu kuuᅇuuraq taiᅇaqtuᅇa Kidron-mik. Taakmanianjanġ inniqsuq nautchiivik. Jesus malġuaqtiniᅇu isiqniqsut taavrumuᅇa. ² Judas-ᅇumaasrii, aatchuutigitniktuam ilaanġk, ilisimanġᅇa suni-tilaanja. Uvatakku Jesus-ᅇum taruᅇautisruuniᅇai akulaiqᅇuᅇu malġuaqtini tarani.

³ Taatnaᅇhuni Judas utlautiniqsuq nautchiivġmun piqasriᅇhuni aᅇuyyiuqtinġk suli agaayyuvġpaum qaunaksraiᅇnik, tuyuuplutiᅇ qaukᅇinġtᅇniᅇ agaayuliqsiniᅇ suli Pharisee-ᅇuruaniᅇni, saagaᅇhutiᅇ satkunġk suli nanniᅇnik.

⁴ Jesus-ᅇum kanġisimaplugu suapayaᅇa atumaniᅇaqtuᅇa inᅇiᅇnun paaᅇniᅇai nipliuti-plugich, “Kiᅇna pakikpisiuᅇ?”

⁵ Taapkuᅇa kiuniᅇaᅇat, “Jesus Nazareth-miu.” Ilaan kiugai, “Uvaᅇa taimᅇauruᅇa.” Judas-ᅇum, aatchuutigitniktuam ilaanġk, qġchaqasriqsimanġai tamatkua pakaktuᅇat.

⁶ Jesus-ᅇum nipliutipmatiᅇ, “Uvaᅇa taimᅇauruᅇa,” tamatkua kiᅇnumuktuᅇhutiᅇ ulᅇusraᅇniqsut nunamun.

⁷ Jesus-ᅇum apiqsrutqinᅇiᅇai, “Kiᅇna pakikpisiuᅇ?” Kiuniᅇaᅇat, “Jesus Nazareth-miu.”

⁸ “Uqautianġkipsi ilaanᅇutilaamnik. Ilipsi pakakkupsitᅇna, malġuaqtitka aullaqtitchigik!”

⁹ Taatna nipliutiniᅇai Jesus-ᅇum taniqsᅇaᅇuᅇu nipliutigimaanġkani itnaiᅇipluᅇu, “Aapaan, atausriᅇunniᅇni tammanᅇitchuq qaisaqniᅇni uvaᅇnun.”

¹⁰ Simon Peter-guuq savikpaqaᅇhuni, aasriiᅇni amuliqamiuᅇ anaupluni ilaan siu-taiqsġniᅇaᅇ taliqpianġk tamarrumiᅇa qaukᅇiata agaayuliqsit savaktaa, atiqᅇaqtuᅇa Malchus-mik.

¹¹ Jesus-ᅇum nipliutigaa Peter, “Tugvaᅇuᅇ satkugikkan puᅇnanun. Isrumavich akuq-tuᅇniᅇiᅇniᅇasrugalugu uvamnun nagliksaᅇᅇutiᅇpak Aapama sivunniᅇiᅇikkaᅇa uvamnun? Uvaᅇa nagliksaᅇᅇluᅇa tuquruksrauruᅇa. Imiqtaksraᅇiᅇiᅇa taamna imanja qallutim Aapama qaisanja uvamnun?”

Annas-ᅇum Apiqsruqtuiᅇha Jesus-mik

¹² Aᅇuyyiuqtit piqasriᅇhutiᅇ qaukᅇiᅇmiknik suli Jew-ᅇuruat qaunaksriᅇiᅇa tigiuniᅇaᅇat Jesus qᅇiᅇqsruᅇuᅇu,

¹³ aasrii sivulliuplugu Annas-muutiuplugu atanigmun, taataruananun Caiaphas-ɲum. Caiaphas-guuq qauqɲiupluni agaayuliqsauniqsuaq tamarrumani ukiumi, niɲuagiuplugu taavruma Annas-ɲum atangum.

¹⁴ Taamna Caiaphas uqautriɲiqsuaq qaukɲitɲik Jew-ɲuruat iɲuatlukkisiɲiɲiɲuɲu atausriq iɲuk tuqqutaukpan piqusriɲuni iluqaitɲik iɲuɲnik.

Peter-m Piɲlaaqalɲa Jesus-mik

¹⁵ Simon Peter-m suli atlam maliguaqtim kiɲuagun maliɲniɲaak Jesus. Taamna atla maliguaqti, ilisimaplugu qaukɲiata agaayuliqsit, isiɲniqsuq igluqpananun qaukɲiata agaayuliqsit piqatigiplugu Jesus.

¹⁶ Peter-li qichaɲniqsuq tatkiani paami. Taamna atla maliguaqti, ilisimaplugu qaukɲiata agaayuliqsit, aniɲiqsuq kiɲumun. Itqutinigaa Peter tatqamuɲa uqatigianikamiuɲ nivi-aqsiagruk taluliqiri.

¹⁷ Taavruma taluliqirim niviaqsiagruum nipliutinigaa Peter, “Uvva, ilagivatin maliguaqtaiɲ tatqavruma iɲuum?” Peter-m kiugaa, “Ilagingitchaatɲa.”

¹⁸ Alappaanɲupluniguuq savaktit suli qaunaksrit ikniqsuqhutiɲ aumaniɲ qichaɲniqsut avataani auksiqhutiɲ iɲmiknik. Peter-m qichaqasriqamigich, auksiaqsiɲmiɲiqsuq iɲmiɲik.

Qaukɲiata Agaayuliqsit Apiqsruqtaiɲha Jesus-mik

¹⁹ Qaukɲiata agaayuliqsit apiqsruqtuɲniɲaa Jesus ilaan maliguaqtaigun suli ilaan ilisauttutaigun.

²⁰ Jesus-ɲum kiugaa, “Uqagaqtuɲa sagvipluɲa kisupayaamun. Iɲisautrisruuruɲa Jew-ɲuruat katraɲviɲitɲi suli agaayyuvikpanatni. Nipiqangitchuɲa qanutchiɲik irigaqtuɲluɲa.

²¹ Suvaatami apiqsruqtaqpsitɲa uvaɲa. Apiqsruqsigik tamatkua iɲuich tusraaritka sumik uqautiɲhat uvaɲnun. Iɲiɲisa ilisimagaat qanuq uqahiga.”

²² Taatnaqman Jesus ilaɲataguuq qaunaksrit patiktiqɲuɲu nipliutigaa, “Qanuqhutin itnaiɲiɲuɲu kiuliqpiuɲ qaukɲiat agaayuliqsit?”

²³ Jesus-ɲum kiugaa, “Uvaɲa nipliɲuma qanutchimik nalaunɲaigluɲu uqautigiun iluqaitɲun uvaniittuanun. Aglaan nalaunɲaruamik pakma nipliɲniɲuma, suvaata patikpiɲa?”

²⁴ Annas-ɲum tuyuɲniɲaa Jesus qɲiɲiqsruutraq Caiaphas-mun qaukɲiat agaayuliqsitnun.

Peter-m Piɲlaaqapsaalɲa Jesus-mik

²⁵ Peter-guuq auksigugaaɲniqsuq ikniɲmun aasriiɲ iɲuich apiqsruɲniɲaa, “Taavruma iɲuum ilagingitpatin maliguaqtaiɲ?” Peter-m piɲlaagutiniɲai, “Ilagingitchaatɲa ilaan maliguaqtaiɲ.”

²⁶ Ilaɲataguuq qaukɲium agaayuliqsim savaktaiɲ, ilaginikkaɲan taivruma siu-taiqsikkaɲan Peter-m, nipliutinigaa, “Qiɲiɲitpiɲiɲ piqatauplutiɲ ilaani nautchiiviniɲi?”

²⁷ Peter piɲlaalgiɲniqsuq, “Ilagingitchaatɲa.” Taatnaqmiuɲglu taimɲa aqargiqpak qalɲuqtaɲniqsuq.

Pilate-ɲum Apiqsruqtaiɲha Jesus-mik

²⁸ Taapkua aullautiniɲaa Jesus Caiaphas-ɲum tupqaniɲ kavanam Pilate-ɲum in-aanun uvlaatchaurami. Aglaan Jew-ɲuruat isiqataunɲiɲniqsut tatqamuɲa agliqs-ralikun salumaigumangitɲutiɲ iɲmiknik. Piqutigiplugu niɲiqatauɲiksraqtin itquplugu niɲiqpagvikaami taggisiqaqtuɲa Apqusraaqtitauiɲmik.

²⁹ Taatnaqhuni Pilate aniɲluni uqaqatigityaqtuɲniɲai nipliutiɲluɲu, “Sumik agvisiqaqpisiuɲ qamna iɲuk?”

³⁰ Taapkua kiuniɲaa, “Uvagut tikiutinayaitchikput ilipnun ilaa savvaqɲukkataɲuni piɲiɲitpan.”

31 Pilate-ᵈum nipliutiniḡai, “Tigusriuḡ ilipsitñik atanniqsuglugu tuvraḡlugich maligutaksrasri.” Jew-ᵈuruat kiuniḡaat, “Rome-maḡmiut tuqqutchipkaiyumiñaitchaatigut iñuḡmik maligutaksrirutiptigun.”

32 Taamnaguuḡ atuummiñiqsuḡ immiutaupluni Jesus uḡautigimakkaḡanun qanuḡ ililugu tuqqutauliksraḡmigun.

33 Pilate isigñiqsuḡ kiñumun inimiñun aasrii tuḡluḡlugu Jesus-ᵈum apiqsruḡniḡaa, “Uvva umialigivatin Jew-ᵈuruat?”

34 Jesus-ᵈum kiuniḡaa, “Taamna apiqsruutigiviun ilipniñhiñaq naaga atlat uḡautivatin uvapkun?”

35 Pilate nipliqsuḡ, “Jew-ᵈunasugiviña? Jew-ᵈuqativich suli qaukñisa agaayuliqsit qaisaḡigaatin uvaḡnun. Suruami pivatin?”

36 Jesus-ᵈum kiugaa, “Uvaḡa umialgungitchuḡa marrumani nunami. Umialguguma atrilugu umialik marrumani nunami, maliguaqtitka aḡuyakkayaqtut tigutqungilluḡa Jew-ᵈuruanun. Aglaan aḡalatchiḡa maakḡaḡtaungipiaḡtuḡ.”

37 Pilate-ᵈum apiqsruḡniñiḡaa, “Ilviñmi umialguvich?” Jesus-ᵈum kiugaa, “Tarra, nipliutigigiñ umialgunipluḡa. Uvaḡa aniruaḡuruḡa suli nunamuktuaḡuruḡa piqusriḡluḡa uḡaliksrapkun ilumutuuruamik. Kisupayaam iñuuruam ilumutuulikun naalagaḡigaḡaḡa.”

38 Pilate-ᵈum apiqsruḡaa, “Suami una ilumutuuliq?”

Jesus Tuquruksraḡuḡaat

Pilate-ᵈum kiñumun anilḡitluni Jew-ᵈuruanun nipliutiniḡai, “Uvaḡa paqitchilḡuiñiḡsuḡa sumik tuqurrutiksraḡanik.

39 Aglaan tuvraḡlugu atuumiraḡikkaqsi pilhiñaaḡuutigiga patchisaiḡiliksraga isiqtamik ilipsitñun uumani niḡiqpagvikaami taggisiqaqtuḡaḡ Apqusraaqtitauliḡmik. Ilipsi uvaḡnun patchisaiqsitquvisiuḡ umialgat Jew-ᵈuruat ilipsitñun?”

40 Taapkua kiugaat nipitusriḡlapiḡhutiḡ, “Taamnaungitchuaḡ, pisutlukkikput Barab-bas.” Taamna tigliḡniaḡtauruḡ.

19

1 Tarra Pilate-ᵈum Jesus tigupkaḡlugu ipiḡaḡtuḡsiupkaḡniḡaa.

2-3 Aḡuyyiuḡtit niaquusrigñiḡaat kakitlaḡnanik suli atnuḡaaḡlugu umialiktamik ukiñhaaḡiksaamik aasrii nipliataqsipḡlugu, “Iñuḡpakkumuutin umialgat Jew-ᵈuruat.” Suli tikiñniḡaat patiktigataaqsipḡluguasrii.

4 Pilate-ᵈum anitqikhuni nipliutiniḡai iñuich, “Pakma ilaa annisigisigiga ilipsitñun, ilitchuḡitqulugu uvaḡa sumik paqitchiñḡiḡhagun atanniusriaksraḡanik pigiḡililugu.”

5 Jesus aniñiqsuḡ niaquutilik kakitlaḡnanik suli umialiktamik atnuḡaalik. Pilate nipliutiniḡai iñuich, “Uvva, qiñiqsiun iñuk!”

6 Qaukñiḡich agaayuliqsit suli qaunaksrit qiñiqamitruḡ iḡiallaksañiqsut, “Kikiaktuutisriun sannigutamun, kikiaktuutisriun sannigutamun!” Pilate-ᵈum nipliutigai, “Ilipsi tigulugu kikiaktuutisriun sannigutamun. Paqitchiñḡitchuḡa aḡvisiksraḡanik atanniusriaḡaliksrāḡan taatna.”

7 Jew-ᵈuruat kiuniḡaat, “Maligutaksraḡaḡtuḡuḡ uḡaḡiḡaḡtuamik ilaa tuquruksrauplugu takku nipiḡaḡtuḡ iḡñiḡiniḡluni Agaayyutmun.”

8 Pilate-ᵈum tusraa'amigich taatna nipliaruat, ilaa naviasrulilapiḡhuni itqutipkaḡniḡaa Jesus.

9 Aasrii ilaa isitqikhuni tatqamuḡa uḡaḡsittaagviḡmun nipliutiniḡaa Jesus, “Nakiñ agḡiqsuami?” Aglaan Jesus kiungiñniḡaa.

10 Pilate-ᵈum nipliutilḡiñniḡaa, “Ilvich uḡautisrunḡitpiña? Itqagiun uvaḡa aḡalatchirrutiqaliḡa patchisaiñhiñauplutin suli kikiaktuutipkañhiñauplutin sannigutamun.”

11 Jesus-ḡum kiugaa, “Pigigiñ aḡalatchiḡiq uvapkun kisanik qaisauḡhagun ilipnun Agaayyutikun. Taatnaḡhuni taimña iñuk qaitchiruaḡ uvamnik ilipnun killuḡsautilaḡtuḡ kamanatluktuamik ilipniñ.”

12 Pilate-ḡum tusraa'amiuḡ taamna ilaan annautisrulillaḡiatlukkaluagñiḡaa patchi-saigḡlugu. Aglaan Jew-ḡuruat iḡialaplutiḡ kiunaniḡaat, “Annaktitchupku una iñuk, Caesar-m Rome-miittuam ilauraagiyumiñaitchaatin. Kiñapayaaḡ iḡmiñik atanigḡuḡtaḡtuḡ Caesar-m akilligigaa umialguruam Rome-mi.”

13 Pilate tusraa'amigich tamatkua nipliatit, ilaan annisiniḡaa Jesus aasrii aquvitluni atanḡum inaanun, taggisiliḡmun “Iyaḡaḡmik Natilik,” aasrii Hebrew-tigun taiyuu-tiḡaḡhuni “Gabbatha.”

14 Uvluḡḡpaḡuḡtuami uvluani paḡnaḡhum niḡiḡpaḡvikaamun taggisilaḡtuam Apḡus-raaḡtitauḡiḡmik, Pilate nipliutiḡiḡai Jew-ḡuruat, “Kiikaami, uvva umialiksi!”

15 Tamatkua iñuich iḡialaplutiḡ kiuniḡaat, “Tuḡulli! Tuḡulli! Kikiaktuutili sannigḡutamun.” Pilate-ḡum apiḡsrugñiḡai, “Uvaḡnun kikiaktuutipkaḡtitḡuvisiuḡ umialigikkaḡsi sannigḡutamun?” Qaukḡiḡich agaayuliḡsit kiuniḡaat, “Uvaḡut qaukḡiḡmik umialilaḡtuḡut Rome-mi. Avataaḡun atlamik umialilaḡḡitchuḡut.”

16 Tarra Pilate-ḡum qaiñniḡaa Jesus ilinḡitñun aḡuyyiuḡtinun kikiaktuutitḡuplugu sannigḡutamun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

17 Tamatkua iñuich aḡalatkaiñniḡaat Jesus. Aniñiqsuḡ akiyaḡhuni kikiaktu-utriviḡsraḡmiñik, tikiutiḡlugu nunamun taiyuu-tiḡaḡtuamun “Niaḡum Saunḡanik,” Hebrew-tigunaasrii taiyuu-tiḡaḡhuni “Golgotha-mik.”

18 Taapḡua aḡuyyiuḡtit kikiaktuutiḡiḡaat Jesus sannigḡutamun, piḡasriḡlugu malḡuḡnik atlaḡnik iññuḡnik kikiaktuutiḡlugu sannigḡutaḡnun avataanun, Jesus qitiḡiḡiḡutiḡlugu.

19 Pilate-ḡum aglaḡniḡaa ilisimmatiksraḡ aglak aasrii taapḡua aḡuyyiuḡtit ilipḡlugu sannigḡutam qulaanun, itna aglalik, “Jesus Nazareth-miu, umialgat Jew-ḡuruat.”

20 Iñuḡiḡtuat Jew-ḡuruat agliḡiniḡaat, taamna Jesus kikiaktuutikkauvia uḡasriñḡitluni nunaḡqḡimiñ. Ilisimmatiksraḡ aglak aglaksimapluni piñasruinḡutlugu uḡautchisigun Hebrew-tigullu Latin-tigullu sulii Greek-tigun.

21 Jew-ḡuplutiḡ qaukḡiḡisa agaayuliḡsit itnaḡniḡaat Pilate, “Aglaknagu ‘Umialgatnik Jew-ḡuruat,’ aglaan ‘Taamna iñuk uḡaḡniḡlugu, uvaḡa umialigilaḡtaḡa Jew-ḡuruat.’ ”

22 Pilate-ḡum kiuniḡai, “Qanuḡ ilipḡlugu uvaḡa aglakkaḡa taatna aglaksimagiḡsiruḡ.”

23 Aḡuyyiuḡtit kikiaktuutianikmatruḡ Jesus sannigḡutamun, tiguniḡaich atnuḡaḡni au-taagaḡsiḡlugu sisamainḡutlugu, atausriuttaḡutiḡ piḡatlasriḡlutiḡ, aasriiñ atnuḡaḡa kiluilaḡ ukiḡhaḡ aulailaḡ qaliḡurrianḡumaniḡsuḡ.

24 Aḡuyyiuḡtit uḡaḡsiñiḡsut avatmun, “Aliktuḡruḡaḡnagu una, nalautchaḡautigilakput ilitchuḡisaḡlugu kimun piḡiniaḡtilaḡa.” Taatnaḡamitruḡ immiḡniḡaat uḡaliḡ uḡautigi-maruaḡ itna,

“Iliḡisa autaaḡaich atnuḡaatka iḡmiknun,
sulii nalautchaḡautigiplugu atnuḡaḡa.”

Psalm 22:18

Aḡuyyiuḡtit piñiḡaat taamna.

25 Taatnaḡtitlugu qichaḡniḡsut killiḡani kikiaktuutriviḡm Jesus aakaḡalu, sulii aakaḡan aniqataa, Mary-lu ilaqataa Clopas, sulii Mary Magdalene.

26 Jesus-ḡum qaiñiḡamiuḡ aakani sulii maligḡaḡti piḡpaḡikkani qichaḡatauruak, nipliutiḡiḡaa aakani, “Aakaan, tarra iḡniḡiḡiñ!”

27 Sulii nipliutiḡlugu taamna maligḡaḡti, “Tarra ilvich aakan!” Tarakḡaniñaglaan taavruma maligḡaḡtim iḡmaḡniḡaa kiñuniḡmiñun.

Jesus-ḡum Tuḡuḡa

²⁸ Jesus-ηum ilisimanigaa, sum iluqani immikkauħa, suli agliqsimaruaq uqaliq immi-aniktitchaqługu nipligñiqsuq, “Imiguktunja.”

²⁹ Piñaluguuq tamaani inniqsuq imalik siigñagluktuumik misruqqumik. Tarra ilinigaat misruktaqtaq misruqqumun, aasiiñ akiqqumik israuttusriqlugu takpichunja israagutiplugu qaqluuknun.

³⁰ Jesus akuqtuqamiun misruquq nipligñiqsuq, “Tarra naattuuq.” Aasriiñ sikitlugu niaquni anigñinigñiqsuq.

Jesus Kapigaat Sannigaagun

³¹ Tarra Jew-ηuruat inigñigaat Pilate, niugaaqtağukługich tuqunağiaquplugich taapkua aputit tuqqutauruat aasrii atqaqtillugich sannigutanitñiñ. Taatnaguñiqsut takku tikiumapluni tallimmiuħiq akunniqsaami ilinisa nivinatqungitlugich timit sannigutanitñi minguiqsiagvium uvluani, takku tikiumaniaqhuni nuimaniq سراq minguiqsiagvium atlaniñ minguiqsiagvium.

³² Anuyyiuqtit tarunaqamin niugaaqtağniğaiħ taapkuak avataani Jesus-ηum tuqqutauqatauruak Jesus-kun.

³³ Aglaan tikitmatruñ Jesus ilitchuğiniğaat tuquaniksimaħa. Taatnaqlugu ilinisa niugaaqtanğiñniğaat.

³⁴ Aglaan ilanata anuyyiuqtit kapiniğaa panamiñik Jesus-ηum sannigaagun aasrii tarvauvaa auglu imiglu maqiplutik.

³⁵ Inuk taamna qiniqtuaq taavrumiña ilisimarrigñigaa ilipsipsuuq ukpiqsritcuplusri. Ilaan uqauttutaa ilumutuuruq, suli ilisimagaa uqauttutmi ilumutuulħa.

³⁶ Taatnailiplugu iniqtauniqsuq aglausimaruaq uqaliğmi immiqlugu, “Nalliatunniñ saunigikkaniñ piyaqtakkauyumiñaitchut.”

³⁷ Suli atla uqaliq itnaqsimaruaq, “Ilinisa sukuiğlugu qiniğisigaat ilaa kapukkaqtin.”

Jesus-ηum Iluvikkauħa

³⁸ Taavruma aquagun Joseph-guuq Arimathea-ğmiu maliguaqtaupmiñiqsuq Jesus-mi nalunautchipluni takku iqsimmagmi Jew-ηuruanik pipłuni. Apiqsruqman Pilate-ηum pitquniğaa timi, Joseph-ηumaasrii aullautiplugu.

³⁹ Nicodemus, taimñaptuuq qiniğiaqtuaq Jesus-mik unnuami, tuvaaqatauniqsuq Joseph-mi saagaqhuni tallimakipiatun uqumaisilaalinmik tipragiksautinik atlagiñik atiqagtuanik myrrh-miglu aloe-miglu.

⁴⁰ Taapkuak inñuk piñigaak Jesus-ηum timaa nimiqsruqlugu ukiħhaamik piungiyaikkusriqsuqsimaan, taatnatun Jew-ηuruat timimik savaaqagağiħhat atriplugu.

⁴¹ Taavrumaniguuq nautchiiviniñ Jesus-ηum tuqqutauviani inniqsuq nutaaq iluviksraq atuqsimaiħaaq.

⁴² Uvvaasriiñ pisigiplugu Jew-ηuruat paqnaviat, suli taavruma iluviksram qanilħagun, inillanigaaat Jesus tarunja.

20

Iluviq Inuitchuaq

¹ Uvlaatchaurami aullağniisautani akunniqsaam tanuğagugaaqtitlugu, Mary Magdalene iluviğmunniqsuq aasrii qiniqlugu iyağak. Piiqsimaniqsuq paananiñ iluviğmun.

² Aqpaqsruqhuni utlautiniqsuq Simon Peter-mun suli atlamun maliguaqtimun, Jesus-ηum piqpagikkanun, aasrii uqautiplugik, “Inuich aullautiniğaat Ataniq iluviğmiñ. Ilitchuğingitchikput napmun inillaktilaanja.”

³ Peter-lu atlalu taamna maliguaqti utlautiniqsuk iluviğmun.

⁴ Iluqatik aqpaqsruqhutik, aglaan ilaqataan maliguaqtim uniñniğaa Peter tikilğaaqhuniasrii iluviğmun.

⁵ Augrukami qiniğniğaa ukiħhaagiksaaq nimiqsruutaa aglaan isingñiñiqsuq.

⁶ Kiñuagun tikitñami Simon Peter uiyuiñaqhuni isiqniqsuq tatqamuña qiniqlugich aasriiñ ukiñhaat nallaviani,

⁷ suli ukiñhaaq nimğutauruaq Jesus niaquanun inillaksimangiñniqsuq taapkununa ukiñhaanun aglaan imullaksimaniqsuq ilaagun.

⁸ Taimñali atla maliguaqti tikiłgaagaluaqtuaq iluvigmun isiqmiñniqsuq, qiniqlugu aasrii ukpiqsripluni.

⁹ İlinjik kanjicsianilguiññiğaaaksuli aglausimaruaq uqalıq itnaqsimaruaq ilaa anjıtqikkisiñiplugu tuqułigmiñ.

¹⁰ Tarakña taapkuak maliguaqtik utigniqsuk anılaaqhutik.

Jesus-ñum Sagviñha Mary Magdalene-mun

¹¹ Mary-li silataani itluni iluvğum qianiqsuq. Qiallagmi augruagniqsuq qiniğukhuni iluvigmun.

¹² Aasrii qiniqtuq malğunjik israqullanjik atnuğaalłanjik qatiqtaanik aquppiruak Jesus-ñum timaan irviani, ilaqataa niaquan tunaaani aasriiñ ilaqataa isigaiñ tunaatni.

¹³ Taapkuak nipliutiniğaa, “Marii, suvaata qıavich?” Kiunigik, “İñuich aullautiniğaat Atanığaa, aasriiñ nalugıga ilinıtñun napmun inillaktılaaña.”

¹⁴ Taatnaqqaaghuni kinjiaqhuniasrii qiniğniğaa Jesus qichaqtuaqtuaq, aglaan ilitchuğinginiğaa Jesus-ñutilaaña.

¹⁵ Jesus-ñum apiqsruğniğaa Mary, “Suvaata qıavich? Kiña pakikpiun?” Ağnam nautchialiqinasugiplugu nipliutiniğaa, “İñuuk, aullautigupku uvakña, uqautillaña napmun inillaktılaaña; uvañali aiyumigıga.”

¹⁶ Tarra Jesus tuqluğaa atqanik, “Marii!” Ağnaq kinjiaqhuni uqagniqsuq ilaanun, “Rabboni!” (itnautauruaq Hebrew-t uqausriñisigun, İlisautrii!)

¹⁷ Jesus-ñum nipliutitqiniğaa, “Aksiniñiaqnaña takku aullangitchunjasuli pakmuña Aapamun. Aglaan aullağutin aniaqatiumnun kiligiakkich pakmuñağniğniłuna ilaanun Aapamnun Aapagikkapsitñunlu, uvaña Agaayyutimnun suli ilipsi Agaayyutipsitñun.”

¹⁸ Mary Magdalene uqautityağniğai maliguaqtit qiniğniplugu Atanıq suli tamatkunıña uqautinipluni.

Jesus-ñum Sagviñha Maliguaqtimiñun

¹⁹ Tamarrumani uvlumi unnukman aullağniisautaani akunniqsaam, maliguaqtit katimmiñiqsut atautchimi kiluusautiplutin nuyuaqhutin Jew-ñuruaniñ. Taimmaiñaq Jesus-ñum tikiługich akunanıñniğai nipliutiplugich, “Qiniñniñaq ilipsitñun!”

²⁰ Taatnaqqaaghuni qiniqtinnığai ikiñiğmiñik arganmiñi suli saniqqamiñi. Tarra maliguaqtit quviatchañniqsut qiniqamitruñ Atanıq.

²¹ Jesus-ñum nipliutitqiniğai, “Qiniñniñaq illi ilipsitñun! Atriplugu Aapam tuyuqalħa uvamnik, taatnatuntuuq tuyugigipsi.”

²² Taatnaqamigich aniqsaagviniğai taapkua maliguaqtini nipliutiplugich, “Akuqtuqsıun İpqitchuaq İrrusriq.

²³ İlipsi natqiusrimaagupsigik iñuich killuqsautinich natqikkaurut, aglaan natqiusrimaangitchupsigik killuqsautinich natqikkaungitchut.”

Jesus Sagviñha Thomas-mun

²⁴ İlanarguuq maliguaqtit, Thomas-mik taiyuutilik Malğimik, tarani ingiñniqsuq Jesus tikitman.

²⁵ Atlas maliguaqtit uqautiniğaat, “Qiniğikput Atanıq!” Thomas nipliutiniğai, “Qiniğisuağupkich ikiñinji kikiagich argaiñi suli ilıugich argatka ikiñınanun sanıgaani ukpiqsriyumiñaitchunja.”

²⁶ Akunniqsaananjihutin kiñuvatigun maliguaqtit katimalgiñniqsut, Thomas piqataupluni taavrumani. Talut umiktuutiğniqsut, aglaan Jesus akunanjanilgiñniğai niplıqhuni, “Qiniñniñaq ilipsitñun!”

²⁷ Ilaan nipliutiniġaa Thomas, “Israutilugich argaktin uvuġa, qiñikkich argatka, is-raaġutilugich argaktin saniqqamnun. Arguaqtungigutin ukpiqsriiñ!”

²⁸ Thomas kiuniġaa, “Ilvich ataniġigikpiñ suli Agaayyutigigikpiñ!”

²⁹ Jesus-ġum nipliutigaa, “Ukpiliqqich qiñianikapġa kisanik? Qanutun quvianaqtigivat tamatkua ukpiqsriuat qiñiġaluaqnaġa.”

Qanuq Pitquriġhat Ukua Makpiġaat

³⁰ Jesus-guuq iñiqtaqaġniqsuq iñugiaktuanik atlanik quviqnaqtuanik savaanik maliguaqtimi sivuġaatni, aglaksimalutin ġiġitchuanik ukunani makpiġaani.

³¹ Aglaan tamatkua aglausimarut ukpiqsritquplusri Jesus Christ-ġutilaanġanik Iġñiġa Agaayyutim, suli iñuutlasritquplusri ukpiqsriġipsiġun ilaanik.

21

Jesus-ġum Sagviġha Tallimat Malġuġnun Maliguaqtimiñun

¹ Kiñuagun tamarruma Jesus sagviaqtupsaġniqsuq iġmiñik maliguaqtimiñun siñaaani narvam taiyuutiqaqtuam Tiberias-mik, uvva itnaiġipluġu,

² Simon Peter-lu, Thomas-lu taiyuutilik Malġimik, Nathanael-lu Cana-ġmiu Galilee-mi, iġñaglu Zebedee-m suli malġuk atlak maliguaqtik, iluqatin atautchimiinniqsut.

³ Simon Peter nipliġniqsuq ilamiñun “Qalliġniaqtuġa.” Taatnaqman taapkua atlat nipliutipmiñiġaat, “Malikkisigiptiġiñ.” Iluqatin ikiniqsut umiamun, aglaan unnuaqtu-tilaanġani sumikunniñ qalunġiñniqsut.

⁴ Siqiñġum mayuuraalhani Jesus qichagñiqsuq imġum siñaaani aglaan maliguaqtañ ilitchuġiñiñiġaat Jesus-ġutilaanġa.

⁵ Ilaan nipliutiniġai, “Ilġiġaat, qaluutiqaqpsi?” Iliġisa kiuniġaat, “Naami.”

⁶ Ilaan nipliutilġiñiñiġai, “Siñitchiuġ kuvraqsi taliqqian tuġaanġanun umiapsi, ilipsiġi qalukkumuusri.” Maliguaqtit siñinniġaat kuvraqtin aasriñ payyaksagñiġaat nuqitchaqamitruġ umiam iluanun takku qaluuvagiġluni. ⁷ Maliguaqtim Jesus-ġum piqqagikkaġan nipliutiniġaa Peter, “Piñña Ataniġiniġikput.” Simon Peter-m tusraa'amiuġ takpiñña Atanġulha, ilaan atitqiksiqamiuġ atnuġaani mattaummitchani misiñniqsuq taġiumun.

⁸ Taapkua ilai maliguaqtit kilvaġniqsut umiakun nuqirrutigalugu kuvraq imalik qaluġnik iliġich uġasriuraqhutin siñaaaniñ, tallimakipiatun apluqpaqtaaqhuni urrak-srayuġnaliktun.

⁹ Iliġich tulakamiġ, qiñiqtut iknipiamik qaluġnik uutaliġmik suli qiñiqhutin qaqqunik.

¹⁰ Jesus-ġum nipliutiniġai, “Uvuġautrisitchi ilaġitnik qaluich qaluktapsi akkuvak.”

¹¹ Simon Peter-m ikitqikhuni umiamun kaliñniġaa kuvraq siñaanun imalik qalukpaġnik, tallimakipiaq malġukipiaq qulit piñasrunik iñugiaktilaaliġnik; naagatarra iñugiakkaluaqhutin kuvraġat alinġiñniqsuq.

¹² Jesus-ġum nipliutigai, “Uvuġaġsri niġisitchi.” Nalliataunniñ maliguaqtit apiqs-ruġumangiñniġaa, “Kisuvvich?” Iliġisa ilitchuġiniġaat Atanġutilaanġanik.

¹³ Jesus-ġum qallilaqahuni tigu'amiuġ qaqqiaq autaaġniġaa iliġitñun. Taatnatunsuli piñiġaa qaluk.

¹⁴ Taavrumani piñatchiġniġai Jesus-ġum qiñiqtitaġi iġmiñik maliguaqtinun aġitqiqaqahuni tuquġiġmiñ.

Jesus-lu Peter-lu

¹⁵ Iliġich niġianikmata Jesus-ġum nipliutigaa Simon Peter, “Simon! Iġñiġa John! Piqqagitlukpiña ukunakġa?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! Iliisimagiñ uvaġnun piqqagilhiñ.” Jesus-ġum nipliutigaa, “Niġipkakkich ipnaiyaatka.”

16 Tugliliiqługu Jesus nipliutilgiññigaa, “Simon! Igñiña John! Piqpagiviña?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! İlisimagiñ uvañnun piqpagilhiñ.” Jesus-ñum nipliutilgitchaa, “Qaunagikkich ipnaitka.”

17 Piñatchiqługik Jesus-ñum nipliutilgitchaa “Simon, Igñiña John, piqpagiviña?” Peter aliatchañniqsuq Jesus-ñum apiqsruqmani piñasruni atiruamik, “Piqpagiviña?” Aasrii Peter-m kiunigaa, “Ataniiq! İlisimagiñ suapayaaq. İlisimagiñ uvañnun piqpagilhiñ.” Jesus-ñum kiugaa, “Nigipkakkich ipnaitka.

18 İlumutuuruamik nipliutigikpiñ, nutau'avich tapsiağiksiplutin igliqaqtutin napmupayaagükavich. Aglaan utuqqağuguvich atlam iñuum qiligniağaatin israaqtillutin aullautilutin aullağvigisrunğisaqnun.”

19 Taatnaqamiuñ Jesus-ñum uqautiginigaa qanutchikun tuqułikun Peter-mun kamaqaqtinniaqtilaana Agaayyun. Taatnaqqaqługu nipliutinigaa, “Maliguanña!”

Jesus-lu Atlalu Maliguaqtılı

20 Peter-m kiniaqhuni qiñignigaa maliguaqti Jesus-ñum piqpagikkaña maliktuaq. Taimñauniqusuq ikusiksimaqtuuaq qanitulni Jesus-mi nullautchiqaminñ sulı apiqsruqtuaq, “Ataniiq, kia aatchuutigitniñniaqpatin?”

21 Peter-m qiñiqamiuñ taamna apiqsruğniğaa Jesus, “Ataniiq! Qanuğniaqpaliuna?”

22 Jesus-ñum kiugaa, “Uvaña iñuupkağukkupku aggitqinñiañamunaglaan, suuva taamna ilipnun? Malinña!”

23 Taamna uqauttutaa siaminniqusuq akunğatnun aniqatigiññun taamna maliguaqti tuquyumiñaiññiplugu. Jesus taatnangiññiqsuq tuquyumiñaiññilugu, aglaan itnañhiñaqhuni, “İñuupkağukkupku aggitqinñiañamunaglaan, suuva taamna ilipnun?”

24 Taamna maliguaqti taamnauruq quliaqtuaqtuaq tamatkuniña, sulipsuuq aglaktuaq tamatkuniña, aasrii nalunğitchikput quliaqtuağikkañan ilumutuulha.

Uqaliqsaagun

25 İñugiakkaluaqtuq atla qanusriq Jesus iñiqtağikkaña. İluqatinñ aglaksimalutinñ atausriukattağlugich pimakpata, iluqaniqanu nunam tigungmianilgunayaitpalukkai aglaich aglakkaukpata.

Suragáhat Uqqiraqtit

¹ Aglaktunja uumiña Theophilus-mun piqpagikkamnun. Sivulligñi makpiğaani aglak-tuanja suragalipayaanıñik Jesus aullağniñhaniñaglaan savaaqalıgmiñik

² taivrumunjaaglaan uvlumun Agaayyutim aullautipmani tatpakmunja. Sivuanı Jesus aullağaluaqanı ilaan Ipqitchuakun Irrusikun alğaqsrugai piksraqtaagikkani uqqiraqtau-ruksrauplugich.

³ Jesus tuqqutitqaaghuni piqatigirağigai uqqiraqtit sagviaqtuutigai arguaq-tuğnağumiñaiqlıgu anıtqılha malğukıpiat uvlut akunğatni, sulı Jesus-ñum uqautiplugich anjaayuqautaanik Agaayyutim.

Agaayyutim aullautigaa Jesus Qılañmun

⁴ İlaatnıguuq Jesus-ñum piqatıgilıtñamıgıch tılıñığai itna, “Uniññaıqnagu Jerusalem aglaan utaqquyumıgıksı aatchuutıksraña Aapaa akıqsruutıgıkkaña qaitkısıñıplıgu, uqautıgıkkağa ilıpsıtñun.

⁵ Taimñaguuq John paptagağutiqaqtuaq iñunun imıgımk aglaan aquatıgun qapsıch uvlut paptakkağısırusı Ipqitchuakun Irrutchıkun.”

⁶ Taapkua uqqiraqtaurusrat katılıtñamıñ piqatıgıplıgu Jesus apıqsruğnığaat, “Atanııq! Uvva taavrumanı nappatqıññaıqpiun anjaayuqaun Israel-aagmıunun [umıalıqağumiñaglugıch taimanısun]?”

⁷ Jesus-ñum kıunığai, “Aapaa kısımi sıvunniğısıgaa qakugun atuumalıksraña. İlaan ilısimapkağumiñaitkaa tamanna ilıpsıtñun.

⁸ Akuqtuıgısırusı sanñımık taimña Ipqitчуақ Irrusıq aggianıkpan ilıpsıtñun, aası ilısimarağaqsilısi uvapkun Jerusalem-mı iluqaanılu Judea-mı sulı Samarıa-mı unniñ nunaaqqipayaanıñi nunam.”

⁹ Taatnaanıkamıgıch Agaayyutim nuqınnıgaa tatpakmunja ilıñıtñun qıñıqtıtlunı aası ilıñısa qıñıtlalıqsıñığaat nuvıyam puuqtıqmaun.

¹⁰ Aullaqtıqman qıñıgugaqtıtlugıch tatpakmunja, taimmaıñaq malğuk iññuk atnuğaalak qatıqtaanıq qıkaqasııtlıgñıqsuk ilıñıtñun,

¹¹ nıplıqhutık, “Galılee-ğmiut, suvaata qıkağhusı qıñıqıñıqıpsı qılañmun? Tamanna Jesus aullaqtuaq ilıpsıtñıñ tatpakmunja agıtqıkkıñıtıchıuq taatnatun ilıpsı qıñıqmatun aullaqman tatpakmunja.”

Matthias-ñum İnanıgaa Judas

¹² Malıgaaqtıt tavrakña utıgıñıqsut Jerusalem-mun iñgiuramıñ taıguutıqaqtuamıñ Olives-mık unasıkpagunı iñgiññıqsuamıñ nunaaqqımıñ.

¹³ Tavrunja tıktıñamıñ Jerusalem-mun, ilıñıch mayuğnıqsut inımun taivrumunja irvıgıkkağmıknun, Peter, John, James, Andrew, Philip, Thomas, Bartholomew, Matthew, James iğñıgıkkaña Alphaeus, Simon-lu Zealot-ñuruuq, sulı Judas iğñıgıkkaña James-ñum.

¹⁴ İluqağmıñ katınıqsut akulalıqlıgu inıqsruğvıksrağmıknun piqasıqhutıñ ağnanı sulı Mary-mık aakagıkkananıq Jesus nukatchıanıñıglu.

¹⁵ İkituurat uvlut aquatıgun ukpiqtuat katımanıqsut, tallımakıpiaq iñuiññamık iñugiaktıgyunıñıqhutıñ. Peter-m makıtlunı nıplıutınığai,

¹⁶ “Anıqatıumaan, Ipqitчуақ Irrusım uqaqtınnıgaa David makpiğaanıñi Agaayyutim. Uqağınıgaa Judas-kun sıvuanı atuumagaluaqtıtnagu ilaan savaaqalıksraña, taamna Judas sıvullıuruuq tıgurırıksranıq Jesus-mık.

¹⁷ Judas ilağaluaqtuaq uvaptıknı atakkıı Jesus-ñum piksraqtaagıkkaña savaqatıgıtqu-plıgu uvaptıknı.

18 Judas-ḡum aatchuutigianikamiuḡ Jesus akiññaaktaaqāḡniqsuq maniqñik. Taavru-minjaasiiñ tauqsigñiqsuq nunaviñigmik ilaan iluviḡikkagmiñik. Tavrani katakami iluqani ilua qaaḡniqsuq.

19 Iluqagmin iqñich Jerusalem-mi ittuat tusaanigaat, aasii inmin uqagmikkun taiguusigñigaat Judas-ḡum tuqquvia Akeldama-mik (mumiutiqaqtuamik nuna augum maqqivia).

20 Agaayyutim makpiḡaanani aglausimaruaq Psalms-ni itna,
'Ilaan tupqa iqñigumauq iqñitqikkumiñaiḡuni.'

Psalm 69:25

Aglausimaruaqsuli,

'Atlamik iqñumik inaniqsiaḡumauq savaaḡa.'

Psalm 109:8

21-22 Taatnaqḡugu iqñuk inaniutiruksrauruq Judas-ḡum savaaḡanun. Taamna iqñuk ittuksrauruq aullaḡniimaruaq uvaptikni aasiisuli ilisimarautlasiruaq aniqñihagun Atannapta Jesus. Ilaa piqatigisimakkaqput John-ḡum quliaqtuaḡipmauḡ paptaktichiqñisuli nayuqtigisimakkaqput uvlumunaglaan Agaayyutim aullautipmauḡ Jesus pakmuḡa qilaḡmun."

23 Iliñich nalunaigiqñiqsut malḡuḡnik iqñuḡnik Joseph-miḡlu taiguutiliqñmik Barsabbas-mik atiqaqmiruaq Justus-mik suli Matthias-miḡlu.

24 Aasii agaayuniqsut itnaqhutin, "Ataniiq! Ilvich ilisimarauḡuruatin uummatañitñik iqñupayaat, taatnaḡlugu tikkuagutilaḡniaqtigut nalliaknik piksraqtaaqaguvich.

25 Taamna uqqiraqti inaniutiyumuḡuq Judas-mun atakkii unisaḡigaatigut aullaqhuni piksraqtaaqmiñun."

26 Taatnaqqaqhutin tigusiñiqsut attak ilaqataaknik. Taatnaqmata Matthias piksraqtaañuniqsuq aasii ilaliutikkaupluni qulit atautchinun uqqiraqtinun.

2

Ipqitchuaq Irrusiq Tikitchuq

1 Uvlugḡuuq taiguutilik Pentecost tikiuḡapman iluqatin ukpiqsruuat katimalgiñiqsut.

2 Taimmaiḡaq iliqñisa tusaagaqsiliḡniḡaat siḡruktuaq pakmakḡa liilaa anuqñiqpaktitmatun. Taamna siḡruktuaq tusagñaqsiñiqsuq iluqaani inimi.

3 Iliñich qiqñiaqsiiñiqsut ikniḡmik liilaa qiqñialiqñnik uqqatun siamitlutin iqñupayaanun.

4 Ipqitchuam Irrusim analatkaqsiiḡai iluqnaaqḡugich. Taapkua iqñich uqaaqsiiñiqsut atlakaagiiñik uqqiqhutin, taatna kaniqsiñiaqsipḡugich Ipqitchuam Irrusim uqaqumatin.

5 Tavraniguḡuq Jerusalem-mi Jew-ḡuruat iqñuuniaqtut nunaaqqipayaaniiñ nunam taluqsruuat Agaayyutmik.

6 Tusaakamitruḡ siḡruktuaq iqñugiaktuat iqñuch katiniqsut taapkunua. Iluqatin qanuḡviiḡniqsut tusaakamisigik taapkua uqaqtuat kaniqsiñiaqsipḡutin sumiugiisigun uqqatigun.

7 Quviḡutchallapiaqhutin uqaaqsiiñiqsut, "Tamatkua uqaqtuat Galilee-ḡmiuḡurut, amii? Qanuqhutin ukua uqaqpat uqaptiknik?"

8 Naagaunniiñ kaniqsitlanigivut uqaqmata uqausillaaptigun iqñuguqñiallaptigun.

9 Uvaguḡ Parthia-ḡmiut, Media-ḡmiut, Elam-miut, Mesopotamia-ḡmiut, Judea-ḡmiut, Cappadocia-ḡmiut, Pontus-miut, Asia-ḡmiut,

10 Phrygia-ḡmiut, Pamphylia-ḡmiut, Egypt-miut. Uvaguḡ iqñuch nunaaqqimiñ Cyrene-miñ nunami Libya-mi, suli iglaat nunaaqqimiñ Rome-miñ,

11 suli Crete-taḡmiut Arabia-ḡmiutlu. Aniqaruaguḡ Jew-ḡupluta aasiiñ mumikuaguḡuḡ Jew-ḡuqsimaaqhuta—iluqapta tusaagivut kaniqsiḡipḡugillu tamatkua uqaqmata kamaḡaqtu-atigun Agaayyutim iqñiqtaigun." 12 Quviḡutchallapiaqamin kaniqsitlaiqhutinlu apiqsruqtatiniqsut avatmun, "Qanuutauva una?"

13 Iqñuilliasiiñ iliqñich mitautigiplugich ukpiqtuat uqaaqsiiñiqsut, "Ukua imillapiaqsimaplutin piñiqsut."

Peter-m Uqautriḥa Iñuḡnik Tavrani

14 Taatnaaqsiptomata Peter makittuq piqasiqhuni uqqiraqtigatmiñik kiutyaaḡugich. Nipitusipluni nipliutiniḡai, “Jew-ḡuqatiptaa suli iñuuniaqtuasii Jerusalem-mi, naalaḡniḡlaksitḡa! Nalupqinaigḡlugu uqautiuraallaglapsi taavruma suutautilaanjanik.

15 Ukua imiliqsaunḡitichut isumallaḡsapisun atakkii uvlaaḡusugaaqtuqsuli.

16 Taamna atuumaruaq Joel-ḡum sivuniksriqirim uqautigikkaḡa itna,

17 ‘Agaayyun uqaqtuq, itnailiḡlugu itkisiruq aqulligḡni uvluni,
Uvaḡa siamitkisigiga Irrusigikkaḡa iluqaitḡun iñuḡnun,

Iḡḡasi suli panigikkasi sivuniksriqiaqsigisirut,
nutaagikkasi qiñiḡquuraaliḡutinḡ
suli utuqqanaasi siñḡaqtuqtaḡutinḡ;

18 aa, kuvviqigisigitka savaktitka aḡutitlu aḡnatlu Irrusigikkamnik taipkunani uvluni
aasii sivuniksriqiaqsilutinḡ.

19 Qiñiḡtiktisigitka quviqnaqtuat qilaḡmi
suli atlayuaḡnaqtuat nunami,
auglu ikniḡlu suli itchialaruaq,

20 siqiñiḡqunniñ tanuḡaaqsilugu unnuatun
unniñ tatqiq kaviqsaagḡlugu auktun
sivuanu kamanallapiaqhuni uvluan Atanguruam tikiumaḡiksraḡa.

21 Taipkunanasii kisupayaaq tuḡluqpan Agaayyutmun
ilaan anniḡsuḡisigaa.’

Joel 2:28-31

22 “Israel-aagmiut, naalaḡnisitichi uqaḡamnun! Jesus Nazareth-miñ aḡutauruq Agaayyutim tilikkaḡa. Agaayyutim savaagipkaḡaa sanḡiqaqhutinḡ atlayuaḡnaqhutinḡlu qiñikkiqsuutinik. Qiñiḡisi nalupqinaigḡlugu ilisimaplugich tamanna atakkii atuummipluni maani akunnapsitḡi. Taavrumuuna ilisimapmigiksipsuuq Agaayyutmun tuyuḡilḡa.

23 Ilipsi aḡalataksrirutigigiksi Jesus sumiḡḡuruanun tuḡqutitlugu kikiaktuutipkaḡlugu sannigutamun. Aglaan Agaayyutim pisuḡimigunlu ilisimaligḡmigunlu sivunniunjanikkaḡa taatna.

24 Aglaan Agaayyutim makititnamiḡ tuḡuliḡmiñ pituiḡlugu iñuuliḡmun. Jesus tuḡqutqikkumiñaitchuq atakkii ilaa nayuutiyumiñaitchuq iluviḡmi tuḡḡaruapayaatitun.

25 Taivruma David-ḡum uqautiginiḡaa itna,
‘Uvaḡa qiñiḡiga Atanguruuaq sivuqqamni ataramik.
Ilaa taliḡpimniitluni
aasiiñ tunḡalguruḡa ilaani ihuiliḡuqama.

26 Taatnaḡlugu uummatiga quviasuktuq, suli nipiqaqtuḡa quviasuḡimik.
Tuḡugisigaluḡḡaḡmaunniñ niḡiugaḡigiga nalupqinaigḡlugu,

27 Agaayyuan, unitchumiñaitchiñ iñuusiga iluviḡmun,
naagaqaa timaa savaktivich piungḡniaqulugu.

28 Urriqsuutriruasii uvamnun apqutmik iñuuniaḡviksramnik,
aasii quviasukkisiruḡa atakkii nayuutiḡluḡa ilipni.’

Psalms 16:8-11

29 “Aniqatiut, uvaḡa uqautiraksraḡigipsi nalupqinaigḡlugu sivulliaptigun David-kun. Ilaa tuḡupman iluviḡaat, aasiiñ ilisimagaat iluvḡa marrumuḡaaglaan uvlumun.

30 Ilaa sivuniksriqirauruaq suli kaḡiqsimaplugu Agaayyutim akiqsruutigikkani iḡmiñun, Agaayyutim nalupqinaiqsruutinikkaḡa David-ḡum kinḡuviaḡiñ ilaḡat atanigḡtiktisiñiplugu iḡmisun.

31 David-ḡum qiñiḡquuraaginiḡaa qanuq Agaayyutim aḡipkatqiḡiksraḡa anniḡsuḡti ak-
iqsruutigikkaḡa taamna Christ uqautigiplugu itnaqhuni, ‘Agaayyutim unḡitichaa ilaa
iluviḡmun suli timaa piungḡitichuq.’

32 Taamna Jesus Agaayyutim aḡitqiksitkaa iluviḡmiñ, aasii uvagut ilisimaraurugut taavru-
muuna.

³³ Agaayyutim ilaa taliqpinmiñuktitkaa kamañaqsiplugu suli qaitchiplugu Ipqitchuamik Irrusiñmiñik Aapami akiqsruutigikkañatun aasiññ Jesus-ñum qaitchiplugu uvaptiknun. Tamanna akuqtuñikput pakma, taatnamik qinñiaqsigiksi tusaaplugulu savaaqsiptan uvaptigun.

³⁴ David inñi timituummañmi pakmunñaqsimaitkaluaqtuq, aglaan nipliññiqsuq, ‘Agaayyutim nipliutiniñaa Ataniña,

Aquvittin kamagiviksraupnun,

³⁵ aquppiñapni uumiksritin añalataksrirutigigisigitka ilipnun.’ *Psalm 110:1*

³⁶ “Aasiññ Israel-aagmiupayaasii ilitchuñiraksrañigiksi nalupqinaiglugu, taamna Jesus kikiaktuutikkaqsi Agaayyutim inillakkaa ataniguñlugu suli anniqsuutauplugulu.”

³⁷ Taapkua inñuich tusaakamitrñ Peter-m uqautigikkañña ihuññiugñiqsut. Apiqsruññaat Peter-lu atlatlu uqqiraqtit, “Aniqatiut, Qanuññisñiqpisami?”

³⁸ Peter-m uqapsaagñigai, “Nunuuraliñusi mumigitchi killuqsautipsitññ. Suli ataus-riukattaagusi paptaaqtittitchi ukpiqsriñigusi atqagun Jesus Christ. Agaayyutimli natqutiyumagaasi killuqsautipsitññ, aasiññ ilaan aatchuñisigaasi Ipqitchuamik Irrusimik.

³⁹ Taamna Agaayyutim akiqsruutigikkañña tunaaqaqtuq ilipsitñun qitungapsitñunlu iluqaitñunlu ittuanun uñasiksuami, inñuich iluqaisa Atanñuruam Agaayyutipta tuqñigai inñiñun.”

⁴⁰ Peter uqaqtuq inñugiaktuanik atlanik uqaliñnik. Aasiññ ilaa naatchiqami it-naqñugich, “Annautillaksaññaigitchi ilipsitñik anasiññuqsautmiññ tikiññiaqtuamiññ pigi-itchuanun inñunñun tuqqutichiruanun Jesus-mik.”

⁴¹ Inñugiaktuat ukpiqsriñiqsut uqaliñmik suli paptaaqtitlutinñ, inñuk 3,000-yunñaq ilaliutiniqsuq ukpiqsriñuanun tamarrumani uvlumi.

⁴² Ilinñich ilisaaqaqsiñiqsut uqqiraqtiniñ, aasii piqasiqsuutiniqsut niñiqatigiikhutinñ suli inñiqsruqatigiikhutinñ.

Qanuq Ukpiqtuanñuruat Piqatigiñhat

⁴³ Uqqiraqtit inñiqtaqañiqsut inñugiaktuanik quvinqaqtuanik savaanik, naagaunniññ inñupayaat ikpigiagutiniññaat Agaayyutim savaaqatña uqqiraqtitigun.

⁴⁴ Iluqañmiñ ukpiqtuat atautchimiññisñiqsut suli piqaqtirrutiplutinñ suurañmikkun avatmuñ.

⁴⁵ Inuqsriuliqamiñ tunisiñiqsut nunautmiknik suli suuramiknik, aasiññ autaaqñugich piññaaktaatinñ iluqaitñun inuqsriuqtuanun.

⁴⁶ Uvlutaugañipman ilinñich katrañiqsut agaayyuvikpanñmun. Niñiraññañiqsut atautchimi kinñiqmikni, aasiññ niñikamiñ quviasukhutinñ pisuññlapiqhutinñlu.

⁴⁷ Ilinñisa quyaraññaat Agaayyun, aasiññ atlat inñuich nakuagañgaich ukpiqsriñuapayaat. Suli uvlugañipman Atanñum ilaniktuuqtinniññai inñunñik ukpiqtuanñuruanun tamatkuniña anniqsukkañmiñnik.

3

Peter-m Inñuqsipkaiñha Pisutlailaamik

¹ Ilaatniguuq Peter-lu John-lu utlautiniqsuk agaayyuvikpanñmun, inñuich inñiqsruññiat tikitmalñani.

² Agaayyuvikpanñmi paaqañiqsuq taggisilinñmik Piññaqnaqtuamik. Tavraniguuq añun una aquppiraqñiqsuq pisunñañit chuaq aniññigmiññaaglaan. Uvlugañipman ilamiñun tavrunñautipkaññañiqsuq taavrumñña paamun inñiqsruññiviksrañmiñun maniuranik inñunñiñ isiqtuaniññ agaayyuvikpanñmun.

³ Peter-m lu John-ñumlu apqusaamkni isiaqsiplutik agaayyuvikpanñmun inñiñniñik aatchullakñisrañmiguñ maniñmik.

⁴ Taapkuak kinñiaqamitku iriñruññaqñlugu Peter-m nipliutiniñña, “Qinñiqtiguk!”

⁵ Taavruma iñuum qĩñaqsiñigik niñiukhuni aatchuusiaksrağmiñik ilinjikñiñ.

⁶ Peter-m nipliutiniğaa, “Maniitchuņa suuramikunniiñ aglaan aatchuğniagikpiñ pigikkamnik, atqagun Jesus Christ Nazareth-mium pisuqugikpiñ.”

⁷ Peter-m tigukamiuñ taliqpiagun makitquplugu, taimmaiñaq añutiqniam niuñi sayaniktigniqsuk.

⁸ Nutiñniqsuq qikaqtiqhuniasiiñ pisuaqsipluni. Ilaan isiqatiginiğik Peter-lu John-lu agaayyuvikpañmun pisukhuni misigaqsimmağmi quyyasimmaan Agaayyun.

⁹ Iñuich tavrani qĩñiğniğaat pisukhugu quyammağmi Agaayyutmik.

¹⁰ Iñupayaat ilisağiniğaat injularauplugu aquppisuuruuq agaayyuvikpaum paañani taggisiliñmi Piññaqnaqtuamnik. Iluqağmiñ quviğutchallapiagñiqsut taavrumuuna atuumaru-akun taavrumuña añutmun.

Peter-m Quliaqtuaħa Agaayyuvikpañmi

¹¹ Iñuitguuq qĩñiqamitruñ pisutlasipkakkauruam saqunaaurapayaañak Peter-m lu John-ñumlu aupiħautiginiğaat, aasiiñ qĩñiğiaqlugich katimmaviñmun taggisilikkun Solomon.

¹² Peter-m qanuğviiqsuat qĩñiqamigich nipliutiniğai, “Israel-aagmiut, qanuğmi taamna quviğutchautigivisiuñ qĩñiqpaaqsiplutaasiiñ? Uvaguk pisutlasipkañitkikpuk manna añun saññiptikkun naagaqaa ukpiqsriħaptikkun.

¹³ Aglaan Agaayyutaata sivulliapta Abraham-ñumlu Isaac-ñumlu Jacob-ñumlu ihuaqsiпкаğaa manna añun Jesus-kun, aasiiñ taavrumuuna ilaan kamañatitkaa iğñiñi Jesus. Ilipsi qaitkiksi Jesus añalatinun pigiitchuanun suksraaqhugu sivuğaani Pilate-ñum sivunniutianikmañunniñ patchisaigukhugu.

¹⁴ Ilaa iluqnauqsimaruuq Agaayyutmun nalaunñaruaglu naagasuli ayakkiksi, iniqsruqlugu Pilate pituiğitquplugu iñuaqtuqtimik.

¹⁵ Taatnaħapsigun tuqqutkiksi taamna qaitchiruuaq iñuukigmik aglaan Agaayyutim añitqiksitaña tuqñaruaniñ. Uvagut ilisimariqsimmaagikput taamna.

¹⁶ Turviqaqhuni atqanik Jesus-ñum manna pisutlaiħaaq qĩñikkaqsi ilisimakkaqsilu mami-titkauruq. Taamna añun ukpiqsriñiqsuq Jesus-ñum atqanik, taatnaqlugu ihuaqsikkauruq sivuqqapsitñi.

¹⁷ “Aniqatiumaan, ilisimagaluagmigiga una, ilipsilu sivulliuqtituummapsilu qaitkiksi Jesus sumiunñuranun aglaan nalugiksi suvaata taatnatun irrutriħiqsi Jesus-mik.

¹⁸ Agaayyutim inilğan uqağikkaña iluqaisigun sivuniksriqirimigun akiqsruutauruuaq anniqsuqti nagliksaaqtuksrauniplugu, aasiiñ ilaan taatnaqtitkaa.

¹⁹ Aasiiñ mumigitchi sulisallusi Agaayyutmun, ilaanli piigumagai killuqsautigikkasi.

²⁰ Taatnağupsi Atangum sayyaagiksipkağisigaasi irrutchipsigun. Taivrumani ilaan tuyuğitlayumagaa Jesus annautriksraqtağianikkani ilipsitñun.

²¹ Taamna Jesus qilañmi ittuksrauruq taivrumuña uvlumun supayaat nutaaguliksranañatnunağlaan, Agaayyutim ipqitchuat sivuniksriqiraiñ uqautigipmatun inilğan.

²² Moses-ñum nipliutiginiğaa, ‘Agaayyutim Atanipsi tuyuqağisigaasi sivuniksriqirimik, atrilugu tuyuqalħi uvamnik; taimña itkisiruq iñupsitñiñ. Ilipsi naalağniraksrağigiksi supayaamik uqautikpasi.

²³ Kiñapayaaq naalağniñitkumi sivuniksriqirim nipliutigikkañanik ilauyumiñaitchuq Agaayyutim iñuiñi sulis piyaqqukkaugisipluni.’

²⁴ Iluqağmiñ atlat sivuniksriqirit Samuel-miñaglaan uqaqsritkaumaruat uqautigi-gaich makua nayukkavut uvlut.

²⁵ Atuumaruuaq uglupak atuumaruq pisigiplusi, ilipsi kiñuviağikkañasi Abraham-ñum. Agaayyutim akiqsruğaa qitunğanik, sulis sivuniksriqirit uqautigaatigut taavrumiña ak-iqsruutmik, itna, Uvaña piliutiqağisigitka iluqaisa iñuich nunami kiñuviağikkaptigun.

²⁶ Taatnaqlugu Agaayyutim anitqiksitmaun savaktini Jesus tuyugigaa ilipsitnun sivulliplugu ikayuḡukhusi mumigusilu pigiiliqihigikkapsitniin.

4

Peter-mlu John-numlu Apiqsruqtukkauthak Uqaqsittaagvinmi

¹ Peter-lu John-lu uqautrisugaaqtitlugik inunuk agaayuliqsit suli qaunaksria agaayyuvikpaum piqasiqhutin Sadducee-nuruanik tikiinnsut.

² Ilinisa ihuagininiigaich uqqiraqtik ilisautripmaknik Jesus anitqinniplugu tuqunaruanin, taamnaasiiin ilitchuqutaupluni tuquruat anitqikkisilhatnun.

³ Tigupkaḡniigaich isiqtaupkaqlugik isiqsivini unnuapak unnuaguqhunikii.

⁴ Aglaan inugiaktuat tusaaruat uqautaaknik ukpiqsriinnsut, inugiaktilaaliyunat 5,000-mik anutilhiinat.

⁵ Uvlutqikman Jew-nuruat sivulliuqtinillu sivulliuqtigruatlu aglaliqiritlu katiniqsut Jerusalem-mi.

⁶ Annas-tuuq qaukiat agaayuliqsit itmiinnsuq suli Caiaphas-lu John-lu Alexander-lu piqasiqhutin atlanik ittuanik qaukhum agaayuliqsim ilaiin.

⁷ Taapkua Peter-lu John-lu itqutipkaqamisigik apiqsruqtaaqsiinigaich, "Qanuqlugu ihuaqsipkaqpitku taamna anun? Qanutchimik sanjiqaqpsik? Kia atqagun taamna pivitku?"

⁸ Peter-m anjalatiqaqhuni Ipqitchuamik Irrutchimik kiunigai, "Sivulliuqtaurusii sivulliuqtigruanuplusi,

⁹ Suvaatatai tamarrumani uvlumi uqaqsittaagutikkauviinuk ikayuilhaptigun taavrumina pisutlailaamik ihuaqsipkakkaptiknik?

¹⁰ Iluqasi suli Israel-aagmiupayaat ilisimaraksragigiksi una, Sanjiqaqtuq atigikkaqagun Jesus Christ Nazareth-mium kikiaktuutikkaqsi aasiiin Agaayyutim anitqiksitlugu tuqunaruanin. Taatnaqlugu taamna anun qikaqtuq ihuaqsikkaupluni sivuqqapsitni.

¹¹ Taamna Jesus taimna Agaayyutim uqalhin uqautigikkaqat itna, 'Uyagak tuppirt ayakkaqat,

taamna uyagak piitchuillapiagaqtuq tuppirauni.'

Psalm 118:22

¹² Aasiiin Agaayyun atchiuruq atautchihinamik iluqaani nunami taavrumuuna atikun anniqsugumiinaqsipluta. Taamna anniqsuqti Jesus Christ kisimi ittuq."

¹³ Tarra uqaqsittaagtitchirit quvigutchanisut qiniamisigik Peter-mlu John-numlu taluqsrautaisilaanagniglu ilisaqsimaisilaanagniglu. Ilisimagaich piqataulhak Jesus-mi.

¹⁴ Aasiiin qinignigaat anun ihuaqsikkauruuq qikaqataulha Peter-milu John-milu. Taatnaqhutin niplilguinnsut akiknaglugik.

¹⁵ Taatnaqqaqhutin anillaquniigaich uqaqsittaagvinmin, aasiiin anipmaknik sivunni-uqtaullakhutin itna:

¹⁶ "Qanuqlugik atannigisivisigik ukuak anutik? Jerusalem-miupayaat ilitchugianiinigaat atlayuagnaqtuq ihuaqsipkaqiq atuumakkaqa taapkuunuuna, aasiiin naagaagumiinaitkikput.

¹⁷ Aglaan siamitqunilugug marrumani tusaayugaaq inunun, taatnaguta aniqsraaqtuglavut uqatqiqunilugik kimununnin taavrumuuna Jesus-kun."

¹⁸ Taatnailiplugu sivunnianikamin iniqtiginiigaich quliaqtuaqunilugik Jesus-kun inunun sumiunnin naagaqaa itqautitqiqunilugich taavruma atqanik.

¹⁹ Aglaan Peter-mlu John-numlu kiunigai, "Nalliqsi tupiginagayaqpsigu? Ilipsi naagaqaa Agaayyun? Nalliak nakuagitlukpau ilaan? Sivunniqsiun taamna!

²⁰ Uqautiginai guminiinaitkikpuk sua qinikkaqpuq tusaakkaqpuglu."

²¹ Aniqsraaqtutqianikamisigik aasiiin pilitlugik agvisiksraitlutin anasiinjuqsalguinigaich. Iqsigiplugittuuq inuich atakkii inupayaat kamaksrillapiqhutin Agaayyutmik tamarrumuuna atuumaaniktuakun pisutlailaamun.

²² Taamnaguug anun quvinaqtuakun ihuaqsipkakkauruq malgukipiaguaniksamaruq.

Ukpiqsriuat Injirsruutrihat Taluqsrautaiğmik

²³ Taapkuagguuq Peter-lu John-lu anipkapqauraqmatik utiğniqsuk ukpiqtuanjuruuqatiumiknun uqautiplugich qanuq qaukhiata agaayuliqsit suli sivulliuqtigruat sivunniuhhatnik.

²⁴ Ilinjisa tusaakamitruj agaayuqatiqagñiqsut itnaqhutin, “Kamanaqtuatiin atanğuruuq, iñiqsiruatiin iluqaanik qılanmılu nunamılu tağiumılu.

²⁵ Aasiin ilvich uqaqtuatin Ipqitchuakun Irrutchikun sivulliaqput David savaktigikkan uqaqman itna,

‘Suvaata Jew-ñunitchuat qinnakpat?

Suvaata iñuich sivunniuqpat imailaanik?

²⁶ Umialgi nunaqqipayaani sivulliuqtillu paqnaniğaiç anjuyautnatin akilliğluğulu

Agaayyutauruq ilaan anniqsuqtiksriukkanalu.’ *Psalm 2:1-2*

²⁷ İlumun marrumani nunaqqimi Herod-lu Pontius Pilate-lu piqasiqhutik Jew-ñunitchuanik suli iñuiñik Israel katimaniqsut. Sivunniutiginiğaat akikñaquluğulu Jesus savaktin ipqitchuag anniqsuutiksriukkan.

²⁸ Katinniqsut savañniagukhutin supayaanik sivunniutigikkan kamanaqtuakun isumalipkun injilgaan atuumaruksrauruuq.

²⁹ Aasiin pakma, Ataniiq, itqağlugich Jew-ñuruuq qullinich qanuqhutin aniqsraaqtuqmatigtut. Savaktigikkaqpiç, uqaqtigtut uqağnik taluqsrautaiğuta.

³⁰ İkayuqtigtut ihuaqsitlasilugich nanittuat suli savaktigtut atlayuağnaqtuanıglu quviqnaqtuanıglu atanniutaagun ipqitluni savaktigikkapkun Jesus.”

³¹ Agaayuanikmata taamna ini katimavigikkanaç aulaniqsuq. Tavraami añalatiqhutin Ipqitchuamik Irrutchimik aullaqhutin uqaaqsiñiqsut Agaayyutim uqağhiñik taluqsrautaiqhutin.

Atunim Pigigaich

³² Uvvaguuq ukpiqsripayaaqtuat atausinñuutripłutin atipiagñiqsut irrutchimikkun. Nalliatunniin iğliginçiquluğulu inmi suurani aglaan atunim atuğniğaat suurağikkaqtin.

³³ Uqqiraqtit kamanaqtuakun sanñikun ilisimarauniqsut anitqılhagun atanğuruam Jesus suli Agaayyutim ikayuqpanniğai iluqaisa.

³⁴ Taapkunani ukpiqsriuanı pıiñniqsuq inuqsraqtuamik. Sua inuqnaqsipman ilaña tunisiraqtuq nunaviñiğmik naagaqaa tupiğmiñik, tunisianikamiasiin tavrñautirağniğaa akuqtuani tuniağmiñiñ

³⁵ aatchuutigiplugu uqqiraqtinun. Taapkua-aasiin autaagağniğaat taamna manik inuqsriupayaaqtuanun.

³⁶ Ukpiqsriuamik iñuqağniqsuq Joseph-mik, Levi-tkuayaanıpluni iñuguqtuag Cyprus-mi, taavrumıña uqqiraqtit taiguutiqaçkanaç Barnabas-mik (mumiutiqaqtuamik pitchuksaaqtimik).

³⁷ İlaaptuuq tuniripmiñiqsuq nunautmiñik qaitluguasiin akuqtuani uqqiraqtinun.

5

Ananias-lu Sapphira-lu

¹ Tavranıguuq iñuqağmiñiqsuq nuliagıñniñik atıqaqtuanınik Ananias-mıglu Sapphira-mıglu. Taapkuak iññuk tuniriñiqsuk nunautmiknik iluqatik pigikkağmiknik.

² Akuqtuağmik ilañanik tugvaiñiqsuq ağnaataasiin ilisimaplugu anığaa. Aglaan sippana qaitkaa uqqiraqtinun.

³ Peter-m nipliutiniğaa, “Suvaata tuunğagmun añalatiçpich? Suvaata sagluqsruutiviun Ipqitchuag İrrusriq iriqqakun tugvaqsıplutin ilañanik nunautvich akian?

⁴ Tunıgaluaqnagu nuna pigikkan aasiin kinuagun tuniñhan akuqtuağikkan pigigiñ. Sum taatna isummiçpatin? Sagluqsruutrinitchutin iñunınik aglaan Agaayyutmik.”

⁵ Ananias-ŋum tusaapqauraqamigich Peter-m uqagikkaŋi puuktigñiqsuq tuqupluni. Tusaapayaagtuat taavruminja taluqsratçaŋniqsut.

⁶ Nukatpiat nimiqsruqtuallakamitruŋ timaa annisiplugu iluviġiaġniġaat.

⁷ Uvvaasiiŋ piŋasut sassaġniġich kiŋuatigun aġnaat agġiġniġsuq sutilaanġatnik nalupluni.

⁸ Peter-m apiqsruġniġaa, “Uqautiŋja, iliġtik tunivitku nunautrik taatnatunaglaan?” Aġnam kiuniġaa, “Ii, tavra taatnatunaglaan ittuq.”

⁹ Peter-mli piŋiġaa, “Suvaata uuktuagñiqpitku Agaayyutim Irrusia? Atanġii, taapkua iluviqsiruat ilaqatipnik qakma aullautigisipmigaatin taatnatun.”

¹⁰ Tavrauva a puuktigñiqsuq Peter-m sivuġaanun tuquliqhuni. Nukatpiat isiqamin qiniġlugu tuquru aq aullautiniġaat iluviġiaġlugu saniġaanun aŋutaata.

¹¹ Tavra ukpiqtuanjuruat suli iŋupayaat tusaaruat taavruminja taluqsratçaŋniqsut atqunaq.

Quviqnaqtuat Atlayuaġnaqtuatlu

¹² Uqqiraqtit savaaqagñiqsut iŋugiaktuanik atlayuaġnaqtuanik suli quviqnaqtuanik akunġatni iŋuich. Iluqatiŋ ukpiqsiruat atausiŋjuġniqsut katimmavianun Solomon-ŋum.

¹³ Ukpiqtuanjitchuat ilaliqsuaqsiniġaich taluġiplugich aglaan iliŋisa uqautigillau-tagaluaqġugich.

¹⁴ Aglaan iŋugiaktuat aŋutitlu aġnatlu ukpiqsriġisuat Ataniġmik Jesus-mik, taatnaqġugu ukpiqtuat iŋugiaksitnullapiagñiqsut.

¹⁵ Iŋuich illiuqaiġaqsiniġsut atniġñaqtuanik tumitçaanun siŋiġviŋnun naagaqaa ikivġanun niġiugiplugu qakugun Peter tamaunnaaqpan tagġanun mamitinnasugalutiŋ.

¹⁶ Suli nunaaqqiŋiŋ avataaniŋ Jerusalem iŋugiaktuat iŋuich tikiutriŋiġsut atniġñaqtuanik suli ihuilliqtittanġitnik irrusiġluch. Taatnaiġiplugu iluqatiŋ ihuaqsikkauniqsut.

Uqqiraqtit Nagliksaaqsuŋhat

¹⁷ Taamna atuumaanikman qaukġiat quliaqtuaqtit piqasiqhutiŋ maliguaqtaiŋik Sadducee-ŋuruanik qinnallapiagñiqsut uqqiraqtitigun. Sivunniugñiqsut qanuq aŋalaliksraŋatigun.

¹⁸ Iliŋisa tiguniġaich uqqiraqtit aasii inillaktitlugich isiqsiviŋmun.

¹⁹ Aglaan tamarrumani unnuami isaġulġan Agaayyutim aŋmaġniġai isiqsivium paanġi aasii annisiplugich, itnaqhuni,

²⁰ “Agaayyuvikpaŋmugusi uqagġaġitchi iŋunun nutaakun iŋuuniaġikun tumigiġlugu Jesus.”

²¹ Taamna tusaapqauraqamitruŋ agaayyuvikpaŋmukhutiŋ qaunuraaqman tavrani-asiiŋ ilisautriaqsipġutiŋ. Qaukġiat agaayuliqsit piqatiniġu katinniġaich uqaqsittaagtitchirit suli iluqaisa Jew-ŋuruat sivulliuqtigruanġich. Tuyuqagñiqsut isiqsiviŋmun uqqiraqtit tavranautitquplugich.

²² Uvvaasiiŋ qaunaksrit tikitmata isiqsiviŋmun paqinġiŋniġaich tavrani uqqiraqtit. Aasiiŋ utiqhutiŋ taamuŋa katimaruanun uqautiniġaich,

²³ “Isiqsiviŋmun tikitŋapta kiluusaqaqhuni suli qaunaksrit paani qaunaksri-galuaġniqsut. Aglaan paat aŋmaqaptigik paqitçiŋitçugut iŋunmik iluani.”

²⁴ Agaayyuvikpaum qaunaksraŋata qaukġiata suli qaukġiŋisa agaayuliqsit tusaakamitruŋ taamna isumatuyaagaqsiniġsut sutilaaksraŋagun.

²⁵ Taatnaqtitlugich iŋuk isiqhuni, “Atanġii, isiqtasi amma agaayyuvikpaŋmi ilisautrirut iŋunġik” itnaqtigñiġai.

²⁶ Agaayyuvikpaum qaunaksrit piqasiqhuni qaukġimiknik taamuŋaġniqsuq tavranautityaqġugich uqqiraqtit. Aglaan aŋallaġluutaiqhutiŋ nuyuaġiplugu iŋunun miluqtuaqsikraqtin uyaġanġik.

²⁷ Ilinjisa uqqiraqtit tavrūnautikamisigik sivuḡaatnun uqaqsittaagtitchirit, qaukhiata agaayuliqsiṭ apiqsruqtaaqsiñḡai,

²⁸ “Qanusigalgitpisi?” itnaqhuni, “Uvagut aniqsraaqtuutigigaluakkaqput ilisautritqunṭlusi taavrumuuna Jesus-kun, aglaan pakma Jerusalem-miupayaat ilisauttutri ilisimagaat suli ilinjisa patchisiḡuqhuta tuquḡhanun Jesus-ḡum!”

²⁹ Peter-m atlatlu uqqiraqtitlu kiuniḡaich, “Tupiksriruni Agaayyutmik sivulliuruq tupiksriḡḡmiñ iñuḡnik.

³⁰ Ilipsi Jesus kikiaktuutikkaqsi sannigutamun aglaan Agaayyutaata sivullipta anṭitqiksitaḡa tuqunaruaniñ

³¹ kamaḡviksraḡanun ataniḡuḡḡu anniqsuutiḡuḡḡulu. Taavrumuuna Jesus-kun Israel-aagmiut mumikkumiñaqsiplugich natqigutikkauniqsut killuqsautmikniñ.

³² Uvagut ilisimarriqsimmaagikput piqasiqhuta Ipqitchuamik Irrutchimik Agaayyutim qaisagikkaḡa tamatkunḡa tupiksriruanik ilaanik.”

³³ Jew-ḡuruat uqaqsittaagtitchirit tusaakamitruḡ taamna uumitchallapiagḡiqsut, suli tuqqutchisuliḡḡiqsut uqqiraqtinik.

³⁴ Uqaqsittaagtitchirit ilaḡata Pharisee-ḡuruat makinniqsuq uqallagukhuni, atiqaq-tuaq Gamaliel-mik suli kamagikkaupluni ilisautrauruat maliḡutaksramiknik. Makitnami tiliḡḡai uqqiraqtit anillaquplugich.

³⁵ “Israel-aagmiunḡuruasii!” itnaqtigḡiqsuq ataniḡnun, “Aniyagilugu qanuq anṭalatchiḡḡaksraqsi taapkuniḡa anṭutinik.

³⁶ Aippaaniguuq iñuḡagḡiqsuq atilḡmik Theudas-mik kamaḡasugaluni iliruamik. Iñunḡniḡsuq sisamanik kavluutinik iñuḡiaktigiruanik. Aglaan tuqqutaupman iluḡagḡiḡ maliḡuaḡtai siaminniḡsut taatnaḡḡuḡasiñ suḡaiqhuni.

³⁷ Aquagunsuli Judas itmiñiqsuq Galilee-miñ tamarrumani kisitchikamiḡ iñupayaanik nunami. Ilaaptuuq iñunnakhuni iñuḡiaktuanik inḡmiñun naagatarra tuqqutaupman iluḡagḡiḡ maliḡuaḡtai siaminniḡsut.

³⁸ Pakmaasiñ alḡaqsruḡlapi itniililugu, Aullaḡlich ukua iñuich. Ilaksianagich. Tamanna sivunniḡutaatlu savaanṭatlu iñukmiqnisaupan atlatitun piunḡigḡisuruq,

³⁹ aglaan agaayyutmiqnisaupan akiiliyumiñaiḡaiḡisi. Inniaqtusi nuyuaḡnami ak-illilḡuḡutisaḡupsi Agaayyutmi.” Taatnaiḡlugu Gamaliel-ḡum alḡaqsruḡḡaiḡ.

⁴⁰ Atanḡich akuḡtuḡḡaiḡ alḡaqsruḡta aulailaḡuḡitḡ kamakḡutiḡḡuḡḡukii. Uqqiraqtit isiqtitḡiḡaich kiḡmunun aasiñ ipiḡaḡtuḡtitlugich. Aniqsraaḡtuḡḡaiḡ uḡatḡiqunṭlugin taavrumuuna Jesus-kun, aasiñ anipkaḡḡuch.

⁴¹ Uqqiraqtit aullaḡḡiqsut uqaqsittaagtitchiriniñ. Ilinḡich quviasuktut atakkii Agaayyutmun piksraḡtaagiplutiḡ nagliksautigihksraḡanḡun Jesus.

⁴² Uvlugagḡipman agaayyuvikpaḡmi iñuich tupiḡitḡiḡ ilisauttutigituiḡaiḡaḡ quliaḡ-tuaḡiplugu Jesus akiqsruḡtaupluni anniqsuḡtauruat, Jew-ḡuruat niḡiugikkaḡat.

6

Tallimat Malḡuk Ikayuqtiksraqtat

¹ Taipkunani uvluni ukpiqtuat iñuḡiaksipmata Greek-ḡuraqtuat suli Hebrew-ḡuraqtuat uqaallatiniḡsut. Tamatkua Greek-ḡuraqtuat nipliḡḡiqsut uilḡaḡnaatiḡ miñitchuuniplugin uvlugagḡipman autaaqmata iñuuniutiksranik.

² Taatnaqhutiḡ qulit malḡuuplutiḡ uqqiraqtit ukpiqtuapayaat katitquniḡaich nipliḡhutiḡ, “Nalaunḡaḡitchuq quliaḡtuanḡaiḡupta piqusiḡuta anṭalatchiñiakun autaaḡksraḡanik.

³ Taatnaḡusi, aniqatiut, piksraḡitchi tallimat malḡuḡnik anṭutinik akunnapsitñiñ, iñuḡnik anṭalatiḡaḡtuanik Ipqitchuamik Irrutchimik puḡikhutiḡlu. Anṭalatchipkaḡḡaiḡivut autaaḡksraḡanik.

⁴ Uvagut inḡiqsruḡtuiḡaiḡisiruḡ suli quliaḡtuaḡtuiḡaḡta.”

⁵ Taapkua sivunniugutaat quyaqnağniqsuq iluqaitñi katiruani, aasiiñ nalunaiqsiiñiqsut Stephen-mik ukpiqsrillapiaqtuamik aňalatiqaqhuni Ipqitchuamik Irrutchimik. Iłaksraqługu Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas, suli Nicolaus-mik Antioch-miñ mu-mikhuni Jew-ğusimaruumik.

⁶ Taapkua katimaruat tikiutiniğaiç piksraqtaatin uqqiraqtinun aasii ilinisa iniqsruutiplugich iliplugillu argatin ilinjitñun.

⁷ Tavra Agaayyutim uqałha siaminniqsuq. Ukpiqtuat Jerusalem-mi iñugiaksitmuktuğniqsut suli iñugiaktuat agaayuliqsit ukpiqsriliqmipłutin.

Stephen Tigukkaulha

⁸ Stephen, iluaqquataagun suli sanñiagun Agaayyutim, savatlasiiñiqsuq quviqnaqtuanik suli atlayuağnaqtuanik akunğatni iñuich.

⁹ Iñuqağniqsuğguuq ittuanik Jew-ñuruanik Cyrenia-miñ Alexandria-miñlu sulipsuuq Cilicia-miñ Asia-miñlu. Tamatkua taggisqaqhutin Pituikkauruanik uqaallatiqaqsiiñiğaat Stephen.

¹⁰ Aglaan Ipqitchuam Irrutchim puqutiqaqtinnigaa. Tavraasiiñ niplioman qapiqtal-guiñniğaat.

¹¹ Taatnaqhutin tamatkua piyuaqtit akiliñniqsut aňutinik sagluuqtuaquplugich, “Tusaagikput uqaqman akiknaqlugu maligutaksraq Moses aglagikkana suli akiknaqlugu Agaayyun.”

¹² Tamatkua taatnağmikkun aňalanniğaiç sivulliuqtigruat suli aglaliqirit. Kiisaimma Stephen tiguniqpaat sivuğañiutipkaqlugu Jew-ñuruat uqaqsittaagtitchirinjitñun.

¹³ Aasii ilañitñik aňutinik itqutripłutin sagluuqtuaqtuksranik ilaagun. Taapkua niplia-gaqsiplutin itna, “Una aňun ataramik uqaqtuq akiknaqlugu uvagut ipqitchuağikkaqput agaayyuvikpak suli akiknaqlugu maligutaksrana Moses-ñum.

¹⁴ Aasiisuli tusaagikput nipliapman Jesus-mun Nazareth-miumun siqumitqaagługu agaayyuvikpak simmiğisiñiplugich atuqtaksrat tamatkua ivrumakna Moses-miñ tunñavigikkavut.”

¹⁵ Iñupayaarguuq aquppiruat uqaqsittaagvinmi qiniqpaaqsiiñiğaat irigruiñaagługu Stephen, tautukługuasiiñ kiiñana iliruaq kiiñanatan isagługum.

7

Stephen Uqaagtullałha

¹ Qaukium agaayuliqsim apiqsruğniğaa Stephen, “Tamanna ilumutuuva ukua ni-pliałhat?”

² Stephen kiuniğaa, “Aniqatiut suli Aapaanurusii, naalağniłaksinña! Agaayyun kamaqtuaq sagviğniqsuaq sivulliptiknun Abraham-mun iñuuniagugaaqtitlugu Mesopotamia-mi sivuani aullakiksranan Haran-mi itchaqtuqhuni.

³ Nipliutiplugich itna, ‘Unigługu nunan suli ilatin aullağiñ nunamun tikirvigitqukkam-nun ilipnun.’

⁴ Taatnaqhuni nunanataniiñ Chaldea-ğmiut aullağniqsuq Haran-mun iñuuniagiaqhuni. Aasii kinuagun Abraham-ñum apana tuquanikman tavrani Agaayyutim nuutinniğaa marrumunna nunamun nayukkaptiknun pakma.

⁵ Taatnaqtılhani tamaani Agaayyutim qaitchinikaluağniğaa Abraham inmaktillugu ilaanun tamanna nuna. Aglaan akiqsruğniğaa qaitchigisiñiplugu pigiliutilugulu ilaanun suli kinuvianiiñun, naagaunniñ Abraham qitungiunñaan.

⁶ Agaayyutim nipliutiniğaa itna, ‘Kinuviağikkatin iñuuniagisirut iglaañulutin atlami nunami. Sumiunuruat nunurilugich savaktitulutin suli sisamani kavluutini ukiuni iluaqqtitchiunilłutin.

7 Aglaan anasiñjuqsagisigitka taapkua savaktaagruqaqtuat iñugikkamnik. Kinuagun tamarruma ilinjich utigutin taivrumakña agaayumaagvigiaqsilunja marrumani nunami.' Taatna Agaayyutim uqautinigaa.

8 Agaayyutim akiqsruutikamiun Abraham tiliñigaa nalunaitnutchiquplugich anutitin. Taatnaqami qiniqtitkaa tupiksriskhuni Agaayyutim akiqsruutaiñik ilaanun. Tavra Isaac anipman Abraham-ñum nalunaitnutchiqumiñigaa tallimat pinayuatigun uvlut. Isaac-ñum nalunaitnutchiqumiñigaa Jacob, ilaanli piñigai qulit malguk sivulliafut.

9 "Aglaan taapkua sivulliaquqtuat killuginigaa nukatchiaqtin Joseph tunipluguasii savaktauviksrananun Egypt-mi. Aglaan Agaayyutim nayugñigaa

10 ikayuqlugu iluiliugvinmiunniñ itman. Agaayyutim nakuagiliutipkañigaa puqisiqlugulu. Taatnaqhuni Pharaoh-m umialgum Egypt-mi anjalatigugñigaa Joseph iluqaanun Egypt-mun suli inmi tupigmiñun.

11 Kinuagun nigisunnaqsiniqsuq Egypt-mi Canaan-milu, taatna sivulliafut nigisuksiulihutin.

12 Aasiñ Jacob tusaakami niqksraqaqpilugu Egypt-mi ilaan sivulliafut tuyugiqqaagñigai tasamuña.

13 Iñatni tasamuñalgitmata Joseph ilitchugipkañiqsuq inmiñik aniqatiumiñun, aasiñ Pharaoh-m ilitchuginigai Joseph-ñum ilai.

14 Joseph-ñum aapani Jacob aiyugaagñigaa Egypt-muquplugu qitungaqtuummaan. Taapkuaguug iñugiaktiginisut pinasukipiaq akimiamik.

15 Tavra Jacob-ñum qitungani nuurrutiniñigai Egypt-mun, tavraniasiñ ilaalu sivulliafut tuquplutin.

16 Ilinisa timinjich iluvigiaqtañigaich Shechem-mun taivrumuña Abraham-ñum tauqsiaqimakkananun iluvigviksrauplugu inmiknun Hamor-m kinuvianjiñi.

17 "Tamauna Agaayyutim akiqsruutaa Abraham-mun atumaasipman, kinuvianji iñugikkapta tavrani Egypt-mi iñugiaksillapiañiqsut.

18 Umiallitqinñiqsut atlamik tavrani naluruamik Joseph-mik.

19 Taavruma umialgum kinniaqsiniñigai iñuvut suli nagliksaaqtitlugich sivulliafut, nunuriplugitunniñ igitqataqtitlugich aniqqamiurat tuquviksranatnun.

20 Taatnañhatniguug Moses aniñiqsuq qiniyunaqhuni, aasiñ anayuaakkiñ qaunagiplugu pinasuni tatqini.

21 Iriqsimalguiqlugu kinungani anipkañigaa. Taatna Pharaoh-m panian tiguaqlugu igñigmisun pamiqsagñigaa.

22 Ilaa ilisaagñiqsuq iluqaagun Egypt-miut isumatuutaatigun, kamañsiplugu uqaligmiñi savaamiñilu.

23 "Aasiñ malgukipiamik ukiunikkami Moses sivunniñiqsuq takuqattaaguklugich Israel-aagmiuqatiuni.

24 Tikitqammihuni ilu Egypt-mi anallaqluipman iñatnik tamatkua taatnaqhuni ikayuñigaa payyaksuqtuq. Ikayuisagñiaqhuni tuqunniñigaa taamna Egypt-mi.

25 Isumapluni aniqatiumiñun kanisimanasukniaqlugu Agaayyutmun atuliksranan nautriksranagun inunmiñik. Aglaan taapkua kanisimanajiñigaa.

26 Uvlutqikman qinilginiñiqsuq Israel-aagmiunnik anuyaktaunik. Ilaan iluaqsisipkañiaqsiñigik itnaqlugik, 'Ukuqtik, aniqatigiiksutik! Qanuqhusik iliptiknun piyuutivisik?'

27 Aglaan ilaqataknik piyuutiruak piñunigaa Moses itnaqlugu, 'Kisuunasugivichuvva? Anjalatiniñiaqpich atanniqsuiñiaqhutinlu uvaptiknik?'

28 Tuqutchaqsilgitpina taivrumatun Egypt-miutun tuqutaptun ikpaksraq?'

29 Moses-ñum tusaakamiun taamna qimanisusq Egypt-miñ iñuuniagaqsipluniasii Midia-gmiut nunatni. Taapkunani malgunnik igñiaqñiqsuq.

³⁰ “Malgukipiame ukiunjanikman isağulgum sagviutiniğaa Moses ikualaraukun uqpikun iñuilaami qanıñani igğian Sinai-m.

³¹ Moses-ñum qıñiqamiun atlayuağıplugu utlanıñaa taamna uqpik qıñimmağiksaaguklugu. Tavraasiiñ tusaanıñaa Agaayyutim uqautigikkaña,

³² ‘Uvaña sivulliaqpich Abraham-ñum Isaac-ñumlu Jacob-ñumlu Agaayyutaat.’ Moses tatavraullanıqsuq qıñiğniangıqluguunniñ.

³³ Agaayyutim nipliutiniğaa, ‘Aluğutikkiñ mattakkik, taamna qikağviiñ Agaayyutim nunagigaa.

³⁴ İmunun qıñiğniğiga pigiiñipluni nagliksaaqtitaulhat iñunma Egypt-miittuat tusaaplugich mingüqtulhat, atqaqtunaaasiiñ ikayuğiağlugich. Pakma maunagañ, tuyuğisigikiñ Egypt-mun.’

³⁵ “Taamna taimña Moses Israel-aagmiuqataiñ ayakkañat itnaqlugu, ‘Kia uvaptik-nun sivulliuqtıguqpatin atanıqsuitquplutin uvaptiknik?’ taimñaauruq Agaayyutim tuyuğikkaña ilinıtñun sivulliuqtaulugu annıqsuıyaquplugulu, ikayuqlugu isağulıku qıñikkaña ikualaruami uqpinmi.

³⁶ Moses-ñum annisiniğai Egypt-miñ. İñiqtaqaqniqsuq quvıqnaqtuanik suli atlayuağnaqtuanik Egypt-miñ, Kaviqsaami Tağiumiñ suli iñuilaami malgukipiani ukiuni.

³⁷ Taamna Moses nipliqsımaruag Israel-aagmiunun, ‘Agaayyutim sivuniksriqirimik tuyuğisigaasi atrıluğ tuyuqañi uvamnik; taimña itkisiruq ilapsitñiñ.’

³⁸ Israel-aagmiut katimalhatni iñuilaami igğiani Sinai-m isağulgum uqaqatiqagınsuq Moses-mik, aquagunaasiiñ Moses-ñum uqautiplugich sivullıavut uqağnik akuqtuagıkkaniñniñ Agaayyutmiñ. Taimakñaaglaan ilıtchuğirugut qanuq iñuunıağksraptiknik.

³⁹ Sivullıapta tupigiyumanıñniğaat, aglaan suqtıginıtkaat analatıqaqhutin kimmutmikkun utıgukhutin Egypt-mun.

⁴⁰ Taatnaqhutin Aaron uqautiniğaat, ‘Kiikaa, aangurrısıgut sivullıqsıksraptiknik, atakkii imña Moses annıtrıvut Egypt-miñ naluplugu sutılaaña.’

⁴¹ İlinıch iñiqsıñıqsut aangıamık nuğğagtun aasiiñ tunillaqtuaqsiplutin aangıağmiknun, quviasuutıgıplugu iñiqtağıkkatın arganmiknik.

⁴² Taatnaqmata Agaayyutim suqtıginısaallanığai agaayyumiñaqsiplugich uvlugıanun qılanmi, aglausımaruatun makpıgaanatni sivuniksriqirit itnailıplugu, ‘Israel-aagmiunurasii,

malgukipiame ukiumi iñuilaami tunillaqtuqtusi agaayuvıgıgaluaqnaña.

⁴³ İglıgıtinıgıksi panapkaaqtuummaan aangıuag Moloch suli atrıña uvlugıanun aangıağıkkapsi Raıphan.

Tamatkuak aangurrıgıgaasi iñiqtağıkkasi putqatağvıgısrıklugich.

Taatnağusi tuyuğisigıpsı unıtaanun Babylon.’

Amos 5:25-27

⁴⁴ “Sivullıapta iñuilaami iglıgıtinıgıaat panapkaağ. Taavrumuuna Agaayyun nayuutıruğ akunğatni. Moses-ñum iñiqtağıkkana Agaayyutim pigısukkañatun, tuvraqlugu ilıktıgun inmi ilısauttusıanatun. ⁴⁵ Kınuvatıgun sivullıapta akuqtuqlugu taamna panapkaağ sivullıamıkniñ iglıgıtinıgıaat akıqsruutauruamun nunamun. Joshua-mılu ilınısalu tıgısiagısaasıñıgıaat nuna taıpkunakña iñunıñ Agaayyutim unıtanıñiñ, tavrıñaasii panapkaağ nappaqlugu David-ñum analatıgıulhanunaglaan.

⁴⁶ Agaayyutim David nakuagıginiğaa. Aasiiñ David-ñum inıgıniğaa Agaayyun nappaitlasıpluni tupıgımk ilaanun.

⁴⁷ Kısaimmagıuğ Solomon nappaiñıquğ taavrumıña tupıgımk, agaayyuvıkpanmik.

⁴⁸ Aglaan Agaayyun qutçinıñıqsraqtuag irvıqanıtkaıtuğ tupıgımk iñuıch nappakkañatnik, nipliğmatun İsaiah-m sivuniksriqirim itnailıplugu,

⁴⁹ ‘Agaayyun nipliğsuğ, Qılak atanğuvıgıgıga aasii nuna tutmağvıgıplugu.

Qanutchimikmi tupıgımk nappaiñayaqpsı uvamnun?

Sumimi minguiqsiagviqagisivik?

⁵⁰ Ilumun iñiqtagimakkağa supayaaq tamanna.'

Isaiah 66:1-2

⁵¹ "Taipkumatitun pitchigiilaurusi tiggakhusilu. Tusaasunjitmisi Agaayyutim uqalhanik naagasuli ukpiksrisunjitmipłusiuñniñ. Sivulliapsitun ilipsipsuuq ataramik akilliliqsuisi Ipqitchuamik Irrutchimik.

⁵² Sivuniksriqiripayaat sivulliapsi nagliksaaqtinnigaat, tuqqutlugich Agaayyutim uqqiraqtañik uqaqtuanik inilgaan aggiliksranagan Agaayyutim nalaunjaruaq savaktik-srana. Pakma ilipsi aatchuutigigiksi tuqqutluguasii.

⁵³ Ilipsi akuqtuigaluaqhusi maligutaksraq tumigiplugu isağulinñi Agaayyutim qaisanjanik naagasuli tupiginjtkiksi."

Stephen Tuqqutaulha Miłtuqtuqlugu

⁵⁴ Ilauruat uqaqsittaagtitchirit naalağniğmikni Stephen-mun qinnallapiagñiqsut. Qinnakpaitlutin inmiknununniiñ aņalalguiliñiqsut.

⁵⁵ Aglaan Stephen Ipqitchuam Irrutchim aņalatlugu aagluqħuni Agaayyutim qaumanga qiniğniğaa suli Jesus qikaqlugu Agaayyutim taliqpiani.

⁵⁶ Nipliğniğsuq, "Atañii, qiniğiga qilak aņmaqħugu suli Iğniņa Iñuum qikaqlugu Agaayyutim taliqpiani."

⁵⁷ Tamatkua qullinich nprallañiqsut umiklugich siuttatin argañmiknik. Iluqağminj pitchaqħugich

⁵⁸ aasiiñ nunaqqimiñ anitnamitruñ miłtuqtuğatağniğaat uyağañnik. Iisimariksraqtaat mattağniğaiç quppigaatin iliplugich nukatpiamun atiligaamun Saul-mik qaunagitquplugich.

⁵⁹ Ilinjitiñun miłtuqtutitluni Stephen agaayuniqsuq, "Ataniiq Jesus! Aniğniğa piunj!"

⁶⁰ Sitquqami niplianiqsuq, "Ataniiq! Taavrumuuna killuqsalħatigun anasiñjuqsaqnagich." Taatnaanikami tuquniqsuq.

8

¹ Saul-ñum iħuaginiğaa tamatkunuja tuqqutaulha.

Saul-ñum Ukpiqtuanjuruaniç Nagliksaaqtilha

Taivrumakña uvlumiñ ukpiqtuanjuruat Jerusalem-mi nagliksaaqtitaugaqsiñiqsut atqunallapiaq. Tavrakña ukpiqtuat siamitkaqsiñiqsut nunaqqiurainun Judea-mlu Samaria-mlu, aglaan uqqiraqtit kisinjuqlugich Jerusalem-mi.

² Iļañisa iñuich taluqsriuat Agaayyutmik iluviğniğaat Stephen aliasukun kinjuvğuplugu.

³ Taavrumali Saul-ñum piyaqquaqsisigñigai ukpiqtuanjuruat. Siñiqsraqħugich ilinisa tupinich pakagiaqlugich aņutitlu aņnatlu isiqtautquplugich.

Tusaayugaallautam Quliaqtuanjula Samaria-mi

⁴ Qimaktuat nanipayaaq tusaayugaallautaq quliaqtuağiniğaat.

⁵ Philip-li nunaqqimukħuni Samaria-mun quliaqtuaqmiñiqsuq Christ-mik taavrumiña akiqsruutauruamik anniqsuutmik iñunun tavrani.

⁶ Iñugiaktuat iñuich naalağniłlapiagñiqsut Philip-ñum uqağikkanjñun. Atakkii qiniğviginiğaat atlayuagñaqtuanik ilaa.

⁷ Nipitusiplutin irrusiqluich anitauniqsut iñugiaktuaniñ iñunniñ, suli iñugiaktuat sayair-rutilgich aulatlaitchuatlu iħuaqsikkauplutin.

⁸ Taatnaqħutin Samaria-ğmiut quviatchallapiagñiqsut.

Simon Aņatkuq

⁹ Taavrumaniguuq nunaqqimi iñuqağniqsuq atilinjmik Simon-mik. Ilaa quviğutçaktitchiñiqsuq Samaria-ğmiunik aņatkuukun aasiiñ uqaviutigiplugu kamağasukniaqħuni.

10 Iluqaġmiñ nunaaqqimi kamanaiññiqsramiñlu kamanagñiqsramiñlu naalaġnitqiaġipiaġniġaat aasiiñ uqaqhutin, “Taavrumani iñuñmi ittuq Agaayyutim sañña ilisimakkaqput Saññiqpauraq.”

11 Sivisuruamik ilaan quviġutchtaktinnikkañi añaatkuulikun, taatnaqhutin naalaġnitqiaġiñniġaat.

12 Aglaan Philip-ñum quliaqtuaġiaqsipmauñ tusaayugaallautaq Agaayyutim añaayugaataagun suli Jesus-kun anniqsuqtauruakun tamatkua iñuich ukpiginiġaat, aasiiñ paptakkauplutin añautilu aġnatlu.

13 Simon-tuuq ukpiqsripluni aasii aquagun paptaaqtihġmi nayuutiaqsiñiqsuq Philip-mi. Quviġutchañmiñiqsuq qiñiqami Philip-ñum iñiqtaġikkañiġun quviqnaqtuaniglu atlayuaġnaqtuaniglu.

14 Aasiiñ uqquiraqtit Jerusalem-mi tusaakamisigik Samaria-ġmiunun Agaayyutim uqałhi akuqtuġnipluġich tuyuqaġniqsut Peter-miglu John-miglu tavrura.

15-16 Ukpiqsriłiqsuat paptakkauplutin Atanġum Jesus atqagun aglaan akuqtu-isimaiññiqsutsuli Ippqitchuamik Irrutchimik. Taatnaqhutin taapkuak tikitñamik iniqsruutiniġaich akuqtuitqupluġich.

17 Peter-mlu John-ñumlu illiqiniġaich taapkua arganmiknik. Tarvauvaa Ippqitchuam Irrutchim añaatkaqsiñiġai.

18 Simon-ñum qiñiġniġaa Ippqitchuam Irrutchim qaisauragałha tamatkunura uqquiraqtik illiqipmatigik arganmiknik. Taatnaqhuni Simon-ñum Peter-lu John-lu qaitchisuaqsiñiġik maniñnik

19 itnaqhuni, “Tunisisitñaaptuuq taavrumiña saññimik. Uvvatuq illiqigupku argamnik iñuk akuqtuitlayumauq Ippqitchuamik Irrutchimik.”

20 Tavra Peter-m kiuniġaa, “Piyacquġviñmugiñ maniksummaqpich! Uvvaa tauqsitłanasugiviun maniñnik Agaayyutim aatchuutigikkaña?

21 Sivugaani Agaayyutim nalautisimaitłutin naagasuli tupiginiługu, taatnaqhutin ilaliqsuutiviksraiññiqsutin uvaptikni suli Agaayyutim savaañani.

22 Mumigiñ taavrumakña nalaunñañiqniñ! Iniqsruġutin Agaayyutmun natqiutitqu-lutin kaviuġuksaapnik!

23 Ilitčuġigikiñ immaukkaqsiplutin killuqsriłiġmik suli killuġmun añaatitlutin.”

24 Simon-ñum itnaġniġik Peter-lu John-lu, “Iniqsruutillañniaqsitña Agaayyutmun anasiññuqsauñilluña.”

25 Taatna Peter-lu John-lu iñuuniaqtaullañniqsuk Samaria-mi quliaqtuaqhutik uqałhiñik atanġuruam aasiiñ utiqhutik Jerusalem-mun. Iglauġmikni tusaayugaallautaq quliaq-tuaġiniġaak nunaaqqiuraini Samaria-m.

Philip-lu Ethiopia-ġmiulu Iłirakuvik

26 Aasiiñ isaġulgan atanġuruam Philip uqauntiniġaa, “Paqnalutin unallam tunaanugiñ tikirviksraqnunaġlaan iñuitchuamun apqutmun Jerusalem-miñ Gaza-mun.”

27 Ilaa aullaqtiniqsuq. Iqliqtaullakhuni nalautchiñiqsuq Ethiopia-ġmikum. Taamnali iñuk ilirakuviuraqniqsuq Ethiopia-ġmiut Kandaki-ñaatni (Ethiopia-ġmiut taggisiqagñikkañat ataniqtin Kandaki-mik), aasiiñ ilaa Jerusalem-muñniqsuaq agaayutyahuni Agaayyutmun.

28 Aitmuġmiñi tuttuqpagaqtuaġmiñi agliqiniqsuq Isaiha-m sivuniksriqirim makpiġaaniñik.

29 Ippqitchuam Irrutchim nipliutiniġaa Philip, “Utlagun tamanna tuttuqpagaqtuaq maliaqsiluguasiñ.”

30 Tavra Philip malikkaa. Aasii tusaakamiun taamna ilirakuvik agliqipluni makpiġaaniñiñ sivuniksriqirim Isaiha-m apiqsruġniġaa, “Kañiqsiviun agliqikkan?”

31 Taavruma kiuniġaa, “Kañiqsipkaġniaqtaunnaña qanuġluña kañiqsiñiaqpik?”

32 Taamna uqaliq agliqiaġikkaña itniinniqsuaq,

“Iñuk ipnaisun tasikuaqtauruatun tuqqutaksraqtimiñun,
ipnaiyaatun niplitlaitchuatun salikkaukami
ilaa nipligñaiyuğattuq.

³³ Uqaqsittaahigmiñi iñupayaam anallaq̄lutiniğaa atchiksipkaq̄luguasiiñ.

Kia-unniñ kan̄jiulguvagich?

Ilaa kin̄juvian̄itchuq atakkii tuqqutlugu.”

Isaiah 53:7-8

³⁴ Taavruma ilirakuvium qanuḡviiqhuni apiqsruğniğaa Philip, “Uqautilhiñauviña kisumik sivuniksriqirim Isaiah-m uumani uqautiqaqtılaan̄anik? In̄miñik naaga atlamik uqautiqaqpa?”

³⁵ Philip-ñum ilitchuğipkaq̄lugu Isaiah-m uqałhaniñ sivulliuplugu uqautiniğaa tusaayu-gaallautamik Jesus-kun.

³⁶ Iglauiḡmikñi tikiññiqsuk imiğmun. Taavruma ilirakuvium nipliutiniğaa, “Uvva imiq! Sum pirailigisivaña paptaakkaukiksramniñ?”

³⁷ [Philip-ñum piñiğaa, “Ukpiqsriguvich iluqaaniñ uummatipniñ paptaalhiñaurutin.” Ilaa nipliḡniqsuq, “Ukpiğillapiaḡiga Jesus Christ Agaayyutmun iḡniğilha.”]

³⁸ Taavruma ilirakuvium tuttuqpagaqtuaq nutqaqtinniḡaa aasii Philip-lu ilaalu atqaq̄hutik imiğmun. Philip-ñum paptaagniḡaa.

³⁹ Imiğmiñ qakikamikaasiiñ Agaayyutim Irrusian nuktitiğniğaa Philip atlamun. Taavruma ilirakuvium qin̄itqin̄itñamiñ igliqtuiñagniqsuq quviatchallapiaghuni.

⁴⁰ Philip ilitchuğiniqsuq Ashdod-mi itilaaḡmiñik. Tavrak̄ña tusaayugaallautamik quli-aqtuağniqsuq iluqañitñi nunaaq̄q̄iurani tikilḡatahiḡmiñunaglaan Caesarea-mun.

9

Saul-ñum Mumiłha

¹ Saul-ñumli sivutmuutiniğaa aniqsraaq̄tuil̄i tuqqutchisul̄ikun tamatkuniña Atanḡum ukpiqtuan̄jruañiñik. Ilaa utlautiniqsuq qauk̄iatnun agaayuliqsit

² aglaq̄aḡukhuni taluğnaqutiksraḡmiñik Jew-ñuplutin̄ katraḡvin̄itñi Damascus-mi. Aasiiñ ilitchuqsrigumi ukpiqtuanik Ataniğmun Jesus taamani ilaan tigutlalugich an̄utitlu aḡnatlu utqutiraksraulugich Jerusalem-mun.

³ Tavra iglauniaq̄titlugu qallipl̄uni Damascus-mun, taimmaiñaq qaumanğum qil̄añmiñ qaḡgutiniğaa.

⁴ Katakami nunamun tusaaniqsuq tuq̄lugaq̄timiñik, “Saul! Atañii! Suvaata naglik-saaq̄titpiña?”

⁵ Saul-ñum kiuniğaa, “Ataniiq, kisuuvich?” Uqautraan nipliutiniğaa, “Uvaña Jesus ilvich naglik-saaq̄titağikkan.

⁶ Makillutin utlautiñ nunaaq̄q̄imun. Taamani taamma uqautigisigaatin qanuq piłiksraq̄nik.”

⁷ Tavrani Saul-ñum igliqatai taatnakkaułhani qikağniqsut niplitl̄aiqhutin, tusaagalu-aq̄lugu nipi aglaan iñua qin̄in̄itl̄ugu.

⁸ Saul makitnami nunamiñ uin̄ñami qin̄itlaiğ̄niqsuq. Taapkua tasiuq̄lugu Damascus-muutiniğaat.

⁹ Ilaa piñasuni uvluni qin̄itlaiñniqsuq, niğin̄itmiuq naagaunniñ imin̄itmiuq.

¹⁰ Ukpiqsriruaq̄qtuğ̄uuq Damascus-mi atiqaq̄tuaq Ananias-mik. Agaayyutim qin̄iıquuraaq̄titlugu tuq̄lugin̄iḡaa, “Ananias!” Ilaan kiuniğaa tuq̄lūsiani, “Aa, Ataniiq! Uvaniittuña, naalakkikpiñ.”

¹¹ Atanḡum piñiğaa, “Makillutin aullagiñ apq̄utm̄un atiqaq̄tuamun Nalguqtuamik. Taamma Judas-ñum tupq̄ani apiqsruğumuutin Tarsus-miumik atiqaq̄tuamik Saul-mik. Taamna taamma agaayuruq.

¹² Ilaan taamna qin̄iıquuraakun qin̄iğniğaa an̄un atilik Ananias-mik utlak̄lugu in̄miñun patiklugu argañmiñik qin̄itlasitqiksinniḡaa.”

¹³ Ananias-ñum kiuniġaa, “Ataniiq! Iñugiaktuat iñuich uqautigigaat taamamna anjun Saul qanutun kapyapkaiñiplugu Jerusalem-mi.

¹⁴ Pakmamma tikiññiqsuq Damaskus-mun qaukħiat agaayuliqsitniñ taluġnaquisiqlugu tigusihksranagun kisupayaanik agaayumaaqtuanik ilipnun.”

¹⁵ Agaayyutim nipliutilgiññiġaa, “Ananias, Saul-mugiñ. Piksraqtaġigiga savautritqu-plugu uvamnik ilitchuġipkautigilunja iñunñun Jew-ñunñitchuanunlu umialinjitñunlu suli Israel-aagmiunun.

¹⁶ Suli kanjipsipkaġisigiga qanutun nagliksaakiksranja piqutigiplunja.”

¹⁷ Tavrakħja Ananias aullaġniqsuq. Isiqamiasiiñ taamavrumunja tupiġmun patinġaa Saul arganmiñnik nipliħuni, “Aniaqaan Saul! Atangum Jesus tuyuġigaanja ilipnun taivruma qiñikkaqpiħ apqutmi utlautiniqñi maunja. Ilaan tuyuġigaanja qiñitlasitqiquplutin aasiiñ Ippitchuamun Irrutchimun sivulliquplutinlu.”

¹⁸ Taimmaiñaq sutimña iqalum kavisainisun katagaalaaqsiñiqsut Saul-ñum irrakniñ aasiiñ ilaa qiñitlasitqikhuni. Makitnami paptaaqtinniqsuq.

¹⁹ Niġianikman sayanjan uttaqiniġaa.

Saul-ñum Quliaqtuaħħa Damascus-mi

Aasriiñ Saul nayuutiuraallañniqsuq ukpiqsriruani Damascus-mi.

²⁰ Ilaa utlautiniqsuq Jew-ñuruat katraġvinjitñun quliaqtuaġutiplugiħ Jesus-kun it-naiħiplugu, “Taamna Jesus Agaayyutim iġñiġiniġaa.”

²¹ Tamatkua iluqaġminj tusaaruat taavruminja quviġutchakhutinj itnaaqsiñiqsut, “Un-uuna Saul taimñauñitkaluaqpa Jerusalem-mi tuqqutchiraġaqtuaq ukpiqtuanuruanik? Suli maunja utlautipluni sivuniqaħhuni tigusiluni taatnatchiñnik utqutrisukħuni qaukħinjitñun agaayuliqsit?”

²² Aglaan Saul quliaqtuaħġmiñni kanjipsipkaiñniqsuq iñugiaktuanik iñunñik Jesus taamna Christ-ñuħhanik nalupqinaiqħugu. Jew-ñuruat iñuuniaqtuat Damascus-mi kiggutiksraiiñniqsut.

²³ Aquagun iñugiaktuat uvlut Jew-ñuruat katimaaqsiñiqsut sivunniuqħutinj tuqqutchukħugu Saul.

²⁴ Aglaan kilinġiġaat taatna sivunniugniplugiħ. Unnuaqtuummaan uvlumiħ Jew-ñuruat qaunaksruġniġaat nunaaqqim paanġiñni tuqqutchumaplugu.

²⁵ Tamatkuali ukpiqsriruat unnuat ilanjatni ikinġiġaat Saul aguupmanñmun atqautipluguasiiñ silatmun anmangagun katchiqpaum.

Saul Jerusalem-miħħa

²⁶ Tavrakħja Saul utiġniqsuq Jerusalem-mun. Tavraniasiiñ ilaliutniagaqsigaluaġniqsuq ukpiqtuanun. Tamatkua arguagiplugu ukpiqtuaġuħħa iqsigiaqsiñiġaat.

²⁷ Aglaan Barnabas-ñum ikayuġniġaa Saul taapkununautiplugu uqqiraqtinun. Ilaan kanjipsipkautiginiġai Saul-ñum qiñiħħa Agaayyutmik apqutmiñni suli Agaayyutmun tuqħuġniplugu suli uqautipmipplugiħ Saul-ñum quliaqtuaħħhanik taluqqutaiħhuni Jesus-kun Damascus-mi.

²⁸ Saul itkaqsiñiqsuq iluqaani Jerusalem-mi taluqqutaiħhuni quliaqtuaqaħhuni Jesus-mik.

²⁹ Uqaqatiqaqmiuq akilliħiħugiħ Greek-ñuraaqtuat aglaan ilinjitñun tuqqutchumagaluaqtitluni.

³⁰ Ukpiqtuaqatiunġiñ (ilitchuġikaminj taavruminja) samunautiniġaat Caesarea-mun Saul aullaqtitlugu Tarsus-mun.

³¹ Tavralli ukpiqtuanuruaapayaat Judea-mi, Galilee-miħħu suli Samaria-mi tutqiksiñiqsut sayyikkauplutinj irrusiġmikkun. Ukpiqtuanuruat iñuuniqsut taluqsriplutinj Agaayyutmik, suli Ippitchuam Irrutchim pitchuksaagniġai aasiiñ iñugiaksisaiñiaħhutinj.

Peter Lydda-mi Joppa-miħħu

³² Peter-li igliǵniqsuq napmupayaaq. Igliǵmiñi utlakmiñigai Agaayyutim iñui Lydda-mi.

³³ Taavrumani nalautchiñiqsuq ańutmik atıqıqtuamik Aeneas-mik, taamna aulat-laiıaq, makingiñniqsuq tallimat piņasuni ukiuni siñigviñmiñi.

³⁴ Peter-m nipliutiniǵaa Aeneas, “Jesus Christ-ńum ihuaqsigaatin. Makittin, imulugich uqummatitin!” Taimmaiñaq taamna makinniqsuq.

³⁵ Iñupayaat Lydda-mi Saron-miıu qıñiqamitruñ taamna ukpiligñiqsut Agaayyutmik.

³⁶ Joppa-miıı aǵnaqǵniqsuq ukpiqtuaq atilik Tabitha-mik (Greek-tigun atqa taiñǵniqsuq Dorcas-mik mumiutiqaǵniqsuaq tuttumik). Ataramik savaaqǵniqsuq nakuuruamik ikayuıpluni inuqsraqtuani.

³⁷ Taamna aǵnaq atniǵñaliqhuni tuquniqsuq. Igǵuanikamitruñ inillañniǵaat qullianun tupqum.

³⁸ Joppa taamna qaninniqsuq Lydda-miñ. Ukpiqtuat taamani tusaakamitruñ Peter inniplıgu Lydda-mi, malǵuñnik iññuñnik tuyuqǵniqsut ilaanun, itna uqaksriuqıugik, “Qilamiksruǵutin utlautiñ.”

³⁹ Peter-m itqanaiyaqtıqami malıñniǵik taapkuak. Tikitmata taamuña mayuutiniǵaat qullıǵmun inimun. Uilǵaǵnaat puǵniǵaat qıaplutiñ qıñiqıtitaqıugu atnuǵarriañiñik Dorcas-ńum iñuunıǵaǵmi.

⁴⁰ Peter-m anipkaqıugich iluqaisa taapkuak tavrakña inimiñ. Sitquqhuni agaayuniqsuq aasii kinıaqıugu taamna timi nipliutiniǵaa, “Tabitha makittin!” Taavruma aǵnam uitñami qıñiǵniǵaa Peter aquvitluniasii.

⁴¹ Peter-m isakhuni ikayuǵniǵaa makititlugu. Tavrakña ukpiqtuat uilǵaǵnaatlu isiqti-tlugich qıñiqıtinniǵaa ilinıtñun iñuuplugu.

⁴² Iñugiaktuat iñuich Joppa-mi tusaaniqsut taavrumıña aasiiñ ukpiqsriıiqhutiñ Agaayyutmik.

⁴³ Peter tuyuǵmianıuniqsuq Joppa-mi iñugiaktuani uvluni, tukkuqaqhuni Simon-mik qitummairimik.

10

Peter suli Cornelius

¹ Tavra Caesarea-mi ańutiqaǵniqsuq atilinmik Cornelius-mik ańalatchipluni tallimakipi-anik ańuyyiuqtinik. Taapkualı ańuyyiuqtıt aggıǵniqsuat Italy-miñ.

² Taamna Cornelius agaayyutiqaǵniqsuq tupiqatituummaǵmi taluqsriplutiñ Agaayyut-mik. Ikayuıñiqsuq Jew-ńuruat nagliñnaqtuanıtñik agaayumaaqtuanıpluni.

³ Ilañatni unnuksraat piņasuǵuǵuñnaqsipman qıñiqquuraaǵniqsuq nalupqinaiqıugu qıñiǵniǵaa Agaayyutim isaǵulga isiqhuni tuqıuqtini, “Cornelius!”

⁴ Cornelius-ńum qıñiqpakıugu isaǵulik iqsılikun kiuniǵaa, “Suva? Ańuun! Qanuq-samna?” Isaǵulgum itnaǵniǵaa, “Agaayyutim tusaagaa inıqsrułhiñ tautukıugu ikayuıñiñ nagliñnaqtuanik. Taatnaqhuni itqǵiǵaatin.

⁵ Pakma Joppa-mun tuyuqǵiñ iñuñnik uvuñautityaqtıllugu Simon taggisıqıqtuaq Peter-mik.

⁶ Taamamna tukkumaruaq Simon-miptuuq qitummairimi tagium siñaani irviqıqtu-ami.”

⁷ Taatna uqautianikamiuñ taamna isaǵulik qıñiǵnaiǵniqsuq. Cornelius tuqııñiqsuq malǵuñnik savaktiñmiñik suli atautchimik ańuyyiuqtimik agaayyutiqaqhuni savautriru-amik.

⁸ Ilaan uqautiqqaaqıugich tamarrumiña atuumaruamik Joppa-munaasiiñ tuyuǵiniǵai.

Peter-m Qıñiqquuraalha

⁹ Uvlutqikman qallipmiullu Joppa-mun, Peter-li mayuǵniqsuq tupqum qaanun inıqsruǵiaqhuni uvluqpaquqtuami.

¹⁰ Ilaa niġisulillaqmiuġlu. Niqiksrarik itqanaiyaqtitlugich Peter-li qiniquuraagñiqsuq tatpakmani.

¹¹ Qiniġniġaa qilak anmaqlugu sumimña atqaciaqsiñiġaa atriqaqtuam ukihaaqpaktun niġitauruatun nunamun sisamatigun iqirġuigun.

¹² Taamna imaqaġniġsuq qanusipayaanik nunam niġrutaiñik paamġuqtuanik suli tinmiruanik. ¹³ Agaayyutim nipliutiniġaa, “Peter! Makillutin tuqqtuchilutin niġġiñ!”

¹⁴ Peter-m kiuniġaa, “Ataniiq! Taatnaġumiñaipiaqtuġa! Niġiñgaqsimaitchuġa qanutchimik aġliġikkamnik unniñ qaayugikkaġatnik.”

¹⁵ Peter-m tusaatqilġiñiġaa nipi, “Qanutchich Agaayyutim salummakkaġi ilvich isummatigiyumiñaitchitin qaayugnaġlugich.”

¹⁶ Taatnaiñiqsuq piġasuniaglaan aasii taavruma aquagun ukihaaq nuqitqinñiġaa tatpakmuġa.

¹⁷ Peter isumaksraqtuaqsiñiqsuq qanuutautilaanjanik qiniġkiutauruam inmiñun. Taatnaqtitlugu taipkuali Cornelius-ġum tuyugikkaġi apiqsruqtaġniġsut nani Simon tupqa itmaġaan, aasiiñ iġtchuqsrianikaminġ nutqaġniġsut talum sivuġaanun.

¹⁸ Apiqsruġniġsut, “Tukkumaruaqaqpa uvani atilimik Simon Peter-mik?”

¹⁹ Peter-mli taamna kaġiqsiñiaqtitlugu qiniquuraakkaġmi qanuutautilaanjanik Ippitchuam Irrutchim nipliutiniġaa, “Qakma silatipni piġasut iñuich pakakkaatin.

²⁰ Paqnalutin atqaġiñ. Piqasiġiakkich tuyugikkaġigittakii.”

²¹ Peter atqaqami nipliutipiġai, “Uvaġa pakiñiġipsitġa. Suplusi agġiqpsi?”

²² Taapkua kiuniġaat, “Cornelius-ġum anġuyyiuqtit atangata tuyuġigaatigut. Ilaa nakuuruaġniġsuq anun agaayusuuruuq Agaayyutmun suli iluqatinġ Jew-ġuruat kamagiplugu. Agaayyutim isaġulġan uqautiniġaa tupqanun aiyugaaquplutin tusaatquplugu uqaututiksraqnik.”

²³ Peter-m tukkiġniġai taapkua unnuitquplugich tavrani.

Uvlaakuġuqman aullaqmata maliġniġai. Ilaġisaptuuq ukpiqtuat tavrakġa Joppa-miñ tuvaqaasiġniġaat.

²⁴ Uvlutqilġitman Caesarea-mun tikiñniġsut. Cornelius-ġum niġiukhuni ilani suli ilauraani katinġaniksmaniġai.

²⁵ Aasiiñ Peter isiaqsipman Cornelius-ġum purviginġaa agaayuvigiplugu.

²⁶ Aglaan Peter-m makitinniġaa nipliutiplugu, “Makittin! Uvaġaptuuq iñuħiñauruġa.”

²⁷ Peter-m uqaqatiginġaa Cornelius itqutigalugu tupiġmun. Tavraniasiñ iġtchuġiniġai iñuġiaktuat iñuich katianiġniġsuat.

²⁸ Tavraasiñ nipliutiniġai, “Ilipsipsuuq ilisimallapiakkaqsi Jew-ġuruat piqasiqsuutilguyumiñaitchuat atuqtaksraġisigun Jew-ġunġitchuat. Aglaan Agaayyutim ilisautigaanġa uvaġnun kiñapayaaq iñuk qaayugitqunġitlugu.

²⁹ Taatnaqħuġa qanniġniqapġa utlautiruġa pisagumasuġaqaġa. Apiqsruġlakpiñ, suvaata qanniġniqpiġa?”

³⁰ Cornelius-ġum kiuniġaa, “Sisamat uvlut uġataatni itnaiġiyuġnaqsiruami uvlumi kiñunnamni uvlupaguqman agaayulgisitħuġa, taimmaiñaq anun atnuġaalik qaummagiksuanik qikaaniktigñiqsuq sivuqqamnun.

³¹ Itnaġaanġa, ‘Cornelius! Inġisruutigikkatin Agaayyutim tusaagai suli nagliksriplutin savaatin itqaġiġai.

³² Tuyuqaġiñ Joppa-mun anutinik uvuġautityaqtillugu Simon tagġisiquaqtuq Peter-mik. Taamamna taamma tukkuummiruq Simon-miptuuq qitummairimi taġium siñaanu ittuami.’

³³ Taatnaqħuġa uġuiñaqħuġu qanniġikpiñ, iluaqquutiluġniġiptigut uvuġaħapkun. Uvva iluqata katirugut Agaayyutim sivuġaanun tusaayumaplugu qanuq Agaayyutmun uqautiħsraptigun ilipkun.”

Peter-m Uqautriħa

³⁴ Peter aullaḡniñiqsuq itnaqhuni, “Pakma puttuqsrigiga ilumutun Agaayyutim ir-rutriḡha iñuḡnik atisipluḡich.

³⁵ Nanipayaaq nunaacqimi iñuk taluqsripman ilaanik nalaunḡarualiqipluni Agaayyutim akuqtuumaagñigaa, taamna sumiuḡugisiḡḡaan.

³⁶ Nalupqisuḡitchuḡa tusaatilaapsitñik tusaayugaallautakun Agaayyutim tuyuḡikkaḡa Israel-aagmiunun, itnaqhuni, Agaayyutim qiñuiḡutripkaḡaa iñuḡnik Jesus Christ-kun, taamna Jesus Atanḡuruuq iñupayaani.

³⁷ Tamanna tusaayugaallataq aullaḡniipluni Galilee-miñ kiḡuagun John-ḡum Pap-taaqtitchirim quliaqtuaḡhan siamittuq iluqaanun Judea-mun.

³⁸ Tusaakqaḡsi Jesus Nazareth-miu Agaayyutmun sayyiqḡugu piqasiḡḡugu Ipqitchuamik Irrutchimik pikkaḡa. Taamna Jesus napmupayaaqami nakuuru-aliquiniqsuq sulii iḡuaqsiraḡakkaḡi tamatkua tuunḡaum aḡalataḡi, atakkii Agaayyutim piqasiḡsuḡḡugu.

³⁹ Aasiiñ uvagulli qiñiqḡugu iluqaan iñiqtaḡikkaḡa Jew-ḡuruat nunaḡatni sulii Jerusalem-mi, uqautigilgugikput qanuq ilipluḡu kikiaktuutiḡha sannigutamun sulii iñuḡnun tuqqutaḡiḡha.

⁴⁰ Taamna taatnakkaḡat Agaayyutim aḡitqiksitkaa tuquḡiḡmiñ piḡayuakni uvlut. Iḡaḡisa iñuich nalupqinaiqḡugu qiñiḡaat.

⁴¹ Iluqallapiagmiḡ iñuich qiñiḡitchaluaḡaat, aglaan qiñiḡikput Agaayyutim piksraḡ-taagipluta quliaqtuaḡitqupluḡu ilaagun. Uvagut niḡiqatigigikput imiqatigipluḡu Agaayyutim aḡitqiksiniḡanikmagu tuquḡiḡmiñ.

⁴² Aasiiñ ilaan tiligaatigut tusaayugaallataq uqautigitqupluḡu iñuḡnun, ilisimarusimaaqupluta ilaa taivruminḡaḡi Agaayyutim piksraḡtaḡa ataniḡuḡḡugu iñuuruani sulii tuḡḡaruani.

⁴³ Taamna Jesus sivuniksriqiripayaat uqautigikkaḡat, itna, Kiñapayaaq ukpiqsrigumi ilaanik Jesus-ḡum natqigutigisigai killuqsautai atigmiḡun.”

Jew-ḡuḡitchuat Akuqtuiḡhat Ipqitchuamik Irrutchimik

⁴⁴ Tavrani Peter uqautrisugaaqtitluḡu iluqaitñun naalaḡniruanun uqauttutaanik Ipqitchuam Irrutchim atqaḡiniḡai.

⁴⁵ Tamatkua Jew-ḡuplutiḡ ukpiqsriruat taamakḡa Joppa-miñ maliktuat Peter-mik quviḡusuḡniqsut Agaayyutmun qaiḡha Ipqitchuamik Irrutchimik tamatkununḡaptuuq Jew-ḡuḡitchuanun.

⁴⁶ Sumiuliraagḡutiḡ uqḡatigun tusaagaqsiñiḡaich uqaqtuat Agaayyutmik quyaplutiḡ.

⁴⁷ Tavraasiiñ Peter nipliḡñiqsuq, “Uvaptiktituntuuq ukua Ipqitchuam Irrutchim aḡalatkai. Kiami paptaaqsailiraḡniaḡpagich imiḡmik?”

⁴⁸ Taatnaḡḡuḡich ilaan tiliñiḡai paptaaqtitqupluḡich Jesus atqagun. Taapkua iniqsruḡniḡaat uvliuqtuallaqupluḡu piqatigilutiḡ.

11

Peter-m Tusaayugaaqtitchiḡha Ukpiqtuanik Jerusalem-mi

¹ Uqḡiraḡtit sulii ukpiqtuapayaat iluqaani Judea-mi tusaaniqsut qanuq Jew-ḡuḡitchuanik Agaayyutim uqalḡhanik akuqtuiruanik.

² Aasiiñ Peter Jerusalem-mun utiqman iḡaḡich ukpiqsriruat Jew-ḡuplutiḡ isumaḡaḡ-tuat Jew-ḡuḡitlutiḡ ukpiqsriruat nalunaitḡutchiqupluḡich nakuaginiñiḡaat Peter-m qulii-aḡtuaḡha Jew-ḡuḡitchuanun.

³ Piñiḡaat ilaa, “Uvva aiyugaaḡtauplutiḡ kiḡunḡatnun nalunaitḡutchiḡaḡtchuat, niḡiqatigikapkich killuqsagñiqsutin.”

⁴ Taatnaḡḡuḡich Peter-m uqautiaqsiñiḡai qanuq atuumaḡhagun aullaḡniḡataḡhaniḡaḡlaan.

⁵ Itnaǵniqsuq, “Itluᅇa nunaaqᅇiani Joppa-m iniqsrullamni qiniiquuraaqtuᅇa. Qiniǵiga sua-imña atqaqtuaq qiniñalik ukilᅇhaaqpaktun. Niᅇititauruq sisamatigun iqirǵuigun tatpakmakᅇa, nutqaqhuni saniqqamnun.

⁶ Qiniiviksuqapku qiniqtuᅇa niǵrutinik uumaruanik paamǵutlaruaniglu suli tinmitlaruanik, imaiñik taavruma.

⁷ Tavraasiin Agaayyutim nipliutigaaᅇa, ‘Peter! Makillutin tuqqutchiᅇutin niǵǵiin!’

⁸ Taamna kiugiga, ‘Taatnaǵumiñaipiaqtuᅇa, Ataniiq! Qanusiq agligikkaǵa qaayugnaqtuaq uvaᅇa uqummiqsimaitchiga.’

⁹ Agaayyutim tatpakmakᅇa nipliutitqikkaaᅇa, ‘Qanusiq Agaayyutim salummaanikkaᅇa isummatigiyumiñaitchiñ qaayugnaǵlugu.’

¹⁰ Taatnaiᅇiplugu atuummiruq piᅇasuniaglaan, aasiin taamna qiniikkaǵa nuqitaupluni kinumun tatpakmuᅇa.

¹¹ Taatnaqtitluᅇa piᅇasut iñuich tikiñniqsut taavrumuᅇa tupiǵmun nayukkamnun. Taapkua tuyuǵirauniqsuat uvaᅇnun Caesarea-miñ.

¹² Ipqitchuaq Irrutchim uqautipmaᅇa maliquplugich qanuǵviitchuᅇaqaᅇa. Ukua itchaksrat aniqatiut tuvaaqasiǵaatᅇa Caesarea-mun. Iluqata isiqᅇugut Cornelius-ᅇum tupqanun.

¹³ Aasii uqautipluta Cornelius-ᅇumli qiniiquuraakkaǵmiñik isaǵuliᅇmik tupiǵmiñi aasiin nipliutiᅇlugu, ‘Joppa-mun tuyuqagutin uvuᅇautityaqtirruᅇ Simon Peter.

¹⁴ Taamavruma amma uqautiginiakkaᅇan anniqsuǵisiǵaatin kinuᅇituummaqpitlu.’

¹⁵ Aasiin tasamuᅇitᅇluta uqaaqsikama Ipqitchuam Irrutchim atqaqigai ilinich atrillapiaqᅇlugu piᅇli uvaptiknuntuuq taimani Pentecost-mi.

¹⁶ Itqagitka Agaayyutim uqalᅇi itnaqsimaruat, ‘John-ᅇum imikun paptaaqtitchiᅇha aglaan ilipsi paptakkaugisiᅇiqsi Ipqitchuakun Irrutchikun.’

¹⁷ Taamna nalupqinaillapiaqtuq Agaayyutim qaitchiᅇhaptuuq Ipqitchuamik Irrutchimik Jew-ᅇunᅇitchuanun atriplugu qaisaǵikkani uvaptiknun ukpiqsriqapta Atanǵuruakun Jesus Christ-kun. Qanuǵlugu nutqaqtitkisivigu Agaayyun savaak-sraᅇaniñ?”

¹⁸ Taatnaiᅇiplugu tusaakamitruᅇ Peter-m tusaayugaaqtirrutaa ilinisa nutqautiniǵaat pisaanᅇatriᅇ. Ilinich quyaaqsiñiqsut Agaayyutmik itnaqhutin, “Agaayyutimtuuq piviqaqᅇtilluǵniǵai mumiᅇiksraᅇatigun Jew-ᅇunᅇilaat piññaktaaqaqᅇlugich isuitchuamik iñuuhǵmik.”

Ukpiqtuat Antioch-mi

¹⁹ Tamaakᅇa ukpiqtuat siaminniqsut atakkii piyuaqsiuplutiᅇ aquagun Stephen tuqqutaupkaqqaqᅇlugu. Iᅇaᅇich tikiumaniqsut Phoenicia-mun ilaᅇich Cyprus-mun suli Antioch-mun, tusaayugaallautamik uqautiqaqhutin tuᅇaaqaqᅇlugu Jew-ᅇuruanun kisi-itñun. ²⁰ Aglaan ilaᅇilli ukpiqtuat Cyprus-miñ Cyrene-miñlu utlautiruat Antioch-mun tamatkununaᅇtuuq Jew-ᅇunᅇitchuanun uqautigiluumaaǵniǵaat tusaayugaallautaq Atanǵuruakun Jesus-kun.

²¹ Agaayyutim sayyiqsimaniǵai, aasiin iñugiaktuat tusaaruat mumiksitᅇasiᅇlugich Ataniǵmun ukpiqsriᅇikun.

²² Ukpiqtuanuruat Jerusalem-mi tusaaniqsut tamatkunuuna. Taatnaqhutin tuyuqagniqsut Barnabas-mik Antioch-mun.

²³ Barnabas tikitñami, ilaan ilitchuǵiniǵaa Agaayyutim savaaǵikkaᅇa taamani, aasiin quyallapiagniqsuq. Ilaan pitchuksaaǵniǵai iluqaisa tuniqsimmatritqᅇlugich Agaayyutmi iluqnaaqsimaakun.

²⁴ Barnabas iñullautaupluni ukpiqsriᅇlapiaqhuni Ipqitchuam Irrutchim aᅇalataǵiniǵaa. Tavraasiin iñugiaktuat iñuich maliguaqtiguǵniqsut Agaayyutmi.

²⁵ Tavrakᅇa Barnabas aullaǵniqsuq Tarsus-mun pakkiaqᅇlugu Saul.

²⁶ Aasiñ paqitnamiñ Antioch-muutiniḡaa. Tavraniasiñ atautchimi ukiumi iqatauplutik iñugiaktuanik ukpiqtuanjuranik ilisautriplutik. Taavrurmani Antioch-mi ukpiqtuanjuruat taiyuutiniñiqsut sivulliuplugu “Christ-ñum iñuiñik.”

²⁷ Taatnañhatni tamaani ilañilli sivuniksriqirit utlautiniqsuat Jerusalem-miñ Antiochmun.

²⁸ Ilañat atiqagñiqsuq Agabus-mik sivullikkauḡmigun Ipqitchuakun Irrutchikun makitluni uqagñiqsuq niḡisunnamun tikitkisiñiplugu iluqaanun nunamun. Taamnaasiñ niḡisunnaq taavrurama uqautigikkaña atuumaruq Claudius qaukliupkaqlugu Rome-mi.

²⁹ Taatnaqhutin ukpiqtuat sivunniḡniqsut aatchuutunik tuyuqagukhutin piyummiñagñiqtutilaagmikni ukpiqtuaqatumiknun Judea-mi.

³⁰ Ilinich tuyuḡniqsut aatchuutunik Barnabas-kunlu Saul-kunlu ukpiqtuanjuruat qaukliñitñun.

12

Ukpiqsriuat Piyuaqsiupsaathat

¹ Umialgumli Herod-ñum aullaḡniñiḡaa nagliksaaqtitchiñiq ilañitñik ukpiqtuanjuruat.

² James, John-ñum aniqataa, savikpañmik tuqqutinniḡaa.

³ Aasiñ Herod kañiqsikamiñ quyalitñiñi Jew-ñuruanik tibunigaa Peter suli nañititchiaqsiñiqsuq ukpiqtuanik. Taatna irrutriñha atuummiñiqsuq niḡiñhatni pupsañniḡilaamik qaqqiamik.

⁴ Peter taamna tigukamitruñ inillañniḡaat isiqsivimun, qaitlugu sisamaiñun añuyyiuqtinun qaunagitquplugu. Herod-ñum sivunniḡaa Peter tikiutilugu iñunun atanniqsitchuklugu niḡiqpagvikaq atilik Apqusaakkauḡmik pitlukpan.

⁵ Peter isiqtaulñhani ukpiqtuanjuruatli iniqsruutiniḡaat piliqillapiaqhutin Agaayyutmun.

Peter-m Anipkañha Isiqsivimniñ

⁶ Herod-ñum tikiutisukka Peter iñunun atanniḡuklugu sivuḡaatni iñuich. Unnuañani anitchiñksrañan iñunun Peter siñiñiqsuq akunḡatni malḡuk munaqsrik, malḡuiñik kalimñiḡnik pituqaqhuni, suli isiqsivium pañi qaunaksriqaqhutin munaqsriñik.

⁷ Taimmaiñaq atanḡum isaḡulga sagviḡniqsuq, isiqsivium ilua qauplugu. Isaḡulgum iqi-qsagñiḡaa aksiklugu Peter tuiqqañagun nipliutiuplugu, “Qilamik makittin!” Tavrauvaa kalimñiḡich katanñiqsut tayaḡnikniñ.

⁸ Isaḡulgum qilamiksriḡniḡaa, “Tapsiaḡiksaaḡutin, aluḡutikkiñ atilugik.” Peter taatnatun piñiqsuq. Isaḡulgum nipliutipsaḡniḡaa, “Uligaḡutin malinña!”

⁹ Peter-m maliaqsiñiḡaa isiqsivimniñ kanjqsillapiaḡaluaqnagu isaḡulinmun taatna piñi. Ilaa siññaqtuḡasukniḡniqsuq.

¹⁰ Apqusaḡutiniḡaa sivulligñi qaunaksrini tugliñitñi sulipsuq, aqulliupluguasiñ tikiñniqsuk savigruaḡmun paamun anigisiplutik nunaqqimun. Taamna paa añmalḡiñniqsuq inmigun, ilinikaasiñ aniplutik. Ilinik qilamiksruqhutik apqutikun, aasiñ taimmaiñaq isaḡulgum unñiḡaa Peter tamaña.

¹¹ Tavrani Peter-m kanjqsivaaluaqsiñiḡaa tamanna atuumaruq. Uvva itnaḡniqsuq, “Nalupqiginaḡiga Agaayyutim tuyuqañha isaḡulinmiñik annautisaqluña Herod-ñum añalatchiñhaniñ. Ilaan anniqsuqmigaña Herod-miñ suli Jew-ñuruaniñ piyaqquisuktuaniñ uvamnik.”

¹² Taamna qauḡriaqpalaktiqami utlautiniqsuq kinunḡanun Mary-m, aakanan John Mark-ñum. Tavrani iñugiaktuat katimaniqsut iniqsruqhutin.

¹³ Taluata silataani Peter katchaqtuḡniqsuq. Niviaqsiq atiqagñiqsuq Rhoda-mik utlautiniqsuq paamun kisuupmagaan.

¹⁴ Peter-m nipaa ilisaqligñiḡaa. Quviatchaqtipaitluni añmautigaluaqnaguunniñ utiqtiḡniqsuq kiñumun uqagñiaqhuni, “Peter qakma!”

¹⁵ Taapkua nipliutiniġaat, “Kinniqivaluktutin!” Aglaan taamna niviaqsiagruk nalupqisunjiñniqsuq. Aasiñ kiulgiñniġaat, “Irrusia pivalukkiñ.”

¹⁶ Peter-m nutqautinjiñniġaa katchaqtuġi. Kiisaimmatai aṇmautiniqpaat. Ilinisa qiñiqamitruṇ quviġutchaṇniqsut niġiunġillaqhutin.

¹⁷ Peter-m urriqaniġai nipaisaaquplugich aasiñ uqautiaqsiplugich qanuq Agaayyut-mun annisisilaagmiñik isiqsiviniñ. Uqautipsaaġniġai, “Kilikkumagisi James-lu atlatlu ukpiqtuat.” Aasiñ ilaa aullaġniqsuq atlamun inimun.

¹⁸ Uvlutqikman isiqsivium qaunaksrai aupiḥḥaṇniqsut. Kaṇiqsitlaigñiġaat qanuqtilaṇa Peter-m.

¹⁹ Herod-aasiñ tiliriñniqsuq iñuṇnun pakaquplugu Peter aglaan paqiniñniġaat. Herod-ṇum apiqsruqtuqqaagñiġai munaqsrit aasiñ tilisigiplugich tuqqutquplugich. Tamanna atuumaanikman Herod Judea-miñ aullaġniqsuq ittuallagiahuni Caesarea-mi.

Herod-ṇum Tuquḥa

²⁰ Herod-ṇumguuq qinnausimallapiaġniġai iñuich iñuuniaqtuat Tyre-miḷu Sidon-miḷu. Taatnaqhutin ilinisa katiplutin qiñiġiaġniġaat Herod. Taapkua utlautiruat sivulliuplugu ilauraannaktaaginiġaat umialgum tuglia, taamna atiqaqtuaq Blastus-mik. Aasiñ taatnaqqaqhutin utlautiplutin Herod-mun iniqsruġiaġniġaat qiñuiġusimaaliksraġmiktigun, atakkii taapkua Tyre-miut Sidon-miut niqiqagviqagtut umialgum nunagikkaṇaniñ.

²¹ Uvvaasiñ nalunaiqsami uvlumi Herod atnuġaaqtuqhuni umialgutnaġmiñik aquvin-niqsuq atanguviniñun uqautriviksraġmiñun iñuṇnik.

²² Tyre-miut suli Sidon-miut naalaġniruat Herod-mik nipliagaqsiñniqsut itnaqhutin, “Taamna Agaayyutim nipigigaa. Iñuḥiñaq nipiqaṇitchuq taatnatchiñik.”

²³ Taimmaiñaq Agaayyutim isaġulgan Herod atniġñatchiġniġaa inalaunjiñi atakkii kamakkutaitḷuni Agaayyutmik. Qumaich niġiñiġaat aasiñ tuquniqsuq.

²⁴ Aglaan ukpiqtuarguuq siamitchiñniqsut Agaayyutim uqaḥhanik aasiñ iñuġiallapiaqtuat akuqtuġniġaat.

²⁵ Suli Barnabas-lu Saul-lu naatchikamik savaagmiknik utiġniqsuk Jerusalem-miñ Antioch-mun tuvaaqatigiplugu John Mark inmikkun.

13

Ipqitchuam Irrutchim Piksraqtaaqḥa Barnabas-mik suli Saul-mik Nutaamun Savaa-mun

¹ Ukpiqtuanuruat Antioch-mi ilaqaġniqsut iñuṇnik sivuniksriqiriniglu ilisautriñiglu itna, Barnabas-miglu, Simeon-miglu (taiyuutilinmik Taaqsipaṇmik), Lucius-miglu (Cyrene-miumik) Manaen-mik (iñuġuqatiqaġniqsuaq Herod-mik kavanauruamik) suli Saul-mik.

² Uisauraaġniqsut tamarrumani uvlumi. Agaayupkaqtitlugich Ipqitchuam Irrutchim nipliutiniġai, “Barnabas-lu Saul-lu piksraqtaagisigik uvaṇnun savaaksranun tuqḥuummatigikkamnun iliniknun.”

³ Tavra uisauraaqhutin agaayuanikamiñ argaṇmiknik patikḥuġiḷu tuyuġiniġaich.

Uqqiraqtik Cyprus-muḥak

⁴ Ipqitchuam Irrutchim tuyuġiniġik Barnabas-lu Saul-lu. Iqliqhutik Seleucia-mun aasii tavrakṇa tiksigñniqsuk qikiqtamun taiyuutilinmun Cyprus-mik.

⁵ Ilinik tikitñamik Salamis-mun nunaaqquaramun Cyprus-mi quliaqtuaġniqsuk Agaayyutim uqaḥhanik Jew-ṇuruat katraġviatni. John Mark-mik ikayuqtiqaġniqsuk.

⁶ Tavrakṇa nunakuahutik taavrumuuna qikiqtakun tikiñniqsuq Paphos-mun. Taavrumani nalautchiñniqsuk aṇatkumik Jew-ṇuruamik atiqaqtuamik Bar-Jesus-mik Hebrew-miutun [suli Elymas-mik Greek-miutun]. Ilaa nipiqaġniqsuq sivuniksriqiraunipluni.

⁷ Ilaan ilannaginigaa kavanauruaq taavrumani qikiqtami, atiqaqtuagguuq Sergius Paulus-mik suli puqiksuanupluni. Taavruma kavanauruamguuq aiyugaaqtullapiagnigik Barnabas-lu Saul-lu tusaasukhuni Agaayyutim uqałhanik.

⁸ Aglaan taavruma anatkum Elymas-nım akilliliqsugñigik taapkuak atakkii kavanauruaq ukpiqsritqunıtlıgu Christ-mik.

⁹ Aasiin İpqitchuam İrrutchim analatağigaa Saul, taggisiqagmiruaqtuuq Paul-mik. Taavruma Paul-nım qiniqamiun nalininaaqlıgu taamna anatkunı.

¹⁰ nipliutinigaa, “İlvich tuungauım atrigigaatin! İluqaan nakuuruuq uumiginigini ataramik kinniplugich inıich pisaasukıpkun. Uqautiginaiğun Agaayyutim ilımutuułha sagluuqtuanunılgı.

¹¹ Pakma Agaayyutim anasiinıuqsagñiagaatin. Qiniłlaisesaallakkisirutin qaumamik.” Taatnağluqaaqtuq Elymas-nım ilıitchuqlıgnigaa taaqtuamun matulhak irranımi. İlaa sap-taaqsiinıqsuq kisumun inıunmun tasiullanıniaqupluni arganmigun.

¹² Kavanauruam qiniqamiun taamna atuummiruaq ukpiligñıqsuq quvigutçakhuni ilısauttutaanik Agaayyutikun.

Paul-lu Tuvaaqatiunılu Antioch-munıqsut Pisidia-mi

¹³ Paul-lu tuvaaqatiunılu Paphos-miin tiksıgnıqsut Perga-mun Pamphylia-mi. John Mark-nım unıgnıgik utiqhuni Jerusalem-mun.

¹⁴ Taapkuak Perga-miin iglıgnıqsuk tikitlutik Antioch-mun Pisidia-mi. Jew-nuruat minguiqsıagviata uvluanı utlautiniqsuk katragviatnun aquvitlutikaasiin.

¹⁵ Moses-nım malıgutaksraıa suli sivuniksriqirit aglaanıtıin aglıqianikman katragvium qaukılıisa itnağñıgnik, “Aniaqatiuk, uqauttutiksraqaguptik pitchuksaagutmik inıunıun uqaqugiptigini ilınıtınun.”

¹⁶ Paul makitnami urriqaplugich uqautiaqsiinıgai, “Jew-nuqatiumaan suli sumıunıuruapayaasii taluqsriruasii Agaayyutmik! Naalagnıllaksitıa!

¹⁷ Agaayyutaata Israel-aagmiut sivullıavut piksraqtaaginıkanı. İlaan kamaıqsipkaqlugich taimanı inıunıalhatni Egypt-mi. Suli Agaayyutim annisiplugich Egypt-miin sanıimigun kamaıqtuakun.

¹⁸ Suli malgukıpiani ukiuni Agaayyutim iglutuqlugich Israel-aagmiut iglaułhatni suviksraılaami munagıplugich.

¹⁹ Tavra inıugaagruich Canaan-mi piyaqquanıkamıgich inıuksraqtağmiınun nunaksrirrutiginigaa.

²⁰ Suli aquagun tamatkua sisamat tallımakiyat malgukıpiaq qulit ukiut ilaan qaitchinıgai sivullıuqtiksranıtınik inıuguğıalhanunaglaan Samuel-nım taivrıma sivuniksriqirim.

²¹ Aasiin taapkua Jew-nuruat umialıqagıuaqsıpmata Agaayyutim qaitchinıgai Saul-mik igñınanı Kish-nım kınıvianıinı Benjamin-nım. Malgukıpiani ukiuni atannıqsuqtigilummaan umialiginıgaat.

²² Aglaan Agaayyutim Saul piıqlıgu inanıqsinnıgaa David-mun umialıguqlıguasii taapkunııa. Taamna inıuk Agaayyutim itnautigımanıkanı sivuani, “Taamna David igñınıa Jesse-m inıuk quviasuutıgıgıa atuıgısiplıni pisuhıgıkkamnı iluqaagun.”

²³ Taavrumakıa David-nım kınıvianıinıinı Agaayyun tikiutrıruq Jesus-mik annıqsuqtiksramık Jew-nıruanun, taatna ilaan akıqsruhıgmısun.

²⁴ Sivuanı Jesus-nım agğılhan John-nımlı quliaqtuagutınıgai iluqaisa Jew-nuruat mımiqıplugich paptaaqtıllıgıllı.

²⁵ Aasiin John naatçıyasıkami savaagmiınik ilaan nipliutınıgai, ‘Kısuunasugıvisitıa? Uvanıa taivrımanııııtçunıa nıgıugıkkası. İlaapiaq agğıgnııaqtuq kınıpkun. Uvanıa taivrıma isıgıinı alıgıtaiqsıksraulııannıinı nallıummatınııtçunıa.’

26 “Aniqatiumaan, Abraham kinjuaġikkaņasii suli iluqasi uvani taluqsruuasii Agaayyutmik, taamna tusaayugaallataq anniqsuġiakun tuyuuruq uvaptiknun.

27 Jew-ḡuruat iḡuuniaqtuat Jerusalem-mi suli sivulliuqtituummaġmin iḡitchuġin iḡiḡaat Jesus Anniqsuutaulha. Minguiqsiaġvipayaami agliqiraġigaich uqauttutinich sivuniksriqirit katraġvinmikni aglaan kaḡiqsisaitluġich. Patchisigikamitruḡ Jesus ilinisa ilumun atuumapkaġniġaich sivuniksriqirit uqautigikkaḡich.

28 Sumikunni iḡ patchisiksraitchaluanḡaġmin agvisiksraitluġu inḡiḡiḡaat Pilate tuqqutitqupluġu.

29 Aasii iḡ immianikmatigik supayaat Agaayyutim uqauttutai maliguaqtai iḡ atqagḡiḡaat kikiaktuutrivinmi iḡ inillakluġuasi iḡ iluviġmun.

30 Aglaan Agaayyutim anḡitqiksinnigaa tuquḡiġmi iḡ.

31 Iḡuġiaktuani uvluni Jesus sagviaqtuġniqsuq tamatkununa igliqatmi iḡun Jerusalem-mun Galilee-mi iḡ. Pakma taapkua ilisimaraurut ilaagun iḡuġikkaptiknun Jew-ḡuruanun.

32-33 Uvaguttuq uqautigiptigi iḡ tusaayugaallautamik, itna, Agaayyutim akiqsruutigikkaḡa sivulliaptiknun pakma atuumapkaġniġaa uvaptiknun kinjuaḡuruanun anḡitqiksitnamiuḡ Jesus iḡuuligmun. Atakkii tugliani Psalm aglausimaruq itna, ‘Ilvich iḡniġigiki iḡ,

ugluvak aapaġuqtuna ilipnun.’

Psalm 2:7

34 Agaayyutim anḡipkaqamiuḡ Jesus tuqqutqikkumi iḡaiqluġu akiqsrupsaagḡniqsuq itna, ‘Aatchuqniagipsi ipqitchuaniglu nalupqinaitchuaniglu akiqsruutigikkamnik David-mun.’

55:3

Isaiah

35 Taatnaqhuni atlamisuli Psalm-mi David-li nipliġniqsuq,

‘Savaktin ipqitchuaq aupkaġumi iḡaitki iḡ.’

Psalm 16:10

36 David-guuq savautrigaluaqmiruaq Agaayyutmik iḡuuligmi iḡ. Tuqupman iluviġniġaat piqasiutipluġu sivullian iḡun, timaa aasii iḡ tavrani aupluni.

37 Aglaan taimna Jesus Agaayyutim anḡipkakaḡa tuquḡiġmi aunaitchuq.

38 Iḡauramaan, iluqasi kaḡiqsiruksraurusi ilumutuuligmik quliaqtuaġikkamnik ilipsit iḡun, Taavrumuuna Jesus-kun Agaayyutim natqilhi iḡaugai killuqsautisi. Kiḡaunni iḡ tupiksri iḡiaġmigun maligutaksrai iḡik Moses-ḡum nalaunḡasipkakkauyumi iḡaitchuq Agaayyutmi.

39 Aglaan kisupayaaq ukpiqsriruaq ilaanik nalaunḡasipkakkauruq ilaani.

40 Taatnamik qaunagititchi. Atuuminitchumauq ilipsit iḡun taipkua sivuniksriqirit itnautaat,

41 ‘Atanji, mitautiqaqtuasii Agaayyutmik!

Atlayuaġilugu piyaqquġniagtusi.

Iḡuupkaġlusi savaaqagisiruna ukpiġiyumi iḡaisapsit iḡik

unni iḡ iḡuum uqautiniagaluqasi.’ ”

Habakkuk 1:5

42 Paul-lu Barnabas-lu aniaqsi pmaknik katraġviatni iḡ iḡuich aiyugaaqtuaqsi iḡiġaich utitqiqupluġik minguiqsiaġvik tikitqikpan uqautipsaagḡiaquplutin tamarrumuuna.

43 Kinuagun katimathum iḡuġiaktuat Jew-ḡuruat suli mumiksimaatqat Jew-ḡuruat ukpiġusiatnun maliaqsi iḡiġaich Paul-lu Barnabas-lu. Aasii ilinik pitchuksaagḡiġaich ataramik tunḡavigitqupluġu Agaayyutim ihuaqutrisaa.

44 Minguiqsiaġvik tikitqilgitman iḡuich iluqatiqayaq katiniqsut naalagiaqhutin Agaayyutim uqalhanik.

45 Tavrani Jew-ḡuruat qiniqamisigin iḡuġiakpauraqtuat siqñalillapiaqhutin akikḡaqluġich Paul-ḡum uqautai uqagḡniqhuutiaqsi iḡiġaat.

46 Aglaan Paul-lu Barnabas-lu uqagḡniqsuk taluqsranillapiaqhutik itna, “Agaayyutim uqalha sivullilugu uqautauruksrauruq ilipsit iḡun Jew-ḡuruanun aglaan tusaasukkumi iḡaitkiksi. Taatnaḡisigun ayakkiksi iḡuuliq Agaayyutitnaqtauruq. Taatnamik uninḡiaġipsi aullaġunuk tamatkununa Jew-ḡunitchuanun.

⁴⁷ Taatnakii Agaayyutim urriqsuġaatiguk itnailpluġu,
‘Nalunaiqsagigkpiñ qaumaruatun itquplutin Jew-ñuñitchuanun
anniqsuquplugich iñuich suniañanipayaaq nunam.’ ”

Isaiah 49:6

⁴⁸ Tavra Jew-ñuñitchuat tusaakamitruñ taamna quyaaqsiñiqsut Agaayyutim uqalhanik quviatchallapiaqhutin. Aasiiñ taapkua piksraqtaañuruat iñuuiqaquplugich Agaayyutitñaqtauruamik ukpiqsriliġñiqsut.

⁴⁹ Uvvaguuq Agaayyutim uqalha siaminniqsuq napmupayaaq tamaani nunami.

⁵⁰ Tavralli Jew-ñuruat akatchiñiqsut aġnanik kamagikkauruanik taluqsriruanik Agaayyutmik suli qaukliñik taavrumani nunaaqqimi. Piyuaqtinnigaiç Paul-lu Barnabas-lu anittitlugikaasiiñ nunamikniñ.

⁵¹ Uqqiraqtik ipsuñniġaak qavia isigañmikniñ. Tavrakñaasiiñ aullaġniqsuk Iconium-mun.

⁵² Aglaan ukpiqtuat unisauruat Antioch-mi quviasuñniqsut Ipqitchuam Irrutchim añaalatlugich.

14

Iconium-miilħak

¹ Taapkuak Paul-lu Barnabas-lu tikitñamik Iconium-mun, sivuanisun utlutilgiññiqsuk Jew-ñuruat katraġviatnun. Uqautrillautapiagataġniqsuk aasiitai iñugiaktuat Jew-ñuruatlu Jew-ñuñitchuatlu ukpiqsriliġsitlugich.

² Aglaan Jew-ñuruat ukpiqsriyumiñaitchuat akatchiñiqsut Jew-ñuñitchuanik. Iliñisaunniñ akikñaqtuliqsitkaich ukpiqsriruanik.

³ Uqqiraqtik nayuutiniqsuk tavrani akuni uqautriplutik taluqsrautaiqhutik Agaayyutikun. Quliaqtuaħhakni iluaqqutriġimigun Agaayyutim savaktitlasipluġik quviqnaqtuanik savaanik, taavrumuuna qiñiqtinnigaa uqauttutaak ilumutuulħa.

⁴ Nunaaqqim iñui malġuiguġniqsut, ilañich iñuich ilaliutiplutin Jew-ñuruanun atlatsuli tappiutiplitin uqqiraqtinun.

⁵ Kiisaimma Jew-ñuñitchuat suli Jew-ñuruat sivulliuqtituummaġmiñ sivunniġñiqput añaallaġuġuġuġik unniñ miġuqtuġuġik uyaġañnik.

⁶ Uqqiraqtik ilitchuġikamitku taamna sivunniugun qimañniqsuk Lystra-munlu Derbe-munlu, nunaaqqinñun Lycaonia-mi.

⁷ Lycaonia-mi quliaqtuagaqsilgiññiqsuk tusaayugaallautamik.

Lystra-miilħak

⁸ Tavraniġuuq Lystra-mi qiñiġniqsuk iñuñmik pilguirrutiaqtuamik isigañmigun anilġataħiġmiñiñaglaan. Pisunġañiññiqsuq aglaan aquppitlapluni.

⁹ Taamnaguūq naalaġniñiqsuq Paul-ñum uqauttutaiñun. Aasiiñ ilitchuġipluġu taavruma ukpiqsrisilaña iluaqsikkauksraġmigun Paul-ñum qiñiaqsiñigaa nalaagun

¹⁰ nipliutiniġaa nipitusipluni, “Qikaġiñ.” Taamnaguūq añun maksriññiqsuq pisukkataaqsipluniasii.

¹¹ Uvvaguūq iñugiaktuam Paul-ñum savaaġikkaña qiñiqamiuñ Lycaonia-ġmiuraaqhutin niprallañniqsut itnaqhutin, “Agaayyutivut iñuguġniqsut aasii atqaqhutin uvaptiknun.”

¹² Atchigñiġaat Barnabas Zeus-mik Paul-aasiiñ Hermes-mik atakkii taamna Paul nipliraqtaupman.

¹³ Tavraniġuuq piqaġniqsuat agaayyuviniġmik aanguaġmiknun Zeus-mun silataani nunaaqqim. Aasiiñ agaayuliqsi taamavrumuña Zeus-mun tikiutriñiqsuq uumaruanik añusalunik naurianiglu paamun. Tavrataamna iñuillu tavrani tunillaġuaqsiñiqsut kamaksrisukhutin uqqiraqtinik.

¹⁴ Uvvaasiiñ ilitchuġiaqsikamitku taamna Barnabas-ñumlu Paul-ñumlu aliktuġniġaik atnuġaatik aasiiñ upaktuutiplitik itnaqhutik tamatkunuña,

15 “Ukuqsii, suvaata itnasiġaqpsi? Iñuħiñauruguk ilipsisuntuuq. Agġiqsuanjuruguk uqautiyaqħusi tusaayugaallautamik mumiqugaluaqħusi matkunakħa agaayyutinjħuaniñ iñuuruamun Agaayyutmun, iñiqtaanun qilamlu nunamlu taġiumlu supayaamlu taapkunani ittuam.

16 Taavruma Agaayyutim qaanjaniktuami iluqaisa iñuich ilatchiġñiġai sivun-nitlasiplugich iñuuniaħhatigun.

17 Aglaan ataramik kanjqsimapkaġniġaa nakuuruanuħi savaallautagħmigun, sialuk tatkunakħa qaitlugu suli niqksrat nautchiat piviksranjigun qaisimaġai, ilipsiliasiiñ quviasuktitlusi.”

18 Taatnaiplugu uqautiuraġniallaisa Barnabas-ħumlu Paul-ħumlu nutqaqtipqauragħniġaik tunillakksranjaniñ inmiknun.

19 Aasiiñ ilanjich Jew-ħuruat Antioch-miñ Pisidia-miittuamiñ suli Iconium-miñ tavrungalġiñiqsut. Tavra piqatiksraġniaktuħutiñ iñugiaktuanik inmiknun uyaġanik miluqtulġiñniġaat Paul. Kalinġiġaat anitlugu nunaaqqimiñ tuqunasukniaqħugu.

20 Aglaan ukpiqtuaqatiunġi katipmata avataanun Paul makitluni utiġniqsuq nunaaqqimun, uvlaakuqmanaasiiñ ilaalu Barnabas-lu aullalġitħutik Derbe-mun.

Antioch-mun Syria-miittuamun Taapkuak Utilħak

21 Paul-lu Barnabas-lu quliaqtuaqmaknik tusaayugaallautamik Derbe-mi iñugiaktuat ukpiqsriġiñiqsut. Tavraasiiñ utiġniqsuk Antioch-mun Pisidia-miittuamun Lystra-kun Iconium-kunlu.

22 Pitchuksaaqħugich tunħaviqaqplugich Agaayyutmik, uqautiniġaich itna, “Uvagut iġlutuqtuksraurugut iñugiaktuanik iluħliuġutinik isitlasiñiapiagħuta anjaayugautaanun Agaayyutim.”

23 Tikitchaġikamik ukpiqtuanjuranun nalunaiqsisiragħniġaich ukpiqtuanjuruat qaukħksranjaniñ, suli agaayyugaaqħutiñ uisauraqħutiñlu tamarrumani uvlumi injqsruutiniġaich Agaayyutmun qaunagitquplugich tunħavigikkaħatnun.

24 Taapkuak iġlianikamik Pisidia-m nunanani Pamphylia-mun tikiñniqsuk.

25 Tamatkunani Perga-miħu tusaayugaallautaq uqautiġiaqsilġiñniġaak, tavrakħaasiiñ Attalia-mukħutik.

26 Taavrumakħa tiksighutik utiġniqsuk Antioch-mun aullaqqaagħataġvinmiknun. Tavrakħa aullaqtuak ukpiqtuanjuruat injqsruutianikamisigik Agaayyutmun qaunagitquplugich savautiħakni inmiñun. Taavrumuħa utiġniqsuk naatchikamik savaagħmiknik.

27 Tikitmaknik Antioch-mun ukpiqtuanjuruat katipmata taapkuak tusaayugaaqħtiniġaich iluqaanik Agaayyutim savaanjanik tumiġiplugich suli Jew-ħunħitħuatunniñ ukpiliqsitlugich.

28 Tavraniasiiñ ukpiqtuaqatiumikni taapkuak nayuutiniqsuk akuni.

15

Katimaħhat Jerusalem-mi

1 Kinuagun iñuich ilanjich tikiñniqsut Antioch-mun. Iħisautriaqsiñiqsut ukpiqtuanik itna, “Nalunaitħutchiqsimaħtħupsi timipsigun tuvraqħugich Moses-ħum tillisai anniqsukkaayumiñaitħusi.”

2 Paul-lu Barnabas-lu qapiqtailiaqsiñiqsut ilinjitħik taavrumuuna. Taatnaqħutiñ sivunniġiñiqsut Paul-lu Barnabas-lu ilalugich atlanik Antioch-miunik Jerusalem-muquplugich. Taakmani uqaqatigiruksraġiġaich uqħiraqħtitlu ukpiqtuanjuruat qaukħitħitħu tamatkunuuna Moses-ħum tillisaigun.

3 Taatnaqħutiñ ukpiqtuanjuruqatiħisa tuyuġiniġaich. Iġliġniqsut Phoenicia-kunlu Samaria-kunlu uqautriplutiñ Jew-ħunħitħuatunniñ muminiħiplugich Agaayyutmun. Taatnatchim tusaayugaam iluqaisa aniaqatigħiħ quviatchaktinniġai.

⁴ Aasiñ Jerusalem-mun tikitmata ukpiqtuanjuruat piqasiqhutin uqqiraqtinik suli qaukligñik paglanigaich. Taapkununa tusaayugaaqtirrutiginigaat Agaayyutim iluqaan savaagikkaña inmiktigun.

⁵ Aglaan ilañich ukpiqsriuat Pharisee-nusuuruat makinniqsut itnaqhutin, “Jew-nunitchuat ukpiqsriuat nalunaitjutchiqsuksraupiaqtut uqautikkaulutin tupigiraksraginilugu maligutaksraña Moses-nun.”

⁶ Taatnaqhutin uqqiraqtitlu ukpiqtuanjuruat qaukñisalu katimaniqsut isummatigisukhugu taamna.

⁷ Uqaksraqtugaluqmata Peter makitluni nipligñiqsuq, “Aniaqtiumaan! Iisimarusi inilgaan akunnapsitñiñ Agaayyutim piksraqtaagipmaña uqagiaqplunja tusaayugaallau-tamik Jew-nunitchuanun ukpiqsritquplugich Jesus-mik.

⁸ Aasiñ Agaayyutim ilisimaligmigun iñuich isumanjitñik uqagigaa akuqtuñi Jew-nunitchuanik qaitchiplugich Ipqitchuamik Irrutchimik, atriplugu qaitchiñi uvaptiknun.

⁹ Uvagullu ilinillu atlakaagiisingitkaatigut. Killuqsautinjitñik natqutininigai ukpiqiagutripmata.

¹⁰ Uvvami suvaata naipitchukpisiun Agaayyun suli Jew-nunitchuat tupiksrip-kañiaqlugich tillisunik sivulliaptalu uvagullu tupigilguisaptiknik?

¹¹ Uvagut ukpigigikput Agaayyutmun anniqsuñiput ihuaqqutritñihagun Atanikun Jesus Christ tamatkunatuntuuq.”

¹² Katimaruarguuq iñuksruiqhutin naalañniñiqsut Barnabas-numlu Paul-numlu tusaayugaaqtirrutaaaknun atlayuagnaqtuaniglu quviqnaqtuaniglu Agaayyutim iniqtagikkañagun inmikun akungatni Jew-nunitchuat.

¹³ Uqaguimqmaknik James-nun uqautiaqsiñigai, “Aniaqtiumaan, naalaqsitña!

¹⁴ Simon Peter-m uqautigaatigut qanuq Agaayyutmun aullañnipluni ukpiqtitlugich inmiguaqtitchaqlugu Jew-nunitchuaniñ iñuksraqtaaqtuq ukpiqsriyumiñaqsiplugich.

¹⁵ Suli sivuniksriqirit uqautaatnun immiutilha itnauvva aglausimaruamun,

¹⁶ ‘Aaguun Atanguruaña utigisiruña.

Aasiñ ikayuitqikkisiruña David-nun kinuvianitñik tupaagruktitun ittuanik.

Napatqikkisigiga piyaqqukkaauruaq.

¹⁷ Iluqagmin atlatlu iñuich pakaaqagumuut Agaayyutmik, iluqagmin Jew-nunitchuat piksraqtaagikkatka uvanun.

¹⁸ Taatna Atanguruaq uqaqsimaruq, ilitchugipkairuaq tamatkunina inilgaan.’

Amos 9:11, 12

¹⁹ “Aasiñ uvanali sivunniutigiga uqumailiutitpallasuñaqnagich pilavut Jew-nuruat atuqtaksranisigun Jew-nunitchuat mumiksuat Agaayyutmun.

²⁰ Aglaan aglaglugich uqautilavut qanusiq niqi tunillaumakpan aanguanun nigiqunillugu, suli qaayugnaqtuañigmiñ atlatulikon piisimaaqulugich, suli augiqsimailaanik nigrutituqunillugich unniñ aukuqunillugich.

²¹ Taimakñaqaña Jew-nuruapayaat ilisimagaat atuqtaksrat Moses-kun qaisauruat atakkii minguiqsiaqvipayaami agliqiqlugich inunjun katragvinitñi. Tavra.”

Tuyuqat hat Ukpiqtuanjuranun Jew-nunitchuanun

²² Tusaakamisigin uqqiraqtit suli qaukhiuruatlu iluqagmiglu ukpiqtuanjuruat sivun-nigñiqsut anutinik piksraqukhutin Antioch-muktuksranik Paul-kunlu Barnabas-kunlu, aasii nalunaiqsiplutin Judas-mik taggisiqaqtuamik Barsabbas-mik suli Silas-mik. Taap-kuak iññuk sivulliuqtillautauñisusak ukpiqtuaqtiumikni.

²³ Taapkuñnuuna tuyuutinich tuyuuniqsut, “Aniaqtiusii, uvagut uqqiraqtauruagu-tlu qaukhiuruaguutlu, tuyuqtugut nayaanñagmik iluqaitñun Jew-nunitchuanun ukpiqtu-anun Antioch-mi, Syria-milu suli Cilicia-mi.

²⁴ Tusaanigikput ilanjitñun ilagikkaptiknun ihuillutaagniplusi akatlusi uqaligmikkun, taatna pitqulugich pinjtkaluaqtitulitj uvaptiknun.

²⁵ Tavra-taatna katimapluta suli iluqata atisipluta, piksraqtaaqagtugut uqagiaqtauksranik aasii aullaqtillugich ilipsitñun. Taapkuak piqataugisiruk ilauraannaptikni Barnabas-milu Paul-milu,

²⁶ taapkuak iññuk suksraagiruak iñuuhigmiknik savautrihigmikni Atannaptiknik Jesus Christ.

²⁷ Judas-lu Silas-lu tuyuginiagivut ilipsitñun. Uqautipsaagisigaasi tamatkunuuna aglakkaptigun.

²⁸ Atakkii Ippqitchuaq Irrusiq piqatigiplugu sivunniqsugut qaitchisuñitlusi malilgunaitchuanik tuvraaksranik, aglaan taapkuniña atuumanapiaqtuanik:

²⁹ niqinik tunillautigimaruanik aanguanun niginiñasi auktusunaaqasi lu unniñ qimisimaruamik nigrutmik niginiñasi, suli piisimaagusi qaayugnaqtua higmiiñ atlatulikun. Taapkunakña qaunagigupsi pillautagnaqtusi. Tavra.”

³⁰ Aullaqtitauruat tikitmata Antioch-mun katipkañigaich iluqaisa ukpiqtuat aasiiñ qaitchiplugich taapkuniña aglanik.

³¹ Iñuich agliqianikamisigik tuyuutinich quviatchanñiqsut pitchuksaagihigmikkun.

³² Judas-lu Silas-lu sivuniksriqirauhigmikkun uqautriñiqsuk ukpiqtuanik pitchuksaaqlugich ukpiqsrihigmikkun sayyaksaqlugillu.

³³ Aasiiñ tavraniisugruanikmaknik ukpiqtuaqatiunjitnik taikuuqhutin aullaqtinigaich kinumun tuyuginitñun.

³⁴ [Aglaan Silas sivunnigñiqsuq nayuutisukhuni.]

³⁵ Taapkuagli Paul-lu Barnabas-lu ituiñagniqsuk Antioch-mi. Piqasiqhutik atlanik ilisautriñiqsuk Atanguruam uqalhiñik quliaqtuaqhutik.

Paul-lu Barnabas-lu Avihak

³⁶ Kinuvatigun Paul-ñum nipliutinigaa Barnabas, “Kiata, utigvigilavuk nunaaqqiurapayaat Agaayyutim uqalhanik quliaqtuaqvigikkavuk tikitqattaaglugich aniaqatiut kanjqsityaglugu qanuqli pisilaanat.”

³⁷ Barnabas-ñum tuvaaqatigisunñigaa John Mark aullaqumik.

³⁸ Aglaali Paul-ñum ihaqinjitkaa aullautilha ikayunjitlugikkii quliaqtuaqmaknik, unitlugikunniñ Pamphylia-qsiuhakni.

³⁹ Taatnaqhutik qapiqtailillapiagniqsuk piqatigiiñgihutikunniñ. Barnabas-li tuvaqasiqhuni Mark-mik Cyprus-mun umiakun aullaqniqsuq.

⁴⁰ Taamnali Paul tuvaaqatiksrqhuni Silas-mik aullaqniqsuq. Ukpiqtuaqatiutik injqsruutinigaich Agaayyutmun qaunagitquplugik iglihakni.

⁴¹ Igligniqsuk Syria-kuaqhutik suli Cilicia-kun, aasiiñ Paul-ñum sayyaksaqlugich ukpiqtuanjuruat ukpigutinich.

16

Timothy-m Piqasiutilha Paul-mun suli Silas-mun

¹ Paul-kuk iglaugaluqamik tikilgataqniqsuk Derbe-mun suli Lystra-mun. Tavraniquuq ukpiqtuaqagmiñiqsuq atilimik Timothy-mik, aakanaptuuq ukpiqtuanjupmiñiqsuaq Jew-ñupluni aglaali aapaña Greek-ñupluni.

² Iluqagmin ukpiqtuat Lystra-mi Iconium-milu uqautigillautagnaata taamna Timothy.

³ Paul-ñum Timothy maliqunigaa injmigun. Taatnaqlugu nalunaitjutchiqsinnigaa piqutigiplugich Jew-ñuruat iñuuniaqtuat tamaani nalunjitmatruñ taamna Timothy aapaqalha Jew-ñunitchuamik.

⁴ Apqusrautiligmikni nunaaqqiurani uqautinigaich ukpiqtuanjuruat tuvraqtaksranik, uqqiraqtit suli qaukliich Jerusalem-mi sivunnikanjitnik ilinjitñun tupigitquplugich.

⁵ Taatnaqhutin ukpiqtuanjuruat sayyikkauniqsut ukpiqsriġmiktigun suli ilaniktuuġniqsut ukpiqtuaġuqtuanik uvlugaġipman.

Paul-ġum Qiñiquuraatha Troas-mi

⁶ Taapkua igliġniqsut tumigiplugu Phrygia-miut Galatia-ġmiut nunajāt. Ipqitchuam Irrutchim piyummataisitmatin tusaayugaallautamik Asia-muutrinjiniqsut. Ilinjich taununaġniqsut.

⁷ Aasiin qallikamitruj Mysia-m killinja saqusukkaluaġniqsut Bithynia-m tunaanun, aglaan Jesus-ġum Irrutchiġmigun taatnamuqunjiñġai.

⁸ Taatnaqhutin nalġuġniqsut Mysia-kun tasamuja Troas-mun.

⁹ Tamarrumani unnuami Paul qiñiquuraaġniqsut Macedonia-ġmiumik qiññaqtuqtuamik itnaqhuni, “Macedonia-mun ikaaġutin ikayuġiaqtigut!”

¹⁰ Paul qiñiquuraaqtitqaaqlugu itqanaiyaqtiqapta aullaqtiqtugut Macedonia-mun. Ikpigigikput tuqluqput tusaayugaallautamik quliaqtuaġiaqupluta iñun taakipkunaja.

Philippi-mi Lydia-m Ukpiqtuaġutha

¹¹ Troas-miñ umiakun aullaqtugut nalġuqhuta qikiqtamun Samothrace-mun, aasiin taavrumakja uvlutqikman Neapolis-mun tiksiquhuta.

¹² Tavrakja tagraqtugut Philippi-mun, qauklġmun nunaaqqiatnun Macedonia-ġmiut, iñugiaktuanik Rome-maġmiunik iñuqaqtuamun. Taavrumani nunaaqqimi uvliuqtugut.

¹³ Minguiqsiagvium uvlua tikitman anipluta nunaaqqimiñ utlaurugut kuugum siñaanun injirsruġiaġasugiplugich. Aquvitnapta uqaqtuutrirugut aġnanik tavruraptuq katiruanik.

¹⁴ Ilañat naalaqtikput atiqagñiqsuaq Lydia-mik. Taamna tunniqqairuanjuniqsut sunauraammaġiksuanik ukihaanik, agġiqsuanjumaapluni nunaaqqianiñ Thyatira-m. Kamaksriruanjuniqsut Agaayyutmik. Aasriin Agaayyutim piyumiñaqspkaġaa akuqtuifiksranjanun Paul-ġum uqagikkaniñik.

¹⁵ Taamna aġnaq paptaakkaukama piqasiqhuni tupiqatiunjiñik ilaan aiyugaaqlugich itnaqhuni, “Ukpiqtaununasugigupsitja utlauttutitchi tuppamni itchaqtuaġusi.” Kayunaġniġai tukkiqġugichaasiin.

Paul-lu Silas-lu Isiqtauthak Philippi-mi

¹⁶ Uvlut ilañatni injirsruġviptiknun utlautihaptikni kipaluuniksuaq niviaqsiġaksraq nalautkikput. Ilaa tuunġaqtaqagñiksuaq taatnatchikun sanjiaqalġmigun sivuniksriqi-pluni, aasiin atqunaq maninjmik piññautinikkaña atanni.

¹⁷ Taavruma Paul-lu uvagullu maliaqsiġaatigut nipliapluni itna, “Ukua iñuich savaktai kamaġniqsrauruaam Agaayyutim.”

¹⁸ Iñugiaktuani uvluni taamna niviaqsiġaksraq taatnaġniqsut. Uvvaasiin Paul-ġum aġiuplugu kinjaqlugu irrusiq itnaġniġaa, “Jesus Christ-ġum atqagun tiligikpiñ anitquplutin taavrumakja.” Tavrauvaaguuq tuunġaqtaq aniñiqsuq niviaqsiġaksramiñ.

¹⁹ Tavra pigirai ilitchuġikamin manijnaniutrin piiqsiġniqman Paul-lu Silas-lu tigu-niġaich. Kaliksraqġugik katimmavinmuutiniġaich sivulliuqtinijnun.

²⁰ Rome-maġmiunun atanniqsuqtinun tikiutinijaich itnaqhutin, “Ukua iñuich Jew-nuruat akatchirut iñunmik nunaaqqipsitni.

²¹ Iisautriplutin atuqtaksriritit akikraqġugich malinjiakkavut. Rome-maġmiunurugut! Ilinja isiauttutinich akuqtuġumiñaitkivut unniin tupigiyumiñaitkivut.”

²² Iñugaaġruich tappiutiniqsut piyuaqniktuanun. Rome-maġmiut anjalarrutilgich tilisiñiqsut aliktuifugik atnuġaanjnik Paul-ġumlu Silas-ġumlu aasii ipiġaqtuquplugik.

²³ Ipiġaqtuqaaqlugik isiqtaupkaġniġaich, tiliplugu isiqsivium qaunaksraa qaunagillau-taqtuquplugik.

²⁴ Taatna tilianikmatni qaunaksrim inillaŋniġik qamaniakliġmun inimun, isigaŋiġlu payaŋaiqsuusiġliġik uqumailanik qiruŋnik.

²⁵ Uvvaasiin unnuaqpaguġuŋnaqsiŋman Paul-lu Silas-lu agaayuniqsuk quyaplugulu Agaayyun atuqhutik. Atlas isiqtauqatiŋiġnik naalaġniġiġaich.

²⁶ Taimmaiŋaq nuna iliqsraaqsiŋiġsuq. Isiqsivium tunŋavii auliyaŋniqsut, talupayaat aŋmaġliġich suli kalimniġich isiqtapayaaniŋ katakhutiŋ.

²⁷ Isiqsivium qaunaksraa itiqtiqami ilitchuġiplugu talut aŋmaniqmata isumaniqsuq isiqtapayaat aninipluġich. Taatnaqhuni satkuni tiguplugu tuqqutchaġumaqsiġiġniqsuq inmiŋun.

²⁸ Aglaan Paul-ŋum nipitusipluni nipliutiniġaa, “Aniyasaaqnak ilipnun! Iluqata it-tuġut!”

²⁹ Isiqsiri qiŋŋuaġniqsuq nannimik. Itchaġlukami tatkivuŋa punniqsuq uulillaġmi sivuġaaknun Paul-lu Silas-lu.

³⁰ Tavrakŋa annisikamigik atlamun apiqsruġniġik, “Aŋutiik! Qanuġluŋali anniq-suġayaqpiġ?”

³¹ Taapkuak nipliutiniġaak, “Ataŋguruakun Jesus Christ-kun ukpiqsriġutin anniq-suġisirutin tupiqatituummaqpiġich.”

³² Agaayyutim uqaŋhiŋik quliaqtuaġvigiaqsiŋiġaak atlallu ittuat tupqani.

³³ Unnuaqpaguqman isiqsirim iġġuaqsiŋiġik atniagŋiġik aasiin ilaa tupiqatituum-maġmi paptaaqtiġkauniqsuq.

³⁴ Taatnaanikami ilaan Paul-lu Silas-lu tupiġmiŋuutiŋliġik niġipkaġniġik. Tupiqatiġiġich quviatchaŋniqsut ukpiġiġagutriplutiŋ Agaayyutmik.

³⁵ Uvlaaġutqikman Rome-maġmiut aŋalatiŋisa aikliqsuqtiŋ tiliŋiġaich anipkaqupluġik taapkuak aŋutik aullaqtilluġiġlu.

³⁶ Taavruma isiqsirim Paul uqautiniġaa itna, “Qaukhiġich anitqugaatik Silas-lu. Aullaŋhiŋaagututik aniuraġniagtiġchik.”

³⁷ Aglaan Paul-ŋum aikliqsuqtit nipliutiniġai, “Pasiyumiŋaitkaatiguk sav-vaġluutiqaqtilaaptiknik aglaan ipiġaqtuqhunuk iŋuŋnun qiŋiqtitlugu inillakmiplunuk isiq-siviŋmun. Uvaguktuuq Rome-maġmiuŋuruguk. Uvvami pakma aullaqtitchuŋniqpatiguk iriqqakun? Taatniitchumiŋaipaqtuq! Rome-maġmiut qaukhiġich inmiknik uvuŋaġutiŋ anipkaġlisiguk!”

³⁸ Aikliqsuqtit Rome-maġmiut aŋalatiŋitŋun uqautiniġaich Paul-ŋum uqautai. Tusaakamiŋ Paul-lu Silas-lu Rome-maġmiuŋuŋhakkuntuuq iqsitchaŋniqsut.

³⁹ Taatnaqhutiŋ uqapsaagiaġniqsut ilinikŋun. Anipkaġniġaich isiqsiviŋmiŋ aullaqu-pluġik nunaaqqimiŋ.

⁴⁰ Paul-lu Silas-lu anikamik isiqsiviŋmiŋ utlautiniqsuk Lydia-m kiŋuŋanun. Tavrani ukpiqtuaqatiutik qiŋilgiŋiġaich suli pitchuksaaqliġich aasiin unitliġich.

17

Thessalonica-miŋha

¹ Amphipolis-kuaqhutik suli Apollonia-kun igliġniqsuk Thessalonica-mun piqaġniqsuamun Jew-ŋuruat katraġviatnik.

² Piragiliġmisun tavruiġiŋiġiġsuq iŋuŋni uqaqataupluniasiiŋ. Piŋasuni miŋġuiqsiaġvium uvluani kaŋiqsiŋkautiginiġai Agaayyutim uqaŋhi,

³ suli nalupqinaiaġuŋniġaa Anniqsuutim nagliksaaqhuni tuqqutauruksrauŋha suli aŋitqiŋksurauŋha tuquhiġmiŋ. Paul-ŋum itnaġniġai, “Taamna Jesus uqaġikkaġa ilipsitiŋun Anniqsuutauruq.”

⁴ Iŋaŋich Jew-ŋuruat ukpiqsriŋillapiqhutiŋ ilaliutiniqsut Paul-mullu Silas-mullu. Taat-naqmiŋiġsuttuuq iŋuġiaktuat Greek-ŋuruat agaayusriqisruuruat suli qulliuruat aġnat.

⁵ Aglaan Jew-ḡnuruat siqñaligñiqsut. Katitchiñiqsut nalaunḡaniuranḡitchuanik iññukhutin piqatiksraḡmiknik. Ilinḡisa nunaqqim iñui akatkaqsiñḡaich. Isigiaḡniḡaat Jason-ḡum tupqa pakakhutin Paul-miglu Silas-miglu iñunūutisukḡugik.

⁶ Aglaan paqinḡitñamisigik Jason-lu atlatlu ukpiqtuatlu kaliksraḡniḡaich nunaqqim aḡalataiñun. Tavraniasiñ Paul-lu Silas-lu pasiplugik niplianiqsut itna, “Taapkuak iññuk akatchiñiqsuk iñunḡnik nanipayaaq. Pakmatuuq nunaqqiptiknūḡniqsuk

⁷ aasiñ Jason-ḡum tukkiqsimaplugik. Paaḡḡaḡniḡaich tillisai umialgum Rome-mi, uqaḡhutin atlamik umialiqagñiplugu atiqaqtuamik Jesus-mik.”

⁸ Taatnaqmata iñugiaktuat iñuich nunaqqimlu aḡalatai akanniḡaich uqaatch-agutiligmun.

⁹ Taatnamik aḡalatit Jason-lu atlallu annitchiqsinniḡaich maninḡnik aasiñ aullaqti-tlugich.

Berea-miithak

¹⁰ Unnupqauraqman ukpiqtuaqatiunḡnik Paul-lu Silas-lu aullaqtinniḡaich Berea-mun. Tavrani utlautilgiññiqsuk Jew-ḡnuruat katraḡviatnun sivuanisun.

¹¹ Iñuich Berea-mi uqautisunḡnatlukpayaaḡniqsut apkunakḡa Thessalonica-ḡmiuniñ. Tusaayumallapiaḡhutin uqaiḡ naalaḡḡugu, sulī uvlugagipman Agaayyutim uqalhi ilisaagñiḡaich ilitchuḡiniapiaḡḡugu tamanna Paul-ḡum uqagikkaḡa ilumutuutilaanḡun.

¹² Iñugiaktuat tavrani ukpiqsriligñiqsut, iñugiaktuat qulliunuplutinḡ Greek-ḡnuruat aḡnatlu aḡutitlu.

¹³ Aglaan Jew-ḡnuruat Thessalonica-mi tusaaniḡaat Paul-ḡum Agaayyutim uqalhiñik quliaqtuaqagñipluguptuuq Berea-mi. Taatnamik tavranaḡtigniqsut akatchiaqsiḡitlutinḡ iñunḡnik isaalhiñaaḡuḡḡugich.

¹⁴ Ukpiqtuat qilamiksriḡniḡaat Paul aullaqplugu taunḡa taḡium siñaanun, aglaan Silas-lu Timothy-lu tavraniittuiñaaḡniqsuk Berea-mi.

¹⁵ Taapku aullautriruat Paul-mik taunḡautinniḡaat Athen-mun. Taapkuali Berea-ḡmiut utiḡniqsut. Paul-ḡum uqautitquniḡik Silas-lu Timothy-lu inḡiñuqplugik piyumiñaaqspqauraqpaknik.

Athen-miitha

¹⁶ Paul taqqiligmiñi Silas-miglu Timothy-miglu Athen-mi aliatchallapiaḡniqsuq qiñiqami iñugiaktuanik aanguanik nunaqqimi.

¹⁷ Paul uqaqatiqagñiqsuq Jew-ḡnuruaniḡlu katraḡviatni sulī Jew-ḡnḡitchuaniglu agaayyiaqtaqtuanik. Uvvasulī uvlugagipman uqaqatiginiḡai nalautnamigich atatchimugviatni.

¹⁸ Taatnaqami nalautchikami Epicurea-ḡnuruaniḡlu Stoic-ḡnuruaniḡlu ilisautriñitñik qapiqsigiutraqatiqagñiqsuq. Iḡaḡich uqagñiqsut, “Sumik una uqavaaḡḡakti uqaksraqtuva?” Iḡaḡilliguuq niplianiqsut, “Atlanik agaayyutinik una uqaqapalliqsuq.” Taatnautiginiḡaarguuq Paul quliaqtuaqman Jesus-mik sulī aḡitqihḡmik.

¹⁹ Aasiñ tikiutiniḡaat Paul sivuḡaatnun katimaruat Areopagus-mi itnaḡḡugu, “Iḡisimasukkaluaqtugut tamarrumiḡa nutaamik ilisauttutigikkapnik. ²⁰ Iḡaḡa tusaakkapta atlayuagigikput. Iḡitchuḡisukkikput qanuutautilaanḡa tamarruma.”

²¹ Tamaanilī iluqagmiñ Athen-naḡmiut sulī avakḡaqtat tavrani naalaguuniqsut tamarumuuna nutauplugu tusaakkaḡmikkun unniñ uqaksraqtuutigiḡplugich.

²² Tavrani Paul qikaḡniqsuq sivuḡaatnun taapku katimaruat Areopagus-mi itnaḡhuni, “Athen-naḡmiut! Iḡitchuḡigiga agaayyutinik ukpiqsrillapiaḡiqsi.

²³ Pisuktaulḡamni nunaqqipsitñi qiñigitka agaayumaniagvigikkasi. Paqittunḡa aanguaqtuḡvinḡmik aḡlaqtuamik, ‘Agaayyutmun nalukkaptiknun.’ Taavrumuuna agaayumaniagvigikkapsitñun nalugaluḡḡugu uqautiniagipsi.

²⁴ Agaayyun iñiqtaqatuuq nunamik sulī supayaanik imaḡikkañiñik. Atanguruḡ qilaḡmiḡu nunamiḡu irviqanḡichuq agaayyuvikpanḡi iñuich iñiqtanḡitñi.

²⁵ Unniñ tunḡaḡitichuq iñuḡnun qaitchilikraḡatnun inuḡikkaḡmiñik atakkii iñupayaat qaitchigai iñuukigmiglu aniḡniḡmiglu supayaaniglu.

²⁶ Iñuḡmiñ atautchimiñ iñiqtaḡigaa iñupayaaq, taamna agḡigvigiḡlugu iñuuniaqtuapayaat iluḡaani nunami. Sivuani iñiqtaḡigaluaḡnagich sivunniḡsimagai qanutun suli nani iñuich iñuutilaaksraḡat.

²⁷ Agaayyutim inillaḡniḡaa taatnatun iñuich pakaḡikpatni paḡitauyumiñaḡsiḡluni atakkii Agaayyun qanitkaluaḡtuḡ iluḡaptikni.

²⁸ Atakkii ilaagun kisian iñuuniaḡhatalu aulaalukhatalu ittugut. Taatnaḡhutiḡ aglak-tipsi ilaḡisa uḡaḡigaa itna, ‘Uvaguttuḡ ilaan qitunḡaḡigaaḡitigut.’

²⁹ Tavra qitunḡaḡiniḡmatigut isumaruksraḡitichugut Agaayyutim irrusia atriḡaḡasukniaḡlugu aañuanik maniḡñik kaviḡsaanik naagaḡaa qatiḡtaanik unniñ uyaḡaḡnik piḡiukkanik savayulhatigun iñuich.

³⁰ Taipkunani ukiuni iñuich naluplutiḡ piḡhatni Agaayyutim tautuiñaḡaa ilhat aglaan pakma tillisiḡaḡaa iñupayaaq mumiḡuplugu killukun ilhatniñ.

³¹ Ilaa nalunaiḡsaḡaḡtuḡ uvlumik atanniḡaḡsigumi nunam iñuanik nalaunḡaruakun tumigiḡlugu iñuk piksraḡtaḡimakkani. Ilaan nalupḡinaiyaḡniḡaa iñupayaanun aḡipkaḡamiḡ piksraḡtaḡimakkani tuḡḡutaulhaniñ.”

³² Tusaakamitruḡ Paul-ḡum uḡaaḡtuutaa aḡitqiliḡkun tuḡḡutauḡiḡmiñ ilaḡisa tip-sisautiginiḡaa aglaan ilaḡilli niḡliḡniḡsut, “Naalaḡtaupsaaḡukkiḡtiḡiñ.”

³³ Tavra Paul-ḡum uniñniḡai katimaruat.

³⁴ Ilaḡisa iñuich piḡasiḡniḡaa ukpiliḡhutiḡ. Piḡasiḡsai ilaḡaḡniḡsut Dionysius-mik, ilaḡnatniglu Areopaa-ḡuruat aḡnamiglu atiliḡmik Damaris-mik suli atlanik.

18

Paul-ḡum Corinth-miḡtha

¹ Taatnaaniḡami Paul aullaḡhuni Athen-miñ Corinth-muḡniḡsuḡ.

² Taamani nalautchiñiḡsuḡ Jew-ḡuruamik atiqaaḡtuamik Aquila-mik animaruamik Pontus-mi suli aḡnaatnik Priscilla-mik. Tavruḡaptuuḡ tikitḡammigñiḡsuk atakkii Rome-maḡmiut atañḡata Claudius-ḡum aḡpigiḡluguḡich Jew-ḡuruapayaat Rome-miñ aullaḡluguḡich. Tavra Paul-ḡum qiniḡiaḡniḡik.

³ Piññaḡniutiḡaḡniḡsuk iñuuniutiḡiḡlugu palapkarriuaḡiḡmik atriḡlugu Paul. Taatnaḡhuni tukkuḡniḡsuḡ taapkuḡnuḡa.

⁴ Aasii miḡuiḡsiḡaḡipmata Jew-ḡuruat katraḡviatni uḡaḡatiḡaḡaḡniḡsuḡ Jew-ḡuruaniḡlu Greek-niglu ukpiliḡsinniaḡluguḡich.

⁵ Silas-lu Timothy-lu Macedonia-miñ tikitmaknik Paul-ḡum aullaḡniḡaniḡniḡaa qu-liaḡtuatluḡi tusaayugaallautamik Jew-ḡuruanun uḡautigiḡlugu taimña Jesus Christ-ḡuniḡlugu anniḡsuḡtauniḡlugu.

⁶ Jew-ḡuruat igluliḡmatni uḡaḡhutiḡ piḡiḡiḡlugu, Paul-ḡum ipsuḡniḡaa qavia atnuḡaamiñiñ aasiiñ ilaan kaḡiḡsiḡkaḡsaḡluguḡich qanuḡhuni taatnaḡiḡmiñik itnaḡhuni, “Anniḡsuḡtitchumiñaitkupsi patchisiḡiruksraurusi ilipsitñun. Uvaḡa patchisaiḡsuḡa. Uvaḡaniñaglaan Jew-ḡuḡitichuanun quliaḡtuagaḡisiruḡa.” Taatnaḡqaaḡluguḡich uniḡniḡai.

⁷ Paul nayuutiḡsiḡruḡ tupḡani Jew-ḡuḡitichuanun atiqaaḡtuam Titius Justus agaayusuuruam Agaayyutmun. Tupḡa siḡalliḡiḡlugu Jew-ḡuruat katraḡviata inniḡsuḡaḡ.

⁸ Crispus, qauḡkiḡ Jew-ḡuruat katraḡviatni, ukpiḡiḡaḡutiniḡaa Agaayyun qitunḡaḡtuumaḡmi. Suli iñuḡiḡaktuat Corinth-aḡmiut tusaakamiḡ uḡaḡiḡmik ukpiḡsiḡliḡmiñiḡsut suli paptaaḡtitlutiḡ.

⁹ Unnuat ilaḡatni Paul qiniḡquuraaḡniḡsuḡ. Agaayyutim uḡautiniḡaa itna, “Iḡsisuḡaḡnak! Sivutmun uḡaḡiñ! Qapiḡtasuḡaḡnak!

¹⁰ Piḡasiumaḡikpiñ. Kia-unniñ iñuum aniyasaḡumiñaitkaatin atakkii uumani nunaḡqḡimi iñuḡikkatka iñuḡiḡaktut.”

¹¹ Ukiuq avvaǵmik ilaqasiqluǵu Paul inniqsuq tavrani ilisautripluni iñuñnik Agaayyutim uqałhanik.

¹² Gallio kavanaunupkaqtitlugu Greece-mi Jew-ñuruat katiplutin tiggugluklugu Paul uqaqsittaagvinmuutinigaat

¹³ itnaqhutin, “Uma iñuum ukpiliqsinniaǵai iñuich agaayutquplugich Agaayyutmun akikñaqługu maligutaksraq.”

¹⁴ Paul-aasiiñ nipliñhiñaaǵuqtuǵlu Gallio-m uqautiniǵai Jew-ñuruat, “Taamna iñuk iñiqtaqaqpan nalaunñaitchuamik tuvraqtaksrallu tupiginillugich, nalaunñanayaqtuq uvamni naalaǵniñiksraǵa anuqsrusilunja ilipsitñun.

¹⁵ Aglaan pasikapsiun uqałigtigun iñuillu atinisiǵun ilipsilū maligutaksrapsiǵun, ilipsitñik iluaqsaktaksraǵigiksi. Taatnatchisiǵun atanniqsuiyumiñaitchuñ.”

¹⁶ Taatnaanikami anipkaǵniǵai uqaqsittaagvinmiñ.

¹⁷ Jew-ñuruat tigguglunñigaat Sosthenes, ayalataa Jew-ñuruat katraǵviata, ipiǵaqtuqlugu sivuǵaani uqaqsittaagvium. Aglaan Gallio-m suqtiginñiǵai.

Paul-ñum Utiłha Antioch-mun

¹⁸ Iñugiaktuani uvluni Paul itkaluaqami Corinth-mi ukpiqtuaqatmiñi uniññiǵai piqasiqhuni Priscilla-miglu Aquila-miglu tiksiquhutin Syria-mun. Sivuanı ayalıksraǵmi Cencreae-miinñagmi niaqqi salipkaǵniǵaa pilǵusiatitun Jew-ñuruat pisigiplugu akiqsruutmigun Agaayyutmun.

¹⁹ Paul-kut tikiññiqsut Ephesus-mun. Utlautipluni Jew-ñuruat katraǵviatnun tavrani uqaqatiqagñiqsuq Jew-ñuruanik.

²⁰ Ittuatluuraallaqugaluaǵniǵaat inmikni aglaan Paul añinñiñiqsuq.

²¹ Unitkaqsikamigich uqautiniǵai, “Agaayyutim pitqutigikpagu utiǵilñitchuñ ilipsitñun.” Aullalgiññiqsuq Ephesus-miñ umiakun aasii ilaan uniññigik Priscilla-lu Aquila-lu tavrunja.

²² Tikitñami Caesarea-mun utlautipluni Jerusalem-mun qinñiǵiaqlugich ukpiqtuanñuruat tavrakñaañiñ aullaǵniqsuq Antioch-mun.

²³ Tavrani itkalualgitñami qanutuntai aullalgiññiqsuq Galatia-mun Phrygia-munlu pitchuksaaǵiaqlugich iluqaisa ukpiqtuat.

Apollos Quliaqtualha Ephesus-mi

²⁴ Jew-ñuruatliguuq ilañat atiqaqtuq Apollos-mik animapluni Alexandria-mi tikiññiqsuq Ephesus-mun. Taamnaguuq uqalguraunñiqsuaq kanñiqsimmaaǵiksauñupluni Agaayyutim uqałhanik.

²⁵ Iñisusiaqaqhuni Agaayyutikun aasiiñ piyummatiqałlapiaqługu ilisauttutiginiaǵa Jesus nalautlugu. Aglaan Apollos-ñum ilisimañhiñagñiǵaa John Paptaaqtitchirim quliaqtuaǵilñalu paptaaqtitchiñhalu.

²⁶ Uqautriaqsiñiqsuq taluqsrautaiqhuni Jew-ñuruat katraǵviatni. Priscilla-mlu Aquila-mlu tusaakamitku aggisiñiǵaak kinñiǵmiknun aasii ilisautipsaaqlugu sukuitluklugu Agaayyutim annautriñlatilañanik iñuñnik.

²⁷ Apollos sivunñiqman aullaǵukhuni Greece-mun ukpiqtuanñuruat Ephesus-mi ikayuǵniǵaat aglakhutin ukpiqtuaqatiumiknun Greece-mi pitchuksaaqlugich paǵlatquplugu taakmani. Apollos tikitñami ikayuutaallapiagñiqsuq ukpiliqsuanun Agaayyutim iluaqqutriñhagun.

²⁸ Kanñiqsiñaqsiplugu uqaqtuutriñigimigun akiñilitlaniaǵai Jew-ñuruat aasiiñ uqaqatigiñigimikni Agaayyutim uqałhatniñ nalunaigaaqlugu taamna Jesus Christ-ñulha.

¹ Apollos-li Corinth-miititlugu Paul-li kukilukhuni kivataagun tikilgatağniqsuq Ephesus-mun. Tavraniguuq nalautchiñiqsuq ilañitñik ukpiqtuat.

² Apiqsruğniğai, “Akuqtuivisi Ipqitchuamik Irrutchimik ukpiliqapsiaglaan?” Taapkua kiuniğaat, “Tusaanñiñiqsugutunniñ Ipqitchuamik Irrutchiqaqtılaañanik.”

³ Paul-ñum apiqsruğniğai, “Qanuqhusimi paptaaqtitpisi?” Taapkua kiuniğaat, “John-ñum paptaaqtitchisaagun.”

⁴ Paul-ñum itnağniğai, “John paptaaqtitchiruaq iñuñnik mumiksuanik killuqsaut-mikniñ. Uqautiniğai Israel-aagmiut ukpiqsriruksrauhat aggiqsuksraurumamik kinumigun, taavrumiña Jesus-mik.”

⁵ Tusaakamitruñ paptaaqtitauniqsut atqagun Atanguruam Jesus.

⁶ Aasiñ Paul-ñum aksikmagich argañmiñik Ipqitchuam Irrutchim ukpiqtuanuruat aňalatkaqsiñiğai. Uqaaqsiñiqsut uqautchikun kanjisiñatlaitchuakun suli sivuniksriqip-miñiqsut.

⁷ Iñugiaktılaaqağniqsut qulit malğuiyuñnamik iñuñnik.

⁸ Paul inniqsuq tavrani piñasuni tatqini isaagaqhuni Jew-ñuruat katrağviatnun. Uqagatauniqsuq taluqsrautaiqhuni iñuñni Agaayyutim añaayuqautaanik ukpiqs-riliqsinniaqlugich.

⁹ Aglaan ilañich taapkua pitchigiilauniqsut ukpiqsriñitlutin. Uqautigiaqsiñiğaat ak-illiliqlugu agaayyutikuagiaq katimaqatumiknun. Taatnaqhuni Paul-ñum uniñniğai maliktitluni ukpiqsriuanun inmigun. Aasiñ uvlugağipman ilisautriaqsiñiqsuq Tyrannus-ñum ilisautriviani.

¹⁰ Taamna atuummiñiğaa malğunni ukiuñni. Taatnamik iluqatin iñuich Jew-ñuruatlu Jew-ñuñitchuatlu iñuuniaqtuat Ephesus-ñum avataani tusaaniğaat Agaayyutim uqalha.

Atuumaruaq Iğñiğutaiñun Sceva-m

¹¹ Agaayyun iñiqtaqağniqsuq quviqnaqtuanik tumigiplugu Paul.

¹² Iñuich iniqsruğniğaat Paul qaitquplugich nasağaurat atuanikmagich. Ilinisa tik-iutiniğai atniğñaqtuanun. Ilikamisigik nasağaurat atniğñaqtuanun iluaqsikkauniqsut suli irrusiqłuich unitlugich.

¹³ Ilañich Jew-ñuruat iñuuniagañiqsutunniñ irrusiqłuiyaiplutin iñuñnik. Ilinich igligagumaatchañiqsut nunaaqqipayaanun. Uuktuağniğaat anitchiullakisraqtin irrusiqłunñik Jesus atqagun, nipliutruqlugich itna, “Tiligipsi anitquplusi atqagun Jesus Paul-ñum quliaqtuagikkañagun.”

¹⁴ Sceva-m Jew-ñuruat qaukiat agaayuliqsiniisa tallimat malğunñik iğñiğutai uuktuaq-paalukmiñiqsutuuq taatnatun.

¹⁵ Aglaan taapkua irrusiqłuich nipliutiniğai, “Jesus ilisimagikput suli Paul ilisimapmiplugu. Aglaan ilipsi—kisuuvisi?”

¹⁶ Taatnaguug nipliutiqqaaqlugich iñuum irrusiqłulgum mitchiqiniğai piyuklugich. Tatamnaqsillapiaqlugu akiiliñiğai. Taapkuaguug taatnasigağniaqtuat pikiagañiqsut tupiğmiñ atniqat suli atnuğaiğutrat.

¹⁷ Iluqağminñ Jew-ñuruatlu Jew-ñuñitchuatlu Ephesus-mi tusaakamitruñ tamanna atuumaruaq iqsitchañiqsut. Taluqsriğniqsut atanguruam Jesus atqanik.

¹⁸ Iñugiaktuat ukpiqtuağtuat uqagaqsiñiğaat sagviqlugu iñunñun iñuuniagaluałiqtin aňatkukun.

¹⁹ Suli iñugiaktuat ilisaaqtuat aňatkuuñnik katitlugich makpiğaat ikipkağniğaiç iluqaitñun qiniğnaqsiplugu. Kisiiqipmatigik makpiğaat akisutilaanat 50,000 taalañuniqsut.

²⁰ Taatnailipluni Agaayyutim uqalha siaminniqsuq suli iñugiaktuat iñuich ilitchuqsriplutin saññianik.

Akataulhat Ephesus-mi

21 Kinuagun Paul Ipqitchuam Irrutchim sivulliutaagun sivunnigñiqsuq Macedonia-kuagukhuni Greece-kunlu utlautipluni Jerusalem-mun. “Taavrumunjaqqaagluña igliqtuksraugisiruña Rome-mun,” itnagñiqsuq.

22 Timothy-lu Erastus-lu ikayuqtiñni tuyuginigik Macedonia-mun innagmi Ephesus-mi unjataaniļu.

23 Taatnałhatni tamaani Ephesus-miut akatauniqsut tamarrumuuna agaayyutikuagiakun.

24 Iñuk suliuqti atiqagñiqsuq Demetrius-mik. Agaayyuvinñjualiugñiqsuq aanguanik atiqaqtuamik Artemis-mik maninmiñ qatiqtaamiñ. Taatnaasii savaanata maninñaktitpagagñigai savaktit.

25 Taatnaqhuni tuqlugñigai iluqaisa savaktini piqasiquplugich atlanik pinñjualiutitnik aasii nipliutiplugich, “Anutiit, ilisimarusi taavruma savaapta maninñaktillautağagigatigut.

26 Ilipsi ilitchugigiksi qanugli taimña Paul nipligagilha aanguat iniqtauruaat inuktigun agaayyutauninñiplugich. Uvani Ephesus-mi suli iluqaaniyunak Asia-mi inugiaktuat inuich maligualigaiç ilisauttutai.

27 Pakma ilirugut navianaqtuamun savaagikkapta piihksrajanun. Taatnałhiñauñitchuq. Atuumaniaqpalluqtuq taavruma agaayyuvikpaum aanguaqpauran Artemis suuyumiñaihksraña suli taavruma aanguaqpauram piigukkaugisihksrañaptuuq, taavruma aanguaqpauram putqatağvigikanata inupayaam Asia-mi unniñ iluqaani nunam.”

28 Taapkuaguq inugiaktuat tusaakamitruñ tamanna qinnañniqsut aasiñ igiallaksahutin, “Kamanaqtuq Artemis Ephesus-mi!”

29 Akarrutauruaq siaminniqsuq iluqaanun nunaagqimun. Taapkua akilliuruat tiguplugik Gaius-lu Aristarchus-lu, malguk Macedonia-ğmiuk Paul-ñum igliqatik, aullautinigaich katimmavikpaurağmiknun.

30 Paul-tuugguq taamunagukkaluagñiqsuq uqagiguni katimaruanun aglaan ukpiqtu-aqatiunin pitquninñigat.

31 Iłanjsali qaukhiich ilannaanin qanniugñigat qiniqtitqunitlugu katimaruanun.

32 Taamapkua katimaniqtutilaagmikni uqaatchagusimaniqsut. Avvagiiksinniqsut kanjqsimallapiasunjaqnagu sumik kattutiqaqtilaqtin.

33 Jew-ñuruat Alexander saqinnigat sivuğaatnun katimaruat uqagvinmun nipliutiksraqahunikii. Urriqaplugich uqaqniurağaluagñiqsuq inunun.

34 Inuich ilitchugikamitruñ Jew-ñutilaana iluqagmin igialaniqsut malgunni sassagñiyunnañni itna, “Kamanaqtuq Artemis Ephesus-mi!”

35 Kiisaimmatai nunaagqim analataata nipaiqsilgataqamigich inugiakpauraqtuut nipliutinigai, “Ephesus-miut! Inupayaam ilisimagaa Ephesus-mi piqalha agaayyuvikpauranank kamanaqtuam aanguan atrilianuruam atqaqtitlugu pakmakña qilanmiñ.

36 Tamanna kia-unniñ piilaagilguitkaa. Taatnağusi nipaiqsuksraurusi, qanulłaktitchiñiağuiqitchi.

37 Inñuk uvunautinigiisi ivayaqtuinjikaluaqtitlugik agaayyuvikpapsitñin unniñ uqaqanjikaluaqtitlugik akiknaglugu aanguaqpauraqput.

38 Demetrius-ñum suli savaktain akiknautiqagumitruñ nalliat inuich, ittut piviksrat uqaqsittaagimun suli taatnatchimun nalunaiqsaaqtugut atanignik. Taapkununa inuich tikiutitlagaich agvisitin.

39 Aglaantuuq piqagñigupsi qanutchimik pigisukkapsitnik inillalhiñaupmiuq nalaulugu katimalhatni nunaagqim inuñ.

40 Nuyuağnallapiaqtuami ittugut itnailiplugu akataulłaptigun uglupak. Pisanitchuugutiksraitlugu igialahiqput qaisaksraitçugut agvisiksralautamik.”

41 Taatnaqqaaglugich agiupkağniğaa katimalhat.

20

Macedonia-mun Greece-munlu

¹ Akataulgataanikmata iñuich Paul-ñum katinniñgai ukpiqtuat. Tavra pitchuk-saaqqaaglughich aullañiqsuq Macedonia-mun.

² Igliligmiñi tamatkunani nunaacqiñi uqautriñiqsuq ukpiqtuanik pitchuk-saağillapiaqhuni sivutmuquplughich. Aasiñ tikiłgitłuni Greece-mun,

³ aasiñ nayuutiniqsuq tavrani piñasuni tatqiñi. Kiñuagun utiaqsiñiqsuq Syria-mun umiakun. Iłitchuñiniñgai Jew-ñuruat sivunniulhat piyaqquğukługu. Taatnaqhuni igliñiqsuq Macedonia-kun.

⁴ Sopater Pyrrhus-ñum igñiña Berea-ğmiu, Aristarchus suli Secundus Thessalonica-ğmiu, Gaius Derbe-ğmiu, Timothy Lystra-ğmiu, Tychicus suli Trophimus nunañaniñ Asia-m tuvaaqatiginiñgai.

⁵ Aullañiqsut sivuptikni Troas-mun aasiñ utaqqipluta tavrani.

⁶ Kiñuagun niğiqpagvikaam puvlañniğilaanik qaqqianik atuumaanikman tiksigsugut Philippi-miñ aasii tallimat uvlut kiñuatigun Troas-mi ilaliğughich taipkua sivuptikni aullaqtuat. Tavraniasiñ nayuutipluta akunniqsaami.

Paul-ñum Aqulliuplugu Troas-miłtha

⁷ Sivulliuplugu uvluani akunniqsaam katirugut atautchimun nulauchigviliqiniqhuta. Atakkii aullaqhuni uvlutqikman Paul-ñum quliaqtuağviginiñgai katimaruat unnuaqpaguğataqtitlugu.

⁸ Iñugiaktuanik naniqaqtut qulligmi katimmaviptikni.

⁹ Nukatpiağguuq atilik Eutychus-mik aquppiñiqsuq igalğum siñaani Paul uqaqtitlugu. Taamna Eutychus siñiñnialilapiaqhuni kiisaimmatai siñiksagñiqpuq. Taavrumakñaasii qulligiiñiñ piñayuakniñ inıt katanıqsuq nunamun. Iłaiñ tikitmatruñ tuquaniñiqsuq.

¹⁰ Paul-aasiñ atqaqhuni qulañiqsiqamiñ iqittaagñiğaa nipliqhuni, “Isumatuyaaqasi! Iñuuruqsuli.”

¹¹ Utianikami tatpakmuña autaagñiqsuq qaqqiamik niğiplutiñaasiiñ. Aquagun Paul-ñum uqautipsaagñiğai uvlugataqtitluguaglaan. Tavra aullañiqsuq.

¹² Iñuich taimña nukatpiaq aggisiiñiğaat iñuuplugu. Aasiñ iñupayaat quviatchal-lapiağniqsut.

Iglaułhat Troas-miñ Miletus-mun

¹³ Tavraasiiñ ayupluta umiaqpañmun tiksigsugut Assos-mun. Taavrumani nunaacqimi ikisağumaplugu Paul sivuniqaqtuaq timautchukhuni.

¹⁴ Paul-ñum ilaliutikamisigut Assos-mi uvagut ikipkağikput umiaqpañmun igliqtuiñaqhutaasiiñ Mitylene-mun.

¹⁵ Taavrumakña tiksilgitchugut uvlaakuagun tikitługu Chios qikiqtaq. Uvlutqilgitman Samos-mun atlamun qikiqtamun tikitqaaqhuta, piñayuadni uvlut kinilitchugut Miletus-mun.

¹⁶ Paul sivuniqağniqsuq nutqağunıtluni Ephesus-mun akuniitchunıtluni Asia-mi. Tikiluağuligñiqsuq Jerusalem-mun, itchukhuni taamani piyumiñaqpan uvluani Pentecost-liqikpata Jew-ñuruat niğiqpagvikañata.

Paul-ñum Uqağuiqsaałha Ephesus-miut Qaukłiñiñun

¹⁷ Miletus-miñ Paul-ñum qanniğñiğai ukpiqtuañuruat qaukłiñich Ephesus-mi kati-maqatigisukłughich.

¹⁸ Taapkua tikitmata nipliutiniñgai, “Iłisimagiksi iñuuniałiğaa akunnapsitñi taivrumakña sivulliuplugu uvlumiñ tikitñama Asia-mun.

¹⁹ Atanguruuq Jesus savautigiga iluqnauqłuna. Iłaatniłu qulvisigun unniñ sak-iqniğutitigun Jew-ñuruat nagliksaaqtitkaatña.

²⁰ Iļisimaplusi anniqqutitlaitkipsi supayaamik ikayuutauyumiñaqtaumik ilipsitñun uqautriļhamni ilisautiplusi katimmaviņņi suli kiņunnapsitņi.

²¹ Jew-ņuruatlu Jew-ņunjitchuatlu atisiplugich algaqsruģitka killuqsautiņitņiñ Agaayyutmun mumiquplugich suli Atannaptiknik Jesus-mik ukpiqsritquplugich.

²² Pakma Ipqitchuam Irrutchim piyumapkaqluņa Jerusalem-mun aullaģniaqtuņa ilisimaņitkaluaqlugu qanuq irrutikkauļiksraģa taamani.

²³ Aglaan ilisimatuagiga una, iluqaņitņi nunaaqqiņi Ipqitchuam Irrutchim kiligaģigaaņa isiqtaugisiņipluņa nagliksaaqtitaugisiņipluņalu.

²⁴ Aglaan iņūuļiģa pitļuktuaņunjitchuq uvamni. Naatchisuktuņa savaamnik Atanguruam Jesus qaisaņanik uvamnun, Ilaan uqaqupmaņa tusaayugaallautamik Agaayyutmun Iħuaqqtiginiplugich iņūuich.

²⁵ Akuni itkaluaqtuņa ilipsitņi quliaqtuagiplugu Agaayyutim uqaļħa ilipsitñun, aglaan pakma ilisimagiga ilipsitñun qiņitqikkumiņaiģiģa.

²⁶ Taatnaqlugu kilikkipsi pakma, nalliģsi anniqsukkauyumiņaiņiņiņpan ukpiqsriģiķun patchisauyumiņaiqsuņa,

²⁷ atakkii anniqqutiņitļusi uqautikapsi iluqaan Agaayyutim sivunniutaanik.

²⁸ Qaunagiyumuusi ilipsitñun suli ukpiqsriruapayaanun Ipqitchuam Irrutchim qaunaksraqsrirrutigikkaņi ilipsitñun. Munaqsriģuģusi Agaayyutim iņuiņiņi pigiliutikkaņiñun iģņiģmi tuqqutauļħagun.

²⁹ Naluņitkiga aullaanikkuma ilisautrit ittuat iqsiņaqtuatun amaqqutitun tikitkisiļħat akunnapsitñun, aasii atniilutiņ ukpiqtuanik.

³⁰ Suli akunnapsitņiñ iņūuich sagviģisirut sagluuqtuaqtit ukpiqtuanik malik-suaqtitchiņiģutiņ iņmiknun.

³¹ Qaunakkiagikkumuusi. Itqagilugu uvaņnun qulvisigun algaqsruļiģsi piņasuni ukiuni uvluņitņi unnuaqtuummaisa. Taatnamik munaģitqugipsi.

³² Pakma agaayyutigipsi Agaayyutmun qaunagitquplusi suli maliktuatquplusi uqaututaanik ilisautigikkaģma ilipsitñun. Agaayyutim sayaksraqaģaasi suli qaitchiļusi ikayuutmik pigikkaģmiņik iluqaitñun iņugikkaģmiņun.

³³ Uvaņa kaviuņitchuņa iņuum manianik naagaqaa atnuģaāņiņik.

³⁴ Iļisimagiksi argamnik savaaqaliģa piqagņiutigiplugich supayaamik tuvaaqatiumalu inuģikkaptiknik.

³⁵ Tamatkunuuna ilisautianikkipsi sakuuguni iņuum ikayuļiksraņanik sayaitchuanik itqagilugu Atanguruam Jesus-ņum uqauttutaa itna, ‘Quvianatluktuq aatchuiruni aatchu-usiaqaliģmiņ.’ ”

³⁶ Paul-ņum uqaaqtuutianikamigich sitquqatiginigai iņiqsruliģmun.

³⁷ Qianiģsut iqitlugu Paul kuniķlugulu,

³⁸ aasiņ aliaaruutigiplugu nipliļħa qiņitqikkumiņaiņiņipluņi iliņitñun. Tu-vaqaqatchiģņiģaat ikityaqman umiaqpaņmun.

21

Paul-ņum Iģlauļħa Jerusalem-mun

¹ Tavra avitnapta iliņitņiñ tiksiquhuta nalģuqhuta iķaaqtugut qikiqtamun Cos-mun. Uvlutqikmanaasiiņ tikitchugut qikiqtamun Rhodes-mun tavrakņaasiiņ tiksilģitļuta Patara-mun.

² Tavrani ilitchuģigikput umiaq iķaaģniģniģsuaq Phoenicia-mun. Taavrumuņa ikipluta tiksilģitchugut.

³ Qiņiqnaqsipman qikiqtaq Cyprus unalliņaaņagun qikiqtam tiksiqsugut Syria-mun. Tyre-mun tulaktugut, taavrumaniasiiņ taamna umiaqpak niuriņiaqhuni usiamiņik.

⁴ Paqitlugich ilaņich ukpiqtuat nayuģivut akunniģsaami. Aņalataagun Ipqitchuam Irrutchim iņiģtiģaluģaat Paul Jerusalem-muqunjitlugu.

⁵ Aglaan tavrani irviksraqput nunjiman aullalgitchugut. Iluqağminj ukpiqtuat ilaqatituummağminj suli qitungaqtuummağminj malikkaatigut silataanun Tyre-m. Tasamaniasiiñ tağium siñaani sitquqhuta iniqsruqtugut.

⁶ Tavra ikikapta umiaqpañmun ilinji airut.

⁷ Tyre-miñ tikitchugut Ptolemis-mun. Taavrumani piqasilgitkivut aniqatiut nayuqlugich uvlumi.

⁸ Uvlutqikman pisuktuaqhuta tikitchugut Caesarea-mun. Taavrumani uqaqtim Philip-ñum tupqanukapta nayuutirugut ilaani. Philip tallimat malğuguutigikkañat ikayuqtiksraqtat Jerusalem-mi piksraqtaanjuruat.

⁹ Taamna Philip paniqağniqsuaq sisamanik niviaqsianik uinijnigilaanik sivuniksriqirauplutinjtuuq.

¹⁰ Inñanikmiugullu qapsiñi uvluni sivuniksriqiri atilik Agabus-mik aggigñiqsuq Judea-miñ.

¹¹ Aasii utlakamisigut Paul-ñum tapsia tigukamiñ isiganñi argañnilu qiliğniğai nipliqhuni, “Taatna Ipqitchuaq Irrusiq nipliqsuq taatnatun, Jew-ñuruat Jerusalem-mi qiliqsruğisigaat marruma tapsim iñua aasii Jew-ñunitchuanun qaisağilugu.”

¹² Taamna tusaakaptigu uvagutlu atlatlu tavraniittuat uqapsaagaluagikput utlautitqunijlugu Jerusalem-mun.

¹³ Aglaan Paul-ñum kiugaatigut, “Suvaata qiaplusi sayaiğniaqpsitña? Uvaña itqanaigutianiksimagiga qiliqsrukkauiksraq Jerusalem-mi unniñ tuqqutauiksraq piqusigluña Ataniğmik Jesus-mik.”

¹⁴ Nutqaqtılguitiñaptigu nipliutiñiñagikput, “Agaayyutim pitqutaa iñiqtauyumuuq!”

¹⁵ Ipsaagaluqaqta pağnapluta aullaqtugut Jerusalem-mun.

¹⁶ İlanisa ukpiqtuat Caesarea-miñ tuvaaqatchigaatigut Mnason-ñum kinunğanun nullañaviksraptknun anaqami. Mnason-guuq Cyprus-miñuruuq ukpiqtuağuniqsuaq sivulliqsigun sivuaniimma.

Paul-ñum Tikiqattaħa James-mun

¹⁷ Jerusalem-mun tikitñapta aniaqatiupta quyaplutin pağlagaatigut.

¹⁸ Uvlutqikmanaasiiñ Paul-ñum piqasiğaatigut qiniğiaqlugu James, aasiiñ ukpiqtuanjuruatlu qaukñich nayuutiniqsut tavrani.

¹⁹ Paul-ñum pağliñanikamigich tusaayugaaqtinnigai iluqaanik Agaayyutim iñiqtanjanik tumigiplugu savaagikkani akunğatni Jew-ñunitchuat.

²⁰ Naalaqtaunjanikamitruñ quyanigaat Agaayyun nipliutiplugu Paul itna, “Aniqatmaan, kanjqsillagiñ piqaħa iñugiallapiaqtuanik Jew-ñuruanik ukpiqsruvaniktuuq aglaan ilinich piipkaiñlutinj Moses-ñum maligutaksrañanik.

²¹ İñuich uqautigigaich ilisautriñiplutin Jew-payaanik iñuuniaqtuanik atlat nunaqqinittiñ suksraaqplugich maligutaksraq qaisauruq Moses-kun, uqautiniplugich nalunaitñutchiqsuqunijlugich qitungaurağikkañich naagaunniñ kamagitqunijlugich Jew-ñuruat ilitqusiat.

²² Taipkua nalupqinaitchuamik tusaagisigaat agğiħiñ. Qanuğisiñiqpisami?

²³ Atuiruksraurutin. Piqaqtuq-samma sisamanik anutinik uvani akiqsruqtuanik Agaayyutmun taanğagumiñaiħhat salipkağumiñaiħhatlu niaqunich.

²⁴ Taapkununa anutinun ilaliutilutin Jew-ñuruat ilitqusiatigun salummaqsagutin suli akiliutilugich tunillaautiksranik nuyaitlasilugich. Taatnağuvich iluqağminj ilitchuğinayağaat tanjigiħha qanutchim tusaakkağminj ilipkun, sulipsuuq tupiksriħiñ maligutaksrañanik Moses-ñum.

²⁵ Aglaan Jew-ñunitchuat ukpiqtuağquqtuat ilitchuğipkaanikkivut sivunniutiptiknik itna, ilinjitñun nigitqunijtkivut niqinigli tunillaautauruamik aanğanun aukmigli unniñ qimisanik suli piisimaaglugich qaayuğnaqtuağmiñ atlatulikun.”

²⁶ Aasiiñ Paul ilaliutiniqsuq aņutinun. Uvlutqikmanaasiiñ salummaqsaqatauniqsuq tuvraqługu Jew-ņuruat ilitqusiatigun suli utlautipluni agaayyuvikpaņmun uqautityaqługu agaayuliqsi qakuguaglaan salummaqsaqtihiqtin naanniaqtilaanjanik. Akunniqsaaņjanikpan tuniļlaqsagumaniqsut.

Paul-ņum Tigukkautha Agaayyuvikpaņmi

²⁷ Tallimat malguk uvlut nunitchautaatni ilaņisa Jew-ņuruat Asia-gmionņuruat qiñignigaat Paul agaayyuvikpaum iluani. Akatignigaat iñugiaktuat iñuich, aasiiñ tiggugłukługu Paul.

²⁸ Iğialaplutin itna, “Israel-aagmiut! Ikayuğitchi. Uuma iñuum ilisautriruam iñuņnik nani-payaaq akikņaqługich Israel-aagmiut suli akikņaqługu maligutaksraq qaisauruaq Moseskun unniñ akikņautipluni uumuuna agaayyuvikpaņmun. Pakmaunniñ itqutrimalgitchuq Jew-ņunitchuanik uvuņa qaayuğnaqsipkaługu ipqitchuaq ini.”

²⁹ (Taatna niplianiqsut atakkii sivuani qiñiqługu Paul nunaaqqimi piqatigałha Jew-ņunitchuamik Trophimus-mik Ephesus-miumik aasiiñ itqutinasugniaqługu agaayyuvikpaum iluanun. Taatnaqługu tiggugłunignigaat.)

³⁰ Taatnaqhutin iluqatin iñuich nunaaqqimi akatauniqsut. Iñuich atautchikun aqpaqsruqhutin Paul tiggugłunignigaat aasii kalikługu agaayyuvikpaņmiñ. Tavrauvaagaayyuvikpaum paņi umiņnigaich.

³¹ Taapkua aupiļautriruat tuqulhiñaaguqsaqmigaatlu Paul, imma kilinignigaat Rome-magmiut aņuyyiuqtinisa qaukliat iñupayaat Jerusalem-mi akatauniplugich.

³² Taavruma qauklium katitiqługich aņalatit suli aņuyyiuqtini upaktuğnigai iñugiakpauraqtuat iñuich. Qiñiqamitruņ qaukliq aņuyyiuqtituummaan anaumingiğñigaat Paul.

³³ Taavruma qauklium tikitñamiuņ Paul tigonigaa aasii tillisigiplugu qiliqsruquplugu malguiñik kalimñiğnik. Tavraasiiñ apiqsruqtaaqsiñigai itna, “Kiña una aņun? Sumik savvaqłukpa?”

³⁴ Tamatkua iñugiakpauraqtuat iğialaaqsiñiqsut atinitchuamik nipimik. Qauklium ilitchuğilguiñiğaa sumik agvisiqhutin itnasiğałhat. Taatnaqhuni tiliñigai aņuyyiuqtit Paul inaatnuutitquplugu.

³⁵ Tikiutikamitruņ tutipqiñun aņuyyiuqtit akiyağaat Paul atakkii iñuich qinnaktaliqpaitlutin.

³⁶ Iñuich malgutigaluağniqsut iğialaplutin, “Tuqqtuchiun!”

Paul Uqapsaağutriruq Inmiñik

³⁷ Aņuyyiuqtit itqutiłhiñaaguqmatni Paul inimiknun ilaan nipliutiniğaa qaukliq, “Uqaqatigillakkumiñaqpiğiñ?” Taavruma apiqsruğniğaa, “Uqatlavich Greek-tun?”

³⁸ Ivrumiņaunitpich Egypt-miu qaņaqammaiuraq akatchipluni akilliłiqsuutmik, sivulliqługich sisamanik kavluutiyuņnanik satkuliņnik iñuilaamun?”

³⁹ Paul-ņum kiuniğaa, “Jew-ņuruņa animapluņa Tarsus-mi Cilicia-miittuami, iñugipluņa taavrumani nunaaqqimi iñuich ilisimallautakkaņatni. Nipliqsillaņniaņņa iñuņnun!”

⁴⁰ Tavra qauklium uqaquniğaa. Paul-guuq tutipqiñun qikaqhuni urriqaniğai iñuich. Nipaiqmata ilaan nipliutiniğai Hebrew-tun itna,

22

¹ “Aniaqatiumaan suli aapaņuruasii, naalağniļlaksiuņ uqautiksrağa patchisaiļlapkun sivuqqapsitñi!”

² Taapkuaguq tusaagaqsikamitruņ uqaqługu Hebrew-tun iñuksruigiñiqsut. Paul-ņum uqautipsaağniğai itna,

³ “Uvaņa Jew-ņuruņa. Tarsus-mi Cilicia-miittuami animagaluaqłuņa, uvanasiiñ Jerusalem-mi iñuguqtuņa. Gamaliel-mik ilisautriqaqtuņa. Ilaan piļlautaqlugu ilisautigaaņa sivulliapta maligutaksraņjanik. Nalaunņasuktuaņuruņaptuuq Agaayyutikun iluqapsisun uvaniittuatun uvlupak.

⁴ Nagliksaaqtitkitka iñuich tuqunniatq̄ugich ukpiqsripmata Christ-mik, aņutiniglu aņnaniglu tigusiullak̄uņa inillaktaq̄ugich isiqsivinjmun.

⁵ Qauk̄iat agaayuliqsit suli iluqağminj sivulliuqtiḡruat Jerusalem-mi nalupqinaiyağaat uqaqtılaağa ilumutun. Ilinjitiñiñ aglaksraq̄uņa Jew-ņuruat katrağviatnun Damascus-miittuanun, aullalgitchuņa tigusityaq̄uņa ukpiqtuanik Jesus-mik Jerusalem-mun utqutrityaq̄uņa kalimñiğñik q̄iliglugich anasiñņuqsaḡviksraņatnun.

Paul-ņum Uqat̄ha Mumiliğmigun

⁶ “Uvluppaguqtuami igliłamni qallipl̄ugu Damascus taimmaiñaq qaumanğum pakmak̄ņa qaggutigaaņa.

⁷ Katakama nunamun tusaagiga nipi uvaņnun itnaqtuaq, ‘Saul, suvaata naņititpiņa?’

⁸ Apiqsruğiga, ‘Ataniiq, kisuuvich?’ Kiugaaņa, ‘Uvaņa Jesus-ņuruņa Nazareth-miu nagliksaaqtitaḡikkan.’

⁹ Tuvaaqatiuma qaumaniq q̄iñiğaluagaat aglaan nipaa uqautrima tusaan̄itkaat.

¹⁰ Apiqsruğiga, ‘Ataniiq, sutquviņa?’ Atanğum kiugaaņa, ‘Makillutin Damascus-mugiñ. Taamma taamani uqautiniagaatin iluqaanik Agaayyutim sivunniutaanik ilipnun atuquplugu.’

¹¹ Taavruma qaumaniqpauram q̄iñitlaiqsitiḡniqmaņa tuvaaqatiuma tasiuq̄uņa Damascus-mun tikiutigaatņa.

¹² “Taavrumani aņun inniqsuaq atilik Ananias-mik agaayyutiqaq̄huni tupiksrruaq maligutaksranik kamagikkauplunilu Jew-ņuruanun Damascus-mi.

¹³ Taavruma utlaņniğaaņa. Qikaqami saniqqamnun nipliutigaaņa, ‘Aniaqaan Saul, q̄iñitlasitq̄iğiñ!’ Taimmaiñaq q̄iñitlasitq̄iksuna.

¹⁴ Nipliutigaaņa, ‘Sivulliapta Agaayyutaata piksraq̄taaḡigaatin ilitchuğitquplugu pisułi, q̄iñiquplugu Agaayyutim savaktini suli tusaatquplugu taavruma nipaa.

¹⁵ Iłisimaraugisirutin ilaagun uqautilugich iñupayaat q̄iñikkapnik suli tusaakkapnik.

¹⁶ Pakma utaqq̄isunaqnak! Makillutin paptaaqtillutin, killuqsautitin piiqsillugich agaayuiñ atqagun.’

Paul-ņum Tuq̄lukkaułha Quliaqtuaquplugu Jew-ņunitchuanun

¹⁷ “Jerusalem-mun utiqama agaayyuvikpaņmi iniqsrułamni q̄iñiıquuraaq̄tuņa,

¹⁸ Agaayyutmun uqautipkaq̄uņa itna, ‘Qilamiksruḡutin Jerusalem-miñ aullağiñ atakkii iñuich uvani akuqtuğumiñaitkaat ilisimarauiñiñ uvapkun.’

¹⁹ Kiugiga, ‘Ataniiq, ilinisa ilisimallapiagaat katrağvinñi isiqtaksraq̄tułiğa ukpiqsrruanik ilipnik ipiğaq̄tuq̄ugich.

²⁰ Suli Stephen ilisimarigikkan tuqqutaupman uvaņaptuuq tavraniittuņa iħuagiplugu tuqqutauiħa unniñ qaunaksip̄uņa tuqqutchiruat atnuğaan̄itñik.’

²¹ ‘Aullağiñ tuyuğigisigikpiñ Jew-ņunitchuanun uņasiksuanun,’ Atanğuruam nipliutigaaņa.”

²² Iñuich naalağniñiğaat Paul. Aglaan nipliutigikmagu taamna iğialaksağniqsut nipituti-laaḡmikni, “Igitchiun, tuqqutchiun! Ilaa iñuuruksraun̄itchuq̄!”

²³ Ilinjich iğiallağminj atnuğaamiknik isaaqtausiqhutin qavia silamun tinjipkağniğaat.

²⁴ Aasii Rome-mağmiut atanğata iñugikkani tiliñiğai Paul itqutitquplugu aņuyyiuqtit inaatnun tillisigiplugu ipiğaq̄tuquplugu ilitchuğiniaglugu suvaata Jew-ņuruat qinnallapi-aq̄tilaan̄atnik.

²⁵ Ilinisa q̄iliqsruanikmatni ipiğaq̄tuğviksrağmiñun Paul-ņum nipliutinigaa aņuyyiuqtit qauk̄iat qikaqtuaq tavrani, “Ipiğaq̄tułhiñauvisiun Rome-ņum iñugikkaņa apiqsruq-taḡaluaq̄naguunniiñ savvağlukmaņaan?”

²⁶ Taavruma aņuyyiuqtit aņalataata tusaakamiun ilaan qulliqpiaq nipliutinigaa, “Qanuq savaaq̄q̄pich? Taamna aņun Rome-ņum iñuginiğaa.”

²⁷ Taatnaqhuni anuyyiuqtit qulliqpianata Paul utlaklugu apiqsruḡniḡaa, “Uqautinḡa. Rome-ḡum iḡugivatin?” Paul-ḡum anḡniḡaa.

²⁸ Qulliqpian nipliutiniḡaa, “Uvanali tauqsiagikkaḡa Rome-maḡmiuḡuḡksraḡa maninḡmik.” “Aglaan uvanḡa animaruḡa Rome-maḡmium iḡugipluḡa,” Paul-ḡum itnaḡniḡaali.

²⁹ Taatnaqmarguuq tamatkua apiqsruqtaqtiksrautai Paul-ḡum piiqsaḡniqsut tavrauḡaa. Taamnaunniiḡ qulliqpiaq iqsitchanḡniqsuq kanḡiḡsikamiuḡ Paul-ḡum Rome-maḡmiuḡutilaḡa sulii ilaan qiliqsruqtinniqamiuḡ kalimḡniḡḡik.

Paul-ḡum Tikiutiqaḡha Uqaqsittaaqtitchirinun

³⁰ Taavrumaguḡuq anuyyiuqtit qulliqpianata kanḡiḡsisuḡniḡaa nalupqinaitluklugu sumik piqusiḡlugu Jew-ḡuruanun patchisiḡutiḡha Paul. Taatnaqhuni uvlutqikman ilaan kalimḡniḡich piiqsinniḡai aasii qaukḡinisa agaayuliqsit sulii iluqaisa uqaqsittaaqtitchirit tiliḡniḡai katitquplugich. Tavrakḡa Paul tavrūḡautiniḡaa aasii qikaqtitlugu sivuḡaatnun.

23

¹ Paul-ḡum qiḡniḡtuagaḡaḡniḡai iriḡruḡniḡaaḡlugu taapkua uqaqsittaaqtitchirit aasii nipliḡhuni, “Aniqatiumaanḡ! Umuḡaaglaan uvlumun patchisaitchuakun qauḡrimmaḡiutillautakun iḡuuruḡuruḡa sivuḡaani Agaayyutim.”

² Paul taatnaqman Ananias-ḡum, qaukḡiat agaayuliqsit, tiliḡniḡai tamatkua qikaqtuat qanḡani Paul-ḡum patiktiquplugu qanḡagun.

³ Paul-ḡum nipliutiniḡaa, “Ilvich ukpiḡḡuaqtii! Agaayyutimtuuq nalupqinaḡlugu patikkisipmigaatin. Ilvich aquppiruatiin tavrani atanniqsaksraḡipluḡa tuvraqḡuḡu maliḡutaksraḡ naagasulii ilvich naviksimaḡiḡitin tilirikavich patiqupluḡa.”

⁴ Anutirguḡuq qanittuat Paul-mun nipliutiniḡaat, “Agaayyutim qaukḡinuruḡa agaayuliqsaa uqamaḡuutigiḡ.”

⁵ Paul-ḡum kiuniḡai, “Aniqatiumaanḡ! Uvanḡa ilisimaḡniḡniḡiḡa sivulliuḡtaupluni agaayuliqsautilaḡa. Atakkii Agaayyutim makpiḡaanḡniḡ aglausimaruḡ itna, ‘Iipsi uqamaḡuutiyumiḡnaitkisi iḡuḡikkapsi anjalatinḡich.’”

⁶ Paul-ḡum ilitchuḡikamigiḡ ilanḡich katimaruat Sadducee-ḡuruanuḡhat sulii ilanḡich Pharisee-ḡuplutiḡ ilaan nipliutiniḡai taapkua uqaqsittaaqtitchirit, “Aniqatiumaanḡ, uvanḡa Pharisee-ḡuruḡa iḡḡiḡipluḡa Pharisee-ḡuruam. Ittitauruḡa uqaqsittaaḡviriḡmi uvani piqutigiḡplugu niḡiugaqaiḡa tuquruat anḡiqiḡksranḡatigun iḡuḡiḡmun.”

⁷ Taatnaguḡuq Paul nipliḡman tavrauḡaa Pharisee-ḡuruatlu Sadducee-ḡuruatlu uqaala-traaḡsiḡniqsut, aasiiḡ katimaruat atinḡaiḡhutiḡ.

⁸ Atakkii Sadducee-ḡuruatguḡuq uqaḡhutiḡ tuquruat iḡuutqikkumiḡnaitlugich sulii piḡniḡiplugu irrutchiḡniḡlu isaḡuliḡniḡlu. Aglaali Pharisee-ḡuruat ukpiḡsriḡlutiḡ iluḡaitḡik taapkuniḡa.

⁹ Taatnaḡhutiḡ katimaruat nipitusisaiḡniḡniqsut. Ilanḡich aglaliḡirit Pharisee-ḡuruanuḡplutiḡ qapiḡtailiḡapiḡniqsut itnaḡhutiḡ, “Paqitchilḡuitḡugut savvaḡuutaanik uuma iḡuum. Isaḡulgum naagaqaa irrutchim ilumun uqautivalukka.”

¹⁰ Taapkua uqavaaḡhat iḡlutiḡunaiḡman taamna anuyyiuqtit qulliqpianḡ isummigiḡniqsuq ilinḡitḡun siḡuminnasugalugu Paul. Taatnaqhuni anuyyiuqtit tiliḡniḡai taapkunḡa katimaruḡanun ivayaḡiḡquplugu Paul ilinḡitḡniḡ aasii itqutilugu anuyyiuqtit inaatnun.

¹¹ Tamarrumani unnuami Atanḡuruam qikaqasiḡlugu Paul nipliutiniḡaa, “Qapiḡtaḡnak! Iisimaruḡmatun uvapkun uvani Jerusalem-mi taatnatuntuḡ Rome-mi ilisimaruḡisirutin.”

Sivunniḡun Tuqutḡuklugu Paul

12 Uvlaagutqikman Jew-ηuruat katimakaminj sivunniugniqsut. Nalupqinaiqsruqhutin akiqsruḡniqsut, “Uvagut niḡiyumiñaitchugut unniiñ imiḡumiñaitchugut sumik Paul tuqunḡanikkaluaqnagu.”

13 Sippaqaqḡuguguuq malḡukipiaq taapkua inniqsut sivunniughtuat itna.

14 Aasii utlautiplutinj agaayuliqsit qaukḡiñitñun suli sivulliuḡtiḡruatnun itnaḡniqsut, “Uvagut nalupqinaiḡlugu akiqsruḡtugut qanutchimik niḡiyumiñaitḡluta Paul tuqqutkaluaqnagu.

15 Taatnaḡusi, ilipsi uqaqsittaaqtitchirituummapi tuyuḡaḡitchi aḡuyyiuḡtit qulliqpianatnun Paul tavrūḡautitqulugu liilaa apiqsruḡtapsaanḡuaḡukḡugu. Uvagut tuqqutkisipmigikput sivuani tikiḡiksranj an uvuḡa.”

16 Aglaarguuq Paul-ḡum uyuguan, aḡnaunḡan iḡñiḡa, tusaaniḡaa taamna sivunniukkanat. Taatnaḡhuni aḡuyyiuḡtit inaatnun isiqḡhuni utlanḡiḡaa Paul uqautilityaḡlugu taavrumiḡa.

17 Paul-ḡumaasii tuḡḡuamiunj aḡuyyiuḡtit aḡalataat nipliutiniḡaa, “Aḡuyyiuḡtit qulliqpianatnun taamūḡautiunj una nukatpiaq, piqaḡniqsuq uqauttutiksraḡmiñik ilaanun.”

18 Taavruma aḡalatiḡ taamūḡautiniḡaa qulliqpianatnun aḡuyyiuḡtit itnaḡhuni, “Paul-ḡum isiqtauruam tuḡḡuḡuḡa inḡiḡaḡa ilipnuutitquplugu una nukatpiaq. Sammaguuq uuma uqauttutiksraḡaḡaatin.”

19 Taavruma aḡuyyiuḡtit qulliqpianata tasirriutiḡluguuq avuḡaḡtaḡutiniḡaa aasiiñ apiqsruḡlugu, “Sumik uqauttutiksraḡaḡpiḡa?”

20 Taavruma nukatpiam nipliutiniḡaa, “Jew-ηuruat sivunniughtut inḡiḡukhutin uvlaakun tikiutitquplugu Paul uqaqsittaaḡviniḡitñun apiqsruḡtapsaanḡuaḡukḡugu.

21 Aglaan aḡiqnagich atakkii malḡukipiaq iñuich sippalik iriqsimaniaqtut utaqḡiruut ilaanik apqutmi. Iliḡich akiqsruḡtaanikhutinj niḡitqikkumiñaitḡlutiḡ unniiñ imitqikkumiñaitḡlutiḡ tuqqutkaluaqnagu ilaa. Iliḡich-amma itqanaiqḡhutinj utaqḡiḡaat ilvich aḡiḡiksran.”

22 Taavruma qulliqpiam nipliutiniḡaa taamna nukatpiaq, “Kisumununniiñ taamna ilitchuḡipkaḡniaqnagu suli tamatkuniḡa uqaḡtilaan uvamnun.” Taatnaḡqaaḡlugu taamna nukatpiaq aullaḡtinniḡaa.

Paul-ḡum Tuyuulḡa Kavanauruamun Felix-mun

23 Taamna qulliqpiaq tuḡḡuiñiqsuq malḡuḡnik aḡalatiḡitñik aḡuyyiuḡtit uqaḡtiniḡik, “Itqanaiaḡitḡhik malḡuk kavluutik aḡuyyiuḡtinik suli piḡasukipiaq qulinik tuttuḡpiratḡtinik suli malḡuk kavluutik panaliraḡtinik Caesarea-muktuksranik. Itqanaigumagitik anaḡapak aullatlasilugich.

24 Suli itqanaiautilugu tuttuḡpaḡnik Paul-ḡum usiaḡsiḡviksranḡiñik tikiutriksranḡiñik aniaḡḡiusuḡaḡani kavanauruamun Felix-mun.”

25 Aasii taamna qulliqpiaq aglanḡniqsuq taamuḡa itna,

26 “Claudius Lysias tuyuḡtuḡ uumiḡa kavanauruamun kamaḡaḡhuni Felix-mun, iluaqqun!

27 Una aḡun Jew-ηuruat tiguplugu tuḡḡuiñaaḡuḡnikkanat aasiiñ piqaḡiḡuḡa aḡuyyiuḡtimnik annautikkaḡput, atakkii ilitchuḡigigiga ilaa Rome-miñ kanḡiḡaḡa.

28 Kanḡisipsaaḡukḡugu sumik piḡhagun patchitḡiḡlugu uqaqsittaaqtitchiriḡitñun utlautigiga.

29 Iitchuḡiruḡa qanutchimik piḡaisilaanḡanik tuḡurrutauyumiḡaḡtuamik unniiñ isiqtauluni. Aglaan inḡiḡ malḡutaḡmikkun patchisiḡusimagaat.

30 Uvaḡa kilikkaukama Jew-ḡuruanun sivunniugutiniḡlugu tuqqutḡukḡugu piḡatchiasuḡaḡnagu tuyuḡigigiga ilipnun, tamatkuaptuuq patchisiḡutrai uqaḡitḡitka tikiutitquplugich agvisiḡich akikḡaḡlugu ilipnun.”

³¹ Anjuyyiuqtit atuummiñgaat tillisiusiaqtin. Aullautiniñaat Paul tamarrumani anaqami tikiutiplugu Antipatris-munaglaan.

³² Uvlutqikman tamatkua pisukhutin anjuyyiuqtit piruat utigniqtut aglaan tuttuqpiraqtuat igligutituiñaqlugu Paul.

³³ Tikiutikamitruñ Caesarea-mun kavanauruamun qaiññigaich aglailu Paul-lu.

³⁴ Taavruma kavanam agliqianikamigich apiqsruñiga Paul sumiunupmagaan. Iltchuḡikamiun taamakña Cilicia-ḡmiunulha,

³⁵ Felix-ñum Paul uqautiniḡaa, “Ilvich pasiritin tikitpata naalagnigisiñigikpiñ.” Aasii ilaan tillisiginiḡaa Herod-ñum atangum inaani Paul qaunagitquplugu.

24

Jew-ñuruat Paul-mik Pasitñiḡhat

¹ Kinuatigun tallimat uvlut Ananias, qaukhat agaayuliqtut, piqasiqhuni ilanitñik sivul-liuqtiḡruat sulii maligutaksraliqirimik atilimik Tertullus-mik tikiññiqsut Caesarea-mun. Aasii uqagigaat akikñautriñ Paul-kun taavrumuñ kavanauruamun.

² Tavruñautianikmatruñ Paul, Tertullus uqagñiqsuq itna, “Kamanaqtuatiin Felix! Tumigiplugu anjalatillautaulhiñ sivisuruamik anjuyautairrutiaqtitkiptigut sulii isumatulipkun ikayuḡitin iñuvut tumigiplugich iñugiaktuat ihuaqsruutit.

³ Quyyatigigikput sumiunniiñ nanipayaaq, aasii quyyatiqallapiagiptigiñ.

⁴ Aglaan mingūqtillutin piyumagaluaqnak inḡigikpiñ naalallaquplugu naigilūgu uqagiraksraqput.

⁵ Una iñuk iltchuḡikkaqput iñukluqutauplugu, akunḡatni Jew-ñuruat iluqaani nunami aullaḡniiraḡaqtuaq akarrutinik sulii ilaa qaukliupluni Nazarene-ñuruani.

⁶ Agaayyuvikpañmik qaayuḡnaqsiliuḡniaḡha pisigiplugu uvagut tigukkaqput atan-ḡiḡkluḡu tuvraḡluḡu maligutaksraqput.

⁷ [Aglaan qaukñum anjuyyiuqtit qulliqpianata Lysias-ñum upaktuqhuta uvaptikniñ ivayaagigaa.

⁸ Aasii Lysias-ñum uqautigaatigut tikiutritquplugich patchisaatnik ilipnun.] Ilvich apiqsruqtaḡupku iltchuḡinayaqmigiñ ilaaniñ iluqaan akikñautivut ilaagun.”

⁹ Tamatkuaptuuq atlat Jew-ñuruat tavrani tappiḡniñaat Tertullus-ñum akikñautaa Paul-kun itnaqhutin, “Iluqani tamanna uqauttun ilumutuuruq.”

Paul-ñum Uqapsaḡutriḡha Sivugaani Felix

¹⁰ Taavruma kavanauruam urriqaniḡaa Paul nipliquplugu. Paul nipliaqsiñiqsuq, “Iḡsimagiga iñugiaktuami ukiumi anjalatchiḡhiñ uumiña nunaaqqimik. Quyyagigiga patchi-saiyakisraḡa sivuqqapni.

¹¹ Iltchuḡiraksraḡigiñ qulit malḡuk uvlut qaanianikkaluaqtitnagich utlautiḡa Jerusalem-mun Agaayyutmik kamaksriyaqluḡa.

¹² Jew-ñuruat iltchuḡinḡitkaluaḡaatña taamavrumani agaayyuvikpañmi qapiqsigiutraḡluḡa iñuñnik naagaunniñ akatchiḡluḡa iñuñnik katimmaviñmikni tupiḡni naagaqaa nanipayaaq nunaaqqiñi.

¹³ Naagaunniñ ilinisa nalupqinaiyaḡluḡu pilḡuitkaat akikñautriñ uvamnun.

¹⁴ Aglaan nalupqinaiḡluḡu uqautigikpiñ, maliktaullakkiga tamanna apqutaa nutaupluni ukpiḡiraksram ilinisa uqagikkañata sagluuqtuanuplugu. Sivulliapta Agaayyutaat agaayumaagvigigiga, ukpiḡigitkaptuuq tuvraḡluḡu maligutaksraq qaisauruaq Moses-kun sulii aglausimaruat makpiḡaanitñi sivuniksriqirit.

¹⁵ Niḡiugaqaqmianapuuq ilinisitun, itna, Agaayyutim iluqaisa tuquruat iñuich anipkaḡisiplugich, nakuuruatlu pigiitchuatlu.

¹⁶ Taatnaqluḡa ataramik qauḡrimmaḡiutillautaqaguktuñ patchisaitluḡa sivugaani Agaayyutim sulii iñuich.

¹⁷ Iñugiaguraqtuani ukiuni piisaallaqqaqłuna Jerusalem-miñ utiqtuna saagaqaqłuna maninmik aatchuutunik nunaacqigmiñuqatimnun sulitunillaqiaqłuna.

¹⁸ Taamna savaagipkaqtitlugu paqinnigaatna agaayyuvikpanmi, naatchianikama igguutiksraqtugvikaanik atuqtaksranisigun Jew-nuruat. Tavrani iñugiaktuat iñuich iqataunitchut uvamni unniñ qanusiq akarrun ingitchuq.

¹⁹ Aglaan ilanich Jew-nuruat Asia-gmiñuplutiñ ittuat. Taipkuaptuq uvuna sivuganjiutiruksraugaluatut ilipnun ilitchugipkaqiaqlugu akiknautriñ piqagumiñ qanutchimik uvapkun.

²⁰ Ki, ukua iñuich uvaniittuat uqagilitruñ paqitagikkaqtin nalaungirrutiga sivuganjiusimmałamni uqaqsittaagtitchirinun.

²¹ Aglaan una atausiq nipliutigigiga makitałamni sivugaatni, ‘Ilipsi atannigñiaqpsitna ugluvak piqutigilugu ukpiqsriqiga tuquruat anitqikkisiñiplugich.’ ”

²² Felix-ñum ilitchuqsriuam agaayyutikuagiamik katimaq umikkaa itnaqhuni, “Anuyyiuqtit qulliqpianat, Lysias, agqippan sivunniqisigiga taamna uqavaagutiksi.”

²³ Taatnaqman Felix-ñum tillisiginigaa anuyyiuqtit qauklatnun Paul qaunagitqulugu aglaan tigutaagisunaqnagu, aasiñ tillisigiplugu ilannañiñun piqaqtihñiaaguqlugu inugikkañigun.

Paul-ñum Sivuganjiutipkałha Felix-mullu Drusilla-mullu

²⁴ Qavsich uvlut qaanianikmiullu Felix Jew-nuruamik ilaqatilik Drusilla-mik tikiññiqsuk aasii uqaqatigisukługu Paul. Taatnakii Felix tusaapsaaguktuq ukpiqsriqkun Christ Jesus-mik.

²⁵ Paul uqagaluqman nalaunñaruahkun, inñun anjalagusihksrakun, sulitanniivium uvluagun tikitchuksrakun Felix isumallaagaqsiñiqsuq. Aasii nipliqhuni, “Aullañiñiaaguqtutin pakma. Piviksranitqikkuma qanniqisigikpiñ.”

²⁶ Sulit ilaan niqigugagigaluagnigaa Paul qaitchiñasugalugu maninmik. Taatnaqługu ilaan uqaqatigigaluagnigaa akulaiqługu.

²⁷ Aglaan malguk ukiuk atuumaanikmaknik Porcius Festus inañigñigaa Felix kavanaułhagun. Taatnaqhuni Felix-ñum iluaqnaqukhuni Jew-nuruanun isiqtagituiñagñigaa Paul.

25

Paul-ñum Injaqalha Umialinñun Rome-mi

¹ Tavra Festus taamna piñasunik uvlianikami tavrani nunamiñi qaukłiguqamiaglaan Caesarea-miñ Jerusalem-munñiqsuq.

² Tavrani Jew-nuruat qaukñich agaayuliqsiñisa sulit sivulliuqtigruañisa tikiutinigaich ilinisa akiknautigikkatiñ Paul-kun.

³ Taamna kavanauruq Festus apiginigaat quyalitqulutiñ Paul Jerusalem-muktitquplugu. Ilinich sivunniugaqahutiñ tamaani apqutaani tuqqutçukługu.

⁴ Festus-ñum kiunigai, “Tasamani Caesarea-mi Paul isiqsimakkauruq. Uvanjali sivunigaqtuna utitqigukłuna.

⁵ Qaukłigikkasi Caesarea-muktilñiñaugisi uvapkun akiknaqiaqlugu tasamma iñuk savvaqluksimakpan.”

⁶ Festus taamna itkaluaqami tallimat piñasuniñu naagaqaa qulini uvluni. Utigñiqsuq Caesarea-mun. Uvlutqikman atangum aquppiviani aquppipluni tiliriñiqsuq Paul tavrñautitquplugu.

⁷ Paul tikitman Jew-nuruat agqiqatauruat Jerusalem-miñ qikaqhutiñ avataanun iglulisullapiagnigaat supayaatigun, ilumutuutilaallapiaglugich pilguisagmiktigun.

⁸ Aglaan Paul uqautiginisug inmiñun itna, “Savvaqluutaitçuna akiknaqługu Jew-nuruat maligutaksraña unniñ agaayyuvikpak naagaqaa Rome-magmiut umialgata tillisai.”

9 Taatnaqman Festus-ñum quyaliñiaqlugich Jew-ñuruat apiqsruñigaa Paul itna, “Jerusalem-mukkumiñnaqpich atannikkautyagutin sivuqqamni taamani tamatkunuuna akikñausiapkun?”

10 Paul-ñum kiuniñgaa, “Qikağuktunja sivuğaani atanniivian Caesar-m, umialgum Rome-mi. Sivunniuglinja taakmani. Killuqsagumiñaitkitka Jew-ñuruat supayaakun, ilvittuuq taamna ilisimapmigiñ.

11 Savvağluktaunjuluna piguma uvañnun tuqurrutiksrauyumiñaqtuamik iniqsrunjitchuna annagugluna anasiññuqsautmiñ. Aglaan tamatkua akikñautaata akikñaqtima tanjigilaukpan, kia-unniññ qaisaksrağinjitkaanja ilinjitiñun ajalataksrauluna. Taatnaqlugu Rome-mağmiut umialganun utlautiksrapkun injaqaqtunja.”

12 Tavra Festus-ñum uqaqatigiqqaqlugich sivunniuqtini kiuniñgaa, “Rome-mağmiut umialgatnun injaqaqtuatiin, taakmunja umialgamun aullağisirutin.”

Paul Sivugañjusimagaat Agrippa-munlu Bernice-munlu

13 Qavsich uvlut kinuatigun Umialik Agrippa suli Bernice tikiññiqsuk Caesarea-mun pağlatyaqlugu Festus.

14 Ilinjik qapsiñnik uvlianikmaknik tavrani Festus-ñum uqautiniñgaa umialik Agrippa Paul-ñum pasikkusianjanik itna, “Añun-samma uvani ittuq Felix unisana isiqsiviniñmun.

15 Uvaja utlautikama Jerusalem-mun Jew-ñuruat qaukñinisa agaayuliqsit suli sivulli- uqtigruañisa akikñaqlugu uvañnun tuqqutitqukkanat.

16 Aglaan kiugitka Rome-mağmiut taatnalguiññiplugich, uvagut uqaqsittaaqtit- laitkikput pasikkauruaq iñuk uqapsaagaluqaqtitnagu kigiñaağlugich taipkua pasirai.

17 Taatnaqlugu taipkua pasirai tikitmata uvuna piñatchiasunaqnaqu uvlutqikman isivğiuğukhugu tilisiruna taamamna añun sivugañjutitquplugu.

18 Taapkua igluliqsuutiruat makitnamiñ akikñautiksraiññiğaat savvağluutaanik niğiuğikkamnik.

19 Naagatai ilinisa uqaksraqtuutigilhiñaaqsigaat ukpiğusigimikkun suli iñukun tuquru- akun atiqaqtuakun Jesus-mik Paul-ñum uqağikkanaganun iñuuplugu.

20 Uvaja nalupqisrukama qanuq ilitchuğiniañiksrañatnik tamatkua, apiqsruğiga Paul ilaa piyummatiqagayaqmagaan Jerusalem-muliksrañaganun tamatkunuuna uqaqsittaagiğuni tasamani.

21 Aglaan Paul-ñum injağikkanja ataniğmuutitqupluni Caesar-mun umialinmun Rome-mi. Taatnaqluna tiligiga qanagitquplugu tuyuğiniañhanunaglaan taakmunja umialinmun.”

22 Agrippa-m nipliutiniñgaa Festus, “Taamamna añun tusaayummiuqmimiñiğiga.” “Uvlaakuğuppan tusaagisiñiğin,” Festus-ñum kiuniñgaa.

23 Uvlaakuagan Agrippa-lu Bernice-lu utlautiniqsuk atnuğaallauqhutik savaktituum- mağmik. Isiqtut katimmavinmun piqasiqhutik qaukñiğnik añuyyiuqtinik suli nunaaqqim sivulliuqtaiñnik. Festus-ñum tillisiginiñgaa Paul tavranañutitquplugu

24 nipliqhuni, “Ataniiq Agrippaa suli iluqasi uvaniiqataurasii! Una añun ittuq iluqagmin Jew-ñuruat uvani suli Jerusalem-mi pasikkanat uvañnun niplirautigiplugu iñuuruksraunğigñiplugu.

25 Aglaan paqitchilğuitkiga qanutchimik tuqurrutiksrañanik. Aasii ilaa Caesar-mun injaqaqman sivunniutigiga tuyuğisuklugu taakmunja.

26 Aglaan nalupqinaitchuamik piitchuna agvisiksrañanik Paul-ñum umialimnun tuyuksramnik. Taatnaqlugu sivugañjutipkağiga ilipsitiñun, suvaluk sivuqqapnun, Umi- aliiik Agrippaa, ilitchuğiniurapsaaqqağlugu aglaaksranikkasugaluna qanutchimik.

27 Uvamni nalaunñaitluni tuyuqaliksraq isiqtamik Rome-mun nalupqinaiqlugu akikñautiksraitluni ittuamik.”

26

Paul-ŋum Uqapsaagutriŋha Injmiñik Sivugaani Agrippa

¹ Agrippa-m nipliutiniġaa Paul, “Ilvich uqautigilhiñaagūqtutin ilipkun.” Tavra Paul isakhgich argaŋni aullaġniñiġaa itna,

² “Umialiik Agrippaa! Uvaŋa quviasullapiaqtuŋa uvlupak sivuqqapni uqaġviqaqtitaullapkun tamarrumuuna iluqaġmiŋ Jew-ŋuruat akikŋautaaticun uvamnun.

³ Ilvich suvaluk ilisimmaaġiksutin iluqaitñik Jew-ŋuruat ilitqusiatnik suli uqaksraq-tutigisuukkanitñik. Taatnaqluġu injigikpiñ naalaġnitqupluŋa qiñuigutin.

⁴ “Iluqaġmiŋ Jew-ŋuruat ilisimagaat iluqaan iñuuniaġiġa, atakkii nutaullamniñaglaan iñuuniaqtuŋa iñumni nunamni suli Jerusalem-miġu.

⁵ Uqalhiñaanurut ilisimakkaqtin uqautigisugluŋa piyumiŋ. Iļisimapmiut aullaġniñhaniñaglaan ilaġitilaamnik Pharisee-ŋuruanun tuvraiñiapiagaqtuat maligutaksranik pitluluglu atlaniñ.

⁶ Pakma qikaqtuŋa uvuŋa atanniqsaksraqukluŋa piqtutigiyluġu niġiugaqaligā Agaayyutmun immiumaniaħhanik akiqsruutmiñik sivulliaptiknun.

⁷ Iluqatin qulit malġuich qitungaġiich sivulliapta niġiugigaattuuq Agaayyutim akiqsruutaa agaayumaagvigikkaqtin uvlugaġipman. Umialiik, taavrumuuna niġiugaqagñipluŋaptuuq patchisiqutigaatŋa Jew-ŋuruat.

⁸ Suvaata Jew-ŋuruasi ukpiġilguitpisiuŋ Agaayyutim anjpkaitħa iñuŋnik tuquŋaruaniñ?

⁹ “Uvaŋaptuuq isumaqaġaluaqtuŋaa piyumiñaġniqtutitilaaptun akikŋaqtuġuklugich iñuich Jesus Nazareth-mium maligūaqtai.

¹⁰ Taatnailpluġu savaaqaqluŋa Jerusalem-mi. Qaukħitñiñ agaayuliqsiniñ akuqtuiruŋa anjalatchirrutiksramnik Agaayyutim iñugiaktuat iñui isiqtaupkatlasiplugich. Tuqqutaksraquqmatigik ilaupmiraqtuŋa qaukħiñi.

¹¹ Iñugiaktuani anisiqusaqlugich Jew-ŋuruat katraġviŋitñi piilaagipkaġniaqluġu ukpiġikkaŋat. Uvaŋa qinnausimavaitlugich aullaagaqtuŋaunniñ unjasikusamun nunaqqiñun tamatkua naŋititchuklugich.

Paul-ŋum Uqalħa Mumilġmigun

¹² “Taatnatchimik piqusiqluŋa Damascus-mun aullalgitħuaŋaa anjalatchisaigun suli tillisaigun qaukħiŋisa agaayuliqsit.

¹³ Umialiik, igliħamni uvlucpagaqtuami qauma siqiñiġmiñ qaumatluŋniqsuaq qiñiġiġa. Puuqtigaatigut taapkualu igliqatitka qaumanġum pakmakŋa.

¹⁴ Iluqata katakapta nunamun nipi tusaagiga Hebrew-liraaqhuni uqaqtuaq uvaŋnun, ‘Saul, suvaata nagliksaaqtitpiŋa? Ilipnun atniaqsiñaqtutin akilħiuiquapŋa atripluġu natmaksigvik atniaqtitaqtuaq akilħiuiqusuikami iñumi anautaŋanun.’

¹⁵ Apiqsruġiġa, ‘Ataniiq, kisuuviħ?’ Atanġum nipliutigaaŋa, ‘Jesus-ŋuruŋa naglik-saaqtitaġikkan.

¹⁶ Makittin! Sagviutigikpiñ nalunaigiaqluġu savaktiksraqtaanulħiñ uvaŋnun. Uqautritqugikpiñ iñuŋnik ilitħuġikkapnik uvapkun uglupak suli ilitħuġipkaġumaakkamnik ilipnun aquagun.

¹⁷ Uvaŋa annautigisigikpiñ Jew-ŋuruaniñ suli Jew-ŋuŋitħuaniñ tuyuġigupkiñ ilinjitñun.

¹⁸ Ilvich anjmaqsruġisigitin irigikkaŋich mumiksillugich taaqtuamiñ qaumaruamun suli tuunġaum saŋġianiñ taavrumuŋa Agaayyutim saŋġianun. Tunħaviñigutin uvamnik natqigutigisigitka killuqsautinich aasiisuli ilaliutiniaġlutin Agaayyutim iñuŋiñun piksraq-taagikkaŋiñun.’

Paul-ŋum Quliaqtualħa Savaaġmigun

¹⁹ “Umialiik Agrippaa! Taatnaqluŋa savaaqaqtuŋa tupigipluġu qiñiqtirrusiġa pakmakŋa.

²⁰ Quliaqtuagtunja sivulliuplugu Damascus-mi Jerusalem-milu, kinuagunsuli iluqaani Judea-mi akungatniļu Jew-ḡunitchuat. Uqautigitka iḡupayaat mumiquplugich kiluqsautiḡitniḡiḡ Agaayyutmun aasiḡiḡ iḡuuniagaqsiḡuplugich simmikkaunaruatitun.

²¹ Taamna pisigiplugu Jew-ḡuruat tigguglukunja agaayyuvikpaḡmi tuḡunniuraḡaatḡa.

²² Uvlupaḡnunaglaan Agaayyutim ikayuḡunja qikaḡtitkaḡa uḡatlasiplunja iluḡap-sitḡun kamaḡḡiaḡitḡuanunlu kamaḡḡuanunlu. Tamanna uḡaḡikkaḡa atrigigaa uḡautigikkaḡata sivuniksriḡirit Moses-ḡumlu atuumagisiḡiḡiplugu

²³ taamna Christ-ḡuruat nagliksaaḡtuksrauniḡlugu, sulī sivulliuruksraupluni aḡitḡiksuaḡiḡ tuḡunaruapayaaniḡ iḡitḡuḡipkaḡlugulu anniḡsuḡiaḡ iluḡaitḡun Jew-ḡuruanunlu Jew-ḡunitchuanunlu.”

²⁴ Taatnaiḡiplugu Paul uḡaḡqman Festus-ḡum nipitusipluni niḡliutiniḡaa, “Paul! Ilvich isumaiḡaḡututin. Iḡtpauraḡsimaiḡpich kinnarḡaḡuḡaḡatin.”

²⁵ Paul-ḡum kiuniḡaa, “Kamaḡḡuatiḡin Festus! Uvaḡa isumaiḡaḡunitchunja. Uḡautiḡaḡ-tunja ilumutuupluni ittuamik.

²⁶ Uḡautiḡhiḡaḡigiga umialiḡmun taluḡsrautaḡlunja atakkii iḡisimagaa Agaayyutim uḡaḡhagun sulī anniḡsuḡtimigun. Nalupḡiginiḡchiga iḡitḡuḡiḡha supayaamik Jesus-kun atakkii iluḡani atumaḡitḡuḡ iriḡaḡtuḡuni.

²⁷ Umialiḡ Agrippaa! Ukpiḡivigich sivuniksriḡirit uḡautaḡ? Iḡisimagiga ukpiḡsrisilaan tamatkuniḡa.”

²⁸ Tavra Agrippa-m niḡliutiniḡaa Paul, “Ayyai, ukpiḡtuḡaḡuḡtitḡayauragikma.”

²⁹ Paul-ḡum kiuniḡaa, “Agaayyutmun iniḡsruḡtunja ilvich sulī atlat naalaḡtuat uvaḡnun uglupak maliguaḡsiutitḡuyumaplugich Christ-kun uvaptun, aḡlaan itna kalimḡiḡsuḡayaḡitḡut.”

³⁰ Taatnaanikman Paul umialiglu kavanauraḡlu Bernice-lu sulī atlallu makinniḡsut

³¹ aasii aniḡhiḡaḡhutiḡ uḡaaḡsiḡiḡsut avatmun, “Manna aḡun piḡitḡuḡ sumik tuḡurru-tiksraḡmiḡik unniḡiḡ isiḡsiviḡmi irrutiksraḡmiḡik.”

³² Tavra Agrippa-m niḡliutiniḡaa Festus, “Tamanna aḡun pituiḡayaḡniḡsuaḡ inḡiaḡaḡitpan Caesar-muguni.”

27

Paul-ḡum Rome-muḡniḡaḡha

¹ Sivunniḡutaḡanikman tiḡiḡaḡsiḡviksraḡput Italy-mun qaiḡniḡaḡich Paul-lu atlat isiḡ-tatlu Julius-mun aḡalataatnun aḡuyyiuḡtit tagḡisiḡaḡtuat aḡuyyiuḡtaiḡik Augustus-ḡum.

² Umiḡpaḡmun Adramyttium-mikḡaḡtuamiḡ iḡirugut Asia-mun aullḡhiḡaḡuḡniḡsuamun. Aristarchus Macedonia-ḡmiu Thessalonica-miḡ piḡataupmiuḡ uvaptikni.

³ Uvlutḡikman tikitchugut Sidon-mun. Julius-ḡum iḡuaḡqutiplugu Paul iḡannaḡi tavrani qiniḡiaḡtitkai qaitḡitḡuplugulu inuḡikkaḡiḡik.

⁴ Tavrakḡa aullaiḡitḡapta anuḡim paḡḡaḡuutigaḡitḡut. Qikiḡtam Cyprus qamaḡḡaḡun tiḡiḡaḡsiaḡsirugut.

⁵ Siḡiḡsraḡtuallakḡugik Cilicia-lu Pamphylia-lu tikitchugut Myra-mun Lycia-miḡtuamun.

⁶ Tavrani Julius paḡinniḡsuḡ umiḡpaḡmik Alexandria-miḡ iḡliḡniḡniḡsuamik Italy-mun. Ilaan iḡipkalḡitkaḡitḡut taavrumuḡa.

⁷ Tiksiuraḡhuta iḡugiaktuani uvluni atakkii anuḡiḡpaitḡluni. Arguḡianniḡhuta tik-iḡataḡtuḡut akianun nunaḡḡim Cnidus. Nigiḡuum iḡliḡitḡhumiḡaiḡmatigut nalḡuḡuta tiksiaḡsirugut qamaḡḡaḡun qikiḡtam Crete naḡaḡaaḡlugu nuvuḡaḡ Salmone-mi.

⁸ Piyaḡniḡiḡkun siḡiḡsraḡtuḡaḡlugu tik-iḡataḡiḡput qamannillautagvik qaniḡaniḡtuḡaḡ nunaḡḡian Lasea-m.

⁹ Taavrumani nunaqqimi uvliuqtugut iñugiaktuani. Nuyuağnaqsisigaatigut ikaaqsalıksrañanun tađiuqpaum atakkii ukiaksraqhuni Jew-ñuruat uvlua uisauraagviat qaanjanikman. Taatnaqhuni Paul-ñum alğaqsrugñigai taapkua

¹⁰ itnaqhuni, “Añutiit, ilitchuğigiga aullalgitchupta uvakña iglauiqput navianağisiplugu. Usiavutlu umiaqpaglu unniñ ilañisa iñuich nuyuağnağisiruq piyaqqalıksrañatigun.”

¹¹ Aglaan Julius naalatluñniqsuq uqagıkkañanun aquttaanunlu iñuanunlu umiaqpaum nipliutaaniñ Paul-ñum.

¹² Taamna qamannirvik ihuaqnañiññiqman umiaqpaum ukiuvigilugu pikpagu iñugiatluktuat ayakkumanıqsut tavrakña tikitchağuklugu Phoenix piyumiñagumiñ. Taamna qamannirvik Crete-mi sanmiruaq uñallamullu nigiqpamullu, taamna ukiuvigisukkaat.

Añniğupauralıq Tađiumi

¹³ Tavrani uñallaagıksilğatağniqman taapkua isumanıqsut sivunniukkaqtıñ atuuma-suklugu. Kisat nuqinnıgıaich aasiñ tiksiaqsıplutıñ qikiqtam siñaagautlaniqtutilaagmıktigun.

¹⁴ Aglaan akuniisunaqani anuğıqluk nigıppağniqsuq anuqqalaqhuni qikiqtam tunaañiñ.

¹⁵ Anuğim akikñaqmagu umiaqpak paalguıgñıgıaat anuğı sivuniğıkkagmiñun aasii nikaliqhuta tiktaurugut.

¹⁶ Apqusautilgitñapta mikiruurami qikiqtami Cauda-mik atiligaami qaman-nıaurallaktugut. Aasii sakuugutiqaqhuta ikiniagıqput umiayauraq.

¹⁷ Taamna umiayauraq ikianiłgıñaqman taapkua iñuich akłunaanik nımıqsruaqsıgıaat umiaqpak. Nuyuaqhutiñ ikkalğıñıksragmıknun Syrtis-mi tinılğautaiğñıqsut tiktaulıgmıknı.

¹⁸ Añniqpauraq qasullanıtchuq. Uvlaakuğıqman umiaqpak usııqsaagıaat.

¹⁹ Uvlut piñayuatniasii umiaqpaum suqutnai igitkaqsıgıaich.

²⁰ Uvluni iñugiaktuani siqiñıq naagaqaa uvlugıat qıñıñıtchivut aasii añniqpauraq qasul-lanıtluni. Tavrakñaasiiñ niğıugagıñıaıgıqput annalıksraqput.

²¹ Uvvaasiiñ akuni taapkua iñuich niğıñıtmata Paul-ñum qıkaqhuni añutiit sivuğaatnun nipliutigai, “Añutiit, naalağnıgıpsıtıña ayasunaqasi Crete-miñ tamanna atuumanayaitchuqsuli, usiavutunniñ iginnayaitkivut.

²² Aglaan pakma inıgıpsıgıñ, qapiqasi! Nallıpsıunniñ tammaiyumiñaitkaa iñuulı, umiaqpak kisimi piyaqquğısirıuq.

²³ Atakkii marrumani unnuami makıtaniqsuq saniqqamni isağulga Agaayyutim ukpiğıkkagma agaayumaagvıgısuukkağmalu,

²⁴ nipliutipluna, ‘Paul, iqsıñak! Tikitchuksraurutin Caesar-mun Rome-mi. Pıqutıgı-lutin Agaayyutim annautıgısigai iñupayaat usıaqıqsısuat uumani umiaqpañmi.’

²⁵ Taatnağısi añutiit, nikalıqasi! Ukpıgıgıga Agaayyun taatnallapiagısiłha uqagıkkañatun uvamnun.

²⁶ Aglaan qikiqtat ilañatnun tipiniagaatigut.”

²⁷ Akimiagıuutailagıtaatigun unnuat tinıtaulłaptikni anuğımiñ Mediterranean tađıunani, unnuaq qıtiqquqman tinılğausıqirit ilımatchaktut qallıaqısipluta nunamnun.

²⁸ Taatnaqhutiñ kivitchiñıqsut itıtilaagıtmik aasii ilıtchuğıniğıaat imğum ikkalğıñha iñuiñıñıaqtun isañıqtun. Iglıqtaaqtuallakhuta uuktualgitmatruñ ilıtchuğıniğıaat akımiagı isañıqtun itıtilaanıkhuni.

²⁹ Ilinıch anıyatchañıqsut umiaqpak ikkalğıññasugalugu iyagañnun. Taatnaqhutiñ niñıtchiñıqsut sisamanik kitchanik umiaqpaum aquagan aasiiñ uvlıqsıaqısiplutiñ.

³⁰ Tinılğausıqirit qımakkumaatchañıqsut umiaqpañmiñ. Nıpliñıñıaqhutiñ ihuaqsruıyaqtuqhutiñ kitchanik sivuani umiaqpaum aasiiñ niñıtchiplutiñ umiayauramik imıgmun.

³¹ Aglaan Paul-ñum nipliutiniğai anuyıyıtıt anılataatlu itna, “Ukua tinılğausıqirit inğıtpata ikimatuiñagutiñ umiaqpañmi ilıpsı annakkumiñaitchusi.”

³² Taatnaqhutin taapkua anjuyyiuqtit kipputiniġaat umiayauraq aasii tinjtitlugu.

³³ Uvlug qaunuraagaqsiyman Paul-ġum niġitquaqsiniġai, “Akimiġuutailami uvlumi utaqqirusi anuġaiġiksranjanik niġigaluaqasi sumik.

³⁴ Uvlupak niġillaqupaġipsi. Niġiruksraursi iñuusugusi pigupsi. Suli nalupqinaiqsruutigipsi annakisiġiksrapsigun.”

³⁵ Taatnaqqaqġugich Paul tigusipluni qaqqiamik sivulliuplugu injiqsruqhuni Agaayyutmun sivuġaatni taapkua avguqġugu taamna qaqqiaq niġiaqsiñiqsuq.

³⁶ Taapkua iluqagmin piyumatchakhutin niġiaqsiptmiñiqsut.

³⁷ Iluqagmin iñugiaktiġlaanġat tavrani umiam usianġi 276 inniqsut.

³⁸ Ilinich niġisuiġataanikamin umiaqpak usiiqsaagaqsiñiġaat igitlugu mukkaaksraq taġiumun.

Umiaqpaiyalthat

³⁹ Uvlug qaupman tinjġausiqirit ilisagitlaiñiġaat nunam siñaa. Aglaan qaman-nirviksramik tautuñniqsut. Ilinich sivunniġniqsut taiñuġa siñiqġisitchaġukġugu umiaqpak piyumiñagumitruñ ikkalġisillugu nunamun.

⁴⁰ Taatnaqhutin kitchat akġunaanġich kipluġniġaich tasamuġa unikġugich kitchat taġiumun suli akġunaanġik aquutmin qilġutaiġugik. Kinuagun sivuġutrin tinjġauta q nuqitlugu anuġimun tinjtuqplugu umiaqpak sivukkiqsinniġaat nunamun.

⁴¹ Aglaan umiaqpak ikkalġiñniqsuq. Sivua aulayakkumiñaiqsipiaqhuni aasiiñ aqua piiyaqtaaqsiñiġaa qaim tutqataġvigiġplugu.

⁴² Anjuyyiuqtit tuqqutchaqsilġiñniġaich isiqtapayaat nalliat-samna puuvraġuni nunamun aullaunasugalugich.

⁴³ Aglaan Julius-ġum annigiplugu Paul taatnasigaqunñiġai. Tiliġhiñagniġai iñuich puuvratlaruat misigaglugich tulaktiqataqplugich nunamun.

⁴⁴ Unniñ puktaġusiqsuġlugich umiaqpaviñiġmik nunniaqplugich. Tavra iluqata anaktugut nunamun.

28

Malta-mi Qikiqtamiilhat

¹ Annaanigataqapta ilitchuġigikput taamna qikiqtaq atiqalġa Malta-mik.

² Malta-ġmiut iluaqcutiaqsigaatigut tukkuġiksiltuta. Uvvaasiiñ sialuguqhuni alap-paagum taapkua ikniqsuutigaatigut quyalipluta.

³ Paul qirriqsuisaqmiuġlu ikniġmun. Nimigiaq sagvigñiqsuq, uunanjan ikniġum iqi-iqsitlugu aasiiñ argaiñun nipitiqhuni.

⁴ Taapkua qikiqtam iñuiñ qiniqamitruñ nimigiaq nivinaruq Paul-ġum argaiñi uqaaqsiñiqsut avatmun itna, “Una anjun ilumun iñuaqtuqtauniqsuq. Annakkaluaqhuni taġiumiñ pakmapak tuquruksrauniqsuq savvaqġuutmigun.”

⁵ Aglaan Paul-ġum ipsuktigniġaa taamna nimigiaq ikniġmun piyaqqusiallasuñaqani.

⁶ Taapkua qikiqtaġmiut niġiugiaqsiñiġaat puvikksraġa naagaqaa tavrauava tuquliksraġa Paul-ġum. Takiruami qiniñitñamin sumik atlayuagñaqtuamik Paul-mi isummigiqinñiqsut itnaqhutin, “Ilaa agaayyutauvalunniqsuq.”

⁷ Qaninani tulagvipta qikiqtam qaukġigikkaġa atilik Publius-mik nunautiqagñiqsuq. Taavruma iñuum iluaqcutipluta tukkuqatitkaatigut pinasuni uvluni.

⁸ Publius-ġum aapaġa atniġñaqniqsuq uunaqġukhuni suli itiktaliqhuni auvyulinmik. Paul-ġum utlanġiġaa qiniġiaqġugu aasii agaayupluni patikġugu arganmiñik mamititlugu.

⁹ Paul mamititchipman taavrumiġa qikiqtam iñuiñ tavruntiaqsiñiġaich atniġñaqtuapayaani aasiiñ Paul-ġum iluaqsiqpaqġugich iluqaitnik.

¹⁰ Iñugiaktuanik aatchuutinik qaitchigaatigut suli aullaġhiñaagumta umiaqpak usilligñiġaat inuġikkaptiknik iglaugupta.

Malta-miñ Rome-mulhat

¹¹ Piņasuni tatqini tavrani itqaaqhuta aullalgitchugut umiaqpakun atiqagñiqsuakun Malgijñik Agaayyutiñuanik. Taamna umiaqpak Alexandria-gmiutaq ukiuniqsuaq taavrumani qikiqtami.

¹² Aullaanikapta tikitchugut nunaaqqianun Syracuse-ñum tavraniasiin nayuutiqluta piņasuni uvluni.

¹³ Aullalgitñapta tikitchugut nunaaqqianun Rhegium-ñum. Uvlutqikman unallamiñ anuqñigugñiqsuq. Tikitkikput malgijñi uvluni nunaaqqia Puteoli-m.

¹⁴ Taavrumani nunaaqqimi paqitchirugut ilañitñik ukpiqtuanik aasii aiyugaagaatigut nayuquplutin akunniqsaaami, aasiiñ tavrakña aullalgitluta Rome-mun nunakun.

¹⁵ Taamapkua ukpiqtuat Rome-mi tusaaniqsut tikiññipluta. Aullağniqsut pağiaqhuta nunaaqqimun atiqaqtuamun Nullağvianik Appius-ñum aasii ilañisasuli nunaaqqimun atiqaqtuamun Piņasunik Tukkumaviññik. Paul-ñum qiniqamigich taapkua ukpiqtuat Agaayyun quyagaa qapinaijsaaqhuni.

Paul-ñum Rome-miilha

¹⁶ Tikitñapta Rome-mun iniaqatitkaat inmigun anuyyiuqtimik munaqsriqlugu.

¹⁷ Aquagun piņasut uvlut Paul-ñum Jew-ñuruat qaukñisa tavrani aiyugaagñigai katimaqatigisuklugich. Ilinich katicanmata nipliutiniğai, “Aniqatiumaan, uvaña piñitkaluaqtitluna qanutchimik akikñaglugich iñugikkavut naagaqaa maliguaqtaksrañat sivulliapta qaisauruaq uvaptiknun tigurauruña Jerusalem-mi Rome-ñum kavanañanun qaisaupluna.

¹⁸ Rome-mağmiut kavanañata [Felix-ñum] apiqsruqtağaluagaatña, anipkağluna pilitchukluna ilitchuğinjitñamitruñ sumik tuqurrutiksramnik.

¹⁹ Aglaan Jew-ñuruat akilliliutipmata anipkaqunitluna, nunuripluna nañağviiqama iniağigiga Caesar-mun atanniqupluna, piitkaluaqluna qanutchimik akikñautiksramnik ilagikkamnun.

²⁰ Taatnaqluna iniağigiga qiniğukhusi uqaqatigisukhusi, atakkii ukpiğigiga niğiuğagikkañat taimña Israel-aagmiut Christ tikiumaaniilha aasii taamna pisigiplugu pituutaqaqtuña.”

²¹ Taapkua Jew-ñuruat kiuniğaat, “Akuqtuñitchugutsuli aglañnik ilipkun Judea-miñ unniin aniqatiuvut tikiutrinitchut tusaayugaagiitchuanik ilipkun taamakña.

²² Aglaan isummatitin tusaayumagivut. Ilisimagikput nanipayaaq iñuich akikñautiqalhat tamatkuniña ukpiqsriplutin iliptun tikiumaaniñhanik Anniqsuqtim.”

²³ Tavrani nalunaiqsiniqsut kattutitqikiñsrañanik Paul-ñum, aasiiñ taimña uvluq tikiumapman iñugiaktuat utlautiniqsut Paul-ñum inaanun. Uvlaañaniñ unnugataqtitlugu ilaan kañiqsipkağniğai Agaayyutim añaayuaqutaanik. Ilaan maliksuktinniagñigai Jesus-mik itqaaqtuutiqlugich iluqatik maligutaksraña Moses-ñum sulivuniksriqirit aglaañitñik.

²⁴ Taatnañhani ilañich iñuich ukpiqsriğniqsut uqağikkañigun, ilañilli iñuich arguaqtuğniqsut.

²⁵ Taapkua katimaruat qasugñiqsut atingiqhutin inmiknun Paul-ñum uqağianikmaun una, “Ippqitchuaq Irrusiq nalaunniqsuq uqaqami sivulliapstun sivuniksriqirikun Isaiah-kun itna,

²⁶ ‘Aullağutin uqautilityakkich taamapkua iñuich:

Tusaagaluagupsi kañiqsiyumiñaitchusi

suli qiniğumaagaluagupsi ilitchuqsriyumiñaitchusi.

²⁷ Atakkii makua iñuich uummatinich pitchigiilğniqsut,

tusaasunğitlutin supayaamik iritinlu siquplugich.

Utitiñgitchut Agaayyutmun mamitikiñsrağmiknun

atakkii qiniñitlailutinlu tusaatlailutinlu kañiqsitlailutinlu,

Agaayyun uqaqtuq.’ ”

Isaiah 6:9-10

²⁸ Suli Paul-ñum uqapsaaǵniǵai, “Iłitchuǵiraksraǵigiksi Agaayyutim tusaayugaallautañ tuyuulha Jew-ñuñitchuanun. Taipkuataimma tusaagisigaat.”

²⁹ [Paul taatnaqman Jew-ñuruat aniñiqsut uqavaaqhutñ inmiknun atqunaq.]

³⁰ Paul iñuuniǵniqsuq tavrani Rome-mi malǵuñni ukiuñni, iniqaqhuni inmigun in-
ilǵusiqsuǵluǵu, paǵlaplugich iluqaisa qiñiǵiaqtaqtini.

³¹ Quliaqtuǵviginiǵai Agaayyutim añaayuqautaagun suli Atanguruakun Jesus-kun,
ılisautiplugich taluqsrautaiqhuni uqaqsailiraqtaitıunılu.

Paul-um Tuyuutai Rome-maġmiunun

¹ Paul-miñ savaktaaniñ Christ Jesus-um. Agaayyutim piksraqtaagigaña quliaq-tuaġitquplugu tusraayugaallautaq

² akiqsruutigikkaña inilġaan sivuniksriqirimigun. Taamna akiqsruun aglausimaruq ipqitchuani makpiġaani.

³ Tusraayugaallautaq uqaqtuq Agaayyutim iġñinagun, Jesus Christ-kun atannaptigun. Piqutigiplugu iñukmiqnisaulha aniruq kiñuviaġiplugu David-um,

⁴ aasiñ piqutigiplugu agaayyutmiqnisaulhalu. Agaayyutim anipkaqmagu ilaan tuqulhaniñ uqautiniġai iñupayaat nalupqinañkun Jesus Iġñiġiñiplugu suli qaitchiñiplugu sanñiñi ilaanun.

⁵ Uumuuna Christ-kun Agaayyutim iluaqutigaña piksraqtaagipluña uqqiraq-tautqupluña sivulliquplugich iñuich iluqaani nunami ukpiqsriħksranatnun suli tupiksriħksranatnun. Taamna savaagigiga Christ-mun.

⁶ Ilipsi ittuani Rome-mi tuqħukkaupmiesri pigitquplusri Jesus Christ-mun.

⁷ Aglaktuña uumiña tuyuqsriugamik iluqapsitñun Rome-mi ittuanun. Agaayyutim piqpagiplusri tuqħukkaġigaasri ipqillusri iñugisrukhusri. Agaayyutimtuq Aapapta suli atannapta Jesus Christ qiñiqitillañniġlisi iluaqutriħiġmiñnik suli qaitchilusri qiñuiññamik.

Quyaliq

⁸ Sivulliuqplugu quyyatigigiga Agaayyutiga Jesus Christ-kun pisigiplusri. Iñuich nanipayaaq nunami uqaġigaat kamañtuq ukpiqsriħiqsi. Taatnaqlugu quyagiga Agaayyun.

⁹ Agaayyun savautigiga iluqaaniñ uummatimniñ uqautigikapku tusraayugaallautaq iġñinagun. Agaayyun ilisimaruq taiyuliġa ilipsitñik agaayupayaaqama.

¹⁰ Agaayuruña tikillañniġukħuñ ilipsitñun. Atuummiġisiruq Agaayyutim pitqukpaña.

¹¹ Qiñiġullapiġipsi qaitchisukhusri irrutchim aatchuutaanik sanñiksritquplusri.

¹² Itnaami, ikayuutiruksraurugut avatmun ukpiqsriħkun pigikkaptigun. Ukpiqsriħlapsi ikayuġisigaña suli ukpiqsriħiġma ikayuġisipmigaasri.

¹³ Aniqatiumaan, ilisimatqugipsi uumiña. Iñugiaktuami agġiġumagaluaġaqtuña ilipsitñun quliaqtuagukħuñ, qiñitlasiluña ukpiqsriħuanik sayyiqsilaaqtuanik suli killiqiraauruanik annautauruanik atrilugu suraġaliġa atlani nunani, aglaan piñġitchaqtuña.

¹⁴ Savautiraksraġigitka iluqaisa iñuich, ilisimaruatlu naluruatlu, puqiksuatlu puqiitchuatlu.

¹⁵ Taatnaqluña quliaqtuagisrullapiġigiga tusraayugaallautaq ilipsitñun ittuanun Rome-mi.

Tusraayugaallautaq Sanñiqaqtuq

¹⁶ Nalupqisruutigingillapiġigiga tusraayugaallautaq atakkii sanñigigaa Agaayyutim. Taavrumuuna sanñikun ilaan anniqsuġaa kisupayaaq ukpiqsriħuq [Christ-mik], sivulliuqplugich Jew-ñuruat sulipsuq Jew-ñunġitchuq.

¹⁷ Taavruma tusraayugaallautam sagviġñiġaa Agaayyutim nalaunñasripchaiħha iñuñnik inmiñi. Agaayyutim nalaunñasripchaiħha iñuñnik aullaġniiruq suli isrukħitchaqhuni ukpiqsriħkun, aglausimaruatun Agaayyutim makpiġaaniñi, “Iñuk nalaunñasripkakkauruq ukpiqsriħiġmigun iñuugisiruq.”

Iluqatin Iñuich Killuliqiraaurut

¹⁸ Agaayyutim sagviġñiġaa qilañmiñ qanuq ilaan anasriññuqsaiñialha iluqaanik pigiitchuanik suli nalaunñaitchuanik iñuich atukkanatnik. Iriġaat ilumutuuruq pigiiliqihimiktigun.

¹⁹ Tamanna ilisimanaqtuaq Agaayyutikun nalunaitkaluaqtuq iñuñnun takku Agaayyutim ilitchuǵipkaǵniǵaa ilinjitñun.

²⁰ Taimakñaqaña Agaayyutim iñǵaluaqtitnagich supayaat iñuich kañiqsilgugaat Agaayyutim agaayyutaulha suli qin̄itlaplugu sanñiqaqtilaaña kamañaqtuamik isruilaamik. Taatnaqhutin iñuich patchisiksrait̄chut.

²¹ Ilisimagaluaqlugu Agaayyun kamaginḡitchaat unniiñ quyanḡitchaat. Isrumalhat atugumiñaiqsuq suli isrumañich kañiqsit̄laiqhutin taaqsisiniǵai.

²² Uqavigaaqhutin isrumatuniplutin isrumatunḡipiaqtut.

²³ Suksraaǵaat kamañaha Agaayyutim tuquyumiñaitchuam, aasriiñ simmiñiutigaat taamna kamañaiq putqataqhutin atriñun qin̄ñalin̄nun tuquyumiñaittuatun iñuktun tin̄miuratunlu niǵrutitunlu nimigīiatunlu. ²⁴ Taamna pisigiplugu, Agaayyutim pilitkai iñuich killiqisulhatnun. Ilin̄ich killuqsaqtaurut maliklugich pigiit̄chuat kipiḡniuǵutitin aasriiñ atugaǵiplugich timigikkatin̄ kan̄unaqtuakun avatmun.

²⁵ Simmiñiutigaat Agaayyutim ilumutuulha sagluuqtuamun suli putqataǵvigiplugich savautiplugillu sut iñuich iñiqtan̄ich. Aglaan putqataǵviginḡiǵaat savautilugu Agaayyun iñiqsiruaq supayaanik, taamna Agaayyun quyagiraksraǵaluaqtin̄ qañavak. Taatnatuq.

²⁶ Taatnaqlugich Agaayyutim iñuich pilitkai kan̄unaqtuakun kimmutaatnun. Aǵnat simmiñiutiplugu ilaqatigiñiq sayunaǵim̄mun atugaǵiplugich timitin̄ atlanun aǵnanun.

²⁷ Taatnatun añutit nutqautiplugu ilaqatigiq aǵnamik aglaan piqaḡuñiqsut atlanik añutinik. Añutit kan̄unaqtuakun sayunaqatiniktut atlanik añutinik, aasriiñ timigikkaḡmiktigun akuqtuipmiñiqsut nalaullugu anasriññuqsautmik tamarrumuuna nalaun̄aitchuakun savaaḡmiktigun.

²⁸ Iñuich pigisrun̄iqmatruñ ilumutun ilitchuqsriñiksraq Agaayyutmik, Agaayyutim pilitkai qaayuḡnaqtuamun isrummatmun. Taatnaqhutin̄ pigiil̄iqisruktut atuqtak-sraǵinḡisaǵmiknik.

²⁹ Imaukkaqsiniñiqsut qanusripayaamik nalaun̄aitchuamik, pigiil̄iqiǵmiglu, kaviuǵutiliḡmiglu suli uumiksriñiḡmiglu, piqaḡuǵiḡmiglu, iñuaqtuǵiḡmiglu, añuyaḡiḡmiglu, sagluuqtuaḡiḡmiglu, suli isrummatinikhutin̄ pigiit̄chuakun avatmun.

³⁰ San̄urrutiniqsut nipliaplutin̄ pigiit̄chuanik atlatigun, uumigiliutiplugu Agaayyun, arguañaplutin̄, kamañagasrugiplutin̄ suli uqavikhutin̄ in̄miktigun, pakikhutin̄ savaaqaliksr̄aḡmiktigun pigiit̄chuamik, tupiksriñ̄iqhutin̄ añayuqaamiknik,

³¹ kañiqsilguit̄lutin̄, tuniqsimat̄lait̄lutin̄, iħuaqqutriñ̄iqhutin̄ unniiñ naglik̄sriñ̄iqhutin̄ atlanik iñuñnik.

³² Agaayyutim nipliutiginiḡaa taatnatchich iñuich tuquruksrauniplugich. Iñuich taamna ilisimagaluaǵaat aglaan sivutmuutiniḡaat pigiil̄iqiǵiq, sulipsuuq añǵniqsut nalaun̄niplugich tamatkua pigiil̄iqiruat taatnatchisigun.

2

Agaayyutim Atanniqsuiħa

¹ Tavrali ilvich, kisuugaluaǵuvich, patchisiksrait̄chutin, atanniqsuqtauruatin. Taatnamik atanniqsuqapkich atlat iñuich tuqqutaksraǵuqtutin̄ ilipnik, takku killiqipmiutin̄ taipkunatitun.

² Agaayyutim atanniḡniǵai iluqañich killiqiruat, aasriiñ ilisimagikput Agaayyutim atanniutaan nalaun̄aħa.

³ Patchisigiraǵisri killuliqiruat savaaqaḡaluañapsi nalaun̄aitchuamik. Isrumavisi annak̄siniñiplusri atanniutaaniñ Agaayyutim?

⁴ Agaayyutim iħuaqqutikkañasri suli anuqsrutiplusri, ilaan taqqigaluaǵaasri simmiquplugu iñuuniaiqsi aglaan suksraǵinḡitchiksi uuktuḡnaǵumiñaitchuuaq iħuaqqutriħa. Kañiqsiñ̄itpalukkiksi, Agaayyutim iħuaqqutigaasri simmiquplugich uummatigikkasri suli mumiqplusri iñuuniaħapsitniñ.

⁵ Aglaan uummatisi siqquqtut iyağaqtun suli tigganjarusri mumigunğıtłusri. Taatnaqapsi anasriññuqsausriaksraqsi aglılaagıksi taivrumani uvlumi Agaayyutim sagviqpagu qinnautni suli atanniqsuğniaqpagich iñupayaat nalaunnajıgmıgun.

⁶ Agaayyutim akılığisigaa iñupayaaq savaanıgun iñuuniathani.

⁷ İlanıch iñuich savaaqaqtuat nakuuruanik anuqsrukun piññaguktut kamanautaanik kamakutmiglu suli tuquyumiñaiğmik. Agaayyutim qaitchigisigai isruitchuamik iñuulıgmik.

⁸ Aglaan atlat iñuich inmiguaqtut ayaklıgu malıgıtchiñksraqtıñ ilumutuuruamik. Taatnaqamın malikkaat nalaunnajıtchuaq, aasriññ Agaayyutim anasriññuqsagısıgai qinnautmigun.

⁹ İlaan sakiqniuqtitkisigai naglıksaaqtıllugich pigiılıqıruat, Jew-ıunıñaisa Jew-ıunğıññaisalu.

¹⁰ Aglaan Agaayyutim qaitchigisigai kamanautmiglu, kamakutmiglu suli qıñuiññamik tamatkua savaaqaqtuat nakuuruamik, Jew-ıuruanun sivulliulugu Jew-ıunğıtchuanunlu.

¹¹ Uvatakku Agaayyutim atanniqsuğısıgai iñuich atisrılugich.

¹² İñuich malıgıtaksraqaqtuat Agaayyutim qaisanjanik Moses-mun suli iñuich taavrumıña malıgıtaksraqangıtchuat iluqatın atırut killuqsaqamın. Tamatkua malıgıtaksraqangıtchuat killiqırauplutın piyaqquğniaqtut. Taatnatuntuuq, tamatkua malıgıtaksraqaqtuat killiqırauplutın atanniqsuikkauniaqtut taavrumuuna malıgıtaksrakun.

¹³ Agaayyutim iñuich nalaunnasripchangangıtchai tusraakamıtrun malıgıtaksraq tupigıgaluağnagu. Agaayyutim nalaunnasripchagagıgai inmiñi kisanik tupiksripmata malıgıtaksram nipliutaanik.

¹⁴ Jew-ıunğıtchuat piqangıtchuat Agaayyutim malıgıtaksraiñik tupigıpmatrun tillisaa malıgıtaksram nalupqınaiyağaa malıgıtaksraqathat isrummatmikni. Taamna ilumutuuruq malıgıtaksraqangıtchaluaqhutin aglausımaruamik.

¹⁵ Qıñıqtitağıpmıgaat kanıqsisılaaqtın malıgıtaksram tillisaanik iłitchuğıpkairuamik qauğrimmaağıutillautagmikni nalaunnaruamik nalaunnajıtchuamıglu. İlaatni isrummataata patchıtchıgagıgaich suli ilaatni ilısımaraqıtut patchısaungıññıplutın.

¹⁶ İluqatın nalunaqtuanıch iñuich sagvikkauniaqtut taivrumani uvlumi Agaayyutim atanniqsuaqsıkpagich iñupayaat Christ Jesus-kun. Taapkua ilagıgaich tusraayugallautam quliaqtuağıkkagıma.

Jew-ıuruatlu Malıgıtaksraqılu

¹⁷ Qanuğmi ilvich? İlvich Jew-ıunıraqıtın, tunıaplutın malıgıtaksramun Moses-ıun aglagıkkana suli uqavıkhutin qanıniplutın Agaayyutmi

¹⁸ suli ilısımanıplugu Agaayyutim pisıłha suli ilıtchuğıniplugu nakuuniqsrauruuq takku ilısaqsımaplutın malıgıtaksramik.

¹⁹ Nalupqısungıpiaqtusrı sivulliqsıksraunıplıusrı qıñıtılaitchuani suli qaumaksraunıplıusrı tamatkunani ittuani taagımi.

²⁰ İsumaraqtutın algaqsrułhiñauplugich kınnanaruat iñuich suli ilısautılugich tamatkua naluruat. Taatnaqhusrı, piqaqapsi malıgıtaksramik, isumaraqtusrı ilısımanıplugu supayaaq suli piqağniplıusrı iluqaanik ilumutuuruamik.

²¹ İlisautırıraqıtusrı atlanik iñuıñik. Suvaatami ilısautrıñğıtıpsı ilıpsıtñik? Uqautırağıgısi atlat tıglıktuqunğıtługich. Suvaatami tıglıgaqpsı?

²² Nıplıgaqtusrı atlat sayunatqunğıtługich, aglaan ilıpsı atugaqpsı taatnatun? İlpsı uumıksrıplıusrı aanguanik, aglaan tıglıgaqpsı agaayyuvıñıtñıñ?

²³ Uqavıkkaluaqtusrı piqağniplıusrı Agaayyutim malıgıtaksranjanik, aglaan kamagıtılaitchıksi Agaayyun navıkaıpsıun malıgıtaksrana.

²⁴ Aglausimaruq Agaayyutim makpigaañiñi itna, “Jew-ñungitchuat uqamaqñuutigigaat Agaayyutim atqa pisigiplusri Jew-ñuruasri.”

²⁵ Jew-ñuruani nalunaitmiutchiqsimahipsi ikayuutigigaasri tupigigupsiuñ Agaayyutim maligutaksraña. Aglaan tupigingitchupsiuñ Agaayyutim maligutaksraña atrinurusri Jew-ñungitchuatun, iñuktitun nalunaitmiutchiqsimaitchuatitun.

²⁶ Jew-ñungitchuat nalunaitmiutchiqsimaitchuat atuiguminñ maligutaksram atuqukkanjanik atrinurut iñuktitun nalunaitmiutchiqsimaruatitun.

²⁷ Taatnamik iñuich nalunaitmiutchiqsimailaat timimiktigun aglaan tupiksriuat maligutaksramik patchisiqutiniagaasri killiqirauniplusri nalunaitmiutchiqsimaruani. Iipsi Jew-ñuruani piqagaluagtusri aglausimaruamik maligutaksramik aglaan navgugagigaasri.

²⁸ Iñuk Jew-ñungitchuq pisigiplugu nalunaitmiutaqañha timimigun. Iñuk animakami Jew-ñupluni suli malihinaqami Jew-ñuruat pilgusriñitñik ilagitlaitchaa Agaayyutim iñuksraqtaagmiñun.

²⁹ Aglaan iñuk Jew-ñupiaqtuq kamaksritlaturuaq Agaayyutmik ataramik. Jew-ñupiaqtuq iñuuruq nalaunñaruakun sivuğaani Agaayyutim. Taatnasriq iñuk nalunaitmiutaqagñiqsuq uummatmiñi savaagikkanjagun Ipqitchuam Irrutchim. Aglausimaruq maligutaksraq savalguitchuq taatnatchimik. Taatnasriq iñuk quyyasriusriaqagisiruq Agaayyutmiñ, iñungilaaniñ.

3

¹ Jew-ñuruatmi piqagñiqpat sumik atlat iñuich pigingisañatnik? Anniqsugiaqaqpat nalunaitmiutchiñigmiktigun?

² Aa, Jew-ñuruat atqunaq piqaqtut. Sivulligmi, Agaayyutim qaitchiñigai Jew-ñuruat uqaligmiñik Moses-kun.

³ Ilumutuuruq ilañich Jew-ñuruat tuniqsimangilhat Agaayyutmun. Jew-ñuruat tuniqsimailhata nutqaqtitkisivaunñ Agaayyutim tuniqsimañha?

⁴ Qañaa! Agaayyun sagluyumiñaitchuq iñupayaat ukpiqnangitchaluaqtitlugich. Aglausimaruq Agaayyutim Makpigaañani, “Agaayyuun, nalaunñasuurutiñli uqaligikkapkun.

Akimayumuutiñli iñuichunniñ uqagaluqmata nalaunñañiñiplutin.” *Psalms 51:4*

⁵ Ilañich iñuich killukun uqaguurut itna, Uvagut killuqsagupta qiñiqtinnaigivut iñuich Agaayyutim nalaunñañhanik, uqaqhutinj killiqiruni nakuuniplugu. Tarrasuli, uqaginaqpiuñ Agaayyun nalaunñangñiñilugu anasriññuqsagamisigut pisigilugich killuqsautisi?

⁶ Qañaa! Agaayyun nalaunñangñiñiqpan, qanuqhuni atanniqsulhiñauvagich nunam iñui?

⁷ Killiqiqigma sagviqpagu Agaayyutim nalaunñañha suli nangaqtillugu, suvaatami atanikkauniqpik liilaa uvaña killuliqiruaq?

⁸ Taamna ilumutuuniqpan, Killuliqita iñuñnun nangapsaaqulugu Agaayyun. Ilisautringitchuña taatnatchiñik saglunik, aglaan ilañisa iñuich pasiragigaatigut ilisautriñipluta taatnatchiñik. Agaayyutimli nalaunñaruakun anasriññuqsagñiañgai tamatkua iñuich.

Iluqatin Iñuich Nalaunñaruajitchuaq

⁹ Taatnaqhuta uvagut iluatlukpisa Jew-ñungitchuaniñ? Qañaa! Uqaaniktugut iñupayaat Jew-ñugaluaguminñ Jew-ñungitchaluağuminñ añalatiqañhat killuqsautmun.

¹⁰ Agaayyutim Makpigaañani aglausimaruq, “Iñuitchuq nalaunñaruamik, atautchimikunniñ nunam iñupayaanani.

¹¹ Iñuitchuq atautchimikunniñ kanjqsimaruamik.

Iñuitchuq pakkiaqaqtuamik Agaayyutmik.

12 Iluqatinj tunutkaat Agaayyun,
 iluqatinj tammaqhutinj killuqsautmi.
 Nalliat savaaqangitchuq nakuuruamik,
 atautchimikunniin.

Psalm 14:1-3; 53:1-3; Ecclesiastes 7:20

13 Iggianjich atriqaqtut anmaruanik iluvignik.
 Atugaat uqatinj uqaqhutinj sagluuqtuanik,
 uqalhinjich atriqaqhutinj nimigiam tuqunanatun,

Psalm 5:9

Psalm 140:3

14 qaninjich immaukkaqhutinj uqapiluutinik uqamaqluutiniglu,

Psalm 10:7

15 ataramik tuqqutchihiinaanuplutinj iñunjik,

16 napmun aullaqaminj piyaqquiñaqhutinj iñunjik

suli sakiqniuqtitchiplutinj.

Isaiah 59:7-8

17 Ilitchuqingitchaat qanuq iñuuniaiksraqtinj qiñuiññakun.

18 Piitchuq taluqsriñigmik Agaayyutmik iluqanjitñi."

Psalm 36:1

19 Pakmapak ilisimagivut una, Agaayyutim maligutaksraña qaisaña Moses-mun
 aqalatchiruuq iñunjik aatchuusriaqaqtuanik taavrumiña maligutaksramik. Tarra
 kiñapayaaq patchisiksraqagumiñaitchuq tupigingiñigmigun maligutaksramik, ilipsiunniin.
 Aa, Agaayyutim patchisiqutigisigaa iñupayaaq nunami atanniñglugu.

20 Taatnamik kiñaunniin nalaunñasriyumiñaitchuq Agaayyutmi maligutchihiñaitigmigun
 maligutaksram atuqukkanjanik, atakkii maligutaksram qiñiqtilhiñagagigaatigut qanutun
 killuqsaqtilaaptiknik.

Qanuq Agaayyutmun Iñuich Nalaunñasripchalhat

21 Aglaan pakma Agaayyutim sagvigñigaa qanuq iñuich nalaunñasripkaqtilaaña inmiñi,
 piqutiginaiglugu maligutaksraq. Agaayyutim uqautigigaa inilgaanimma aglausimaruakun
 maligutaksrakun suli sivuniksriqiritigun.

22 Agaayyutim iñuich nalaunñasripkañigai inmiñi ukpiqsrihatigun Jesus Christ-mik.
 Taamna ilumutuuruq iluqaitñi tunnaviqaqtuani Jesus Christ-mik kisianik. Iluqatinj iñuich
 atirut:

23 atakkii iñupayaat killuqsagñiqsut, aasriin ayuqlugu Agaayyutim kamanautaa.

24 Aglaan Agaayyutim iñuich nalaunñasripchağagigai inmiñi ihuaqqutriñigmigun aatchuu-
 tauplugu. Nalaunñasripchağai Jesus Christ-kun tasuqamigich killuqsautmiñ.

25 Tarra Agaayyutim qaitchaa igñiñi tuqqutquplugu aasriin maqipkaqlugu
 auna akiliqsaqlugich killuqsautipayaanjich iluqaisa ukpiqsriuat. Taamna piñigaa
 qiñiqtitichuklugu nalaunñasruaali natqigutriñigmigun killuqsautipayaanik, taputiplugich
 killuqsautinjitñik iñuich iñuuruat inilgaan Christ tuqunaiññaan. Agaayyutim anuqsrupluni
 anasriñnuqsangitchai pisigiplugich killuqsautinjich.

26 Taavrumuuna Agaayyutim sagvigñigaa pakmapak nalaunnatilaani suli
 nalaunñasripchaisilaani iñupayaanik ukpiqsriuanik Jesus-mik.

27 Taatniinnioman, uqavigaagutiksraipiaqtugut. Suvaata? Takku
 nalaunñasriyumiñaitchugut Agaayyutmi tupigiguptigu maligutaksraña, aglaan
 nalaunñasriraqtugut ilaani ukpigiguptigu Christ. Ukpiqsriñhum nutqaqtitkaa iluqaan
 uqaviliq.

28 Takku ilisimarugut iñuk nalaunñasripchakkautilaananik Agaayyutmi ukpiqsriñkun
 Jesus Christ-mun, maligutchiñiqmiguungitchuaq maligutaksramik.

29 Uvva Agaayyun Jew-ñuruat kisimij Agaayyutigivatrun? Agaayyutigingitmivatrun
 Jew-ñungitchuat? Ilumun ilaa Agaayyutigipmigaat Jew-ñungitchuat.

30 Agaayyutiqañiñiaqtuq atautchimik. Agaayyutim iñupayaat nalaunñasripkağisigai
 ilaani pisigilugu ukpiqsriñhat, Jew-ñuruat nalunaitmiutchiplutinj suli Jew-ñungitchuat
 nalunaitmiutchiñgitlutinj.

31 Uvvami suksraungigñiaqpisigu maligutaksraña Agaayyutim malikkaptigu ukpiqs-
 riñikuagaaq? Qañaa! Ukpiqsriñhum ilumun atuumapkaqtağaa maligutaksram atuqukkanja.

4

Abraham-ŋum Atrikusrautaulha

¹ Abraham, sivulliuruaq Jew-ŋuruapayaanun, urrakusrautigilakput iñuŋmun ukpiqs-riliġmigun nalaunŋasripkakkauruamun Agaayyutmi.

² Nalaunŋasripkaġniġumi Agaayyutmi savaaġmigun tarra uqavigaaġutiksraqaġayaqtuq, aglaan uqavitlaitchuq sivuġaani Agaayyutim.

³ Agaayyutim makpiġaani iñi aglausimaruq, “Abraham ukpiqsriruq Agaayyutmik aas-rii Agaayyutim akuqtuġaa piqutigiplugu ukpiqsriġha nalaunŋasripkakkaupluni.”

⁴ Iñuk savakami akiġiusiaqaġaqtuq. Akiġusiaŋa aatchuutaunġitchuq aglaan akiġikkauraqtuq savaaġmigun.

⁵ Iñuk nalaunŋasritlaitchuq Agaayyutmi savaallautaġmigun, aglaan iñuk ukpiqs-rigumi Agaayyutmik nalaunŋasripkairuamik agaayyutailaamik iñmiñi. Agaayyutim akuqtuġaġigaa taavruma ukpiqsriġha aasrii nalaunŋasripkaqlugu.

⁶ David-ŋum uqautigipmiñiġaa iñuk ilumun quvianamiuniplugu Agaayyutim nalaunŋasripkaqmagu savaallautaġmiguunġitchuaq. Itnaġniqsuq,

⁷ “Quvianamiurut tamatkua
nalaunŋairrutinġich Agaayyutim natqigutipmagich
suli killuqsautinġich matupmagich.

⁸ Quvianamiuruq iñuk
atangum isrummatiginġisaŋa killuutiqaġlugu.”

Psalm 32:1-2

⁹ Taamna quvianamiuliq itpa kisiitñun tamatkunuŋa nalunaitmiutchiqsimaruanun? Naagga! Itmiuq tamatkunuŋa nalunaitmiutchiqsimailaanun. Uqautigianikkikput Abraham-mun ukpiqsriñiplugu Agaayyutmik, aasriiñ piqutigiplugu ukpiqsriġha Agaayyutim akuqtuġniplugu nalaunŋasripkakkaupluni.

¹⁰ Agaayyutim akuqtuġniqpaun Abraham sivuagun naaga aquagun nalunaitmiutchiġhan? Agaayyutim akuqtuġniġaa Abraham sivuagun nalunaitmiut-chikkaunaiñjaan timimiñi.

¹¹ Abraham nalunaitmiutchikkauniqsuq aquvatigun. Nalunaitmiutchiġha ilitchuqqutauniqsuq Agaayyutmun nalaunŋasripkakkaujaniktilaana pisigiplugu ukpiqsriġha. Taatnaqlugu Abraham aapagigaat iluqatin iñuich ukpiqsriruat nalunaitmiutaiñjaġmin suli akuqtukkauruat nalaunŋasripkakkauplutin Agaayyutmi.

¹² Abraham aapagipmigaat tamatkua nalunaitmiutchiqsimaruat. Iluqaġmin nalunaitmiutchiqsimaruat timiġhiñamiktigun kinjuviaġinġitchai Abraham-ŋum, aglaan kisiisa tamatkua ilaan kinjuviaġigai tunŋaruat Agaayyutmik atriplugu aapagikkavut Abraham nalunaitmiutchiġaluaqani.

Agaayyutim Akiqsruutaa Akuqtukkauruq Ukpiqsriġkun

¹³ Abraham kiñuviaġikkaniġu akuqtuirut akiqsruutmik paitchaktaaqtılaaksrajanik nunamik. Aglaan akuqtunġitchaa taamna akiqsruun pisigiplugu tupiksriġi maliġutaksrajanik Moses-ŋum aglaaġikkanaŋik, aglaan akuqtuġaa akiqsruun Agaayyutim nalaunŋasripchaqmagu pisigiplugu ukpiqsriġi.

¹⁴ Uvvaami iñuich akuqtuitlaniqpata Agaayyutim akiqsruutaanik maliġuaġimiktigun atuqukkanat maliġutaksram, tarra ukpiqsriġiq suutnaunayaiñniqsuq aasriiñ Agaayyutim akiqsruutaa suutnaunġilluni.

¹⁵ Maliġutaksram itqaqtitkaa Agaayyutim anasriñjuqsuġuutilaana iñuŋnik tupiksritlaitchuanik maliġutaksrapayaamik. Takku iñuich maliġutaksraitñamin tupiksriñgirrutiksramik piitchut.

¹⁶ Taatnaqhutin iñuich akuqtugagigaat Agaayyutim akiqsruutaa ukpigutiqaqamin, aasriin taamna akiqsruun ilaan aatchuutigigaa akiilluni ihuaqqutriligmigun. Agaayyutim akiqsruutaa akiitñami, iluqağmin qitungagikkañat Abraham-ñum akuqtulhiñaugaat. Akiqsruun taamna ingiññiqsuq kisiitñun Jew-ñuruanun maligaqtuat maligutaksramik. Itmiuq atlapayaanun ukpigutiqaqtuanun Abraham-tun. Ilaa aapagigikput.

¹⁷ Aglaksimalhatun Agaayyutim Makpigaañani, “Aapağutitkikpiñ iñugiaktuanun iñunñun.” Abraham ukpigigaa Agaayyun iñuupchaitlaruaq tuqunjaruanik sulitaiyuiruaq sunik ingitchuanik ilipkağugich.

¹⁸ Abraham ukpiqsriruq niğiugaqaqhuni niğiunağumiñaitchaluaññaan aapagiliutinayağniługu iñugiaktuanun iñunñun, takku niplusriaqaqhuni, “Kiñuviatin iñugiaksigisirut.”

¹⁹ Abraham-ñum ukpiqsriłha Agaayyutmik sayaiqsinginiññiqsuq isrumagaluaññağmi timini tuquniplugu, takku tallimakipiağuyasripluni aasriisulit ağnaat Sarah qitungitlailtłuni.

²⁰ Ukpiqsriłhan uniñğiniñğaa. Ilaan arguaqtunginiñğaa Agaayyutim akiqsruutaa. Ukpiqsriłha sayaktusriłlağniqsuq, aasriin nangağugu Agaayyun.

²¹ Nalupqigingiłlapiagñigaa Agaayyutmun atuumapkağniaqtilaaña akiqsruusriagikkani.

²² Taatnaqhuni Agaayyutim akuqtuğniğaa Abraham nalaunñasripkakkauplugu inmiñi pisigiplugu ukpiqsriłha.

²³ Aglaan tamatkua uqałhich Agaayyutim Makpigaañani Abraham nalaunñasripkakkauniplugu ukpiqsriłhagun aglakkaunginiññiqsut kisianik piqutigiplugu Abraham.

²⁴ Tamatkua uqałhich aglakkaupmiññiqsut uvaptiknun. Agaayyutim akuqtuqmigaa-tigut nalaunñasripkakkaupluta ukpiqsriłiptigun. Ukpigigikput Agaayyun anjpkairuaq Jesus-mik Atannaptiknik tuqułigmiññi.

²⁵ Jesus tuqukami akiliğñigai navguııqput aasriin anjpkakkaukami tuqułigmiñ nalaunñasripkagñiğaatigut Agaayyutmi.

5

Qiñuiğutikkauliq Agaayyutmi

¹ Taatnamik nalaunñasripkakkaupluta Agaayyutmi ukpiqsriłiptigun qiñuiğutikkaurugut Agaayyutmun atannaptigun Jesus Christ.

² Ilaan añmağniğaa utlautiłiksraqput Agaayyutmun aasriin pakma ilitchuqsriłuta ihuaqqutaanik. Quviasrukhta quyagikput Agaayyun ilaliutiłiksraqput kamanautaani ilaatnigun.

³ Uvvasuliuna, quviasruutigipmigikput sakiqniuliptigun, ilisimaplugu sakiqniugutit anuqsrusripkahuta.

⁴ Anuqsrułiq tikiutruruq Agaayyutim ihuaksriłhanik, aasriin ilaan ihuagigumisigut niğiugaqaqtugut.

⁵ Aasriin niğiukkam qapiqtaqtinniangitchaatigut, takku Agaayyutim aatchuğaatigut Ipqitchuaq Irrutchimik, aasriin taavrumuuna qiñiqtitkaatigut qanutun piqpagillapiaqtilaaptiknik.

⁶ Uvaptiknik ikayuğumiñaiapiaqtitluta piviksraq nalautitman Christ tuqqutigai agaayyutailaani.

⁷ Nallipsaunniin tuqqutisunñiangitchaa anniqsuqsaglugu atla iñuk. İlaatnisamma iñuum tuqqutinayağaluaqpalukkaa nakuuruaq iñuk,

⁸ aglaan Christ tuqqutigaatigut killuliqiraupkaqhuta. Taavrumuuna Agaayyutim qiñiqtitkaa piqpaksriłlapialı uvaptiknik.

⁹ Nalaunñasripkakkaaurugut Agaayyutmi augikkañagun Christ-ñum tuqqutaupman. Taatnaqhuta nalupqisungipiaqtugut Christ-mun annautiniaqtilaaptiknik Agaayyutim qinnautaaniñ uvlumi atanniğvinmi.

¹⁰ Uumigiraupkaqhuta Agaayyutmi ilaan qiñuigutigaatigut inmiñi tuqqutaułhagun igñigmi. Pakma Agaayyutim ilauraagiliutipmatigut nalupqinaitchuamik annautigisigaa-tigut igñigmi iñuulhagun.

¹¹ Uvvasuliuna, pakma quviasruutigillapiagikput Agaayyun atannaptigun Jesus Christ qiñuigutriruakun uvaptiknik Agaayyutmun.

Adam-lu Christ-lu

¹² Killuqsaun tikiumaniqsuq iñupayaanun takku iñuqqaq Adam killuqsaqtuq suli pisigiplugu killuqsautaa tuqułiq tikiumpmipluni iñupayaanun. Iluqatin iñuich tuquruk-sraguñiqsut takku iluqani iñuk killuutiniktuq.

¹³ Iñupayaat iñuuruat killuqsağniqsut Moses-ñum akuqtunaiññaanunniiñ maligutaksramik Agaayyutmiñ. Aglaan Agaayyutim iñuich patchisauniñgitchai killuqsautikun takku piqangitlutinsuli Agaayyutim maligutaksrajanik.

¹⁴ Adam tuquniqsuq tupiksriñgitluni Agaayyutim tillisaanik. Iñupayaq Adam-miñaglaan Moses-mun tuquruksrauniqsuq. Aglaan tuquruksrauruttuq killuqsangitchaluanñagminj taatnatun Adam tupiksriñgitmatun. Adam atriqagñiqsuq Christ-mik aggiqsuksrauruamik sivuniksrami. [Aglaan Adam tuqułigmik pipkaipman Christ iñuulhaqtitchiruq.]

¹⁵ Aglaan Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa atriqangitchuq Adam navguiłhatun. Iluqatin iñuich tuqurut pisigiplugu atautchim iñuum navguiłhagun. Aglaan Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa iluaqutaagun atautchim iñuum Jesus Christ-ñum kamanatluktuanjuruq [navguiłhaniñ iñuum Adam].

¹⁶ Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa atlauruq atautchim iñuum killuqsautaniñ. Takku aquagun atautchim killuqsautaan tikiumaruq atanniqsuiłiq iluqaitñun tuqqutak-sraguñniplugich. Aglaan aquatigun kisiññaitchuat killuqsautit tikiumaruq Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa iluqaitñun nalaunñasipkağniplugich.

¹⁷ Atausriq iñuk killuqsağniqsuq aasriñ piqutigiplugu ilaan navguiłha tuqułiq umialiktun aňalatchiaqsiruq iluqaitñik iñunñik. Aglaan qanutun kamanatluktigiva savaaqalha atautchim iñuum Jesus Christ! Iluqatin iñuich Agaayyutim nalaunñasripkakanj inmiñi kamañtuakun iluaqutriłigmigun aňalatchigisirut umialiktun iñuumialigmikni uumuuna Jesus Christ.

¹⁸ Tarraami, piqutigiplugu atautchim iñuum navguiłha Agaayyutim tuqqutak-sraguñniğai iñupayaat. Taatnatuntuuq piqutigiplugu atautchim iñuum nalaunñaruam savaañja Agaayyutim qaiññiğaik natqigutriłiglu killuqsautinik iñuuliglu iñupayaanun [ukpiqsriuanun].

¹⁹ Atausriq iñuk tupiksriñgitluni Agaayyutmik, taatnaqhutin iñupayaat killuliqiriguqtut. Aglaan atautchim iñuum tupigiplugu Agaayyun, taatnaqhutin iñupayaat nalaunñasripkakaugisirut.

²⁰ Agaayyutim qaitchiñiğaa maligutaksraña Moses-kun. Taavrumuuna iñuich ilitchugirağigaat qanutun killuqsautilaaqtin navguiłigmiktigun Agaayyutim maligutaksraña. Aglaan killuqsaun iñugiaksitmukman Agaayyutim iluaqutaa iñugiaksitmutluktuq.

²¹ Tarrali killuqsaun aňalatchipluni tuqułikun, aglaan Agaayyutim iluaqutaa aňalatchiruq nalaunñaruakikun tikiutiluta iñuuligmun Jesus Christ-kun atannaptigun.

6

Tuqunaruq Killuqsautmun Aglaan Iñuupluni Christ-kun

¹ Taamna taatniitman, killuliqituiñaqtuksrauvisa qiñiqtitchağlugu qanutun Agaayyun iluaqutriłiqaqtilaaña?

² Qañaa! Ukpiqsrigupta Christ-mik tuqunaruqut killuğmun. Qanuğuta iñuuniaqtuiñagisiñiqpisa killukun?

³ Puuyugniqpisi, iluqapta paptaakkaukapta Christ Jesus-ŋum atqagun piqasriutirugut ilaan tuqułhanun.

⁴ Taatnaqhuta paptaakkaukapta iluviqataurugut Christ-mi aasrii piqasriutipluta tuqułhanun. Aasriiñ Christ-tun aņipkakkauruatun tuquņaruaniñ kamanautiqaqhuni saņņiagun Aapauruam, uvaguttuq akuqtuirugut nutauruamik iņuułıgmik iņuuruksraupluta taavrumuuna.

⁵ Takku piqasriutipluta Christ-ŋum tuqułhanun paptaakkaukapta, taatnatun piqasriutigisipmiugut aņipkakkaułhani iņuuniaguta.

⁶ Iļisimagikput una, Christ kikiaktuutrikkaupman iņuułıgruaqput kikiaktuutrauqataurut ilaani, saņņia killuqsautim piyaqququplugu, savaktaagruutqunğıguta killuğmun.

⁷ Kiņapayaaq tuquruuq aņalatingıguuruq killuqsautmun.

⁸ Ukpıgıgikput tuquqataukapta Christ-mi iņuuqataugisiņiņluta ilaani.

⁹ Iļisimagikput Christ aņipkakkauruuaq tuquņaruaniñ tuqqutqıkkumiñaipiałha. Tuqułhum aņalatlaiğņiğaa.

¹⁰ Christ tuqukami tuquniqsuq atausriğmiaqhuni akiilısukługu saņņia killuqsautim. Pakma iņuuruq, iņuutuiñaqhuni Agaayyutmun.

¹¹ Iļipsiļiasriiñ isrummatigiruksraurusri ilipsitņik tuquņaruatun ililıstri saņņianun killuqsautim aasriiñ iņuulusri Agaayyutmun uumuuna Christ Jesus-kun.

¹² Taatnağusri killuqsautmun aņalatitnagich timigikkasi maani nunami. Aņalatitnagu pisugruaļipsitņun.

¹³ Atusruņaqnagich sulliņgi timigikkapsi savaktillugich nalaunņaitchuamik. Aglaan qaitchisitchi ilipsitņik Agaayyutmun iņuktıtun aņipkakkauruatun tuquņaruaniñ sulı pakma iņuuruatun Christ-mi. Aņalatitchiğiņ sulliņgi timipsi Agaayyutmun, aasriiñ atugumausri nalaunņaruamik.

¹⁴ Killuqsautim aņalatlaiğņiağasri takku iņuunğıtchusri tupiksriļipsiğun maliğutaksramik aglaan iņuurusri Agaayyutim iluaqquataagun.

Savaktaagruułha Nalaunņarualığmun

¹⁵ Qanuğisiņiqpisa? Pakma iņuunğıqsugut tupiksriļiptiğun maliğutaksranik Moses-ŋum qaisaņanik aglaan iņuurugut iluaqquataagun Agaayyutim. Taamna pisigiplugu killuqsauraaqtuksrauvisa? Qaņaa! Killuqsaaqtuksrauıumiñaitchugut.

¹⁶ Iļumun ilisimagiksi una, qaitņapsi ilipsitņik kisumun savaktaagrugugtusri taavrumuņa. Tupigiraksrağagıgiksi taamna iņuk sulı ataniğigiksi. Tupiksriļipsi killuqsautmik tuqupkağisigaasri. Aglaan tupigikapsiun Agaayyun ilaan nalaunņasripchagagıgaasri iņmiņi.

¹⁷ Qaaniqsuami savaktaagrugikkaņasri killuqsautim, killuğmik aņalatiqaqhusri. Aglaan quanaqtuq Agaayyun, pillapiaqhusri tupigigisri ilisauttutauruat ilipsitņun.

¹⁸ Aasriiñ annaktitaunānikhusri killuqsautmiñ savaktaagrugugtusri pakma nalaunņarualığmun.

¹⁹ Uqautigigiga savaktaagruuıiq uqalığnik kaņiqsiñaqtuani takku kaņiqsimmagıksitquplıstri. Qaaniqsuami qaisimapmatun ilipsitņik savaktaagrugipkaqhusri killuqsautmun sulı killuliqııığmun, taatnatuntuuq pakma qaitchuksraurusri ilipsitņik savaktaagrugipkağusri iņuunialığmun nalaunņarualıkun iluqnauqhusri Agaayyutmun.

²⁰ Qaaniqsuami savaktaagruuņapsi killuqsautmun iņuuniatlaitchusri nalaunņarualıkun.

²¹ Savaaqagtusri pigiitchuanik aasriiñ taatnatchim iņuutchim pakma kaņjugilikkapsi anniqsunğıtchaasri aglaan tikiutriraqtuq tuqułıgmik.

²² Aglaan pakma annaktitaunāniktusri killuqsautmiñ savaktaagruliutıplıstri Agaayyutmun. Iluqnauqhusri ilaanun savaaqatlasrirusri akuqtuiyunaqtuamik Agaayyutmun aasriıli Agaayyutim akilıññiağasri isruitchuanik iņuułıgmik.

²³ Kiña killuqsaktuq akuqtuiruq killuqsautim akiliutaanik –tuquhigmik. Aglaan Agaayyutim akiilaq aatchuutigigaa isruitchuaq iñuuhq tamatkununa atausriñjuqatauruanun Christ Jesus-mun atannaptiknun.

7

Atrikusraun Ilaqatnikun

¹ Aniqatiut, iluqasri kanjqsimagiksi maligutaksraq Moses-ñum aglaagikkaña. Iisimapmigiksi maligutaksramun aňalaxha iñuk iñuusrugaaññagmi.

² Uvvaami taamna urriqsruutaupmiuq, agnaq nayuutigisiruq maligutaksrakun aňutmikni iñuuniqtutilaanani. Aglaan aňutrin tuqukpan ilaqatnitqihñauruq tuvraqługu maligutaksraq.

³ Aglaan ilaqatnikkumi atlamik aňutmik uiñi iñuunñaan, maligutaksram nipliutigigaa sayuñaruñuniplugu. Aglaan aňutrin tuqukpan agnaq ilaqatnitqihñauruq. Taatnaqhuni ilaqatnikkumi atlamik aňutmik uiñi tuquanikpan patchisaitchuq maligutaksramiñ.

⁴ Aniqatiumaan, taatnatun itmiuq ilipsitñun. Christ tuqupman, tuquqatigiruaton pigiksi, aasriñ aglausimaruat maligutaksrat aňalangigaaasri. Pakma pigiliutipkaqtusri atlamun. Pigiliutigaasri aňitqiksitaauruam tuquhigmiñ. Tarraasriñ iñuuruksraurusri Agaayyutmun savautilugu.

⁵ Qaaniqsuami iñuusrugaaññapta kanjgruaqtakun pisugruahipta aňalatagigaa timigikkaqput pisigiplugu maligutaksraq. Tarra savaaqaqtugut savaktaksraginğisaptiknik maliglugu maligutaksraña Agaayyutim. Suragapayaapta tikiutigaatigut tuquhigmun.

⁶ Pakma patchisaikkaaurugut maligutaksramiñ, aasriñ tuquñaruaton ililuta maligutaksramun isiqtagipluta qaaniqsuami. Taatnaqhuta pakma savautingitchikput Agaayyun utuqqakun aglausimaruakun maligutaksrakun, aglaan pakma savauti-aqsigikput Ipqitchuakun Irrutchikun iñuunñapta nutauruamik iñuuhigmik.

Maligutaksraglu Killuqsaunlu

⁷ Isrumavaluktusri nipliğñipluña killuqsaunlu maligutaksraglu atiniplugik taapkuak. Taatniingitchuq. Aglaan maligutaksrakun kanjqsigiga killuqsautim qanuutautilaaña. Nalunayağiga kaviugutiliq maligutaksram nipliutigingitpagu nalaunñaiññiplugu itnautauruq, “Kaviuqnak.”

⁸ Aasri killuqsautim pisaasruqsipluni atuqtitkaqsipluña taavrumiña tillitmik sulis qanusripayaamik nalaunñaitchuamik. Aglaan maligutaksraitman killuqsaun sanñiksraitchuq.

⁹ Iñuuniağuuqaluaqtuami maligutaksraiilaakun ilitchuğigaluaqnagu maligutaksraq. Aglaan maligutaksram ilitchuğipkaqmagu tilliñ tarakñaaglaan killuqsaun uummatqiaqsiruq. Taatnaqluña iñuutichikun tuquruña.

¹⁰ Tilliñ tikiutriruksraqtuq iñuuhigmik uvañnun tikiutripiaqtuq tuquhigmik.

¹¹ Killuqsautim kinnipluña tillisikun tuqupkağaña iñuutichikun.

¹² Tarra aglausimaruq maligutaksraq ipqitchuq. Taatnatuntuuq tilliñ ipqitchuq nalaunñapluni nakuupluni.

¹³ Itnautauniqpami? Qanusrim nakuuruam tikiutiniqpaña tuquhigmun? Qañaal Killuqsautim atuqlugu nakuuruq [tilliñ] tuqupkağaña. Taamna atummiruq uvañnun qiniqqupluña qanusriutilaanani killuqsautim. Tilliñ qiniqtitağigaa killuum pigiillapiaqtilaaña.

Añuyaktuiñaliq Killuqsautmik

¹⁴ Iisimagikput maligutaksram agaayyutmiqnisaulha, aglaan uvaña animaruña kanjgruaqtaqluña. Killuum aňalatagigaaña tigutaanupmatun.

¹⁵ Kanjicsitlaitchiga suraḡahḡa. Piñgitchitka nakuuruat pisukkatka, aasriiñ suraḡaqłuna pigiitchuanik uumigikkamnik.

¹⁶ Aasrii atuḡupkich atuḡunḡisatka uumigiplugich, anḡigiga malḡutaksram nakuutilaana.

¹⁷ Nutauruam iñuutchima pipkangitchai tamatkua uumigikkatka. Aglaan ilitqusriḡruaḡma ilumni pipkaḡaḡigai.

¹⁸ Ii, ilisimagiga ilitqusriḡruaq ilumni nakuunḡisilaana, atakkii kanḡruaḡtaḡaqłuna uvamni. Suraḡaḡukkaluaḡigiga nakuuruaq aglaan suraḡalguitchiga.

¹⁹ Atunḡitchaḡigiga nakuuruaq atuḡukkaḡa aasriiñ atuḡługu pigiitchuaq atuḡunḡisaḡa.

²⁰ Taatnaḡługu atuḡuunḡupkich atuḡunḡisatka, nutauruam iñuutchima atuḡtingitchai tamatkua, aglaan ilitqusriḡruam ilumni atuḡtitagigaaḡa tamatkuniḡa pigiitchuanik.

²¹ Taatnaḡługu ilitchuḡigiga taamna ilumutuuliḡ, suraḡaḡsaḡama nakuuruamik pigiitchuam nayuḡaḡigaana.

²² Uvva uummatimni quviasruutigigaluḡigiga Agaayyutim malḡutaksraḡa,

²³ aglaan qiñḡigiga atla malḡutaksraq aḡalatchiruaq timimnik. Timima malḡutaksraḡan aḡuyakkaa akilliḡiḡługu malḡutaksraq isrummatimni. Taamna atla malḡutaksraq aḡalatchiruaq timimnik killuum malḡutaksraḡigaa, taavrumaasrii aḡalatchiruam tigutaagiliutipluna.

²⁴ Ihuilliḡnaḡniaqpat! Iñukniaq uvaḡni! Kia annautigisivaḡa taavrumakḡa timimiñ tikiutriruamiñ tuḡuḡimun?

²⁵ Agaayyutim annautigisigaana. Quyagiga ilaa anniqsuḡłuḡmaḡa uumuuna Jesus Christ atannaptigun! Tarraasriiñ isrumamni kamagisukkiga Agaayyutim malḡutaksraḡa, aglaan ilitqusriḡruaḡma tigutaagipkaḡaḡa malḡutaksraḡanun killuum.

8

Aḡalatillutin Irrutchikun

¹ Tarraami pakma, Agaayyutim tuḡqutaksraḡutqikkumiñaitchai tamatkua atausriḡḡuḡatauruaḡ Christ Jesus-mun.

² Takku malḡutaksraḡan Irrutchim tikiutriruam iñuuliḡmik Christ Jesus-kun patchisaḡaḡa malḡutaksramiñ tikiutriruamiñ killuḡmik sulii tuḡuḡimik.

³ Agaayyun savaktuḡ malḡutaksram savaaḡilguisaḡanik. Malḡutaksraq iñuk nalaunḡasripchatlaitchaa Agaayyutmi sukununniñ, takku killiḡiḡaḡtuḡaḡupluni kamagitlaitchaa malḡutaksraq. Agaayyutim tuyuḡigaa iḡñḡikkani nunamun timiḡaḡługu iñuutḡuplugu uvaptiktun sulii akilliḡiḡitḡuplugu killuḡsaḡmun. Taavrumuunaasriiñ Agaayyutim piyaḡḡutaksraḡuḡniḡaa killuḡsaḡun aḡalatchiruaḡ killukun pisuḡiḡruaptiknik.

⁴ Agaayyutim kamaksritlasripkaḡaatigut nalaunḡaplutiḡ atuḡukkanatnik malḡutaksram. Pakma iñuuniaḡtuḡut malḡiḡiḡıḡuḡ kanḡiḡruaḡput aglaan malikıḡuḡ Irrusriḡ.

⁵ Tamatkua aḡalatittuat irrusriḡruamun iñuusruurut quyaliñiaḡługu irrusriḡruaq. Aglaan tamatkua aḡalatittuat Iḡqitchuamun Irrutchimun iñuusruurut quyaliñiaḡługu Iḡqitchuaḡ Irrusriḡ.

⁶ Iñuum isrummataa aḡalatmagu irrusriḡruaḡan ittaḡtuḡ tuḡuḡiḡ, aglaan isrummataa aḡalatmagu Iḡqitchuam Irrutchim ittaḡtuḡ iñuuliḡ sulii qiñuiñiaḡ.

⁷ Taamna ilumutuuruḡ takku iñuum isrummataa aḡalatpagu ilitqusriḡruaḡan akitiñḡsimaagaa Agaayyun. Taamna tupiksrisingitchuḡ Agaayyutim malḡutaksraḡanik; takku tupiksrilḡuitłuni.

⁸ Tamatkua iñuich aḡalatittuat kanḡiḡruaḡmiknun quyaliḡuitchaat Agaayyun.

⁹ Aglaan ilipsi aḡalangitchaasri kanḡiḡruaḡtapsi. Aḡalatkaasri Iḡqitchuam Irrutchim, ilumun taamna Irrusriaḡa Agaayyutim inniḡpan ilipsitñi. Aglaan kiña iñuk piḡanḡitpan Irrusrianik Christ-ḡum piḡiḡitchaa Christ-ḡum.

¹⁰ Killuḡsaḡtim timigikkasi tuḡḡaḡkaḡai, aglaan Christ itpan ilipsitñi Iḡqitchuam Irrutchim qaitchigaasri iñuuliḡmik takku Christ-ḡum nalaunḡasripkaḡhusri Agaayyutmi.

¹¹ Agaayyutim Ipqitchuaq Irrusria anitqiksitchiruaq Jesus-mik tuqunaruaniñ iñuukpan ilipsitñi, taavruma Ipqitchuam Irrutchim iñuuruam ilipsitñi qaitkisipmigaa iñuudiq timipsitñun tuqusrağumaruanun.

¹² Taatnaqhuta aniqatiumaan, anjalatitnata kanigruaqtamun. Iñuuniaqtuksraungitchugut tumigitqukkanagun killuqsautim.

¹³ Iñuuniağupsi kanigruapsigun tuquniaqtusri. Aglaan Ipqitchuam Irrutchim ikayuqtitchupsi nutqautitlasriługu killiqihqsi tarra iñuuniaqtusri.

¹⁴ Ililgaagillapiagai Agaayyutim tamatkua sivulliuqtittuat Ipqitchuamun Irrutchimun.

¹⁵ Ipqitchuam Irrutchim akuqtukkaqput irrusriingitchaa tigutaaqsiuhum iqsiłhumlu. Ipqitchuam Irrutchim pigikkapta ililgaagiliutipchagaatigut Agaayyutmun. Taavrumuuna Ipqitchuakun Irrutchikun niplitlasrirugut, “Abba, Aapaan.”

¹⁶ Taavruma Ipqitchuam Irrutchim ilitchugipkağaatigut nalupqinaiqługu Agaayyutmun ililgaagitilaaptiknik.

¹⁷ Agaayyutim ililgaaginiqpatigut tarra akuqtuigisirugut ikayuusrianik piksirrutaiñik uvaptiknun. Akuqtuigisirugut tamatkunina Agaayyutmiñ piqatigilugu Christ. Aglaan nagliksaaqtuksraurugut atrilugu Christ nagliksaałha. Taatnaqqaaguta piññaktaaqagisirugut kamanautmik atrilugu Christ.

Sivunnaptikni Ittuaq Kamanaun

¹⁸ Uvva pakma nagliksaaqsiurugut. Aglaan nagliksaałqput pakma atriqağumiñaitchuq ilaan kamanautaanun sagviğñiakkananun uvaptiknun.

¹⁹ Iluqani Agaayyutim iñiqtaña utaqqitłailłapiagağataqtuq Agaayyutim sagviłiksrajanik kisut qitunğagipiaqtilaanjitñik.

²⁰ Suapayaaq Agaayyutim iñiqtaña piunğiqsağumaruq, pisuligingisağmigun aglaan Agaayyutim sivunniutaagun. Aglaansuli niğiuqaq ittuq:

²¹ Iluqani Agaayyutim iñiqtaña anjalangigñiağaa piunğiqsitchirağaqtuam, aglaan piqatauyumiñaqsiługu kamañtuamun patchisałigmun piqatigilugich Agaayyutim ililgaani.

²² Ilisimagikput iluqaisa qanusripayaat Agaayyutim iñiqtañiñ utaqqilhat uvunanaglaan ihuilliuğaluanğamin, atrilugu ağnaq aulliyautikmatun.

²³ Kisimiłhiñauñgitchuat tamatkua iñiqtat utaqqirut aglaan utaqqipmiuguttuq ihuilliuğaluanğapta irrutchiptigun. Agaayyutim aatchuğaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik nalupqinaiqutauplugu. Aasriñ utaqqigikput Agaayyutmun qitunğagiliutipiaqtilaaksraqput. Utaqqigikput timigikkapta simmikkauliksraña.

²⁴ Taamna niğiuğisagikput anniqsukkau'apta. Qiñianiksimaniguaptigu taqqikkaqput taamna niğiuğayumiñaiññayaqtuq. Iñuich niğiutlaitchut qanutchimik pigiliutianikkağmiknik.

²⁵ Aglaan niğiuğaqagtugutsuli qanutchimiktamma piññaktaagianingisaptiknik, utaqqigikput anuqsrusripluta aasriñ kimmutigillapiaqługu.

²⁶ Ipqitchuam Irrutchim ikayuqsimaagaatigut pilguirrutiptigun. Takku nalurugut qanuq agaayuliksraptiknik; aglaan Ipqitchuam Irrutchim inmiñik uqautigipluta Agaayyutmun qiniqqaluktualigataqhuni uqautigilguisaptigun.

²⁷ Agaayyutim qiñiğagigai iñuich uummatinich. Ilisimagaa isrummataa Ipqitchuam Irrutchim, takku Ipqitchuaq Irrusriq uqapsaagutripluni Agaayyutmun piqutigiplugich iñugikkanjı tuvraqługu pisulha.

²⁸ Ilisimagikput, supayaatigun Agaayyutim savaqatigirağigai nakuuliksrajanatnun piqpaksriruat inmiñik, tamatkua ilaan tuqlukkani tuvraqługu sivunniutigikkani.

²⁹ Agaayyutim ilisimaniğai tamatkua tuqlukkani iñiqsigaluaqani nunamik. Piksraqtaaginiğai atriqaquplugich igñigmisun. Taavrumuuna Jesus sivulliuğniqsuq akunğatni iñugiaktuat aniqatigiich.

³⁰ Taatnaqlugich Agaayyutim piksraqtaagikkani tuqlugñigai, aasriiñ tamatkua tuqlukkani nalaunnasripkagai inmiñi. Tamatkua nalaunnasripkakkani inmiñi piqatigigisigai kamanautmiñi.

Agaayyutim Piqpaksriħha Christ Jesus-kun

³¹ Tamatkua taatniinniymata, sumik nipliġisitlavisataavrumuuna? Agaayyutim nayuqpatigut kia-unniñ akilliġisugumiñaitchaatigut.

³² Agaayyutim qaitlugu iġñi nagliksaaqtitkaa piqutigipluta. Taatnaqhuni Agaayyutim ilumun qaitchigisigaatigut supayaamik akiilaaglugu.

³³ Kiami patchisigisivagich iñui Agaayyutim piksraqtaagikkani? Agaayyutim kisimi nalaunnasripkaqsimagai.

³⁴ Kiña nipliġisiva Agaayyutim iñui tuqqutaksraguñiugich? Kiñaunniñ nipliġumiñaitchuq! Takku Christ Jesus tuqqutigai, aasriiñ anitqiksusq tuquliġmiñiñ. Pakma Agaayyutim taliqpian tunjaaniñ uqapsaagutigaatigut ilaanun.

³⁵ Qanutchim piiqsitkisivatigut piqpaksriħhaniñ Christ-ñum? Sakiqnam naaga iluilliuħhum naagaqaa nagliksaaħhum naaga kakkaaqsuħhum naaga atnuġaanjilliuħhum naaga navianniũhum naagaqaa tuquħhum?

³⁶ Aglausimaruuq Agaayyutim makpiġaaniñi,
“Piqutigiplusri tuqqutaurugut ataramik.

Iñuich anallaqlukkaatigut ipnaisun tuqqutaksratun.”

Psalm 44:22

³⁷ Qaṇaa! Iluqaisigun tamatkunuuna sakiqniugutiptigun Agaayyutim akimapkaġaatigut piqpagirigikkapta.

³⁸⁻³⁹ Ii, nalupqigingitchiga sumun piiqsitchumiñaisilaaqput piqpaktananiñ Agaayyutim. Tuquħhum unniñ iñuũhum unniñ isragulġich unniñ tuunġaich unniñ sut pakma ittuat unniñ tikisaksrat unniñ sanġich unniñ sut ittuat quliptikniũ atiptikniũ naagaqaa sumunniñ iluqaani nunami piiqsitchumiñaitchaatigut Agaayyutim piqpaksriħhaniñ ittuamiñ Christ Jesus-mi atannaptikni.

9

Agaayyunlu Iñuksraqtaaniũ

¹ Atausriñuqatapluṇa Christ-mun suli analatiqaqluṇa Ipqitchuamun Irrutchimun nalupqigingitchiga qauġrimmaġiutillautamni uqalġiga ilumutuuruamik. Saglungitchuṇa itna uqaqama,

² Ihuilliuallapiaġaqtuṇa suli alianniullapiaqtaqluṇa piqutigiplugich Jew-ñuruat.

³ Uvvatuq ikayutlalagich Jew-ñuruat aniqatitka iñuqatitka. Uvvatuq anasriñuqsakkaulaṇa piiġluṇaunniñ Christ-miñ ikayuġumiñagupkich anniqsuhksraṇatnun.

⁴ Israel-aagmiut iñuġigai Agaayyutim piksraqtaagiplugich. Ilaan tiguaginiġai piqatlasriplugich kamanautmiñik. Ilaan qaiññiġaa ilinjitñun sivunniugutni suli maligutaksraṇa [Moses-kun] suli agaayumaagvik suli akiqsruutniũ.

⁵ Qitunġaġigaich kamaqaqtuat sivulliapta, aasriiñ ilinjitñiñ Christ animaruq Agaayyu-taupluni. Quyanatuq qaṇavak! Taatnatuquvva.

⁶ Itnautigingitchiga Agaayyutmun atunġiññiugich akiqsruutigikkani ilinjitñun. Atakkii kiñuvianġich Israel-ñum ilaṇich Israel-aagmiupiaṇungitchut.

⁷ Suli ilaṇiħhiñaq Abraham-ñum kiñuvianġi ilumun ililgaagigai. Aglaan Agaayyun nipliġ-suq Abraham-mun, “Kiñuviaksratin akiqsruutigikkatka itkisirut Isaac-miñ.”

⁸ Itna ittuq, iluqaisa Abraham-ñum kiñuvianġi Agaayyutim ilumun ililgaagingitchai, aglaan kisiisa tamatkua ililgaagiliutikkani Agaayyutim animaruat akiqsruutaagun Abraham-mun.

⁹ Agaayyutim akiqsruġniġaa Abraham itna, “Nalaullugu piviksraq utigisiruṇa aasrii Sarah iġñiqaġisiruq.”

¹⁰ Taamnałhiñaungitchuq. Rebecca-m malgik igñak aapaqaqtuk sivulliaptiknik Isaac-mik.

¹¹⁻¹² Aglaan malguk igñak anigaluaqnagik Agaayyutim uqautigaa Rebecca, “Aapiyanan savautigisigaa nukatchiani.” Agaayyun nipliğñiqsuq taavrumiña nukatpiağruk savaaqağaluaqnagik nakuuruamik unniñ pigiitchuamiglu. Taavrumuuna ilitchugigikput, Agaayyutim piksraqtaaginiğaa atausriq sivunniutigikkağmigun pisuligikkağmigunlu. Piksraqtaagiyumiñaitchaa iñuk savaaqağhagun.

¹³ Agaayyutim uqałha itniinniqsuq, “Piksraqtaagigiga Jacob aglaan piksraqtaagintługu Esau.”

¹⁴ Qanuğmi nipliğisivisa taavrumuuna? Agaayyun nalaunñaitpa? Taatniingitchuq!

¹⁵ Agaayyutim Moses nipliutigaa,

“Qiñiqtitkisigiga iluaqutriłiğaa kisumun iluaqutisrukkamnun.

Qiñiqtitkisigiga ilunñuksriłiğaa kisumun ilunñugisrukkamnun.”

Exodus 33:19

¹⁶ Taatnağumi Agaayyun piksraqtaaqagñiangitchuq iñuich pisuligikkañatigun unniñ savautigisrukkañatigun. Aglaan piksraqtaaqagisiruq ilunñuksriłiğmigun.

¹⁷ Agaayyutim Uqałhan nipliutinigaa atanga Egypt-ñum, “Atanıquqtikikiñ qıñiqtitçukługu sanñigikkağa ilipkun. Taavrumuuna atıga uqautaugisıruq iluqaani nunami.”

¹⁸ Taatnağhuni Agaayyutim qıñiqtittağigaa ilunñuksriłiğ kimupayaaq qıñiqtitçukamiun. Suli pitchiğilıqsitkai iñuich pitchiğilıqsitçukkani.

Piksraqtaagikkaauruni Agaayyutim Ilunñuksriłhagun

¹⁹ Uvva nallipsi apiqsruğisigaña, “Agaayyutim añalatpatıgıt suvaatami killuutiqağnivatiğıt? Kia akillıliqsuğisivaun pisulha?”

²⁰ Apiqsruqnak taatna. Ilvich iñulhiñaurutin. Iñulhiñam apiqsruqtaksrağingitchaa Agaayyun. Taatnatuntuuq iñuum iñiqtañan uqautitłaitchaa, “Suvaata pilıuqpiña taatna?”

²¹ Utkutchiri savaaqaqtuaq qikumik pilıulhiñauruq qanutchipayaamik pisukkumi. Taavrumakña qikumiñ utkusriłiulhiñauruq atautchimik piññaqutigiłhiñagługu aasriñ ilaqataa suaqłuağvigiługu. ²² Agaayyun nalaunñaraqtuq surağapayaagimigun. Iłañitñun iñuich ilaan qıñiqtitçukkaa qinnautni [killuqsautikun] suli sanñiñi. Qiniqqautnaqsıgalu-aqtıługich piyaqquqtaksrağuhutiñ anuqsrutiniğai tamatkua iñuich.

²³ Atlat iñuich ilunñugisrukkani ilaan anuqsrutiniğai ilitchugitquplugu uuk-tuğnağumiñaitchuaq kamanautni. Tamatkua iñuich itqanaiyautiniğai piqaquplugich kamanautmiñik.

²⁴ Aasriñ ilagigaatıgıt taapkua. Agaayyutim tuqlungitchaatıgıt Jew-ñuruaniñ aglaan piksraqtaagıgaatıgıt Jew-ñungitchuaniñ,

²⁵ tuvraqługu nipliutaa Hosea-m itna,

“Nipliğisiruña, Iñugigipsi taapkunuña atchıqsımagałuaakkağmiñun Iñugingitchipsi.

Aasriñ qıñiqtitkisigiga piqpaktağa tamatkunuña piqpagingısamnun.”

Hosea 2:23

²⁶ Hosea-msuli nipliutigigaa,

“Iñugingitchipsi, aglaan kiñuvaatıgıt atchikkaugisırut itna,

Ililgaanı iñuuruam Agaayyutim.”

Hosea 2:1

²⁷ Suli Isaiah-m uqautiginiğai Israel-aagmiut,

“Iñugıallapiaqtut iñugıkanı Israel-ñum.

Atriqaqtut qavianısun tağium siñaani.

Aglaan iñugiakitchuat anniqsukkaugisiñıqsut.

Isaiah 10:22, 23

²⁸ Atanguruam qılamik anasriññuqsagısıgai iñui nunam.”

Isaiah 28:22

²⁹ Tuvraqługu Isaiah-m nipliutaa,

“Atangum Sanñıpayaaqaqtuam iñugiakitchuat sivullıavut iñuupkanğitpagich iluqapta piyaqqukkaunayaqtugıt Sodom-tun suli Gomorrahtun.”

Isaiah 1:9

Israel-aagmiutlu Tusraayugaallautağlu

³⁰ Qanuġmi nipliġisiñiqpisa? Itniinniġsuq, Jew-ḡungitchuat nalaunḡasriñiuranġiññitichuat Agaayyutmi, nalaunḡasripkaġniqsut ukpiqsriḡhiñaqamin.

³¹ Israel-aagmiut maligutlugich maligutaksraq Moses-ḡum aglakkaḡa nalaunḡasriñiaġniqsuq Agaayyutmi taavrumuuna, aglaan nalaunḡasriñiñiqsuq.

³² Suvaatatai? Tunḡangitḡutin Agaayyutmun ukpiqsriḡiġmiktigun, aglaan nalaunḡasriñiaġniqsut tamatkunuuna savaagikkaġmiktigun. Ukpiqsriñiñitnamin atriginiġaich iñuich putukkitqataqtuat putukkisautmun.

³³ Agaayyutim Uqalḡa aglaksimalḡhatun,
 “Iḡisigiga Zion-mun iyaġak iñuich putukkisautiksraḡat.
 Taamna iyaġak paallaktitchiñiaqtuq.
 Kiña taimña tunḡaruuaq Christ-mun, iyaġaktun ittuumun,
 qapiqpaḡayumiñaitchuq.”

Isaiah 8:14; 28:16

10

¹ Aniqatiumaan, uummatimniñ kipiġniugutigigiga iluqatin Jew-ḡuruat anniqsuqu-plugich. Taamna inḡisruutigigiga Agaayyutmun.

² Nipliutigigaluagitka piḡiqillapiaqhutin maligualḡat Jew-ḡuruat Agaayyutmik, aglaan iḡsimanġitchaat nalaullugu tumiksraq.

³ Iḡsimanġitḡutin Agaayyutmun iñuich nalaunḡasripchaġuutilaanḡatnik ukpiqsriḡiġmiktigun, inḡmiknik nalaunḡasriñiallanḡniqsut pisuġiġmiktigun, ilinḡisa qaitchisunġitḡutin inḡmiknik Agaayyutmun. [Taatnaqhutin nalaunḡasritḡaiññiqsut.]

⁴ Christ kinilirvigigaa maligutaksram, aasriñ kiñapayaaq ukpiqsriuaq nalaunḡasripkakkauyumuuq Agaayyutmi.

⁵ Kisupayaaq nalaunḡasripkaġukkumi Agaayyutmi tupiksriḡiġmigun Agaayyutim maligutaksraḡanik, itqagiliun Moses-ḡum aglaan, “Iñuk tupiksriuaq maligutaksrapayaam tillisaiñik iñuugisiruq taapkunuuna.”

⁶ Aglaan uqalḡum nipliutiginiġaa nalaunḡasripkakkauḡiq ukpiqsriḡikun itnaiḡipluġu. “Isrumaniaqnak, Kiña mayuġisiva qilaḡmun (ami atqautityaġluġu Christ)?

⁷ Suli nipliġiñiaqnak, Kiña atqagisiva samuḡa natqitchuamun anḡmaġnimun (ami mayuutityaġluġu Christ tuqunaruaniñ)?

⁸ Itnauvva nipliqsamaruq, Agaayyutim uqalḡhan qalligaatin, ittut qaniqni suli uummatipni.” Taamnatarra iḡisauttun quliaqtuaġikkaqput.

⁹ Ilvich qannapkun nalupqinaigluġu uqagupku, “Jesus atanguruq,” suli ukpiġigupku uummatipni Agaayyutmun anḡitqiksiḡha Jesus tuqulḡhaniñ, ilvich annakkisirutin.

¹⁰ Ukpiqsrigupta uummatiptikniñ nalaunḡasripchaqtugut Agaayyutmi. Taatnaqhuta uqaqalḡaptigun Jesus-mik ukpiġipluġu anniqsukkaaurugut.

¹¹ Agaayyutim uqalḡha itnaġniqsuq, “Kiñapayaaq ukpiqsriḡuni tunḡaruuaq ilaanun qapiqpaḡayumiñaitchuq.”

¹² Agaayyutim Uqalḡhan taputigaa “Kiñapayaaq,” takku atlakaagiiñiñiqsuk Jew-ḡuruaglu Jew-ḡungitchuaġlu. Taamna ataniq ataniġigaat iluqatin aasriñ qaitchipḡuni iñugiaktuanik ikayuutinik iluqaitñun tunḡaruanun inḡmiñun.

¹³ Agaayyutim uqalḡha itnaqhuni, “Atanġum anniqsuġisigaa kiñapayaaq tuqḡuqtuaq anniqsuqpluni.”

¹⁴ Qanuġutin tuqḡuġaġisivat ilaanun ukpiġiġisaġmiknun? Suli qanuġutin ukpiqsrigisivat ilaanik tusraamaisaġmiknik? Suli qanuq tusraagisivat quliaqtuaqtaitchumin.

¹⁵ Qanuġutin quliaqtuaġisivat tuyuġiġitpatin? Aglausamaruq itna, “Qanutun qvianaqtigiva quliaqtuaqtit agġiutripmata tusraayugaallautamik.”

¹⁶ Aglaan iluqagmin akuqtunġitchaat tusraayugaallautaq. Isaiah nipliqsimaniqsuq, “Ataniq, kisut ukpiqsriuat uqauttutigikkaptiknik?”

17 Taatnamik iñuich ukpiqsriľiqsut tusraa'amitruŋ tusraayugaallautaq. Suli iñuich tusraagaat kia quliaqtuaġipmagu uqalıq Christ-kun.

18 Aglaan apiqsruqtuŋa, tusraangiññiqpat tusraayugaallautamik? Iľumun ilinisa tusraagaat. Agaayyutim uqalħa itniittuq,

“Uqalıq siaminniqsuq iluqaanun nunamun.

Iñuich quliaqtuaġaqtut nanipayaaq.”

Psalm 19:4

19 Apiqsrulgitchuŋa, Israel-aagmiut kaŋiqsiñgiññiqpat? Ii, kaŋiqsirut. Sivulliupluni Moses uqaqtuq Agaayyun uqaġnipluġu itna,

“Uvaŋa iñuksraqtaaġingisapkun siqñaliqsitkisigipsi.

Uvaŋa kaŋiqsimaitchuatigun uumitchaktitkisigipsi.”

Deuteronomy 32:21

20 Tuglililıġuġu, Agaayyun nipliġñiqsuq Isaiah-kun taluqsrautaiqsitluġu,

“Paqitkaatŋa tamatkua apiqsruqtanġitchuat ikayuqulutiŋ.

Sagviqsuŋa tamatkunuŋa pakaaqanġitchuanun uvamnik.”

Isaiah 65:1

21 Aglaan Agaayyutim Israel-aagmiut uqautiginiġai Isaiah-kun itnaqhuni,

“Uvlupayaaqman piľhiñaanuruŋa akuqtuġuqłuġich tamatkua iñuich

tupiktaitłutiŋ paaqsaanaruat uvamnik.”

Isaiah 65:2

11

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Iľunŋuksriľli Iñuksraqtaanġitñun

1 Apiqsrulgitchuŋa. Agaayyutim ayaŋniqpagitmi iñugikkani? Qaŋaa! Uvaŋa Israel-aagmiunuruŋa. Uvaŋa kiñuviaġigaanŋa Abraham-ŋum, ilaġigaatŋa sivulliaqaqtuat Benjamin-mik.

2 Agaayyutim ayaksimaitchai Israel-aagmiut piksraqtaaġikkani inilġaan. Iľisimagiksi uqalħa Agaayyutim Elijah-kun, qanuq ilaan iniqsrulħa Agaayyutmun akitñaqłuġich iñugikkani Israel. Elijah nipliqsuq,

3 “Ilinisa tuqulġataġaich sivuniksriqiritin, suli siqumitluġich tunillaġviich. Uvaŋa kisima sivuniksriqiriniñ kisiŋŋuqtuŋa. Pakmaasriiñ tuqunniagaqsipmigaatŋa.”

4 Aglaan qanuq kiuniqpauŋ Elijah? Agaayyutim nipliutiniġaa, “Kisiŋŋunġitchutin. Piqaqtuŋa 7,000 iñunmik Israel-mi putqatangitchuanik atrinun Baal-ŋum.” 5 Pakma taatniitmiuq. Iñugiakkitchuanik Israel-aagmiuqaqmıuq Agaayyutim piksraqtaanġiñik iluaqqutriľiġmigun.

6 Tarraami, anniqsukkaupmata Agaayyutim iluaqquataagun anniqsukkaunġitchut savaaqalıġmiktigun. Anniqsukkauľhiñauniqpata savaaġmiktigun tarra anniqsuġiaq Agaayyutim iluaqquataagun ilumun suunġiññayaqtuq.

7 Taamna taatna atuummiñiqsuq, Israel-aagmiut piññaktaaġinginiññiġaat pakaaġikkaqtin. Aglaan Agaayyutim piksraqtaaġikkaniñ piññaktaaġiniġaat [ilaan nalaunŋasripchaqamigich inmiñi]. Atlataasrii siqquqsipkaġniġaich uummatitiŋ suli naalaġniñġiqhutiŋ Agaayyutimik.

8 Aglausimarıuq Agaayyutim uqalħani itna,

“Agaayyutim isrumalġuiliqsinniġai aasrii kaŋiqsitłaiqhutiŋ.

Taatnaqhutiŋ qiñitlaiġñiqsut irimiktigun

suli tusraatłaiqhutiŋ siutmiktigun.

Taamna atuummiñiqsuq uvluvaŋnunaglaan.”

Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10

9 David-tuuq nipliġñiqsuq,

“Niġiqpałiġmikni napitaulutiŋ naniqtillich.

Paasraaqtilłutiŋ anasriñŋuqsakkaulich.

10 Irigikkaniġich taaqsilutiŋ qiñitlaiġlich.

Tunugikkaniġich piľġuiliġlich sakuuľiġmikniñ.”

Psalm 69:22, 23

¹¹ Apiqsrulgitchuna, Jew-ñuruat ayakmatrun Christ, Agaayyutim taavrumuuna piyaquqtinniqpagich? Qanaa! Aglaan navguiłhata tikiutipkağniğaa anniqsugiaq Jew-ñungitchuanun. Taamna atuummiñiqsuq Jew-ñuruat siqñaliquplugich.

¹² Tarra Jew-ñuruat navguiłhata tikiutipkağniğaa ikayuusriaksraq nunam iñuiñun suli Jew-ñuruat ayaiłhata Christ-mik tikiutiplugu anniqsugiaq Jew-ñungitchuanun. Maatnatarra qanutun nakuutluktigigisiva ikayuusriaksraq taimanigun iluqaisa Jew-ñuruat taputraukpata ilinjtñi Agaayyutim piksraqtaagikkañiñi.

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Ilunñuksriłli Jew-ñungitchuanun

¹³ Pakma uqaqtuna ilipsitñun Jew-ñungitchuanun. Uqqiraqtigigaana Jesus-ñum Jew-ñungitchuanun, aasrii savautriłlamni savaktuna pisuqtilaaqtuna.

¹⁴ Nigiugaqaqtuna iñugikkatka siqñaliquplugich. Taavrumuunaasriiñ ikayuğayaqpalukkitka anniqsuliksrañatnun.

¹⁵ Jew-ñuruat tunutmatrun Agaayyun, ilaa ilauraaniktuq atlanik iñunñik. Aasriiñ sua itkisiva taimanigu Agaayyutim akuqtuqpagich Jew-ñuruat? Taapkua iñugiliutitqikkisigai Agaayyutim, iñuktitun añitqikkauratitun tuqunaruaniñ.

¹⁶ Sivulliq qaqqiaksraq qaisauniqpan Agaayyutmun, tarra iluqani qaqqiaq ipqikkauruq. Suli kanjigikkañi napaaqtum ipqitpata, taatnatuntuuq akiğugikkañi napaaqtum ipqitmiut.

¹⁷ Iłanich akiqqut napaaqtuğiksuamiñ piyakkaurut aasrii akiğua atlakkam napaaqtum iliplugu sivulligmun napaaqtumun. Ilipsi Jew-ñungitchuani atlakkaqtatun akiqqutun ittusri. Pakmaasriiñ sayaqaaqsirusri iñuupmiplusri sivulligmiñ napaaqtumiñ atriqaqtuamiñ taapkunanitun Jew-ñuruatitun.

¹⁸ Taatnaqhusri uqaviksusraunğitchusri tamatkunuuna akiqqutigun piyaqtautigun. Uqaviutiksraitchusri. Suvaata? Ilipsi iñuupkanğitchiksi kanja napaaqtum, aglaan kanjan uumapkağasri.

¹⁹ Nipliłhiñañisuknaqtusri, “Akiqqut piyakkaurut ilaliutitlasripluta napaaqtuanun.”

²⁰ Taamna ilumutuuruq. Aglaan akiqqut piyakkaurut Jew-ñuruat ukpiqsriñğihatigun. Taatnaqhusri ilaliutirusri napaaqtumi takku ukpiqsriplusri. Tarra kamasraaqasri aglaan taluqsrısitchi.

²¹ Agaayyutim napaaqtum akiqqui itingñiñiqpagich nagguvatni, ilaan kipiviaqmiğasri Jew-ñungitchuasrii.

²² Taatnaqhusri ilitchuğigiksi Agaayyutim iluaqqutriłhalu taluqnalhalu. Agaayyutim anasriñnuqsagağigai tamatkua maligutchiñğitchuat inmiñik. Aglaan iluaqqutigaasri iñuuniaqtuiñaqapsi iluaqquutaagun. Taatnangisuağupsi kipikkaugisipmiusri napaaqtumiñ.

²³ Jew-ñuruat ukpiqsritqiaqsikpata Agaayyutmik akuqtutqikkisigai. Agaayyutim pitlallapiaqhuni ilıłhiñaugai kiñumun inaatnun.

²⁴ Ilipsi Jew-ñungitchuani atriqaqtusri akiqqumik kipikkauruamik atlakkamiñ napaaqtumiñ ilaliutiplusriasrii napaaqtullautamun, uvva taamna akiğunğitchaluaqtuaq napaaqtullautami. Jew-ñuruat atriqaqtut akiqqumik nausuuruamik napaaqtullautami, aasriiñ Agaayyutim nalupqinaiglugu ilitqikkisigai napaaqtunatnun.

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Ilunñuksriłli Iluqaitñun Iñunñun

²⁵ Aniqatiumaan, kanjqsitqugipsi uumiña nalunaqhuni ilumutuuruamik, kamasraaqunğitlusri isrumatunilusri. Ilumutuuruuq una: ilalhiñanich Israel-aagmiut tikkanasrigaluaqtut. Aglaan taamna simmiğñaiaqtuq iluqatin piksraqtaanuruat Jew-ñungitchuat utlautikpata Agaayyutmun.

²⁶ Taimanigun iluqatin Israel-aagmiut anniqsugisirut. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani,

“Anniqsuqti aggigisiruq Zion-miñ.

Piigisigaa iluqaan agaayyutailiq kiñuvianjñiñ Jacob-ñum.

²⁷ Tarra piiġupkich killuqsautinjich
tanġiġniġigiga sivunniugutiga taipkunuja iñunjun.” *Isaiah 59:20, 21; 27:9; Jeremiah 31:33, 34*

²⁸ Jew-ñuruat ayañniġaat akuqtungitlugu tusraayugaallautaq. Taatnaqhutin ak-itñiqtuligñiġaat Agaayyun piqutigiplusri. Aglaan Jew-ñuruat Agaayyutim iñugigai pik-sraqtaagiplugich. Piqpagigai piqutigiplugu akiqsruutni sivullianjitiñun [Abraham-munlu, Isaac-munlu, suli Jacob-mun].

²⁹ Agaayyutim isrummitqitlatchuq iñuktigun tuqłukkaġmigun suli aatchuutigun qaisaġmigun ilinjitiñun.

³⁰ Ilaani ilipsi Jew-ñunġitchuani ayakkaqsi tupigisrunġitlugu Agaayyun, aglaan pakma akuqtuirusri ilunñuksriġimik taapkua iñuich tupiksriñġiħhatigun.

³¹ Taatnatuntuuq pakma Jew-ñuruat tupiksriñġitchut Agaayyutmik. Atripługu Agaayyutim nagliksriħha ilipsitñik, ilinjitiñik nagligigisipmigai.

³² Takku Agaayyutim ilisimagai iluqaisa iñuich tupiksrisunġisilaanatul pitchiġiħhatlu. Piqutigiplugich ilaan qiñiqtitchukkaa ilunñuksriħhi iluqaitñun.

Quyyan illi Agaayyutmun

³³ Ii, Agaayyutim umialgutai uktuġnaġumiñaitchut.

Puqiutaalu kañiqsimalħalu isruitчуq.

Kia-unniñ iñuum kañiqsipchaġumiñaitchai Agaayyutim sivunniutai.

Unniñ kañiqsiyumiñaitchaa tumaa.

³⁴ “Kia ilisimavaun isrummataa Atanġum?

Kia qaitchiħhiñauvaun alġaqsrutmik?”

Isaiah 40:13

³⁵ “Kia-unniñ qaitchimaitchaa Agaayyun qanutchimik utiqtitaksrajanik Agaayyutmun.”

Job 41:11

³⁶ Ii, Agaayyutim iñiqtatġigaa suapayaaq.

Suli suapayaaq ittuiñatġuq, ilaagun suli ilaanun.

Kamanaun illi Agaayyutmun qanavak taimuħa. Taatnatuq.

12

Qaiħlusri Agaayyutmun

¹ Taatnaqhusri, aniqatiumaan, Agaayyutim qiñiqtinjanikmatigut ilunñuksriġimimiħ ik iniqsruaġipsi timigikkasri iñuuruanjulugich tunillautigiquplugich ilaanun, ipqiħuni suli quyaqnaġumi ilaani. Taamnatarra savautriħiksraqsi ittuq Agaayyutikuagiakun.

² Atrinrusunjaqasri iñuiñun marruma nunam, aglaan simmiqsillusri nutaqtillusri isrummatigikkasri. Taatnaġupsi kañiqsitlasriñiaġiksi Agaayyutim pisulħa ilipsigun. Suli ilisimatlasriñiaġiksi nakuuruaq, quyaqnaqtuaq Agaayyutmi suli nalaunjaruaq.

³ Agaayyutim ihuaqquataagun nipliutiksraqaqtuħa kisupayaamun akunnapsitiñi. Isrumaniaqnak nakuuvagillutin ilipni. Qiñiqtuksraurutin ilipnun qanuq itilaapiaqnik. Isrummatigiun qanutun ukpiqsriħiqaqtilaan aatchuusriaġikkan Agaayyutmiñ.

⁴ Atausriukattaqhuta timiqaqtugut aasriñ taamna timi iñugiaktuamik sulliñiqaqhuni. Tamatkua timim sulliñi atlakaagiiisigun atuġaqtut.

⁵ Taatnatuntuuq uvagut iñugiaktugut. Aglaan Christ-mi uvagut iluqata atausriġuqhuta timaurugut, aasriñ sulliñiġuqhuta timimi.

⁶ Iluqata atlakaagiiñik aatchuusriaqagut. Agaayyutim uvaptiknun qaitchai ihuaqqutriħimigun. Kiħa aatchuusriaqagumi sivuniksriqihimik, atuġliun taamna ukpiqsriħimigun pigikkaġmigun.

⁷ Kiħa aatchuusriaqagumi savautriħimik, savagli. Kiħa aatchuusriaqagñigumi ilisautriħimik, tarra ilisautriħi.

⁸ Kiña aatchuusriaqagñigumi pitchuksaagiligmik, pitchuksaagili. Kiña aatchuusriaqagñigumi aatchuigligmik atlanun, aatchugli naliilaaglugu. Kiña aatchuusriaqagñigumi sivulliuqtiksrauluni, sakuugli sivulliuqtauhiñmiñi. Kiña aatchuusriaqagñigumi naglik-srihigmik, taavruma atuqliuñ quviatchauhiguni.

⁹ Piqpaksrihiqsi ilumutuuruksrauruq. Uumigisiuñ tamanna pigiitchuaq, piqpagiluguasriiñ nakuuruuq.

¹⁰ Piqpakkutilusri avatmun aniqatigiisun, kamanatluktillugich aniqatigikkatin ilip-sitñiñ.

¹¹ Iqiasrusruñaqasri aglaan sakuukkitchi, sulii piliqillapiagusri irrutchipsigun savau-tilugu Atanguruuq.

¹² Quviasrugusri takku piqaqtusri nigiuukkamik. Anuqsruslusri iluilliuiq tikitpan. Agaayulusri ataramik.

¹³ Ikayuuglugich Agaayyutim iñui inuqsraqtuat. Tukkiqsuuglugich iglaan kiñunnapsitñi.

¹⁴ Apiqsruqsuñ Agaayyun nagligitqulugich tamatkua nagliksaaqtitchiruat ilipsitñik, iniqsruutilugich aasriiñ apiqsruutisruñaqnagich Agaayyutmun anasriññuqsaulugich.

¹⁵ Quviasruqatigilugich tamatkua quviasruktuat. Alianniuqatigilugich tamatkua alianniuqtuat.

¹⁶ Iñuuniaqatigiyyusri. Kamanagnaisruñaqasri ilipsitñik, aasrii ilauraagilugich tamatkua suungiññasrugiruat. Iñisimatluñniasruñaqasri supayauranik.

¹⁷ Kia iñuum pimaqlukpasri akisagniasruñaqasri killukun. Iñuuniaqitchi iñuñni ihuağnaqtuakun.

¹⁸ Piyumiñagniqtutilaapsitñi iñuuniaqitchi qinuirrutillugich kisupayaat.

¹⁹ Iñauramañ, akisaqtuñniasruñaqasri atlanik nalaungitpasri, aglaan Agaayyutim akisağligich. Aglausimaruq, “Uvaña akisağisiruñ. Uvañauruñ anasriññuqsairagaqtuaq [nalaunñaitchuktuanik], nipliqsuq Ataniq.”

²⁰ Aglaan, Agaayyutim uqalha itnatun,
“Pimaqluktigikkan nigisukpan nigipchağlugu,
imigukpan imiqtillugu.

Taatnağuvich kannutchakniagiñ katitchipmatun ikualaruanik aumanik taavruma ni-aquanun.”

Proverbs 25:21,

²²

²¹ Ki, pigiitchuamun akiilipkaqtaqnak, aglaan akiiliuñ pigiitchuaq nakuuruakun.

13

Tupigiraksrat Kavamam Maliğutaksrañi

¹ Iluqasri tupigiraksrağigisi kavamam aņalatai. Kiñaunniñ aņalatchitłaitchuq Agaayyutim qaitchiñğisuaqmani saññimik aņalatchiñiksrañanun, sulii kiñaunniñ aņalatchitłaitchuq marrumani nunami saññiqanğisuaguni Agaayyutmiñ.

² Taamna pisigiplugu kia iñuum akilliliuqniktuaam kavamamik akilliliqsimagaa Agaayyutim inillakkaña. Taatnaqami tikiutriraqtuq anasriññuqsautmik inmiñun.

³ Tamatkua iñuuruat nalaunñaruakun sivuugayumiñaitchut sivulliuqtinik, aglaan kisimiñ tamatkua iñuumaqluktuat. Sivuuğagisrunğitchupku aņalatchisiquaqtuaq savaagiuñ nalaunñaruq aasriili aņalatim quyagiyumagaatin.

⁴ Taamna Agaayyutim savaktigigaa ikayuquplutin. Aglaan atuğuvich nalaunñaitchuamik iqsviksran tarra. Aņalati saññiqatuq anasriññuqsaitłasriplugu. Taamna Agaayyutim savaktigigaa anasriññuqsaitłasriplugu pisigiplugu Agaayyun tamatkuniña atuqtuanik nalaunñaitchuamik.

⁵ Taatnağusri tupigiraksrağigisri kavamat pisigiplugik taapkuak: anasriññuqsakkauyumiñaitchumuusri, sulii ilisimalusri qauğrimmaagiutillautapsitñi tupiksriiruni nalaunñatilaanik.

⁶ Tarra akiliiruksraupiaqmiusri tax-sinik, takku tax-siliqirit savaktigigai Agaayyutim savaagipmatruḡ savaaqtiḡ.

⁷ Akiliisitchi iluqaitñun aḡalattirrutiaqqtuanun niḡḡiuqsruutipayaapnik, akiliḡḡugich iluqaisa tax-sinik akiliḡñaaqtuat, taluḡilugich taluḡiraksrauruaḡ sulii kamagilugich kamagiraksrauruaḡ.

Piqpakkutiḡ Atlanik

⁸ Akiqsruumisruḡaqnagich iñuich qanutchiñik. Aglaan ataramik piqpagiraksraḡigitin atlat. Iñuk piqpaksriruuaḡ atlamik tupiksriñiqsuq iluqaanik maliḡutaksramik.

⁹ Maliḡutaksrami aglausimaruq, “Killuqsagumiñaitchutin sayuḡalikun. Iñuagumiñaitchutin kisumik. Tiglikkumiñaitchutin. Kaviuqtuksraunḡitchutin iñuuniaqatvich suuraiñiñ.” Iluqatiḡ taapkua tillisaurut sulii iluqatiḡ atlatlu katisrimarut atautchisun uumani: “Piqpagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

¹⁰ Piqpaktam atniatlaitcha iñuuniaqan. Taatnamik piqpaksriḡiq atriqaqtuq tupiksripmatun iluqaanik maliḡutaksramik.

¹¹ Taatnatun iñuuruksraurusri nalaunḡaruakun makunani uvluni. Atakkii annautrauliḡviksraqput, Christ-mun qilaḡmuutikpatigut, qallitluktuaḡ pakma ukpiqsriqqaalḡaptikniñ. Taamna ittuq itigviksraḡun iñiqtuatun siñigniḡmiñ.

¹² Unnuuaḡ nuḡuyasriruq. Uvluq tikiyasriruq. Taatnamik nutqautiraksraḡigikput killiqiqput pigikkaḡaḡa taaqtuaḡ sulii tigulugich satkui qaumam savaaqatlasriḡluta nakuuruaḡ.

¹³ Ki, iñuuniaqta nalaullugu atrilugich iñuich pigikkaḡaḡa uvlum. Uvagut piruksraunḡitchugut naḡḡunaqtuaḡun niḡiḡikun sulii taanḡalikun. Ittuksraunḡitchuq sayuḡaliq suvaḡuḡlu, naaga aḡuyaliq siqñatuḡliḡlu.

¹⁴ Aglaan iñuk atipmatun satqagutmik taatnatuntuuq satqagutiqaḡitchi atanguruamik Jesus Christ-mik, aḡalatisruḡaqasri kaviuḡutaiñun kaḡiḡruapsi.

14

Upyaktuiñak Atlanik Iñuḡnik

¹ Akuqtuḡumagiksi sayailuqtuaḡ ukpiqsriḡiḡmigun uqavaaqatigisruḡaqnagu ukpiḡikkaḡanik.

² Iḡaḡich iñuich ukpiqsrirut niḡiḡhiñauñiplutiḡ qanusripayaamik niqimik. Aglaan atlat iñuich ukpiqsriḡhat sayaitmata ilinich ukpiqsrirut niḡiḡhiñauñiplutiḡ nauriaḡhiñanik.

³ Taamna niḡiḡhiñauñiruaḡ qanusripayaamik niqimik isrumaruksraunḡitchuq nakuutluḡniḡluni nauriaqtuqtuaḡmiñ. Taamnali nauriaqtuqtuaḡ taatna isrumaruksraunḡitmiuq niqituqtuaḡ nalaunḡiñiñilugu, takku Agaayyutim akuqtuḡniḡaa.

⁴ Atanniḡñiaqtaksraḡinḡitchiñ atlam savaktaa. Qaukḡian sivunniḡisigaa nalautmagaan naagaqaa nalaunḡitmagaan. Ilaa nalaunḡaruamik savaaqatlagisiruq takku Agaayyutim nalaunḡaruamik savaaqatlapkaḡisigaa.

⁵ Iñuk isrumaruq atausriḡ uvluq nakuutluḡniḡlugu atlaniñ uvlumiñ. Atlamli isrummatigigai uvlupayaat atiplugich. Iñullaak isrummatmiktigun nalupqisrunḡiḡlik nalaunḡaruamik savaaqatqilaḡmiktik.

⁶ Iñuk isrumaruq atausriḡ uvluq pitluktuaḡuplugu atlaniñ uvluniñ kamakkutigigaa pisigiḡlugu Agaayyun. Taatnatuntuuq niḡiruam qanusripayaamik niqinik kamagigaa Agaayyun, takku qaitchiḡluni quyyatmik Agaayyutmun, aasriipsuuq niḡiruam naurianik kisiitñik kamagipmigaa Agaayyun quyyavigiḡlugu.

⁷ Nalliqputunniñ iñuutlaitchuq inmiñun unniñ tuqutlaitchuq inmiñun.

⁸ Uvagut iñuunḡapta iñuurugut quyalisukḡugu Ataniq, sulii tuqugupta tuquniaqmiugut Atanikun. Iñuu'apta sulii tuqu'apta pigigaatigut Atangum.

⁹ Taatnaḡhuni Christ tuquruq aasrii aḡipkakaupluni tuquḡiḡmiñ. Iñuutqiksuq ataniḡitqupluni iluqaitñun tuquruanun iñuuruanunlu.

¹⁰ Suvaatami atanniqsuiñiağaqpich aniqatipnik nakuutluḡniplutin ilaaniñ? Uvagut qichaqsagaumarugut sivuğaani Agaayyutim, aasrii ilaan atanniguta iluqata.

¹¹ Aglausimaruq Agaayyutim uqałhani,
“Nalupqinaisilaanḡatun iñuutilaagma, niqliqsuq Ataniq,
kiñapayaat putkisirut sivuqqamnun,
aasriiñ iñupayaat kamagisigaatḡa.”

Isaiah 45:23

¹² Atausriukattaaguta kiggutiksraqaqtuksraugisigikput Agaayyun [savaagikkaptigun].

Atlat Killuqsaqtitnagich

¹³ Taatnamik nutqautiraksragigikput atanniqsuutiliqput avatmun. Aglaan isrummatigiraksragigikput putukkirviuruksraungigiqput suli aniqatiptiknik killuqsaqtitchiragigihiksraqputlu.

¹⁴ Itluḡa atannamni Jesus-mi ilisimagiga niqipayaam nakuułha. Aglaan iñuum nalaunḡaigigumiuḡ taamna tarra ilaani nalaunḡaitchuq.

¹⁵ Atniḡniḡupku aniqatin niḡikkapkun tuvranḡiñniḡiñ tumaa piqpaktam. Piyacquqtaq-nagu ukpiqsriłha niḡikkapkun nalaunḡagingitpagu. Itqagilugu una, Christ-ḡum tuqqutipmigaa aniqatin.

¹⁶ Uqautigipkaqnagu atlanun pigiiññilugu nakuuruuq ilipni.

¹⁷ Anḡayuqautaani Agaayyutim niqilu imiglu suksraungitchuk, aglaan nalaunḡasripkakkaulikun Agaayyutmi qiiñuiññiaqatugut quvianaqaqhutralu Ipqitchuakun Irrutchikun.

¹⁸ Kiñapayaaq savautriruq Christ-mik taatna quyaqnaqtuq Agaayyutmi, suli iḡuagigisigaat atlat iñuich.

¹⁹ Ki, pisuqtılaaptikni iñuuniaqta qiiñuiññiakun suli sayyillaagutiluta avatmun ukpiqsriłikun.

²⁰ Niḡiḡipkun niqimik suksraungiqsitnagu savaaḡa Agaayyutim. Niḡiruni iluqaitñik niqinik nakuuruq, aglaan nalaunḡaitchuq kiña iñuk killuqsaqtitnapku.

²¹ Nalaunḡaruq niqitungitchuni taanḡanḡitchuniḡu suli piñḡitchuni qanutchipayaamik killuqsautigiyumiñakkananik aniqatvich.

²² Ukpiqsriłhiñ qanupayaaq inniqpan, nalupqinaisirruḡ akuqtuyunałha Agaayyutmi. Iñugguuq quvianamiuruq patchisigingitchuaq iḡmiñik iḡuagikkaḡmigun.

²³ Aglaan iñuk nalupqisruktuq patchisauruq niḡigumi, takku ukpiqsriłikuangitchuq. Supayaaq ukpiqsriłikuungitchuaq, tarra killuqsautauruq.

15

Maliglugu Jesus Christ-ḡum Urrakusrautaa

¹ Uvagut sayakturuani ukpiqsriłaptigun ikayuḡniaqtaksragigivut tamatkua sayaitchuat pilguirrutinḡisigun, quyaliniḡasruḡaqata uvaptiknik.

² Atausriukattaaguta quyaliniḡaglavut iñuuniaqativut nakuuḡiksraḡatnun, sayyillaḡniaḡlugich ukpiqsriłhat.

³ Taatnatuntuuq Christ iñuuniaqami quyaliniḡanḡiñniḡisuuq iḡmiñun. Itna Agaayyutim uqałhum nipliutiginiḡaa, “Iñuich pisaanḡapmatin, Agaayyuun, atniḡaḡaḡigaatḡa.”

⁴ Qanusripayaaq aglausimaruq qaanḡisuumi aglausimaruq ilisautisrukhuta niḡiugaqupluta anuqsruhikunlu pitchuksaagutigunlu agḡiḡaqtuq uqałhaniñ Agaayyutim.

⁵ Anuqsruhḡu pitchuksaagunlu agḡiḡaqtuk Agaayyutmiñ. Agaayuruḡa Agaayyutmun iñuuniaqatigitquplusri qiiñuiññiakun maliḡḡapsitñi Christ Jesus-mik.

⁶ Taatnaḡupsi iluqasri piqatigiiksitkisirusri, aasriiñ atautchisun kamaksruḡisigiksi Agaayyun aapagikkaḡa atannapta Jesus Christ.

Iluqagmiḡ Iñuich Quyyagisigaat Agaayyun

⁷ Christ akuqtugaasri. Taatnatuntuuq akuqtuutiruksraurusri. Taavrumuuna qiñiqtitkisigiksi kamanautaa Agaayyutim.

⁸ Uqautigipsi, Christ savaktigiliutigaat Jew-ñuruat qiñiqtitchaqlugich ilumutuulhat Agaayyutim akiqsruutaiñ Jew-ñuruat sivullianitñun

⁹ suli Jew-ñungitchuat qaitchitquplugich nangautmik Agaayyutmun ilunñuksriñhagun. Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani, “Quyagisigikpiñ akungatni Jew-ñungitchuat.

Atuğisiruñ quyyatinik atigikkaqnun.”

2 Samuel 22:50; Psalm 18:49

¹⁰ Uqaliq nipliğñiqsuqsuli,

“Ilipsi Jew-ñungitchuani, quviasruqatiqagitchi Agaayyutim iñuiñik.”

Deuteronomy 32:43

¹¹ Uqaliq niplitqinñiqsuq,

“Iluqasri Jew-ñungitchuani quyyasriun ataniq. Iluqasri iñuñni atuğitchi quyyatinik ilaanun.”

Psalm 117:1

¹² Isaiah nipli qmiñiqsuq,

“Kiñuviaña Jesse-m aggigisiruq aňalatchityağuni Jew-ñungitchuanik.

Ilaa pisigilugu Jew-ñungitchuat piqagisirut niğiukkamik.”

Isaiah 11:10

¹³ Iniqsruqtuñña Agaayyutmun qaitchiraqtuamun niğiukkamik immiquplusri quviana-payaamik suli qiñuiññamik tunñallapsigun ilaani, aasriñ saññiagun Ipqitchuam Ir-rutchim niğiugaqsi ulipkaulagisiruq.

Paul Uqaqtuq Sivunniutmigun

¹⁴ Aniqatiumaan, nalupqigingitchiga imaqañiqsi nakuuruamik. Iñisimagiga piqañiqsi kañiqsimmatipayaamik aasrii ilisautritlasripluuri avatmun.

¹⁵ Aglaan aglaagigitka ilisauttutigikkatka ilipsitñun itqagitchuplugich. Aglaktuñña taluqs-rautaiqluñña Agaayyutim iluaqquataagun qaisañagun uvamnun.

¹⁶ Christ Jesus-ñum savaktigitqugaaña Jew-ñungitchuanun. Ilaan ilisautritqugaaña tus-raayugaallataq tamatkunña tuniñlautigitquplugich akuqtuyunaqlugich Agaayyutmun, ipqiqsillugich Ipqitchuam Irrutchim.

¹⁷ Taatnaqlugu savaqatauniqama Christ-mun uqaviutigitlagiga savautriñña pisigiplugu Agaayyun.

¹⁸ Uqautigigisigiga kisan Christ iñiqsiruaq uvapkun sivulliutlasripluñña Jew-ñungitchuanik tupiksritlasriplugich Agaayyutmik, ami nipliutigikkapkun suli ilitchuqutitigun

¹⁹ suli quviqnaqtuatigun suli saññiagun Ipqitchuam Irrutchim. Quliaqtuagigiga iluqaallapiaq tusraayugaallataq Christ-kun nunapayaami Jerusalem-miñ illyricum-munaglaan.

²⁰ Ataramik quliaqtuagisrukkiga tusraayugaallataq nunami iñuñnun tus-raangitchuanun Christ-mik. Uvvatakku nappaiññağungitchuñña savaamik atlam iñuum aullağniñanikkañanik.

²¹ Aglaan aglausimaruatun Agaayyutim uqalhani,

“Tamatkua sivuani uqautraungitchuat ilaanik qiñigisirut.

Suli tamatkua sivuani tusraangitchuat ilaanik kañiqsigsisirut.”

Isaiah 52:15

Paul Sivunniqsuq Rome-mugukhuni

²² Taamna pisigiplugu iñugiaktuami uvuñanunaglaan nutqaqtitakkauruñña tikiññiañamni ilipsitñun.

²³ Aglaan pakma quliaqtuagviksraiguti'ama makunani nunaaqqiñi suli iñugiaktuani ukiuni tikitchukkaluaqapsi.

²⁴ Utlakkisigipsi Spain-muksağuma. Nayuqtuallagukkipi aasriñ aquagun ikayuñhiñaugipsitña iglauniaguma.

²⁵ Pakma aullagñaqtuḡa Jerusalem-mun ikayuḡiaḡlugich Agaayyutim iñui taamani.

²⁶ Ukpiqsriruat Agaayyutmik Macedonia-miḡu Greece-miḡu quviasruḡniqsut qaitchiplutiḡ maninḡik ikayuqsaqḡlugich inuqsraqtuat Agaayyutim iñui Jerusalem-mi.

²⁷ Taapkua piyumaagḡniqsut takku akiqsruummiplugich Jew-ḡuruat. Jew-ḡungitchuat akuqtuiḡniqsut irrutchikun ikayuusriaḡatnik Jew-ḡuruat. Taatnaqhutiḡ ikayutaksraḡigaich Jew-ḡuruat suuraḡmiktigun.

²⁸ Qaisaksraḡigitka inuqsraqtuanun Jerusalem-mi maniich aatchuutigikkaḡich ilinḡitḡun. Taatnaqqaagḡluḡa aullagisiruḡa Spain-mun, aasrii igliḡamni apqusraal-lakkisigipsi nayuqtuallagiaḡusri.

²⁹ Iisimagiga tikitchuma ilipsitḡun tikiutrigisiḡiḡa Christ-ḡum kamaḡtuamik ikayuu-taamik.

³⁰ Aniqatiumaan, pisigilugu ataniḡ Jesus Christ suli Ipqitchuaḡ Irrusriḡ piḡpakku-tipkakaḡasri avatmun, inḡigipsi ikayuqupluḡa savaamni itqaḡiluḡa agaayullapsitḡi Agaayyutmun.

³¹ Agaayuyumausri annaumaagḡluḡa ukpiqsriḡitchuani Judea-mi. Agaayuyumaus-ripsuuḡ taamna ikayuun tikiutiniakkaḡa Jerusalem-mun quyaqnaḡulugu Agaayyutim iñuiḡi taamani.

³² Tarra utlakkisigipsi quviasrugḡluḡa ikayuusriaḡaḡiaḡluḡa nutaḡturrutmik ilipsitḡiḡ, Agaayyutim pitqukpaḡa.

³³ Agaayyutimtuḡ qaitchiraḡaḡtuam qinḡuiḡiḡamik nayuḡumalisi iluḡasri. Taatnatuḡ.

16

Paul Tuyuqtuḡ Nayaanḡanik Ukpiqsriuanun

¹ Uvvauna uḡautigigiga ilipsitḡun iḡuagiplugu aniqatvut Phoebe. Ikayuḡtigigaa agaayyuvium Cenchrae-mi.

² Akuḡtuḡumagiksi Agaayyutim iñuiḡi akuḡtuirusrauḡhatitun kisunik Phoebe-m. Ikayuqsimagaḡa suli iñuḡiaḡtuat iñuich.

³ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Priscilla-mun suli Aquila-mun savaḡatigikkakka Christ Jesus-kun.

⁴ Suginḡiqḡugu iñuḡiḡtik annautimagaatḡa. Taatnaḡḡugik quyallapiaḡikka, suli iluḡatiḡ ukpiqsriuat agaayyuvinḡi Jew-ḡungitchuat quyagillapiaḡaittuḡ.

⁵ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik ukpiḡtuḡuruḡanun katiraḡaḡtuḡanun tupḡakni. Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik ilannamnun Epaenetus-mun sivulliuruḡamun nunaḡani Asia-m maligḡuaḡugu Christ.

⁶ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Mary-mun sakuḡtuamun akunipsitḡi.

⁷ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Andronicus-mun Junias-munlu, ilakka isiqtaupmiruak isiq-tau'amaptuuḡ. Uḡqiraḡtit kamaḡtuḡaḡigaik ukpiqsriuanḡuḡaaḡtuak sivismni.

⁸ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Ampliatus-mun ilannamnun Agaayyutikun.

⁹ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Urbanus-mun savaḡatigikkamnun Christ-kun, suli piḡ-pagikkamnun Stachys-mun.

¹⁰ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Apelles-mun; uuktuakkau'ami [ukpiqsriḡigmiḡi] qinḡiḡtitkaa ilumutun piḡpaksriḡi Christ-mik. Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik iluḡaitḡun qitunḡaiḡun Aristobolus-ḡum.

¹¹ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Herodion-mun ilamnun, suli iluḡaitḡun qitunḡaiḡun Narcissus-ḡum piḡikkaḡanun Atanḡum.

¹² Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Tryphaena-mun suli Tryphosa-mun, taapkuak aḡnak savaktauruak Atanḡmun. Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Persis-mun ilannamnun sakuullapi-aḡtuamun Atanḡmun.

¹³ Tuyuḡtuḡa nayaanḡanik Rufus-mun ukpiqsriuanḡullautuḡtuamun atanikun, suli aakaḡanun; taamna aakaupmiuḡ uvaḡnun.

¹⁴ Tuyuqtunja nayaanjanik Asyncritus-mun Phlegon-munlu Hermes-munlu Patrobas-munlu Hermas-munlu suli iluqaitñun aniqatiunun ilinjitñiittuanun.

¹⁵ Tuyuqtunja nayaanjanik Philologus-munlu Julia-munlu, Nereus-munlu aniqataa-nunlu, Olympas-munlu, suli iluqaitñun Agaayyutim iñuiñun taraniittuanun.

¹⁶ Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutikun. Iluqagminj ukpiqtuanjuranj Christ-ñum tuyugaasri nayaanjanik.

Ilammiugutit

¹⁷ Aniqatiut, qaunagipiaqugipsi iñunjik akiligiiksitchirağaqtuanik suli iluqaitñun atlanik ukpiqsrihatigun. Akililiqsimagaat ilumutun ilisauttun ilisauttusriaqsi. Piisimaagitchi ilinjitñiñ.

¹⁸ Taatnatchich iñuich savautriñgitchut atannaptiknik Christ-mik, aglaan savautrihiñaqtut inmiknik pisuhigmiktigun. Uqallautagutitigun uqayusraagutitigunlu kinnitchiñağaich iñuich naluruat ilumutuuruamik.

¹⁹ Iluqagminj ukpiqsriuat tusraagaasri tupiksriñiplusri. Taatnaqlunja quviasrullapiaqtunja ilipsigun. Ilisimallautaqugipsi nakuuruuq suli piisimaaqugipsi pigiitchuamiñ.

²⁰ Taatnağupsi Agaayyutim tikiutruriam qinuiññamik qilamik akiililapiagisigaa tunğaq. Ihuqqutaan atannapta Jesus-ñum nayuglisi.

²¹ Timothy savaqatiga tuyuqtuq nayaanjanik, ukuaqtuq ilatka Lucius, Jason, suli Sosipater.

²² Uvanja Tertius, aglaktunja uumiña tuyuutaanik Paul-ñum. Tuyuqtunja nayaanjanik ilipsitñun Christ-kun atanikun.

²³ Gaius-ñumlu tukkuğikkağma iluqagminjlu ukpiqtuanjuruat tuyugaasri nayaanjanik. Taatnatuntuuq Erastus suli aniqatvut Quartus tuyuqmiuk nayaanjanik. Erastus ilirakuviuruq uvani nunaaqqimi.

²⁴ [Ihuqqutaan atannapta Jesus Christ nayuglisi iluqasri. Taatnatuq.]

Agaayukiglu Nang'aunlu Agaayyutmun

²⁵ Quyyan Agaayyutmun! Agaayyutim kisimi makittaagiksitlagaasri ukpiqsrihipsitñi tusraayugaallautakun quliaqtuagikkapkun. Taamna tusraayugaallautaq Christ-kun kanjisiñaitchuaq taimani,

²⁶ aglaan pakma ilitchuqnaqsiruuq suli nalunaiqlugu ilitchuğipkakkauruuq iluqaitñun iñunjun ukpiliquplugich aglaan isigun sivuniksriqirit tuvraqhugu tillisaagun isruitchuam Agaayyutim.

²⁷ Kisianun isrumaturuamun Agaayyutmun illi kamanaun qanavak taimunja Jesus Christ-kun. Taatnatuq.

Paul-ŋum Sivulliich Tuyuutai Corinth-aġmiunun

¹ Uvaŋa Paul, aglaqatiqaqtuŋa Sosthenes-mik aniqatiptiknik. Agaayyutim piksraq-taagigaŋa uqqiraqtaupluŋa pigiplugu Christ Jesus.

² Tuyuqtuŋa ukuniŋa tuyuutinik ilipsitñun Corinth-miittuanun, ukpiqtuanjuranun Agaayyutmun. Iñugiliutigaasri Agaayyutim ipqiqaqhusri Christ Jesus-kun, ilagiplugich iñupayaat nanipayaaq agaayusuuruat atannaptiknun Jesus Christ-mun ilaisaptuuq Ataniġikkaŋatnun.

³ Uvvatuq Agaayyutim aapagikkapta suli Jesus Christ Atannapta ihuaqqustillanġiaġlisi suli tutqiksiliusri.

Ikayuusriasi Ukpiliqapsi Christ-mun

⁴ Ataramik quyasuugiga Agaayyun pisigiplusi, atakkii ihuaqquutigaasi Christ Jesus-kun.

⁵ Piqataullaptikni Christ-mi ikayuusiaqaqtusri atqunallapiaq supayaakun, uqautrihpayaapsigun suli ilitchuġillapsigun.

⁶ Uqaliq Christ-kun nalupqinaiqsuq ilipsitñi, atakkii iñuutchisi atlanġuqhutiŋ,

⁷ piqaqhusri qanusripayaamik aatchuutaanik Ipqitchuam Irrutchim, utaqqiġipsitñi sagviliksraŋanik atanipta Jesus Christ-ŋum.

⁸ Ilaan qaunaginiaġasri ukpiqsriġillapsigun isruanunaglaan, patchisaillusriasriiñ ag-ġippan ataniqput Jesus Christ atanniityaġuni iñupayaanik.

⁹ Agaayyun tuniqsimaruq tuqquqtigikkaqsi piqatautquplusi iġniġmiñun Jesus Christ-mun atannaptiknun.

Atiŋirrutinich Ukpisriruut

¹⁰ Aniqatiumaan, inġipsi sanġiqalġhagun atanipta Jesus Christ anġusrimaaqplusri avgummataiġusriġu suli atausiŋnuqatigiġuplusri isrummatipsitñi suraġallapsitñiġu.

¹¹ Aniqatiumaan, ilaŋisa iñuich Chloe-ŋum ilaiñ nalupqinaiqġugu uqautigaatŋa qapiqsigiutraqniplusi [tillisaipsigun uvamniñ].

¹² Nipliutigikkaŋat uvamnun itnauvva, ilasi uqaqtut “Paul-kuaqtuŋa,” atlat “Apollos-kuaqtuŋa” naagaqaa “Cephas-kuaqtuŋa” naagaqaa “Christ-kuaqtuŋa.”

¹³ Qanuq pivisi? Christ avgumayumiñaitchuq! Uvaŋa Paul, aasriiñ kikiaktuutrauyumiñaitchuŋa pisigilusri. Uvvasuli, paptaakkaunġitchusri malġuaqsiutisukhusri uvamnun!

¹⁴ Paptaagikka Crispus-lu Gaius-lu, aasriiñ quyagiga Agaayyun paptaaginqiġiġa atlamik nallipsitnik.

¹⁵ Kiñauniiiñaasii nipliġumiñaitchuq paptaakkauniġuni attapkun malġuaqsiutisuguni uvamnun.

¹⁶ Aa, paptaagigaluaqmiuŋa tupiqatiniñik Stephanas-ŋum, aglaan atlakun naluruŋa kimik paptaagitniġimnik.

¹⁷ Atakkii Christ tiliñgitchaŋa paptaaqsiyaquluŋa aglaan quliaqtuaġitquplugu tus-raayugaagiksuaq. Quliaqtuaġigupku tusraayugaagiksuaq puqiutaagun iñuum, ilipsi aglakmatun, tarra Christ-ŋum tuqulha sanniqutami ilumun sanġiqagumiñaitchuq.

Agaayyutim Qiñiġnaqtitkaa Sanġiñi Puqiutniġu Christ-kun

¹⁸ Quliaqtuaqaliq tuqulhagun Christ-ŋum pisigiplugich iñuich killuqsautinich suutnaunġitchuq tamatkunūŋa tammaummiranun, aglaan taamna quliaqtuaqaliq sanġigigaa Agaayyutim uvaptiknun anniqsuumaqtuanun.

¹⁹ Atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiġaanġi itna, “Puqiutaat isrumaturuat piyaqquġisigiga, suli piiqsillugich kanġisimalġhat ilisimaniraaġuuruat.”

Isaiah 29:14

²⁰ Taamna taatniinni qpan suniaḡniqqat isrumaturuat iñuich? Suniaḡniqqat puqiksaat ilisautrit? Suniaḡniqqat tamatkua qapiqsailiralguruat? Agaayyutim nalupqinaigugaa puqiutaat nunam iñuiñ puqiillapiahat.

²¹ Agaayyun ilumun isrumaturuaq ilisimaniqsuq nunam iñuiñun ilitchugiyumiñaisilaagmiñik inmin puqiutmiktigun. Taatnamik Agaayyutim sivunniḡniḡaa anniqsugiaqḡugich iñuich ukpiḡikpatrun tusraayugaagiksuaq. Taamna tusraayugaagiksuaq suuknaungitchuq iñuñiñun nunam.

²² Jew-ḡuruat inḡuuruat nalupqinaigutitquplutin quvinqaqtuanik, Jew-ḡuñitchuatli kiggutiqatlasrukutin puqiutmiktigun.

²³ Aglaan uvagut, quliaqtuaḡigikput Christ kikiaktuutrauplugu. Taatnasriq quliaqtuaqaliq Jew-ḡuruanun piñailutaḡinigaat aglaali Jew-ḡungitchuanun kinnauniḡautauniqsuq.

²⁴ Aglaan Christ-kun Agaayyutim qiñiqtitkaa sanḡiñi puqiutniḡu tamatkununa Agaayyutim tuḡḡukkaniñun, Jew-ḡugaluḡḡaḡmin suli Jew-ḡungitchaluḡḡaḡmin,

²⁵ atakkii kinnauniḡutaa Agaayyutim isrumatutluktug iñuñiñ, suli sayaiḡha Agaayyutim sanḡiqatluktug iñuñiñ.

²⁶ Aniqatiumaan, isrummatigisiun qanusriutilaaqsi tuḡḡukkaukapsi ukpiqsiruatqplusri, iñugiaktuat akunnapsitñi isrumaturuanungitchut anjalatchisiqanḡitḡutinlu umialguranungitḡutinlu.

²⁷ Agaayyutim piksraqtaaginiḡai puqiitchuani nunam qanugviiquplugich isrumatuniraaqtuat. Taatnatun Agaayyun piksraqtaaqtuq sayaitchuaniñik nunam kanḡutchaktitchaḡugich sayakturuat.

²⁸ Aasriisuli piksraqtaaginiḡai iñuich kamanangitchuat marrumani nunami naḡḡugikkauruatlu suungillaḡuḡtitchaḡugich kamaḡniraaguuuruaat iñuich.

²⁹ Taatnamik kiñaaniiñ iñuk uqavigaagumiñaiñiñiqsuq Agaayyutim sivuḡaani.

³⁰ Agaayyutim atausriḡḡuqasiutipkaḡaasri Christ Jesus-mun, puqiutiguḡtuq uvaptiknun Agaayyutmiñ. Agaayyutim qiñiqtitkaa puqiutni Christ tuḡupman piḡutigipluta anniqsugiaḡhuta. Tumigiplugu taamna Christ Agaayyutim nalaunḡasripkaḡaatigut suli iñugiliutipkaḡaatigut Agaayyutim ipqiḡhuta suli tasuḡaatigut killuqsautaiḡhuta.

³¹ Taatnali aglausimaruatun Agaayyutim makpiḡaanani, itna, “Iñuum uqavigaagḡukkumi kamaksruḡliun atangum iñiqtaḡa.”

2

Tusraayugaagiksuaq Christ-kun Sanniḡutami

¹ Aniqatiumaan, uvaḡa tikitqaaqama ilipsitñun quliaqtuaḡigiga Agaayyutim tusraayugaagiksuaḡa nalupqinaiqḡugu atusunaqnaḡa uqaliḡnik kaniqsitḡaisapsitñik.

² Sivunniqsuna nayuutiḡamni ilipsitñi quliaqtuaqagukḡuna Jesus Christ-ḡhiñamik tuḡḡutauḡhaniglu sannigutami.

³ Ilipsitñi itnama sayaitchuḡa, iqsiḡḡunalu suli uuliksiḡḡun.

⁴ Quliaqtuaqama maliksuaqusaangitchipsi iñuich puqiutaatigun, aglaan uvapkuḡḡugu Ipḡitchuam Irrutchim uqautigaasri nalupqinaiqḡugu sanḡiñi.

⁵ Quliaqtuaḡtuḡa taatna ukpiqsritquplusri Agaayyutim sanḡiḡun puqiutigingisaḡatigun iñuich.

Agaayyutim Puqiutaa

⁶ Ilisautrisuugaluḡmiugut isrumattutmik Agaayyutmiñ qatḡitchuanun ukpiqsriḡmiḡni. Aglaan tamanna isrumattun inḡitchuq ukpiḡaitchuaniñ naagaqaa sivulliuḡtaiñiñ nunam suksraunḡiḡniḡaḡtuaniñ.

⁷ Aglaan isrumattun uqautigikkaqput Agaayyutim nalunaḡtuḡa isrumattutigigaa iñuich nunam kaniqsitḡaisaḡat. Agaayyutim sivunniutigigaa, sivuaniimma nunamik iñiqsigaluaqani, piḡatautlasriñiḡniḡluta ilaan kamanautmiñi.

8 Nalliataunniiñ marruma nunam aňalataisa kaňiqsimangitchaat, takku kaňiqsimanıgumitruň kikiaktuutinayaitchaat ataniq Jesus Christ kamanautiqaqtuag atriplugu Agaayyun piqaqmatun.

9 Aglausimaruq Agaayyutim Makpıgaaňani taapkunuuna kaňiqsitłaitchuatigun, itna, “Sut iňuum tautuksimaisaňi unniñ tusraamaisaňilu unniñ isrummatigitlaisaňilu, taapkua Agaayyutim itqanaıyağai tamatkunuňa piqpagirimiñun.” *Isaiah 64:4*

10 Aglaan Agaayyutim satqummiğñıgıai uvaptiknun Ipqitchuakun Irrutchıgmıgun. Ipqitchuam Irrutchim ilisimagai supayaat, suvaluk nalunapiagaataqtuat Agaayyutim pigikkaňi.

11 Atakkii kia-unniñ ilisimanğitchaa isrummataa atlam iňuum. Kisimi iňuum irrusrian ilisimagaa isrummatni. Taatnatun kia-unniñ ilisimanğitchaa pigikkaňi Agaayyutim kisimi Irrusrian Agaayyutim.

12 Ukpiqsırıuağıuqapta akuqtuiñğitchugut irrusrianik nunam iňuiñ, aglaan Agaayyutim Irrusria aggiğñıqsuq uvaptiknun ilitçugıtqupluta iluqaitñik Agaayyutim akiılaanik aatchuutaiñik uvaptiknun.

13 Uqaqapta Agaayyutim nalunaqtuaňanik uqanğitchugut iňuich puqıutaatigun aglaan ilisausriaptigun Irrutchimiñ, aasriñ Ipqitchuam Irrutchim satqummiğñıgıai ilumutuuruat nalupqınaiqlugich iňuñnun piqaqtuanun Ipqitchuamik Irrutchimik.

14 Iňuum piqanğitchuam Ipqitchuamik Irrutchimik tunňaviqaqtuam lu isrummattutmiñun kaňiqsitłaitchai sut Agaayyutim Irrusrian satqummikkaňi. Tamatkua isrumatitçuanurut ilaani, atakkii kisimi Ipqitchuam Irrutchim puttıqsripkağñıgai.

15 Iňuum puttıqsripkairıqaqtuam Ipqitchuamik Irrutchimik kaňiqsitłasrırağıgai supayaat, aglaan atlat iňuich atannıiyumiñaitçut ilaanik atakkii kaňiqsitłaitçaiç sut ilaatun.

16 Atakkii Isaiah-unniñ sivuniksrıqiri apıqsruanıktuq, itna, “Kiami ilisımavaun isrummataa Agaayyutim, suli kia ilisautılavaun?”

Isaiah 40:13

Aglaan Ipqitchuamik Irrusrıqaqtugut ilisımapluta isrummataanik Christ-ñum.

3

Agaayyutim Savaktaağrı

1 Anıqatıumaan, uqautrılgıitçunıa ilıpsıtñun uqautrıpmatun iňuñmun irrutchıkuagaıqtuamun. Uqaqatıgıqqaapsı iňuuniagaqtusrı puqıutıpsıgun iňuktun kaňıgrıuaqıqtuatuun suli anıqammiuratuun ukpiqsrığımiñi.

2 İlisauttıgıa mıluhiñatun ittuq niqıpiatun ingıtłuni takku isılğagıqsımaitłusrısulı kaňiqsitłaitłusrılu. Pakmaunniñ piyumiñairgaqtusrı,

3 takku ukpiqsrıruaňugaluaňapsı kaňıgrıuaqtaqaqtusrısulı iňuuniaqhusrılu iňuktun ilisimanğitçuatun Christ-mik. Killıqsrısiqağıpsı avatmun uqavaağutilusrılu kaňıgrıuaqtaqaqtusrı sulı aullasrıqaqtusrı iňugrıñatun.

4 Tarra iları niplıqsuq, “Paul-kuaqtunıa,” sulı ilaňatsulı “Apollos-kuaqtunalı.” Taatnağıpsı kaňıgrıuaqtaqağniqsısulı.

5 Uvva kisuunıqpa Apollos naagaqaa kisuunıqpa Paul? Apollos uvaňalu savaktaulhiñagtuguk aasrı tumıgıplunuk ukpiqsrıaqsıplıusrı. Agaayyun qaitçıraqtuq uvaptiknun savaaksrıptıknık iňullaanıpluta.

6 Qulıaqtuagama iňuktun nautçırıruatuun ittuq, Apollos-sulı iňuktun imaqtıgıruatuun ittuq. Aglaan Agaayyutim naupkağagıgaa ukpiqsrılıqısi.

7 İñuk nautçırıruaq iňuglu imaqtıgıruaq qullıungıtçuk. Kisimi Agaayyun qullıuruq atakkii naupkairıaqtuq.

⁸ Uvva iñuk nautchirriiruaq suli iñuk imaqtigiruaq atiruk savautriñhakni, aasriiñ inmiknullaa akuqtuigisiruk akiññaktaaksraǵmiknik savaallaamiktigun.

⁹ Agaayyutim piqatigiiksiltuta savaktigigaatigut. Ilipsiñi Agaayyutim nautchiivigi-gaasri. Uvvasuli Agaayyutim tupiǵipmigaasri.

¹⁰ Isrumaturuatun tuppiuqtitun, maliklugu iñuqqutaa Agaayyutim uvamnun, inil-lakkiga nappaivik ukpiqsriñipsitñun. Atlat nappairut qaanaun taavruma nappaiviliu-tauruam, aglaan iñullaa qaunagiruksrauruq qanuq nappaisilaagmiñik.

¹¹ Taamna nappaiviliutauruaq ilipsitñi Jesus Christ-ñuruq-tarra. Kiñanniiñ iñuk iliriniangitchuq atlamik naagaqaa pitlukuamik nappaivimik taavrumakña nappaiviliu-tauruamiñ.

¹² Kiña iñuk nappaitlaruq taavruma nappaivimun atuǵlugich akisuruat sut maqt-laitchuat naagaqaa atuǵlugich akiisuurat sut maquyaruat.

¹³ Iñupayaam savaaña satqummigñiaqtuq nalupqinaiglugu uvluani atanniiviksram. Taavrumani uvlumi iñullaam savaaña uuktuakkaugisiruq iknikun ilitchuǵipkaǵlugu qanutchiutilaaña.

¹⁴ Tarra ikniǵum ikingitpagu iñuum nappakña nappaiviliutauruamun akuqtuigisiruq akiñsiaksraǵmiñik.

¹⁵ Iknigum ikiniaqpagu iñuum nappakña nappaiviliutauruamun taavruma savaaña suksraunǵigisiruq, aglaan anniqsukkaugisiruq tigulikkaupmatun ikualaruamiñ ikniǵmiñ.

¹⁶ Nalupqinaitchuamik puttuqsrimarusri Agaayyutim iñuutilaanañik ilipsitñi. Ittusri ilaan agaayyuvikpañatun tupqatunlu, suli Agaayyutim Irrusria nayuutipluni ilipsitñi.

¹⁷ Kia iñuum piyaqquǵumiñ taamna Agaayyutim agaayyuvikpaña, Agaayyutim suk-sraunǵigñiaǵmigaa taamna iñuk. Atakkii Agaayyutim agaayyuvikpaña ipqitchuanuruq. Ilipsiasriiñ Agaayyutim agaayyuvikpagaasri.

¹⁸ Kiñanniiñ sagluqinani inmiñik. Kiñapayaq akunnapsitñi isrumatuniraǵuuyumi marrumani nunami ilitchuǵiqqaǵliñ naluluqtilaani puqiutinikkumauqli isrumat-tutaanik Agaayyutim.

¹⁹ Atakkii puqiutaat ukpinaitchuat suññilaurut Agaayyutmi. Agaayyutim Makpiñaanani aglausimaruq, “Anjuraǵigai isrumatuniraqtuat iñuich pitqik-suǵautaatigun.”

²⁰ Aasrii aglaksimapmiuq, “Agaayyutim ilisimagai isrumatuniraǵuuruat isrummatinich suksraunǵisilaañat.”

²¹ Taatnamik uqaviutiqaqasri iñuktigun, atakkii iluqaisa pigigisi—

²² Paul-lu, Apollos-lu, Cephass-lu, mannalul suli nuna, iñuuklugu suli tuquñiq, pakmalu ittuat suli tikitchumaaqtuat aquagun—iluqaisa pigigisi.

²³ Aglaan ilipsi Christ-ñum piǵigaasri, Christ-aasriiñ Agaayyutim piǵigaa.

4

Christ-ñum Uqqiraqtai

¹ Taatnamik iñuich isrummatigiraksraǵigaatigut savaktauniñluta Christ-mun suli Agaayyutmun quliaqtuaquniñluta nalunaqhutin ilumutuuruñiñik.

² Aasriiñ nigiginaqtuq iñuum savaktauruam tuniqsimaruksrautilaaña savaamiñi.

³ Qanutchiupluña savaktauvik? Sugingipiǵiga sivunnigagupsitña unniñ atlat iñuich pikpatña. Sivunniganitchunanniiñ uvamnik.

⁴ Ilisimagiga killuliqingihiga, aglaan taamna nalupqinaigutaungitchuq patchi-sailaanañluña. Taamna atanniqsuiñiaqtuq uvamnik, ilaa Atanǵuruuq Agaayyun.

⁵ Taatnamik uqaqasri iñuk patchisauniñlugu sivuani atanǵum agǵigviksrañan. Sagvigisigai iluqaisa iriqsimaruñi taaqtuam suli salapqiglugich iñuich nalunaqtuakun sivunniugutinich. Taranasriiñ Agaayyutim iñullaa nanǵagisigaa.

⁶ Aniqatiumaan, pisigiplusri uvamniglu Apollos-miglu atrikusautiqagtuna. Iltichitqugipsi uvaptikniñ kamasraaqniktuksraungiññiplusri iñunmik nakuqsitluglugu atlamiñ iñunmiñ akunnapsitñi, tuvraglugich ilisauttigikkaña aglausimaruaq Agaayyutim makpigaaniñi.

⁷ Naaga nakuutlukkasugivich atlaniñ? Supayaaq pigikkan aatchuusriagigiñ Agaayyutmiñ. Aasrii akuqtuaginigupku suvaata uqavigaaqpich piññaaktaagipmatun iliplugu?

⁸ Isrummatiqagñiqsusri piqaaniñnipluñ supayaamik. Aatai, umialgunivisi! Isrummatiqagñiqsusri aňalatitun ilipluñri kamanatluñnipluñri uvaptikniñ ilisautriiptikniñlu. Ki aňalatchisitchi. Taatnaaniñniğupsi uvaguttuq aňalatchiqatautlasriñhiñaupmiugut ilipsitñi.

⁹ Ilaatni isumaraqtuna Agaayyutmun inillañnipluta uqquiraqtauruaguut nikanaqtu-atun ilipluta. Irrutikkaurugut savvaqluktitun tuqqutauyasriruatun iñupayaat takkuatni, qiñiqsittaaliutipluta isragulinun iñunnunlu atunim.

¹⁰ Kinnaurugut Christ pisigiplugu, aglaan ilipsi apai qanutun ilisimmatiqagñiaqpat Christ-kun! Uvagut sayaitchugut, aglaan ilipsi apai sayaktuniaqpat! Nangagñiapayukmirağigaasri, aglaan uvagut nagğugikkaurugut.

¹¹ Pakmanunaglaan niğisuksiurugut imiğuksiupluta, atnuğaaluktuqmiugut, aňallaqluktakkaupmiugut, aimmiuraagviitmiugut,

¹² iñuuniurağniaqmiugut sakuukhuta argaptiknik. Uqamaqluutraukapta piliusriaqauragivut; nagliksaaqtitaukapta iğlutuğagivut;

¹³ sanutmatigut ihuaqutiragivut. Pakmanunaglaan iñuich iligaatigut suaqluqağviatun nunam, suli iñupayaam iğitchivigirağigaatigut puyaagrupayaamik liilaa.

¹⁴ Kannusraaqsanğitchipsi aglakama tamatkuniña, aglaan isilğiqsuğukkipsi piqpak-sripmaptun qitunğannik.

¹⁵ Iisautriqağniğupsiunniñ Christ-kun kisilgunaitchuanik piqañhiñaqtusri atautchimik iñunmik ittuamik aapaupmatun ilipsitñun. Christ Jesus-kun aapagiliutigipsitña ukpiqs-riaqsikapsi quliaqtuagaaqama tusraayugaagiksuamik Christ Jesus-mik ilipsitñun.

¹⁶ Taatnamik pitchuksaağipsi tuvraqupluna.

¹⁷ Ikayuğukhusri Timothy tuyuğigiga ilipsitñun, iğniğipmatun piqpagikkağa suli tuniqsi-maruaq Agaayyutikun. Itqaqtinniağasri qanuq iñuuniañannik Christ Jesus-kun suli ilisautigikkannik ukpiqtuanuruanun agaayyuviniñi naniliqaa.

¹⁸ Ilasri arguanauraaqtut tikiññiangiññasrugipluna ilipsitñun.

¹⁹ Aglaan akuniisrunaqaña tikiññiağipsi, Agaayyutim pisuligikpagu. Iltichuğiniağitka arguanaruat iñuich qanuq uqağutilaanañatnik sanñiqaqmagañatniglu Agaayyutmiñ.

²⁰ Agaayyutim iñuk aňalatnamiuñ uqautchiñhiñakuungitchuq aglaan ilaan sanñiagan.

²¹ Susukpisi? Utlautitquvisikña tatapsağiağusri, naagaqaa piqpak-sriğikun pi-isaangilikonlu?

5

Atlatuhat Ukpiqsriuat

¹ Uqautigipmigaat sayunaliq akunnapsitñi iñuk atugaqaqsimaniplugu aapami nu-lianani. Jew-ñungitchuatunniñ ilitqusriğiginğitchaat taatnasriq atlatuğiq.

² Suvaata arguanavisi? Aliasruutiqaqtuksraugaluqaqtusri ilipsitñik. Anitchiuñ taamna iñuk atlatuqtuaq akunnapsitñi.

³ Uvaña nayuutingitchaluanñağma ilipsitñi timipkun, nayuutiruna irrutchipkun. Atan-nianikkiga taamna iñuk killiqiri. Atanniğiga nayuutipiaqmatun ilipluna ilipsitñi.

⁴ Katigupsi atqagan atannapta Jesus Christ-ñum nayuutiniaqtuna ilipsitñi irrutchip-kun.

⁵ Saŋŋiagun atannapta Jesus Christ-ŋum qaisaksraġigiksi taamna aŋun tuunġaġmun piyaqquiŋiaqtuamun taavruma timaanik. Aasriiġ killiqirim irrusria anniqsuġisuruq uvlumi atanigput atanniiŋiaqpan iŋupayaanik.

⁶ Uqavigaaliqsi nakuunġitchuq. Iiitchuġisruknaġiksi mikiruoram puvlaksautim puvlaktitchitlaħa iluqaan qaqqiaksraq. Taatnatuntuuq killuqsautit akunnapsitŋi iŋugiaksitmuguurut.

⁷ Piiqsitchiun utuqqaq puvlaksautipayaaq, ililusri nutaatun akutqammiaq puvlaksautailaatun. Iumunaasriiŋ nutaanuaniktusri killuqsautaiqhusri, atakkii Christ-ŋum – ipnaiyaatun tunillaqtukkauruatun—tuqqutigaaŋigut piiqsaqluġich killuqsautivut.

⁸ Iŋuuliptikni nutaami niġiŋaiġlakput liilaa qaqqiaq utuqqaauruamik puvlaksautilik. Taamna utuqqaq puvlaksautim atriqaqtuq pigiiħiġmik pigiiħiġmiglu. Aglaan niġiħlakput qaqqiaq puvlaksautaitchuaq. Taatnasriq qaqqiaq atriqaqtuq nakuuħiġmik ilumutuħiġmiglu.

⁹ Aglausimarunja tuyuutimni ilipsitŋun piqasriqsuutitqunġitlusri atlatuqtini iŋuŋni.

¹⁰ Avuusrunġiŋiġupsi atlatuqtini marrumani nunami naaga siqŋaturauni naaga tigliġaġuurauni naagalun putqataqtauni agaayyutiŋŋuanun, tarra aullaqtuksrauniaqtusri marrumakŋa nunamiŋ.

¹¹ Aglaan uqaqtunja iŋuŋnik akunnapsitŋi uqautriruanik aniqataunipluŋi ukpiqsriħkun. Piqasriqsuutiyumiŋaitchusri taatnatchimi iŋuŋmi killuliqikpan sayuŋaħkun naagaqaa siqŋaturaukpan naagaqaa putqataqpan agaayyutaunġitchuanun naagaqaa uqamaqħuutrisuukpan naagaqaa taanħaqtuaukpan naagaqaa tigliktuqtaukpan. Sumiunniŋ niġiqatigiraksraġingitchiksi taatnasriq iŋuk.

¹²⁻¹³ Suniaġluġich atanniqsuġniaqpiq tamatkua ukpiqtuanunġitchuat? Agaayyutim kisimi atanniġisigai. Aglaan ilipsi atanniqsuqtaksraġigisi tamatkua ukpiqsriuaġuqtuat. Agaayyutim Makpiġaanani aglaksimapatun, “Anitchiun killuliqiri iŋuk akunnapsitŋiŋ.”

6

Uqaqsittaagvinmuutinagich Ukpiqtuaqatisri

¹ Nalliqsi-samma akitŋaummatiaqniġumi ukpiqtuaqatmiŋik, atanniqsuqtinuktuksraunġitchuq iŋuŋnun ukpiqtuanunġitchuanun. Aglaan sivulliuqtinuktuksrauruq akunġatni ukpiqtuanuruat ikayuqtitqulun.

² Iiitchuġiraksraġigiksi Agaayyutim iŋuiŋun atanniiŋiaqtilaanich nunam iŋui. Aasriiŋ atanniiŋiaġniġupsi iŋuŋnik marrumani nunami, iħuaqsruilguruksraurusri atinġirrutipsitŋik akunnapsitŋi pakmani.

³ Naluniqpisisuli atanniqsuiŋiaqtilaaptiknik israġulinik taimanigu? Nalupqinaitchuamik iħuaqsruilanasuġigipsi uqavaaġutipsitŋik iŋuuniaħipsitŋi.

⁴ Taatnamik, uqavaaġutiqniġupsi iħuaqsrugaksranik atanniqsuqtiksraqtuksraunġitchusri iŋuŋmik piqatiqanġitchuamik ukpiqtuanuruamik.

⁵ Kanħusraaġniaqsagaħuagipsi. Usriuvva iŋuqaqtuq akunnapsitŋi isrumaturuamik iħuaqsruilapluni uqavaaġutaitŋik ukpiqsriurat.

⁶ Aglaan ukpiqtuanuruat uqaqsittaagvinmuutirraqtut aniqatiumiknik uqavaaġutmiktigun aasriiŋ iħuaqsruqtinniaġaġigaat atanniqsuqtimun ukpiqtuanunġitchuat sivuġaatni.

⁷ Uqaqsittaagapsi akitŋaummatipsigun qiniqtittaqtusri akiilipkaanikhusri pigiiŋchuamun. Iġlutuqsuun iŋuich irrutikpasri killukun sagluqsruutigilusri.

⁸ Aglaan ilipsi killukuqaqtamiusri saglutaġaqluġich atlat, suvaluk aniqatiusri ukpiqsriħkun.

⁹ Nalupqinaitchuamik ilisimagisi iŋuich nalaunħasiŋġitchuat sivuġaani Agaayyutim anħaayyutaanukkumiŋaisilaanħat. Ukpiqsasasri, iŋuich sayuħaruat naaga putqataqtuat

agaayyutiññuanun naaga atlatuqtauruat naaga killuliqiruat atugağiplugich iyaalugruich anjutitlu timiqaqtuat inmiktitun,

¹⁰ naaga tigligaqtaut naaga siqñaturuat naaga taanñaqtit naaga uqamaqñuutrisuuruat naaga ivayaqtuirit—taatnatchich iñuich qılanmukkumiñaitchut Agaayyutim anjaayugautaanun.

¹¹ Qaanıqsuami ılasri taatnasriugaluaqmıruat, aglaan pakma salummakkausri killuqsautipsitñiñ ipqiqsitlusrılu Agaayyutmun. Agaayyutim akuqtugaasri nalaunñasripkakkauplusri sivugaani, atakkii Jesus tuqunaruq pisigiplugich killuqsautisri aasriiñ Irrusrian Agaayyutipta ukpiliqsitkaasri.

Atuqsigik Timisri Agaayyun Nangausriaqagumiñaqsilugu

¹² Iñuich itnağaqtuq, “Surağagnaqtuq qanupayaaq surağaguktuni.” [Taamna ilumutuugaluaqpaluqtuq,] aglaan suapayaaq nakuuruañunğitchuq uvamni. Uvvasuli supayaamun anjalatıkmıñaitmiñña.

¹³ Itnağaqmiut, “Niıksraq ittuq pisigiplugu aqiaguq, aasriiñ aqiaguq pisigiplugu niqi itluni.” Naagauvva Agaayyutim suksraunğıqsinniağik iluqaaknik. Timivut iñiqtaunğitchut pisigiplugu atlatuğiq. Aglaan timiqaqtugut savaktiksrauplugich Atanığmun, aasriiñ ilaa atanıgıgaa timipta.

¹⁴ Agaayyutim anıpkagnağaa atanıq Jesus tuquhıgmiñ, taatnatuntuuq anıpkagnaqmıgaatıgıt sanñimıgun.

¹⁵ Nalupqinaıtchumıki ilıtchuqsrisuknaqtusri timıgıkkasri Christ-mun pigıtılaañitñik; timisri ilağıpmatun itkai. Tiguniaqpıgu ilaña Christ-ñum aasriiñ ilalıutıpkagıluğı aki-ısumun? Anñaupiağataq!

¹⁶ İlisimasruknağıksi anun ilalıutıruaq inmiñik akiısumun atausrıññuqasrıutıtılaaña timıkun, atakkii Agaayyutim Makpıgaañani aglausımaruq, itna, “Malğuuuak atausrıññuqasıutıniaqtuk timıkun.”

¹⁷ Aglaali iñuk ilalıutıruaq atanığmun atausrıññuqasıutıniaqtuq ilaani irrutçhıkun.

¹⁸ Supayaamiunnıiñ killuqsaqnasri atlatuğıkun! Anun atnıiyumiñaitchuq timimiñik killıqıkami atlapayaatıgun killuqsautıgıgun, aglaan iñuk atlatıqıkami killuqsagaqtuq akıtñaqluğı timini.

¹⁹ Puuyusruñaqasri timıgıkkası agaayyuvıkpagıtılaañitñik Agaayyutim Irrusrianun akuqtuagıkkası Agaayyutmiñ. İlipsitñik piğiñğıtçusri. [Taatnaqluğı piñhiñaunğıtçıksı supayaaq.]

²⁰ Agaayyutim akıliğñıgaa iñuukıgmiñik tasuqamisıgıt. Taatnamıki atuğıluğı timıgıkkası savautisrıñ Agaayyun. İñuılli marrumani nunami nangagumagaat.

7

İlaqatnıtikun

¹ Pakma isrummatıgilavut apıqsruutıgıkkası tuyuutipsitñi uvañnun, itna, nakuuruq anun nuliangıtçumi.

² Aglaan iñuk ikñıtçhakpaluqtuq atlatuğımun. Taatnaqhuni anjutıllaa piqaqtuksrauruq inmi nuliagmiñik, sulı ağnallaa inmi uimiñik.

³ Anutim quyalımaagaksrağıgaa nuliani. Taatnatuntuuq ağnam irrutıraksrağıgaa uıñi.

⁴ Nulıanuruam pigınıraksrağıngıtçaa timini; uınantuuq pigıpmıgaa. Taatnatuntuuq uınuruam pigınıyumiñaitçaa timini, aglaan nulıañan pigıpmıgaa.

⁵ Pisunğırrutınatıki avatmun aglaan sıvunniullagutıki pıvıqaqtıtçagıluğı agaayumaahıksrıpsıtñun. Agaayulhum aquagun pisukkuıtılğıtçumautıki, tuunğaumkii ikğıtçhaksrağıñağaatıki pisıgilugu anjalalğuiñıqtıki ilıptıknıki.

⁶ Taamna tillısiğıngıtçıgaa. Tarra, iñuk tuvaaqatınıgukpan piñhiñauruq.

⁷ Uvvatuq iñupayaaq illı tuvaaqataıllıni uvaktun. Aglaan iñullaa aatçhuusrıaqaqtuq Agaayyutmiñ, ilañıch tuvaaqatınıkkumiñaqhutıñ, atlatısulı tuvaaqataıllıtuñ.

8 Taatnamik uqautigitka ilaqataitchuut suli uilgaḡnaat, nakuutluktuaq ilanjich tuvaaqataisaaguminj uvaptun.

9 Aglaan anjalalguitchuminj inmiknik ilaqatniktuksraurut. Atakkii iluatluktuaq tuvaaqatnik-tuni nagriagipkahiḡmiñ timim pisugruananiñ.

10 Tuvaaqatigiñun tillisiqaqtuḡa atanigmiñ (taamna tilliñ ingitchuaq uvanjñ), itna, nuliaḡruuaq avitchumiñaitchuq uimiñiñ.

11 Aglaan avinnigumi, tuvaaqatailaagli naagaqaa ilammiutqigli uimiñun. Taatnatun-tuuaq uinjuruam avitaksraḡingitchaa nuliani.

12 Uvanjali atlanun uqallaksaagsiruaḡa, aasriñ atanigmitḡaḡtaungitchuaq, ukpiqs-riruapayaam nuliaqagñigumi ukpiqtuanungitchuamik avitaksraḡingitchaa aḡnaqtin, iñuuniaqatigiyummiuglugu piñiqpani.

13 Taatnatuntuuq, aḡnam uiqagumi ukpiqtuanungitchuamik avitaksraḡingitchaa uiñi, iñuuniaqatigiyummiuglugu piñiqpani.

14 Ukpiqsriñgitchuaq anun akuqtuḡnaqtittaqtuaq Agaayyutmun tumigiplugu aḡnaqtin, sulipsuuq ukpiqsriñgitchuaq aḡnaq akuqtuḡnaqtittaqtuaq Agaayyutmun tumigiplugu anutrinj. Tamatkua taatniingitpata ililgaasri innayaqtut ililgaanjsitun ukpiqsriñgitchuat, aglaan pakma ililgaasri akuqtuḡnaqtittaqtut Agaayyutmun tumigiplugu ukpiqsriruaq aakarinj naaga aaparinj.

15 Aglaan ukpiqsriñgitchuaq tuvaaqatauruaq avitchuaqsikpan, taatna pili. Taatna pianikpan, ukpiqsriruaq anun naaga aḡnaq pituummiñgitchuaq tuvaaqatmiñun. Tuvaaqatigiik avitkumik tutqiuḡtiqaglik atakkii Agaayyutim iñuuniaqugaatigut qiñuiññakun.

16 Nuliaḡruuatiin, qanuq ilismanayaqpiun uñ ukpiqsriruanḡuḡniaqmanjaan tumigilutin? Naagaqaa, uinjuruatiin, qanuq ilismanayaqpiun anniqsuitlapmanjaapich nuliapnik?

Iñuuniaḡitchi Tuvraḡlugu Agaayyutim Sivunniutaa

17 Aglaan iñullaa iñuuruksrauruq tuvraḡlugu Agaayyutim sivunniutaa ilaanun. Taatnamik illi qanutchipayaami innigumi ukpiqsriruaḡuqami. Taamna pitqurrutauruaq inillakkiga iluqaitñun ukpiqtuanuruanun nanipayaaq.

18 Uvva iñuk nalunaitḡutchiqsimagumi tuvraḡlugu Jew-ḡupluni atuiragilhatigun, tuniqsi-mali Agaayyutmun nalunaitḡutchinḡaḡmi. Uvvaasiiñ iñuk nalunaitḡutaitkumi ukpiqsri-aqsikami Christ-mik, nalunaitḡutchiqsinniangilli.

19 Nalunaitḡutaliglu nalunaitḡutailaagli suliquḡtaungitchuk Agaayyutmi. Suliquḡtautluk-tuaq kamaksriruni Agaayyutim tillisaiñik.

20 Iñupayaaq ittuksrauruq qanutchipayaami innigumi Agaayyutim tuḡluqmani.

21 Ukpiqtuaḡuḡvich savaktaagruuliqni suliquḡtiginagu savaktaagruulhiñ. Aglaan piviqagñiguvich savaktaagruungigutin, ki pituigiñ.

22 Christ-ḡum Atanḡuruam killuqsautaiḡñigaa iñupayaaq ukpiqsriruaḡuqman, savaktaagruuruaq naaga savaktaagruungitchuaq atunim. Taatnatun iñupayaaq savak-taagrugiliutigaa Christ-ḡum ukpiqsriruaḡuqman, atakkii Christ-ḡum savaktaagruuruaq savaktaagruungitchuaḡlu tasuḡnigik.

23 Christ-ḡum tauqsigñigaaasri akiliutiplusri tuḡukami pisigiplusri. Tarraasriñ ilaa kamagiraksraḡigiksi; iñunun savaktaagruuliutiraḡaḡnasri.

24 Aniqatiumaan, iñupayaaq illi qanusripayaami innigumi ukpiqsriruaḡuqami. Taatna savautiliun Agaayyun.

Ilaqatniksimaitchuatigun suli Uilgaḡnaatigun

25 Pakma, tillisaitchuḡa pigiplugich tamatkua ilaqatniksimaitchuat, aglaan qaisaqagitka isrummatiksraḡatnik. Ukpiḡiraksrauruḡa atakkii atanḡum qaisaqagaḡaḡa ilunḡuktamik.

26 Pisigiplugu sakiqniuliqput isrumaruḡa nalaunḡanasrugalugu iñuk iñuukpan taatna iligmisun.

27 Ilaqatiqaguvich avinniaqsaanak. Tuvaaqataitchuḡvich tuvaaqataisaagiiñ.

²⁸ Aglaan tuvaaqatinikkuvich killuqsangitchutin, suli iñuk ñlaqatniksimaitchuaq ñlaqatnikkumi killuqsangitchuq. Aglaan tamatkua ñlaqatiqaqtuat isrumaaluutiqağñaqtut uumani iñuuniağmi, aasrii taavrumakña isrumaaluutiksramiñ piisitchukkipi.

²⁹ Aniqatiumaan, una itnauttutigigiga. Pivigikkaqput savautriñaptiknun Ataniğmik sivikiptuq. Uvakñaniñaglaan taatnaqlugu tamatkua ñlaqatiqaqtuat savautilitruñ Ataniq tuvaaqataitchuatun ililutin,

³⁰ tamatkualu qulviuqtuat qulviungitchuatun ililutin, tamatkualu iglaqtuat quviasrunğitchuatun ililutin, tamatkualu tauqsuqsuqtuat sunik pigingitchuatun ililugich,

³¹ tamatkualu piqaqtuat sunik nunami piqangitchuatun ililutin. Takku manna nuna suuraqtuummağmi piğisiruq.

³² Isrumaaluutiqaqunğitchipsi. Tuvaaqataitchuaq anun isrumaħhiñaguuuq qanuğlugu savautriħksrağmiñik Atanguruamik, ataramik quyalisuklugu.

³³ Aglaali ñlaqatiqaqtuaq anun isrumaaluutiqağuuuq suuranıñik nunam quyalisuklugu nuliani.

³⁴ Tarra quyalitñiktusrauruq iluqaaknik nuliagmiñik Atanguruamıglu. Taatnatuntuq tuvaaqataitchuaq ağnaq naaga niviaqsiaq isrumaħhiñaguuuq qanuğlugu savautriħksrağmiñik Atanguruamik iluqaanik timimiñik irrutçigmiñıglu. Aglaali uıqaqtuaq ağnaq isrumaaluutiqağuuuq suuranıñik nunam quyalisuklugu uıñi.

³⁵ Uqautigipsi tamatkuniña ikayuqsaqhusri. Atanniqsuğñianğitchiga iñuuniaħiqsi. Iñuuniaqugipsi nalaunñaruakun savautillautağlugu Atanguruuq pisuqtılaapsisun aviktu-umangıgusri iluqnauqsimalusi Ataniğmun.

³⁶ Anutim isrummatıgisuğnağagıgaa killuliqinasugaluni ñlaqatniktaagıngitñamıuñ nuliaksrautni nutauħhani. Ikħigituiñagumiñ katchuutilik pisukkağmisun. ñlaqatıgiıksıñiq killuqsautauñğitchuq.

³⁷ Aglaan anutim sivunniugugnağagıgaa isrummatmiñi ñlaqatniktuksraunğıħhi savautrisukhuni Agaayyutmik iluqnauguni. Kimmutiqatlaıgñıgumi nuliaksrautmiñik ñlaqatningitluni, taamna anun pillautuqtuq.

³⁸ Tarrataamna katchuutıruuq ağnaksrautmiñun nalauttuq, suli anun ñlaqatningitchuaq pillautatluktuq.

³⁹ Nulianuruuq qılıqsımaruq uimiñun iñuunıqtutilaanani uimi. Uınuruuq tuqukpan nuliannuruuq ñlaqatniqıħhiñauruq kisupayaamik pigisukkağmiñik, aglaan uıñitqıutiña ukpiqs-rıruanuruksrauruq.

⁴⁰ Aglaali isrummatımiñi taamna ağnaq quviasruñniatluktuq kisimğiuqtuağumi. Uqautıgisukkipi taavrumıña atakkıi piqaqmıuñña Agaayyutim Irrusriani.

8

Niqi Tunıllautauruq Aanguanun

¹ Pakmaasriñ aglanıaqtuñña niqıkun tunıllautauruakun aanguanun. Itnağuurut, “İlisımarugut supayaamik.” İñuk ilısimanasrugıruuq supayaanik kamağulħhiñaqtuq. Aglaan iñuum piqpaksrıruam atlanik iñunıñik sayyılłaağagıgai ukpiqsrıħhatıgun.

² Kiñapayaaq ilısimanasrugıgumi supayaanik ilısimangıtçhaasuli ilısimaraksrağaluani.

³ Aglaan iñuk piqpaksrıruuq Agaayyutmik Agaayyutim akuqtuğaa.

⁴ Uvvaasriñ, nalaunñava niğıñıağupta niqımiñ tunıllautauruamik aanguanun? İlisımagıkput aanguan suunğıpiħha, atakkıi atautçıiñamıñ ilumutuuruamik Agaayyutiqaqtuq.

⁵ Unniñuvva itkaluaqpata agaayyutıññuanıñ qılannıñ nunamılu—ilumun iñugıallapiaqtut sut iñuıch taiyukkanıñ “atanguruat,” aasriñ kamakkuıtıqağaiç—

⁶ aglaali ilısimarugut atautçıisualunıñmik Agaayyutmik, Aapauruamik, supayaanik iñıqtağıkkannatnik, suli ilaa pisıplugu iñuurugut. İlisımapmiugut atautçıisualunıñmik

Ataniġmik, Jesus Christ-mik; Agaayyutim iñiqsitqugaa supayauramik suli ilaagun iñuurugut.

⁷ Aglaali ilanisa ukpiqtuanjuruat kanjqsitlaitchaat taamna. Iñuuhqtutulaamiktitudun isrumasuurut agaayyutinjuat pipianunasrugalugich. Uvvaasriiñ nigikaminj niqimik tunillautauruamik aanguanun tutqiiññiagaqsiraqtut qauġrimmaagiutillautagmikni atakkii ilisimagaat nalaunjanġiññiplugu nigikisraqtin taavruminja niqimik.

⁸ Aglaan nigilhum nakuqsilaaqtangitchaatigut Agaayyutmi. Suutaungitchuq nigigaluagupta niqimik nigingitchuptalu.

⁹ Pakmaasriiñ ilisimagiksi nigitlaliqsi qanusripayaamik nigisukkapsitñik, aglaan qau-natqiaġiksusraurusri taatna pigupsi. Putukkisitchiviaqtusri ukpiqsriruaqatipsitñik sayaiilluqtuanik ukpiqsriġmiktigun.

¹⁰ Atakkii sayaiilluqtuam ukpiqtuanjuruam qiniqpatin nigilutin aanguaqtuġvium agaayyuviani ilisimaruatin aanguat pipianunġisilaaġatnik, nigiaqsiviaqmiuqtuq tutqisaaġaluanġaġmi qauġrimmaagiutillautagmiñi.

¹¹ Tarra taamna sayaiilluqtuaq aniqatin piyaqqukkaugisiruq killuliqihġmigun atakkii ilisimaniavaallakhutin. Aglaan Christ-ġum tuqutipmigaaptuuq taamna aniqatin.

¹² Killuqsaguvich taatna akitñaglugich aniqatiutin, taamna sayaiilluqtuaq ukpiq-tuanjuruq, killuqsaqmiutin akitñaqġugu Christ. Taatnaguvich ilitchuġiyumiñaitchut qauġrimmaagiutillautagmikni nalaunjaruamik nalaunġaitchuamiglu.

¹³ Taatnamik ukpiqtuanjuruqatiga isrumakpan killuqsagñiluni nigigumi niqimik tunillautauruamik aanguanun, nigitqikkumiñaitchiga taamna niqi killuqsaqtitagñiqpaun aniqatiga.

9

Uqqiraqtim Anjalatchisaagun

¹ Suvaata ilapsi uqautigivatrū uqqiraqtaupiangiññiplūna Agaayyutmun? Nalu-naitchuamik ataniqsimaraitchuᡗa iñuġnun. Qiniqsimagiga Ataniq Jesus Christ. Suli ukpiqsriruanġuqtusri savautriġipkun Ataniġmik.

² Atlat uqagaluānġaisa uqqiraqtaunġiññiplūna Christ-mun, ilisimallapiagiksi piutilaāġa. Quliaqtaūāġigiga tusraayugaallautaq ilipsitñun, taatnaqġugu ukpiġigiksi Jesus. Taavruma nalupqinaiyaġaa uqqiraqtaulġiga Ataniġmun.

³ Taimmaasriiñ iñuich nalupqisruutigipmatġa una kiggutiga:

⁴ nigilhiñnaunġiññiqpik imiġluᡗalu savautriġamni ilipsitñik?

⁵ Nalaunġapmiuq uvaptiknun tuvaaqasiqpatigut nulianjuruam iglaukapta taatnatun atlatun uqqiraqtaatun atangum suli aniqatinġisunlu Cephas-tunlu?

⁶ Naaga kisimñuk Barnabas-lu savaktuksrauniqpiñuk iñuuniutiksraptiknik?

⁷ Savaktuksraunġitchuguk atlamik savaamik atakkii quliaqtaūāġigikput tusraayugaal-lautaq nanipayaaq. Anuyyiuqti akiliiirusraunġitchuq anuyyiuqtaullaġmi. Iñuk nautchirriq-suaq asrirrivinġmun nigiuġaqaqtuq nigigisipluni asrianġiñik. Munaqsriptuuq nigiuġaqaqtuq imiġisipluni miluatnik munaqsrami.

⁸ Taavruminja iñuich nigiuġaqaġuurut. Moses-ġum maligutaksraqtuuq uqaqmiuq taavru-minja, amaġaa?

⁹ Aglausimaruq itna Moses-ġum maligutaksrami, "Sigguġutituġnianġitchiñ qanġa qimuk-tim tutmaqpaun mukkaaksraq." Agaayyun niqliqami taatna isrumaaluutiqanġitchuq qimuktinik.

¹⁰ Agaayyutim ilumutupiaq uqautigigaatigut. Aa, uqaliq aglaanuruq pisigipluta, itna, "Iñuk una nunniuqtuq suli iñuk salummaqtuq mukkaaksranik nigiuġaqaqtuk piññalikisraġmiknik savaagmikniñ."

11 Uvagut nautchirriqiritun nautchiipmatun nautchiaksrañiñik quliaqtuaqapta tusraayugaallautamik akunnapsitñun, isrumavisi iniqsruvaahañnipluta iniqapsi ikayuqupluta iñuuniutiksraptnik?

12 Atlat iñuich niñiugaqağumin iñuuniutiksrağmiknik ilipsitñiñ, nalaunnatlučkayağaluaqtuq niñiugaqağupta iñuuniutiksraptnik ilipsitñiñ. Aglaan iniqsrutlaitchipsi ikayuqupluta. Iglutuğivut iñugiaktuat sut, atakkii nutqaqtitchisungitchugut iñuñnik ukpiqsriñhatniñ tusraayugaallautañanik Christ-ñum.

13 Iñisimagisi iñuich savaaqaqtuat Agaayyutim agaayyuvikpañani niqiksrağuurut agaayyuvikpañmiñ, sulisavaktaut tunillağvinmi akuqtuisuurut niqiksrağmiknik iñañanik tunillaautauruam.

14 Taatnatuntuuq Atanğuruam tillisiqağai tamatkua quliaqtuaqaqtuat tusraayugaallautamik akuqtuitquplugich iñuuniutiksrañatnik iñuñniñ ukpiqsrirriğtuaniñ.

15 Aglaan sugingitlučkiga tuqugaluağuma akuqtuigaluaqnaña sumik ilipsitñiñ. Uqavutigigiga savautriñiga Christ-mik akiññasruñaqnaña.

16 Quliaqtuaqağaluaqñuñuñniñ tusraayugaallautamik uqaviugaalguitchuña uvapkun. Quliaqtuağilha tusraayugaallautam savaağigiga. Atuqtaksrağipiagiga. Quliaqtuaqağitchuma, nakñuñ uvaña.

17 Quliaqtuaqağniğuma piksraqtaağilugu, niñiuktuksrauruña akiññaktaaksramik. Aglaan piksraqtaağingitchiga savaaq uvamnik, aasriñ savaağihñiñagiga savaaq Agaayyutim qaisaña uvamnun savaquplugu.

18 Aasriñ sua akiññaktaağiniaqpigu? Uvvauna akiññaktaaksrağa, quliaqtuağigupku tusraayugaağisuaq iñuich inuqnangitchuq aatchuliksrñat iñuuniutiksramnik. Niñiugitlagaluağiga iñuich aatchuliksrñat. Aglaan iniqsrungitchuña sumik quliaqtuaqağama tusraayugaallautamik.

19 Uvva ataniqsimaraitchaluññağma iñuñnun savaktaağruupkaqtuña uvamnik iñupayaanun iñugiaktuat ukpiqsriruaguquplugich Christ-mik uvapkun.

20 Taimma uqautrikama Agaayyutim uqañhanik Jew-ñuruñun ukpiqsritqugaluağitka Christ-mik. Taatnamik iñuupmiuña Jew-ñuruñun. Nayuutikama iñuñni maligutchiruani Jew-ñuruñun maligutaksrañanik (añalatingiğaluaqtuña Jew-ñuruñun maligutaksrañanun) iñuuniaqtuña iñuktun añalatittuatun maligutaksramun ukpiqsritqugaluaqğugich Christ-mik.

21 Taatnatuntuuq uqautrikama tusraayugaallautamik Christ-kun tamatkununa Jew-ñungitchuanun iñuuniağaqtuña Jew-ñungitchuatun ukpiqsritqugaluaqğugich Christ-mik. Maligutaksram añalanğisañatun itpalukkaluaqñuña, ilumutun maligutchillaapiaqtuña Agaayyutim maligutaksrañiñik, tupiksripluña Christ-ñum maligutaksrañanik.

22 Uqautrikama Agaayyutim uqañhanik ukpiqsriruanun sayaitchuanun ukpiqsriñiğmikni iñuupmiuña sayaitchuatun, ilinich ukpiqsriruaguquplugich. Qanupayaaq iñuk iñuuniağusriqaqman ilaatun iñuuniağaqtuña qanusripayaakun iñanich ukpiqsriruaguquplugich.

23 Taatna iluqaanik pisuruña pisigiplugu tusraayugaallautaq iñanicutisukñuñ piliutaanik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

24 Iñisimarusri aqpaliutraqtuani iñugiaktuat aqpaqsruqtit aullağaqtut, aglaan atausriq akiññaguuruq. Iñuuniağipsitñi Christ-mun pisuğnisilaağitchi akiññatlasriñusri aqpaqsruqtitun.

25 Iluqatin anaktaqtit qaunagillautaqtuñ timimiknik ilisaqhutinlu atqunaq akiññaktaaqağukhutin niaquutmik piunğısaqtuamik. Taatnatunli ukpiqsriruagut iñuuniallautaqtuksraurugut Christ-mun atakkii niaquutinnaktaaksraqupt piunğığumiñaitchuq.

26 Tarra, ittuna aqpaqsruqtitun akimasaqhuni aqpaqsruqtatmiñiñ, naagaqaa qakiqtautraqtitun akimasaqhuni qakiqtautraqatmiñiñ.

²⁷ Anaktaqtim aňalattaǵigaa timini, aglaan pińǵiqsitauviaqtuq aqpaliutramun ilisatlaitchumi. Taatnatuntuuq aňalalgusrińiaqtuńa uvamnik, atakkii pińǵiqsitauviaqtuńa savautrińimniń Christ-mik quliaqtuangitichumali atlanun ińuńnun.

10

Kilgutaauruaq Akitńaqluǵu Aańǵuaqtulıq

¹ Aniqaatiumaan! Itqaksritqugipsi atuumaruanik sivulliptiknun maliktuanun Moses-mik. Iglauullaǵmıń nuviyam qulańiutiniǵai suli iluqatıń ikaaǵniǵaat taǵıuq.

² Nuviyam qulańiutipmatıń suli ikaaqaimitruń taǵıuq iluqaǵmıń paptakkaupmatun liilaa piut malıǵuaqtaulıksraǵmiknun Moses-mik.

³ Aasriisuli iluqaǵmıń niqıqaǵniqsut pamarrutińińik Agaayyutim quviqnaqtuakun.

⁴ Iluqaǵmıńsuli imiǵniqsut imiǵmik Agaayyutim pamarrutaanik quviqnaqtuakun uyaǵańmiń. Taamna uyaǵak nayuutiniqsuq ilıńitńi nanipayaaq itmata, aasriiń taamna uyaǵauruaq Christ-ńuruq.

⁵ Aglaansuli ińugiaktuat Agaayyun quyalıńǵitchaat. Taatnaqıluǵuasriiń suksraunǵiǵniǵai suviksraılaami.

⁶ Tarra, tamatkua atuumaruat taimani atriksraurut uvaptiknun. Kilikkaatıgıt pisugruaqunǵitluta piǵiitchuanun sivullipta piǵusiatitun.

⁷ Unniiń aańǵuaqtuqtaunasri taipchua ilańisıtun, atakkii aglausimaruuq Agaayyutim makpiǵańińi, “Ińuich aqıvıttut niǵıqpagviksramun, aasriiń makitnamıń aǵǵiaqsiraqtut.”

⁸ Sulipsuuq atlatuqtautqunǵitchaatıgıt taipchua ilańisıtun, 23,000 tuqupmatun uvlumi atautchimi killuqsautmikıgıtun.

⁹ Unniiń uuktuaqtaksraǵıńitichikput Atanǵuruaq, ilańich taipchua taatnaqmatun tuqqutauruat tuqunalıńnun nimıǵianun kigipchaqtılugich.

¹⁰ Unniiń uqapıluktusraunǵitichugıt sutıgıtun Agaayyutim aatchuutaıgıtun ilańich taipchua uqapılukmatun. Taatnaqhutin israǵulǵum piyaqquirim tuqqutkai.

¹¹ Tarra iluqatıń tamatkua atuumarut ilıńitńun, uvaptiknun atrikusrautıgıtqıplugich, suli aglausimarut alǵaqsruutiksrauplutıń uvagıt killuqsaqıtıqunǵitluta, ińuuruagıt aqullıqsaǵataqtuami uvluni.

¹² Uvvaasriiń kińapayaaq isrumanıǵumi makitanıluni payańaılluni, qaunatqıaǵıllapiaglı puukalıksraǵmińiń, atakkii ańıqusraaqsiuviaqmıuq nutqaqtıtauluni tupıksrıǵıǵmińiń Agaayyutmik [atrılugich taipchua ińuich inılǵaan].

¹³ Qanupayaaq ańıqusraaqsiunıǵuvich, taatnatchikuntuuq iluqatıń ińuich ańıqusraaqsiupmiut. Aglaan Agaayyutim tunıqsımaruam ańıqusraaqsiupkaǵumińaitchaatin qaanǵıluǵu akiyalguisan. Qakugupayaaq ukpiqsrıńhiń uuktuakkaukpan Agaayyutim annagviqaqtınnıaǵaatin akımayumińaqsılutin.

Nıǵıqpagıat Aańǵuatıgıtun naaǵaqaat Atanǵum Nullautchıǵıvia

¹⁴ Taatnamik, piqpagıplusrı ilauraamaan, piisımaǵıtichı aańǵuaqtulıǵmiń.

¹⁵ Kańıqsılǵurusrı uqautıgıkkamnik. Isivǵıuqsıuń ilıpsıtńik uqautıgıkkaga ilumutuupmagaan.

¹⁶ Isrummatıgilıgu Atanǵum nullautchıǵıvia, imıpayaaqapta qallutmiń quyyatıgıkkaptıgıtun quyaqatıgıgıqput Agaayyun Christ-ńum aunıanik maqıpkakkańanik sannıǵıtami uvaptiknun. Suli avguqaptıgu qaqqıaq niǵıplıgu qıńıqtıtkıqput ilalıqsruutıhıqput ińuńni Christ tuqqutıkkanıńi.

¹⁷ Tarra niǵıkapta atautchimiń qaqqıamiń, uvagıt atausrıńıuqtıtaurugıt atautchısun timitun ińugiakkaluaqhuta.

¹⁸ Isrummatıgilıgıch Israel-aǵımiut piǵusıńat, tamatkua niǵısuuruat niǵrutınik tunıllautauruanik tunıllagıvıńmi, tamatkua piqatıgııksut Agaayyutmun atakkii niǵıgıaat tunıllaun atautchıkun.

¹⁹ Qanuutauva taamna? Ilisautisukkipsi tamatkua aanguat suli niqit tunillautauruat aanguanun suungitchut.

²⁰ Una uqautigigiga, Jew-ᵇungitchuat tunillaqtuᵇuurut niqinik tuungaiyaanun, Agaayyutmun qaitchiᵇngitchut. Piqatautqungitchipsi tuungaiyaani.

²¹ Imiᵇumiᵇnaitchusri qallutaaniᵇn atangum imillapsi qallutaatniᵇn tuungaiyaat. Niᵇiyumiᵇnaitmuisri atangum niᵇᵇgivianiᵇn niᵇᵇillapsi niᵇᵇgiviatiᵇn tuungaiyaat.

²² Sanjatchaktittaᵇigikput ataniq taatnaqapta taapkuᵇniᵇa. Sanjtluktaunᵇunasrugivisa ilaaniᵇn?

Kamaksriᵇiq Agaayyutmik Suragapayaakun

²³ Ilasri-samma uqaqtut, “Suragagnaqtuq qanupayaaq suragaguktuni.” Aagaluag, aglaan ilanich nakuungitchut uvaptikni maliᵇgukkuptigu Agaayyun. Ilumutuuruq suragahᵇiᵇnaukiqput supayaamik, aglaan ilanich sayyillaᵇgutaungitchut atlanun ukpiqsriruanun.

²⁴ Kiᵇna ukpiqsriruaq inᵇmiguaqsaqani, aglaan ikayuutiniagli atlanik iᵇnuᵇnik.

²⁵ Niᵇᵇᵇisiunᵇ niᵇipiapayaaq tunirauruaq tunniuuqqaiviᵇni, apiqsrutautigisunᵇaqnagu nakiᵇn niqi aggiqᵇmagaan naagaqaa isrumaaluutigisisunᵇaqnagu qauᵇgrimmaᵇᵇiutillautapsitᵇni nalaunᵇapmagaan niᵇᵇᵇiqsi.

²⁶ [Apiqsrutautigiyumiᵇnaitchiksi] atakkii aglausimaruq Agaayyutim makpiᵇaanani, “Nuna Atangum pigigaa suli suapayaaq nunamiittuaq.”

²⁷ Kia ukpiqtuanᵇungitchuam aiyugaaqpasri niᵇᵇᵇityaqulusri tupiᵇmiᵇnun niᵇᵇᵇisiunᵇ manirikpan qanusripayaamik, apiqsrutautigisunᵇaqnagu nakiᵇn niqi aggiqᵇmagaan naagaqaa isrumaaluutigisisunᵇaqnagu qauᵇgrimmaᵇᵇiutillautapsitᵇni nalaunᵇapmagaan niᵇᵇᵇiqsi.

²⁸ Aglaan iᵇnuum uqautikpasri taamna niqi tunillautigimanilugu aanguamun, niᵇᵇᵇiᵇiaqnagu niqi pisigilugu taamna iᵇnuᵇk kiliktigikkan. Ami isrumaviaqtuq qauᵇgrimmaᵇᵇiutillautagᵇmiᵇni niᵇᵇᵇiksraᵇa taavruma niqim nalaunᵇaiᵇnᵇilugu,

²⁹ ilipnun nalaunᵇanasrugigaluaqtitlugu. Tarra suvaata niᵇᵇᵇiᵇiᵇnaukiᵇa qanusripayaamik aᵇalanniaqpauᵇn atlam iᵇnuum nalupqisruutmigun?

³⁰ Quyaanikkiga Agaayyun piqutigiplugu nikiksraᵇa. Taatnamik kia uqautinᵇa killuqsagᵇniᵇuᵇa niᵇᵇᵇigupku taamna niqi.

³¹ Itnatun ittuq, niᵇᵇᵇiguvich imiᵇᵇuvillu naagaqaa suragapayaagupsi kamakkutiqaqsiun Agaayyun supayaatigun.

³² Tarra, sakiqniugutigipkaqnagu kia iᵇnuum tupiksriᵇiksraᵇanun Agaayyutmik, Jew-ᵇugaluapata Jew-ᵇungitchaluaqpata naagaunniᵇn ukpiqtuanᵇuruaᵇugaluapata Agaayyutmun.

³³ Taatnatuntuuq suragapayaaqama quyaliniuraᵇitka iᵇnupayaat supayaakun. Uvapuᵇangiqsuᵇa anniqsuᵇugluᵇa uvamnik kisima, aglaan ikayuᵇᵇniaqtuᵇa iᵇnuᵇnik iᵇnugiaktuanik anniqsuᵇugaluᵇlugich.

11

¹ Uvvaasriᵇn, iᵇnuuniaᵇitchi uvaptun tuvraiᵇniaqmatun Christ-mik.

Aᵇnat Matuqaqtaksraᵇigaich Niaqutinᵇ Agaayyulᵇimikni

² Aniqatiumaan, nangagipsi itqaumakapsitᵇa qanuq iᵇnuuniaqtılaapkun Christ-mun supayaatigun, tupigiplugich ilisauttitit qaisatka ilipsitᵇnun.

³ Aglaan kaniqsitqugipsi Christ qauklᵇigigaa aᵇutipayaam. Taatnatuntuuq aᵇnam qauklᵇigigaa uigikkani, itna Agaayyun qaukliupmatun Christ-mun.

⁴ Anun agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuplugu niaquni qiᵇniᵇtingitchaa Christ qauklᵇigitilaanik inᵇmiᵇnun.

⁵ Suli ağnaq agaayupman naagaqaa sivuniksriqipman matuilaaglugu niaquni qiniqtingitlugu uini qaukligitilaanjanik inmiñun kannusraagaa. Taatnaqami ittuq akiisutun nuyaiqsitun.

⁶ Taatnaqluna uqaqtuna: nulianuruam matusrungitchumiun niaquni nuyaiqsaksragigaa. Aglaan kannunaqpan nulianuruam saliyumigich nutchani matuqagliun niaquni.

⁷ Anjutim maturaksragiñgitchaa niaquni, atakkii Agaayyutim iniqtagigaa atrinutquplugu inmiñun aasriin sagviquplugu kamanautni. Aglaan nulianuruam qiniqtitkaa kamanautaa uimi qaukliupkaamiun.

⁸ Anunliasrii iniqtaungitchuq agnamiñ, aglaan ağnaq iniqtauruq anutmiñ.

⁹ Suli Agaayyun iniqsiñgitchuq anutmik piqutigiplugu ağnaq, aglaan Agaayyun iniqsiruq agnamik piqutigiplugu anun.

¹⁰ Taatnaqhuni agnam maturaksragigaa niaquni agaayukami qiniqtiyaaglugu kamak-srihi anutmiñik. Ağnaq taatnaqtuksrauruq pisigilugich isragulgich.

¹¹ Ağnaqlu anunlu ikayuqtigiiksuksrauniqsuk avatmun, Agaayyun tillisiqaqmatun iliniknun.

¹² Aa, sivulliq ağnaq iniqtauruq anutmiñ, aasriin anutipayaaq taimaknaaglaan anipmiraqtuq agnamiñ. Aglaan itqaumasiun Agaayyutim iniqtaqalha inupayaanik supayaaniglu.

¹³ Nalaunqatilaasqiuñ ilipsitñik. Nalaunqava ağnaq agaayugumi Agaayyutmun matuilaaglugu niaquni?

¹⁴ İlisimarusri inupayaaq isrumapmiuq anutim nuyaqtusriruam kannunaqtilaanjanik.

¹⁵ Aglaan agnam nuyaqtuñ piñnaqnautigigaa. Agnam nuyani qaisaurut ilaanun matuksrauplutin.

¹⁶ Kiñapayaaq uqavaagumakpan taavrumuuna, ilisimaliun una: uvagut piksraitchugut atlamik pilgusrimik, aasriin iluqatin ukpiqtuanuruat nanipayaaq pipmigaat taatnatun.

Atangum Nullautchiġvia

¹⁷ Uvvasuli, katiragikapsi agaayyuvigisrukluġu ikayuuttutitlaitchusri aglaan atniagutiraqtusri avatmun. Pitqusigiitlusri, taatnaqluna nangangitchipsi.

¹⁸ Sivulliuoplugu, tusraaruña agaayyiaqapsi avgummatiqagaqtusriguuq, aasrii taamna ukpigitlagiga.

¹⁹ Avgummatiqaqapsi akunnapsitni nalunaiqsittagigaa nallipsi ilumun ukpiqtuanuruatilaana.

²⁰ Katiragikapsi atautchimun Atangum nullautchiġvianik niġingitchusri.

²¹ Uqaqtuna taavrumiña atakkii inullaa niġiruuq inmi niqautmiñik utaqqisunaqani atlanik. İlasri anilaahutin niġisunnaġmin suli atlat iminjasriraqtut.

²² Suvisi! Kiñuniqangitpisi niġgiviaksrapsitñik imiġviksrapstñiglu? Nakuungitchuq suunillaqangiliqsi ukpiqtuanuruani tutqiisaaqluġu tamatkua suilliuqtuat? Qanuq uqaġniaqpi ilipsitñun? Quyaginiaqpiġu taamna? Naagga, quyaginiañgitchipsi.

²³⁻²⁴ Umiña Atanguruam ilisautigaana uqaġikkamnik ilipsitñun. Tamarrumani unnuami Ataniqput Jesus tuniraugisipman, tigugaa qaqqiaq. Quyyatigiqqaaqluġu Agaayyutmun avgugaa nipliġhuni, “Una qaqqiaq timiġigiga siquptauruq ilipsitñun. Niġiragigupsiuñ una qaqqiaq itqakkutigiyumagiksi tuquġiga piqutigiplusri.”

²⁵ Taatnatunsuli nullautchianikamiñ tiguniġaa qallun nipliġhuni, “Una qallutim imana augigiga. Auga maqitauniaqpan ilipsitñun taimma nutaaq sivunniugun aullaġniñiaqtuq. İmiġagigupsi uumakna qallutmiñ itqakkutigiyumagiksi tuquġiga piqutigiplusri.”

²⁶ Tarra niġiragigupsiuñ taamna qaqqiaq suli imiġluġu qallutmiñ taavrumuuna quliaqtuagiksi tusraayugaagiksuaq Atangum tuquġhagun aggitqinñiahanunaglaan.

²⁷ Taatnamik, kisupayaaq niġiruuq qaqqianjanik imiqtuaglu qallutaaniñ Atangum kamakkutiqasruñaqnaq atriqaqtuq inuktitudun taimani suksraqangitchuanik Ataniġmik.

²⁸ Uvva itqagisruṅniqpisiuṅ Atangum tuquḷha taatna? Ki, iñullaa isivgiugli inmiñik nigigaluaqnagu qaqqiaq imiqsigaluaqaniḷu qallutmiñ.

²⁹ Uvva iñuksamna nigivaluktuq imiqpalukhuniḷu iḷitchuḡigaluaqnagu Atangum tuquḷha uvaptiknun. Agaayyutim atannigisigaa taatnasriq iñuk.

³⁰ Taatnaqhutin iñugiaktuat akunnapsitñi sayaiqsut atniḡñaliqhutinḷu, suli iḷanich tuquanikhutin.

³¹ Aglaan isivgiuqqaagupta uvaptiknik tarra Agaayyutim anasriñḡuqsaḡumiñaitchaatigut taatnatun.

³² Atangum atannisuqmatigut alḡaqsruḡaḡigaatigut qanuq iñuuniaqtilaaksraptiknik anasriñḡuqsaqungitḷuta piqatigilugich nunam iñuñi.

³³ Taatnaḡusri, aniqatiumaan, katiniḡupsi nigiqatautyaḡusri Atangum nullautchiḡvianun utaqqisilaayumausi.

³⁴ Kisupayaaq nigisunḡigumi nigiruksrauqqaqtuq kiñuniḡmiñi, Agaayyutimli anasriñḡuqsautaitchumagaasri. Isilḡiqsuḡisigipsi atlanik utlakkupsi.

12

Ipqitchuam Irrutchim Aatchuutai

¹ Aniqatiumaan! Pakma kanjicsipkautiginiḡiga qanuq Ipqitchuam Irrutchim savaaṅa iñuich iñuuniaḷhatni. Kanjicsitqugipsi taamna nalupqinaḡḷugu.

² Iḷisimagiksi qanuq iñuuniaqtilaqaasi Jew-ḡunḡiñapsi. Killukuḡutipkakkaurusri putqataḡvigitquplugich uqatlaḷaat aanguat.

³ Taatnaqḷuṅa kanjicsitqugipsi una, kiñaunniñ iñuk aṅalatiqaqtuaq Irrusrianun Agaayyutim uqallakkumiñaitchuq itna, “Jesus suksraunḡiqsuali.” Taatnatuntuuq kiñaunniñ nipliḡumiñaitmiuq, “Jesus Atanguruq,” aglaan Irrusrian Agaayyutim taatnaqukpani kisian.

⁴ Uvvaasriñ, iñuich atlakaḡiñik aatchuusriaqqtut aglaan atiruam Irrutchim qaisaḡigai iluqaitñik.

⁵ Iñuich savautrirut atlakaḡiisigun, aglaan Ataniq atiruq iluqaitñun.

⁶ Iñuich aatchuusriaqqtut atlakaḡiñik savautriḡmiktigun, aglaan atiruam Agaayyutim iñuich savatlapkaḡai iluqaitñik savaanik aatchuusriaḡikkaḡmiktigun.

⁷ Ipqitchuam Irrutchim iñuk savatlapkaqmauṅ qanusripayaamik, ilaan ukpiqsriruapayaat ikayuusriaqqtittaḡigai taavrumakṅa.

⁸ Ipqitchuam Irrutchim uqatlapkaḡaa iñuk isrumatulikun, aasrii atiruam Irrutchim atla iñuk uqatlapkaḡḷugu kanjicsimaḷikun,

⁹ atlasuli ukpiqsrisiqatlapkaḡḷugu, atlasuli mamititchitlapkaḡḷugu iñuñnik.

¹⁰ Atiruam Irrutchim atla iñuk savatlapkaḡaa quviqnaqtuanik, atlasuli sivuniksriqirautlapkaḡḷugu Agaayyutmun, atlasuli puttuqsrisiqatlapkaḡḷugu nalliakun nakuuruakunlu pigiitchuakunlu ilitqutchikun, atlasuli uqatlapkaḡḷugu atlakaḡiñik uqautchiñik nalunaqtuanik, atlasuli uuyuuqtautlapkaḡḷugu nalunaqtuanik uqautchiñik.

¹¹ Aglaan tamatkua iluqaisa savaḡigai atautchiusuam Irrutchim, autaaḡḷugich iñupayaamun qanuq pitqukamigich.

Atausriq Timi, Iñugiaktuat Sulliñiḡich

¹² Iñuum timaa iñugiaktuanik israḡutaqaqtuq, naagasuli atausriuruq timi. Taatnatuntuuq ittugut atautchisun timitun iñugiallapiḡaluanḡapta atlakaḡiikhutalu, atakkii iluqata atausriḡuqataurugut Christ-mi.

¹³ Iḷavut Jew-ḡurut suli atlat Jew-ḡunḡitḷutin. Iḷavut savaktaḡruurut suli atlat savaktaḡruunḡitḷutin. Paptaaqtitnapta Ipqitchuam Irrutchim iluqata atausriḡuqtittaḡigaatigut timimun, ami timaanun Christ-ḡum. Aasriñ ilaan aatchuḡaatigut atausriullaapluta atiruamik Ipqitchuamik Irrutchimik.

¹⁴ Atakkii iñuum timaa atautchiḷhiñamik israḡutaqanḡitchuq, aglaan iñugiaktut sulliñḡi.

15 Iñuum isiganja uqaqpiiaqtuq itna, “Uvaña argaungitluna, tarra timim sulliñigingitchaana.” Taatnatchim niplillaautim ilagipkanajigumiñaitchaa timimi.

16 Suli iñuum siutaa nipliqaqtuq itna, “Uvaña iraungitluna, tarra sulliñigingitchaana timim.” Taatnatchim niplillaautim ilagipkanajigumiñaitchaa timimi.

17 Timi iluqani iraukpan, iñuk tusraatlayumiñaitchuq. Aasriiñ timi iluqani siutaukpan, iñuk naisitlayumiñaitchuq.

18 Aasriiñ Agaayyutim inillakkai timim sulliñgi iniksranitñun, inmi quyagikkağmigun.

19 Timi atautchimik isragutalhiñaukpan, timiqagayaipiaqtuq, amagaa?

20 Uvva iñugiaktuamik isragutaqaqtut timimi, aglaan atautchimik timiqaqtuq.

21 Uvva iñuum iraa nipligumiñaitchuq arganmiñun itna, “Sumun atugumiñaitchikpiñ.” Sulipsuuq iñuum niaqua nipligumiñaitchuq isiganmiñun, “Inuğingitchikpiñ.”

22 Aglaan, taapkua ilañi timim qiññaqaqtuat sayailuqhutin inuqnapiaqtut.

23 Suli tamatkua timim sulliñinji isrummatigikavut qiññağiksuanungitlugich qaunatqiağitluaqsirağigivut, suli ilaviñgich atlat qiññağiksraungisanağich maturağigivut.

24 Qiññağiksuaat ilaviñgi timipta qaunagiraksraungitchut taatnatun. Ilumun, Agaayyutim atlakaagiiç isragutapayaanji timim iñiqtağigai, uvaptiknun qaunatqiağitquplugich qiññağiksuanungitchuat.

25 Taatna Agaayyutim iñiqtağigai timivut atingirrutiaqunğitlugich akunğatni isragutauruat aglaan ikayuutitquplugich avatmun.

26 Atausriq ilauruaq timimi ikuangitpan, iluqatin ilauruat nagliksaqaqaturut. Taatnatun atausriq ilauruaq kamagikkaupman, iluqatin quviatchagaqtut.

27 Iluqasri timigigaasi Christ-ñum, aasriiñ iñullaanuplusri sulliñigigaasri taavruma timim.

28 Akunğatniñ ukpiqtuanjuruaniñ Agaayyun piksraqtaaqtuq atlakaagiiñik savaktiksranik, sivulliq uqqiraqtinik Agaayyutmun, tuglia sivuniksriqirinik Agaayyutmun, piñayuat ilisautriksranik, aquatigunaasrii taapkua savaaqatlaruanik quviqnaqtuanik, tamatkunjalulu mamititchitlaruanik atlanik, ikayuiruksraniglu atlanik, sivulliuqtautlaruaniglu atlanik, uqatlaruaniglu uqautchisigun nalunaqtuanik.

29 Iluqagmin uqqiraqtaungitchut Agaayyutmun unniñ sivuniksriqiraungitchut unniñ ilisautraungitchut unniñ savaktaungitchut quviqnaqtuanik.

30 Iluqagmin mamititchiraungitchut atniğñaqtuanik unniñ uqatlaitchut atlakaagiiñik uqautchiñik unniñ uyyuqtautlaitchut nalunaqtuanik uqautchiñik.

31 Tarraasriiñ kipigniupiağitchi nakuutluktuanik aatchuusriaqagugusri.

13

Piqpakkutliq Pakma ilisautiniagipsi nakuutluktuanik iñuuniabiksrapitñik.

1 Uqatlaniguma atlakaagiiçitun iñuktitun unniñ israguliktitun, aglaan piqpaksritlaiññiguma iñuñnik, uqaliga atriqaqtuq qukiğñaqsiplugu aviluqtaqtuatun.

2 Uqatlaniguma sanñiqaqhuna sivuniksriqiritun unniñ kaniqsitlalugillu iluqaisa nalunaqtuat unniñ ilisimatlaluna supayaanik, suli ukpiqqutiqağniğuma nuktatlalugich iñgich, aglaan piqpaksritlaiññiguma iñuñnik, sumun atugumiñaipiaqtuna.

3 Aatchuutiginigupkich supayaurat pigikkatka iñuñnun inuqsraqtuanun unniñ aatchuutigilugu timiga ikipkaaksraulugu, aglaan piqpaksritlaiññiguma iñuñnik akiliusriaksraitchuña.

4 Piqpaksriruaq iñuk anuqsrutriruq, iħuaqutriruq, tunjiliñgunğitchuq, uqavigaagangitchuq,

5 suli arguanangitchuq unniñ anallaqħuitlaitchuq. Piqpaksriruaq iñuk inmiguutlaitchuq, uumitchayaitchuq, itqaksritlaitchuq akitñaqtuqtimiñik nalaunñaitchuakun.

6 Piqpaksriruaq iñuk quviasrutlaitchuq iñuich killuliqipmata, aglaan quviasruguuruq iñuich nalaunñarualiqipmata.

7 Piqpaksriruaq iñuk manimmilguruq, aasriiñ ukpiqsriraqtuq suli niğiugaqtuq suli iglutuilguruq.

8 İlaatnigu iñuich sivuniksriqitlaigisirut suli uqatlaigisirut uqautchiñik nalunaqtuanik suli kanjqsimmataat isuklitkisiruq, aglaan piqpaksriliq isrukhitichumiñaitchuq.

9 İlisimahi qputlu sivuniksriqili qputlu naamanğitchuk. Taatnamik isuklitkisirik.

10 İlisimahi q naamasimaruakpan, aatchuusriat piigisirut.

11 Uvvaami ililgaanjukama uqagaqtuñja isrummatiaqatñja suli sivunniuguupluñjala ililgaatun. İñuguqama iñuunianğiqsuñja ililgaam iñuuniahhatun.

12 Pakma qiñitlaitchugut nalupqinaiglugu tautukmatun salumaitchuatun taggaqtuutmun, aglaan taivrumani qiñigisirugut nalupqinaillapiağlugu. Pakma ilitchugigiga ilaviñaurahiñaq, aglaan taimanigu ilisimmağiksipiağisigiga Agaayyun, atriługu Agaayyun ilisimallapiaqmatun uvañnik.

13 Tarra, supayaat naamasriłhatnunaglaan iñuich ukpiqsrimaniaqtutsuli niğiugaqatñsuli piqpaksrilutñsuli, aglaan taapkunakñja piñasruniñ kamanagniqsrauruq piqpaksriliqput atlanik.

14

İlisauttipsaat İpqitchuam İrrutchim Aatchuutiñigun

1 Taatnamik pisuqtilaagvigisiñ piqpaksriliqsi atlanik iñuñnik. Uvvasuli kimmutiqallapiağitchi İpqitchuam İrrutchim aatchuutaiñik, suvaluk uqaqtautlasriłiptiknik Agaayyutmun.

2 İñuk uqagumi uqautchikun nalunaqtuakun uqalhiñaqtuq Agaayyutmun. İñuich kanjqsiyumiñaitchut uqagikkañnik, atakkii İpqitchuam İrrutchim uqaqtittağigaa nalunaqtuanik sunik.

3 Aglaali iñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kanjqsifiaqtuakun uqautchikun sayyillağirurq iñuich ukpiğutiñiñik pitchuksaaqługillu arakługillu.

4 İñuk uqaqtuq uqautchikun nalunaqtuakun ikayugaqtuq inmiñulhiñaq, aglaali iñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kanjqsifiaqtuakun uqalukun sayyillağai ukpiqtuanjuruat ukpiğutiñi.

5 Uqatlatqunayağaluğipsi uqautchikun nalunaqtuakun, aglaan kimmutigitlukkiga uqaqtautquplusri Agaayyutmun. İñuk uqaqtauruq Agaayyutmun kamanatlukturq taavrumakñja uqaqtuamiñ uqautchikun nalunaqtuakun, iñuñmik mumiutriqangisuaqpan. İñuqaqpan taatnatchimik sayyillaatlagisigai ukpiqtuanjuruat ukpiğutaat.

6 Aniqatiut, uqautisukkipsi qanuq Agaayyutim sagviaqtukkañnik uvamnun suli qanuq ilitchuğipkautaanik uvamnun, suli uqautisukkipsi Agaayyutim ilumutuulhanik ilisautilusilu. Uqaaqsiñiguma nalunaqtuakun uqautchikun, qanuq ikayuutaunayaqpik? Uqaqtuksrauruñja kanjqsifiaqsilugu.

7 Uvva atrikusraun. İñuich atuqtuuraqmata supluaqtuğnaqtuanik unniñ nuqaqtiliñnik atuqtuurayuilğminñ nalausruñaqnagu, iñuich naalağniruat ilisağiyumiñaitchaat igñaña atuutim. 8 Sulipsuq anuyaktuani, qalğuruqtaun nalupqinaqtuamik nipliğman anuyyiuqtit tupisralatitichut anuyaksaliğmun.

9 Taatnatuntuuq, uqagupsi nalunaqtuakun uqautchikun, qanuğutiñ iñuich ilisimaniaqpatruñ sumik uqaqtilaaqsi? Silağhiñamun uqaqmatun piñiaqtusri.

10 Nalupqinaitchuq iñugiaktuat atlakaagiich uqautchich nunamiitilaanar, aasriiñ iluqatiñ kanjqsifiaqtut.

11 Aglaan kanjqsitlaitchupku iñuum uqausria avakñjaqtauniaqtuñja taavrumuñja uqaqtuamun, suli ilaa uvamnun.

12 Taatnatuntuuq kimmutiqaqapsi piliqiplusri Ippitichuam Irrutchim aatchuutaiñik, kimmutiqağitchi nakuutluktuanik aatchuusrianik. Taavrumuuna ukpiqtuanjuruat sayyillaakkaurut ukpiğutmikni.

13 Taamna pisigiplugu iñuk uqağuuruaq nalunaqtuağmigun uqautchikun agaayuruk-srauruq uyyuutlasruglugu uqağikkani.

14 Atakkii agaayuguma nalunaqtuakun uqautchikun, irrusrigikkağa agaayuruq, aglaan kanjisiñğitchiga qanuq uqaqtilaaga.

15 Uvvaasriiñ qanuğniağniqpik? Agaayuniaqtuñja uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, sulii agaayuniaqmionja kanjisiññaqtuakun uqautchikun isrumapkun. Atuğniaqtuñja uqautchikun nalunaqtuakun irrutchipkun, sulii atuğniağmionja kanjisiññaqtuakun uqautchikun isrumapkun.

16 Quyaguvich Agaayyutmun nalunaqtuakun uqautchikun, tamatkua ilisaqsimaitchuat Amen-nağumiñaitkaat quyyatigikkaqsi, atakkii nalurut sumik uqaqtilaapsitñik.

17 Ilipsi quyyavigillautağuknağaluagiksi Agaayyun, aglaan atlat ikayuusri-aqağnianğitchut.

18 Quyagiga Agaayyutiga uqatlakama uqautchikun nalunaqtuakun pitluklugu iluqasri uqatlahiqsi.

19 Aglaan ukpiqtuanjuruani iqataukama uqağummatiqatlutuñja tallimalhiñanik uqalignik kanjisiññaqtuanik, ilisauttutiqağukluñja atlanun, uqaqsiğimiñ 10,000-niñ uqaliginiñ nalunaqtuakun uqautchikun.

20 Aniqatiumaan, isrummatiqaqasri ililgaatun Ippitichuam Irrutchim aatchuutaigun, aglaan ilitqusriqağitchi aniqammiuratun pigiiliqitlaitchuatun; isrummatipsitñi ititchi iñuguaniksamaruatitun.

21 Agaayyutim Makpiğaanjani Ataniq itnağniqsuq,
 “Tuyugigisigaluagitka avakñaqtuat iñumnun uqautriññaqtuat nalunaqtuatigun uqausrigimiktigun ukununja iñunjun,
 aglaansulii iñugikkağma naalağniyumiñaitchaatja.” *Isaiah 28:11, 12*

22 Taatnamik nalunaqtuat uqautchich quvinqaqtuanjuruat ukpiqsriruanjungiçhuanun aglaali sivuniksriqun kanjisiññaqtuakun uqautchikun ikayuiruq ukpiqsriruanjuruani.

23 Uvvaasriiñ ilisaqsimaitchuat unniñ ukpiqtuanjuruangitçhual isiqpata agaayyuvijmun iluqapsi uqautriñjapsi nalunaqtuakun uqautchikun, nipliçpiaqtut isumailauniplusri, amağaa?

24 Aglaan iluqasri uqağupsi Agaayyutmun kanjisiññaqtuakun uqautchikun aasiiñ iñuk ukpiqsriruanjungiçhual naagaqaa ilisaqsimaitçhual isiguni ilitçhuginiaga killiqirautilaani, sulii atanniqsukkauniaqtuq tusraakkağmigun.

25 Taavruma iñuum nalunaqtuat isrummatinj satqummigñiaqtut. Pulluni agaayyuviginiaga Agaayyun, aasrii uqausigilugu Agaayyun ilumun akunnapsitñi innilugu.

Atisriçiq Agaayyuvijmi

26 Aniqatiumaan, qanuq uqağisivisa? Katirağikapsi atautchimun, iñuk atuutiqatlaluni, atlasulii ilisautritlaluni, atlasulii quliaqtuatlaluni Agaayyutim sagvikkanjiniç inmiñun, atlasulii uqatlaluni nalunaqtuanik uqautchiñik, atla uyyuqtigilugu taavruminja uqautauramik, aglaan iluqatinj tamatkua atuumalich sayyillaagutiksraulutinj ukpiqtuanjuruani.

27 Iluqasri uqağniağupsi nalunaqtuakun uqautchikun, malğukunniñ piñasrut uqağlich, aasriiñ atausriullaalutinj, atausriqsulii uyyuqtigilugu.

28 Aglaan uyyuqtiksraitpan, kiña iñuk uqağuuruaq nalunaqtuakun uqautchikun tauksruisaagli agaayyiaqapsi uqałhiñağluni isrumamiñi inmiñun Agaayyutmunlu.

29 Malğuk naagaqaa piñasrut sivuniksriqirit uqağlich, aasrii atlat isivgiuqtaulutinj sumik uqaqtilaanjanik.

30 Aasriiñ Agaayyun sagviutrikpan ilumutuuruamik iñunjun aquppiruamun tamaani agaayyuvijmi, sivulliq uqaqqaqtuqaq qasrugli.

³¹ Atakkii iluqasri uqautauhiñaurusri Agaayyutmun atausriullaalusri ilitchitqulugich avatmiñ pitchuksaagiqulugillu avatmun.

³² Iñuk uqaksriusriaqaqtuaq Agaayyutmiñ aňalatađitlaruq inmiñik irrutchiđmigun [aasriiñ utaqqiugatlaplugu uqaksrani].

³³ Agaayyutim atuumapkatlaitchaa aupiññaliq katimakipsitñi atakkii nanipayaaq Agaayyun itman qiñuiññaqaqtuq atiugautmiglu.

Tamatkunatun ukpiqtuanuruatun atlani inipayaani piłgusiatitun taatnatuntuuq piruk-sraupmiusi.

³⁴ Ađnasri nipaisaaqtuksraupmiut katimakipsitñi. Atakkii uqaquraunđitchut suli qaukuiyummataitchuksaurut. Taatnatun aglausimaruq Agaayyutim maligutaksrañani.

³⁵ Iłisimasrukkuminj sumiksamna, apiqsruđlisiginj uitiñ kiñuniđmikni. Atakkii kanñunaqtuq ađnam uqalıksraña katimaragıkapsi agaayyuviñmi.

³⁶ Suva? Agaayyutim uqalħa aullađniñđiññiqsuq ilipsitñiñ naagaqaa ilipsitñiñhiñaq tikiumaňiññiqsuq!

³⁷ Kiñapayaaq iñuk isrummatigigumi inmiñun sivuniksriqirauniłuni naagaqaa aatchu-usriaqađniłuni Ipqitchuamiñ Irrutchimiñ, tarra kanjıqsimaraksrađigai tamatkua aglaatka ilipsitñun Agaayyutmun tillisiginilugich.

³⁸ Tarra suliqutiginasiun taatnasriq iñuk suksraqaňitчуаq aglagikkamnik.

³⁹ Taatnamik, aniqatiumaan, piłiqıqtıgıllapiaqsıun uqaqtausruđiq Agaayyutmun, suli nutqaqtıtnagich uqaqtuat nalunaqtuakun uqautchikun.

⁴⁰ Aglaan supayaat pisigik nalauttillugich suli ihuatmun aňalataađlugich.

15

Anjpkakkauħa Christ-ñum

¹ Aniqatiumaan, itqamatqugiga ilipsitñun quliaqtualıga tusraayugaagıksuaq ilipsitñun. Taimñauruq tusraayugaagıksuaq taimani akuqtuađıkkası suli tuniqsimavigıkkası pakma.

² Anniqsukkauniaqtusri ukpiđituiñagıpsıun taamna tusraayugaagıksuaq quliaqtuađıkkaga ilipsitñun. Aglaan ukpiđingitчupsıun ukpiqsriđıqsi suunđitчуq.

³ Taatnamik ilisautianıkkıpsı ilisautıgıkanjanik Atanđum uvamnun; kanjıqsiraksrađıgısi taapkua qulliuruat ilisauttıtıt, Christ-ñum tuquħa pisigıplugich killuutıvut malıgutlugu aglausimaruq Agaayyutim Makpiđaanani.

⁴ Suli ilisautianıkkıpsı Christ-ñum ilıvıkkauħanik aasriiñ anjpkakkauħanik piñayuatni uvlut, malıgutlugu aglausimaruq Agaayyutim makpiđaanıñi.

⁵ Anjıtiqqaaqhuni Christ tautuktıttuq inmiñik Peter-mun, sulıpsuuq qulıt malđunñun malıđuaqtınun.

⁶ Aquagun taavruma sagviđñiqsuq iñugiatlukhutiñ 500-miñ aniqatıgıiñun katimapkađlugich, iñugianjıqsrañich iñuuplutiñsuli ilañich tuquanıksımagaluaqhutiñ.

⁷ Tuglıđıplugu sagviqsuq James-mun, aasriısuli iluqañitñun uqqıraqtaunuruanun.

⁸ Aquagun taavruma sagviqmıuqtuq uvamnun, kia-unnıñ niđiugingitчaluakkaña Atanıđmun uqqıraqtaugısiñıluna.

⁹ Taatnaqluna kamanaiññıqsrauruna uqqıraqtıpayaaniñ. Nalliummatingitчunañunniñ tairaksrauluna uqqıraqtımik, atakkii naglıksaaqtıtчımapluna iñunıñ ukpiqtuanuruanıñ Agaayyutmun.

¹⁰ Aglaan Agaayyutim piqpagıvagitłuna simmiđñıgaa iñuukıga ihuaqquıtrıtmıgun. İlaan ihuaqquıtrıllapiaħa piñılunđitчуq uvamnun. Sakuutluktuna iluqañitñiñ aglaan uvapkuıñaq piñđitчunı atakkii Agaayyun savaktuq uvapkun ihuaqquıtrıđıgmıgun.

¹¹ Uvvaasriiñ uvanalu naagaqaa atlat uqqıraqtıtlı quliaqtuađıgıktıt taamna tusraayugaagıksuaq ukpiđıkkası.

Anipkakkau that Tuqunaruat

12 Quliaqtuağuurugut Agaayyutmun anipkağniplugu Christ tuqunaruaniñ. Suvaatami ilasri uqağuvvat tamatkua tuquaniktuat anipkağumiñaiñniplugich tuqułıgmikniñ?

13 Anipkağnianginiñniqpata tuquaniktuat, tarra ilumutuunğıtmiñiqsuq Christ-ñum anipkakkausrimaħa.

14 Aasriiñ Christ anipkakkausrimaiñniqpan, quliaqtuałıqput atuğumiñaitchuq sumun, naagaqaa ukpiqqutisri tañiğillutin.

15 Aa, iñuich ilitchuğinigaatigut uqağnipluta tañiğilaamik, atakkii uqağigikput Agaayyutmun anipkapiagñniplugu Christ tuqułıgmiñiñ, aglaan tamanna ilumutuunayaitchuq tuqunaruat anipkakkauyumiñaitpata.

16 Tuqunaruat anipkağnianginiñniqpata, tarra Christ anipkakkauaitmiñiqsuq.

17 Christ anipkakkauñiñniqpan, ukpiqsriħiqsi Christ-mik tañiğiniñiqsuq aasriiñ suk-sraunğıqsauyumaatqutisri sulisigilugich killuutisri.

18 Suli Christ anipkakkauñiñniqpan tamatkua tuquaniktuat ukpiqsriuanuplutin Christ-mik suksraunğıqsuttuuq.

19 Ukpiqsriñiğupta Christ-mik anniqsuqsimaatqatigut pakmapaħiñaq iñuullaptikni nagliñnağniqsraqtugut iluqanitiñiñ atlaniñ iñuñiñ.

20 Aglaan pakma Christ anipkakkauiaqtuq tuqułıgmiñ. Ilaa anipkakkauqqağniqsuq, taatnaqhuta ilisimarugut Agaayyun anipkaiñiağniplugu tuqunaruapayaanic ukpiqsriuanik Christ-mik.

21 Iñuk iluqani tuqusrağumaruq atautchim iñuum savaagikkañagun. Taatnatuntuuq iñuk tuqunaruq iñuutlasriñiaqtuq piqutigilugu atlam iñuum savaagikkañ.

22 Atakkii Adam-kun iluqatin tuquruksraurur, taatnatun iluqatin Christ-kun iñugutqikkisirut.

23 Aglaan iñupayauraq anipkakkauğisiruq nalaunñaruakun piviksralaamigun, Christ sivulliupluni anipkakkauruq, tarrali aggitqikpan tamatkua Christ-ñum pigikkani iñugutqiksitsisigai.

24 Taavruma aquagun isrukħitchaaq tikitpan, Christ-ñum qaiñniagaa añaayuqautini Agaayyutmun Aapauruamun akiilianiikkumigich iluqaisa aňalatchisiqatuuq sulis iluqaisa sanñiqutiqaqtuapayaat sanñiqatuuq.

25 Christ atanğuruksrauruq uvluanunaglaan Agaayyun akimmatrianikpan iluqanitiñiñ Christ-ñum uumiksrianiñiñ.

26 Tuqułıq akiilikkauniaqtuq aqulliuluni uumiksri.

27 “Agaayyutim Christ aňalatchipkağaa supayaanik.” Itnağniqsuq Agaayyutim Makpiğaanani. Taatnaqami Agaayyun ilagautingitchuq inmiñik, aglaan iligai supayaat ataanun Christ.

28 Agaayyutim taatnaanikkumiñ, ilaaptuuq iğniña Agaayyutim ataniqsimapkağniaqmıuq Agaayyutmun inillairuamun supayauramik ataanun Christ. Taimanigu Agaayyun kamañniqsrauniaqtuq supayauramiñ.

29 Suniaqpat tamatkua paptakkauruat pisigiplugich tuqunaruat? Tuqunaruat anipkakkauyumiñaiapiaqata, suvaata iñuich paptaaqtinniaqpat pisigiplugich tuqunaruat?

30 Ilumun anipkağniħiq piitpan suvaatami anayannıuqpiq ataramik quliaqtuağikapku tusraayugaagıksuaq?

31 Anıqatiut! Kigiñniğvigirağigiga tuqqun uvluğagıpman. Tusraayugaagıksuakun ukpiqsriuağniqsusri, sulis taatnaqluñ quviasuutigigipsi Christ Jesus-kun atannaptigun.

32 Ephesus-mi anuyakkaluagupkich iñuich atriqaqtuq lılaa iqsıñaqtuutun niğrutitun, sumik piñniakkumiñaitpiq taatnaħapkun? Tuqunaruat anipkağniangitpata, tarra

“Niğisa imiqtuağutalu,

atakkii uvlaakun tuquniaqmıugut.”

Isaiah 22:13

³³ Kinnipkaqasri iñun nun uqaqagtuanun uumiña anipkakkauñkun. “Piqasiqsuutigupsi pigiitchuanik piqatnaanik taatnailligisirusri ilinjisitun.”

³⁴ Isrummitqinñaqsigasri killuliqitqinñigisusri. Iñasri nalurutsuli Agaayyutmik. Taamna uqağigiga kanñutchaqugaluaqhusri.

Qanuq Anipkağniaqpisa?

³⁵ Iñuk apiqsruqpiaqmiuq, “Qanuğutin tuquñaruat anipkağniaqpat? Qanutchimik timiqagñiaqpat agğigumiñ?”

³⁶ Isrummatuñiaqpat ilipni! Nautchirriikavich nautchiaksranik nunamun nautlaitchut nauriağuglutin tuquqqağaluqatin nunami.

³⁷ Aasrii nautchiaksraq nautchirriutikkan qinñaqangitchuq nauriatun nauniaqtuatun nautchiaksramiñ. Nautchirriirutin mukkaaksraqugumaqtuamik naagaqaa nauruksrauruamik.

³⁸ Aglaan Agaayyutim nautchiaksraq nauriağugtitchuugaa itqukkani, sulit nautchiaksrallaa naurisuuruq qanutchiuhğmisun.

³⁹ Taatnatuntuuq, iluqatin uumarupayaat atlakaagiiñik timiqagtut, iñuich atautchiiñamik timiqagtut, niğrutitsuli atlakaagiiñik timiqaqmiut, qaluitsuli atlakaurut, tinmiatsuli atlaupmiut.

⁴⁰ Sulipsuuq qilañmiittuat atlaakanik timiqaqmiut nunamiittuaniñ. Piññaqnautaat qilañmiittuat atlauruq piññaqnautaatniñ nunamiittuat.

⁴¹ Siqinğum qaumanga atlauruq qaumanganiñ tatqim, sulit uvlugiat atlakaagiiñik timiqaqmiut qivliquulakamiñ qilañmi. Uvlugiallaa atlakaagiiñik qaumaniqagtut atlamiñ uvlugianiñ.

⁴² Taatnatun itkisipmiuq anipkakkaukpata tuquñaruat. Timigikkavut pakmapak ittut nautchiaksratan nautchirriutauruaton nunamun. Tuqusruurut iluvikkauplutin. Aglaan anipkakkauñiağupta tuquhğmiñ timiqagñiaqtugut tuquyumiñaitchuanik.

⁴³ Iñuum timaa iluvikkaukami piññaqnaitchuq sanñitluni. Aglaan Agaayyutim anipkağniağumiñ piññaqnagñiaqtuq sanñiqaguni.

⁴⁴ Pakma timivut nunakñaqtaurut, aglaan anipkağupta timivut qilakñaqtauniaqtut. Timiqaqapta tuqusruuruamik uvani nunami, ilisimarugut timiqagisiñipluta tuquyumiñaitchuamik qilañmi Agaayyutmi.

⁴⁵ Aglausimaruq Agaayyutim Makpigaanani itna, “Iñuqqaq Adam iñuusriğugniqsuq,” aglaan aqulliq Adam irrusriğugniqsuq qaitchiruaq iñuuhğmik.

⁴⁶ Irrutchim timaa sivulliungitchuq. Nunakñaqtam timaa sivulliuruq, aasrii aquagun irrutchim timaa.

⁴⁷ Iñuqqaq nunakñaqtauruq iñiqtauruq magğananiñ nunam, tugliaasriiñ iñuk qilakñaqtaupluni.

⁴⁸ Iñupayaanit nunam ittut iñuqqaatun iñiqtauruaton magğamiñ. Iñupayaq pigikkana Agaayyutim ittuq taavrumatun qilakñaqtauruaton.

⁴⁹ Pakma atriqagtugut iñuktun nunakñaqtauruaton. Taimanigu atrilutiniaqtugut iñuktun qilakñaqtauruaton.

⁵⁰ Aniçatiumaan! Taamnauruq uqautigikkağa, iñuum nunami timiqagtuam uiviñiaqhuni auqaghuni lu piññaaktaagiyumiñaitchaa anayyuqautaa Agaayyutim. Taatnatuntuuq timi tuqusuuruq auragaqhuni itchumiñaitchuq piungiganğitchuami auragatlailluni.

⁵¹ Naalağnilagitchi, uqautigipsi nalunaqtuamik itna—iluqata tuquniangitchugut, aglaan iluqata simmikkauniaqtugut.

⁵² Simmikkauniaqtugut akkuvaaurapiaq, sukatluglugu siqungipaksağniñaniñ irim, aqulligmi qalğuqtaqpan. Qalğuqtaun nipliqağluqqaqtuq iluqatin tuquñaruat anipkağniaqtut tuqutqikkumiñagutin, aasriiñ iluqata iñuusrugaaqtuagut aatchuusri-aqagñiaqmiugut nutaamik timimik. ⁵³ Iñupayaam timaa simmiqsitaksraqigaa atakkii

nunakñaqtauruuq timi tuqusruuruq auragaqhuni, aglaan taimanigu nutauruuq timikput tuquyumiñaitchuq auragatlaitluni. Una atriqaqtuq iñuk mattaqmatun utuqqağtuqtuanik atnuğanik suli atiaqsipmatun nutaanik.

⁵⁴ Aasriiñ timi auragağuruuq simmausiqqan auragatlaiilaamik timimik suli timi tuqusruuruuq simmausiqluni tuqqutlaiilaamik, tarani tanigñiaqtuq aglausimaruuq Agaayyutim Makpiğanani, itna,
“Tuquhiq akiiliraullapiaqtuq. *Isaiah 25:8*

⁵⁵ Aatai tuquhiq, tarakñaaglaan tuqupkağumiñaigitin iñuich.

Aatai tuquhiq, tarakñaaglaan atniagağumiñaigitin iñuich.” *Hosea 13:14*

⁵⁶ Tuqułhum atniatlagaatigut killuqsqaqpa, suli killuqsauñ sanñiqutiqaqtuq maligutaksratigun aňalatiqaqhuni.

⁵⁷ Aglaan quyanaqtuq Agaayyun! Atakkii akimapkağaatigut atannaptigun Jesus Christ-kun.

⁵⁸ Taatnamik, piqpagiplusri aniqatiumaan, payaňaigitchi ukpiqsriłipsitñi, tuniqsimatitchi suli savautriłusri Ataniğmik ataramik pisuqtilaapsigun, atakkii ilisimagiksi savautriłiqsi Ataniğmik ingiłha suilaamun.

16

Iliraksraq Ukpiqsriuanun

¹ Pakma aglañniaqtuňa iliraksrakun iñuiñun Agaayyutim Jerusalem-mi. Uqautigitka ukpiqtuanjuruat atlakaagiiñi nunaaqqiñi Galatia-mi qanuqhutin iliraqsułhat maninñik, aasriiñ pitqugipsi taatnatupiaq:

² Minguiqsiagvipayaani atausriullaalusri tugvaitqugipsi ilaviñganik manium akiññaaktaagikkapsi aggigñiałhamnunaglaan; tutquqtuilaayumausri qanutun pitłakkapsisun. Taatnağupsi iliraksraq inuqnaqsiñgitchumauq aggiguma.

³ Aasriiñ aggiguma tuyuginiağitka aatchuutisri piqasiğlugich tuyuutirik ukpiqtuanjuruuanun Jerusalem-mi iñuktigun nalupqinaigikkapsigun.

⁴ Nakuuluni itkaqsikpan aullaħksraqaptuuq, ilinisa malihhiñaupmigaatňa.

Paul-ñum Sivunniugutai

⁵ Utañniağipsi Macedonia-kuaqqaagluňa; atakkii apqusraağniağiga Macedonia.

⁶ Nayuqtaullakpiağipsi naagaqaa ukiilunja ilipsitñi, aasriiñ aullağniałgitchuma aatchułhiñaugipsitňa inuğikkamnik iglauħksramni napmupayaaq.

⁷ Tautugumangitchipsi akkuvauralıñnaq apqusraalıñnağusri, aglaan nayuqtuatluu-raallagukkaluagipsi, Atangum pitqukpaňa.

⁸ Aglaan Ephesus-miinniaqtuňa Pentecost-liqiniałhatnunaglaan,

⁹ atakkii kamañnaqtuam savaaqagviksrallautam aňmautigaanja, naagasuli iñugiaktut ak-iliłiqsuqtitka.

¹⁰ Timothy aggigñiqqan, qaunagiyumagiksi tutqiksaułksranagun ilipsitñiittuallahani, atakkii savautriruq Ataniğmik, uvaptuntuuq.

¹¹ Nallipsiunniñ nagğuginğilliuñ. Aullaqsaqqan ilipsitñiñ ikayuğumagiksi iglauħhani quviasuguni, ilaali utiğasrauğumuñ uvañnun. Niğiuğigiga tikiłksranja piqatiqağlugu aniqatiunik.

¹² Uvvasuli aniqatitigun Apollos-kun: suamasriplugu kiikaqsrupağaluagñigiga utlaquplusri piqasriğlugu atlanik aniqatiunik, aglaan piyummatigingitchaa aullaħksrani pakma. Utañniağasri piviksranikkumi.

Uqautipsaağutit

¹³ Qaunagititchi pigiitchuamiñ, makittaagigusri ukpiqsriłipsitñi, qapinaiłlusri su-payaani. Sanñisitchi tuniqsimalusri Ataniğmun.

¹⁴ Supayaaq savaagilugu piqutigilugu piqpaksriłiqsi.

¹⁵ Aniqatiumaan, ilisimasruknaġisi tupiqatiŋi Stephanas-ŋum. Ilinich ukpiqs-riqqaagtuanururur nunami taggisilinmi Achaia-mik, aasrii iluqnauqsimapiagataqhutin ikayuiġmiknun ukpiqsriruanik atlanik.

¹⁶ Pitchuksaaġipsi tupigitquplugich iñuich taatniittuat suli kisupayaaq ikayuqtauruuq ukpiqsriruanun.

¹⁷ Quviasruutigigitka agġilhat Stephanas-ŋum Fortunatus-ŋumlu Achaicus-ŋumlu, atakkii ilinisa ikayugaatŋa uvaniingitñapsi.

¹⁸ Nutaqtiġlugu irrusriġa ilinisa quviatchaktitkaatŋa ilipsisuntuuq. Isrummatigillau-taqsigik iñuich taatniittuat.

¹⁹ Ukpiqtuanururur iñuuniaqtuat Asia-mi tuyugaasri nayaanŋanik. Aquila-mu Priscilla-mu piqatigiplugich ukpiqtuat katimaruat tupiġmikni paġliugaasripsuuq atanikun.

²⁰ Iluqatin aniqatigiich tuyugaasri nayaanŋanik. Paġlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkuutilikun.

²¹ Paġlatit Paul-miñ. Uvaŋa aglallakkitka ukua argamnik.

²² Kiñaliqaa piqpakrsriñgitchuaq atanguruamik, Atangum atanniġisigaa aggitqikkumi. Aa, Agġiġiñ, Ataniiq.

²³ Uvvatuq ihuaqutrisaan Atanguruam Jesus-ŋum nayuġlisi.

²⁴ Uqautisukkipsi piqpakrsisilaamnik iluqapsitñik Christ Jesus-kun. Taatnatuq.

Paul-ηum Tugliat Tuyuutaiñ Corinth-agmiunun

¹ Uvaña Paul, aasriiñ uqqiraqtigigaaña Jesus Christ-ηum pisulhagun Agaayyutim. Aglaktuña ilipsitñun ukpiqtuanuruanun Corinth-mi suli ukpiqtuanuruapayaanun iñuuniaqtuanun nunañani Achaia-m. Uvvaasriiñ Timothy aniqatvut uvamniittuq.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ Atannapta ihuaqutisrimaallañniaglisi suli tutqiksillusri.

Paul-ηum Quyagaa Agaayyun

³ Quyanaqtuq Agaayyun Aapagikkaña atannapta Jesus Christ-ηum. Ilaa aapauruq ilunñuksruruaq uvaptiknik suli Agaayyutaupluni araaqtuiñhiñaanuruuq uvaptiknik.

⁴ Araaqtuqtigigikput iluqaitñi ihuilliuğutigikkaptikni, uvagutsuli araaqtuiyumiñaqsipluta tamatkuniña ihuilliuğutiqaqtuanik taavrumiña araaqtuutmik akuqtuagikkaptiknik Agaayyutmiñ.

⁵ Ilumun nagliksaallapiaqtugut savautri'apta Christ-mik. Taatnatuntuuq arauttitiqaqtugut atqunapiaq Christ-kun.

⁶ Ihuilliuğaluñnapta tusraayugaagiksuaq pisigiplugu, Agaayyutim araksimaagaasri uvaptigun annautisukhusri killiqihipsitñiñ. Arakkau'apta arautiqağniaqmirusuq akuqtugupsuñ anuqsrukun atunim ihuilliuğutiq uvagut iglutukkaptiknik.

⁷ Niğiuğagikkaqput ilipsigun payañaitchuq. Ilisimagikput nagliksaagñigupsi uvaptiktun Agaayyutim arauttitiqaqtinniağasri uvaptiktun.

⁸ Aniqatiumaan, nalutqunğitchiptigiñ ihuilliuqtitauñaptigun nunañani Asia-m. Ihuilliuqtitavagitluta qaaniqługu iglutuiñiksraqput nalupqigiliutipluguunniñ iñuutilaaksraqput.

⁹ Iłitchuğigaluagikput tikiummiñasugalugu tuqquviksraqput, aglaan taamna atuumaruq tunñatqunğitluta uvaptiknun aglaan Agaayyutmun anipkaitłaruamun tuqñaruanik.

¹⁰ Tuquruksrağugaluqaapta ilaan annautimagaatigut, aasriiñ annautriñiapiiaqtuq uvaptiknik; aa, nalupqisruutigingitchikput ilaanun annautisrimaakiksraqput.

¹¹ Ilipsi ikayuqtuksraurusri iniqsruutiluta. Tarrali iñugiaktuat iñuich quyyatik-sraqağisirut Agaayyutim aatchuutaagun qaisauruakun uvaptiknun kiuplugich iniqsrułhat iñugiaktuat iñuich.

Paul-ηum Simmiğñiğaa Sivunniugutini

¹² Quviasruutigigikput una suli qauğrimmaagıutillautapta uqautigaatigut uuma ilumutuutilaanik, savaagıgıvut nanipayaaq suli pakma ilipsitñi ipqıñikun suli ilumutuukun Agaayyutmiqnisauruakun. Tunñangitchugut puqiutaatnun iñuich aglaan tunñarugut Agaayyutim ihuaqutripluni ikayuutaanun.

¹³ Tarra tuyuutivut agliqiağikkasri kanıqsiñaitchuanunğitchut; kinnisunğitchipsigiñ uqagıkkaptigun. Niğiuğagıgıga kanıqsiñlasriñiksraqsi ilaatnıgun,

¹⁴ takku kanıqsiñlasriñauragaluqmıgıksi-samma pakma. İlaatnimi nanğautiqatlaniağıptıgıt suli nanğagısipmıgıptıgıñ uvluani Atannapta Jesus.

¹⁵ Nalupqisruutiqangitchuña taavrumiña. Taatnamik tıkiqattaaqqaagıkkıpsi, piqaqu-plusri ikayuusriamik tapıllugık quviasruutmıglu.

¹⁶ Tıkiqattaagıkkıpsi apqusrağuma sıvutmunlu nunañanun Macedonia-m utitmunlu nunañaniñ Macedonia-m, ilipsitñun itqanaiyautitqupluñı iglauıksramnun Judea-mun.

¹⁷ Taatna piyumakama, isrummitqıgaqtaunıqıpiq? Isrumavaluktusriunniñ sıvunniğagısrugaluñı iñunısun nunam, anñaqqağluñı tarani suli naagaqtauaqsıluñı.

¹⁸ Agaayyun tunıqsımaruq uqagıkkagımıgun. Taatnatuntuuq uqautıvut ilipsitñun nalupqınaıtchaqtut. Agaayyutim ilısimagai isrummitqıtıñısilaaqputlu uqautıgıkkavutlu.

¹⁹ Atakkii Silas-lu Timothy-lu uvaŋalu quliaqtuaġutigigikput Iġŋiŋa Agaayyutim, Jesus Christ, ilipsitñun. Ilaa inġitchut iñuktun piñġiġaqtuatun aniqqaaqhuni, aglaan ilaan pisuugaa uqautigikkani savaaniaġnipluġu. Agaayyutim anġiġutimagaatigut pisigipluġu Christ-ŋum savaaŋa uvaptiknun.

²⁰ Iluqaitñikkii akiqsruutai Agaayyutim atuumapkaġniġai Christ-kun. Taatnaqhuta nipliutigisruugikput Amen sumipayaaq iñuum kamaksruqmauŋ Agaayyutim savaaġikkaŋa Christ-kun.

²¹ Agaayyutim nappaqutaupkaġigaatigut ilipsiġu Christ-kun, sulii uqsruqtiquhuta savak-tautqupluta,

²² nalunaitŋutaliqhuta pigiliutipiaqhuta inmiñun aasriiñ iġipluġu Irrutchiñi uummatiptiknun nalupqisruutigingiqġuġu ilaanun pigitilaaptiknik.

²³ Agġiġukkaluannġaġmaunniñ Corinth-mun agġiñġitchuŋa. Agaayyun iġisimaruq iġumutuulhanik uqagikkaġma ilipsitñun. Utingitchuŋa Corinth-mun atniummatiqaqunġitġusri.

²⁴ Atanniqsunġitchipsiġiñ ukpiqsriġipsiġun, aglaan savaqatigisrukkipi quviasruutiqaqupluŋ, atakkii iġisimarugut nalupqisruutiqaŋisilaapsitñik ukpiqsriġipsiġun.

2

¹ Sivunniqsuŋa utlatqigunġitġusri aliatchaktitchaktuaġusri.

² Aliatchaktisrimaniġupsi kia quviasraaġniaqpaŋa avataagun ilipsi isrumatuyaaktitapsi.

³ Aglaktuŋa pisigipluġu taamna, utlakkupsi aliatchaktitqunġitġuŋa ilipsitñun quviasraaqtiksramnun. Nalupqisruutigingitchiga quviasruutipkun quviatchaktinniaqtilaqsri.

⁴ Aglakama ilipsitñun iħuilliuġlapiagataqtuŋa isrumatuyaakuŋa uummatimni qianġaġma. Aliatchaqunġitchipsi aglaan iġisimatquġipsi atqunapiaq piqpakstriġiġa ilipsitñik.

Natqigutriġiq Killiqirimun

⁵ Aglaan nallipsi iħuilliuqtitchiruam isrumaaluktingitchaŋa, aglaan isrumaaluktitkaasri. Iħuilliuqtitchummataitchipsi itnaqama.

⁶ Taamna iñuk tatapsausriaqaaniktuq. Apainuruq anġiġutipluŋ taamna inillakapsiuŋ.

⁷ Pakma natqigutiraksraġigiksi araaqtuġuġu taamna iñuk. Taatnaġupsiuŋ annautiniaġiksi pilġuilliuġlapiakġimiñiñ aasriiñ qapingitchumuġli.

⁸ Taatnaqġuŋa inġiġipsi tuniqsimasriġaaqupluġu piqpakstriġiqsi ilaanik.

⁹ Taavrumuuna aglaktuŋa ilipsitñun, atakkii uuktuagukhusri iġitħuġisrukġuŋa tupiksrisuupmagaapsi supayaakun.

¹⁰ Natqigutrigupsi taavrumiŋa iñuŋmik, natqigutipmigigaptuq. Aasriiñ qanutchikun natqigutiruksrauniġuma ilaanun, pakma natqigutigiga pisigipluŋ sivuġaani Christ-ŋum.

¹¹ Natqigutiguptigu taamna iñuk tuunġaq akimaniangitchuq sukununniiñ uvaptikniñ. Takku nalunġitmigivut ilaan qanuq suraġautai.

Paul Tutqiksiñġitchuq Troas-mi

¹² Tikitñama Troas-mun quliaqtuaġityaqġuġu tusraayugaagiksuaq Christ-kun, Atanġum piviksriñniġaŋa quliaqtuaqupluŋa.

¹³ Aglaan tutqiksiñġitchuŋa irrutchipkun, atakkii paqingitġuġu aniqatiga Titus tarani, tarraasrii aullatqikġuŋa tarakġuŋa Macedonia-mun.

Christ Akimmatauruq

¹⁴ Aglaan quyyan illi Agaayyutmun ataramik akimmatriruamun uvaptiknik Christ-kun. Siamitkaatigut tipragiksautun napmunliqaa quliaqtuaqupluta tusraayugaallautamik.

¹⁵ Atakkii ittugut Agaayyutmun tipragiksuatun Christ-kun akungatni tamatkua anniqsuumaqtuat suli tammaummirut.

¹⁶ Tamatkununa tammaummiruanun tipiqagtugut tuquligmik, aglaan tamatkununa anniqsuumaqtuanun tipiqagtugut iñuuhigmik. Kiñaasriiñ nalliummativa taavrumuna savaamun?

¹⁷ Kisimij tamatkua uvaptiktun ittut quliaqtuaqtuat pinjuağutaitchuakun ilumutuuruamik Christ-kun sivuğaani Agaayyutim. Uvagut ingitchugut iñugiaktuatitun quliaqtuaqtuatitun Agaayyutim uqalhanik piññanñiutiginiañhiñaglugu.

3

Savaktai Nutaam Sivunniugutim

¹ Uqaviksaaqsilgitpisa? Naagaqaa inuqsraqpisa atlatitun iñuktitun tuyuutinik akuqtuyunaqsiluta ilipsitñun naaga ilipsitñiñ?

² Ilipsi tuyuutaurusri aglausimaruatun uummatiptiknun iñupayaanun ilitchugitquplugu agliqitquplugulu.

³ Aasrii atlanñuqtauruatigun iñuutchipsigun ilisimanaqtitkiksi tuyuutauñiqsi Christ-miñ aglaagikkaqput. Taapkua tuyuutit aglaanungitchut aglautmik aglaan Irrusriagun iñuuruam Agaayyutim, aglaanungitluni aglagviksramun piliamun uyağañmiñ aglaan uummatipsitñun.

⁴ Nalupqisruutigingillapiağivut tamatkua tumigiplugu Christ sivuğaani Agaayyutim.

⁵ Itnautigingitchikput savatlanilugu tamanna savaaq uvaptiknik, aglaan piqaqtirru-taagun Agaayyutim.

⁶ Ilaan piqaqtitkaatigut savautritqupluta nutaakun sivunniutmigun. Taamna nutauruaq sivunniugun ingitchuq utuqqauruatun sivunniugutitun aglausimaruatun uyağañmun suli tuqupkairaqtuatun kisupayaanik tupiksriñgitchuanik. Agaayyutim nutauruaq sivunniugutaa qaitchiraqtuq iñuuhigmik Ippqitchuakun Irrutchikun.

⁷⁻⁸ Utuqqauruaq maligutaksraq titiqtuqsimaruq aglaatigun uyağañmun, aasrii Agaayyutim qaumanga sagviqsuq qaitñamiun Moses-mun. Kigiñaña Moses-ñum qaummagikpagitluni Israel-aagmiut qinilguitchaat, aglaan taamna qaumaniq aqvatigun piiqsuq. Maligutaksraq tuqupkaisuuruaq qaummagillapiaqman qanutunkiaq qaummagitlukkisiva maatna savautriñiq Ippqitchuakun Irrutchikun?

⁹ Uvvaasiñ utuqqaqtaq sivunniugun tikiutriruaq tuqqutaksraququtmik iñuñnun kamanautiqagñiqpan, qanutunkiaq kamanautiqatlukkisiva nutaaq sivunniugun tikiutriruaq nalaunnasripkaiñigmik iñuñnun?

¹⁰ Aasriisuli nutauruaq sivunniugun kamanatlullapiaqtuq utuqqauruamiñ sivunniugutmiñ. Taatnamik utuqqauruaq sivunniugun kamanautiqangigñiqsuq.

¹¹ Taimña utuqqauruaq sivunniugun tikitchaluaqtuaq qaumaniqpaurakun piiqsuq, aglaan nutauruaq sivunniugun itchağataqtuaq kamanautiqatlullapiaqtuq.

¹² Taatnamik pigikaptigu taatnasriq niğiugaq iqsaisaillapiaqtugut quliaqtuakirsaptigun.

¹³ Moses-tun ingitchugut. Taalutchiğñigaa kigiñani uqautri'ami Israel-aagmiunun takku tautuqungitlugu qaumangum piğñiañhanunaglaan.

¹⁴ Aglaan kanjqsitlaisimarut isrummatmiktigun siqquqsipkaqlugich. Uvluvanñunaglaan irinich taalutaqaqtutsuli agliqipmata makpiğaanñiñ utuqqaich sivunniugutauruat, takku kisimi Christ-ñum taalutaq piitlagaa.

¹⁵ Uvluvanñunaglaan agliqipmata maligutaksramik Moses-ñum aglaanjanik isrumañich taalutaqaqtutsuli.

¹⁶ Aglaan iñuk mumikami Ataniğmun kanjqsisuuruq taalutaiqsitmatun.

17 Taimña Atanguruaq pakma Irrusriuruq, aasrii naniitman taamma Irrusriana Atangum ittuq patchisairvik.

18 Tarraasrii uvagut taalutaiqsittuani qiñigikput kamanautaa Atangum. Atlannguqsaiñaqtugut ilitlasripluta ilaatun, suli Atangum Irrusrian ilisaiñaqtitkaatigut ilaatun akiñuktitasriplugu kamanautaa Atangum.

4

Akisuruat Suurat Utkusriñiani Qikumini

1 Agaayyutim qaitchigaatigut savautriñigmik quliaqtuaqupluta naglikkutaagun. Taatnamik nikatchaktangitchugut.

2 Tununjanikkivut iriraqtuutitlu kannunaqtuatlu. Pisaasruñmigautaitchugut. Anjalangitchikput uqalha Agaayyutim kinnitñinñaqtugitilugu. Taatna pitlaitchugut. Ilisauttutigikput ilumutuuruuq kaniqsinaqsiplogu, sivugaani Agaayyutim pipmatun. Isrummatmikni ilisimagaat ilumutuutilaaput.

3 Tusraayugaagiksuuq uqagikkaqput iriqsimakpan, iriqsimahñaqtuq tamatkununa tammaummiranun.

4 Tuungaum anjalatchiruam marrumiña nunamik qiñitlaiqsitkai ukpiqsriñgitchuat kaniqsikatlaiplogu ilu tusraayugaagiksuamik, aasriiñ ayaupkaqtitaauruutun ittut. Ilaan tautuqunjtakai kamanautaanik Christ-ñum atrigikkaña Agaayyutim.

5 Quliaqtuaqitlaitchikput uvaptiknik, aglaan quliaqtuaqigikput Jesus Christ Atanguniplugu, aasrii savaktigiptigut Jesus pisigiplugu.

6 Agaayyun nipliqsamaruq, “Qauma qauli taaqtuamiñ.” Aasrii qaggutigai uummativut qaitchikamisigut qaumamik ilitchugitqupluta kamanautaanik Agaayyutim qiñiqapta kigiñananik Christ-ñum.

7 Aglaan Agaayyun qaitchiruq tusraayugaallautamik Christ-kun uvaptiknun iñuñhiñauruanun, atriplugu iñuich tuvvaqsiraqtut akisuruanik suuranik ilulilianun qikumini. Iñupayaaq qiñiqtakrsagigaa taamna kamañaqtuaq sanñi uvaptikniittuaq agaayyutmiqnisautilaanjanik, uvaptikniñ pisunaqani.

8 Iñuilliuqtitaugaluagupta qanusripayaakun akiilipkaqtatlaitchugut, qanuñviiqsitaugaluagupta nikaligatlaitchugut,

9 nagliksaqtitaugaluagupta Agaayyutim suksraatlaitchaatigut; atniaqsiugaluagupta tuqqutaungitchugut.

10 Ataramik anayanniuqtuaqaluagutugut iñuich tuqqutchukmatigut Jesus-tun aasrii tautunnaqsitquplugu iñuulha Jesus-ñum timiptigun.

11 Iñuuniñlaptikni ataramik anayanniuqtuaqhuta tuqqutaugimun pisigiplugu Jesus, taututlatquplugu inuuranuñha Jesus-ñum uumuuna tuquraqaukuun timiptigun.

12 Anayanniuqtuaqtugut tuquñigmiñ pisigiplugu quliaqtuañiqput piqaquplusri isruitchuamik iñuulñigmik.

13 Aglausimaruq Agaayyutim uqalhani, “Uqagaqtugut takku ukpiqsriñlapiqhuta.” Taavrumuuna irrusriagun ukpiqsriñhum uqagaqtuguttuuq ukpiqsripluta.

14 Ilitchuqiplugu Agaayyun anipkairuq Ataniñmik Jesus-mik, ilaan anipkaqisipmigaatiguttuuq Jesus-tun, aggiutiluta piqatigilusri sivugaanun Agaayyutim.

15 Iluqaan tamanna iglutukkaqa ikayuutigigisigiksi. Iñugiaksilaaqhutiñ iñuich tusraarut ihuaqutaagun Agaayyutim aasriiñ iñugiaktuat iñuich quyagillapiagnaagaat piqutigiplugu kamanautaa Agaayyutim.

Iñuuniñliq Ukpiqsriñlikun

16 Nalupqigingitlugu tamanna nikaliganqitchugut. Timivut piungitmukkaluaqtuq ir-rutchiqput nutaqtikkauruq uvlugaqipman.

17 Tamatkua ihuilliuqutivut pakma sivikisuurami ihñaqtut. Itqanaiyagaatigut akuqtuquplugich Agaayyutim kamañniqsrat isuksraitlutin quviananji nakuutlullapiqtuat ihuilliuqutiptikniñ.

¹⁸ Qiñiqtuñangitchivut sut qiñitlakkavut aglaan sut qiñitlaisavut; atakkii sut qiñignaqtuat piigñiaqtut, aasrii qiñignaichuat taimuñja inniaqtut.

5

¹ Iļisimagikput palapkaaqqut irvigikkaqqut marrumani nunami piungiqpan, taamnaami timikput, kiñuniksraqağniaqtugut Agaayyutmi, iñiqtaungitchuamik arganmik, isuksraitchuamik qilañmi.

² Pakma imñiqtauliğuurugut, inuğrugiplugu timinitqiguta pakmakñaqtauruamik atrilugu atnuğaatchiaqmatun.

³ Atnuğaakkaugisirugut timimik nutaamik atnuğailaagumiñaiğuta.

⁴ Iñuunñapta uumani palapkaagmi iñuñhiñaupluta, imñiqtauliğuurugut uqumailliuğutiqaqhuta. Tuquyummataitkaluaqhuta aglaan itchumiiqsugut nutaami timimi pakmakñaqtauruamiñ. Atuummikpan tuquyumiñaqtuq timi simmiğisiruq tuquyumiñaitchuamik iñuuligmik.

⁵ Agaayyutim itqanaiyağaatigut taivrumuñja. Ilaan nalupqinainanikkaa uvaptiknun taatniinniañha aatchuqamisigut Irrutchiğmiñik.

⁶ Taatnamik qapinñataitchuurugut. Iļisimagikput iñuuniañhaptikni uumani timimi piisaal-laiqput Ataniğmiñ.

⁷ Atakkii iñuuniaqtugut ukpiqsriħikun qiñingitchaluanñapta ilaanik.

⁸ Qapinñataitchugut, aglaan piitchumallapiaqtugut timigikkaptikñiñ aasrii anñilaqsimaqatigisruliqlugu Ataniq.

⁹ Taatnaqhuta sivunniutigigikput quyalisuklugu, iñuugaluagupta maani timiptikni naagaqaa taiñani piigaluagupta timimiñ.

¹⁰ Iluqata sivuğañjutiruksraurugut aquppiutaqpananun Christ-ñum atanguruam. Atausriuttaagutin iñuich akuqtuigisirut nakuuruamik naagaqaa pigiitchuamik maligullugu savaagikkaqtin iñuunñagmin timigikkağmiktigun nunami.

Savautriraut Iļauraagiliutigipkakkauħikun

¹¹ Uvva iļitchuğimagikput tatamnaqtılaañja Atangum. Taatnaqhuta pitchuksaagivut iñuich akuqtuitquplugich ilumutuuruamik. Agaayyutim iļisimagaa qanusriutilaapiaqput. Taatnatuntuuq niğiugağigiga iļitchuqsrianiliqsi taavrumiñja qauğrimmaagiuutillautapsigun.

¹² Piñiangitchugut akuqtuyunaqsitqigukhuta ilipsitñun. Aglaan kiggutiksraqağugipsi tamatkunuñja kamagitqusraaħhiñaqtuñanun qiñignaqtuakun, suksraqangitchuanun uummatmiutağmiknik.

¹³ Uqautigikpatigut qauğrimmaagiiññiluta piqutigigaa Agaayyutim, aglaan qauğrimmaaginñiğupta piqutigilħhiñagipsi.

¹⁴ Piqpaksrilħan Christ-ñum anjalatkaatigut, atakkii iļisimagikput nalupqinaiqlugu atausriq tuquruuq piqutigiplugich iluqaisa iñuich. Taatnamik iluqatin tuqupmiraqtut.

¹⁵ Ilaa tuquruq pisigiplugich iñupayaurat, aasriiñ tamatkua iñuuruat inmiktigulħhiñaq iñuutqunğıqlugich aglaan ilaanun tuqutriruamun iñupayaanik aasrii anñipkakkaupluni tuquligmiñ.

¹⁶ Tarra uvakñaniñaglaan isrummatiqanğıqsugut iñuñmik ilaan qaalħhiñañagun nunam iñuisun. Qaanıqsuami isrummatigigaluaqmisaqput Christ iñuñhiñauñiplugu, aglaan pakma isrummatigingigikput taatna.

¹⁷ Taatnamik kiñapayaaq pigiliutipkaqtuq Christ-mun nutaagugaqtuq. Iħiğruañi piiqsut. Iñuunialıqsuq nutaakun.

¹⁸ Iluqatin tamatkua agğıqsut Agaayyutmiñ. Agaayyutim iļauraaliutipkağaatigut inmiñun Jesus Christ-kun, aasriiñ aatchuqhuta savaamik quliaqtuagıtquplugu ilaan iļauraaliutipkağisiñiplugich iñuich inmiñun.

¹⁹ Uvvaami itnautigigiga, Agaayyutim ilauraaliutipkağai nunam iñui inmiñun Christ-kun, patchisiqutingiqługich navguutinjisigun. Aasriñ quliaqtuağitqugaatigut iñuich qiñuiññaksriññiplugich Christ-kun.

²⁰ Taatnaqhuta uqqiraqtaurugut pisigiplugu Christ. Agaayyutim atugaatigut uqautitqulusri. Inigipiagipsi pisigiplugu Christ, itnaqhuni, “Ilauraaliutitqigitchi Agaayyutmun.”

²¹ Agaayyutim Christ killuutailaapiaq irrutiginigaa killuqsaqtautun pisigipluta. Taamna nalaunņasripkakkaurugut Agaayyutmi.

6

¹ Uvagut savaqatigiilħaptikni Agaayyutmi inigipsi akuqtuqungitlugu Agaayyutim ihuaqquataa suunillağuglugu.

² Atakkii ilaa niqliqsuq aglausimaruami uqağim, “Piviksraq nalautitman tusraagipsi.

Anniqsuğviksraq tikitman ikayuğipsi.”

Isaiah 49:8

Uvva pakma Agaayyutim akuqtuiviksram uvaptiknik nalautittuq. Uvlua anniqsuğviksram pakma tikitchuq.

³ Kisumununniiñ iñunmun patchisiqutitqungitchugut killukuagñipluta savaaqalıptikni. Taatnamik inillaiñğitchugut putukkisautiksranjanik iñuum apqutiksranjani.

⁴ Aglaan surağalıpayaaptigun qiñiqtittugut savaktaupluta Agaayyutmun iglutuılikunlu, ihuılliuğutikunlu, akiyalgunaitchuatigunlu, sakiqnaqtuatigunlu,

⁵ ipiğaqtuqsıuħikunlu, isiqtauħikunlu, aňalağluksıuħikunlu, sakuuħikunlu, siñiguiqsauñğıħikunlu, niğisunħakunlu.

⁶ Qiñiqtitkikput ipqıħikunlu, ilisimaħikunlu Agaayyutmik, anuqsruħikunlu, ihuaqqutriħikunlu, Ipqitchuakun Irrutħikunlu, ilumutun piqpaksrıħikunlu,

⁷ uqaqalıkunlu ilumutuuruamik, sulı sanjıagun Agaayyutim. Anjuyautıqaqtunja tugluagıplugulu nalaunņarualıkun.

⁸ Qiñiqtitkikput kamagıkkauħikunlu, kanjutchaktıtauħikunlu, uqağitchıuħikunlu piğitchuakun nakuuruakunlu. Saglutunıgakkaupluta uqağaluannapta ilumutuuruamik,

⁹ nalunaqtuatun ilıpluta ilisimanagałuanņapta, tuquaqsiuatun ilıpluta iñuusruagałuanņapta, anasriñņuqsaqsiugaluannapta tuqquataunğitchugut,

¹⁰ isrumaaluktıtaugaluannapta quviasruqaqtugut, inuqsrallıuqtuatun ilıpluta umıalıguqtıchıgaluannapta iñugiaktuanı, suıllıuqtuatun ilıpluta piqagałuanņapta supayaamik.

¹¹ Aatai ilauraamaan Corinth-mi, nunummısingıtchıpsi uqautrıħıksraptıknık ilıpsıtñun. Ummatıvut anmağıvut ilıpsıtñun.

¹² Piqpaksrıħıqput ilıpsıtñık inuqtuummanğıtchuq. Aglaan piqpaksrıħısi uvaptıknık inuqtuummasrıruq.

¹³ Aglaan pakma anmaqsigık ummatısrı uvaptıknun. Uqautıgıpsi uvaňa ilıłgaagıruatun ilıplısrı.

Agaayyuvıkpanja Iñuuruam Agaayyutim

¹⁴ Piqasrıqsuutinasrı ukpiqsrıñğıtchuatıgun takku nalaunņarualıglu killıqıħıglu piqatıgıılğııtchuk. Qaumaruqaqtuuq piqatıqalğıtmiuq taaqtuamik.

¹⁵ Qanuğıtık atausrıñņugumiñaqpak Christ-lu Belıal-lu (itnautauruqa tuunğamik)? Qanuğıtık ukpiqsrıruqa piqasrıqsuutıyumiñaqpa ukpiqsrıñğıtchuakun?

¹⁶ Agaayyutim agaayyuvıkpanja piqasrıutıyumiñaitchuq aanguanjıtñık. Agaayyuvıkpagıgaatıgıtıkıi iñuuruam Agaayyutim, ilaan niplıħatun, “Irvıgıniagıtka ilıñıch iñuunıaqatıgilugıllı.

Agaayyutıgıniagaatıňa, sulı ilıñıch iñugıniagıtka.

¹⁷ Taamna pişıgilugu, piğıtchı akunğatniñ, avıttıtchı ilıñıtñıñ, niplıqsuq Atanıq.

Ilaksıatınasrı qaayugnaqtuanıñ.

Taatnağupsi akuqtuğisigipsi.

Isaiah 52:11; Ezekiel 20:34, 41

¹⁸ Aapagigisigipsitña aasriiñ iğñiğisigipsi panigilusriḷu, nipliqsuq Ataniq Saññipayaaqatuaq.”

2 Samuel 7:14

7

¹ Piqpagikkamaan, piqagñiqapta tamatkuniña akiqsruutauruanik ipqiqaqta uvap-tiknik qaayuğnaqtuapayaamiñ timiptigun irrutchtigunlu. Quyalilakput Agaayyun su-payaakun atakkii taluğigikput.

Paul Quviasruktuq

² Anmautitigut uummatipsigun. Atnianğitchivut iñuich. Killukuaqtitchiñğitchugut iñuñnik. Ivayaqtuiñğitmiugut kisumikunniñ iñuñmik.

³ Uqautigingitchiga taamna patchisigisugusri. Takku uvvaqammiq uqautimagipsi piqpaginipḷusri uummatiptikniñ. Piqatigiiksuguk iñuullaptikni unniñ tuquullaptikni.

⁴ Nalupqisruutigingipiagipsi. Pikkutigipiagipsi. Arautiqallapiaqtuña. Iluqaagun ihuilliuğutiptigun quviasrullapiaqtuña.

⁵ Tikiññanikaptaunniñ Macedonia-mun iñiqtuqsiñğitchugut. Ihuilliuqtitaurugut qanusri-payaakun—nagliksaaqtitluta ukpiqsriñğitchuanun iqsipkaqhutalu qamuuna.

⁶ Aglaan Agaayyutim araklıguuruam tamatkuniña nikatchaktitauruanik tutqiksip-kağaatigut Titus aggiqman.

⁷ Arakkaurugut agğihagun suli arausriaqahagun ilipsitñiñ. Ilaan uqautigaatigut kim-mutiqaḷapsigun tautugukluña, aliasruutiqaḷapsigunlu suli piyummatiqahapsigun uvam-nik. Taatnaqluña quviasrutluktuña pakma sivuanigñiñ.

⁸ Aglaktigun tuyuutipkun isrumaalutchaktitkaluağniqapsi, nunuurautigingitchiga. Saiñgisuutiliğaluağiga tuyuutma ihuilliuqtitauraallañniqmasri.

⁹ Tarraasrii quviasruutigingitchaluağiga alianniulipsigun, aglaan quviasruktuña isru-maalulḷapsi simmiğniqmasri. Alianniulipsi pisuhigñigaa Agaayyutim ilipsitñun. Uvagus atnianğitchipsi sukununniñ.

¹⁰ Alianniuqtuni Agaayyutikun isrummitqiksitchiraqtuq iñuum anniqsuliksrañanun. Taamna nunuurautaitchuq. Aglaan alianaña nunam tikiutriraqtuq tuquğimik.

¹¹ Alianniuqtusri nalautlugu alianniuğutigitqukkaña Agaayyutim. Taavruma piliqipkağagigaasri nalupqigingiqsitlugu killukuangisilaaqsi, uumigiliqsitlugu killuq, iqsigipkaqlugu, inuğrugiliutipkaqlugu ikayuutiliksrağa, isrummiqsitlusriunniñ anasriññuqsatlasriplugu taamna killuliqiruaq. Qanusripayaakun tautuktikiksi patchisaunğıqsi tamatkunuuna savaapsigun.

¹² Tarraasriiñ tuyuqtuña aglaamnik pisigisruñaqnagu taamna iñuk killukuaqtuaq naagaunniñ iñuk atniummiruaq, aglaan sivuğaani Agaayyutim ilitchuqnaqugiga qanutun piqpaksriqalıqsi uvaptiknik.

¹³ Taatnaqhuta taavrumuuna arakkiptigut. Aasriiñ kisian arausriaqput, aglaanlu quviatchallapiaqtugut Titus quviasruñniqman, atakkii irrutchiğmigun nutaqtikkaupluni iluqapsitniñ.

¹⁴ Takku nangagipsi supayaatigun ilaanun, aasriiñ qapınapkanğitchipsitña. Uqautigikkavut supayaat ilipsitñun ilumutuuruq, aasriiñ taatnatun nangautigikkavut ilipsigun Titus-mun ilumutuuruqtuuq.

¹⁵ Aasrii ilaan piqpagiliutillapiapsaagaasri itqaqamiuñ tupiksriyummatiqalıqsi, suli pagla'apsiuñ kamaksriḷikunlu taluqsriḷikunlu.

¹⁶ Quviasruutigillapiağiga nalupqisruutaiqama ilipsigun supayaakun.

8

Ukpiqtuanjuruat Aatchuiḷhat

¹ Uvvaasriiñ aniqatiut, ilitchuqsritqugipsi ihuaqqutrisaanik Agaayyutim qaisanjanik ukpiqtuanuruanun Macedonia-mi.

² Ihuiiupaurağaluanağmin inuqsriullapiagağaluaqhutinlu quviatchaugillapiaqtut, taatnaqhutinjaasiiñ tiggummataipiağniqsut suuramiknik.

³ Piyumiñaqtutilaagmikni aatchuğuurut, sipitluguunniñ uqautigaluaqtitnatin, Uqagiyumiñağiga taamna.

⁴ Uqapsaaqtuiñağaatigut ikayuutitlasrisrukhtin savaakun Agaayyutim ihuiiñi.

⁵ Aatchuutiqaqtut nigiuğingisaptigun, sivulliuplugu qaitlutin inmiknik Agaayyutmun uvaptiknunlu Agaayyutim pisuhagun.

⁶ Uvvaasriiñ tiliuğikput Titus aullağniinaniksimapmaun naatchaqtuaquplugu taamna savaallautaq akunnapsitni.

⁷ Aasriiñ pillautagñiqapsi supayaakun—ukpiqsriħikunlu, uqautriħapsigunlu, ilisimalikunlu, piyummatiqalikunlu, piqpaksriħapsigunlu uvaptiknik—taatnamik tiggummataitqugipsi aatchuiħikun.

⁸ Tiliuqlinğitchuna aachuqulusri. Uuktuagukkiga piqpaksriħiqsi ilumutuupiaqmanaan aachuğummatiqalipsigun,

⁹ takku ilitchuğigiksi ihuaqqutrisaa Atannapta Jesus Christ-ñum. Sumik ayuqs-rangitchaluaqhuni, piqutigiplusri unitchai umialgutini ikayuğiaqhusri inuqsriuhagun.

¹⁰ Uvva uqautigisrukkiga aatchuiħipsigun. Nakuutlukkayaqtuq ilipsitni naatchup-siun aullağniikkaqsi ukiutqik, takku sivulliuplusri aatchuiħikunlu piyummatiqalikunlu.

¹¹ Kiikaa, naatchiun naanniaħhanunaglaan aullağniikkaqsi ukiutqik piyummatiqaqapsi, aachuğusri pisuqtilaapsitni pigikkapsitniñ.

¹² Aachuğupsi piyummatipsigun taamna aachuun akuqtuyunaqtuq Agaayyutmi. Agaayyutim aatchuitqugaasri pigikkapsitniñ, aasriiñ pigingisapsitniñ.

¹³ Nunurisunğitchipsi aatchuiħigmun qağavriuraaqtillugich atlat aatchuiħikun.

¹⁴ Pakma sippakuuqtuaqtusri. Taatnamik ikayuiyumiñaqtusri inuqsraqtuunik. Aquvatigunli sippakuuqtualigumin inuqsraqtuunik. Inupayaagli piqagumuuq inuğikkağmiñik.

¹⁵ Aglausimaruatun uqaligni itna, “Iñuk katitchivaalħaktuaq sippakuutlaitchuq, aasriiñ iñuk katitchivaalħangitchuaq inuqsraqangitchuq.”

Titus Piqatinlu

¹⁶ Quyagigiga Agaayyun qaitchiruaq Titus-mun piyummatmik piyummatigikkaptun ilipsitnun.

¹⁷ Ilumutun Titus-ñum akuqtuğaa pitchuksaagutvut. Utlagupiağatağasri. Sivunniqsuq taavrumina inmiñik.

¹⁸ Tuyuqaqmiugut aniqatmik piqasriqlugu nangautiqaqtuamik iluqaitni ukpiqtuanuruani quliaqtualhagun tusraayugaagiksuumik.

¹⁹ Aasriisuli, ukpiqtuanuruat piksraqtaaginigaat iglauqatigitqupluta ilaanun tikiu-tiguptigin taapku aachuutit maniich. Savaqağħaptigun taavrumuuna kamasruğikput Atanguruuq Agaayyun aasriiñ ilisimanaqsipługu ikayuiyumaliquput.

²⁰ Qaunataqiağigtugut kisumununniñ inunmun pasritqunğitluta anjalħaptigun taap-kunina mikturuanik aachuutinik.

²¹ Piyummatiqagtugut nalaunjaruakun, kisan Atanguruam qinilħani inğitchuaq aglaan-tuuq qinilħatni inuich.

²² Piqasriqhutik taapkuak inñuk tuyuqaqmiuguttuuq aniqatiptiknik. Uuktuagağaluaqaptigu akulaiqlugu ilitchuğigikput ukpiğnaqtuanutilaana. Pakma piyummatinipsaaqtuq ukpiğiliutipiaqhusri.

²³ Nallipsi apiqsruutigikpaun Titus, piqatigigiga savaqatigiplugu ikayuillaaptikni ilipsitnik. Nallipsipsuq apiqsruutigikpagik atlak aniqatiuvuk, uqqiraqtigigaik ukpiqtuanuruat, aasriin kamasruqaak kamanautaa Christ-um.

²⁴ Taatnamik qiñiqitichumagiksi ukpiqtuanurupayaanun piqpaksripialiqsi uqqiraqtinik suli nalaunnatha nangaqapsi taapkununa.

9

Iirat Ukpiqtuaqatinun

¹ Iitichugigiga aglaktuksraungisilaaga uumuuna aatchuutitigun pisigilugich Agaayyutim iñui.

² Atakkii ilisimagiga ikayuikumagiksi. Uqautigillautaqsimagipsi ukpiqtuanuruanun Macedonia-mi ilipsi ukpiqtuanuruasii Achaia-mi itqaniañilusri aatchuutlaapsigun uqitqik. Piyumalaahipsigun iñugiaktuat analataurur aatchuisukhutin.

³ Aasriin aullaqtitkitka aniqatiuvut. Itqanaitqugipsi aatchuutiksrapigun. Uqautigillautagipsi itqanaitkisiñilusri. Aasriin taamna piilaanurutqungitchiga.

⁴ Aasriin Macedonia-gmiut aggiqpata maligluna iitichugigumitrun itqanaiñgisilaaqsi, kanjutchakpiaqtugut, ilipsipsuq, nalupqinaiqsruutigilaanik mipkaqhusri lu uqagillautaqhusri lu.

⁵ Tarra isrummiqsuna aniqatiuvut pitchuksaaguklugich tikitquplusri sivuani aggiksrapta. Ilinisa itqanaiyagisigaat akiqsruutigikkaqsi, suli aatchugummatiqaqugipsi nunurausrunqasri.

⁶ Itqaglugu una, iñuk nautchirriiruaq iñugiapiangitchuanik nautchiaksranik katitchiñiaqtuq iñugiapiangitchuanik, aasriipsuq iñuk nautchirriiruaq iñugiaktuanik katitchiñiaqtuq iñugiallapiaqtuanik.

⁷ Iñullaa aatchugli sivunniutaagun isrummatmi, tigummatigalugu pisunaqani suli nunurikkausrunqani. Agaayyutim piqpagigaa iñuk aatchuguuruuq quviasruxhuni.

⁸ Aasriin Agaayyutim aatchugumiñagaasri sipillugu inugikkaqsi, ataramik sippakuuqtualigusri. Aasriin aatchuutiksraqatlasrigisirusri savaallautapayaanun.

⁹ Aglausimaruatun Agaayyutim uqalhani,
“Nunnuqti siamitmatun, iñuk aatchuiñiqsuq suurañmiñik siqñataitluni inuqsraqtuanun.
Taapkua itqagigisigaat ilaan ihuaqputaa taimuna.” *Psalm 112:9*

¹⁰ Agaayyun aatchuguuruq nautchiaksranik nautchirriiruanun qaqqiamiglu niqiksranik. Taatnatun ilaan iñugiaksiñiañgai suurat pigikkasri aasriili aatchuutitlasriyumagiksi atlanun inuqsraqtuanun.

¹¹ Inuqsranigñiaqtusri supayaakun tigummataiñipsigun. Tarra savaaptigun iñuich quyyatiqagnañgaat Agaayyun.

¹² Savaapsi ikayugaluagnañgai inuqsriugluqtuq Agaayyutim iñuni, aglaan taavrumuunaptuuq iñugiaktuq quyyatiqallapiagnañgaat Agaayyun.

¹³ Savaapsigun nalupqinaigniañgiksi ukpiqsriñiqsi Christ-kun, aasriili iñuich ikayuusri-aqaqtuq nangañgisiñgaat Agaayyun tupiksriñapsigun tusraayugaagiksuumik suli tigummataiñapsigun ilinjitñun suli iluqanjitñun atlanun iñun.

¹⁴ Aasriin iniqsruutiniagaasri piqatigisruxhusri pisigiplugu kamañqutuaq ihuaqputaa Agaayyutim qaisana ilipsitñun.

¹⁵ Quyyan illi Agaayyutmun uqautigilgunaitchuatigun aatchuutaigun.

10

Paul Patchisaiññiruaq Savautriñigmiñi

¹ Uvaja Paul. Inigipsi Christ-um agganaiñigmigun piisaangigimigunlu. Taluqsraliguunigipsitna piqatau'ama ilipsitni, aglaan piqataungitñama ilipsitni taluqsraiññipluna tuyuqtuutipkun.

² Nunuriyumiñaitchipsitña taluqsraitquluña nayuutiguma ilipsitñi. Sivunniqsuña akilliliqsuguklugich tamatkua uqaqtuat iñuuniusriqagñipluta nunam iñuisun.

³ Iñuuniağaluññapta timigikkaptigun añuyangitchugut nunam iñuisun.

⁴ Añuyautivut añuyautigingitchai nunam iñuiñ, aglaan atuğikput Agaayyutim sanñiqpauraña akiiliplugich iluqaisa tamatkua akilliliqsuutiruat [tusraayugaagiksuamun].

⁵ Piyaqquqtagivut uqavaagutipayaat niaquqtusriñhatlu iñuich takku taatnatchich iñuich sappugutaurut atlanun ilitchuğiliksranañatniñ Agaayyutmik. Isrummitqiksitkivut iñuich Agaayyutikun tupiksritlasriplugich Christ-mik.

⁶ Anasriññuqsaiñhiñaagūqtugut tupiksruutaitchuanik, ilitchuqsripqaurağupta tupiksriyumałipsitñik ilipsitñik.

⁷ Qiñiñhiñaqtusri sunik qaahñiakun. Kiñapayaaq ukpiqsriñigumi piginiluni Christ-ñum isrummatigitqigñiun. Piginigumi Christ-mun taatnatuntuuq pigipmigaatigut Christ-ñum.

⁸ Uqavigaağutigillakkaluagupkuunniiñ sanñiqutiqaqiq Agaayyutim qaisaña uvaptiknun kanñusruutigiyumiñaitchiga. Ilaan uvaptiknun ikayuqugaasri makitatlasritquplusri Christ-kun. Taavruma sanñiqutiqałhum piyaqquqtaqtitchumiñaitchaasri.

⁹ Iqsisaağungitchipsi tuyuqtuutipkun.

¹⁰ Iñanich iñuich uqağniqsut, “Tuyuutmiñi uqalguruatun ittuq, aglaan nayuutikami irrusriqagūuñisusq sayaitchuatun, uqautriñhasuli suilatuñ itluni.”

¹¹ Taatnatchich iñuich isrummatigilitruñ una, aglaan savaagisruugivut uqautigikkavutlu aglakkavutlu inñapta naagaqaa piiññapta.

¹² Ilaliqsuutiyumangitchugut tamatkunuña iñunñun unniiñ atriliummatiluta uqağuuruanun nakuuniraaqhutiñ. Uukuutuqałhiñaqtut inñmiknun naipigtuutiplutiñlu. Kanñiqsisaihiqtiñ qañiñitkaat uukuutuqiaqsi'amin avatmun naipigtuutiqaqsi'aminlu.

¹³ Uqavigaałlagungitchugut uvaptigun aglaan uqaviutigilhiñaugikput savaaksriusri-aqput Agaayyutmiñ; taavrumuuna ukpiqsritlasrirusri savaaptigun.

¹⁴ Qañiałautrangitchugut uqaqapta ilaginiplusri savaaptikni. Takku tikiutiqqaagikput tusraayugaagiksuuq Christ-kun ilipsitñun.

¹⁵ Uqaviutigingitchikput atlat iñuich savaañat. Aglaan niğiugağigikput una, ukpiqsriłiqsi sanñisikpan siamitlasrigisigikput tusraayugaagiksuuq avanitchiapsitñun ittuanun.

¹⁶ Quliaqtuaqatlasrirugut tusraayugaagiksuamik nunaaqqiñi atlani. Uqavigaağutigisrunğitchikput savaagianikkañat atlat iñuich nautchiivinmikni.

¹⁷ Iñuk uqavigaağniagumi, uqavigaağutiqağli Agaayyutmik kisianik.

¹⁸ Agaayyutim akuqtuumatłaitchaa iñuk uqavigaaqtuaq inñmiñik nakuuniraaqhuni aglaan ilaan akuqtuğisigaa iñuk nakuugikkani.

11

Paul-lu Uqqiraqtinñuaqtuallu

¹ Uvvatuq Agaayyutikun anuqsrutuuraallaksitña kinnañaaqtuatun itkaluağniğuma. Anuqsrutillañniapiaqsitña!

² Takku siqñagipiagipsi Agaayyun siqñaqsrigmatun ilipsitñik. Atriqaqtusri ipqitchuatun ilaqatnikkumaaqtuatun qañiñiakkaptun atautchimun ilaqatiksramun, taamna Christ-ñuruq.

³ Nuyuaqquqtiğipsi isrummatisi qaayugñaqsviaqtut sulil killukuagutipkakkauviaqtusri ilumutuuruamiñ piqpaksriligiñmiñ Christ-mun, atriplugu nimigiag kinnitñiktuaq Eve-mik pisaasruğmigautmigun.

⁴ Uvvaami iñuk agğiguni quliaqtuagaqsikpan atlamik Jesus-mik quliaqtuağingisaptiknik, naagaunniiñ akuqtuigupsi atlamik Irrutchimik tusraayugaagiksuamiglu akuqtuagianikkapsitñiñ, pitchiğiağisiruatuñ irrusriqaqtusri.

⁵ Kiñulliqpianğingñasrugirunña tamatkunakña qaukñiunasrugiplutiñ uqqiraqtauruaniñ.

⁶ Iisaqsamaruatun uqaqtaulguitchaluaguma, ilisimaruja sumik uqaqtilaamnik. Qiñiqtitkikput taamna nalupqinaiqlugu ilipsitñun supayaakun.

⁷ Killuqsautauñiqpa uvañnun atmuktiqama kivigukhusri quliaqtuağnirağaluja tus-raayugaagiksuañanik Agaayyutim akiilaagluja?

⁸ Ivayaqtuiruja atlaniñ ukpiqtuanjuruaniñ akuqtui'ama ikayuutaatnik savautriħksraptiknun ilipsitñik.

⁹ Nayuutiħamni ilipsitñi, inuqsriuliqama ihuilliuqtitchiñgitchuja kisumikunniñ. Aniqatiut aggiqaminj Macedonia-miñ qaitchaat inuğikkapayaağa. Supayaakun akiyausrungitchuja ilipsitñun. Qaunatqiağikkisigiga taamna.

¹⁰ Christ uqağupmatun ilumutupiaq taatnatuntuuq uqağipmigiga ilumutuuruuq. Kia-unniñ iñuum nunañani Achaia-m nutqaqtitchumiñaitchaa uqavigaagutiqağiga quliaqtu-aqama akiilaagluja.

¹¹ Suvaata quliaqtuaqpik akiilaagluja? Piqpagingiññivisi? Agaayyun ilisimaruq piqpag-illapiaqtilaapsitñik.

¹² Savaagikkağa savaagituiñagisigiga, [amiami quliaqtuaqtuiñagluja akiilaagluja]. Taavrumuuna nutqaqtitchukkitka tamatkua uqavigaagtuat savaaqağniplutinj Agaayyutim savaañanik, tuvrapiaqlugu uvagut surağaliqput.

¹³ Taatnatchich iñuich tanjigilaakun uqqiraqtaurut. Kinnitñinjalikun savaaqaqtut, qiññağmikkun atlanjuguurut iliplutinj uqqiraqtaisun Christ-ñum.

¹⁴ Taatnaluasru! Uvvataku tuunğaq injmiñik qiññaniktağupmiuq israğulgatun qau-mam.

¹⁵ Taatnamik quviğusruutiksraungitchuq tuunğaum savaktai qiññaniktaqpata nalaunjaruaħhum savaktaisun. Isruksroutaat taimanigu nalliusriaqağisiruq maligullugu savaañat.

Paul-ñum Nagliksaağutaa Uqqiraqtaupluni

¹⁶ Uqautitqiglapsi, isrummatiginasritña kinnanaaqtuatun inniñuja. Kinnanaağnigaluagupsitña akuqtuqsitña taatna, uqavigaagtuallakkumuunjali mikiruumamikunniñ.

¹⁷ Uqautigikkaga tamanna pitqutigingitchaluagaa Atangum Agaayyutim. Uqavigaagama kinnanaaqtuatun ittuna.

¹⁸ Qiñiqlugich iñugiakuat uqavigaagutiqağuuħat nunakñaqtanik sunik, uvañaptuuq uqavigumiñaqmiuja.

¹⁹ Takku anuqsrutirağisri quviagipluguunniñ kinnanaaqtuat, ilipsitñik isrumatunivagillapiaqhusri.

²⁰ Ilatchiguupmisiñi iñuum savaktaagrugipmasri, aqsaktuaqmasriħu kinniplusri, nunurirağaqmasriħu savautitqupluni, kamağniraaqman, suksraunğiqmasriunniñ patiktuqmatun kigiñapsigun.

²¹ Isrumasrugnaqtusriħu sayaitchuanjunipluta suli taatnatun aħalatchiñgiññipluta. Kanñunağniaqpisa! Kiñapayaaq taluqsraitluni uqavigaatlapman, taatnatuntuuq piyumiñaqmiuja—uqağuraaqtuñasuli kinnanaaqtuatun.

²² Ilinjich Hebrew-ñuniqpat? Uvañaptuuq. Ilinjich Israel-aagmiununiqpat? Uvañaptuuq. Kinjiviaginiqpagich Abraham-ñum? Uvañaptuuq.

²³ Ilinjich savaktigivagich Christ-ñum? Uvañaptuuq, aglaan savaktillautautluktuna ilinjitñiñ—uqağugaaqtuñasuli kinnanaaqtuatun. Savaaqtulukmiuja sakuullapiaqluja, isiq-takatautlukmiuja, ipiğaqtuqsiupmiuja atqunaq, tuqutitqayaqtaqluja iñugiaktuami.

²⁴ Tallimaniaglaan ipiğaqtuqsiuruja Jew-ñuruaniñ, malğukipiani ipiğaqsagñigni inul-lakħu atautchimik.

²⁵ Piñasruniaglaan anaumiksiuruja anautanik, atautchimi miħuqtukkaupluna uyağañnik, piñasruniaglaan umiaqpaiyaqtautipluna, unnuaglu uvluglu naaplugik tiktaupluna tağiumi,

²⁶ akulaiqługu iglaułłamni navianaqtuakuaqłuna uliqpañniñ tigliniaqtiniñlu, navianaqtuakuaqłuna Jew-ñuqatimñiñ Jew-ñungitchuaniñlu, navianaqtuakuaqłuna nunaqqiñi suviksrailaamiñlu tağiumiñlu, navianaqtuakuaqłuna tamatkunakña tanjigılaakun aniqatauruaniñ,

²⁷ mingıuqtaagugataqłuna sakiqnağlu iglutuqługu, akulaiqługu siñiktuangıqłuna, niğisuksiupluna imiguksiupluna, iñugiaktuami niqiksrailliuqłuna, atnugaiñliuqłuna itriğruami.

²⁸ Avataatigun tamatkua sut kigiñniğvirağigiga uvlugagıpman isrumaaluutiqağiga ukpiqtuanjuranun.

²⁹ Nalliqsi sayaitman ukpiqsriğmigun, uvanaptuuq ikpigipmirağigiga sayaiñliułha. Nalliqsi killuqsagtitaupman qiniqautisruugitka taatnaqtitchiruat.

³⁰ Uqavigaagtusrauguma, uqavigaagutiqağniaqtuna tamatkuniña qiniqtitanjıñik sayairrutma.

³¹ Agaayyun Aapagikkaña Atannapta Jesus Christ-ñum, iñuich kamaksruqtak-srağikkañat qañavak taimuna, ilisimaruq sagluuqtuangisilaamnik.

³² Damascus-miitnama, kavanajata umialgum atiqaqtuam Aretas-mik qaunaksriğisugaa nunaqqia Damascus-ñum tigurautqupluna.

³³ Aglaan ikipluna aguupmanmun atqaqtitkaatña igalikun katchimi aasriñ annakti-
tluna ilaaniñ.

12

Paul-ñum Qiñiqquurañi suli Agaayyutim Sagviqsitanı

¹ Uqavigaagtuapsaallaktusrauruna sunnautigingitchaluanñaan. Aglaan uqautig-
iniağitka qiñiqquuraat sut Atanguruam sagviqsitanı.

² İlisimagiga añun ittuaq Christ-kun. Akimiaguutailat ukiut pianikmata mayuutrau-
ruq piñayuatnun qılaich. (Timituummaan naagaqaa timailaaqhuni nalugiga, aglaan
Agaayyun ilisimaruq.)

³ Suli ilisimagiga taamna añun mayuutrautillaanjanik inaatnun ayuruat. (Timituum-
maan naagaqaa timailaaqhuni nalugiga, aglaan Agaayyun ilisimaruq.)

⁴ Aasriñ taamna añun aullautikkaukama pakmuña, tusraaruq sunik
uqagılgunaitchuanik uqautchimigun, suli iñuum uqautigiraksrağingisanjıñik atlanun.

⁵ Uqavigaagutigiymıñagaluagıga pisigilugu taamna iñuk, aglaan uqavi-
gaagumiñaitchuña uvapkun, kisanik sayairrutipkun.

⁶ Aasriñ uqavigaatlagaluagłuna, kinnaqtuatun itchungitłuna, uqağniaqtuna ilumun it-
tuamik. Pakmaaglaan uqangıqsunja taatna. İlipsitñun isrumagitluqungitchiga avataagun
qiñikkaqsi naagaqaa tusraakkaqsi uvamniñ.

⁷ Suli atchiksuaqupluna tamatkunuuna quvıqnaqtuatigun sagviqsautigun uvanun,
kakitlağnaq qaisauruq timimnun. Taamna kakitlağnaq uqqiraqtigıgaa tuunğaum. İlaan
nañniğaaña kamasraaqungitłuna uvamnik.

⁸ Piñasruniaglaan ikayuqtisriugaluagłuna Agaayyutmun, taamna pilguirrutiga piiqu-
plugu uvanjıñ.

⁹ Uqautiñiñagaña, “İluaqqutriğiga naamaruq ilipnun, takku sanjıga naamasrisuuruq
sayaiñliuqavich.” Taatnamik quyagiliutipsaagıga pilguirrutiga, Christ-ñumli sanjıa itchu-
muuq uvanjı.

¹⁰ Taatnaqłuna Christ piqutigiplugu quviasruguuruña sayaiñliuğmi, pisaayu-
gautauğmiñlu, sakiqniuğmiñlu, nagliqsaaqtitauğmiñlu, iluilliuqtitauğmiñlu, takku
sayaiñliuliqama sayakturuna.

Paul-ñum Isrumaaluutigıgai Ukpiqtuanjuruat Corinth-mi

¹¹ Uqaqtuṅa kinnaqtun uqautikapsi tamatkunija, aglaan ilipsi uqaqusraaqḷuṅa taatnatun. Ilipsi uqaḡiraksraḡaluapsitṅa nakuuruakun. Atakkii kiñulliqpiaṅuluna inḡitmiuna tamatkunakṅa uqqiraqtillaunaḡitḡhapsitṅiñ, suunḡitchaluanṅaḡma.

¹² Iḡitchuqqutai uqqiraqtipiaqtuam savaanurut akunnapsitṅi anuqsruhikun, iḡitchuqqutitigunlu quvinaqtuatigunlu suli sanṅipluni savaatigun.

¹³ Qanuqhusri piviaḡinḡiñiñivisi atlatun ukpiqtuanuruatun nanitaqanḡitṅama ilipsitṅik iñuuniutiksrapkun? Natqigusrimaallanṅiaqsitṅa killukuḡaḡasrugigupsitṅa.

¹⁴ Piñayuatni tikitqattaalhiñaaḡuqtuṅa ilipsitṅun. Akiyauyumiñaitchuṅa ilipsitṅi, takku pakaḡanḡitchuṅa sunik pigikkapsitṅik aglaan ilipsi, taatnatun ililḡaat sunanṅiutriruksraunḡitchut anṅayuqaamiknik, aglaan anṅayuqaat piraksraḡigaich ililḡaatiṅ.

¹⁵ Quyyatigipiaḡiga ikayuutiliḡa supayaakun qaisimaaḡuṅalu ilipsitṅun. Uvvami piḡpagiliutilapiaḡniḡupsi taatnatun, piḡpagiraksraḡigipsitṅaptuuq.

¹⁶ Iḡisimagaluaqhusri, natmaunḡitchuṅa ilipsitṅi, aglaan iḡasri uqaqtut ilinḡipluṅa pisaasruqtuatun manniḡitṅinḡiaḡniḡipluṅa ilipsitṅiñ kinnisipkun.

¹⁷ Ivayaqtuḡniḡpisi nalliatigun iñuktigun tuyuḡiraḡakkapkun ilipsitṅun?

¹⁸ Pitchuksaḡiga Titus utlaquplusri, suli piḡasriḡuḡu aniqatmik iḡisimakkapsitṅik. Titus-ḡum ivayaqtunḡitchaasri, takku isrummatiqatḡuguk iñuunniusriqaḡhunuk atirumamik.

¹⁹ Tuyuutiḡpta isrumapkaḡuknaḡaasriḷu kiuniḡniḡluḡich akitṅautinḡich ilisautriṅḡuat. Uqaqtuḡut sivuḡaani Agaayyutim takku savautigikput Christ. Piḡpagikkamaan, iluqaaḡun savaaḡikkaptigun makitammaaḡiksitḡugikput ukpiḡsriḡiqsi.

²⁰ Anayasruutigigiga utlakkupsi iñuunialiqanḡiñṅasrugilusri alḡaqsruutigikkapkun suli itmiluna niḡiḡinḡisapsigun. Anayasruktuṅa uqavaaḡasrugalusri, siḡṅakkutiqaḡasrugalusri, qiniḡusri, iḡliktulusri, piḡiḡtchuakun uqautikkutilusri, sanurrutilusri, qutḡigihikun niḡaqtusriḷusri, atausriummataiḡusriḷu.

²¹ Anayasruktuṅasuli utlatqikkupsi, Agaayyutimnun atchiksillapiaḡtikisraḡa sivuqḡapsitṅi, takku qirratiginiḡitka iñugiaktuat killuqsaaniktuat sivuani isrummitqinḡiurasruṅaḡatiṅ uvuṅanunaglaan qaayugnaqtuamiñ, sayunahḡimiñḷu, suli timim pisunḡaḡaaniñ malinḡuḡutiḡlutiṅ.

13

Aqulliich Kiliktuutit Iḡammiḡutitlu

¹ Uvva piñatchiḡitka utlautiḡiḡma ilipsitṅun. Itqaḡilugu, “Kiñaanṅiñ iñuk pasikkutiqaḡpan iñuḡmun iḡisimariqaḡtuksrauruḡ malḡuḡnik naaga piñasrunik nalupqisrunḡitchuanik ilumutuḷhagun patchisim.”

² Kilianikkipsi nayuutikama tugliani, aasriñ kiligukkipsi aglaktigun nayuutiḡiḡḡamni. Uqautianiksima'apsi taimmani uqautiḡitqinḡiaḡiga iluqanḡitṅun killuliqiruanun sivuani: utlautitqikkuma qaḡanayaaḡutiyumiñaitchut.

³ Nalupqinaḡukkiksi Christ-ḡum uqaḡuḷha uvapkun. Nalupqinaḡumiñḡiksi umuuna, Christ-ḡum silḡiqsuqmasri sayaitchuanḡunḡitchuq, aglaan sanḡiqapiaqtuq ilipsitṅi.

⁴ Kikiaktuutraukami sayaitkaluaqtuq, aglaan iñuutqiksitkaa Agaayyutim sanḡimigun. Taatnatuntuuq sayaitchaluaqtuḡut ilaaton, aglaan iḡitḡuḡipkaḡipsi iñuuniaḡtilaaptiknik Agaayyutim sanḡiaḡun Christ-tun.

⁵ Qanuqitilaḡitchi uuktuḡusri ilipsitṅik iñuugaluaqmaḡaapsi ukpiḡsriḷikun. Iḡisimangitpisiṅ Jesus Christ itilaḡa ilipsitṅi? Qiñiḡnaqtinniḡiksi agaayyutikuaḡupsi –ukpiḡḡuanḡisuaḡupsi.

⁶ Aglaan uvvatuq iḡitḡuḡisriṅ agaayyutikuaḡtilaḡput.

⁷ Agaayyutigipsi savaaḡaḡunḡitḷusri piḡiḡtchuamik. Qiñitlutqunḡitchikput nalaunḡaniḷuta. Aglaan savaaḡiraksraḡigiksi nalaunḡaruḡaḡ, inuqtuutigaluaḡmatun ilirugutunṅiñ.

⁸ Takku akilliliqsungitchikput ilumutuuruuq aglaan savałhiñaqtugut pisigiplugu ilumutuuruuq.

⁹ Quviasrugagtugut sayaitñaapta aasriiñ sañjisi'apsi. Iniqsruutigipsi nalaunñasripkatqihksraqsigun agaayyutikuahipsigun.

¹⁰ Taatnaqluna aglakkitka tamatkua nayuutingitñama ilipsitñi. Utlautianikkuma suammatisrungitlusri atuqapku sañjiquitiqaliq Agaayyutim qaisaña uvañnun. Taavrumuuna sañjiquitiqalikun makitatqugipsi, piyaqquqtagungitchipsi taavrumuuna.

¹¹ Aniqatiumaan, aqulliuplugu, uvvatuq Agaayyutim maliguağlisi. Ihuaqsruğlugich piqutisri kamagilugillu pitchuksaagutitka, anigutilusri avatmun qiñuiññaqautilusri, Agaayyutimli piqpaksriruam uvaptiknik qiñuiññaqaqtitchiruamlu nayugumagaasri.

¹² Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutikun.

¹³ Agaayyutim iñupayaanjñ nayaanjanik tuyugaasri.

¹⁴ Uvvatuq ihuaqutrisaan Atanguruam Jesus Christ-ñum, suli piqpaksriñhan Agaayyutim, suli piqataulhan Ippqitchuam Irrutchim nayuglisi.

Paul-ŋum Tuyuutai Galatia-ġmiunun

¹ Uvaŋa Paul. Uqqiraqtaunġitchuŋa iñuich pisulhatigun. Aglaan Agaayyutim Aapauruam aŋipkakkanan Jesus Christ tuqunaruaniñ piksraqtaagigaaŋa tuyuġipluŋa uqqiraqtautqupluŋa.

² Aglaktuŋa taavrumiŋa tuyuutmik ukpiqtuanuruapayaanun Galatia-mi. Ukpiqtuanuruat aniqatit uvani tuyuqmiut nayaanŋanik.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ atannapta iħuaqqutillaŋniaġlisi suli tutqiksillusi.

⁴ Jesus qaitchuq inmiñik piqutigiplugich killuqsautivut annautisukhuta marrumakŋa pigiitchuamiñ iñuuniaħiptikniñ maligutlugu pisulħa Agaayyutim Aapagikkapta.

⁵ Taatnamik Agaayyun kamagilakput taimuŋa. Amen.

Tusraayugaagiksuaq Atautchiiñauruq

⁶ Uvaŋa kaŋiqsiñiaġukkiga una, Suvaatatai ayaktiġniqpsiun Jesus akuqtuinanikapsi sivuani anniqsuqtiksrauplugu. Iħuaqutriħiġmigun tuħluġaasi piqatautquplusri ilaani Christ-kun, aglaan naalaġnirusi atlamun tusaayugaagiksuamun.

⁷ Uvva, atlamik tusaayugaagiksuamik piitchuq! Aglaan iħaŋisa iñuich alapititkaasi atlanuqtaġniaħluġu tusaayugaagiksuaq Christ-kun.

⁸ Quliaqtuaġutigipsi tusaayugaagiksuamik nalaunaruakun. Aglaan iħaŋisa iñuich uqautiġaasi atlanuqħuġu. Uvagut naagaqaa isaġulgum qilaŋmiñ uqagiguptigu atlanuqħuġu nalaunġaŋitchuq. Agaayyutim piyaqquġligich quliaqtuaqatuaat atlanuqħuġu.

⁹ Uqautiġitqinħiaġiga uqautiġikkaġa sivuani, Quliaqtuaqatuaqatuaat tusraayugaagiksuamik nalaunaruakun akuqtukkaqsi, aglaan atlat iñuich quliaqtuaġigaat atlanuqħuġu. Agaayyutim suksraunġiqsinniaġai taatnatchich iñuich qanapak taimuŋa.

¹⁰ Quliaqtuaġikapku tusraayugaagiksuaq quliaqtuatlaitchuŋa quyalisuħiñiaġlugich iñuich. Savaktauruŋa Christ-mi. Taatnaqħuġuasiñ pisuqtilaaptun quyalisuħiñiaġiga Agaayyun. Uvaŋa quyalitñinġiaŋitchuŋa iñuñnik.

Qanuqhuni Paul-ŋum Uqqiraqtiġuqtilaŋa

¹¹ Aniqatiumaan, iħitchuġitqugipsi uumiŋa, tusaayugaagiksuaq quliaqtuaġikkaġa iñuñniñ inġitchuq.

¹² Atakkii akuqtunġitchiga iñuñniñ, naagaqaa kia-unniñ iħisautiġitkaŋa, aglaan akuqtuġiga tusaayugaagiksuaq Jesus Christ-ŋum sagviutipmaŋa.

¹³ Tusaagiksi qanusiutilaġa iñuk iñuunġaġma Jew-ŋuruat ilitqusiatigun. Pisuqtilaaptun nagliksaaqtitarka ukpiqtuanuruat Agaayyutmun suli piyaqquġniaħluġich iħunħuktaitluŋa.

¹⁴ Kamaksritħuġu Jew-ŋuruat ilitqusiatnik iñugiaktuaniñ iñuqatiumniñ, piyummatigillapiaħuġu ilitqusiat sivulliapta.

¹⁵ Agaayyutim iħuaqutriħiġmigun piksraqtaagigaaŋa savautitqupluni anigaluaqtitnaŋa.

¹⁶ Nakuunasugigaa sagviiħksrani iġniġmiñik uvamnun quliaqtuaġitquplugu tusaayugaagiksuaq Jesus-mik Jew-ŋunitchuanun. Taatnaħuŋa ikayuqtisiunitchuŋa iñuñniñ.

¹⁷ Jerusalem-munitchuŋa taapkunūna uqqiraqtaunaniktuanun sivumni aglaan qilamiksruallapiaħuŋa Arabia-muktuŋa. Kiŋuagunaasii utilgitchuŋa Damascus-mun.

¹⁸ Jerusalem-muktuŋa piŋasut ukiut aquatigun qiñiġiaħuġu Peter nayuutipluŋaasiñ ilaani akimiani uvluni.

¹⁹ Qiñiħitkitka atlat uqqiraqtit kisian James, nukatchiaġikkaŋa Atanġuruam.

²⁰ Aglaatka sagluuqtuanuħitchut. Sivuġaani Agaayyutim uqatūna iħumutuuruamik.

²¹ Kiŋuagun Syria-muktuŋa Cilicia-munlu.

²² Ukpiqtuanjuruat Judea-mi ilisimanjitkaatna kigiñapkun.

²³ Ilinjisa tusaalhiñağaatna itna, “Taamna iñuk naglikxaaqtitigikkaqput sivuani piyaqquğniaglugulu ukpiqqutvut aglaan pakma quliaqtuağiliutinigaa ukpiqqun inmiñik.”

²⁴ Aasiin ilinjisa nangagaat Agaayyun piqutigipluna.

2

Paul-ηum Akuqtukkaulha Atlanun Uqqiraqtinun

¹ Aquatigun akimaiguutailat ukiut Jerusalem-mun utilgitchuna piqasiqluna Barnabas-mik, suli aullautripluna Titus-mik.

² Aullaqtuna Agaayyutim aullatqiqupmana. Sivulliuqtauruat ukpiqtuanjuruani suk-sraagitñitqungitkitka quliaqtuağianikkamnik suli quliaqtuağiniakkamnik. Taatnamik ilitchuğipkağitka tusaayugaagiksuamik quliaqtuağikkamnik katimmatillakmatna.

³ Kia-unniiñ nunuriñianjitkaa tuvaagatiga Titus nalunaitnutchiqulugu Jew-ηunjitkaluaqtitlugu.

⁴ Ilanjisa ukpiqsrinηuaqtit Titus taatnaqunigaat. Ilaliutiniqsut nalunautchiplutin naipiqtuğniahiñaqhuta. Ilitchuğisukkaat patchisaiñiqput Jesus Christ-kun Jew-ηuruat maligutaksranitñiñ. Aasriin savaktaagrugiliutitqiqugaatigut Moses-ηum maligutaksraiñun.

⁵ Taatnaqugaluaqtitluta malinηuğutingitchugut takku iñuuniaquplusi maligullugu ilumutun tusaayugaagiksuaq.

⁶ Tamatkua kamagikkauplutin sivulliuqtauruat ilarağainitchut sumik quliaqtuağikkamnun. Taamna nipliuttutigigiga atakkii uvamnun taapkua sivulliuqtauruat itmiut atlatun iñuktitun. Sivugaani Agaayyutim kiñaunniiñ nakuutlunitchuq atlaniiñ iñuniiñ.

⁷ Aglaali ilitchuğigaat Agaayyutmun uvañalu Peter-lu quliaqtuaquñiqpuq tusaayugaagiksuamik, uvaña Jew-ηunjitichuanun aasiili Peter Jew-ηuruanun.

⁸ Agaayyutim Peter uqqiraqtiguqtitkaa Jew-ηuruanun, suli uqqiraqtiguqtitluna Jew-ηunjitichuanun.

⁹ James-lu Peter-lu suli John, kamagikkauplutin sivulliuqtauruat, ilitchuğigaat Agaayyutim qaitchiñha uvamnun uumiña savaaqahigmik. Akuqtuqhunuk ilaligaatiguk uvañalu Barnabas-lu. Tarra anigutirugut quliaqtuatlasiplunuk tusaayugaagiksuamik Jew-ηunjitichuanun aasiili ilinjich Jew-ηuruanun.

¹⁰ Injilhiñağniqsut itqagitquplugich inuqsraqhutin ukpiqsriruat Jerusalem-mi, taatna taamna piyummatigisuugaluakkağa atuumatquplugu.

Paul-ηum Natqiksruğaa Peter Antioch-mi

¹¹ Aquagun Peter Antioch-mukman akilliligiga iñugiaktuat ukpiqsriruat takkuatni atakkii killukuagniqsuq.

¹² Itnauvva Peter killukuatquq. Peter Antioch-mun aggianikman niğiqatausugaluagniqsuaq ukpiqsriruanuplutin Jew-ηunjitichuani. Aglaan ilanich James-kuayaat tikitmata Peter-m iqsigiliutinigai iñuich isumaqaqtuat iñunun nalunaitmiutchiğugich. Taatnamik Peter piğniqsuq inmiñik Jew-ηunjitichuaniñ niğiqatiginaiğugillu.

¹³ Atlas Jew-ηuplutin ukpiqsriruat ilaliutiniqsut Peter-mun niğiqataunaiqhutin Jew-ηunjitichuani taimmaasriin ukpinηuaqtiguqhutin. Unniiñ Barnabas malinηuğutipmiñiqsuq Peter-mun.

¹⁴ Ilitchuğikapku iñuunianjihat tuvrağlugu ilumutuuruana tusaayugaagiksuam uqautigiga Peter sivugaatni iluqanisa, “Jew-ηugaluaqtutin aglaan iñuuniaqtutin Jew-ηunjitichuatun. Suvaatami nunurivigich Jew-ηunjitichuat maligutचितquplugich Jew-ηuruat atuiñhatnik?”

Jew-ηuruatlu Jew-ηunğitchuatlu Anniqsuqtaurut Ukpiqsriğikun

¹⁵ Iłumutuullapiaqtuq Jew-ñupluta animaliqput, makunatituunılaaq Jew-ñunıitchuatun kil-luqsagtıtun.

¹⁶ Agaayyutim nalaunñasripkağumiñaitkaatıgıt inmiñi tupiksriñhiñagupta maliğutaksramik, aglaan nalaunñasripkağniagaatıgıt ukpiqsrigupta Jesus Christ-mik kisanik. Taamna nalupqinaıgıgıput. Taatnaqhuta ukpiğıgıputtuuq Jesus Christ, aasiñ ukpiqsriñhiñagupta Jesus Christ-mik Agaayyutim nalaunñasripkağniagaatıgıt. Agaayyutim nalaunñasripkağumiñaitkaa kiñapayaaq nalaunñasuktuaq Agaayyutmi tupiksriñhiñahagun maliğutaksramik.

¹⁷ Isummatıgilakput una, tunñavigıgıgıgıtıgu Christ ilaanun nalaunñasripkaquluta sivuğaañi Agaayyutim, ilıitchuğıraupmiugıt killuqsagıtıaunıpluta atrıplugıch iluqaisa Jew-ñunıitchuat. Taamna qıñıqtıtpa Christ-tuuq killuqsagıtıaunıplugu? Naagapiagataq, taamna ilumutuunıitchuq.

¹⁸ Aglaan una ilumutuuruq, uqautıgıqqaagapku maliğutaksraq ihuanıñniplugu aasiñ aquagun uqautıgıtıqılıtıgıtılu nakuunıplugu, taatnaqama navguıriğıuqtıña.

¹⁹ Atakkii maliğutaksrakun tuqunaruña maliğutaksramun. Pakma iñuutlasıruña Agaayyutim iñuutqutaagun. Christ-mi kikiaktuutiqatauruatun piuna.

²⁰ Taatnamik uvañauñıqsuq iñuuruuq, aglaan pakma Christ iñuuruuq uvamni. Iñuulhamni timıpkun iñuullapiaqtıña ukpiqsriñhapkun Igñıñanik Agaayyutim. Pıqpagıgaaña sulı qaitchıpluni iñuulıgımiñik piqutıgıpluna.

²¹ Ayanıtkıga Agaayyutim ihuaqutrıñha. Iñuk nalaunñasrıñlasıñıqpan Agaayyutmi tupiksriñhiñahıgmıgun maliğutaksranik, Christ-ñum tuqułha inuqnanğıitchuq.

3

Maliğutaksrat naagaqaa Ukpiqsriñiq

¹ Galatia-ğmıusii, kinnauruasii! Kia anatkuaqpasrı? Quliaqtıağıtıgıpsı nalupqinaıllapiaqtıgu tuqułhagun Jesus Christ-ñum sannıgıtami.

² İlıitchuğısruktıña uumiña ilıpsıtıñıñ, akuqtuqpsıunı İpqıtıhuaq İrrusrıq tupiksriñıpsıgun maliğutaksramik? Naagga! Tusraagıksi tusraayugaagıksıuaq ukpiğıplugulu, taatnaqhusı akuqtuğıksi İpqıtıhuaq İrrusrıq.

³ Aullağniıqqaagıtıgu Agaayyutıkuahıqsı İpqıtıchuakun İrrutıchıkun, suvaata sıvut-mugukpsı pakma sanıpsıgun? Taamna kınııqıtıaullapiaqtıgu!

⁴ Naglıksaağıtıqıqtıusrı pısigıplugu tusraayugaagıksıuaq. Suılaamun itpat? Ukpiqsrıñıqsı atıgıumiñaitpa? Taatniıtlaitıchuq!

⁵ Agaayyun qaitıchıva ilıpsıtıñun İpqıtıchuamik İrrutıchımik tupıksrıkaprı maliğutaksratıgun? Naagga! Agaayyutim qaitıchıgaasrı İpqıtıchuamik İrrutıchımik savakhuni quvıqnaqtıuanı akunnapsıtıñı atakkii tusraakapsı tusraayugaagıksıuamik ukpiqsrırusrı.

⁶ Abraham-tuuq ukpiqsrıñıqsuq Agaayyutmik. Taatnaqtıgu Agaayyutim akuqtıgıñıgaa nalaunñaruagıplugu.

⁷ Taavrumuuna ilıitchuğıtılagıksi aullağvıpiaqaqtılaanıt Abraham-mik—iñuıch ukpiqsrıruat Agaayyutmik tunñavigıplugulu. Tamatkua aullağvıgıgaat Abraham.

⁸ Agaayyutim sıvunıksrıqıtıgıñıgaa aglausımaruat uqalhatıgun nalaunñasripkağniagnıplugıch iñuıch ukpiqsrıñhatıgun. Taatnaqtıgu Agaayyutim quliaqtıağıtıñıgaa Abraham tusraayugaallautamik inılgıaan, itnaqhuni, “İñupayaaq nanıpayaaq ikayuusrıaqagırsıruq ilıpkun.”

⁹ Abraham ukpiqsrıñıqsuq taavrumıña. Taatnaqhunıasıı ikayuusrıaqagıtıgu. Taatnatuntuuq tamatkua ukpiqsrıruat Abraham-tun ikayuusrıaqagırsırut pıqataulıtın ilaani.

¹⁰ Aglaan iluqatin iñuich niğiugaqaqtuat nalaunñaruñusrukhtin sivuğaani Agaayyutim tupiksriñhiñagmiktigun maligutaksramik nuyuağnaqtuami piyaqquğvinmi ittut. Aglausimaruaq Agaayyutim uqałhiñi itna, “Kiñapayaaq atuiñgitchuaq supayaamik aglausimaruanik makpiğaaniñi maligutaksram piyaqqukkaugisiruq piqutigiplugu tupiksriñgihhi.”

¹¹ Taamna nalupqinaitchuq kiñaunniñ iñuk nalaunñasripkağumiñaitchuq sivuğaani Agaayyutim tupiksriñunipsuuq maligutaksramik, takku uqautikkaaurugut Agaayyutim uqałhiñi, itna, “Iñuk nalaunñaruq sivuğaani Agaayyutim iñuugisiruq ukpiqsriñikun.”

¹² Aglaan iñuk tupiksriñruaq maligutaksramik [Moses-ñum qaisañamik] tunñaviqangitchuq ukpiqqutmik. Takku aglausimaruaq Agaayyutim uqałhani itna, “Iñuk tupiksriñruaq maligutaksram iniqsruağipayaakkañanik iñuugisiruq.”

¹³ Tupigiyumiñaitkaptigu maligutaksrapayaaq Agaayyutim patchisigigaatigut tuqqutqupluta, aglaan Christ-ñum tasuğaatigut Agaayyutim atanniñhaniñ inañiutigiğmigun uvap-tiknun. Aglausimaruaq Agaayyutim uqałhiñi itna, “Iñuk naktitauruaq napaaqtumun taamna taiyuaniqłhuitchiuruq.” ¹⁴ Taatnaqługu Jesus Christ-kun taamna ikayuusriaq tikiumaniqsuq Jew-ñunitchuapayaanun Agaayyutim akiqsruutigikkañña Abraham-mun. Iñupayaaq tunñaviqalañiñaqtuq Christ-mik akuqtuigisiruq Ipqitchuamik Irrutchimik Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

Maliğutaksratlu Akiqsruutaalu Agaayyutim

¹⁵ Aniqatiumaan, uvva urrakusraun iñunmikñaqtaq, iññuk akiqsruutipmaknik aglauplulik suli nalupqinaiyausriqługu avatmun, nalliaknikunniñ suksraağumiñaitchaa taamna inillaksimaaniktuq sivunniugun naagaqaa atlanñuğumiñaitługu.

¹⁶ Agaayyun akiqsruutiqağniqsuq Abraham-mun kinuavianiñunlu. Agaayyun nipliñgitchuq itna, “Kinuvianun” iñugiaktuanun, aglaan nipliqsuq, “Kinuviapnun” atausriurumun. Taamna atausriq Christ ittut.

¹⁷ Una itnautigikkağa, Agaayyutim maligutaksraña qaisauruq 430 ukiut pianikmata nalupqinainaniqqaqtitlugu akiqsruutaa Abraham-mun. Agaayyutim sivunniugutaa Abraham-mun nalupqinaiyausiqqaqtitlugu suksraakkauyumiñaitchuq, atrilugu iñuum anigutaa nalupqinaiyaqsimaruaq suksraakkauyumiñaitmatun.

¹⁸ Uvva Agaayyutim aatchuğniaqpatigut akiqsruutigikkañanik tupiksriñhiñagupta maligutaksramik? Qañaa, taatniingitchuq! Agaayyutim aatchuutiginiğaa ikayuusriaq Abraham-mun inillaksimaaniktuakun akiqsruutmigun.

¹⁹ Supayaaq tunñaviqaqpan ukpiqsriğimun, suvaata maligutaksraqqapisa? Maliğutaksraq illatauniqsuq aquagun tikkuagutitquplugich iñuich navguisaatnik maligutaksramik. Maliğutaksraña Moses-ñum iñuich maligutaksrağigaat aggiğñialhanunaglaan kinuvianuruam akiqsruutauruam. Israğulgich qaiññigaat maligutaksraq akunnigutauruamun, aasriili tikiutinigaa iñunñun.

²⁰ Aglaan akunnigutauruaq inuqnangitchuq atausriñhiñaq iñuk itman. Aasriiñ Agaayyun atausriuruq taamna.

Suvaata Maliğutaksraqqapa?

²¹ Uvvaasriiñ maligutaksraq akitñaummatiniqpa akiqsruutaiñun Agaayyutim? Taatniingipiaqtuq! Tarra maligutaksram qaitchitłaniqpagich iñuich iñuukigmik, ilmun nalaunñatlanayaqtugut Agaayyutim sivuğaani maligutchiñaptigun taavrumiña maligutaksramik.

²² Aglaan taatniingitchuq. Agaayyutim uqałhan uqautiniğaa iñupayaaq tigutaanuniplugu killuqsautmi. Agaayyun aatchuğunniqsuq akiqsruutigikkağmiñik iñunñun piqutigiplugich ukpiqsriñhatigun Jesus Christ-mik. Aatchuutigisunniğaa tamatkununa tunñaviqaqtuanun ilaanuñhiñaq.

²³ Taamna ukpiqqun tikitchaluaqnagu tigutaaginiğaatigut maligutaksram. Patchisaiqsimaitchugut ukpiqqutim tikiññialhanunaglaan.

²⁴ Maligutaksram ataniginiġaatigut agġiġñiaħhanunaglaan Christ-ħum. Tarra Christ ag-
giqman tunħavigiaqsigikput Christ anniqsuqupluta killuqsautiptikniħ. Taatnaqluġu
Agaayyutim akuqtuġaatigut nalaunħasripluta ukpiqsriħħaptigun Christ-mik.

²⁵ Aasriħ pakmapak ukpigumiħaqsikapta Christ-mik atanigaħaiqsugut maligutaksramik.

²⁶ Taatnamik iġñiġiliutigaasri Agaayyutim tunħavigikapsiuħ Christ Jesus ukpiqs-
riħipsigun.

²⁷ Iluqasri paptaakkaukapsi atausriħħuqataurusri Christ-mi, atiplusri Christ-mik liilaa.

²⁸ Atlagiħaiqsut Jew-ħuruatlu Greek-ħuruatlu, savaktaagħruillu patchisaitħuatlu,
aħutitlu aġnatlu. Iluqasri atausriħħuqataurusri Christ Jesus-mi.

²⁹ Taatnamik, piginiqpasri Christ-ħum Abraham-ħum kinħuviaġipmigaasri, sulipsuuq
piħñaktaagħniaqmigiksi Agaayyutim akiqsruutigikkaħa.

4

¹ Ilallaglagu uumiħa itna, iġñiq paitchaktaaksrautilik ililgaanħuħaġmiħi atlakaunġitchuq
savaktaagħruħmiħ, iħuqaġaluaħħaisa suurat iħmiħun.

² Ililgaanħuħaġmiħi qaunaksriqaqtuq aħalatiqaħħuniħu tikiħñiaħhanunaglaan piviksram
aapaħan inillakkaħa.

³ Taatnatuntuuq uvagut. Ililgaanħuħapta siħam aħalarrutaisa aħalatmigaatigut
piguġaluaqata.

⁴ Aglaan pivik inillaksimaruaq tikitman, Agaayyutim tuyuġigaa iġñiġikkani. Christ
animaruq aġnakun maligutaksrakuaquplugu.

⁵ Agaayyutim tuyuġigaa tasuġukħuġich aħalatittuat maligutaksramun, atakkii Agaayyutim
iġñiġitqugaatigut ilaanun.

⁶ Ilumun Agaayyutim iġñiġigaasri. Taatnaqluġu Agaayyutim tuyuġiniġaa Irrusria
Iġñiġmi uummatiptiknun, taamnaasriħ tuqluħħuni, “Abba, Apaħa.”

⁷ Taatnaħħutin Agaayyutim pisuħħagun savaktaagħruunġiqsutin, aglaan Agaayyutim
iġñiġigaatin, aasriħ iġñiġiniqpatin tarra paitchaktaaksrautiliġuġniqsutin.

Paul-ħum Isrumaaluuħiniġai Galatia-ġmiut

⁸ Inilgaan ilitħuqsriħaluaqasri Agaayyutmik savaktaagħruurusri tamatkunuħa ilitqus-
riħun agaayyutaunġitchuanun.

⁹ Aglaan ilitħuġigiksi Agaayyun—naagauvva ilumun Agaayyutim ilisimagaasri —
suvaatami utiġukpisi sayaitħutin atuġumiħaitħutinħu aħalarrutaiħun siħam? Savak-
taagħruutqigukpisi tamatkunuħa tigutaħħulusri?

¹⁰ Qaunaksruġisi uvlut, tatqich, ukiutlu suraġaġviich!

¹¹ Naviasruutigipsi savaħħiħaġasrugaluħa piħlaamun.

¹² Aniqatiumaħ, iniqsruġipsi uvaptun ilitquplusri, [amiami niġiugaqasri anniq-
suġiaksrapsitħik tupiksriħipsigun maligutaksramik,] atakkii ilinħaruħa ilipsisun, [amiami
tiliħitħipsi maligutħiħuplusri Jew-ħuruat maligutaksraħitħik]. Inħaġma ilipsitħi pi-
maħħuktanġitħipsitħa. Suvaatami pimaħħuktaġukpisiħa pakma?

¹³ Itqagħiħitpisiħami atniġñakiga pilħuirrutiaqħuħa quliaqtuaqama tusraayu-
gaagħksuamik ilipsitħun sivulliġmi?

¹⁴ Atniġñautiga itkaluaħħaan uuktuagħtauruatun ilipsitħun iħuġluagħiħitħipsitħa
naġġuħiħitħuħalu, aglaan akuqtuġipsitħa israġulgatun Agaayyutim, naagaunniħ Christ
Jesus-tun.

¹⁵ Taimani qanutun quviasuktigivisi! Piyumiħaġniġupsi iraiġayaqtusri aasriħ iriliu-
tilugik uvaħħun. Itqallagaġigiga. Suvaata isrummatigivisiħa atlanħuqluġu pakma?

¹⁶ Pakma uumiksriħiġuħniqpiħ ilipsitħun uqautikapsi ilumutuuruamik?

¹⁷ Tamatkua atlat iħuich maliguaqtigiliutisukkaasri, aglaan taamna nakuunġitchuq.
Tamatkua akilililququgaasri uvamnik maliquplutiħ ilinħich kisimiħ.

¹⁸ Nakuugaluaqtuq isrummatigillautagaitñi aglaan kisian ikayuutaukpan. Taamna nakuuruq ataramik, nayuutillaamniñhiñaungillaaq ilipsitñi.

¹⁹ Ililgaanjuruasrii! Isrumaaluutigillapiağipsi igñisuktuatun nanjirutiqaqmatun. Kipiçni-uqtuņa ilumun Christ-ñum Irrusria naamasitquplugu ilipsitñi.

²⁰ Uvvatuq nayuutilaņa ilipsitñi pakma atlanjuğlugulu uqausriğa ilipsitñun. Qanuqsausiupiallaktuņa ikayuutauniksrapkun ilipsitñun.

Atrikusaun Hagar-kunlu Sarah-kunlu

²¹ Iłasri aņalatitqiguktut maligutaksramun. Uqautisritņa, tusraatlaitpisiuņ sumik Agaayyutim uqaqtilaņa maligutaksram makpiğaanjani?

²² Aglausimaruuq Abraham malğunjik igñiqağnipługu, ilaqataa savaktaagrुकun ağnakun aasrii ilaqataa patchisaitchuakun ağnakun.

²³ Igñiņa savaktaagrुकun ağnakun aniruq iñuich piqusriatigun. Aglaan igñiņa patchisaitchuakun ağnakun aniruq Agaayyutim akiqsruutaagun.

²⁴ Taapkuņniņa atrikusautiqaqtuņa. Tarra taapkuak ağnak ittuk malğuktun sivunniugutauruaktun. Atausriq sivunniugutauruuq maligutaksrauruq Agaayyutim qaisaņa igğigmiñ atilijmiñ Sinai-mik. Iñuich iñuuruat taavrumuuna sivunniugutauruakun ittut savaktaagruatitun. Aasriiñ ağnaq atilik Hagar-mik taamna sivunniugutauruatuñ ittut.

²⁵ Taamna Hagar ittut igğisun Sinai-tun Arabia-mi ittutun. Hagar atriqaqmiuq marrumiņa nunaaqqimik Jerusalem-mik. Taavrumatun iñuich savaktaagrururur atakkii aņalatitlutij maligutaksramun.

²⁶ Iğłua sivunniugutauruuq patchisailaahuruq Agaayyutim qaisaņa Christ-kun. Aasriiñ ağnaq atilik Sarah-mik taamna sivunniugutauruatuñ ittut. Taamna Sarah atriqaqmiuq Jerusalem-mik qilaņmiittuamik aakaupluni iluqaptikni. Taavrumuuna iñuich patchisaitchut atakkii aņalatitlutij Christ-mun.

²⁷ Takku aglausimaruuq Agaayyutim uqałhani:

“Quviasrugñi ağnaaq qitunğitlaitchuatin!

Atuğiñ quvianakun nipitusilutin,

igñisuktuam atniğñanjanik igłutunğitchuatin!

Atakkii ağnaq suksraakkauruuq qitunğaqatluņniaqtuq

taavrumakņa ilaqatiqaqtuamiñ.”

Isaiah 54:1

²⁸ Aniqatiumaņ, pakma aņalatiņaiqsusri maligutaksramun. Ililgaagiliutigaasri Agaayyutim Isaac-tuntuuq piqutigiplugu Agaayyutim akiqsruuta.

²⁹ Aglaan inilgaan igñiq aniruq pisulhatigun iñuich piyuaqłigñiqsuq igñigmik aniruamik Agaayyutim Irrutchiğmiguñlu pisulhaguñlu. Pakmanunaglaan taatnatunsuli ittut.

³⁰ Sumik Agaayyutim uqałha uqaqaqpa? “Aullaqtirruņ savaktaagrुकun ağnaq igñiņalu, takku savaktaagrुकun ağnam igñiņa paitchaktaaqatauruksraunğitchuq igñiņani patchisaitchuam ağnam.”

³¹ Taatnaqhuta, aniqatiumaņ, ililgaagingitchaatigut savaktaagrुकun ağnam, aglaan pigigaatigut patchisaitchuam ağnam.

5

¹ Christ-ñum patchisaikkagigaatigut. Taatnağusri makitavigisriuņ payaņağusri iñuk patchisaiqsimaruatun, savaktaagrugiliutitqinñiaqasri maligutaksramun!

Iñuuniagitchi Atanğiqsimaruatun

² Naalağnisitchi! Uvaņa Paul ilitchuğitquğipsi uumiņa: nalunaitņutchiqsitkupsi Jew-ñuruatun nalaunņapkağniağasugalusri sivuğaani Agaayyutim, Christ-mun anniqsuqt-ingiñiqsusri.

³ Kilitqilgitchiga kisupayaaq iñuk nalunaitņutchiqsittuaq: Taamna iñuk tupiksriururur iluqaitñik maligutaksranik.

⁴ Nalaunnasipkaqtausukkupsi Agaayyutim sivugaani tupiksrihipsigun maligutaksramik, tammaigiksi Christ anniqsuutri sulii piinanihusri ihuaqqaaniñ Agaayyutim.

⁵ Aglaan uvagut, niigiugaigikput Agaayyutim nalaunnasripkağisihiqput inmiñi ukpiqsrihiptigun. Taamna utaqqigikput ikayuutaagun Ipqitchuam Irrutchim uvaptikni ituakun.

⁶ Tunnavigikaptigu Jesus Christ kisan iñuum nalunaitmiutaqalhalu naagaqaa nalunaitmiutaalhalu suutaungitchuq, aglaan ukpiqsrihiq savaaqaqtuq piqpaksrihiqkun.

⁷ Pillautagaluaqtusri tupiksriplusri ilumutuuruamik. Kia nutqaqtipasri agaayyutikuagaahipsitñi?

⁸ Aglaan nalupqinaitchuq Agaayyutim tuqluqtigikkapsi nutqaqtingitkaasri.

⁹ Qaunatqiağigilugu ilisattun naalagnikkaqsi, takku itnaqsimaruaq “Mikiruoram puvlak-sautim puvlagataqittagigaa iluqaan qaqqiaksraq.”

¹⁰ Nalupqisuutigingitchiga Atanikun isrummatiqagñiaqtilaaqsi uvaptun isrummatiqapmatun. Agaayyutim anasiñhuqsagñiağaa iñuk avatvaqtitchiruaq ilipsitñik, kisuugisikpan.

¹¹ Aniqatiumaan! Suvaata Jew-nuruat piyuagugaaqpatña? Quliaqtuagingigigaa iñuum nalunaitnutchiruksrauha. Taamna ilumun inniqpan ihuilliuğutiqağayaitchuña iñunuk quliaqtuagama Christ-nun tuquhanik sannigutami.

¹² Uvvatuq tamatkua akatchiruat ilipsitñik igruiglich inmiknik.

¹³ Aniqatiumaan, Agaayyutim patchisaigaasri. Taatnamik killuliqitqinñiaqasri kanigruaqtapsigun, aglaan piqpakkutihikun savautilusri avatmun.

¹⁴ Tarra kamagigiksi iluqaan Agaayyutim maligutaksraña iñuukapsi uumuuna, “Piq-pagiyumagiñ iñuuniaqatin iliptun ililugu.”

¹⁵ Aglaan atniagutigupsi pisaanñatiaqsilusri lu avatmun, qaunatqiağigitchi! Piyaqquq- tautiniaqtusri avatmun taatna pigupsi.

Savaaņa Ipqitchuam Irrutchim Naagaqaa Savaaņa Kanigruaqtam

¹⁶ Uumiña uqautigipsi, Ipqitchuamun Irrutchimun analatitchiun iñuuliqsi. Taatnağupsi malinğutiğutiyumiñaitchusri kipiğniğutaiñun kanigruaqtam.

¹⁷ Takku kanigruaqtam kipiğniğutai akitñaummatirut kipiğniğutaiñun Ipqitchuam Irrutchim, sulii kipiğniğutai Ipqitchuam Irrutchim akitñaummatirut kipiğniğutaiñun kanigruaqtam. Taapkuak igluliğutiruk avatmun. Taatnamik patchisaingitchusri pitlailugich sut pisukkaluakkasri.

¹⁸ Aglaan Ipqitchuamun Irrutchimun analatitnapsi, analatiqangiqsusri maligutaksramik.

¹⁹ Kanigruaqtam malinğutraqtitkaatigut sayunahigmun ilaqatiqağaluğumi, atlatuhigmun ilaqataikaluağumilu, qaayugnahigmunlu, analalguighigmunlu uvaptiknik,

²⁰ putqatahigmunlu aanguanun, anatkuuhigmunlu, uumikkutihigmunlu, sanmisihigmunlu, siqñatuhigmunlu, qatmiksaahigmunlu, uqavaaguuhigmunlu, avgumahigmunlu, inmikuağutmunlu,

²¹ pinatuhigmunlu, iñuaqtuhigmunlu, imiliguuhigmunlu, pivaahautigiplugu quviasrunniahigmunlu sulii atlanik taatnatun ittuanun. Uqautianikkaluamigigipsi sivuani, aasriiñ kilikkipsi pakma, itna, tamatkua taatna piruat itkumiñaitchut Agaayyutim anayyuqautaani.

²² Aglaali Ipqitchuam Irrutchim piqpaksripkağaatigut quviatchauğihigmiglu, tutqiut-miglu, manimmilgutmiglu, ihuaqqutrihigmiglu, nakuuhigmiglu, tuniqsimmatrihigmiglu,

²³ piisaangihigmiglu sulii analataalguhigmik inmun. Iñuk iñuuruuq tamatkunuuna taluqsragumiñaitchuq maligutaksramik.

²⁴ Aasrii tamatkua Christ-mun pigiliutipkaqtuat kikiaktuutiniğaat kanigruaqtap pisugruağutituummaan kipiğniğutituummaanlu.

²⁵ Iñuuniağvigiguptigu Ipqitchuaq Irrusriq, ki analatitta Ipqitchuamun Irrutchimun.

²⁶ Kamanagniluta isrumaruksraungitchugut uvaptiknun, qinnaguksaagutingiguta avatmun siqñakkutingigutalu.

6

Ikayuutititchi Avatmun

¹ Aniqatiumaan! Ilaksi anjuraukpan killukuafikun ilipsi analatittuani Ipqitchuamun Irrutchimun utiqtitaksragigiksi taamna inuk piisaangihikun. Aglaan qaunagilusri ilip-sitñun, atakkii aniqusraaqtitpiaqmiusri.

² Ikayuutititchi avatmun sakiqniuligmun iligupsi, akiyautilusri avatmun uqumailliugutipsigun. Taatnagupsi tupigillapiaagniaqigiksi maligutaksraq Christ-ñum qaisañ.

³ Kiñapayaaq inuk isrumagumi nakuutlunñiluni atlaniñ, suungiññaqmi, kinnillapiaqtuq inmiñun.

⁴ Inullaa naipiqtuqli inmiñun Agaayyutim sivugaani suragañli nakuupmagaan. Suragañli nakuuniqpan isrumakkutigillautagnaqtuq inmiñik. Kamasraagumiñaitchugaasriñ nakuutlunñiluni atlaniñ.

⁵ Atakkii inullaa isivgikkauniaqtuq inuuniaqigmigun.

⁶ Inuk ilisautikkauruaq Agaayyutim uqañhiñik qaitchiruksraupmiuq ilisautriruamun suuraqmiñiñ.

⁷ Ukpisqaqasri, kia-unniñ Agaayyun mitautigiyumiñaitchaa, atakkii inuk akuqtuiñaqtuq taatnatun aatchuiñigmisun, atrilugu nunaliqiri katitchiñiaqtuq qanutchiñik nautchiikkaqmiñik.

⁸ Taatnamik inuk tunñaviqagumi inmiñun akuqtuiñaqtuq piyaqquligmik isruitchuamik, aglaan inuk analatiqagumi Ipqitchuamun Irrutchimun akuqtuiñaqtuq inuuligmik isruitchuamik.

⁹ Aasrii mingutaillakput nakuurualiqiq, takku qapinaitchupta Agaayyutim akiliviksrañani akuqtuiñaqtugut.

¹⁰ Taatnaqhuta, piviksraqaqtulaaptiktun ikayuqlavut inupayaat, suvaluk tamatkua ukpiqsriqatauruat.

Aqulliich Kiliktuutitlu Paqlatitlu

¹¹ Takkua, aglaich aglaatka anpiaqtut. Taatnaglugu ilitchugitlasrigisi uvamnun aglaagitilaanñitñik.

¹² Inugiakuat Jew-ñuplutiñ ukpiqsriuruaq isrumatqugaasri nalaunñanilutiñ tupigikamitruñ maligutaksraq. Aglaan nuyuaqñiqsut piyuaqsiuniagaasrugalutiñ malikkumiñ Christ-mik kikiaktuutikkauruamik. Taatnaqhutiñ nunurigaasri nalunaitñutchiqplusri.

¹³ Nalunaitñutchiqurriruaq malingitmigaat maligutaksraq. Naagauvva kimmutigigaat nalunaitñutchiñiksraqsi kamasraagutigiñhiñaguklugu nalunaitñutaña timipsi.

¹⁴ Aglaan uqavigaagutiqaqtuñ kisianik sannigutaagun Atannapta Jesus Christ-ñum. Christ-ñum tuquñhagun kikiaktuutriviñmi kanjigruaqtuq tuqunaruq uvamni, sulipakma kanjigruaqtam analatlaiqñuñ.

¹⁵ Tunñavigikaptigu Christ Jesus kisan inuum nalunaitmiutaqañhalu naagaqaa nalunaitmiutañhalu suutaungitchuq, aglaan inuum anniqsuqsimalha nutaamun inuuligmun Christ-kun.

¹⁶ Iluqagmiñ analatauruat taavrumuuna nutaakun Agaayyutim piksraqtaagigai tamatkua inuich, Israel-aagmiupiaquqlugich. Tamatkua Agaayyutim qiñuiññañalu ilunñuktanñalu pigigaat.

¹⁷ Uvakñaniñaglaan kia-unniñ inuum pimaqñuutitqiñgillañ, takku qilgut timimni qiñiqtitkaat savaktaagruuplunñ Ataniñmun Jesus-mun.

¹⁸ Aniqatiumaan, iluaqutrisaan Atannapta Jesus Christ-ñum nayugumagaasri. Taatnatuq.

Paul-ηum Tuyuutai Ephesus-miunun

¹ Uvaᅇa Paul, uqqiraqtigigaᅇa Jesus Christ-ηum pisuᅇhagun Agaayyutim. Tuyuᅇigitka ukua tuyuutit iᅇuiᅇnun Agaayyutim Ephesus-mi tuniqsimaruanun Christ Jesus-kun.

² Uvvatuᅇ Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ Atannapta iᅇuaqqutillaᅇniaᅇlisi suli tutᅇiksillusi.

Quviasaaᅇusiat Christ-miᅇ

³ Quyalakput Agaayyun Aapaᅇa Atannapta Jesus Christ-ηum, qaitchirigikkaᅇput Christ-kun iluᅇaitᅇnik ikayuutinik pakmakᅇaᅇtauruanik.

⁴ Agaayyutim piksraᅇtaaaᅇigaatigut Christ-kun sivuani imma iᅇniᅇsigaluaᅇani nunamik. Piᅇpaksriᅇiᅇmigun piksraᅇtaaaᅇigaatigut ipᅇitᅇupluta patchisaillutalu sivuᅇaᅇmiᅇni.

⁵ Agaayyutim sivunniutumagaa tiguᅇaᅇukhuta iᅇmiᅇnun tumigilugu Jesus Christ, sivunniutumaplugu pisuᅇiᅇmigun.

⁶ Nangaᅇlakput Agaayyun atakkii iᅇuaqqutriᅇniᅇsuᅇ uvaptiknik piᅇpagaᅇpluta Iᅇᅇiᅇmigun piᅇpagaᅇkkaᅇmigun.

⁷ Christ-ηum tasuᅇniᅇaatigut Agaayyutmun maᅇiᅇpkaᅇamiuᅇ auni tuᅇᅇutiᅇpluta, suli Agaayyutim natᅇiᅇgutigaatigut killuᅇsautiptiknik uuktuᅇnaᅇumiᅇᅇaitchuakun iᅇuaqqutriᅇiᅇmigun.

⁸ Taatnaᅇami atᅇunallapiaᅇ iᅇuaqqutriᅇniᅇsuᅇ uvaptiknik.

⁹ Agaayyutim isrumatupiᅇaᅇataᅇtuam suli kaᅇiᅇsimaplugich supayaat sagviᅇaa nalunaᅇtuᅇaᅇ sivunniuᅇgutigikkani uvaptiknun. Ilaan sivunniuᅇgutigikkaᅇa sivuani, Christ-ηum taᅇiᅇaa pakmapak.

¹⁰ Agaayyutim sivunniutumagaa, piviksraᅇ nalautitpan, iᅇniᅇtapayaat ᅇilaᅇmiᅇlu nunamiᅇlu atautchimuᅇuplugich Christ-mi Atangaᅇuruami supayaami.

¹¹ Christ-kun piksraᅇtaᅇaᅇurugut paitchaktuksraupluta akiᅇsruutigikkaᅇanik. Atakkii Agaayyun savaaᅇaᅇaᅇtuᅇ supayaamik maliᅇutlugu sivunniutigikkaᅇmigun.

¹² Sivulligigaatigut iᅇuiᅇch niᅇiᅇugaᅇaᅇtuat Christ-mik. Piksraᅇtaᅇaᅇurugut nangaᅇitᅇupluta Agaayyutim kamaᅇaᅇhanik iᅇuuniaᅇᅇaptigun.

¹³ Ilipsipsuuᅇ taatnatun pirusraurusri, atakkii tusraagiksi ilumutuuruuᅇ tusraayuᅇgaaᅇiksuaᅇ anniᅇsuᅇiᅇapsigun. Ukpiᅇiᅇanikapsiuᅇ uᅇaᅇiᅇ Christ-kun Agaayyutim nalupᅇinaᅇiᅇaa Iᅇᅇitchuakun Irrusriagun akiᅇsruutigikkaᅇmigun iᅇniᅇgilititilaaᅇsi, iᅇnuktun nalunaitchiᅇmatun suuraᅇmiᅇnik ilisimanaᅇsipkaᅇlugich piᅇitilaᅇitᅇnik.

¹⁴ Taamna Irrusiᅇiksuaᅇ nalupᅇinaᅇiᅇgutauroᅇ Agaayyutmun qaitchigisilaᅇanik akiᅇsruutigikkaᅇmiᅇnik uvaptiknun suli piᅇaᅇniᅇaᅇtilaaptiknik taimanigu supayaamik akiᅇsruutigikkaᅇniᅇnik. Taatnaᅇuta nangaᅇlakput kamaᅇaᅇtuᅇaᅇ Agaayyun.

Paul-ηum Agaayutha

¹⁵ Tusraagiga ukpiᅇsriᅇiᅇᅇsi Atangaᅇuruamik Jesus-mik piᅇpaksriᅇiᅇᅇsiᅇlu iluᅇaitᅇnik iᅇuiᅇᅇnik Agaayyutim.

¹⁶ Taatnaᅇluᅇa nutᅇautingitchiga quyyatiᅇaᅇiᅇaᅇ ilipsitᅇnik, itᅇaᅇiᅇplusri ataramik agaayukama.

¹⁷ Inᅇisruᅇtuᅇaᅇ Agaayyutaanun Atannapta Jesus Christ-ηum, kamaᅇaᅇtuamun Aapamun. Uvvatuᅇ ilaan isrumattuᅇtillisi ilisimatlasriᅇlugu suli kaᅇiᅇsitᅇlasriᅇlugu pisuᅇha.

¹⁸ Inᅇisruᅇmiᅇuᅇa ilaanun aᅇmaᅇuplugich isummatisri ᅇiᅇniᅇuplugu qaumanga, suli kaᅇiᅇsipkaᅇuplusri niᅇiᅇukkamik ilaan ᅇaisaᅇanik uvaptiknun tuᅇᅇuutmigun suli ilitchuᅇiᅇpkaᅇuplusri inuᅇaiᅇhanik kamaᅇautim Agaayyutim iᅇuiᅇᅇ paitchaktaᅇikkaᅇatnik.

¹⁹ Inᅇisruᅇmiᅇuᅇa Agaayyutmun ilitchuᅇiᅇpkaᅇuplusri uuktuᅇnaᅇumiᅇᅇaitchuamik saᅇᅇianik ikayuᅇupluta ukpiᅇsriruaᅇuruagut.

²⁰ Taavrumuuna kamanallapiaqtuakun sanŋiagun Agaayyutim anjpkagnigaa Christ tuqułigmiñ, aqvutitluguasriñ ilaan taliqpiniñun qilani.

²¹ Agaayyutim Christ inillakkaa qaukhiuplugu taapkunuŋa anjalatchisiqapayaaqtuanun sanŋiqaqtuanunlu suli atanipayaanunlu. Kiñaunniñ sanŋiqatlukkumiñaitchuq Christ-miñ marrumani nunami naagaqaa taivrumani tikitchuksrami.

²² Agaayyutim Christ anjalatchipkaġaa supayaaniglu iñupayaaniglu nanipayaaq. Suli Agaayyutim Christ qaukhiuqtitkaa ukpiqtuanuruupayaanun, niaquq anjalatchikmatun timimik.

²³ Takku ukpiqsiruruapayaat Christ-ŋum timigigai. Tamatkua naamapkaġaat Christ-ŋum timaa atakkii Christ-ŋum naamapkaġai supayaat nanipayaaq.

2

Tuqułigmiñ Iñuuligmun

¹ Iluqasri tuquŋaruatun iñuktun itkaluaqtusri atakkii tupiksritłaitłusri Agaayyutmik killuqsaqhusri. Taatnamik Agaayyutim iñuutqiksitkaasri ilaan Irrutchikun imma.

² Taimani ilipsi tupiksrigaluaqtuani pigiitchuamik anjalatchirrutimik silami, malikługu iñuuniaġusria nunam. Taatnasriq irrusriq pakma savaktuqsuli tamatkunani iñuñni tupiksriñgitchuani Agaayyutmik.

³ Taatnatun iluqata iñuuniaġaluaqtuani kimmutigruanagun timipta, quyaliplugich pisukkaŋi timiptalu isrumaptalu. Atlatitun iñuktun tupiksriñgitchuat Agaayyutmik uvagut piyaqquġniaġaluaqtuani qinnautaagun Agaayyutim.

⁴ Aglaan Agaayyutim ilunŋuktanŋa kamanaqtuq suli piqpagillapiagnigaaŋitigut.

⁵ Tuquŋagaluaqtitluta killuġmi iñuutqiksitkaatigut piqataupluta Christ-mi. Ihuuqutaagun anniqsukkaurusri.

⁶ Anjtiqiksitkaatigut tuquŋaruniñ piqataupluta Christ-mi suli aquppiqatautlasripluta irviani Christ Jesus-ŋum qilani.

⁷ Taivrumani tikitchuksrami Agaayyutim qiñiqtitchukkaa uuktuġnaġumiñaitchuq ihuuqutrihi uvaptiknun aasriñ ilisimanaqsisukka qanutun piqpaksriłlapiaqtilaani uvaptiknik Jesus Christ-kun.

⁸ Ihuuqutaagun anniqsukkaurusri tumigiplugu ukpiqsrihiq. Anniqsutłaitchusri ilipsitnik. Aatchuusriagigiksi Agaayyutmiñ.

⁹ Kiñaunniñ annautrihiñiñiñuñuñi inmiñnik savaallautaqagimigun taamna iñuk uqavi-gaaġutiqaġayaqtuq. Aglaan annautraunġitchusri savaallautaqalapsigun.

¹⁰ Agaayyutim nutaagutitkaatigut Christ Jesus-kun nakuurualiqtupluta. Agaayyutim sivunniġniġaa inilġaanimma iñuuruksraupluta taatna.

Atausriñuqatigiihiq Christ-mi

¹¹ Itqagisiun inilġaan anihiqsi Jew-ŋunġitłusri. Jew-ŋuruat nalunaitmiutchiġniqsuat timimiknik qaalhiñakun taiyuutiqaġniqsut ilipsitnik nalunaitmiutailaanik.

¹² Itqaumalugu taimani atausriñuqatiginiñaitkiksi Christ. Avakŋaqtaurusri nunaqataunġitłusri Israel-aagmiunun, piqatautlasrimaiñnapsi Agaayyutim sivunniugutigikkaŋanik iñuñmiñun suli iñuunianŋapsi niġiugaitłusri suli naluplugu Agaayyun nunami.

¹³ Aa, ilaatni unasrikkaluaqtuasii. Aglaan pakma Christ Jesus-kun qallipkakkaurusri Agaayyutmun, tumigiplugu Christ-ŋum auŋa maqipkakkauruaq tuqqutipmatigut.

¹⁴ Pakma iluqata qiñuiñiñaaqtugut Christ-kun. Jew-ŋuruatlu Jew-ŋunġitchuatlu atinġitmata uumikkutipltin Christ-ŋum atausriñuqatlasipkaġai, siqumitkaa avgutauruam katchiŋa tuqukami sannigutami.

¹⁵ Suutaunġiqsitkaa Jew-ŋuruat maligutaksraŋa tillisituummaan. Atausriñuqtitkik Jew-ŋuruuq Jew-ŋunġitchuaġlu malġuugaluahakniñ. Taavrumuuna qiñuiñiñaaqatlasripkairuq.

¹⁶ Tuquigimigun sannigutami Christ-ñum uumikkutigiiñhak tuqqutkaa ilauraagiiksitlugik iluqaaknik Agaayyutmun.

¹⁷ Christ aggiqsuq quliaqtuaqiaqhuni qinuiññamik ilipsitñun Jew-ñungitchuanun unasrikkaluaqtuanun Jew-ñuruanunlu qanittuanun Agaayyutmi.

¹⁸ Tarra tumigiplugu Christ iluqamnuk tikitlasrigikpuk Aapauruaq atautchikun Ipqitchuakun Irrutchikun.

¹⁹ Taatnaqhusri avakñaqtaungiqsusri iglaañuplusriñu, aglaan nunaqatigiliutigaasri Agaayyutim inuiñi suli Agaayyutim tupiqatigiliutigaasri.

²⁰ Nappakkaurusri liilaa turvinatnun uqqiraqtit sivuniksriqiritlu. Jesus Christ pitichuillaapiagaqtuq uyaqagigaa taavruma turvim.

²¹ Taavrumuuna makitatauruakun iluqani tupiq ipiqqiqsauruq payañaitluni, aasriñ agaayyuvikpagaqsaiñaqtuq iniqtaupluni piqutigiplugu Atanguruaq.

²² Ilaagun illataupmiusri tuppianun Agaayyutim irvigikkanun ilaan Ipqitchuakun Irrusriagun.

3

Paul-ñum Savautigai Jew-ñungitchuat

¹ Uvaña, Paul, tigutañuruña pisigiplugu Christ Jesus, quliaqtuaqtunakii tusraayugaagiksuumik Christ-kun ilipsitñun Jew-ñungitchuanun.

² Tusraañaniguknağiksi Agaayyutmun tilisitilaaga quliaqtuaqupluna ilipsitñun Jew-ñungitchuanun Agaayyutim iluaqqutrisaanik.

³ Aglallaksimagaluaqtuna sivuani Jew-ñungitchuasi inugiliutillaapsitñik Agaayyutmun Christ-kun. Agaayyutim sagvigñigaa taamna nalunaqtuaq uvamnun.

⁴ Aasrii agliqigupsigin aglaatka puttuqsriñağiksi qanutun kanjicsisqaqtilaaga nalunaqtuanik Christ-kun.

⁵ Taimakñaqaña kiñuviağiich sivuptikni ilisimanğitchut taavrumiña nalunaqtuumik sivunniugutmik, pakmaasriñ Agaayyutim sagvigaa ipqitchuanun uqqiraqtaiñun sivuniksriqirauninunlu Ipqitchuakun Irrusriagun.

⁶ Uvvaasriñ nalunaqtuaq una, Jew-ñungitchuattuq akuqtuitlasriplugich paitchaktaak-srautmik Agaayyutim akiqsruutigikkanunik inunmiñun, piqatchiutitlasriplugich timaanun Christ-ñum, piqatautlasriplugilla akiqsruutaani Christ Jesus-ñum. Jew-ñungitchuat pigiliutigaat iluqaan tamanna ukpigiliutikamitruñ tusraayugaagiksuaq Christ-kun ittuaq.

⁷ Agaayyutim savaktiksraqtaagigaaña uqautritqupluna marrumiña tusaayugaallautamik iluaqqutikamiña uvamnun annautipluna sanñimigun.

⁸ Kamanainñiqsrauruna iluqaitñiñ inuiñiñ Agaayyutim. Aglaansuli qaitkaa iluaqqutritñi uvamnun quliaqtuaqitquplugich inunaiapiaqhutin ikayuusriaksrirutai Christ-ñum Jew-ñungitchuanun,

⁹ suli inupayaat kanjicsitquplugich nalunaqtuanik sivunniugutmiñik. Agaayyutim iniqsiruum supayaanik Christ Jesus-kun iriqsimaagnigaa sivunniugutni aullagniiłgatañhaniñaglaan nunam uvunñanunaglaan.

¹⁰ Pakma tumigiplugich ukpiqtuanuruaq Agaayyutim sagvigukkaa sivunniugutni tamatkununa añalatchisqaqtuanun sanñiqaqhutinlu qilañmiittuanun. Taavrumuuna kanjicsiñağaat isrumatulla Agaayyutim atlaupluni inugiaktuatigun.

¹¹ Taimakñaqaña Agaayyutim sivunniutiginiğaa sivunniugutni atuumapkağniagniplugu Christ Jesus-kun Atannaptigun.

¹² Pisigiplugu ukpiqsriñiqput ilaanik utlautitlarugut Agaayyutmun nalupqisruutailuta taluqsrautaiglutalu.

¹³ Nagliksaaqtuna pisigiplugu quliaqtuağiga tusaayugaagiksuumik ilipsitñun. Taatnaqtuna inigipsi qapiqtaqungitlusri. Nagliksaagutritñiga ilipsitñik ikayuutigigisigiksi.

Piqpaksriña Christ-ñum

14 Tamanna pisigiplugu sitquqluḡa agaayuraqtuḡa Aapananun [Atannapta Jesus Christ-ḡum],

15 Aapauruamun ukpiqsriruapayaanik, qilaḡmiitpata naaga nunamiitpata.

16 Agaayuraqtuḡa Agaayyutmun inuḡaillaḡpiahuni kamanautiqaqtuamun sayyiqu-plusri irrutchipsitḡi ilaan Irrutchiḡmigun.

17 Agaayuraqmikuḡa Christ nayuutitquplugu uummatipsitḡi ukpiqsriḡikun, suli iluḡasri iḡuukisri kanḡiḡiḡuḡlughich payaḡaḡlughich piḡpaksriḡhani.

18 Agaayuraqtuḡa taatnatun kanḡisitḡlasritquplusri ukpiqsriruapayaatlu qanutun iraq-tutilaanḡanik, taktilaanḡaniglu, ititilaanḡaniglu, qutchiksilaanḡaniglu piḡpaksriḡhan Christ-ḡum.

19 Agaayuraqtuḡa iḡitchuḡitlasritquplusri qanuḡ urrautaitḡluni piḡpaksriḡhanik Christ-ḡum. Taamna piḡpaksriḡliḡ kamaḡaḡpaitḡluni iḡitchuḡimmaagḡiksiyumiḡaitkikput iluḡaan. Iluḡaḡmi iluḡnauḡhan Agaayyutim immiumaagḡniagaa iḡuukisri inuḡsraḡaḡlugu.

20 Agaayyun inuḡaillaḡpiahuni saḡḡiqaqtuḡ, aasriiḡ ilaan savaaḡaḡha ataramik qaḡḡummatiruuḡ qanusripayaanun apiqsruutigitlakkaptiknun naagaunniḡ isrummatigitlakkaptiknun. Taatnaḡhuni savaaḡatlaruuḡ supayaanik uvaptikni urrautaitḡluni saḡḡimigun.

21 Ukpiḡtuanḡuruapayaat naḡaḡlitruḡ Agaayyun Christ Jesus-kun qanapak taimuḡa. Taatnatuuḡ.

4

Atausiḡliḡ Christ-kun Atautchisun Timitun

1 Isiqsiviḡmiittuḡa atakkii pigipluḡa Atanḡuruam. Agaayyutim tuḡḡaasri. Taatnamik pitchuksaagḡpsi iḡuutquplusri maligullugu Agaayyutim iḡuutqurrutaanun ilipsitḡun,

2 atchigusri ataramik piisaanḡillaḡsriḡlu, manimmisilusri avatmun suli akuḡtuutilusri piḡpakkutigiḡikun.

3 Pisuḡtilaapsiktun atausriḡḡuumaagḡitchi Ipḡitchuakun Irrutchikun ilaanunkii atausriḡḡuḡtittusri qiiḡiḡiḡakun.

4 Agaayyutim tuḡḡaagḡtigit piḡatigiḡiḡuḡluta ukpiqsriruani, taatnamik timaurugut atautchimik Christ-kun. Pakma atausriḡ Irrusriḡ nayuutiruuḡ uvaptikni, iluḡata niḡiḡuganikhuta atautchiiḡnamik,

5 ataniḡaḡtugut atautchimik, ukpiqsriḡiḡaḡtugut atautchimik, paptaaḡsiḡiḡaḡtugut atautchimik,

6 Agaayyutiḡaḡtugut atautchimik Aapauruamik iḡupayaamun, qauḡḡiḡikkanḡat supayaat suli savaktuuḡ supayaakun suli iḡuuruuḡ supayaani.

7 Atausriullaapluta aatchuusriaḡaḡtugut aatchuutirik maligutlugu iḡuaḡqutrisaa Christ-ḡum.

8 Taatnaḡḡuḡ Agaayyutim niḡliutigigaa uḡaḡiḡmiḡi,

“Mayuḡniḡsuḡ pakmuḡa
aullatriḡluni tigutaagḡikkanḡiḡik uumiksrin,
suli qaitchiruuḡ aatchuutirik iḡuḡnun.”

Psalms 68:18

9 Niḡliḡami “Mayuḡniḡsuḡ,” taamna qanuutauniḡpa? Taamna itnautauruuḡ uvva, mayuḡsraḡaiḡḡaḡmi atḡaḡḡaḡtugut atchiiḡiḡsrapiaḡatananun nunam.

10 Taamna tarra atḡaḡtugut atausiiḡauruuḡ mayuḡtugut qutchiiḡiḡsramun qilaḡmun qaḡḡiḡlughich, pakmaasiiḡ Christ nayuutitlasriḡluni nanipayaaḡ.

11 Christ taamna “qaitchiruuḡ aatchuutirik iḡuḡnun,” ilaḡich uḡqiraḡtiksruplughich, ilaḡich sivuniksriḡiriksrauplughich, ilaḡich quliaḡtugutiksrauplughich, ilaḡich agaayuliḡsiksrauplughich ilisautriksrauplughillu.

12 Christ qaitchiruuḡ aatchuutirik itqanaiaḡaḡlughich Agaayyutim iḡuiḡ savaaksraḡat ikayuiḡikun, makitammaagḡiḡksraḡatnun ukpiqsriruat timigikkanḡa Christ-ḡum,

13 atausriņņumaagviksraptiknunaglaan ukpiqsriħikun suli ilisimapiagatagviksraptiknunaglaan Iğņinānik Agaayyutim suli iluqnaugviksraptiknunaglaan iņuguguta Christ-ņum iluqnaulħanun.

14 Tarra inņaiğņiaqtugut ililgauratun maliksuagūuruatun. Umiatun tinjaturuatun qanutnamunliqaa anuqlikun, taatnatun aņalatingiğņiaqtugut killukun ilisauttutinjitiņun kinnitņināiaqtit iņuich. Pisaasrukigmiktigun killukuaqtitchiņiaqtut ukpiqsriruanik iņugunğitchuaniksuli Christ-ņum iluqnaulħanun.

15 Aglaan ataramik ilisautriyumarugut ilumutuuruamik avatmun. Aasriiņ piqpakktigi-igupta avatmun qiņiqtitlugu surağalħaptigun, ilisaiiņagisirugut Christ-tun ittuatun qaukligikkājatitun ukpiqsriruat.

16 Iluqaan timi aņalatiqaqtuq niaqumun, taatnatuntuuq ukpiqsriruapayaat aņalatiqaqtut Christ-mun qaukliuruamun. Timi tigummisiqaqtuq napyaatigun, ilinjisallaa savaaqahutin naupkağiağlugu timi. Taatnatuntuuq ikayuutiruksraupmiugut avatmun ilisaiiņaguguta Christ-tun piqpakktulikun avatmun.

Iņuuniaqurrutaa Christ-ņum

17 Taatnamik Atanğuruam uqautritqugaaņa qapiņaiqluņa tarakņaniņaglaan iņuuniusriqaqunğitlusri Jew-ņunğitchuatitun. Isrummatinich suuyumiņaitchut.

18 Isrumaņich taaqsiplutin aasriiņ kaņiqsilguitchut. Nalupiallaktut uqayunaitlutinlu. Taatnaqhutin ilaliutiyumiņaitchut iņuudigmun Agaayyutim qaisaņanun.

19 Sugingiqługu qanuq iņuuniaħiqtin qaisağiplutin inmiknik pisugruagūtaanun timim savaağiplugu qaayugnaqtuapayaaq urrautailaakun.

20 Aglaan ilipsi, iliņğitchiksi Christ taatna.

21 Ilumutun tusraagiksi kaņiqsiplugu qanuq Christ-mun iņuuniaqutilaaqsi.

22 Ilitkiksi iņuuniaqtuiiņagumiiņaiħiqsi sivuanisun. Taatnamik piiqsaksrağigiksi iņuuniaħigruaq piunğiqsitchiruaq kinnitņikhuni pisugruagūtaagun timim.

23 Ilitkiksi nutaağuqtuksrauliqsi isrummatipsitņi Agaayyutim Irrusriagun,

24 suli atitquħiqsi nutauruamik iņuņmik atipmatun atnuğaamik. Agaayyun iņiqsirug taavrumiņa iņuņmik ittuamik inmisun ilumutun nalaunņaruahikunlu ipqiħikunlu.

25 Taatnaqlugu sagluqsrūağumuusi. Ilumutuuruami uqaqtuksraurusi avatmun, takku ukpiqsriruāņupluta atausriurugut timaani Christ-ņum.

26 Qinnaņniğupsi killuqsautiginiqasiuņ. Siqiņiq nipipkağniaqnagu qinnaksi- maņņaqpich.

27 Tuunğagmun akiilipkağniaqasri.

28 Iņuk tigliqaqtuaq tigliğağiğli, aglaan sakkagli atuglugich argaņni sagluqisruņaqani, aatchuutiksranikkumuūq inuqsriuqtuanun.

29 Uqautigiyumiņaitchiksi atniummatiksraq aglaan uqautigilugu ikayuutiksraq sivut- muutiksrauluni. Tamatkuali tusraaruat uqautipsitņik ikayuusriaqagūmuut.

30 Aliatchaktitağniaqasiuņ Irrusria Agaayyutim. Taavruma Ipqitchuam Irrutchim nalunaitmiutchiğaasri Agaayyutmun, tasuiiņiaqtuam ilipsitņik taivrumani uvlumi.

31 Uumisugruağutiqaqasi suli qinnaktaqasi uumitchaktağusi. Nipaalasruņaqasi uqa- maqluutisruņaqasi, suli qanusripayaamik pigiitchualiqisruņaqasi.

32 Aglaan iluaqqutilusri piqpakktutilusilū avatmun. Natqigutilusri avatmun, taatnatun Agaayyutim natqigutipmigaasri Christ-kun.

5

Iņuuniağitchi Qaumami

1 Taatnamik tuvraqsiuņ Agaayyutim surağalħa takku piqpagiplusri ililgaagigaasri.

² Piqpakutiqağitchi atlanun iñuñnun maliguağlugu Christ-ñum tuvraaksriutaa. Piqpagipluta qaiññiqsuq inmiñik Agaayyutmun tuqupluni killuqsautaiğukhuta. Taatna pikami quyalinğaa Agaayyun taipkunatun ikipkaiplutin tunillaqtuqtuatun.

³ Agaayyutim iñugipmasri atlaliqirusraunğitchusri qaayuğnaqtualiqilusri. Kaviuqtusraunğitchusri. Nalliatunniñ nalaunñanğitchuq ipqiqsitolutin iñugiliutipkaqtuani Agaayyutmun.

⁴ Uqautiqaqtusraunğitchusri kanñunaqtuanik suunğılaaniglu asriqutiniglu. Tamatkua nalaunñanğitchut ilipsitñi. Aglaan quyarakraqigiksi Agaayyun.

⁵ Nalupqigingiqsiun una, Kiñaliqaa sayunaqaqtuaq iniqağumiñaitchuq añaayuqautaakni Christ-ñum Agaayyutimlu naagaqaa iñuk qaayuğnaqtualiqiruaq naagaunniñ kaviuqtauruaq. (Iñuk kaviuqtauruaq ilumutun agaayyutinñualiqirauruq.)

⁶ Kisumununniñ iñuñmun kinnipkaqasri imailaakun uqautinñik, atakkii pisigilugich tamatkua Agaayyutim qinnautaa tikitkisiruq iñuñnun tupiksriñğitchuanun ilaanik.

⁷ Taatnamik piqasriqsuutinasri ilinjitñi.

⁸ İlaatniimma ilipsipsuuq taaqtuamiitkaluaqmiruani, aglaan pakma qaumağtuqtusri Atanğuruakun. Taatnamik qaumautuiñağumausi iñuuniahipsitñi.

⁹ Pisigiplugu qauma Agaayyutmiñ iñuuniahipsitñi nakuurualiqirusri nalaunñarualiqiplusri ilumutuurualiqiplusri.

¹⁰ İlitçugituiñaqsiun akuqtuyunaqtuaq Atanğuruamun.

¹¹ Piqasriqsuutinasri iñuñnun pigiitçhualiqiruanun taaqtuami, aglaan satqummiqsigik tamatkua qaumamun.

¹² Takku kanñunaqtuq uqautigisraqtuniunniñ iñuich nalunautçiplutin pigiitçhualiqutinjitñik.

¹³ Aglaan qaumam satqummiqamigich iñuich pigiitçhualiqutinich tarra qinğnağaqut. Tarra qanusripayaaq qinğnaqtuaq qaumamiittuq.

¹⁴ Taatnaqlugu nipliğñiqsuq, itna,

“Siñinñiaqpat! Itiğnaqsigaatin.

Makittin akunğatniñ tuqunaruaniñ.

Christ-ñumli qaggutiyumagaatin.”

¹⁵ Qaunatqiağillapiaglugu qanuq iñuuniaqtilaaqsi, ingiğusri iñuktun isrumatuitçhuatun aglaan iñuktun isrumaturuatun ililusri.

¹⁶ Savaaqallautaqagnağusri piviqanñapsi, atakkii iñuurugut uvluğitçhuani ugluvak.

¹⁷ Taatnamik ingiğitchi iñuktun isrumatuitçhuatun aglaan kaniqsimmaağiksiğlugu pisulha Atanğuruamun.

¹⁸ Imiliqasri taanğam mik atakkii qilhuğniagaasri, aglaan analatittitçhi Ipqitçhuamun Irrutçhimun [atakkii kamaksripkağniagaasri Agaayyutmik].

¹⁹ Uqağusri avatmun quyyatinik atuutiniglu İlitqusriğiksuam aatçhuutaiñik, atuğusri iğñallautamik uummatipsitñiñ Ataniğmun.

²⁰ Ataramik quyyatigilugich supayaat Agaayyutmun Aapauruamun atqagun Atanapta Jesus Christ-ñum.

Tuvaaqatigiich

²¹ Kamakkutilusri avatmun pigilugu taluqsriğiqsi Christ-mik.

²² Nulianjuruasii, kamagisigik uisi kamaksripmatuntuuq Atanğuruamik.

²³ Uinuruaq qaukligigaa nuliam, taatnatuntuuq Christ qaukligigaa ukpiqtuanjuruat. Ukpiqtuanjuruat timigikkañi Christ-ñum, aasriñ ilinçh anniqsuutiqaqtut ilaaniñ.

²⁴ Atrilugu ukpiqtuanjuruat kamaksripmatun Christ-mik taatnatuntuuq nulianjuruat kamaksriçh uimiknik sulipayaagmikni.

²⁵⁻²⁶ Uinjuruasrii, piqpakrisitchi nuliapsitñik, Christ-tuntuuq piqpaksriruatum ukpiqtuanjruanik tuqqutrikami ilinjitñik ipqiqsityağuklugich Agaayyutmun uqalhgün, suli salummaqamiqich igguutiksraqtuğrikaagun imiğmik.

²⁷ Christ-ñum injmiñuktitchukkai ukpiqtuanjruat kamañaqsiługich piññaqnaqsiługillu, taqraqtaillugich imuñaurailługillu suli salumagluggillu qanusripayaamiñ pigiilisauruamiñ. Ukpiqsiruat ipqitchuksraurur patchisaillutin.

²⁸ Uinjruat piqpagiraksraqigaich nuliatin timimiktun ililugich. Takku añun piqpaksriruag nuliagmiñik piqpaksriruag injmiñik.

²⁹ Piitchuq añutmik uumiksriuramik timimiñik. Aglaan nigipchağagigaa qaunagiplugulu, taatnatuntuuq Christ-ñum qaunagipmikai ukpiqtuanjruat.

³⁰ Takku uvagullaa ilaviñigigaatigut ilaan timaan.

³¹ Agaayyutim makpiğaanani aglausimaruq, itna, “Taamna pisigilugu, añutim unitkisigaa aapanilu aakanilu piqasiutiluni nuliagmiñun, tarra iluqatikaasrii atautchisun timinigutik.”

³² Taamna uqalha Agaayyutim sagviğñigaa kamañaqhuni nalunaqtuanjruağ, aglaan kañiqsigiga taavruma uqalhum uqagitilaanja Christ-mik ukpiqtuanjruaniglu.

³³ Aglaan uqagipmigaasri, añutillaam piqpagiraksraqigaa nuliani piqpagipmatun injmiñik, suli nulianjruam kamagilugu uifi.

6

Iyaalugruillu Anayuaqallu

¹ Ililgaanjruasii, tupigisigik anayuaqasi Atanikun. Taamna nalaunjaruq.

² “Kamagilugik aapanlu aakanlu”—taamna sivulliupluni tillisauruq akiqsruutilik, itna—

³ “Pillautauñ itchumuug ilipnun suli utuqqalilğatağutin iñuuyumuutin nunami.” *Exodus 20:12*

⁴ Aapauruasii, uumisuktualiqsitnagich qitunğasi, aglaan iñukkuksaqsigin natqiksruutilugich suli isilğiqsuğlugich Agaayyutikun.

Savaktauruatlu Savaktiqaqtuatlu

⁵ Savaktauruasii, tupiktausritchi tamatkununa qaukligikkapsitñun nunami taluqsrihikun kamaksrihikunlu, savautillautapiaglugich qanutitanajilłusri savautriyumalaaqmatun Christ-mik.

⁶ Savautriilautagusi ataramik, aasriiñ quyalitñiniasasri qauklipsi takkuatniñhiñaq, aglaan savaktinisin Christ-ñum savaaqagitchi pisulhanik Agaayyutim piyumalaağusri.

⁷ Tarraasriiñ savagitchi savaaqsi quviagilugu, savautripmatun Ataniğmun, iñunñik savautriñgitmatun.

⁸ Ilisimatqugipsi kisupayaam akiliusriaqagnañhanik atisrilugu Ataniğmiñ savaallautagmigun, savaktaagruugaluññağmi unniñ qauklugaluññağmi.

⁹ Qaukhiuruasii, taatnatuntuuq irrutisigin savaktisri atisilugich. Aniqsraaqturunjaqñagich, ilisimalugu Ataniqahiqsiptuuq qilanmi akiliqsuiñiaqtuağ atunim.

Anjuyautnaña Agaayyutim

¹⁰ Aqulliqsaami, sayaqagitchi ukpiqsrihipsigun Agaayyutmik suli tunjasrimağipsigun sanñjanun.

¹¹ Atilugu iluqaan anjuyautnaña Agaayyutim, makitalguyumuusri qayuktitağlugich pisaasruğmigautai tuunğaum. ¹² Anjuyangitchivut iñuich timiqaqtuat, aglaan anjuyaktugut akilililugich sanñjiñiglu pigiililugich atanguruatlu pigiitchuat anjalatchiruat iñunñik marumani nunami, suli akilililugich irrusriqıuillu silami.

¹³ Tarraasriiñ atuqsion anjuyautnağ Agaayyutim qaisimaakkana. Pigiitchuam uvlua tikitpan makitalguyumuusri sayaktulusri. Aasriiñ anjuyaguiğupsi makitasrugaağisirusri.

14 Makitatitchi itqanaiyagusri. Tapsiuraagiksilusri ilumutuuruamik, satqagutilusri lu nalaunjaruakigmik.

15 Kamiktummaagiksuatun ililusri quliaqtuaqilugu tusraayugaallautana qiniññaqautrihuhum.

16 Ataramik atuqsiun samgana ukpiqsrihuhum qamititchitlaruq ikualaruanik qagruinik pigiitchuam.

17 Atilugu nasrautaa anniqsugiam, suli tigulugu Agaayyutim uqalha aachuutaa Ir-rutchim, atriqatuaq savikpaktun anuyalipsitni.

18 Iluqaisa tamatkua atilugich iniqsrulipayaapsitni ikayuutaagun Ipqitchuam Ir-rutchim. Qaunagituinagusri qapiqtasunaqasri iniqsrutrilipsigun ukpiqsriaruanik nani-pyaaq.

19 Uvvasuli agaayutiluna Agaayyutmun aachuquluna uqaksramnik quliaqtuaqu-lunalu kaniqsinaqtillugu nalunaqtuananik tusraayugaagiksuum taluqsrautailaakun.

20 Uqqiraqtigigaana Agaayyutim isiqtaunnaqmaunniñ. Agaayutitchi quliaqtuaquluna tusraayugaagiksuum taluqsrautailaakun uqaliksrapun.

Paqlasuiqsaagutit

21 Aglaan ilisimatqumigipsi qanugitilaamnik. Tychicus-nun piqpagikkaqput aniqatvut tuniqsimapluni savautriruq Atanigmun uqautiniagaasri supayaanik uvapkun.

22 Pisigiplugu taamna tuyugigiga ilipsitnun ilisimatquplusri qanugitilaaptiknik, suli ilaanun pitchuksaaquplusri.

23 Agaayyutimtuq Aapauruam suli Atanguruam Jesus Christ qiniññaqaqtillisi piq-pakutiqaqtillusri lu avatmun ukpiqsrihuhun.

24 Uvvatuq Agaayyutim ihuaqutrisaa illi iluqanjitnun piqpaksriaruanun Atannaptiknik Jesus Christ-mik tuniqsimaruanunlu isruanunaglaan. Taatnatuq.

Paul-ŋum Tuyuutai Philippi-aġmiunun

¹ Uvaŋa Paul aglaqatiqaqtuŋa Timothy-mik, uvagukaasiiŋ savautriplunuk Christ Jesus-mik. Tuyuqtuŋa uumiŋa iluqaitŋun ukpiqsriruanun Jesus Christ-mik Philippi-miittuanun, taputiplugich qaukligruat ikayuqtitlu taamani.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta suli Jesus Christ savautikkamnuk iluaqqutillaŋniagliŋi suli tutqiksillusi.

Paul-ŋum Agaayyutigai Agliqiruksrat Tuyuutmiŋik

³ Iniqsruutipayaaqapsi Agaayyutigai quyaragigiga

⁴⁻⁵ akuqtuiŋiqsi tusaayugaamik savaaqaqtitlugu ilipsitŋi suli ilipsigun tusaqqaaġataħapsitŋiŋaglaan. Taatnaqħuŋa quviasullapiaqtuŋa iniqsruutrikama ilipsitŋik.

⁶ Nalupqiginillapiaġiga una, Agaayyutim aullaġniikkani ilipsitŋi naatkisigaa agġiħksraŋanunaglaan Jesus Christ.

⁷ Piqqagillapiaġipsi. Nalaunŋaruamik quviasuutiqaġumiŋaqtuŋa nalupqiginitlusilu, atakkii ikayuġipsitŋa isiqtauħamniħu uqapsaaġutriħamniħu uqaqsittaagvinmi tusaayu-gaagiksuam ilumutuuruuħanik. Piqtutigliplugu ikayuutiħiqsi uvamnuk akuqtuqasiutirusi Agaayyutim piħiutaanik.

⁸ Agaayyutim ilisimagaa qanutun kimmutiqallapiaħiġa ilipsitŋik, ilumun piqqagigipsi Jesus Christ piqqaksripmatun ilipsitŋik.

⁹⁻¹⁰ Uvva iniqsruutigipsi piqqaksritmuquplusi kaŋiqsiagisaiŋħaqaqplugu Agaayyun. Pik-sraqtaaqagumuusri nakuuniqsrauruamik. Taatna pigupsi ipqiŋħiaqtusi patchisailħusilu Jesus Christ agġiqpan.

¹¹ Uvvasuliuna pitħaniaġiksi ilumutuullapiaħhuni nakuuruuq savaaksraq, Jesus Christ kisimi pitħapakkaŋa, iħuichaasiiŋ kamaksruaqsilugu suli nanġaaqsilugu Agaayyun.

Iħuuliq Christ-ħuruq

¹² Aniqatiumaan, ilisimatqugipsi uumiŋa, atuumaruat uvamnun isiqtuħuħaġma siamit-titkaat tusaayugaagiksuuq.

¹³ Iluqatin anuyyiuqtai Caesar-m atlatlu iħuich maaniittuat ilisimagaat isiqsivinmiħiġa Christ-mik savautriħħapkun.

¹⁴ Aasiisuli isiqsivinmiħiġma iħuġiatluktuat aniqatiutka tuniqsimalipsaaqtitkai Ataniġmun. Taatnaqħutin taluqsraitmuksaiħaqtut uqaġiħksraŋagun Agaayyutim iqiŋħillapiaħhutinlu.

¹⁵ Aatai, ilisimagitka ilaŋisa quliaqtuaqaħhat Christ-mik atakkii killuġigaatŋa suli uqaalaplutinlu. Aglaan atlat quliaqtuaġigaat Christ iħuatluħksraŋatnun iħuich.

¹⁶ Taapkuuli quliaqtuaġigaat Christ piqqagipluŋa, atakkii ilisimagaat Atanġuruamun tuħħkaħiġa uqaġitquplugu tusaayugaallautaq.

¹⁷ Atlatli iħuich siqħakutiqaqtut, atakkii quliaqtuaġikamitruħ Christ ipqiŋħitchut aglaan killuġipluŋa isumaplutin iħuilliuqtitchukħuŋa isiqtauħamni.

¹⁸ Sunitchuq. Ipqitkisinħaan naagaqaa siqħakutaugisinħaan taatnaunniħ quliaq-tuaġigaat Christ. Taamna kamanallapiaqtuq. Quviatchallapiaġaana taavruma.

¹⁹ Aa, quyatuiħaġisiruŋa. Ilisimagiġa iniqsruutriħapsigun uvamnuk suli Irrusrian Jesus Christ-ŋum ikayuutaagun isiqsivinmiħ anitqihksraġa.

²⁰ Niġiugaqallapiaħuŋa suraġalipayaapkun qapiqpanapkaġumiħaitchiġa Christ, pitħukħuġu uqaqsittaagviksraġa tikitpan. Sumipayaaq, suvaluk pakma, uqaġuktuŋa Christ-kun taluqsrautaħiħuŋa suli kamaksruquġiġa iħuħnun Christ uvapkun, iħuutuħiħaġuma naa-gaqa tuquġisiħiħuma.

²¹ Atakkii, iñuuguma Christ-ñuruq, aasiiñ tuquguma quviatchakkisiruṅa.

²² Iñuuniaqtuiñaḡuma savautipsaatlukkisigiga Christ. Aglaan nalugiga nalliaknik pik-sraqtaaqahksraḡa.

²³ Qanuḡviiqsuṅa, Unitchukkaluaḡiga manna nuna piqatauluṅaasiiñ Christ-mi, taam-naasriiñ nakuḡitlukkayaḡaluḡiga.

²⁴ Aglaan ilitchuḡigiga ilipsitñun inuḡitilaḡasuli.

²⁵ Nalupqiginitlugu ilisimagiga iñuuniapsaaḡuraallaḡiksraḡa iluqapsitñi, taatnaqluṅa ikayutlasigipsi ukpiqsriḡiqsi nakuqsitluuraquplugu quviasuutigitluaqsipmilugu.

²⁶ Atakkii iñuutluuraḡuma suli utiḡvigitqilḡiññiḡupsi nangautiksraḡaḡiksi Christ Jesus suli quyyatigilugu.

²⁷ Supayaaq atumaniaqtuqunniñ, uvluḡaḡikpan iñuuniḡumausi kamagiyu-miñaqsilugu tusaayugaallautam Christ-kun pitqutaa. Utlakkumiñaḡniḡupsi naagaqaa uṅasikkisiñiḡuma tusaayumagiga atipiaḡataqhusri iñuutilaapsitñik atausriq sivuniḡiplugu una. Tusaayumapmigiga qanutun sakuuktilaaqsi piqutigilugu ukpiqsriḡiq kanjiaqtuaq tusaayugaḡiksuami.

²⁸ Tusaasukkigaptuuq uumiksripsitñun iqsipkanjḡiqsi. Taavrumuuna ilitchuḡigisigaat akiitkaqsiliḡitiṅ aglaan ilipsi annaumahiḡsi. Agaayyutim ititkisigaa taamna.

²⁹ Agaayyutim iḡaaqutigaasi ukpiqsritlasiplusi Christ-mik suli nagliksaatlasiplusi piqutigiplugu.

³⁰ Iluqata aṅyuaqatigiiksisimarugut. Ilisimagiksi taamna, atakkii qiñiḡiksi qanuq nagliksaaḡa qaanjqsuami suli tusaaplugu nagliksaaḡasuli pakmapakunniñ.

2

Christ Atchiksipkakkauruq suli Kamanaqsipkakkauruq

¹ Uvvaasiiñ akuqtuirusi uqahhiñik sayyiqsigikkanitñik ukpiqsriḡipsi naagaqaa uqahhiñik araaqtuqtigikkanitñik ilipsitñik. Aasiiñ nakuuruq ilisimaruni Ipqitchuamun Irrutchimun atausriṅñullaptiknik suli piqpaksritlasillaptiknik iḡaaqutritlasillaptikniglu avatmun.

² Ilumun, quviatchaktitkaṅa atausriṅñullapsi. Isummatiqagupsi atautchimik suli piqpakutigupsi avatmun kinilitkisirusi atautchimun.

³ Uqaviutiḡasunaḡasi ilipsitñik suli inillaktasunaḡasi kamanaqsitlugusi atlaniñ, aglaan isummatigilugich atlat kamanatluglugich ilipsitñiñ.

⁴ Ilipsitñulhiñaq piññaktaaqḡniasunaḡasi aglaantuuq atlanun.

⁵ Isumalusi Christ Jesus isumapmatun.

⁶ Jesus Agaayyutauruq.

Aglaan kimmutiḡañitchuq atrinuniḡuni Agaayyutmi.

⁷ Naagaunniñ qutchigvigigaluakkani suksraallakkaa suungillapiaqhuni inmiñun.

Ilaa aniruq nunamun atriḡaqhuni iñuṅmik.

⁸ Atchiksitlullapiaqhuni inmiñun iñupayaaniñ aṅiḡniḡaaunniñ tuquḡiq-tavrakii tuquruq atriliutiḡluni savvaqluktitudun sannigutami!

⁹ Taavrumuunnaqlugu Agaayyutim kamanaqsipkaḡaa aasiiñ aatchuqlugu atigḡmik kamanatluktumik atipayaaniñ.

¹⁰ Iluḡatiṅ Agaayyutim iñiqtaṅiñ kamaksruḡniḡaat Jesus itkisiṅḡaḡmiṅ qilaṅmi nunamilu suli tuqusimagaluṅaḡmiṅ.

¹¹ Iluḡatiṅsuli quliḡiniḡaat Jesus Christ kisimi atangunilugu.

Taatnaqpatruṅ Agaayyun Aapauruq nangaqtauniaqtuq.

Ukpiqsriruat Ittut Qaumatun Nunam Iñuiñun

¹² Ilauramaan, tupigisuuluḡniḡipsitṅa sivuani piqataukama. Pakmaasiiñ uṅasikkaluṅaḡma ilipsitñiñ tupigitqillaṅniaqsitṅa. Uvluḡaḡikpan sakuuktuiñaḡusi

taluoqsriħkun sivuuqatigagusi iħuusitchi annautrauruat iħuutqusianatitun anniq-suhksrapsitħunaglaan,

¹³ atakkii Agaayyun sayyiqsuqtigigiksi piyummasiqhusi suli savakkumasiqhusilu quyalikkauliksragħmiħun.

¹⁴ Suragħipayaapsigun uqapilusunagasi naagaqaa qapiqtailisunagasi.

¹⁵⁻¹⁶ Ilipsili patchisaitchumuusi Agaayyutim qitunagħiliutikkaħasi, iħuuniaqhusi akunġatni qaayugħniqiruatu killuliqiruatu ittuami taaqtuaton. Uvlugħirraagħkmatun qilaħmi iħuuniaġumuusi akunġatni iħuich quliaqtuaġutilugich ilinich Agaayyutim uqalħiħik iħuupkaitħaruaniħ. Taatnaġupsi quyagisiruħa piqutigilusi Christ agħiqpan, ilisimagiga sakuuħiġma imailaaguni inġiħha.

¹⁷ Aglaan, tuqputaugisigaluħnaġmaunniħ quyalħiħauruħa. Uvvasuli quvi-asuqatigigipsi iluqasi aatchuutigikkapsigun uvamnun ukpiqsriħkun, atakkii aatchuqapsitħa inuġikkamnik taatnatun savautriħlapiagtusi Agaayyutmik.

¹⁸ Taatnaġlugu ilipsipsuuq quyayumuusi quviasuqatigilunalu.

Timothy-lu Epaphroditus-lu

¹⁹ Atanġuruakun tuyuġiyumaaqsigiga qilamipayaaq Timothy ilipsitħun. Aasiħn utiġumiħaġniqpan quviatchaktinniagaha uqautiaqsikpana qanuq iħuuniaħlapsitħik Agaayyutikun.

²⁰ Atakkii piitħuħa atrinaniħ ilaan qaunakkiagħksiksrapstħik.

²¹ Iluqatin atlat isumaaluutigigaat suhksraqtin, ilinich suqutiksriħnitmiut tusaayugaal-lautamik Christ-kun.

²² Aglaan Timothy ilitħuġianiksimagiksi tunħavigiplugu ilaa, atakkii ilaan iluqnaugħvigliplugu quliaqtuaqalħi tusaayugaagħksuamik atriplugu iġħniq ikayuiruag aapamiħik.

²³ Taatnamik tuyuġiħiħnaagugħiga qilamillapiaq ilitħuġianikkuma qanuq uqaqsit-taħħamni inillakpatħa.

²⁴ Aglaan tunħavigillapiaġiga Agaayyun uvamnik qilamipayaaq tikiħiħnaagħksraġa Philippi-mun.

²⁵ Utiqtitaksraġigiga Epaphroditus tuyuġigaluakkaqsi ikayuqupluħa inuqsriuħħamni. Ilaalu uvaħalu aniqatigiħksillapiaqtuguk savaqatigiħkhunuk aħiħliħiqsuqħgich uumik-sririt Agaayyutmik.

²⁶ Aipkatqiaqsiiga aisuliqmipman ilipsitħun suli iħuilliuġutigliplugu tusaħiqsi atniġħaġniplugu.

²⁷ Atniġħallapiaqmipħunilu tuquqayallapiaqħuni. Aglaan Agaayyutim nagligiplugu sayyitqikkaa, ilaa nagħksripmatun uvamnik. Taatnaqħu tuquniġumi ilanayaġaa alian-niuhħa pakma.

²⁸ Taatnamik qilamipayaaq ilaa aipkaġukkaluaġiga. Utitqikpan ilipsitħun ilaan quvi-atħaktinnayaġaasi aasiħn iħuillihħa uqigħipsaagħalgitħuq.

²⁹ Taatnaġlugu paġlayumagiksi quviasuutigillapiaġlugu Agaayyutikun. Kamakku-tiqagħlugich iħuich ilaatun ittuat,

³⁰ atakkii suginġiqħu iħuuhħi savakhuni uvamnun tuquqqaqħuniunniħn. Savauti-gaasi ikayuqħuħa ilipsi piyumiħaisapsitħik.

3

Iħumun Nalaunħaruatiq

¹ Aqulliulugu, ilauramaħ, uqautigisukkaġa una: Quviasuutigisiun Atanġuruag Agaayyun. Alġaqsruutinħuħiġumiħaħitħipsi tamatkuniħa tuyuutimnik ilipsitħun sivuani, atakkii tusaatqilgitchupsun annaumapkaġaasi. Itnauvva:

² qaunakkiägigitchi tamatkunakña iñuñniñ pigiitchuaniñ siqupsihñaqtuaniñ timimik qipmisun ilipługich. Ilinich ilisautiriraqtut nalunaitñutaqaqtuksrauniplusi timipsitñi qitunğagiliutipkağukkupsi Agaayyutmun.

³ Aglaan uvagut ilumun qitunğagillapiağaatigut Agaayyutim pisigisrunaagnagu timivut nalunaitñutichigñilugich. Agaayyuvigigikput Agaayyun ilaan irrusianik ikayuqtilihuta suli nangagikput Christ Jesus iñuugutiqaqtitchiruaq nutaamik. Ukpiqsriyumiñaitchugut qaañhiñakun annautiniagñiluta.

⁴ Aglaan uqaviutigikpatrun anniqsulıqtıñ tupiksriłutıñ qaañhiñakun tavra uqaviutig-itlukkayağiga, itna,

⁵ nalunaitñutchikkaauruñ tuvraqługich Jew-ñuruat atuiragilhat tallimat piñasut uvlut atuumaanikmata. Israel-aanullapiaqtuñ añipkun, iñuguqataupluñ Benjamin-ağmiuni, auga avuılaaq Hebrew-piağataq. Tupiksriuruñ tillisipayaanitñik Jew-ñuruat maligutaksrañata Pharisee-ñupluñ.

⁶ Piyummatiqaqpaitluñ ihuıllıuqtitchirunaunniñ ukpiqtuanuruaniñ. Iñuk nalaunñaruahñaupman tupigilugich maligutaksrat kia-unniñ patchisigiyumiñaitkaa.

⁷ Suragahıpayaatka kamanallapiağaluaqtuunniñ uvamni sivuani—pakmapak ayaligıtka atakkii anniqsulıksramnun tunñavigisukkiga Christ kisan.

⁸⁻⁹ İlumun ayaktuiñaligıtka. Supayaat tamatkua sapluñhiñagaatña ilitchugilıksrañaniñ Christ Jesus-ñum. Pakma ilitchugısullapiağiga ilaa Atanıgiliutıksrañagun. Suapayaaqsuli isummatigiliutigiga sumun atugumiñaitlugu pakmaaglaan inugitlukkiga piqalıksrağa Christ-mik piqasiutiluñ ilaani. Tavrakñaaglaan isumatigınaiqsuñ uvamnik nalaunñasiyumiñagluñ sivuğaañi Agaayyutim tupigiuraahñağlugu maligutaksrañata, aglaan tunñavigiliutigiga Christ kisan anniqsuqtıksrağa.

¹⁰ Pakma ilitchugısukkiga Christ suli sanñia añipkairuaq ilaanik tuquğımiñ, suli naglik-saaqtitauluñ ilaatun, tuquyumaluñ ilaatun.

¹¹ Nalupqiginitchiga iñuulıga Christ-kun añitqıkkisipluñ tuquğımiñ.

Aqpaqsruıiq Akimasaqtuni

¹² Uqautigiyumiñaitchiga atriliutianiñniluñ Christ-mi naagaqaa ataramik iñuutlasıluñ Christ-tupiağataq. Aglaan sakuuktunjasuli Christ-tun ilisaiñagukluñ iñuuniagumiñaqsipluñalu ilaatun.

¹³ İlauramañ, ilisimaruñ taatnaiñisilaamnıksuli. Atausiq pisullapiağiga, piıguğuklugu itchuuhıga aglaan ilisukluñ Christ qanuq itqukpañ.

¹⁴ Christ-ñum ilitchugıpkagañ qanuq piqasiutilıksrapkun inımigun. Atriplugu aq-paqsrıuqtuaq sakuullapiaqhuni piññaktaaksrağmiñun uvanaptuuq sakuullapiaqmıuñ ilisukluñ ilaatun. Agaayyutim inımiñik tuqluğaañ taatna iñuunıaqpluñ.

¹⁵ İluqata nauñanıksimaruaguut ukpiqsriłıptıgun piqasiutipluta Christ-mi taatnap-tuuq isummatıqaqta atautchimik Christ-kun. Aglaantuuq atlakun isummatıqağupsi Agaayyutim kanıqsıpkagısıgaasi taavrımıña.

¹⁶ Pakma una inuqnaqtuq. Sivutmuktuiñaqta piqatigilugu Christ aullağvıgianıkkaptıgun.

¹⁷ İlauramañ, iñuuniagıtchi iñuunıağaptun ilısaagağusi tamatkunakña maligutchiruanıñ iñuunıağamnık.

¹⁸ Atakkii piqaqtuq atlanı maligutchısunıitchuanıñ Christ-mik—uqautıgianıkkamnıñ ilıpsitñun aasıñ aliannıuqtıtluñ isummatıgiaqsıkapkıch—akıllııqsıruat Christ-ñum tuqułhanıñ. Piqasiutiniuraqmıñatıñlu ilaanun.

¹⁹ Timitıñ aanguağiliutiplugich agaayyutıtun. Kamagiliutiplugichunniñ savaatıñ kanıugıraksrağaluatıñ, aasıñ aqullıqsaanatni uvlut piqatauyumiñaitchut Agaayyutmi atakkii isummatıgıhıñaqługu iñuunıağıqtıñ maani nunami.

²⁰ Aglaan iluqaptiknun atlaullapiaqtuq. Isummatigiragigikput Agaayyun nayuqtigiplugu, niğiugaqaqhuta anniqsuutrimik kisianiñ ilaaniñ, aasiñ taamna anniqsuutri ittuq ataniq Jesus Christ.

²¹ Ilaan simmiğisigai sayaitchuatu tuqurağaqtuatu timivut atriliutilugich inmi kamaqtuamun tuquyumiñaitchuamun timimiñun. Taatnağumiñallapiaqmipłuniłu atakkii aňalatchipluni supayaanik tavra piuq.

4

¹ İlauramaan nakuagillapiağipsi suli inuğiplugu piqatauliksrğa ilipsitñi. Quviatchak-titkipsitña suli piqpagnapiaqtusi uvamnun. Taatnağhusi napammaağigitchi Atanikun itqagilugu qanutun uvamnun piqpagiliqsi.

Alğaqsruutit

² Uqautisukkikka ağnak atiqaqtuak Evodia-mik suli Syntyche-mik: Nutaami iñuuligmi Christ-kun qanaağumiñaitłutik suli ilannağiiksitqikhutik.

³ İlannamaan tuniqsimaplutin, iniqmigikpiñ ikayuquplugik taapkuak ağnak savaaqaqtuak sakuukhutik siamitchiñiaqhutik tusaayugaagiksuamik piqatigipluna sulipsuq Clement-lu savaqatitkalu; Agaayyutim itqagigai iluqaisa atqich aglausimaruat makpiğaaniñun iñuulhum.

⁴ Nipliutigianiksimmakkağa sivuani nipliutigitqilgitchiga, itna, Quviasuutigisiun ataramik iñuululiqsi Christ-mi.

⁵ Ki, iñuich ilitchuğilitrun Christ ilipsitñi ihuaqqutriğapsigun iluqaitñun iñunun inmiguanğapsigunlu. Ataniq Agaayyun qanittuq ilipsitñi.

⁶ Taatnağusi isumaaluutiqağumiñaitchusi sumik, aglaan iniqsruutigilhiñaqsiun. Uvva, iniqsruğapsitñi uqautilugu Agaayyun inuğikkapsitñik suli quyalugu ataramik kiggusi-aqaqapsi.

⁷ Agaayyutim tutqiksitkisigai isummatisi atakkii taamna qiñuiññaq kamanatluk-tuanuruq kanıqsılığmiñ. Agaayyutim uummatisi qiñuisaaqtitkisigai isumatuiñaqtilłusi Christ-mik tunğagupsi ilaani supayaakun.

⁸ Aqulliuplugu, isummatigigupsıun ilumutuuruuq kamaqtuaglu nalaunñaruaglu ipqitchuaglu ihuaqnaqtuaglu, suli isummatigigupsigich nakuuruat atlani, suli itqagilugu quyasuglugu Agaayyun nangaglugulu, tavra tutqikkisirusi Agaayyutmi.

⁹ Uvanniñ ilisaaqaqtusi Christ-mik akuqtuagiplugu ilaa iñuukipsitñun, tusaaplugu suli qiñiqlugu qanuq tunğahğa Atanguruami supayaatigun. İlisimagupsıun ilaa minguiqsiağvigilugulu uvaptun, Agaayyun qiñuiqsitchiruaq uvaptiknik nayuutigisiruq ilipsitñi.

Quyyatit Aatchuutitigun

¹⁰ Quviasullapiaqtuna ikayutqikapsitña ikayuqqaqluna sivuani. Taatnağlugu nangagukkiga Ataniq. İlumun ikayuanikkaluagipsitña aasiñ ilitchuğigiga piviqangılıqsi ikayuiğiksrapstñik uvamnı taimakñaaglaan.

¹¹ Uqautiginjtkiga taamna pisigilugu inuqsriuğiga. İlitchuna pisuiqsimaatlasripluna piqagisiññağma anıruamik naagaqaa mikiruamik.

¹² İlisimagiga iñuuniatiq inuqsriuqluna naagaqaa susuksiinjtıluna. İlitchuğipmigiga iñuuniatiq ukpiqsriğkun susuksiinjtıkuma naagaqaa nigisukkuma.

¹³ İñuuniañhiñauruna supayaakun ikayuqsığluna Christ-mik sanğisipkairuamik ukpiqs-rilimnik.

¹⁴ Naagasuli ihuaqquutigipsitña ikayuqluna ihuilliuğamni.

¹⁵ İlauramaan Philippi-mi, ilisimallapiağiksi quliaqtualığa tusaayugaallautamik Macedonia-mi tavrakñaasiñ aullautiplugu atlanun nunaaqqiñun. Taavapkunani uvluni kisipsi ukpiqtuanuruasi qaitchirusi manıñnik uvamnun. Quyyatigigiga taamna.

¹⁶ Thessalonica-miitnama tuyuqtusi inuḡikkamnik akulaiḡlugu.

¹⁷ Uvvaasiiñ niḡiunḡillapiaqtuḡa atlanik aatchuusiaksramnik ilipsitñiñ. Aglaan niḡiugigiga Agaayyutmun piḡiusiaqaliksrapstñik iḡuaqqutriḡapsigun uvamnik.

¹⁸ Ilisimatquplusi akuqtuḡitka tuyuutipayaasi Epaphroditus-kun. Inuḡsrangillapiaqtuḡa sumik. Aatchuutigikkasi uvamnun iḡumun aatchuutigigisi Agaayyutmun. Agaayyutim quyaginiḡaa taamna.

¹⁹ Aasiiñ Agaayyutigikkagḡma qaitchigisigaasi iñugiaksillapiaḡlugu supayaamik inuḡikkapsitñik Jesus Christ-kun.

²⁰ Agaayyutvut Aapauruaq kamagikkauli taimuḡaaglaan. Taatnatuq.

Paḡlasuiḡsaḡutit

²¹ Nayaanḡḡagitkaguḡuq iluḡaisa ukpiḡsriruat iñuuqatauruaḡ Christ-mi, taatnatuntuḡuq ukpiḡtuat nayuḡtima tuyuḡaasi nayaanḡamik.

²² Iluḡatinḡ ukpiḡsriruat tuyuḡmigaasi nayaanḡamik pitḡlukhutinḡ tamatkua Caesar-m savaktai ittuat.

²³ Jesus Christ-ḡum iḡuaqputaa nayuutiyumauḡ iluḡapsitñi.

²⁰ Agaayyutim ilauraagiiksitqugai inmiñun kisupayaat nunami silamiittuallu Christ-kun piiqtuakun Agaayyutim qinnautaanik maqipkaqamiun auni tuqupluni sannigutami.

²¹ Ilipsi, itkaluaqtuani unasriktusri Agaayyutmiñ inuuniaqhusri killuqsautipsitñi, uumigiplugu Agaayyun.

²² Aglaan pakma Christ-ñum ilauraagiiksinnigaasri Agaayyutmun tuquñigmigun sannigutami, aasriñ tikiutruruq ilipsitñik Agaayyutim sivuğanun killuqsautaiqhusri pasiñağumiñaiqhusriñu.

²³ Tikiññaqtusri taimuñ ukpiqsrituiñağupsi payañağusri nuktinnağumiñaiğusri suli tigummitqiağikkupsiun niğugikkaqsi tusraakapsiunaglaan tusraayugaagiksuaq. Taamna tusraayugaagiksuaq quliaqtuanuraqtuq inupayaanun nanipayaaq. Aasiñ uvaña Paul uqqiraqtigigaña uuma tusraayugaagiksuaq.

Paul Savautriruq Ukpiqsriruanik

²⁴ Quviasuktun a iglutuqapku sakiqnaq pisigiplusri. Nagliksaaqtitaukama timipkun Christ nagliksaaqmatun piña. Taatnamik quviasuktun naarrusiqaapkich Christ-ñum nagliksaağniñi pisigiplugich ukpiqsriqiruanuruat, tamatkua timigikkañi.

²⁵ Aullağniikamaaglaan savautriğmik Agaayyutim uqqiraqtutqugaña ukpiqsrirua-payaanun. Taatnamik tiligaña quliaqtuağutitquplusri tusraayugaagiksuaapayaamik.

²⁶ Taamna tusraayugaagiksuaq nalunaqtuanuruq Agaayyutim iriqsimakkaña imakñaqña inilğaasaaq. Aglaan pakma sagviğniğaa ukpiqsriruanun.

²⁷ Agaayyutim ilitchuğitqugai qanutun kamañtigiqlutin nalunaqtuat inupayaanun, taputiqlugich Jew-ñunğitchuat. Unauvva nalunaqtuaq—Christ inuuruq ilipsitñi Jew-ñunğitchuani, aasiñ niğuganiktitusri inuuliksrapisitñik Agaayyutim kamañnautaan.

²⁸ Taamna Christ quliaqtuağigikput inupayaanun, alğaqsruqlugu suli ilisautiplugu kisupayaaq ilisimatilaaptiktun. Inupayaaq ukpiqsriruağugikput Christ-kun ililuni inuquqtuatun.

²⁹ Tarra taamna sakuugutigigiga pisuqtilaamni, sanñiqaqñuñ Christ-ñum sayyiu-taanik savaktuamik uvamni.

2

¹ Ilisimatqugipsikii qanutupiaq sakuuktilaamnik ilipsitñun tamatkununañu Laodicea-miittuanun suli iluqanitñun qinñiqsimaitchuanun uvamnik.

² Agaayyutimtuq pitchuksaallanñağligich piqatigiñhatigun piqpakkutiñkun, suli nalupqiginağlugu kanñiqsillaqtaqtilligich nalunaqtuananik Agaayyutim. Unauvva nalunaqtuaq Christ-ñuruq.

³ Christ-ñum kisimi kanñiqsimapkağai inuich Agaayyutmik, iluqaanik ilisimaraksrañatnik Agaayyutikun.

⁴ Uqautigipsi taavrumiña, kiñaunniñ kinnipkağniqaani uqallautaqtuanun uqautilusri saglunik.

⁵ Unasrikkaluññağma ilipsitñiñ piqatauruña irrutchipkun. Ilisimagiga atausiññuñiqsi suli ukpiqsriñiqsi payañaqhusri Christ-mik. Taatnamik quviasruktun.

Inuullapiagatañ Christ-mi

⁶⁻⁷ Ukpiqsriaqsirusri Christ Jesus-mik ataniğmik, ki inuuniağitchi tunñaviqalhiñağlugu ilaa, kanñiñusri Christ-mi nappağusriñu ukpiqsriñapsigun, ukpiqsriñiqsi sanñisaiñağlugu ilisauttusriapsigun ulipkaulalusriñu quyahiğmik.

⁸ Qaunagititchi, kimun-unniñ alapisaaqtinnasri ilisauttutitigun suli imailaatigun inipchaqtitauruatigun. Taatnatchich inuich ilisauttutitigun inuknitñaqtaurur suli ittut analarrutaiñiñ silam, unniisuli ilisauttutitigun Christ-mitñaqtaunğitchut.

⁹ Uvvatakkun iluqağmi Agaayyun inuuruq inuqsrañaiqhuni Christ-mi, amiama ilaan timaani.

¹⁰ Uvvasuli atausriññuqatigikapsiuj Christ ilipsipsuuq piqaqmiusri iñuuligmik Agaayyutitñaqtaurusri ilipsitñi. Christ kamañañiqsraupluni atañguruq aňalatipayaaniñ suli sanñiñiñ.

¹¹ Aasriisuli atausriññuqataukapsi Christ-mun, nalunaitñutchiqsaurusri liilaa. Nalunaitñutchiqsauñgitchusri timipsitñi maligutlugu Jew-ñuruat pilhusikaanñat aglaan nalunaitñutchiqsaurusri uummatipsitñi. Christ-ñum nutaqtitkaasri piiqlugu kanjigruaqaqsi ilipsitñiñ.

¹² Paptaakkaukapsi kanjigruaqaqsi iluviqatauruq Christ-mi, aasriiñ sanñian Agaayyutim anjpkagaasri nutaamun iñuuligmun takku tunñaplusri sanñiruamun Agaayyutmun anjtiqiktichiruamun Christ-mik iñuuligmun.

¹³ Ilipsi tuquñagaluaqtuani killuqsautipsigun iñuuniaqhusri timim kimmutaagun, aglaan pakma Agaayyutim aatchuqhusri nutaamik iñuuligmik piqatautlasrigaasri Christ-mi. Suli natqigutigaa iluqaitñik killuqsautipsitñik.

¹⁴ Sulasriiñ piiğaa aglausimaruaq akikñaqtauruq uvaptiknun. Aglausimaruaq uqautigigaa maligutchiñgiñqput Agaayyutim iñuuniaqurrutaiñik, akikñautigūqlugu uvaptiknun. Agaayyutim tiguniğaa taamna aglausimaruaq aasriiñ kikiaktuutiplugu liilaa sannigutami. Taavrumuuna piiğai killuqsautivut.

¹⁵ Aasriisuli Christ tuqukami akimaniqsuq iluqaitñiñ aňalatipayaaniñ nanipayaaq suli sanñiñiñ silam. Christ-ñum qiniqtinniğaa kisupayaamun sanñiqatluktilaani ilinjitñiñ.

¹⁶ Anñua kisumununniñ atanniqsinniaqasri nigikkapsigun naagaqaa imikkapsigun unniñ nigiqpagvikaapsigun naagaqaa nigiqpagvikaatigun tatqilñitqikman naagaqaa minguiqsiagviksigun.

¹⁷ Taatnatchich iñuuniaqurrutit Christ-ñum tağğagigai. Tikkuagutauñhiñañiqsut Christ-mun ilaan aggigñiñhanunaglaan.

¹⁸ Uqautipkağniaqasri killuqsagnilusri. Taatnatchich iñuich atchiksuatun iliplutin putlatuniqsut israğulinñun ataramik uqağiplugich qiniquuraakkatin. Qutchigillapiaqtut inmiknik atakkii iñuknitñaqtaupluni isrummataat.

¹⁹ Taatnatchich iñuich inñaiqsuanñurut Christ-mi. Christ niaquuruq liilaa ukpiqs-riuat timigigai. Iluqağminñ ataruat niaqumun napyaatigun nukiktigunlu aglisuurut atautchikun, Agaayyutim aglipkaqlugich.

Tuquiglu Iñuuliglu Piqatigiplugu Christ

²⁰ Christ tuqupman tuquqataurusri Christ-mi. Taatnamik aňalatinñaiqsuksraurusri tamatkunñu aňalarrutaiñun sanñiñunlu silam. Suvaatami tupigivisigik iñuuniaqurrutit, itnaqsimaruaq,

²¹ “Nigiñiaqnagu taamna, uktuagñiaqnagu, aktuğniaqnagu.”

²² Iluqatinñ tamatkua iñuuniaqurrutit atuğumiñaitchut, atakkii iñuich piliagigai. Tamatkua iñuuniaqurrutit tunñaviqañhiñañiqsut iñuich tillisñitñun ilisauttutinñitñunlu.

²³ Itkaluqahutinñ nalaunñaruatun iñuich putqataqtitlaplugich suli ilitqusiqaqhutinñ atchiksuatun suli anasiññuqsagtitlugich timinñich pigiplugich killuqsautinñich, aglaan tamatkua iñuuniaqurrutit sumun atuğumiñaitchut. Tupiksriñhatigun tamatkua iñuuniaqurrutit iñuum piiğumiñaitchaa pigiitçhuaq kimmutaa timim.

3

¹ Anjtiqiqataurusri Christ-mi. Taamna taatniitpan ilipsitñi, kipigñiugutigituiñiaqsigik pakmaniittuat, Christ-ñum irviani, aquvititaupluni taliqpiani Agaayyutim.

² Isrummatigituiñağlugu iñuuliqsi Agaayyutmi. Isrummatigisunñatnagich nunam pigikkañi.

³ Ilipsi tuquruatun iñuktun ittuani atuiñgiqsusri atuğugaluaqkapsitñik. Pakma nutaamik iñuuliqaqtusri piqatigiplugu Christ iriqsimaruq Agaayyutmi.

⁴ Christ iñuuligikkaqput qiñiqnaqsikpan ilipsipsuuq qiñiqnaqsiaqatiginiagiksi, piqataulusri ilaan kamanautaani.

Utuaqauruaq Iñuuliq Nutauruaġlu

⁵ Taatnamik tuqqutichigik iluqaisa kanigruaqnitjaqtauruat ilipsitñi. Isrummatigisitchi ilipsitñik tuquruatun kimmutaiglugu qanusripayaaq sayunajiq, qanusripayaaq qaayugnaqtuaq, kimmutigñiqluk, suli kaviuġutiq. Amiami, iñuk kaviuqtauruuq atlat sulliñauranjitñik aanguaqtuqtauruq.

⁶ Tamatkunuuna Agaayyutim qinnautigai iñuich tupiksriñġitmata ilaanik.

⁷ Sivuanijaña killiqisruugaluaqmiruasri taatnatun iñuuniaqapsi killuġmi.

⁸ Pakmapak piiqsigik iluqaisa tamatkua, qinnaun, qiniġun, kipinjuqsriġiq, uqaġniġluutriġiq, qaayugnaqtuanik uqaqahiq,

⁹ suli sagluqqutingiġusri avatmun. Atakkii anjalataginingiġaasri iñuuniaġigruapsi savaaqtu-ummaġmi, mattaqmatun atnuġaagruaq.

¹⁰ Pakma iñuuniaġiqsi nutaagruqtuq, atipmatun atnuġaatchiamik. Agaayyutmun nutaqtillusri iġitqulusri ilaatun. Tarraasriiñ iġitchuġipsaaġniaqtusri Agaayyutmik iñiqsirigikkapsitñik.

¹¹ Iñuich nutaagruqamin Christ-kun Jew-ġungitchuatu Jew-ġuruatu, nalu-naitġutchiqsittuatu timimikni nalunaitġutchiñġitchuatu, sumikġaqtuatu satkuliqiruatu Scythians-tun, savaktaagruuruatu savaktaagruunġitchuatu atlagiñġiqsut. Christ qaukliullapiaqtuq tamatkunaña iluqaitñiñ suli iñuupluni iluqaitñi iñugikkaġmiñi.

¹² Agaayyutim piksraqtuaġiġaasri piqpagiplusri. Taatnamik iñuk atipmatun atnuġaatchiamik ilipsi piqpakutisitchi avatmun, iħuaqqutilusriħu, atchigusriħu, aggañaiħlusriħu suli iġlutuutilusri.

¹³ Anuqsrutilusri avatmun suli natqigutisrimaagrusri nalliġsi uqaqtuyaaqpan ak-itñagrusri. Natqigutriħusri atriħugu Agaayyun natqigutripmatun ilipsitñik.

¹⁴ Una pitluktuuaq iluqaitñiñ, piqpakutituiñagitchi avatmun. Atakkii piqpaksriħum atausriñjuumapkallapiaġai iñupayaat.

¹⁵ Ki qiñuiññanjan Christ-ġum anjalataaglisigik uummatisri isrummatisiħu. Agaayyutim iluqasri atausriñjuqtitkaasri iñuuaqtigiiqplusri qiñuiññaaġusri avatmun. Aasiñ ataramik quyyatiqagitchi.

¹⁶ Ataramik isrummatigisigik iluqaisa Christ-ġum iħisauttutai suli ikayuutilusri avatmun kaniqsiħiksrañatigun iħisauttutit, pitchuksaaġutigilugu avatmun puqihkun, atuġusri psalms-nik atuutiniglu suli quyyatiqaglusri Agaayyutmun piqutigilugu iħuaqqutaa.

¹⁷ Qanusripayaamik savakkupsi naaga uqaġupsi, atuumaruksrauruq atqagun atangum Jesus-ġum quyyavigilugu Agaayyun aapauruaq Christ-kun.

Iñuuniaqatigiiħiq Nutauruakun Iñuulikun

¹⁸ Aġnaurusii, kamagilugich uisi, atakkii taamna nalaunjaruq Agaayyutmi.

¹⁹ Uinurusii, piqpagilugich nulasri aggañairrutilugich.

²⁰ Iħaalugruurusii, tupigilugich anayuuqasri supayaatigun. Taamna quyaqnaqtuq Agaayyutmi.

²¹ Aapaurusii, uumitchaqusaasunjaqnaġich qitunġasri, atakkii qapinjasiviaqtut kamak-srigaluagimikniñ ilipsitñik.

²² Savaktaagruurusii, tupigilugich qaukħisi supayaatigun. Quyalitñiñniasrunjaqasri qaukħipsitñik takkuatniħiħaaq, aglaan savautisigik qanutitanġillusri taluġilugu Agaayyun.

²³ Savautrigupsi iñuñnik savaaġiyumagiksi pisuqtilaapsitñi, atakkii savautriħlapiaqtusri Agaayyutmik savautri'apsi iñuñnik.

²⁴ Itqagisiun akiliusriaksraqi Agaayyutmiñ akiqsruutigikkaña iñuñmiñun. Qanusripayaakun savautillapiaġiksi Ataniq Christ ilaħhiħaaq.

²⁵ Aglaan kiña taimña nalaunñaitchualiqiruaq akuqtuigisiruq anasriññuqsautmik. Agaayyutim irrutigai atisriplugich iñuich.

4

¹ Savaktiqaqtuasii, irrutisigik savaktisri nalaunñaruamik atisilugich, aasiñ itqağilugu ataniqaqtilaaqsi qilañmi.

Alğaqsruutit

² Iniqsruqtuiñağitchi suli ataramik quyamağlugu Agaayyun.

³ Uvva, tigutaanuruña piqutigiplugu quliaqtuaqalığa tusraayugaagiksuamik. Taatnamik itqağiluta agaayugupsi Agaayyutmun aatchuquluta piviksramik quliaqtuaqaliksraptnik tusraayugaallautamik Christ-ñum nalunaqtuanagun.

⁴ Agaayutiluña quliaqtuatlaiksrapkun tusaayugaagiksuamik iñunñun kanıqsiñaqsilugu. Taamna piraksrağikkaga.

⁵ Iñuuniagıusri puqiksaahkun akunğatni ukpınaitchuat atullautağlugu pivik pisuqtilaap-sitñi.

⁶ Uqalıqsi ataramik quyaqnaqtitchiun iñupayaanun suli ilisimayumausılı qanuq kiggu-tiqaliksrapstñik kisupayaanun nalaullugu.

Pağlasuiqsağutit

⁷ Tychicus piqpagiplugu aniqatigigiga Christ-kun tuniqsimaruaq uqqiraqti suli savaqatiga Agaayyutikun. Ilaan uqautigisigaasri iluqaitñik atuumaruanik uvamnun.

⁸ Taatnağlugu tuyuğigiga ilisimatquplusri qanuq itilaaptiknik suli pitchuksaaquplusri.

⁹ Tuyuğipmigiga Onesimus tuniqsimaruaq piqpagiplugu aniqatvut Christ-kun. Ilaa ilagigiksi. Uqautigisigaasri atuumapayaaqtuamik uvani.

¹⁰ Aristarchus-ñum tigutaanuruatigikkagma suli Mark-ñum, uyugunñan Barnabas-ñum, tuyuğaaasri nayaanñamik. Uqautianikkipsi qanuq piñiksrananik Mark-ñum aggiqpan. Tutqiksitchumagiksi.

¹¹ Joshua taiyuutiqaqtuaq Justus-mik tuyuqmıuq nayaanñamik. Taapkua piñasut kisiitñik Jew-ñuruat savaqatigigitka piqutigiplugu anaaquqtaa Agaayyutim. Ilinisa ikayullapiagaatña araaqtuqlunjalı.

¹² Epaphras-ñum nunaqatipsi suli savaktaan Jesus Christ-ñum tuyuqmıgaasri nayaanñamik. Ilaan agaayyutigaasri Agaayyutmun ikayuquplusri sanñılısri suli nalaunñalusri ukpiqsriñipsigun. Agaayyutipmıgaasri ilisimatquplugu Agaayyutim pisuutaa supayaatigun.

¹³ Ilisimapiagıgıga qanutun iniqsruutriñha piqutigiplusri ukpiqsriuatlu iñuuruat nunaqqıññi atilıgaak Laodicea-mik Hierapolis-mıglu.

¹⁴ Luke piqpagıkkauruaq taakti Demas-lu tuyuqtuk nayaanñamik.

¹⁵ Nayaanñaagıkkıtka ukpiqtuanuruapayaat nunaqqıani Laodicea-ñum suli ağnaq atilik Nympha-mik ukpiqtuanuruatlu katırağaqtuat taavrıma tupqani.

¹⁶ Aglıqıağıanikkupsıun una tuyuutıga ilıpsıtñun tuyuğıyımagıksı ukpiqtuanuruun Laodicea-mı aglıqıtqulugu agaayyuvıñmikni. Aasıılı aglıqıyımagıksıpsıuq tuyuun Laodicea-ğmıunun agaayyuvıpsıtñi.

¹⁷ Uqautıyımagıksı Archıppus, “Naallapiagun savaaq atangum tillısigıkkana savaqu-plugu.”

¹⁸ Uvana Paul argamnik aglakkıga nayaanğaga, “Puuyugıniaqnasrıun pituksımalıga ısıqsıvıñmi.” Agaayyutımtuq ilıuaqqıtılısı.

Paul-ŋum Sivulliich Tuyuutai Thessalonica-ġmiunun

¹ Paul-miñ Silas-miñ! suli Timothy-miñ ukpiqtuanuruanun ittuanun Thessalonica-mi pigipkakkanġi Agaayyutim Aapauruam suli Atanġuruam Jesus Christ-ŋum. Uvvatuq iluaqutmik suli qinuiññamik qaitchilisi.

Iñuuniaħthatlu Ukpiġusriatlu

² Agaayyun iluqapsigun quyyatigiragigikput, ataramik agaayullaptikni itqagiplusri.

³ Agaayyutmun uqaqatitluta itqagigikput, qanutun ukpiqsriħlapiħiqsi, piqpak-sriħlapiħiqsi, niġiugaqallapiħiqsi Atannaptiknik Jesus Christ-mik.

⁴ Aniqatiumaan! Agaayyutim piqpak-sriħha ilipsitñik nalunġitchikput inmiñun piksraq-taagiplusri.

⁵ Uvvataku tusraayugaallautaq ilipsitñun tikiuti'aptigu, nipiħiñakuunġitchuaq aglaan sanġkunlu suli Ipqitchuakun Irrutchikun, ilumutuulħha nalupqigingiqħuġu, taatna tik-iutigikput. Iħisimagiksi qanuq iñuuniaħiqput iluaħksrapsitñun ittuaq ilipsitñiitnapta.

⁶ Ilipsi uvaptiknun suli Ataniġmun tuvrauti'apsi, atqunaq nagliksautigigaluanġaan, uqaiħ quvianakun Ipqitchuamiñ Irrutchimiñ akuqtuġiksi,

⁷ itna ilipsi iluqaitñun ukpiqtuanun Macedonia-mi suli Greece-mi atriraksraġuħusri.

⁸ Uvvataku siaminnigiksi Atanġum uqalħha iluqaitñun nunanġiñun Macedonia-mlu Greece-ŋumlu, aasriñ tusraayugaallautaq ukpiġutiqaġnipsigun Agaayyutmun siamit-miuq napmupayaaq, uvaptiknununniñ ilaraksraiħuġu.

⁹ Iñuich iluqagminġ uqaġigaat qanuq ilipsitñun akuqtuħiqput taamuħa tikitñapta, suli qanuq mumihqsi aanġuaniñ Agaayyutmun, Agaayyun iñuuruaq ilumunlu ittuaq savautis-rukħuġu.

¹⁰ Uqaġipmigaat taqqisilaaqsi Iġniġikkanik Agaayyutim qilaħmiñ, Jesus-mik, Iħan anitqiksitaġikkanik tuquħiġmiñ. Aasrii taavruma Jesus-ŋum annautigisigaatigut Agaayyutim qinnautaaniñ tikitchuksramiñ.

2

Paul-ŋum Savaħa Thessalonica-mi

¹ Aniqatiumaan! Ilipsipsuuq ilitchuġianikkaqsi tikiumaħiqput ilipsitñun suilħakun ingiħha.

² Iħisimarusri qanutun nagliksaanġaniktilaaptiknik suli kanġunakun anħalakkautilaaptiknik Philippi-mi. Naagauvva Agaayyutipta sayyiqsimaagatigut quliaqtuaqupluta tusraayugaallautamik ilipsitñun iġlutuħlaptikni atqunaq aħilliliqsuutmik.

³ Uvvataku ilipsitñik quliaqtuaqtitluta kinniqitqusraanġitchiptiġiñ, unniñ qaayugnaqtuakun pitqusraanġitchiptiġiñ, naagaqaa kisumik pisaasruġmigagnanġitchugut.

⁴ Aglaan Agaayyutim pitquħħagun ataramik uqaqatugut, takku Iħan piksraqtaagigaatigut tusraayugaallautamik quliaqtuaqupluta. Iñuħnik quyal-itñiħniagummataitħugut aglaan Agaayyutmik iñuuniaħlapta naipiqtuqtaanik.

⁵ Tikiumaħiħiqput uqayusraħkun nalupqigingitchiksi naagaqaa kaviuħiq matum-miñiaġħuġu—Agaayyun ilisimarigigikput.

⁶⁻⁷ Ilipsitñi unniñ atlaniñ quyaġitchiuniaħiñanġitchugut. Nanġaquulħiħaħuġuagaluħuġu ilipsitñun atakkii Christ-ŋum uqqiraqtigipluta, aglaan ilipsitñi ittugut agġanħiħuħa aakauruam qaunaksriħha qitunġamiñnik atriħuġu.

⁸ Piqpagivagitħusri Agaayyutim uqalħiħanġinġisanħagun aglaan iñuulħaptiħunlu piqasriħ-suħksraqsi itqanairrutigikput. Ilipsi uvaptikni piqpaknallapiħuħusri.

⁹ Aniqatiumaan! Ilumun itqagigiksi qanuq savaliqput sakuukhuta! Unnuaqtuummaan savaktugut, ilipsitni akiyauyumangitluta Agaayyutim tusraayugaallautanja ilipsitnun uqauti'aptigu.

¹⁰ Ilisimarusri, Agaayyutim ilisimapmiuq, irrutchiqput ilipsitnik ukpiqtuanuruanik ipqisi-laanja nalaunnaplunilu patchisaitlunilu.

¹¹ Ilisimagiksi pitchuksaagiqput ilipsitnik atriplugu aapa nakuuruaq qitungamiñik pitchuksaagipmatun.

¹² Pitchuksaagipsi arakhusri itqugaluahusri inuunialigitqukkanagun Agaayyutim tuqhumaripsi anaaquqautmiñi suli kamanautmiñi piqatautqupluta.

¹³ Agaayyutim uqalha tikiuti'aptigu, tusraa'apsiun, akuqtugiksi inuñmiñ pipmatu-ungitchuaq aglaan Agaayyutmiñ uqaligiplugu, taatniillapiaqmipilunilu. Uvvatakku akun-napsitni ukpiqsriiruani Agaayyun savaaqaqtuq. Taatnaqlugu uvaguttuq ataramik Agaayyun quyagikput.

¹⁴ Aniqatiumaan! Agaayyutim ukpiqtuanuruanisun Judea-mi ilinjisitun pigiliutipkaq-tuatun Christ Jesus-mun taatnatuntuuq savauttusriaqaqtusri. Ilipsipsuuq taatnatun piyuaqsiuñgmik nunaqatipsitniñ iglutuqtusri Jew-nuruaniñ tasrapkua iglutuipmatun,

¹⁵ tuqqtuchiruaniñ Ataniñgmik Jesus-mik suli sivuniksriqirinik, tasrapkua uvanalu ilakkalu piyuaqmigaatigut. Qanutun Agaayyutmi quyaqnaisigivat! Inuñni uumik-sriñuplutin!

¹⁶ Uqautriñiksraptikniñunniñ Jew-nungitchuanun anniqsuliksrantnik nutqaqtin-nialgaluaqaatigut. Taatnatchich killuñgmik ataramik iniqtaqaqtut Agaayyutim qinnautaanun tikiññialigimknunaglaan.

Paul-ñum Tikitqikkummiulha Ilinitñun

¹⁷ Aniqatiumaan! Uvagus piisaallaphtikni ilipsitniñ sivikisuurami, qanutun pi-itchivisi qinñitqikkumagaluaqhusri. Isrumaptigun nayugaluaqipsi.

¹⁸ Ilipsitñun utitqigukkaluaqhuta, uvanja Paul utitqinñialakkaluaqtunja. Aglaan Tu-ungaum pirailigaatigut.

¹⁹ Aglaan ilipsi kisipsi nigiuqaqagvigigipsi, quvianaqiplusri, suli akimalikun uqautigit-laplusri Atannapta Jesus-ñum sivugaani aggiqpan.

²⁰ Ilumutun kamanautigigipsi quvianaqiplusri.

3

¹ Aasriiñ iglutulguiqaptigu, ittuallakiksraptigun Athen-mi sivunniqsugut

² tuyugilhani Timothy aniqatvut savaqatigikkaqput Agaayyutikun quliaqtuaraqaligmi tusraayugaallautamik Christ-kun. Tuyugigikput sayyiquplusri suli ukpiqsriñiqsi ikayuqplugu,

³ nalliysiunniñ utiqungitlugu makunija piyuaqsiuñgmik piqusriñuni. Taatnatchich piyuaqqtut Agaayyutim pisuñigai uvaptiknun. Taatna ilitchugianikkiksi.

⁴ Uvvatakku innaptikni ilipsitni sivuani uqautigipsi taatna piyuaqsiugisiñipluta, aas-riiñ kanjicsianilapsisun tamarra taatnatchich atuummirut.

⁵ Iglutuutilguiqama ukpiqsriñiqsi kanjicsisuklugu, taatnaqlugu Timothy tuyugigiga. Piniksraqtunja Tuungagmun killuqsaqtinniaqasugalusri, iluqaniasrii savaqput suilaamun innasugalugu.

⁶ Pakma Timothy ilipsitniñ uvaptiknun utiqman, tusraayugaagiksaanik ukpiqs-riñapsigun suli piqpakkutipsigun tikiutripiluni, uqautigaatigut ataramik uvaptiknik itqaqsriñiplusripsuuq suli atqunaq qinñigunipluta uvaguttuq ilipsitnik qinñigukmatun.

⁷ Aniqatiumaan! Taatnaqhuta iluqaani ihuilliuñaptikni suli nagliksaaqsiuñaptikni ilip-sigun piyummasriñlaakkaurugut. Ilipsi ukpiqsriñapsi sayyillaagaatigut.

⁸ Pakma inuugisipiaqtugut ilitchugianikapta makitatilaapsitniñisuli payanaiqusri inuunialapsitni Agaayyutikun.

⁹ Quyyatinik Agaayyutmun ilipsigun qaitchihiñaaguqtugut, quyalugu quvianağipkakanagun sivuqqamiñi ilipsi pigiplusri.

¹⁰ Unnuaqtuummaan injiqsrullapiağikput qiniñtiqigukhusri aasriñ inuqnaqtuanik ukpiqsriñapsitñi qaitchipsaagusri.

¹¹ Uvvatuq Agaayyutipta Aapauruam injimiñik suli Atannapta Jesus-ñum tikisilisigut ilipsitñun.

¹² Uvvatuq Atangum Jesus-ñum piqpakkutri avatmun suli iñuñnun iluqaitñun naupkallañniagumigaa, piqpaksriñiqput ilipsitñik atrilugu.

¹³ Taatnağupsi sayyigisigaasri, Aapauruam Agaayyutipta sivuğaani patchisaigusri suli ipqillusri qakugu Atanniğikkaqput Jesus aggiqpan piqasriguni iñuñnik pigikkağmiñik.

4

Iñuuniañiq Quyaqnaqtuaq Agaayyutmi

¹ Aniqatiumaan! Uvvasuli uvaptikniñ iliññanikkaqsi qanuq iñuuniañiksraqsi Agaayyutmi quyaqnağlugu, ilumun iñuuniañigianikkapsisun. Pakma Atanguruam Jesus-ñum atqagun injigipsi uqapsaaqhusri atuitquplusri pitluglugu.

² Uvvataku ilisimagisri ilisauttutigianikkavut ilipsitñun Atanguruam Jesus-ñum añalatchiñhagun.

³ Taamna Agaayyutim ilipsitñun pitqutigigaa, ipqillusri piisimaagusri sayuñagimñi.

⁴ Atausriukattaagusri añutit ilitchuğiraksraqigiksi qanuq ilaqatiksrañiksraqsi ipqilikhun nalaullugu,

⁵ itna killukun kimiksriñikuungitchuaq piruatitun Agaayyutmik naluplutin.

⁶ Tarra kia-unniiñ killukuangilliuñ aasiiñ saglutağlugu aniqatni atlatuağilugu nuliaña. Taatnatchikun sivuani uqautianikapsi algaqsullapiaqhusri, Ataniğmun anasriññuqsautiqagisiñiplugich tamatkua taatnañiplugu nalaungitchuat.

⁷ Agaayyutim tuqlungitchaatigut iñuuniaqupluta qaayugnaqtuakun aglaan ipqilikhun.

⁸ Taatnağuni kia tamatkua ilisauttutit ayaummiyumigich iñuñnik ayaksimanğitchuq aglaan Agaayyutmik, qaitchirigikkapsitñik Ipqitchuamik Irrutchimik.

⁹ Taamna aglanğitchumaunniñ nakuuruq piqpaksriñapsigun ukpiqtuaqatiupsitñik. Uvvataku ilipsi Agaayyutmiñ ilisauttusriaqaaniksimaplusri, qanuq piqpakkutikhiksrapsigun avatmun.

¹⁰ Suli taatnañiplugu aniqatiupayaapsitñun iluqaani Macedonia-mi irrusriğianiklugu. Aniqatiumaan, taatnağlugu injigipsi atuitquplusri pitluglugu.

¹¹ Sivunniutilugu iñuuniañiksraqsi iñuksruigusri, iñuich atlat ilaksianğiglugich suli iñuuniutiksraqsi piññaaktaaginiağlugu, maliglugu uqautianiqput ilipsitñun.

¹² Taatnağupsi iluağitchiuliq tamatkunakña ukpiqsriñgitchuaniñ piññaaktaagigisigiksi, suli kisumun inuğikkapsigun tunñaaqsiyuminaitchusri.

Atangum Aggikisraña

¹³ Aniqatiumaan, pakma ilisimatqugipsi ilumutuuligmik ukpiqsriuatigun tuquruatigun alianniugaqsisruñaqasri tamatkunatatun niğigaitchuatitun iñuuhigmik isruitchuamik.

¹⁴ Ukpigigikput Jesus tuqulgaaghuni añitqilha. Taatnatuntuuq, ukpigigikput Agaayyutmun aggiutipkağisiñhat Jesus-mun tamatkua tuquruat Ilaanik ukpiqsriplutin.

¹⁵ Tamarrumiña Atangum ilisauttutaanik uqautigipsi, uvagut iñuuruani taivrumani uvlumi Atangum aggihani tamatkua tuquaniktuat sivulikkumiñaitchivut.

¹⁶ Nipituruaq tilliñ itkisiruuq, suli qaukñiat israğulgich nipliqqan suli Agaayyutim qalguqtautaa nipliqqan Ataniq injimiñik pakmakña qilañmiñ atqağisiruuq. Taipchua tuquruat Christ-mik ukpiqsriplutin iñuuhigmun añiqqaagisirut.

¹⁷ Tarakña uvagulli iñuuruani taivrumani tatpaunautrauniaqtugut piqatigilugich nuvianun paaglugu Ataniq silami, aasriñ Ataniğmi ataramik iqataugaqsiluta.

¹⁸ Taatnağusri avatmun tamatkunuuna uqaliqtigun arautisitchi.

5

Itqanaigitchi Atangum Aggikksrananun

1 Aniqatiumaan! Atuummiruksrat aglakksranat ilipsitñun inuqnanqitchuq.

2 Uvvatakku ilipsi kanjicsimmağiksianikkiksi Atangum uvlua aggiqsuksraq nigiuñgissillusri atrilugu tigliniaqti unnuami.

3 “Suapayaaq nuyuağnaiqsuq.” Taatna iñuich nipinikpata, taimmaiñaq piyaqqulhum tikitkisigai annakkumiñaiğlugich, itna liilaa auliyautikkañatun ağnaq iğñiğksrananun.

4 Aniqatiumaan! Aglaan taamna nalunğigiksi, sulii Atangum uvluan nigiuñgillağumiñaiğasri tigliniaqti atrilugu.

5 Iluqasri iñuñni qaumami iñuuniaqtusri, savaasri sagviplutin. Uvagut taagmi iñuunianqitchugut iriğaqtulikun.

6 Taatnağuta atlatitun siñiktuañgısa, iqiğuta qauğrimaagıksa.

7 Takku unnuami iñuich siñiğaqut, unniñ unnuamik imiliğviğaqut.

8 Aglaan uvagut uvlumik irviğaqtuani qauğrimaagıruksaurugut. Satqagutiruksaurugut ukpiqsriğmik sulii piqpaksriğmik sulii nasrauluta nigiuğaqahıksramik anniq-suhıksraptıknik.

9 Agaayyutim tigusriagıñgıtchaatıgıt qinnautni iğlutuqulugu aglaan anniqsuğıaq piññaktaagıtquplugu uumuuna Atannaptıgun Jesus Christ-kun,

10 tuquruakun piqutıgıpluta, inmiñi iñuuniaqatıgısrıkhuta qakugu aggiqpan, iñuugaluññapta naagaqaa tuqugaluaññapta.

11 Taatnağusri araaqtuutıtıchi avatmun sayyillağutilusri tuniqsimatlasrılusri taatna pakma pisuupmatun.

Aqulliich İlisauttıtı sulii İlammiuğıtı

12 Aniqatiumaan, inğipsi kamagıtquplugıch tamatkua savaaqaqtuat akunnapsitñi, tamatkua Atangum tigusriagıkkani sivullıuqtautquplugıllu alğaqsrıtquplugıllu.

13 Kamagiuraaglugıch tamatkua savaagıkkanañat piqpaksrıñhatlu piqutıgılugu. Akun-napsitñi qıñuiğusrimaagıusri.

14 Aniqatiumaan, iqiasruuruat alğaqsrıqsıgı, qapınasrıruat pitchuksaağlugıch, sayaitchuat ikayuglugıch, iluqaisa anuqsrutılugıch,

15 kanjicsimalugu akısaqtunğıksraqsı pigıitchuamun pigıılılugu, aglaan ataramik savaaqahıksraqsı nakuuruamik avatmun sulii iñupayaamun.

16 Ataramik quviatchauğıusri,

17 iñiğlugu agaayulusri,

18 qanusrıpayaaami irviqanñapsı quyalusri. Taatnatun Agaayyutim pitqugaasri iñuunıağapsitñi Christ Jesus-kun.

19 Nutqaqtınnıasrıñaqnagu İpqıtchuam İrrutchim savaagıkkana, qamıtçıñıaqmatun ikniğmik.

20 Sivunıksrıqırıt uqalñıch ayaumasrıñaqnagıch.

21 Sua iluqaan naıpillugu, qanusrıq nakuuruuagı akuqtuağılugu piññaktağılugulu,

22 qanusrıpayaaamıñ pigıitchuamıñ piısımaagıusri.

23 Agaayyutımtuq qıñuiññamik qaitçırıgıkkapta ipqıqsagıumıgaasrı inmiñun iluq-nağusri, sulii qaunagıyumıgaasrı irrutchısilı iñuusrısilı timısilı patchısaıllıgıch Atan-napta Jesus Christ-ñum aggıksrananun.

24 Taatna İlaan tuqluqtıgıkkapsı iñıqtağıtlagaa, takku tunıqsımaruq.

25 Aniqatiumaan! İñıksruutıyumıgıptıgıt.

26 Pağlalugıch anıqatıut iluqaisa kunıgutmik ipqıtchuakun piqpakkıtılıkun.

27 Tillısigıllapıagıga Atanguruam analatchısaagun taapkua tuyuutıt aglıqıksranat anıqatıunun iluqatıñun.

28 Atannapta Jesus Christ-ñum İhuaqutrısaan nayugıumıgaasrı.

Paul-ηum Tugliat Tuyuutaiñ Thessalonica-g̃miunun

¹ Paul-miñ Silas-miñ lu suli Timothy-miñ ukpiqtuanuruanun ittuanun Thessalonica-mi pigikkañi Agaayyutim Aapauruam suli Atanguruam Jesus Christ-ηum.

² Uvvatuq Agaayyutim Aapauruam suli Atanguruam Jesus Christ qaitchilisi ihuaqqutmik suli qiñuiññamik.

Atanniiviksraq Christ Aggiqpan

³ Aniqatiumaan! Agaayyun ataramik ilipsigun quyaraksgagigikput. Nalaunjaruq uvaptikni taatnagupta, takku ukpiqsriñiqsi atqunaq nautmuktuq, suli piqpakkutiñiqsi aglitmuktuq avatmun atausriukattaaqhusri.

⁴ Taatnaqhuta Agaayyutim ukpiqtuanuruañiñun uqautigigipsi nangaqhusri qanuq sivutmuutiplugu iglutuiñiqsi suli ukpiqsriñiqsi tumigigaluanñaan piyuaqsiuñiq suli nagliksaaqtitauiñiq apqusraakkaqsi.

⁵ Iluqatiñ tamatkua nalupqinaiyagaat Agaayyutim sivunniutaa piqatautlasripluñi anaaquqautaañi nagliksaaqsiugaluñapsi.

⁶ Uvvatakku Agaayyun atanniiluni nalaunjaruakun, ilaan nagliksaaqtitkisiyai tamatkua nagliksaaqtitigikkasri.

⁷ Ilipsi nagliksaaqtuani ilaan pitluutigisigaasri taputiluta qakugu Ataniq Jesus sagviqpan qilañmiñ isragulinmiñnik kamañaqtuamiñnik piqasriñiqsi iknikun.

⁸ Tamatkua naluruat Agaayyutmik suli tupiksriñiqsi tusaayugaallautamik Jesusmik Atannaptiknik ikniñmik anasriññuqsagisigai.

⁹ Tamatkua piyaqqugvinmun isruilaamun anasriññuqsakkaugisirut, Atangum sivugaaniñ suli sanñianiñ kamañaqtuamiñ piiglugich,

¹⁰ qakugu taivrumani uvlumi aggiqpan, kamagikkauñiksraq iñupayaamiñiñ unniññ kamagikkaullapiañiksraq ukpiqsriñiqsi uqautuñiqsi aglugu. Ilipsipsuuq ukpiqsriñiqsi aglitmuktuq uqagikkaptiknik akungugisirusri.

¹¹ Taatnaqhuta iniqsruutiragigipsi Agaayyutmun akuqtuyunaqsiñiqsi uqautuñiqsi aglugu. Uvvatuq ilaan sanñimigun kimmutri iluqaan ihuañksramun pisuiqsimaatlasriñiqsi, savaaqsi ukpiqsriñiqsi aglitmuktuq taniglugu.

¹² Taatnañapsigun Jesus-ηum Atannapta atigikkañi ilipsitñiñ kamagikkaugisiruq suli ilipsi ilaaniñ Agaayyutiñiqsi suli Atangum Jesus Christ-ηum ihuaqqutrisaagun.

2

Iñuk Pigiñlaq

¹ Aniqatiumaan! Piqutigiplugu Atannapta Jesus Christ-ηum aggiñksrañi suli uvagut katitauñksraqput ilaanun inigipsi,

² isrummatri qanuqviñiqsi aglitmuktuq qaganañiqsi aglugu unniññ akatautqungitluñiqsi Atangum uvlua tikiumaaniñniñiqsi. Taamna uqautauvaluktuq sivuniksriñiqsi inigitiñiqsi unniññ kia quliaqtuagivalukkañi unniññ iñuich uqagivaluñiqsi aglitmuktuq taavrumiñi tuyuutiñiqsi aglitmuktuq.

³ Tamarrumuuna kimun-unniññ iñuñiqsi kinnipkañiqsi iñuñiqsi, takku taimña uvlug tikitchumiñiqsi kisiñiqsi Agaayyutim iglutuiñiqsi aglitmuktuq aqulliq atuumagaluaqñiqsi suli Iñuk Pigiñlaq sivuniqautuq tamagvinmun sagvigañiqsi aglugu.

⁴ Taavruma Iñuum supayaaq iñuich agaayyutiñiqsi aglitmuktuq suli isrummatipayañiqsi agaayyutikuñiqsi aglitmuktuq. Inmiñnik inillakkisiruq iluqaanun qulliguguni unniññ Agaayyutim agaayyuvikpanañiqsi isiguni suli aquvilluni agaayyutañiqsi.

⁵ Itqagigitiñiqsi tamarrumiñi iluqaanik uqautianiqsi ilipsitñiñ nayuutiñiqsi?

⁶ Aglaan taamna pakma piraiiriraqatuq ilisimaanikkaqsi. Piviksraq nalaullugu taimña Iñuk Pigiilaq sagvigisiruq.

⁷ Pigiirrun quvignaqsiplugu aullağniinaniktuq, aglaan atuummiruaksraq atuummiyu-miñaitchuq kisanik tamarruma tigungmisaa piigaluaqtitnagu.

⁸ Tarakña Iñuk Pigiilaq sagvigisiruq, aasrii Atangum Jesus-ñum qanigmi anigñinanik tuqqutkisigaa piyaqquglugu sagviğigmigun kamanaqsilugu aggigumi.

⁹ Iñuk Pigiilaq tikitkisiruq sanñilik Tuungagmiñ qanusripayaanik quvignaqtuanik iñiqtaqaguni, tanjigilaanik qiniqtitchiluni kamagiraksranjitñiglu.

¹⁰ Taavruma qanusripayaamik pigiilamik kinnigisigai. Ilinich akuqtuiñgihigmiktigun sulii piqpaksiñgihigmiktigun ilumutuuruamik anniqsuliksragniknun piyaqqugisirut.

¹¹ Taatnaglugich Agaayyutim sanñisilugu killukuałiksranjat ilipkağisigaa, tanjigilaamik ukpiqsritlasrilugich.

¹² Taatnagutin ukpiqsriñgitchuapayaat ilumutuukigmik quvianaqagñiaqtuat killukun piyaqqugisirut.

Piksraqtaañurusri Anniqsuliksrarun

¹³ Aniqatiumaan! Atangum piqpagikkanasri, uvagut Agaayyun ataramik quya-giraksragigikput piqutigilusri. Uvatakku Agaayyutim piksraqtaagiqqağasri anniq-suliksrarun Ipqitchuam Irrutchim sanñiagun sulii ukpiqsriñapsigun ilumutuukigmik Agaayyutmun iñugitquplusri.

¹⁴ Taavruma piksraqtaagigaasri tusraayugaallautaq tumigiplugu uqautigikkaqput ilipsitñun. Atannapta Jesus Christ-ñum quvianañani piksraqsi piññaktağitquplugu, Agaayyutim tuqlugaasri.

¹⁵ Aniqatiumaan! Taatnagusri makitaagitchi payañağusri, sulii tamatkununa ilumutuuruun ilisauttigikkaptiknun ilipsitñun iluqaakkun uqalaptigunlu sulii aglaptigun tunñalusri.

¹⁶ Uvva Atannapta Jesus Christ-ñum inmiñik sulii Agaayyutim Aapapta piqpagipluta sulii ihuaqutriğigmigun isruilaamik araaqtuutmik sulii nigugallautamik qaitchigaatigut.

¹⁷ Ilaantuuq aragligich uummatisri sanñisilusri atuñiksrapsigun nipiqałiksrapsigunlu iluqaanik nakuuruamik.

3

Iniqsruutiyumiiptigut

¹ Aniqatiumaan! Suliuvva iniqsruutiyumiiptigut Atangum uqałha uvaptigun sivutmun igliksranagun sukasriluni kamagikkauluni ilipsitñi pipmatun.

² Sulii Agaayyutmun iniqsruutiyumiiptigut annausimatquluta iñuñniñ pigiitchua-payaanin. Uvatakku iñuich ilanich tusraayugaallautaq ukpiğingitchaat.

³ Aglaan Atanguruuq tuniqsimaruq. Ilaan sanñipkağisigaasri pigiitchuamiñ annausri-malusri.

⁴ Atangum nalupqisrunğisitkaatigut ilipsigun atugisiłipsitñik sivutmun uqağikkaptiknik ilipsitñun.

⁵ Atanguruamtuq Agaayyun piqpagipkallañniagliun sulii Christ-ñum anuqsrutiaqatilañniagli.

Savaktuksraupiaqtugut

⁶ Aniqatiumaan! Atannapta Jesus Christ-ñum atqagun tiligipsi, piisimaagumuusri aniqatiupayaanin iñuuniaqtuanin iqiasruukikun maligutchiñgitchuaniñlu ilisauttinik qais-aptiknik.

⁷ Ilipsi atuiruksrauıqsi uvaptiktitudun nalupqigingitchiksi. Ilipsitñi nayuuti'apta iqias-ruktaungitchugut.

⁸ Nalailaamik akuqtuirihhiñaungitchugut, aglaan savaktugut unnuaqtuummaan sakuukhuta akiyausrungihikun kimununniiñ sakuugutiqaqhuta.

⁹ Injihhiñaugaluaqhuta iñuuniutiksraptnik injingitchugut, takku taavrumuuna ilipsitñi atrinuyummiuqhuta.

¹⁰ Tamanna uqautigikkaqput ilipsitñi innaptikni, kiñapayaaq savagutlaitpan nigiruksraungitchuq.

¹¹ Taatna tusraarugut iñuñnik iqiasruuruanik akunnapsitñi ilaqañniplusri suniurasrunaqatin aglaan iñuich atlat sulhatnun ilagautniaqhutin.

¹² Atannapta Jesus Christ-ñum atqagun taatnatchich iñuich tiligivut suli algaqsruqivut iñuuniurallautaquplugich, nalaullugu iñuuniutiksrañniaquplugich.

¹³ Aniqatiumaan, aglaan ilipsi savaallautaq iñiqtuutraqtaksrañingitchiksi.

¹⁴ Taamani maligutichisungitchuamik uqautiptiknik ukunani aglañni, nalunaisitchumigiksi taamna iñuk piqaqpan. Piqatigisrunaqnagu, ilaali kanjusruligumuuq.

¹⁵ Uumigiritun irrutisrunaqnagu, aglaan aniqatitun algaqsruqlugu.

Uqautipsaaqutit

¹⁶ Uvvatuq Atangum kanjuruam qiñuiññaña ataramik sukupayaaq qaitchilisi qiñuiññaamik. Atangumtuq iluqasri nayuglisi.

¹⁷ Uvaña Paul aglakkitka nayaaññat uvannik. Tarra taatna ilitchuqutaat uvaña tuyuutipayaaqma, taatniittuq aglausiga.

¹⁸ Uvvatuq Atannapta Jesus Christ-ñum iluaqqutrisaan iluqasri itqatigilisi.

Paul-ηum Sivulliich Tuyuutai Timothy-mun

¹ Uvaηa Paul Timothy-mun aglaktuηa. Christ Jesus-ηum piksraqtaagigaηa uqqi-raqtautqupluηa. Taamna Agaayyutim Anniqsuqtipta tillisigigaa suli Christ Jesus-ηum niηiugaηikkapta.

² Timothii! Ukpiqsriηikun ilumun iηniηigikpiη. Uvvatuq Agaayyutim Aapauruam suli Christ Jesus-ηum Atannapta qaitchilisi iluaqquqmik, ilunηusriηigmik suli qiηuiηnamik.

Algaqsruutai Akitnaqlugich Tanjigilaakun Iisauttit

³ Uvaηa Ephesus-mi itqugikpiη ilvich uqautipmatun apqusraahamni Macedonia-mun. Iηuich ilaηich taamani uqaligmik tanjigitchuanik iisautrirut, aasriiη iηiηtiηlugich nutqaqti-taksragigitin.

⁴ Uqautilugich suqutigingitqulugich unipchaalianiglu kaηηiuligmikniglu takisip-iaηataqlugich takku taatnatchich uqaatchagusrimaηigmun irrutaunηiηaqtut, pitlaitchut sayyillaagutaulutiη ukpiqqupmun.

⁵ Taavruma tillisim iηuηnik piqpak-sriyumapkaηayaηaatin, takku ipqitlutin iisimaplugu qauηrimmaagiutillautapni nalaunηaruaglu nalaunηaitchuaglu suli piqqaqhutin ukpiqs-riηigmik ilumutuuruamik.

⁶ Iηuich ilaηich ulapnaaraqtut Agaayyutim tumigitqukkaηaniη tanjigilaanun uqavaagutinun.

⁷ Iliηich Agaayyutim pitqutaigun iisautrauyummiuηaluaqtut, aglaan uqalatiη iηmiη kaηiqsitlaitchaat tamarrumuuna uqagikkaηmikkun nalupqisrunηillaapiaqhutin.

⁸ Agaayyutim maligutaksraηa nakuulha iisimagikput, kia-unniη atuqpagich Agaayyu-tim sivunniutaatun.

⁹ Itqagipmillaan ilumun maligutaksrat iηiηtauruuq iηuηnun nakuuruanun iηgitchuq, aglaan navguirinun suli tupiguutaitchuanun, agaayyutaitchuanun suli killiqirinun, tamatkunηa ukpingitchuanun unniη agaayyiaqtaitchuanun, iηuηnun tuqquatchiullak-tuanun aapamiknik unniη aakamiknik naagaqaa iηuaquqtinun,

¹⁰ tamatkunηa atlatuqtuanun, killuliqiruanun atugagiplugich iyaalugruich aηutitlu timiqaqtuat iηmiktigun, tigliktuqtinun iηuηnik, tamatkunηa saglutiruanun unniη iisimaruaraηaqtuanun tanjigilaakun naagaqaa iisauttutinun ilumutuuruunun qanusripayaanik akitnaummatiruanik. Taatnatchiηun maligutaksraq iηiηtauruq.

¹¹ Taatnasriq iisauttun Agaayyutim uqalhiηi paqitauruq, uvaηnun qaisaupluni tus-raayugaallataq Agaayyutmiη kamaηaqtuamiη quvianaqtuamiη uqautigiraksrau-pluni.

Quyayit Agaayyutim Ilunηuktanagun

¹² Christ Jesus Ataniqput quyagiga savaapkun sayyiqsigikkaηa. Ilaa quyagiga piksraq-taagipmaηa tuniqsimanipluηa aasrii savaktigiliutiηuηa.

¹³ Qaηiqsuami uvaηnun uqautigigaluaqtitluni pigiiliplugu suli piyuaqlugu unniη piηgiqlugu, Agaayyutim nagliginiηaηa takku ukpiqsriηiηikun taatnaqama sutilaamnικ nalupluηa.

¹⁴ Taatnaqhuni Atannapta iluaqqutiluηniηaηa atqunaq ukpiqsritlasripluηa suli piqpak-sritlasripluηa Christ Jesus-kun.

¹⁵ Uvvauna nipliun ilumutuuruuq akuqtuyunaqtuq ukpignaqhuni, Taamna Christ Je-sus nunamun agqiηsuq killiqirinικ anniqsuityaqhuni, taputiηuηa tamatkunakηa pigi-itluktuami.

¹⁶ Aglaan Agaayyutim nagliginiηaηa, pitluηniqsraugaluaqtitluηa killiqiriniη, uumiηa piqusriqlugu qiηiηtitchitqupluηa Christ Jesus-ηum anuqsruηhanik.

Iltchuqqutauyumiñaqtuḅa anuqsruḅhanun iluqaitñun ukpiligumaaqtuanun Ilaanun aasriiñ iñuutlasriḅutin isruitchuamun.

17 Taavrumuḅa Umialinmun isruilaamun, piungigangitchuamun suli qiñignaitchaluqaqtuamun, Agaayyutmun kisianun—Ilaanun piipkaun suli kamanaun illi taimuḅa isruilaamun. Amen.

18 Timothii Igñiin! Tillisigikpiñ tunḅasimatquplutin savautriḅipni Agaayyutmik. Taamna tillisriaga Agaayyutim uqaligigaa ilipkun. Tamatkua sivuniksriqutit sayy-illaagutiyumigitin anuyaiqni pigiitchuamik.

19 Ukpisriḅhiñ pigituiñaḅlugu suli qauḅrimmaagiutillautaqagutin. Iñuich ilañich ayañniḅaat qauḅrimmaagiutillautaq aasriiñ ukpqsriḅiqtin piyaqquḅlugu.

20 Tamatkunani Hymenaeus-lu Alexander-lu akunnirautiruk, Tuunḅaum sanḅianun pilitakka, ilinḅik ilisaaqaquplugik nutqautriḅiksranḅaknun uqamaḅluutriḅiqaligmiknik.

2

Ukpiqtuat Agaayumaag'vigiliksranḅat

1 Sivulliuḅlugu agaayyutiqaḅniaḅapsitñi apiqsruutitqugipsi iniqsruutilugich suli quyy-atigilugich Agaayyutmun iñupayaat

2 suli umialgillu suli atlat anjalatchiruapayaat, iñuuniakiqaḅumuugutli suḅuutailaakun qiñuirrutrimaakunlu suli agaayyutiqaḅmaag'ḅikunlu iḅuatun iñuuniakunlu.

3 Taamna nakuuruḅ suli quvianaqtuḅ Agaayyutmi Anniqsuutiptikni,

4 anniqsuquriruami iñunḅik iluqaitñik suli ilitchuqsritquruami ilumutuuligmik.

5 Uvvatakku atautchimik Agaayyutiqaqtuḅ suli atautchimik akunniḅutauruamik Agaayyunlu iñuillu akunḅatni, taamna iñuk Christ Jesus-ḅuruḅ,

6 qaitchuḅaq inmiñik iñupayaat satuqsḅlughich. Taamna ilitchuqqutauruḅ Agaayyutim iñuich iluḅaisa anniqsuquplugich. Taamna atuumaruḅ Agaayyutim piviksirrutaagun.

7 Taatnaḅlugu uvaḅa tuyuuruḅa Agaayyutmik naluruanun uqaḅtiḅuḅluna suli ilisautriḅuḅluna, ukpqsriḅhum suli ilumutuulhum uqauttutaa uqaḅitquplugu. Sagluuḅtaunḅitchuḅa, ilumutuuruamik uqaḅtuḅa.

8 Anutit nanipayaaq iniqsrutlaugitka, anutit iluḅnauqsimaatqat Agaayyutmun iniqsrulikun pullutin, patchisailaakun uumisutailakunlu uqavaagutailaakunlu.

9 Aḅnat itqugitka atnuḅaanisigun iruḅnailugich suli isrumaugalgulugich, atnuḅaaqtutlalugich iḅuaḅnaḅlugu, niaqumik piññaḅnaḅsanñiḅiq pigitlusruḅnaḅnagu unniñ maninñiñ sulianik suli atnuḅaanik akisuruanik,

10 aglaan aḅnat agaayyutiqaḅmaag'iksuaat savaallautaqaglich.

11 Aḅnat iñuksruisaaḅikun atchiksualḅuḅikunlu ilisaqtuksraurut.

12 Uvaḅa aḅnat ilisautritqunḅitchitka unniñ anutit qarḅullugich aglaan iñuksruisaaqtuksraurut.

13 Takku Adam Eve-miñ iñiqtaulḅaaqsimaruḅ.

14 Adam kinnikkaunḅitchuḅ, aglaan aḅnaḅ kinnikkaupluni Agaayyutim tillisaanik tupiksriñḅitluni.

15 Aglaan aḅnaḅ ukpqsriḅigmik piḅpaktamiglu suli ipḅiḅigmik piaḅtauyulikun piḅaḅumi qitungiuligmigun anniqsuḅisuruḅ.

3

Qaukliḅksraḅ Ukpiqtuanḅuruani

1 Uvvauna niḅliun ilumutuuruḅa, Iñuk sivulliuḅtauligmik agaayyuvinmi piḅaḅukkumi, savaallautaq kimigigaa.

2 Qaukliḅ agaayyuvinmi ittuksrauruḅ patchisailuni, atautchimik ilaḅatiqaḅuni, qauḅrimmaagiguni, inmiñun anjalalḅuluni, iruḅnailuni, tukkuḅinḅaḅuni, suli ilisautriḅhiñaanḅuluni.

³ Taamna imiqtuqtauyumiñaitchuq unniiñ piaqluktailluni, aglaan agganaiilluni suli qiñuilluni, maninmik piqagugruasruñaqani,

⁴ ilaan kiñunni ihuatun anjalalgulugu suli qitungamiñun kamaksrihikun tupigipkağuni.

⁵ Uvatakku anutim qitungani anjalalguitchumigich, qanuğuni ukpiqtuanuruanik agaayyuvinmi anjalatchilgugisiva?

⁶ Taatnasriq Agaayyutmun mumikpaaluktaunuyumiñaitchuq. Kamagiliutiluni piyaqqukkauviaqtuq Tuungaq pipmatun.

⁷ Taamna iñuuniaqtuksrauruq ukpiqsriuanunğitchuanun kamagiuraatlasriłuni. Taatni-ingisuağumi kanjusaağutauniaqtuq ukpiqtuanuruanun aasiiñ Tuungagmun pisagipkağuni.

Ikayuqtauliksraq Ukpiqtuanuruani

⁸ Ikayuqtittuuq agaayyuvinmi iñuuniusrigiksuksraurut, ilumutuulutiñ, imiqtuqtausrunaqatiñ, naagaqaa killukun piqagugruağutaillutiñ.

⁹ Ilinich ataramik ukpiqsriuksraurut arguaqtuutaigutiñ qauğrimmaagiutillautağmikni ilisauttutinik iluqaitñik Agaayyutim iñuiñ ukpigikkañitñik.

¹⁰ Tamatkua naipilgaaqtaksraurut, aasrii uuktuagun pitlüksimaagñiqpatruñ, tarrali ikayułhiñaurut.

¹¹ Ilaqatiunittuuq iñuuniusrigiksuksraupmiut uqaksraqsiuqtausrunaqatiñ. Ittuksraurut qauğrimmaagigutiñ supayaakun qanutitanaiłlutiñ.

¹² Ikayuqtit agaayyuvinmi atautchiłhiñamik ilaqatiqaqtuksraurut, qitungamiñik kiñuniğmiñik ihuatun anjalatchitłaraunuluni.

¹³ Tamatkua savaaqallautaqtuat ikayuqtauplutiñ inmiknun kamagikkauhiksramik piññaktaaqagaqtut, uqaqaliksramik taluqsrautaiqhuni ukpiqsrihikun Christ Jesus-kun pigikkaptigun piqatigiiksitluta.

Kamanaqtuaq Kanjqsilgunaitchuaq

¹⁴ Aglałlamni ukuniña tuyuutinik utlautiyummiiqsuna qiñiğiağutin akuniisrunaqnagu.

¹⁵ Aglaan pigallangiññiguma ukua aglaich ilisimapkağisigaatin qanuq iñuusriusriqaqtuksrautilaaptiknik Agaayyutim tupiqatiñiñi, ukpiqtuanuruagikkañiñi iñuuruam Agaayyutim, aasriiñ tamatkua ilaan ayagigai tunñavigiplugich ilumutuulhum.

¹⁶ Kia-unniñ ukpigusripta nalunaqtuana kamanaqtuaq arguağiyumiñaitchaa suli piilaagiyumiñaitchaa,

Agaayyun sagviqsuaq timinikhuni,

Agaayyutim Irrusian nalaunñasripkaqlugu,

israğulgich qiñiğagiplugu,

quliaqtuağiplugu nunaaqqipayaani,

iñuich nunami ukpigiplugu,

suli qilañmun mayuutikkaupluni.

4

Iłisautrit Tanjigilaakun

¹ Ipqitchuaq Irrusriq uqaqtuq nalupqinaiqługu iñuich ilañich ukpigutaigñiağniplugich kiñuvaatigun, tupiksriłigutiñ irrutchiñik sagluuqtuanik suli maliguağlutiñ tuungaiç ilisauttutiñitñik.

² Taatnatchich ilisauttutit uqağirağigaich iñuich kinnitñinñiaqtuat sagluuqtu-aqhutiñ, tammaiplugu kanjqsitłaqitiñ nalaunñaruamiglu nalaunñaitchuamiglu qauğrimmaagiutillautağmikni.

³ Taatnatchich iñuich ilisauttriraqtut ilaqatnihiq suli niğiliq niqit ilañitñik nağğunaqlugu. Aglaan Agaayyutim niqiksrat iñiqtağigai niqiksrauplugich iniqsrułhum quyaksrihikun aquagun tamatkununa ukpiqsriuanun suli ilitchugiruanun ilumutuuligmik.

⁴ Suapayaaq Agaayyutim iñiqtağimakkaña nakuuruañuruq. Nağğugiraksramik piitchuq, aglaan iluqani quyałhum iniqsruutaagun iñunñun akuqtuumaatksrauruq.

⁵ Uvvatakku Agaayyutim uqałhan suli agaayułhum akuqtuyunaqsipkağaiğai.

Christ Jesus-ñum Savaktillautaña

⁶ Tamatkuniña ukpiqtuaqatiutin ilisauttutiqağupkich, Christ Jesus-mi savaktillautaugisirutin, sayyiqsimaakiqni ilipnik irrutchipkun ukpiqsriłhum uqauttutaiñiñ suli ilisauttutmiñ ilumutun ilvich maliguakkaqniñ.

⁷ Aglaan tamatkunakña uqaaqtuaniñ agaayyiaqtailaakun piisimaagumuutin, ingitchuaniñ uqautiknağutin. Ilipnun ayuqqiqsaliq agaayyutiqammaağiñkun iñuuhigmi irvigilugu.

⁸ Pisuqsaliq timipkun piññautaugaluaqmiraqtuq, aglaan agaayyutiqammaağiñkun piññautauruq supayaakun, takku iñuuhigmik akiqsruutmik piqaqtuq pakma suli sivunigmi.

⁹ Taamna nipliun ilumutuuruuq akuqtuqtaksraq suli ukpiğiraksraq iluqnağlugu.

¹⁰ Taatnaqhuta sakkiqirugut sakuukhuta, takku niğiugaqput inillaktisrimaaqługu Agaayyutmun iñuuruamun iñuich iluqatinñ Annisusqtiksranatnun, pitługlugich tamatkua ukpiqsriuat.

¹¹ Tamatkuniña tililugich ilisautiyumigitin.

¹² Kimununniiñ piññilağipkasruñaqnak nutaunilutintuuq, aglaan ukpiqtuani nipipkun iñuuniakłapkun piqpaktapkun ukpiqsriłapkun suli ipqiłapkun atriñiaqtaksrağugutin.

¹³ Aggiiłamnunaglaan piviqaqtilugu agliqqutriñiq, quliaqtuañiq suli ilisautriñiq iñunñik Agaayyutim uqałhaniñ piyummatiqagługu.

¹⁴ Suqutiginğisruñaqnaqu Agaayyutim aatchuutaa ilipnun qaisauruq sivuniksriqirunakun qaukñich ukpiqtuanuruat patikmatigik argaktinñ ilipnun.

¹⁵ Tamatkua atuyusrağlugich, tamatkunuuna sakuugutin, aasriili iñuich iluqağminñ qinğumagaat naułhiñ.

¹⁶ Ilipnun suli ilisauttutipnun munaqqutiqağutin, tamatkua sivutmun atuğlugich, taatnağuvich annisusğisirutin suli tamatkua tusraaritin.

5

Niğiugaqağviułhat Ukpiqtuat

¹ Anutmik utuqqauruamik nipliatrisruñaqnak, aglaan uqapsaağummatiqagługu ilaa aapaptun ililugu. Anutit nutauruat aniqatiuptun irrutilugich,

² ağnat utuqqauruat aakaptun suli ağnat nutauruat ağnauniuptun ipqitchuañkun.

³ Ikayuyumalhiñ kamaksriñkun uilgağnaanik ilailaanik urriqsuğlugu.

⁴ Aglaan uilgağnaaq qitunğaqaqpan unniñ tutitchiaqaqpan, tamatkua agaayyutikułhum atuqtaksrañiñi anayyuqaamiktigun sivulliulugu ilisaksrağigaat. Taatnağigmiktigun anayyuqaatinñ suli taataatinñ utiqtitçivigigisigaich, taatniiliq Agaayyutmi quyanuqtuq.

⁵ Ağnaq qaunaksriksraipiaqtuaq uilgağnaapiñuruaq Agaayyutmun tunñapluni agaayuraqtuq iniqsruqhuni ikayuğnağmigtigun unnuaqtuummaan.

⁶ Aglaan uilgağnaañugaluqhuni qaiññaruq inmiñik killukun quvianamun, iñuunurağniallağmi tuqumaanñaniktuq.

⁷ Taatna tiliyumigitin, iñuumli taavrumuuna upyaktungitchumigai.

⁸ Aglaan kisum iñuum ilani qaunakkutaitçumigich, suvaluk ilani inmi kiñunigmiñi, taavruma ukpiqsriñiq ayyaumigaa ukpiqsriñgitchuamiñ pigiiłitłukhuni.

⁹ Uilgağnaaq ilaliutiniaqnaqu atiqagviatnun ikayuğnaqtuat kisianik piñasrukupiaq ukiuq qaaniğniqpaqu, suli taamna atautçhiñhiñami ilaqatniksamaruksrauruq,

10 uqautigitchiilla autahimik savaallautatigun piqaguni, qitungamiñik ihuatun iñuguktitchianiksimaaguni, iglaanik kiñuniñigmiñun tukkiqsuimaluni, Agaayyutim iñuiñ isiganjitñik igguimaluni, ihuilliuqtuanik ikayuimaluni, suli savaallautaqaqsimaluni.

11 Aglaan uilgagnaat nutautlukuat ikayuqtaksranun ilaginiaqnagich, takku ilinisa kim-mutaata ilaqatnitqigulikun Christ-miñ tunutitkisiyai,

12 taavrumuuna navguilgimiktigun akiqsruutiqaagmiknik Ilaanun patchisiñigutin.

13 Tamatkuasuli suuvigiigahimik siñiqsrahikun tupigni ilitchigisirut naagasuli ilitchiñhat uqaksraqsiulikimik suli qaunagingirrutiqalhat atlamik pigiitlukuat sunik uqaksraqingisagmikmiknik uqautiqaqhutin.

14 Taatnaqlugu uilgagnaat nutautlukuat ilaqatnitqiqugitka qitungiuqlugich kiñunigmikmik qaunaksraganiglugich. Taatnagumiñ piviisinnayağaich uumiksrivut uqautiqaliksrantniñ uvaptigun pigiililugu.

15 Uvvataku uilgagnaat ilanich sannitmuaniktut maliklugu Tuungaq.

16 Aglaan kiña agnaq ukpiqtuanuruaq kiñunigmimiñ uilgagnaqaqagnigumi qaunagirak-sragigaa, taamnaasrii ukpiqtuanuruanun natmausrunaqani, aasriiñ ukpiqtuanuruat uilgagnaamik ilaitchuanik qaunaksritlalutin.

17 Qaukliich anjalatchiruat ukpiqtuanuranik isrummatigiraksraurut akiliusriaqaqtuksraupiaqlugich malguqlugu, suvaluk tamatkua quliaqtuaqtuat suli ilisauriruat sakuukhutin.

18 Uvvataku Agaayyutim uqalhi uqaqtut, “Savaktuam anjutim qanga qiliqsrugumiñaitchiksi savañaan.” Taatnatuntuuq, “Savaktim akiksranu pirak-sragipmigaa.” 19 Agvisiksraqsiugutinun naalagnisrunaqnak qaukiuruaq akitñaglugu kisianik ilisamaritigun malgukkun naagaqaa piñasrutigun tikiutraukpan.

20 Tamatkua killuqsartaqtuat iñiqtiqutiqagumigitin takkuatni iñuich iluqaqmin, tamatkuali atlat taluqsriqigumuut killiqiliksragmikmikun.

21 Sivugaani Agaayyutim suli Christ Jesus-ñum suli isragulgich piksraqtaagikkañi uvaña tiligikpiñ tupigitquplugich tamatkua ilisauttutit. Isivgiigimik suli ihuaksriñgihimik kisumun sulipayaaqni qiniqtitchisunaqnak.

22 Kisumik Atanguruam savaañanun qilamiksrukun patiglugu argapnik inillairagasrunaqnak, unniñ killuqsautinithun piqasriqsuutisrunaqnak, ipqiliksran qaunagilugu.

23 Tarakñaaglaan imihhiñamik imiqasrunaqnak aglaan iluvich ikayuliksranañanun mis-rugutullaalutin atniññaqtuiñaquuñhapkun.

24 Iñuich ilanisa killuqsautinich sagvirut aasriiñ ilisimanaqhutin atannikkaugaluqa-natin. Aglaan atlat killuqsautinich aquagun sagvigisirut.

25 Taatnatuntuuq savaallautat sagvirut suli ingitchaluanagaqmin sagvilutin iriqsi-maanikkumiñaitchut.

6

1 Kisupayaat tigutaanuplutin savaktauruaq isrummatigiraksragigaich savagvisin piguqlugich taluqqtuqallapiaglugich, kisumli iñuum Agaayyutim atqa suli uvagut ilisauttutvut uqautigingitchumigaa pigiililugu.

2 Tamatkua savaktit savautriqaqtuat ukpiqtuanik nagguuqtaksraqingitchaich, takku ilinisa aniqatigigaich. Taatnasrunaqatin savautraksragigaich ihuatlugugu sakuugutin, takku piññaktuat savaañatniñ ukpiqtuagigaich piqpagiplugich. Uqautigilugich ilisauttutigillapiagumigitin tamatkua.

Tanjitchuat Ilisauttutit suli Ilumutuuruat Umialgutit

3 Kiña iñuk ilisauttinik atlakkamik ilisauttutiqagniqpan, Atannapta Jesus Christ-ñum uqautaiñik ilumun suli ukpigvipisa ilisauttutaiñik agaayyutiqammaagihikun maligurrutingitpan,

⁴ taatnasriq kamagiliutiraqtuq inmiñik sumik ilisimangitmiuq. Taamna ikayuu-taungitchuamik qapiqsigiilikun suli uqavaagumalikun taiyuutitigun kimmutinikhuni. Taatnasriq siqñakutraħgmik, avgumalħgmik, atniiyumalħgmik suli ilimasruhgmik killukun tikiutriraqtuq.

⁵ Ataramik qapiqsigiutrağummatinikhutin iñuñni isrummatinich savallautangiqsuani ilumutuuligmik piqangiqhutin, ilinisa isrummatigiliutiplugu agaayyutiqammaağiliq piññallaksautauplugu.

⁶ Ilumun agaayyutiqammaağilhum iñuk piññaktillapiagağigaa apaigigumigich pigikkani.

⁷ Sumik nunamun tikiutrimavisa? Tikiutraitchugut. Sumik nunamiñ aullautrigi-sivisa? Aullautriyumiñaitchugut.

⁸ Taatnağlugu atnuğaaqauraqsiağupta suli niqiqaqsiñagupta, apaagiraksrağigivut.

⁹ Aglaan tamatkua umialgusrisuktuat aniqusraaqtittaqtut aasrii pisagipkaqhutin nanigianjiñun. Napitittaqtut iñugiaktuanun kinniqqutinun suli atniutauruanun kimmutinun tikiutrisuuranun iñuñnik suksraungigvinmun.

¹⁰ Uvatakku kimmutiqalıq maninmik pigiitchuat qanutchipayaurat kanigigai. Iñanich piqagugrualiqamin tamarrumiña ulapnaaraqtut ukpiqsriħgmik aasriiñ inmiknun isrumaapautiksriughutin.

Ilisauttutit Timothy-mun

¹¹ Aglaan ilvich Agaayyutim iñugigaatin. Taatnatchiñiñ iluqaitñiñ piisimaagiñ. Nalaunjarualiq, agaayyutiqammaağili, ukpiqsriħq, piqpaksriħq, anuqsruħq suli agganaiħq, taapkua sakuugutigilugich.

¹² Pisuqtilaaqni ukpiqsriħkun piqqautrağiñ, aasiili iñuuligmik isruit chuamik piññaktaaqagutin. Uvatakku taavrumuña iñuuligmun Agaayyutim tuqluğaaatin uqauti'apkich nalupqinaiqhutin iñuich ukpiqsriħlapiaqtilaapnik.

¹³ Agaayyun iñuuligmik iluqaitñun qaitchiruh. Suli Christ Jesus-ñum Agaayyun Pontius Pilate-mun uqautigillautağaa. Ilinik uvañni ilisimarauruk, taatnaqhutin tiligikpiñ,

¹⁴ taivrumuñaaglaan Jesus Christ-mun Atannapta sagvigviksrañan uvluanun tilliñ tupigilugu, ipqisillugu suli patchisaisillugu.

¹⁵ Ilaan sagviħha tikiutikkaugisiruh, Agaayyutim piviksriutaagun nalaullugu Anjalatim, kisimi umialgich Umialgat suli atangich Atangat kamañahuni.

¹⁶ Ilaa kisimi tuquyumiñaitchuaq, Ilaa qaumami iñuħhiñam tikitchumiñaisañani iñuuruaq, iñuum qinğaqsimaitchaa, iñuħhiñauluni qinğnağumiñaitluni. Agaayyutmun kamañanun suli sañni isruit chuah illi. Taatnatuh.

¹⁷ Alğaqsruğumiutin tamatkua umialguruat suuratigun mattumani iñuuligmi kamañniaqunğillugich, taatnatchiñun suuranun piunğillaaruanun tunñatqunğillugich, aglaan Agaayyutmun ihuaqqutriħgmigun qaitchirigikkaptiknun supayaamik quviagiraksraptiknik.

¹⁸ Tillisiqaglugich nakuuruamik savaaqaqulugich, savaallautanik umialgutiqaqulugich, ihuaqqutriħkun atlat piqasriqsuħksrañat itqanairrutilugu.

¹⁹ Taatnağumin suuraksrağmiknik inmiknun tugvaigisirut, tunñaviksramiknik piğumiñaitchuamik, aasrii ilinich piññaktaaqatlalutin iñuuligmik ilumutuuruamik.

²⁰ Timothii! Tamanna ilipnun qaunaksraqsirruraturuaq qaunagillautağumigiñ. Piisimaagutin uqaqalıgmik agaayyiaqtailaakun suli uqaksraqtuħgmik isilğaiħkun. Iñuich ilanisa uqaqaqtuat taatna isrummatigiraqtut inmiknun isrumaturuanuplutin, aglaan taatniingitchut.

²¹ Iñuich ilanisa isrumattun piññaktaaginigaluaqlugu, aglaan taatnağmiktigun ukpiqsriħq tammairagaat. Agaayyutimtuq ihuaqqutriħhan iluqasri nayuutilisi.

Paul-ŋum Tugliat Tuyuutaiñ Timothy-mun

¹ Uvaŋa Paul. Uqqiraqtigigaŋa Christ Jesus-ŋum Agaayyutim pisuħhagun. Tiliraauruŋa quliaqtuagıtquplugu akiqsruutauruaq iñuuhikun pigiağutikkaptigun piqasriutiħhaptigun Christ Jesus-mi.

² Aglaktuŋa Timothy-mun, piqpagiplugu iğñiğipmatun itamnun: Agaayyutimtuq Aapauruam suli Christ Jesus Atannapta iħuaqquutilisiñ ilunŋugilutin suli qiñuirrusrimağutin.

Quyayatit suli Pitchuksağutit

³ Uvaŋa quyagiga Agaayyun savautrağikkaga qauğrimmaağiutillautakun, sivulliatkap-tuuq pipmatun. Quyarağigiga itqagiplutin ataramik iniqsruħhamni unnuaqtuummaan.

⁴ Itqagiplugich qulvisin, qiñiğummiullapiagikpiñ atqunaq, uvaŋaptuuq imaqaħiksramnun quvianamik.

⁵ Itqagigiga ilumutuuruuq ukpiqsrisigikkan Agaayyutikun, ukpiqsrisigikkaŋa aanaru-aqpich Lois-ŋum suli aakavich Eunice-ŋum. Arguağingitchiga taatnaptuuq ukpiqs-risiqaħiñ.

⁶ Taatnaqħugu itqaaqtuutigikpiñ makititquplugu Agaayyutim aatchuutaa ilipnun illiqiħhapkun argamnik.

⁷ Uvatakku Ipqitchuam Irrutchim Agaayyutim qaisaŋan uvaptiknun iqsisaiğaatigut, aglaan saŋjiksritchaatigut piqpakktumiglu suli inŋmun aħalalgukimik.

⁸ Taatnağutin kanŋuginagu ilisimarauħiñ Atannaptigun, unniñ kanŋuginana uvaŋa Ilaan isiqtana, aglaan nagliksaħiñaanulutin piqutigilugu tusraayugaallataq Agaayyutim sayaqaqtitchiħhagun ilipnik. ⁹ Ilaan anniqsuğaatigut suli tuqluğaatigut inmiñun iñugisrukhuta, pisigisruŋaagnagu savaavut, aglaan pisigiplugu Ilaan sivunniutini suli iħuaqquutni. Sivuaniiħma iħuaqquutianiŋniğaatigut Christ Jesus-kun,

¹⁰ aglaan pakma ilitchuğipkağaatigut taavrumiŋa iħuaqquutmik tumigiplugu sagviħha Anniqsuqtipta Christ Jesus. Uvva takku Christ isrupkağaa saŋŋia tuquħhum. Tamarrumuuna tusraayugaallautakun Ilaan sagvigaa iñuuhıglu tuquyumiñaiħıglu.

¹¹ Agaayyutim nalunaikkağigaŋa uqautigitquplugu tusraayugaallataq, uqqiraq- tauluŋa suli ilisautrauluna.

¹² Taatnaqħugu tamanna piqutigiplugu uvaŋa nagliksautiqagtuna tamatkuniŋa. Aglaan kanŋuğingitchiga, nalunğıtlugu kisumun tunŋağıga, suli uvaŋa nalupqıgıngitchiga Ilaan qaunaksriħksraŋa savaamnik taivrumuŋaaglaan uvluanun atanniivium.

¹³ Ukpiqquutaığñiaqnagich ilumutuuruat uqaħhich ilisauttutitka ilipnun atriraksriuqlugich, payaŋaığvigilugu ukpiqsriħıq suli piqpaktaq pigiağutikkaqput piqasriuti'apta Christ Jesus-mun.

¹⁴ Qaunagilugich nakuuruat ilisauttutit qaunaksraqsrirrutauruat ilipnun saŋŋıgıkanagun Ipqitchuam Irrutchim iñuuruam uvaptikni.

¹⁵ Iħisimagiñ, iluqatiŋ piqatipta Asia-miittuat malingığaatŋa unniñ unitchaatŋa, taap- kuaksuli Phygelus-ŋumlu suli Hermogenes-ŋum.

¹⁶ Uvatuq Agaayyutim iħuaqquutigumıgai tupıqataı Onesiphorus-ŋum, takku ikayuğagıgaŋa iñuğiaktuami. Ilaan kanŋuğisruŋaagnagu iħıga isıqsıviŋmi.

¹⁷ Rome-mun tikıpqauraqami pakkiutinıgaŋa paqılğataħamnunaglaan.

¹⁸ Agaayyutimtuq nagliğillaŋniaglıuŋ taivrumani uvluani atanniivium. Iħıpsi ilisımallaıpaığıksi atqunaq ilaanun savautıħıga Ephesus-mi.

¹ Ilvich, igñiin, sanñivigigumagiñ ihuaqquataa Christ Jesus-ñum.

² Uqahich tusraakkatin uvañniñ uqautigi'apkich sivuğaatanı iñugiaktuat ilisimarit qaanıqsitchumigitin iñunñun ilisautritlaruanun atlanıktuuq.

³ Iglutuğlugu nagliksaañhiñaanjulıksran qanutitanaitchuatan anuyaktaatan Christ Jesus-ñum.

⁴ Anuyakti anuyaktaulıgmiñi illakkattaagusrimmataitchuq iñuunialıgruağmiñun, aglaan ilaan quyaliyummatıqagağıgaa qauklıgıkkani tiliuqtıgıplugu.

⁵ Suli aqpaliutraqtı aqpaliutrahıgmiñi akimalguıtchuq kısıanik tupıksrıłuni malıgutaksranik.

⁶ Suli nautchiiri sakuuktuaq piññaqqaqtuksrauraqtuq nauruaniñ katıchihıgmi.

⁷ Tamatkua uqautıtka isrummatıgıkkıch, takku Atanguruam ikayugısıgaaın kanıqsıñksranatıgun supayaat.

⁸ Itqagıun Jesus Christ anıpchakkaauruaq tuqułıgmiñ, kanıgıvıqaqtuaq David-mik, quliaqtuagıkkaptun tusraayugaallautamik.

⁹ Uvvatakkı uqaqahlapkun tusraayugallautamik nagliksaaqtıauruñıa suli pituqakkauruñıa liilaa savvaqıkkataqtı. Aglaan Agaayyutim uqahıa piñailutaitchuq.

¹⁰ Taatnaqluñıa iglutuğıgıa suapayaaq Agaayyutim piksraqtaanı pıqtıgıplugıch, ilıñıttuuq annıqsukkautqıplugıch Christ Jesus-kun iñuutqıplugıllu isruıtchuami kamanautaani.

¹¹ Uvvauna ilumutuuruuq nipliun,

Uvagut tuquqataugupta İlaagun
iñuutqıkkısipmiugut İlaagun.

¹² Uvagut iglutuisuiñagupta
anılatchıqataugısıpmıugut İlaagun.

Uvagut İlaa piılaagıgıptıgı,
İlaantuuq piılaagıgıspıgıaatıgıt.

¹³ Tunıqsımmatrıñgıtchugutunniñ
İlaa tunıqsımmatrıraqtuq,
takku piılaagıyumiñaitchuq inmiñik.

Savakti İhuagıkkauruaq

¹⁴ Itqaaqtuutıgumıgıtın iñuktın tamarrumuuna, suli ilumutuuruamik alğaqsrullapiagıgıch Agaayyutim sıvuğaañı anuyautıqaqunğıllıgıch nipliutıtıgıun. Taatnasrıq ikayuutaunğıtchuq iñunñun tusraaruanun, aglaan ukpıqqutaıgıtauraqtuq.

¹⁵ Pısuqtılaaqni piññaktağıniagıglugu ihuagıkkauñıq Agaayyutim qıññanani atrıługu savakti kanıusruutaitchuq savaagmıgun, nalautlugu ilisautrıruaq uqahıanik Agaayyutim ilumutuulhan.

¹⁶ Uqaqatıgıngıch agaayyiaqtılaaat iñuıch kınnauruat uqaqamıñ. Taatnasrıq unurrutauruq ayuuqtaahıksranatnun iñuıch Agaayyutmiñ.

¹⁷ Taatnatchıch ilısauttutaat atrıqaqtuq kılıgıruamik nunjuuqtuaqlugu uviñga timim cancer-tun. Malğuk taatnatchıch ilısautrıch Hymenaeus-lu Philetus-lu.

¹⁸ Taapkuak ukpıqsrısaıqhutık, ukpıqqutaıqsıtchırık ilañıtñık ukpıqtuat nıpiqahıgmıkkun anıtqıñksraqput atuumaanıñnıplugu.

¹⁹ Aglaan tunñavıksrıugañıa Agaayyutim ilumutuuruuq atlanñuqtangıtchuq. Taatnaqhuni aglaksımaaqtuq, itna, "Atanguruam ilısımagıa tamatkua İlaan pıgıkkani," suli itna, "Kısupayaaq nıpiqagımi Atanguruamun pıgıñıłuni kılulıqısrııqsıksrauruq."

²⁰ Tupıq anıruaq pıqagaqtuq puggutanıch utkusrıññık atlakaagıññık. İlanıch pılanıuraqtut manıñmiñ qatıqtaamıñ naagaqaa kavıqsaamıñ, atlat suli qırıñmiñlı qıkumiñlı. Akısuruat utkusııch puggatallu atuqlıgıch tuyugmıaqaqamıñ kısıanik aasrıññ akiññıqsrat ataramıch atuqlıgıch ilañıch suaqlıqağvıgıplugıch.

21 Taatnatuntuuq kiñapayaaq iñuk salummaqtitchumi iluqaaniñ killuġmiñ atukkaugisiruq kamaginaqtuamun, takku ipqiqsitaugisiruq aasriiñ qaukian atutlalugu, itqanaigusrimaaglugu atuhksrani savaallautapayaamun.

22 Nutauħum kimmutai qimaummiugaqtaksragigitin, aglaan piññaaktaaginiaġlugu nalaunjaruaħiq, ukpiqsriħiq, piqpaktaq suli qiñuiññaq, tapiġuġutin tamatkunuja ilumun tuħuġaqtuanun Agaayyutmun ikayuquplutiñ.

23 Aglaan uqaksraqtutiqasruñaqasri kinnaqtun nalukkapsigun. Iisimagiñ taatnatchim isruqaġaġilha uqaallatrahgmik.

24 Agaayyutim savaktaa uqaalaruksraungitchuq. Ilaa ihuaqutrirusrauruq iluqaitñik, nakuuluni suli anuqsruluni iisautriñuluni,

25 agganaiħluni nalġuqsruiyumi igħugiriminiñ. Itpiaqtuq Agaayyutim mu-migviqaqtitchihksrañanun ilitchuqsriħutiñ ilumutuuruamik.

26 Aasrii qauġrimmatinitiqiñniaqsut kanjicsiaqatqihkun, annagutiñ nigatchiananiñ Tunġaum, tigugaluakkani tupigitqupluni.

3

Uvlut Aqulliich

1 Aglaan kanjicsisriun una. Aqulligñi uvluni sakiqnaġutit ilihiaqtut.

2 Iñuich ilitħukisirut inmiknuħhiñaq, pisugruaġutinigutiñ, uqaviliġutiñ, arguanasriħutiñ, uqaġniġluliġutiñ, tupiktaġutiñ añayuqaamiknik, quyyataġutiñ, ukpiqsrisaġutiñ,

3 ihuaqutrisaġutiñ, ilunħukkutaġutiñ, saglutusriħutiñ, tatamnaqsriħutiñ, suli iqsiñnaqsriħutiñ, ilinisa nakuuruuq uumigiliutilugu,

4 ilinich ataaguutitaugugutiñ, isrumamikni sivutmuusruusriħutiñ, suunasrugiliutil-lapiaġutiñ, quviasruñniallitlugutiñ agaayyutiqaħksramikniñ,

5 ukpiġusriq qiñiġnautigihhiñagnialigħlugu, aglaan ayaksimapmiħlaan ilumutuuruuq. Taat-natchiñiñ iñuñniñ piisimaagumuutin.

6 Taatnatchich ilanich siñiqsrahgmiktigun payariraqtut piyaruanik aġnanik pigiililapiaqtuanik suli igliġutikkauliqsuanik qanusripayaatigun kimmutitigun.

7 Taatnatchich aġnat ilihñiuraġniħlaġmiñ ataramik ilitchuqsrianitlaiqsuat ilumutuuhgmik.

8 Taipchuak Jannes-lu Jambres-lu akilliħiutipmatun Moses-mun, taatnatuntuuq taipchua iñuich akilliupmiut ilumutuuruamun, isrummatinich pigiililħutiñ, ukpiqs-riñħualihutiñ Agaayyutikun.

9 Aglaan taatnatchich ayuuġumiñaitchut, takku kisupayaam kanjicsimaiħhat qiñiġisigaat, ipchuñnaktuntuuq Jannes-lu Jambres-lu pipmatun.

Iisauttit Aqulliich

10 Aglaan ilvich maligūakkagiginiñ iisauttitiga, qanusriuhiga, suli piyummatiga iñuuhigmi. Tuvraġniakkaġiginiñ ukpiqsriħiga, anuqsruhiga, piqpaktaġa, suli igħlutuiħiga,

11 piyuaqsiuhiga, suli nagliksaaqsiuhiga ukpiqsriħlakun. Iisimaanikkiñ iluqaan atummiruq uvañnun Antioch-mi, Iconium-milū, suli Lystra-mi, tatamnaqsriħlugu naglik-saaqsiuhig igħlutukkaġa. Aglaan tamatkunakña iluqaitñiñ Atanġuruam annautikkaġigaña.

12 Iñuich agaayyutikuagūktuapayaat Christ Jesus-mi piqataulutiñ piyuaqsiugisirut.

13 Tamatkuali killukuaqtuat pinħuaqtit pigiilitmugutiñ kinnitñihkun atlanik, suli kin-niħutiñ inmiknun.

14 Aglaan ilvich iisauttusriaġianikkan ilumutuuruuq payanaiġlugu sivutmuutigumiginiñ. Iisimagiñ kisuniñ iisauttusriaġihħaġun,

15 suli iisauttusriaġimaħhatigun ilaalugruuħiqniñaglaan Agaayyutim uqaħi. Tamatkua kanjicsipchaħhiñagaatin anniqsuqtiligmun ukpiqsriħikun Christ Jesus-kun.

¹⁶ Uvvatakku uqalipayaaq Agaayyutim Makpiġaanani ittuq ilaan aniġniliutaagun, suli anniqsuutauruq ilisautriruni, iñiqtigiruni, nalġuqsuiruni, suli alġaqsuiruni nalaunġaruualiksramun,

¹⁷ iñugli agaayyutikuaqtuaq naamasriplugu paqnamallautlasriplugu qanusripayaa-mun savaallautamun.

4

¹ Tiligikpiñ sivuġaani Agaayyutim suli Christ Jesus-ġum Atanniiruksrauruam iñupayaanik iñukuuruuanik unniñ tuqunaruuanik, suli piqutigiplugu aggitqiliksranġalu aġaayuqautaalu:

² tililġapiaġikpiñ quliaqtuaġitquplugu tusraayugaallautaq, uqaginiapiaġlugu piviksranġagun naagaqaa piviksraitmatun inġaan, ilitchuġipkaġniutigilugu, alġaqsruutigilugu, pitchuksaagutigilugu, suli anuqsruhipayaakun ilisauttutigilugu.

³ Uvvatakku piviksraq tikiomagisiruq iñuich naalaġnisunġiliksranġat ilumutuuruamun ilisauttutmun, igliġutluliġutin inġmin pisuġimikkun, katitchiñialigutin ilisautriksraġmiknik tusraasrukkalhiñagmiktigun.

⁴ Ilinich naalaġnitlukkummataiġutin Agaayyutim ilumutuulhanun, aglaan naalaġ- ulitluluglich utuqqaqtat unipchaaliat.

⁵ Ilvilliasriñ qauġrimmaagiksursaurutin qanusripayaami irviqanġaqpich, iglutuġlugu nagliksaaqsiuġiq, quliaqtuaġilugu tusraayugaallautaq, suli tanġilugu savaaksrapayaanġa savaktaan Agaayyutim.

⁶ Uvaġaliuvva tikiummigiga tuqputauġiksraġa Agaayyutmik piqusriġlunġa. Aullaġiksraġa marrumakġa iñuulġimñ tikiummiruq.

⁷ Atriplugu aqpalitraqti nunitchiruaq, uvaġaptuuq iñuulhamni ukpiqsriġiq Agaayyutikon pigituiñagġiga.

⁸ Pakma akiññaktaksraġma niaquġutiksranġan nalaunġaruulhum taqġigaaġa, Agaayyutim nalaunġaruam Atanġum qaisaġa uvaġnun taivrumani uvlumi, uvaġnuluhiñauġitchuaq aglaan iluqaitñun aggitqiliksranġanik inuġruuqtuanun.

Uqattutai Timothy-mun

⁹ Uggisigilugu utlakkumigikma.

¹⁰ Uvvatakku Demas-ġum marrumiġa nunamik kimmutiqatluliqhuni unitchaanġa. Thessalonica-mun aullaqtuq, Crescens-li Galatia-mun, Titus-aasrii Dalmatia-mun.

¹¹ Kisimi Luke-ġum nayuġaanġa. Tuvaaqatigiyumiġiñ Mark ikayuqtiksraġa savaakun.

¹² Tychicus-li tuyuġigiga Ephesus-mun.

¹³ Qakugu agġiaqsiyuvich saagaġumigiñ quppiġaagġa unisaġa Troas-mi Carpus-mun, makpiġaatlu suvaluk qisiññiñ piġugat aglaktuġvitka. ¹⁴ Alexander-m savviuqtim atqunaq navianniuqtitkaanġa. Atanġum utiqtitichivigigisigaa atniutaigun.

¹⁵ Ilvittuuq qaunakkutiqaġumuutin ilaagun, takku iħuaksriñġillapiaġikun akilġilġisugai uqattutivut.

¹⁶ Sivuġaniutiqaalhamni Rome-ġum aġalataiñun tapqitchunġa, iluqatin unitchaatġa. Agaayyutimtuq akitñautailanġiaġliglich taipchua.

¹⁷ Aglaan Atanġum nayuqunġa sayyiqsuġaanġa uqautigianitlasriplugu inuġaiġlugu iluqatin Jew-ġunġitchuat tusraarakranġat. Uvaġa annautikkaurunġa tuqputau- viksraġaluamniñ.

¹⁸ Suli Atanġuruam annautiniagaanġa iluqaaniñ pigiitchuamiñ, annautilunġa pakmani- ittuamun aġaayuqautmiñun. Nangauñ illi ilaanun qanġavak isruilaa-mun. Amen!

Aqulliich Ilammiuġutit

¹⁹ Tuyuqunġa iħuaqutmik Prisca-mun suli Aquila-mun, suli tupiqataiñun Onesiphorus- ġum.

²⁰ Erastus Corinth-mi ittuiñaqtuq, suli unitchiga Trophimus Miletus-mun atniñaliqman.

²¹ Aggiluañniuragumuutin ukiugraguqtitnagu. Eubulus-ñum Pudens-lu Linus-lu suli Claudia-m nayaaññaatin, atlallu aniqatiut.

²² Atanguruamtuq piqasriqsuglisin irrutchipkun. Agaayyutimtuq ihuaqqutilisi.

Paul-ŋum Tuyuutai Titus-mun

¹ Tuyuutit ukua aggiqsut Paul-miñ savaktaaniñ Agaayyutim, uqqiraqtigiplugu Jesus Christ-ŋum. Agaayyutim piksraqtaagigaanŋa ikayuquplugich ilaan iñuksraqtaanŋi ukpiliquplugich suli ilisauttutiqağlugich ilumutuungagun ukpigusripta,

² tunŋaviqaqtuakun niğiugaqağikun isruitchuamik iñuukigmik. Agaayyutim saglut-laitchuam akiqsruğniğaatigut taavrumiŋa iñuukigmik sivuani aullağniñhan piviksrauruam.

³ Aasrii nalaullapiaqługu piviksraq sagviğaa taamna tusraayugaagiksuağmigun. Taat-naqtuksraquğłunŋa savaaksritchaanŋa, uvaŋaasrii uqağiplugu tillisaagun Agaayyutim Annisquqtipta.

⁴ Titus, aglaktunŋa ilipnun iğñaurapiamnun ukpiqsriğikun piqatigikkamnun. Agaayyutimtuq Aapauruam suli Christ Jesus Annisquqtipta iħuaqutikun qiiñuiññiqsimaagumigaatin.

Titus-ŋum Savaanŋa Crete-mi

⁵ Uvaŋa unitchikpiñ Crete-mun iħuaqsruquplugich sut iħuaqsrugaksrauruat taamani, suli nalunaiqsitquplutin ukpiqtuanuruat qaukiksranitñik nunaacqipayaani. Tillisitka itqağilugich,

⁶ qaukiksraqtaanuruaq patchisaitchuksrauruq, aŋun atautchimik ilaqaqtağuni, suli qitungai ukpiqsriñulutiŋ uqautausruŋaqatiŋ pitchigiğilugich tupiktaihikun.

⁷ Uqaqtiksraqtaaq Agaayyutim savaanŋanik aŋalatchiruksrauplugu patchisaitchuksrauruq, pisuğmigausruŋaqani, uumitchaktangiguni unniñ imiliğaqtausruŋaqani, qinnaktasruŋaqani unniñ killukun piqağugruasruŋaqani.

⁸ Ilaa tukkuğiññaqsuksrauruq, piqpakrsriñuluni nakuuruamik, iŋmiñun aŋalalğuluni, nalaunğaluni, ipqilluni, suli alğaqsrutmik tuvrairuanuluni.

⁹ Uqaqtiksraqtaam payaŋairvigiraksrağigaa uqauttutini ukpigiraksrauruq suli iviqtisrimaaqtuaq ilisauttutmun. Taatna ilitqusriqağumi ilaa pitchuksaagilugisiruq atlanik ilumutuuruakun ilisauttutikun, suli qiiñiqtılugusiyaa taŋiğiliqqutaat akilliiruut uqağimun.

¹⁰ Uvatakku iñugiaktut tupiguutaitchuut iñuich kinnitñikhutiŋ atlanik nipiqağimikkun kinniqikun, suvaluk taapkua ilisautriruat iñuk nalunaitŋutchiqsuksrauplugu annautrauni-aqpan.

¹¹ Iliisauttutaat nutqaqtitaksrağipiagiñ, takku ilinisa akasrimagaich aŋayuqağiich ilisautriğimikkun ilisauttutiginğilaaksrağmiknik killukun piqağugruaqhutiŋ.

¹² Crete-tağmiut ilaŋat sivuniksriqiraat nipliğniqsuq, Crete-tağmiurguuq ataramik sagluruaŋuniplugich, niğrugaaqłuktun inniplugich, suli iqiasruuplutiŋ niğitłaturauŋuplugich.

¹³ Aasrii taamna nipliun ilumutuupluni. Taatnağlugich iħuaiksranatnun ilvich iñiqtiğumigitin ipiksilugu, ilinğili sayakturuamik ukpigusriñikkumuut,

¹⁴ itlungiğutiŋ Jew-ŋuruat unipchaalianitñunlu ilisauttutaatnunlu suli iñuich tillisaatnun, ayyairuat ilumutuukigmik.

¹⁵ Supayaaq ipqitchuq iñuñni ipqitchumaruani, aglaan ipqitchuanitchuq tamatkunani qaayugnaqtuani suli ukpiqsriñğitchuani, takku ilinisa isrummatinich suli qauğrimmaagiutillautanich qaayugnaqsianiksmaplutiŋ.

¹⁶ Ilinich ilitchuqsrimanigaluaqhutiŋ Agaayyutmik, aglaan iñuuniałhata piilaagigaa, ilinich uumiktanikhutiŋ, tupiktaiqhutiŋ, iñiqtaqağumiñaiqhutiŋ nakuuruamik.

2

Nalaunjaruat Iliisauttutit

¹ Aglaan ilvich ilisauttutigiraksrağigiñ ilisauttutiksraq ilumutuurautigun uqaqtiğun.

² Uqautilugich utuqqanaaġuqtuat aṇutit qauġrimmaagiqulugich, isrumaugalgulutinj, ilinjitiñik aṇalalgusritqulugich. Iḷumutuġuġutin ukpiqsriġmikkun, piqpaktaġmikkun, suli iġlutuilgusriġmiktigun.

³ Taatnatuntuuq uqautilugich utuqqanaaġuqtuat aġnat ukpiqtuam irrusrianik piqaqulugich, sagluturuanjutqunġillugich, naagaqaa tigutarriutitqunġillugich taanṇaġmun, iḷisautritqulugich nakuuruakun,

⁴ atriraksrallautagūġutin nutautluktuanun aġnanun piqpaksriġksraṇatigun iḷaqatiumiknik suli qitunġaġmikkun,

⁵ inmiknun aṇalalgusriḷutin ipqilikon suli iḷaqatausruqsilutin kiñuniġmi, tupiqsritḷasriḷutin aṇutumiknik. Agaayyutimli uqaḷha iñuich suunḷiḷaġinġitchumigaat.

⁶ Taatnatuntuuq pitchuksaaglugich nukatpiat aṇalallautaliksrāṇatnun inmiknik.

⁷ Ilvillu supayaatigun atriraksrallautagūġutin savaallautakun. Iḷumutuġullapiagūtin suli piyummatiqagūtin iḷisautriḷiqni.

⁸ Uqautriḷutin naġġuksruġnaġumiñaitchuakun, akillilḷiqsuqtitin kannusrutlasriḷugich, pigiitchuakun nipiksraillutin uvaptigun.

⁹ Uqautilugich savaktaagruich tupiksritqulugich aṇaayuqaġmikkun suli quyalilugich sukupayaaq. Ilinich kiumakḷiqsksraunġitchut

¹⁰ unniñ tigliktuġvigiraksraġinġitchaich. Aglaan ataramik urriqsuqtaksraġigaat nakuuḷiqtin suli qanutitanaiḷiqtin kamagikkauḷiksraṇanun iḷisauttutim Agaayyutikun Anniqsuqtiptigun suraġaḷipayaagmikni.

¹¹ Uvvatakkun Agaayyutim iḷuaqqutaa iḷisimanaqsirūq iñupayaat anniqsuḷiksraṇatnun.

¹² Taavrumuuna iḷuaqqutmigun Agaayyutim iḷisautigaatigut agaayyutailaakuaqunġitluta suli nunakuuḷhum kimmutaaguaqunġitluta, iñuutqupluta uvaptiknik aṇalalgusriḷuta, nalaunṇaluta, agaayyutiqaġuta pakma uumani nunami,

¹³ taqqiḷaptikni quvianaqtuamun uvluanun niġiugaġikkapta, kamanautaa kamaanaqtuam Agaayyutipta Anniqsuqtipta Jesus Christ-ṇum sagviqpan.

¹⁴ Ilaa qaitchuaq inmiñik piqutigiḷluta, annautisraqhuta pigiitchuapayaamiñ suli pigiagutitqupluta inmiñuḷhiñaq, ipqiguta, piyummatiniguta nakuuruakun.

¹⁵ Tamatkua iḷisauttutigiyumigitin, atuġlugich aṇalatchiñiqni, pitchuksaagḷiqni suli alġaqsruḷhatni tusraarivich. Nalliatnun-unniñ piñiḷiḷaġipkasruṇaḷnak.

3

Ukpiqtuam Agaayyutikuaġialiksraṇa

¹ Itqaaqtuutilugich iñugikkatin maliġutchiḷiksraṇatigun aṇalatinik suli qaukḷiġñik, tupiksriḷikon ilinjitiñik, itqanairrutitqulugu savaallautapayaaq.

² Uqautilugich pigiḷlakun uqautiksritqunġillugich, aglaan qiñuiyusrimaaglugich, iḷauraaqnaġlugich, suli ataramik agġanairrutriḷikon irrutriqulugich iñupayaanik.

³ Uvvaptuuqtakku qaanikkaptikni kinniḷipluta, tupiktaitluta, nalaunṇaisimarugut, savaksiqsimaplugu kimiksriḷiq quvianaġikkanġigun killuum qanusripayaatigun, iñuuniaqhuta uumiktakun suli siqñaktakun uumikkutiḷluta avatmun.

⁴ Aglaan Agaayyutim Anniqsuqtipta agġiqami piqpaksriḷiġmigun suli iḷuaqqutriḷiġmigun anniqsuġaatigut.

⁵ Uvagut savaaqallautahaptiguunġitchuaq aglaan ilaan nagliksriḷiġmigun anitqiksitkaatigut salummakkaukapta imiġmik aasriiñ Ipqitchuakun Irrutchikun qaitchipluta nu-taamik iñuuhġmik.

⁶ Uvvatakkun Agaayyutim agliḷlugu qaitchigaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik, uumuuna Jesus Christ-kun Anniqsuqtiptigun,

⁷ taavrumuuna iḷuaqutaagun uvagut nalaunṇasripkaqhuta Agaayyutmi, suli piññaaktaagilugu isrutchuaq iñuuiq niġiugaġikkakput.

⁸ Tarra taamna ilumutuuruuq nipliun. Uvaŋa ataramik uqaqugikpiñ tamarrumuuna nalupqisruutaigutin, iñuilli ukpiqsriruut Agaayyutmik ataramik kipigiyumuut piviqaqtiksraŋagun savaallautam. Taatnatchich savaallautat nalaunŋarut suli ikayuu-tiksraurut iñuñni.

⁹ Aglaan piisimaagvigilugu isilgailikun uqaksraqtuñiq, immakŋaqtatigun atiqtigun kaŋŋiuliq, aivvatraliq, suli akimaniutrañigmiñ maliguksratigun qaisauruatigun Moseskun. Tamatkua ikayuutaunġitchut unniñ pitluktuunġitchut.

¹⁰ Malgugugluguunniiñ algaqsruutiqağumigiñ iñuk akatchiruaq avgumañigmik ilamiñi, suqutigitqisruŋaqnagu malinŋuğutillanġitpan.

¹¹ Uvvatakku ilisimağiñ taatnasriq iñuk iluaqsruutaunġitchuq suli killuqsautaiñ kaŋiqsimapkağağigaat nalaunġihagun.

Ilisauttit Aqulliich

¹² Qakugu tuyuğiyupku Artemas naagaqaa Tychicus ilipnun, utlallaksapiagağumigikma Nikopolis-mun, takku sivuniqaqtuŋa ukiisukluŋa tarani.

¹³ Ikayuğniallapiagağumiikkiñ Zenas, maligutaksraliqirilu suli Apollos aullağniañhakni iglauliksragnağmknun, suli supayaamik inuŋaiyallapiagağlugik.

¹⁴ Ilisautilugich iñugikkavut piviqaqtitchiñiksraŋatigun savaallautamik, aasiñ piqaqtitchilutinj atlat inuğikkaŋitñik iqaisruktuasruŋaqatinj.

¹⁵ Iluqağminj piqasriqsuqtima nayaanŋağaatin. Nayaanŋaqmivut ukpiqtuaqatiuvut. Agaayyutim iluaqqutaan iluqasri nayuğumigaasri.

Paul-ŋum Tuyuutai Philemon-mun

¹ Uvaŋa Paul tigutaanuruana piqutigiplugu Jesus Christ, aasriiŋ Timothy aniqatigikkaqput uvamniittuqtuuq. Aglaktuŋa uumiŋa tuyuutmik Philemon-mun piqpagikkamnun savaqatigikkamnun,

² suli Apphia-munlu piqpagikkaptiknun Archippus-munlu anuyyiuqtauqatiptiknun, ukpiqtuanjuranunlu katisruuranun tupipnun.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapagikkapta Atanguruamlu Jesus Christ-ŋum iħuaqquitiqpaglisi tutqiutiqaqtillusıu.

Philemon-ŋum Piqpaksriħhalu Ukpiqsriħhalu

⁴ Quyagiga Agaayyutiga itqagıplutin iniqsruqama,

⁵ tusraaplunı piqpaksrisılaapnik iluqaitniik Agaayyutim inuiħnik suli ukpiqsrisılaapnik Ataniğikkaptiknik Jesus.

⁶ Piqatigiħıqput ilipsitni ukpiqsriruanjuruani piğtuksrauruq ilıchugıtlasrılusri ikayuu-tipayaanik pigikkapsitniik Christ Jesus-mi.

⁷ Aniqatmaan, quviatchaigikma arautiqaqlunı piqpakkutiħapku, atakkii ilisimagiga quviatchaiħhiñ iluqaitniik Agaayyutim inuiħnik.

Paul-ŋum Iniqsruutigaa Onesimus

⁸ Taatnamik inığvigıllagukkikpiñ sumik piraksrapnik tiliħhiñaugaluaqhutin, aniqatigı-plutin Christ-mi.

⁹ Uvvasuli Christ-ŋum piqpaksriħhagun tilisunğitchikpiñ, aglaan uvaŋa anıyuuqaaqtuami, isiqtauplunı pisigiplugu Jesus Christ inığvigısrukkikpiñ.

¹⁰ Tarra iniqsruğikpiñ pigiplugu Onesimus iğniğiliutikkağa ukpiqsriħıqman Christ-mik qılıqsımamni pituutani.

¹¹ Taimma qaaglaanimña ikayuutaunğitchaluaqtuq ilipnun. Aglaan pakma ikayuqtığıqtuq ilipnunlu uvaŋnunlu.

¹² Utığmun tuyugısraaqsigiga. Akuqtullanıağumagiñ irrusriñıgutilugu uvamnik liilaa pipmatun.

¹³ Nayuqtıgisrukkaluagıga uvaŋni illugu. Savautınayağaaŋa inıksrağaluapni qılıqsımamni piqutigiplugu tusraayugaagıksuaq.

¹⁴ Aglaan suyumiñıapiaqtunı apiqsrullakkaluagnak. Nakuurualıqıiñ piyummatıg-ıllapiagılgugu nunurıpkasruŋaqnak uvaŋnun.

¹⁵ Taatnaqhuni aullaummiuraallaguknağniqsuq ilipniñ, ilipnun utılasrıpluni inığılgugu.

¹⁶ Uvakŋaniñaglaan savaktaagrıuħhiñauğıqsuq ilipnun aglaan nakuqsıtlıktuq savak-tağruñmiñ. Onesimus ukpiqsriaqsikami Christ-mik piqpaknaqsıruq aniqatıgıliuti-pluni uvaŋnun aglaan pitlukıgıuunniñ ilipnun, takku Agaayyutim pigıliutıpmıgaa ilip-tuntuuq.

¹⁷ Isrummatıgıgıupŋa piqatnaagıpiagılgunı, pağlayumagiñ utıqpan uvaktun ilılgugu.

¹⁸ Suli qıtkutıksrıñıqpan suurapnik taimani qımakami suli niğgiuqsrumaqaqpatın aki-ılliutıyumagiñ uvamnun.

¹⁹ Uvva aglaktuŋa argamnik itna, Uvaŋa Paul akıliğniıapiağıgıpiñ. Itqaaqtuutınğitchikpiñ qanıtun niğgiuqsruutiqaqtilaaqnik uvamnun.

²⁰ Aniqatmaan, quyalısallanıanıŋa pisıgilugu Atanıq, quviatchaksagılgunı aniqatıgı-plunı Atanguruakun.

²¹ Aglaktuŋa uumiŋa ilipnun nalupqıgiñğıtılgugu tupıksrısuuħhiñ ilısımagaluannıan savaaqatılgunıaħhiñ inıqsruağıkkamniñ.

²² Aasriipsuuq niġiugaqaqtuġa qin̄itlasilġilimnik ilipsit̄nik inġiqsruġġapsigun. Taat-naqhutin itqanaiaġumuutin iniksramnik.

Ilammiuġutit

²³ Epaphras-ġum tigutaanġuqatigikkaġma pisigiplugu Christ Jesus tuyuġaatin nayaanġaġmiñik.

²⁴ Mark-ġumlu, Aristarchus-ġumlu, Demas-ġumlu, Luke-ġumlu savaqatiuma tuyuqmi-gaatin nayaanġanik.

²⁵ Uvvatuq iġuaqutrisaan Atannapta Jesus Christ-ġum irvigiliuġ irrusriqsi.

2

Kamanaqtuaq Anniqsugiaq

¹ Qiñigikput Igñiguruam kamanatluha isragulinñiñ. Taatnağuta piliqipiaqtuksraurugut qaunatqiağiglugich tusraakkavut. Tupigiguptigik tamatkua taggivağtağumiñaitchugut ilumutuuruamiñ.

² Uqalipayaaq isragulgich uqautigikkañat payañaitchuanuruq. Aasriiñ kiñapayaaq navguiruaq maligutaksramik tupiksriñgitlunilu nalliusriaqagisiruq anasriññuqsautmik.

³ Taatniitpan qanuğuta annañniaqpisa anasiññuqsagviksaptikniñ suksrağingitchuptigu anniqsugiaq? Atangum Jesus uqautigiqqaagaa taamna anniqsugiaq. Aasriiñ tamatkua tusraaqqaqtuat uqaligmik qaaniqsitkaat nalupqinaiqlugu uvaptiknun ilumutuuniplugu.

⁴ Agaayyutimtuuq ilisimapkağniğai atlakaagisigun quvinqnaqhutin savaatigun, suli Ippitchuam Irrutchim aatchuutaigun pisuğimigun.

Sivulliuqtaat Anniqsukkauruat

⁵ Aasriiñ Agaayyutim piksraqtaagigitchai isragulgich aņalatiksraulugich nunami tik-itçagumaruami. Taamna uqautigigikput.

⁶ Aglaan Agaayyutim uqalhani aglausimaruq, itna,
“Agaayyuun, suvaata isrummatigitlaniqpiun iñuñhiñaq?

Naagaunniñ suvaata qaunagitlaniqpiun iñuum igñiñja?

⁷ Sivikitchuami kamanaitluktitauraallakkaluaqlugu isragulinñiñ,
niaquusriğniğai kamanautmik kamakkutmiglu,

⁸ suli inillakkiñ aņalatağitlasriplugu supayaaq.”

Psalm 8:4-6

Taamna uqaliq uqautigigaluaqtitlugu Agaayyutmun inillañniplugu iñuk aņalatchirauplugu supayaamik, pakma qiñingitchikputsuli iñuum aņalatchitlapiatilaaña supayaamik.

⁹ Aglaali qiñigikput Jesus “sivikitchuami kamanaitlullaklugu isragulinñiñ.” Agaayyutim iluaqquutmigun tuqupkağniğaa pisigiplugich iñupayaat nanipayaaq. Taatnaqlugu niaquusriğniğaa kamanautmik kamakkutmiglu.

¹⁰ Agaayyutim aņalanniğai supayaat, suli supayaat sagvigñiğaat kamanautaa. Aasriiñ nalauttuq Agaayyutmun naamasipkaqamiun igñi nagliksaahkun tikiutitquplugich iñugiaktuat igñigich qilañmun. Taamna igñiq aullağniiriguğniğaa anniqsugiañatnun.

¹¹ Taamna ipqiqsitchiruaq iñuñnik Agaayyutmun suli tamatkua ipqiqsitauruat iluqatin aapaqagñiqsut atautchiiñamik. Taamna pisigiplugu Jesus-ñum kanñugingitchaa taiyuliksrñat ukpiqsiruat aniqatiumiñik.

¹² Nipliqhuni Agaayyutmun, itna,
“Iitçugipkautigigisigikpiñ aniqatiumnun;
nağagisigikpiñ akunğatni ukpiqtuanuruat.”

Psalm 22:22

¹³ Itnaqhunisuli,

“Tunñavigigisigiga Ataniq.”

Isaiah 8:17

Sulipsuuq,

“Uvaniittuñja ililgaani Agaayyutim qaisañiñi uvamnun.”

Isaiah 8:18

¹⁴ Taapkua ililgaat timiqagtut auqaqhutinlu. Taatnatun ilaa iñuguqtuq timiqaqhuni ilinisitun. Tuqukami sannigutami timimigun piyaqquulasriñiğaa tuqupkaitlaruaq iñuñnik, taamna tuunğaaq.

¹⁵ Jesus-ñum annautisrağniğai tamatkua iñuich tigutaanuruat iñuuniqtutillaagmikni iqsilhatigun tuquğimik.

¹⁶ Atakkii Jesus-ñum isrumaaluutigingitchai isragulgich, aglaan ikayugugai iñuich kiñuviağikkañi Abraham-ñum.

¹⁷ Taatnamik Jesus iliruksrauruq aniqatiunjisun supayaakun. Taamna pisigiplugu ilunņuksripluni tuniqsimaruņupluni lu agaayuliqsiqpaguqtuq ilinjitņun. Jesus-ņum tuquļigmigun piigņigai iņuich killuqsautinich qinuiqsitlugu Agaayyun.

¹⁸ Jesus ilaaptuuq nagliksaaqtuq uuktuaqsiukami. Taatnamik ikayulgunigai tamatkua ukpiqsriruat uuktuaqsiupmata ilaatun.

3

Jesus Kamanatluktuq Moses-miņ

¹ Aniqatiumaan, pigigaasri Agaayyutim. Qilaņmuqugaasri. Taatnamik isrummatigiraksragigiksi Jesus tilirauruaq Agaayyutmiņ, ilaaptuuq agaayuliqsiqpauruq ukpiqikkaqput payaņaitlugu.

² Jesus tuniqsimmatriruq Agaayyutmun piksraqtaagirimiņun atriplugu Moses-tuuq tuniqsimmatriruq Agaayyutim iluqaani tupqani savautrikami Agaayyutim iņuiņik.

³ Taamna iņuk nappairuaq tupigmik kamakkusriaqatluktuq tupigmiņ. Taatnatuntuuq Jesus kamakkusriaqatluktuq Moses-miņ. Moses savautriļļautağaluaqtuq Agaayyutim iņuiņik Jesus savautriļļautatluktuq.

⁴ Tupipayaaq nappairiaqtuq, aglaali Agaayyutim sua iluqaan nappakkağigaa.

⁵ Moses-guuq tuniqsimaruq iluqaani tupqani Agaayyutim, aglaan savaktaulhiņaqhuni. Moses nipliqsimaruq sunik uqautauniaqtuanik sivuniksrami, [amiami Christ-mik].

⁶ Aglaan Christ tuniqsimaruq igņigupluni aņalatchiruaq iluqaanik tupigmik. Iluqata ukpiqsriruani Agaayyutmik, uvagut tupigigaatigut Agaayyutim ukpiqsrisiqagupta niğiugaqaguptalu isruanunaglaan.

Minguiqsiagviiqatut Agaayyutim Iņui

⁷ Tarraasriiņ Ipqitchuaq Irrusriq uqaqtuq, “Uvluvak tusraayupsiuņ Agaayyutim nipaa,

⁸ siqquqsilaagnaqasigik isrummatigikkasri, taipchunatitun akilliliiqsuiruatun Agaayyutmik uvlumi taivrumani suviksrailaami.

⁹ Apaapsi uuktuapiağatağaatņa arguağipluņa qinğaluaqługich savaatka.

¹⁰ Taatnaqluņa malğukipiani ukiuni uumitchautriruņa taipchuniņa iņuqatigiņik, aasriiņ uqaqluņa, ‘Pigisupayaakkanat killuuruq. Kaņiqsimaitchaat ilitqusriğa.’

¹¹ Tarra akiqsruqtuņa uvaņnun uumitchaļlamni, itna, ‘Isiqtitchumiņaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitņun minguiqsiagviiqatut qukkamnun.’” *Psalm 95:7-11*

¹² Taamna Ipqitchuam Irrutchim uqağikkaņa. Taatnamik qaunatqiagiutisitchi avatmun. Avallangitchumuusriļi iņuuruamiņ Agaayyutmiņ pisigilugu killuqsauņ ukpiqqtaiğiglu uummatipsitņi.

¹³ Aglaan pitchuksaagutisritchi avatmun taiyuğnaņņansuli “Uvluvaņmik” suli tusraatlaņņapsi Agaayyutim nipaaniņ tupiksritlaņņapsi lu. Tupiksriņgitchupsi nalliysi siqquqsiviaqtuq ilaatni killuqsautmun sagluqipkağuni.

¹⁴ Takku iluqata pigigaatigut Christ-ņum ukpiqsimaurağniağupta ukpiqsriļļaptiktun aullağniilhaniğlaan tuniqsimalutalu payaņaiğuta isruanunaglaan.

¹⁵ Itnaqsimaruq, “Uvluvak tusraayupsiuņ Agaayyutim nipaa siqquqsilaagnaqasigik isrummatigikkasi taipchunatitun akilliliiqsuiruatun uvlumi taivrumani suviksrailaami.” *Psalm 95:7-8*

¹⁶ Kisut tusraaniqpatruņ Agaayyutim nipaa akilliliiqsuiupmata ilaanik? Aa, iluqatin taipchuanurut iņuich Moses-ņum annisikkaņi Egypt-miņ.

¹⁷ Kisutmi Agaayyutim uumitchautiniqqagich malgukipiani ukiuni? Aa, iluqatin taipchuanuniqsut killuqsaqtaqtuat tuquplutiñaasriiñ suviksrailaami.

¹⁸ Agaayyun akiqsruḡniqsuq inimiñun, “Isiqtitichumiñaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitñun minguiqsiagvigitqukkamnun.” Kisut Agaayyutim uqautigivagich taatna? Aa, iluqatin taipchuanurur tupiksriñgitchuat Agaayyutmik.

¹⁹ Tarra ilitchugigikput ukpiqsriñgisilaanjat, taatnaqhutiñaasriiñ tikitchumiñaiññiqsut kinilirviksragmiknun, taavrumuḡa nunamun Agaayyutim akiqsruutigikkamnun ilinjitñun.

4

¹ Taatnamik Agaayyutim akiqsruutaa minguiqsiagviksrakun itchugaaqtuq. Anayasuktuaqta nalliḡsi tikiñgitpiaqtuq taavrumuḡa minguiqsiagvinmun.

² Takku iñuktitun suviksrailaami inilḡaallapiaq uvaguttuuq tusraapmigikput ilaan nipa tusraayugaagiksuakun. Aglaan tusraakkajata anniqsungiññigai, takku Agaayyun ukpiḡingitlugu.

³ Uvagut ukpiqsriruani minguiqsiagataurugut Agaayyutmi nipliutaatun, “Akiqsruqtuḡa uvamnun uumitchallamni,

‘Isiqtitichumiñaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitñun
minguiqsiagvigitqukkamnun.’” *Psalm 95:11*

Itnaḡniqsuq taamna savaani naasrimagaluaqtitlugich iñigatañhaniañaglaan nunam.

⁴ Aglausimaruq samma taavrumuuna tallimat malḡuḡuutaatigun uvlut itna, “Agaayyun minguiqsiagtuq savaaḡmiñiñ tallimat malḡuḡuutaatni uvlut.”

⁵ Tusraakkaptitun sivuani itnalgitchuq, “Isiqtitichumiñaitchitka nunamun akiqsruutigikkamnun ilinjitñun minguiqsiagvigitqukkamnun.”

⁶ Tarraasriiñ taipchua tusraaqqaaqtuat tusraayugaagiksuamik isingitchut Agaayyutim minguiqsiagvianun ukpiqsriñḡiḡmiktigun. Taatnamik isitlasrugaaqtugut minguiqsiagatauliksraptiknun Agaayyutmi.

⁷ Agaayyun inillaitqiksuq atlamik uvlumik taipḡuḡu “Uvluvanmik.” Iñugiaktuat ukiut pianikmata uqautigitqikkaa tumigiplugu David, uqaliqtigun tusraakkaptigun itna,

“Uvluvak tusraagupsiuḡ Agaayyutim nipaa
siqquqsilaagñiaqasigik isrummatigikkasi.” *Psalm 95:7-8*

⁸ Tarra Joshua-mtuuq iñui Agaayyutim minguiqsiagtinniḡpagich, Agaayyutim uqagitqikkayaitchaa atla uvlug David-kun.

⁹ Taatnamik iñui Agaayyutim isitlasrugaaqtut akiqsruutauruamun minguiqsiagvinmun.

¹⁰ Atakkii kiñapayaaq isiqtuag Agaayyutim minguiqsiagvianun, nutqaqmiuq savaaḡmiñiñ Agaayyun nutqaqmatun savaaḡmiñiñtuuq.

¹¹ Ki, sakuukta isiguguta minguiqsiagvianun Agaayyutim. Tupiksriñgitchuksraungitchugut atrilugich sivulliavut suviksrailaami isingitchuat taavrumuḡa minguiqsiagvinmun ukpiqqutailḡmiktigun.

¹² Uvvatakku uqalḡa Agaayyutim uumaruq sanḡillapiaqhuni. Qamuḡaagatlaruq iñuum iñuusrianunlu irrusrianunlu suli isivḡiuḡuḡu isrummataalu kimmutaalu, atriplugu ipillapiaqtuaq avatmulik avguiraqtuq saungiñik sagviḡuḡu patqa.

¹³ Suli Agaayyutim sivuḡaani qanusripayauraq uumaruaq iriqsimangitchuq, aglaan supayaaq sagviruq qñiqnaqhuni irraknun ilaan isivḡiuḡiyumaaqtuam uvaptiknik savaaptikniglu.

Jesus Kamanaqtuaq Agaayuliqsiqqak

¹⁴ Taatnamik, ki ukpiḡilakput payanaiḡuta Jesus, Agaayyutim Iḡñiḡa, kamanaqtuaq agaayuliqsiqqagikkaqput. Ilaa apqusaananiñniqsuq qilaktigun sivuḡaanun Agaayyutim.

¹⁵ Takku agaayuliqsiqqakput isumaaluqatautlaruq ilisimapluni qanutun sayaisilaaptiknik. Ilaa aniqusaaqsiupmiuq uvaptiktitun supayaatigun, aglaan killuqsangitluni.

16 Taatnamik sivuġanġiutisa iħuaqqutriaqtuamun Agaayyutmun nalupqisrunġiguta, iħisimalugu Agaayyun iħunġuktaqaqtuaq iħuaqqutriginiakkaqput ikayuġnaqsiraġigupta.

5

1 Iħisimalħapsisun Agaayyutim aglausimaruamiñ uqalħhaniñ, qaukħipayaanat agaayuliqsit piksraqtaanġuraġniqsuq akunġatniñ iñuich savautitquplugu Agaayyun pisigiplugich iñuich. Ilaa qaitchiruksrauruq aatchuutinik tuniħħautinigli killuqsautiñitñun Israel-aagmiut. 2 Ilaa iñuħhiñaupluni inġmiñik iħisimaruq sayaisilaagmiñik. Taatnaqhuni agġanairrutitlagai tamatkua killuqsaqtuat pisaġaluaqatiñ.

3 Iħumun aatchuqtuksraupmiraqtuq tuniħħautinik killuqsautmiñun pitrigaluallaġmi killuqsautiñitñun Israel-aagmiunġuqatmi.

4 Agaayuliqsiqpauħiq kamakkutiqaqtuq. Aasriiñ kiñaunniiñ iñuk agaayuliqsiqpaut-laitchuq inġmigun; piksraqtaanġuruksrauruq Agaayyutmiñ Aaron piksraqtaanġupmatun.

5 Taatnatuntuuq Christ kamanagñaqsangitmiuq inġmiñik agaayuliqsiqpanġun qaukħiġuqsaguni. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagigaa nipliutiplugu, “Iħvich Iġñiġigikpiñ.

Uvluvak nalupqinaigikpiñ iġñiġiplutin takkuatni iñupayaat.”

Psalm 2:7

6 Uqagipmigaaptuuq atlamiimma,

“Iħvich agaayuliqsigigikpiñ Melchizedek-tun iħiplugu, aasriiñ agaayuliqsaugisirutin isruitchuamun.”

Psalm 110:4

7 Jesus nunamiitnami agaayuniqsuq nipitusripluni qulvisigun Agaayyutmun annautitqupluni tuquħiġmiñ. Kiggusriaqagñiqsuq taluqsriplunikii Agaayyutmik.

8 Iġñiġuġaluanġaġmi naglik-saaqtuq atriplugich iñuich naglik-saaqmatun. Taatna naglik-saaqami iħiñiħiqsuq tupiksriħiġmik.

9 Pakma tuqanikami Jesus naamasiruw, aasriiñ anniqsuitħasiruw iñunġnik taimuħa tupiksriurapayaanik ilaanik.

10 Agaayyutim taiyuutchiqħuq agaayuliqsiqpanmik Melchizedek-tun iħiplugu.

Kiliktuutit Qapiqunġiħħuta

11 Uqautiksraukkaġaluaqtuġut taavrumuuna Melchizedek-kun. Aglaan sakiqnaqtuq kanġiqsipkautiġiħksraħa taamna ilipsitñun, takku tusraasrunġitchusri alapisaaqpaiħħusri.

12 Pakma iħisautriġuġumiñnaqsigaluaqtusri aglaan iħisautriaqtuksraurusri suli iħisautripsaaqtuksrauruamik ilipsitñik sivulliġsigun iħisauttutauruatigun Agaayyutim uqalħhiñi. Aniqammiuratun miluktuqtuksrausrugaagñiqsusri niqipiatutħaitħusri.

13 Kisupayaaq miluktuqtuq aniqammiuratun ittuq. Taatnatun iñuk ukpiqsri-aqsikami Jesus-mik iħitħuġinġitħasuli atlakaagħiħksilaanġak nalaunħaruamlu killuuru-amlu.

14 Aglaan niqipiaq pigigaat iñuġuaniksamaruat. Taatnatun iñuum iħisaġuullapiaqtuam uqalħhanik Agaayyutim kanġiqsitħasisaiñnaġaġigai sakiqnaqtuq suli puttuqsritħasriħaġigaa sum nalaunħatilaanħa killuqsautautilaanħalu.

6

1 Taatnaġuta uqautiġinġiġlavut sivulliich qaġanaqtuq iħisauttutauruat Christ-kun. Iñuġuġnaqsigaatigut. Iħisautriñġiħsa sivulliuplutiñ iħisauttutauruanik, itnautauruat mumiguni savaanġiñiñ tuquħhum suli mumiguni Agaayyutmun ukpiqsriħiħkun,

2 suli iħisautriħuni paptaagħiħiqtigun suli inillaiħuni arganġnik iñunġun, suli iħisautriħuni anġitqħhatigun tuqunħaranik atanniħiħkunlu isuitħuakun. Taapkua iħisauttutiġigai aniqammiurat.

3 Aasriiñ qulvaqtaaqta iħisauttutinun iñuġuaniktuanun iñunġnun, ami Agaayyutim pisuħiħkpaunġ.

⁴ Iñuk ukpiqsriruaguaniktuaq kaniqsippakkauñanikami Agaayyutim qaumanagun, uuktuanjanikamiñu aatchuutauruamik qilañmiñ, piqasriutianikamiñu Ipqitchuami Irrutchimi,

⁵ uuktuanjanikamiñu nakuuñha uqañhan Agaayyutim suli sanñiqañha Agaayyutim añaalatchisaan,

⁶ tarra—taatnasiq ukpiqsriruaguaniktuaq taggivağumi maliguagaluagimñiñ Agaayyutimik mumitqikkumiñaitchuq. Atakkii taatnatchim iñuum kikiaktuutitqilgitmatun pigaa Iğñiña Agaayyutim, suli mitautigiplugu ilaan tuquñha.

⁷ Iñuk ukpiqsrimaaqtuaq Christ-mik ikayuusiaqaqtuq nunatun qaunakkusiaqaqtu-atun silalukman, aasriiñ nauriraqtuq niqiksranik tamatkununa nunaliqiraunun.

⁸ Aglaali iñuk tunutchiruaq Christ-mik suksraungiqsitauroq nunatun naurirağaqtuatun kakitlağnaqtuanik ikikkaugisiruanik isruani. Taatnasriq iñuk anniqsungitchuq.

⁹ Piqpagikkamaan, uqaqapta taatna nalupqisungitchugut itilaapsitñik nunagiksuatun aasriiñ annautrauniaqtusri.

¹⁰ Agaayyun nalaunñaruqtakku. Puuyugumiñaitchaa qanuq ikayuillaapiasi Agaayyutim iñuiñik piqutigiplugu piqpaksriñiqsi ilaanik.

¹¹ Suli kaviugigikput atausriullaalusri ikayuifiaqplusri isruanunaglaan sivuanisun. Taatnağupsi iñuuniqtutitilaapsitñi nalupqinaifiağiksi niğiuqaqisi.

¹² Savautrituiñaqugipsiğifñ Agaayyutimik. Piyummatigilugu maliguutisritchi atlanun ukpiqsiruanun akuqtuiruanun ukpiqsriñkun anuqsrukunlu Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

Agaayyutim Nalupqinaitchuaq Akiqsruutaa

¹³ Itnaami, Agaayyutim akiqsruqamiñ Abraham atuğniğaa atini takku atqitchuq kamanatluktuamik ilaan atqaniñ.

¹⁴ Itnağniqsuq,
“Nalupqinaitchuamik quviasaapiağniagikpiñ aatchuğutin iñugiallapiqtuanik kiñuviaksrapnik.”

¹⁵ Aasriiñ utaqqilğataqami anuqsrukun akuqtuiruq Agaayyutim akiqsruutigikkañanik.

¹⁶ Iñuittuuq akiqsruğupmiut atuqlugu iñuum atqa kamanatluktuq inmikniñ. Anjigutauruam nalupqinaifiağigaa nalupqinaiyautikun aasrii uqavaağutiksraq piiqlugu.

¹⁷ Uvvali Agaayyutim nalupqinaifiağikkaa tamatkununa akiqsrukkağmiñun atlanñuğumiñaisilaaña sivunniutini aasriiñ nalupqinaifiağigaa atuqlugu atchi.

¹⁸ Agaayyun saglutlaitchuq. Taatnamik tunñavigigikput Agaayyun atuqamiñ akiqsruutini nalupqinaiyautinilu, atakkii uqañha atlanñutlaitluni. Ilaan akiqsruutaanlu nalupqinaiyutaanlu pitchuksaallapiağaatigut tigungmitqiağiquplugu niğiuqaq qaisauruq uvap-tiknun qamannirviuplugu.

¹⁹⁻²⁰ Niğiuqağikkaqput kitchatun iñuutchipstñun ittuq aullatlaitlunilu sanñiplunilu. Taamna niğiuqaq kisaqsimaruq qilañmi sivuğanillaapiq Agaayyutim liilaa talukuyaam tunuani inim ipqifiañiqsrauruam iluani. Kisaliqiri isiqtuq taruña piqutigipluta. Taamna kisaliqiri ittuq Jesus agaayuliqsiqpaguqtuaq atriplugu taimña Melchizedek.

7

Agaayuliqsi Melchizedek

¹ Tarra taavruma Melchizedek-ñum, umialgum Salem-mi agaayuliqsauplunilu kamañniqsrauruamun Agaayyutmun, nalaunniğaa Abraham utiqtuq akiñliqqaqğugich umialgich. Agaayyutiniğaa ikayuusriaqaquplugu.

² Aasrii Abraham-ñum Melchizedek aatchuğniğaa qulinñuğutaanik utqutipayaakkağmi. Taamna atiq Melchizedek sivulliuplugu itnautauruq Umialga Nalaunñaruahum, aasriisuli umialgupmiuq Salem-mi itnautauruami Umialga Qiñuiññam.

³ Iñuich naluniǵaich anǵayuqaak sivullianjillu unniñ sumi annisilaanǵa tuqqutilaanǵalu. Atriginigaa Iǵñinǵa Agaayyutim agaayuliqsiusugaaqħuni qanǵapak taimunǵa.

⁴ Isrummatigisriun qanutun kamañatilaanǵa taavruma anǵutim, unniikii Abraham-ñum sivulliaǵikkapta kamañatilaanǵa aatchuǵniǵaa qulinñuǵutaatnik utqutikkaǵmi.

⁵ Aasriili Abraham kinuviaqǵniqsuq Levi-mik aquagunaasriiñ Moses-mik. Tuvraqǵugu maligutaksraq Moses-ñum aglaanǵa Israel-aagmiupayaat qulinñuǵutikuruksrauniqsut taap-kununǵa Levi-tkuayaanun agaayuliqsiǵuqtuanun. Taatnaqtuksrauniqsut iluqatinǵa Israel-aagmiupayaat qitunǵaǵigaluaqtitulitun Abraham-mun.

⁶ Aglaali taamna iñuk Melchizedek Levi-tkuayaanunǵiñǵaǵmi akuqtuiñiqsuq qulinñuǵutmik Abraham-miñ. Iniqsruqtuq Agaayyutmun ikayuquplugu Abraham aqisruusriaqtuq.

⁷ Iñuk qaitchiruaq ikayuusriaksramik kamañatluktuq iñunmiñ akuqtuiruamiñ ikayu-usriamik. Taamna ilumutuuruq.

⁸ Aasriili Levi-tkuayaat akuqtuiratut qulinñuǵutinik aasriiñ ilisimarugut tuqqutilaanatnik, aglaali Melchizedek akuqtuiruq qulinñuǵutinik, aasriiñ uqǵaimaitchuq tuqunilugu.

⁹ Uqautigillaglagu taatnatun, Levi kinuviaqtuumǵmi kiñuagun akuqtuisuugalu-aqħuni qulinñuǵutinik, ilaan qulinñuǵutikuniǵaa Melchizedek-mun atakkii sivullianǵan Abraham-ñum taimmani taputiplugu.

¹⁰ Takku Levi anigaluaqtitnagu inniqsuq lilaa timaani sivulliaǵmi Abraham-ñum Melchizedek-ñum paaqmaun.

¹¹ Taatnamik Levi-tkuayaat akuqtuiñiqsut maligutaksramik Moses-kun atuqtaksraqtu-ummaitnik anǵalatchiñhatigun agaayuliqsit savautriñhatnik Agaayyutmik. Uvva savaanǵat tamatkua agaayuliqsit anniqsuiñhiñ aullapiǵniqpan naamasilugu, suvaata inuqsraǵniqpa atlakauruamik agaayuliqsimik agqisuksramik atriplugu Melchizedek kinuviaǵinǵisañǵa Aaron-ñum?

¹² Tarra Aaron-ñum kinuviañi agaayuliqsauruksraunǵiqsut, atakkii nutaaq agaayuliqsi agqisquq, Melchizedek-tun ittuaq. Taatnamik maligutaksraq anǵalatchiruaq savautriñhanik nutaam agaayuliqsiqpaum simmiqsuksrauniqsuq.

¹³ Christ taamnatarra nutaaq agaayuliqsiqpauruq uqautigikkaqput. Christ-tuq Levi-tkuayaanunǵitchuq, nalliatunniñ sivulliaqatai savautrimaitchut agaayuliqsauplu-tin tunillaqtuǵvinmi.

¹⁴ Atakkii nalupqinaitchuq Ataniqput kaniqalħa Judah-miñ. Moses-ñum uqautigi-maitchai taapkuva Judah-tkuayaat savautritquplugich agaayuliqsauplugich.

Atla Agaayuliqsi Melchizedek-tun Ittuaq

¹⁵ Uvvasuli nalupqinaipsaaǵniqsuq atla agaayuliqsi atriplugu Melchizedek sagviqman.

¹⁶ Christ agaayuliqsiǵunǵitchuq maligutaksram tillisaitigun Moses-ñum aglakkanatigun Levi-tkuayaanuruksrauluni, aglaan Christ agaayuliqsiǵuqtuq sanñiagun iñuulħum sim-miǵumiñaitchuam.

¹⁷ Agaayyutim uqalħan nipliutiginiǵaa Christ-kun,
“Agaayuliqsaurutin qanǵapak taimunǵa
atriplugu Melchizedek.”

Psalm 110:4

¹⁸ Aasiili sivulliq tilliñ atuǵumiñaiqsuq takku sayaitlunilu sumun ikayuutauyu-miñaitlunilu.

¹⁹ Maligutaksram nalaunñasripkaǵumiñaitkai iñuich Agaayyutmi. Aglaali nakuutluk-tuamik niǵiuganiktugut nalaunñasripkaqħuta Agaayyutmi. Tamanna pisigiplugu qal-lilaǵniaqtugut Agaayyutmun.

²⁰⁻²¹ Agaayyutim nalupqinaǵniǵaa taamna nalupqinaiyautmigun. Aglaali Levi-tkuayaat agaayuliqsiǵuqtut nalupqinaiyautailaakun. Aasriili Jesus agaayuliqsiǵuqtuq Agaayyutim nalupqinaiyautaagun ilaanun, itnaqħuni,

“Atanguruam akiqsruutigigaa
isrummitqikkumiñaitluni, itna,
Agaayuliqsaurutin taimuᵇa.”

Psalm 110:4

²² Taapkunuuna uqahiqtigun Jesus nalupqinaigutigigaa nakuutlaktuam sivunniugutim.

²³ Sulipsuuq, iluqatinᵇ sivulliich agaayuliqsit nayuutituiñatlaiññiqsut savaagmikni atakkii tuquᵇhum piiqsittagigai.

²⁴ Aglaan Jesus agaayuliqsauruq nayuutituiñaqtuaq taimuᵇa.

²⁵ Taatnaqhuni annautitlapiagaᵇigai qanumipayaaq tamatkua iñuich utlautiruat Agaayyutmun inᵇmigun, ataramik iñuuruq inᵇiqsruutripluni ilinᵇitñik.

²⁶ Tarra taatnasriq agaayuliqsiqqak inuᵇigigikput ipqitchuaq taqsraqtaitchuaᵇglu pigiir-rutaitchuaglu piisimaaqtuaᵇglu killuliqiriniñ, aasriiñ kamañaqsiqkakaupluni qilañmi.

²⁷ Inuᵇingitchaa tunillaqtuᵇiksrani uvlugaᵇipman taipkunatitun qaukᵇinᵇisitun agaayuliqsit qaitchisuuruatitun tunillaqtuutmik, sivulliuᵇplugu inᵇinᵇ killuqsautmiknun suliasriiñ Israel-aaqatminᵇ killuqsautinᵇitñun. Aglaan Jesus tuqukami sannigutami tunillautigiruq inᵇmiñik atausriᵇmiaqᵇlugu. ²⁸ Moses-ᵇum maligutaksraᵇagun sayaitchuat iñuich agaayuliqsit qaukᵇiguᵇuurut. Aglaan taamna maligutaksraq inuᵇqñaiqsuq Agaayyutim iᵇñi agaayuliqsiqqaguᵇtitmauᵇ nalupqinaiyautmigun. Aasiñ agaayuliqsiqqaugisiruq taimuᵇa naamapluni supayaakun.

8

Agaayuliqsiqpaᵇa Sivunniugutim Nutauruamlu Nakuutlaktuamlu

¹ Tarra una uqautigikkaqput, naalaᵇnillaᵇksiuᵇ, piqaqtugut taatnatchimik agaayuliqsiqpaᵇmik aquvittuamik taliᵇpianun aquppiutaqpaᵇan kamañaqtuam Agaayyutim qilañmi.

² Savautriruq agaayuliqsiqpaupluni inimi ipqinᵇñiqsrauruami agaayyuvipiamiittuami [qilañmi], iñuum nappangisaᵇani aglaan Atangum inᵇmiñik nappakkaᵇani.

³ Qaukᵇipayaᵇat agaayuliqsit qaitchisuuruksraurur aatchuutunik tunillautinᵇglu Agaayyutmun. Taatnaqhuni agaayuliqsiqqakputtuᵇ aatchuutiqaqtuksrauruq Agaayyutmun.

⁴ Uvvaami Jesus nunami itchugaᵇumisuli agaayuliqsaunayaitchuq, takku atlanik agaayuliqsiqaqtuq qaitchisuuruanik aatchuutunik tunillautinᵇglu tuvraᵇlugu maligutaksraq.

⁵ Agaayuliqsiqpaᵇaat savaaᵇagaᵇatut agaayyuvikpaᵇmi nunami atrinᵇuᵇhiñaqtuami tagᵇaᵇhiñauruamiᵇu tuvraᵇlugu agaayyuvikpapiaq qilañmiittuami. Moses nap-paqsaᵇaᵇsilᵇgataqmauᵇ tupiq agaayyuvikpaksramun Agaayyutim uqautinᵇigaa, “Qaunatiᵇagigutin nappaᵇumagiñ tupiq tuvraᵇlugu iliktiᵇgutaᵇ ilisauttusriaᵇgikkan iñᵇimi.”

⁶ Aglaan pakma Christ-ᵇum akuᵇtuᵇaa kamañatluᵇtuᵇaᵇ savautriᵇliq atlaniñ agaayuliqsiniñ savautriruaniñ nunami. Taatnamik Jesus-ᵇum akunniᵇgutauruam atausinᵇuᵇqtitkai Agaayyunlu iñuilla nakuutlaktuakun sivunniugutikun. Taamna naku-utlaktuᵇaᵇ sivunniugun tunᵇavigigaa Agaayyutim tuniqsimaᵇhanun, tupiksriᵇhanuᵇñilaᵇaᵇ iñuich.

⁷ Uvvaami sivulliᵇ sivunniugun patchisaiññiᵇpan, atlanik inuᵇqñagaᵇaitchuq.

⁸ Agaayyutim quyagingiññiᵇgai iñugikkani aasriiñ itnaqhuni,
“Taimanigu sivunniugutiᵇagisiruᵇa nutaamik
iñuiñun Israel-ᵇum Judah-mlu.

⁹ Itchumiñaitchuq atrinᵇatun sivunniugutim
qaisaptun aapañitñun uvlumi taivrumani
tasrirriutikapkich aullautiyaᵇluguᵇich Egypt-miñ.

Tupigingitmatruᵇ sivunniugutiga taatnaᵇluguᵇich suksraᵇagitka,
nipiᵇsuq Ataniᵇ.

- 10 Una sivunniugun inillañniagiga Israel-aagmiupayaanun taivrumanu uvlumi, nipliqsuq Ataniq, Iligisigiga maligutaksrağa iñunma isrummatinjitñun aglaglugulu uummatinjitñun, atrilugu iñuk aglakmatun kaliikkamun. Ilinisa kamagigisigaatña kisima agaayyutauluña aasriiñ ilinich iñuginiağitka.
- 11 Taivrumanigu kiñaunniñ ilisautriyumiñaipiaqtuq nunaqatmiñik aniqatmiñiglu itnağuni, ‘Iitchuğiuñ Atanğuruuaq.’ Atakkii kisupayaam ilisimapiagisigaaña kamanaiñniqsramiñaglaan kamanagniqsramun.
- 12 Takku ilunjugigisigitka tupigingitchaluaqtuluña. Suli itqagitqikkumiñaigitka killuqsautinich.” *Jeremiah 31:31-34*
- 13 Agaayyutim uqautigikamiun nutaaq sivunniugun tarra uqautiginigaa sivunniugutigruaq utuqqaliruanuplugu. Supayaaq atuğnağumiñaiqman utuqqalipuni piigatuq.

9

Nunamitñaqtaauruağlu Qilañmitñaqtaauruağlu Agaayumaagvik

- 1 Aasriili sivulliq sivunniugun atuqtaksraqtuq agaayuliqsitlu iñuillu savautriksrañatigun Agaayyutmik suli Agaayyutim irviagun nunamiittuakun.
- 2 Taamna Agaayyutim irvia malğunnik iniaqtuq. Sivulligmi inimi kialuu-raqağvicağhuni nigğivicağhuni lu ipqitchuanik qaqqialigaanik, taiyuuticagağhunisrii ipqitchuamik inimik. ³⁻⁴ Tuglian talukuyaam tunuani inauraq taiyuuticagağniqsuq inimik ipqiñniqsrauruamik piqaqtuaq ikipkaiviliamik tiprağiksautinun piliaq kaviqsaamik maninmik suli ipqitchuamik suluutmik iluqani qaaligaaq kaviqsaamik maninmik. Iuani ipqitchuam suluutim ilulik piliaq kaviqsaamik maninmik imalik Manna-mik suli ayauppijanik Aaron-ñum akutuqpalitlaruamik suli uyaqqak aglaqaqtuak maligutaksramik.
- 5 Qaani suluutim matuan israğullak tuglauqsimaauraağniğaaq Agaayyutim kamanautaa, ini Agaayyutim natqigutrisimaagvia killuqsautinik. Aglaan tamatkua sut uqautigit-laitchivut pakma.
- 6 Uqautitqiglagu, Agaayyutim irvia malğunnik iniaqtuq. Uvluğagipman agaayuliqsit isiğagniqsut silalligmun inimun savautityaqlugu Agaayyun atuumaragañhatigun.
- 7 Aglaan kisimi qaukiat agaayuliqsit isilhiñauraqniqsuq ilulligmun inimun aasriiñ atausriğmiaqlugu ukiuğagipman saagağhuni auñmik qaisaksrağmiñik killuqsautmiñun suli killuqsautaatnun Israel-aagatmi killuqsautuat naluhigmiktigun.
- 8 Taavrumuuna Ippqitchuam Irrutchim kanisipkağaatigut apqun inimun ipqiñniqsrauruamun anmanğisilaanjanik uvaptiknun napaniqtitulaanani silallium inim.
- 9 Taamna silalliq ini atrikusrautauruq iñuuvigikkaptikni pakma. Aatchuutit ikip-kaqlugich tunillaautit nalaunñasripkatlaitchaat iñuk Agaayyutmi; iñuum aatchuutaiñ patchisailaaqtikumiñaitchaat qauğrimmaagiuutillautanani.
- 10 Tamatkua atuqtaksrat anjalatchiñhiñaqtuq niqiniglu imimiglu suli igguutiksraqtuğvikaanik. Iñuich tupiksriuksrauniqsut tamatkuniña qaañhiñakun atuqtaksranik inillañniñhanunaglaan nutaanuruam nakuutlukuam sivunniugutim.
- 11 Aglaali Christ aggianiktuq. Ilaan agaayuliqsipagigaa sivunniugutim nutaanuruam nakuutlukuam. Christ savautriraqtuq kamanatluukuam ilu nakuutlukuam ilu agaayyuvikpanmi nunakñaqtaunğitchuami suli nappangisañatni iñuich.
- 12 Christ isiqtuq ipqiñniqsrauruamun inimun saagasunjaqani auñatnik niğrutit, aglaan isiqami tunillaqtuutiginigaa auni piqutigipluta atausriğmiaqlugu. Taatnaqami anniq-suutigaatigut taimuña.

13 Atakkii taimani iñuk qaayuǵnaqsiruaq killuliqiǵmigun. Ilaa ipqiqsitqigaqtuq agaayuliqsim siqillautipmagu atuǵlugu auñat niǵrutit suli kulavauram ikipkaqtam aǵraña.

14 Tarra, nalupqinaitlullapiaqtuq auñanun Christ-ñum salummaqtilaaña qauǵrimmaaǵiutillautaptiknik savaañiñiñ kanǵruaqtam, atakkii tunillautigiruq inñmiñik killuutaitluni Agaayyutmun isruitchuakun Irrutchikun. Taatnaqhuta savautriñhiñaǵuqtugut Agaayyutmik iñuuruamik.

15 Tuqukami Christ akunniǵutiǵuǵniqsuq Agaayyutmiñu iñuñmiñu suli saññiqaqtitlugu nutaaq sivunniugun. Taavrumuuna Christ-ñum tasutlasigai iñuich tuquruksrauruat piqutigiplugu tupiksriñǵiñhat maliǵutaksramik sivulligmi sivunniugutiǵruami. Tasuǵniǵai iñuich Agaayyutim piksraqtaǵikkani akuqtuitquplugich isuitchuamik paitchaktaak-srautmik, amiami iñuulǵimik isruitchuamik Agaayyutmi.

16 Sivunniugun Agaayyutim inillakkaña atriqaqtuq sivunniugutmik iñuum aglagikkañanik iñuunñaǵmi. Tuquanikpan iñuich iñisimarautilaruksraurut tuquñhanik taavruma iñuum aglaktuam sivunniugutmik.

17 Takku iñuum sivunniugutaani saññiqutaitchuq iñuunñaan taavrumiña aglaktuuaq. Aglaan aglaktuam tuquñhan aquagun sivunniugutaa saññinigaqtuqtarra.

18 Taatnatuntuuq sivulliq sivunniugun saññiqaqmiuq tuquñhatigulñiñaq niǵrutit auñatigunlu.

19 Moses-ñum uqautiqqaaqamigich iñuich tillisipayaat maliǵutaksram tiguniǵai auñat nuǵǵaich ilaplugu imiǵmik suli kaviqsaaq ipnaim mitqualu hyssop-ñum akiǵuaniglu, aasrii siqillaklugich makpiǵaat iluqaisalu iñuich, 20 nipliǵhuni ilinñitñun, “Taavruma augun nalupqinaǵaa sivunniugun Agaayyutim tillisigikkaña ilipsitñun.”

21 Taatnatunsuli Moses-ñum siqillañniǵaa auk ipqitchuamun inimun taputiplugich sut atuǵuuruat savautriñigmi Agaayyutmik.

22 Tarra, Agaayyutim maliǵutaksrañaguaqhuni supayaaqayaq salummakkausruuruq aukun. Agaayyun natqigutriyumiñaitchuq killuutinik auk maqipkaǵaluaqnagu.

Christ-ñum Tunillaqtuñhan Piǵai Killuqsautit

23 Taatnaqhuni Moses-ñum ipqiqsaksraǵiraǵniǵaa siqillautiqalñagun auñmik ipqitchuamun inimun tuvrautauruamun qilañmiittuamun. Aglaan nakuutlakhuni tunillaun inuq-naqtuq inimun ipqitchuamun qilañmiittuamun.

24 Atakkii Christ isingitchuq ipqitchuamun inimun savaǵikkañatnun iñuich, tuvrautaulñiñaqtuamun ilumutuuruamun ipqitchuamun inimun. Aglaan Christ isianiktuq qilañmun sivuǵaallapiañanun Agaayyutim akunniǵutchiutaupluni pisigipluta.

25 Qaukñata agaayuliqsit Israel-aǵmiunuruat isiguuruq ipqinñiqsramun inimun ukiutaǵǵipman saagaqhuni auñanik niǵrutim. Aglaan Christ aatchuutig-ilǵataqtuksraunǵitchuq inñmiñik akulaiǵlugu.

26 Taatna Christ aatchuutigiqigaqtuksraugumi nagliksaatqigaqtuksraunayaqtuq inñiqtaulñaniñaglaan nunam. Aglaan pakma Christ sagviǵniqsuq atausriǵmiaǵlugu piǵiaǵlugu killuqsauñ tunillautigipluni inñmiñik.

27 Inñupayaq tuquruksrauruq atautchimi, aasriiñ aquagun taavruma atannikkauluni.

28 Taatnatuntuuq Christ tuquruq atausriǵmiaǵlugu piǵiaǵlugich killuutinich inñupayaat. Sagvitqikkisiruq tugliani, piǵiasruñaqnagu killuqsauñ aglaan annautityaǵlugich utaqqiruut ilaaniq

10

1 Maliǵutaksraña sivunniugutiǵruam tikkualñiñaǵniqsuq naamasiruamun tunillaautaanun Christ-ñum, taǵǵaǵiñiñaǵlugich ilumutuuruam. Ukiuǵǵipman piqutigiplugich iñuich agaayuliqsit aatchuǵuuruñ tunillautinik. Aglaan tamatkua tunillaautit killuutaiqsitñiñiqsut iñuñnik tunillaqtuqtuanik.

² Tunillautit killuutaigitlakpata iñuich nutqautianikkayağaat tunillaqtuliq inilğaanimma. Atakkii iñuich ukpiqtuanuruat salummaqinniqpata atausriğmiaqlugu itqagıtqikkayaitkaich killuutitij qauğrimmaağiutillautagmikni.

³ Aglaan tamatkua tunillautauruat itqagtirrutauragtut killuutinjitiñun ukiuğagipman.

⁴ Takku aunağat niğrutit piigiyumiñaitchuq killuutmik.

⁵ Taatnaqhuni Christ uqaqtuq nunamuyasrikami, itna,

“[Agaayyutmaan,] Piqağukkumiñaitchutin tunillautinik aatchuutiniglu
aglaan timiqaqtillugu uvamnik tunillautigitqulugu.

⁶ Ikipkaqlugich aatchuutit tunillautitlu killuutaigutiksrat
quyalisaungitchut ilipni.

⁷ Aasriiñ nipliqsun, ‘Agaayyutmaan,
aggiqsun, savaagityaqlugu pisulhiñ,
aglaksimathatun makpigaani uvapkun.’ ”

Psalm 40:6-8

⁸ Sivulliani itnağniqsuq, “Piqağukkumiñaitchutin tunillautinik aatchuutiniglu,
ikipkaqlugich aatchuutit tunillautitlu killuutaigutiksrat quyalisaungitchut ilipni,”
injanugaluñaisa maligutaksrakun.

⁹ Tugliani nipliqsuq, “Agaayyutmaan, aggiqsun, savaagityaqlugu pisulhiñ.” Taatnaqami
Christ-ñum suksraagnigaa sivulliq sivunniugun tunillautituummaisa aasrii inillaklugu nu-
taağ sivunniugun.

¹⁰ Tarraasriiñ Christ-ñum tupiginigaa Agaayyutim pisulha. Tunillautigikamiun timini
pisigiplugich killuutit ipqisagaatigut nalaunñapkaqhuta Agaayyutmi atausriğmiaqlugu.

¹¹ Aasriiñ agaayuliqsipayaağ savautriraqtuq uvlugağipman qaitchipuni
atlanñutlailaanik tunillautinik killuutaigiyumiñaitchuanik.

¹² Aglaali Christ qaitchianikami atautchimik tunillautmik killuutinun, aquvittuq
talqipianun Agaayyutim minguiqsiağiaqhuni savaagmiñiñ taimuna,

¹³ taimakñaniñaglaan utaqqiqluni tarani uumigirini akiilixiksranatnunaglaan.

¹⁴ Takku atautchikun tunillautikun killuutaigñigai taimuna tamatkua ipqisitaauruat.

¹⁵ Taavruma Ipqitchuam Irrutchim nalupqinağñigaa uvaptiknun, itnaqhuni,

¹⁶ “Una sivunniugun inillañniagiga Israel-aagmiupayaanun
taimani uvlumi, nipliqsuq Ataniq.

Iligisigiga maligutaksrağa iñunma isrummatinjitiñun
aglaglugulu uummatinjitiñun.”

Jeremiah 31:33

¹⁷ Nipliqsuqsuli, itna,

“Killuqsautinjich nalaunñairrutinjillu
itqagıtqikkumiñaitmigitka.”

Jeremiah 31:34

¹⁸ Taatnamik killuutit natqigutikkaukpata, ikipkaqlugich tunillautiksrat pisigilugich kil-
luutit inuqnağumiñaiqsut.

Qallilaaqta Agaayyutmun

¹⁹ Aniqatiumaan! Pakma taluqsrautairrutitqaqtugut isixiksraptiknun Agaayyutim
sivugaanun, atakkii Jesus-ñum tunillautiginigaa auni.

²⁰ Christ-ñum anmautiniğaatigut nutauruamik apqutmik sivugaanun Agaayyutim.
Agaayuliqsiqpaktun qallilaaqtuatun Agaayyutmun amunatchiananun talukuyaam,
uvaguttuq qallilaatlasipmigikput Agaayyun timaagun Jesus-ñum aatchuutigikkañagun
tuqpluni.

²¹ Suli kamañaqtuamik agaayuliqsiqaqtugut Jesus-mik atanguruamik Agaayyutim
tupqani, amiama ukpiqsriruanun.

²² Taatnağuta qallilaaqta Agaayyutmun ilumutuğuglugu uumman nalupqisruu-
tailapiaglugu ukpiqsriiqput, atakkii Christ-ñum siqillaqamisigut aunmiñik salummağai
qauğrimmaağiutillautavut killuqsautiptikniñ suli igguqhuta imiğmik ipqitchuamik.

²³ Tigummitqiaġiglakput niġiugaq uqautigikkaqput qanugliqaangiguta takku Agaayyun akiqsruiruaq tuniqsamaruq.

²⁴ Qaunakkutiluta avatmun pitchuksaagutilutalu piqpakkuṭiḡsraṭtiknun savaallau-taqahiksraṭtiknunlu.

²⁵ Katiraġaqta atautchimun qapiqtangiguta, atrisunjaqnaġich iḡaṡich iṅuich kati-raġaṡaiqsuat. Iḡitchuġigiksi Atangum agġitqinṅiaḡha. Taatnaqḡugu pitchuksaagutiyumaugut avatmun qapiqtangiguta ukpiqsriḡiptikni.

²⁶ Uvvaami kaṡiqsiqqaagupta iḡumutuuhigmik aasriiṅ killuqsaqtuiṅaġupta ukpiqs-riṅigiguta Christ-mik, piitchuq niġiugamik uvaptiknun. Atakkii atlamik tuniḡḡautmik qaisaksramik killuutiptiknun piiṅṅiaqtuq.

²⁷ Aglaan taatnatun iṅuuniagupta niġiugiraksraġigikput iqsiṅaqtuaq atanniiviksraq, it-tuatun ikualaruatun piyaqquṅiaqtuatun uumiksriṡuanik Agaayyutmik.

²⁸ Iṅuk suksraqangitḡhumi Moses-ḡum maligutaksraṡanik, taamna iṅuk tuquruksrauruq iḡunḡuktaiḡaakun iḡisimariqahṅiaqpan malḡuṡnik unniṅ piṅasrunik.

²⁹ Aglaan iṅuk suksraqangitḡhumi Iḡṅiṅanik Agaayyutim suksraqangitḡuniḡu auṅanik Christ-ḡum ipqiqsitigikkaḡmiṅik, Agaayyutim taamna iṅuk anasriṅḡuqsatlukkisigaa. Taavruma pisaanḡatigaa Ipqitḡuaq Irrusriq iḡuaqquṡriṡuaq ilaanik.

³⁰ Iḡisimagikput kisuutilaana nipliqsuam itna ipqitḡuani makpiġaani, “Akisaun pigigiga. Pigiitḡuaṡayaṡaq akisaḡisigiga.” Uqaqmiṅiqsuq itna, “Atanguruam atanniġisigai iṅugikkani.”

³¹ Iqsiṅallapiaġataqtuq anasriṅḡuqsakkauruni Agaayyutmiṅ iṅuuruamiṅ.

³² Itqallaksigik taipḡhua uvlut kaṡiqsiqqaagapsi iḡumutuuruamik ukpiqsriṡuanḡuḡusri. Iḡlutuḡniġiksi sakiqniḡiḡ atqunallapiaq.

³³ Iḡaatni pisaanḡatigikkaurusri atniaqsiuplusriḡu iṅuich takkuatni, iḡaatnisuli piqatauhṅiaḡuḡusriunniṅ tamatkunani taatna aṅalatauruanun.

³⁴ Uvvasuli nagliksaaqatiqaguuṡusri isiqtauruanik ikayuḡḡuḡich suli quvi-atḡauḡikḡusri ivayaqtukkaḡaluaqapsi suurapsitṅik, iḡitchuḡiplugu ilipsi suu-raḡahiksraḡsi nakuutluktuanik nuṅuyumiṅaitḡuanik qilaṅmi.

³⁵ Taamna pisigilugu taluqsrairrutiqagitḡhi Ataniḡmun. Kamaṅaqtuamik akiliṡusriaqagṅiaqtusri nikaitkupsi.

³⁶ Aglaan anuqsrutiqaqtuksraurusri tupiksriḡaḡusri pisuḡhanik Agaayyutim. Atakkii akuqtuaḡiniagiksi ilaan akiqsruutigikkaṅa.

³⁷ Agaayyun nipliqsuq ipqitḡuami makpiġaani, “Pivikisuurami agġiqsaḡumaruaq agġiġisiruq.

Piṅatchiaḡumiṅaitḡuq.

³⁸ Nalaunḡasripkakaḡa iṅuugisiruq ukpiqsriḡhagun.

Aglaan quyaḡiyumiṅaitḡiga iṅuk

tunuttuaq uvamniṅ ukpiqsriṅaiqhuni.”

Deuteronomy 32:35

³⁹ Uvaguṡ, iḡaliqsuutiḡitḡhugut tamatkunani tunutlutiṅ piyaqqukkauniaqtuani, aglaan iḡaurugut tamatkunani ukpiqsrimaaqtuani annautikkauplutiṅ.

11

Urrakusrautai Ukpiqsriḡhum

¹ Iṅuum ukpiqsrikami nalupqisruutigingigagigaa niġiugaḡikkani. Nalupqigingigagigaa atuumaruksraq qinṅnaqsigaluaqnagu.

² Sivulliavut taimani iṅuuniagaḡniqsut taavrumuuna ukpiqsriḡikun. Taatnaqḡuḡich uqagillaautakkaurut.

³ Ukpiqsriḡikun kaṡiqsigikput Agaayyutim iṅiqsitilaana nunamik siqiṅiḡmiglu uvlugianiglu uqaliḡmigun. Taavrumuuna kaṡiqsigikputtuq iṅiqsitilaana sunik qinṅnaqtuanik sanḡiaḡun iṅuich iḡitchuḡingisaṅatnik isrummatigikkaḡmikkun.

4 Ukpiqsriĥikun Abel aatchuutiqaqtuq Agaayyutmun nakuutluktuumik tunillautmik Cain-miñ. Agaayyutim akuqtuġniġaa Abel-ġum tunillautaa uqaġiplugu nalaunnatilaaja. Abel tuqugaluagtitudlu ĩlitchitġarugutsuli ukpiqsriġhaniñ.

5 Ukpiqsriĥikun Enoch aullautikkauniqsuq marrumakġa iñuuniakiġmiñ tuquruk-sraungitġuni. Taatnaġġu iñuich paġingĩñniġaat Agaayyutim aullautipmagu. Aullautikkaugaluagtitudlu uqaġhum uqautigigaa ĩlumutun quyalitñiktaununiplugu Agaayyutimik.

6 Aglaan iñuk ukpiqsriñġitchumi quyalitñikkumiñaitchuq Agaayyutmik. Atakkii kisupayaaq piqatiqaġuktuq Agaayyutmik ukpiqsriruksrauruq itilaanjanik suli akiġiutiqaġtilaanjanik tamatkununġa piġiġillapiaġhutiġ pakaaqagtuanun ĩmiñik.

7 Ukpiqsriĥikun Noah-m kiliktuusriaġigaa Agaayyutmiñ atuumaruksraq qiñiġnaqsigaluagnagu. Tupigiplugu Agaayyutim tillisaa umiaqpaliruuq annautiksraġatnik qitunġami. Umiaqpiġiġmigun sagviqsinnigaa ukpiqsriñġiġhat nunam iñui, aasriiñ taavrumuuna patchisiqutinigai. Pisigiplugu Noah-m ukpiqsriġha Agaayyutim akuqtuġniġaa nalaunnasripkakkauplugu.

8 Ukpiqsriĥikun Abraham tupiksriñiġsuq Agaayyutim tuġġuqmani. Aullaġniqsuq atlamun nunamun akuqtuiviksraġmiñun paitchaktaaksrautmik, nalugaluannġaan napmun aullaqtilaani.

9 Ukpiqsriĥikun iglaanuruq nunami akiqsruutigikkani Agaayyutim, irviqaġhuni palapkaaġpanni piqatigiplugik Isaac-lu Jacob-lu akuqtuiruak atunim akiqsruutauruamik Agaayyutmiñ.

10 Takku Abraham niġiugaqaġniqsuq nunaaqġiġpanmik payanaitchuanik nappaviġimik, Agaayyutim ĩmiñik nappakkanjanik maliġutlugu sivunniugutni.

11 Ukpiqsriĥikun Sarah akuqtuiruq sayaksramik siġaiyauġiksraġmiñun kiñuviaksramik. Iġñiruq aaquagaġluannġaġmi, takku ukpiġiniġaa Agaayyun pitġaruannuplugu akiqsruqtuq.

12 Tarraasriiñ atausriq anun Abraham tuqunaruatun ĩmiñi ĩlialuagtuaq kiñuvianiġniqsuq iñugiakhutiġ uvlugianġisun qġlaum suli qavianatun taġium siñaan kisitchuġnaitchuatun.

13 Tamatkua iñuich iluqaġmiġ ukpiġiġaat Agaayyun, aasriiñ tuqurut akuqtuigalu-aqatiġ akiqsruutauruamik. Aglaan qiñiġġuġich immasraaġruk sivuniġmi quviatchakti-taurut. Piġlaaġingitchaat avakġaqtautilaatiġ iglaanutilaatiġlu marrumani nunami.

14 Iñupayaat uqaqamiġ iglaanutilaagmiknik marrumani nunami nalupqinaġaat pakaqaġiġtiġ kiñuniksrautmiknik.

15 Iñuich taipkua isrumagisruuniġumitruġ taimña nuna unisaqtiġ utiġhiñaugaluagniqsut pisukkumiġ.

16 Aglaan ĩliġich kimmutiqaqtut nakuutluktuumik kiñuniksramik qġlanmi. Agaayyutim itqanaiyautigaa nunaaqġiġ ĩliġitñun, atakkii kanġuġingitchaa Agaayyutiginiluni Abraham-mun, Isaac-munlu, Jacob-munlu.

17 Ukpiqsriĥikun Abraham tunillautiqaġhiñaaġuġniqsuq Isaac-mik Agaayyutim uuktuaqmani aatchuutigigisipmanġaan iġñitualuni, taamna akuqtuaġikkaġa Agaayyutim akiqsru-utaagun.

18 Piġhiñagniqsuq ukpiġiplugu Agaayyutim akiqsruutaa iġñiġmigun itnaġhuni, "Isaac-kun kiñuviaqaġniagtutin."

19 Ukpiġiniġaa Agaayyutmun anipkaġniaġksraġa Isaac tuqunaruaniñ. Abraham-ġum akuqtuaġitqikkaa Isaac ĩlialuagtuaq tuqunaruatun liilaa.

20 Ukpiqsriĥikun Isaac-ġum piġiusriaqaqtitmigik Jacob-lu Esau-lu, isrummatigiplugu Agaayyutmun atuumapkaġisiġha akiqsruutigikkani sivuniksrami.

21 Ukpiqsriĥikun Jacob tuquaqsikami piġiusriaqaqtitmigik atausriullaaplugik iġñak Joseph-ġum. Aasriiñ putluni agaayumaagvigigaa Agaayyun turvigiplugu nuvua ayaup-piaġmi.

²² Ukpiqsriḥikun Joseph-ḥum uqautiginigaa aullakisraḥat Israel-aagmiut Egypt-miñ. Tuquyasrikami urriqsuutigai qanuq savaagilikisraḥatigun sauniḡmi.

²³ Ukpiqsriḥikun Moses-ḥum aḥayuqaakkiñ iriqsimanigaaak piñasruni tatqiñi aniqqaaqman. Qiñiqamitku piññaqnaḥa iyaalugruam iqsiñgitchuk umialgum tillisaiñik tuqqutquplugich aḥugaurat aniqammiurat.

²⁴ Ukpiqsriḥikun Moses iñuguanikami taiguqunaiḡñiqsuq iñuḥnun iḡñiḥanik Pharaoh-m panian.

²⁵ Piksraqtaagigaa aḥallaqḥuqatauliksrani iñuiñi Agaayyutim, atakkii quviagingiḡñigaa iñuuniakiq qaḡanaqtuaq akisuruuqtuummaan Pharaoh-m tupqani.

²⁶ Isrummatiginigaa nagliksaaliksrana Christ-ḥum kamanatlukḥugu piqalhaniñ akisuruapayaaniñiñ Egypt-ḥum, takku ukpipiaḡniqsuq Agaayyutmun akilḡñiaḡnipluni sivuniksrami.

²⁷ Ukpiqsriḥikun Moses-ḥum aullagvigiginigaa Egypt iqsigingitḥugu Pharaoh-m qinnautaa. Aullaqtuq ilipluni qiñiqtuatun Agaayyutmik qiñiḡnaitchuamik. Taamna qiñiqquuraaq siimasraagutigiginigaa.

²⁸ Ukpiqsriḥikun Moses-ḥum inillaḥnigaa niḡiqpagvikaq taiyuutiqaqtuaq Apqusraaqti-tauiḡmik. Ukpiḡigaa Agaayyun uqaqman iñuich tigusritquplugich ipnaiyaat aḥatnik siqillautiksraḥitñik tupqisa taluḥitñun. Agaayyutim ilaksiatqunḡitchai piyaqquraumun Israel-aagmiut aḥayukliich.

²⁹ Ukpiqsriḥikun Israel-aagmiut ikaagñigaaat taḡiuq atiqaqtuq Red Sea-mik paliumarukun nunakuaqmatun. Egypt-miut taatnatun ikaaqsaḡaluaḡniqsut, aglaan iluqatiḥ ipiniqsut imikun.

³⁰ Ukpiqsriḥikun Israel-aagmiut kaivraagñiḡaich katchiḥi Jericho-m tallimat malḡuḥni uvluni. Taatnaḡhutiḥ katchiḥ katagaalaniqsut.

³¹ Ukpiqsriḥikun Rahab akiisuk tukkuḡinigaat nalunaqtuakun takkuuqtit. Taatnaḡhuni piyaqqunḡitchuq piqatigilugich Jericho-ḡmiut ukpiqsriñḡitchuat Agaayyutmik.

³² Sumiksulitai uqapsaagisivik? Pivikitchuq uqautigisaḡupkich Gideon, Barak-lu, Samson-lu, Jephthah-lu, David-lu, Samuel-lu, sivuniksriqirailu Agaayyutim.

³³ Ukpiqsriḥikun taipkua akimaraqtut umialiḥniñ, nalaunḥarualiqiplutiḥ, akuqtu-iplutiḥ akiqsruutigikkaḥanik Agaayyutim, umitlaplugich qaniḥich lion-nat,

³⁴ qamitlaplugu ikualapiaqtuaq ikniq, annakḥutiḥ savikpakun tuqqutauḡiḡmiñ, sayaitchuat sayaktusriplugich, sapiḡñaqsiplugich aḥuyaliḡmi akiilḡitlasiplugich aḥuyaktiḥich atlat nunat,

³⁵ unniñ aḡnat akuqtuiplutiḥ tuqunaruamiknik aḥitqiksitaupmata. Atlat iñuich naḥititauniqsut tuquḥiñaaḡuḥutiḥ ayakḥugu annagviksraqtin, niḡiugaqaqḥutiḥ aḥitqihiksraḡmiknik nakuutlukuamun iñuulḡimun tuquanikkumiḥ.

³⁶ Atlattuuq nagliksaagmiñiqsut mitautigitchiuplutiḥ ipiḡaqtuqsiuplutiḥlu qilḡḡugillu isiqtaupkaḡugich,

³⁷ uyaḡaḥniglu miḥuqtuqsiuplutiḥ, uluaqtuḡugich avikḥugillu, uuktuaqsiuplutiḥ, tuqqutauplutiḥ savikpakun, qipiplutiḥ atnuḡaaḡutiḥ ipnaich amiḥitñik tuttuḥuraisalu, piilliuḡutiḥ, iluilliuqtitauplutiḥ, atniaqsiuplutiḥ,

³⁸ qipiplutiḥ suviksraillaami iñḡiñi, iñuuniaḡutiḥ sisini nunamiḥu uyaḡaḥuḡmiḥ. Iñuiñ nunam naligingitchaich tamatkua!

³⁹ Iluqatiḥ tamatkua ilisimariqaqtut nalupqinaḡutrirat ukpiqsriḡmiknik uqaḡillautaḡugich. Aglaan nalliat akuqtuiñḡitchuq iñuunḡaḡmiḥ Agaayyutim akiqsruutigikkaḥanik.

⁴⁰ Agaayyun sivunniutiqaqtuq nakuutlukuamik uvaptiknun, itna, taipchua naamasripkakkauruksraupmiut piqatigiluta tikiññiaqaptigut aḥaayuqautaanun Agaayyutim.

12

Agaayyun Aapakput

¹ Taipkunatitun ukpiqsriruatitun ilisimariqaqtuguttuq avatanjutrivanik uvaptiknik nuviyatun, aasriili tamatkua uqagilhiñaugaat ukpiqsrihiquput. Aqpaliutraqtitun piiqlugu unaviqutağikkani, ki, piigaglavut qilamipiaq killupayaat unaviqutağikkavut maliguta Ataniğmik. Aqpaliutraqta iglutuihikun tikiññiañhanunaglaan kinilirviksrapta.

² Ataramik qiñiqsimalakput Jesus aullağniiraalu naamasriraalu ukpiqsrihaptu, [atakii tunjavigigaa Agaayyun iluqnauqhuni]. Pisigiplugu quvianaqtuaq akiliusriaksrani suk-sragingitkaa kanunaqtuaq tuquliq sannigutami. Aasriin aquvittuq Agaayyutim taliqpian tunaanun anjalatchiqataupluni.

³ Jesus iglutuipmiñiqsuq qanusripayaanik akililiugutinjitnik killuliqirit. Is-rummatigiraksragigiksi Jesus piyuaqsiugupsi taatnatun, mingugangitchumuusri qapinasrirağangigusri maliguallapsitni Christ-mik.

⁴ Killuqsaun ayyauqtugaluagiksi, aglaan ayyauqtungitchiksi pigiitchuaq tuquhapsitñunaglaan.

⁵ Puuyuguknağiksi Agaayyutim pitchuksaagilha ilipsitñun itna liilaa uqagipmatun qitunğamun,

“Iğniin, suksrağingigñiaqnagu nalguqsruutaa Atanğum unniin qapinasinak iniqtiqpatin.

⁶ Takku Atanğum nalguqsruğagigai tamatkua piqpagikkani, sulianauksraqhugich inupayaat igñigiliutikkani.”

Proverbs 3:11, 12

⁷ Iglutuqtaksragigiksi nalguqsruutaa Agaayyutim. Anjalattağigaasri igñigikkağmisun. Qanusriuva una igñiguruuq aapauruam anasriñnuqsatlaisaņa?

⁸ Agaayyutim igñipayaaq ataramik inukkuksağniğaa taatnatun. Ilipsi nalguqsruqsimaitchupsi aapaihapsisun ilumutun igñigiliutipkaqsimaiññiqsusri ilaanun.

⁹ Uvvasuliuna, aapapta nunami nalguqsruğaatigut aasriisuli uvagut kamagisuu-plugich. Kamaksriruksrauruguttuq Aapanatnik irrutchipsa pitluglugu aapaptikniñ nunami, atakkii inukkuksairuq uvaptiknik isruit chuamun inuuligmun.

¹⁰ Sivikisuurami aapapta nalguqsruğagigaaatigut nalaunjanasrugikamitruņ. Aglaali Agaayyutim nalguqsruğagigaaatigut piññagviksraptiknun ipqiqatigisrukhta inmisun.

¹¹ Iluqani nalguqsruun quvianaitchuuruq atniğñaqmiuq. Aglaan aquvatigun nalunaiguuruq qanuq nalguqsruun nakuutilaņa Agaayyutim qitunğagikkaniñun, tupik-srihigmiktigun inuguqtut atuitlasiruat nalaunjaruamik sulianuuniaqtuat qiñuiññakun.

¹² Taamna pigilugu sayyiqsigin niviņasriruat argasri sulisayaitchuat niusri; qapinasinasri.

¹³ Qaiqsisigin apqutiksranat isigapsi. Aasriili sayaitlutin ukpiqsriruat pisrulguitchuatun puukağumiñaitchut atniğutin, aglaan mamititaulutin sanjisitqinñiaqtut.

Ilisauttit suli Kiliktuutit

¹⁴ Qiñuiññiaqautrisitchi inupayaanun, iluqnauqsimalusri Agaayyutmun. Inuum inuunianğitchuam taatnatun qiñitlasriyumiñaitchaa Ataniq.

¹⁵ Qaunatiqiağigitchi kiñaunniin inuk suliqutiksringigñiaqani ihuaqqutaanik Agaayyutim. Qaunagingitchupsi inuich tikitpiaqtut akunnapsitñun miqutchisuuruat isrumagiiliqsitlusri, atriplugu kanigruuq maqupkairuq nauriamik.

¹⁶ Naagaunniin inuk atlatuqtavuaqtuq agaayyiaqtaitluni Esau-tun inilğaanimma. Esau tuniruruq paitchaktaaksrautigaluagmiñik anayukhułigmigun atautchimun niginiğmun.

¹⁷ Iisimakkapsisun, aquvatigun Esau-ņum piññiaağugamiuñ piññaktaaksrautni itigau-turuq. Satuqsagaaluagaa qulvimigun aglaan Isaac isrummitqikkumiñaiññaniñiqsuq.

¹⁸ Ilipsiasriiñ, tikisimaitchusri iñgimun aksinñaitchuamun atriplugu iñgiq atilik Sinai-mik. Israel-aagmiut imani qiñignigaat iñgiq ikualaruaq ikniñmik. Kiñuagun taaqsiñiqsuq anuqñigullapiaqhuni.

¹⁹ Taipkua iñuich tusraaniqsut qatrananik qalguqtautim suli nipitullapiaqtuanik nipinik katluktun. Tusraaruat iqsitchakpagitlutin uqapsaaqtut nipimun uqautitqiqungitlutin.

²⁰ Agaayyutim tiliñigai, “Niğrutimunniiñ aksikpagu iñgiq miłuqtukkauniaqtuq uyaganik.” Aglaan iñuich tatamiłallaktut.

²¹ Iñgim qiñiqsałha tatamnallapiağataqtuq. Moses-unniiñ uqagñiqsuq, “Atqunallapiaq iqsitchakłuja uuliksirunja.”

²² Aglaan tikiñnaniktusri Agaayyutim nayuutiłhanun tikitmatun iñgimun atilimun Zion-mik, suli nunaqqiqpananun iñuuruam Agaayyutim Jerusalem-mun pakmani ittuanun, suli israğulinun kisiññağumiñaitchuanun.

²³ Tikitchusri katiqqagviatnun anayukliuplutin iğñinñ Agaayyutim atinich aglausimaruat pakmani. Utlautirusri Agaayyutmun atangatnunlu iñupayaat irrusriñitñunlu nalaunjaruat iñuich tuquruat naamasripkakkauplutin pakmani.

²⁴ Utlautipmirusri Jesus-mun akunniğutauruamun aatchuqtuamun nutauruamik sivunniğutmik iñunñun. Christ-ñum killuqsautaiquplugich iñuich maqipkağniğaa auni san- niğutami. Aunja Abel-ñum tuqgutauruaq uqautiqalhiñiaqtuq akisautmik, aglaan aunja Christ-ñum uqautiqaqtuq natqigutriñigmik.

²⁵ Naalağnisritchi Agaayyutmun uqaqtuamun ilipsitñun pakma. Ayaiñasri ilaanik taipkunatitun Israel-aagmiutitun. Annagviksraiññiqsut anasriññuqsasquigmiñ ayaummitñikamin kiliktuqtauruamik ilinjitñik maani nunami. Agaayyutim anasriññutlułallakkisigaatigut tunutkuptigu ilaa kilgityaqtigikkaqput qilañmiñ pakma.

²⁶ Inilgaan Agaayyutim iliqsraqtilhiñiağaa nuna uqaqami iñgimi atilimni Sinai-mik, pakmaaglaan ilaa akiqsruqtuq nipliqhuni, “Atausripsaami iliqsraqtinniağiga nunałhiñiaungitchuaq aglaan taputiniaqmigigaptuuq qilak.”

²⁷ Taavruma uqałhum “atausripsaami” nalupqinaillapiağaa Agaayyutmun supayaaq iñiqtağikkani atlanñuqtitkisiñiplugu. Aasriñ kisiñi iliqsraqtitanğitchuaq itchumaagisipiaqtuq.

²⁸ Taatnağuta akuqtuiñiaqtugut isruitchuamik kiñuniğmik iliqsraqtitanğitchuamik Agaayyutim anayauqautaani. Aasriñ quyyatigilakput Agaayyun savautilugu akuqtuyunağuta kamaksriłikun taluqsriłikunlu,

²⁹ atakkii Agaayyutigikkaqput suunğirağaqtuatun ikniqtun ittuq.

13

Aqulliich Alğaqsrutit

¹ Piqqakutititchi ataramik aniqatigiilapsigun Christ-kun.

² Suksraingitchuksraurusi tukkuğinñaligmik takku ilanich iñuich tuyuğmiaqagñiqsut is- rağulinik nalunñaisa israğulgutilaanjitñik.

³ Itqumasrigik tamatkua isiqsivinmiittuat isiqsivinmiitqatigipmatun ililugich, tamatkualu anallałuksiuruat nagliksaaqatigipmatun timipni ililugich.

⁴ Katchuusrimaliq kamakkuqiqaqtuksrauruq akunğapsitñi. Ilaqatigiiksuaq katchuus- rimaliqtik ipqisittaksrağigaak tuniqsimmatilutik avatmun. Agaayyutim atannigisigai atunim iñuich sayunjaruatlu atlatuqtuatlu.

⁵ Kimmutiqatlusunjaqasri manimik, apaigilugu pigikkaqsi. Agaayyun nipliqsi- maruq,

“Unitchumiñaitchikpiñ
unniiñ suksraağumiñaitchikpiñ.”

Deuteronomy 31:6

⁶ Taatnamik nalupqisrunğitluta nipliłhiñaurugut,

“Atanguruaq ikayuqtigigiga.

Iqsiyumiñaitchuña iñuum qanuğaañaunniñ.”

Psalm 118:6-7

⁷ Itqumasigik aňalatigikkasri uqautriruat ilipsitñun uqalhanik Agaayyutim. Ukpigutiqağitchi taipchunatitun iñuuniaħigmikni sulisrummatigilugu qanuq tuqułhat.

⁸ Jesus Christ atlanjutlaitchuq ikpaksrağlu, uvlupaglu, taimunalu.

⁹ Iñunmun avallaktitnasri atlakaagiisigun atlanaqtuanuplutiñ ilisauttutiñisigun malingiqplusri Agaayyutim ilumutuulhanik. Nakuuruq sayyikkaugupsi ukpiqsriħipsitñi Agaayyutim ihuaqutaagun; sayyigumiñaitchusri ukpiqsriħipsitñi maliktuiñağupsigik iñuuniaqutit tunillaautitigun niqinik. Tamatkua iñuuniaqutit tunillaautitigun anniqsuutiginianğitchaich iñuich iñuuniaqtuat tamatkunuuna.

¹⁰ Uvaguttuuq tunillaautiqaqtugut. Taamna Jesus tuquruuq sannigutami. Tuqułhagun Jesus-ñum piliusriaqaqtugut. Aglaan agaayuliqsit savautrisugaaqtuat ipqitchuami inimi maani nunami nigğivigitlaitchaat tunillaautigikkaqput. [Taamna itnautauruq, tamatkua anniqsukkauniruq tupiksriħigmiktigun iñuuniaqutinik piqataulguitchut uvaptikni.]

¹¹ Ukiuğağipman qaukiata agaayuliqsit qamuñautirağigaa aunañat nigrutit ipqiññiqsramun inimun tunillautigisaqlugich iñuich killuqsautaiquplugich, aasriñ tuquñaruq nigrutit timiñich ikipkaqtitlugich silataani nullaaqtugvium.

¹² Taatnatun Jesus-tuuq tuqupmiuq sannigutami silataani nunaaqqim, tunillautigisaqamiuñ auni iñuich killuqsautaiquplugich.

¹³ Taatnağutaasriñ ilaanukta silataaniittuamun nunaaqqim, iglutuutiqağuta iñuich nağguqsruqpatigut pisigilugu ilaa.

¹⁴ Piitchugut kiñunipiamik maani nunami, aglaan nigıuktugut kiñuniksramik isruitchuamik qilañmi, aasriñ utaqqigikput ukpiqsriħikun.

¹⁵ Pisigilugu Jesus-ñum savaağikkaña uvaptiknun, nangaqsimaaglakput Agaayyun quyalugu atarallapiamik. Quyyativut asriağiksaatitun ittut aatchuutigikkavut Agaayyutmun tunillaqtuutigiqlugich.

¹⁶ Nakuurualiqisimaagitchi ikayuutilusri tamatkunuña inuqsraqtuanun. Taatnatchich qaisauruat Agaayyutim quyagillapiağai.

¹⁷ Tupigisigik iñuich aňalatigikkasri aňalatillusri ilinjitñun, atakkii kiggutiqaqtaksrağigaa Agaayyun pisigilusri. Taatnaqhutiñ qaunaksrirut iñuuniaħapsitñik. Tupigigupsigiñ savaaqtiñ quviatchauğıutiginiağaat, aglaan sakiqniuqtitkupsigiñ piññautigiyumiñaitchiksi.

¹⁸ Qauğrimmaagıutillautiqaqtugut patchisaitchuamik iñuuniallautağukhuta supayaakun. Taatnamik agaayutillañiaqtigut.

¹⁹ Suvaluk agaayutqugipsi utiqtitauħksramnun ilipsitñun qilamipayaaq.

Agaayuliq

²⁰ Agaayuruña Agaayyutmun aatchuiruamun qiñuiññamik. Jesus tuqukami sannigutami kamañaqsipluni munaqsriğıuqtuq uvaptiknun, ipnaisun ittuaguut, sulimaqipkaqamiuñ auni nalupqinağñigaa nutaaq isuksraitchuq sivunniugutauruq. Piqutigiqlugu taamna Agaayyun añitqiksitchiruq atannaptiknik Jesus-mik tuquñaruaniñ.

²¹ Aasriñ pakma Agaayyutim ikayuğlisituq pitlasılusri pisuğigikkañanik supayaakun. Savaglisuq ilipsitñi akuqtuyunaqtuamik inmiñun Jesus Christ-kun. Kamakku-tiqağisigikput pakma qañapaglu. Amen.

Aqulliich İlammiuğutit

²² Aniqatiumaan, iniqsruağipsi naalağnitquplugich uqalıtka pitchuksağutauplugich ilipsitñun tuyuutigikkatka ukunani naitchuani tuyuutini.

²³ İlisimatqugipsi aniqatigikkaqput Timothy patchisaiqsitaułhanik isiqtauviñmiñ. Aggipqauraqpan iluqanuk qiñiğiağisigipsi.

²⁴ Tuyugivut nayaanḡamik iluqaisa aḡalatigikkasri ukpiqtuanḡuruapayaatlu. Taapkoa Italy-miḡ piruat tuyuḡmigaasri iḡammiuḡutillautamik.

²⁵ Agaayyutimtuḡ tugluagḡlisi iḡuaqutillautaḡmigun.

James-ŋum Tuyuutai

¹ Uvaŋa James, savaktaa Agaayyutimlu Jesus Christ Atanguruamlu. Tuyuqtuna nayaanŋaŋmik iluqaitñun siaminŋaruanun ukpiqtuanun nanipayaaq.

Ukpiŋunlu Puqiunlu

² Aniqatiumaan, atlakaagiich uuktuaŋutit tikitpasi quviatchauŋillapiagiitchi.

³ Iisimagiksi ukpiqsriŋiqsi uuktuaŋkaupman sivutmuulgusriŋlaaŋagigaa.

⁴ Sivutmuulguŋhum savaani pianikpagu ilipsi piŋuqniaqtusri naamapmiŋusiŋu, susruksi-ungigusriŋu.

⁵ Nalliqsi kaŋiqsimaitkumi suvaata uuktuaŋsiutilaagmiŋik, ki, inŋigliun Agaayyun isumattutmik qaitchiyumaruq iŋupayaanun iglikkuttutaitŋuni suli suakatautaitŋuniŋu.

⁶⁻⁷ Taamna iŋuk inŋiqsruŋli arguaqqutaiglugu. Ilaa inŋiqsruŋumi aasiiŋ ukpiqsriŋitichumi Agaayyutmik akuqtuiyumiŋaitchuq isumatuhŋmik ataniŋmiŋ. Iŋuk nalupqisuktuaq atriqaqtuq anjalatchiŋsuatun taŋiumi—qunmukpuuq atmukpuuq.

⁸ Taamna iŋuk sivunnilguitchuaq tuniqsimumaruŋitichuaq suraŋalipayaagmiŋi.

Inuqsriuqtuatlu Inuqsriunŋitichuatlu

⁹ Iŋaippauraq mattumani nunami quviasuktuksrauruq Agaayyutim kamaŋaŋsipkaqmani,

¹⁰ suli inuqsriunŋitichuaq quviasullapiagli Agaayyutim atchiksipkaqmani. Inuqsriunŋitichuaq tunŋaviqaqtuaq umialgutmiŋun nauriatun ittuq:

¹¹ Upiŋaami uunaqtaqman siŋiŋŋum pannaqŋukkai ivgich. Nauriat katakhutin, qiŋiyunaŋaluaqtuat piunŋigaqtut. Taitŋiatun umialik tuqulliŋiaqtuq iŋuunŋuraŋniallaŋmi.

Uktuaŋsiuŋiglu Aniqusaŋsiuŋiglu

¹² Quvianamiuruq iŋuk malinŋuŋutranŋitichuaq uuktuaŋsiukami atakkii payaŋaittuiŋaŋumi akuqtuigisiruq akiŋŋaktaksraŋmiŋik iŋuŋuŋigmiŋik Agaayyutim akiqsruuttutaanik piŋpagirimiŋun.

¹³ Kisupayaaq aniqusaŋsiukami taavrumuuna uuktuaŋsiuŋikun patchisigirak-sraŋinŋitichaa Agaayyun itnaŋuni, “Uvaŋa aniqusaŋsiuruŋa Agaayyutmiŋ.” Agaayyutim killukuaqtaŋitichuaq aniqusaatlaitchaatigut killuqsaquluta. Agaayyun-unniŋ aniqusaŋsiukami malinŋuŋutratlaitchuq.

¹⁴ Aglaan kisupayaaq aniqusaŋsiuraqtuq kaviuŋuksaaqtaukami napitaukamiŋu kimmutmiŋun.

¹⁵ Tarra, iŋuum kimmutmi pigiitichuaq killuliŋisuuŋkaŋaa, aasiiŋ ilaan killuqsautaan tikiutiplugu tuquhŋmun. Taatnaŋhaiŋaŋa ittuq.

¹⁶ Kimun killukuŋutitkaŋasi, aniqatiumaan piŋpagikkamaan! Agaayyun patchisiginasiun aniqusaŋsiugupsi.

¹⁷ Iluŋani nakuuruapayaaq pakmakŋaqtauruq Agaayyutmiŋ. Ilaa sim-miqsaŋumiŋaitchuq taŋŋatun siŋiŋiŋ nipiŋman. Agaayyun aniqusaŋsiutlaitchuq uvaptiktun, aglaan iŋuich simmiŋaqtut payaŋakhutin.

¹⁸ Pisuŋigmiŋun Agaayyutim nutaaŋuŋtitkaatigut uŋalikun ilumutuuruakun sivulliutqu-pluta akunŋatni iŋiŋtaŋiŋkaŋi, iluŋnauŋhuta qaisimaruaguut Agaayyutmun.

Naalaŋniruatu Tupiksriuatlu

¹⁹ Isummatigilugu una, piŋpagiplusi aniqatiumaan, kisupayaaq ataramik itqanaŋiŋi naalaŋniŋksraŋmiŋun uŋaŋpaŋiŋksraŋmiŋunlu qinnaktaŋiŋksraŋmiŋunlu.

²⁰ Atakkii iŋuk qinnaktaŋami savakkumiŋaitchuq nalaunŋaruamik pisuŋhani Agaayyutim.

²¹ Taatnamik piiqsillapiaglugu iluqaan nalaunñaitchuaq. Aglaan atchiñikun uqałha Agaayyutim akuqtuğlugu inillakkaña uummatipsitñun. Ilaan uqałhan anniqsutlagaatin.

²² Tusaalñiñaqasi Agaayyutim uqałhiñik aglaan tupigilugich. Ukpiqsaqasi ilipsitñik naalağniñhiñakikun.

²³ Atakkii kisupayaaq naalağniñhiñaqtuuaq Agaayyutim uqałhiñik aasiiñ tupiksriñitłuni iñuktun tağğaqtuuraaqtuatun ittuq qiniñtuuaqhuni inmiñun.

²⁴ Qiniñtuuaqqaqhuni inmiñun aullaqamiasiiñ piiguğagigaa qanuq qiniñaaqtilaani.

²⁵ Agaayyutim uqałha nalaunñaruuaq maligutaksrauruq. Tupiksriñitłuni taavrumiña maligutaksramik patchisaigutauruq. Iñuum pakkiagitiñiñaqamiñ—piiguqtasunjaqnagu tusaakkani aglaan atuqlugu—taamna iñuk quviasukkisiruq surağalipayaağmiñi.

²⁶ Kisupayaaq ukpiqtuanñunasugigumi anjalalğuitñamiñ uqani ilaa sagluqsruutiruq inmiñik, ukpiqtuanñuanñuruq.

²⁷ Agaayyutim Aapauruam uqautigaatigut qanuq ukpiqsriñitłuni iñuuniañiksraña ittuk-srautilaanñanik, ikayuğlugich ikayuqnaqtuat ilaippauraqtuummaisaa uilğagñaaqtuummaisalu, sulii qaunagiluni inmiñik ilitqusiqañiksrağmiñiñ ukpiqsriñitłunikun.

2

Irrutriñasi Iñuñnik Atlakaagiiğlugich

¹ Aniqatiumaan, ukpiqsrikapsi Jesus Christ-mik kamañtuamalik irrutriñasi iñuñnik atlakaagiiğlugich qiniññiñatigun.

² Uvvaasiiñ una atrikusaun, Ukuagguuq iññuk, ilaqataa inuqsriñitłuni iñiqsuq ilaqataasrii inuqsriñitłuni. Taamnaguuaq inuqsriñitłuni atnuğallauqaqhuni qitiqłigutiqaqmiiuq kaviqsaamik, taamnaliasiiñ inuqsriñitłuni atnuğaağitłuni. Taamna atnuğallaulik isiqniqpan katimapkağusi,

³ ilipsiasiiñ irrutillauguglugu itnağayağiksi, “Aquppiutallauguvva aquvirviksran.” Aasiiñ inuqsriñitłuni isiqniqpan, ilipsi nipliutilugu, “Qikağiñ tavrani, naagaqaa talum sanigaani ayapigviñuñurağiñ.”

⁴ Taatnağupsi tavra atlakaagiiksitağisi iñuich isummatipsitñi naliaqługich iñuich inmiguğutiqaqhusikii.

⁵ Naalağnisitchi, aniqatiumaan piqpañtuasii! Agaayyun piksraqtuuaqtuq ilaippauranik mattumani nunami ukpiqsriñitłuni ilitçhuğipkaiñtuq ilitçhuğipkaiñtuq agaayyutitñuqtuuraamik iñuuhigmik, amii? Ilaan akiqsruutiginigaa tamatkunña piqpagirimiñun, amii?

⁶ Inuqsriñitłuni ataramik suksrağitkaat inuqsriñitłuni. Taatniittusi. Inuqsriñitłuni iñuuhitkaasi, amii? Tamatkua tikiutipkaqtağasi uqaqsittaagviñmun, amii?

⁷ Ilipsi pigigaasi Christ, aglaan inuqsriñitłuni Christ-ñum atqa uqautigirağigaa pigiiñitłuni, amii?

⁸ Atuğniğupkich Agaayyutim uqałhiñi aglausimaruat itna: “Piqpagilugu iñuuniaqatin ililugu iliptun.” Taatnağupsi pillautagisirusi.

⁹ Ilipsi irrutrigupsi iñuñnik atlakaagiiksillugich qiniññiñatigun killuqsuqtusitavra, taavrumuuna patchisiñiktusi maligutaksraq navikapsiñ.

¹⁰ Kisupayaaq navigigumi atautchimik tillitmik taamna patchisauruq navigipmatun iluqaanik maligutaksramik.

¹¹ Agaayyun nipliqsuq, “Sayuñayumiñaitchutin” nipliqhunisuli, “Iñuagumiñaitchutin.” Taatnamik sayuñaitkaluaguvich aglaan iñuaguvich navguiriguqmiutin.

¹² Taatnamik iñuuniağitchi tuvrağlugu maligutaksraq patchisaigutiksrauruuaq ilipsitñik, ilisimalugu Agaayyutim atanniqsuqtuuaqtiknik taavrumuuna tillisikun.

¹³ Agaayyun atanniqsuigaqsigumi iñupayaanik ilaan anasriñitłuni sağisigai nagliktağuni nagliktaçhuat atanik, aglaan nagligigisigai nagliktaqtuat. Agaayyutim nagliktaña nakuutlukisiruq ataniiñiksrañaniñ.

Ukpiġunlu Savaatlu

¹⁴ Aniqatiumaan, iñuk nipliġumi ukpiqsrisiqagñiluni qiñiqtitmiñagulu ikayuiħksraġmigun atlanik, ukpiqsriħha suuyumiñaitchuq, amii? Taatnatchim ukpiqsriħhum anniqsuġumiñaitchaa.

¹⁵ Uvvauna atrikusaan aniqatigiisigun atnuġaaksrailliuqtuanik niqiksrailliuqtuaniglu,

¹⁶ ilapsiħiasiiñ uqautillautagñiqpagich itna, “Iñuuniurallautaġitchi, qiqisiasuñaqasi, niġillautagmilusi,” aatchuuraqmiñagillu inuġikkañitñik –taatnasiq ukpiqsrisaupiaqpa? Tavra sumun itpa?

¹⁷ Ukpiqsrisiqalħiñaqtuni savaaqaqmiñanilu taamna ukpiqsrisaunillapiaqtuq. Taatnas-riq ukpiqsriħiq suksraitchuq, iñuktun tuqunaruatun ittuq.

¹⁸ Uvvasuli atla iñuk nipliġaqtuq akikñaqtuipłuni, “Aa, ilvich ukpiqsrisiqaqtutin aglaali uvaña savaaqaqtuña.” Kiikaa, ilitchuġipkañña ukpiqsrisipnik savaaqaqlaitchuanik aglaan urriqsutlasigikpiñ ukpiqsrisimnik savaaqaqtitamnik.

¹⁹ Ilvich ukpiġiviun Ġaayyutim atausiutilaanja? Aarigaa, nakuullapiaqtuq! Uvva tu-ungaiħ ukpiġipmigaat taamna—iqsiliqpaitłutin uulillagaluaqtut, aglaan anniqsunitmiut.

²⁰ Ilitchuġiraksraġigiñ kañiqsimaitchuatiin, ukpiqsriħiq savaaqañitkumi suuyumiñaitchuq.

²¹ Kiata, isummatigillaksaglakput sivulliaġikkaqput Abraham: Ġaayyutim nalaunñasipkakaña savaaqaħhagun. Abraham-li qiñiqtitkaa ukpiqsriħi inillakamiun iġñiñi Isaac tunillagvinmun tuqqutlasipługu.

²² Tavra ilitchiġigiñ una: ukpiqsriħiġlu savaaqaħiġlu tugliłiutiruk. Abraham-ñum tupigip-magu Ġaayyun nalupqinaigñiġaa ukpiqsriħiqapiaqtilaanja.

²³ Pakma ilitchuġigikput uqaħhan Ġaayyutim ilumutuulħa nipliuttutaupman, “Abra-ham ukpiġiplugu Ġaayyun aasiłi tupiksripman Ġaayyutim nalaunñasipkaġaa.” Taat-naqhuni taiyuutiqaqtuq Ilauraanjanik Ġaayyutim.

²⁴ Kañiqsigikput una, iñuk nalaunñasipkakkautilaanja Ġaayyutmi ukpiqsriħi qiñiqtitnamiuñ suraġalipayaaġmigun, ukpiġutiqaħhiñakuunitchuaq.

²⁵ Aasiisuli, Rahab-ñum akiisuuruam takkuuqtit tukkuqaqtitnamigich atlakun tu-mikun annaktitkai. Taatnaanikman nalaunñasipkakkauruq Ġaayyutmi quyalitñikhuni Ġaayyutmik.

²⁶ Tarra ilitchuġigikput una, Iñuum ukpiqsriħha suuyumiñaitchuq savaaqaqtinjsuaġumiuñ; ittuq tuqunaruatun irrusriq piinjanikman timimiñ.

3

Uqam Irrusia

¹ Ilauraamaan, iñugiaktuasii ilisautrauniasuñaqasi piviksraqaġaluaġupsi. Atakkii Ġaayyu-tim uvagut ilisautrauruani atanniġisigaatigut pitługlugu atlaniñ.

² Iluqata kinniqiraqtugut atlakaagiiġkun. Iñuk kinniqiraġañitñami suraġalipayaaġmigun taamna quyalitñiktuq Ġaayyutmik. Taavruma iñuum aňalatlagaa timini iluqaan.

³ Uvvaukua atrikusautit, Iñuum aňalarrutchiġumiuñ qunñich qaniñisigun taavruma aňalatlagaa iluqaan. ⁴ Umiaqpaisuli aňalatchiġaqtut mikiruurañiñ aquutmiñ iġliġvigisukkanagun aquttim.

⁵ Taatnatuntuuq uqaq, mikigaluaqhuni timimi aglaan uqavigaaqpaauraġaqtuq. Uvva-suliuna, Ikninuluuram iknaktittagigaa nuna napaaqtuqtuummaan.

⁶ Uqaqput taavrumatun ikniqtun ittuq. Uqaq mikigaluaqhuni saqviutruruq isum-matipayaanik piġiitchuanik iñuum piġikkañiñik uummatmiñi. Uqakipayaapta piġiitchuat qilħuqtaġaġigaa piqatigiħiq akunġatni iñuich, tuunġaumkii taatnaqtitluta.

⁷ Iñuich taimakñaaglaan nuyuiqsairaqtut atlakaagiiñik niġrutinik: aňñutiniglu tinmianiglu paamġuqtuaniglu taġium aňñutaiñiglu.

⁸ Aglaan iñupayaam aňalalguitkaa uqani. Uqaq aňalatchuǵnaitchuq. Iñupayaam isumataa immaukkaqtuq iñugiaktuanik pigiitchuanik isummatinik, iluliktun immaukkaqtuq tuqunamik.

⁹ Uqaptiknik quyaraǵigikput Ataniqput Aapagikkaqput sulipsuuq uqaptiknik uqamaqhuutigivut iñuuniaqatiuvut iñiqtañaruat Agaayyutim atrinaton.

¹⁰ Taavrumakña atautchimiñ qaniǵimiñ quyalıq naagaqaa uqapılıq aniraqtuq. Iłauraamaan, kisimi quyalıq aniraǵaqtuksrauruq.

¹¹ Uvvasuli atrikusautik ukuak, imillautaglu imiǵiılaglu atautchimiñ suvlikkumiñaitchuk.

¹² Taatnatuntuuq nunañiagich nauriyumiñaitchut paunǵanik, naagaunniñ uqpiich nauriyumiñaitchut aqpiñnik. Tarakña ilitchuǵigikput una, kisimi quyalıq aniraǵaqtuksrauruq qaniǵimiñ.

Puqıun Pakmakñaqtauruq

¹³ Akunnapsitñi-samma piqaqpakiaq kanıqsimaǵikkasugiruamik? Taatnatchimik iñunmik piqaqpan, kiikaa urriqsuutigiliun kanıqsisiqaqtılaani suraǵakıpayaaǵmıgun iñuuniıallautahıgmıgunlu.

¹⁴ Aglaan piqaqtusi uumiksriǵıgmik ilipsitñi killuqsriǵıgmıglu kamañniakıgmıglu. Piqaǵupsi taatnatchiñnik kamañniagutiginagu kanıqsimañısi atakkii taatnaǵupsi akıñnaqtuǵıksı ilımutuupluni ittuauq.

¹⁵ Taatnasiq isumatulıq pakmakñaqtaunıitchuq aglaan iñukmitñaqtauruq, agaayyutitñaqtaunıitchuq, tuunǵaqañtauruq.

¹⁶ Ukpıqsırıruat killuqqtıpmata avatmun kamañniagutıgıplıgulu isumatulıqtıñ, sanmısiñıq atlakaaǵıısıgun ittaqtuq.

¹⁷ Aglaan iñuk isumatulıgmik pakmakñaqtamik piqaqtuaq ipqıitchuq, qıñuisaagunınaqmıplunılu, aggañaitmıplunılu, uqaıtısuǵnaqmıuq; ilunıuktaupmıplunı, aasıñ iñuıch ikayuusiaqaǵıvıgıplıgu; tunıaviuplunı ukpıñıuaqtaunıitmiuq.

¹⁸ Kiısaimmalu qıñuisıchiñıaqtuat ukpıqsırıruanıq quvıagıgısvaat iñuılıq taatnasiq quyalısauruq Agaayyutmun, atrılugıch nautchiirit quvıasuıtıqaqtuat katıttaǵmıknık.

4

Iłannaqalıq Nunam Iñuiñik

¹ Suvaatakıaq qınıǵaǵıvısi uqaalaplusılu avatmun? Atakkii ataramik piññañniakhusı sunık pigıyumiñaisapsitñik. Taatnaǵupsi pisuiqsımayumiñaitchusi, aasıñ sanmısiñıq itchaǵataǵısuruq.

² Kimmutıqaqhusı pisuiqsımanıñıapsı iñuaqtuǵıktıtkaası. Killuqsrıplısi sutıgun aglaan piññaktaaqanıñıapsı uqaalapkaǵaası qınıqtıtılusılu. Naagauvva suqanıchusi atakkii inıqsruñıtısi Agaayyutmiñ.

³ Inıqsruuraǵıñıallapsı sumık akuqtuıllıaitmısi killukun isumatıqaqhusıki. Suli akuqtuǵımakkaqsı inıqsrułıkun atuǵıñıalñıaqlıgu inımıguuǵıñıalıpsıtıñun.

⁴ Ukpıqsırıriit! Sayunıaruatıtun, ilıpsı iñuunıanıchusi tuvraǵılu iñuunıaqurrutaa Agaayyutim! Naagauvva kimıgıplıgu iñuıch ilitqusıǵıñıhat taavrumuuna Agaayyun uumıgıgıksı. Kanıqsımaaqpsıunı taamna? Kisupayaaq taatnamık kimmutıqaqamı ilitqusıǵıñıgmık Agaayyutmun akıllııutıraqtuq.

⁵ Isumavısi tanıǵıllıugıch aglausımaruat inıłgaanımma itna, “Ipqıtıhuaq Irrusrıq Agaayyutim ilıñıǵaa uvaptıknun, taavruma sıqñıagıplıta pigıtquplıta Agaayyutmun kısıanun?”

⁶ Aglaan Agaayyutim iñuaqqtıaa kamañatıluqtıuaq taavrumakña sıqñaktamıñ sayyırıaqtuq uvaptıknık akımmatauplunı kamagıagutıñıgmıñ. Taatnamık Agaayyutim uqaǵıkkañanı aglausımaruq,

“Agaayyutim akıllıııqsımagı tamatkua kamagıagutıruat inımıknık,

aglaan qaitchiraqtuq iluaqquutmik tamatkuninǵa atchiksuanik sivuǵaǵmiñi.” *Proverbs 3:34*

⁷ Taatnamik iluqnauǵusi qaillusi Agaayyutmun. Ayyauǵlugu tuunǵaq aniqusaaqsiuhipsitñi qimakkumaugli ilipsitñiñ.

⁸ Qallilaǵusi Agaayyutmun ilaaptuuq ilipsitñun qallilaǵisipmiuq. Ukpiqsriruasii, Agaayyutim killuqsautisi piiqpagich tavra ipqigai isummatisi salummaqmiplugu iñuuniakiqsi. Agaayyun taatnaqpan ilipsi savautitlasitqikkiksi iluqnaullapiǵusi. Ukpinǵuaqtuanǵaigitchi.

⁹ Iñuilliuǵutigilugich iñuuniaǵigikkasi, nunuuraǵilugich qulviłusiunniñ. Quvianniukiqsi simmiqsillugu alianamun.

¹⁰ Itqǵilugu, Agaayyutim nayuutiłha nanipayaaq ittuaq. Agaayyutimli kamanacsipkaǵumagaasi atchikkupsi.

Kilikuun Qanuqinniraǵaqtitchiłkun Aniqatmik

¹¹ Ilauraamaan, sanurrutiǵaigitchi avatmun. Atakkii kiñaliqaa uqautiksrikami akikǵaǵlugu aniqatni naipiqtuipłunilı ilaanik, taamna ilumun uqautiksriraqtuq akikǵaǵlugu Agaayyutim malıǵutaksraǵa. Taatnasiq iñuk tupiksritłaitchuq Agaayyutim malıǵutaksraǵanik atakkii ilisimatlukkasanıñaqtuq Agaayyutmiñ taatnaqami. Taimmaasiñ ilipsi, naǵǵuksriłłapsigun malıǵutaksramik atuirauǵiqsaqhusi taavruminǵa aglaan atanıǵuqtaqtusi.

¹² Aglaan iñuich tupiksriuksraurut Agaayyutmik. Ilaa kisimi malıǵutaksramik iñiqsıruq, sulı ilaa kisimi atanguruq sanııqaqhuni anniqsuitłapluni naagaqaa piyaqquitłapluni. Kisuunasugivichmi atanıǵuqtaqavich ilipnik iñuuniaqatiupnun?

Kilikuun Uqavigaǵnikun

¹³ Atanıi nipliqsuasii, “Uvlupak naagaqaa uvlaakun nunaaqqimukkisirugut. Tavrani ittuallakkisirugut ukiumi tauqsıǵñıǵuta maniññanıñaqaqsılutaasiñ.”

¹⁴ Ilisimanıtkaluaǵiksiunniñ uvlaakuksraq! Iñuulıqsi suuva? Ittuq puyulıñnatun. Sagvıllakkaluaqami mikiruurami apyuıllıǵaqtuq.

¹⁵ Aglaan itnaqtuksraǵaluaqtuasii, “Pisulıǵıkpaun Atangum iñuugisirugut aasiñ savaqsıluta sunik.”

¹⁶ Aglaan uqaviutiqaqtusi ilipsitñik nalupqisunıtpaitłusikii. Tamanna uqaviutipayaaq pigiitchuq.

¹⁷ Iñuum ilisimagaluaǵlugu atugaksrani nakuuruuq aasiñ atunıñamiun killuqsaptapi-aqtuq.

5

Kilikuun Umialıñmun

¹ Atanıi, inuqsriunıitchuasii! Alianniugitchi immakii iñuilliuǵutiksrat tikitchaǵumarut ilipsitñun.

² Umialgutisi suksraunǵiqhutiñ piunǵiqsut, qupilǵut niǵıǵaich atnuǵaallausi.

³ Maniutisi kaviqsaat qatiqtaatlu qalıqtut. Taavruma qalhum ilıitchuǵıpkagaa atuiñǵııqsi umialgutipsitñik ikayuutiginıtlugich inuqsralııuqtuanun. Siǵnatualıpsi suunǵıqsinniaqmıgaasi atrıplugu ikniq. Atakkii tutquqsituıñaqtusi umialgutinik isuanunaglaan iñuuniaııpsi.

⁴ Akilıqsuuranıtmıgisi savaktisi. Akiññaktaaksraıııch niǵııgıkkarııch ilinıtlun qaitłaitmıgisi. Tusaasıgık uqaallatııch akikǵaǵhusi! Savaktisi kappıanapmata Atanguruamun Sanııpayaaqaqtuamun tusaaragıǵai aasiñ ikayuqługich.

⁵ Inuqsriunitchuasii, nunami quviasuutigihñagisi umialgutisi, aliasunjsaağusi inuqsriusunaqasi. Iñuuniałipsitñi igłiktuarusi quyalipługu kisian kimmutigikkaqsi. Taatnałipsigun ilapsaağagisi akikñautiksrat ilipsitñun uvluani atanniuviksram, atriplugich qunñich uqsraqsaqmata tuqqutchiłiksram uvluanun.

⁶ Suksraunğiqsusri iñuaqtuqmisi nalaunñaruamik iñunmik, aasiiñ ilaan akitñaqtuñitmigaasi.

Anuqsrułiğlu Agaayutigli

⁷ Iłauraamaan, taatnamik anuqsrusiłusi Agaayyutim Atanğuruam agğiłiksrañanunaglaan. Atrikusautim uuma kanjısqipkağisigaasi: Kiñaliqaa asiagnağukami utaqqirağigaa upingallapiaq. Taimmaasiiñ siqinğum silamlu naupkaqmagich asiagnaqaqsiraqtuq. Taatna iñuk asirriruksramun utaqqiraqtuq nikasunaiqhuni.

⁸ Taatnatuntuuq ilipsi anuqsrusiłusi. Nikatchautinagu niğiugaqsi, Atanğuruam agğiłiksraña qalliuraaqmipkaqlugu.

⁹ Iłauraamaan! Uqapılıuutinasi avatmun, Agaayyutimli atanniqsunitchumagaasi. Atañji, Agaayyun atanniqsuqti tikiyasiuraqtuq.

¹⁰ Iłauraamaan, iłisağitchi sivuniksriqiriniñ qanuq igłutuiłhatnik sakiqnamik igłutuitłasiłusi anuqsrusiłusi. Ilinittuuq tiliraurut uqaqtiksrauplutiñ Agaayyutmun.

¹¹ Uqautigirağigivut iñuich quvianaqlugich igłutuiruat anuqsrusiłutiñ. Itqağilugu Job, iñuuniaqami tuniqsimaruaraq Agaayyutmun anuqsrusiłuni. Taatnatuntuuq sivullipta qininaqtitkaat uvaptiknun iñuuniałhatigun tuqułhatigunlu Agaayyutim ilunñuktaqaqtılaaña nagliksrisilaañalu ilinittun. Taamna iłisimagikput.

¹² Uvvasuliuna iłauramaan, akiqsruğupsi sumik kiikaa uqağikkapsiksun atuqsıun. Ataramik uqağusi ilumutuuruamik. Supayaamik uqağupsi saglusunaqasi. Taatnañitkupsi Agaayyutim atanniğisipiagaasi.

¹³ Kisupayaaq akunnapsitñi ihuıllıuğumi ki agaayuli. Kisupayaaq quviasukkumi atuğli quyyatinik.

¹⁴ Kisupayaaq akunnapsitñi atniğñağumi tuqluıli qaukñitñik ukpiqtuanuruat. Ilinisaasiiñ iniqsruutilitruñ uqsruğlugulu atqagun Atanğuruam.

¹⁵ Atniğñaqtuaq una ihuaqsikkaugisıruq iniqsruqpata ukpiqsriłikun. Atanğum ihuaqsipkağisigaa. Aasiisuli taamna atniğñaqtuaq killuqsagnaqqan Agaayyutim natqigutigisipmıgaa.

¹⁶ Taatnamik, quliağisigik killuqsautisi iniqsruutilusi avatmun; taavruma mamitkisigaasi. Iñuk atuiruaq quyalisauruamik Agaayyutmun iniqsruqami iniqsrułha savaaqatlapiqtuq.

¹⁷ Itqağilugu Elijah! Ilaaptuuq iñugaluq uvaptiktun aasiiñ inuqsraqami iniqsruqtuksrauruqtuuq kisupayaatun. Iniqsruqman Agaayyutmun sialuqunıtlugu, sialunıtchuq nunami ukiuni pinasuni avvağmik ilaplugich.

¹⁸ Aasiiñ aquagun iniqsruqman Agaayyutmun sialuquplugu sialulgıtchuq, nuna nauritqiaqsilgıtchuq. Taatnatuntuuq Agaayyutim ikayuğukkaatıgıt.

¹⁹ Iłauraamaan, ilari tupiksriñaiqqan ilumutuuhıgmik aasiiñ ukpiqsriuruam ikayuqpaun tupiksritqitłasiqkağlugu Agaayyutmik,

²⁰ ilıtchuğiyumausi uumuuna, taavruma ukpiqsriuruam ikayuğumiun piqataunaiqsuaq Agaayyutmi utiqtitkisigaa tupiksriñaiğalułhaniñ Agaayyutmik. Taatnatun ikayuğaa iñuuyumalitqıksitlugu iñuuhıgmik agaayyutitñaqtauruamik. Aasiiñ Agaayyun natqigutrigisıruq iñugıallapiaqtuanik killuqsautinik.

Peter-m Sivulliich Tuyuutai

¹ Uvaŋa Peter. Uqqiraqtigigaŋa Jesus Christ-ŋum. Aglaktuŋa ukuniŋa tuyuutinik piksraqtaaniŋun Agaayyutim uŋutauplutiŋ siamittuanun iluqaani Pontus-mi, Galatia-mi, Cappadocia-mi, Asia-mi, Bithynia-mi,

² piksraqtaaniŋun maliġutlugu sivunniutni ilisimaplugich Agaayyutim Aapauruam, ipqiqsakkanŋun Ipqitchuam Irrutchim tupiksritquplugich Jesus Christ-mik siqillaqtitquplugillu aunaġun. Ihuuqutaa qiniŋiŋaŋalu nausaiŋaġlik ilipsitni.

Iŋuuruuq Niġiugaq

³ Quyyan illi Agaayyutmun Aapaŋanun Atannapta Jesus Christ. Iŋunŋuktaqpaġimigun anitqiksitkaatigut iŋuuruamun niġiugamun aŋitqihagun Jesus Christ tuquliġmiŋ

⁴ sulii paitchaktaaksrautmun piunġiqsaŋitchuamun pigiirrutaitchuamunlu unniŋ piunġaŋitchuamun. Ilaan qaunagigaa piksraqsi qilaŋmi.

⁵ Ilipsi qaunagikkaurusri saŋŋiaġun Agaayyutim pisigiplugu ukpiqsriġiqsi anniq-suġiamun sagviġiŋaqtuamun aqulligmi piviŋmi.

⁶ Taamna pisigilugu quviasrugitchi, pakma sivikitchuami nagliksaatqullakkaluaqtusri atlakaagiisigun uukuutaġutitigun.

⁷ Tamatkunuuna uukuutaġutitigun ukpiqsriġiqsi uukuutakkauruq iglutuitlapmaŋaan. Manik kaviqsaq piunġiġaqtuuaq uukuutaġuugaat iknikun, taatnatuntuuq ukpiqsriġiqsi akisuruaŋutlukuuaq kaviqsaamiŋ manŋmiŋuukuutakkauruksauruq. Ukpiqsriġiqsi ilumutuukpan akuqtuigisirusri nangautmik kamanautmik kamagikkauġimiglu sagviġataqpan Jesus Christ.

⁸ Qiniqsimaitchalaŋŋaan piqpagigiksi. Pakmaunniŋ qiniġitchaluaqŋu ukpiġigiksi quviasrullapiaqhusri quvianaqpaauramik uqaġilgunaitchuamik.

⁹ Takku ilisimarusri aatchuusriaġiniaqtilaŋapsitniŋ annautiksraŋanik iŋuutchipi, taŋiutaaluni ukpiġikkapsitniŋ.

¹⁰ Sivuniksriqirit uqaqtuat Agaayyutim ihuqaqutrisaanik aatchuusriaġikkapsitniŋ pakaaqallapiaqmiut ilitchuġiniaqŋu.

¹¹ Tarra Irrusrian Christ-ŋum taimani uqaqtitmatin nagliksaatiksraŋanik Christ-ŋum sulii kamanautmik tikitchuksramik aquagan nagliksaathan, ilinich ilitchuġisullapiaqtut qakugun naagaqaa qanuq atuumaniaqtilaŋanik.

¹² Agaayyutim ilitchuġipkaġniġai savautriŋgisilaŋat inmiknik aglaan ilipsitniŋ. Tamanna tusraayugaaġiksuaq pakma uqaautauruq ilipsitniŋ taipchunuuna quliaqtuagikkaŋatigun tumigiplugu Ipqitchuuaq Irrusriq tuyuuruuq qilaŋmiŋ; israġulgitunniŋ inuġrugipmigaat kaŋiqsisukŋu tamanna.

Iŋuuniatiksraq Ipqilluni

¹³ Taatnamik paqnammaagiisilugich isrummatisri, qauġrimmaagiikkitchi niġiugusri ihuqaqutrisaanik qaisaugisiruamik ilipsitniŋ sagviġataqpan Jesus Christ.

¹⁴ Atriġuq tupiktauruuq ililgaq, atriŋuniasruŋaqsri pigiitchuanun kimmutiqaguuŋapsitniŋ iŋuuniqaqsi nalunŋapsi tusraayugaaġiksuaamik.

¹⁵ Aglaan iŋuuniagiitchi ipqillusri iŋuuniatapsitniŋ atriġuq ilaa tuqŋuqtigikkaqsi ipqitchuuaq killuqsautiluni.

¹⁶ Atakkii Agaayyutim uqaŋhani aglausimaruq itna, "Ipqitchuksraurusri, takku uvaŋa ipqitchuanuŋa."

¹⁷ Aasrii agaayukapsi Agaayyutmun taisuugiksi Aapamik atanniisuuruamik iŋunŋik atlakaagiisitasuŋaŋaġich savaanŋisigun. Iŋuuniagiitchi taluqsriġikun ilaanik irvigiuraal-lahani marruma nunam.

¹⁸ Ilisimagiksi tasukkauiqsi tanjigilaaniñ iñuuniahatñiñ sivulliapsi. Tasukkaungitchusri piungigäqtuatigun sutigun, ami manikun qatigtaakun unniñ kaviqsaakun,

¹⁹ aglaan akisuruakun aŋagun Christ-ŋum [tunillaqtauruam] ipnaiyaatun patchi-saitchuatun taqraqtaitchuatunlu.

²⁰ Ilaa piksraqtaanŋuruuq iñigaluaqnagu nuna, aglaan sagvikkauruq makunani aqulligñi pivinñi pisigiplusri.

²¹ Christ-kun ukpigigiksi Agaayyun anjpkairuaq ilaanik tuquigmiñ qaitchipługu kama-nautmik, ukpiqsritquplusri niğiugaqaquplusri lu Agaayyutmik.

²² Pakmaasriñ ipqiqsitnapsiun iñuusriqsi tupiksriñkun ilumutuuruamik tumigiplugu Ipqitчуақ Irrusriq piqpaksritlasrirusri aniqatiupsitñik. Taatnamik piqpakkutisritchi piliqillapiagusri [ipqitчуақmiñ] uummatmiñ.

²³ Qitunğagiliutigaasri Agaayyutim tuqqutlaitчуақ anitqiksimakapsi nautchiak-srakuungitchuaq piungigäqtuakun aglaan piungigangitchuakun, ami uqalğagun Agaayyutim iñuuruakunlu isuktitlaitчуақunlu.

²⁴ Takku Agaayyutim uqalğha aglausimaruq, itna,
“Iñupayaaq atriqaqtuq ivigauramik,
suli iluqani kamanautaa iñuum atriqaqtuq nauriaŋatun ivgum.

Ivik pannaqługaqtuq, aasrii nauriaq katakhuni piigäqtuq.

²⁵ Aglaan uqalğha Atanguruam itkisiruq qanavak taimuŋa.” *Isaiah 40:6-8*
Taamna uqaliq tusraayugaagiksuuq quliaqtuagikkauruq ilipsitñun.

2

¹ Taatnaqługu piiqsitaksragigiksi iluqaan pigiiñiq, kinnitñiliglu, ukpinŋuaqtaunuliglu, siqñaliglu, pigiitчуақun uqautiksrisuuliglu.

² Atriługu aniqammiuraq miluguktuatun kimmutiqagitchi Agaayyutim ipqitłuni uqalğhanik, ilipsi taavrumuuna nauyumuusri.

³ Takku uuktuagiksi Atanguruam nakuulğha.

Iñuuruuq Uyağak Piksraqtaanŋuruatlu

⁴ Utlautisitchi ilaanun, iñuuruamun uyağanmun ayakkaŋatnun iñuich, aglaan piksraq-taagikkaŋanun Agaayyutim akisuruagiplugu.

⁵ Suli atriŋurusri iñuuruatun uyağaktitun. Atangum atuğumagaasri nappağumiun qinignaitчуақ irrutchikun agaayyuvikpaŋni. Aasrii Agaayyutim ipqitчуақun agaayuliqsaisun tunillaqtutlaniaqtusri tunillautinik irrutchikun. Taapkualiasrii akuqtuyunaqsiuyumuut Agaayyutmi tumigilugu Jesus Christ.

⁶ Taatnatun aglausimaruq Agaayyutim uqalğhani, itnaqhuni,
“Piksraqtaaqatunja akisuruamik uyağanmik
qaukiutqupługu tunŋavik Zion-mi,

aasrii iñuum tunŋavigiyumiun ilaa
qapiqpaŋayumiñaitчуақ.”

Isaiah 28:16

⁷ Ilipsitñunaasrii ukpiqsriruanun ilaa akisuruanaŋuruq, aglaan tamatkununja ukpiqs-riñgitchuanun

“Taamna uyağak tuppirt ayakkaŋat,
taamna uyağak piitчуақillapiagaqtuq tuppirauni.”

Psalms 118:22

⁸ Suli

“Taavruma uyağaum putukkisinniagai iñuich.

Taamna uyağak paallaktitchirağaqtuq ilinjitñik.”

Isaiah 8:14

Takku inmiknik putukkisaqtut tupiksriñgitłutin uqaliğmik. Taatnatun Agaayyutim sivun-niugutigai.

⁹ Aglaan ilipsi iñuksraqtaanjurusri, agaayuliqsigiplusri umialgum, suli ipqitchuanuplusri takku Agaayyutim iñugiplusri. Piksraqtaanjurusri quliaqtuagitquplugich quviqnaqtuat savaanji Agaayyutim tuqłuqtigikkapsi taaqtuamiñ quviqnaqtuamun qaumamiñun.

¹⁰ Ilaatniimma qaaniqsuami iñugingipiağaluakkanasri, aglaan pakma iñugiliutigaasri Agaayyutim, suli akuqtuimaitlusriunniñ nagliktuutaanik, pakmaaglaan akuqtuğiksi nagliktanja.

Agaayyutim Savaktai

¹¹ Piqpagiplusri ilauraamaan, avaknaqtaułhiñaqtusri iglaanuplusriłu mattumani nunami. Taatnamik siimasaagipsi piisimaaquplusri timim pisugruağutaaniñ anuyaktuamiñ ak-illiliqsuqługich iñuutchisi.

¹² Nalaunjaruakun iñuuniagitchi akungatni ukpiqsriñgitchuat. Ilaatni uqa-maqłuutigigumisi pigiitчуakun savaktiğugniłusri, qiniğumagaich nakuuruat savaasi aasriiñ kamaksruğlugu Agaayyun uvlumi ilaan tikiumakpatigut.

¹³ Pisigilugu Ataniq kamakkutiqağusri iñupayaanik sanñiqutiqaqtuanik, Rome-mağmiut umialigigaluaqpatrun

¹⁴ naagalu kavanaugaluaqpata tillisiaqaqtuat ilaaniñ anasriñjuqsuquplugich savaaqaqtuat pigiitчуakun suli nanğaquplugich tamatkua savaaqaqtuat nalaunjaruakun.

¹⁵ Atakkii pisukigigaa Agaayyutim savaallautapsigun nutqautitquplugu piiniliqilhat naluruat iñuich.

¹⁶ Iñuuniagitchi patchisaitchuatitun iñuktitun, aglaan atuqnagu patchisaiłiqsi mattutig-inağlugu pigiitчуamun, aglaan iñuuniagitchi savaktinjusun Agaayyutim.

¹⁷ Kamagilugich iñupayaat, piqpagilugich ukpiqtuanjuruaqatisri, taluğilugu Agaayyun, kamakkutiqağlugu umialik.

Urrakutaułha Christ-ñum Nagliksaałhan

¹⁸ Savaktaurusrii, tupiksrisitchi atannapsitñik taluğipiağlugich, kisiitñun tamatkunuja ikuatmun analatipsitñun pisunjaqasri, aglaantuuq tamatkunuja atanguturuanun.

¹⁹ Iñuk akuqtuyunaqtuq Agaayyutmi qauğrimmaagiuutillautağmigun igłutuigumi nanjinnamik nalaunjaitchualiqingitchaluaqhuniunniñ.

²⁰ Pisigilugu savaağiirrutin ipiqaqtuqsuğuvich kamakkutmik piksraitчutin Agaayyut-miñ igłutuğaluagupkuunniñ naninnaq. Aglaan igłutuğupku naninnaq anuqsrukun nalaunjarualiqinjaqpich, taamna akuqtuyunaqtuq Agaayyutmi.

²¹ Taavrumuja ilipsi tuqłukkaurusri. Christ-tuuq nagliksaaqtuq piqutigiplusri. Unitchiruuq tuvraaksrapsitñik maliglugich tuvliğagniji.

²² “Ilaa killuqsatłaitчуq.

Kinnitñinñiutmik uqatłaitчуq.”

Isaiah 53:9

²³ Uqamaqłuutikkaukami uqamaqłuutmik kiumakłiñgitchuuq. Nagliksaaqami aniqsraaq-tuiñgitchuuq. Aglaan tunñaviqaqtuq ilaanik atanniisuuruamik nalaunjaruakun.

²⁴ Ilaan akiyağigai killuutivut timimigun tuqupluni sannigutami tuqqtupluta sanñianun killuqsautim aasrii iñuutqupluta nalaunjaruakun. Ilaan ipiqaqtuğniğun mamititaurusri.

²⁵ Ilipsi atriqaqtusri ipnaisun killukuaguktuatun, aglaan pakma utiqsimarusri munaqs-rimun suli qaunaksraanun iñuutchipsi.

3

Ilaqatigiich

¹ Taatnatullapiaq nulianurusrii kamaksrisitchi uipsitñik. Ilanjichaasiiñ ukpiqs-riñgitchipata uqaligmik mumiksitauviaqtut nuliamin iñuuniallautałhatigun

² ilinjisa qinīgumitruᅇ ipqinīñiaiqsi taluqsriᅇiqsiᅇ iñuuniaᅇapsitñi.

³ Qinīyunaqusriqsuqasri qaahīñakun, nutchiqihapsigun naagaqaa kaviqsaanik maninñik uyamitqualiqsulikun sulī atnuᅇaagiksuanik atukkapsigun.

⁴ Aglaan piññaqnaiqsi ititchiunᅇ iriqsimaatuakun qamuuna uummatipsigun, pi-unᅇigangitchuakun piññaqnaqutaanik irrutchim piisaangitchuanᅇupluni qinīuiññaqahuniᅇ. Taamna kamanallapiaqhuni akisuruq qinīñhani Agaayyutim.

⁵ Taatnatuntuuq taipchua ipqitchuat aᅇnat ukpiqsriruat Agaayyutmik iñuuniusriqatut piññaqnaqutiqaqhutiᅇ qamuuna kamigiᅇlugich uisᅇ,

⁶ Sarah-tun tupiksriruatun Abraham-mik taipᅇugu aᅇaayyuqagmiñik. Ilipsi ilaan panigi-gaasri nakuuruanik savaaqagupsi iqsitchanᅇitchupsᅇlu tupaᅇanaqtuatigun.

⁷ Taatnatuntuuq uinᅇuruasii iñuuniaqatigisigᅇnᅇ nulasri kanᅇiqsimaugaᅇlusri aᅇnat sayaktu-itᅇluktuanᅇutilaanᅇatnik aᅇnutiniñ sulī paitchaktaaqatigiplugich iᅇuaqqaᅇaanik iñuunᅇhum. Taat-naᅇupsi piññailᅇutaitkisuruq inᅇiqsruiqsi.

Nagliksaᅇliq Piqutigiplugu Nalaunᅇaruᅇliq

⁸ Pakmapak uqallautilapsi uumiᅇa, iluqasri atunim isrumaqaᅇitchi, kanᅇiqsiqutiniuraᅇusri avatmun, piqpakkutulusri aniqatigiisun, iᅇunᅇukkutulusri, iᅇuaqqutulusriᅇ atchiᅇkun.

⁹ Akisaqtuqᅇnagich pigiitchuakun atniiyummatmiglu naagaqaa uqamaqᅇuutmiglu uqamaqᅇuutrigikkasri, aglaali inᅇigusri tamatkua ikayuusriaqqaᅇlugich iᅇisimalugu tuᅇᅇukkauᅇiqsi inᅇiqsrutrasraᅇiplugich, aasriñ taatnaᅇupsi ikayuusriaqqaᅇisipmuisri,

¹⁰ aglausimaruatun Agaayyutim makpiᅇaanᅇiñi,
“Iñuk piqpaksriruaq iñuunᅇigmik

sulī uvlillautaguktuaq quviasrukhuni
qaunagiliunᅇ qanᅇigikkani uqahᅇksraᅇaniñ pigiitchuamik
sulī qaᅇᅇuunᅇni uqahᅇksraᅇakniñ sagluuqtuanik.

¹¹ Savanᅇigᅇli pigiitchuanik aglaan savagli nakuuruanik.

Pakaᅇgiliunᅇ qinīuiññaq pigiliutiniapiᅇlugu.

¹² Atakkii irrak Atanᅇuruam qaunaksriruk iñunᅇnik nalaunᅇaruanik,
sulī siuttak naalaᅇniruk inᅇiqsrulhatnun,
aglaan kigiñanᅇan Atanᅇuruam akillᅇiqsimagai tamatkua
savaaqatuaᅇ pigiitchuamik.”

Psalm 34:12-16

¹³ Aasriñ kia atniaᅇisiñiqpasri nakuuruanik savaaqagupsi.

¹⁴ Aglaan nagliksaᅇupsi pisigilugu nalaunᅇaruᅇaᅇ quvianamiugisirusri. Iqsiginagu iñuich tatamnaqsiragaᅇhat, unniñ iᅇuillᅇuᅇutiginagich tamatkua.

¹⁵ Kamagisriunᅇ Atanᅇuruᅇaᅇ Christ uummatipsitñi, Atanᅇigikkaqsi. Itqanairrutilugu ataramik kiggutiqaᅇksraᅇsi iñuum apiqsruqpasri niᅇiugakun pigikkapsigun.

¹⁶ Aglaan kiuyumagiksi piisaanᅇᅇikun taluqsriᅇikunlu, ataramik patchisaisillugich qaᅇgrimmaᅇiutillautasri. Taimmali kisut uqamaqᅇuutigikpasri savaaqagᅇnᅇlusri pigi-itchuamik, ilinᅇich kannᅇutchaᅇhiñagumuut iᅇitchuᅇilutiᅇnᅇ iñuuniallautaᅇipsitñik Christ-kun.

¹⁷ Tarra iᅇuatlukuᅇ, Agaayyutim pisuᅇigᅇkpaunᅇ, nagliksaᅇutigigupsunᅇ savaaqallau-taiqsi uumakᅇa savaaqahᅇmiñ pigiitchuamik.

¹⁸ Christ-tuuq nagliksaᅇqmiuq. Ilaa tuᅇunᅇaruᅇ pisigiplugich killuqsautit ataus-rigᅇmiaᅇlugu, nalaunᅇaruᅇaᅇ iñuk pisigiplugich nalaunᅇaitchuat tikiutisrukhuta Agaayyut-mun. Timaa ilaan tuᅇqᅇutaugaluᅇaᅇtuᅇ aglaan irrusia iñuuruqsuli.

¹⁹ Aasriñ irrusriupluni ilaan utlanᅇiᅇaa irrutchich tigutaᅇqsiuvinᅇmiittuat quliaq-tuaᅇiaqhuni tusraayugaᅇiksuanik.

²⁰ Taipchua irrusrich tupiksriᅇᅇitichut Agaayyutmik inᅇiᅇaanimma uvlunᅇiñi Noah-m, Agaayyutim anuqsrutikkaᅇmigun utaᅇqᅇikamigich isrummitqᅇiᅇuplugich Noah umiaq-palipkaᅇlugu. Ikituurat iñuich, tallimat piñasruᅇplutiᅇnᅇ, annautikkaurut umiaqpaᅇmi uliqpakman.

²¹ Taamna atrinjuruq paptaagutmun pakma anniqsuutigikkapsitñun. Paptaagutigun iñuk salummakkaungitchuq puyanjanik timim, aglaan iñuk injiqsruqtuq Agaayyutmun salummaquplugu qaugrimmaağiutillautani killuqsautipayaaniñ, pisigiplugu anjitiqñha Jesus Christ-ñum,

²² qilañmuktuaq aquppipluni taliqqian tunjaani Agaayyutim. Israğulgillu sanñiqutiqaqtuatlu sanñiqaqtuatlu atanigigaat ilaa.

4

Atlanñuqtuaq Iñuuniañiq

¹ Tarra Christ nagliksaaqtuksraupman timimigun pisigiplugu nalaunñaruaq, isrumaqaqtuksraupmiusri Christ isrumapmatun itqanaillusri nagliksaağutigiraksraukpan nalaunñaruaq. Atakkii kiñapayaaq nagliksaağumi timimigun nutqautipmigaa killuliqñiq.

² Taamna iñuk iñuunianğiqsuq pisuligruakun tuquniağimiñunaglaan, aglaan pisulhagun Agaayyutim.

³ Taimma qaanjaniktuami iñuuniaqpaaniktusri pisuulhatitun ukpiqsriñğitchuat iñuuniaqapsi suvaalhatikun, pisugruağutikun, imilivaalhatikun, aliasrunğiniñhatikun, piqñuktalikun taanñaqhuni, qaayugnaqtuakunlu aanguaqtulikun.

⁴ Pakma ukpiqsriñğitchuat atlagigaasri ilaliqsuutingiqapsi ilinjitñun qilñuqtaiñhatni, aasriiñ uqamaqñuutiqapsiplusri.

⁵ Aglaan ilinich kiggutiksraqaqtuksraugisirut savaagmiktigun ilaanun ataniiñhiñaagtuamun iñuuruaniglu tuqunñaruaniglu.

⁶ Tarra taamna piqutigiqlugu Christ quliaqtuağniqsuq tusraayugaallautamik taipchunña tuquaniktuanun taimani ilinjiñli annautrautquplugittuuq. Atanikkauyumiñaqsiplugich iñupayaatuntuuq nunami, aglaan Agaayyutim iñuuyumiñaquniğai irrutchiğmiktigun Agaayyutitun iñuuruatun.

Añalatchiñlautaqtuat Agaayyutim Aatchuutaiñik

⁷ Aglaan supayaurat isruksrañat qalliurallapiaqtuq. Taatnağusri qaugrimmaağigitchi qaunatqiağigusriñu aasriiñ injiqsrutlasriñusri.

⁸ Pitñuktaksraq una supayaamiñ, piñiqillapiağusri piqpakktisritchi avatmun, atakkii piqpaksiñhum maturağigai iñugiallapiaqtuat killuqsautit.

⁹ Tukkiqsuutisritchi avatmun uqapilñuutaiñlaakun.

¹⁰ Iñullaanuplusri akuqtuaqaqtusri aatchuutmik Agaayyutmiñ. Taatnağusri savautisritchi avatmun savaktillautaulusri atullautağlugich atlakaagiiñ aatchuutai Agaayyutim, itna,

¹¹ kiñapayaaq uqaqpan, Agaayyun uqağli taavruma uqağikkañagun, suli kiñapayaaq savautrigumi, ki savagli sayaksrerrutaagun Agaayyutim, Agaayyunli kamagikkauyumuq supayaurakun tumigilugu Jesus Christ, pigikkaña kamanauñ añalatchisiñu taimuñ isruitchuamun. Taatnatuq.

Nagliksaañiq Ukpiaqtuanupluni

¹² Piqpagikkamaan, tupañanasri ukpiqsriñiqsi uuktuaqsiukpan sakiqnaqtuatigun ikniqtun ittuatigun; atlayuağinagu niğiunaiñlaakun taamna atuumakpan ilipsitñun.

¹³ Aglaan quviatchağigitchi piqasiutinilusri Christ-mun nagliksaalhagun quviatchalapiağumuusri quyalusri kamanautaa sagviqpan.

¹⁴ Pisaanñatchiugupsi pisigilugu atqa Christ-ñum quvianamiurusri, atakkii Agaayyutim Irrusrian, Irrusria kamanautaan, nayuğaañin.

¹⁵ Sumiunniñ nalliqsi nagliksaaqani iñuaqtuqtauluni, unniñ tigliñniaqtauluni, unniñ savvağluktuluni, unniñ naipiqtuqtauluni iñuich sutilaanñatik.

16 Aglaan kisupayaaq nagliksaaqtikkaugumi pisigilugu ukpiqsriiħa Christ-mik kanjusruutigingilliun, aglaan kamaksrugliun Agaayyun ilisimanaligmigun Christ-mun iñugitilaagmiñik.

17 Pakma atanniiħum aullağniiviksraņa tikitchuq, aasrii Agaayyutim iñuņi atan- niqsukkauqqaqtuksraurut. Tarra atanniqsuqqaagñiqpatigut, qanutchimik isruk- sraqağisivat tamatkua tupiksriñgitchuat tusraayugaallautamik Agaayyutikun?

18 “Nalaunņaruat iñuich annaliksraņat qağanangiññiqpan,

sugisiñiqpatmi iñuich agaayyutaitchuatu killuliqiritlu?”

Proverbs 11:31

19 Tarraasrii tamatkua nagliksaaqtikkauruat pisuħagun Agaayyutim nakuurualiqilich. Qaisimaapiaqtaksraqigaich iñuutchisiņ iñiqsirimiknun ilaanun tuniqsimaruamun ataramik.

5

Munaqsraņi Agaayyutim

1 Pakma silğiqsuğniağitka qaukliuruat akunnapsitñi, uvaņaptuuq qaukliupluņa. Qiñiqsimagiga nagliksaaqman Christ aasrii quliaqtuağiplugu, piqatauyumaaqħuņaptuuq kamanautaanun sagviqsagumaruamun.

2 Qaunagilugich iñugikkaņi Agaayyutim, munaqsraqikkasri akunnapsitñiittuat, [Agaayyutim atuqukkaņa ilipsitñun]. Nunurausruņaqasri aglaan piyummatigipiaglugu, piññaņiasruņaqasri aglaan savautiyumaapiağlugu.

3 Atanguniağvigisruņaqnagich Agaayyutim iñugikkaņi qaunagiraksriusiasri, aglaan tu- vraaksrallautausitchi munaqsranun.

4 Aasrii qaukliat munaqsrit sagviqpan, akuqtuigisirusri niaquğutaanik kamanautim akiññaaktaatun piungigagumiñaitchuamik.

5 Taatnatuntuuq, nukatpianuruasrii kamakkutiugağitchi qaukliuruanik. Iluqasri ka- manağasrugisruņaqasri savauttutilusri atchiksuaħikun, atakkii

“Agaayyutim ayaksimaagai kamanağasrugiruat

aglaan ikayuqsimaagai atchiksuaqtuat.”

Proverbs 3:34

6 Taatnamik atchiksimaagitchi ilipsitñi ataatni sayakturuat argaiñ Agaayyutim, ilaanli kamaņaqsiqkağumagaasri piviksraq nalautitpan.

7 Igillugu iluqaan isrumaaluutigikkaqsi ilaanun aasrii tutqiksiłusri, takku ilaan qau- nagigisigaasri.

8 Qauğrimmaagigitchi qaunatqiağigusri. Uumiksriksi Tuunğaq ataramik ukpiğutaiqsitchiñiaqtuq ilipsitñik, qaliņuularuatun lion-tun kukiłuktuatun sumunliqaa niqiksraqsiuqħuni. 9 Taatnamik akilliłiqsuqsiuņ payaņaigvigilugu ukpiqsriħiqsi, ilisimalugu aniqatiusri nanipayaaq nagliksaaħhattuuq ilipsisun.

10 Aasriiñ nagliksaaqtuallaanikkupsi sivikitchuami, Agaayyutim iħuaqqutipayaaqtuam tuqħuqtigikkapsi Christ Jesus-kun isruitchuamun kamanautigikkağmiñun, naamasrip- kağniagaasri, nalupqinağusri ukpiqsriħipsitñi, sayaktusriłusri suli payaņaigusri.

11 Ilaanun illi kamaun sanņiłu qanjavak taimuņa. Taatna.

Iłammiuğutit

12 Aglaktuņa naiglipługu Silvanus-kun isrummatigikkapkun tuniqsimapluni aniqataulħa. Pitchuksaağukkipi aglagikkapkun uqautilusri Agaayyutim iħuaqqutigillapiaħhamik. Iłisimalugu taamna iħuaqqun tuniqsimavigisiuņ.

13 Ukpiqtuanuruattuuq Babylon-mi ittuat piksraqtaanuruat ilipsisun, tuyuqmigaasri nayaanņamik, suli Mark-ņum igñigipmatun itağma.

14 Pağlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkutilikun. Qiñuiññaq illi iluqapsitñi ittuani Christ Jesus-mi. [Taatnatuq.]

Peter-m Tugliat Tuyuutaiñ

¹ Uvaña Simon Peter. Savaktigigaaña uqqiraqtigipluñalu Jesus Christ-ñum. Tuyuqtuña ukuniña iñuñnun akuqtuiruanun akisuruamik ukpiqsriñigmik uvaptiktun nalaunñaruahagun Agaayyutipta suli anniqsuqtipta Jesus Christ-ñum.

² Iñitchuğisaiñaqsiunñtuq Agaayyun suli Jesus Ataniqput. Uvvatuq iħuaqquitiqağitchi atqunaq qinuiññamiglu.

Agaayyutim Tuqłuutaalu Piksraqtaañalu

³ Agaayyutim pakmakñaqtauruakun saññiagun qaitchiññaatigut supayaanik iñuutlasripluta agaayyutiqammaağiğikun tumigiplugu iñitchuqsriñiptigun ilaanik tuqłuqtigikkaptiknik iñañiutitqupluta kamanautmiñun nakuuniqsrauħigmiñunlu.

⁴ Tumigiplugik tamatkuak qaitchigaatigut kamanallapiaqtuanik akisuruamik akiqsruutinik. Ukpiğigupsigik akiqsruutit annatlasrigisirusri qaayugñaqtuamiñ ittuamiñ nunami iñuich kañiğruaqtanñisigun, aasrii piqatautlasriñusri Agaayyutim irrusriani ilaatun iñiñusri.

⁵ Tamanna pisigilugu pisuqtilaapsitñi iñlatigisriun ukpiqsriñapsitñun nakuuħiq, suli nakuuħiq tapiğlugu iñitchuğimmağiğigmik,

⁶ suli iñitchuğimmağiğiq tapiğlugu iñmun añalalğuħigmik, iñmun añalalğuħiq tapiğlugu anuqsruħigmik, anuqsruħiq tapiğlugu agaayyutiqammaağiğigmik,

⁷ suli agaayyutiqammaağiğiq tapiğlugu piqpakrsriğigmik aniqatinik, suli piqpakrsriğiq aniqatinik tapiğlugu piqpaktamik iñupayaanun.

⁸ Tamarra taatnatchich irrusriksrat pigiraksrasi. Pigigupsigij nausaiñaqtusri taap-kunuuna, imailaatun iñğitchusri asrirringitchuatuñunlu, aasriiñ iñitchuqsrisaiñağniaqtusri Atannaptiknik Jesus Christ-mik.

⁹ Aglaan kiñapayaaq iñuk piqangiññiğumi tamatkuniña irrusriksranik irigiitchuq qinñitlaitłuni. Puuyuqmigaa salummakkautilaani killuqsautiğruağmiñiñ.

¹⁰ Taatniitman, aniqatiumaan, sakuugitchi pisuqtilaagusri tuqłukkauħiqsi piksraq-taaniħiqsiñu nalupqinaiqsillugu, atakkii taatna piyupsi paasraağagumiñaitchusri.

¹¹ Suli akuqtuigisirusri kamanaqtuamik pağlatmik isigupsi isruitchuamun añaayuaqtuñun atannapta anniqsuqtiptalu Jesus Christ.

¹² Taatnaqluña itqautisrağatağipsi tamatkuniña, iñisimagaluagisiunniñ payañağvigiplugulu Agaayyutim iñumutuuruña pakma pigikkaqsi.

¹³ Nalaunñaruagigiga iñuuniqtutilaamni maani nunami itqaqtitağukhusri sunik tamatku-niña.

¹⁴ Iñisimagiga timikuħiksrağma tikitchaqtuuraħha. Taatna atannapta Jesus Christ-ñum nalupqinaiqługu uqautigaaña.

¹⁵ Aglaan sakuugutiginiagitka ilipsitñun itqağitquplugich tamatkua ataramik tuquanikkaluaguma.

Christ-ñum Kamanautaa suli Sivuniksriqtauruag

¹⁶ Quliaqtuagutingitchipsi unipchaaliñisigun iñuich iñitchuğipkaisaqapta agğiğñiaħhanik Atannapta Jesus Christ kamanaqtuakun saññiqpaurağmigun. Uvaguq qinñillapiaqsimagikput kamanaqtuag qaummağiññiña.

¹⁷ Nayuutirugut akuqtuipman Agaayyutmiñ Aapauruamiñ kamakkutmik kamanaut-miglu, taavruma nipim nipliutipmagu kamağniqsrauruam supayaaniñ nipliħuni, “Tarrataamna piqpagikkağa Iğñiğa quyalimaagtigillapiakkağa.”

¹⁸ Aasrii taimani tusraagikput taamna nipi nipliqsuaq qilañmiñ piqatigiplugu Jesus iñgimi taivrumani Agaayyutim sagviqmagu kamanautni.

19 Uvaguttuug nalupqisruutigingipsaaḡikput uqautigikkaḡat Agaayyutim sivuniksriqirinisa inilḡaanimma. Piḡlautaqtusri naalaḡnitqiaḡikkupsigin uqalḡhich, takku uqalḡnich kaḡiqsipkaḡaasri aggitqinḡiaqtilaananiḡ Jesus-ḡum atriplugu nanḡum qaumapkaḡiḡha taaqtuaq ini qausraḡataḡniḡanunaglaan uvlum suli nuḡḡataḡniḡanunaglaan uvlugianan uvlaam.

20 Sivulliulugu ḡitichugiraksraqsi uvva, sivuniksriqirim inḡmiktuiḡaaḡ kaḡiqsipkaḡumiḡnaitchaa sivuniksriqutauruaq Agaayyutim uqalḡhaniḡ.

21 Atakkii iḡuich sivuniksriqinḡitchut sumiunniḡ piḡsuḡḡmiktigun, aḡlaan Agaayyun uqagḡniqsut iḡuḡmigun aḡalatkaḡsipaḡmatinḡ Iḡqitichuam Irrutchim.

2

Iḡisautrit Tanḡiḡlaakun

1 Inilḡaanimma tanḡiḡlaakun sivuniksriqirit iḡukpalliḡḡniḡqsut akunḡatni iḡuich [Israel-mi]; taatnatun tanḡiḡlaakun ḡisautrit iḡukpalliḡḡniaqmiut akunnapsitḡi. Tikiutriḡiaqtut nalu-nautchilutinḡ tanḡiḡlaaniḡ ḡisauttitutinik suksraunḡiutauyumiḡiaqtuanik, piḡlaaḡiluguunniḡ Atanḡuruaq tuquruaq annautisukḡugich. Aasrii piḡsigiplugu piḡlaaḡaḡhat Atanḡḡmik taim-maiḡaaḡ piyaḡḡukkauniaqtut.

2 Suli iḡuḡiḡallapiaqtuat piḡasriqsuutigisirut piḡiḡḡlapiiaqtuatigun kanḡunaḡhutinḡ iḡuuniaḡhatigun, aasrii iḡuḡnun uqamaḡḡuutigipkaaḡsilugu ḡlumutuuruuaq piḡsigiplugich ḡinḡich.

3 Pitḡlatuḡḡmiktigun maniḡḡḡaḡniḡaḡvigigisigaasri, ḡisautilusri uqautilusriḡ ḡlumutuunḡitchuanik. Agaayyutim atanniḡsuiriḡata pasriḡḡiḡai taimakḡaaḡlaan, aasriiḡ siḡḡktuanḡitchuḡ piyaḡḡuḡhiḡaaḡuḡḡugich ḡinḡich.

4 Takku israḡulḡich killuḡsaḡmata Agaayyutim anasriḡḡuḡsaḡmigai ḡigitlugich naglik-saaḡvinḡmun qḡiḡsruiḡlugiḡḡ taagḡniḡsrami tikiḡḡḡiaḡhanunaglaan uvluan atanniuviksram.

5 Suli Agaayyutim piyaḡḡuḡmigai iḡuich iḡuuruat taimani uvlunḡiḡi Noah-m, ipkaḡḡugich agaayyutaitchuat nunami uliḡpaḡmun kamaḡaḡtuamun. Noah quliaḡ-tuaḡaḡtuḡ iḡuḡnun nalaunḡasriruksrauniḡlugich sivuḡaani Agaayyutim, aasriḡi Agaayyutim annautiḡai Noah-lu tallimat malḡuk iḡuḡḡ.

6 Suli Agaayyutim patchisiḡutinḡiḡai ḡluḡaisa iḡuich iḡuuruat nunaḡḡiḡpaanḡni Sodom-miḡ Gomorrah-miḡ, aasriiḡ aḡralipkaḡataḡḡugik iknikun. Taavrumuuna Agaayyun urriḡsuutiḡaḡniḡsuḡ qanuḡ suksraunḡiḡḡiaqtilaanatnik ḡluḡaitḡik agaayyutaiḡlaanik.

7 Suli Agaayyutim annautipmiḡaa nalaunḡaruaq Lot, qinḡupkakkauruaq atqunaḡ qaayugḡnaḡtuakun iḡuuniaḡhatigun killuliqirit iḡuich.

8 Atakkii taamna nalaunḡaruaq iḡuk iḡuuniaḡami akunḡatni tamatkua killiqiruat iḡuich uvlugagḡipman, ḡuiḡḡiḡuḡtitauruḡ qinḡiḡḡugḡḡ tusraaplugḡḡ piḡiḡtchuat savaanḡich.

9 Taatnaḡhuni Atanḡum ḡisimagaḡ qanuḡ annautriḡiksraḡni agaayyutiḡaḡtuaniḡ uuk-tuaḡusriḡitḡiḡ suli qanuḡ tigummiḡksraḡat nalaunḡaitchuat iḡuich uvluanunaglaan atanniuviksram anasriḡḡuḡsaḡviksraḡatnun.

10 Agaayyutim anasriḡḡuḡsaḡsiḡiḡai suvaluk tamatkua iḡuich aḡalataḡipkaḡtuat timim kimmutiḡruanḡiḡun qaayugḡnaḡtuaniḡunlu, suli suksraḡanḡitchuat Agaayyutim aḡalatchisaanik. Tamatkua ḡisautrit tanḡiḡlaakun aḡaḡrut arguaḡaplutinḡ. Sivuuḡaḡinḡitchaat uqamaḡḡuutiḡaliksraḡtinḡ qinḡḡnaitchuanik saḡḡiḡaḡtuaniḡ qḡlanḡmi.

11 Israḡulḡitunniḡ kamaḡatluḡtuat saḡḡikun sayaktulikunlu tamatkunakḡa uqamaḡḡuutigitlaitchaich taapḡua nayuḡtigikkaḡi Atanḡuruaḡ.

12 Aḡlaali tamatkua ḡisautrit atriaḡtuat isrumatlaiḡaḡun niḡrutitun, aḡalatitautun aullasiḡmiknun, aniruatuḡ aḡuniagaḡsrauplutinḡ tuḡḡutaksrauplutinḡ. Uqagḡururut piḡiḡiplugich sunik kaḡiqsimanḡisagḡmiknik. Aasrii piyaḡḡuḡisirut isrumatlaiḡaḡun niḡrutitun.

¹³ Taamna akiliusriagigisigaat nagliksaaqsiupkaiñigmiktigun atlanik iñuñnik. Ilinjisa kimmutigiragigaat pisuhigruaqtin uvlugaluamiunniñ. Kanjusraagutauhiñaqtut ilipsitñun niñiqataukamin ilipsitñi, taqsraqtatun suli qilgulikun akunnapsitñi, quviasruutigiplugu ukpiqsaiñiqtin.

¹⁴ Qiñiqamitruñ añaq ikhitchakhutin sayuñayumarut nutqaummisilguitlugu taatnasriq killuqsaun. Ikhisaañniñgach pitchigiaqtuat iñuich killuliqihksrañatnun. Ilinjisa uummatinich aňalatiqañniqsut kaviuqtauhigmun. Ilinich taiyuaniquhuutikkaurut, suksraunqisagumaqtut.

¹⁵ Suksraañoñaat nalaunñaruakuañaq aasriñ ulapnaaplutin. Iñuuniagaqsirut iñuktun atiliktun Balaam iñiña Bosor-m, piqpaqsirruaq akiliutaanik killuliqihum.

¹⁶ Aglaan suakatakkauruq killuliqihigmigun. Uqatlañlaam natmaksigvian nipliutiplusu iñuum nipaatan nutqaqtinnigaa sivuniksriqiri kinniqisagaluqtauaq.

¹⁷ Tamatkua ilisautrit atriqaqtut nivviatun imñilaamik suli taktugayauratun aňalatañatun anuñiqhuum. Tamatkua iñuich Agaayyutim itqanaiyautiniñai iniksrañatnik taaqtuam taagniqsrañani isruksraitchuami.

¹⁸ Ilinich uqaqamin nipitusriplutin uqaqaqtut sumun atuñumiñlaaqtigun. Ikhisaañniñgach pisugruağutaagun timim pivaalñahikunlu tamatkua salummaqtitlutin annaqqammiqsuat tamatkunakña killukun iñuuniaqtuaniñ.

¹⁹ Ilinjisa akiqsruqtuñuñgach iñuich atanniqsuqtiksrañiñiplugich ilinich savak-taagruunñagmin qaayugñaqtuamun, atakkii iñuk aňalattitaqtuq qanusripayaamun akiñlirağaqtimiñun.

²⁰ Iñuich annaaninñiqsut qaayugñautaitñiñ nunam iñuñ ilitchuqsriñigmiktigun atannap-tiknik Anniqsuqtiptikniglu Jesus Christ-mik. Uvvaami ilinich ilñakkataağutitqikkumin tamatkunña akiñlipkağutinlu, isruksrañat pigiitlukkisiruq aullañniqqaalñigmikniñ.

²¹ Ilitchuñigaluaqqaalugun iñuuniakiq nalaunñaruahikun, iñuatlukkayañniqsuq ilinñiñ nalu-ugagumitruñ taamna iñuuniakiq uumakña tunutchiñigmikniñ ipqitchuamik tillitmik qaisauruamik ilinñitñun.

²² Uvva atuumapkağaat taimña nipliutaumaruaq, “Qipmim uttaqiragigaa inmi miğakkani,” suli “Kuniaq iğñuanikkañat utiğaqtuq mağğagmun mağğiluktağiaqhuni.”

3

Akiqsruutaa Atanğum Aggigñiañhan

¹ Piqpagikkamaañ, ukua tuyuutit tugliñgach tuyuutma ilipsitñun. Taapkuñnuuna tuyuutipkun itiqsağukkipi itqaqtillugich tamatkua uqautigikkatka iñuuniaquplusri ipqitchuakun.

² Ilipsitñun itqağitqugitka sivuniksriqutauruat ipqitchuatigun sivuniksriqiritigun suli tillisauruat uvaptiknun atannaptikniñlu anniqsuqtiptikniñlu uqqiraqtitigun.

³ Kañiqsiraksrañigiksi una sivulliulugu, mitautiksriuat tikitkisirut ilipsitñun aqulligñi uvluni aňalattitua pisuhigruağmiknun. Mitautiginiñaasri

⁴ uqaqhutin, “Jesus-ñum akiqsruutigigaa aggitqinñiañhi. Naamimi imma? Taimakñaqaña aapaavut [Christ-kun] tuqugaluaqtut, aglaan sua iluqani tamarra atanñunğitchuq aullañniñgatañhaniñaglaan nunam iñiqtañhan.”

⁵ Aglaan itqağiyummatañlapiñaat una, Inñilaan Agaayyutim iñiñaa uqañhagun qilak suli nuna, aasrii nuna nunağquqñu imiğmiñ suli imikun,

⁶ suli tamarrumuuna imikun nunaqqaq piyaqquqñu uliqpaktitlugu.

⁷ Taatnatuntuuq qilailu nunalu pakma ittuat qaunaksriqaqtut Agaayyutim uqañhagun piyaqquñiañhanunaglaan ikniğmun. Taimanigun uvluni Agaayyutim atanniqsuğisigai iñuich agaayyutaitchuat aasriñ piyaqquğlugich.

⁸ Aglaan piqpagikkamaañ, puuyuumanagu una, isrumaraqtugut atausriq uvlug pivikisilaanik suli 1,000 ukiut pivikpauraqatlaanik, aglaan Ataniñmi atiruk.

⁹ Atangum sukaisaagutigingitchaa immiumasraqamiun akiqsruutigikkani, iñuich ilañich sukaiññiñiagaluagaqtut. Aglaan anuqsrutigaasri, atakkii piyummatigingitchaa kiñuunniñ piyaqququlugu, aglaan iluqaisa mumiqugaluagai killuqsautmikniñ Agaayyutmun.

¹⁰ Aglaan uvlua Atanguruam tikitkisiruq nigiiñlautiluni aggilhatun tiglinniaqtim. Taivrumani qilaich piigisirut qukiññaqtuamik tusrağnaqhutin suli qaummatit qilañmiittuat siqumitkisirut iknikun suli nuna ikiniaqtuq supayaatlu nunamiittuat.

¹¹ Iluqagmin tamatkua sut piyaqququmaaqmata taatnatun, qanutchimigli iñuuniñiaqtuksrauniqipisi? Iñuuniñiaqtuksraurusri ipqillaapiagusri suli agaayyutikuagusri supayaakun,

¹² utaqqilugu Agaayyutim uvlua tikitchumaaqtuaq suli pisuqtilaapsitñi tikiumapkağnağiağniaglugu taimña uvlug. Taivrumani uvlumi iknigum uunallapiaqtuam qilaich piyaqquğisigai suli qaummatit aukkisigai.

¹³ Aglaan utaqqigivut Agaayyutim akiqsruutigikkani, itnaami, nigiuagaqatugut nutaanik qilañnik suli nutaamik nunamik iñuuviksrañatnik nalaunñasripkakkauplutin iñuich tupiksriuat Agaayyutmik.

¹⁴ Taatnamik piqpagikkamaan, utaqqisiun taamna uvlug. Pisuqtilaapsitñi iñuuniagitchi taqsraqtailaakun puyyiluktautailaakun sivuğani Agaayyutim suli qiñuiññakun.

¹⁵ Isrummatigisiun anuqsrullapiaha atannapta kaniqsimalugu anniqsuqurilha uvap-tiknik. Taatnatuntuuq piqpagiplugu aniqatiupta Paul-ñum aglakmigaasri puqiutikun Agaayyutim qaisañagun.

¹⁶ Iluqañitñi tuyuqtuutmiñi uqautigipmigai tamatkua sut. Uqañiñ ilañich kaniqsilgunaitchaluagtut. Aasriñ iñuich naluruat payañaiqsimaitchuatlu qipititchiñiqsut Paul-ñum tuyuqtuutaiñik suliunniñ atlanik uqañiñik Agaayyutim. Taamna pisigiplugu Agaayyutim piyaqquğniağai.

¹⁷ Ilipsiasriñ piqpagikkamaan, tamatkua sut ilitchuğikkasri sivuani qaunatqiağiksigik. Taatnangitchupsi sivullikkauviaqmirusri killukuagutinisigun maligutchiñgitchuat. Aasriili qaunagiyumagiksi paallangiliksraqsi payañaiqsimmavigikkapsitñiñ.

¹⁸ Aglaan nusrainagitchi iluaqutrisaagun ilitchuğimmaagiksisaiñağlugu Ataniqput anniqsuqtigikkaqputlu Jesus Christ. Ilaanun illi kamaun pakma suli qañavak taimuñ. Taatnatuq.

Sivulliich Tuyuutai John-ŋum

Uqaliq Iñuunaqtuaq

¹ Aglaktuŋa ilipsitñun Jesus-mik taiyuutiliŋmik uqaliŋmik. Taamna iñuk Jesus qaitchiraqtuq iñuuliŋmik inniqsuamik aullaŋniñiŋmiñaglaan. Taamna tusaagikput qiñiqługulu sulı tautukługulu aksiapluguunniñ.

² Taamna iñuk qaitchiruaq nutaamik iñuuliŋmik tautuŋnaqsipman qiñiŋuraaqsiñiaŋikput. Sagviqqaqman iñmiñik uvaptiknun uqautiaqsigipsi Agaayyutitŋaqtauruakun iñuulikun inniqsuakun aapami aullaŋniñiŋmiñ.

³ Tamanna qiñikkaqput sulı tusaaplugu uqagipmigikput ilipsitñun, ilaliutitqugaluahusi piqatigilugik Aapauruaŋlu sulı Iŋñiŋalu Jesus Christ taatnatuntuuq uvagut piqatigaqmatun iliniknik.

⁴ Taatnaqhuta aglaaqsirugut ilipsitñun iñuuliŋmik ilitchuŋitquplugu Jesus. Taatnaŋuta quviatchallapiagisirugut.

Agaayyun Qaummatauruq

⁵ Uvvauna uqaliq uvagut tusaanikkaqput Agaayyutim Iŋñiŋaniñ aasiiñ quliaqtuaŋigikput ilipsitñun, itnaiłiplugu, Agaayyun qaumaupluni sulı ilaani taaqtuanitчуq suoramikunniñ.

⁶ Iñuk uqaqami piqataunipluni Agaayyutmi killuqsaqtautigalugu, taatnasiq iñuk sagluqsruŋaqtuq piqataunitłuni Agaayyutmi killuliqituiñaqhuniki. Taatnaiłiplugu atrinurugut iñuktıtun taaqtuami pisuktuatıtun.

⁷ Iñuuniagupta piqatauluta Agaayyutmi piqatigiiksilluta avatmun, taatnaiłiplugu atrinurugut iñuktıtun qaumami pisuktuatun. Uvvaasiiñ salummaŋaatigut killuqsapayaaniñ, atakkii Agaayyutim Iŋñiŋa Jesus tuqqutaupluni maqipkaqlugu augikkani uvaptiknun.

⁸ Nipliakapta uvagut killuqsagumiñaitłuta ukpiqsagaqtugut uvaptiknik. Taatnaqapta ilisimanitчugut Agaayyutim ilumutuulhanik.

⁹ Quliaŋikaptigu Agaayyutmun killuqsagñiluta ilaan natqigutiniagaaŋigut nalaunŋaiłipayaaŋitnik, atakkii ilaa tuniqsimaruq nalaunŋaruunupluni suraŋaipayaagmiñi.

¹⁰ Agaayyun niqliqsuq killuqsagñiluta aglaan nipliakapta killuqsatłaitłuta uqagigikput Agaayyun saglutuniplugu, tavraasiiñ Agaayyutim uqalħagun iñuunianitłuta.

2

Christ Uqapsaaŋutrikput

¹ Ilauraamaan, aglaaqsiruŋa ilipsitñun killuqsaqunitkaluaqhusi. Aglaan kiñapayaaq killuqsaqnikpan piqaqtugut uqapsaaŋutriksraptiknik Aapamun. Taamna Jesus Christ killuqsaqsimaitчуaq.

² Taamna tuqukami sannigutami aatchuutigirugut iñmiñik piqutigiłluta, taavrumuunnaqlugu piigai killuutivut sulı killuqsautinich iluqatin iñuich nanipayaaq.

³ Taatnaqhuta tupigiguptigik Agaayyutim tillisai, nalupqisukkumiñaitчugut ilisimatilaaptiknik ilaanik.

⁴ Iñuk niqliqman ilisimaniplugu Agaayyun aglaan tupiginitługu ilaan tillisaa sagluqsruŋaqtuq. Taatnasiq iñuk ilisimanitчugut ilumutuuruamik.

⁵ Kisupayaaq tupiksripman Agaayyutim nipliutaanik ilaan piqpagiragigaa Agaayyun atakkii ilitchuqsruirugut Agaayyutitŋaqtauruamik piqpaksriŋmik. Tupiksriguptaasiiñ Agaayyutmik nalupqinaŋikput atausinŋuqtılaaqput ilaani.

⁶ Kisupayaaq nipliqaami iñuuniagniluni atausinñuqatigimaaqlugu Agaayyun iñuuniaktuksrauruq ataramik Jesus Christ-ñum iñuuniałhatun.

Nutauruaq Iñuuniaqurrun

⁷ Ilauraamaan, tuyuqañitchuna ilipsitñun nutaamik tillitmik aglaan utuqqağmik inñaniktuamik taimakñaaglaan. Taamna tilliñ ilisimakkaqsi tusaalłapsitñiñaglaan.

⁸ Uvva taamna tilliñ tuyuutigikkağa ilipsitñun nutaanupmiuq. Iñuich ilitchuğigaat taatnasiq piqpaksriłiq Christ-ñum iñuuniałhagun ilipsiluami iñuuniałłapsigun, atakkii taaqtuaq qaaniqsaiñnaqtuq aasiñ ilumun qauma qaummagiksiruq.

⁹ Iñuk nipliakami qaumamiinnipluni uumiksriuraagutigalugu ukpiqtuaqatiumiñik tavra kanigruaqtana simminitchuq—taaqtuamiittuq sivuanisun. Iñuuniagaqsilgitchaqtuq killuliquipluni.

¹⁰ Aglaan iñuum nakuagikamigich ukpiqtuaqatiuni qaumamiittaqtuq, iñuuniałhani sumunniñ paasaqtittagumiñaitchaa.

¹¹ Aglaan iñuk uumiksrikami ukpiqtuaqatiumiñik ilaa taaqtuami ittuq, pisukhuni taagmi. Kiisaimma-tai qanutnamuqausiksraigağivuuq atakkii taaqtuam qinilguiliplugu.

¹² Qitunğamaan, taatnaqluna aglaktuna iluqapsitñun,
atakkii Agaayyutim natqigutigai
pigiilikutisi Jesus Christ savaaqalłhagun.

¹³ Aglaktuna ilipsitñun utuqqanaanun
atakkii ilisimaaniklugu Agaayyun
taimña inñaniktuag aullağniñłhaniñaglaan.

Aglaktuna ilipsitñun nukatpianun
atakkii akiiligiksi Tuungaaq pigiitchuapayaam aullağniiraa.

¹⁴ Aglaktuna ilipsitñun, ililgaanun,
atakkii ilisimaaniklugu Aapauruaq.

Aglaktuna ilipsitñun utuqqanaanun ilisimaaniktuanun
taivrumiña inñaniktuamik aullağniñłhaniñaglaan.

Aglaktuna ilipsitñun nukatpianun sanñiruanun
tuniqsimaruanun Agaayyutim uqalłhanun ittuanun ilipsitñi.

Taavrumuuna akiiligiksi pigiitchuapayaaq,
Tuungauruq taamna.

¹⁵ Kaviuğinagich suuramik unniiñ ilitqusiat nunam iñuñisa. Atakkii iñuum kav-iuğikpagu taamna ilitqusiq piqpagiyumiñaitkaa Agaayyun.

¹⁶ Suami taavruma ilitqutchim ilağivaun? Kanigruaqtam kaviuğikkaña, sut iñuich qinikkañisa piññaktaagisuklugu, sulii supayaat mattumani nunami iñuich kamasaağutigikkañich—taatnasiq iluaqnañitkaluaqtuq Agaayyutim irrusiani.

¹⁷ Taamna ilitqusiat iñuñisa nunam sulii kaviuğikkañillu piigumaaqtut. Aglaan iñuk tupiksriuruq Agaayyutim pisulłhanik iñuutuiñnaqtuq Agaayyutmi.

Akilliliqsuqti Christ-mun

¹⁸ Ilauraamaan, piviksram isua tikitchumaaqtuq. Tusaamagiksi akilliliqsuqtaa Christ aggiqsagumaniplugu. Aasiñ ilitchuğigikput iñugiaktuat akilliliqsuqtai Christ aggianiksima-niplugich. Taatnamik ilisimarugut piviksram isua qallisilaanjanik.

¹⁹ Tamatkua akilliliqsuqtai Christ unniiñ piqataugaluaqtuat uvaptikni ilaliutillapianitkaluanğamin, taatnaqhutin aullağniqsut uvaptikniñ. Tuniqsima-galuağumiñ Agaayyutmun akilliliqsuiñayaitchut Christ-mik, aasiñ nayuğayağaatigut. Unitñamisigut nalupqinaisitkaat sumiunniiñ piqatauniligtin uvaptikni.

²⁰ Aglaan iluqasi, ilumutuulıq ilisimagiksi, atakki Christ-ñum qaitchiñğaasi ilitqusigmiñik.

21 Aglaktuᅇa ilipsitᅇun naluruagilusi ilumutuuruaiᅇmik aglaan ilisimagiga ilitchuᅇianikkaluahiqsi taavrumiᅇa aasiᅇn ilisimapmigiksi sagluturuuag ilaᅇiᅇitkaa ilumutuuruam.

22 Kiᅇnali sagluturuuᅇuniᅇpa? Kisupayaaᅇ piᅇlaaqaᅇtuuag Jesus-mik Christ-ᅇuniᅇplugu (“Christ” itnautauruᅇ, Agaayyutim tuyuᅇiᅇkkaᅇa anniᅇsuutiksrauplugu uvaptiknun). Taatnaᅇtuuag taamna akilliᅇiᅇsuᅇtauruᅇ Christ-mik, aasiᅇn ayyakᅇugik Aapauruaglu Iᅇᅇiᅇalu.

23 Kiᅇnapayaaᅇ piᅇlaaqaᅇtuuag Iᅇᅇiᅇguruamik piᅇqatauyumiᅇnaitchuᅇ taavruma Aapaᅇani; kisupayaaᅇaasiᅇn uqaᅇtuuag ukpiᅇiᅇniᅇlugu Iᅇᅇiᅇguruuag taamna piᅇqataullapiaᅇtuᅇ taavruma Aapaᅇani.

24 Aglaan ilipsi, ukpiᅇsrituiᅇaᅇitchi tupiksriᅇusriᅇu tusaakkapsitᅇnik aullaᅇniᅇᅇhaniᅇn ukpiᅇsriᅇqqaᅇᅇapsi. Taatnaᅇuᅇpsi atausiᅇᅇuumaniaᅇtusi Iᅇᅇiᅇmiᅇlu Aapauruamiᅇlu.

25 Itqaᅇlugu Christ niᅇliutigiᅇkkaᅇa uvaptiknun, “Piᅇqatauᅇᅇapsiᅇun Aapaᅇni qaitchigiᅇiᅇipsi iᅇnuuᅇiᅇmik Agaayyutitᅇaᅇtauruamik.”

26 Piruksrauᅇkama aglaktuᅇa ilipsitᅇun tamatkunuuna uqaᅇtuanik ilisautrauniᅇlutin. Ilumun akilliᅇiᅇsuᅇtauruᅇ Christ-mik qanuᅇviiᅇsitchiᅇᅇiaᅇhutin ilipsitᅇnik.

27 Aglaan ilipsitᅇun Christ qaitchiᅇiᅇiᅇsuᅇ Irrusiᅇmiᅇnik nayuutiruamik ilipsitᅇni. Taatnamik ilipsi inuᅇsraᅇitᅇhusi atlamik ilisautrimik, atakkii Christ-ᅇum Irrusian ilisautigaasi supayaᅇanik, aasiᅇn ilitchuᅇiᅇpkautaa ilumutuuruᅇ. Iᅇnuuniaᅇaᅇiᅇiᅇitchi Christ-mi.

28 Ki, qitunᅇamaᅇ, iᅇnuuniaᅇaᅇiᅇiᅇitchi ilaani. Taatnaᅇuᅇpta tatavrualanayaᅇitᅇhugut tikitpan suli kannusukkayaᅇitᅇhugut sivuᅇaani agᅇiᅇpan.

29 Ilisimaplugu Christ-ᅇum killuᅇsaᅇsimaiᅇaᅇuᅇᅇa nalupᅇiᅇiᅇitᅇhiksi taamna nalaunᅇaruᅇliᅇiruuᅇ Agaayyutmun qitunᅇaᅇiᅇtilaᅇa.

3

Agaayyutim Qitunᅇai

1 Uvvaami, qanutunaglaan Aapam piᅇpagivaitᅇluta! Piᅇpaksriᅇᅇa uvaptiknun kamaᅇaᅇpaitᅇluni taiyuutiᅇaᅇaᅇitᅇgut qitunᅇaᅇmiᅇnik, ilumun ilaan qitunᅇaᅇiᅇllapiaᅇaᅇitᅇgut. Aglaan iᅇnuich akitᅇaᅇtuiruat Agaayyutmik kanᅇiᅇsᅇitᅇkaᅇitᅇgut atakkii Aapauruag ilitchuᅇiᅇmitᅇlugu.

2 Ilauraamaᅇ, Agaayyutim qitunᅇaᅇiᅇliutianikkaᅇitᅇgut. Ilisimaᅇitᅇkikputsuli qanutchiuluta ilᅇiᅇksraᅇput, aglaan sagviᅇpan ilaatun ilᅇiᅇsirugut, atakkii ilaa qᅇiᅇiᅇiᅇiᅇitᅇgut kanᅇiᅇsilugulu irrusiᅇiaᅇa.

3 Taatnamik, kisupayaaᅇ niᅇiᅇuᅇaᅇaᅇtuuag Christ-ᅇum sagviᅇiᅇksraᅇanik ipᅇiᅇᅇiᅇuraᅇaᅇtuᅇ atakkii ilisimaplugu Christ-ᅇum ipᅇiᅇsilaᅇa.

4 Iᅇnuᅇayaaᅇ killuᅇsaᅇtuuag atuiruᅇ atiruamik tupiksritᅇaitᅇhuam atuᅇaᅇiᅇkkaᅇiᅇnik. Iᅇnuᅇ killuᅇsaᅇami ayairaᅇtuᅇ Agaayyutmik navᅇiᅇluni iᅇnuuniaᅇurrutaanik.

5 Uvvasuliuna ilisimagiksi Christ-ᅇum iᅇnuᅇᅇaᅇ piᅇiᅇiᅇyᅇaᅇhuni killuᅇsaᅇtipayaᅇanik. Killuᅇsaᅇumiᅇnaitchuᅇ atakkii killuᅇutaitᅇluni.

6 Taatnamik, kisupayaaᅇ atausiᅇᅇuᅇatausimaruuᅇ Christ-mi killuᅇsaᅇtaᅇitᅇhuᅇ. Aglaan killuᅇsaᅇtuam kanᅇiᅇsimaᅇitᅇcha ilitchuᅇiᅇsimaᅇitᅇlugu Christ qᅇaᅇunniᅇn.

7 Ilauraamaᅇ, iᅇnuᅇmun ukpiᅇsaᅇtitnasi. Iᅇnuᅇ atuiruuᅇ nalaunᅇaruamik nalaunᅇaruᅇnuruᅇ Christ-tun killuᅇsaᅇsimaiᅇaᅇnuruᅇatun.

8 Iᅇnuᅇ killuᅇsaᅇtaᅇtuuag tuunᅇaᅇaᅇtauruᅇ atakkii Tuunᅇaᅇ killuliᅇiᅇiᅇsuᅇ aullaᅇniᅇᅇhaniᅇnaglaan. Pakma Iᅇᅇiᅇa Agaayyutim agᅇiᅇiᅇiᅇsuᅇ piᅇyaᅇᅇuᅇiaᅇlugu iluᅇaan Tuunᅇaᅇ savaaᅇiᅇkkaᅇa.

9 Kisupayaaᅇ Agaayyutim qitunᅇaᅇiᅇliutikkaᅇa killuᅇsaᅇtaᅇitᅇhuᅇ atakkii Agaayyutim qaitchisimaᅇaᅇlugu iᅇnuuᅇiᅇmiᅇnik. Iᅇnuᅇ taamna killuᅇsaᅇtaᅇumiᅇnaitchuᅇ atakkii Agaayyutitᅇaᅇtauruᅇ.

¹⁰ Tavrakii ilisimagiksi atlakaagiiksilaanjak qitungaiñ Agaayyutim suli qitungaiñ Tunğaum taavrumuuna, iñupayaaq killuqsartaqtuaq suli piqpaksriñitchuaq ukpiqtuaqatiumiñik Agaayyutitñaqtaunitchuq.

Piqpakkutititchi Avatmun

¹¹ Uqalhi Agaayyutim inniqsuat aullağniñhaniñaglaan tusaamakapsilu uqautigaa-tigtut piqpakkutitqupluta avatmun.

¹² Ilisimagikput Cain piqpaksriñitluni Abel-mik nukatchiağmiñik, taatnaqlugu iñuaqtagigaa atakkii tuunğaqañtaupluni ilaa. Suvaata tuqputpaun? Ilaan savaagikkañi pigiitlutin. Aglaan Abel nalaunñaniqsuq taatnamik ilaan savaagikkañi nakuuplutin. Ittuksrauyumiñaitchugut Cain-tun.

¹³ Ukpiqtuaqatmaan, quviğusukkasi iñuich akitñaqtuiruat Agaayyutmik uumigikpasi.

¹⁴ Piqpagikaptigik ukpiqtuaqatiuvut ilisimagikput annautrautilaaqput. Ak-illiliqsuikapta Agaayyutmik atriqaqtugut tuqunaruatun aglaan annautraupluta pakma iñuutlasirugut Agaayyutikun. Iñupayaaq piqpaksriñitchuaq ukpiqtuaqatiumiñik tuqunaruqsuli piqataunitluni Agaayyutmi.

¹⁵ Kisupayaaq uumiksriuaq ukpiqtuaqatiumiñik tuunğaqañtauruq, ilaa iñuaqtuqtaupluni uummatmiñi. Ilisimamigiksi iñuaqtuqti piqagumiñaiñiñiplugu iñuuligmik Agaayyutitñaqtauruamik.

¹⁶ Christ tuqputikamisigut taavrumuunnaqlugu kaniqsipkağaatigtut piqpaksriñhum suutilaanjanik. Taatnaqhuta tuqputisugaaqtaksrağipmivut ukpiqtuaqatiuvut.

¹⁷ Uvvaasiiñ iñuk umialgutiqagumi inuqsriunjitluni suni aasrii ilitchuğiplugu aniqatiuni inuqsriuqtuaq suli ikayunitkumiun inuqsriuqtuaq, ilumun piqpaksriñitchuq Agaayyun piqpaksripmatun.

¹⁸ Ilauraamaan, piqpaksriñata uqalhiñakun aglaan piqpaksrisa savaagikkaptigunlu ilumutuuruakunlu.

Taluqsrautairrun Sivugaani Agaayyutim

¹⁹ Piqpaksrigupta taatna ilisimagisigikput pigitilaaqput ilumun Agaayyutmun. Taatnaqhuta tutqiksut uummativut Agaayyutmi iqsisailaakun.

²⁰ Qakugupayaaq uummatipta ihuilliuqtitkaqsikpatigtut tunñaruksraurugut Agaayyutmun atakkii Agaayyun kamanatluktuq uummatiptikniñ, aasiiñ ilaan ilisimagaa supayaaq.

²¹ Ilauraamaan, pasikkutmik piitkupta uummatiptikni tavra taluqsrautairrutitqaqtugut sivugaani Agaayyutim,

²² aasiiñ qanumipayaaq iniqsrugupta supayaanik akuqtuigisirugut ilaaniñ apiqsruagikkaptiknik atakkii tupigiplugich tillisai suli atuqlugu quyagikkaña.

²³ Aasiiñ taamna Agaayyutim tillisigigaa, tunñaluta Igñigmiñun Jesus Christ-mun suli piqpakkutiluta avatmun, kamagilugu Christ-ñum tillisaa uvaptiknun.

²⁴ Iluqağminj tupiksriuat Agaayyutim tillisaiñik atausiñnuqatigimaağaat Agaayyun, aasiiñ Agaayyun piqataupluni ilinjitni. Nalupqiginitchikput Agaayyutim nayuutilha uvaptikni atakkii qaitlugu irrusiñi uvaptiknun.

4

Irrusia Agaayyutim suli Tanjigilaaq Irrusiq

¹ Ilauraamaan, iñugiaktuat tanjigilqiruat ilisautrit siamittut napmupayaaq. Taatnamik tunñaviginagu iñupayaaq uqaqtuaq Agaayyutim irrusiagun nipligñipluni, aglaan uuktuaglugu Agaayyutitñaqtaugaluaqmagaan.

² Uumuuna nalupqiginitchiksi Agaayyutim irrusia, Iñupayaaq nalupqinaiqhuni uqaqtaqtuaq Jesus Christ timiqaqtilaanjanik piqtaqtuaq Agaayyutitñaqtauruamik irrutchimik.

³ Kisupayaaq uqaqangitchuaq nalupqinaiqhuni Christ-mik taatna piqangitchuq Agaayyutitnaqtauruamik irrutchimik. Taamna irrusigigaa akililiqsuqtauruam Christmun. Tusaanigiksi taavruma agqiqaqumalha naagaunniin ilaa imma nayuutianiktuq iinunni nanipayaaq.

⁴ Ilauraamaan, pigigaasi Agaayyutim aasiin akiilianikkisi tamatkua tanigiliqirit, atakkii Agaayyun ittuaq ilipsitni kamanatluktuanuruq tanigiliqiriniin.

⁵ Tanigiliqirit tuungaanaqtaurur. Taatnakii uqagigaat sutigun akitnaqtuiruat Agaayyutimik. Iinuittuq tuungaanaqtaupmiruat naalagnipmiragigaich.

⁶ Aglaan uvagut Agaayyutim pigigaatigut. Tamatkua piqatauruat Agaayyutmi naalagnigaatigut. Uqautigikkaqput suunillapiagaluaqtuq iinunni qitungaginisanini Agaayyutim. Taavrumuuna itichuginiagivut iinuich malikpatrun ilumutuuiq naagaqaa malikpatrun killiqiq.

Agaayyun Piqpaksriihuruq

⁷ Ilauraamaan, piqpakutisa avatmun atakkii Agaayyutim ilisautipluta piqpaksriigimik aasiin kisupayaaq taatnatun piqpakutiqaqtuq qitungagigaa Agaayyutim ilisimaanikhuniilu ilaanik.

⁸ Inuk piqpaksriitchuaq itichuqsrismaitchuq Agaayyutmik atakkii Agaayyun piqpaksriihuruq.

⁹ Agaayyutim urriqsugniqaa qanutunaglaan piqpaksrisilaani uvaptiknik tuyugikamiun nunamun Ignituaaluni atrinilaq iinuutqupluta ilaagun.

¹⁰ Qanuutaupiaqtilaana piqpaksriihum uvva, taimani uvagut piqpaginikaluagikput Agaayyun, aglaan ilaan urriqsugniqaa piqpaksriihuvaptiknik tuyugikamiun Ignituaaluni piquplugich killuqsautivut tuquligmigun qiniiqsitlugu Agaayyun.

¹¹ Ilauraamaan, Agaayyutim piqpagivaitluta, uvaguttuq piqpakutiruksrauniqsugut avatmun taatniilugulu.

¹² Inuum sumiunniin Agaayyun qininganjitchaa. Piqpakutigupta avatmun Agaayyun iinuuruq uvaptikni aasiin ilisautipluta piqpaksritqupluta atlanik ilaa piqpaksripmatun iinunik.

¹³ Nalupqiginitchikput atausinjuqatigitilaana Agaayyun suli ilaa iinuutilaananik uvaptikni, atakkii ilaan irrusiin inillaklugu uvaptiknun.

¹⁴ Uvvasuliuna Aapauruaq tuyuqagniqsuq Ignituamiinik anniqsuqtiksrauplugu inupayaanun, aasiin qinigikput ilisimarauplatalu.

¹⁵ Kisupayaaq uqautigumiun nalupqinaigilugu Jesus Igniginiilugu Agaayyutmun, tavra Agaayyun iinuuruq ilaani aasiin ilaa atausinjuumapluni Agaayyutmi.

¹⁶ Uvagut itichugigikput ukpigiplugulu piqpaktaana Agaayyutim uvaptiknun.

Agaayyun piqpaktauruq. Taamna piqpaksriruaq atausinjuqsamaruq Agaayyutmi suli Agaayyun ilaani.

¹⁷ Taatnatun iinuuniaqapta piqpaksrirugut Agaayyun piqpaksripmatun, aasiin ataqsrautiqagumiinaitchugut uvluani atanniilhum, atakkii iinuuiqput atrigigaa iinuunialhan Christ-nun mattumani nunami.

¹⁸ Inuk piqpaksriruaq ataqsragumiinaitchuq. Piqpaksrigupta Agaayyun piqpaksripmatun ilaa talugiyumiinaitchikput. Inuk iqsiruaq ilaanik piqpaksriingitchuqsuli Agaayyun piqpaksripmatun, atakkii iqsisiqaqtuqsuli Agaayyutmun anasiinjuqsagisiinipluni.

¹⁹ Piqpagigikput, atakkii Agaayyutim piqpagiqqaagaatigut.

²⁰ Inuk nipligumi piqpaksriiniluni Agaayyutmik aasiin uumiksriiluni ukpiqtuaqatmiinik ilaa sagluruq. Itniittuq: inuk piqpaksriinini ukpiqtuaqatiumiinik qinitlakkagmiinik piqpaksritlasiyumiinaitchuq Agaayyutmik qinitlaisagmiinik.

²¹ Tillisiusiaqput Christ-miin [aasiin taatnatun ilaan iinuuniaqagaatigut], inuk piqpaksrikami Agaayyutmik piqpaksriruksraupmiuqtuuq ukpiqtuaqatiumiinik.

5

Akimaruanurut

¹ Iñupayaaq ukpiqsriruaq Jesus Christ-ñutilaanjanik Agaayyutim qitungagigaa. Taatnaqhuta piqpaksrigupta Aapaptiknik piqpaksriruguttuuq ukpiqtuaqatiuptiknik.

² Piqpaksrikapta Agaayyutmik tupiksrikaptalu tillisaiñik ilisimanaqtuq piqpaksriñiqput Agaayyutim qitungaiñik.

³ Piqpaksrikapta Agaayyutmik uvagut tupiksrirugut tillisaiñik, aasiiñ tupiksriñiqput tillisaiñik sakiqnañitchuq,

⁴ atakkii qitungapayaana Agaayyutim akimatlasiruq nunam iñuñisa ilitqusianiñ. Aasiiñ akimatlasirugut ukpiqsrituiñaligtigun [Jesus-mik].

⁵ Kiñaasiiñ akimatlasiva tuungaañtauruniñ suli pigiitchuam kaviugikkapayaanañiñ? Iñuk taamna kisimi ukpiqsriruaq añutim Jesus-ñum Igñiñutilaanjanik Agaayyutmun.

Ilisimaraurat Jesus Christ-kun

⁶⁻⁸ Aasiiñ nalupqiginitchikput ilaa Agaayyutmun Igñiñitilaana atakkii piqaqtut piñasunik ilisimarauruanik. Jesus paptakkaupman imigmik suli maqipkağaluaqtitnagu augikkani tuqukami, Agaayyun nipliñiqsuq qilañmiñ Jesus Igñiñiniplugu. Taatnatun Agaayyutim irrusiaptuuq ilumutuuruuq ilisimaraupmiuq taavruma ilumun Igñiñitilaanjanik. Ilaa ilisimarauruq imikunlu aukunlu suli Agaayyutim irrusiagun, aasiiñ taapkua piñasut atirut ilisimarauiñgmikni.

⁹ Iñuich ilisimaraupmata akuqtuğagigivut, naagaqaa Agaayyutim ilisimaraunulha ukpiqnatluktuuq atakkii piñasuurautigun nipliqsuq ilumutuuplugu Jesus Igñiñitilaanjanik.

¹⁰ Kisupayaaq ukpiqsriruaq Agaayyutim uqañhanik Igñiñmigun ilisimagaa uummatmiñi taavruma ilumutuutilaana. Kisupayaam ukpiqsriñitchuam taavrumiña ilumutuuiñgmik uqağipiagaaga Agaayyun saglutuniplugu, atakkii tunñañitluni Agaayyutim ilisimaraulhanun Igñiñmigun.

¹¹ Agaayyutim ilisimapkağaatigut taavrumiña itnaqhuni: Agaayyutim qaisana uvaptiknun iñuuiq Agaayyutitñaqtauruq, aasiiñ taatnasiq iñuuiq Igñiñaniittuuq.

¹² Kisupayaaq iñuuaqatiqaqtuuq Igñiñjanik Agaayyutim iñuuiqaqtuuq ilaani Agaayyutitñaqtauruamik. Kisupayaaq iñuuaqatiqañitchuuaq Igñiñguruamik iñuuyumiñaitchuğguuq.

Iñuuiq Isuitchuaq

¹³ Tuyuqtuna taapkuniña ilipsitñun ukpiqtuanun Igñiñagun Agaayyutim nalupqinaitquplusi piqaaniktilaapsitñik iñuuiñgmik Agaayyutitñaqtauruamik.

¹⁴ Una pisigiplugu ukpiğillapiagikput Agaayyun iniqsruqapta supayaamik pisulhagun tusaarağilha uvaptiknik.

¹⁵ Iñitchuğipluguasiiñ tusaarağilha iniqsruqapaaqapta tavra ilisimapiagikput qaisaqaaniñha uvaptiknun iniqsruağikkaptiknik ilaaniñ.

¹⁶ Kisupayaam qinñigumiñ ukpiqtuaqatni killuqsaglugu taamna tuqułigmuunñitkaluanñaan, ki iniqsruutiliñ Agaayyutmun. Taatnağuni ukpiqtuaqataa iñuugisiruq, atakkii killuqsautai tuqułigmuunñitlutiñ. Aglaan killuqsaiq itmiuqtuuq tuqułigmun ittuq, aasiiñ uqautigipsi iniqsruutigitqunñitlugu taamna Agaayyutmun.

¹⁷ Iluqani killuliqikiq killuqsautauruq, aglaan killuqsautipayaat tuqułigmun inğitmiut.

¹⁸ Ilisimagikput kiñapayaaq qitungagiliutikkaña Agaayyutim killuqsaaqsitlailaana atakkii Igñiñan Agaayyutim tugluaqsimaragigaa, aasiiñ Tuungaum atniğumiñaitchaa kinniyumiñaitlugulu.

¹⁹ Ilisimagikput qitungagitilaaput Agaayyutmun, aasiiñ ilisimagikputtuuq atlat iñuich mattumani nunami pigitilaanañat Tuungagmun suli ilaan kinniplugich ilinñich.

²⁰ Ilisimagikputtuuq Igñiñikkañan Agaayyutim aggianiñha, aasiiñ ilaan kañiqsipkağaatigut ilaanik ilumutuuruamik. Atausiññuqsimarugut ilaanun ilumutuuruamun, Igñiñanunlu Jesus Christ-mun. Ilaa Agaayyutaullapiqaqtuuq suli iñuulhuruq isuitchuaq.

²¹ Ilauraamaaŋ, agaayyutiqaqasi agaayyutiŋuanik.

Tugliat Tuyuutaiñ John-ŋum

¹ Uvaña John ukpiqtuanŋuruaŋ qaukŋich, tuyuqtuña aŋnamun Agaayyutim piksraq-taagikkaŋanun suli qitunŋaŋiñun piqpagikkamnun ilumun. Uvañañhiñauñitchuña piqpak-sriruaña, aglaantuq iluqatiñ tamatkua ilisimaruat ilumutuuruamik piqpagipmigaasi.

² Piqutigiplugu ilumutuuruuq uvaptikni ittuaq suli itkisipluni qaŋapak taimuña.

³ Uvvatuq Agaayyutim Aapauruam suli Jesus Christ Aapam Igñiñan iluaqquŋtillañiaŋiñisik suli ilunŋugilusik tutqiksilitiglu ilumutuuruakun suli piqpaksriñikun.

Ilumutuuliŋlu Piqpakkunlu

⁴ Uvaña quviatchallapiaqtuña atakkii ilitchuŋigiga ilaŋich qitunŋavich iñuuniañhat ilumutuuruakun, maliŋutlugu Agaayyutim Aapauruam tillisaa uvaptiknun.

⁵ Aasiñ, aŋnaaq, aglañitchuña nutaamik tillitmik ilipnun aglaan taavrumiña pigikkap-tiknik aullaŋniñhaniñaglaan. Injiŋkpiñ uumiña, uvagut piqpakkutiruksraurugut avat-mun.

⁶ Taamna piqpaksriñiq uqautigikkaŋa itnautauruq: Iñuuniaqtuksraurusi tupiksriñikun Agaayyutim tillisaiñik tusaakkapsitñik aullaŋniñhaniñaglaan. Atakkii ilaan tiligaatigut iñuuniaqupluta piqpaktakun.

⁷ Iñugiaktuat kinnirit tikitchut iñupayaanun uqaqaqtuat nalupqinaiqhutiñ Jesus Christ-mik timiqanñiñiplugu. Taatnatchich iñuich kinniraurut suli akilliliqsuqtaurut Christ-mi.

⁸ Qaunagisitchi ilinñitñiñ. Tavra tammañitchumaiksi savaagikkaqsi aasiñ Agaayyutim akiliŋisigaasi inuñaiŋlugu.

⁹ Kisupayaq simmiuruq ilisauttutaiñik Christ-ŋum piqataunitchuq Agaayyutmi. Taamnaasiñ tupiksriuruq ilisauttutaiñik Christ-ŋum piqatauruq Aapauruam ilu suli Igñiñuruami.

¹⁰ Kiñaliqaa utlautikpan ilipsitñun quliaqtuaqañiñuni Christ-ŋum ilisauttutaiñik tukkuliqñagu tupiqnun naagaqaa ilaliñagu.

¹¹ Atakkii kisupayaam paŋlagumiñ kinniri piqasiqñiaŋaa pigiitchuakun savaaŋagun.

Aqulliich Ilammiuŋutit

¹² Uqaksraukkaŋaluaqtuña aglaan uqautigisuñitkitka ukunuuna tuyuutitigun, aglaan taamuñaguktuña ilipnun uqaqatigilutinaasii. Quviasuutigillapiaŋayaŋikpuk.

¹³ Qitunŋaŋisa aŋnam aniqatvich Agaayyutim piksraqtaagikkaŋiñ tuyuŋaatin nayaanŋaŋmik.

Pin̄ayyak Tuyuutai John-ŋum

¹ Uvaŋa John ukpiqtuan̄uruat qauk̄iŋich, tuyuqtuŋa uumuŋa Gaius-mun piqpagipi-akkamnun.

² Iŋauraamaan̄, agaayyutigikpiñ supayaaq iħuaqplugu ilipni atniğñaqun̄it̄lutinlu. Iŋisimagiga iħuaqtilaan irrutchipkun.

³ Quviasuq̄pauraqtuŋa iŋaŋich aniaqatiut tikitchuat uqautipmat̄ŋa ilipnik iluq-naullapiaḡnipl̄utin Agaayyutmun suli iñuuniaḡnipl̄utin ilumutuuruakun.

⁴ Quviatchaktillapiagaat̄ŋa sumipayaaq tusaakapkich qitunğatka iñuuniaḡnipl̄ugich ilumutuuruakun.

Gaius Nanğausiaqaqtuq

⁵ Iŋannamaan̄, tuniq̄simmat̄rirutin savautrikavich aniqatiunik, suvaluk iglauruanik.

⁶ Uqautigillautagaat ukpiqtuan̄uruat iħuaq̄ut̄riħiñ. Piŋl̄autaḡniaqtutin qaisak-sraqaḡuvich inuḡikkaŋatnik iglauniŋatni. Quyaliniğiksi Agaayyun taatnağupsi.

⁷ Atakkii piqutigiqlugu Christ aullaqtut akuqtuisuŋaqatiŋ ikayuutmik Jew-ŋun̄itchuaniñ.

⁸ Uvagut ukpiqtuaguut ikayuqtaksraḡigivut taapkua iglauplutin̄ agaayuliqsit, savaqatauyumağutli siamitchiħhatni Agaayyutim ilumutuuruuanik uqal̄hiñik.

Diotrephes-lu Demetrius-lu

⁹ Aglakkaluaqtuŋa ukpiqtuan̄uruapayaanun, aglaan Diotrephes qauk̄iutlaturuam suliqutigin̄itkaŋa.

¹⁰ Taatnamik aḡiḡuma sagviğñiağitka savaani uqaq̄huni sagluqsruutigipluta. Taruŋa nutqallan̄itmiuq. Pağlayumiñaitmigai aniaqatiut suli pitchaiħiraq̄lugitunniñ tukkiisuktuat iŋiŋit̄nik anitqataq̄lugillu akunğatniñ ukpiqtuan̄uruat.

¹¹ Iŋannamaan̄, tuvraqnagu pigiitchuaq aglaan nakuuruuq. Kisupayaaq atuiruaq nakuuruamik agaayyutit̄ŋaqturuq naagasuli taamna atuiruaq pigiitchuamik iħit̄chuqsriñğan̄itchuq Agaayyutmik.

¹² Aglaali Demetrius iñupayaat uqautigillautagaat suli iñuuniat̄han iħit̄chuğipkağaatigut iŋisimatilaan̄anik ilumutuuruamik. Uvaguttuuq uqautigillautaḡikput ilaa. Iŋisimagiñ uqaḡikkapta ilumutuutilaan̄anik.

Aqulliich Iŋammiuğutit

¹³ Uqaksrauq̄kağaluaqtuŋa aglaan uqautigisuŋitkitka ukunuuna tuyuutitigun.

¹⁴ Tautukkasuağukkikpiñ aasiñ uqaḡunuk atautchimi kiiñaḡruiñaağutilunuk.

¹⁵ Tutqiutiqağiñ. Iŋauraat tuyuqtut nayaan̄ŋağmik. Nayaan̄ŋağugivut iŋauraavut iluqaisa.

Jude-ḡum Tuyuutai

¹ Uvaḡa Jude, savaktaa Jesus Christ-ḡum suli aniqatigiplugu James-ḡum. Tuyuḡigitka ukua iḡuḡnun tuḡḡukkaḡiḡun piḡḡagikkaḡiḡun Agaayyutim Aapauruam, qaunagikkaḡiḡunlu Jesus Christ-ḡum.

² Uvvatuḡ Agaayyutim iḡunḡuktaqaḡtillisi qiḡuiḡḡaqaḡtillusriḡu suli piḡḡakkutiqaḡtil-lusri ataramik.

Atanniḡsuiḡiksraq Iḡisautriḡḡuatigun

³ Piḡḡagikkamaan, pisuḡtilaaptun aglaguḡtuḡa ilipsitḡun uḡautigisukkaluaḡḡuḡu anniḡsuḡiaḡ iluḡata piḡikkaḡput, aglaan piyumaatchaktuḡa pitchuksaaḡuḡḡusri itna, aḡuyautisiuḡ ukpiḡsriḡiḡ ipḡisimaaḡulugu Agaayyutim qaisaḡa atausriaḡḡuḡu iḡuḡmiḡun.

⁴ Atakkii iḡaḡich agaayyutaitchuat iḡuich nalunautchiḡḡuḡiḡ illatiniḡsut uvaptiknun. Atuḡaḡaat killukun iḡuaḡqutrisaa Agaayyutiḡta qaayuḡnaḡtuanun pisugruaḡutaitḡun tim-imin suli iḡiḡisa ayaktuaḡmiḡḡuḡulu Jesus Christ Ataniḡput Aḡaayuḡaḡputlu. Agaayyutim taatnatchich iḡuich atanniḡsuḡḡiḡai patchisauniḡḡuḡich iḡiḡaan.

⁵ Itqaḡtitchukkipsi sunik iḡisimaanikkaluakkapsitḡik. Itqaḡsiuḡ una, Atanḡuruam an-nautigaluḡḡuḡich Israel-aagmiut Egypt-miḡ, aglaan aquaḡun piyaḡḡuḡḡiḡai tamatkua ukpiḡḡutaitchuat.

⁶ Suli israḡḡuḡich saḡḡiqaḡaluḡḡuḡiḡ savaaḡaḡaluḡḡuḡiḡlu qilaḡmi uniḡḡiḡaat irvigi-galuakkaḡtiḡ. Agaayyutim tigutaḡḡiḡai taaḡtuallapiaḡtuami pituḡḡuḡich isruitchuanik kalimḡḡiḡḡik taivrumuḡaaglaan kamaḡaḡtuamun uvlumun ilaan atanniḡsuiḡiksraut-miḡun.

⁷ Sulipsuuḡ Sodom-lu Gomorrah-lu nunaḡḡiḡḡuḡ avataatniittuat: Iḡuḡikkaḡich aatchuutigirut inḡmiknik sayuḡaḡimun, aḡutigaluatunniḡ aḡutinun. Savaaḡich kilḡutaurut tuvraḡuḡḡiḡuḡich, aasriḡḡiḡ nagliksaaḡisirut tatapsausriaḡmiknik isruksraitchuami ikniḡmi.

⁸ Taatnatullapiaḡ tamatkua siḡḡaktuuraḡtit qaayuḡnaḡsigaat timiriḡ piḡiitchuakun, suksraḡḡiḡḡuḡu Agaayyutim aḡalatchisaa, uḡamaḡḡuutigiḡḡuḡiḡḡuḡ tamatkua kamaḡaḡtuat pakmani.

⁹ Qaukḡiatunniḡ israḡḡuḡich Michael taatna uḡaḡḡiḡchuḡ. Qanaaḡatigikamiuḡ tuuḡḡaḡ uḡavaaḡutigiḡḡuḡu nalliḡmiknun timaa Moses-ḡum piḡiniaḡtilaanḡ, akitḡaḡtuḡḡiḡḡiḡaa uḡamaḡḡuutilugu aglaan uḡautiḡhiḡaḡaa, “Atanḡumtuḡ iḡiḡtiḡiḡisin.”

¹⁰ Aglaali tamatkua iḡuich uḡamaḡḡuutiqaḡuḡurut supayaanik kaḡiḡsimmaaḡiḡḡiḡaḡmiknik. Niḡrutitun aullasriaḡḡiḡaḡḡuḡiḡ iḡiḡich kaḡiḡsiḡhiḡaḡaat malikḡuḡulu pisugruaḡuḡtriḡ, aasriḡḡiḡ taatnaḡamiḡ piyaḡḡuḡkauniaḡtuḡ.

¹¹ Iḡsiḡamiurut tamatkua! Iḡuuniusriaḡtuḡ Cain-tun, akiḡḡaḡḡiḡaḡḡiḡaḡḡuḡiḡ kil-luliḡiḡhiḡaḡuḡḡuḡiḡ piḡigiplugu manik Balaam-tun, aasriḡ Korah-tun piyaḡḡuḡḡiḡaḡtuḡ piḡigiplugu uḡavaaḡuḡtriḡiḡtiḡ.

¹² Taatnatchich iḡuich puḡyiluktaḡtitun ittut niḡiqatigiḡkapsi, aasriḡ niḡiqataukamiḡ ilip-sitḡi qaunagiraḡtuḡ inḡmiknuḡhiḡaḡ taluḡsrisailaakun. Taapkuḡ atrigigaich nuviyat imḡilaat aḡalataḡi aḡuḡim. Ittut napaaḡtutitun asirritlaiḡsuatitun, amusrimaḡḡuḡiḡ kaḡituummaḡmiḡ tuḡullupiaḡḡuḡiḡ.

¹³ Qaiḡḡaisun taḡium itmiut aḡniḡḡukman, aasriḡ kannuḡaḡtuat savaaḡich itluḡiḡ qa-pukḡuatun qaim. Uvlugiatun pamiuliktuḡ ittut [taimmausruuruatun]. Taatnatchich iḡuich iniksraḡḡiḡaḡtuḡ taaḡniḡsrapiaḡani taaḡtuam qaḡavak taimuḡa.

¹⁴ Enoch-ḡumtuuq, tallimat malḡuata kiñuvianiñ Adam-ḡum, sivuniksriqutigipmigai tamatkua iñuich, uqaqhuni, “Atañii. Ataniq agḡiḡñiaqtuq piqatigilugich kisitchuḡnaitlutin ipqitchuat israḡuligikkani.

¹⁵ Atanniḡsuḡniaḡai iñupayaurat. Anasriñḡuqsuḡniaḡai killuliqiraupayaat agaayyutailaqhutin savaapayaanisigun, suli agaayyutailaqhutin iñuuniaḡhatigun, suli uqamaḡḡuutipayaatigun uqagikkaḡisigun akitñaqḡugu Agaayyun.”

¹⁶ Tamatkua iñuich uqapiluuḡriraqtut uqaqtuyaaqhutin, iñuuniaqhutin inḡmin pisuḡiḡruaḡmiktigun, uqavikhutin suli nangaqḡugich atlat iñuich piññañniaḡiaqhutin pisukkaḡmiknik.

Kilgutit Alḡaqsruutitlu

¹⁷ Aglaan ilipsi piḡpagikkamaan, itqaḡiraksraḡigisi sivuniksriqutigikkaniich uqḡiraqtiniñ Atannapta Jesus Christ-ḡum.

¹⁸ Ilinḡisa uqaḡutigaasri aqulligñi uvluni iñuqaḡisiñipluḡu mitautiksriḡruanik iñuuniaḡutin inḡmin pisuḡiḡruaḡmiktigun pigiitchuakun.

¹⁹ Tamarra tamatkua iñuich agvisauruat atinḡirrutinun, aḡalatitlutin nunakḡaqtam pisuḡiḡruañiñun, suli piḡanḡitlutin Ipqitchuamik Irrutchimik.

²⁰ Aglaan ilipsi piḡpagikkamaan, nappaisitchi ilipsitñik tunḡavigilugu ipḡiññiqsrauruaq ukpiḡun, agaayulusri Ipqitchuakun Irrutchikun.

²¹ Irviqaḡtuiñḡusri piḡpaktaani Agaayyutim, niḡiugituiñḡluḡu Atannaptiknun Jesus Christ-mun tikiutitḡulusri ilunḡuktanḡun isruitchuamun iñuulḡmun.

²² Ilunḡuksrisitchi tamatkuniḡa nalupḡisruktuanik ukpiḡsriḡmiktigun.

²³ Annautrisitchi ilañitñik nuḡitchipmatun ikniḡmiñ. Ilunḡuksrisitchi atlanik anayasruutigilugu, uumigilugich atnuḡaanich puyyiluktakḡani killuqsautim.

Agaayuliḡ

²⁴ Uvva, nangḡlakput ilaa qaunaksritḡaruḡ ilipsitñik paasraaḡksrapsitñiñ ukpiḡsriḡipsitñi suli tikiutitḡplusri patchisaunḡiḡusri quvianakun sivuḡaanun kamanautaan.

²⁵ Kisimi Agaayyutauruḡ, aasiiñ ilaan anniḡsuḡaatigut Jesus Christ-kun Atannaptigun. Kamanautipayaaḡ, kamaḡniḡsraq saḡḡi suli aḡalatchisipayaaḡ pigigai taimakḡaḡaḡa pakmanunaglaan suli qaḡavak taimuḡa. Amen.

Sagvikkaaurat John-mun

¹ Ukunani makpiğaani aglausimarut sut Jesus Christ sagvikkanj. Agaayyutim qaiññigai ilaanun qiniqtitquplugich savaktimiñun sut akuniisrunaqatin atuumasragumaruat. Christ-ñum ilitchugipkağai savaktimiñun John-mun tuyugiplugu israguligikkani ilaanun.

² John-ñum nalupqinaiqługu quliaqtuağiniğaa Agaayyutim uqałhalu Jesus Christ-ñum sagvikkanjalı. Uqautiginiğai sut iluqaisa qiniikkani.

³ Quvianamiuruq iñuk agliqiruaq ukuniña sivuniksriqutmik suli quyanaqniapqat taapkua tusraaruat uqałğnik ukuniña suli tupigiplugillı sut aglausimaruat taapkunani makpiğaani, atakkii tamatkua atuumaviksranat qallıllıapiağataqtuq.

Pağlatit Tallimat Malğunñun Agaayyuviniñun

⁴ Uvaña John aglañniaqtuña ukpiqtuanuruanun ittuanun tallimat malğunni agaayyuviniñi nunami Asia-mi. Iħaaqutrıliqagitchisuq qiniññamıglu Agaayyutmiñ, pakma ittuañni, taimakñaqana ittuañni suli agqiğsağumaruañni, taapkunakñalu tallimat malğunniñ irrusrianiñ sivuğaaniittuañni aquppiutaqpanan Agaayyutim,

⁵ suli Jesus Christ-miñ tuniqsimapluni ilisimarauruamiñ, añiruamiñ tuqunaruaniñ sivulliqpianupluni suli sivulliuqtinıtıñni umialguruat nunami. Jesus Christ-ñum piqpagigaatigut patchisaiqsitluta killuutiqtikniñ ilaan aunmigun.

⁶ Ilaan umialiguqtitkaatigut agaayuliqsiğtuqtitlugillı savautitquplugı Agaayyutini aapagikkaniı. Kamañun añalatchisiı pigıgaa Jesus Christ-ñum taimuña isruitchuamun. Amen.

⁷ Uvva, agqiğniıqtuq nuviyatigun.

Iriqatuapayaam qiniğisıgaa,
ilinısalu kapirıruat ilaanik.

Iluqatinılu atlakaagiich iñuich nunami uıgualalutin qiağisirut ilaa pisigilugu.

Aa, taatna itkisıpiaqtuq.

⁸ “Uvaña Alpha-ñuruña suli Omega-ñupluñalu, aullağniisaaq suli isrukitchaaq.” Taatna niqliqsuq Atanguruuq, pakma ittuaq suli taimakñaqana ittuaq agqiğsağumaruağlu, Sañjıpayaaqatuaq Agaayyun.

John-ñum Qiniquuraalħa Christ-mik

⁹ Uvaña John-ñuruña aniqatigikkaqsi atausriñuqataupluña piqatigigipsi nagliksaağutinik pisigiplugu Christ, piqatigipkaqtuaq ilipsitñun añayuqautmiñi suli piqatigipkaqhuni ilipsitñun iglutuiğmi. Qikiqtamun atiqatnamun Patmos-mik ilikkauruña quliaqtuaqalıpkun uqałhanıglu Agaayyutim ilumutuulħanıglu Jesus Christ-ñum.

¹⁰ Iħamni Irrutchimi uvluani Atanguruam tusraaruña nipimik nipituruamik tunumniñ, itna liilaa qalğtuqtautıqaktun,

¹¹ niqliqhuni, “Aglakkumagitin tautukkatin makpiğaanan aasrii tuyugilugich ukpiqtuanuruanun ittuanun tallimat malğunni agaayyuviniñi Asia-mi: Ephesus-mun, Smyrna-munlu, Pergamos-munlu, Thyatira-munlu, Sardis-munlu, Philadelphia-munlu, Laodicea-munlu.”

¹² Tarani qiviaqtuña qiniğukługu uqaqtuaq uvamnun. Qiviaqama qiniğitka tallimat malğuk kaviqsaat maniich kialuuraqagviich.

¹³ Aasrii qitqatni tallimat malğuk kialuuraqagviich qiniğiga atausriq atrilik iñuktun, atnuğaaqahuni akuqturuamik isıganmiñunaglaan, suli tapsıqahuni kaviqsaat manıñmiñ satgamıgun.

¹⁴ Ilaan nıaqua nuyanılu qatığniqsut ipnaim mitquatun qatıqhutinılu aputıtun. Irrak-suli innıqsuk ikualaruatun ikniqtun.

¹⁵ Isiganjiksuli qivliqtağniqsuk patukpatun ipqiqaqtatun uunaksautiqpakun. Nipaa-suli tusrağnağniqsuq quğluqtaqpatun.

¹⁶ Ilaan taliqpinmiñi tigummiñiqsuq tallimat malğunnik uvlugianik. Savikpaksuli ipiktuag avatmulik anniuğaaqtuq qanganiñ. Suli ilaan kiiñaja qaummağinjñiqsuq siqinñaağikmatun.

¹⁷ Tarra qiniqapku ulğuniqsuna isigaiñun tuqunaruatun ilipluna, aasriiñ iligai taliqpiich argani uvañnun nipliuapluna, “Iqsiñak. Sivulliuruña aqulliuapluna.

¹⁸ Uvaña iñuuruañuruña. Tuqugaluquna iñuusrağataqtuña taimuña isruitчуamun. Iñuktun añmautiqaqtuatun añalatchiñiqaqtuña tuquhgmik suli tuqunaruagağvinmik.

¹⁹ Pakma aglakkich sut qinikkatin suli pakma ittuat suli itchağumaruat aquagun taavruma.

²⁰ Taapkua kanjisiłgunaitchuat qinikkatin—tallimat malğuk uvlugiat taliqpiani arganma suli tallimat malğuk kaviqsaat maniich kialuuraqağviich—qanuutautilaanatuva, tallimat malğuk uvlugiat israğuligigaich tallimat malğuk agaayyuviich, suli tallimat malğuk kialuuraqağviich tallimat malğuk agaayyuvigipmigaich.

2

Agaayyutim Uqautai Ephesus-miunun

¹ “Israğulganun agaayyuvium Ephesus-mi aglagni itna: Tamatkua uqağigai tigummiruam tallimat malğunnik uvlugianik taliqpinmiñi, pisruktuam akunğatni tallimat malğuk kaviqsaat maniich kialuuraqağviich.

² “Iisimagitka savaasri, sakuugutisri lu iglutukkasri lu anuqsrukun. Iisimagigaptuq ilatchitlaisilaaqsi killuliqiruanik iñunnik suli isivgiuqtılaaqsi tamatkuniña uqaqtuanik uqçiraqtauniplutin piungitchaluañnağminj suli ilipsi ilitchuğiplugu saglututilaanat.

³ Iisimagiga anuqsrutılaaqsi nagliksaaqtilaaqsilu pisigipluna suli ilipsi nikalinjitchusrisuli.

⁴ Aglaan uumiña akitñaummatiqagipsi, piqpagingigipsitña inilğaanisun.

⁵ Itqaqsaqsun piqpaksriñiqqaaqsi uvamnik ukpiqsriuağuqapsi. Isummitqigitchi aasriiñ savautitqigluña sivuanisun. Isummitqinğisuağupsi agqiniagipsi piigluğasrii kialuuraqağviksi inaaniñ.

⁶ Aglaan nakuuruqağaluaqtusri uumiña, uumiksirusri savaañitnik pigiitchuanik Nicolait-aagruat uvaptuntuuq.

⁷ Iñuk siutiqaqtuag tusragatiksrannik naalağni li Irrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuanuruanun. Iñuich akimaruat nigipkağniağitka napaaqtuaniñ iñuunaqtuam nauruamiñ nautchiaqağviani Agaayyutim.

Agaayyutim Uqautai Smyrna-ğmiunun

⁸ “Israğulganunli agaayyuvium Smyrna-mi aglagni itna: Taapkua uqağigai sivulliu-ruam aqulliuam lu, tuqugaluqtuam lu añitqiksuam lu.

⁹ “Iisimagitka ihuilliugutisri ilaippauiqsilu (aglaan umialgurusri). Iisimagitka sanutchisinjich tamatkua Jew-ñuniruat iñuğingitchaluaqtitlutinj Agaayyutmun, aglaan ilumun savautriruanurur tuunğagmik.

¹⁰ Sivuuğaginagu nagliksaagutigiyasrikkaqsi. Uvva, tuunğaum isiqtaupkağumaagaqsigai ilasri isivgiukkauviksraniñun, aasrii ihuilliugisirusri qulini uvluni. Tuniqsimatichi tuqułipsitñunaglaan, aasrii li akiliññiağipsi iñuuhgmik isruitчуamik niaquğusriqmatun.

¹¹ Iñuk siutiqaqtuag tusragatiksrannik naalağni li Irrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuanuruanun. Iñuich akimaruat atnikkauyumiñaitchut tugliani tuqułhum.

Agaayyutim Uqautai Pergamos-miunun

¹² “Israğulganunli agaayyuvium Pergamos-mi aglagni itna: Taapkua uqağigai piqaqtuam ipiktuamik avatmulinj savikpanmik.

13 “Ilisimagiga iñuuniaqtilaaqsi tuung̃aum aᅇalatchiviani. Aglaan tuniqsimarusri uvam-nun ukpiqqutiqaqtuiñaqhusri, uvluiñiunniñ tuqqutaupman tuniqsimapluni ilisimariga Antipas akunnapsitñi tuung̃aum iñuuviani.

14 Aglaan ikituuranik akitñaummatiqag̃ipsi: ilipsi ilaqaqtusri tuvrairuanik ilisauttutiᅇigun Balaam ilisautriruam Balak-mik killuqsaqtitquplugich Israel-aag̃miut. Killuqsaqtut niᅇikamiᅇ niᅇinik tunillautauruanik aang̃uanun suli sayuᅇakamiᅇ.

15 Sulipsuuq ilipsi ilaqaqm̃iusri tuvrairuanik pigiitchuakun ilisauttutiᅇisigun Nicolait-aag̃ruat.

16 Isrummitqigitchiasriñ. Taatnang̃isuaᅇupsi agᅇiqiniag̃ipsi aᅇuyyiaᅇlugich taapkua iñuich savikpaᅇmik anniug̃aaqtuamik qanimniñ.

17 Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksraᅇnik naalaᅇnili Irrutchim uqautigikkaᅇanik ukpiq-tuaᅇruuanun. Iñuk akimaruaq niᅇiksriññiaᅇiga iriqsimaagtuumik Manna-mik suli qaitchilugu qatiqtaamik uyaᅇaᅇmik. Aasrii uyaᅇaᅇmi nutaaq atiq aglaqaᅇisuruq, kia-unniñ iñuum ilisimanᅇisaᅇanik kisimiaglaan taavruma iñuum akuqtuiruam.

Agaayyutim Uqautai Thyatira-g̃miunun

18 “Israᅇulganunli agaayyuvium Thyatira-mi aglagiñ itna: Taapkua uqaᅇigigai Iᅇñiᅇan Agaayyutim, iriqaqtuam atriplugu ikualaruaq ikniq, suli isigaᅇi atriqaqhutiᅇ qivliqsaq-tuatun patukpatun.

19 “Ilisimagitka savaasri, piᅇpaksriᅇiqsilu, ukpiqqutrilu, savautriᅇiqsilu, suli anuqs-ruᅇiqsi. Ilisimagigaptuuq una, savaaᅇikkapsi pakma qaᅇaᅇiummatipiᅇaᅇaich savaaᅇikkasri ukpiqsriruaᅇuqqaᅇapsi.

20 Aglaan uumiᅇa akitñaummatiqag̃ipsi, ilipsi ilatchiq̃lugu aᅇnaq Jezebel taiyuqtuaᅇ iᅇmiñik sivuniksriqirimik. Ilisautigai kinniᅇlugich savaktitka sayuᅇatquplugich suli niᅇitquplugich niᅇinik tunillautauruanik aang̃uanun.

21 Piviqaqtitkaluaᅇiga isrummitq̃ᅇiksraᅇanun sayuᅇaᅇhaniñ, aglaan isrummitqi-gung̃iññiqsuq.

22 Uvva, inillaktinniaᅇitka ilaalu tamatkualu sayuᅇaᅇatigikkaᅇi naglik-saaᅇutiᅇpauraᅇviksraᅇatnun inillakmatun siᅇigviᅇiñun naᅇirrutim. Taamna piñiaᅇiga isrummitqiñᅇisuaᅇpata killuliᅇiq̃ᅇimikniñ.

23 Suli tuᅇunniag̃itka ililgaᅇi. Tarra ukpiqtuaᅇruapayaat ilitchuᅇiniᅇaᅇat uvaᅇautilaᅇa ilisimaruaq iñuich ikpikkutaatnik isrummatiniᅇiᅇglu. Suli akiᅇiᅇisigipsi atausriullaalusri maliᅇullapiᅇlugu savaaᅇsi.

24 Aglaan ilasri Thyatira-miittuat qapsiugalaᅇaᅇaᅇa maling̃itchuat taavruma pigi-itchuamik ilisauttutaanik suli ilisaᅇiᅇᅇitᅇlugich kalipsiksuat nalunaqtuaᅇi tuung̃aum, ilipsi uqautigipsi, Uqumailliuᅇutigitqikkumiñaitchipsi,

25 aglaan tigummitq̃iaᅇiktaksraᅇiksi pigianikkaᅇsi agᅇiᅇñiaᅇamnunaglaan.

26 Iñuk akimaruaq savaaᅇaᅇtuiñaqtuaᅇlu pisuliᅇikkamnik isruanunaglaan, saᅇᅇiqutiksriññiaᅇiga aᅇalatchitᅇasilugu nunaᅇaᅇq̃ᅇpaᅇnik.

27 Uuma aᅇalataagaᅇsiñiaᅇai saᅇᅇiqpapiamik saagaᅇaᅇtuatun ayaupiamik savilᅇamik, aᅇalataaᅇlugich iñuum siᅇuvraᅇipmatun q̃iku ilulik. *Psalms 2:9*

Taatnatun akuqtuaᅇaᅇtuᅇa saᅇᅇiqutiᅇaᅇimnik Aapamniñ.

28 Suli aatchuᅇisigiga uvlaam uvlug̃iaᅇanik.

29 Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksraᅇnik naalaᅇnili Irrutchim uqautigikkaᅇanik ukpiq-tuaᅇruuanun.”

3

Agaayyutim Uqautai Sardis-miunun

1 “Israᅇulganunli agaayyuvium Sardis-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqaᅇigigai piqaqtuam tallimat malᅇuᅇnik Irrusriᅇiñik Agaayyutim, suli tallimat malᅇuᅇnik uvlug̃ianik.

“Ilisimagitka savaasri. Ilipsi taiyuutiqağaluaqtusri iñuuruñuniplusri, aglaan tuquñarusri.

² Qiptaitqigitchi. Sayyiqsimaagsigin tamatkua iñuuliqaqtuatsuli tuqugaluaqnagich, atakkii isivgiugnigitka savaasri nalaunnaitlugich sivuğaani Agaayyutim.

³ Taatnamik itqağilugu qanuq akuqtuiliqsi tusraayugaagiksuamik tusraakkapsitnik. Tupigisiuñ taamna isrummitqigusri. Qiptaiñgitchupsi aggiqigisigipsi atrilugu tiglinñaiaqti. Ilisimayumiñaitchiksi kisumi sassağniğmi aggiğñialiksrağa ilipsitñun.

⁴ Aglaan piqağaluaqtusrisuli ikituuranik iñuñnik Sardis-mi atnuğaagmiknik puyyak-tairaganğitchuanik. Ilinjisa iñuuniaqatiginiagaatña qatiqtaanik atnuğaagağutin atakkii ilinich nalliummatirut.

⁵ Iñuk akimaruq atnuğaagisiruq qatiqtaanik atnuğaanic, sulii piigumiñaitchiga atigikkaña makpigaaniñ iñuulhum. Uqautiginiagiga sivuğaani Aapama israğuligikkañisalu piginilugu.

⁶ Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksrañnik naalağniñi Irrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuanuruanun.

Agaayyutim Uqautai Philadelphia-ğmiunun

⁷ “Israğulganunli agaayyuvium Philadelphia-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqahigigai ipqitchuanuruam, ilumutuuruamlu, piqaqtuamlu sanñiqutiqalhanik David-ñum saagaqaqtuatun anmautinik. Anmaqpaun kia-unniñ iñuum umikkumiñaitchaa, sulii umikpaun kia-unniñ iñuum anmagumiñaitlugu.

⁸ “Ilisimagitka savaasri. Uvva, anmagniagiga talu ilipsitñun kia-unniñ iñuum umikkumiñaisaña. Ilisimaruña mikiruamik sanñiqahipsitnik. Naagasuli tupiksirusri uqagikkamnik sulii tuniqsimaagtusri uvamnun piilaaginiğitlugu atigikkağa.

⁹ Naalağnisitchi, taapkua iñuich pigikkañi tuungaum, nipliaruat Jew-ñuniplutin Jew-ñunginiğamini sagluplutiñ—uvva, utlautipkağisigitka ilipsitñun aasrii purvigipkağlugich sivuğapsitñun sulii ilitchuğipkağlugich uvamnun piqpagitilaapsitnik.

¹⁰ Ilipsi, tupiksirusri uqautikapsi iglutuitquplusri. Taatnamik qaunaginiagipsi iluilliuğvini tikiññaiaqtuami iluqaanun nunamun uuktuakkauviksrañatnun iñupayaurat nunamiittuat.

¹¹ Aggiğisiruña qilamipiaq. Tigummitqiağiksiuñ payañaiğlugu pigikkaqsi, kisumunun-niñ aatitchumiñaitlusri akiññaaktaapsitnik akimagupsi.

¹² Iñuk akimaruq ayaguqtinniagiga agaayyuvikpañani Agaayyutma, aasrii ilaa anitqikkumiñaiqsuq. Aglakkisigiga ilaanun atigikkaña Agaayyutma atigikkañalu nunaaqqinñan Agaayyutma, taamna nutaaq Jerusalem atqağniaqtuaq qilañmiñ Agaayyutimniñ. Sulii aglakkisipmigiga ilaanun nutauruaq atiga.

¹³ Iñuk siutiqaqtuaq tusraggatiksrañnik naalağniñi Irrutchim uqautigikkañanik ukpiqtuanuruanun.

Agaayyutim Uqautai Laodicea-ğmiunun

¹⁴ “Israğulganunli agaayyuvium Laodicea-mi aglagiñ itna: Tamatkua uqahigigai Amen-nuruam, tuniqsimaruaam ilumutuupluni ilisimauruam, aullağniirauruam iñiqtapayañanik Agaayyutim.

¹⁵ “Ilisimagitka savaasri, nigliñallapiangisilaaqsi unniñ uunallapiangisilaaqsi. Uvvatuq nalliakni ititchi nigliñallapiaqtuamlu uunallapiaqtuamlu.

¹⁶ Uvvaasriñ pisigiplusu uunaavyuqsi, nigliñapiangiñniqapsi uunallapiangitlusri, tivvuaqsahniagağipsi qanimniñ.

¹⁷ Uqagaqtusri itna, ‘Uvaña umialguruña. Iñugiaksisaiñaqtut surat. Inuqsrañaiqsuña.’ Taatna uqagapsi nalurusri qanutun iluilliuqtulaapsitnik naglinñaqtilaapsitniğlu. Inuqsraqtusri qiniñitlaitlusri atnuğaitlusri.

¹⁸ Alğaqsruğipsi tauqsiquplusri uvañniñ maninñik kaviqsaamik ipqiqsakkauruamik iknikun umialgutquplusri, sulii tauqsiquplusri qatiqtaanik atnuğaanic qaliğuağlugu

kanjunaqtuaq atnugaiñiqsi suli uqsruğutiksramik mamirrutiksrañatnik irigikkapsi qinñitlasrilgitchumuusriñi.

¹⁹ Tamatkua piqpagikkatka suagağigitka nalğusruğlugillu. Taatnamik piñiqipiağitchi isrummitqigusriñi.

²⁰ Uvva, qichaqtuñja talumi katchaktuğluñja. Kisupayaam tusraayumiun nipiga anmautiluñja talumik, isigisiruñja ilaanun niğiqatigiasiluguasrii suli ilaan niğiqatigiluñja.

²¹ Inuk akimaruaraq aquppiqatigipkağniagiga aquppiutaqpamni, uvaptuntuuq akimaplunja aquppiqataupmatun Aapaa ilaan aquppiutaqpanani.

²² Inuk siutiqaqtuaq tusraggatiksrañnik naalağniñi Irrutchim uqautigikkañjanik ukpiqtuanjuranun.”

4

Nanğairuat Qilañmi

¹ Taapkua aquatigun qinñiqtuñja talumik anmaruamik qilañmi. Aasrii sivulliq nipi tusraakkağa uqaqman uvamnun qalğuqtautiqpaktun itnağaña, “Mayuğin uvuñja. Qinñiqtinnağikpiñ sunik atuumaniaqtuanik uuma aquagun.”

² Taimmaiñaq Ipqitchuam Irrutchim anjalatkaqsigañja. Qinñiqtuñja aquppiutaqpanmik inillaksimaruamik qilañmi, aasriiñ taavrumiñja aquppiruamik aquppiutaqpanmi.

³ Aasrii taamna aquppiruaraq tarani qinñiñaqagñiqsuq akisuruatitun uyağaktitun kavviağiksaatunlu, suli aquppiutaqpak kaivrağutiqağniqsuq niggamik qinñiñaaqtuamik akisuruatun uyağaktun sunjauraaqtaatun.

⁴ Avataani aquppiutaqpaum inñiñiñaq sisamat aquppiutaqpaqammiut. Qinñiqtuñja inñiñiñaq sisamanik umialinñanik aquppiruanik aquppiutaqpanni, atnugaaligaat qatiqtaanik. Niaquğutiqağniqsut kaviqsaamik maninmik niaqumikni.

⁵ Aquppiutaqpanmiñ anniugaagñiqsut ikniqpalaich katlulatlu suli niprualaruatlu. Sivugaani aquppiutaqpaum naniuraqaqmiñiqsut tallimat malğunnik ikummatilinñik ikniğmik. Taapkua tallimat malğuk nanipiat Irrusriğiniğai Agaayyutim.

⁶ Aasrii sivugaani aquppiutaqpaum tagiuqpauraqağniqsuq tapinniñluktuatun. Sisamat uumaruat irihaiñalgich saamiktigun tunumiktigunlu inniqsut avataani aquppiutaqpaum.

⁷ Sivulliq uumaruaq atriqağniqsuq lion-tun, aasriiñ tuglia uumaruam panñiqtuñ, piñayuatsuli uumaruat kigiñiñaaqagñiqsuq inuum kigiñanatuñ, aasrii sisamanat uumaruat atriqağniqsuq tinmiaqpaktun.

⁸ Aasriiñ taapkua sisamauruat uumaruat, inmikkullaa itchaksrallaanik israğuqağniqsut irihaiñauplutinlu ataaniñ silataaniñ israğunisa. Aasrii nipliatiñiñiqsut uvluvakpuraq unnuaqtuummaan,

“Ipqitchuaq! Ipqitchuaq!

Ataniq Sanñipayaaqtuq

Agaayyun killuqsautaiñiñiqsuq ipqitchuanupluni,

ilaa inniqsuq taimakña, ittuaglu pakma, suli agqiqağumaruağlu.”

⁹ Qakugupayaq taapkua uumaruat qaitchipmata nanğautmik kamakutmiglu quyyatmiglu taavrumiñja aquppiruamun aquppiutaqpanmi inuuruamun taimuñja isruitchuamun,

¹⁰ inñiñiñaq sisamat umialinñat sitqummirağniqsut sivugaanun aquppiruamun aquppiutaqpanmi purvigiplugu inuuruuq taimuñja isruitchuamun, mattaqlugich niaquğutitin aasrii iliplugich sivugaanun aquppiutaqpaum, nipliqtutin,

¹¹ “Ataniqpuut Agaayyutikputlu, ilvich nalliummatiruanurutin akuqtuiñiksrapnun nanğautmik kamakutmiglu sanñimiglu, atakkii inñiqtağigitin supayaurat, suli pisulapkun inñiqtaturut inñuuliqaqhutinlu.”

5

Imurat Makpiġaat Ipnaiyaaglu

¹ Aasriiñ qiniqtuġa taliqpinmi argaġani taavruma aquppiruam aquppiutaqpaġmi imuranik makpiġaanik aglaqaqtuanik iluatniġu siġataatniġu suli umiktuqsimaruanik tallimat malġuġnik nalunaitmiutanik.

² Qiñiqmiuġa saġġiqaqtuamik israġuliġmik nipliraqtuamik nipituruamik nipimik, “Kiña nalliummativa qauqtigukluġich nalunaitmiutat aġmaġluġillu imurat makpiġaat?”

³ Aglaan kiapayaaq qilaġmi naagaqaa nunami naagaqaa ataaniunniñ nunam aġmatlaiññiġaich imurat makpiġaat naagaunniñ qiñiġluġich imarġat.

⁴ Tarra qarunġa atqunapiaq iñuiññiqman nalliummatiruam aġmatlalugich makpiġaat agliqiruksramik unniñ qiñiqtuksramik imaġikkaġatnik.

⁵ Tarani ilaġata umialiġnat nipliutigaġa, “Qianak. Lion-ġat kiñuvianjiñ Judah-m, maġġuat David-ġum, akimaruq aġmatlasripluġich imurat makpiġaat suli tallimat malġuk nalunaitmiutat.”

⁶ Aasrii aquppiutaqpaum akunġatni sisamat uumaruatlu akunġatniġu umialiġnat qiniqtuġa ipnaiyaamik qichaqtuamik qiññaqaqhuni tuqqtauruaturun. Taamna na-ġruqaġniqsuq tallimat malġuġnik. Iriqaqmiuqtuuq tallimat malġuġnik, aasriiñ taapkua tallimat malġuk Irrusriġiġaich Agaayyutim tuyuġikkauruat iluqaanun nunamun.

⁷ Ipnaiyaam agġiqhuni tigugai makpiġaat taliqpinan argaġiñiñ taavrumakġa aquppiruamiñ aquppiutaqpaġmi.

⁸ Tigupmagich makpiġaat sisamat uumaruat iñuiññaq sisamatlu umialiġnat sitquġniqsut sivuġaanun ipnaiyaam, atuqtuuraqallaaplutiġ nuqaqtiliġnik suli pinaluuraqallaaplutiġ piliuqtamik kaviqsaamik manijmik immaukkaqhutiġ tipraġiksautinik. Taapkua inijrsulijigaiġaich Agaayyutim ipqiqsitanġisa.

⁹ Taapkua atuqtut nutaamik atuutmik itna,

“Ilviñhiñaq tigutlagitin imurat makpiġaat
suli qauqtitlalugich taapkua nalunaitmiutat.

Nalliummatirutin atakkii tuqqtaurutin

suli augikkapkun tasuiplutin iñuġnik Agaayyutmun

qanusripayaaniñ iñuġniñ atlakaagiiñik uqautchiġiġniñ, iñuġitñik nakitñapayaaniñ.

¹⁰ Ilvich umialiguqtitkai agaayuliqsiġuqtitlugillu

savautitquplugulu Agaayyutikput,

suli atanguniaqtut nunami.”

¹¹ Aasrii qivialgitchuġa tusraaplunġa iñuġiallapiaqtuanik israġuliġnik kia iñuum kisitlaisaġitñik. Avataani inniqsut aquppiutaqpaum uumaruat umialiġnatlu,

¹² niqliqsuat nipitusriplutiġ,

“Ipnaiyaaq tuqqtauruaq nalliummatiruq

akuqtuitlapluni saġġimik,

umialgutmiglu isrumatuhimiglu, sapigñautmiglu, kamakkutmiglu, kamanautmiglu suli nanġautmik.”

¹³ Aasriiñ tusraagitka uumarupayaurat qilaġmi, siġamiġu, nunamiġu, ataaniġu nunam, taġiumiġu—uumarupayaat nanipayaaq—uqautiqaqtuat itna:

“Nanġaun kamakkunlu, iluqaan kamanaunlu aġalatchiġiġlu

pigigaa aquppiruam aquppiutaqpaġmi

suli ipnaiyaam taimuġa isruitchuamun.”

¹⁴ Sisamat uumaruat nipliġvigigaat, itna, “Amen.” Suli iñuiññaq sisamat umialiġnat purvigigaat [sivuġaanun iñuuruamun taimuġa isruitchuamun].

6

Nalunaitmiutat

¹ Qiñiqtuağiga ipnaiyaaq aņmaipman sivulliatnik nalunaitmiutat tallimat malğuuruat, aasrii tusraagiga ilaņat sisamat uumaruat nipliqsuaq nipitusripluni liilaa katlularuatun itnaqhuni, “Qağğaiñ.”

² Aasrii qiviaqama qiñiqtuņa qatiqtaamik tuttuqpaņmik, suli natmaksiqsuaq tuttuqpaņmi qiluiññaqāniqsuq, suli qaitchikkaupluni niaquutmik. Ilaa aullağniqsuq akimaraupluni akimatyatqikhuni.

³ Ilaan aņmaqmauņ tuglia nalunaitmiutam, tusraagiga tuglia uumaruam nipliqsuaq, “Qağğaiñ.”

⁴ Tarra atla tuttuqpak kaviqsaanuniqsuaq anilğitchuq aasrii natmaksiqsuaq saņņimik qaitchikkauniqsuq piigıtquplugu qiñuiññamik nunamiñ, iñuich tuqqutautitquplugich avatmun. Tarra qaitchikkauniqsuq savikpauramik.

⁵ Ilaan aņmalgitmauņ piñayuat nalunaitmiutat, tusraagiga piñayuat uumaruat uqallaktuaq, “Qağğaiñ.” Qiviaqama qiñiqtuņa taaqtaamik tuttuqpaņmik, aasriiñ natmaksiqsuaq taavrumani saagaqāniqsuaq uqumaisilaāğutiņnik argaņmiñi.

⁶ Suli tusraalğitchiga nipi akunğatniñ taapkua sisamat uumaruat uqallaktuaq, “Sisamat qallutit imaņat mukkaa qakiqāniqtuq savaktuam akiññaaktaaksraņanik uvlumi, suli qulit malğuk qallutit imaņat barley mukkaa qakiqāniqtuq savaktuam akiññaaktaaksraņanik uvlumi, aglaan minillugik uqsruğlu misruğuglu.”

⁷ Aasrii aņmalgitmauņ sisamaņat nalunaitmiutat, tusraagiga nipi sisamaņatniñ uumaruat uqallaktuaq, “Qağğaiñ.”

⁸ Qiviaqama qiñiqtuņa qatiğiyaktaamik tuttuqpaņmik. Natmaksiqsuaq taavrumani atiqāniqsuq tuqqutmik suli tuquaniktuat malikługu. Qaitchikkauniqsut saņņimik tuqqutçitłaplugu sisamaņat iñupayaat nunami savikpakun, kakkaānakunlu, tuqunakunlu, iqsiñaqtuatigunlu niğrutiņigun nunam.

⁹ Suli ilaan aņmaqmagu tallimaņat nalunaitmiutat, qiñiğitka ataani tunillağvium iñuusriņich tamatkua tuqqutauruat piqutigiplugu uqalħa Agaayyutim suli pisigiplugu ilisimaraułitiņ tuniqsimalikun.

¹⁰ Iliņich niplianiqsut nipitusriłlapiaqhutiņ, “Aatai, Ataniiq ipqitchuami suli ilumutuuruami, qakugun atanniğñiaqpigich tuqqutigikkavut iñuuruat nunami aasrii akisautiluta?”

¹¹ Iluqāğmiņ qaitchikkauniqsut qatiqtaanik akuqturuanik atnuğaanik aasrii uqautiplugich utaqqiuraallaktuksrauniplugitsuli naatchianiłhatnunaglaan iñugiaktiłaaksrautaat savaqatiņisa aniqatiuņiłlu ukpiqsriłikun tuqqutausağumapmiruat iliņisituntuuq.

¹² Aņmaqmagu itçaksraņat nalunaitmiutat nuna iliqsraqpaurāniqsuq siqiñiq taaqsipmipluni taaqtaatun ukiłhaatun suli tatqiq kaviqsipluni auktun.

¹³ Suli uvlugiat katagaalaplutiņ nunamun, katagaalapmatun asriāgikkani fig-ņum napaaqtuaniñ piñaqsigaluaqnagich, ipsullakkaņa liilaa anuğiqpaum.

¹⁴ Qilaglu piigñiqsuq imupmatun kaliikkaqtun. Iğğipayauratlu qikiqtatlu nuuttut inimikniñ.

¹⁵ Aasrii umialiņi nunam, qutchiksaatlu aņalatit iñuich qaukłiuruatlu aņuyaktini umialguruatlu sapiğñaqtaatlu iñuich, iluqatiņ savaktaāğruitłu savaktaāğruunğitchuatlu, iriqtut iņmiknik qaiğusruņnun akunğatnunlu uyağaņisa iğğich,

¹⁶ kappiaņaplutiņ iğğiñun uyağaņnunlu, “Kattaqisigut aasrii iriğuta kiiñaniñ taavruma aquppiruam aquppiutaqpaņmi suli qinnautaaniñ ipnaiyaam.

¹⁷ Atakkii kamaņaqtuāq uvlua qinnautaaknik tikitchuq. Kiñami iğłutuutigiñiqa taavrumani?”

7

¹ Tamatkua aquatigun qiñiqtuḡa sisamanik israḡuliḡnik makitaruanik sisamani iqirḡuḡiñi nunam. Tigummiuḡaḡniḡaich sisamat anuḡiḡi nunam, anuḡḡiqunḡitḡugu sum-iunniñ nunamun naagaunniñ taḡiumun naagaunniñ napaaqtunun.

² Qiñiqtuḡa atlamik israḡuliḡmik qunmukhuni nuraḡaḡvianiñ siqiñḡum, saagaqhuni taluḡniqusriqsanik iñuuruam Agaayyutim. Ilaa tuḡḡuḡaqtuḡ nipitusriḡḡugu sisamanun israḡuliḡnun sanḡiksriñḡaniksimaruanun piyaḡḡuḡuktatlasipḡugu nuna taḡiuḡḡu.

³ Nipliqhuni, “Piyaḡḡuḡuktaqnagu nuna, taḡiuḡḡu, napaaqtutlu uvagut nalunaitmi-utchiḡaluaqata qaunḡisigun savaktiḡiñik Agaayyutiḡa.”

⁴ Tarra tusraagiga kisirrutaat tamatkua nalunaitmiutchikkauruat. Iñugiaktiḡaaḡniqsut 144,000-tun kiñuviapayaḡitñiñ Israel-aagmiut.

⁵ 12,000 kiñuviaḡi Judah-m nalunaitmiutchikkaurut,

kiñuviaḡisuli Reuben-ḡum 12,000,

kiñuviaḡisuli Gad-ḡum 12,000,

⁶ kiñuviaḡisuli Asher-ḡum 12,000,

kiñuviaḡisuli Naphtali-m 12,000,

kiñuviaḡisuli Manasseh-ḡum 12,000,

⁷ kiñuviaḡisuli Simeon-ḡum 12,000,

kiñuviaḡisuli Levi-ḡum 12,000,

kiñuviaḡisuli Issachar-ḡum 12,000,

⁸ kiñuviaḡisuli Zebulun-ḡum 12,000,

kiñuviaḡisuli Joseph-ḡum 12,000,

kiñuviaḡisuli Benjamin-ḡum 12,000.

Iñugaaḡruich Nunaaḡqipayaaniñ

⁹ Taavruma aquagun qiñiqtuḡa iñugiḡallapiḡataqtuanik iñuḡnik kia-unniñ iñuum kisitchumiñaisaḡiñik nunaḡḡqipayaauraniñ atlakaḡiñiñḡu iñuḡniñ sulii uḡausri-payaaniñ. Qichaḡniqsut sivuḡaanun aḡuppiutaḡpaum sulii sivuḡaanun ipnaiyaam, atnuḡaaḡaḡhutiḡ qatiḡtaanik akuḡturanik qisiḡsiutiniglu tigummiuḡaḡhutiḡ,

¹⁰ nipliraḡhutiḡ nipitusriḡḡugu itna,

“Agaayyutiḡa aḡuppiruam aḡuppiutaḡpaḡmi sulii ipnaiyaam annautiḡaḡtiḡuḡ.”

¹¹ Iluḡatiḡ israḡulḡich qichaḡniqsut avataani aḡuppiutaḡpaum sulii umialiḡnat sisamatlu uumaruat, sitḡuḡhutiḡ sivuḡaanun aḡuppiutaḡpaum nanḡaḡaḡat Agaayyun.

¹² Niplianiqsut,

“Amen,

nanḡaun, kamanaunlu,

isrumatuliḡḡu, quyyanlu, kamakkunlu,

sanḡiḡḡu, sapiḡḡaunlu

illi Agaayyutiḡiptiknun taimuḡa isruitḡuamun.

Amen.”

¹³ Aasrii ilaḡata umialiḡnat apiḡsruḡaḡa, “Kisut makua iñuich atnuḡaaḡaḡtuat qatiḡ-taanik akuḡturanik? Nakikḡalu agḡiḡsuanuḡat?”

¹⁴ Nipliutiḡiga, “Anuun, ilisimaruanuḡutin.” Aasriiñ ilaan uḡallautiḡaḡa,

“Tamatkua iluilliuḡiḡpauraḡ apḡusraaḡniḡaḡat. Iḡḡuḡniḡaich atnuḡaḡatiḡ akuḡturuat, aasrii qatiḡsipkaḡḡuḡich auḡanun Ipnaiyaam.

¹⁵ Taatnaḡhutiḡ ittut sivuḡaani aḡuppiutaḡpaḡan Agaayyutim

savautiḡḡugu uvlumi unnuamiḡḡu agaayyuvikpaḡani,

aasrii taavruma aḡuppiruam aḡuppiutaḡpaḡmi

tugluaḡsimaḡisigai nayuutiḡiḡmiguḡ.

¹⁶ Iliḡich niḡisuksiutqikkumiñaitḡut

naaga imiḡuksiutqikkumiñaitḡut.

Siqinğumlu atlamlu uunaum uunniuqtitqikkumiñaitchai.

¹⁷ Atakkii ipnaiyaam qichaqtuam sivuğaani aquppiutaqpañmi niğipkağisigai munaqs-
ritun
sivulliglugillu iñuunaqtuanun suvliktuağuraaqtuanun,
suli Agaayyutim allaqtigisigai qulvipayaat irinjitñiñ.”

8

Tallimat Malğuiñat Nalunaitmiutat

¹ Uvva ipnaiyaam añmaqmauñ tallimat malğuiñat nalunaitmiutat nipruisaagataqtut qılañmi sivilutilaaliñmi sassagñigum avvañani.

² Aasriiñ qinğitka tallimat malğuk israğulgich makitaruat sivuğaani Agaayyutim. Aatchukkauniqsut tallimat malğunñik qalğuaqtutitnik.

³ Tarra atlaptuuq israğulik agğigñiqsuq. Sivuğağmuktuuq tunillağvinñmun, saagaqhuni ikipkaiviliamik tiprağiksautmik piliuqtamik maninñmiñ kaviqsaamiñ. Aatchukkauniqsuq atqunaq tiprağiksautmik avvutigitquplugu iniqsrulhatnun ipqiqsitaupayaat maninñmi kaviqsaami tunillağvinñmi sivuğaaniittuami aquppiutaqpaum. ⁴ Aasriiñ isiña tiprağiksautim piqatigiplugich iniqsrulhat ipqiqsittuat mayuqtuuq israğulgum argañiñiñ sivuğaunun Agaayyutim.

⁵ Suli israğulgum tiguplugu ikipkaiviliaq tiprağiksautmik immigñigaa ikniñaniñ tunillağvium, igitluguasriiñ nunamun. Taimma tusrağnaqtut nipit katlulatlu, suli ikniqpalagaqhuni nuna iliqsraqhuniñu.

Qalğuaqtutit

⁶ Tarani tallimat malğuk israğulgich piqaqtuat tallimat malğunñik qalğuaqtutitnik itqanaiaqtut niqliqsitchisukhutiñ.

⁷ Sivulliq israğulik niqliqsitchipman, natatquğnat ikniğlu avulik auñmik katañniqsut nunamun. Tarraasriiñ piñayuagun nunam napaaqtui sunjaaqtuatlu ivgich ikirut tamatk-iqhutiñ.

⁸ Aasriiñ tugliat israğulgich niqliqsitchipman lilaa imña inğiqpauraq iknaktitaq igitau-niqsuq tağiumun. Tarra piñayua tağium auguqtuuq.

⁹ Suli piñayuatni tağiumi uumaruat tuquniqsut. Suli piñayuiñich umiaqpaich tamatk-igñiqsut.

¹⁰ Piñayuat israğulgich niqliqsitchilgitman uvlugiaqpaauraq ikualaruq lilaa auktuuğun kataktuuq qılañmiñ, katakhuni piñayuiñitñun kurgillu suvliktuağuraaqtuatlu.

¹¹ Atqa taavruma uvlugiam taiyuutiqağniqsuq “Sunğañiñiq.” Piñayuiñich imğich tuqunağugñiqsut aasrii iñugiaktuat iñuich tuqurut imigiñlamiñ sunğağnitçuamiñ.

¹² Sisamanat israğulgich niqliqsitchilgitman, taimmaiñaq piñayuiñich siqinğum tatqimlu uvlugiatlu taaqsiliğniqsut. Tarraasrii uvlum qaummataan piñayua qaumangigñiqsuq, suli unnuam qaummataan piñayua qaumangigñiqsuq.

¹³ Qiñiqtitluña tusraagiga tinmiaqpak tinmiruaq qutchikhuni qılañmi uqaqhuni nipitus-riplugu, “Nakliuñ! Aa, nakliuñ iñupayaanun iñuuruanun nunami, atakkii atlat piñasrut israğulgich niqliqsinniaqpatigik qalğuaqtutitpat tatamnağisiruq.”

9

¹ Tarra tallimanat israğulgich niqliqsitchipman qalğuaqtutitqapañmik qiñiqtuña uvlugiamik kataktuamik qılañmiñ nunamun, aasrii qaisauniqsuq añmaun natiqsiñaitçuamun añmaniğmun.

² Añmaqmauñ natiqsiñaitçuq añmaniq isiq mayuqtuuq tarakña, itchialañatun uunaksautiqpaum, siqinğulu silalu taaqsiruk isiagun añmaniğmiñ.

³ Itchialamiñ mitiglaguqtuat anirut qaananun nunam. Qaisauruq sañji atriplugich putyuutilgich nunami sañjiqaqhutiñ kapuutilgich tuqunaliñnik.

⁴ Ilinich tillisiaqaqtut piyaqquluktaitqungitlugich ivginjñik nunam naaga qanusripayaanik sunaaqtuanik naurianik napaaqtuniglu, aglaan kisiisa tamatkua iñuich piqangitchuat talugñiqsriqsanjanik Agaayyutim qaunjisigun.

⁵ Suli tillisiaqaqtut tuqqutchtitqungitlugich iñuñnik, aglaan atniğñapiagataqtuakun nagliksaaqtitquplugich tallimani tatqiñi, atniğñanjanatun putyuutilgum kapitnikmatun iñuñnik.

⁶ Aasrii taipchunani uvluni iñuich pakakkisigaat tuquñiq aglaan paqitchumiñaitchaat. Tuqusrulillaapiagisigaluaqtut aglaan tuquñiq qimakkisiruq ilinjitñiñ.

⁷ Tarra qiññanjanich mitiglagaqtuat atriqağniqsut tuttuqpaktun itqanaiyaatun anjuyagimun; niaqunjitñi inniqsuq niaquğun liilaa kaviqsaaq manik, suli kigiñanjanich kigiñanjanisiton iñuich.

⁸ Suli ilinich nuyaqagağniqsut nuyanjanisiton ağnat, kigutiqaqhutin suli kigutinjanisiton lionnat.

⁹ Satqagutiqağniqsut satqagutititun saviłhatun, aasrii siaksrunjanat israğunjanisita inniqsuq siaksrunjanatitun aksraliganjanisita tuttuqpagautil iñugiakhutin sukasriplutin anjuyagimun.

¹⁰ Suli pamiuqağniqsut kapuutiqaqhutin atriplugich putyuutilgich. Ilinich atniagağtiqaqtut pamiuqimiktigun, aasrii atniagiruksrauplutin iñuñnik tallimani tatqiñi.

¹¹ Ataniqağniqsut israğulganik natiqsiñaitchuam anjanangum. Jew-njuruat atiqagağniqaat Abaddon-mik, aasrii Greek-njanich taggisiqaqługu Apollyon-mik, itnautiqaqtuaq Piyaqquqtimik.

¹² Sivulliq nagliksaağun qaaniqsuq. Uvva malğuk nagliksaağutik tikiññiaqtuk aquagun taavruma.

¹³ Tarani itchaksranat israğulğich niqliqsitchipman qalğuqtautiqaqmanmiñik, tusraaniqsuna nipinik sisamaniñ iqirğunjanisita tunillağvinjanisita piluqtamiñ manijmik kaviqsaaqmanik ittuamiñ sivuğaanisita Agaayyutim.

¹⁴ Uqautinigaa itchaksranat israğulğich piqaqtuaq qalğuqtautiqaqmanmik, “Pituikkich sisamat israğulğich pituksimaruat kamanaqtuami kuñjanisita Euphrates-mi.”

¹⁵ Tarra pituigaich sisamat israğulğich itqanaiqsimmatriruut taavrumuna sassagağnimun, uvlumunlu, tatqimunlu, ukiumunlu, tuqqutchtiruksrauranik piñayujitñik iñupayaat.

¹⁶ Aasrii tusraagiga kisirrutaat anjuyaktit suli tuttuqpiraqtuat. Iñugiaktillaqağniqsut 200,000,000-mik.

¹⁷ Suli qiñigitka tuttuqpaich qiñiqquuraamni itna, tamatkua aquppiruat ilinjitñi satqagutiqağniqsut kaviqsaaqman ikniqtun suli uqaqtaatun sapphire-tun suli sunaqpalkun sulfur-tun. Aasrii tuttuqpaich niaqunjanich qiññiqağniqsut niaqunjanisiton lionnat, suli qanijitñiñ anniuğaagağniqsuq ikniq, itchiğlu, suli sulfur.

¹⁸ Taapkunuuna piñasrutigun nagliksaağutitigun piñayujinjanich iñuich tuqqutauniqsut iknikunlu, itchikunlu, suli sulfur-kun anniuğaagaqtuakun qanijitñiñ tuttuqpaich.

¹⁹ Tamatkua sanjanijağniqsut qaniğmikkun pamiuqimikkunlu. Pamiuqağniqsut nimigiatun ittuaniq niaquligaanik, aasrii atniagağtiginigaich iñunjan.

²⁰ Suli kisiñnuqtat iñuich tuqqutaungitchuat tamatkunuuna nagliksaağutitigun isrummitqigunğitchut savaanjanisita argagikkağmin. Nutqautingitchaat putqataiqtin tunjanun, aanguanunlu piluqtanun kaviqsaaqman qatiqtaaniglu manijñun, patukpanjaniglu uyagañjaniglu qirunjaniglu, qiñitlaitchuanik tusraatlaitchuanikunniñ pisrutlaitchuaniglu.

²¹ Naagaunniñ isrummitqigunğitchut iñuqaqtuqtauliğmikiñ anjanakuuliğmikiñ, sayujanagimikiñ, tigliktuqtauliğmikiñ.

¹ Suli qiniqtuna atlamik sapigñaqtuamik isragulinmik atqaqtuamik qilanmiñ, atnugaqaqhuni nuviyamik, niaqugutiqaqhuni niggamik, kigiñaña qaumapluni siqiniqtun, niuk iliplutik ayanaktitun iknigum.

² Ilaa tiggumiaqagnaqsuq makpigauranik anmaruanik arganiñi, aasriiñ inillakkaa taliqpiich isiganñi tagiumun, suli saumiich isiganñi nunamun.

³ Nipruagnaqsuq nipitusrillapiaqhuni, atriplugu lion-ñum ugiaguulangã. Tarraasrii nipruaqman, tallimat malguk katlulat nipliqsut.

⁴ Tarraasrii tallimat katlulat nipliqmata aglaksagataqmiunalu. Tusraagiga nipi qilanmiñ uqautriga, “Aglasrunaqnagich uqagikkañich tamatkua tallimat malguk katlulat, uqautiginagitunniñ.”

⁵ Tarra isragulgum qinikkağma qichaqtuam tagiumilu nunamilu, israutigai arganñi qilaum tunaanun.

⁶ Akiqsruutigiruq ilaagun iñuuruakun taimuna isruituamun iñiqsiruakun qilanmik, nunamiglu, tagiumiglu, suli uumarupayaanik taapkunani itna, “Tarani Agaayyutim atuumapkayasrigai sivunniutigikkani.

⁷ Aglaan tarani uvluni tallimat malguata isragulgich nipliqsitchisagataqpan qalguqtautmik Agaayyutim naanniağai kanjqsilgunaitchuat sivunniutini, uqautigikkani savaktimiñun sivuniksriqirinun.”

⁸ Aasriiñ nipim tusraakkağma qilanmiñ uqautilgitchaña, “Utlautilutin tiggutyakkich makpigaurat anmaqsimaruat arganiñi isragulgum qichaqtuam tagiumilu nunamilu.”

⁹ Utlakapku isragulik nipliutigiga, “Qaillakkich makpigaurat uvanñun.” Aasrii nipliutigaña, “Tigulugich nigikkich. Siiglanñuligisigaluaqtutin aqiağupni, aglaan siigñaagnaqtuq honey-tun qanipni.”

¹⁰ Aasrii tigukapkich makpigaurat isragulgum arganiñiñ nigigitka. Tarra qanimni siigñaagtut honey-tun aglaan tarra iirgauraanikapkich aqiağuga siiglanñuliqsuq.

¹¹ Aasriiñ uqautigaña, “Sivuniksriqirusraulgitchutin iñugiaktuatigun iñuktigun, nunaaqqisigun, uqautchisigun, umialiktigunlu.”

11

Malguk ilisimarik

¹ Tarani aatchuusriaqaqtuna uaktuutmik ayaupiatun ituamik, aasrii isragulgum uqautigaña, “Makillutin, uktugun agaayyuvikpaña Agaayyutim tunillağvialu, suli kisillugich iñugiaktilaanñat taapkua agaayuruat tarani.

² Aglaan uktugnagu silalliq katimmavik ituaq silataani agaayyuvikpaum. Taamna ilaginagu atakkii aachtuaturuq Jew-ñungitchuanun. Ilinisa tutmaluginiağaat ipqitchuaq nunaaqqiq malgukipiaq malgunñi tatqini.

³ Suli tuyugisigikka malguk ilisimarikka, atnugaqağutik miissunñik ukiñhaanik. Aatchugisigikka sanñimik 1,260 uvluni sivuniksriqirautqulugik.”

⁴ Taapkuak malguk olive napaaqtuk suli malguk kialuuraqağviiktarra naparuak sivuğaañi Agaayyutaan nunam.

⁵ Aasriiñ kia iñuum atniagnağumigik taapkuak, ikniq anniugaagnaqtuq qangakniñ, suli suksraungigağñaikaik uumigiritik. Kisupayaam atniagnağumigik taatnatchikun tuqqutauragağisuruq.

⁶ Taapkuak sanñiqaqtuk umiksittalutik qilanmik sialukkumiñaiğlugu uvlunñitni sivuniksriqiligin, sanñiqaqmilutik imğich auguqtitalugich suli nuna qanusripayaamik ihuilliuğutiqaqtitalplugu, qanutupayaaq akulaisigilugu pisukkumik.

⁷ Tarraasrii taapkuak naatpakku uqaqtaulitit, iqsiñaqtuam niğrugaağlum mayuqtuam natiqsiñaitchuamiñ anmaniğmiñ anuyyutisigik aasrii akiililugik suli tuqullugik.

⁸ Aasrii tuqunaruak timinik nalagisiruk apqutaani nunaaqqim, atannapsi kikiaktuu-tikkauviani. Ilitqusiagun taamna nunaaqqiq atrigigaa Sodom-ñum Egypt-ñum.

9 Tarani iñuich nunapayauramiñ nakitñapayaaq qiñigisigaich tuqunaruak timinik piñasruni uvluni uvlumlu avvanani. Tuvvaqtitchumiñaitchaichunniñ tuqunaruak timinik iluviñmun.

10 Iluqatin iñuich nayuutiruat nunami quviasruutigigaich tuqułhakkun, aasriñ tuyuq-tuutipmiplutin aatchuutinin avatmun. Quviasrullapiagniqsut atakkii taapkuak sivuniksriqirik ihuilliuqtitchiñiqsuk tamatkunina iñuuruanik nunami.

11 Tarra uvlut piñasrut avvañmik ilaqaqtuat pianikmata Agaayyutim aniñninan iñuulhan isigñigik taapkuak, aasriñ makitiqtuk. Iqsitchallapiagniqsut tamatkua tautuktuat taapkuñina.

12 Aasrii tusraagaat nipituruuq nipi qilañmiñ uqaqtuaq iliniknun, “Qagğisitchik,” aasrii ilinik mayuqtuk qilañmun nuviyakun, uumiksrimiknun qiñiqtuatitlutik.

13 Taavrumani sassagñigmi nuna aulappaauraqtuq, aasrii qulinñugutaa nunaqqim ulguruq, suli nunam aularuam iñuich tuqquktai iñugiaktutialgich 7,000-tun. Aasriiñ kisinñuqtuat tatamillapiaqhutin nangaiñiqsut kamanautaanik Agaayyutim qilañmiittuam.

14 Tarra tuglia nagliksaagutim pianiktuq. Uvva piñayuat nagliksaagutit aggyasriuraqtuq.

Tallimat Malğuinat Qalğuqtaun

15 Tarani tallimat malğuinat isragulgich qalğuqtautiqañmiñnik niqliqsitchiñiqsuq. Aasriiñ sapigñaqtuat nipit qilañmiñ itnaqtut,

“Uvakñaniñaglaan añaayuqautaa nunam
añaayuqautigiliutigaa Agaayyutipta suli Christ-ñan,
aasrii ilaa aňalatchigisiruq taimuñ isruituamun.”

16 Suli iñuiññaq sisamat umialinñat aquppiruat aquppiutaqañmikñi sivuğaani Agaayyutim, sitquqhutin nangagaat Agaayyun,

17 uqaqhutin,

“Ataniiq Agaayyuun Saññipayaaqaqtuaq, ittuami ataramik pakmalu,

qaitchigiptigiñ quyyatmik,
atakkii urriqsugiñ kamanallapiaqtuaq saññiñ
suli aňalatkasigitin iñupayaat.

18 Iñuñi nunam qinnallapiaqtut,

aglaan qinnautaiñ tikitchuq atanniqsuiviksraglu tuqunaruapayaanik.
Pakma akiliigaqsirutin savaktigikkapnik sivuniksriqirininik ipqiqsittuaniglu,
suli taluqsriruanik atigikkapnik kamanaiññaanlu kamanaññaanlu.

Suli piyaqqugñagitin tamatkua piyaqquqtairaut nunamik.”

19 Tarani agaayyuvikpaña Agaayyutim aňmaqtuq qilañmi, aasrii suluun imalik sivunniugutaanik qiñigñaqsiruq iluani agaayyuvikpañan. Tarani ikniqpalagaqtuq katlulauraqhuniñu, suli nuna aulapluni, atqunallapiaq natatqugñaqhuniñu.

12

Ağnağlu Tiritchiaqługlu

1 Tarra atlayuağnaqpauraqtuaq sagvigñiqsuq qilañmi, sua-una ağnaq atnuğaalik siqiñigmik, aasrii tatqiq ataaniitluni isiganñi, suli niaqugmiñi niaqugutiaqhuni qulit malğunnik uvlugianik.

2 Iğñiyasriñiqsuq. Iğialaugaqtuq atniğñaliutiplugu iğñisuum.

3 Aasriisuli sagviqsuq atla atlayuağnaqpaktuq qilañmi. Tarrali, kamañaqtuaq kaviqsaaq tiritchiaqłuk tallimat malğunnik niaqulik aasrii qulinik nagrulik suli tallimat malğuiñik niaqugutilik niaqugmiñi.

⁴ Ilaan pamiunjan salikuğniğai piñayuñich uvlugianjñ qilaum aasriñ iksautigiplugich nunamun. Tarra tiritchiaqluk makittuq sivuğanun ağnam iğñiyasriruam niğisuklugu ililgaana anirgauraqpan.

⁵ Ağnaq iğñiruq aņugauramik aņalatchirusramik saviļhamik ayaupiamik, aglaan ağnam ililgaana nuqitauruq Agaayyutmun aquppiutaqpananunlu.

⁶ Tarakņa ağnaq aullauruq suviksrailaamun, iniksriukkananun Agaayyutim ilaanun. Tarani munağigisiñiğaat 1,260 uvluni.

⁷ Tarra aņuyyigñiqsut qilaņmi. Michael-lu israğuliñiļu akilliutiniqsut tiritchiaqlunmun. Tiritchiaqluk aņuyakmiuq israğuliktuummağmi.

⁸ Aglaan tamatkua akiilikkaurut iniksraqatqikkumiñaiqhutiñ qilaņmi.

⁹ Tiritchiaqlukpauraq igitauruq atmun, taamna taimakņaqtaq nimigiaq, atiqaqtuq tuunğamik Satan-miglu, kinnitñiktuaq iñupayaanik nanipayaaq. Igitauruq nunamun israğuliktuummağmi.

¹⁰ Aasrii tusraaruņa nipitullapiaqtuamik nipimik uqaqtuamik qilaņmi, “Pakma tikitchuq anniqsuğiaņa, saņņialu, aņaayuqautaalu Agaayyutipta sulı aņalatchisaa

Christ-ņan,

atakkii taamna patchisiqutri aniqatiuptiknik

sivuğaaani Agaayyutipta uvlumiļu unnuamiļu igitauruq atmun.

¹¹ Iliņisa akiiligaat aunğun ipnaiyaam

suli ilisimarauhiğmiktigun Agaayyutim uqalhanik,

atakkii sugingitkaat tuqgutauniksraqtiñ.

¹² Taatnamik quviasrugitchi, qilaak

suli iluqasri iñuuruani qilaņmi.

Nakiun! Nagliksaagun itkisiruq iñunun nunami tağiumiļu ittuanun,

atakkii tuunğaum tikitkaasri qinnautiqpanmigun

ilisimaplugu sivikitchuami piviqalhi.”

¹³ Uvvaasriñ tiritchiaqluum ilitchuğikami siņitautilaagmiñik nunamun, maliqsru-aqsiñiğaa ağnaq iğñiruq aņugauramik.

¹⁴ Aasrii ağnaq qaitchikkauniqsuq israqquknik tiņmiaqpaum tiņitquplugu nimigiamiñ suviksrailaamun, pamatchiğviksraņanun piñasruni ukiuni avvağmik ilaplugich.

¹⁵ Uvvaasriñ qaniğmigun nimigiaqluk anitchiñiqsuq imiğmik kuuktun ulirrutis-rukkaluaqlugu ağnaq, aullautitqugaluaqlugu ulittuamun.

¹⁶ Aglaan nunam ikayuğaa ağnaq aņmaqlugu qaniğikkani. Iigaa kuuk tiritchiaqluum anitaņa qaniğmigun.

¹⁷ Tarani tiritchiaqluum qinnautillapiagaa ağnaq, aasrii aullaqhuni aņuyyiagai kisiņnuqtauruat ağnam kiñuviani, tamatkua tupiksriuruat tillisaiñik Agaayyutim sulı uqautiqaqtuat Jesus Christ-mik.

¹⁸ Aasrii tiritchiaqluk qichağniqsuq siñaani tağium.

13

Malğuk Niğrugaaqluuk

¹ Aasrii qiñiqtuņa niğrugaaqlunmik mayuqtuamik tağiumiñ tallimat malğunmik niaqulik qulinik nagruliglu. Niaquğutiqaqmıuq qulini nagrunmiñi, sulı niaquğmiñi atiqaqhuni pisaanņatauruanik.

² Aasriisuli niğrugaaqluk qiñikkağa atriqaqtuq leopard-mik, isigaqaqhuniasrii aklam isiganisun, aasrii qanğa lion-ņum qanğatun itluni. Tarra tiritchiaqluum aatchuğniğaa niğrugaaqluk saņņimiñik, aquppiutağmiñiglu, kamaņaqtuamiglu aņalatchiğmiñik.

³ Qiñiğiga ilaņat niaquñiñ niğrugaaqluum ikiliqsimaruaq liilaa tuqusrimaplugu, aglaan ikinja mamisrimaniqsuq. Iñupayaam nanipayaaq quviğusruutiginiğaa maliklugu.

⁴ Iñuich purviginiġaat tiritchiaqłuk aatchuqtuaq aňalatchiġmiñnik niġrugaaqłunmun suli purvigipmigaat niġrugaaqłuk uqaqhutinj, “Kamanaġniaqpat taamna niġrugaaqłuk! Suli kia aňuyakkumiñaqpaun akilliġiġlugu?”

⁵ Suli niġrugaaqłuk uqaqtitauniqsuq pigiillapiaqtuanik pisaanġatinik aňalatchitquplugu malġukipiaq malġunni tatqini.

⁶ Taavruma aňmaqługu qanni uqamaqłutiniġaa pisaanġatinik akitñiaqtuqługu Agaayyun ilaan atqalu iñuuniaġvialu taputiplugich iñupayaat nayuutiruat qilañmi.

⁷ Ilaa aňuyaktitauniqsuq ipqiqsitaniniġnik Agaayyutim akiillilugich. Suli qaitchikkauruq saňġimik aňalatchiġmiġnik qanusripayaanun iñunun atlakaagiñnik uqautchiñunlu, iñunitñun nunaacqipayaat.

⁸ Aasrii iluqaġminj iñuich nunami purvigigisigaat niġrugaaqłunmun, iñuich atinjich aglak-simaitchuanun Ipnaiyaam Tuqqutauruam makpiġaanitni iñuuruatigun sivuani nuna iñiqtaunaiñaan.

⁹ Kiñapayaaq siutiqaqtuaq ki tusraali.

¹⁰ Kiñapayaaq sivullikkaugumi tigutaanujigmun tigutaanujinmuniaqtuq.

Kiñapayaaq tuqqutauruksraugumi savikpakun savikpakun tuqqutaugisiruq.

Tarra taatniitpan Agaayyutim iñunji iġlutuutiruksrauruk ukpiqsriġiaqtuiñagutinj.

¹¹ Tarrasuli qiniġitħunja atlamik niġrugaaqłunmik sagviqsuamik nunamiñ. Malġunnik nagruqaġniqsuq ipnaiyaatun aasrii iqsiñiaqtuanik nipiqaqħuni tiritchiaqłuktun.

¹² Aňalatchiruq sivullium aňalatchiġħagun niġrugaaqłuum takkuani. Purvigipkaġniġai iñupayaat nunami sivulligmun niġrugaaqłunmun, ikiliqsimakkauruamun aasriiñ mamititau-pluni.

¹³ Ilaa savaaqaġniqsuq kamañaqtuanik quviqnaqtuanik, ikniqunniñ kataktitlugu qilañmiñ nunamun takkuatni iñuich.

¹⁴ Aasriiñ kinnitniġniqsuq iluqaitniġnik iñunnik iñuuruamik nunami tamatkunuuna quviqnaqtuatigun savaaġikkaġmigun takkuani sivullium niġrugaaqłuum. Uqautiniġai tamatkua iñuich nunami iñiqsitquplugich atrinjanik taavruma niġrugaaqłuum ikiliqsimaruum savikpakun iñuuplunisuli.

¹⁵ Ilaan iñuuliksritkaa atrinjanun niġrugaaqłuum suli atrinja niġrugaaqłuum uqatlapkaqługu. Tamatkua putħunġitħuat kamaksrisunġitħuatlu atrinjanun niġrugaaqłuum tuqqutaupkaġniġai.

¹⁶ Suli taavruma nalunaitmiutħiqsinniġai qaunisigun iluqaisa iñuich kamañaitħuat kamañaqtuatlu, umialguruatlu ilaipauruatlu, savaktaaġruunġitħuatlu savaktaaġruuruatlu, talliqpiagun arganisa naagaqaa.

¹⁷ Aasrii kiñaliqaa tauqsigumiñaitħuq naaga tunniuqqaiyumiñaitħuq, kisiminaglaan tamatkua piqaqtuat nalunaitmiutamik atigikkañjanik niġrugaaqłuum naaga kisirrutaanik atqan.

¹⁸ Uvva taamna kalipsiksuq suli iñupayaaq kañiqsisiaqtuksrauruq. Iñuum kañiqsitħaruam kisillinj kisirrutaa niġrugaaqłuum. Taamna kisirrutigigaa iñuum, aasrii kisirrutiaqtuq 666-mik.

14

Atuutaat 144,000 Annautikkauruat

¹ Tarani qiviaqama qiniġigaa ipnaiyaaq makitaruaq qimiġaanani Zion-ġum. Piqa-tiqaġniqsuq 144,000 iñunnik piqaqtuanik atigmiñnik Aapamilu atqanik aglausimaruanik qauġmikni.

² Aasrii tusraaruja nipinik qilañmiñ nipaatan quġluqtaqpaum katlulaqpauraqtuamlu aasriisuli nipaatan atuqtuuraqtuat nuqaqtinijnik atuqtuoramiknik.

³ Ilinich atuqtut nutauruamik atuutmik sivuğaani aquppiutaqpaum suli sivuğaadni sisamat uumaruatlu umialinnatlu. Aasrii kia-unniiñ iñuum ilitchumiñaiññiğaa taamna atuutaat aglaan kisimiñ taapkua 144,000 iñuich tasukkauruat nunamiñ.

⁴ Taapkua iñuich qaunagirut inmiknik atlatuliğmiñ, atakkii tuvaqataitchut. Ilinisa malinigiğaat ipnaiyaaq napmupayaaq aullaqman. Taapkua tasuqsimakkaurut akungatniñ iñuich aunagun ipnaiyaam. Suli taapkua sivulliurut qaisaksrauplugich Agaayyutmun ipnaiyaamunlu.

⁵ Uqaqamin sagluuqtuatlaitchut. Patchisiqutinagumiñaitchut sivuğaani Agaayyutim, atriplugich iñuktitun taqsraqtaılaatun.

Piñasrut Israğulgich

⁶ Tarani qiñiqtuņa atlamik israğulinmik tinmiruamik qutchikhuni qilañmi isruitchuamik tusraayugaagiksuaqağniqsuaq uqautiksrağmiñik tamatkununja nayuutiruanun nunami, qanusripayaanun iñunun atlakaagiñik uqautchilijnun, iñujitñun nunaqqiqpapayaat.

⁷ Uqaqtuq nipitusrillapiaqhuni, “Taluqsrishitchi Agaayyutmik kamaksruğlugu, atakkii tikitchuq sassağnik atanniiviksraña. Purvigisriun ilaa iñiqsiruaq qilañmik nunamiglu tağiumiglu suvliktuağuraaqtuaniglu.”

⁸ Atlam israğulgum malinigiğaa uqaqhuni, “Suksraungikkauruq, kamañaqtuag nunaqqiq taggisiaqtuag Babylon-mik suksraungikkauruq, atakkii kinniplugich iñupayaat nunami killuqsagtinnigai inmiñun, imiliqtitlugich iñupayaat sayunathan sanjiruamik wine-nañanik.”

⁹ Atlasuli piñayuak israğulik maliguutipmiuq taapkuñnuuna uqaqhuni nipitusripluni, “Uvva, kisupayaam iñuum purvigigumiun niğrugaaqluk atrinalu akuqtuqlugulu nalunaitmiutanja uuma qaumigun naagaqaa arganmigun,

¹⁰ taavruma iñuum imigisipmigaa wine-naña qinnautaan Agaayyutim, kuvikkauruag avuilaq qallutaanun ilaan qinnautiqpanan. Taamna iñuk nagliksaaqtitaugisiruq iknikun sulfur-kunlu sivuğaadni ipqitchuat israğulgich suli sivuğaani ipnaiyaam.

¹¹ Aasrii itchiulangaa ikniğum nagliksaaqtitauruatigun mayuqtuağisiruq taimunja isruitchuamun. Ilinich iñiqtuiqsiagviitchut uvlumi unnuamilu, tamatkua putqataqtuat niğrugaaqlunmun atrinanunlu, suli kisupayaaq akuqtuiruaq nalunaitmiutanjanik atqaniglu.”

¹² Uvvaasriiñ ipqiqsittuat iglutuutiqaqtuksraurut, tamatkua tupiksriuat tillisaiñik Agaayyutim suli ukpiqsriuat Jesus-mik.

¹³ Aasriiñ tusraarunja nipimik qilañmiñ uqaqtuamik, “Aglagiñ. Quvianamiurut tuquniaqtuat uvakñaniğlaan tuniqsimaliğmiktigun Ataniğmun.” “Tarrallapiaq! Ilinich minguiqsiagisirut savaagmikniñ suli akuqtuğisigaich akiññaaktaatin savaagmiktigun.” Taamna irrusriq uqautigikkaña.

Kiprivik Katitchiviglu Nunami

¹⁴ Tarani qiñiqtuaqtitlunja qiñiqtuņa qatiqtaamik nuviyamik, aasriiñ una aquppiugaqtuag qaanani nuviyam inniqsuq igñinatun iñuum. Niaquğmiñi maninmik kaviqsaamik niaquğutiqağniqsuq, suli arganmiñi saagağniqsuq ipiktuamik kipritmik.

¹⁵ Suli atla israğulik aniruq agaayyuvikpanmiñ, tuqluqhuni taavrumunja aquppiruamun nuviyami, “Tigulugu kiprisin kipriiñ, atakkii katitchiviksraq tikitchuq. Pinjuqtuat asriat katinnaqsirut nunami.”

¹⁶ Tarra taavruma aquppiruam nuviyami atuqsaga kipurisini nunami, aasrii nunami pinjuqtuat asriat katitlugich.

¹⁷ Tarani atla israğulik anilgitchuq agaayyuvikpanmiñ ittuamiñ qilañmi, ilaaptuug kiprisiaqagmiñiqsuq ipiktuamik.

¹⁸ Aasriiñ atla israğulik amakñaqtuq tunillağviñmiñ sanñiqaqtuaq anjalatlaplugu ikniq. Nipruaqtuq nipitusripluni taavrumuñja tiggummiruamun ipiktuamik kipritmik uqaqhuni, “Atuğun ipiktuq kipriñ, aasrii katillugich asriat siğñaqtuat nunamiñ, takku asriat piñnullapiqtut.”

¹⁹ Tarra israğulgum kiprisautigigaa kiprisini nunamun. Katitkai asriat nunamiñ igitlugich misriqqivikpauranun qinnautaan Agaayyutim.

²⁰ Misriqqivium imañja tutmiqatağigaat silataani nunaaqqim, aasriiñ auk maqiruq misriqqiviniñ uñsriksilaañja 200 mile-latun aasriiñ ititilaaliqhuni tuttuqpaum qaqluğutiknunaglaan.

15

Israğulgich Anjalatchiruat Iñuilliuğutiqpauranik

¹ Qiñiqtuñja atlamik atlayuağnaqtuamik qilañmi kamanaghuni quviqnaqtuamik. Tallimat malğuk israğulgich piqağniqsut tallimat malğunñik iñuilliuğutiqpauraksranik. Aqulliqsaanurur atakkii qinnautaa Agaayyutim nunitchaağutiqaqtuq taapkuniñja.

² Tarani qiñiqtuñja tağiumik tağgaqtuutitun liilaa ilaratun ikniğmik sulit taapkuniñja akimaruaniq niğrugaaqluñmiñ sulit atrinaniñ kisirrutaaniñlu atqan. Qichagñiqsut siñaani tağium ittuam tağgaqtuutitun, tiggummiplugich nuqaqtilgich atuqtuurat Agaayyutim aatchuutai.

³ Iliñisa atuğagaat atuutaa Moses-ñum savaktaan Agaayyutim sulit atuutaa ipnaiyaam uqaqhutin,

“Kamanaqtut quviqnaqhutinlu savaatin,

Ataniiq Agaayyuun Sanñipayaqaqtuatiin.

Nalaunñaruñurur sulit ilumutuurur pilğusritin,

Umialigiplutin iñuich nunaaqqiqañni.

⁴ Ataniiq, kia taluğingitkisivatin

kamakkuñiqaglugulu atigikkan,

atakkii kisivich ipqitchuanurutin.

Iñuich nunaaqqipayaaniñ agğigisirut purvigilutin,

atakkii qiñiğniğaiç iluqağmiñ surağautitin nalaunñaruat.”

⁵ Taavruma aquagun qiñiğniğiga ipqiññiqsrauruq ini agaayyuvikpañmi qilañmiittuami anmağataqtuaq.

⁶ Aasrii tallimat malğuk israğulgich anirut agaayyuvikpañmiñ, piqaqhutin tallimat malğunñik iñuilliuğutiqpauraksranik, atnuğaaqaqhutin salumaruaniq qaummağiksaanik ukiñhaağiksaanik, sulit tapsiqaqhutin maninñmik kaviqsaamik satqañmiktigun.

⁷ Tarra ilañata sisamat uumaruat aatchuğai tallimat malğuk israğulgich tallimat malğunñik piñalunik kaviqsaamiñ maninñmiñ pilianik immaukkaqtuanik qinnautaanik Agaayyutim iñuuruam taimuñja isruitchuamun.

⁸ Aasrii agaayyuvikpak immaukkaqtuq itchimik kamanautaaninñ sanñianiñlu Agaayyutim. Kiñaunninñ iñuk isitlayumiñaitchuq agaayyuvikpañmun naatchigaluaq-nagich tallimat malğuk israğulgich taapkuniñja tallimat malğunñik iñuilliuğutiqpauranik.

16

Iñuligaurat Imalgich Qinnautaanik Agaayyutim

¹ Tarani tusraaruñja nipituruamik nipimik taavrumakña agaayyuvikpañmiñ uqaqhuni taapkunuñja tallimat malğunñun israğulinñun, “Kuvvityaqsiginñ nunamun imanñich iñuligaurat qinnautaa Agaayyutim.”

² Tarra sivulliq israğulik aullaqtuq kuviplugu iñuligaurani nunamun. Tarraasrii tatamnaqtuat atniğñaapiagaqtuatuatlu killiğruat ilirut iñunñun piqaqtuanun nalunaitmiutanjanik niğrugaaqluum purvigiplugulu atrinñja. ³ Tuglian israğulgum kuviñiğaa iñuligaurani

tagiumun. Tarra iliruaq liilaa auņa tuqunaruam iñuum, aasrii uumarupayaat tagiumi tuquplutin.

⁴ Piñayuaknik israğullak kuviñigaa iluligaurani kuunnun suvliktuaguraaqtuunlu. Suli tamatkua imğat auguqtuq.

⁵ Tarra tusraagiga israğulik anjalatlaruaq imiğmik uqaqtuaq,
“Nalaunņapiaqtutin atanniikavich taatna,
ilvich ittuami ataramik pakmalu ipqitchuamilu.

⁶ Atakkii iñuich maqipkaiñiqsut auņatnik ipqiqsittuatlu sivuniksriqirautlu,
aasriili aatchuğitin auņmik imigaksraņatnik. Taatnagaksrauruttakku.”

⁷ Suli tusraaruņa nipimik tunillağvinmiñ uqaqtuamik,
“Aa, Ataniiq Agaayyuun Saņņipayaaqatuatin,
atanniqsuutitin ilumutuurut nalaunņapiaqhutin.”

⁸ Sisamaņata israğulgich kuviñigaa iluligaurani siqiñiğmun. Tarakņaağlaan siqiñiğmun
uunaņan iñuich uunniqipkağniğai atniļuutiqaqlugich.

⁹ Suamaruam uunaum iñuich ikigai. Aasriisuli taimaqļuutiniğaat atqa Agaayyutim
ihuilliuğutiqpauraqtitchiruam, suli isrummitqiñgitchut kamakkutiqağuglugu kamanautaa.

¹⁰ Tallimaņat israğulgich kuvisiruaq iluligaurağmiñnik aquppiutaņanun niğrugaaqluum,
aasrii aņaayuqautaa taaqsillapiaqtuq. Iñuich kiņmagaich uqqatin atniğñaqpagitlutin

¹¹ taimaqļuutiqlugu Agaayyun qilaņmiittuaq pisigiqlugu atniğñaatin killiğruatinlu. Naa-
gasuli mumiguliñgitmiut pigiitchuaniñ savaağmikniñ.

¹² Itchaksraņat israğulgich kuvisiruaq iluligaurağmiñnik kuukpauraņanun Euphrates-ņum,
aasrii taamna kuuk paligñigaa itqanaiqsaqlugu apqutiksraņat umialinich kivaknam
tuņaaniñ.

¹³ Tarraasrii qiñiqtuņa piņasrunik salumaitchuanik irrutchiñnik liilaa naağaayinik
anniugaqtuanik qanganiñ tiritchiaqluum suli qanganiñ niğrugaaqluum suli qanganiñ
taņiğilaqtuam sivuniksriqirim.

¹⁴ Taapkua irrusriqluņich tuunğaum savaaqaqtut quviqnaqtuanik. Taapkua
piņasrut irrusriqluich aullağaqtut umialipayauraņiñun nunam nanipayaaq,
atautchimuktitchaqlugich aņyuaqplugich kamaņaqtuami uvluani Agaayyutim
Saņņipayaaqatuam.

¹⁵ (“Naalağnisitchi! Aggigñiaqtuņa atrilugu tigliniaqti. Quviasruktuq iñuk itqum-
maagiksuaq qaunagiqlugich atnuğaaani. Tarrakii aullağumiñaitchuq atnuğailağuni suli
kanņugilugu atnuğaisilaani.”)

¹⁶ Taapkua irrusriqluich katinniğaiç atautchimun inimun taiyuutiqaqtuamun Ar-
mageddon uqautchisun Hebrew-t.

¹⁷ Tallimat malğuaata israğulgich kuviñiqsuq iluligaurağmiñnik silamun. Tarraasrii ka-
manallapiağataqtuaq nipi nipliqsuq aquppiutaqpaņmiñ agaayyuvikpaņmi uqaqhuni,
“Naatchirut.”

¹⁸ Tarani tusrağnaqtuq katlulat, ikniqpalagaqhuni suli nuna iliqsraqpauraqhuni.
Qaņaunniñ taatnatun nuna iliqsrangangitchuq. Taamna nunam iliqsraqpauraħha
suaņaniqsrauruq nunam aullağniivianiñaglaan.

¹⁹ Kamaņaqtuaq nunaaqqiq avguğniqsuq piņasruutluni, suli nunaaqqich nunami
piyaqqukkaurut. Agaayyutim itqagigaa kamaņaqtuaq Babylon qaitchukħugu qallugau-
raq immaukkaqtuaq wine-naņanik, tarra ilaan tatamnaqtuaq qinnautaa.

²⁰ Suli qikiqtapayaurat piiqsut iñğipayauratlu paqinnatqikkumiñaiqhutin.

²¹ Suli natatquğnaqpaurat kataktut iñunun qilaņmiñ uqumaisilaqaqtuat 100-
pound-tunlaa. Aasrii iñuich taimaqļuutigaat Agaayyun piqutigiplugu ihuilliuğutiqpauraq
natatquğnatigun, taamna ihuilliuğutiqpauraq tatamnaqpagitluni.

17

Akiisuqpaglu Niḡrugaaqtuglu

¹ Tarani ilaḡat tallimat malḡuk israḡulgich piqaqtuat tallimat malḡuḡnik iluligauranik uvamnukhuni uqautigaana, “Ki. Qiñiqtitkisigikpiñ tatapsausriaksraḡanik akiisuqpaum aquppiruam iñugiaktuani imiḡni.

² Umialinḡi nunam sayuḡaqtiaḡniqsut taavrumiḡa akiisumik, suli iluqatin iñui nunam imiliḡniqsut imiqhutinḡ wine-mik sayuḡaḡhanik akiisum.”

³ Uvvaasriiñ Ipqitchuamun Irrutchimun aḡalatitluḡa israḡulgum aullautigaana suviksrailaamun. Aasriiñ qiñiqtuḡa aḡnamik aquppiruamik qaḡani kavviḡiksaam niḡrugaaqtuum aḡlaqaqtuam pigiitchuamik pisaḡḡatinik iluqaani qaamiñi. Taamna niḡrugaaqtuk tallimat malḡuḡnik niaquqaqtuq suli qulinik nagruqaqhuni.

⁴ Aḡnaq atnuḡaaḡniqsuq qiñiḡaḡksuanik tuḡuaqtaanik kavviḡiksaaniglu, suli qiñiyunaqusriqsuqhuni maninḡmik kaviḡsaamik suli akisuruanik uyaḡauraanik suli qatiqtaanik suḡauraqaḡnik. Arḡanmiñi tigummiñiḡsuq qallutmik piḡiuqtamik maninḡmiñ kaviḡsaamiñ immaukkaqtuamik naḡḡunallapiaḡataqtuanik atuummiruanik sayuḡaḡḡmiguḡ.

⁵ Aḡnam qaḡani aḡlaqaḡniqsuq atigḡmik kaḡiqsilḡunaitchuamik,
 “Babylon, kamaḡaqtuaq,
 Aakaḡat Akiisut

naḡḡunallapiaḡataqtuapayaatlu nunamiittuami.”

⁶ Tarra qiñiḡiga aḡnaq imiliqsuaq auḡatnik ipqiḡsittuat suli auḡatnik tuḡqutauruat pisigi-plugu ukpiḡsriḡiqtinḡ Jesus-mik.

Qiñiqapku aḡnaq atqunaq quviḡusruktuḡa

⁷ Aasrii israḡulgum uqautigaana, “Suvaata quviḡusrukḡich? Uqautigisigikpiñ kaḡiqsilḡunaitchuḡanik aḡnam suli taavruma niḡrugaaqtuum usriaḡsiḡvian, niaquqaqtuam tallimat malḡuḡnik nagruqaqhuniḡu qulinik.

⁸ Niḡrugaaqtuk qiñikkan itkaluaqtuaq inḡiḡsuq pakma, suli mayuḡumaaqsiruq natiḡsiñaitchuamiñ aḡmaḡnimiñ aasriiñ piyaḡquḡvinḡmuktuksrauluni. Iñuich iñuuruat nunami tamatkua atinḡich aḡlaksimaitchuat makpiḡaanḡani iñuulhum iñiqtaulḡataḡhaniḡaḡlaan nunam quviḡusrukkisirut qiñiḡumitruḡ niḡrugaaqtuk itkaluaqtuaq suli inḡiqhuni pakma suli sagvitqikkisipḡuni ilaatniḡu.

⁹ Iñuk kaḡiqsisuktuḡa taavrumiḡa isrumatuḡiaḡtuksrauruq Agaayyutmiñ. Tallimat malḡuk niaqut tallimat malḡuk qimiḡaanḡurut taavruma aḡnam aquppivigikkaḡi. Tallimat malḡuk umialḡupmiuttuq.

¹⁰ Tallimat umialḡich umialḡuḡaḡniqsut, atausriḡ umialḡusugaaqhunisuli, suli atla aḡḡiḡsaḡumapluni. Taimma aḡḡiḡumi umialḡuurallakkisigaluaqtuq sivikitchuami piviḡmi.

¹¹ Aasriili niḡrugaaqtuk itkaluaqtuaq inḡiqhuni pakma, taamna tallimat piñayuḡigaat atanḡich aḡlaan ilaḡigaat tallimat malḡuk atanḡich. Suli piyaḡquḡvinḡmukkisiruq.

¹² Aasriiñ qulit nagruich qiñikkatin qulit umialḡurut akuqtuimaitchuatsuli aḡalatchiḡiksramik umialiktitun, aḡlaan saḡḡiaḡumaqtut umialiktitun sivikitchuami piviḡmi piqatigilugu niḡrugaaqtuk.

¹³ Taapkua atautchiiñamik sivunniutiqaqtut, suli qaitkisigaat saḡḡigikkaqtinḡ aḡalatchiḡiksraqtinḡlu niḡrugaaqtuḡmun.

¹⁴ Ilinḡich aḡuyyiaḡisirut ipnaiyaamun aḡlaan ipnaiyaam akiiligisigai, atakkii Ataniḡigaat atanḡich suli umialigigaat umialḡich, suli tamatkua piqatauruat ilaani tuḡluutiqaqtut piksraḡtaanḡuplutinḡ suli tuniḡsimaplutinḡ.”

¹⁵ Aasriiñ israḡulgum uqautigaana, “Imḡich qiñikkatin akiisum aquppivigikkaḡi, tamarra iñuich iñugiallapiaqhutinḡ nunaaḡqipayauraniñ uqausriqaqtuat atlakaḡiñnik.

¹⁶ Suli qulit nagruich qiñikkatin suli niğrugaaqłuum uumigiagutigisigaat akiisuq. Ilinisa aatkisigaat suurapayaaniñik unillugu atnugailaaq aasriiñ niğipmilugu timaa ikipkaqmilugu ikniğmik.

¹⁷ Atakkii Agaayyutim kipigñiuğutiqaqtinnigai taniguklugich ilaan sivunniutini atausriñuqulugillu qaitchitqulugillu ilinich anjalatchiiksranatnik umialiktitun niğrugaaqłumun, Agaayyutim uqalhi immiumaniahatnununaglaan.

¹⁸ Ağnaq qiñikkan nunaaqqigigaa kamañaqtuaq atanniqsimatniktuaq umialinjitñik nunam.”

18

Babylon Suksraungikkauruq

¹ Tamatkua aquatigun qiñiqtuña atlamik isragulinmik atqaqtuamik qılanmiñ anjalatchiıppauraqaqhuni, aasriiñ iluqaan nuna qaummagiksipkağaa qaumanigmiñik.

² Tarra nipruağniqsuq itna,
“Babylon kamañaqtuaq suksraungikkauruq, tarra ilumutuuruq!
Inigiliutigaat tuungailu qanusripayaatlu irrusriqłuich
sulipsuuq qaayugñaqtuapayaatlu
uumiñaqtuatlu tinmiagruich.

³ Babylon qaitchigai wine-mik iñunich nunaaqqipayaat imiliqtitlugich sayunakhan sanjiruamik wine-nanjanik.

Umialinji nunam sayunaaqtiginigaat ilaa,
suli tauqsigñiaqtinijn nunam umialguğvigiplugu
umialgutitigun akuqtukkanich ilaan atugaułhagun.”

⁴ Tarra tusraapmiuña atlamik nipimik qılanmiñ uqaqtuamik,
“Iñunmaan, annisitchi taavrumakña nunaaqqimiñ.

Ilipsi ilauruksraungitchusri killuqsautaiñi,
piqataungitchumausrili ihuilliuğutiksrautaiñi.

⁵ Killuqsautai iñugiaktut qutchiksiplutin qılaktun,
suli Agaayyutim itqagigai savamaqłutai.

⁶ Utiqtitchivigisriun Babylon qaisanatan ilipsitñun,
akiliglugu malğuktun ilaan savaanjigun,
immiglugu qallugauraña malğuktun ilaa imiksriuqmatun ilipsitñun.

⁷ Atqunallapiaqlugu inmiñik kamagiruaq iñuuniugaqmiuq susrunğisaallapiaqhuni.
Pakma aatchuqsıun nagliksaağutiksramik alianallapiaqtuamiglu.

Atakkii uqaqtuq inmiñun,
‘Uvaña aquppiuraagısiruña ataniqtun. Uilgaangitmiuña.
İitchuqsriyumiñaitchuña alianamik.’

⁸ Taatnaqlugu ihuilliuğutiqpauraksranijn tikitkisigaat atautchimi uvlumi,
tuqułhum, alianamlu, kakkaagñamlu.

Suli ikigisiruq ikniğmik,
atakkii Atanguruuq Agaayyun sapigñaqtuq atanniuruq ilaanik.”

⁹ Tarraasriiñ umialinisa nunam sayunaaqtigaqtuat akiisumik pisunnautaugun qiagisi-
gaat alianniugutigilugu taamna ağnaq qiñiğumitruñ isia ikualaninjan.

¹⁰ Qichagısirut unasriksilutin sivuugagilugu ilaan nagliksaaqtitaulha uqağutin,
“Nakliun, nakliun, ilvich Babylon, kamañaqtuaq nunaaqqiq,
sanjiqagaluqaqtuaq nunaaqqiq.

Atautchimi sassagñigmi anasriñjuqsakkaunaniktutin.”

¹¹ Uvvaasriiñ tauqsigñiutilgich nunapayaami qiarut kiñuvğuplugu ilaa, atakkii
tarakñaaglaan kimikunniñ tauqsıqsiksraigñiqsuq suuranjitñik.

¹² Suuraqpaurat kaviqsaatlu qatiqtaatlu maniich, akisuruatlu uyağauraat, qatiqtaatlu sunjauraqpaich, ukiłhaagiksaatlu suli ukiłhaat tunjuaqtaatlu, siluillu kavvigiksaatlu, qanusriłimaatlu ayuğnaqtuat qiruich, qanusriłimaat suurat tuugaaniñ, akisuruatlu qiruich, patukpaillu, saviłhatlu, uyağaiıllu siqquqtatun,

¹³ sinimatlu, avuuğutit, tipragiksautit ikipkaqlugich, myrrh-lu, frankincense-lu, wine-nat, uqsrut, mukkaagiksaat, mukkaaksratlu, niğrutitlu, ipnaich, tuttuqpaich, tuttuqpa-gautitlu, suliunniñ iñuuruat iñuich.

¹⁴ “Asriatluunniñ kipiğniugutigikkatin piiqsut ilipniñ, suli suurapayaatin akisuruat qiñiyunaqtuatlu taimmaurut ilipniñ, aasrii sumiunniñ paqitchumiñaiğitin.”

¹⁵ Tauqsigñiutilgich tamatkuniña suuranik umialguqtuat taavrumakña ağnamiñ qichağisirut uñasriksuami, sivuuğagilugu nagliksaaqtitaułha alianapiaqtuamik qialutin,

¹⁶ uqağutin,

“Nakliuñ, nakliuñ. Kamanaqtuaq nunaqqiq
atnuğaaqağuuruq ukiłhaagiksaanik tunjuaqtaaniglu kavvigiksaaniglu,
qiñiyunaqusriqsuqhuni maninmik kaviqsaamik,
akisuruaniglu uyağauraanik, qatiqtaatlu sunjauraqpañnik.

¹⁷ Atautchimi sassagñigmi tammaigai iluqaisa umialgutini.”

Suli iluqagminj umiaqpaich umialinich tağiuqsuqtillu suli iluqagminjlu akiññañniaqtaut tağiumi qichağniqsut uñasriksuami,

¹⁸ suli nipaalarut qiñiqamitruñ isia ikualaniñan uqaqhutin, “Piitchuq atlamik nunaqqimik taavrumatun kamanaqtuatun nunaqqisun.”

¹⁹ Ilinisa nalluqsruğniğaat nunam apyua niaqumiknun, qiallagminj kinuvğullağminjlu nipaalaplutin,

“Nakliuñ, nakliuñ. Taamna kamanaqtuaq nunaqqiq!
Iluqagminj umiaqpaqtaut tağiumi umialguğniqsut
suuranjgun akisuruatigun!

Atautchimi sassagñigmi suksraunğiqsauruq.”

²⁰ “Qilaak, quviasrukpautigiuñ suksraunğiqsaułha.

Quviasrukpagitchi Agaayyutim iñuillu uqçiraqtauruasiılu sivuniksriqirauruasiılu, atakkii Agaayyutim akiisuq anasriñjuqsagutigigaa pisigiplugu savaañgun ilipsitñun.”

²¹ Tarani sapiğñaqtuaq israğulik tigusriruq uyağagruamik añjruatun mukkaaksriugutitun aasrii miłuqsautiplugu tağiumun, itnaqhuni,

“Taatnatun kamanaqtuamik nunaqqiq Babylon iksautikkaugisiruq,
aasriiñ qiñiğnatqikkumiñaiğisiruq sumiunniñ.

²² Suli nipiñich nuqaqtiligaqtit atuqtuuralgich
suli supluaqtuğnaqtuatlu qalguqtautitlu tusrağnatqikkumiñaitchut ilipni
uvakñaniñaglaan.

Suliuqtit qanusripayaanik paqinnatqikkumiñaitchut ilipni,
suli qatragñiña mukkaaksriugutim tusrağnatqikkumiñaitchuq ilipni.

²³ Suli qaumanga kialuuram
qaummağitqikkumiñaitchuq ilipni uvakñaniñaglaan.

Nipaat uiksrautimlu nuliaksrautimlu
tusrağnatqikkumiñaitchuq uvakñaniñaglaan ilipni.

Ilvich tauqsigñiaqtitin kamanagñiqsrauniqsut nunami.
Suli añatkuułipkun iluqaisa nunam iñui kinnigitin.

²⁴ Suli Babylon anasriñjukkauruq
atakkii auñat sivuniksriqirit ipqitchuatlu iñuich
suli iluqagminj tuqqatauruat nunami qiñiğnaqtut nunaqqimi.”

19

Qatchallautiqaliq Qilajmi

¹ Taavruma aquagun tusraaruja nipiqaauranjanik iñugaagrakpaum qilajmi, uqaqhutin, “Quyanaqniaqpat!

Anniqsuǵiaǵlu kamaunlu [kamakkunlu] sanjılu pigigaa Atanguruam Agaayyutipta.

² Atanniqsuutai ilumutuurut nalaunaplutin.

Atakkii akiisuqpaum asinjıǵaa iñupayaaq nunami sayunaǵıgmigun.

Taatnaqlıgu Agaayyutim atannıǵaa anasriñıqsıqlıgu piqutigiplugich tuqqatauruat ilaan savaktaiñ.”

³ İlaqatchıqlıgu niplitqıksut.

“Quyanaqniaqpat!

İsiq ikualaruamiñ nunaaqqimiñ qunmuktuq taimuñ isruitchuamun.”

⁴ Suli iñuiñıñaq sisamatlu umialıñnat sisamatlu uumaruat putıqtut nangaqılgıgu Agaayyun aquppiruaq aquppiutaqpanmiñi, uqaqhutin, “Amen! Quayanaqniaqpat!”

İpnaiyaam Katchuutiviksrautaa

⁵ Suli nipi nipliqsuq aquppiutaqpanmiñ,

“Nangaqsiun agaayyutigikkaqput,

ilugapsi savktaurusrii

talıqsırıuasriilu ilaanik,

kamanaiñıǵamıñ, kamanajıǵamıñ.”

⁶ Aasrii tusraagıga nipiqaauraq itna lılaa nıpaatıtun iñugıallapiaǵataqhutin iñuich, nıpaatıtunlu iñugiaktuat imǵich, nıpaatunlu suanaruam katlulam, uqaqhutin,

“Quyanaqniaqpat!

Atanguruuq Agaayyutigikkaqput Sanjıpayaaqaqtuaq anjalatchıruq.

⁷ Quviatchakta quviasrullapiaǵutalu.

Nangaglakput kamaautaa;

atakkii katchuutiviksrautaa ipnaiyaam tikitchuq,

suli ilaan nuliaksrautaa iñmiñik itqanainıktuq.

⁸ Nuliaksrautaa atnuǵaaksrisauruq

qatıqtaamik ukiñhaagıksaamik qaummaǵıksuamıglu salumaruamıglu.”

Atakkii ukiñhaagıksaaq nalaunjaruat savaagıgaat ipqıqsitanıñ Agaayyutim.

⁹ Aasriiñ israǵılgum uqautıgaana, “Aglagun una, quvianamiurut tamatkua aiyugaaqtauruat katchuutıruakun nullautchıqpagviksranun ipnaiyaam.” Uqautıqıkkaana, “Taapkua ittut ilumutullapiaq Agaayyutim uqalhi.”

¹⁰ Taranıtarra puttunı israǵılgum isıǵaiñun purvigisrukılgıgu, aglaan uqautıgaana, “Taatnaqnak, uvanaptuuq savaktıñhiñagıgaana Agaayyutim ilıptun anıqatıuptıtunlu tupıksırıuat İesus-ñum sagvikkanjanik. Purvigilıgu nangagun Agaayyun. Atakkii taapkua uqaksrisımaruat pisıgıplıgu Agaayyun sıvullıkkaurut irrutchıkun sıvunıksrıqıritıtun sıvuani.”

Usriaqsısuuq Qatıqtaami Tuttuqpanmi

¹¹ Suli qıñıgıga qilak anmaqtuaq, atanı qatıqtaaq tuttuqpak! Taamnaasrii aquppiruaq taavrumanı atıqagınsısuq Tunıqsımaruamik suli İlumutuuruamik, aasrii atanniqsıruuq anıuyakhunılu nalaunjaruakıkun.

¹² İlaan irrak innıqsuk ikualaruatun ikniqtun. Nıaquanı iñugiaktut nıaquǵıtıt. Atqa aglausımanıqsuq ilaani, kıa-unniıñ iñuum ilısimanıǵısaña aglaan kısımi.

¹³ Atnuǵaaqagınsısuq akuqturuamik sısrıktaqısimaruamik auñmun, suli taiyugaat uumıña atıǵmik “Uqalha Agaayyutim.”

14 Suli aṅuyaktaiñ qilaum malinigaat usriaqsiqhutiṅ qatiqtaani tuttuqpaṅni, atnugaaqaqhutiṅ ukilhaagiksaanik qatiqtaanik salumaruanik.

15 Ilaan qanḡaniñ anniugaḡniqsuq ipiktuq savikpak. Taavrumiṅa ipiḡaqtuḡisiñiḡai nunaaqqiḡpaich iñuñich, suli aṅalatkisigai saviḷhamik ayaupiamik. Tutmaḡisigaa misriḡḡivia tatamnaqsiluni qinnautaa Saṅḡipayaaqtuam Agaayyutim.

16 Suli akuqturuamiñi mumigmiñilu atiqagḡniqsuq aglausimaruanik itna,
 “Umialgat umialgich,
 suli Atanḡat Atanḡich.”

17 Qiñilgitchuṅa israḡulinmik qichaqtuamik siqiñigmi nipitusrillapiaqhuni uqautiplugich iluqaisa tiṅmiat tiṅmiruat silami, “Qagḡisitchi. Katittitchi niḡityaḡusri nullautchiḡpaviani Agaayyutim.

18 Niḡiyumagisri timiñich umialgich, timiñich aṅuyaktit qaukḡiṅisa, suli timiñich kamaṅtuat aṅutit, tuttuqpaṅsalu timiñich tamatkualu tuttuqpaḡaḡtit. Niḡiyumagisri timiñich iluqaisa iñupayaurat, savaktaaḡruunḡiñḡaanlu savaktaaḡruunḡaanlu, suli kamanaiñḡaanlu kamananḡaanlu.”

19 Suli qiñigiga niḡrugaaḡluk suli umialiṅi nunam aṅuyaktituummaisaa katiruat aṅuyaksaḡumaaḡlugu taamna aḡuppiruq tuttuqpaṅmi aṅuyaktiñilu.

20 Aglaan niḡrugaaḡluk tigurauruq taputiḡlugu sivuniksriḡiṅḡuaḡti savaaḡaḡtuq quviḡnaḡtuaniḡ ilaan takkuani. Kinniñiṅniqsuq tamatkuniṅa akuqtuiruanik nalunaitmiutaṅanik niḡrugaaḡluum suli putqataḡtuaniḡ ilaan atrinḡanun. Iluḡatik taapkuak siṅitaauruk iñuunḡaanḡnik narvaṅanun ikniḡum ikualaruamun sulfur-mik.

21 Suli kisiṅḡuḡtat tuḡḡutaurut savikpaṅaḡun taavruma aḡuppiruam tuttuqpaṅmi, anniugaḡtuakun qanḡaniñ; aasrii iluḡaḡmiṅ tiṅmiat niḡisuiḡataḡviḡigaiḡ timiñich.

20

1,000 Ukiut

1 Tarra qiñiḡtuṅa israḡulinmik atqaaḡtuamik qilaṅmiñ, saagaqhuni arganmiñi aṅmautaaniḡ natiḡsiñaitchuam aṅmanḡum kalimñaaḡpaṅniḡlu.

2-3 Ilaan tigugaa tiritchiaḡluk, taamna taimakḡaḡtaḡ nimiḡiaḡ, tuunḡauruq Satan-ḡupluniḡlu, qiliḡsruḡlugu sivunniḡlugu 1,000 ukiunik. Aasriiñ siṅinniḡaa natiḡsiñaitchuamun aṅmaniḡmun umikḡuḡ umḡutmik piilḡakkumiñaitchuamik, Satan-mun sagluḡiyumiñaiḡlugich iñuich tarakḡaniñaglaan 1,000 ukiut naanniaḡhatnunaglaan. Aglaan taapkuu aquatigun pituisaallaktuksraupmiuḡ sivikisuurami.

4 Qiñiqmiṅa aḡuppiutaḡpaṅnik, suli iñuich aḡuppiruat tamatkunani saṅḡiḡutiniñiḡsut atanniḡsuitḡuplugich. Aasriiñ qiñiḡitka iñuusriñich tamatkua niaquikkauruat tuniḡsimakamiṅ Jesus-mun uḡaḡhanunlu Agaayyutim suli payanaitḡamiṅ ukpiḡsriḡiḡmikni. Tamatkua putqatanḡitchut niḡrugaaḡluḡmun atrinḡanunlu unniñ akuḡtungitḡlugu nalunaitmiutaṅa qaumiktigun naaga arganmiktigun. Iliñich iñuutqiñiḡsut atanḡuḡatauplutiṅ Christ-mi 1,000-ni ukiuni.

5 Taamna tarra sivulliḡ aṅitḡiḡviksraḡ. Kisiṅḡuḡtaṅich tuḡḡaruat aṅitqiñḡitchut 1,000 ukiut naanḡaiñḡaisa.

6 Quvianamiurut ipḡitḡutiṅ taapkuu piḡatauruat sivulliḡmi aṅitḡiḡmi. Tuglian tuḡluḡum saṅḡiksraipiḡai, aglaan agaayuliḡsigigisigai Agaayyutim suli Christ-ḡum, suli atanḡuḡatigigisigaaḡ 1,000-ni ukiuni.

Satan Akiilirauruq

7 Tarraasriiñ 1,000-gich ukiut naatpata, Satan pituikkaugisiruḡ isiqtauviṅmiñiñ.

8 Aasrii anigisiruḡ kinniñiḡiaḡuni iñuñiñik nunam nanipayaaḡ ilaḡilugik Gog-lu Magog-lu. Katinniḡai iluḡaisa aṅuyyiaḡlugich. Iñugiaktutilaaḡatut qavianḡatun taḡium siñaan.

⁹ Aasriiñ ilinich siaminniqsut iluqaanun nunamun aasrii iluplugu iñuiñ Agaayyutim nunaaqqiġlu piqpagillapiakkaña. Tarraasriiñ ikniq atqaqtuq qilañmiñ aasrii suk-sraunġiqġugich.

¹⁰ Aasriiñ tuunġaq kinnitñiktuaq ilinjitñik sinjitauruq narvañanun ikniġum sulfur-ñumlu, sinjitauviaknun sivuani niġrugaaġuum sivuniksriqinñuaqtimlu. Aasrii ilinich naglik-saagisirut uvlumiġu unnuamiġu taimuña isruitchuamun.

Aqulliq Atanniivik

¹¹ Suli qiñiqtuña anjiruamik qatiqtaamik aquppiutaqpañmik taavrumiñalu aquppiruamik taavrumani. Ilaan sivuġaaniñ nunalu qilaglu aullauruk, sumiunniñ paqin-nagumiñaiqhutik.

¹² Suli qiñiġitka tuqunaruat, kamanaiññaanlu kamanaññaanlu, qichaqtuat sivuġaani aquppiutaqpaum. Tarra makpiġaat anmakkaurut, sulipsuuq makpiġaanich iñuuġhum. Taapkua tuqunaruat atannikkaurut savaañisigun aglaksimakkañisiton makpiġaani.

¹³ Taġium suli tuquġhum añalatchivianlu utiqtitkai tuqunaruapayaat. Ilinich atannikkaurut atausriuttaaqġugich maligutlugu savaañat.

¹⁴ Aasriiñ tuquġiġlu ilaan añalatchivialu sinjitauruq narvañanun ikniġum. Tarra taamna tugliġigaa tuquġhum.

¹⁵ Tarraasriiñ kisupayaaq, atigikkaña aglaksimitman makpiġaaniñi iñuuġhum, sinjitaupmiuq narvañanun ikniġum.

21

Nutaaq Qilak Nutaaġlu Nuna

¹ Tarani uvaña John qiñiqtuña nutaamik qilañmik nutaamiglu nunamik. Sivulliq qilak sivulliglu nuna piiqsuk, taġiuq piiqmiuqtuuq.

² Suli qiñiġiga ipqitchuaq nunaaqqiġ, nutaaq Jerusalem, atqaqtuaq Agaayyutmiñ qilañmiñ, itqanaiyaqsimapluni suli qiñiyunaqusriqsukkaupluni nuliaksrautitun uiksrautmiñun.

³ Aasrii tusraaruña nipiqañmik aquppiutaqpañmiñ uqaqtuamik, “Uvva, ipqitchuaq inaa Agaayyutim piqasriuturuq iñuñnun. Agaayyutim nayuqatiginiagai, aasrii ilinich iñuginiagai. Agaayyun inmiñik itqatauniaqtuq ilinjitñi.

⁴ Agaayyutim allaqtiġisigai qulvipayaat irinjitñiñ. Ilinich tuqqutqikkumiñaiqsut. Alianniutqikkumiñaiqsut kinuvġulutiñ atniġñautiqagutiñlu tarakñaniñaglaan, atakkii sut sivuani itchuuruat piiġñiqsut.”

⁵ Suli taamna aquppiruaq aquppiutaqpañmi uqaqtuq, “Atañii, pakmapak savakkitka supayaat nutaaġuqġugich.” Aasriiñ uqautipsaagaaña, “Aglakkich ukua, atakkii uqalich uqautigikkatka ukpiġnaqtut ilumutuuplutiñlu.”

⁶ Sulipsuuq uqautigaaña, “Naanñaniktuq. Uvaña Alpha-ñuruña suli Omega-ñupluñalu, aullaġniisaaq suli isrukkitchaaq. Kimunliqaa imiġuliqsuamun aatchuutiginiagiga imiq akiilaaglugu suvliktuaġuraaqtuaniñ imġum iñuunaqtuam.

⁷ Kiñapayaaq akimaruq paitchaktaaqagisuruq taapkuniña. Suli ilaan Agaayyutigigisi-gaaña suli ilaa iġñiġisigiga.

⁸ Aġlaali iqsisuruatlu, ukpiqsrisaitchuatlu, naġġunaqtuanik savaaqatuatlu, iñuauqtutitlu, sayuñaruatlu, añatkuuruatlu, aanguaqtuqtautlu, iluqatiñlu sagluturuat, iniqagñiaqtut narvami ikualaruami ikniġmik sulfur-miglu. Taamna tugliġigaa tuquġhum.”

Nutaaq Jerusalem

⁹ Tarani ilañata tallimat malġuk israġulgich tikitchaaña piqaqtuaq tallimat malġuñnik iluligauranik immaukkaqtuanik tallimat malġuñnik aqulligñik ikuilliuġutiqaupuranik. Uqautigaaña, “Qaġġaiñ, qiñiqtinniaġikpiñ katchuutityaqtuamik, nuliaksrautaanik ipnaiyaam.”

¹⁰ Ilaan akiyagaana Iqqitchuakun Irrutchikun iñgipauramun qutchiksuamun, aasriiñ qiniqtitkaana ipqitchuamik nunaqqimik Jerusalem-mik atqaqtuamik qilañmiñ Agaayyutmiñ.

¹¹ Taamna nunaqqiq qaumaqağniqsuq kamanautaanik Agaayyutim qaumagañniqaqtuamik akisuruatun uyağaktun taiyuutiqaqtuatuun jasper-mik tapinniluktun igaliqtun.

¹² Suli katchikpaqaqtuq qutchillapiaqtuunik qulit malğunnik paaqaqhuni, suli qulit malğuk israğulgich qaunaksrirut paanik. Paani aglaqağniqsut atinjich qulit malğuk sivullianj Israel-ñum.

¹³ Piñasrut paaqaqağniqsut avatillaanani, kivaknam tunjaani piñasrut paaqaich, nigiqpaum tunjaani piñasrut paaqaich, unallam tunjaani piñasrut paaqaich, suli kanaknam tunjaani piñasrut paaqaich.

¹⁴ Suli katchinji nunaqqim turviqağniqsut qulit malğunnik uyağanik aglaqaqtuunik qulit malğunnik atinjitnik uqqiraqtinjiniñ ipnaiyaam.

¹⁵ Taamna israğulik uqaqtuag uvanun piqağniqsuq uuktuutmik piliamik maninmiñ kaviqsaamiñ uuktuğukhugu nunaqqim paanilu katchinilu. ¹⁶ Nunaqqiq sisamanik iqirguqağniqsuq suli taktillaanalu iraqtutilaanalu atiplutik. Israğulgum uuktuğaa nunaqqiq uuktuutmiñik, taktillaanalu iraqtutilaanalu kinjiktillaanalu inniqsut 1,500 mile-latun atunim.

¹⁷ Suli uuktuğai katchinji nunaqqim. Qutchiksilaqağniqsut 216 isiganniqtun iñuum uuktuğuułhatun, uuktuun israğulgum atukkanatuntuuq.

¹⁸ Suli katchit pilianuniqsut qivliqtaanin uyağanin taiyuutiqaqtuaniñ jasper-mik. Nunaqqiqgli pilianuniqsuq maninmiñ kaviqsaamiñ, tapinnilukhugu igaliqtun.

¹⁹ Suli turvii katchinjin nunaqqim qiniyunaqusriqsusimarut qanusripayaanik akisullapiaqtuaniglu qivliqtaaniglu uyağanik taiyuutiqaqtuunik jasper-miglu, sapphire-miglu, agate-miglu, emerald-miglu,

²⁰ onyx-miglu, carnelian-miglu, chrysolite-miglu, beryl-miglu, topaz-miglu, chrysoprase-miglu, jacinth-miglu, suli amethyst-mik.

²¹ Aasriiñ qulit malğuk paani qulit malğuniqsut qatiqtaat sunauraqaich akisuruat. Paallaa pilianuniqsuq atautchimiñ qatiqtaamiñ sunauraqañmiñ akisuruamiñ, suli apqutaa nunaqqim inniqsuq salumaruamiñ maninmiñ kaviqsaamiñ, tapinnilukhuni igaliqtun.

²² Uvaja John qiniñgitchuna agaayyuvikpañmik nunaqqimi, atakkii Ataniq Agaayyun Sanjipayaaqaqtuag ipnaiyaaglu agaayyuvikpaginiñik taavruma.

²³ Suli nunaqqiq inuqsranğiniñiqsuq siqiniñmik naaga tatqimik qaummatiksrağmiñik, atakkii kamanautaan Agaayyutim qaumagigaa suli ipnaiyaaq nanigiplugu taavruma.

²⁴ Iñui nunapayaat pisruktaugisirut nunaqqim qaumanani, suli umialgi nunam tikiutrigisipmiut suurapayaagmiknik taruna.

²⁵ Suli paani taavruma umiksimayumiñaitchut uvluqtutilaanatun. Itqağisiun, unnuat-laiñiaqtuq tarani.

²⁶ Tikiutigisigaich taruna umialgutai suuranilu nunam nunaqqipayaanata.

²⁷ Aglaan kiñapayaaq salumaitchuaq naaga savaaqaqtuag nağgunallapiaqtuamik naaga sagluturuuq isigumiñaitchuq taruna, aglaan kisiminj tamatkua iñuich atinjich aglaqaqtuat Ipnaiyaam makpigaaniñi iñuuruatigun.

22

¹ Tarra israğulgum qiniqtitkaana kuunjanik imğan iñuunaqtuam, tapinnilukhugu igaliqtun, suvliguraaqtuamik aquppiutaqañaniñ Agaayyutim suli ipnaiyaam,

² saǵvaqhuni qitqagun apqutaan nunaqqim. Suli avatikni kuugum inniqsut napaaqtut iñuunaqtuat asrirriugaqtuat qulit malǵuiñik tatqigagipman ukiumi. Akutuqpalinich napaaqtut mamirrutiginigaich nunam iñuñisa.

³ Suapayaaq Agaayyutim naǵǵugikkaña piqutigiplugu killuqsaun paqitqikkumiñaitchuq nunaqqimi. Aquppiutaqpaña Agaayyutim ipnaiyaamlu tarani itkisiruq, suli ilaan savaktiñ purvigigisigaat.

⁴ Ilinja qinǵisigaat kiiñaña [kaniqsilugu irrusripana]. Suli ilaan atqa aglaqagñaqtuq qaunitñi.

⁵ Taavrumani unnuaqatqikkumiñaitchuq; iñuich inuqsratqikkumiñaitchut qaumanaknik nangumlu siqinǵumlu, atakkii Ataniq Agaayyun qaumagigisigaat. Suli iñuich aňalatchiqataugisirut taimuña isruitchuamun.

Jesus Christ-ñum Agǵiħa

⁶ Suli israǵulgum uqautigaaña, “Tamatkua uqautauruat ukpiǵnapiaqtut suli ilumutuuplutiñ. Suli Atanǵuruam, Agaayyutaata irrusriñich sivuniksriqirit, tiliñigaa israǵuligikkani ilitchuǵipkaquplugich savaktigikkani sunik atuumayasriuraqtuanik.

⁷ Naalaǵnisitchi, uvaña agǵiuaǵisiruña. Quvianamiuruq iñuk kamaksriruq uqañitñik sivuniksriqutiñisa ukua makpiǵaat.”

⁸ Uvva John-ñuruña tusraaruq qinǵilugu tamatkuniña sunik. Tarraasriiñ tusraakapkich qinǵilugillu sitquqtuña purvigisrukluǵu sivuǵaatnun isiganiñ israǵulgum qinǵititchirima tamatkuniña sunik.

⁹ Aglaan ilaan uqautigaaña, “Taatnaqnak, uvaña savaktauqatauruña ilipni aniqatiupniñu sivuniksriqiriniñu, suli piqatigiplugich tamatkua kamaksriruat uqañitñik ukua makpiǵaat. Purvigilugu nangagun Agaayyun.”

¹⁰ Tarra ilaan uqautigaaña, “Iriqsimaniaqnagich uqañich sivuniksriqutiñisa ukua makpiǵaat, takku piviksraq qalliruq.

¹¹ Iñuk pigiitchualiqiruaq pigiitchualiqituiñagli. Suli iñuk salumaitchuq salumaituiñagli. Suli iñuk nalaunñaruq nalaunñatuiñagli. Suli iñuk ipqitchuaq ipqiqsautuiñagli.

¹² Naalaǵnisitchi, agǵiuaǵisiruña. Saagañiaǵiga akiliutiksraǵa qaisaksraǵa iñupayauramun maligullugu qanutchimik savaaqaqpan.

¹³ Uvaña Alpha-ñuruña suli Omega-ñupluñalu, sivulliq suli aqulliq, aullaǵniisaaq suli isrukitchaaq.”

¹⁴ Quvianamiurut [tamatkua kamaksriruat uuma tillisianik, suli] tamatkua igǵuqtuat atnuǵatiñ salummaqǵugich. Ilinich isitlasriñiaqtut paatigun nunaqqimun suli niǵitlasriplutiñ asrianik napaaqtuaniñ iñuunaqtuam.

¹⁵ Nunaqqim silataani ittut qipmich, aňatkuṭlu, atlatuqtitlu, iñuauqtuqtitlu, aañuanun putqataqtitlu, kisupayaaglu piqpaksriruaglu piliqiruaǵlu saglutuhǵmik.

¹⁶ “Uvva Jesus-ñuruña, tuyuǵigiga israǵuliga uqautitquplusri ukpiqtuanñuruasri agaayyuvinñi tamatkuniña sunik. Uvaña kanjigaaña kiñuviagiṭluñalu David-ñum. Qaumagiksuaq uvlaam uvlugiaǵigaaña.”

¹⁷ Suli Ipqitchuaq Irrusriq nuliaksraunlu uqaqtuk, “Qagǵisitchi.” Suli kiñapayaaq tusraaruq taavrumiña uqaqtuksraupmiuq, itna, “Qagǵisitchi.” Suli kiñapayaaq imiguliqsuaq utlautili. Kiñapayaaq imiguktuaq akuqtuili imigmik iñuunaqtuamik aatchuusriagilugu.

Uqaliqsaaǵun

¹⁸ Uvaña John, kilillapiaǵiga iñupayaaq tusraaruq uqañitñik sivuniksriqutiñisa ukua makpiǵaat. Kiapayaaq ilakpagich tamatkua, Agaayyutimtuuq ilḷatiqagisipmigaa iluilliuǵutiqpauranik aglausimaruanik ukunani makpiǵaani.

¹⁹ Suli kiñapayaaq piiqsikpan uqañitniñ makpiǵaanat tamatkua sivuniksriqutit, Agaayyutimtuuq piǵñaqmigaa ilañitiliksrana asrianiñiñ napaaqtuan iñuunaqtuam suli ipqitchuamiñ nunaqqimiñ, aglausimaruanian ukunani makpiǵaani.

²⁰ Taamna nipligñiqsuaq iluqaitñik tamatkuniᅇa uqaqtuq, “Nalupqinaitchuamik ag-
giluaᅇisiruᅇa.” Amen. Aggigiñ Ataniiq Jesus.

²¹ Iᅇuaqutrisaa Atannapta Jesus Christ-ᅇum nayuutili iluqapsitñi. Amen. Taatnapiaq.